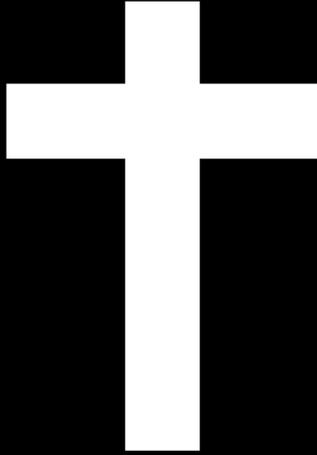

Dios Chu'o
Kuarhuro

Koreguaje: Dios Chu'o Kuarhuro New Testament

Dios Chu'o Kuaphuro
Koreguaje: Dios Chu'o Kuaphuro New Testament

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Koreguaje

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
87a345ac-83c6-51ad-8750-17a703f38bcc

Contents

SAN MATEO	1
SAN MARCOS	86
SAN LUCAS	135
SAN JUAN	224
LOS HECHOS	283
ROMANOS	358
1 CORINTIOS	390
2 CORINTIOS	425
GALATAS	444
EFESIOS	456
FILIPENSES	466
COLOSENSES	473
1 TESALONICENSES	480
2 TESALONICENSES	487
1 TIMOTEO	491
2 TIMOTEO	499
TITO	505
FILEMON	509
HEBREOS	511
SANTIAGO	535
1 SAN PEDRO	543
2 SAN PEDRO	552
1 SAN JUAN	557
2 SAN JUAN	565
3 SAN JUAN	566
SAN JUDAS	568
EL APOCALIPSIS	571

San Mateo Jesús cheja pa'iu cho'osi'ere kuamu

Jesús aipāi pa'isina mamia'me

(Lc 3.23-38)

¹ Aperumu pa'isina Jesucristo aipāi paasina mamire kuaju tochasi'ea'me ie. Davina'me Abraham repau aipāi paniasome.

² Abraham mamaku Isaac paniasomu.

Isaac mamaku Jacob paniasomu.

Jacob mamachii Judana'me repau cho'jechii paniasome.

³ Judá mamachii Farena'me Zara paniasome. Repana puka'ko Tamar paniasomo.

Fares mamaku Esrom paniasomu.

Esrom mamaku Aram paniasomu.

⁴ Aram mamaku Aminadab paniasomu.

Aminadab mamaku Naasón paniasomu.

Naasón mamaku Salmón paniasomu.

⁵ Salmón mamaku Booz paniasomu. Puka'ko Rahab paniasomo.

Booz mamaku Obed paniasomu. Puka'ko Rut paniasomo.

Obed mamaku Isaí paniasomu.

⁶ Isaí mamaku David paniasomu, pāi jainukore chũ'usi'ku.

David mamaku Salomón paniasomu. Repau puka'ko chuenisōsi'ku Urías rŕjo paniasomo.

⁷ Salomón mamaku Roboam paniasomu.

Roboam mamaku Abías paniasomu.

Abías mamaku Asa paniasomu.

⁸ Asa mamaku Josafat paniasomu.

Josafat mamaku Joram paniasomu.

Joram mamaku Uzías paniasomu.

⁹ Uzías mamaku Jotam paniasomu.

Jotam mamaku Acaz paniasomu.

Acaz mamaku Ezequías paniasomu.

¹⁰ Ezequías mamaku Manasés paniasomu.

Manasés mamaku Amón paniasomu.

Amón mamaku Josías paniasomu.

¹¹ Josías mamachii Jeconiana'me repau cho'jechii pa'irumuna Babilonia cheja cana sani Israelpāi chēa repana pa'ichejana sasōasome.

¹² Repanare sasōsirumu pa'isina Jesús aipāi mamia'me ie:

Jeconías mamaku Salatiel paniasomu.

Salatiel mamaku Zorobabel paniasomu.

¹³ Zorobabel mamaku Abiud paniasomu.

Abiud mamaku Eliaquim paniasomu.

Eliaquim mamaku Azor paniasomu.

¹⁴ Azor mamaku Sadoc paniasomu.

Sadoc mamaku Aquim paniasomu.

Aquim mamaku Eliud paniasomu.

¹⁵ Eliud mamaku Eleazar paniasomu.

Eleazar mamakũ Matán paniasomũ.

Matán mamakũ Jacob paniasomũ.

¹⁶ Jacob mamakũ José paniasomũ, María ãju pa'isi'kũ. Repao María, Jesús, pãĩ ùcuankore chũ'ua'kũ chini Dios Raosi'kũ chiicojñoku puka'ko paniasomo.

¹⁷ Abraham pa'irumupi David pa'irumujatu'ka repau Abraham jijosina catorcerepana paaju saniasome. Ûcuachi'a David pa'irumupi Israelpãĩ Babilonia cheja chẽa sacojñorumujatu'ka David jijosina catorcerepana paaju saniasome. Ûcuachi'a Israelpãĩ repaña Babilonia cheja chẽa sacojñorumupi Dios Raosi'kũ Cristo'te jñaarumujatu'ka repaña paasina catorcerepana paaju saniasome.

Jesucristo'te jñaasi'ere kũamũ

(Lc 2.1-7)

¹⁸ Jesucristo'te jñaasi'e ija'cheasomũ: María repau puka'ko Josere pasa chiikojeko so'opi paniasomo. Jã'ata'ni repaña chuta'a veja kueñe pa'imarumuna María te'eo pa'ikoji Dios Rekochoji jo'kauna chĩi suniasomo. ¹⁹ Repaoji chĩi sunisõona José repao'te paara chiiku re'okujekũ, “Pãipi repao chĩi su'isi'e asa cu'ache i'kajanaa'me repao'te”, chini cuasa chekunare pãĩ kua jñauma'ñe repao'te rope'e jo'kasõuache cuasaasomũ. ²⁰ Jã'aja'ñe cho'ora chini cuasakuta'ni repau uokãisirumuna ángel, Dios raosi'kũ rani ija'che i'kaasomũ repau'te:

—José, David jojosi'kũ, María'te paavajuchuma'ñe veja paajũ'ũ. Repao su'ipũ chĩipũ Dios Rekochoji jo'kauna su'imo repao. ²¹ Chĩiva'ure umuva'uni paaja'mo repao. Repao María chĩiva'ure jñaasirumũ Jesure ve'ojũ'ũ repava'ure. Pãĩ cu'ache cho'osi'e jũni ro'ikajajekũ jã'aja'ñe ve'ejamũ repau —chiniasomũ ángel repau'te.

²² Peore jã'a Diopi i'kauna aperumũ Repau chũ'o kuasi'kũ kuaku tocha jo'kasi'epi ùcuarepa ti'jñesi'kuamũ.

²³ Ija'che chiimũ repau kuaku tocha jo'kasi'e:

Romichĩio umuu'terejẽ'e ja'me kãima'kopi chĩi suni, chĩiva'ure umuva'uni paaja'mo.

Repava'ure pãĩ, Emanuelre ve'ojanaa'me, chiimũ. (“Emanuel” chiiche “Dios maina'me pa'imũ” chiimũ.)

²⁴ Ûcuarumũ José repau kãni vuisirumũ ángel Dios raocojñosi'kũ chũ'ũ jo'kasi'e cho'okũ, María'te paara chini vejaasomũ. ²⁵ Jã'ata'ni repaña vejasirumũ, chĩiva'ure jñaañejatu'ka ja'me kãima'ñe paniasome. Repau rũjo chĩiva'ure jñaasirumũ José ángel repau'te ra kuasi'ere mami, Jesure ve'osomũ repava'ure.

2

Ësumũ muikã'ko cana ma'jñoko pa'iche che'chena Jesure ñañu chini saisi'ere kũamũ

¹ Herodes chũ'urumuna Judea cheja cajoopona Belén vu'ejoopona jñaasiva'uasomũ Jesús. Reparumũ vañuuji Ësumũ muikã'kore pa'inaa umupãĩ repakã'ko pa'ina ma'jñoko pa'iche che'chenajeju ña masi, Jerusalén vu'ejoopona so'opi rianasome. ² Rani tĩ'a repacheja pa'inare ija'che sëniasaasome repaña:

—Chīiva'ụ, chura jñaasiva'ụ judiópāi chũ'ụjava'ụ, ẓjeechejare pa'ikụ? Repau'te jñaasi'ere kuaku ụsụu muikā'kore pa'ina vañuu'te ñasinajeju repava'uni ro're pụu ñu'iju pojoñu chini ku'eme chukuna —chiniasome repana.

³ Herodes repacheja chũ'ụku repana i'kasi'ere chekụnapị kuarena asa, rua cuasaasome. Jerusalén vù'ejooopona cana ụcuaja'che ụcuanuko asa, rua cuasaasome. ⁴ Ụcuarumụ Herodes jà'aja'ñe asa, cuasaku judío phairipāi chũ'ụnana'me judiópāi che'chonare repau pa'ivụ'ena rani chi'ia'ju chini chũ'ụasomụ. Rani chi'irena repanare,

—Pāi ụcuanukore chũ'ụa'ku chini Dios Raojau, ẓjeechejana repau'te chīire jñaajanaa'ñe? —chiiu sēniasaasomụ repau. ⁵ Chikuna i'kaasome repana repau'te.

—Judea cheja cajoopona Belén vù'ejooopona jñaajauasomụ repau. Aperumụ Dios chụ'o kuasi'ku repau'te jñaajachejare kuaku tocha jo'kasi'e ija'che kuamụ:

⁶ Mụsanukona Judea cheja cajoopo Belén vù'ejooopona cana, “Ụjajoopo, pa'ipāi pa'ijooopona pa'imanaa'me mai”, chiimanejũ'ụ. Mụsanukona pa'ijooopona cajacojñojau Israelpāi ụcuanukore chũ'ụja'mụ. Ụcuauji chụ'ụ neenare Israelpāi mụsanukonare kuiraku re'oja'che chũ'ụku pa'ija'mụ, chiimụ —chiniasome repana.

⁷ Chitena asa Herodes, vañuu pa'isirumure masira chini ma'jñoko pa'iche che'chenare rope'e soni rao,

—Repau vañuu, ẓjearumuna paku? —chikuna repau'te kuaasome repana. ⁸ Kuarena asa repanare ija'che i'kaku Belén vù'ejooopona saomasomụ repau:— Belén vù'ejooopona sani repau chīiva'ụ pa'iche peore sēniasajaijũ'ụ. Repava'ure ku'e jñaani ra kuajũ'ụ chụ'ure. Chụ'ụ ụcuaja'che repava'ure sani ro're ñu'ia pojora chiimụ —chiiu joreasomụ repau.

⁹ Pāi chũ'ụkujị jà'aja'ñe i'kaku chũ'ụuna asa saniasome repana. Saijuna repana ụsụu muikā'ko ñasi'ku vañuu jo'e pa'ia repana saima'a sē'sevuji charo saniasomụ. Saiu chīiva'ụ uhivụ'e sē'sevuna canukaasomụ repau. ¹⁰ Vañuu canukache ña rua pojoasome repana. ¹¹ Jà'aja'ñe canukauna ña ụcuavụ'ena kaka chīiva'una'me puka'ko María'te ñaasome repana. Repava'ure ña ro're ñu'iju pojoasome repana repau'te. Pojocuha repana rasi'e cājovua vata pachokurina'me sũkima'ñana'me chekuñuāquee ma'ña isiasome repana repava'ure chīiva'ure. ¹² Repava'ure ñacuha pa'iju repana uokāitona Dios i'kasi'e ija'che chiiche'te asaasome repana, “Herodes pa'icheja saima'ñe tīima'api co'ijũ'ụ mụsanukona”, chiiche'te. Asa repacheja saima'ñe tīima'api repana pa'ichejana co'isōasome repana.

Egipto chejana kati saisi'ere kuamụ

¹³ Ma'jñoko pa'iche che'chena sanisōsirumuna Dios neeku ángel Josere repau uokāisirumuna rani ija'che i'kaasomụ:

—Vuni mụ'ụ jojava'una'me puka'kore Egipto chejana pesa saijũ'ụ. Herodes mụ'ụ jojava'ure vanisōñe'te chũ'ura chini ku'ejamụ. Jà'ajekuna sani chụ'ụ mụ'ure, “Co'ijũ'ụ”, chiirumujatu'ka pa'ijũ'ụ repacheja —chiniasomụ ángel repau'te.

14 Jǎ'aja'ñe i'kauna asa José vuni ũcuañamipi repau jojava'una'me puka'kore saku Egipto chejana sanisōasomũ. 15 Sani Herodes jūnisōsirumũjatũ'ka repacheja paniasome repana. Jǎ'aja'ñe cho'orena Dios chũ'o aperumũ kuasi'ku tocha jo'kasi'epi ija'che kuacheji ũcuarepa ti'jñecuhasi'kua'mũ, “Chũ'u chũire Egipto cheja pa'ikuni raau chini soimũ chũ'u”, chiicheji.

Chũiva'nani vanisōa'jũ chini Herodes chũ'usi'ere kũamũ

16 Ūcuarumũ Herodes ma'jñoko pa'iche che'chena repau'te joreju tũima'api co'isōsi'ere asa rua pe'rukũ, repana ñasi'e kuasi'ere jo'e cuasa, “Chura repau chũi ka'chaũsurumũ panicumũ ie”, chini cuasa Belén vũ'ejoopona'me ũcuajoopo kueñe pa'ichejña cava'nare chũiva'nare umũchũiva'narechi'a te'eka'chapaũsurumũ pa'iva'nana'me na'a cho'je pa'iva'nare ũcuanũkore vanisōñe chũ'uasomũ. 17 Repauji jǎ'aja'ñe cho'ouna aperumũ Dios chũ'o kuasi'ku Jeremías ija'che chiiche tocha jo'kasi'epi ũcuarepa ti'jñecuhasomũ:

18 Ramá cheja pa'ina ota oiche rua asoasomũ.

Raquelpi, repao mamachũipi chuenisōrena oio paniasomo repa.

Repaoji cuhaa'ko chini pǎi, “Oimanejũ'ũ”, chinite'easome repau'te.

Jǎ'ata'ni ũcua cuhama'ñe oniasomo repao mamachũipi chuenisōrena, chiicheji.

19 Na'a pa'isirumũ Herodes jūnisōsirumũna Josere Egipto cheja pa'ikuni repau uokāisirumũna Dios neeku ángel rani ija'che i'kaasomũ repau'te:

20 —Vuni mũ'u jojava'una'me puka'kore saku Israel chejana jo'e co'ijũ'ũ. Mũ'u jojava'ure vanisōñũ chiisina jūnisōcuhasinana'me — chiniasomũ ángel repau'te.

21 Ūcuarumũ José jǎ'aja'ñe i'kauna asa vuni chũiva'una'me puka'kore Israel chejana saasomũ. 22 Jǎ'ata'ni José Herodes mamakũji Arquelaopi Judea cheja canani chũ'ua'ku chini jo'kacojñosi'ere asa Judea cheja saivajuchuasomũ. Ūcuaja'che repau uokāisirumũ asa masisi'e Diopi, “Judea cheja saimanejũ'ũ”, chiisi'ejekũna Galilea chejana saniasomũ repau. 23 Repacheja sani tĩ'a Nazaret vũ'ejoopo'te paniasomũ repau. Jǎ'aja'ñe cho'orena aperumũ Dios chũ'o kuasina kuaju tocha jo'kasi'epi ija'che chiicheji ũcuarepa ti'jñecuhasomũ, “Dios Raosi'kũre, ‘Nazaret vũ'ejoopo cakua'mũ ikũ’, chiijanaa'me pǎi”, chiicheji.

3

Juan Pǎi Okoro'vesi'ku pǎi peochejare pa'iu pǎipi saijũna Dios chũ'o chũ'vasi'ere kũamũ

(Mr 1.1-8; Lc 3.1-9, 15-18; Jn 1.19-28)

1-2 Reparumũ Juan Pǎi Okoro'vekũ Judea cheja cachejare pǎi peochejare sani pa'iu pǎipi repaũni sani chũ'irena Dios chũ'ore ija'che chiũ chũ'vaasomũ:

—Musanũkona cu'ache cho'оче ũhasō mama cuasajũ'ũ. Dios Raosi'ku pǎi ũcuanũkore chũ'ũpi'ramũ —chiniasomũ repau. 3 Aperumũ Dios chũ'o kuasi'ku Isaias repau Juan cho'ojachere kuaku ija'che i'kakũ tocha jo'kaasomũ:

Pāiū pāi peochejare sani pa'iū pāipi repaūni saito ʷjachʷopi ija'che i'kakʷ chʷ'vaja'mʷ:

“Maire Paakʷ tī'api'ramʷ.

Repaūni cha'ajʷ mʷsanʷkona rekoñoã ma'a rūhiñe pa'ima'a care'vacheja'che

re'ojarekoñoã care'vajʷ pa'ijʷ'ʷ”, chiija'mʷ,
chiiche tocha jo'kaasomʷ repaū.

⁴ Repaū Juan ju'ikāa camello rañapi cho'osikāa paniasomʷ. Corejakāa va'i ca'ni kāare tñiasomʷ repaū. Āu, pū'suva'nana'me airo pūji āiū paniasomʷ repaū. ⁵ Ūcuarʷmʷ Jerusalén vʷ'ejoopo pa'ina repacheja Judea cheja canana'me Jordán chiacha kueñe cachejña cana jainʷko repaū chʷ'vachʷ'ore asañu chini saniasome. ⁶ Sani repaū chʷ'vache'te asa repana cu'ache cho'osi'ere Dioni kuarena Juan, Jordán chiachana okoro'veasomʷ repanare.

⁷ Reparʷmʷ Juan fariseopāina'me saduceopāi repaūni okoro'vecojñoñu chini jainʷko satena ña ija'che i'kaasomʷ repanare:

—Mʷsanʷkona te'ena chuta'a cu'ache cho'oche ūhamanajejʷ añā pa'icheja'che cu'ache pa'ime. “Maipi okoro'vecojñoñu Dios maire cu'ache cho'omaneja'mʷ”, chini cuasajʷ raimē mʷsanʷkona. ¿Neepi che'chorena jā'aja'ñe cuasache mʷsanʷkona? ⁸ Mʷsanʷkona cu'ache cho'oche'te ūhasō re'oja'che pa'ijʷ Dios chʷ'ũñe'te cho'oju pa'ijʷ'ʷ. Mʷsanʷkonapi re'oja'che pa'ito chekʷnapi ñani, “Ina cu'ache cho'oche ūhasōsinajejʷ re'oja'che pa'ime”, chiijanaa'me mʷsanʷkonare. ⁹ Ija'che cuasacosome mʷsanʷkona: “Abraham jojosiñaa'me mai. Jā'ajekʷna Dios maire cu'ache cho'omaneja'mʷ”, chiijʷ cuasacosome mʷsanʷkona. Jā'aja'ñe cuasamanejʷ'ʷ. Dios chʷ'ũñe cho'oma'me mʷsanʷkona. Diore Repaūni cho'ouato ira'karuã catara'karuãpi Abraham jojosiñare chekʷnare cho'ore'omʷ, Repaū chʷ'ũñe cho'ojanare. ¹⁰ Sūkiñuã āiñe kũñuãpi sāijaruã kũima'to, “Cu'amʷ iñuã”, chini kueni ʷosōme pāi. Dios ūcuaja'che pāi cu'ache pa'inare cu'anajejʷna vati toana saomʷ. ¹¹ Chʷ'ʷ mʷsanʷkonare cu'ache cho'oche ūhasōsinare re'oja'che cho'okaiʷ okopi okoro'vemʷ. Na'a pa'isirʷmʷ chekʷ na'a ruā masikʷji rani pa'iū na'a ruā re'oja'che cho'okaija'mʷ mʷsanʷkonare. Chʷ'ure na'a ruā masikʷjekʷna repaū'te cuasa, vajuchʷkʷ pa'imʷ chʷ'ʷ. Na'a ruā masikʷjekʷ repaū'te cuasanare Dios Rekocho'te isija'mʷ repaū. Repaū'te cuasamanareta'ni ūcuajʷi chʷ'ũñu na'a pa'isirʷmʷna cu'ache tī'jñeja'mʷ. ¹² Pāi trigo cho'oni po'te repacaã rūhikuanupʷ chi'i ūhame. Repasuota'ni ʷosōme. Na'a pa'isirʷmʷ Raijau pāi ūcuankore chi'i trigo cho'ocheja'che cho'oku cu'ache cho'oche ūhamanare vati toana chachamatoana saoja'mʷ. Cu'ache cho'oche ūhasō repaū'te cuasanareta'ni Pʷka'ku pa'ichejana saja'mʷ repaū —chiniasomʷ Juan repanare pāi.

*Jesure okorosi'ere kʷamʷ
(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)*

¹³ Ūcuarʷmʷ Jesús Galilea cheja pa'isi'kʷpi Jordán chiachana Juan pa'ichejana saniasomʷ repaūni okorocojñoñora chini. ¹⁴ Sakʷna Juan repaū'te okore rocuhekʷ ija'che i'kaasomʷ:

—Mũ'upi chũ'ure okorokairũ'iaji chũ'uni rani, “Okorokaijũ'ũ chũ'ure”, chiimũ. Mũ'upi chũ'uni rokaito na'a re'omũ —chiniasomũ repau.

¹⁵ Jã'aja'ñe i'kauna asa repau'te ija'che i'kaasomũ repau:

—Cho'ocuhemanējũ'ũ. Dios chũ'ũ jo'kasi'e cho'oñu mai — chiniasomũ repau. Chikũna Juan, “Jau”, chini repau'te Jesure okoroasomũ. ¹⁶ Ũcuarũmũ Jesús okorocojñocuha chiacha nukasi'kupi po'ore mani nukakũna cũnaũmũ teana re'ojaũmũ care'o Dios Rekocho ũkuroja'ia ũcuañi cajekũna ñaasomũ. ¹⁷ Dios Rekocho cajesirũmũ cũnaũmũpi ija'che i'kache asoasomũ: “Iku chũ'ũ chĩ chũ'ũ oiũ paakũ'mũ. Rũa pojomũ chũ'ũ ikũre”, chiiche asoasomũ.

4

Vati ai Jesure cu'ache cho'oa'ku chini chũ'ute'esi'ere kũamũ
(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

¹ Ũcuarũmũ Jesús Dios Rekochoji chũ'ũna pã pechejana sanisõasomũ. Sani pa'ũna vati ai repaũni cacũ'ora chini cu'are chũ'ũasomũ.

² Sani cuarentarepaumucujñana'me cuarentarepañami ãu ãima'ñe pa'ũna ãucuhaasomũ repau'te. ³ Ũcuarũmũ vati ai rani Jesuni cacũ'ora chini ija'che i'kaasomũ:

—Mũ'upi Dios Mamarepakũ pani ipũã catarũã mini, pãrũã carũñojũ'ũ —chiniasomũ.

⁴ Chikũna Jesús ija'che sãĩñe i'kaasomũ repau'te:

—Dios chũ'o aperũmũ tocha jo'kasi'e ija'che kũamũ:

Pãipi chũ'urejẽ'e cuasama'ñe repana ãijañe ãuchi'a cuasaju pa'ito cu'amũ.

Jã'achi'a cuasama'ñe chũ'ũ chũ'o asa chẽa cho'ojũ pani re'oja'che pa'ijanaa'me pãi,

chiimũ —chiniasomũ Jesús repau'te vati.

⁵⁻⁶ Jã'a i'kacuhasiũmũ vati ai repau'te Jesure Dios neejoopo Jerusalén vũ'ejoopona sa Dios vũ'e sẽ'sevũna mũa ija'che i'kaasomũ:

—Dios chũ'o aperũmũ tocha jo'kasi'e ija'che kũamũ:

Dios, mũ'ũni kuiraju mũ'ũ tuã'ito repana jũñapi chẽaa'jũ chini, ãngele'te raojãmũ,

mũ'upi tuãni asi cho'omaneakũ chini,

chiimũ. Jã'ajekũna mũ'upi Dios Mamarepakũ pani ichejapi chejana chã'ijũ'ũ. Dios i'kasi'epi ũcuarepa pa'ito ichejapi chãni asi cho'omaneja'mũ mũ'ũ —chiniasomũ vati ai.

⁷ Chikũna Jesús i'kaasomũ.

—Ũcuachi'a Dios chũ'o aperũmũ tocha jo'kasi'e ija'che kũamũ:

Chũ'ũ cho'omasiche'te rupũ ñañũ chini sẽemanējũ'ũ mũsanũkona pãi, chiimũ Dios —chiniasomũ Jesús repau'te vati aire.

⁸⁻⁹ Jã'a cho'o pi'nisiũmũ vati ai repau'te Jesure cuhacho aikũtina rũa mũmũ pa'ikũtina sa mũa teana te'erũmũ peore chejña pã pa'ichejñana'me repachejña pa'imajñaruã re'oja'chere ñokũ ija'che i'kaasomũ:

—Mũ'upi chũ'ũni, “Peore masikũ'mũ mũ'ũ”, chiiũ ro're ñũ'ia pojoru mũ'ũni peore ñsija'mũ chũ'ũ ichejña —chiniasomũ vati.

¹⁰ Chikũna Jesús i'kaasomũ repau'te.

—jVati ai, saijũ'u mu'u! Dios chu'o tocha jo'kasi'e ija'che kuamu:
 Diore Pãi Ūcuanukore Paaku'techi'a, “Peore masiku'mu mu'u”, chiiju
 cuasaju pojojũ
 Repau chũ'ũñechi'a cho'ojũ pa'ijũ'u musanukona pãi,
 chiimu —chiniasomu Jesús repau'te.

¹¹ Jã'aja'ñe i'kauna vati ai Jesure jo'ka sanisõasomu. Repau
 sanisõsirumu angelepi rani kuirasome repau'te.

Jesús Galilea cheja apevnamũ pãi chu'vache
 (Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)

¹² Jã'a cho'ocuha repau co'isirumu Jesús, Juan Pãi Okoro'vesi'kure
 pãi chẽavu'e cuaosi'ere asa Galilea chejana saniasomu. ¹³ Repacheja
 cajoopona Nazaret vu'ejoopona sani rua keerumu pa'ima'ñe chiara
 ru'tuva cajoopona Zabulonna'me Neftalí ve'ochejña cajoopona Caper-
 naum vu'ejoopo'te pasa chini saniasomu repau. ¹⁴ Jã'aja'ñe cho'oũna
 aperumu Dios chu'o kuasi'ku Isaías tocha jo'kasi'epi ũcuarepa
 ti'jñesi'kuamũ.

¹⁵ Galilea chiara ru'tuva pa'ichejñare Zabulón chejana'me Neftalí cheja
 ve'osichejñare judío peona jainuko pa'ime.

Chura Galilea cheja jã'aja'ñe ve'emũ repachejña.

Jordán chiacha chekukã'ko cacheja ũcuaja'che judío peona jainuko
 pa'ime.

¹⁶ Ūcuachejñare pa'iju chijacheja pa'inaja'ñe cu'ache pa'inapi miañe
 ñañeja'ñe

chu'o re'oja'chere asaasome repana,
 re'oja'che pa'iche chu'vachu'ore.

Ūcuaja'che cu'ache pa'inapi umucuse ñataũna miañe ñoñeja'ñere
 re'oja'che pa'iche'te asaasome repana,

chiimu Isaías tocha jo'kasi'e.

¹⁷ Repacheja saisirumupi vaa Jesús ija'che chiiu pãire chu'vaku
 paniasomu:

—Musanukona cu'ache cho'оче ũhasõ mama cuasajũ'u. Dios
 Raosi'ku pãi ũcuanukore chũ'upiramu —chiiu chu'vaasomu repau.

Va'i chonare ũcuaka'chapanare Repau chũ'ũñe'te cho'ojũ paapu
chini Jesús chẽasi'ere kuamu

(Mr 1.16-20)

¹⁸ Na'a pa'isirumu Jesús Galilea chiara ru'tuva'te ku'iu Simonre
 cho'jeu Andrena'me pa'ikuni ñaasomu. Repau Simón cheke mami
 Pedro ve'emũ. Va'i chonajeju va'i choruji chiara'te choju paniasome
 repana. ¹⁹ Repanare ña Jesús ija'che i'kaasomu:

—Chu'uni ja'me ku'iju chu'u chũ'ũñe'te cho'ojũ pa'ijũ'u. Va'i sani
 va'ire jñaa ranaa'me musanukona. Chura chu'upi cho'okaiũna sani
 pãire jñaa chu'uni rakaiju pa'ijũ'u —chiniasomu Jesús repanare.

²⁰ Jã'aja'ñe i'kauna asa teana va'i chorujã jo'ka ũcuauña'me sania-
 some repana.

²¹ Jã'achejapi jo'e jmacheneru sani Zebedeo chiire Santiagona'me
 Juanre ñaasomu repau. Puka'kuna'me choovu'te pa'iju va'i chorujãre
 care'vaju paniasome repana. Pa'ijũna ña Jesús repanare, repauna'me
 saapu chini soniasomu. ²² Soũna asa, “Jau”, chini choovũna'me

puka'kure teana jo'ka ũcuauña'me saniasome repana Santiagona'me Juan.

Pāi jainukore che'chomũ Jesús

(Lc 6.17-19)

²³ Reparumũ Jesús Galilea cheja si'achejña ku'ia repacheja pa'ivũña judiõpāi chi'ivũñana si'arumũ kaka che'chokũ ku'ia pa'isi'kua'mũ. Ũcuachi'a pāi cu'ache cho'oche ũhasõsinare Dios chẽa paache'te chũ'vakũ pāi si'ache ravũ jũ'inare vasokũ ca'nivũã asiche si'ache jũ'inare vasokũ ku'ia pa'isi'kua'mũ repaũ. ²⁴ Repaũ cho'oche'te ñaju pāipi si'arumũ kuajuna asa Siria cheja si'achejña pa'ina pāi ravũ si'ache jũ'iva'nare, ca'nivũã asiche si'ache jũ'inare, vati paanare, vẽ've ravũ paanana'me nũka ku'imanare Jesuni saasome. Sarena Jesús repanare ũcuanukore vasokaisi'kua'mũ.

²⁵ Reparumũ pāi rua jainuko Jesure ja'me ku'ijũ pa'isinaa'me, Galilea cheja cana Decápolis cheja cajoopoã cana Jerusalén vũ'ejoopo cana Judea cheja canana'me Jordán chiacha chekũkã'ko cana.

5

Aikũtire pa'ia Jesús chũ'vasi'ea'me

(Lc 6.20-23)

¹⁻² Ũcuarumũ Jesús pāipi jairepanuko Repaũ pa'ichejana chi'ijuna ña aikũtina mũni pũusi'kua'mũ. Mũni ñu'ia chũkũna repaũ neenana'me repaũ'te chiinapi repaũ ñu'ichejana mũni chi'irena ũcuachejare ñu'ia Dios chũ'ũñe cho'ona Repaũ neena pa'iche'te che'chokũ ija'che chũ'vasi'kua'mũ repaũ chũkũna'te:

³ —Pāi Diore masi cuasamanata'ni Repaũ'te masi cuasañũ chiito Diopi paakũ cho'okaija'mũ repanare. Ũcuauji cho'okaiũna Repaũni masi cuasaju jũnisõsirumũ Repaũ pa'ichejare ai sani pa'ijanaa'me repana.

⁴ Ũcuachi'a oijũ sumava'na pa'ina pāi, Diopi repana rekoñoãna chũrouna pojojũ pa'ijanaa'me.

⁵ Ũcuachi'a pāi cu'ache cho'ocojñonata'ni sãĩne cu'ache cho'omana Dios, “Ísija'mũ chũ'ũ”, chiisichejare chejare ísiũna pojojũ pa'ijanaa'me.

⁶ Ũcuachi'a pāi Dios chũ'ũñe cho'oneena Ũcuauji cho'okaiũna Repaũ chũ'ũñe'te masi cho'oju pojojũ pa'ijanaa'me.

⁷ Ũcuachi'a chekũnare ña oijũ re'oja'che cho'okaina pāi, Diopi ũcuaja'che repanani oia re'oja'che cho'okaiũna pojojũ pa'ijanaa'me.

⁸ Ũcuachi'a pāi repana rekoñoã cu'achejẽ'e cuasamana Diore ñajanaja'me. Diore ñajanajeju pojojũ pa'ijanaa'me repana.

⁹ Ũcuachi'a chekũnapi cavajuna ñani, “Cavamairo re'oja'che pa'ijũ'ũ”, chiinare pāi, “Chũ'ũ chĩia'me ina”, chiija'mũ Dios. Jã'ajekũna pojojũ pa'ijanaa'me repana.

¹⁰ Ũcuachi'a Dios chũ'ũñe'te cho'oju cu'ache cho'ocojñona pāi, Dios neenajeju Ũcuauji cho'okaiũna pojojũ pa'ijanaa'me.

¹¹ Pāi mũsanukonare chũ'ũni cuasajuna rua cu'ache i'kaju cu'ache cho'some. Ũcuachi'a mũsanukona pa'iche'te chekũnare kũani, “Cu'ache pa'inaa'me jã'ana”, chiijũ jorenaa'me repana, cheke si'ache na'a rua cu'ache i'kaju. Chũ'ũni cuasaju cu'ache

cho'ocojñonata'ni pojoju pa'ijanaa'me musanukona. ¹² Na'a pa'isirumu Dios musanukonare Repaü pa'ichejana satena pa'iche re'oja'chere İsjaja'mu. Jã'ajekuna pojoju pa'ijũ'u musanukona. Musanukonare irumu cu'ache cho'ochēja'che aperumu pa'isina pãi reparumu Dios chu'o kuasinare ũcuaja'che cu'ache cho'oasome —chiisi'kuu'mu Jesús chukuna'te.

Diore cuasana re'oja'che pa'iche'te chu'vamü Jesús

(Mr 9.50; Lc 14.34-35)

¹³ Ūcuarumu Jesús chukuna'te jo'e chu'vasi'kuu'mu.

—Ūha säija'iu rua re'omu. Musanukona ũcuachi'a chu'ure cuasana-jeju re'oja'che pa'iju ũhaja'ñe pa'ime icheja cheja. Jã'ata'ni ũhapi säija'ñeji si'asöru, ¿je'se cho'ojanaa'ñe pãi, ũhapi säijaau chini? Jo'e säija'ñe cho'ocu'amu repa. Cu'akuna ve'sena sêjoru pãi chekunapi ku'iju cha'came repa ũha.

¹⁴ Ū'cuachi'a chu'ure cuasana-jeju musanukonapi re'oja'che cho'ojuna ñaju, pãi chekuna, “Diopi cho'okaiuna re'oja'che cho'ome ina”, chiiju masime. Vu'ejoopo aikũti sê'sevu pa'ijoopo rua so'ña ñoñeja'ñe musanukonapi re'oja'che cho'ojũ ñojuna ñaju, pãi chekuna, “Diopi cho'okaiuna re'oja'che pa'ime ina”, chiiju masime. ¹⁵ Pãiu uoturopu chũoni totoroji jao nukoma'mu. Jã'aja'ñe cho'oma'ñe uoturopu chũoni, “Chija'ito pãi ivu'e pa'ina ñamanejanaa'me”, chini cuasa, umuna tuomu re'oja'che miakuna repavu'e pa'inapi ũcuanuko ñaa'ju chini. ¹⁶ Musanukona ũcuaja'che uoturopu re'oja'che miañeja'ñe re'oja'che cho'ojũ pa'ijũ'u, pãipi ña, “Diopi cho'okaiuna re'oja'che cho'onaa'me ina”, chiapu chini —chiisi'kuu'mu repaü.

Aperumu pa'isina Moisenam'e chekuna chũ'u jo'kasi'e cho'ochete i'kamü Jesús

¹⁷ Ūcuarumu Jesús chukuna'te jo'e ija'che i'kaku chu'vasi'kuu'mu:

—Chu'ure ija'che cuasamanejũ'u musanukona: “ ‘Diopi chũ'uuna Moisés tocha jo'kasi'ena'me Repaü chu'o aperumu kuasina tocha jo'kasi'e kuache'te cho'omanejũ'u’, chisa chini raisi'kucosomu iku Jesús”, chiiju cuasamanejũ'u chu'ure. Jã'aja'ñe cho'oma'ñe repana chu'u cho'ojachere kuaju tocha jo'kasi'ere cho'ora chini raisi'kuu'mu chu'u, musanukonapi ña chẽa ũcuaja'che cho'ojũ paapu chini. ¹⁸ Cunaumuna'me cheja chuta'a si'amarumuna repana tocha jo'kasi'e kuache te'emakarujẽ'e karama'ñe peore pa'ija'mu, repa kuache peore ti'jñerumujatu'ka. Ūcuarepaa'me jã'a. ¹⁹ Jã'ajekuna pãiu ũcuauakujı repana chũ'u jo'kasi'ere jachaku peore cho'omau chekunarejẽ'e, “Repana chũ'u jo'kasi'e peore cho'omatojẽ'e re'omu”, chiiu chu'vasi'kure Dios, “Iku chu'u neekuta'ni rua vesuu'mu”, chiija'mu. Jã'ata'ni pãiu ũcuauakujı repana chũ'u jo'kasi'ere jachama'ñe cho'oku chekunare ũcuaja'che, “Jachama'ñe cho'ojũ'u”, chiiu chu'vasi'kure Dios, “Iku chu'u neeku rua masiu'mu”, chiija'mu. ²⁰ Musanukonapi repana chũ'u jo'kasi'ere judiöpãi che'chonana'me fariseopãire na'a rua cho'omaneni Dios pa'icheja saimanejanaa'me —chiisi'kuu'mu repaü.

“Chekunare pe'ruma'ñe pa'ijũ'u”, chiiu chu'vamü Jesús
(Lc 12.57-59)

21 Ǫcuarumu Jesús chukuna'te jo'e chu'vaku ija'che che'chosi'kua'mu:

—Moisés mai aipaire aperumu chũ'uku tocha jo'kasi'e kuache asanaa'me musanukona. Ija'che kwamu repa:

Chekunare vanisõmanejũ'u.

Pãiu ũcuauakujì chekure vanisõru repau'te ũcuachi'a sãine vanisõjũ'u,

chiimũ repau tocha jo'kasi'e. 22 Chu'uta'ni, “Ija'che cho'ojũ'u”, chiimũ chũ'umu musanukonare: Pãiu ũcuauakujì repau'te ja'me pa'ikuni pe'rutojẽ'e pe'rusi'e ro'i cu'ache ti'jñeja'mũ repau'te. Ūcuachi'a pãiu ũcuauakujì repau'te ja'me pa'ikuni cu'ache i'kato pãì chũ'una repau'te chẽajanaa'me, jo'e i'kamanea'ku chini. Ūcuachi'a pãiu ũcuauakujì repau'te ja'me pa'ikuni, “Cu'akujeku vati toana sani uuku pa'ija'mũ mu'u”, chiiku ũcuaujì vati toana saocojñoja'mũ.

23-24 'Ūcuachi'a musanukonapi ũcuauakujì te'eu Diore ïsimajñaruã Repauni ïsira chini saikujì mu'ure cheku pe'ruche'te cuasani mu'u ïsira chini samajñaruã repamajñaruã tuo uoko'a ti'jñeña ũha charo mu'ure pe'rukuni, “Jo'e sãine pe'ruma'ñe re'oja'che pañu mai”, chiijajijũ'u. Pe'rusi'e care'vajani Diore ïsimajñaruã tuo uoko'ana co'i, mu'u raku ũhasi'e churata'ni repamajñaruã Diore ïsijũ'u.

25 'Chekurumu pãiu ũcuauakujì chekuni põsero'i paamu. Jã'ata'ni repaujì jeereparumu ro'ima'to pe'ruku ro'ia'ku chini pãì chẽañe chũ'uku pa'ivũ'ena saja'mũ repau'te. Jã'aja'ñe cho'opi'rato pesa chuta'a ma'a sairumuna, “Põsero'ire charo care'vañu”, chiijũ'u repau'te. Na'mi care'vama'to repau'te pãì chẽañe chũ'ukuni saja'mũ repau. Sa jo'kauna pãì chẽañe chũ'ukujì repau'te pãì chẽavũ'ena cuaoa'ju chini pãì chẽanani chũ'uja'mũ. 26 Cua jo'karena põsero'i peore ro'i pi'niñetu'ka ũcuavũ'ere pa'ija'mũ repau. Ūcuarepaa'me jã'a —chiisi'kua'mũ repau.

“Musanukona pa'imanare ja'me kãïmanejũ'u”, chiimũ chu'vamu Jesús

27 Ǫcuarumu Jesús chukuna'te jo'e ija'che chu'vasi'kua'mu:

—Ūcuachi'a Moisés aperumu chũ'uku tocha jo'kasi'e kuache cheke asanaa'me musanukona. Ija'che kwamu repa:

Ɛmurpãì, musanukona pa'imanare romi ja'me kãïma'ñe pa'ijũ'u.

Ūcuachi'a romi, musanukona pa'imanare umurpãì ja'me kãïma'ñe pa'ijũ'u,

chiniasomu. Repana i'kasi'e chekunapi kuajuna asanaa'me musanukona. 28 Chu'uta'ni ija'che i'kamũ: Pãiu ũcuauakujì romioni repau paama'koni uache ñani repau rekochojì repau'te paama'kupi ja'me kãisi'kuja'che cho'omu.

29 'Chekurumu pãiu ũcuauakujì repau ñakova uajãtu cakã'ko cañakovajì ñaku chekuni cu'ache cho'omu. Jã'aja'ñe cho'oni repañakova ruta so'ona sẽjosõa'ku. Ñakovachi'a cho'osõto na'a re'omu repau'te. Jã'aja'ñe cho'omaneni chekurumu repau ũcuañakovajì ñaku jo'e na'a rua cu'ache cho'osi'kujeku vati toana saocojñoja'mũ. Repaujì ñakova te'eñakova peoto cu'amũ. Jã'ata'ni Diopi repau'te vati toana saoru na'a rua cu'ache pa'imũ repau'te, cu'a cho'osi'kure. 30 Ūcuachi'a pãiu ũcuauakujì repau uajãtupi

chekuni cu'ache cho'oni, repajũtu tũso so'ona sējosōa'ku. Jũtuchi'a cho'osōto na'a re'omu repau'te. Jā'aja'ñe cho'omaneni chekũrũmu repau ũcuajũtũpi jo'e na'a rua cu'ache cho'osi'kũjekũ vati toana saocojũoja'mũ —chiisi'kũa'mũ repau.

Rũjoromi sējoma'ñe paache'te chũ'vamũ Jesús

(Mt 19.1-9; Mr 10.1-12; Lc 16.18)

³¹ Ũcuarũmu Jesús jo'e ija'che chũ'vasi'kũa'mũ:

—Ũcuachi'a Moisés aperũmu chũ'ũku tocha jo'kasi'e cheke ija'che kũamũ:

Pãiu ũcuauakũji repau rũjore paacuhekũ sējora chiikũ charo repao'te sējosi'e kũache utija'ovana tocha ũcuaooni ĩsijũ'ũ repao chekũnare ñojaja'ova.

Repaja'ova tocha pi'ni ĩsiru sējore'omu repao'te, chiimũ repau chũ'ũ jo'kasi'e. ³² Chũ'ũta'ni ija'che cho'ojũ'ũ chiimũ chũ'ũmu mũsanũkonare: Chekũrũmu pãiuji repau rũjopi chekũni ja'me kãito sējore'omu repao'te. Jã'ata'ni repau rũjoni jā'aja'ñe cu'ache cho'oma'koni rureparũ sējoni cu'ache cho'omu. Sējosōru chekũrũmu repao jo'e chekũni veja pa'ija'mo. Repaoji jā'aja'ñe cho'oru ũju pa'isi'kũpi sējosi'kũpi chũ'o paamu, repao cu'ache cho'osi'e. Repao'te vejasi'kũ ũcuaja'che cu'ache cho'omu —chiisi'kũa'mũ repau.

Diore roijũ i'kama'ñere chũ'vamũ Jesús

(Mt 23.16-22)

³³ Ũcuarũmu Jesús chũkũna'te jo'e ija'che i'kakũ chũ'vasi'kũa'mũ:

—Ũcuachi'a Moisés mai aipãire aperũmu chũ'ũku tocha jo'kasi'e kũache cheke asanaa'me mũsanũkona. Ija'che kũamũ repa:

Mũsanũkona Diore roijũ i'kasi'e jorema'ñe ũcuarepa cho'ojũ pa'ijũ'ũ, chiimũ. ³⁴ Jã'ata'ni chũ'ũ mũsanũkonare jā'aja'ñe cho'omaneajũ chini ija'che chũ'vamũ: Diore jmamakarũjẽ'e roijũ i'kamanejũ'ũ mũsanũkona. Repau mamire ve'ocuhejũ cũnaũmũjẽ'e roijũ i'kamanejũ'ũ, Repau chũ'ũku pa'ichejajekũna. ³⁵ Ũcuachi'a chejajẽ'e roijũ i'kamanejũ'ũ, Repau chũ'ũcojũna pa'ichejajekũna. Ũcuachi'a Jerusalén vũ'ejoopojẽ'e roijũ i'kamanejũ'ũ, Repau Dios peore chũ'ũku neejooopojekũna. ³⁶ Ũcuachi'a sũjore roijũ i'kamanejũ'ũ, mũsanũkonare raña te'era'chorũjẽ'e pojaraña jā'apãani chijaraña carũñocu'asũjajokũna. ³⁷ Ũcuachi'a mũsanũkonare Diore cuasanare chekũnapĩ i'kajũna, “Jaũ, cho'ora”, chiisi'e repare ũcuarepa cho'ora chini cheke na'a rua roijũ i'kato cu'amũ. Mũsanũkona chekũnapĩ i'kajũna, “Cho'oma'mũ”, chiisi'e ũcuaja'che chekere roijũ i'kamanejũ'ũ. Cheke na'a rua roijũ i'kanapĩ vati chũ'ũñe cu'ache cho'ome repana —chiisi'kũa'mũ repau.

“Mũsanũkona cu'ache cho'osinare sãĩñe cu'ache cho'omanejũ'ũ”, chiimũ chũ'vamũ Jesús

(Lc 6.29-30)

³⁸ Ũcuarũmu Jesús chũkũna'te jo'e chũ'vasi'kũa'mũ.

—Ũcuachi'a Moisés chũ'ũku tocha jo'kasi'e cheke ija'che kũamũ: Chekũpi mũ'ũ ñakova'te tũ'ka feosōru sãĩñe tũ'ka feosōkaijũ'ũ repau'te.

Ūcuachi'a chekupi mu'u cōjiñu'te jēo juchosōru sāiñe jēo juchosōkaijũ'u repau'te, chiimu repau chũ'u jo'kasi'e. ³⁹ Chu'uta'ni irumu ija'che chũ'umu musanukonare: Chekupi mu'uni cu'ache cho'oto sāiñe cu'ache cho'omanejũ'u repau'te. Ūcuachi'a chekupi pe'rukũ mu'u vachoturupuna asi charato chekukā'ko ūsemanejũ'u jo'e charaa'ku. ⁴⁰ Ūcuachi'a chekurumu mu'upi chekuni pōsero'i paakuna repauji mu'u sē'sevu ju'ikāare isiku ro'ia'ku chini pāi chēañe chũ'uku vñ'ena saru chekukāa ūcuaja'che rupũ isijũ'u repau'te. ⁴¹ Ūcuachi'a chekupi mu'uni repau pōsere te'ekilómetrojatũ'ka kuāa sakaau chini chũ'uto dos kilómetrojatũ'ka pojoku kuāa sakaijũ'u repau'te. ⁴² Ūcuachi'a mu'u paamajñaruāre ūcuauakuji sēeto rupũ isijũ'u repau'te. Ūcuachi'a chekupi mu'uni ūcuauache'te prestara chini sēeto ūsema'ñe prestajũ'u repau'te —chiisi'ku'a'mu repau.

*“Musanukonare cuhenare pāi oiju pa'ijũ'u”, chiimu Jesús
(Lc 6.27-28, 32-36)*

⁴³ Ūcuarumu Jesús chukuna'te jo'e chu'vasi'ku'a'mu.

—Ūcuachi'a Moisés chũ'uku tocha jo'kasi'e cheke ija'che kuamu:

Musanukonare re'onare oiju pa'ijũ'u.

Musanukonare cuhenareta'ni sāiñe cuhejũ'u,

chiimu repau chũ'u jo'kasi'e. ⁴⁴ Chu'uta'ni ija'che chũ'umu musanukonare: Musanukonare cuhenare oiju pa'ijũ'u. Musanukonare cu'ache i'kanare Dioni re'oja'chere sēekaijũ'u. Ūcuachi'a musanukonare cu'ache cho'onare sāiñe re'oja'che cho'okaiju pa'ijũ'u.

⁴⁵ Musanukonapi chu'u chũ'usi'ere cho'oni mai Ja'ku Dios Cunaumu Pa'iku cho'ocheja'che re'oja'che cho'ojũ pa'ijanaa'me. Ūcuauji chũ'uuna ūsuu asuche pāi cu'anana'me re'ona pa'icheja re'oja'che ñoñe miamu. Ūcuachi'a Diopi chũ'uuna oko pāi cu'ache pa'inana'me re'oja'che pa'ina pa'ichejña si'achejña rakũ pa'imũ. ⁴⁶ Pāi chũ'unare kuri kookaina pāi ūcuaukore oima'ñe repanare oinarechi'a sāiñe oiju pa'ime. Musanukona repanare na'a re'oja'che pa'ijũ pāi ūcuaukore oiju pa'ito re'oja'che pa'iche jo'kaja'mu Dios musanukonare. Jā'ata'ni repaña pa'icheja'che musanukonare oinarechi'a oiju pa'ito re'oja'che pa'iche jo'kamaneja'mu Dios. ⁴⁷ Ūcuachi'a Diore cuasamana pāi ūcuaukore chēse pojoma'ñe repanare re'onarechi'a chēse pojoju pa'ime. Musanukonata'ni musanukonare re'onarechi'a chēse pojoju pa'ima'ñe musanukona ñamanarejē'e chēse pojoju pa'ijũ'u, Diopi pojoa'ku. ⁴⁸ Mai Ja'ku Dios, Cunaumu Pa'iku cho'ocheja'che re'oja'chechi'a cho'ojũ pa'ijũ'u musanukona —chiisi'ku'a'mu Jesús.

6

Chekunare re'oja'che cho'okaiju pa'iche'te che'chomu Jesús

¹ Ūcuarumu Jesús chukuna'te repau neenare ija'che chu'vasi'ku'a'mu:

—Musanukonapi chekunani re'oja'che cho'okañu chini rupũ chekunapi pāipi ñaa'ju chini re'oja'che cho'ojũ pa'imejũ'u. Musanukonapi jā'aja'ñe cho'ojũ pa'ito Dios mai Ja'ku Cunaumu Pa'iku musanukonare re'oja'che cho'osi'e ro'i jmakarujē'e isimaneja'mu.

² Jã'ajekuna musanukonapi chɔova'na pa'iva'nare cho'okani pã jainuko ñaju'te cho'omanejũ'u. Jã'aja'ñe cho'ome pã sē'sevuchi'a re'oja'cheja'che ñoñe pa'ina. Chɔova'na pa'iva'nani kurire ïsiñu chini, mai judiöpãi chi'ivũñana kaka pã ñaju'te kuri ïsinaa'me repana, pãipi jainuko repana cho'ochē'te ña, "Re'onaa'me ina", chiapũ chini. Chekurumu callejoovũäre eta nuka ku'iju pã chenevũäna chɔova'na pa'iva'nare kuri ïsinaa'me repana, pãipi jainuko ña, "Re'onaa'me ina", chiapũ chini. Jã'aja'ñe cho'oju päire ũcuare re'oja'che i'kacojñosinajeju, re'oja'che cho'osinare Dios ro'ijache re'oja'che pa'iche koomanejanaa'me repana. ũcuarepaa'me jã'a.

³ Musanukonapi te'eũ, "Chɔova'na pa'iva'nani cho'okasa", chini mu'u na'a rua ja'me pa'iku'terejẽ'e kuama'ñe te'eũ cuasaku cho'okaiju'u repanare.

⁴ Kuama'ñe mu'uchi'a te'eũ cuasaku cho'okaiju pa'ijũ'u. Jã'aja'ñe cho'oru mai Ja'ku Dios pã ũcuanuko rope'e cho'ochē peore Ñakujĩ mu'u te'eũ cuasaku cho'osi'e ña ro'ija'mu —chiisi'kua'mu repana.

Diore sēñe'te che'chomu Jesús

(Lc 11.1-4)

⁵ ũcuarumu Jesús ija'che che'chosi'kua'mu:

—Musanukonapi Diore sēni sē'sevuchi'a re'oja'cheja'che ñoñe pa'ina cho'ochēja'che cho'omanejũ'u. Repana Diore sēni mai judiöpãi chi'ivũñana kaka pã chenevũäre nukaju sēnaa'me, pãipi ña, "Re'onaa'me ina", chiapũ chini. Chekurumu callejoovũäre nukaju Diore sēnaa'me repana, chekunapi ña, "Re'onaa'me ina", chiapũ chini. Jã'aja'ñe cho'oju päire ũcuare re'oja'che i'kacojñosinajeju re'oja'che cho'osinare Dios ro'ijache re'oja'che pa'iche koomanejanaa'me repana. ũcuarepaa'me jã'a.

⁶ Musanukonapi te'eũ Diore sēni mu'u pa'iruupna kaka jeo mai Ja'ku Diore Ñoma'kuni sēejũ'u. Jã'aja'ñe cho'oto mai Ja'ku Dios pã ũcuanuko rope'e cho'ochē peore Ñakujĩ mu'u te'eũ cho'ochē ña re'oja'che cho'osi'e ro'i re'oja'che ïsija'mu.

⁷ ũcuachi'a musanukonapi Diore sēni Repau'te masi cuasamana cho'ochēja'che ũcuate'ere i'kaju sēemanejũ'u. Repana Diore masi cuasamana Repau'te sēni, "Maipi chũ'o ũcuate'ere ruarepañoã co'chaju sēeto Dios maire asa cho'okaija'mu", chini cuasaju jã'aja'ñe i'kaju sēeme.

⁸ Repana cho'ochēja'che cho'omanejũ'u musanukona. Mu'u chuta'a Repau'te sēemaramuna mu'u chiiche masimu Dios.

⁹ Musanukonapi sēni ija'che i'kajũ'u:

Ja'ku, Cunaumu Pa'iku, pã mu'ure vajuchuju pojoa'ju.

¹⁰ ũcuachi'a mu'u chũ'uñe pã ũcuanuko cho'ojarumu tĩ'aa'ku.

Cunaumu pa'ina mu'u chũ'uñe masi cho'ochēja'che cheja pa'ina ũcuaja'che re'oja'che cho'oju paapu.

¹¹ ũcuachi'a chukuna chiiche ãu si'aumucujña ïsijũ'u, chukuna ãija'ñe.

¹² Chukuna cu'ache cho'ochē jo'e cuasamanejũ'u, chukuna'te pã cu'ache cho'osi'e chukuna jo'e cuasama'ñeja'ñe.

¹³ Chukuna'te vatipi chũ'ukuna cu'ache cho'oñu chiito mu'upi ũsekaiju'u, cho'omaneaju chini.

Jã'aja'ñe i'kaju Diore sēeju pa'ijũ'u.

¹⁴ 'Chekuna cu'ache cho'osi'ere musanukonapi jo'e cuasama'to mai Ja'ku Dios ũcuaja'che musanukona Repau'te cu'ache cho'ochē

jo'e cuasamaneja'mu. ¹⁵ Jã'ata'ni musanukonapi chekuna cu'ache cho'osi'ere ũcua cuasaju pa'ito mai Ja'ku Dios ũcuaja'che musanukona Repau'te cu'ache cho'che cavesuma'ñe cuasaku pa'ija'mu — chiisi'kua'mu repau.

Te'eñoã ãu ãima'ñe pa'iju Diore sēeñe'te che'chomu Jesús

¹⁶ Ũcuarumu Jesús ija'che che'chosi'kua'mu:

—Musanukonapi ãu ãima'ñe pa'iju Dioni sēeju pañu chini, sē'sevuchi'a re'oja'cheja'che ñoñe pa'ina cho'ocheja'che cho'omanejũ'u. Repana pã ãu ãima'ñe pa'iju Dioni sēni repana chiña, sumava'na ñoñe pa'inaa'me, pãipi ña, “Dioni sēeju ãu ãima'ñe pa'inajeju re'onaa'me ina”, chiapu chini. Pã repanare re'oja'che i'kasimakaruchi'api ro'isi'eja'chea'me repanare. Ũcuarepaa'me jã'a. Musanukonapi ãu ãima'ñe pa'iju Dioni sēni chuo'va'na ñoñe pa'imanejũ'u. Æu ãisina pa'icheja'che pojoju pa'ijũ'u. ¹⁷⁻¹⁸ Musanukonapi ũcuauakujji ãu ãima'ñe pa'iu Dioni sēeu pasa chini charo musanukona chiña si'sisõ cã'u veni care'vajũ'u raña, pãipi musanukona Diore sēeju ãu ãima'ñe pa'iche'te ña masimanea'ju. Jã'aja'ñe cho'oto mai Ja'ku, Dios, Ñoma'kupi musanukona kuama'ñe re'oja'che cho'che ña ro'ija'mu musanukonare —chiisi'kua'mu repau.

Pã Dios pa'icheja saisirumu re'oja'che pa'iche koojachere i'kamũ Jesús

(Lc 12.32-34)

¹⁹ Ũcuarumu Jesús jo'e ija'che chu'vasi'kua'mu:

—Musanukona ruarepa pōse si'ache koo paamanejũ'u. Icheja chejaquee pōse pu'janajē'e pu'ja si'asōkaiju chekurumu macono phũ'ka cho'osōñe'me. Chekurumu ñaanapi rani peore ñaasōkaiche'me repa. ²⁰ Musanukona paache pōse icheja chejaquee si'asōjañea'me. Jã'ajekuna repa pōse ruarepa cuasama'ñe pa'iju Dioni na'a rua cuasaju pa'ijũ'u. Repau pa'icheja sani re'oja'che koojachere cuasajũ'u. Repau ñsiche pu'jacu'ache'me. Ũcuachi'a Repau ñsiche macono phũ'ka cho'osōma'ñea'me. Ũcuachi'a ñaanajē'e peochejaa'me repacheja. ²¹ Dios ñsijache koojanajeju pojoju pa'ijũ'u musanukona. Musanukonapi pōsere na'a rua cuasaju pani Dios ñsijache rua cuasamanejanaa'me —chiisi'kua'mu repau.

Re'oja'che cuasache'te kamũ

(Lc 11.34-36)

²² Ũcuarumu Jesús jo'e ija'che che'chosi'kua'mu:

—Musanukona ñakocaã masi ñoto cho'che cho'ore'omu. Ũcuaja'che musanukonapi cu'ache cuasama'ñe pa'iju Dioni rua cuasaju pa'ito rekoñoã re'oja'che pa'ija'mu musanukonare. ²³ Jã'ata'ni ñakocaãpi masi ñoma'to cho'che cho'ocu'amũ. Ũcuaja'che musanukonapi Dioni cuasama'ñe cu'ache cuasaju pa'ito re'oja'che pa'icu'aja'mu musanukona rekoñoã. Musanukonapi re'oja'che cuasani re'oja'chechi'a cho'ojũ pa'ijanaa'me. Cu'ache cuasani ũcuachi'a cu'achechi'a cho'ojũ pa'ijanaa'me —chiisi'kua'mu repau.

Kurina'me Diore cuasache'te i'kamũ Jesús

(Lc 16.13)

²⁴ Ũcuarumu Jesús ija'che chu'vasi'kua'mu:

—Pāi ka'chanapi ũcuate'e'u'te paato repau'te paanare ũcuapa'ruvachi'a chiicu'amũ repau'te. Chekurũmũ repau'te paanare te'e'u'te na'a rua chiũ chekureta'ni cuhemũ repau. Ũcuachi'a kurina'me Diore ũcuapa'ruvachi'a cuasama'me pāi. Kurire na'a rua cuasaju Dioreta'ni cuasama'me —chiisi'kua'mũ repau.

*Dios Repau neenare Repau chũijejuna re'oja'che kuiramũ
(Lc 12.22-31)*

²⁵ Ũcuarũmũ Jesús jo'e ija'che chu'vasi'kua'mũ:

—Kurina'me Diore ũcuapa'ruvachi'a cuasacu'akũna jo'e mũsanũkonare ija'chere chu'vamũ chu'u: Mũsanũkona pa'ichena'me āũ āiñena'me ũkuchena'me kãña ju'iche ruarepa cuasaju pa'imanejũ'u. Mai pa'iche āuna'me kãñachi'ama'mũ. ²⁶ Pĩ'ava'na pa'iche'te cuasa ñajũ'u. Pĩ'ava'na āujẽ'e tãmava'naa'me. Īsichejẽ'e cho'omava'naa'me. Āũ care'vavũ'ñajẽ'e peova'naa'me repava'na. Jã'aja'ñe pa'iva'nareta'ni mai Ja'ku Cũnaũmũ Pa'ikũji āũ Īsikũ'mũ repava'nare. Repau Dios pĩ'ava'nare peore cuasaku rua re'oja'che kuiraku'mũ. Jã'ata'ni mũsanũkonare pāi na'a rua cuasaku na'a re'oja'che kuiraku pa'imũ Repau. ²⁷ Jã'ata'ni pāi repana ũmũ nukache rua cuasaju, “Na'a ũmũ ainee nukajanaa'me mai”, chiijũ na'a ũmũ nukache chiinareta'ni na'a ũmũ nukacu'aja'mũ.

²⁸ 'Je'se pa'ĩuna mũsanũkona kãñare ruarepa cuasaju pa'iche? Korosi'e pa'iche'te cuasa ñajũ'u. Korosi'e cho'ochejẽ'e cho'oma'ñea'me. Kãñajẽ'e juhama'ñea'me. ²⁹ Aperũmũ pa'ĩu pāi chũ'usi'ku Salomón ju'isikãña, repauji rua re'ojakãñare koo ju'ĩuna rua re'oja'che ñoasomũ, pāipi ñato. Jã'ata'ni Salomón ju'isikãña pa'icheja'che na'a rua re'oja'che ñomũ korosi'e. Dios cho'oche'me jã'a. ³⁰ Diore rua cuasama'me mũsanũkona. U'chara'ñũruã iumucujña pa'ira'ñũruãre pāipi ũosõru che'ro peoja'mũ. Rua jeerũmũ pa'imara'ñũruãta'ni repara'ñũruã re'oja'che kuiraku'mũ Dios. Mũsanũkonare pāi na'a rua re'oja'che kuiraku mũsanũkona ju'iche kãña Īsikũ'mũ Repau. ³¹ Jã'ajekũna mũsanũkona si'areparũmũ, “¿Ëquere maiva'na āijanaa'ñe?” “¿Ëquere maiva'na ũkujanaa'ñe?” “¿Ëquere maiva'na ju'ijanaa'ñe?”, chiijũ ruarepa cuasama'ñe pa'ijũ'u. ³² Pāi Diore cuasamana jã'amajñaruã peore si'arũmũ rua cuasaju pa'ime. Mũsanũkona chiimajñaruã mai Ja'ku Dios Cũnaũmũ Pa'iku, “Ina chu'ũre cuasana jã'amajñaruã chiime”, chiũ masimũ. ³³ Jã'ajekũna jã'amajñaruã ruarepa cuasama'ñe pa'ijũ Repau chũ'ũñe'te na'a rua cuasaju cho'ojũ pa'ijũ'u. Ũcuare Repau mũsanũkonare āuna'me ũkuche peore ĩsimũ. ³⁴ Mũsanũkonare che'ro cu'ache ti'jñejañe cuasaju oima'ñe pa'ijũ'u. Che'ro ũcuauucusepi ñataũna cuasajũ'u repamajñaruã. Repaumucujña pa'iche te'enarechi'a cu'ache ti'jñemũ maire. Dios mũsanũkonare cu'ache ti'jñejañe masakũjekũ cho'okaija'mũ —chiisi'kua'mũ repau.

7

*Chekũna cu'ache cho'oche ñani, “Cu'ache pa'inaa'me mũsanũkona”,
chiijũ ke'remanejũ'u
(Lc 6.37, 41-42)*

1 Ûcuarũmũ Jesús jo'e ija'che chũ'vasi'kũa'mũ:

—Chekũna cu'ache cho'оче ñani, “Cu'ache pa'inaa'me mũsanũkona”, chijũ ke'remanejũ'ũ. Jã'aja'ñe ke'rema'to Dios ũcuaja'che mũsanũkona cu'ache cho'оче ñakũta'ni i'kamaneja'mũ. ² Mũsanũkonapi chekũna cu'ache cho'оче'te ñajũ ke'reto Dios ũcuaja'che mũsanũkona cho'оче cuasa cu'ache cho'osi'e ro'i chũ'uja'mũ. Mũsanũkona chekũnare cho'очеja'che cho'ocojñojanaa'me, repanare ñajũ i'kasi'e ro'i. ³ Ija'chea'me: Pãiu repaũ ñakova'te chĩ'camaka ũjamaka paaku'teta'ni cuasomaneasomũ. Cuasama'kũta'ni ja'me pa'ikũ ñakova pa'imakarũ jmamakarũta'ni ñaasomũ repaũ. Rũa tĩñea'me jã'a. Mũsanũkona ũcuaja'che tĩñe cho'ome. Rũa cu'ache cho'onata'ni mũsanũkona cu'ache cho'оче cuasama'me. Jã'ata'ni chekũnapi jmamakarũ cu'ache cho'оче ñani rũa cuasanaa'me mũsanũkona. ⁴ Ûcuaja'che pãiu repaũ ñakova'te chĩ'camaka ũjamaka paakũta'ni tunoma'ñe paamũ. Jã'ata'ni chekũpi ñakova'te chĩ'camakarũ jmamakarũ paakũna ñanita'ni, “Raijũ'ũ. Mũ'ũ ñakova pa'imakarũ chĩ'camakarũ'te tunokasa”, chiimũ. Rũa tĩñea'me jã'a. ⁵ Mũsanũkona ũcuaja'che rũa tĩñe cho'ome. Rũa cu'ache cho'onata'ni mũsanũkona cu'ache cho'оче'te ũhasõma'ñe pa'inata'ni chekũna jmamakarũ cu'ache cho'оче ñani, “Mũsanũkona cu'ache cho'оче ũhasõjũ'ũ”, chiinaa'me mũsanũkona. Jã'aja'ñe cho'oto cu'amũ. Sẽ'sevũchi'a re'oja'cheja'che ñoñe pa'inaa'me. Charo mũsanũkonapi cu'ache cho'оче'te ũhasõ re'oja'che pa'ijũ chekũnare mũsanũkona i'kache'te ũcuarepa cho'oju chekũnani jã'aja'ñe chũ'vato re'omũ. Jã'ata'ni ũcuarepa cho'omanapi chekũnani chũ'vato cu'amũ —chiisi'kũa'mũ repaũ.

6 Ûcuarũmũ Jesús jo'e ija'che chũ'vasi'kũa'mũ:

—Jamuchai kokaneenare Dios neemajñaruã ñsimanejũ'ũ, chekũrũmũ repanapi chũri kũ'ijũ. Ûcuachi'a perlara'karũã rũa ro'ira'karũã jo'chasẽse pa'ichejñana jo'kamanejũ'ũ, repara'karũãna cha'o cha'casõju. Ûcuachi'a pãi repana cu'ache cho'оче ũhacuhenare Dios chũ'o re'oja'che chũ'vamanejũ'ũ. Chekũrũmũ repana mũsanũkonapi chũ'vato jo'chasẽse cho'очеja'che Dios chũ'o re'oja'chere si'si cho'очеja'che cu'ache i'kajanaa'me —chiisi'kũa'mũ repaũ.

Diore cuhama'ñe sēñe'te chũ'vamũ Jesús

(Lc 6.31; 11.9-13)

7 Ûcuarũmũ Jesús chũkũna'te repaũ neenare jo'e ija'che chũ'vasi'kũa'mũ:

—Mũsanũkona chiiche cuhama'ñe Dioni rũa sēeju pa'ijũ'ũ ñsia'kũ. Cuhama'ñe sēeju pa'ito ñsija'mũ Repaũ. Ûcuachi'a mũsanũkona Repaũ'te sēesi'e cha'ajũ'ũ ñsia'kũ. Cha'ani koojanaa'me mũsanũkona. Ûcuachi'a pãiu repaũ'te re'okũ vũ'ena tĩ'a jatisa'aro'te nukakũ, repaũ chiiche'te koorepara chini cuhama'ñe rũa jeerũmũ sēeju pa'icheja'che cuhasõma'ñe Diore rũa sēeju pa'ijũ'ũ. Jã'aja'ñe cho'oju panĩ koojanaa'me mũsanũkona. ⁸ Repanare karache'te Diore sēena koojanaa'me. Ûcuachi'a Repaũ'te sēesi'e cha'ana koojanaa'me. Ûcuachi'a pãiu repaũ'te re'okũ vũ'ena tĩ'a jatisa'aro'te nukakũ, rũa jeerũmũ sēeju pa'iu koosi'aja'che koojanaa'me pãi, cuhasõma'ñe Diore rũa sēeju pa'ina.

⁹ 'Asarepajũ'ũ, mʉsanʉkona ʉmʉpāi, chĩ paana. Mʉ'ũ chĩipi mʉ'ũni pāre sēeto catapũ'te mini ĩsima'me mʉsanʉkona. ¹⁰ Jā'apāni, chĩacha va'ire sēeto añani mini ĩsima'me mʉsanʉkona chĩire. ¹¹ Cu'ache pa'inata'ni mʉsanʉkona chĩiva'nare re'oja'chere ĩsinaa'me mʉsanʉkona. Mai Ja'ku, Dios, Cʉnaʉmu Pa'iku Repau'te sēenare na'a rʉa re'oja'chere ĩsiku pa'iku'mʉ.

¹² 'Ūcuachi'a mʉsanʉkona chiiche chekʉnapi cho'okaiche rʉa chiime mʉsanʉkona. Jā'ajekʉna chekʉnare ūcuaja'che mʉsanʉkona chiicheja'chere re'oja'chere cho'okaiju pa'ijũ'ũ. Mʉsanʉkonare re'oja'che cho'okaima'tojē'e ūcuare'oja'che cho'okaiju pa'ijũ'ũ repanare. Moisés chũ'ũ jo'kasi'ena'me Dios chũ'o kuasina chũ'ũju tocha jo'kasi'e jā'aja'ñe cho'okaiju pa'iche'te kuamʉ —chiisi'kuamʉ repau.

Jatisa'aro jmaã'carũ pa'isa'aro pa'iche'te kuamʉ

¹³ Ūcuarʉmu Jesús jo'e ija'che chũ'vasi'kuamʉ:

—Dios pa'icheja sañu chini jatisa'aro jmaã'carũji kakajũ'ũ. Repanare ʉache cho'oju pāi rʉa jainʉko vati toa saicheja jatisa'aro ʉjāã'capũ pa'isa'aroja'chejekʉna cu'achejana saime. Ūcuachi'a ma'a ʉjama'a saire'ocheja'chejekʉna ūcuachejana saime. ¹⁴ Jā'ata'ni chũ'ũ chũ'ũñe jatisa'aro jmaã'carũ pa'isa'aro kakavesacheja'che cho'ovesakʉna Dios pa'icheja te'eva'na saime pāi —chiisi'kuamʉ repau.

*Sũki ău ăire'oche kăĩñăăna'me ăicu'ache kăĩñăă pa'iche'te kuamʉ
(Lc 6.43-44)*

¹⁵ Ūcuarʉmu Jesús jo'e ija'che chũ'vasi'kuamʉ:

—Pāi, “Dios chũ'o kuakainaa'me chʉkʉna”, chiiju jorena i'kache asa, “Ūcuarepaa'me”, chiimanejũ'ũ mʉsanʉkona. Ovejavana kokaneemaru cu'ache cho'omava'naja'ñe sē'sevʉchi'a re'oja'cheja'che cho'onaa'me repana. Jā'ata'ni repana rekoñoã chai kokaneenaja'ñe cu'ache pa'inaa'me repana. ¹⁶ Sũkiñũã repañũã kăisi'ere ña masire'omʉ mʉsanʉkonare. Miusava ʉche kăima'mʉ. Ūcuachi'a miusava higopũã kăima'mʉ. Ūcuaja'che repana Dios chũ'o joreju kuana pa'iche ña masijanaa'me mʉsanʉkona, repana cu'ache cho'oche'te. ¹⁷ Sũkiñũã ăiñe kăĩñũã koka pa'iñũã re'ojañũãjekʉ săijapũã kăimʉ. Koka peora'ñuruãta'ni cu'añũãjekʉ săija'imaruã kăimʉ. ¹⁸ Sũkiñũã koka pa'iu re'ojañũã săija'imaruã kăima'mʉ. Ūcuachi'a koka peoku cu'añũã săijapũã kăima'mʉ. ¹⁹ Sũkiñũã săijapũã kăimañũã, “Cu'amʉ iñũã”, chini kueni ʉosome pāi. Dios ūcuaja'che pāi cu'ache pa'inare vati toana saoja'mʉ. ²⁰ Sũkiñũã repañũã kăisi'ere ña masime pāi. Ūcuachi'a, “Dios chũ'o kuanaa'me chʉkʉna”, chiinapi Repau chũ'ũ jo'kasi'e cho'omanare, repana pa'iche'te ña, “Joreme ina”, chini masijanaa'me mʉsanʉkona —chiisi'kuamʉ repau.

*Păi ūcuarepanũko Dios pa'icheja saimanejanaa'me
(Lc 13.24-27)*

²¹ Ūcuarʉmu Jesús jo'e ija'che chũ'vasi'kuamʉ:

—Pāi te'ena ija'che i'kame chũ're: “Chʉkʉna'te Paaku'mʉ mʉ'ũ”, chiime. Jā'aja'ñe i'kanata'ni Dios pa'icheja ūcuarepanũko saimanejanaa'me repana. Chũ'ũ Ja'ku Cʉnaʉmu Pa'iku chiiche cho'onachi'a Repau pa'icheja saijanaa'me. ²² Dios ūcuanʉkore pāi chi'i ro'irʉmu

pāi jainuko ija'che i'kajanaa'me chu'ure: “Chukuna'te Paaku'mu mu'u. Mu'upi cho'okaiuna Dios chu'o pāire kuaju pa'isinaa'me chukuna. Ūcuachi'a mu'upi cho'okaiuna pāi sa'navuā pa'isinare vati eto saosinaa'me chukuna. Ūcuachi'a mu'upi cho'okaiuna Diochi'a cho'omasiche ruarepañōā cho'oju pa'isinaa'me chukuna”, chiijanaa'me repa. ²³ Jā'aja'ñe i'kanareta'ni Ja'ku chiiche cho'omanesinajejuna ija'che i'kaja'mu chu'u repanare: “Musanukonare ñama'ku'a'mu chu'u. Chu'ure ja'me pa'ima'ñe saiñ'u. Cu'ache cho'onaa'me musanukona”, chiija'mu chu'u repanare —chiisi'ku'a'mu repau.

Vu'ña ka'chavu'ña cho'osi'ere kuamu
(Mr 1.22; Lc 6.47-49)

²⁴ Ūcuarumu Jesús jo'e ija'che chu'vasi'ku'a'mu:

—Pāiu chu'u chñ'uñe asa chēa cho'oku pa'iche ija'chea'me: Pāiu masiu vu'ere cho'ora chini cojña cata pa'ichetu'ka repa sa'navuā ūni nu'keasomu vu'ña tuu. ²⁵ Repavu'e cho'o pi'nisirumu oko rua ra, vu'ejatu'ka chiacha ko'sa tī'aasomu. Ūcuachi'a tutache rua tutaasomu. Jā'ata'ni repavu'e tāimaneasomu, tuu cata pa'ichetu'ka ūni nu'ke cho'osivu'ejeku. ²⁶ Ūcuachi'a pāiu chu'u chñ'uñe asakuta'ni jachaku cho'oma'ku pa'iche ija'chea'me: Cheku pāiu vesukujeku masi cuasama'ku vu'ere cho'ora chini vu'ña tuu meja pa'ichejana cojña rua sē'seruā ūni nu'keasomu. ²⁷ Vu'e cho'o pi'nisirumuna oko rua ra, vu'ejatu'ka chiacha ko'sa tī'aasomu. Ūcuachi'a tutache rua tutaasomu. Tutakuna masi cho'omanesivu'ejeku tāni peore ñaña measōasomu repavu'e —chiisi'ku'a'mu repau.

²⁸⁻²⁹ Repana pāi Jesupi rua masiku masi che'chokuna asa jñano,

—Iku Jesús judiōpāi che'chona che'chocheja'che, che'choma'ñe rua masi che'chomu —chiišinaa'me.

8

Asi ravu paava'ure Jesús vasosi'ere kuamu
(Mr 1.40-44; Lc 5.12-16)

¹ Repau Jesús aikūti muisi'kupi cajesirumu pāi rua jainuko tuhasinaa'me repau'te. ² Ūcuarumu pāiu asi ravu paava'u Jesús pa'icheja sani repau ti'jñeñe ro're ñu'iu ija'che i'kasi'ku'a'mu:

—Pāi Ūcuanukore Paaku, mu'ure vasuato vasoju'u chu'ava'ure; vajura —chiisi'ku'a'mu.

³ Chikuna Jesús repauni chēaku i'kasi'ku'a'mu.

—Jau, vatora. Vajuju'u —chiiu chēakuna asi teana te'erumu peore ja'jusōsi'ku'a'mu repau ca'nivu pa'isi'e. ⁴ Repau'te vasocuha Jesús ija'che chñ'usi'ku'a'mu:

—Ñarepajū'u. Chu'u mu'ure vasosi'e pāi chekunare kuamanejū'u. Kuama'ñe judiō phairi'techi'a ñojaijū'u mu'u vajušica'nivu. Ūcuaja'che aperumu Moisés chñ'u jo'kasi'e cu'amajñaruā sa isijū'u Diore, pāipi ña mu'u vajušiere masia'ju —chiisi'ku'a'mu repau.

Romapāiu sōtao chñ'uku'te cho'ochē cho'okaiku'te Jesús vasosi'ere kuamu
(Lc 7.1-10)

5-6 Repau Jesús Capernaum vü'ejoopo sani tĩ'asirumu Romapãiu sōtao cienrepanare chũ'uku repau pa'ichejana rani cho'okaaü chini ija'che chiü sēesi'kua'mu repau'te:

—Pãi Ūcuanukore Paaku, chu'ure cho'оче cho'okaiva'u jũ'iu repau ca'nivü ru'tusōsiva'u ūhimu. Ūcuachi'a repau ca'nivü peore rua asiche asikuasomu —chiisi'kua'mu repau.

7 Chikuna Jesús i'kasi'kua'mu.

—Chu'upi sani vasora repau'te —chiisi'kua'mu.

8-9 Chikuna i'kasi'kua'mu repau.

—Pãi Ūcuanukore Paaku, chu'u rua vesuu vü'ena mu'upi rua masiüpi kakache vajuçhuamu chu'ure. Ija'che pa'iku'mu chu'u: Chekunapi sōtao ainapi chũ'unaa'me chu'ure. Chu'u ūcuaja'che chekunare sōtao chũ'uku'mu. Chu'upi sōtaoni te'eu'te, “Saijũ'u”, chiito saimü repau. Ūcuaja'che chekure, “Raijũ'u”, chiito raimü repau. Ūcuachi'a chu'ure cho'оче cho'okaikuni ūcuauache'te chu'upi chũ'uto cho'okaimu repau. Jã'ajamakaruchi'a chũ'umasiku'mu chu'u. Mu'uta'ni peore chũ'umasiku'mu. Jã'ajekuna mu'upi chu'u vü'e saima'ñe, ūcuachejapi chu'ure cho'оче cho'okaikuni, “Vajujũ'u”, chiito vajujamü —chiisi'kua'mu repau.

10 Jã'aja'ñe i'kauna asa jñano Jesús, repau'te ja'me ku'inare pãi ija'che i'kasi'kua'mu:

—Israelpãi chu'ure jainuko cuasanareta'ni te'eu'terejẽ'e iku chu'ure masi cuasacheja'che cuasanare chuta'a tijñama'kua'mu chu'u. Ūcuarepaa'me jã'a. 11 Na'a pa'isirumu pãi judío peona chu'ure cuasanajeju üsü müikã'kona'me üsü na'ikã'kopi jainuko rani Dios chũ'uku pa'ichejana sani Abrahamna'me Isaana'me Jacobna'me pojojü pa'ijanaa'me. 12 Judiorepanata'ni, “Dios pa'icheja saijanaa'me chukuna”, chiisina Repau'te masi cuasamanajeju chijachejana vati toana saocojño uuju oiju cōjire asoche äiju pa'ijanaa'me —chiisi'kua'mu repau.

13 Jã'aja'ñe i'kacuha sōtao chũ'uku'te ija'che i'kasi'kua'mu Jesús:

—Mu'u vü'ena co'ijũ'u. Mu'u chu'ure, “Jesús chu'ure cho'оче cho'okaiku'te so'opi vasoja'mu”, chiü cuasasi'e ūcuarepa cho'ocojñoja'mu —chiisi'kua'mu Jesús.

Ūcuate'erumuna jũ'iva'u vü'e ūhiva'u teana vajuasomu.

Simón Pedro vao'te Jesús vasosi'ere kumü

(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)

14 Ūcuarumu Jesús Simón Pedro vü'ena saniasomu. Sani tĩ'a kaka ñato repau vao cha'vo ravuna jũ'io ūhio paniasomo. 15 Ūcuarumu Jesupi repao jütana chēauna cha'vosi'e teana churūsoasomu repao'te. Ūcuarumu repao ūhio pa'isiva'o teana vüni äure äuasomo repanare.

Jũ'iva'nare jainukore Jesús vasosi'ere kumü

(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)

16 Na'isöchusirumuna pãi vati paava'nare rua jainukore Jesús pa'ichejana raasome. Ūcuarumu Jesús repanare pãi sa'navuã pa'inare vati, chu'o te'echu'ochi'api i'ka eto saosökaniasomu. Ūcuachi'a chekunare ravu jũ'iva'nare ūcuanukore vasoasomu repau. 17 Jesupi

jã'aja'ñe cho'oña aperumũ Dios chũ'o kuasi'ku Isaiás tocha jo'kasi'epi ũcuarepa ti'ñecuhasi'kua'mũ, ija'che chiicheji: Maipi koka peoto ja'me cho'okaimũ repau. Ūcuaja'che mai jũ'iñe ravu vasomũ repau, chiimũ repa tocha jo'kasi'e.

Jesure ja'me kuñu chiisina i'kasi'ere kwamũ
(Lc 9.57-62)

¹⁸ Ūcuarumũ Jesús pãipi jairepanũko si'acakã'jño pa'ijuna ña chũkuna'te repau neenare, "Ira chiara chekukã'kona jẽñu", chiisi'kua'mũ. ¹⁹ Chuta'a chũkuna jẽ'ema'tona judiõpãi che'chokũ rani Jesure ija'che i'kasi'kua'mũ:

—Masiu, mu'una'me ũcuauachejña mu'u ku'ichejña ku'iu mu'u chũ'uñe'te cho'oku pasa chiimũ chũ'u —chiisi'kua'mũ.

²⁰ Chikuna Jesús i'kasi'kua'mũ repau'te.

—Ã'care'achai kãicojña paame. Pĩ'ava'na ũcuaja'che kãisuvuã paame. Chũ'u, pãire ja'me paaũ chini Dios Raosi'kuta'ni kãichejñajẽ'e peova'u pa'imũ —chiisi'kua'mũ repau.

²¹ Ūcuarumũ cheku Jesure chiiku ija'che i'kasi'kua'mũ repau'te:

—Pãi Ūcuanũkore Paaku, cha'ajũ'u aperumũ. Chũ'u ja'kuva'uni tãjasa. ¿Ësema'ku mu'u? —chiisi'kua'mũ.

²² Chikuna Jesús i'kasi'kua'mũ repau'te.

—Chekunapi chũ'ure cuasamanajeju repa rekoñoã jũnisõsinaja'ñe pa'inapi repa majapãi jũ'isinare tãa'ju. Mu'uta'ni rani chũ'una'me ku'iu chũ'u chũ'uñe'te cho'oku pa'ijũ'u —chiisi'kua'mũ repau repau'te.

Jesupi chũ'uuna tutachena'me fa'ache cuhasi'ere kwamũ
(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)

²³ Ūcuarumũ Jesús chũkuna repau neenana'me choovu ujavũji tuni jẽ'esi'kua'mũ. ²⁴ Jẽ'ejuna ruarepa tutakuna chiaraji fa'aku okopi ja'ñukuna choovu timupi'rasikua'mũ. Jã'a cho'oto Jesús jẽ'eũ kãnisõsi'kua'mũ reparumũ. ²⁵ Ūcuarumũ chũkuna repau neena choovũji runisõcuhakuna ũcuau ũhichejana mua ija'che ujachũ'opi i'ka vuosinaa'me repau'te:

—iChũkuna'te Paaku, runisõcuhame mai! Vuni cho'okaijũ'u —chiisinaa'me.

²⁶ Chitena jñano vuni chũkuna'te i'kasi'kua'mũ repau.

—¿Je'se pa'iana musanũkona ruarepa vajuchuche? Chũ'ure masi cuasama'me musanũkona —chiisi'kua'mũ repau. Jã'aja'ñe i'ka vuni,

—Tutachena'me fa'ache cuhajũ'u —chiisi'kua'mũ repau. Chikuna tutachena'me fa'ache teana ũcuapa'rava cuhasi'kua'mũ. Jo'e re'oja'ira cuhasi'kua'mũ chiara. ²⁷ Jã'aja'ñe cho'oña ña jñano sãiñechi'a sãniasasinaa'me chũkuna.

—¿Keeja'iujeku iku ija'che cho'oku? Tutachena'me fa'ache cuhamũ iku chũ'uñe —chiisinaa'me chũkuna.

Gadara cheja cava'nare vati paava'nare Jesús etokaisi'ere kwamũ.
(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

²⁸ Chiara chekukã'ko cacheja Gadara cheja chũkuna jẽni tĩ'asirumũ pãi vati paana te'ekachapana pãi tãchejña pa'inapi eta tijñasinaa'me Jesure. Repanapi si'arumũ eta ruarepa asivajuchũache cho'ojuna pãi

repacheja caraivajuchuasome. ²⁹ Repau'te Jesure eta tijña cuijũ ija'che i'kasinaa'me repana:

—Jesús, Dios Mamakũ, ¿¿que raikũ mu'u? Asi cho'omanejũ'ũ chukuna'te. Chukuna'te cu'ache cho'ojarumũ chuta'a tĩ'ama'mũ —chiisinaa'me repana.

³⁰ Ūcuacheja kueñere jo'chasẽse kuanupũ ãure mu'ka ãijũ pa'isinaa'me. ³¹ Jã'ajekuna vati Jesure rua i'kajũ ija'che sẽesinaa'me:

—Chukuna'te etoni jo'chasẽse sa'navuã kakache ũsemanejũ'ũ; kakañũ chukuna —chiisinaa'me repana.

³² Jã'aja'ñe i'kajũ ruarepa sãejũna Jesús i'kasi'kua'mũ repanare.

—Jau —chiisi'kua'mũ.

Chikuna repana vati eta sani jo'chasẽseva'nani kakasinaa'me. Vatipi kakarena jo'chasẽseva'na teana ũcuanũko vũ'vũ aikũti ujakũti caripaji chiarana tuã'tua ru'tu jũnisõsinaa'me.

³³ Repava'nare kuirasiva'na pãĩ jã'aja'ñe cho'orena ña vati paasinare cho'osi'ere peore pãire kuañũ chini vũ'ejoopona vũ'vũsõsinaa'me.

³⁴ Kũarena asa kũkũsõ pãĩ ũcuanũko Jesús pa'ichejana rani, repau'te Jesure,

—Icheja pa'ima'ñe tũichejana saijũ'ũ —chijũ rua i'kasinaa'me.

9

Nũka ku'imava'ũre Jesús vasosi'ere kũamũ

(Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)

¹ Jã'a cho'ocuhasirumũ Jesús jo'e choovũ tuni chiara chekũkã'kona ũcuau pa'ijoopona jẽni tĩ'aasomũ. ² Repau jẽni pa'itona pãĩ nũka ku'imava'ũre ũhikãa ũhiva'ũni Jesús pa'ichejana kuãijũ raasome, re'oja'che cuasajũ. “Iva'ũre Jesús vasoja'mũ”, chini cuasajũ rasi'ere ña jũ'iva'ũre i'kaasomũ Jesús.

—Pojokũ pa'ijũ'ũ jmava'ũ. Mu'u cu'ache cho'osi'e tũnosõmũ chu'ũ. Tũnosi'e jo'e cuasamaneja'mũ chu'ũ —chiniasomũ Jesús repava'ũre.

³ Jã'aja'ñe i'kaũna asa judiõpãĩ che'chona te'ena cuasaasome. “Dios asacuheche'te i'kamũ ikũ jã'a”, chiniasome. ⁴ Jã'ata'ni Jesús repana cuasache'te ña masi ija'che i'kaasomũ repanare:

—¿Je'se pa'ĩũna mũsanũkona cu'ache cuasache? ⁵ Chu'ũ ikũre, “Mu'u cu'ache cho'osi'e tũnosõmũ chu'ũ. Tũnosõsi'e jo'e cuasamaneja'mũ chu'ũ”, chiisi'ere asa, “Joreũ'mũ ikũ. Pãĩ jã'aja'ñe cho'omasinajẽ'e peome”, chijũ cuasame. Jã'ata'ni chu'ũpi ikũre, “Vũni nũka ku'ijũ'ũ”, chikuna ikũpi vũni nũkakuna ñani mũsanũkona, “Jorema'kua'mũ Jesús. Repau i'kasi'e ũcuarepa cho'omasimũ”, chijjacosome. ⁶ Chu'ũ, pãire ja'me paaũ chini Dios Raosi'kũ chejare pa'ĩũ pãĩ cu'ache cho'ochẽ tũnoñena'me pãĩ vasoche cho'omasimũ pa'iche'te mũsanũkonapi ña masia'jũ chini vasokaija'mũ chu'ũ ikũre —chiniasomũ Jesús repanare.

Chini nũka ku'imava'ũre i'kaasomũ repau.

—Vũni mu'u ũhisikãa mini vũ'ena co'ijũ'ũ —chiniasomũ.

⁷ Chikuna repau nũka ku'imanesi'kũ vũni vũ'ena co'isõasomũ.

⁸ Jã'aja'ñe cho'õuna ña kũkũsõ pãĩ Dioni pojojũ, “Dios peore Masiũji cho'okaiũna ikũ maija'ũ rua cho'omasiku'mũ”, chijũ pojoasome.

*Mateo'te Jesús soisi'ere kwamu**(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)*

⁹ Ūcuachejapi rani Jesús chũ'ure Mateo'te pã chũ'unare kuri sēni kookaina pa'ivũ'e ñu'ia pa'ikuni ña i'kasi'kua'mu.

—Rani, chũ'uni ja'me ku'ia chũ'u chũ'ũñe'te cho'oku pa'ijũ'u —chiisi'kua'mu chũ'ure.

Chikuna asa, “Jau”, chini vuni ūcuauña'me saisi'kua'mu chũ'u.

¹⁰ Reparumu Jesús repau neenana'me chũ'u vũ'ena mua ãu ãisi'kua'mu. Repau ãu ãiu ñu'itona Roma vũ'ejoopo canare pã chũ'unare kuri kookainana'me chekuna cu'ache pa'ina, muta kaka chukuna ñu'ichejana pũusinaa'me ãure ja'me ãnu chini. ¹¹ Repanapi chukunani ja'me ñu'ijuna ña fariseopã ija'che sēniasasinaa'me chukuna'te Jesús neenare:

—¿Je'se pa'iaña musanukonare paaku che'choku kuri kookainana'me cu'ache pa'inare ja'me ãu ãiku? —chiisinaa'me repana chukuna'te.

¹² Chitena asa Jesús ija'che i'kasi'kua'mu repanare:

—Pã vajuna ũko cho'oche chiima'me. Jũ'iva'nata'ni ũko cho'oche chiime. ¹³ Chũ'u pã, “Re'onaa'me chukuna”, chiinani, “Cu'ache cho'oche ũhasõ re'oja'che pa'ijũ'u”, chisa chini cajesi'kuma'mu icheja cheja. Pã, “Cu'ache pa'inaa'me chukuna”, chiiva'narechi'a, “Musanukona cu'ache cho'oche ũhasõ re'oja'che pa'ijũ'u”, chisa chini cajesi'kua'mu chũ'u. Dios chũ'o aperumu tocha jo'kasi'ere che'cheju Repau i'kache'te asa masijũ'u, ija'che kũache'te:

Musanukona cu'ache cho'oche ro'ĩnu chini chũ'ure ĩsisiva'nani va'iva'nare vani uosõjũ'u, chiiu chũ'umu chũ'u.

Jã'ata'ni pã chekunare ña oiju pa'ijũ'u, chiiu na'a rua chũ'umu chũ'u musanukonare, chiimu repa —chiisi'kua'mu Jesús repanare.

*Dioni sēeju ãu ãima'ñe pa'iche'te Jesuni sēniasasi'ere kwamu**(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)*

¹⁴ Ūcuarumu Juan Pã Okoro'veku neena rani ija'che i'kasinaa'me Jesure:

—Chukuna si'arumu te'eñoã ãu ãima'ñe pa'iju Diore sēeju pa'inaa'me, fariseopã ūcuaja'che. Mũ'u neena, ¿je'se pa'iaña jã'aja'ñe cho'ojũ pa'ima'ñe? —chiisinaa'me.

¹⁵ Chitena Jesús i'kasi'kua'mu repanare.

—Pã, romire vejaju ãure ãaru chini soicojñosina sumana pa'ima'ñe pojojũ ãu ãime, romi vejakuji pa'iaña. Na'a pa'isirumuna romi vejasi'kure chekunapi sasõjanaa'me chekũchejana. Jã'arumuta'ni repauni oiju ãu ãima'ñe pa'ijanaa'me repa. (Chũ'u neena ūcuaja'che na'a pa'isirumuna Dioni sēeju te'eñoã ãu ãima'ñe pa'ijanaa'me, chũ'upi peokuna) —chiisi'kua'mu repau repanare.

¹⁶ Reparumu pã te'ena aperumu che'chosi'ena'me mama che'choche ūcuapa'rũvachi'a cuasañu chini aperumu che'chosi'e ũhacuhesinaa'me. Chekunata'ni mama che'choche asacuhesinaa'me. Jã'ajekuna Jesús repanani chũ'vaku ija'che i'kasi'kua'mu:

—Aikãarũji che'resõru mamase'rechoji che're aikãaruna põ juhamaana'me pã. Jã'aja'ñe juha pi'ni choaru aikãaru mamase'recho põ juhasikãarũjeku rueni ji'rosõuna na'a ujacoje che'remu.

17 Ūcuachi'a pīsi ũche cono mama cho'oni va'iva'na ca'nituru aituruna ro'vemanaa'me pāi. Aituruna ro'veru conopi kosani saŵ che'resō pīsi ũche conojē'e cho'osōkũ turujē'e ũcuaja'che che're cho'osōmũ. Jā'ajekũna pāi pīsi ũche cono mama cho'oni turu mamaturuna ro'veme. Jā'aja'ñejekũna turuna'me cono cho'osōma'mũ —chiũ chũ'vasi'kua'mũ Jesús repanare Juan neenare.

Jairo mamakona'me chie ravũ jũ'iko'te Jesús vasosi'ere kũamũ
(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)

18 Repau Jesús chuta'a i'katona judiópāi chi'ivũ'e chũ'ũkũ rani repau ti'ñeñena ro're puũ ñu'iu ija'che i'kasi'kua'mũ:

—Chũ'ũ chĩiva'o jũnisōcuhasi'koa'mo. Jā'ata'ni mũ'ũpi sani repava'oni chēato vajurajja'mo repava'o —chiisi'kua'mũ.

19 Chikũna asa Jesús vũni ũcuauña'me saisi'kua'mũ. Chũkũna repau neena ũcuachi'a ja'me saisinaa'me. 20 Saijũna romio docerepaũsurumũ chie ravũ jũ'iko rani Jesús cho'jepi repau ju'ikāa pušo juhasirũ'tuvana chēaasomo. 21 Ija'che cuasaasomo repao: “Jesús ju'ikāa chēanijē'e vajaja'mo chũ'ũ”, chiio cuasako chēaasomo repao. 22 Jā'ata'ni Jesús repaoji chēaona chũri ña ija'che i'kasi'kua'mũ repao'te:

—Mũ'ũva'o, pojoko pa'ijũ'ũ. “Iku chũ'ũre vasoja'mũ”, chiio cuasako-jeko vajaja'mo mũ'ũ —chiisi'kua'mũ Jesús repao'te.

Ūcuarũmũpi teana te'erũmũ vajuasomo repao.

23 Jā'aja'ñe cho'ocuha Jesús jo'e saiũ judiópāi chi'ivũ'e chũ'ũkũ vũ'ena tĩ'a ñato pāi repava'oni sa tãpi'rajũ phĩ'covũäre juhijũna chekũna otare rũa oijũ paniasome. 24 Jā'aja'ñe cho'ojũna ña Jesús i'kaasomũ repanare.

—Re'omũ. Etajũ'ũ icheja musanũkona. Jũnisōsiva'oma'mo iko. Rupũ kãisiva'oa'mo —chiniasomũ repau repanare.

Jā'aja'ñe i'kakũna asa jachajũ Jesure pãisoasome repana. 25 Pãisojũna repanare etosi'kua'mũ repau. Etocuha repava'o pa'iruupũna kaka repao jũtũna chēa i'kauna vajurani teana vũni nũkaasomo repava'o. 26 Ūcuarũmũ pãipi Jesús repao'te vasosi'ere asa chekũnani kũarena repacheja si'achejũna pa'ina repau cho'osi'e rũa jainũko asajũ paniasome.

Na'ava'nare te'eka'chapana Jesús vasosi'ere kũamũ

27 Ūcuachejapi eta chũkũna repau neenana'me saiũna Jesure na'ava'na te'eka'chapana cuijũ ũjachũ'opi ija'che i'kajũ tuhasinaa'me:

—David aperũmũ pa'isi'kũ jojosi'kũ, oijũ'ũ chũkũnava'nare —chiijũ tuhasinaa'me repana.

28 Repau Jesús vũ'e kakasirũmũ repana na'ava'na ja'me kaka repaũni kueñe tĩ'arena repanare ija'che sēniasasi'kua'mũ repau:

—Musanũkona chũ'ũre, ¿“Maiva'nare vasoja'mũ iku”, chiijũ cuasache? —chiisi'kua'mũ.

Chiiũna,

—Jũjũ, Pāi Ūcuaukore Paakũ, “Chũkũnava'nare vasoja'mũ mũ'ũ”, chiijũ cuasame chũkũna —chiisinaa'me repana.

29 Chitena Jesús repanare ñakocaãna jũjũñapi jakũ ija'che i'kasi'kua'mũ:

—Musanukonapi chũ'uni, “Jesús maire vasoja'mu”, chiiju cuasajuna ñakocaã ñoja'mu musanukonare chura —chiisi'kua'mu Jesús repanare.

³⁰ Repauji jā'aja'ñe cho'okũ i'kauna repana ñakocaã teana care'osõsi'kua'mu. Repanare ñakocaã vasocuha Jesús ija'che rua i'kasi'kua'mu repanare:

—Chũ'u musanukonare vasosi'e chekunare kwamairo pa'ijũ'u —chiisi'kua'mu.

³¹ Chiisi'eta'ni sani repacheja si'achejña ku'iju kuaju paniasome repana.

Vati pãini pa'iu chũ'o cutuũsesi'kũre Jesús eto saosi'ere kwamũ

³² Repana na'ava'na pa'isiva'na etatona pãi vatini paaku chũ'o cutuma'kũre Jesús pa'ivũ'ena ra cuaasinaa'me. ³³ Cuaarena Jesupi vatini eto saokakuna repau pãiu chũ'o cutumanesi'ku teana chũ'o cutusi'kua'mu. Repauji cutukuna asa jñano pãi ija'che i'kasinaa'me:

—Mai Israel cheja cana ija'che cho'оче jmamakarũjẽ'e ñamanaa'me —chiisinaa'me.

³⁴ Fariseopãita'ni cu'ache cuasaju ija'che i'kasinaa'me:

—Vati chũ'ũkuji cho'okaiuna iku Jesús vati ũcuajanare eto saomasimũ —chiisinaa'me.

Pãire ña oiũ re'oja'che cho'okaimũ Jesús

³⁵ Ūcuarũmu Jesús vũ'ñajoopoã si'ajoopoã ku'iu ũjajoopoãna'me jmajoorũã judiõpãi chi'ivũ'ña repajoopoã pa'ivũ'ñana kaka che'choku ku'isi'kua'mu. Ūcuachi'a pãi cu'ache cho'оче ũhasinare Dios chẽa paache kuachũ'ore Repau chũ'o re'oja'chere chũ'vaku ku'iu, pãiva'nare ravũ si'ache jũ'iva'nare ca'nivũã asiche si'ache jũ'iva'nare vasosi'kua'mu repau. ³⁶ Repau ku'ichejña canapi pãipi Dios chũ'o chũ'vajũ cho'okainani peojũ ovejava'na kuiraku'te peova'naja'ñe pa'ijũ vesujũ chũova'na pa'ijuna Jesús ña oisi'kua'mu repanare. ³⁷⁻³⁸ Repanani ña oiũ chũkuna'te repau neenare ija'che i'kasi'kua'mu repau:

—Dios chũ'o chũ'vanapi karasõjuna Repau chũ'o chuta'a asamana rua jainuko pa'ime. Jã'ajekuna Dioni sũejũ'u musanukona, Repau chũ'o chũ'vanani na'a jainukore chẽa rao'ku —chiisi'kua'mu repau chũkuna'te.

10

Dios chũ'ore chũ'vaa'ju chini repau neenare docerepanare saomũ Jesús

(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)

¹ Ūcuarũmu Jesús chũkuna'te repau neenare docerepanare soni rao ija'che i'kasi'kua'mu: “Chũ'upi cho'okaiuna ija'che cho'omasijanaa'me musanukona: Vati pãi sa'navũã pa'inare eto saomasijanaa'me. Ūcuachi'a pãi ravũ si'ache jũ'inare vasomasijanaa'me musanukona”, chiisi'kua'mu repau chũkuna'te.

² Chũkuna repau chẽa saosina mamia'me ie: Charo Simonni chẽasi'kua'mu repau. Cheke mami Pedro ve'esi'kua'mu repau. Andreere repau Simõn Pedro cho'jeũ'te ũcuaja'che chẽasi'kua'mu. Zebedeo mamachũ ũcuachi'a Santiagona'me Juanre chẽasi'kua'mu

repaᵛ. ³ Ūcuaja'che Felipe'te, Bartolomere, Tomare, chu'ure Mateo'te Romapāi chu'ᵛnare kuri kookaisi'kure chēasi'kua'mᵛ repaᵛ. Chekure Santiago'te Alfeo mamaku'te chēasi'kua'mᵛ. Tadeo'te ūcuachi'a chēasi'kua'mᵛ repaᵛ. ⁴ Chekure Simonre ūcuachi'a, cananistapāi ja'me pa'iku'te chēasi'kua'mᵛ. Ūcuachi'a Judas Iscariote'te chēasi'kua'mᵛ. Na'a pa'isirumᵛ repaᵛ Judas Iscariote Jesuni cu'ache cho'oa'ju chini chekunani isiasomᵛ.

Dios chu'ore chu'vaa'ju chini repaᵛ neenare docerepanare Jesús saosi'ere kua'mᵛ

(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵ Reparumᵛ Jesús chukuna'te repaᵛ chēasinare docerepanare Dios chu'ore chu'vaa'ju chini saopi'raku ija'che chu'vasi'kua'mᵛ:

—Judío peona pa'ichejña saimanejũ'u musanukona. Ūcuachi'a Samaria cheja pa'ijooᵛoã saimanejũ'u. ⁶ Jã'achejña saima'ñe Dios chu'o vesujᵛ ovejava'na kuiraku'te peova'naja'ñe chuova'na pa'inani judiõpãire sani chu'vajũ'u. ⁷ Sani, “Dios Raosi'ku pã ūcuanukore chũ'upi'ramᵛ”, chiiju chu'vajũ'u repanare. ⁸ Ūcuachi'a ravᵛ jũ'iva'nare vasokajᵛ jũnisõsiva'narejẽ'e vasokajũ'u. Asi ravᵛ paanare vasojuũ'u. Ūcuachi'a vati pã sa'navuã pa'inare eto saosõkajũ'u. Jã'aja'ñe cho'omasiche Diopi rupᵛ isimᵛ musanukonare. Jã'ajekuna chekunare kuri sēema'ñe rupᵛ cho'okajᵛ pa'ijũ'u.

⁹ Ūcuachi'a sani kurijẽ'e samanejũ'u. ¹⁰ Turu cu'amajñaruã mañajaturujẽ'e samanejũ'u. Kãña sa'ñejᵛ ju'ikãñajẽ'e sama'ñe musanukona ju'ikãñaruãchi'a ju'ijᵛ ku'ijũ'u. Cũ'akorophe'rejẽ'e sama'ñe musanukona ju'iphe'reruãchi'a ju'ijᵛ ku'ijũ'u. Vãsoñõã jo'e chekuñõã sama'ñe musanukona ju'veju ku'ĩñoãchi'a sajũ'u. Āuta'ni musanukona chu'vajanapi ãua'ju musanukonare, repanare chu'vache ro'i.

¹¹ Sani ku'ijᵛ vu'ejoopona tĩ'ani repajoopo cakupi re'okujᵛ, “Chu'u vu'ere rani pa'ijũ'u”, chiiku vu'ere mua pa'ijũ'u, musanukona repacheja sairumujatu'ka. ¹² Repaᵛ vu'e mua kakani, repavũ'e pa'inare, “Re'oja'che pa'ijũ'u musanukona”, chiiju kakajũ'u. ¹³ Repavũ'e pa'inapi re'oja'che pa'ineena pa'ito musanukona repanare Diore sēekaisi'e ūcuarepa re'oja'che cho'okajᵛa'mᵛ Repaᵛ. Jã'ata'ni repanapi re'oja'che pa'ineemana pa'ito pãaja'mᵛ. ¹⁴ Chekurumᵛ musanukonapi pã vu'ena jã'apãani vu'ejoopona sani tĩ'arena repacheja pa'inapi musanukonani cuaocuheju Dios chu'ojẽ'e asacuheto musanukona cũ'akorophe're chũ'isi'ere cha'ore tĩ'to to'jñõju eta saijũ'u, pãipi ña repana cu'ache cho'osi'ere masia'ju. ¹⁵ Dios pã ūcuanukore chi'i ro'iumucuse tĩ'aru Sodoma vu'ejoopona'me Gomorra vu'ejoopo pa'isinare rua cu'ache ti'jñeja'mᵛ. Jã'ata'ni musanukona chu'vache asacuhesinare na'a rua cu'ache ti'jñeja'mᵛ reparumᵛ. Ūcuarepaa'me jã'a —chiisi'kua'mᵛ Jesús chukuna'te.

Dioni cuasajᵛ cu'ache cho'ocojñona pa'iche'te chu'vamᵛ Jesús

¹⁶ Ūcuarumᵛ Jesús chukuna'te repaᵛ neenare jo'e ija'che i'kasi'kua'mᵛ:

—Ñarepaju pa'ijũ'u. Chu'u musanukonare, chai pa'ichejñana ovejava'nare saõcheja'che musanukonare cuhena pa'ichejñana saomᵛ. Jã'ajekuna añã masicheja'che ñarepajᵛ ku'imasiᵛ ūkupova'na

kokaneema'ñeja'ñe re'oja'che pa'ijũ chekũnare cu'ache cho'oma'ñe chũ'vaju pa'ijũ'ũ. ¹⁷ Ñãrepaju pa'ijũ'ũ. Chekũrumũ pãĩ mũsanũkonare chũ'ũni cuasajũna chẽa judiõpãĩ chũ'ũna pa'ivũ'ena sa jo'ka, repanapi suĩ'sueche'te chũ'ũrena judiõpãĩ chi'ivũ'ñana cuaa suĩ'suejanaa'me. ¹⁸ Chekũrumũ pãĩ mũsanũkonare chũ'ũni cuasajũna chẽa pãĩ te'eva'nare chũ'ũna pa'ivũ'ñana ũcuachi'a jainũkore chũ'ũna pa'ivũ'ñajatu'ka sa jo'kajanaa'me mũsanũkonare, cu'ache cho'оче'te chũ'ũ'aju chini. Jã'aja'ñe cho'ojũna repanare pãĩ chũ'ũnare chũ'ũ pa'iche'te kua asojanaa'me mũsanũkona judiõ peonare ũcuachi'a. ¹⁹ Jã'ata'ni pãĩpi mũsanũkonani jã'aja'ñe cho'oto, “¿Je'se sãĩñe i'kaja'che chũ'ũ?” ũcuachi'a, “¿Keejachũ'opi i'kaja'che chũ'ũ?”, chijũ cuasamanejũ'ũ. Mũsanũkonare sãĩñe i'kache tĩ'arũmũ mũsanũkona i'kajache chũ'o Diopi rekoñoãna kuaja'mũ. ²⁰ Mũsanũkona te'ena cuasajũ i'kama'ñe mai Ja'kũ Dios Rekochoji cho'okaiũna masi i'kajanaa'me repanare.

²¹ 'Reparũmũ pãĩ repana cho'jechĩi chũ'ũni cuasajũna chẽa sa, “Vanisõjũ'ũ inare”, chijũ jo'kajanaa'me. Chekũna repana ma-jaa'chũpãĩpi chũ'ũni cuasajũna ũcuaja'che cu'ache cho'ojanaa'me repanare. Pũka'kũpãĩ ũcuachi'a repana mamachĩipi chũ'ũni cuasajũna chẽa sa, “Inare vanisõjũ'ũ”, chijũ jo'kajanaa'me. Chekũna ũcuachi'a repana pũka'kũpãĩpi chũ'ũni cuasajũna ũcuaja'che cu'ache cho'ojanaa'me. ²² Pãĩ ũcuanũko mũsanũkonare chũ'ũni cuasajũna rua cuhejanaa'me. Jã'ata'ni mũsanũkonapi chũ'ũre cuasache'te ũhama'ñe jũnisõrũmũjatu'ka masi cuasajũ pani Dios pa'ichejare ai sani pa'ijanaa'me. ²³ Pãĩpi mũsanũkona saisijooopo canapi mũsanũkonani cu'ache cho'oto chekũjooopona vũ'vũsõjũ'ũ. Chũ'ũ pãĩre ja'me paaũ chini Dios Raosi'kũ mũsanũkona chuta'a Israel cheja pa'ijooopã peore kuni si'ama'tona cũnaũmũ mũisi'kũpi jo'e cajeja'mũ icheja cheja. ũcuarepaa'me jã'a.

²⁴ 'Utija'o che'chenapi repanare che'chokũ cu'ache i'kacojñoñe'te, “Maita'ni cu'ache i'kacojñoñe'janaa'me”, chijũ cuasato cu'amũ. ũcuachi'a cho'оче'te rupũ cho'okaũ chini chẽa paacõjño'va'ũpi repau'te paakũ cu'ache i'kacojñoñe'te, “Chũ'ũta'ni cu'ache i'kacojñoñe'ja'mũ”, chijũ cuasato cu'amũ. ²⁵ Utija'o che'chena repanare che'chokũji cu'ache i'kacojño'oto repau i'kacojño'si'ejache cu'ache i'kacojño'janaa'me. ũcuachi'a pãĩũ'te cho'оче cho'okaiva'ũ repau'te paakũji cu'ache i'kacojño'oto repau i'kacojño'si'ejache cu'ache i'kacojño'ja'mũ. Mũsanũkona ũcuaja'che chũ'ũ cu'ache i'kacojño'ñeja'ñe na'a rua cu'ache i'kacojño'janaa'me. Pãĩ chũ'ũre, “Vati chũ'ũkũ'mũ mũ'ũ; Beelzebua'mũ”, chiisinaa'me. Jã'ajekũna pãĩ mũsanũkonare chũ'ũ majarpãijanajejũna ũcuare i'kajũ na'a rua cu'ache i'kajanaa'me —chiisi'kua'mũ Jesús.

“Mũsanũkonare vanisõñũ chiinare vajũchũmanejũ'ũ”, chijũ chũ'vamũ Jesús repau neenare

(Lc 12.2-7)

²⁶ ũcuarũmũ Jesús chũkũna'te ija'che i'kakũ jo'e chũ'vasi'kua'mũ:

—Pãĩ mũsanũkonare vanisõñũ chiinare vajũchũmanejũ'ũ. Repana cu'ache cho'oñũ chini rope'e cho'оче peore pãĩ ũcuanũko masi-janaa'me. ũcuachi'a repana rope'e cutujũ pa'isi'e peore pãĩ ũcuanũko

masijanaa'me. ²⁷ Ūcuachi'a chu'u musanukonare ñamina rope'e i'kasi'e pāi ūcuauko asaju'te umucusena kuajũ'u. Ūcuachi'a chu'u musanukonare vu'ena cuaa rope'e kuasi'e pāi ūcuauko pa'ichejana ujachu'o i'kaju kuajũ'u ūcuauko asaa'ju. ²⁸ Musanukonare vanisõñu chiiinare pāi vajuchumanejũ'u. Ca'nivũã vanisõñijẽ'e musanukona rekoñoãta'ni cu'ache cho'omanejanaa'me repa. Musanukonare jũ'iñe chũ'umasiku vati toa Saomasikuni Diorechi'a vajuchuju pa'ijũ'u.

²⁹ 'Pĩ'a ka'chava'na jmava'na kuri te'ere'revachi'a ro'ime. Te'ere'revachi'a ro'iva'nare mai Ja'ku Diopi jũ'iũseto te'eva'ujẽ'e jũnisõmanera'ame repa. ³⁰ Ūcuachi'a Repa Dios musanukona pa'iche peore masikujeku musanukona sijoquee raña kuẽkuesi'echi'a paakujeku masimũ. ³¹ Pĩ'ava'nare peore kuiramũ Dios. Musanukonare pāi na'a rua cuasaku na'a re'oja'che cho'okaiũ pa'imũ Repa. Jã'ajekuna chekunare pāi vajuchumanejũ'u —chiisi'kua'mũ Jesús chukuna'te repa neenare.

Vajuchuma'ñe pāi asaju'te, "Jesure cuasanaa'me chukuna", chiina pa'iche'me

(Lc 12.8-9)

³² Ūcuarumũ Jesús jo'e ija'che i'kasi'kua'mũ:

—Pāi te'ena, chekuna asaju'te vajuchuma'ñe, "Jesure cuasanaa'me chukuna", chiime. Na'a pa'isirumũ chu'u jã'aja'ñe i'kasinare Ja'ku Cunaumũ Pa'iku asaku'te, "Chu'u neenaa'me ina", chiija'mũ. ³³ Jã'ata'ni chekuna pāire vajuchuju repa'ni asaju chini, "Jesure cuasanaa'me chukuna", chiime. Na'a pa'isirumũ jã'aja'ñe i'kasinare chu'u Ja'ku Cunaumũ Pa'iku asaku'te, "Chu'u neenama'me ina", chiija'mũ chu'u repa'ni —chiisi'kua'mũ repa.

Jesure cuhena repa'te cuasanare cuhejanaa'me

(Lc 12.51-53; 14.25-27)

³⁴ Ūcuarumũ Jesús jo'e ija'che i'kasi'kua'mũ chukuna'te:

—Ija'che cuasacosome musanukona: "Jesús raisirumũta'ni pāi chekunare cuhema'ñe re'oja'che pa'ijanaa'me", chiiju cuasacosome. Jã'ata'ni chu'upi rani che'chokuna pāi chu'u che'choche asacuhena'ni asaneenani pe'ruju cuheme. ³⁵ Chekurumũ puka'kupi chu'uni cuasato mamakujũ cuheja'mũ. Chekurumũ puka'kopi chu'uni cuasato mamakoji cuheja'mo. Ūcuachi'a vaoji chu'uni cuasato mamaku'te pa'ikoji cuheja'mo. ³⁶ Majapāi ūcuate'evũ'e pa'ina'ni te'eu chu'uni cuasato chekunapi cuhejanaa'me repa'ũre.

³⁷ 'Mujakũpāi cuasaju pa'ito re'omũ. Jã'ata'ni musanukonapi chu'uni na'a rua cuasaju pa'imaneni chu'u neena pa'imanejanaa'me. Ūcuachi'a musanukona chũ'iva'nare cuasaju pa'ito re'omũ. Jã'ata'ni musanukonapi chu'uni na'a rua cuasaju pa'imaneni chu'u neena pa'imanejanaa'me. ³⁸ Pāi musanukonare chu'u neenajejuna cuheju vanisõñu chiijanaa'me. Jã'ata'ni chu'ũre cuasache jmamakarujẽ'e ūhasõma'ñe cuasaju pa'ijũ'u. Pāipi jã'aja'ñe cho'oñu chiijuna vajuchuju musanukonapi chu'ũre cuasache'te ūhasõni chu'u neena pa'imanejanaa'me. ³⁹ Ūcuachi'a chuenisõñe'te vajuchuju repa'ni asa chẽasi'e Dios chu'o ūhasõna, jũnisõsirumũ vati toana sani cho'osõjanaa'me. Jã'ata'ni chuenisõñejẽ'e vajuchuma'ñe chu'uni

ũcua cuasajũ chuenisõsiva'na Dios pa'ichejare jũni sani re'oja'che pa'ijanaa'me —chiisi'kua'mũ repaũ.

Repaũ chu'o kuasinare Dios ro'ijache re'oja'che koojana pa'iche'te kũamũ

⁴⁰ Ūcuarũmũ Jesús chũkũna'te repaũ neenare jo'e i'kasi'kua'mũ.

—Pãi mũsanũkonare pojona chũ'ũre ũcuachi'a pojome. Pãi chũ'ũre pojona chũ'ũre Raosi'kũre ũcuachi'a pojome. ⁴¹ Pãipi Dios chũ'o kũajũna, pãiu ũcuauakũji, “Diopi raouna Repaũ chũ'o kũame ina”, chini repanani pojoto Repaũ chũ'o kuasinare ro'icheja'chere ũcuapa'rũva ro'ija'mũ Dios repaũ'te. Ūcuachi'a pãiu chekũnani, “Diopi cho'okaiũna re'oja'che pa'ime ina”, chini repanani pojoto Dios ũcuaja'che re'oja'che pa'isinare ro'icheja'chere ũcuapa'rũva ro'ija'mũ repaũ'te. ⁴² Ūcuachi'a pãiu ũcuauakũji chũ'u neekũre rũa vesũku'teta'ni ũcua, “Jesucristo neekũa'mũ iku”, chini repaũni oko ũkuato Diopi ro'ija'mũ repaũ'te —chiisi'kua'mũ Jesús.

11

*Juan Pãi Okoro'vekũ saosina sēniasajaisi'ere kũamũ
(Lc 7.18-35)*

¹ Ūcuarũmũ Jesús chũkũna'te repaũ neenare docerepanare chũ'va pi'ni, ũcuachejapi sani ku'ia repacheja pa'ijooõare Dios chũ'ore chũ'vaku pa'isi'kua'mũ.

²⁻³ Ūcuarũmũ Juan Pãi Okoro'vesiva'ũ cu'ache cho'onare chẽa cuaovũ'ere pa'ia Jesús cho'oche'te asa, “Dios Raosi'ku Cristocosomũ repaũ”, chini cuasaasomũ. Jã'aja'ũe cuasa repaũ neenare te'enare soni rao, “Jesure ija'che chiijũ sēniasajaijũ'ũ mũsanũkona: ‘¿Dios Raosi'kua'ũ mũ'ũ? Mũ'ũpi Dios raomanesi'ku pa'ito, ¿Dios Raojũni ũcua cha'ajanaa'ũe chũkũna?', chiijũ'ũ repaũ'te Jesure”, chini soaasomũ Juan repanare.

⁴ Saouna sani ũcuare sēejũna asa Jesús ija'che i'kasi'kua'mũ:

—Chura mũsanũkona Juan pa'ichejana co'i mũsanũkona ñasi'ena'me asasi'ere ija'che kũajũ'ũ repaũ'te: ⁵ “Pãi na'ana pa'isina ñame chura. Cu'acũ'a paasina re'oja'che nũka ku'ime chura. Asi ravũ paasina ũcuaja'che vajũme. Cãjo asamanesina ũcuaja'che asame chura. Jũnisõsina ũcuaja'che vajũrani jo'e pa'ime. Chũova'na pa'iva'na chũ'u chũ'vache'te chũ'ũre cuasache kũachũ'ore asajũ pa'ime. ⁶ Pãi chũ'ũre cuasache ũhasõma'ũe cuasajũ pa'ina pojojũ pa'ijanaa'me”, chiijũ sa kũajũ'ũ repaũ'te Juanre —chiisi'kua'mũ Jesús repanare.

⁷ Repana co'isõsirũmũ Jesús Juan pa'iche'te i'kaku ija'che i'kasi'kua'mũ repanare pãi:

—¿Je'se pa'ikũni ñaũu chini pãi peocheja sate mũsanũkona? ¿Chũ'chũsava tutakũna ñũ'kuecheja'che repaũ rekocho na'mi sa'ũeku cuasakũni ñaũu chini sate mũsanũkona? Jã'aja'ũe cuasama'kua'mũ Juan. ⁸ Jã'aja'ũe pa'iku'te ñaũu chini saimaneni, ¿ũquere ñaũu chini sate? ¿Pa'ipãi ju'ikãña ju'ikũni ñaũu chini sate mũsanũkona? Pãi, kãña rũa ro'ikãña ju'ina pa'ipãi vũ'ñachi'a pa'ime. ⁹ Jã'aja'ũe pa'ikũni ñaũu chini saimaneni, ¿ũquere ñaũu chini sate mũsanũkona? ¿Dios chũ'o kũakaikũni ñaũu chini sate? Jã'aja'ũe pa'iku'te ñaũu chini

sašinajeju te'erūhiñe cuasame musanukona. Repau Juan chekunare Dios chu'o kuanare na'a rua masi kuaku'mu. ¹⁰ Repau Juan pa'ijachere kuaajuna aperumu tocha jo'kasi'e Dios chu'o ija'che chiimu:

Mu'u cheja cajejache kuaajuni charo saoja'mu chu'u,

pāipi mu'u cajejachere asa repana rekoñõare care'va paapu chini, chiimu repana tocha jo'kasi'e. ¹¹ Icheja cheja Dios chu'o kuakaina rua masina pa'ime. Jā'ata'ni Juan ũcuanukore na'a cajejaiche masiu'mu. Na'a pa'isirumu pa'ijana ũcuaja'che, rua vesusinata'ni Dios chu'ore asa chēa cuasaju, Juanre na'a rua masijanaa'me, chu'u pa'iche peore asasinajeju. Ũcuarepaa'me jā'a.

¹² Juan Pāi Okoro'veku Dios chu'o apechu'varumupi iumucujñajatuka Dioni cuasaju Repau chu'ũñe cho'onare cuheju cu'ache cho'õju pa'ime pāi. ¹³ Moisés tocha jo'kasi'e Dios Raojau pāi ũcuanukore chu'ũjañere kuamu. Dios chu'o kuana ũcuachi'a, irumu Juan pa'irumujatuka ũcuate'ere kuame. ¹⁴ Musanukonapi iere chu'u i'kache'te jachama'ñe cuasani masijanaa'me: “Juan, Dios raoja'mu chicojñosi'ku aperumu Repau chu'o kuasi'ku Elías kuasi'eja'che kuamu”, chiimu chu'u. ¹⁵ Chu'u i'kache asa chēaana ũcuanuko asa chēajũ'u.

¹⁶ Pāi irumu cana pa'iche'te kuara. Chu'upi ñato musanukona irumu cana ija'che pa'ime: Jeerumu chii ãu isichejare ñu'ijju ũcuajanani, “Apeñu”, chini soniasome. ¹⁷ Chekunapi apcuhejuna ija'che i'kaasome repana: “Chukuna juhivũã juhito ujacha'icuheme musanukona. ũcuachi'a chukuna apeju jũ'isinare tārumu ujacheja'che suma'ñe ujato ja'me ujacuheme musanukona. Chukunani cuheju pojoma'me musanukona”, chiniasome repana chii. ¹⁸ Repana chii ũcuajanare cuhecheja'che cuheme musanukona chukuna'te, Juanna'me chu'ure. Repau Juan Pāi Okoro'veku rani pa'iu Dioni cuasaku te'eñoã ãu ãima'ñe pa'iu, conojẽ'e ũkuma'ñe pa'iuña ña, “Vatini paaku vē'veu'mu Juan”, chiiju cuhena'me musanukona repau'te. ¹⁹ Chura chu'upi pāire ja'me paau chini Dios Raosi'kupri rani pa'iu si'aumucujña ãu ãiu ũkukuna ña, “Ãi aia'mu mu'u. Cono ũku aia'mu mu'u. ũcuachi'a pāi cu'ache pa'inana'me pāi chũ'unare kuri kookainare oiũ pa'iku'mu mu'u”, chiiju cuheme musanukona chu'ure. Pāi rūhiñe cuasana, “Dios chu'ũñe re'oja'chea'me. Peore masiku'mu Repau”, chiiju cuasame —chiisi'kuamũ Jesús repanare pāi.

Dios chu'o jachana pa'iche'te kuamu

(Lc 10.13-15)

²⁰ Repau Jesús Diochi'a cho'omasiche pāi jainuko ñaju'te si'arumu cho'o ñoku pa'isi'kuamũ. ũcuachi'a repana cu'ache cho'õche'te ũhasõajũ chini chu'vasi'kuamũ repau. Jā'ata'ni cu'ache cho'õche ũhasõmanesinaa'me repana. ũcuarumu Jesús Diochi'a cho'omasiche repau na'a rua cho'o ñojoopoã pa'inapi repana cu'ache cho'õche'te ũhamapuna pe'rukũ ija'che i'kasi'kuamũ repanare:

²¹ —Dios aperumu Sidón vu'ejoopona'me Tiro vu'ejoopo canare Repau masiche cho'o ñomaneasomu. Repanani chu'vakũ cho'o ñoru ña cu'ache pa'inajeju sumava'na pa'ijũ cu'ache cho'õche ũhasõ, vākiniokāñapi sa'che repana sijaona ũhacutapi chu'chura'asinaa'me repana, chekunapi ña, “Cu'ache cho'õche ũhasõsinaa'me ina”, chiapu chini. Musanukonata'ni chu'upi chu'vakũ Diochi'a cho'omasiche cho'o

ñokuna ñame, Corazín vü'ejoopo canana'me Betsaida vü'ejoopo cana. Ñanata'ni cu'ache cho'оче ũhasõma'me musanukona. Jã'ajekuna rua cu'ache ti'jñeja'mu musanukonare. ²² Dios pãi ũcuanukore chi'i ro'iumucuse ti'aru Sidón vü'ejoopo pa'isinana'me Tiro vü'ejoopo pa'isinare rua cu'ache ti'jñeja'mu. Jã'ata'ni musanukonare Corazín vü'ejoopo canana'me Betsaida vü'ejoopo canare na'a rua cu'ache ti'jñeja'mu, Repau cho'omasicheji chu'u cho'оче ñasinata'ni jachasi'e ro'i. ²³ Musanukona Capernaum vü'ejoopo cana, “Dios pa'icheja saijanaa'me mai”, chiinaa'me. Jã'ata'ni Dios musanukonare pãi ũcuanukore Repau chi'i ro'iumucuse ti'aru vati toana saoja'mu. Dios aperamu Sodoma vü'ejoopo canare Repau masiche cho'o ñomaneasomu. Repanani cho'o ñoru cu'ache cho'оче ũhasõ re'oja'che pa'ijuna, ñañomaneuna irumujatu'ka pa'ira'aasomu repajoopo. ²⁴ Musanukonare Capernaum vü'ejoopo canare ija'che i'kamü chu'u: Na'a pa'isiramu Dios pãi ũcuanukore chi'i ro'iumucuse ti'aru Sodoma vü'ejoopo pa'isinare rua cu'ache ti'jñeja'mu. Jã'ata'ni musanukonare na'a rua cu'ache ti'jñeja'mu, chu'u cho'оче ñasinata'ni jachasi'e ro'i —chiisi'kua'mu Jesús repanare.

*“Chu'uni rani chu'u che'choche'te asa chëani re'oja'che pa'ijanaa'me musanukona”, chiimu Jesús
(Lc 10.21-22)*

²⁵ Reparamu Jesús, Puka'kuni pojoku ija'che i'kasi'kua'mu:

—Ja'ku, mu'u sunamu pa'inana'me cheja pa'inare peore chũ'uku'mu. Pãi, “Mu'u chu'o peore masinaa'me chukuna”, chiiju cuasanare chu'u che'choche mu'u chu'o asamasiche ũsemu mu'u, repanapi asavesuajü chini. Jã'ata'ni pãi chĩiva'naja'ñe vesujü, “Dios chu'ojë'e vesunaa'me chukuna”, chini cuasanarechi'a mu'u chu'o asamasiche jo'kakü'mu mu'u, repanapi asamasia'jü chini. ²⁶ Jã'aja'ñere chiimu mu'u. Jã'ajekuna mu'ure, “Re'orepamu”, chiimu chu'u —chiisi'kua'mu repau Diore.

²⁷ Chini päire ija'che i'kasi'kua'mu repau:

—Chu'u Ja'ku Repau pa'iche masiche peore jo'kasi'kua'mu chu'ure. Chu'u Repau Mamaku pa'iche pãi te'eujë'e vesume. Chu'u Ja'kuta'ni masimu. Ūcuachi'a chu'u Ja'ku pa'iche pãi te'eujë'e vesume. Chu'u Repau Mamakuchi'a masimu Ja'ku pa'iche. Ūcuachi'a chu'ure kuauanarechi'a chu'u Ja'ku pa'iche kuamu chu'u. ²⁸ Musanukona aipãi chũ'u jo'kasi'ere, “Dios chũ'usi'ea'me ie”, chini peore cho'oñu chiime musanukona te'ena. Jã'ata'ni repapi peore cho'ovesakuna cho'oju ca'nasõ rekoñõ sumava'na pa'ime musanukona. Jã'aja'ñe pa'inare chu'uni raijũ'u chiimu chu'u. Chu'ure rainare repa rekoñõana cho'okaija'mu chu'u, re'oja'che pa'ijü pojöju sumava'na pa'imanea'jü chini. ²⁹ Chu'u chũ'uñe cho'ovesama'ñere asa chëa cho'oju pa'ijũ'u. Pãi oikuta'ni meñe, “Masiu'mu”, chiima'kua'mu chu'u. Musanukonapi chu'uni rani, musanukona cu'a chu'upi tunosõkakuna rekoñõapi re'oja'che pa'ijü jo'e sumava'na pa'imanejanaa'me. ³⁰ Chu'u chũ'uñeji cho'ovesamauna cho'oju re'oja'che pa'ijü sumava'na pa'imanejanaa'me musanukona —chiisi'kua'mu repau Jesús.

12

Jesús neena p̄aamucusena trigocha'charuã pura äisi'ere kuamu
(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)

¹ Ūcuarumu Jesús p̄aamucusena chukuna repau neenana'me trigo chiopi saiü pa'isi'kuamũ. Ūcuarumu chukuna repau neena äucuhakuna trigocha'charuãre pura äisinaa'me. ² Chukunapi jä'aja'ñe cho'ojuna ña fariseopai ija'che i'kasinaa'me Jesure:

—Ñajũ'u. Mu'u neena p̄aamucuseta'ni cho'оче cho'ome —chiisinaa'me.

³⁻⁴ Chitena Jesús i'kasi'kuamũ repanare.

—¿Aperumu pa'isi'ku David cho'osi'ere kuaju mai aipai tocha jo'kasi'e ñamanaa'ñe musanukona? Ija'che kuamu repa:

David, repau'te ja'me pa'inana'me äucuhakuna Dios vu'ena kaka Diopi pojoa'ku chini judio phairipai tuosi'ere pa' mini äiu repau'te ja'me pa'inare äuku äniasomu.

Dios, phairipai'chi'a äijũ'u chiisi'ere änisõasomu repau David, chiimu. ⁵ Ūcuaja'che cheke, ¿Diopi chũ'ũna Moisés tocha jo'kasi'e ñamanaa'ñe musanukona? Ija'che kuamu repa:

P̄aamucujñana Dios vu'e kaka repavu'e cho'omajñaruã cho'onata'ni phairipai Diopi ñato cu'ache cho'oma'me,

chiimu. ⁶ David Dios vu'ena kaka cho'osi'ena'me phairipai repavu'e kaka cho'оче, Dios peore chũ'ũkuji ñato cu'ama'mũ. Ūcuachi'a chũ'ũni peore ja'me chũ'ũa'ku chini jo'kacojñosi'kuni p̄aamucusena cho'оче chũ'ũato chũ'ũre'omu. ⁷ Dios chũ'o aperumu tocha jo'kasi'e kuache masi asavesume musanukona. Ija'che chiimu repa:

“Musanukona cu'ache cho'оче'te ro'ĩnu chini chũ'ũre' isisiva'nare jo'cha va'iva'nare vani hosõjũ'u”, chiimu chũ'ũmu chũ'u.

Jã'ata'ni, “Pai chekunare ña oiju pa'ijũ'u”, chiimu na'a rua chũ'ũmu chũ'u musanukonare,

chiimu Dios. Repa tocha jo'kasi'e asa chẽa cho'ona pani chukuna'te cu'ache cho'omanare, “Cu'ache cho'ome musanukona”, chiimanera'asinaa'me musanukona. ⁸ Chũ'ũni Dios Raocojñosi'kuni p̄aamucusena cho'оче'te chũ'ũto chũ'ũre'omu —chiisi'kuamũ repau.

Cu'ajũturu paaku'te Jesús vasosi'ere kuamu
(Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)

⁹ Jã'aja'ñe i'kacuha Jesús ūcuachejapi sani judiopai chi'ivũ'ena kakasi'kuamũ. ¹⁰ Kaka ñato paiu ūcuavũ'ere cu'ajũturu paaku pa'isi'kuamũ. Ūcuarumu repavu'e pa'ina Jesuni, “Cu'ache cho'omu mu'u”, chiinu chini ija'che sēsinaa'me repau'te:

—¿P̄aamucusena pai jũ'iva'nani vasoto re'oku? —chiisinaa'me.

¹¹ Chitena Jesús i'kasi'kuamũ repanare.

—Musanukona te'eu mu'u neeva'upi ovejava'upi p̄aamucusena cõjena tuãni mañasõsiva'ũni sani ñani miira'amũ mu'u. ¹² Ovejava'nare oiku'mũ Dios. Jã'ata'ni paire na'a rua oiku'mũ Repau. Jã'ajekuna pai jũ'iva'nani p̄aamucusena vasoto re'omu. Cu'ama'mũ jã'a —chiisi'kuamũ Jesús repanare. ¹³ Chini cu'ajũturu paaku'te i'kasi'kuamũ.

—Mu'u jũtu sauju'u —chiisi'kuamũ.

Chikuna sausi'kua'mu. Saana repajutu teana re'ojajutu care'ososi'kua'mu, chekujutu re'oja'icheja'che. ¹⁴ Jā'ata'ni fariseopai Jesupi jā'aja'ne cho'ouna na ūcuavu'epi eta mu, Jesure vanisōjañere care'vanu chini chi'i cutuasome.

Dios chu'o kuasi'ku Jesús pa'ijachere kaku tocha jo'kasi'ea'me

¹⁵ Ūcuarumu Jesús repana cho'oñu chiiche'te masiku ūcuachejapi eta sanisōsi'kua'mu. Repau sanisōsirumu pai ru jainuko tuhasinaa'me repau'te. Tuharena repanare ja'me pa'inare jū'iva'nare ūcuanukore vasokaisi'kua'mu repau. ¹⁶ Jā'aja'ne vasoku, "Chu'u cho'oche chekunare pai kuamanejū'u musanukona", chiisi'kua'mu repau. ¹⁷ Jesupi jā'aja'ne cho'ouna repau cho'ojachere kaku aperumu Dios chu'o kuasi'ku Isaías tocha jo'kasi'epi ūcuarepa ti'ñecuhasi'kua'mu, ija'che chiicheji:

¹⁸ Dios Repau Mamakuni ija'che i'kaasomu:

"Iku chu'ure cho'oche cho'okaiku'mu. Chu'u chēa paaku'mu iku.

Rua cuasaku pojoku'mu chu'u ikure.

Chu'u Rekocho'te isiuna ūcuani ja'me pa'iu Reparekochoji chū'ukuna sani judío peonani chu'u pai ūcuanukore ūcuarepa cho'okaiche'te kuaja'mu iku.

¹⁹ Ūcuachi'a pe'ruchū'ojē'e i'kama'ne cuima'ne kuaja'mu repau.

Vu'ñajoopa kuni chu'o ūjachū'ojē'e i'kama'ku ku'ija'mu iku.

²⁰ Pai re'oja'che pañu chiinata'ni re'oja'che pa'ivesujuna cho'okaija'mu iku.

Chuova'na pa'iva'nare ūcuaja'che oiū cho'okaija'mu iku.

Pai ūcuanuko cu'ache cho'oche peore repau ai ūserumujatu'ka jā'aja'ne pa'iva'nare cho'okaiū pa'ija'mu iku.

²¹ Ikupi jā'aja'ne cho'okaiuna judío peona ikure jachama'ne cuasajanaa'me", chiniasomu Dios,

chiimū Isaías tocha jo'kasi'e.

*Pai Jesure, "Vatini paaku si'ache cho'omasimu", chiisi'ere kamū
(Mr 3.20-30; Lc 11.14-23; 12.10)*

²² Ūcuarumu pai Jesús pa'ichejana na'ava'ure vatipi ūsekuna chu'ojē'e cutumau ñakocaājē'e ñamava'uni rasinaa'me. Rarena Jesupi vatire eto saosōkakuna ñakocaā ñasi'kua'mu repau. Chu'o ūcuachi'a cutusi'kua'mu repau. ²³ Jesupi jā'aja'ne cho'ouna na jñano repana pai ūcuanuko sāiñechi'a sēniasasinaa'me, ija'che chiijū:

—¿Aperumu pa'isi'ku David Jojocojñosi'kua'u iku? ¿Maire chū'ua'ku chini Dios raoja'mu chiicojñosi'kua'u? —chiisinaa'me.

²⁴ Jā'aja'ne i'kasi'eta'ni asa fariseopai ija'che cu'ache i'kasinaa'me:

—Vati chū'ukupi Beelzebui cho'okaiuna vati ūcuajanare eto saomasimu iku Jesús —chiisinaa'me.

²⁵ Ūcuarumu Jesús repana cuasaju cutuche'te masiku ija'che i'kasi'kua'mu:

—Pai ūcuate'echeja pa'inapi sāiñechi'a cavani vaijū si'asōjanaa'me. Ūcuachi'a majapāichi'api ūcuate'evū'e pa'inapi sāiñechi'a cavani majapai sējosōjanaa'me. ²⁶ Ūcuachi'a vati aipi repau neenana'me sāiñechi'a cavato repau chū'ūne si'asōmū.

²⁷ Jā'ata'ni musanukona chu'ure, "Vati chū'ukupi Beelzebui

vati ũcuajanare eto saomasiche jo'kasi'kua'mu mu'ure", chiime. Musanukonapi jā'aja'ne i'karena iere sēemu chu'u: Musanukona neenare, ¿kaupi vati etomasiche jo'kau? ¿Vati aipi jo'kau? Ija'che chiijũ sēniasajũ repanare: "¿Vati etomasiche vati aipi jo'kau musanukonare?", chiijũ. Jā'aja'ne sēeto repana musanukonare, "Rũhi'ne cuasama'me musanukona", chiijanaa'me. ²⁸ Chu'u vati etomasiche Dios Rekocho jo'kasi'ea'me. Chu'upi Dios Rekocho jo'kasi'ere cho'okuna ña, "Dios ũcuanukore chũ'uku'mu", chiijũ cuasajanaa'me pāi.

²⁹ Pāiu rua kokauji rua vaiche paakuji repau vu'ere pē'jeto ñaacu'amũ repau cu'amajñaruã. Charo repauni chēa quēo suotota'ni repau neemajñaruã tutesōre'omũ.

³⁰ Pāi chu'ure jovomana cuheme chu'ure. Cuhejũ chekunapi chu'uni jovoñu chiito ũseme repana, chu'uni jovomanea'ju chini.

³¹ Jā'ajekuna iere kuamu chu'u musanukonare: Dios, Repau'te pāi cu'ache cho'osi'ena'me cu'ache cutuche si'ache tũ'nesōja'mu. Tũ'nesi'e jo'e cuasamaneja'mu Repau. Repau Rekocho'te cu'ache cutusi'eta'ni cavesuma'ne cuasaku ro'iche chũ'uja'mu Repau. ³² Chu'ure, Dios Rao-cojñosi'kure pāi cu'ache cutuche jo'e cuasamaneja'mu Dios. Jā'ata'ni Repau Rekocho'te pāi cu'ache cutucheta'ni irumupi mamacheja pa'itojē'e ũcua cavesuma'ne cuasaja'mu Repau —chiisi'kua'mu repau.

Sũkiñuã ãiñe kũñuã re'oja'chena'me ãicu'ache kũñuã pa'iche'te kuamu

(Lc 6.43-45)

³³ Ūcuarumu Jesús repanare jo'e ija'che i'kasi'kua'mu:

—Sũkiñuã ãiñe kũñuã koka pa'ñuã sãijaruã kũimu. Koka pe-ora'ñuruãta'ni sãija'ima'ne kũimu. Sũkiñuã repañuã kũisi'ere ãni ña masime pāi repañũ pa'iche. ³⁴ Jãña pa'icheja'che cu'ache pa'ime musanukona! Rekoñoã cu'ache cuasanajeju re'oja'che i'kama'me musanukona. Pāi ũcuanuko repana rekoñoã cuasache'te cutu-naa'me. ³⁵ Pāi repana rekoñoã re'oja'che cuasana re'oja'chere cutume. Repana rekoñoã cu'ache cuasana ũcuachi'a cu'ache'te cutume. ³⁶ Musanukonare ija'che i'kamũ chu'u: Dios pāi ũcuanukore chi'i ro'iũmucuse pāi repana peoche cutujũ pa'isi'e ro'i peore ro'ijanaa'me. ³⁷ Re'oja'che i'kasinareta'ni reparumu, "Cu'ache cho'osi'e ro'iche peomu inare", chiija'mu Repau. Cu'ache i'kasinareta'ni repana cu'ache i'kasi'e ro'ia'ju chini chũ'uja'mu Repau —chiisi'kua'mu Jesús.

Jesupi Diochi'a cho'omasiche'te cho'o ñoa'ku chini fariseopãina'me judiõpãi che'chona sēsere'ere kuamu

(Mr 8.11-12; Lc 11.29-32)

³⁸ Ūcuarumu fariseopãi te'ena judiõpãi che'chonana'me Jesure ija'che i'kasinaa'me:

—Masũ, mu'upi Diochi'a cho'omasiche'te cho'okuna ñañu chiime chukuna —chiisinaa'me.

³⁹ Chitena Jesús i'kasi'kua'mu.

—Pāi irumu cana cu'ache pa'inaa'me. Chu'ure, "Dios raosi'kuma'mu Jesús", chiime repana. Jā'ata'ni chu'ure, "Diochi'a cho'omasiche'te cho'o ñojũ'ũ chukuna'te", chiime repana, chu'u pa'iche'te masiñu chini. Jā'ata'ni cho'o ñoma'mu chu'u repanare. Dios chu'o

aperumũ kuasi'ku Jonás cho'ocojñosi'eja'chechi'a cho'ocojñoja'mũ chu'u. ⁴⁰ Repau Jonás, va'i rua ujaũ cutaro sa'navũ choteumucujña ñami choteñami pa'isi'eja'che, chu'u Dios Raocojñosi'ku ũcuaja'che cheja sa'navũ tãcojñosi'ku choteumucujña ñami choteñami pa'ija'mũ. ⁴¹ Aperumũ Jonapi rua masiũji Dios chu'ore chu'vakuna asa chẽa, Níneve vu'ejoopo pa'isina repana cu'ache cho'oche ũhasõasome. Repau'te Jonare na'a rua masiũji ichejare pa'imũ chu'u. Jã'ata'ni chu'u chu'vache asacuheme m̃sanukona irumũ cana. Jã'ajekuna Dios pãĩ ũcuanukore chi'i ro'irumũ t'aru Níneve vu'ejoopo pa'isinapi ija'che i'kajanaa'me m̃sanukonare irumũ pa'inare: "Cu'ache cho'oche ũhasõmanesinajeju ro'iju pa'ijanaa'me m̃sanukona", chiijanaa'me. ⁴² Aperumũ pa'io suripũ cakã'ko canare pãĩ chũ'usi'ko rua so'opi Salomón rua masiũ chu'vache'te asara chini rianasomo. Repau'te Salomon'te na'a rua masiũji ichejare pa'imũ chu'u. Jã'ata'ni chu'u chu'vache asacuheme m̃sanukona irumũ cana. Na'a pa'isirumũ Dios pãĩ ũcuanukore chi'i ro'irumũ t'aru aperumũ pa'io pãĩ chũ'usi'ko ija'che i'kaja'mo m̃sanukonare chura pa'inare chu'ure cuasamanesinare: "Cu'are cho'ojũ Diore cuasamanesinajeju ro'iju pa'ijanaa'me m̃sanukona", chiija'mo —chiisi'kuamũ repau.

Vati pãĩũ sa'navũ'te pa'iu eto saocojñosi'kupĩ jo'e pãĩũni co'iche'te kuamũ

(Lc 11.24-26)

⁴³⁻⁴⁴ Ūcuarumũ Jesús repanare pãĩ jo'e ija'che i'kasi'kuamũ:

—Pãĩũ sa'navũ pa'isi'kuni etosõru vati sani oko peochejñare ku'iu pa'imũ puachejñare ku'eku. Jã'ata'ni jñaamaneni, "Chu'u vu'ejachejana co'ira pãĩũ sa'navũna", chini cuasamũ repau. Jã'aja'ñe cuasa repau co'i ñato pãĩũ sa'navũ vu'e ju'o care'vasivũ'eja'che re'oja'imũ. ⁴⁵ Jã'ajekuna jo'e sani chekunare vati repau'te na'a rua cu'anani sieterepanare ku'e jña ra pãĩũ sa'navũna pañu chini ũcuanuko kakame repana. Jã'ajekuna pãĩũ aperumũ cu'ache pa'isi'e na'a rua cu'ache pa'imũ. Irumũ canare pãĩ cu'ache pa'inare ũcuaja'che rua cu'ache ti'jñeja'mũ —chiisi'kuamũ Jesús.

Jesús pũka'ko repau cho'jechũina'me repaũni ñañu chini saisi'ere kuamũ

(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)

⁴⁶ Repanare pãĩ Jesús chuta'a cututona pũka'ko, repau cho'jechũina'me ũcuau pa'ivũ'ena rani kakañu chiniasome repaũni cutuñu chini. Kakañu chiisinareta'ni kakacu'akuna ve'sere paniasome repana. ⁴⁷ Repanani kakacu'akuna chekupĩ kuakaisi'kuamũ repau'te Jesure, ija'che chiiũ:

—Mũja'ko, mũche'uchũina'me mũ'uni cutuñu chini ve'sere nukaju cha'ame —chiisi'kuamũ.

⁴⁸ Chikuna Jesús repau'te kuasi'kure ija'che i'kasi'kuamũ:

—¿Kaoa'o chu'u ja'ko? ¿Keejanaa'ñe chu'u cho'jechũĩ? —chiisi'kuamũ repau.

⁴⁹ Chini chukuna'te repau neenani ñaku ñũ'oku i'kasi'kuamũ repau.

—Inaa'me chu'u ja'koromijana. Ūcuachi'a inaa'me chu'u cho'jechũijana. ⁵⁰ Cũnaumũ Pa'iku chu'u ja'ku chũ'ũñe asa jachama'ñe cho'ona chu'u cho'jechũijanaa'me. Ūcuaja'che chu'u ja'koromijanaa'me repana —chiisi'kuamũ Jesús chukuna'te.

13

Trigo chu'chusi'ere cuasakũ kuamũ Jesús
(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)

¹ Ūcuamucusepi Jesús repaũ pa'isivũ'e eta sani chiara ru'tuvana pũsi'kua'mũ pãire chu'vara chini. ² Ūcuarũmũ repaũ pãipi jairepanũko rani chi'irena choovũna caje pũsi'kua'mũ. Pãita'ni chiara ru'tava'te pa'isinaa'me.

³ Ūcuarũmũ Jesús choovũ'te ñu'iu repanani raa chu'vakũ ija'chere cuasakũ kuasi'kua'mũ:

—Pãiu trigo'te chu'chura chini chiona saniasomũ. ⁴ Sani tĩ'a pachu ku'iu chu'chukũna trigocaã te'era'karuã ma'ana tuã'tuaasomũ. Ma'ana tuã'tuaũna pĩ'ava'napi rani akuesõasome repara'karuã. ⁵ Chekura'karuãta'ni cata pa'ichejana cha'o jmakaru pa'ichejana tuã'tuaasomũ. Cha'o sē'seruchi'a pa'ichejata'ni na'mi aineasomũ repara'karuã. ⁶ Na'mi aineesi'eta'ni ũsuuji ruarepa asukũna uu phã'pha jũnisõasomũ repasañaruã, chitapi peokũ. ⁷ Chekura'karuã miu pa'ichejana tuã'tua miuna'me aineeũna miupi ju'je vëasõasomũ repara'ñuruã. ⁸ Chekura'karuãta'ni re'oja'che cha'o pa'ichejñana tuã'tuasira'karuãjekũ re'oja'che ainee ju'a ñaniasomũ. Te'era'karu aineesi'ñũ te'echa'chava treintarepara'karuã pa'icha'cha ju'a ñaniasomũ. Chekura'karuã aineesi'ñũã sesentarepara'karuã pa'icha'cha ju'a ñaniasomũ. Chekura'ñuruã cienrepara'karuã pa'icha'cha ju'a ñaniasomũ. ⁹ Chu'ũ chu'vache asa chëaũana ũcuanũko asa chëajũ'ũ —chiisi'kua'mũ repaũ.

Repaũ cuasakũ kuasi'ere te'erũhiñe kuamũ Jesús
(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)

¹⁰ Ūcuarũmũ chukũna Jesús neena repaũji cuasakũ kuaũna asa repaũ'te kueñe tĩ'a,

—¿Je'se pa'iuana mu'ũ pãire chu'vani mu'ũ cuasachechi'a kuaku chu'vakũ? —chiisinaa'me.

¹¹ Chitena Jesús ija'che i'kasi'kua'mũ:

—Musanũkonare chu'ũ neenajejũna Diopi ũsemaũna Repaũchi'a masiche te'erũhiñe kuamũ chu'ũ, asamasia'ju chini. Jã'ata'ni chekunare chu'ũre cuasacuhẽnare Repaũchi'a masiche chu'ũ cuasacheji kuamũ chu'ũ, asanata'ni masi asamanea'ju chini. ¹² Dios chu'o asa jachamana si'arũmũ na'a raa re'oja'che pa'ijanaa'me. Repaũ chu'ore na'a raa masia'ju chini cho'okaija'mũ Dios repanare. Jã'ata'ni chekũna chu'ũ chu'vache asanata'ni masi cuasamapũ chu'ũpi cho'okũna repana jmakaru masiche cavesujanaa'me. ¹³ Jã'ajekũna pãire chu'vakũ repana asavesũcheji cuasakũ kuamũ chu'ũ, masi asamanea'ju chini. Ñanata'ni ñamanesina pa'icheja'che pa'ime repana. Ūcuachi'a asanata'ni asama'ñena pa'ime repana. ¹⁴ Repana pa'ijachere kuaku aperũmũ Dios chu'o kuasi'kũ Isaiás tocha jo'kasi'e ũcuarepa ti'jñecuhãmũ. Ija'che chiimũ repa:
Asaju pa'inata'ni asavesujanaa'me musanũkona.

Ñanata'ni ñamanesina pa'icheja'che pa'ijanaa'me musanũkona.

¹⁵ Ina pãi raa cu'ache pa'inaa'me.

Ūcuachi'a cãjo asamanaja'ñe pa'iju chu'ũ chu'o asacuhẽme ina.

Ūcuachi'a ñakocaã chamisinaja'ñe pa'iju chu'upi chũ'una tocha jo'kasi'e ñacuheme ina.

Chu'u chu'ore asa chëa repana cu'ache cho'ochete ũhasõru repana rekoñoã re'ojarekoñoã care'vakaija'mu chu'u, repanapi re'oja'che paapu chini, chiimu.

¹⁶ Mũsanukonata'ni chu'u cho'oku pa'iche ñaju chu'u chu'vachejẽ'e asamasiju, "Dios cho'ochete me jã'a", chiiju masiju pojojũ pa'ime. ¹⁷ Aperũmu pa'isina Dios chu'o kuasinana'me chekũna pãi re'ona irũmu mũsanukona ñañeja'ñere ñañũ chiisinata'ni ñamaneasome. Ūcuachi'a irũmu mũsanukona asacheja'chere asaũ chiisinata'ni asamaneasome repana. Ūcuarepaa'me jã'a —chiisi'kuu'mu repau.

Trigo chu'chusi'ere repau cuasaku kuasi'ere te'erũhiñe kuamu Jesús (Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)

¹⁸ Ūcuarũmu Jesús chũkũna'te jo'e i'kasi'kuu'mu.

—Chu'u cuasaku kuasi'ere trigo chu'chusi'ere jo'e ũcuare masi kuaja'mu chu'u mũsanukonapi asamasia'ju chini. Ija'chea'me jã'a: ¹⁹ Trigora'karuã te'era'karuã ma'ana tuã'isira'karuã chejapi ruarepa jujakũna sa'navũ kakama'mu. Pãi te'enare repana rekoñoã chejapi ruarepa jujaku trigocaã chu'chusicaã sa'navũ kakama'ñeja'ñe Dios chu'o kakama'mu, jachajũna. Asanareta'ni vatipi ũsemũ repanare, Dioni cuasamanea'ju chini. ²⁰⁻²¹ Ūcuachi'a cata pa'ichejña tuã'tuasicaã na'mi aineesi'eta'ni chita saimaũ na'mi jũnisõmu. Pãi ũcuachi'a te'ena Dios chu'o asa teana pojojũ cuasame. Jã'ata'ni repanapi Dioni cuasajũna pãipi cu'ache i'kajũna chekũrũmu repanani cu'ache ti'ñekũna masi cuasamanajeju Dios chu'o repana cuasache ũhasõme. ²² Ūcuachi'a miu pa'ichejña tuã'tuasira'karuã miuna'me aineemu. Jã'ajekũna miu sũkipi ju'jekũna kũima'ñe jũnisõmu repara'ñuruã. Pãi ũcuachi'a te'ena Dios chu'o asa chëa Repau chũ'ũñe cho'onata'ni na'mi ũhasõme. Repana cho'ochete kurina'me põsere ruarepa cuasaju Dios chu'o repana asa chëa cuasache ũhasõme. ²³ Ūcuachi'a cheja re'ojachejñana tuã'tuasicaã ainee re'oja'che kũiñeja'ñe re'oja'che pa'ime pãi, Dios chu'o asa chëa Repau chũ'ũ jo'kasi'e cho'ojũ pa'ina. Repana Diore cuasana te'ena trigõñũã treintarepara'karuã pa'icha'chava ju'a ña'isi'ñũãja'ñe re'oja'che pa'ime repana rekoñoã. Chekũna sesentarepara'karuã pa'icha'chava ju'a ña'isi'ñũãja'ñe na'a ruã re'oja'che pa'ime. Chekũna cienrepara'karuã pa'icha'chava ju'a ña'isi'ñũãja'ñe jo'e na'a ruã re'oja'che pa'ime Repau chũ'ũñe cho'ona —chiisi'kuu'mu Jesús chũkũna'te.

Trigo tãsichiona cu'ara'karuã tãsi'ere kuamu

²⁴ Ūcuarũmu Jesús chũkũnani jo'e chu'vakũ ija'chere cuasaku kuasi'kuu'mu:

—Dios chũ'ũñe cho'ona pa'iche ija'chea'me: Pãiu repau chiona trigo re'oja'chere tãasomu. ²⁵ Jã'ata'ni repaũna'me repau paana kãnisõsirũmũna repau'te cuhekũ ũcuachiona sani cu'ara'ñũrũã ainee'ku chini cu'ara'karuãre tã jo'ka sanisõasomu. ²⁶ Na'a pa'isirũmu trigora'ñũrũã ainee pi'ni ju'a ñaniasomu. Cu'ara'ñũrũã ũcuaja'che ũcuapa'rũva aineasomu. ²⁷ Ūcuarũmu repau'te cho'ochete cho'okaina chio ñajani co'i repachio paakũni kuasome, ija'che

i'kaju: “Mu'u chio trigora'karuã re'ojara'karuãchi'a tãsi'kuã'mu. Jã'ata'ni, ¿je'se pa'ina repachio cu'ara'ñuruã ja'me ainee'u?”, chinasome repa. ²⁸ Chitena asa chio paaku i'kaasomu. “Chu'eku cuheku cho'osiecosomu jã'a”, chinasomu. Chikuna repau'te cho'оче cho'okaina jo'e ija'che i'kaasome: “¿Repara'ñuruã cu'ara'ñuruã ru'tesõkaijaijũ'u chiiku mu'u chukuna'te?”, chinasome. ²⁹ Chitena i'kaasomu repa. “Pãamu. Jã'aja'ñe cho'omanejũ'u. Cu'ara'ñuruã ru'teni chekurumu musanukona trigora'ñuruã ja'me ru'tesõme. ³⁰ Ija'che cho'oto na'a re'omu: Repara'ñuruã cu'ara'ñuruã chura ru'tesõjaimanejũ'u, trigona'me ũcuapa'rava ainee'ku repa tuarumujatu'ka. Repa trigo tuache ti'asirumu, 'Ija'che cho'ojũ'u', chiũ chũ'u saoja'mu chu'u repa tuakaijanare: ‘Chio sani cu'ara'ñuruãre charo ru'te rũhijuu quẽ'ke ũsõjũ'u. Jã'aja'ñe cho'ocuha trigo tua pi'ni chu'u ãumajñaruã care'vavu'ena sa ũhakaijũ'u', chiija'mu chu'u’, chinasomu —jã'aja'ñe kuasi'kuã'mu Jesús chukuna'te.

Mostazara'karuã pa'iche'te cuasaku kãamu Jesús

(Mr 4.30-32; Lc 13.18-19)

³¹ Ūcuarumu Jesús pãire jo'e chu'vaku ija'chere cuasaku kuasi'kuã'mu:

—Dios chũ'ũñe cho'ona, ¿je'se pa'iche? Ija'che pa'ime: Pãiu repau chiona mostazara'karu te'era'karu sa tãasomu. ³² Repa mostazara'karuã chekura'karuã na'a jmara'karuãa'me. Jã'ata'ni pãipi tãru chekura'ñuruã tãsira'ñuruã na'a ũjañuã aineemu repara'karuã. Ūjañuãpi ka rua pa'iñuã aineeuna pi'ava'na ũcuañuã kana chĩ suo suhame —chiisi'kuã'mu repa.

Harinana'me pã sauche cha'písica'repu pa'iche'te i'kamũ

(Lc 13.20-21)

³³ Ūcuarumu Jesús pãire ũcua chu'vaku ija'chere cuasaku kuasi'kuã'mu:

—Dios chũ'ũñe cho'ona pa'iche ija'chea'me: Romio pãre cho'ora chini pã kosasica'reru'te charo cha'pi harinaro'ro chotero'ro ũcuaca'reruna ja'measomo. Jã'ata'ni rua ũjaca'repu sausõasomu repaca'repu —chiisi'kuã'mu repa.

Jesupi pãire chu'vaku cuasaku kuakuna Dios chu'o kuakaisi'ku tocha jo'kasi'epi ũcuarepa ti'jñecuhamu

(Mr 4.33-34)

³⁴ Reparumu Jesús pãire chu'vaku ũcuauji cuasaku kuachechi'api chu'vasi'kuã'mu. Cheke i'kamanesi'kuã'mu repa. ³⁵ Jã'aja'ñe cho'okuna repau cho'ojachere kuaku aperumu Dios chu'o kuasi'ku tocha jo'kasi'epi ũcuarepa ti'jñecuhamu, ija'che chiicheji: Chu'u cuasaku kuachechi'api pãi chu'vaja'mu chu'u.

Cheja cho'orumupi irumujatu'ka Diopi kuamauna pãijẽ'e asama'ñere churana kuaja'mu chu'u, chiimu repa.

Repa cuasaku kuasi'ere cu'ara'ñuruãna'me trigora'ñuruã ũcuate'echio aineesi'e pa'iche'te te'erũhiñe kãamu Jesús

³⁶ Ūcuarumu Jesús repanare pãi saosõ repa aperumu pa'isivu'ena sani kakasi'kuã'mu. Kakauna chukuna repa neena repa'te kueñe ti'a ija'che i'kasinaa'me:

—Mu'u chukuna'te cuasaku kuasi'ere cu'ara'nuruana'me trigora'nuruã ũcuate'echio aineesi'e pa'iche'te te'eruhiñe kuajũ'u chukuna'te —chiisinaa'me.

³⁷ Chitena Jesús ija'che i'kasi'kua'mu:

—Ija'chea'me já'a: Chu'u pãire ja'me paau chini Dios Raosi'ku re'ojara'karuã tãsi'kuja'che pa'imũ. Repau pãiu trigora'karuã re'ojara'karuã tãasomu. Chu'u ũcuaja'che Dios chu'o re'oja'chere chu'vamu. ³⁸ Pãi icheja cheja pa'ina chioja'che pa'ime Dios chu'o chu'vacojñonajeju. ũcuaja'che pãi Dios chu'o chu'vajuna asa chẽa Repau chũ'uñe cho'ona ũcuau neenajeju re'oja'che pa'iju re'ojara'karuãja'ñe pa'ime. Já'ata'ni Repau chu'o asacuhena vati neenajeju cu'ara'karuãja'ñe cu'ache pa'ime. ³⁹ Repau vati pãipi cu'ache cho'oa'ju chini chũ'ukujeku chio paaku'te cuhekujache pa'iku'mu. ũcuachi'a Dios pãi ũcuanukore chi'i ro'irumu trigo tuarumuja'ñe cho'ocojñoja'mu. Reparumu ángelepi pãi ũcuanukore trigo tua chi'icheja'che chi'ijanaa'me. ũcuaja'che trigo tuacuha ãu care'vavũ'ena sa jo'kacheja'che Dios Repau'te cuasanare Repau pa'ichejana saja'mu. ⁴⁰ ũcuachi'a cu'ara'nuruã ru'te chi'i rühijuu quẽ'ke uosõñeja'ñe Dios Repau'te cuasamanare vati toana saoja'mu. ⁴¹ Reparumu chu'upi Dios Raosi'kupi chũ'muna ángeles sani chu'u neena pa'ichejña ja'me pa'iju chekunani cacu'oñu chini cu'ache chu'vanana'me chekunare cu'ache cho'onare ũcuanukore ra chi'ijanaa'me. ⁴² Repanare peore chi'i vati toana saojanaa'me repaña. ũcuatoare uuju oiju cõjire asoche ãiju pa'ijanaa'me repaña. ⁴³ Já'ata'ni Dios chũ'uñe cho'ojũ re'oja'che pa'ina repaña Ja'ku Dios pa'ichejare sani pa'iju ũsuu miañeja'ñe rua ko'sijana pa'ijanaa'me. Chu'u chu'vache asa chẽauana ũcuanuko asa chẽajũ'u —chiisi'kua'mu Jesús.

Kuri ruare chavesi'e jñaasi'ku cho'osi'ere kumu Jesús

⁴⁴ ũcuarumu Jesús chukuna'te chu'vaku jo'e ija'chere cuasaku kuasi'kua'mu:

—Dios chũ'uñe cho'ojũ pañu chiina pa'iche ija'chea'me: Pãiu repau kuri ruare chaveku coje ũni ũcuacojena kuri mañaasomu. Já'aja'ñe cho'osichejare cheku pãiu rupũ ku'iu repacoje jñaã ũni, repa kuri jñaasomu. Jñaasi'kuta'ni repa kuri miima'ñe repacoje jo'e ta'pisõasomu repau. Ta'pi jo'ka kuri jñaasi'kujeku pojoku co'i repau nee cu'amajñaruã peore ïsisõ kuri koo repacoje pa'ichejare cheja kooasomu repau, “Repare kurire ũni paara”, chini cuasaku —chiisi'kua'mu repau.

Perlara'karu rua ro'ira'karu koosi'ku cho'osi'ere kumu Jesús

⁴⁵ ũcuarumu Jesús chukunani chu'vaku jo'e ija'chere cuasaku kuasi'kua'mu:

—Dios chũ'uñe cho'ojũ pañu chiina pa'iche ija'chea'me: Pãiu perlara'karuã rua ro'ira'karuãre koo paara chini si'achejña ku'eku ku'iu paniasomu. ⁴⁶ Ku'eku chekupi perlara'karu rua ro'ira'karu'te paakuna ña pojoku koora chiniasomu. Já'ata'ni reparakarũji ruarepa ro'iku kuripi tĩ'amauna sani repau nee cu'amajñaruã peore ïsisõ kuri rua koo jo'e sani kooasomu reparakarũ —chiisi'kua'mu repau.

Va'i chorũ chosiva'nare cho'ochete kumu Jesús

47 Ûcuarũmu Jesús chũkũnani ũcua chũ'vakũ jo'e ija'chere cuasakũ kũasi'kũa'mũ:

—Dios chũ'ũñe cho'ojũ pañũ chiina pa'iche ija'chea'me: Va'i chona repana va'i chorũ va'ire chojũ mar chiarana su'a rũorena va'i si'ache kakaasome reparũ. 48 Ûcuarũmu repava'napi jairepanũko kaka timusõrena mejavũna reparũ rueni maasome. Rueni ma ũha pũũ ñu'ijũ repava'nare va'iva'nare re'ojava'narechi'a jũ'ñana jña'nujũ mañaasome. Cu'ava'iva'nareta'ni sũjosõasome repana. 49-50 Dios pãĩ ũcuanũkore chi'i ro'irũmu tĩ'aru jã'aja'ñe cho'ocojñoja'mũ. Reparũmu ángeles rani cu'ava'iva'nare jña'nu sũjosi'eja'che pãĩ cu'ache pa'inapi re'oja'che pa'inani ja'me pa'isinare jña'nu vati toana saojanaa'me. Ûcuatoare pa'ijũ uujũ oijũ cõjire asoche ãijũ pa'ijanaa'me repana —chiisi'kũa'mũ reparũ.

Pãĩũ cu'amajñarũã matamajñarũãna'me aimajñarũã paache'te kũamũ Jesús

51 Ûcuarũmu Jesús chũkũna'te ija'che sũesi'kũa'mũ:

—¿Chũ'ũ cuasakũ kũasi'e peore asamasiche mũsanũkona? — chiisi'kũa'mũ.

Chikũna,

—Jũjũ, Chũkũna'te Paakũ, peore asamasime chũkũna —chiisinaa'me chũkũna.

52 Chitena Jesús i'kasi'kũa'mũ.

—Pãĩũ vũ'e paakũ reparũ paamajñarũã peore masimũ mamana'me ai. Judíopãĩ che'chona ũcuauana chũ'ũ che'choche asa chẽa cho'ona ũcuaja'che ka'chamajña masime, aperũmu chũ'ũ jo'kasi'ena'me chũ'ũ irũmu che'chokũ chũ'ũñe —chiisi'kũa'mũ reparũ.

Jesús Nazaret vũ'ejoopo pa'isi'ere kũamũ

(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

53-54 Jã'aja'ñe cuasakũ kũacuha ũcuachejapi eta reparũ pa'irepajoopona sani pa'ĩũ Jesús repajoopo pa'ivũ'ena judíopãĩ chi'ivũ'ena kaka che'chosi'kũa'mũ. Che'chokũna pãĩ asa jñano ija'che i'kasinaa'me:

—¿Je'se cho'okũ ikũ reparũ che'chomasiche che'cheũ? Ûcuaja'che, ¿je'se cho'okũ ikũ Diochi'a cho'omasiche cho'оче che'cheũ? 55 Ijoopo pa'ikũ chooko'ña si'ache cho'omasikũ mamaku'mũ ikũ Jesús. Repau pũka'ko Maríaamo. Repau cho'jechiia'me jã'ana, Santiagona'me Josena'me Simonna'me Judas. 56 Repau cho'jeromi ũcuaja'che ijoopo'te maina'me pa'ime. ¿Je'se cho'o ikũ jã'arepa rua masikũ? — chiisinaa'me repana. 57 Jã'aja'ñe cuasanajejũ reparũ i'kache jachasi-naa'me repana.

Ûcuarũmu Jesús repanare i'kasi'kũa'mũ.

—Dios chũ'o kũakaikũ aineesijoopo canana'me reparũ majapãĩ asa jachame reparũ kũache. Mũsanũkona ũcuaja'che ijoopo chũ'ũ aineesijoopo cana chũ'ũ kũache asa jachame —chiisi'kũa'mũ Jesús repanare.

58 Repanapi reparũni cuasamarũna Diochi'a cho'omasiche rũarepa cho'o ñomanesi'kũa'mũ Jesús repajoopo pa'irũmu.

14

Juan Pāi Okoro'vekū'te vanisōsi'ere kuumu
(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)

¹ Ūcuarumuna Herodes Galilea cheja pa'inare chū'uku Jesús cho'оче asaasomu. ² Jā'aja'ñe asa repau'te cho'оче cho'okainare soni rao Jesús pa'iche'te vesuku ija'che i'kaasomu repau: “Juan Pāi Okoro'vesi'kū chu'upi chū'uuna chuenisōsi'kūpi jūni vajurani pa'icosomu jā'u. Jā'aja'ñejekuna Diochi'a cho'omasiche cho'omasicosomu repau”, chiniasomu.

³⁻⁴ Aperumu repau Herodes repau cho'jeu Felipe rūjoni Herodiani tua paakuna Juan asa, “Dios ūseche'te cu'ache cho'omu mu'u”, chiūu chu'vaasomu repau'te. Jā'aja'ñe chu'vakuna Herodes asa pe'rukū repau'te Juanre chēa cunameji quēo cu'ache cho'onare chēa cuaovū'ena sa cuaoa'ju chini chū'uasomu.

⁵ Juanre vanisōñe chū'ura chiniasomu repau. Jā'ata'ni pāipi ūcuanuko, “Juan Dios chu'o kākai'kū'mu”, chiūu cuasajuna chū'avajuchuasomu repau, “Pāipi pe'ruju”, chini. ⁶ Ūcuarumu Herodes repau'te jñaasiumucusejarumujekuna fiesta cho'ora chini pāi jainukore soni rao chi'iasomu. Fiesta'te cho'ojuna Herodias mamako pāi jainuko űajū'te eta te'eo ujacha'iasomo. Jā'aja'ñe cho'okona űa Herodes rua pojasomu repau'te. ⁷ Pojoku repau'te,

—Mu'ure uache sējū'u chu'ure. Mu'u sēeñe ūcuauche űsija'mu chu'u mu'ure. Dios űaku'te chu'o ūcuarepare i'kamū chu'u, — chiniasomu repau. ⁸ Chikuna eta pūka'koni ija'che sēniasomo repau:

—¿Ūquere repau'te sēja'ñe chu'u? —chiniasomo. Chikona pūka'kopi chu'vaona asa Herodes pa'iruupuna jo'e kaka ija'chere sēniasomo repau:— Juan Pāi Okoro'vekū sījopu'te tūso cunare'avana maña ra űsijū'u chu'ure —chiniasomo repau Herodias mamako.

⁹ Repau sēeñe'te asauna Herode'te rua sumaneasomu. Jā'ata'ni repau soicojñosina asaju'te, “Ūcuarepare i'kamū chu'u”, chiisi'kūjekū ūcuare ra űsia'ju chini chū'uasomu repau, pāipi, “Joreu'mu iku”, chiimanea'ju chini. ¹⁰ Jā'ajekuna,

—Cu'ache cho'onare chēa cuaovū'ena sani Juan sījopu tūsojū'u —chiūu chū'uasomu repau. ¹¹ Chikuna sani Juan sījopu tūsocuha cunare'avana maña ra romichīioni űsiasome repau. űsirena koo pūka'koni jo'e sa űsiasomo repau.

¹² Jā'a cho'o pi'nisirumu repau Juan neena pa'isina repau'te vanisōsi'ere asa pāi cu'ache cho'onare chēa cuaovū'ena sani repava'ure sa tāasome. Tā pi'ni sani Jesuni kuaasome repau.

Pāi cinco milrepanare Jesús āu āusi'ere kuumu
(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

¹³ Juan chuenisōsi'e asasirumu Jesús ūcuachejapi chukuna repau neenana'me choovu tuni pāi repau peochejana chiara chekukā'kona jē'esi'kua'mu. Jā'ata'ni pāi repau saisichejare asa vū'ñajoopōā pa'isina eta repara chekukā'kona po'opi tuhasinaa'me repau'te. ¹⁴ Chiara chekukā'ko jēni tī'a mani Jesús, repau'te tuhasinare pāi űasi'kua'mu. Ūcuanani űa oiū repau sasiva'nare jū'iva'nare vasokaisi'kua'mu

repau. ¹⁵ Ūcuarumū chukuna repau neena na'isōcuhakuna repau'te sani ija'che i'kasinaa'me:

—Icheja vu'ñajooopōājē'e peomu. Inare pāi saojū'u vu'ñajooopōāna sani āure koo ārapu. Na'isōcuhamu ie —chiisinaa'me chukuna.

¹⁶ Chitena Jesús i'kasi'kua'mu.

—Saiche chiima'mu inare. Musanukonapi āu āujū'u inare —chiisi'kua'mu.

¹⁷ Chikuna chukuna i'kasinaa'me.

—Pāpuā, cincorepapuā, va'i te'eka'chapanarechi'a paame chukuna —chiisinaa'me.

¹⁸ Chitena Jesús i'kasi'kua'mu.

—Musanukona paache pāna'me va'iva'nare ichejana chu'uni rajū'u —chiisi'kua'mu repau.

¹⁹ Ūcuarumū Jesús repanare pāi tachavuna puua'ju chini chū'usi'kua'mu. Pūu űu'ijuna pā, cincorepapuā va'iva'na te'eka'chapava'nare mini cājiku cunaumure űaku Dioni, “Re'orepamu Ja'ku”, chini chukunani repau neenani tu'se ĩsisi'kua'mu. ĩsiuna pāire ĩsinaa'me chukuna. ²⁰ Pāi ūcuauko chajiche āisinaa'me repa. Jā'ata'ni repa āijuna cajejaisi'e āu docerepaju'ña sia maña timusinaa'me chukuna. ²¹ Repa āu āisina pāi romijē'e chīijē'e kuēkuema'ñe chekumū cinco milrepana pa'icosome umupāichi'a.

Jesús oko sē'sevuji nuka ku'isi'ere kumū

(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)

²² Jā'aja'ñe cho'ocuha Jesús chukuna'te repau neenare, ija'che i'kasi'kua'mu: “Chu'u inare pāi saochetu'ka musanukona choovu tuni chiara chekukā'kona charo jē'eju pa'ijū'u”, chiisi'kua'mu. ²³ Repanare sao pi'nisirumū Jesús aikūtina munisōasomu, te'eu Dioni sēsa chini. Muni pa'iu na'isōuna űami te'eu paniasomu repau. ²⁴ Jā'a cho'oto chukuna chuta'a chiara joorepapo'te jē'eju pa'isinaa'me. Chukuna saichejapi rache tutakuna rua fa'asi'kua'mu chiara. ²⁵ Ūcuarumū Jesús űatacuhatona chiara sē'sevuji nuka ku'iu tuhasi'kua'mu chukuna'te. ²⁶ Jā'aja'ñe raiuna űa kukusō, vajuchuju ija'che i'kaju rua cuisinaa'me chukuna:

—jū'isi'kupi reko raimu iku! —chiisinaa'me.

²⁷ Jā'aja'ñe i'kajuna Jesús ija'che i'kasi'kua'mu:

—Jujarekoñōā paajū'u. Jesua'mu chu'u. Vajuchumanejū'u —chiisi'kua'mu.

²⁸ Chikuna Pedro i'kasi'kua'mu.

—Chukuna'te Paaku, mu'upi ūcuau pani chū'ujū'u, chu'u ūcuaja'che mu'u nukachejana oko sē'sevuji nuka ku'iu saau chini —chiisi'kua'mu.

²⁹ Chikuna Jesús,

—Raijū'u —chiisi'kua'mu repau'te.

Ūcuarumū Pedro choovuji caje oko sē'sevuji nuka ku'iu ūcuau nukachejana saisi'kua'mu. ³⁰ Jā'ata'ni ruarepa tutakuna űa kukusō runisōpi'raku ija'che chiu cuisinaa'mu repau:

—Chukuna'te Paaku chu'u ru'iche ūsekaijū'u —chiisi'kua'mu.

³¹ Chikuna Jesús teana repau jūtuna chēa ija'che i'kasi'kua'mu repau'te:

—Chu'ure cuasamu mu'u. Jā'ata'ni masi cuasama'mu —chiisi'kua'mu.

32 Repau Jesús Pedrona'me choovuna tutena tutasi'e cuhasosi'kua'mu. 33 Ūcuarumu chukuna repau neena ūcuauji choovuna tukuna repauni pojoju ija'che i'kasinaa'me:

—Dios Mamarepaku'mu mu'u. Ūcuarepaa'me jā'a —chiisinaa'me.

Genesaret cheja pa'iva'nare jū'iva'nare Jesús vasosi'ere kuumu
(Mr 6.53-56)

34 Ūcuarumu chukuna Jesuna'me chiaraji jēni Genesaret chejana tī'asinaa'me. 35 Tī'a maito repacheja pa'ina pāi Jesure űa masisinaa'me. Ūcuachi'a repau raisi'ere chekunapi kuajuna repacheja pa'ijooruā peore cana ūcuauko asaasome. Asa ravu jū'iva'nare Jesús pa'ichejana rasinaa'me repana. 36 Repava'nare jū'iva'nare ra ija'che chiiju sēsinaa'me repana: “Iva'na jū'iva'na mu'u ju'ikāa pušo juhasiru'tu chēseche jo'kajū'u, chēse vajūa'ju”, chiisinaa'me. Ūcuarumu repana jū'iva'na repau ju'ikāa chēsésina ūcuauko vajušinaa'me.

15

Pāi rekoñoō cu'ache paache'te i'kamū Jesús
(Mr 7.1-23)

1 Ūcuarumu fariseopāina'me judiōpāi che'chona Jerusalén vu'ejoopo raisina Jesús pa'ichejana rani ija'che chu'o sēsinaa'me repau'te:

2 —¿Je'se pa'ina mu'u neena mai aipāi chū'u jo'kasi'e cho'oma'ne? Repa chū'u jo'kasi'e cho'oche āu āipi'rani jūjūna masi choamanaa'me —chiisinaa'me repana.

3 Chitena Jesús repanare ija'che i'kasi'kua'mu:

—Musanukona ūcuachi'a Dios chū'u jo'kasi'ere jachaju rupū musanukona cuasaju chū'uñechi'a cho'ojū pa'inaa'me. 4 Dios aperumu ija'che chiiju chū'u jo'kasi'kua'mu:

Mūja'kupāi űa, kukuju pa'ijū'u musanukona.

Ūcuachi'a,

Mūja'kupāi cu'ache i'kamanejū'u.

Jā'aja'ne i'kanare vanisōñe pa'imū, cu'ache i'kasi'e ro'i, chiiju chū'u jo'kasi'kua'mu. 5-6 Musanukonata'ni chekunare ija'che chū'unaa'me: “Mai ja'kupāire ija'che i'kato re'omu: ‘Ja'kupāi, musanukonare kuirama'ne chu'u paache peore Dioni űsija'mu chu'u. Jā'ajekuna musanukonare kuiracu'amū chu'ure', chiito re'omu. Jā'aja'ne i'kanare pūka'kupāi kuirache peomu”, chinaa'me musanukona. Dios chū'u jo'kasi'e jachanajeju pāipi rupū musanukona cuasaju chū'uñechi'a cho'ojū paaru chini jā'aja'ne i'kanaa'me musanukona. 7 Dios chū'uñe cho'ona cho'ocheja'che sē'sevuchi'a cho'ojū pa'inaa'me musanukona. Jā'ata'ni Repau chū'uñe cuheme. Aperumu Dios chu'o kuasi'ku Isaías musanukona pa'ijachere masi kuaku tocha jo'kasi'e ija'che i'kamū:

8 Jā'ana Israel jojosina, “Mu'uni cuasaju vajuchunaa'me chukuna”, chiime chu'ure.

Jā'ata'ni repana rekoñoō chu'ure cuasamanaa'me repana.

9 Ūcuachi'a chu'ure cuasaju pojoju cho'ocheja'che sē'sevuchi'a peoche cho'onaa'me repana.

Rupɔ repana cuasaju chũ'ũñechi'a che'chonajeju chu'uni cuasamaru joreme jā'ana, chiimɔ —chiisi'kua'mɔ Jesús.

¹⁰ Jā'aja'ñe i'kacuha Jesús, pāi soni rao ija'che i'kasi'kua'mɔ:

—Chu'ũ i'kache asa chēa masijũ'ũ musanukona. ¹¹ Pāi āu āiñeji repana rekoñoã cu'ache cho'oma'me. Ija'cheame: Repanapi cu'ache cuasani rekoñoã cu'ache cho'ome pāi —chiisi'kua'mɔ repau.

¹² Ūcuarɔmɔ chukuna repau neena na'a kueñe sani sēesinaa'me repau'te.

—¿Mu'ũ i'kasi'ere asa fariseopāi pe'ruche vesuku mu'ũ? —chiisinaa'me.

¹³ Chitena Jesús i'kasi'kua'mɔ.

—Pāi repana chiño tãmanesiñuã cu'ara'ñuruã cuheju ru'te sējosõme. Dios Cunamɔ Pa'iku ũcuaja'che Repau chu'o masi che'chomana che'chocheji si'asõa'ku chini cuheku chũ'uja'mɔ.

¹⁴ Repana fariseopāi pe'ruche cuasamanejũ'ũ musanukona. Diore masi cuasamanajeju repana rekoñoã na'ava'naja'ñe pa'napa chekunani che'choju, na'ava'napi ũcuaja'che na'ava'nani juha sacheja'che cho'ome repana. Na'ava'upi chekuni ũcuaja'che na'ava'uni juha sani ũcuanuko cojena tuã'ijanaa'me repana ñamava'najeju. Fariseopāi ũcuaja'che repana che'chosinana'me Diopi chũ'ũna na'ava'na ti'ñecojñoñeja'ñe ruã cu'ache ti'ñecojñojanaa'me —chiisi'kua'mɔ repau.

¹⁵ Jā'aja'ñe i'kauna asa Pedro repau'te i'kasi'kua'mɔ.

—Mu'ũ i'kasi'ere na'a masi kuajũ'ũ chukuna'te —chiisi'kua'mɔ.

¹⁶ Chikuna Jesús ija'che i'kasi'kua'mɔ:

—¿Musanukona ũcuaja'che chu'ũ i'kasi'e asavesuche?

¹⁷ Ija'cheame: Pāiũ āu ũcuauache'te āni mevo cutaruna jmamaru paa sējosõmɔ. Rekocho kakamaũ repau rekochota'ni meno cho'oma'mɔ. ¹⁸ Jā'ata'ni pāi cu'ache cutuna repana rekoñoã cuasache'te i'kame. Jā'ajekuna repana rekoñoã cu'ache pa'imɔ.

¹⁹ Pāi te'ena repana rekoñoã cu'ache cuasaju chekunare vanisõme. Chekuna repana pa'imanare ja'me kãime. Chekuna romineeju chekuna umuneeju cu'ache cho'ome. Chekuna pōse ñaame. Chekuna joreme. Chekuna cu'ache cutume chekunare. Pāi cu'ache cuasana ruã si'ache cu'ache cho'ome. ²⁰ Jā'aja'ñe cuasaju cho'ona Diopi ñato repana rekoñoã ruã meno paame. Jā'ata'ni pāi ũcuauanapi rupɔ mai aipāi chũ'ũ jo'kasi'ere jãjña masi choache'te cho'omaneni Diopi ñato repana rekoñoã meno peome —chiisi'kua'mɔ Jesús.

Judío peokoji Jesure cuasasi'ere kamu

(Mr 7.24-30)

²¹ Ūcuarɔmɔ Jesús Genesaret chejapi eta Tiro vu'ejoopona'me Sidón vu'ejoopo pa'ichejana saisi'kua'mɔ, chukuna repau neenana'me.

²² Sakuna repacheja cako cananearpāio judío peokoji rani cuiko i'kasi'koa'mo repau'te.

—Pāi Ūcuanukore Paaku, aperumɔ pa'isi'ku David Jojocojñosi'ku, Dios Raosi'kujeku, oijũ'ũ chu'ũva'ore. Chu'ũ chĩiva'o vatini paako ruarepa jũ'imo —chiisi'koa'mo.

²³ Jǎ'aja'ñe chiiko'teta'ni Jesús i'kamanesi'kua'mu. Ūcuarumu chukuna repau neena repaoji jǎ'aja'ñe i'kaona asa repau'te kueñe tí'a rua i'kasinaa'me.

—Jǎ'ore saosōjũ'u. Maini tuhako ruarepa cuiko i'kamo jǎ'o —chiisinaa'me.

²⁴ Chitena Jesús i'kasi'kua'mu.

—Dios chu'ure, Israel jojovina Repau chu'ore vesuju ovejava'na kuiraku'te peova'naja'ñe pa'iju chūova'na pa'inani judiōpāichi'a Repau chu'ore kuaku cho'okaau chini raosi'kua'mu —chiisi'kua'mu.

²⁵ Jǎ'aja'ñe i'kaku'teta'ni Jesure ti'jñeñe ro're puu ñu'io i'kasi'koa'mo repao.

—Pāi Ūcuaukore Paaku, chu'ūva'ore cho'okaijũ'u —chiisi'koa'mo.

²⁶ Chikona Jesús i'kasi'kua'mu repao'te.

—Pāipi chíiva'na ãiñe'te āure tua jamuchaire āuto cu'amu —chiisi'kua'mu.

²⁷ Chikuna repao i'kasi'koa'mo.

—Ūcuarepaa'me jǎ'a. Jǎ'ata'ni jamuchai, mesako'a vū'evu'te pa'iju pāi āu āiju pu'che to'jñomajñaruāre āime —chiisi'koa'mo repao.

²⁸ Chikona Jesús repao'te i'kasi'kua'mu.

—Diore masi cuasamo mu'u. Mu'u chiiche cho'okaija'mu chu'u —chiisi'kua'mu.

Repau jǎ'aja'ñe i'karumu'pi repao mamako teana vajuasomo.

Pāi jũ'iva'nare jainukore vasomu Jesús

²⁹ Ūcuarumu Jesús ūcuachejapi eta sani Galilea chiara ru'tavana tí'asi'kua'mu. Jǎ'achejapi aikūtina muni puusi'kua'mu repau. ³⁰ Puu ñu'una pāi jainuko repau ñu'ichejana rani chí'isinaa'me. Chekunare cu'acū'a paava'nare, na'ava'nare, naka ku'imava'nare, chu'o cutu-mava'nare, chekunare ravu jũ'iva'nare ra chí'i repava'nare ūcuau ti'jñeñena jo'karena Jesús vasokaisi'kua'mu repanare. ³¹ Ūcuarumu repana pāi chu'o cutumanesinapi cutujuna, naka ku'imanessinapi naka ku'ijuna, cu'acū'are paaju ro'osiva'napi re'oja'che ku'ijuna, na'ava'na pa'isinapi ñajuna, ña jñano, “Maire Israelpāi Paaku Dios cho'osi'ea'me ie”, chíiju Diore pojovinaa'me.

Pāi cuatro milrepanare Jesús āu āusi'ere kamu

(Mr 8.1-10)

³² Ūcuarumu Jesús chukuna'te repau neenare soni rao i'kasi'kua'mu.

—Inare pāi repana rasi'ere āu āni si'asō ãiñejē'e peova'napi chu'una'me choteumucujña pa'ijuna oimu chu'u. Āu āimava'nare repana vū'ñana saoche cuhemu chu'u, saiju āucuhana phǎ'pha ai jũ'iju chini —chiisi'kua'mu repau.

³³ Chikuna chukuna repau neena i'kasinaa'me repau'te.

—Icheja pāi peochejajeku āu ãiñejē'e peomu. ¿Je'se chukuna jǎ'arepanukore āu jñaa āujanaa'ñe? —chiisinaa'me.

³⁴ Chitena Jesús i'kasi'kua'mu.

—¿Jetopuruã pǎ paache musanukona? —chiisi'kua'mu.

Chikuna chukuna repau neena,

—Pǎ sieterepauãna'me va'iva'nare te'eva'narechi'a paame chukuna —chiisinaa'me.

³⁵ Ūcuarumu Jesús repanare pāi, chejana puu'ju chini chu'usi'kua'mu. ³⁶ Puurena pǎpuã sieterepauãna'me va'iva'nare

mini cājiku Dioni, “Re'orepamu”, chini chukunani repau neenani tē'se īsiuna pāire āusinaa'me chukuna. Jmanukoru pa'isi'e āu Ūcuauji Dioni sēkuna teana rua carūhisi'kua'mu. ³⁷ Pāi ūcuanuko chajichechi'a āisinaa'me repa. Jā'ata'ni repa āijuna cajejaisi'e sieterepaju'ña sia maña timusinaa'me chukuna. ³⁸ Repa āu āisina pāi romijē'e chīijē'e kuēkuema'ñe chekurgumu cuatro milrepana pa'icosome. ³⁹ Jā'a cho'o pi'nisirumu Jesús repanare pāi saosō choovaji tuni Magadán chejana jē'esi'kua'mu chukunana'me.

16

Jesupi Diochi'a cho'omasiche'te cho'o ñoa'ku chini fariseopāina'me saduceopāi sēsi'ere kwamu

(Mr 8.11-13; Lc 12.54-56)

¹ Ūcuarumu fariseopāina'me saduceopāi Jesuni ñañu chini raisinaa'me. Rani repau'te, “Dios Raosi'kuma'mu iku”, chijū cuasanajeju ūcuauji cu'ache cho'oñu chini,

—Diochi'a te'eū cho'omasiche'te cho'o ñojū'ū chukuna'te — chiisinaa'me repa.

² Jā'aja'ñe i'karena Jesús i'kasi'kua'mu repanare.

—Icheja cana na'ito ija'che cuasaju i'kanaa'me musanukona: “Ina'ito cūnaumu maajaumu pa'ina che'ro re'o ñataja'mu”, chiinaa'me.

³ Apeñataroā ūcuachi'a ija'che cuasaju i'kanaa'me musanukona: “Cūnaumu maajaumu pa'iu oko pikopi rua pa'iu iumucuse oko raja'mu”, chiinaa'me. Cūnaumu ñani umucuse pa'ijache cuasa i'kamasinata'ni irumu chu'ure ñanata'ni chu'ū pa'iche vesume musanukona.

⁴ Musanukona cu'ache pa'iju chu'ure masi cuasamanapi, rupu ñañu chini, “Diochi'a te'eū cho'omasiche'te cho'o ñojū'ū chukuna'te; mu'ū pa'iche'te masiñu chukuna”, chiime chu'ure. Jā'ata'ni cho'o ñomaneja'mu chu'ū musanukonare. Chu'upi Dios chu'o kuasi'ku Jonás cho'ocojñosi'ēja'chechi'a cho'ocojñokuna ñajanaa'me musanukona —chiisi'kua'mu repau repanare.

Chini repanare jo'ka sanisōsi'kua'mu repau, chukuna repau neenana'me.

Fariseopāi cu'ache che'choche'te kwamu Jesús

(Mr 8.14-21)

⁵ Chukuna Jesús neena chiara chekukā'ko jē'erumu, pā cavesu jēnisōsinaa'me. ⁶ Ūcuarumu Jesús chukuna'te i'kasi'kua'mu.

—Ñarepajū'ū. Fariseopāina'me saduceopāi pā saucheja'chere ña chēamanejū'ū —chiisi'kua'mu.

⁷ Chikuna chukuna ija'che cuasaju sāiñechi'a i'kasinaa'me:

—Maipi pāre ramanerena jā'aja'ñe i'kacosomu iku —chiisinaa'me chukuna.

⁸ Chukuna cuasaju sāiñechi'a cutuche'te masiku Jesús ija'che i'kasi'kua'mu:

—¿Je'se pa'ina musanukona pā peoche'te cuasaju cutuche? Chu'ure chuta'a masi cuasama'me musanukona. ⁹ ¿Chu'ū i'kache chuta'a asa chēama'ñe musanukona? ¿Chu'ū aperumu pā cincoreparuāpi umupāi cinco milrepanare āusi'e cuasama'ñe musanukona? Repa āijuna cajejaisi'e, ¿jetorujū'ña maña timure musanukona? ¹⁰ ¿Ūcuachi'a pā sietereparuāpi umupāi cuatro

milrepanare chu'u ãusi'e cuasamañe musanukona? Repana ãijuna cajejaisi'e, ¿jetopujũña maña timure musanukona? ¿Peore jã'a chu'u cho'osi'e cavesusõre musanukona? Chu'u peore cho'omasiku musanukonare jã'ajañe kuiramasikujekuna, “Mai ãijañe pã peome mai”, chiimanejũ'u. ¹¹ Chu'u i'kache masi asavesume musanukona. Pãre i'kama'mu chu'u. Repana fariseopãina'me saduceopãi pã saucheja'chere che'chemanejũ'u —chiisi'kua'mu repau chukuna'te.

¹² Ūcuarumu chukuna Jesús neena repau i'kache'te asamasi ija'che cuasasinaa'me: “Ãa, iku Jesús pã cho'orepache'te i'kama'mu. Rupu maipi repana fariseopãina'me saduceopãi che'choche'te asa chẽamanea'ju chini i'kamũ iku”, chiisinaa'me chukuna sãĩñechi'a.

*Pedro, “Dios Raosi'kua'mu Jesús”, chiisi'ere kwamu
(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)*

¹³ Ūcuarumu Jesús Cesarea de Filipino vã'ejoopo pa'ichejana sani tĩ'a chukuna'te repau neenare ija'che sãesi'kua'mu:

—Pãi chu'ure, pãire ja'me paau chini Dios Raosi'ku pa'iche cutuni, ¿je'se i'kache? —chiisi'kua'mu.

¹⁴ Chikuna chukuna i'kasinaa'me.

—Pãi te'ena mu'u pa'iche'te cutuni, “Juan Pãi Okoro'veku'mu jã'u”, chiime. Chekuna, “Aperumu pa'isi'kua'mu jã'u; Elĩaa'mu”, chiime. Jo'e chekuna, “Jeremĩaa'mu jã'u. Jã'apãani chekua'mu jã'u; aperumu Dios chu'o kuasi'kua'mu”, chiime mu'ure —chiisinaa'me chukuna.

¹⁵ Chitena,

—Musanukonajẽ'e chu'u pa'iche'te cutuni, ¿je'se i'kache? —chiisi'kua'mu.

¹⁶ Chikuna Simón Pedro i'kasi'kua'mu.

—Dios, Si'arumu Pa'iku Mamaku'mu mu'u. Pãi ũcuanukore chu'ua'ku chini Ūcuau Raosi'kua'mu mu'u —chiisi'kua'mu.

¹⁷ Chikuna Jesús i'kasi'kua'mu repau'te.

—Mu'ure Simonre, Jonás mamaku'te pãiu te'eujẽ'e kuamanesinaa'me jã'a, mu'u cuasaku i'kasi'e. Chu'u Ja'ku Cũnaumu Pa'ikujĩ mu'u rekochona kua jũauuna masiku i'kasi'kua'mu mu'u.

¹⁸ Chu'u mu'ure, “Pedro'mu”, chiimu. “Pedro” chini “Catapu” chiimu. Mu'u i'kasi'e ũcuarepajeku catapu jujacheja'che si'amañe pa'ija'mu. Mu'u chu'ure i'kaku masi cuasacheja'che cuasaju chu'u chu'ũñe asa jachamañe cho'onare si'arumu na'a rua jainukore chẽaku pa'ija'mu chu'u, repapani jũnisõsirumu jũ'isina pa'ichejare ai pa'imañe Dios pa'ichejare ai sani paapu chini. ¹⁹ Chu'u mu'ure, Dios chu'ore chu'vaa'ku chini jo'kamũ. Mu'upi chu'vakuna pãipi asa chẽa Repau'te cuasaju jovonare repana cu'ache cho'оче Dios Cũnaumu Pa'iku tũnosõkaija'mu, repapani Ūcuau pa'ichejare sani paapu chini. Mu'u chu'vache'te asa jachaju Repau'te cuasacuhenareta'ni Dios Cũnaumu Pa'iku repana cu'ache cho'оче tũnosõkaimaneja'mu. Jã'ajekuna Repau pa'icheja saimanejanaa'me repana —chiisi'kua'mu Jesús.

²⁰ Ūcuarumu Jesús chukuna'te repau neenare, repau pa'iche'te chukunapi kuamanea'ju chini ija'che chu'usi'kua'mu:

—Chu'u pa'iche pãi chekunare te'eũ'terejẽ'e, “Dios Raosi'kua'mu iku”, chiiju kuamanejũ'u —chiisi'kua'mu.

*Repau chuenisõjañere kwamu Jesús
(Mr 8.31–9.1; Lc 9.22-27)*

21 Jã'arumupi pi'ra Jesús chukuna'te repau neenare repau Jerusalén sani cu'ache cho'ocojñojañere kuasi'kua'mu.

—Chu'u repacheja saisirumu judío ainana'me judío phairipái chũ'nana'me judiópái che'chonapi chũ'ujuna rua cu'ache cho'ojanaa'me chu'ure. Jã'aja'ñe cu'ache cho'ojũ vanisõjanaa'me repana chu'ure. Jã'ata'ni chuenisõ tãcojñosi'kuta'ni choteumucujña pa'itona jo'e vajurajja'mu chu'u —chiisi'kua'mu repau. 22 Jesupi jã'aja'ñe i'kauna asa Pedro oiũ repau'te te'eũ'te juha sa ija'che i'kasi'kua'mu:

—i'Diopi ùsekaiuna jã'aja'ñe cho'oche ti'jñemanea'ku mu'ure! i'Mu'uni jã'aja'ñe ti'jñeto cu'amũ! —chiisi'kua'mu repau.

23 Jã'ata'ni Jesús churi ña Pedro'te ija'che i'kasi'kua'mu:

—Vati ai cuasacheja'che cuasakujeku chu'ure ja'me pa'ima'ñe saijũ'u mu'u. Dios chu'ure jo'kasi'ere chu'upi cho'oma'to cu'amũ. Chekurumu mu'upi ùseku i'kauna chu'upi cho'omaneni cu'ache cho'omũ. Pãi, Dios cuasacheja'che cuasamanaa'me. Mu'u ùcuaja'che Dios cuasacheja'che cuasama'mu —chiisi'kua'mu repau.

24 Chini Jesús chukuna'te repau neenare i'kasi'kua'mu.

—Musanukonapi chu'u neena pañu chini musanukonare cho'ouache'te jo'kasõ chu'u chũ'ũñechi'a cho'ojũ pa'ijũ'u. Chu'ure cuasanare chu'ure cho'ocheja'che vanisõñu chiijanaa'me pãi. Pãipi musanukonani jã'aja'ñe cho'oñu chiiche'te asanjẽ'e chu'ure cuasache jo'kasõmanejũ'u. 25 Musanukonapi chuenisõñe'te vajuchũju musanukona asa chẽasi'ere jo'kasõni jũnisõsirumu vati toana sani uuju pa'ijanaa'me. Jã'ata'ni chuenisõñejẽ'e vajuchuma'ñe chu'uni ùcua cuasaju chuenisõna, Dios pa'ichejare ai sani re'oja'che pa'ijanaa'me. 26 Pãi cu'amajñarũã si'ache paanapi chu'ure cuasamaneni, repana jũnisõ vati toa saisirumu ùcuana paacheji ro'i eta Dios pa'ichejana saicu'amũ. 27 Na'a pa'isirumu chu'u pãire ja'me paaũ chini Dios Raosi'ku chu'u Ja'kujajũ ko'sija'iu chu'u neena ángelena'me jo'e cajeja'mu. Reparumu, pãi ùcuauko re'oja'che cho'osi'ena'me cu'ache cho'osi'e ro'i ro'ija'mu chu'u. 28 Musanukona icheja chu'ure ja'me pa'ina te'ena chuta'a jũnisõma'ñe pa'ijũ chu'u Dios Raosi'ku pãire chũ'ura chini raiche ñajanaa'me. Ûcuarepaa'me jã'a —chiisi'kua'mu repau chukuna'te.

17

Rua ko'sija'iu Jesús carũhisi'ere kuumu

(Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)

1 Seirepaumucujña pa'isirumuna Jesús, aikõtina muũ Pedro'te, Santiagona'me Juanre, Santiago cho'jeũ'te chẽa chekanare jo'ka te'enare aikõtina rua umu pa'ikõtina muasi'kua'mu. 2 Muñi pa'iu Jesús repana ñaju'te tũujajũ carũniasomũ. Repau chia ùsuũ miañeja'ñe ko'sijanasomũ. Repau ju'ikãña rua poko'sijakãña carũniasomũ. 3 Ûcuarumu Jesús neena, aperumu pa'isinare Moisenana'me Elia'te ùcuauña'me nukaju chu'o cutunani ñaasome. 4 Jã'aja'ñe pa'ijuna ña Pedro ija'che i'kaasomũ Jesure:

—Chu'ure Paaku, maipi ichejare pa'ijuna rua re'omũ. Mu'upi chiito vũ'ñarũã chotevũ'ñarũã cho'okaija'mu chu'u, mu'u vũ'eruna'me Moisés vũ'eruna'me Elías vũ'erũ —chinasomũ.

⁵ Repau Pedro chuta'a jā'aja'ñe i'katona repana nukachejana piko rua poko'sija'chepe caje ta'pisō piko sa'navuji chu'o i'kache asoasomu repanare, ija'che chiicheji: “Iku chu'u chīi chu'u oia paaku'mu. Rua pojomu chu'u ikure. Repau chu'ore asaju pa'ijū'u musanukona”, chiniasomu.

⁶ Jā'aja'ñe i'kache'te asa kukucajejanisō Jesús neena vajuchuju tāni meñe umeasome. ⁷ Ūcuarumu Jesús sani repanare chēaku ija'che i'kaasomu:

—Vuijū'u. Vajuchumanejū'u musanukona —chiniasomu.

⁸ Chikuna muñe ñato Jesús te'eu nukaasomu; chekuna te'eujē'e peasome.

⁹ Jā'aja'ñe cho'ocuha repana aikūti cajerumu Jesús ija'che chū'uasomu repanare:

—Diopi ñokuna musanukona irumu ñasi'e, chu'u Dios Raosi'ku jūnisō vajuraisirumujatu'ka chekanare te'eu'terejē'e kuamanejū'u —chiniasomu. ¹⁰ Chikuna repau neena Jesure ija'che i'kaasome:

—Jā'ata'ni, ¿je'se pa'iuna maire judiōpāi che'chona, “Dios raoja'mu chiicojñokū chuta'a raimarumuna Elías charo rajia'mu”, chiiju che'choche? —chiniasome.

¹¹ Chitena Jesús i'kaasomu.

—Repana che'choche ūcuarepaa'me. Elíaa'mu charo rani peore si'ache mamare care'vajau. ¹² Jā'ata'ni chu'u musanukonare, Elías ranicuhasi'kuamū, chiimū. Rani pa'iuna repau pa'iche'te vesuju pāi repanare uache peore cu'ache cho'osinaa'me repau'te. Chu'ure Dios Raosi'kure ūcuaja'che repau'te cho'osi'eja'che cu'ache cho'ojanaa'me repana —chiniasomu.

¹³ Jā'aja'ñe i'kauna repau neena asa masi, “Aperumu pa'isi'ku Elías rani cho'ojachere i'kama'mu iku. Irumu pa'isi'ku Juan Pāi Okoro'vesi'ku rani pa'iu Elías cho'osi'eja'che cho'osi'ku pa'isi'ere i'kamū iku”, chiniasome repana.

*Chīiva'ure vatire paava'uni Jesús vasosi'ere kuamū
(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)*

¹⁴ Ūcuarumu repana Jesuna'me aikūti muisina chukuna repau neenana'me pāi repau'te tuhasina cha'aju nukachejana caje tī'asinaa'me. Caje tī'arena pāiu Jesús ti'jñeñena sani ro're pūū ñu'iu ija'che i'kasi'kuamū:

¹⁵ —Pāi Ūcuaukore Paaku, chu'u chīiva'ure oijū'u. Vatipi chēa paaku chū'ukuna si'arumu vē've curuku chekurumu toana tāiu chekurumu chiachana tāimū repava'u. ¹⁶ Mu'u neenani rasi'kuamū chu'u repava'ure, repanapi vatini eto saosōkaapu chini. Jā'ata'ni eto saovesusinaa'me repana —chiisi'kuamū repau.

¹⁷ Chitena Jesús i'kasi'kuamū.

—Musanukona pāi irumu cana rua tīñe cuasaju masi cuasama'me chu'ure. ¿Keekerumu musanukona tīñe cuasache ñaku pa'iche chu'u? —Jā'aja'ñe i'ka pi'ni —Ichejana rajū'u repava'ure mu'u chīiva'ure —chiisi'kuamū.

¹⁸ Chini repava'ure rauna Jesupi chū'uuna eta sanisōsi'kuamū vati. Jā'arumupi repava'u teana vajuu pa'isi'kuamū.

¹⁹ Jā'a cho'o pi'nisirumu chukuna Jesús neena ūcuana'me te'ena cutuju ija'che sēesinaa'me repau'te:

—¿Je'se pa'iana chukuna'te vatire eto saocu'au? —chiisinaa'me.

²⁰ Chitena i'kasi'kua'mu repau.

—Dioni masi cuasamapuna vatire eto saocu'asi'kua'mu musanukonare. Musanukonapi mostazara'karua rua jmarakaruaja'ne Diore jmakaru cuasanapi, “Dios peore masakua'mu”, chini cuasaju ikutire aikutire, “Chekuchejare kuñu nukajũ'u”, chiito ikuti teana chekuchejana kuñura'amu. Musanukonapi Dioni masi cuasarepato peore cho'ore'ochечи'a pa'ira'amu. Ūcuarepaa'me jã'a. ²¹ Vati, iva'u chĩiva'u sa'navu pa'isi'kujanare Dioni cuasaju au ãima'ne pa'iju Repau'te sēnarechi'a eto saore'omu —chiisi'kua'mu repau chukuna'te.

Repau chuenisōjañere jo'e kua'mu Jesús

(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)

²² Ūcuarumu Jesús chuta'a repau Galilea cheja ku'irumu ija'che i'kasi'kua'mu chukuna'te repau neenare:

—Chu'ure Dios Raocojñosi'kure cuhena pã cu'ache cho'oa'ju chini chēa jo'kajanaa'me. ²³ Jo'karena chu'ure vanisōjanaa'me repana. Chuenisō tācojñosi'kuta'ni choteumucujñana jo'e vajuraija'mu chu'u —chiisi'kua'mu repau.

Jã'aja'ne i'kache'te asarena rua sumanesi'kua'mu chukuna'te.

Dios vũ'e chũ'unare kuri ro'iche'te i'kamũ Jesús

²⁴ Ūcuarumu chukuna Jesús neena Ūcuana'me Capernaum vũ'ejoopo sani tĩ'asirumu Dios vũ'e chũ'unare kuri kookaina Pedroni ñañu chini rani ija'che sēniasome:

—Jesús, musanukonare che'choku, ¿Dios vũ'e chũ'unare kuri ro'ima'ku? —chiniasome.

²⁵ Chitena Pedro,

—Jũju, ro'iku'mu repau —chiniasomu.

Jã'aja'ne i'kacuha ūcuau pa'ivũ'ena Pedroji kakauna ña Jesús ija'che i'kaku repauni charo sēniasomu:

—Simón, ¿je'se cuasaku mu'u? Pã chũ'una, ¿neeni pa'iche ro'i kuri sēeñe? ¿Ūcuana mamachĩire sēeñe? Jã'apãani, ¿chekunani sēeñe? —chiniasomu.

²⁶ Chikuna Pedro,

—Chekunani sēeme repana —chiniasomu.

Chikuna Jesús jo'e i'kaasomu.

—Jã'a pa'ito repana mamachĩi kuri ro'ichejẽ'e peomu. Jã'ajekuna chu'ure Dios Mamakujekuna Ja'ku vũ'e chũ'unare kuri ro'iche peomu.

²⁷ Jã'ata'ni repapani maini pe'rumanea'ju chini ija'che cho'ojũ'u: Chiarana caje pitome su'a ruo va'ire chareparo no'isiva'uni mini ñato repava'u chu'opo'te kurire'eva paaja'mu. Repare'eva kurire'eva chu'una'me mu'u Dios vũ'e chũ'unare ro'iche ūcuapa'ruva ro'ire'eva pa'ija'mu. Mini ma ūcuare'revaji Dios vũ'e chũ'unani ro'ijaijũ'u —chiniasomu repau repau'te.

18

“¿Kampi na'a rua masakua?”, chiime Jesús neena

(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

1 Reparum chukuna Jesús neena ũcuauñi sani ija'che i'kaju sēesinaa'me repau'te:

—Chukuna Dios neena, ¿kaupi na'a rua masiku? —chiisinaa'me.

2-3 Chitena Jesús chīiva'ure soni rao chukuna chenevuna nuko ija'che i'kasi'kua'mu:

—Musanukonapi tīiñe cuasache'te jo'kasō iva'u chīiva'u cuasacheja'che cuasamaneni Dios pa'icheja saimanejanaa'me.

4 Jā'ajekuna musanukonapi iva'u chīiva'u vesuku, “Cho'okaijū'u chu'ure; vesumu chu'u”, chīiu cuasacheja'che cuasanapi chu'u neena chekunare na'a masina pa'ijanaa'me. 5 Pāi chu'uni cuasaju chīiva'nare ikujava'nare pojona chu'u neenajejuna chu'ure pojochaja'che cho'ome, Diopi ñato. Ūcuarepaa'me jā'a —chiisi'kua'mu repau.

Pāi rūhiñe cuasamana cu'ache cho'ochete khamu
(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)

6 Ūcuarumu Jesús chukuna'te jo'e ija'che i'kasi'kua'mu:

—Chīiva'na cuasacheja'che chu'ure cuasakuni te'e'u'te cu'ache chu'vakute pāipi ija'che cho'oto na'a re'ora'amu: Repau chuta'a chu'u neeva'ure cu'ache chu'vamarumuna toacunaraji rua ujaruji repau cavuna pāipi jepo vee chiarana tō ruoru na'a re'ora'amu repau'te. Jā'aja'ñe cho'oma'to ũcua pa'iu chu'u neeva'ure cu'ache chu'vauna Diopi repau cu'ache cho'osi'e ro'ire chū'uto na'a rua cu'ache pa'ija'mu repau'te. 7 Pāi ũcuanuko re'oja'che pañu chiinata'ni re'oja'che pa'ivesakuna si'arumu ũcua cu'ache cho'ojū pa'ime. Jā'ajekuna chu'ure cuasava'napi cu'ache cho'oa'ju chini cu'ache chu'vakute rua cu'ache ti'ñeja'mu.

8 Jā'ajekuna, mu'u jūtupi chekuni cu'ache cho'oni repa jūtu tuso so'ona sējosōjū'u. Chekurumu mu'u cū'arupi chekuni cu'ache cho'oni repa cū'aru tuso so'ona sējosōjū'u. Jā'aja'ñe cho'omaneni jājñana'me cū'a peore paakuta'ni vati toana saouna uuku pa'ija'mu mu'u, ũcuapi jo'e cu'ache cho'osi'kujekū. Na'a re'omu mu'upi jūtūre tuso sējosō jā'apāni cū'aru'te tuso sējosō rūhirooru paava'ta'ni Dios pa'ichejana sani re'oja'che pa'ito. 9 Ūcuaja'che mu'u ñakovaji ñaku chekuni cu'ache cho'oni repa ñakova ruta so'ona sējosōjū'u. Jā'aja'ñe cho'omaneni ñakocaā peore paakuta'ni vati toana saouna uuku pa'ija'mu mu'u, ũcua ñakovaji ñaku jo'e cu'ache cho'osi'kujekū. Na'a re'omu mu'upi ñakova'te ruta sējosō te'eñakova paava'ta'ni Dios pa'ichejana sani re'oja'che pa'ito —chiisi'kua'mu Jesús chukuna'te.

Ovejau cavesusiva'u pa'iche'te khamu Jesús
(Lc 15.3-7)

10 Ūcuarumu Jesús chukuna'te jo'e ija'che i'kasi'kua'mu:

—Iva'nare chīiva'nare te'e'u'terejē'e cu'ache cuasaju cuhemanējū'u musanukona. Iva'na chīiva'na, chu'u Ja'kure Cunaumu Pa'iku'te Diore si'arumu ja'me pa'ina ángeles kuiracojñova'naa'me. 11 Chu'u, pāire ja'me paau chini Dios Raosi'ku, pāire vati toa sani uuche'te ũseku chēa paara chini chejana cajesi'kua'mu.

12 'Je'se cuasoku musanukonare? Chekurumu musanukona te'eujī ovejava'nare cienrepava'nare paamu. Jā'ajanukore paakuni chekurumu ovejava'u te'eva'u tūichejana sani cavesusōmu. Ūcuarumu mu'u chekava'nare noventa y nueverepava'nare te'eva'nare aikūti

ja'mevana jo'ka, cavesusiva'uni ku'era chini sanisōm. ¹³ Sani ku'ekũ pa'iu jñaani chekũva'nare noventa y nueverepanare cavesumanesiva'nare na'a raa pojomũ mu'u repava'ure. Pojoku repava'ure mini kuãa ramũ mu'u. Ūcuarepaa'me jã'a. ¹⁴ Mai Ja'ku Dios Cũnaumũ Pa'ikũ ūcuaja'che, Repau'te cuasanare vesũva'nare iva'nare chĩiva'nare oicheja'che oia te'eu'terejẽ'e vati toana saapu chiima'mũ —chiisi'kuã'mũ repau.

Chekũna cu'ache cho'oto jo'e cuasama'ñe pa'iche'te i'kamũ Jesús

¹⁵ Ūcuarumũ Jesús chekũna'te jo'e ija'che i'kasi'kuã'mũ:

—Chekurumũ mu'u majapãiuja'iuji Diore cuasakuji mu'uni cu'ache cho'oto, sani repau'te te'eu'te i'kajũ'u, repau cu'ache cho'osi'ere masia'ku. I'kauna asa jachama'to ūcua ja'me pa'imũ mu'u repau'te. ¹⁶ Jã'ata'ni repauji asa jachato chekũni te'eu'te jã'apãani ka'chanare soni rao jo'e ūcuare repana asaju'te i'kajũ'u, repauni ja'me chu'vaa'ju. Repau cho'osi'e asa kuakainapi chotena jã'apãani te'eka'chapana pa'ito re'omũ. ¹⁷ Repana chu'vache'te asacuheto Diore cuasakuanupũ'te soni rao kuajũ'u repau cho'оче, repanapi asa ja'me chu'vaa'ju. Jã'ana chu'vache'te ūcua asacuheto, “Diore cuasama'kuja'che pa'iu Romapãi chũ'nare kuri kookaina pa'icheja'che cu'ache pa'imũ ikũ”, chini cuasaku ja'me pa'imanejũ'u repau'te.

¹⁸ 'Musanukonapi Diore cuasanapi jã'aja'ñe cho'onani chekũre, “Mu'u cu'ache cho'osi'e ro'i cu'ache chũ'ucojñoja'mũ mu'u”, chiito Dios Cũnaumũ Pa'ikũ ūcuaja'che i'kaja'mũ. Jã'ata'ni musanukonapi repauni, “Mu'u cu'ache cho'osi'e ro'i cu'ache chũ'ũñe peomũ mu'ure”, chiito Dios Cũnaumũ Pa'ikũ ūcuaja'che i'kaja'mũ. Ūcuarepaa'me jã'a.

¹⁹ Jo'e ija'chere i'kamũ chu'u musanukonare: Musanukonapi ichejare chejare pa'iju ka'chana ūcuate'e cuasa, “Dioni sũñi maini cho'okaau”, chini Repauni sũeto chu'u Ja'ku Dios Cũnaumũ Pa'ikũ asa cho'okaija'mũ musanukonare. ²⁰ Chu'ure cuasanapi chotena jã'apãani te'eka'chapana chi'i pa'iju chu'ure pojonare repana chenevu'te ja'me pa'ija'mũ chu'u, ñoma'kuta'ni —chiisi'kuã'mũ Jesús chekũna'te.

²¹ Ūcuarumũ Pedro na'a kueñe sani Jesure ija'che sũesi'kuã'mũ:

—Chekũna'te Paaku, chekurumũ chu'u majapãiuja'iuji chu'uni cuhama'ñe cu'ache cho'oto, ¿jetopũñoã cuasamaneja'ñe chu'u repau cho'оче? ¿Sieterepañoãjatũ'ka? —chiisi'kuã'mũ.

²² Chikũna Jesús repau'te ija'che i'kasi'kuã'mũ:

—Sieterepañoãjatũ'kama'ñe, sieterepañoãchi'api setentarepañoã cho'otojẽ'e jo'e cuasamanejũ'u repau cu'ache cho'оче —chiisi'kuã'mũ repau.

Põsero'i cavesucuhesi'ku cho'osi'ere kamũ Jesús

²³ Ūcuarumũ Jesús chekũna'te jo'e ija'che i'kasi'kuã'mũ:

—Dios neena chekũnare cu'ache cho'ocojño jo'e cuasama'ñe pa'inana'me cavesucuhenare Repau cho'ojache ija'chea'me: Aperumũ pa'isi'ku pãi chũ'ũku repau'te cho'оче cho'okainapi ūcuauñi põsero'i paajũna repanapi ro'ia'ju chini sũsa chiniasomũ. ²⁴ Chini ūcuanukore sũepi'raku repau'te na'a raa põsero'i paakũni te'eu'te charo soni raoasomũ repau. ²⁵ Jã'ata'ni repau'te cho'оче cho'okaiva'ũ põsero'i ro'ijache kurijẽ'e peasomũ. Jã'ajekũna pãi chũ'ũku chekũnare soni rao, “Ikũre repau rãjona'me mamachĩina'me repana paamajñaruã

tua peore isisōjũ'u. Chu'upi repau pōsero'i paache'te koorā", chiiu chũ'uasomũ. ²⁶ Chikũna asa repava'u ũcuau ti'jñeñena ro're pũũ ñu'iu ija'che i'kaku raa sēniasomũ: "Chu'ure paaku, oijũ'u chu'uva'ure. Na'mirepa sēema'ñe cha'ajũ'u. Jmanukoruāchi'a peore ro'isōra chu'u mu'ure", chinasomũ. ²⁷ Jā'aja'ñe i'kaũna asa pāi chũ'uku repauni oiu, "Pōsero'i sēema'mu chu'u mu'ure", chini etoasomũ repau'te.

²⁸ Jā'ata'ni repau, etoũna saiũ repau'te ja'me cho'ochē cho'okaiku'te repau'te jmanukoru pōsero'i paakuni tijñaasomũ. Tijña repau'te cavũna chēa rusoku, "Mu'u pōsero'i teana ro'isōjũ'u chu'ure", chiniasomũ. ²⁹ Jā'aja'ñe cho'ũna repava'u ũcuau ti'jñeñena ro're pũũ ñu'iu ija'che i'kaku raa sēniasomũ: "Chu'uva'ure oiu na'mirepa sēema'ñe cha'ajũ'u. Jmanukoruāchi'a ro'isōra chu'u mu'ure", chiniasomũ repau. ³⁰ Jā'aja'ñe i'kava'ureta'ni cha'acuheku repauni cu'ache cho'onare chēa cuaovu'ena cuao repau pōsero'i ro'i pi'niñetu'ka paaa'ju chini pāi chēanani chũ'uasomũ repau. ³¹ Jā'aja'ñe cho'ũna asa chekũna repauna'me cho'ochē cho'okaina suma'ñe cuasa oijũ sani repanare paakuni peore kuaasome repau cho'osi'e. ³² Kũarena asa pāi chũ'uku repauni soijani raa'ju chini chũ'uasomũ. Rarena repau'te, "Raa cu'aku'mu mu'u. Chu'ure raa pōsero'i paaku'teta'ni mu'ure sēemanesi'kua'mu chu'u, mu'upi raa i'kaku, 'Oijũ'u chu'uva'ure', chiiu chu'uni sēkũna. ³³ Chu'u mu'ure oiu re'oja'che cho'osi'eja'che cho'okairũja'chere chekũre raa cu'ache cho'oasomũ mu'u. Raa cu'amũ jā'a", chiniasomũ repau. ³⁴ Jā'aja'ñe i'kaku pāi chũ'uku raa pe'ruku repau pōsero'i peore ro'isōñetu'ka repau'te cu'ache cho'ochē chũ'uasomũ —chiisi'kua'mu Jesús chũkũna'te.

³⁵ Chini Jesús jo'e cheke ija'che i'kasi'kua'mu:

—Chu'u Ja'ku Cũnaũmu Pa'iku ũcuaja'che cho'oja'mu musanũkonare, chekũna cu'ache cho'osi'ere musanũkonapi cavesuma'ñe cuasato —chiisi'kua'mu.

19

Rãjoromi sējoma'ñe paache'te chu'vamũ Jesús

(Mr 10.1-12; Lc 16.18)

¹ Jā'aja'ñe i'kacuha Jesús Galilea cheja pa'isi'kupĩ Judea chejana Jordán chiacha ũsũũ muikā'ko pa'ichejana sani ti'asi'kua'mu repau, chũkũna repau neenana'me. ² Pāi raa jainũko ja'me tuhasinaa'me repau'te. Tuharena ũcuachejana jũ'iva'nare vasosi'kua'mu repau.

³ Ūcuarũmu fariseopāi te'ena Jesús pa'ichejana rani ija'che i'kajũ sēesinaa'me repau'te, tũñe i'kaũna repauni chēa cu'ache cho'oũu chini:

—¿Pāiũ'te repau rãjopĩ ũcuauache'te cho'oru cuheku sējore'oku? —chiisinaa'me.

⁴ Chitena Jesús ija'che i'kasi'kua'mu:

—¿Aperũmu tocha jo'kasi'e Dios chu'o kũache ñamanaa'ñe musanũkona? Ija'che chiimũ repa:

Dios apereparũmu pāiũ'te cho'osi'ku mũũũna'me romio'te cho'osi'kua'mu.

⁵ Jā'ajekũna mũũũ repau pũka'kupāi ja'me pa'isi'e jo'kasō rãjona'me pa'imũ.

Jā'aja'ñe cho'o ũcuate'eũja'che pa'ime repana,

chiimũ. ⁶ Diopi ñato ũcuate'eŷja'che pa'ijũ ka'chanama'me repaña. Jã'ajekũna pãijũ Dios jã'aja'ñe paapũ chini jo'kasi'ere jachakũ rãjoni sējosõni cu'ache cho'omũ —chiisi'kua'mũ repaña.

⁷ Chikũna repaña'te ija'che sēesinaa'me repaña:

—Moisés aperũmũ ija'che chiiche chũ'u jo'kaasomũ:

Pãiu ũcuauakũji repaña rãjore paacuhekũ sējora chiikũ charo repaña'te sējojañere kuaku

utija'ovana tocha pi'ni ũcuaoni ĩsia'kũ, repaña chekũnare ñojaja'ova.

Jã'aja'ñe cho'ocũha repaña sējore'omũ repaña'te.

¿Je'se pa'ũna jã'aja'ñe chiiche tocha jo'kau? —chiisinaa'me.

⁸ Chitena Jesús repañare i'kasi'kua'mũ.

—Mũsanũkonapi cu'ache cho'ochete jo'kacuhejũ ũcuauache cho'oũu chiijũna jã'aja'ñe chũ'u jo'kaasomũ Moisés. Jã'ata'ni Dios mamarũmũ jã'aja'ñe chũ'u jo'kamanesi'kua'mũ. ⁹ Chũ'u mũsanũkonare ija'che i'kamũ: Pãiu ũcuauakũji repaña rãjore chekũre ja'me kãima'koni rurepapũ sējosõ chekoni vejani Dios ŷseche'te cu'ache cho'omũ —chiisi'kua'mũ.

¹⁰ Jã'aja'ñe i'kaũna asa chũkũna repaña neena ija'che i'kasinaa'me repaña'te:

—Jã'aja'ñejekũna pãipi vejama'ñe pa'ito na'a re'ora'amũ —chiisinaa'me chũkũna.

¹¹ Chitena Jesús jo'e i'kasi'kua'mũ.

—Jã'ata'ni pãĩ vejama'ñe te'ena pa'ina ũcuarepanũko pa'imasima'me. Dios cho'okaicojñonachi'a pa'imasime vejama'ñe pa'ina. ¹² Pãĩ si'ache cho'ojũ romi vejamana pa'ime. Te'ena chĩirũmũna teana romi paacu'ava'na ainesiva'na pa'ime. Te'ena romire cu'a cho'ochete ŷsejũ chekũnapi re'vasõkatena romi peome. Chekũnata'ni Dios chũ'ũñe'te cho'ojũ paũu chini romi vejama'me. Pãĩ te'ena pa'imasini vejamanejũ'u. Jã'ata'ni te'ena pa'ivesũni vejajũ'u —chiisi'kua'mũ.

Chĩiva'nare Jesús re'oja'che i'ka jo'kasi'ere kũamũ

(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)

¹³ Ũcuarũmũ pãĩ repaña chĩiva'nare Jesús pa'ichejana rasi'naa'me, repañaĩ chĩiva'nani chēsekũ Dioni re'oja'chere sēekaau chini. Jã'aja'ñe rajũna ña chũkũna repaña neena ŷsepi'rasinaa'me repañare.

¹⁴ Jã'aja'ñe cho'ojũna Jesús chũkũna'te i'kasi'kua'mũ.

—Chĩiva'nare raiũsemanejũ'u mũsanũkona chũ'ũni raapũ. Iva'na chĩiva'naja'ñe pa'ijũ chũ'ũre masi cuasanapi Dios chũ'o asa chējajanaa'me —chiisi'kua'mũ repaña.

¹⁵ Chini Jesús repaña'nare chĩiva'nare chēsekũ Diore sēekani pi'ni ũcuachejapi jo'e tũichejana sanisõsi'kua'mũ chũkũnana'me.

Põsũũ kuriũ Jesure Dios pa'icheja saiche sēniasasi'ere kũamũ

(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)

¹⁶ Ũcuarũmũ põsũũ Jesũni ñara chini rani ija'che sēesi'kua'mũ repaña'te:

—Masĩũ, ¿ũquere re'oja'che cho'oni'te Dios pa'icheja saija'che chũ'u? —chiisi'kua'mũ.

¹⁷ Chikũna Jesús repaña'te i'kasi'kua'mũ.

—¿Je'se pa'ũna mũ'u Dios pa'icheja sasa chiikũta'ni re'oja'che cho'ochete masira chini chũ'ũni sēekũ? Diochi'aa'mũ te'eũ re'oja'che

cho'omasiku. Repau pa'ichejana sasa chini Repau chũ'u jo'kasi'ere asa jachama'ñe cho'oku pa'ijũ'u —chiisi'kua'mu Jesús repau'te.

¹⁸ Chikuna pōsuu i'kasi'kua'mu.

—Maipi cho'oja paapu chini Dios chũ'u jo'kasimajñaruã ruaa'me. Jã'ata'ni, ¿jeere Dios na'a rua chiimajñaruã cho'oja'che chu'u? —chiisi'kua'mu.

Chikuna Jesús i'kasi'kua'mu.

—Ija'chea'me Dios chiirepache, Repau chũ'u jo'kasi'e: “Pãi vanisōmanejũ'u. Æmupãi, romi paana chekunare romi ja'me kãimanejũ'u. Æcuaja'che romi umu pa'ina chekunare umupãi ja'me kãimanejũ'u. Chekuna nee ñaamanejũ'u. Chekuna pa'iche'te kuani joremanejũ'u. ¹⁹ Mũja'kupãi ña, kukuju pa'ijũ'u. Chekunare oiju pa'ijũ'u musanukona meñe oicheja'che”, chiimu. Jã'are cho'oku pa'ijũ'u mu'u —chiisi'kua'mu Jesús repau'te.

²⁰ Chikuna i'kasi'kua'mu repau.

—Peore jã'a jachama'ñe cho'oku pa'iku'mu chu'u. ¿Ëquepi chu'ure chuta'a re'oja'che cho'oche karaku? —chiisi'kua'mu repau pōsuu.

²¹ Chikuna Jesús repau'te i'kasi'kua'mu.

—Mũupi karama'ñe re'oja'che cho'ora chini mu'u paache'te cu'amajñaruãre peore ïsisō, kuri koo chuova'na pa'iva'nani rupũ ïsijũ'u. Æsisōjani rani chu'una'me ku'iu chu'u chũ'ũñe'te cho'oku pa'ijũ'u. Jã'aja'ñe cho'oni'te Dios pa'ichejana sani re'oja'che pa'ija'mu mu'u —chiisi'kua'mu Jesús repau'te.

²² Jesupi jã'aja'ñe i'kauna asa pōsuu ïsicheku sumava'u sanisōsi'kua'mu rua kuriujeku.

²³ Æcuarumu Jesús chukuna'te repau neenare ija'che i'kasi'kua'mu:

—Kuriu'te Dios pa'icheja saiuaku'teta'ni saicu'aja'mu, repauji kurire na'a rua cuasaku Dioni cuasama'to. Æcuarepaa'me jã'a. ²⁴ Jo'e Æcuare i'kamũ chu'u musanukonare. Camellova'ure miuñakarũ cojerũ kaka etajaicu'acheja'che kuriu'te Dios pa'icheja saicu'aja'mu, repauji kurire na'a rua cuasaku pa'ito —chiisi'kua'mu repau chukuna'te.

²⁵ Jesupi jã'aja'ñe i'kauna asa jñano repau'te ija'che i'kasinaa'me chukuna:

—Jã'a pa'ito, ¿je'se cho'onani Dios pa'icheja saire'oja'u? —chiisinaa'me.

²⁶ Chitena Jesús chukunani ñaku ija'che i'kasi'kua'mu:

—Maichi'a te'ena cuasajuna Dios pa'icheja saicu'amũ maire pãi. Diopi cho'okaitota'ni Repau pa'icheja saiche vesama'mu —chiisi'kua'mu.

²⁷ Chikuna Pedro ija'che i'kasi'kua'mu Jesure:

—Chukuna mu'una'me pañu chini chukuna paasimajñaruã peore jo'kasō rani mu'una'me ku'ime. Jã'aja'ñe cho'osi'e ro'i, ¿Ëquere koojanaa'ñe chukuna? —chiisi'kua'mu.

²⁸ Chikuna Jesús chukuna'te ija'che i'kasi'kua'mu:

—Dios si'amajñaruã peore jo'e mama cho'osirumu chu'u pãire ja'me paaũ chini Dios Raosi'ku pãi chũ'una ñu'isaivũte ñu'iu chũ'uja'mu. Reparumu musanukona chu'una'me ku'isina Æcuaja'che pãi chũ'una ñu'isai docerepaire te'esaichi'a ñu'iju Israelpãi docerepana jojosi-nani chũ'uju pa'ijanaa'me. Æcuarepaa'me jã'a. ²⁹ Pãi chu'uni cuasaju Dios chũ'ũñe'te cho'oja pañu chini chekurumu repana

vũña jo'kasõme. Chekurũmu repana majaa'chupãire jo'kasõme. Chekurũmu repana majaa'choromire jo'kasõme. Chekurũmu repana cho'jehũire jo'kasõme. Chekurũmu repana pũka'kupãire jo'kasõme. Chekurũmu repana mamachũire jo'kasõme. Chekurũmu chejña repana cho'ochẽ cho'osichejña jo'kasõme. Jã'aja'ñe cho'osina ũcuanũko repana aperũmu paasinũko na'a rũa jñaajanaa'me. Ũcuachi'a jũnisõsirũmu Dios pa'ichejare ai sani re'oja'che pa'ijanaa'me repana. ³⁰ Pãĩ te'ena põsũũ kuriũ repaũ nee jo'kacuhesi'ēja'che repana neere jo'kacuhejũ karama'ñe paajũ chekunare, “Re'oja'che pa'inaa'me ina”, chiicojñome. Chu'ũ chũ'ũñe'te cho'oju repana paache jo'kasõnareta'ni chekũna ña cu'ache cutume. Jã'ata'ni Dios na'a pa'isirũmu repana paache'te jo'kacuhejũ karama'ñe paajũ chekunare, “Re'oja'che pa'ime ina”, chiicojñosinare, “Cu'ache pa'inaa'me ina”, chiiija'mũ. Chu'ũ chũ'ũñe'te cho'oju repana paache jo'kasõ chekunare cu'ache cutucojñosinareta'ni, “Re'oja'che pa'inaa'me ina”, chiiija'mũ Dios —chiisi'kua'mũ Jesús chukũna'te.

20

Cho'ochẽ cho'okaisinare ro'isi'ere kũamũ

¹ Ũcuarũmu Jesús chukũna'te repaũ neenare jo'e ũcuajji cuasakũ ija'chere kuasi'kua'mũ:

—Repaũ chũ'ũñe cho'onare Dios cho'ojache ija'chea'me: Pãĩũ cheja cho'ochẽ cho'ochẽja paaku rũa apeñatato vũni etaasomũ, pãire ku'e jñaã repaũ pĩsi ũche chio tuakaiche'te chũ'ũ jo'kara chini. ² Ku'e jñaã repanare, “Cho'ochẽ cho'ochẽ te'eumucuse denario kurire'reva te'ere'reva ro'ija'mũ chu'ũ musanũkonare”, chiniasomũ. Chini, “Jau”, chitena repanare chiona chũ'ũ saosomũ repaũ, pĩsi ũchere tuakaaru chini. ³ Repanare saocuha vũ'ena co'i, nueve pa'itona umucuse jo'e vũ'ejoopona eta ãũ ñichejana mũa chekunare pãĩ cho'ochẽ'te peoju rupũ pa'inani ñaasomũ repaũ. ⁴ Ña repanare ija'che i'kaasomũ repaũ: “Musanũkona ũcuaja'che, chu'ũ ũche chiona sani ũchere ja'me tuakajũũ. Cho'okaisi'e ro'i masi ro'ira”, chiniasomũ. Chikũna asa, “Jau”, chini, saniasome repana. ⁵ Repana saisirũmu jo'e vũ'ena co'iasomũ repaũ. Co'i pa'iu nukarepaũ su'itona jo'e eta mũa repaũ charo cho'osi'ēja'che cho'oasomũ repaũ. Tres pa'ito na'ito eta jo'e ũcuaja'che cho'oasomũ repaũ. ⁶ Jã'aja'ñe cho'osi'kupĩ na'irepa chekurũmu cinco pa'itona jo'e eta ãũ ñichejana mũa chekunare pãĩ rupũ pa'inani ña ija'che i'kaasomũ repaũ: “¿Je'se pa'iuña musanũkona cho'ochẽjẽ'e cho'oma'ñe si'aumucuse ichẽjare pa'ijũ pa'iche?”, chiniasomũ. ⁷ Chikũna repaũ'te ija'che i'kaasome repana: “Pãĩ te'eujẽ'e, Rani cho'ochẽ cho'okajũũ chu'ũre; ro'ira', chiikujẽ'e peomũ chukũna'te”, chiniasome. Jã'aja'ñe i'karena asa, “Chu'ũ ũche chiona sani ũchere tuakajũũ chu'ũni”, chiniasomũ repaũ. Chikũna, “Jau”, chini sani, na'isõcuhasirũmuta'ni tuakaniasome repana.

⁸ Ũcuarũmu chio paaku, repaũ'te cho'ochẽ cho'okainare chũ'ũkaiku'te na'iuña ija'che i'kaasomũ: “Chu'ũre cho'ochẽ cho'okainare ũcuanũkore soni rao, cho'jerepa raisinani charo ro'ijũũ. Chareparo raisinare cho'jerepana ro'ijũũ”, chiniasomũ. ⁹ Chikũna asa repaũji sokũna na'ito cinco pa'itona kaka cho'ochẽ cho'osina rianiasome. Rani ũcuanũko denario kurire're te'ere'rechi'a

cho'оче te'eumucuse ro'ichenuko kooasome repana. ¹⁰ Jā'anare ro'i pi'nisirumu charo saisina ūcuanani ro'ipi'rajuna ija'che cuasaasome: “Maita'ni si'aumucuse cho'оче cho'osinareja na'a rua koojanaa'me”, chiiju cuasaasome. Jā'aja'ne cuasanareta'ni repanare ūcuajanukoruchi'a ro'iasomu repau. ¹¹ Ro'una koo ña chio paakuni ke'reju ¹² ija'che i'kaasome repana: “Inare na'irepa sani te'ehorachi'a cho'оче cho'osinare, chukuna'te rua asucheja si'aumucuse cho'оче rua cho'ojū na'isinare ro'ichenuko ro'isi'kua'mu mu'u”, chiniasome repana. ¹³ Chitena chio paaku repanare te'eu'te i'kaasomu. “Ñaku, mu'ure tiine cho'oma'ne ūcuarepa cho'omu chu'u. Aperumu chu'u mu'ure, ‘Cho'оче cho'оче ro'i te'eumucuse denario kurire'reva te'ere'reva ro'ija'mu’, chiisi'kua'mu. ¹⁴ Jā'ajekuna mu'ure ro'isinuko saku saiju'u mu'u. Chu'upi chio paakuji inani cho'jerepa saisinaretani musanukonare ro'ichenuko ro'ira chiito re'omu. ¹⁵ Chu'u neea'me jā'a kuri. Repa kuri chu'ure uache cho'ore'omu. ¿Chu'upi inani oiū ūcuajanukochi'a ro'ikuna pe'ruche musanukona?”, chiniasomu repau —Jā'aja'ne i'kaku chu'vasi'kua'mu Jesús chukuna'te.

¹⁶ Dios ūcuaja'che chio paaku repau'te si'aumucuse cho'оче cho'osinana'me na'irepa sani cho'osinani ūcuajanukoruchi'a ro'isi'ejache Repauni cuasaju Repau chu'ūne rua jeerumu cho'onare na'a cho'je cuasaju Repau chu'ūne cho'onare ūcuapa'ruvachi'a oiū repana jūnisōsirumu pa'iche re'oja'chere isija'mu.

Jesús repau chuenisōjañere jo'e kumatu

(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)

¹⁷ Ūcuarumu Jesús Jerusalén vu'ejoopona maiu pāipi jainuko ja'me maijuna, chukuna'te repau neenare docerepanare te'enare soni ija'che kuasi'kua'mu:

¹⁸ —Jerusalén vu'ejoopona maima mai. Ūcuachejana chu'ure Dios Raosi'kure pāipi chēa judío phairipāi chū'nana'me judiopāi che'chonani sa jo'kajanaa'me. Ūcuanapi chu'ure vanisōjañe chū'u ¹⁹ judío peonani jo'karena, rua cu'ache cutuju pāisoju sui'sue pi'ni kurususē'verona jē'jo nuko vēasōjanaa'me repana chu'ure. Jā'ata'ni choteumucujñana vajurajija'mu chu'u —chiisi'kua'mu Jesús chukuna'te repau neenare.

Santiagoame Juanre puka'ko Jesure sēekaisi'ere kumatu

(Mr 10.35-45)

²⁰ Ūcuarumu Zebedeo mamachii puka'kona'me Jesús pa'ichejana raisinaa'me. Rani repana puka'ko Jesús ti'jñeñena ro're puusi'koa'mo mamachiire re'oja'che cho'okaijachere sēsa chini. ²¹ Jā'aja'ne cho'okona ña Jesús repau'te ija'che sēesi'kua'mu:

—¿Ūquere chiiko mu'u? —chiisi'kua'mu repau'te.

Chikuna repau ija'che i'kasi'koa'mo:

—Iva'nare chu'u chiiva'nare, mu'u chū'urumu te'eu'te mu'u uajātu cakā'kona, chekuni kā'kojātu cakā'kona puuche chū'ujū'u ñu'iju ja'me chū'uju paapu —chiisi'koa'mo repau.

²² Chikona Jesús repau mamachiire ija'che i'kasi'kua'mu:

—Musanukona Dios cho'ojachere vesuju jā'aja'ne sēeme. Pāipi musanukonani chu'ure cho'opiracheja'che vanisōñu chiito, ¿cuhe-manajanaa'ne musanukona? —chiisi'kua'mu repau.

Chikuna repana ija'che i'kasinaa'me:

—Cuhema'ñe cho'ocojñojanaa'me chukuna —chiisinaa'me repana.

²³ Chitena Jesús repanare ija'che i'kasi'kua'mu:

—Chu'u cho'ocojñoñeja'ñe cho'ocojño repajanaa'me musanukona. Jã'ata'ni musanukonare chu'una'me ñu'ija'ñe chu'u jo'kacu'amu chu'ure. Chu'u Ja'ku apereparumuna Repau İsija'mu chiicojñosinani jo'kaja'mu jã'a chu'una'me ñu'iñe —chiisi'kua'mu repau. ²⁴ Ūcuarumu chukuna Jesús neena dierepana, repao sēsi'ere asa mamachiire ka'chanare rua pe'rusinaa'me. ²⁵ Jã'aja'ñe pe'rujuna ña Jesús chukuna'te soni rao ija'che i'kasi'kua'mu:

—Ie masicosome musanukona: Icheja cheja pãi chu'una repana neenare rua cuaja pa'iche'te chu'uju rua chuova'nare cho'oju pa'ime. ²⁶ Jã'ata'ni musanukonapi te'eu pãi chu'uku pasa chini repana cho'ocheja'che cho'omanejũ'u. Jã'aja'ñe cho'oma'ñe, cho'oche cho'okaiva'uja'che chekanare cho'okaiu pa'ijũ'u. ²⁷ Te'euji chekanare paara chini repana paacojño'oku pa'icheja'che pa'ijũ'u. ²⁸ Jã'aja'ñe pa'iku'mu chu'u pãire ja'me paau chini Dios Raosi'ku. Pãipi cho'okaaru chini raisi'kuma'mu chu'u. Pãire ūcuanukore re'oja'che cho'okaiu repana cu'are jũni ro'ikasa chini raisi'kua'mu —chiisi'kua'mu repau chukuna'te.

Na'ava'na ka'chanare Jesús vasosi'ere kumau

(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)

²⁹ Ūcuarumu chukunapi Jericó vu'ejoopo pa'isinapi Jesuna'me eta saijuna pãi rua jainuko ja'me saisinaa'me chukuna'te. ³⁰ Eta saiju ñato na'ava'na ka'chava'na ma'a ru'tava'te ñu'isinaa'me. Ūcuarumu repana Jesús caraiche'te asa ija'che i'kaju ujach'u'opi cuisinaa'me:

—Pãi Ūcuanukore Paaku, David aperumu pa'isi'ku jojosi'ku, oijũ'u chukunava'nare —chiisinaa'me repana.

³¹ Jã'aja'ne i'kajuna chukuna'te tuhana pãi,

—Re'omu. Jo'e i'kamanejũ'u —chiisinaa'me repanare. Jã'ata'ni repana jo'e na'a rua cuiju i'kasinaa'me.

—Pãi Ūcuanukore Paaku, David aperumu pa'isi'ku jojosi'ku, oijũ'u chukunava'nare —chiisinaa'me repana.

³² Jã'aja'ñe i'kaju cuijuna asa canuka Jesús repanare soni rao ija'che sēsi'kua'mu:

—¿Ûquere cho'okaau chini sēeñe musanukona chu'ure? —chiisi'kua'mu Jesús repanare.

³³ Chikuna repana,

—Pãi Ūcuanukore Paaku, chukuna ñakocaã ñoa'ku chiime chukuna —chiisinaa'me repana.

³⁴ Jã'aja'ñe i'karena Jesús repanani oi'u repana ñakocaãna pouna repana ñakocaã teana re'ojañakocaã care'osōsi'kua'mu. Ūcuarumu repana na'ava'na pa'isina ñakocaã re'oja'che ñaju ūcuau'ni jovo ja'me ku'iju pa'isinaa'me.

21

Jerusalén vu'ejoopo Jesús sani t'i'asi'ere kumau

(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

1-2 Ūcuarum̄ chukuna Jesuna'me saiju Jerusalén kueñe cajoopo Olivo aikūti pa'ijooona Betfagé v̄'ejoopona tī'asinaa'me. Ūcuarum̄ Jesús chukuna'te repau neenare te'eka'chapanarechi'a saopi'rakū ija'che chū'usi'kua'mu:

—Jeejoopona kueñe cajoopona saijū'u musanukona. Sani ūcuachejana burrava'ore quēo suosiva'ore chīina'me r̄iiva'oni jñaa'janaa'me musanukona. Jñaa repava'nare jose ichejana rakaijū'u. ³ Pāiū ūcuauakujī musanukonare, “¿Ëque cho'oñu chini musanukona jā'ava'nare joseche?”, chiito, “Maire Paaku iva'nare chiimu. Na'mi co'choja'mu repau iva'nare”, chiijū'u —chiisi'kua'mu.

⁴ Jesupi jā'aja'ñe i'kauna, aperumu Dios chu'o kuakaisi'ku tocha jo'kasi'epi ija'che chiicheji ūcuarepa ti'jñesi'kua'mu:

⁵ Jerusalén v̄'ejoopo pa'inare ija'che i'kakaijū'u:

“Ñajū'u, musanukonare chū'uku raiche.

Pe'keru pa'iu burrava'o pōse ve'eva'o mamakuni tuhiu raimu”, chiicheji.

⁶ Ūcuarum̄ repana Jesús neena sani repau chū'usi'e cho'oasome.

⁷ Burrava'ore jñaa, repaona'me mamaku'te jose Jesús pa'ichejana ra, kãñapi tuorena Jesús repava'are tuhisi'kua'mu. ⁸ Ūcuarum̄ pāi rua jainuko repau tuhiu saima'ana repana sē'sevu ju'ikãñapi tī'te ja ūhasinaa'me. Chekuna pūti kare veri ūcua ma'ana ūhasinaa'me. ⁹ Repau'te tuhana pāi charo sainana'me cho'je raina ija'che i'kaju cuisinaa'me:

—i'ku aperumu pa'isi'ku David Jojocojñoku rua masiu'mu! iDiopi re'oja'che cho'okaaū ikure, Repau Raosi'kure! Cunaumu Pa'iku Dios peore Masiu'mu —chiisinaa'me repana.

¹⁰ Repau Jesús Jerusalén v̄'ejoopo sani tī'asirumu repajoopo pa'ina pāi repauni ñañu chini jainuko chi'i repau'te ja'me tuhasinani ija'che sēesinaa'me:

—¿Jeeja'iu'u jā'u? —chiisinaa'me.

¹¹ Chitena chekuna ija'che i'kasinaa'me:

—Galilea cheja pa'ijooopo Nazaret v̄'ejoopo raisi'kua'mu jā'u. Jesua'mu. Dios chu'o kuakaiku'mu —chiisinaa'me.

*Dios v̄'ena kaka pōse ĩsinare Jesús eto saosi'ere kum̄u
(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48)*

¹² Ūcuarum̄ Jesús Dios v̄'ena kaka, repav̄'e pōse koosinana'me ĩsinare peore eto saoku chekunare kuri sa'ñekaisina mesako'ñana'me ūkupova'nare ĩsina ñu'isisaiv̄uã jūjo tajño ūhasi'kua'mu. ¹³ Jā'aja'ñe cho'oku ija'che i'kasi'kua'mu repau:

—Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'e ija'che kum̄u:

Chu'u v̄'e pāi chu'ure pojoju sēev̄'ea'me,

chiimu. Jā'ata'ni musanukona pōse ñaana cho'ocheja'che kaka cu'ache cho'ome iv̄u —chiu eto saosi'kua'mu Jesús repanare.

¹⁴ Ūcuarum̄ na'ava'nana'me cu'acū'a paava'na Dios v̄'ena kakarena Jesús ña repanare vasosi'kua'mu. ¹⁵⁻¹⁶ Jesupi Diochi'a masiche'te cho'oñna ña judío phairipāi chū'unana'me judiōpāi che'chona rua pe'rusinaa'me. Ūcuachi'a repav̄'e pa'inapi chiipi Jesús cho'osi'ere ña, cuiju ūjachu'opi, “i'ku aperumu pa'isi'ku David Jojosi'ku Dios

Raocojñosi'kũ rũa masi'u'mũ!', chiijuña asa pe'ruju Jesure ija'che i'kasinaa'me repana:

—¿Chii i'kaju cuiche asama'ku mu'u? —chiisinaa'me.

Chitena Jesús i'kasi'kua'mũ.

—Jũju, asamu chu'u. Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'e, ¿ñamanaa'ñe musanukona? Ija'che chiimu:

Vijachĩina'me na'a aina Diopi cho'okaiuna

Ûcuauñi pojaju re'oja'che i'kajanaa'me, chiimu —chiisi'kua'mũ Jesús repanare.

¹⁷ Ûcuarumu chukuna repanare pã i'jo'ka Jesuna'me Betania vu'ejoopona sani kãisinaa'me.

Higoñuji jo'e kũimaneakũ chini i'kamũ Jesús

(Mr 11.12-14, 20-26)

¹⁸ Jo'e apeñatato Jesús chukunana'me Jerusalén vu'ejoopona jo'e co'isi'kua'mũ. Co'ikuna Jesure ãucuhaasomũ. ¹⁹ Co'iku higoñu ma'a ru'tuva nukañu'te ña repañu kueñe sani ñato repara'puruã peoñuji ja'ochi'a pa'isi'kua'mũ. Jã'ajekuna repañu ija'che i'kasi'kua'mũ repau:

—Jmamarujẽ'e jo'e ãira'puruã kũimaneja'mũ iñu —chikuna repañu teana te'erumu jũnisõsi'kua'mũ. ²⁰ Jã'aja'ñe cho'oũna ña cuasaju chukuna repau neena ija'che sãesinaa'me repau'te:

—¿Je'se cho'okuna jã'añu higoñu teana jũnisõu? —chiisinaa'me.

²¹⁻²² Chitena Jesús i'kasi'kua'mũ.

—Musanukonapi Diore jachama'ñe masi cuasani higoñu chu'u cho'osi'ejachechi'a cho'oma'ñe, cheke si'ache cho'omasiju ikũtire aikũtire, “Icheja kuñu chiarana su'a nukajũ'u”, chiito repakũti musanukona chu'ũñe cho'oja'mũ. Musanukona Repau'te sãeñe peore cho'okaija'mũ Repau, Ûcuauñi masi cuasajuna. Ûcuarepaa'me jã'a —chiisi'kua'mũ repau.

Jesús rũa masi i'kasi'ere kwamũ

(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)

²³ Jã'aja'ñe cho'ocuha jo'e rani reparumu Jesús Dios vu'ena kakasi'kua'mũ. Kaka pa'iu che'chokuna judío phairi chu'unana'me judío aina rani ija'che sãesinaa'me repau'te:

—¿Je'se cuasa pã chu'ũna cho'ocheja'che cho'oku mu'u? ¿Neepi chu'ũrena rani cho'oku mu'u? —chiisinaa'me.

²⁴⁻²⁵ Chitena i'kasi'kua'mũ repau.

—Chu'u ùcuaja'che musanukonani chu'o sãeiasara. ¿Neepi Juanre Pãi Okoro'veku'te chã raore? ¿Diopi raou? Jã'apãani, ¿pãipi chã raore repau'te? Musanukonapi kuaru chu'u ùcuaja'che iere cho'oa'ku chini chu'ũre chã raosi'ku mami kuaja'mũ musanukonare —chiisi'kua'mũ.

Chikuna sãifechi'a ija'che cutusinaa'me repana: “¿Je'se mai ikure i'kajanaa'ñe? Maipi, ‘Juanre Dios chã raosi'kua'mũ’, chiito iku maire, ‘¿Musanukona je'se pa'ũna jã'aja'ñe cuasanata'ni Juan chu'vasi'e cuasamanere?’, chiija'mũ. ²⁶ Ûcuachi'a, ‘Pãipi chã raosinaa'me’, chiicu'amũ maire. Ina pãi jainuko, ‘Juan Dios chu'o kuakaiku pa'isi'kua'mũ’, chiiju cuasame. Jã'ajekuna maipi jã'aja'ñe i'kato ina asa pe'ruju cu'ache cho'ojanaa'me maire”, chiniasome repana.

²⁷ Sãifechi'a jã'aja'ñe cutu pi'ni Jesure ija'che i'kasinaa'me repana:

—Juanre raosi'ku mami vesume chukuna —chiisinaa'me.

Chitena Jesús i'kasi'kua'mu.

—Chu'u ũcuaja'che musanukonapi jā'aja'ñe i'karena chu'ure chũ'u raosi'ku mami kumaneja'mu —chiisi'kua'mu repau.

Pāiu mamachii te'eka'chapana cho'osi'ere kumamu

²⁸ Ūcuarumu Jesús repanani chu'vaku ija'chere cuasaku kuasi'kua'mu:

—¿Ie je'se cuasoku musanukonare? Pāiu chii ka'chanare umupāichi'a paaasomu. Paakujī repanare te'e'u'te ija'che i'kaasomu repau: “Jmava'u, iumucuse chu'u pīsi ũche chio cho'oche cho'o'ajakaijũ'u”, chiniasomu. ²⁹ Chikuna mamaku i'kaasomu. “Saiuama'mu chu'ure”, chiniasomu. Jā'ata'ni na'a pa'iu jo'e mama cuasa saniasomu repau, puka'kuni cho'oche'te cho'okasa chini.

³⁰ Jā'aja'ñe cho'ocuha puka'ku chekure mamaku'te ũcuaja'che i'kaasomu. I'kauna asa, “Jau, sasa”, chiniasomu. Jā'ata'ni saimaneasomu repau —Jā'aja'ñe chiiu kuasi'kua'mu Jesús repanare.

³¹⁻³² Jā'aja'ñe kua pi'ni repanare ija'che sēniasasi'kua'mu repau:

—Musanukona cuasato repau mamachii, ¿kaupi puka'ku chiiche cho'okaku? —chiisi'kua'mu.

Chikuna i'kasinaa'me repana.

—Charo i'kacojñosi'ku —chiisinaa'me.

Chitena Jesús repanare ija'che i'kasi'kua'mu:

—Juan Pāi Okoro'veku rani musanukonare, Dios chũ'ũñe cho'ona re'oja'che pa'iche'te chu'vasi'kua'mu. Jā'ata'ni jachasinaa'me musanukona. Jā'a cho'oto Romapāi kuri kookainana'me sī'uromi, Juan chu'vasi'ere asa chēa repana cu'ache cho'oche ũhasōsinaa'me. Jā'aja'ñe cho'osinajeju repana jūnisōsirumu Dios pa'ichejana saijanaa'me. Musanukonata'ni repana cho'oche peore ñasinata'ni mama cuasa cu'ache cho'oche ũhasōmanesinajeju saimanejanaa'me. Ūcuarepaa'me jā'a —chiisi'kua'mu repau.

Cho'oche cho'okaina cu'ache cho'osi'ere kumamu

(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)

³³ Ūcuarumu Jesús repanani chu'vaku jo'e chekere cuasaku kuasi'kua'mu.

—Pāiu cheja paaku pīsi ũche chio tā pi'ni si'acachio rūhiso'koro jeo tusuasomu. Repaso'koro jeo pi'ni ũche cha'ca chachojavu je'naasomu repau ũcuate'evuji conora'ka meajacheja pa'ivu. Ūcuachi'a repachio kuirakaijanapi si'acachio ñaju kuirakaiju paaru chini vu'e umu nukavu'e cho'oasomu repau. Peore cho'o pi'ni repa chio kuirakaijanare jñaa jo'ka tiichejana sanisōasomu repau. ³⁴ Sani pa'iu ũche tuarumu tī'auna repau'te cho'oche cho'okainare ũche chio kuirakaina pa'ichejana saomasomu repau, ũchere miijani rakaaru chini. ³⁵ Jā'ata'ni sani tī'arena ña repana ũche kuirana repanare chēa te'e'u'te rua asi vaiju, chekuni vanisōju jo'e chekuni catapi asi su'aasome. Jā'aja'ñe cho'o ũchejē'e peonare asichi'a vani co'choasome repana. ³⁶ Co'irena ña ũche chio paaku repau'te cho'oche cho'okainare na'a jainukore jo'e ũcuachejana saomasomu. Jā'ata'ni sani tī'arena repana ũche chio kuirakaina peore ũcuaja'che repanare asi vani co'choasome.

³⁷ Jo'e ũcuaja'che cho'o co'chorena ña ũche chio paaku ija'che cuasaku i'kaasomu: “Chu'u chii'ni repana pa'ichejana saora. Jā'ureta'ni

ña, kukujacosome repana”, chiiu cuasaasomu repau. ³⁸ Jã'aja'ñe cuasa mamakuni saosomu repau. Jã'ata'ni repau mamakujani sani tã'ana ña uche chio kuirakaina sãñeche'i a ija'che i'kaasome: “Jã'u uche chio paaku mamaku'mu. Puka'ku jünisösirumu repau paasi'e paajau'mu jã'u. Vanisõñu jã'uni. Maipi puka'ku jünisösirumu repau paasi'ere paañu”, chiniasome repana. ³⁹ Chini repau'te chëa chio ru'tuvana juha sa vanisöasome repana —chiisi'ku'a'mu Jesús repanare.

⁴⁰ Jã'aja'ñe kuacuha repau kuasi'e asasinare ija'che sëesi'ku'a'mu Jesús:

—Repau mamaku'te vanisösi'ere asa uche chio paakujani sani, ¿je'se cho'oja'u repanare uche kuirakainare? —chiisi'ku'a'mu.

⁴¹ Chikuna repana i'kasinaa'me.

—Sani repau mamaku'te vanisösinare sãñe vanisöja'mu repau. Repanare vanisö uche chio kuirakainare chekunani jña jo'kaja'mu repau, cu'ache cho'oma'ñe uche tua pi'ni repau'te sa isijanani —chiisinaa'me repana.

⁴² Chitena Jesús i'kasi'ku'a'mu.

—¿Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'e jmamakarujë'e ñamanaa'ñe musanukona? Ija'che chiimu:

Pãiu vü'e cho'ona vü'ña tuu re'ojatuure ku'eju paniasome.

Ku'eju te'etuupu jñaani cuheasome repana.

Cuheju jo'kaasome repatuupu.

Chekunata'ni na'a rua masinajeju rani repatuupu mini kuãa sa repana vü'e chakavana nukoasome,

repana vü'epi na'a rua jujaa'ku chini.

Diopi cho'okaiuna jã'aja'ñe cho'ojuna ña cuasa Repauni pojoju i'kame chukuna,

chiimu. ⁴³ Jã'ajekuna musanukonare ija'che i'kamü chu'u: Repau chü'u jo'kasi'ere cho'oma'to uche paaku repau chio kuirakaisinare cho'osi'ēja'che cho'oja'mu Dios musanukonare. Musanukonare sëjosö chekunani chëa paaja'mu, Repau chü'uñe cho'ojanare. ⁴⁴ Pãiu vü'e tuupuna täni rua asi täimu. Ūcuachi'a vü'e tuupujani pãiuñi täito jünisömu —chiisi'ku'a'mu repau.

⁴⁵ Ūcuarumu judío phairipãiu chü'unana'me fariseopãiu Jesús cuasaku i'kasi'ere asa masi, “Iku Jesús Ūcuau cuasaku kuacheji maini cu'ache i'kamü”, chiiju pe'rusinaa'me. ⁴⁶ Jã'aja'ñe i'kauna asa pe'ruju repau'te chëañu chiisinata'ni pãipi, “Jesús Dios chu'o kuakaiku'mu”, chiiju cuasajuna, “Maipi repau'te chëañe'te chü'uto pe'rujanaa'me ina maire”, chini vajuchuju chëamanesinaa'me repana.

22

*Pãiu chü'uku mamaku romi vejarumu fiesta cho'oa'ju chini soisina cho'osi'ere kuamü
(Lc 14.15-24)*

¹ Ūcuarumu Jesús jo'e judío phairipãiu chü'unana'me fariseopãire chu'vakü ija'chere cuasaku kuasi'ku'a'mu:

² —Repau chü'uñe cho'onare Dios cho'ojache ija'chea'me: Pãiu chü'uku repau mamakujani romioni vejakuna pojoku fiesta cho'oasomu.

³ Jã'aja'ñe cho'oku ja'me fiesta cho'ojanare repau aperumu kuasinani soijani raa'ju chini, repau'te cho'ochë cho'okainare chü'u saosomu

repañ. Jã'ata'ni repaña sani soito raicuheasome. ⁴ Raicuharena repaũte cho'оче cho'okainare jo'e chekũnani saomasũ. "Ija'che chu'o sa kuañũ'u repañare: Chu'upi chũ'ũna vacava'nare ãure ãujũna jujusiva'nare vani peore care'vacuhasi'ea'me. Rani ñaa'jũ; chu'u neeku romi vejache'te pojoju ãure ãũu, chiiñũ'u repañare", chiniomasũ repañ. ⁵ Jã'ata'ni repaña soicoñnosina asa jachajũ raicuheasome. Cuheku te'eu repañ chiofe ñara chini saniasomũ. Cheku pösere isira chini saniasomũ. ⁶ Chekũnata'ni pã chũ'ũku saosinare chẽa te'enare asi vaiju chekũnani vanisõasome. ⁷ Repañare vanisõsi'ere asa pã chũ'ũku rãa pe'rukũ repañ neenare sõtaopã chũ'ũ saomasomũ, repañte cho'оче cho'okainare vanisõsinani sãĩñe vanisõ repaña pa'isijoope peore uosõa'jũ chini. ⁸ Jã'aja'ñe cho'ocuhasirũmũ repañ pã chũ'ũku repañte cho'оче cho'okainare jo'e i'kaasomũ. "Chu'u neeku romi vejache ñajũ pojoju fiesta cho'ojache peore care'vacuhasi'ea'me. Chu'u charo soisinata'ni raicuhesinajeju fiesta ja'me cho'omanajanãa'me repaña raicuhesi'e ro'i. ⁹ Jã'ajekũna callejoovũã pã rãa nũka ku'ijooovũãna sani musanũkona tijñanare ũcuauanare soni rajũ'u, fiesta'te ja'me cho'oa'jũ", chiniomasũ repañ. ¹⁰ Chikũna eta sani ku'ijũ repaña tijñasinare pã, cu'ache pa'ĩnana'me re'oja'che pa'ĩnare ũcuanũkore soni ra pã chũ'ũku vũ'ena cuaoasome repaña. Jã'aja'ñe cho'orena repavũ'e timuvũ'e kakaasome pã.

¹¹ ũCuuarũmũ pã chũ'ũku repañ soisinani ñara chini fiesta cho'oruupũna kaka pãũ'te te'eu'te romi vejaku'te pojona fiesta cho'ojũ ju'ikãña ju'imava'ũni ñaasomũ. ¹² Ñã repañte ija'che i'kaasomũ: "JJe'se pa'ũna mu'u romi vejaku'te fiesta cho'ona ju'ikãña ju'ima'kupĩ ja'me kaka pa'ikũ icheja'", chiniomasũ. Jã'ata'ni repañ i'kamaneasomũ. ¹³ ũCuuarũmũ repañ pã chũ'ũku ãu ãunare ija'che i'kaasomũ: "Ikũre jãññana'me cũ'a vee chijachejana ve'sena etua jo'kajũ'u. ũcuachejare pa'ũ oiũ cõjire asoche ãũ paau", chiniomasũ. ¹⁴ Dios ũcuaja'che pã chũ'ũku cho'очеja'che pã ũcuanũkore soimũ Repañni cuasajũ jovo re'oja'che paapũ chini. Jã'ata'ni pãipi repañni cuheju te'eva'na cuasajũna jainũkore chẽa paama'mũ Dios — chiisi'kua'mũ Jesús repañare.

Jesús pã chũ'ũnare kuri ro'iche'te i'kasi'ere kuamũ
(Mr 12.13-17; Lc 20.20-26)

¹⁵ ũCuuarũmũ fariseopã Jesupi jã'aja'ñe i'kauna asa sani sãĩñechi'a cutuasome.

—Chekũnani Jesús pa'ichejana saõũ mai. Repañapi chu'ore sõejuña repañi tũñe i'kato maire chũ'ũnani kuañũ repañ i'kasi'e. Maipi kuato chekurũmũ repañte chẽañe chũ'ũjanãa'me repaña —chiiñũ repaña cho'ojache care'vaasome repaña. ¹⁶ Chini repaña neenare te'enare chẽa Herode'te chiikuanupũ ja'me pa'ĩnare raosinaa'me repaña, Jesuni ija'che i'kaa'jũ chini:

—Masiũ, chu'o ũcuarepare cutuku'mũ mu'u. Pãipi asa chẽa re'oja'che paapũ chini Dios chũ'ũñe ũcuarepare che'choku'mũ mu'u. Jã'a masime chũkũna. Mu'u che'choche'te chekũnapi asa cu'ache i'katojẽ'e kũkũ cuasoma'ñe ũcua che'choku' pa'ikũ'mũ mu'u. ¹⁷ Jã'ajekũna mu'ũni chu'o sãniasañũ chiime chũkũna, mu'u cuasaku' i'kache'te asa masiũ chini. Romapã chũ'ũkũji Césapi, chũkũna

pa'iche ro'ire sēeto, ¿ro'ijanaa'ñe chukuna repau'te? Jā'apāni, ¿ro'imanejanaa'ñe? ¿Je'se cuasaku mu'u? —chiisinaa'me repana.

¹⁸ Jā'ata'ni Jesús repana cu'ache cho'oñu chiiche'te masakū ija'che i'kasi'kua'mu:

—Re'oja'che pa'ina cho'ocheja'che sē'sevuchi'a re'oja'che cho'ome musanukona. Chu'upi tiiñere i'kaa'ku chini jā'aja'ñe sēeme musanukona chu'ure. ¹⁹ Kurire'reva musanukona pa'iche ro'i ro'ijare'reva'te mini ñojũ'u chu'ure —chiisi'kua'mu repau.

Chikuna repau'te kurire'reva miiyani ra ñosinaa'me repana. ²⁰ Ñojuna Jesús ija'che i'kasi'kua'mu repanare:

—Iku kurire'reva pa'iku kuechusi'ku, ¿keeja'iu'u? Ūcuachi'a, ¿nee mamipi pa'iku ire'reva? —chiisi'kua'mu.

²¹ Chikuna i'kasinaa'me repana.

—Maire chũ'uku César chiana'me repau mami pa'imū jā'are'reva —chiisinaa'me repana.

Chitena Jesús i'kasi'kua'mu repanare.

—Jā'a pa'ito pa'iche ro'ire repauji kuri ro'iche chũ'uto ro'ijũ'u repau'te. Dios chũ'u jo'kasi'e ūcuachi'a cho'oju pa'ijũ'u —chiisi'kua'mu Jesús repanare.

²² Jā'aja'ñe i'kauna asa kaku repau'te jo'ka sanisōsinaa'me repana.

Jū'isina vajuraiche'te Jesure sēniasasi'ere kuamu

(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)

²³ Ūcuamucusena saduceopāi te'ena Jesuni ñañu chini raisinaa'me. “Pāi jū'isina jo'e vajuraimanejanaa'me”, chiiju cuasanajeju Jesure ija'che sēesinaa'me repana:

²⁴ —Masu, Diopi chũ'uuna Moisés aperamu maire tocha jo'kasi'e ija'che chiimu:

Pāiu romio'te vejasi'kupī, chuta'a chii peokūji jo'ka jūnisōru

repau cho'jeuji veja paaa'ku majaa'chu paasi'kore.

Repaoni veja chūire paaku ija'che cuasaku paau: “Chu'u a'chu

jūnisōsiva'u chūijanaa'me ina chu'u chii”, chiau, chiimu repau tocha jo'kasi'e. ²⁵ Jā'ajekuna chu'o kuañu chiime chukuna mu'ure. Icheja chukuna'te ja'me pa'isina majapāichi'a sieterepana pa'isinaa'me amupāi. Pa'iju repana majaa'chu chareparo cakūpi te'eu romio'te veja paaku chuta'a chii peokūji jo'ka jūnisōsi'kua'mu. ²⁶ Jo'ka jūnisōuna cho'jeu repau majaa'chu rñjo pa'isi'koni veja paaku ūcuaja'che chuta'a chii peokūji jo'ka jūnisōsi'kua'mu. Jūnisōuna na'a cho'je caku ūcuate'eo'te veja ūcuaja'che chii peokūji jūnisōsi'kua'mu. Jā'aja'ñechi'a sieterepana ūcuanuko ūcuate'eo'te vejaju chii peonachi'a jo'ka jūnisōsinaa'me repana. ²⁷ Repana peore jūnisōsirumu romio ūcuaja'che jūnisōsi'koa'mo. ²⁸ Jā'ajekuna pāi jūnisōsina ūcuanuko jo'e vajuraisirumu, ¿kaupi repao'te jo'e paaja'u? —chiisinaa'me repana.

²⁹ Chitena Jesús i'kasi'kua'mu repanare.

—Tiiñe cuasame musanukona. Dios chu'o aperamu tocha jo'kasi'ejē'e vesuju jū'isinare Dios vasomasichejē'e vesume musanukona. ³⁰ Pāi ūcuanuko jo'e jūni vajuraisirumu amupāina'me romi jo'e vejamanejanaa'me Diore ja'me pa'ina ángeles pa'icheja'che

pa'inajeju. ³¹ Diopi i'kakuna asaju pāi jū'isina vajurajachere kuaju tocha jo'kasi'e, ¿ñamanaa'ñe musanukona? Ija'che chiimū:

³² “Chū'u Dios, pāi jūnisōsinarejē'e vajunareja'che ñaku'mū, repaña rekoñoōpi vajukuna.

Jā'ajekuna musanukona aipāi vajurumū chū'ure cuasasinare paaku'mū chū'u, Abrahamre, Isaare, Jacobre”, chiisi'kuamū Dios,

chiimū repa tocha jo'kasi'e —chiisi'kuamū Jesús repanare saduceopāi.

³³ Jesupi jā'aja'ñe che'choūna asa kukuasome repaña.

Dios pāi na'a rua chū'uñe'te kuamū Jesús

(Mr 12.28-34)

³⁴ Jesupi jā'aja'ñe masi chū'vauna saduceopāi jo'e i'kamanesi'ere asa fariseopāi repau pa'ichejana rani chi'isinaa'me. ³⁵ Chi'i repanare ja'me pa'iku te'eu judiōpāi che'chokūji Jesure ija'che sēesi'kuamū, repau masiche'te cho'o ñara chini:

³⁶ —Dios maire chū'u jokasi'e, ¿jeea'che Repau maire na'a rua cho'ojū'u chiiche? —chiisi'kuamū.

³⁷ Chikuna Jesús ija'che i'kasi'kuamū:

—Pāi Ūcuanukore Paakuni Dioni musanukona auji rua cuasaju pa'ijū'u. Musanukona rekoñoōna'me cuasache peore jā'api Dioni rua cuasaju pa'ijū'u. Jā'aa'me Repau chū'urepache. ³⁸ “Jā'are na'a rua cho'oju pa'ijū'u”, chiimū Dios. ³⁹ Cheke ūcuaja'chea'me, repau chū'urepache. Ija'che chiimū: “Musanukona meñe oicheja'che chekunare oiju pa'ijū'u”, chiimū. ⁴⁰ Jā'are ka'chamajña cho'oju pani, cheke Repau chū'usi'e ūcuate'erumū peore cho'ocheja'che cho'ome musanukona Repauji ñato, aperumū Repau chū'o kuakaisina che'chosi'e ūcuachi'a —chiisi'kuamū repau.

¿Nee chūia'u pāire chū'ua'ku chini Dios Raosi'ku?

(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)

⁴¹⁻⁴² Repaña fariseopāi chi'isikuanupū chuta'a pa'ijūna Jesús repau pa'iche'te kũara chini ija'che sēesi'kuamū repanare:

—Cristo, Dios raoja'mū chiisi'ku pa'iche'te cuasani, ¿je'se cuasache musanukona? ¿Nee chūia'u repau? —chiisi'kuamū Jesús repanare.

Chikuna i'kasinaa'me repaña.

—Aperumū pa'isi'ku David Jojosi'kuamū repau —chiisinaa'me repaña.

⁴³⁻⁴⁴ Chitena Jesús i'kasi'kuamū.

—Repau David, aperumū Dios Rekochoji cho'okaiuna ija'che i'kaasomū:

Cristo Dios Raojau chū'ure paaku'mū,

chinasomū. Ūcuachi'a cheke ija'che chiimū repau i'kaku tocha jo'kasi'e:

Dios chū'ure Paaku'te ija'che i'kaasomū:

“Chū'ure kueñe ūjajūtu cakā'kona pūujū'u.

Chū'upi cho'okaiuna mū'ure cuhesina ūcuanuko mū'u chū'uñe cho'ojanaa'me”, chinasomū Dios.

Jā'aja'ñe tocha jo'kaasomū David. ⁴⁵ ¿Je'se pa'iauna, David, “Chū'ure paaku'mū Cristo”, chiisi'eta'ni, “David Jojosi'kuamū Cristo”, chiiche pāi? —chiisi'kuamū Jesús repanare.

46 Jã'ajañe i'kauna asa sãine i'kavesuju te'echu'opojê'e i'kamanesinaa'me repana. Jã'ajekuna repana fariseopã i'arumupi pi'ra repau'te te'eujê'e jo'e chu'o sêevajachusinaa'me.

23

Fariseopãina'me judiopã che'chona cu'ache cho'ochete kama Jesús

(Mr 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47)

¹ Jã'a i'ka pi'nisirumu pãire ija'che i'kasi'kua'mu Jesús, chukuna'te repau neenare ũcuachi'a:

² —Maire judiopã che'chonana'me fariseopã si'arumu Moisés tocha jo'kasi'e chu'vaju pa'ime, pãipi asa chêa cho'ojũ paaru chini. ³ Repana chu'vaju chũ'ũne peore asa jachama'ne cho'ojũ pa'ijũ'u. Repana pa'icheta'ni ña chêa ũcuaja'che pa'imanejũ'u musanukona. Ũcuana i'kache cho'oma'ne chekere cho'onaa'me repana. ⁴ Jmamarujê'e repanare cho'ouama'ñere chekunare rua cuajare si'ache chũ'u jo'kanaa'me repana. ⁵ Aperumu pa'isina judío umupã Dios chũ'usi'e cho'ojũ va'i ca'nipi rũhira'vuruã cho'o ũcuara'vuruã sa'navuãna Dios chu'o tochasija'oruã mañaasome, repana jũñare quêo tãñu chini. Jã'ajekuna repana fariseopã pãipi ña, “Re'onajeju Dios chu'o rua chiime ina”, chiapu chini si'ache cho'ojũ Dios chu'o tocha maña tãira'vuruã na'a vjavuã cho'o repana chiapuãna'me jũñare quêo tãime repana. Ũcuaja'che pãipi ña, “Diore rua cuasanaa'me jã'ana”, chiapu chini kãña re'ojakãñapi vjacueñoãre ju'iju nuka ku'ime repana. ⁶ Ũcuaja'che pãipi repanani ãu ãuñu chini soito mua repanare soisi'kure kueñe ñu'ineeme repana. Ũcuachi'a mai judiopã chi'ivũ'ena mua kakani masina ñu'isaivũãre ñu'ineenaa'me repana. ⁷ Ũcuachi'a ãu isichejñare ku'ijuna, pãipi repanani ña chêa pojoju, “Peore masinajeju pã che'chonaa'me ina”, chiito rua pojonaa'me repana.

⁸ Musanukonata'ni pãire che'choni rupũ repanapi musanukonani, “Peore masinajeju pã che'chonaa'me ina”, chiapu chini che'choto cu'amũ. Musanukona chu'ure cuasaju majapãija ñechi'a pa'inaa'me. Musanukonare che'choku peore Masiu ũcuate'eũ'mu chu'u, Dios Raosi'ku. ⁹ Ũcuachi'a icheja cheja pa'inare te'eũ'terejê'e masinare, “Peore masiũ'mu iku”, chini repau'te, “Ja'ku”, chiiju pa'imanejũ'u, Cunaumu Pa'iku'te Diorechi'a ũcuate'eũ'te peore Masiu'te Ja'ku paanajeju. ¹⁰ Ũcuachi'a pã chũ'ũni rupũ repanapi musanukonani, “Peore masinajeju pã chũ'ũnaa'me ina”, chiapu chini chũ'ũto cu'amũ. Musanukonare chũ'ũku peore masiũ ũcuate'eũ'mu chu'u, Dios Raosi'ku. ¹¹ Musanukonapi te'eũ chekunare pã chũ'ũra chini cho'ochete cho'okaiva'uja'che chekunare re'oja'che cho'okaiũ pa'ijũ'u. ¹² Ija'chea'me: Pã ũcuanapi meñe, “Chekunare na'a rua masime chukuna”, chiiju cuasanare, “Rua vesuãnaa'me ina”, chiija'mu Dios. Jã'ata'ni repanapi meñe, “Chekunare na'a rua vesuãnaa'me chukuna”, chiiju cuasanare, “Rua masinaa'me ina”, chiija'mu Dios —chisi'kua'mu Jesús.

¹³ Ũcuarumu Jesús fariseopãina'me judiopã che'chonare ija'che i'kasi'kua'mu:

—Sē'sevuchi'a re'oja'che cho'onajejuna rua cu'ache ti'jñeja'mu mʉsanukonare judiopāi che'chonana'me fariseopāi. Dios chʉ'o masinata'ni chʉ'uni cuhejʉ Dios pa'icheja saimanejanaa'me mʉsanukona. Jā'ajekuna chekuna ũcuaja'che chʉ'ure cuasaju jovoŋu chiisinata'ni jovoma'me mʉsanukona chʉ'ure cuheche'te ñani. ¹⁴ Ũcuachi'a va'jeva'na paache jorejʉ tutesōnaa'me mʉsanukona. Jā'aja'ñe cho'onata'ni pāipi ña, “Re'onaa'me ina”, chiapʉ chini Diore sēni rua jeerumu sēejʉ pa'inaa'me mʉsanukona. Jā'aja'ñe cho'onajejuna Diopi chʉ'una rua cu'ache ti'jñeja'mu mʉsanukonare, sē'sevuchi'a re'oja'che cho'onare.

¹⁵ Sē'sevuchi'a re'oja'che cho'onajejuna rua cu'ache ti'jñeja'mu mʉsanukonare judiopāi che'chonana'me fariseopāi. Jā'aja'ñe cu'ache pa'inapi si'achejña ku'ijʉ chiaraā chekukā'jño jēni, pāi jainukore che'chome mʉsanukona, repanapi asa chēaa'jʉ chini. Mʉsanukonapi che'chojuna asa chēasina mʉsanukonare na'a cajejaiche cu'ache pa'inajejʉ mʉsanukona saijatoana vati toana saijanaa'me repana.

¹⁶ Na'ava'napi ũcuaja'che na'ava'nani juha sacheja'che chekʉnare cu'ache che'chonajejuna rua cu'ache ti'jñeja'mu mʉsanukonare. Ija'che i'kaju che'chonaa'me mʉsanukona: “Dios mamire i'kacuhejʉ Repau vʉ'ere roijʉ, ‘Cho'ojanaa'me’, chiisi'ere cho'omaneni cu'ache cho'oma'me. Jā'ata'ni Dios vʉ'e pa'imajñaruā pachokuri cho'osimajñaruāre roijʉ, ‘Cho'ojanaa'me’, chiisi'ere cho'omaneni cu'ache cho'ome mʉsanukona”, chiinaa'me. ¹⁷ jñakocaā ñamava'naja'ñe rua vesunaa'me mʉsanukona! ¿Keere Dios na'a rua chiiku? ¿Repau vʉ'e? Jā'apāani, ¿pachokuri repavʉ'equē? Dios rua chiimu Repau vʉ'e. Repa pachokuri ũcuachi'a repavʉ'e pa'ichejekuna chiimu Repau. ¹⁸ Ũcuachi'a ija'che i'kanaa'me mʉsanukona: “Mesako'a pāi Diore ĩsimajñaruā tuo ũoko'are roijʉ, mʉsanukona ‘Cho'ojanaa'me’, chiisi'ere cho'omaneni cu'ache cho'oma'me. Jā'ata'ni Diore ĩsimajñaruāre roijʉ, ‘Cho'ojanaa'me’, chiisi'ere cho'omaneni cu'ache cho'ome”, chiinaa'me. ¹⁹ jñakocaā ñamava'naja'ñe rua vesunaa'me mʉsanukona! ¿Keere Dios na'a rua chiiku? ¿Repau'te ĩsimajñaruā? Jā'apāani, ¿repamajñaruā ũoko'a? Dios rua chiimu repau'te ĩsimajñaruā. Repako'a ũcuachi'a repau'te ĩsimajñaruā ũoko'ajekuna chiimu Repau. ²⁰ Repako'are pāipi roijʉ i'kani repako'a tuosi'e ũcuachi'a peore roijʉ i'kame. ²¹ Ũcuaja'che Dios vʉ'ere roijʉ i'kani repavʉ'e Pa'iku'te Diore ũcuachi'a roijʉ i'kame. ²² Ũcuaja'che cunaumʉre roijʉ i'kani repacheja pa'isaivʉ Dios chʉ'uku ñu'isaivʉ'te roijʉ ũcuachi'a repasaivʉ ñu'iku'te Diore roijʉ i'kame.

²³ Dios chʉ'ʉ jo'kasi'ere cho'oju ja'oruā āu va'isuche maña kua'koja'oruāre si'arumu ĩsijʉ pa'inaa'me mʉsanukona, Repau chʉ'ure ĩsijʉ'chiisi'e. Chekʉrumʉ dierepaja'oruā jñaani te'eja'oru ĩsinaa'me. Chekʉrumʉ cienrepaja'oruā jñaani dierepaja'oruā ĩsinaa'me. Jā'aja'ñe cho'onata'ni Dioni masi cuasama'ñe pa'ijʉ sē'sevuchi'a re'oja'che cho'onajejʉ Dios chʉ'urepache asa jachajʉ cho'omanaa'me mʉsanukona: re'oja'che cho'ochē, chekʉnare oijʉ pa'iche, chekʉnare ũcuarepa cho'ochē. Jā'aja'ñe cho'onajejuna rua cu'ache ti'jñeja'mu mʉsanukonare fariseopāina'me judiopāi che'chonare. Repa cu'amajñaruā ũcua ĩsijʉ pa'ijʉ'chiisi'e Diore. Repau chʉ'usi'ea'me jā'a. Jā'ata'ni, “Chekʉnare re'oja'che cho'okaiche'te

na'a rúa cho'ojũ pa'ijũ'u", chiimũ Dios. ²⁴ Na'ava'napi chekũnani juha sacheja'che cho'ome mũsanũkona. Āiñena mi'api tuāni mañaru jmava'ureta'ni ña mini sējo āiñeja'ñe Dios rũarepa chũ'uma'ñere si'arũmu cuasaju rúa cho'ome mũsanũkona. Ũcuachi'a camelloji tuāni mañaru ɛjau'teta'ni ña mini sējoma'ñe ũcuau'te cuasoma'ñe teana rũosõñeja'ñe Repau chũ'urepacheta'ni cuasamapu cho'oma'me mũsanũkona.

²⁵ Ũcuachi'a cunaro'rona'me cunare'a sē'sevuāchi'a sosaju sa'navuā sosama'ñeja'ñe mũsanũkona rekoñoā cu'ache cuasache jo'kasõmanajeju sē'sevuchi'a re'onaja'ñe cho'ojũ chekũna nee joreju tute paanaa'me mũsanũkona. Ũcuachi'a mũsanũkonare cho'ouache ũcuauache cho'onaa'me. Jā'aja'ñe pa'ijuna Diopi chũ'uuna rúa cu'ache ti'jñeja'mũ mũsanũkonare fariseopāina'me judiõpāi che'chonare. ²⁶ Mũsanũkona fariseopāi rekoñoā cu'ache cuasanaa'me. Jā'ajekũna mũsanũkona rekoñoā cu'ache cuasache'te jo'kasõjũ'u. Jo'kasõni re'oja'che cho'ojũ pa'ijanaa'me mũsanũkona.

²⁷⁻²⁸ 'Mũsanũkona judiõpāi che'chonana'me fariseopāi pāiu'te tāsicheja catapu poja'che choasi'pure nukorena re'oja'che ñoñeja'ñe sē'sevuchi'a re'onaja'ñe ñome. Jā'ata'ni mũsanũkona rekoñoā jũ'isi'kũre tāsicoje sa'navu jā'jusi'ena'me tara pa'icheja'che cu'ache cuasanata'ni sē'sevuchi'a re'onaja'ñe cho'ojuna pāi ña, "Re'onaa'me ina", chiime mũsanũkonare. Jā'aja'ñe cho'ojuna rúa cu'ache ti'jñeja'mũ mũsanũkonare.

²⁹ 'Sē'sevuchi'a re'oja'che cho'onajejuna rúa cu'ache ti'jñeja'mũ mũsanũkonare judiõpāi che'chonana'me fariseopāi. Ũcuachi'a aperũmu Dios chũ'o kuasiva'nana'me Dioni cuasaju re'oja'che pa'isinare mũsanũkona aipāipi vanisõsiva'nare tāsichejña sē'sevuāchi'a, re'oja'che ñochejña care'vaju pa'ime mũsanũkona, pāipi ña, "Dios chũ'o kuaju chuenisõsiva'nare oime jā'ana", chiapu chini. ³⁰ Jā'aja'ñe cho'ojũ ija'che i'kanaa'me mũsanũkona: "Mai aipāi pa'irũmu chũkũnapi ja'me pani Dios chũ'o kuasiva'nare vanisõmanera'asinaa'me", chiinaa'me. ³¹ Jā'aja'ñe i'kaju, "Dios chũ'o kuasiva'nare vanisõsina jojocõjñosinaa'me chũkũna", chiicheja'che kua jñaume mũsanũkona. ³² Mũsanũkona aipāi cho'osi'eja'che cu'ache cho'ojũ paũ chiime mũsanũkona. Jā'aja'ñe cho'ojuna rúa cu'ache ti'jñeja'mũ mũsanũkonare.

³³ 'Aña pa'icheja'che rúa cu'ache pa'inaa'me mũsanũkona. Jā'ajekũna Dios mũsanũkonare vati toana saoja'mũ. ³⁴ Jā'aja'ñe pa'inani chũ'u mũsanũkonare Dios chũ'o kuajanana'me Repau chũ'o che'chojanana'me masinare chēa raoja'mũ. Jā'ata'ni mũsanũkona repanare cuheju te'enare vanisõju chekũnare kurususē'veroāna jē'jo vēasõju jo'e chekũnare mai judiõpāi chi'ivũ'ñana mũva asi vaijanaa'me. Ũcuaja'che repanani cu'ache cho'oñu chini vu'ñajoopoā repana saisijoopoā tuha ku'ejanaa'me mũsanũkona. ³⁵ Jā'are cuhasõma'ñe cho'ojũ pani, aperũmu Dioni cuasaju re'oja'che pa'inare vanisõsi'e ro'i mũsanũkonapi peore ro'ijanaa'me. Chareparo re'oja'che cho'osi'kũre Abelre vanisõsirũmupi Berequías mamaku'te Zacaría'te, Diore ĩsimajñaruā uochejana vanisõrũmujatu'ka re'oja'che pa'isinare mũsanũkona aipāipi vanisõrena mũsanũkonapi ro'ijanaa'me repanare

vanisōsi'e ro'i. ³⁶ Ūcuarepaa'me jā'a. Irumū pa'inapi repana cho'osi'e peore ro'ijanaa'me mʉsanʉkona —chiisi'kua'mū Jesʉs repanare.

Jerusalén vʉ'ejoopo pa'inani oimū Jesʉs
(Lc 13.34-35)

³⁷ Ūcuarumū Jesʉs jo'e i'kasi'kua'mū.

—Mʉsanʉkona Jerusalén vʉ'ejoopo pa'ina cu'ache cho'ochete ñaku rua sʉma'ku pa'imū chʉ'u. Kurao repao chīiva'nare kue'chaka vʉ'evʉāna soni paacheja'che re'oja'che cho'okasa chiiku'teta'ni cuheme mʉsanʉkona chʉ'ure. Mʉsanʉkona Jerusalén vʉ'ejoopo cana Repau chʉ'ore mʉsanʉkonani kʉaa'jʉ chini Dios raosiva'nare cuhejʉ vanisōnaa'me. Ūcuachi'a Repau chʉ'ore chʉ'vaa'jʉ chini Dios raosiva'nare cuhejʉ si'arumū catapi su'a vʉasōnaa'me mʉsanʉkona. ³⁸ Asarepajū'u. Ijoopo mʉsanʉkona pa'ijooopo Jerusalén vʉ'ejoopo, pāipi cu'ache cho'oñu chiito ũsemanejamū Dios. Ősemaʉna pāi rani peore ñañosōjanaa'me ijoopo. ³⁹ Chekere kʉara. Saipi'ramū chʉ'u chura. Sanisōʉna rua jeerumū ñamanejanaa'me mʉsanʉkona chʉ'ure. Jā'ata'ni chʉ'ʉpi jo'e chejana cajekʉna ña, “Diopi re'oja'che cho'okaau ikure, Repau Raoku'te”, chiijanaa'me mʉsanʉkona chʉ'ure —chiisi'kua'mū Jesʉs.

24

Dios vʉ'e ñañosōjañere kʉamū Jesʉs
(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Ūcuarumū Jesʉs Dios vʉ'e pa'isi'kʉpi eta saiʉna chʉkʉna repau neena repau'te rani,

—Dios vʉ'e pa'iche'te ñajʉ cutuñu —chiisinaa'me. ² Chitena Jesʉs ija'che i'kasi'kua'mū:

—Mʉsanʉkona ivʉ'e Dios vʉ'e pa'iche'te peore ñajʉ cutume. Jā'ata'ni na'a pa'isirumū, catapuā te'epujē'e chekʉpʉna'me sʉ'ima'ñe peore ñañosōjanaa'me pāi ivʉ'e —chiisi'kua'mū Jesʉs chʉkʉna'te.

Cheja si'api'rarumū cho'ojachere kʉamū
(Mr 13.3-23; Lc 17.22-24; 21.7-24)

³ Jā'aja'ñe i'kacuha Jesʉs chʉkʉna repau neenana'me sani Olivo aikūtina mʉni pʉu ñu'isi'kua'mū. Ūcuarumū chʉkʉna repauni chʉ'ore te'ena sēniasañu chini raisinaa'me repau'te. Rani ija'che sēsinaa'me:

—Mʉ'u chʉkʉna'te kʉasi'e, zjeerumū cho'ojachea'che? Ūcuachi'a mʉ'u jo'e rajarumʉna'me icheja cheja si'ajarumū tī'añe, zje'se masi-janaa'ñe chʉkʉna? —chiisinaa'me chʉkʉna.

⁴ Chitena Jesʉs i'kasi'kua'mū.

—Ñarepajʉ pa'ijʉ jorena i'kache asa chēama'ñe pa'ijū'u. ¡Cacu'ocojñoñe! ⁵ Pāi jainuko te'enachi'a ku'ijʉ jorejʉ chʉ'ʉni roijʉ, “Dios Raosi'kua'mū chʉ'u. Cristoa'mū”, chiijanaa'me. Jā'aja'ñe i'kajʉ jorejʉna pāi jainuko repanare cuasajʉ jovojanaa'me repana. ⁶ Ūcuachi'a si'achejña pāi vaiche asani kukʉmanejū'u mʉsanʉkona. Jā'aja'ñe pa'ijamū cheja si'api'rarumū. Jā'ata'ni cheja chuta'a si'amanejamū. ⁷ Pāi ũcuate'echeja pa'ina chekʉchejña pa'inani sani vanisōjanaa'me. Ūcuaja'che ruarepa asukʉ āupi aineemaʉna

pāi si'achejñaruã ãucuhana jūnisōjanaa'me. Ūcuaja'che cheja si'achejñaruã ruã pi'ruja'mu. ⁸ Jã'ata'ni peore jã'a na'a ruã cu'ache cho'orumu pi t'i'api'raku chareparo cho'och'e'me.

⁹ 'Reparumu pāi musanukonare chu'uni cuasajuna cuheju chēa sa chekunani jo'kajanaa'me, cu'ache cho'oa'ju chini. Jã'aja'ñe cho'ojū musanukonare te'enare vanisōjanaa'me repana. Pāi si'avāju musanukonare chu'uni cuasajuna cuhejanaa'me. ¹⁰ Reparumu pāi jainuko chu'ure cuasache jo'kasō pa'ijū, chu'ure ũcua cuasava'nare cuheju chekunapi repanani cu'ache cho'oa'ju chini rope'e chū'u jo'kajanaa'me. ¹¹ Ūcuachi'a pāi jainuko te'enachi'a ku'ijū, “Dios chu'o kuakaku'mu chu'u”, chiiju joreju pāi jainukore cacu'ojū pa'ijanaa'me. ¹² Reparumu ruã si'ache cu'ache cho'orumujekuna pāi jainuko chekunare cuasache jo'kasōjanaa'me. ¹³ Jã'ata'ni pāi repana jūnisōrumujatu'ka chu'ure masi cuasana Dios pa'ichejare ai sani pa'ijanaa'me. ¹⁴ Pāi cu'ache cho'och'e ũhasinare Dios chēa paache kuachu'o Repau chu'o re'oja'che chu'ure cuasanapi ku'ijū chu'vajanaa'me, pāi si'achejña pa'ina asa chēaa'ju chini. Jã'aja'ñe cho'o pi'nisirumuna icheja cheja si'asōja'mu.

¹⁵ 'Dios chu'o aperumu kuasi'ku Daniel tocha jo'kasi'e ija'che chiimu: Na'a pa'isirumu pāi Dios cuheche'te rupū tūosi'kunī Dios vū'ena sa nuko,

“Dioa'mu iku. Pojojū'u ikure”, chiijanaa'me,

chiimu. Repa tochasi'ere ña masijanaa'me musanukona. ¹⁶ Pāipi jã'aja'ñe cho'ojuna ñani Judea cheja pa'ina aikūjñana vū'vū katisōa'ju. ¹⁷ Pāi ũcuauana repana vū'ña ve'koroãre pani cu'amajñaruãre miñu chini kakama'ñe teana vū'vusōa'ju. ¹⁸ Ūcuaja'che pāi chiño saisina pani repana vū'ña paache'te cu'amajñaruãre miñu chini co'ima'ñe teana ũcuachejapi vū'vusōa'ju. ¹⁹ Reparumu romiva'nare chīi sa'iva'nana'me oje chūsava'nare ruã vesache cu'ache pa'ija'mu. ²⁰ Dioni ruã sēejū pa'ijū'u, reparumu pi puaumucusena jã'apāni okorumuna t'i'ama'nea'ku chini. ²¹ Reparumu t'i'aru mamarumupi pi'ra irumujatu'ka pāi jmamakarujē'e ñama'ñepi cu'a ruã cu'acheji pa'ija'mu. Ūcuachi'a reparumu cho'osi'e cu'a jo'e ti'jñemanaja'mu. ²² Repa cu'ache pa'irumure Diopi ũsemauna na'a jeerumu cu'ache pa'ito pāi te'eujē'e jujama'ñe cho'osōra'ame. Jã'ata'ni Diopi Repau chēa paanani oiū ũsekuna cu'a ruã jeerumu pa'imaneja'mu.

²³ 'Reparumu pāi musanukonare ija'che i'kajanaa'me: “Rani ñajū'u. Dios Raosi'ku Cristo ichejare pa'imū”. Jã'apāni, “Sani ñajū'u. Dios Raosi'ku jeechejare pa'imū”, chiijanaa'me. Pāipi jã'aja'ñe i'kato asa jachajū'u musanukona. ²⁴ Reparumu pāi te'ena ku'ijū joreju, “Dios Raosi'ku'a'mu chu'u. Cristo'a'mu”, chiijanaa'me. Chekuna, “Dios chu'o kuakainaa'me chukuna”, chiijanaa'me. Jã'aja'ñe joreju i'kaju Dios cho'ochēja'chere cho'o ñojanaa'me repana, Dios chēa paanapi ña Repau'te cuasache'te jo'kasō ũcuanani jovo repana chū'uñe'te cho'ojū paapu chini. Jã'ata'ni Dios neenapi ñarepaju pa'imani repana jorena i'kachū'o asa cuasaju jovojanaa'me. ²⁵ Musanukonare chu'u repana cho'ojachere masia'ju chini irumuna kuamu. ²⁶ Jã'ajekuna pāi ũcuauakūji musanukonani, “Rani ñajū'u. Dios Raosi'ku pāi peochejare pa'imū”, chiito sani ñamanejū'u. Ūcuachi'a chekunapi,

“Rani ñajũ’u. Dios Raosi’ku jeechejare kati pa’imũ”, chiito cuasamanejũ’u. ²⁷ Cũnaũmupi oko fe’neni ũsũũ muikã’kopi ũsũũ na’ikã’kojatũ’ka peore miañe fe’ne chũvokuna ñame pã. Chũ’u ũcuaja’che Dios Raosi’ku icheja cheja jo’e cajerũmũ pã ũcuanũko ñaju’te cajeja’mũ. ²⁸ Cu’ava’nare jũni jã’jusiva’nare jñaã caje chi’ime vacho —chiisi’kuã’mũ Jesús chũkũna’tẽ.

Pãire ja’mẽ paãũ chini Dios Raosi’ku jo’e raijachere kũamũ
(Mr 13.24-37; Lc 17.26-30, 34-36; 21.25-36)

²⁹ ũcuarũmũ Jesús chũkũna’tẽ jo’e i’kasi’kuã’mũ.

—Repa cu’ache cho’o pi’nisirũmũ ũsũũ miamaneja’mũ. Pãimiau ũcuaja’che miamaneja’mũ. Cũnaũmũ pa’ina ma’jñoko chejana tuã’tuasõjanaa’mẽ. ũcuachi’a cũnaũmũ pa’imajñaruã ñũ’kueja’mũ. ³⁰ Reparũmũ pã si’achejñaruã pa’ina chũ’ũre cuhena cũnaũmũ cho’oche’tẽ ña, “Dios Raosi’ku jo’e cajepi’racosomũ”, chini kũkũcajẽjani rũã oijanaa’mẽ. Jã’aja’ñe cho’otona chũ’ũ Dios Raosi’ku peore Masiũj, rũã re’oja’che ñoũ ko’sija’iũ cũnaũmupi pã ũcuanũko ñaju’te pikona’mẽ cajeja’mũ. ³¹ Reparũmũ trompetavũ rũã asoche juhítõna chũ’ũ neenare ángeles chũ’ũ saõja’mũ chũ’ũ. Chũ’ũũna sani ku’ijũ chũ’ũ chẽã paanare cheja si’acheja pa’inare ũsũũ muikã’ko sũripũ cakã’ko, co’covũ cakã’ko pa’inana’mẽ ũsũũ na’ikã’ko pa’inare ra chi’ijanaa’mẽ repaña.

³² ‘Chura higoñũ pa’iche’tẽ cuasajũ’u. Higoñũ karũã ã’jikaruã carũni ja’o ma’mañe ñani, “ũsũũmũ tĩ’api’ramũ ie”, chiime mũsanũkõna. ³³ ũcuaja’che chũ’ũ chura kũasi’epi tĩ’akũna ñani, “Jesũs Dios Raosi’ku chejana jo’e cajepi’ramũ”, chiijanaa’mẽ mũsanũkõna. ³⁴ Mũsanũkõna jojõsina chuta’a jũnisõmarũmũna chũ’ũ kũasi’e peore ti’jñeja’mũ. ũcuarepaa’mẽ jã’a. ³⁵ Cũnaũmũna’mẽ cheja si’asõja’mũ. Chũ’ũ chũ’ũ jo’kasi’eta’ni si’asõma’ñe ũcua pa’ija’mũ.

³⁶ ‘Pãĩ te’ẽujẽ’e masima’mẽ chũ’ũ kũasi’e pa’ijarũmũ. Cũnaũmũ pa’ina ángeles ũcuachi’a vesũme. Chũ’ũ Dios Mamakũ ũcuachi’a vesũmũ. Ja’kũchi’a masimũ jã’a.

³⁷ ‘Chũ’ũ Dios Raosi’ku jo’e cajeumucuse tĩ’api’rarũmũ Noé pa’irũmũ pa’isina pa’isi’ẽja’che cu’ache pa’ijanaa’mẽ pã. ³⁸ Reparũmũ pãĩ chuta’a cheja peore ko’sa mevosõmarũmũ Dioni cuasamarũ ãũ ãijũ, cono ũkujũ, romi vejajũ, repañare uache cho’õjũ paniasõme, Noé choovũ ujavũ kakaumucusejatũ’ka. ³⁹ Jã’ata’ni repaña, “Cu’ache ti’jñeja’mũ maire”, chiima’ñe pa’irũmũna okopi ra ko’saũna peore runisõasõme. ũcuaja’che pãĩ chũ’ũ Dios Raosi’ku raijache cuasamarũmũna jo’e raija’mũ chũ’ũ. ⁴⁰ Reparũmũ ángeles caje chekũrũmũ mũmũpãĩ te’eka’chapana chio ũcuate’echio pa’inare te’ẽũ’tẽ sajũ chekũni jo’kajanaa’mẽ. ⁴¹ Chekũrũmũ romi te’eka’chapana ũcuate’ẽcheja ãũ toanare te’eo’tẽ sajũ chekõni jo’kajanaa’mẽ.

⁴² ‘Chũ’ũ mũsanũkonare paakũ raijarũmũ vesũme. Jã’ajekũna ñarepajũ pa’ijũ chũ’ũni cha’ajũ pa’ijũ’u. ⁴³ Iere asa chẽajũ’ũ mũsanũkõna. Pãĩũ vũ’e paakũ ñaaũ rairũmũ masini pẽ’jemũ, ñaaũ kakache’tẽ ũsera chini. ⁴⁴ Mũsanũkõna chũ’ũ raijache cuasamarũmũna icheja cheja jo’e cajeja’mũ chũ’ũ, Dios Raosi’ku. Jã’ajekũna vũ’e paakũ ñaaũ’tẽ pẽ’jeñeja’ñe chũ’ũ cajejachere pẽ’jeju

musanukona rekoñoã re'ojarekoñoã care'vaju pa'ijũ'u —chiisi'kua'mu Jesús.

Dios chũ'uñe re'oja'che cho'ona pa'ichena'me re'oja'che cho'omana pa'iche'te kuamu

(Lc 12.41-48)

⁴⁵ Ūcuarumu Jesús chukunani chu'vaku ija'chere cuasaku kuasi'kua'mu:

—Cho'oché cho'okaiku rũhiñe cuasakujeku repau'te paaku chũ'u jo'kasi'e re'oja'che cho'okaiu paniasomu. Jã'aja'ñe cho'okuna repau'te paaku so'ona saipi'raku ũcuauñi cheke cho'oché chũ'u jo'kaasomu, chekunani repau'te cho'oché cho'okainani repa chii'che'te ãure si'aumucujña ísikaiu paau chini. Jã'aja'ñe jo'ka so'ona sanisõasomu repau. ⁴⁶⁻⁴⁷ Sani pa'isi'kupí na'a pa'isirumuna jo'e rani ñato repau'te cho'oché cho'okaiva'u, repau chũ'u jo'kasi'e re'oja'che cho'okaiu paniasomu. Jã'aja'ñe re'oja'che cho'okaisi'ere co'í ña repau'te paaku pojoku repau paache peore ũcuauñi jo'kaasomu, chũ'ukaiu paau chini. ⁴⁸⁻⁴⁹ Jã'ata'ni repauji cu'ache cuasaku ija'che cho'oru rua cu'ache ti'ñera'amu repau'te, “Chu'are paaku, so'o saisi'ku pesa raimaneja'mu”, chini repau'te ja'me cho'oché cho'okainare vaiu, cono jũ'inana'me jovo repau'te paaku nee ãu rua ãiu conore ũkuku pa'ito. ⁵⁰ Ūcuachi'a repau'te paaku rajjarumujẽ'e cuasama'ñe pa'iu repaujẽ'e vesurumuna raira'amu repau. ⁵¹ Jã'aja'ñe cho'oku pa'ikuni rani ña repau'te paaku rua pe'ruku rua vani pi'ni cu'achejana saora'amu repau'te, sẽ'sevuchi'a re'oja'che cho'onare saochejana. Saouña ũcuachejare pa'iu rua oiu cõjire asoche ãiu rua chuova'u pa'ira'amu —chiisi'kua'mu repau.

25

Romichii dierepana cho'osi'ere kuamu

¹ Ūcuarumu Jesús chukunani jo'e chu'vaku ija'chere cuasaku kuasi'kua'mu:

—Pãi chu'u jo'e rajjachere cha'aju repa rekoñoã re'ojarekoñoã care'vasinare chu'u cho'ojache ija'chea'me: Pãiu romi vejajau chekucheja sani pa'isi'kupí jo'e raiuna romichii dierepana repauni tijña pojoñu chini uopuã u'chape'epi miapuã mini eta muaasome. (Aperumu judío romichii, romi vejapi'ranare jã'aja'ñe cho'oasome.)

² Repana romichii, cincorepana rũhiñe cuasamasina paniasome. Chekuna cincorepana rũhiñe cuasavesuasome. ³ Repana romichii rũhiñe cuasavesuna uopuã mini sanata'ni u'chape'e repapuã pa'iche si'auna jo'e ro'vejache samaneasome. ⁴ Chekunata'ni rũhiñe cuasamasinajeju uopuã mini u'chape'e repapuã pa'iche si'auna jo'e ro'vejache churura'puruãna ro've saasome. ⁵ Sani repa romichii romi vejajau pesa raimauna cha'a ca'na ũcuauko ñme kãnisõasome. ⁶ Namirepana pãi i'kache ija'che chii'che'te asaasome repa romichii: “Romí vejajau ranicuhamu. Sani tijña pojojũ'u repau'te”, chiniasome. ⁷ Jã'aja'ñe i'kache'te asa repa romichii, ũcuauko vuni uopuã care'vasome. ⁸ Ūcuarumu rũhiñe cuasavesuna chekunani masinani ija'che i'kaasome: “Chukuna'te uopuã chachapi'ramu. Musanukona paache u'chape'e jmanukoruã ísijũ'u

chukuna'te; ro'veñu", chinasome. ⁹ Chitena rūhiñe cuasamasina i'kaasome. "Pāame. Chukunapi ĩsisōru u'chape'e karasōja'mu maire ũcuanukore. U'chape'e ĩsichejana sani musanukona chiiche koojũ'u. Jā'aja'ñe cho'oto na'a re'omu", chinasome. ¹⁰ Chitena repaña u'chape'e kooñu chini saisirumuna romi vejajau rianasomu. Ūcuarumu romichii rūhiñe cuasamasina repau'te tijña pojoku ũcuauña'me vu'ena kakaasome repau romi vejache'te ñaju pojoñu chini. Kakarena repav'e jatisa'aro jeosōasome. ¹¹ Repaña kakasōsirumuna romichii chekuna u'chape'e kooñu chini saisina ũcuavv'ena rani t'a ija'che i'kaasome repau'te: "Jatisa'aro vatakañũ'u chukuna'te; kakañu", chinasome. ¹² Jā'aja'ñe i'kanareta'ni ija'che i'kaasomu repau: "Musanukonare vesuku'mu chu'u. Ūcuarepaa'me jā'a", chinasomu. ¹³ Musanukona ũcuaja'che chu'u jo'e raijarumu vesunajegu ñarepaju pa'ijũ, romichii cuasamasisina cho'osi'ēja'che peore re'oja'che care'va pa'ijũ cha'ajũ'u chu'are —chiisi'kua'mu Jesús chukuna'te.

Kurire're koosina pa'iche'te kuumu
(Lc 19.11-27)

¹⁴ Ūcuarumu Jesús chukunani jo'e chu'vaku ija'chere cuasaku kuasi'kua'mu:

—Dios chũ'u jo'kasi'e masi cho'osinana'me masi cho'omanare Repau cho'ojache ija'chea'me: Pāiu chekuchejana saipi'raku repau'te cho'ochē cho'okainare soni rao repanare te'enarechi'a kuri ĩsiasomu, ũcuapi cho'ochē'te cho'oa'ju chini. ¹⁵ Soni te'eu'te cinco milrepare're kurire're ĩsiasomu, chekuni dos milrepare're, jo'e chekuni milrepare're. Na'a rua paamasiku'te na'a rua ĩsi, chekunare na'a vesunare jmanukoruã ĩsi sanisōasomu repau. ¹⁶ Repau jo'ka sanisōsirumu repau'te cho'ochē cho'okaiku kuri cinco milrepare're koosi'ku pōsere koo ĩsiku jo'e cinco milrepare're kooasomu. ¹⁷ Cheku dos milrepare're koosi'ku ũcuaja'che pōsere koo ĩsiku jo'e dos milrepare're kooasomu. ¹⁸ Jā'ata'ni cheku milrepare're koosi'ku sani chejana coje ũni repau'te paaku nee kurire're ũcuacojena chave paaasomu.

¹⁹ Rua jeerumu sani pa'isi'kupi repanare paaku co'i ũcuanani soapu chini chũ'u saomasu, repau ĩsisi'ere kurire repaña paaju cho'osi'ere kuẽkue ña masira chini. ²⁰ Sotena cinco milrepare're koosi'ku charo rani repau'te paaku'te ija'che i'kaasomu: "Chu'are paaku, mu'u chu'are ĩsisi're'epi pōsere koo ĩsiku jo'e cinco milrepare're koosi'kua'mu chu'u", chini, repau'te kurire're diez milrepare're ĩsiasomu repau. ²¹ Chikuna repau'te paaku i'kaasomu. "Re'omu jā'a. Cho'ochē rua re'oja'che cho'okaisi'kua'mu mu'u. Kuri ka'charu koosi'kuta'ni re'oja'che cho'osi'kujekuna mu'are jo'e na'a rua jo'kaja'mu chu'u. Chu'u pa'icheja'che pojoku pa'ijũ'u", chinasomu repau. ²² Repau cho'ocuhasirumu cheku dos milrepare're koosi'ku rani repau'te paaku'te ija'che i'kaasomu: "Chu'are paaku, mu'u chu'are ĩsisi're'epi pōsere koo ĩsiku jo'e dos milrepare're koosi'kua'mu chu'u", chini repau'te cuatro milrepare're ĩsiasomu repau. ²³ Chikuna repau'te paaku i'kaasomu. "Re'omu jā'a. Cho'ochē rua re'oja'che cho'okaisi'kua'mu mu'u. Kuri ka'charu koosi'kuta'ni re'oja'che cho'osi'kujekuna mu'are jo'e na'a rua jo'kaja'mu chu'u. Chu'u pa'icheja'che pojoku pa'ijũ'u mu'u", chinasomu repau.

24 'Jā'ata'ni chekũ kurire're milrepare're koosi'ku rani repau'te paaku'te ija'che i'kaasomũ: "Chũ'ure paaku, mu'u pa'iche masimũ chũ'u. Mu'ure cho'оче cho'okainare oima'kua'mu mu'u. Chekũna cho'оче cho'o koosi'e kuri tuasõku'mu mu'u. Ūcuaja'che āu chekũna tās'i'e tuasõku'mu mu'u. 25 Jā'ajekũna jā'are cuasaku vajuchuku mu'u chũ'ure ĩsisire're kurire're chejana coje ũni chawe paaku ũcuare're co'chamũ chũ'u mu'ure", chini repau'te kurire're milrepare're ĩsiasomũ repau. 26-27 ĩsiũna repau'te paaku i'kaasomũ. "Rũa cu'akũji ñameũ'mu mu'u. Chũ'u pāi oima'ñena'me chekũna cho'оче cho'o koosi'e kuri tuachena'me chekũna tās'i'e āu chũ'u tuasõñe masakũta'ni, zje'se pa'ũna mu'u chũ'u ĩsisi'e kurire're kuri vũ'ena sa jo'kamaneũ? Sa jo'karu rani na'a rũa koorā'amũ chũ'u. Jā'aja'ñe cho'omaneũna pe'rukũ mu'ure cu'ache cho'oja'mu chũ'u", chinasomũ repau. 28-29 Chini chekũnare repacheja pa'inare i'kaasomũ repau. "Pāiu ũcuache'te koo masi paaku ũcuare paakũta'ni na'a rũa koo karama'ñe paaja'mu. Jā'ata'ni jmanũkorũ koosi'kupĩ masi paama'ku repau paache rũa jmanũkorũta'ni peore tuasõcojñoja'mu. Jā'ajekũna ikũre kurire're milrepare're tuā chekũni, diez milrepare're paakũni ĩsijũ'u. 30 Repau paasi'e tuā chekũni ĩsicuha ve'sena chijachejana saojũ'u repau'te, chũ'ure cho'оче re'oja'che cho'okaimanesi'kũre. Ūcuachejare pa'iu chũova'u oiũ cõjire asoche āiu paau", chinasomũ repau —chiisi'kua'mu Jesũs.

Pāi ũcuanũko repaña cu'ache cho'osi'e ro'i ro'ia'ju chini chũ'uja'mu Dios

31 Ūcuaramũ Jesũs jo'e i'kasi'kua'mu.

—Chũ'u Dios Raosi'ku re'oja'che ñou ko'sija'iu chũ'u neena ángelena'me ũcuanũko chejana jo'e caje pāi chũ'ũku ñu'isaiũ'te ñu'iu pāi ũcuanũko re'oja'che cho'osi'ena'me cu'ache cho'osi'e ro'iche chũ'uja'mu chũ'u. 32 Ñu'iu chũ'ũkũna pāi ũcuanũko rani chũ'u ti'jñeñena chi'ijanaa'me. Ūcuanũko rani chi'irena oveja kuiraku ovejavana'me cabrava'nare te'ekuanuchi'a jña'nuñeja'ñe chũ'u Dios Raosi'ku repanare pāi re'oja'che pa'inana'me cu'ache pa'inare te'ekuanuchi'a jña'nuja'mu. 33 Re'oja'che pa'inare chũ'u uajũtu cakā'kona raiche chũ'uja'mu chũ'u. Cu'ache pa'inareta'ni chũ'u kã'kojũtu cakā'kona raiche chũ'uja'mu chũ'u. 34 Chũ'u pi'ni chũ'u Pāi Ūcuanũkore Chũ'ũku uajũtu cakā'ko pa'inare ija'che i'kaja'mu: "Raijũ'u musanũkona, chũ'u Ja'ku Dios re'oja'che cho'okaicojñona. Musanũkonare chũ'u neenani jo'kara chini chuta'a cheja cho'omarũmũna Dios care'vasichejare Repau pa'ichejare sani re'oja'che pa'ijũ'u. 35 Chũ'ure āucuhato āu āusinaa'me musanũkona. Ūcuachi'a chũ'ure okuato oko ũkuasinaa'me. Ūcuachi'a chũ'upi ku'iu kãñe peoto chũ'ure kãñe jo'kasinaa'me. 36 Ūcuaja'che chũ'upi kãña peoto chũ'ure kãña rupũ ĩsinaa'me. Ūcuaja'che chũ'u jũ'ito kuirasinaa'me. Ūcuaja'che pāi cu'ache cho'onare chẽa cuaov'e chũ'u pa'ito rani ñasinaa'me musanũkona chũ'ure", chiija'mu chũ'u. 37 Jā'aja'ñe i'kauna asa repaña re'oja'che cho'osina chũ'ure ija'che sēniasajanaa'me: "Chũkũna'te Paaku, mu'ure chũkũna, zjeerũmu āucuhakũni āu āure? Ūcuachi'a, zjeerũmu chũkũna mu'ure okuakũni oko ũkuare? 38 Ūcuachi'a, zjeerũmu chũkũna mu'ure

kāiñe peokuni kāiñe jo'kare? Ũcuachi'a, ¿jeerumu chukuna mu'ure kāñare peokuna kāña isire? ³⁹ Ũcuachi'a, ¿jeerumu chukuna mu'ure jū'ikuni kuirare? Ũcuachi'a, ¿jeerumu chukuna mu'ure pāi cu'ache cho'onare chēa cuaovū'e pa'ikuni mua ñare?”, chijjanaa'me. ⁴⁰ Chitena chū'u Pāi Ũcuanukore Chū'uku ija'che i'kaja'mu repanare: “Chū'u neenare rua vesuva'narejē'e musanukona re'oja'che cho'okaisi'e peore chū'ure cho'okaisi'ēja'chea'me. Ũcuarepaa'me jā'a”, chijja'mu chū'u.

⁴¹ 'Repanare i'kacuha chū'u Pāi Ũcuanukore Chū'uku kā'kojūtu cakā'ko pa'inare ija'che i'kaja'mu: “Musanukona, Diore cu'ache cho'ocojñopi'rana chū'ure ja'me pa'imanejū'u. Vati toana si'arumu uuku pa'itoana saijū'u, vati ai repau neenana'me paa chini Dios jo'kasitoana. ⁴² Chū'ure āucuhato āu āumanesinaa'me musanukona. Ũcuachi'a chū'ure okouato oko ũkuamanesinaa'me. ⁴³ Ũcuachi'a chū'upi ku'ū kāiñe peoto chū'ure kāiñe jo'kamanesinaa'me. Ũcuachi'a chū'upi kāña peoto chū'ure kāña rupū isimanesinaa'me. Ũcuachi'a chū'upi jū'ito kuiramanesinaa'me. Ũcuachi'a chū'upi pāi cu'ache cho'onare chēa cuaovū'e pa'ito rani ñamanesinaa'me musanukona”, chijja'mu chū'u repanare. ⁴⁴ Chikuna repa chū'ure ija'che sēniasajanaa'me: “Pāi Ũcuanukore Paaku, ¿jeerumu chukuna mu'ure āucuhakuni āu āumanere? Ũcuachi'a, ¿jeerumu chukuna mu'ure okouakuni oko ũkuamanere? Ũcuachi'a, ¿jeerumu chukuna mu'ure kāiñe peokuni kāiñe jo'kamanere? Ũcuachi'a, ¿jeerumu chukuna mu'ure kāña peokuni kāña isimanere? Ũcuachi'a, ¿jeerumu chukuna mu'ure jū'ikuni kuiramanere? Ũcuachi'a, ¿jeerumu chukuna mu'ure pāi cu'ache cho'onare chēa cuaovū'e pa'ikuni mua ñamanere?”, chijjanaa'me. ⁴⁵ Chitena chū'u Pāi Ũcuanukore Chū'uku ija'che i'kaja'mu repanare: “Chū'u neenare rua vesuva'narejē'e musanukona te'echojē'e re'oja'che cho'okaimanesi'e chū'ure re'oja'che cho'okaimanesi'ēja'chea'me. Ũcuarepaa'me jā'a”, chijja'mu. ⁴⁶ Jā'aja'ñe i'kacuha chū'upi chū'una repa re'oja'che pa'imatesi'e ro'i vati toana sani si'arumu uuja pa'ijanaa'me. Re'oja'che pa'isinata'ni Dios pa'ichejare sani si'arumu re'oja'che pa'ijanaa'me — chiiu chū'vasi'kua'mu Jesús chukuna'te.

26

Jesuni chēañu chini pāi te'ena cutusi'ere kuamu
(Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Repa peore i'ka pi'nisirumu Jesús chukuna'te repau neenare i'kasi'kua'mu.

² —Pā sauma'ñe āirumu, pascua tī'añe ka'chaumucujña karache masime musanukona. Ũcuarumuna pāi chū'ure Dios Raosi'kure chēa sa jo'kajanaa'me, kurususē'verona jē'jo vēasō'jū chini — chiiis'kua'mu repau.

³ Reparumu judío phairipāi chū'unana'me judío aina, judío phairi ai Caifás vū'ena chi'iasome. ⁴ Chi'i repa, “Jesuni i'kaju cacū'o repauji cu'ache i'kauna chēa sa vanisōñe'te chū'ūñu”, chini repa cho'ojache care'vaasome. ⁵ Jā'aja'ñe cho'oñu chiinata'ni ija'che i'kaasome:

—Pascuarumuna repau'te chëañe chũ'umaneñu. Jã'arumuna cho'oru pã si'achejña raisina jainuko asa pe'ruju cavajanaa'me — chiniasome repana.

Romio Jesús sïjoruna okoma'ña ro'vesi'ere kumtu
(Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)

⁶ Jã'a cho'oto Jesús Betania vu'ejoopo'te pa'isi'kua'mu, Simón asi ravu paaku chiicojñoku vu'ere. ⁷ Reparumu romio, okoma'ñatuopu alabastroji cho'osituopu ruu ro'ituopu cãjiko mta ũcuavu'ena kaka, Jesure mesako'a ãu ãiu ñu'ikuni repau sïjoruna okoma'ña rosi'koa'mo. ⁸⁻⁹ Jã'aja'ñe cho'ona ña chukuna repau neena pe'ruju ija'che i'kasinaa'me:

—¿Je'se pa'ina iko jã'ara'ka rurepapu jañoso, ñisiso kuri ruu koo chuova'na pa'iva'nani ñisruja'chere? —chiisinaa'me.

¹⁰ Jã'aja'ñe i'kajuna asa Jesús chukuna'te ija'che i'kasi'kua'mu:

—Iko cho'ochë ñaju ke'remanejũ'u musanukona. Repao chu'ure okoma'ña rosi'e re'oja'chere cho'osi'koa'mo iko. ¹¹ Pã chuova'na pa'ina musanukonana'me si'arumu pa'ijanaa'me. Jã'ajekuna repanare si'arumu re'oja'che cho'okaju pa'ire'oja'mu musanukonare. Chu'uta'ni musanukonare si'arumu ja'me pa'imaneja'mu. Jã'ajekuna chu'ure si'arumu jã'aja'ñe cho'okaicu'aja'mu musanukonare. ¹² Iko chu'ure tãcojñopi'rakuni okoma'ñapi ro care'vakaisi'koa'mo. ¹³ Cheja ũcuuachejña Dios chu'o re'oja'che chu'vachejña iko chu'ure cho'osi'e ũcuaja'che kuajanaa'me, pãipi repao re'oja'che cho'osi'ere cavesuma'ñe cuasaa'ju chini. Ũcuarepaa'me jã'a —chiisi'kua'mu repau.

Pãipi cu'ache cho'oa'ju chini Judas chekunare Jesure jo'kajachere kumtu

(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)

¹⁴ Ũcuarumu chukuna Jesús neena docerepana pa'ikaji te'eu Judas Iscariote, judío phairipã chũ'una pa'ivu'ena muu ¹⁵ ija'che i'kaasomu repanare:

—Chu'upi, musanukonani Jesuni jo'kato, ¿jeenuko ro'iche musanukona chu'ure? —chiniasomu.

Chikuna, Jesure jo'kajache ro'i, treintarepare're kurire're kuëkue ñiasome repana. ¹⁶ Ñisirena koo repau Judas ũcuarumu teana Jesús pa'ichejana sani pẽ'je ñaku paniasomu, pã jainuko peorumuna repauni jo'kara chini.

Judiopãire Dios cho'okaisi'ere cuasaju ãu ãiñe'te kumtu
(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

¹⁷ Ũcuarumu chukuna Jesús neena judiopã pã sauma'ñe ãirumu pascua charo cho'oumucusepi ti'auna Jesure sani ija'che sëniasasinaa'me:

—¿Jeechejana mai pascuarumu ãijañe ãu care'vajaijũ'u chiiku mu'u chukuna'te? —chiisinaa'me.

¹⁸ Chitena Jesús i'kasi'kua'mu.

—Vu'ejoopona sani pãiu'te repajoopo cakure tijña ija'che kuajũ'u: “Masiu mu'ure ija'che chiuu chu'o raomu: ‘Chu'ure cu'ache cho'ojarumu ti'acuhaja'mu. Pascua ãiñe ãu chu'u neenana'me mu'u vu'ena sani ãija'mu chu'u’, chiisi'kua'mu Jesús”, chiijũ'u repau'te —chiisi'kua'mu Jesús chukuna'te.

¹⁹ Ūcuarumu te'eka'chapana repau neena sani Jesús i'kasi'e pāiu'te kua pi'ni ūcuau vu'ena kaka pascuarumu āijañe āu care'vaasome.

²⁰ Na'icuhasirumu Jesús chukuna repau neena docerepanana'me sani āure āiu űu'isi'kua'mu. ²¹ Āu āiu űu'ikūji Jesús chukuna'te i'kasi'kua'mu.

—Musanukonare ja'me pa'iku te'eu chu'ure cuhenani jo'kaja'mu, repanapi chu'uni cu'ache cho'oa'ju chini. Ūcuarepaa'me jā'a — chiisi'kua'mu.

²² Jā'aja'ñe i'kauna asa chukuna repau neena suma'ñe cuasaju te'enachi'a ija'che sēniasasinaa'me repau'te:

—Chukuna'te Paaku, ¿chu'ua'che mu'ure jā'aja'ñe jo'kajau? — chiisinaa'me chukuna ūcuanuko.

²³ Chitena Jesús i'kasi'kua'mu.

—Chu'ure cu'ache cho'ojau, chu'una'me ūcuate'ere'ava cunare'ava pāpu chū'seku pa'imu. ²⁴ Chu'ure Dios Raosi'kure, Repau chu'o aperumu tocha jo'kasi'e kuache ūcuarepa cu'ache ti'jñeja'mu. Jā'ata'ni chu'uni vanisōa'ju chini jo'kasi'kure na'a rua cu'ache ti'jñeja'mu. Repauji aineemaneru na'a re'ora'amu repau'te — chiisi'kua'mu repau.

²⁵ Ūcuarumu Judas cu'ache cho'ojanare Jesure jo'kajau ija'che sēesi'kua'mu repau'te:

—Masiu, mu'u i'kasi'ku, ¿chu'ua'che? —chiisi'kua'mu.

Chikuna Jesús,

—Jūju, ūcuau'mu mu'u —chiisi'kua'mu repau'te.

²⁶ Chuta'a āu āiu űu'ikūji Jesús pāpu mini Diore, “Re'orepamu”, chini chukunani repau neenani tu'se isiku ija'che i'kasi'kua'mu:

—Ie pā chu'u ca'nivu'me. Āijū'u —chiisi'kua'mu repau chukuna'te.

²⁷⁻²⁸ Chini conoro'rova mini Dioni, “Re'orepamu”, chini chukunani repau neenani isiku ija'che i'kasi'kua'mu:

—Ie uche cono chu'u chiea'me. Musanukona ūcuanuko ūkujū'u iro'rova. Pāi ūcuanuko cu'ache cho'ochete jūni ro'ikasa chini chuenisōja'mu chu'u. Jā'aja'ñe cho'ochete chu'u chiepi menisōna Dios mamare, “Ija'che cho'oñu”, chiisi'ere cho'oku musanukona cu'ache cho'ochete tūnosō jo'e cuasama'ñere cuasaju chi'i iere uche conore ūkujū pa'ijū'u. ²⁹ Jā'ata'ni musanukonare ija'che i'kamū chu'u: Chu'u pāi ūcuanukore chū'urumujatu'ka uche cono jo'e ūkumaneja'mu chu'u — chiisi'kua'mu repau chukuna'te.

*Pedro, “Repau'te ñama'kua'mu chu'u”, chiijachere kuamu Jesús
(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)*

³⁰ Ūcuarumu chukuna Jesuna'me Dioni pojoju uja pi'ni Olivo aikūtina saisinaa'me. ³¹ Repacheja sani ti'asirumu Jesús ija'che i'kasi'kua'mu chukuna'te:

—Īnami musanukona ūcuanuko chu'uni masi cuasamaru chu'uni cu'ache cho'ojana vajuchuju jo'ka sanisōjanaa'me. Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'e ija'che kuamu:

Ovejana repanare kuirakuni vanisōrena vajuchuju te'enachi'a vu'vusōjanaa'me,

chiimu. ³² Jā'ata'ni chu'u jūni vajurani Galilea chejana musanukonare charo saija'mu —chiisi'kua'mu Jesús chukuna'te.

³³ Chikuna Pedro i'kasi'kua'mu repau'te.

—Chekuna ūcuanuko mu'ure jo'kasoto chu'uta'ni mu'ure jma-makarujē'e jo'kamaneja'mu —chiisi'kua'mu.

³⁴ Chikuna Jesús i'kasi'kua'mu repau'te.

—Īnami chuta'a kura chu'ima'tona pāipi sēejuna choteñoā, “Jesure ñama'kua'mu chu'u”, chiija'mu mu'u. Ūcuarepaa'me jā'a —chiisi'kua'mu.

³⁵ Chikuna Pedro jo'e i'kasi'kua'mu.

—Pāipi chu'uni vanisōñu chiitojē'e, “Jesure ñama'kua'mu chu'u”, chiima'ñe mu'una'me chuenisōja'mu chu'u —chiisi'kua'mu.

Chikuna asa chukuna ūcuanuko Jesús neena ūcuaja'che i'kasinaa'me.

Getsemaní chiichejare pa'iu Jesús Dioni sēesi'ere kua'mu
(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46)

³⁶ Jā'aja'ñe i'ka pi'ni Jesús, chukuna repau neenana'me Getsemaní chiichejana sani tī'a ija'che i'kasi'kua'mu chukuna'te:

—Ichejare ñu'iju cha'ajū'u musanukona, chu'u na'a jā'achejaruna sani Ja'kure sēni pi'niñetu'ka —chiisi'kua'mu.

³⁷ Chini repanare jo'ka Pedro'mu Zebedeo mamachīi ka'chanare sa, suma'ñe cuasaku oniasomu repau. ³⁸ Jā'aja'ñe oi'u repanare ija'che i'kaasomu repau:

—Chu'u rekocho jū'iuache rua suma'mu chu'ure. Musanukona ichejana canuka kāima'ñe chu'una'me pa'ijū'u —chiniasomu.

³⁹ Chini te'eu jmacheneru sani ro're ñu'iu meñe sime chejana chia tī'iu Dioni ija'che sēniasomu repau:

—Ja'ku, mu'ure ūseuato pāi chu'ure cu'ache cho'opi'rache ūsekaijū'u. Jā'ata'ni chu'u chiicheta'ni cho'omanejū'u. Ūseuama'to mu'ure uache cho'ojū'u —chiniasomu.

⁴⁰ Jā'aja'ñe i'kacuha vuni, repau neena pa'ichejana co'i ñato kāni ūhiju paniasome repana. Kānisōrena Pedroni i'kaasomu repau.

—¿Musanukonare te'ehorajē'e kāima'ñe chu'una'me pē'jecu'au?

⁴¹ Rekoñoā re'oja'che cho'oñu chiime musanukona; jā'ata'ni re'oja'che cho'ovesume. Jā'ajekuna kāima'ñe Dioni sēeju pa'ijū'u, Ūcuauji cho'okaiuna cu'ache cho'omanēñu chini —chiniasomu Jesús repanare.

⁴² Chini Jesús jo'e sani Puka'kuni ija'che sēniasomu:

—Ja'ku, chu'ure cu'ache cho'ojache ūsekaiuama'to mu'ure uache cho'ojū'u —chiniasomu.

⁴³ Sēnicuha co'i repau neenare jo'e kāni ūhiju pa'inani ñaasomu repau. Repanare uokucacajejani repana ñakocaā ñañejē'e cu'ache ta'piasomu. ⁴⁴ Puka'kuni sēsa chini repanare jo'ka jo'e sani, repau aperumu i'kasi'ere ūcuate'ere i'kaku sēniasomu repau. ⁴⁵ I'ka pi'ni co'i repau neenare ija'che i'kaasomu repau:

—¿Chuta'a vaima'ñe kāiñe ina? Chu'ure Dios Raosi'kure, pāi chēa cu'ache cho'onare jo'karumu tī'acuhamu. ⁴⁶ Juna, vūijū'u; sañu! Chu'uni cu'ache cho'oa'ju chini chekunare jo'kajau ranicuhamu —chiniasomu Jesús repanare.

Jesure pāi chēasi'ere kua'mu
(Mr 14.43-50; Lc 22.47-53; Jn 18.1-11)

⁴⁷ Jesús chuta'a i'katona Judas chukuna docerepana Jesús neenare ja'me pa'ikūji, pāi rua jainukore va'jñana'me vāsoñoā cājinani raku

charo raisi'kua'mu. Judío phairipái chǎ'unana'me judío aina chǎ'urena rianasome repana. ⁴⁸ Jesure jo'kajau Judas aperumu, repanare pái ija'che i'kaasomu: “Musanukonapi Jesuni masia'ju chini, repau pa'ichejana sani tí'ani chūsu pojaja'mu chu'u repau'te. Chu'u já'aja'ñe cho'otona chēa sajǎ'u repau'te”, chiniasomu. ⁴⁹ Já'aja'ñe i'kasi'kujeku Judas, Jesús pa'ichejana rani tí'a,

—¿Pa'iku, Masiu? —chini repau'te chūsu pojosi'kua'mu.

⁵⁰ Já'aja'ñe i'kaku chūsuuna Jesús i'kasi'kua'mu repau'te.

—Chu'ure ja'me pa'isi'ku, mu'u cho'ora chini raisi'e teana cho'ojǎ'u —chiisi'kua'mu.

Chikuna chekuna rani Jesure chēasinaa'me.

⁵¹ Já'aja'ñe cho'ojuna ña Jesure ja'me pa'iku te'eu va'ti ruta judío phairi aire cho'оче cho'okaiku'te cǎjoro tēo vatosōsi'kua'mu.

⁵² Tēouna Jesús i'kasi'kua'mu.

—Mu'u va'ti mañajǎ'u. Pái ũcuanuko va'jñapi cavaju chekunare vanisōna, va'jñana chuenisōjanaa'me. ⁵³ Chu'upi Ja'kuni sēeto teana ángeles rua jainuko pái vaimasinani raora'amu, chu'ure ũsekaijanare. “Ikure já'aja'ñe cho'ocu'amu”, chiiju cuasacosomu mu'u.

⁵⁴ Já'ata'ni chu'upi já'aja'ñe cho'oto, Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'e kuache, “Ija'che cho'ocojñoja'mu”, chiiche ũcuarepa tí'jñema'mu —chiisi'kua'mu.

⁵⁵ Chini Jesús repanare pái ija'che i'kasi'kua'mu:

—¿Je'se pa'ina musanukona chu'ure ñaa'u'te cho'очеja'che va'jñana'me vāsōño cǎjiju chēañu chini raiche? Si'aumucujña Dios vu'e mua musanukonana'me pa'iu páire che'choku pa'isi'kua'mu chu'u. Já'ata'ni musanukona chu'ure chēamanesinaa'me. Iramuta'ni chu'uni Diopi ũsemauna chēame musanukona. ⁵⁶ Já'ata'ni peore ie irumu cho'оче Dios chu'o aperumu kuakaisina kuaju tocha jo'kasi'epi ũcuarepa tí'jñecuhumu —chiisi'kua'mu repau.

Ūcuarumu chukuna Jesús neena ũcuanuko vajuchuju repau'te te'eu'te jo'ka vu'vāsōsinaa'me.

Pái chǎ'una Jesure chu'o sēniasasi'ere kua'mu

(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ Repana Jesure chēasina judío phairi ai Caifás pa'ivuna saasome repau'te, judiopái che'chonana'me judío aina chí' pa'ivuna.

⁵⁸ Já'a cho'oto Pedro so'opi ñaku cho'jepi phairi ai vu'e sa'navu pa'iraripujatu'ka tuhaasomu. Tuha ja'me kaka repavu'e pē'jekaina pái chēanana'me puuasomu repau, Jesure cho'оче'te ñara chini.

⁵⁹ Repavu'e chí' pa'ina judío phairipái chǎ'unana'me judiopái chǎ'una ũcuanuko jorenani ku'e raa'ju chini chekunani chǎ'uasome, “Jesús cu'ache cho'osi'kua'mu”, chiiju jorerena repauni vanisōñe'te chǎ'ñu chini. ⁶⁰⁻⁶¹ Ku'e jña rarena jorena jainuko raisinata'ni ũcuanuko ũuate'e i'kamapuna, Jesure vanisōñe chuta'a chǎ'ucu'aasomu repanare.

Já'ata'ni repauna i'kacuhásirumu chekuna ka'chana ũcuavuna rani kaka ija'che i'kaasome:

—Iku Jesús ija'che i'kasi'kua'mu: “Chu'upi ivu'ere Dios vu'ere ñañosōni choteumucujña jo'e cho'o pí'nija'mu”, chiisi'kua'mu —chiniasome repana.

⁶² Já'aja'ñe kuarena asa phairi ai vuni Jesure ija'che sēniasomu:

—¿Je'se chiiku mu'u? Ina mu'ure i'kache, ¿ũcuarepaa'che mu'u i'kasi'e? —chiniasomu.

⁶³ Jã'ata'ni Jesús i'kamaneasomu. I'kamauna phairi ai jo'e i'kaasomu.

—¡Dios Si'arumu Pa'ikuni roiũ chu'o ũcuarepare i'kaa'ku chini chũ'umu chu'u mu'ure! Mu'upi pãĩ ũcuanukore chũ'ua'ku chini Dios Mamaku Cristo pani kuajũ'u chukuna'te —chiniasomu.

⁶⁴ Chikuna Jesús i'kaasomu.

—Ūcuau'mu chu'u. Ūcuachi'a ija'che i'kamũ chu'u musanukonare: Na'a pa'isirumu musanukona chu'ure Dios Raosi'kure Ja'ku peore Cho'omasũ uajũtu cakã'kore kueñe ñu'ikũji pikona'me cunaumupi cajekuna ñajanaa'me —chiniasomu.

⁶⁵ Jã'aja'ñe i'kauna asa pe'rukũ phairi ai repau ju'ikãña meñe rueni che'reku chekunani ija'che i'kaasomu:

—Dios rua cuheche'te i'kasi'kua'mu iku. Iku cu'ache cho'osi'e kuanare chekunare chiima'me mai. Musanukonare iku i'kasi'e asasinare, ⁶⁶ ¿je'se cuasoku? —chiniasomu.

Chikuna i'kaasome repana.

—Cu'ache cho'oku'te vanisõñe pa'imũ —chiniasome.

⁶⁷⁻⁶⁸ Ūcuarumu pãĩ Jesús ñakocaã kãase'rechoji quẽo tusũ repau chiana coo tutujũ jẽsoasome. Chekuna ija'che i'kajũ repau chiana charaasome:

—Mu'upi, Dios Raosi'ku pani cuasa i'kajũ'u. ¿Neepi mu'ure charare? —chiniasome.

Pedro, "Jesure ñama'kua'mu chu'u", chiisi'ere kuumũ

(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Jã'a cho'oto Pedro repavũ'e sa'navũ cararipu'te ñu'iu paniasomu. Ūcuarumu romichĩio repavũ'e cho'oche cho'okaiko repau'te rani ija'che i'kaasomo:

—Mu'u ũcuaja'che Jesús Galilea cheja cakuna'me ku'isi'kucosomu —chiniasomo.

⁷⁰ Jã'ata'ni Pedro chekuna ũcuanuko asaju'te ija'che i'kaku jachaa-somu:

—Mu'u i'kache vesumu chu'u —chiniasomu.

⁷¹ Jã'aja'ñe i'kacuha repavũ'e kakasa'aro'te sani pa'ina cheko romichĩio repau'te ña chekunani ija'che i'kaasomo:

—Iku ũcuaja'che Jesús Nazaret vũ'ejoopo cakuna'me pa'isi'kucosomu —chiniasomo.

⁷² Chikona Pedro Dioni roiũ jo'e jachaku ija'che i'kaasomu:

—Jã'are ñama'kua'mu chu'u —chiniasomu.

⁷³ Jmamarũ pa'isirumuna repacheja pa'ina Pedro'te sani ija'che i'kaasome:

—Mu'u ũcuaja'che chekurumu Jesús neenare ja'me pa'isi'kucosomu. Mu'u cutuchũ'opi asa masime chukuna, Galilea cheja cana cutuche chu'o i'kakuna —chiniasome repana.

⁷⁴ Chitena Pedro Dioni roiũ,

—Chu'upi chu'o ũcuarepare i'kama'to Diopi cu'ache cho'oa'ku chu'ure —chiũ jachaku,— Jã'are ñama'kua'mu chu'u —chiniasomu. Repau jã'aja'ñe i'katona kura chuniasomu. ⁷⁵ Chu'ina Pedro, repau'te Jesús i'kasi'ere cuasaasomu, "Chuta'a kura chu'ima'tona choteñoã jachaku, 'Jesure ñama'kua'mu chu'u', chiija'mu mu'u", chiisi'ere. Jã'are cuasa Pedro repacheja pa'isi'ku eta rua oiche oniasomu.

27

Pilatoji vanisõñe'te chǎ'ua'ku chini Judío phairipái chǎ'unana'me judío aina Jesure sa jo'kasi'ere kuamũ

(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)

¹ Ñatasirũmu repaña judío phairipái chǎ'unana'me judío aina ũcuanũko, “Pilatoji jā'ure Jesure vanisõñe chǎ'ua'ku chini ũcuañni sa jo'kañu”, chiniasome. ² Cutu pi'ni Jesure vëe Romapái chǎ'ukuni Pilatonni sa jo'kaasome repaña.

Judas jũ'isi'ere kuamũ

³ Ũcuarũmu Judas, Jesure cu'ache cho'ojanare jo'kasi'ku repanapi, Jesuni vanisõñe'te Pilatoji chǎ'ua'ku chini sajuna ña repau cu'ache cho'osi'e suma'ñe cuasaasomũ. Jā'aja'ñe cuasa repau Jesure isiku koosi'e kurire're treintarepare're repare're ro'isinani judío phairipái chǎ'unana'me judío ainani jo'e co'choasomũ repau. ⁴ Jo'e co'choku ija'che i'kaasomũ repau:

—Jesure, cu'ache cho'omanesi'kuni vanisõa'ju chini jo'kakũ cu'ache cho'osi'kuamũ chũ'u —chiniasomũ repau repanare.

Chikuna i'kaasome repaña.

—Chũkuna'te chũ'ojẽ'e peomũ jā'a. Mũ'u cho'osi'ea'me jā'a —chiniasome repaña.

⁵ Chini koocuhejuna Judas, kurire're Dios vũ'ena kaka su'a ũha sanisõasomũ. Sani sũkiñũ mũmu cakapuna mũni pĩsime quẽo sũo ũcuañi meñe cavana pĩsimeji quẽo chãni rueeu jũnisõasomũ repau.

⁶ Repau jũnisõsirũmu phairipái chǎ'una repare're kurire're sia sãñechi'a ija'che i'kaasome:

—Ire're kurire're vanisõjare sa jo'kasi'e ro'i, ro'isire'rejekuna cãjovũ Dios vũ'e pa'ivũ mañacu'amũ. Mai aipái chũ'u jo'kasi'e jā'aja'ñe cho'оче ãsemũ —chiniasome repaña.

⁷ Chini repare're cho'ojache cutu pi'ni toto miicheja chiichejare kooasome repaña, tũipái rani pa'ijũ jũnisõrena tãjachejare cho'o care'va paañu chini. ⁸ Jā'ajekuna repacheja vanisõjare sa jo'kasi'e ro'i ro'isire're koosichejajekũ irumũjatũ'ka Chiecheja ve'emũ.

⁹ Jā'aja'ñe cho'orena aperũmu Dios chũ'o kuasi'ku Jeremias kuaku tocha jo'kasi'epi ũcuarepa ti'jñesi'kuamũ. Ija'che chiimũ repa tocha jo'kasi'e:

Diopi chǎ'ũna chũ'u cho'osi'ejache cho'ojũ Israelpái chejare kooñu chini pãñu'te jo'kasi'e ro'i ro'isinũko kurire're treintarepare're mini saasome.

¹⁰ Repare're mini sa toto miicheja chiichejare kooasome repaña, chiimũ.

Pilato Jesure chũ'o sēniasasi'ere kuamũ

(Mr 15.2-5; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

¹¹ Reparũmu pã chǎ'uku Pilato ũcuañ ti'jñeñena Jesuni sa nukorena ija'che sēniasomũ:

—¿Judíopái ũcuanũkore chǎ'uku'u mũ'u? —chiniasomũ.

Chikuna Jesús,

—Ũcuañ'mũ chũ'u —chiniasomũ.

¹² Judío phairipái chǎ'unana'me judío aina,

—Si'ache cu'ache cho'okũ'mũ ikũ —chiniasome repau'te. Jã'ata'ni Jesús repanare sãĩñe i'kamaneasomũ. ¹³ Jã'ajekũna Pilato repau'te sēniasomũ.

—¿Ina mu'ure cu'ache i'kache asama'ku mu'ũ? —chiniasomũ.

¹⁴ Jã'ata'ni Jesús jmamakarũjẽ'e i'kamaneasomũ. Repau sēñe'te i'kamana Pilato, “¿Jeeja'iu'ũ ikũ?”, chiiũ cuasaasomũ.

Pãi Jesure vanisõñe chũ'usi'ere kũamũ
(Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.39–19.16)

¹⁵ Repau Pilato ũsurũmũ pa'iche pascuarũmũ tĩ'ato chẽacojñosi'kure te'eũ'te etoasomũ, pãi, “Jã'uni etojũ'ũ”, chiicojñokũni. ¹⁶ Reparũmũ pãiu rua cu'ache cho'osi'ku Barrabás pãi chẽavũ'ere paniasomũ, repau cho'osi'e pãi ũcuanũko asa masicojñokũ. ¹⁷⁻¹⁸ Ũcuarũmũ Pilato ija'che cuasa, “Ikũre Jesure pãipi jainũko jovojuña ña pe'ruju chũ'uni ra jo'kacosome”, chini pãi jainũko chi'i pa'ichejana ija'che sēniasomũ:

—¿Neeni etojũ'ũ chiiche musanũkona chũ'ure? ¿Barrabani? Jã'apãani, ¿Dios Raosi'ku chiicojñokũni Jesuni etoja'che chũ'ũ? —chiniasomũ.

¹⁹ Jã'aja'ñe sēniasa repau pãi chũ'ũku ñu'isaiũ ñu'itona repau rũjo chũ'o raoasomo repau'te. “Jã'ure re'oku'te pãiu'te cu'ache cho'omanejũ'ũ. Mu'ũpi repauni chẽa paakuna ñami rua vajũchũache ñoñe'te cu'ache kãni ñasi'koa'mo chũ'ũ”, chiniasomo.

²⁰ Jã'ata'ni judío phairipãi chũ'unana'me judío aina pãire rua i'kaasome, repanapi Barraba'te etochena'me Jesure vanisõñe'te sēapu chini. ²¹ Ũcuarũmũ Pilato repanare pãi jo'e sēniasaasomũ.

—Inare ka'chanare, ¿jauni etojũ'ũ chiiche musanũkona chũ'ure? —chiniasomũ.

Chikũna repana,

—Barrabani etojũ'ũ —chiniasome.

²² Chitena Pilato ija'che sēniasomũ:

—Jã'aja'ñe cho'oni, Jesure, Dios Raosi'ku chiicojñokũ'te, ¿je'se cho'oja'che chũ'ũ? —chiniasomũ.

Chikũna repana ũcuanũko,

—Kurususẽ'verona jẽ'jo nũko vẽasõjũ'ũ jã'ure —chiniasome.

²³ Chitena Pilato i'kaasomũ.

—¿Ëquere ikũ Jesús cu'ache cho'ou? —chiniasomũ.

Jã'ata'ni repana jo'e ũjachũ'o cuiju,

—Kurususẽ'verona jẽ'jo nũkojũ'ũ jã'ure —chiniasome.

²⁴ Jã'aja'ñe i'kaju repanapi na'a rua pe'ruju i'kajũna asa Pilato, “T'kate'ecuhamũ chũ'ũ inare”, chiiũ cuasaasomũ. Jã'ajekũna repana cho'oñu chiiche'te chũ'ũcuhekũ repau chũ'o peoche'te cho'o ñokũ jãjñare choara chini okore raa'ju chini chũ'ũasomũ repau. Oko rarena repana ñaju'te jãjñare choaku repanare ija'che i'kaasomũ repau:

—Chũ'ũ ikũre vanisõñe chũ'ũcuhekũjekũ chũ'o peomũ. Musanũkona cho'oche'me jã'a —chiniasomũ Pilato repanare.

²⁵ Chikũna pãi ũcuanũko ija'che i'kaasome:

—Jã'ure vanisõsi'e ro'i chukunana'me chukũna jojocojñosina ro'ijanaa'me —chiniasome.

²⁶ Jã'aja'ñe i'karena asa Pilato repana chiiche cho'okũ Barrabani etoasomũ. Jesureta'ni su'isueche'te chũ'ũasomũ repau. Su'isue

pi'nirena repau neenani sōtaopāire Jesure jo'kaasomū repau, sa kurususē'verona jē'jo nukoa'jū chini.

²⁷ Ūcuarūmū sōtaopāipi Pilato neena repau vū'ena sa nukoasome Jesure. Repau'te sa nuko chekunare sōtaopāi soni rao chi'i Jesure rūhiso'koro nukoasome repana. ²⁸ Chi'i nukaju repau'te, kāña tī'tesō chimaajakāare sachaasome repana. ²⁹ Ūcuachi'a miu tuhivū cho'o repau sījopūna tuo vāsocho pāi chū'una cājiño repau ūjajūtuna ūsiasome repana, cājia'ku chini. Jā'aja'ñe cho'o repauni pāisoju ūcuau tī'jñeñena ro're pūū ū'ijū, ija'che i'kaasome repana: “Ikupi judiópāire si'arūmū chū'uku paaū”, chinasome.

³⁰ Ūcuachi'a repauni coo tutujū vāsocho repau cājiñoji tua repau sījopūna rua vaniasome repana. ³¹ Jā'aja'ñe cho'oju repau'te pāiso pi'ni, repana sachasikāa tito repau ju'isikāare jo'e sachaasome repana. Sacha pi'ni kurususē'verona jē'jo nukoñu chini repau'te sasōasome repana.

Jesure kurususē'vero jē'josi'ere kuaṁū
(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

³² Repacheja etua Jesure saju Simonre Cirene cheja cakure chēa repau tātavana kurususē'vero tuo, “Mū'upi isē'vero kuāa sakaijū'ū”, chinasome repana.

³³ Saiju Gólgota aikūtina tī'asinaa'me repana. (“Gólgota” chini “Pāi sījopūjakūti” chiimū.) ³⁴ Repacheja tī'asirūmū Jesure ūche cono ruara'ka ja'mesi'ere ūkuasinaa'me repana. Jā'ata'ni Jesús jmamakarū ūku ña jo'e ūkucuhesi'kua'mū.

³⁵ Repana Jesure kurususē'vero jē'jo nukosirūmū sōtaopāi repau ju'isikāñare paañu chini catara'karūā mami tochasira'karūāpi chejana su'asinaa'me Jesús ju'isikāña paajauni jñaañu chini. ³⁶ Jā'aja'ñe cho'o pi'ni Jesuni pē'jeñu chini ūcuachejana pūasinaa'me repana. ³⁷ Ūcuachi'a repauni cho'oju soju repau'te cu'ache i'kasi'ere kuaju, JESUA'MU IKU. JUDIOPĀI CHŪ'UKU'MU, chiiche chooko'ana tocha kurususē'vero chā'tirona jē'jo suosinaa'me repana.

³⁸ Ūcuachi'a pōse ñaasinare ka'chanare kurususē'veroāna jē'jo Jesús ūjajūtū cakā'kona chekure nukosinaa'me repana. Chekuni kā'kojūtū cakā'kona nukosinaa'me. ³⁹⁻⁴⁰ Repanare jē'jo nukosirūmū repacheja caraina Jesure tea ñaju repana sījo sū'cuiju cu'ache i'kaju caraisinaa'me.

—“Dios vū'e ñañosōni choteumucujñana jo'e cho'o pi'nija'mū chu'ū”, chiisi'kua'mū mū'ū. Jā'aja'ñe i'kasi'ku chura mū'upi meñe jū'iñe ūsejū'ū, masini. Dios Mamaku pani cajejū'ū jā'acheja kurususē'vero —chiisinaa'me repana.

⁴¹ Judío phairipāi chū'unana'me judiópāi che'chonana'me judío aina ūcuaja'che pāisoju repau'te cu'ache i'kasinaa'me.

⁴² —Chekunare jū'iñe ūsesi'kuasomū jā'ū. Jā'ata'ni repau'te chura ūcuauji meñe jū'iñe ūsecu'amū. “Israelpāi chū'uku'mū iku”, chiicojñosi'kua'mū repau. Jā'ajekuna ūcuachejapi cajea'ku. Repauji cajeuna ñani, “Dios Mamaku'mū iku”, chiiju cuasajanaa'me mai. ⁴³ “Dios chu'ure Ūcuauñi cuasakuna cho'okaija'mū”, chiisi'kua'mū repau. Ūcuachi'a, “Dios Mamaku'mū chu'ū”, chiisi'kua'mū. Jā'ajekuna

chura Puka'ku Diopi cho'okaa repau'te, Repauji ũsera chini — chiisinaa'me repana.

⁴⁴ Repauna'me kurususē'veroā jē'jo nukocojñosina ũcuachi'a ja'me cu'ache i'kasinaa'me Jesure.

Jesús jũ'isi'ere kũamũ

(Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

⁴⁵ Reparumũ nukarepau su'itona ũsuũ miañe ta'pisõũna cheja si'acheja trejatu'ka chija'isi'kua'mũ. ⁴⁶ Jā'aja'ñe cho'otona Jesús ujachũ'opi ija'che i'kakũ cuisikua'mũ:

—*Elí, Elí, ¿lema sabactani?* —chiisi'kua'mũ. (Ija'che chiimũ jā'a, “Dios, chũ'ure Paaku, Dios, chũ'ure Paaku, ¿je'se pa'ũna mu'u chũ'ure jo'kasõku?” chiimũ.)

⁴⁷ Jā'aja'ñe i'kaũna asa repacheja pa'ina te'ena ija'che i'kasinaa'me:

—Aperumũ pa'isi'kũni Elĩani soicosomũ jā'ũ —chiisinaa'me.

⁴⁸ Ũcuarumũ repanare ja'me pa'ikũ te'eũ vũ'vũ sani chũisovũ mini uche cono ruara'kana chũũ vāsochona quẽo suõ Jesuni muosi'kua'mũ chũ'chũ ũkua'kũ chini. ⁴⁹ Jā'ata'ni chekũna ija'che i'kasinaa'me:

—Cho'omanejũ'ũ. Elĩapi rani repau'te jũ'iñe ũseche'te ñañũ. Raimanejacomũ repau —chiisinaa'me repana.

⁵⁰ Jā'aja'ñe i'katona Jesús jo'e ruũ cuicuha jũnisõsi'kua'mũ.

⁵¹ Repau Jesús jũ'itona Dios vũ'e sa'navũ caruupũ kakasa'aro rueekāũ ũcuate'ekāapi joorepapoji umũpi vũ'evũna che're cajeasomũ. Ũcuachi'a cheja si'acheja pi'rukũna catapuã jonisõasomũ.

⁵² Ũcuachi'a jũ'isinare tāsicojña ta'pisipuã cata ũcuate'epuã vataasomũ. Jā'aja'ñe cho'õna vajurumũ Diore cuasasiva'na jainũko Ũcuauji vasõna vajurani repanare tāsichejñapi etaasome. ⁵³ Jesús jũnisõ tãcojñosi'kũ vajuraisirumũna Jerusalén vũ'ejoopona satena pãĩ ruũ jainũko ñaasome repanare.

⁵⁴ Ũcuarumũ sõtaopãĩ cienrepanare chũ'ũkũ sõtao Jesure pẽ'jekainana'me cheja pi'ruche'te ñajũ reparumũ cho'oche peore ña, kukusõ ija'che i'kasinaa'me:

—Dios Mamarepaku pa'icosomũ jā'ũ —chiisinaa'me.

⁵⁵ Jā'a cho'oto Galilea chejapi ja'me raijũ Jesure kuirasiva'na romiva'na so'opi nukajũ ñajũ pa'isinaa'me repau'te cho'oche. ⁵⁶ María Magdalenaamo, María Santiagona'me José pũka'koa'mo, Zebedeo mamachũĩ pũka'koa'mo, chekũna romina'me pa'isinaa'me.

Jesure tãsi'ere kũamũ

(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁵⁷⁻⁵⁸ Na'isõsirumũna José kuriũ Arimatea vũ'ejoopo cakũpi rani pa'iu Jesure cuasaku jovosi'kũ rani tĩ'a, Jesuni jũ'isi'kũni sa tãra chini sani Pilatoni sēniasomũ. Sēkũna Pilato repaũni ĩsia'ju chini chũ'ũasomũ. ⁵⁹⁻⁶⁰ Repau'te sēni ĩsiũna sábanakāũ menojẽ'e peokāapi rea aikũti caripana repau mamarepa cho'osicojena sa cuaa ũhaasomũ. Repacoje kakacheja catapu ruũ ujarũji ũha ta'pisõ sanisõasomũ repau.

⁶¹ Jā'ata'ni María Magdalena'me cheko María repacoje ti'jñeñe'te ñũ'ijũ ñajũ paniasome.

Jesure tāsicoje pẽ'jekaijanare jo'kasi'ere kũamũ

⁶² Jo'e apeñatato p̄aumucusena judío phairipāi ch̄'ūnana'me fariseopāi Pilato pa'iv̄u'ena sani chi'i ija'che i'kaasome repau'te:

⁶³ —Ch̄ukuna'te paaku, repau joreu chuta'a vajurumu i'kasi'e churana cuasame ch̄ukuna. Ija'che i'kasi'kua'mu repau: “Ch̄'ūpi chuenisōni choteumucujña pa'isirumuna jo'e vajurajamu”, chi-isi'kua'mu.

⁶⁴ Jā'ajekuna mu'ūpi repau'te tāsicoje pē'jejanare choteumucujña ch̄'ū jo'kato na'a re'omu. Jā'aja'ñe cho'oma'to chekurumu repau neena ñamina rani repau'te ñaa sa jorejū, “Vajuranicuhasi'kua'mu repau”, chiijū pāire kuajanaa'me. Aperumu ūcuanapi jorejuna pāi jainuko jachama'ñe, “Jesús Dios Raosi'kua'mu”, chiijū cuasasinaa'me. Jā'ajekuna irumuna repanapi jā'aja'ñe cho'o jorejū i'kajuna pāipi na'a jainuko jachama'ñe cuasato na'a rua cu'aja'mu —chiniasome repana.

⁶⁵ Chitena Pilato i'kaasomu.

—Jau. Repau paasina repau'te ñaamanea'jū chini peore cho'ore'ochetu'ka cho'ojū inare sōtaopāi repacoje pē'jejanare sa repana cho'ojache masi i'ka jo'kajū'u pē'jea'jū —chiniasomu.

⁶⁶ Chikuna sani Jesure tāsicoje ta'pisi'pū catapu cha'opi je'na s̄oasome, pāipi vataru ña masiñu chini. Jā'aja'ñe cho'o pi'ni repacoje pē'jekaijanare sōtaopāi ūcuachejana jo'kaasome repana.

Jesús vajuraisi'ere k̄am̄u

(Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

28

¹ Repana judiōpāi p̄aumucuse carakuna María Magdalenana'me cheko María romicorumu apeñatatoña Jesure ūhasicojere ñañu chini saniasome. ² Repana sani t̄'asirumu teana cheja rua pi'ruasomu cunaumu Diore ja'me pa'ikūji ángelpi ūcuachejana cajekuna. Cajē Jesure tāsicoje sani t̄'a repacoje ta'pisi'pū catapu kuño ūha ūcuapu sē'sevu'te p̄u ñuniasomu repau. ³ Repau ángel oko fe'neñeja'ñe ko'sija'iu ñoasomu. Repau ju'ikāña pojakāña paniasomu. ⁴ Jā'aja'ñe ju'ikūni ña repacoje pē'jesina sōtaopāi k̄ukucajejani kurukurujū jūnisōñena ūniasome. ⁵ Jā'ata'ni ángel repanare romi ija'che i'kaasomu:

—Vajuchūmanejū'u. Musanukona Jesure ku'eche masimu chū'u. Kurususē'verona jē'jo nuko vēasōsi'kūni ku'eme musanukona.

⁶ Icheja peomu repau. Vajuranicuhasi'kua'mu, repau chuta'a jū'imarumu cho'ora chiisi'e. Repau'te ūhasicheja rani ñajū'u.

⁷ Kaka ña pi'ni teana sani repau neenare ija'che kuajū'u: “Jesús vajuranicuhasi'kua'mu. Musanukonare na'a charo Galilea chejana saija'mu repau. Ūcuachejana sani repau'te ñajanaa'me musanukona”, chiijū'u repanare. Musanukona jā'are kuara chini raisi'kua'mu chū'u —chiniasomu ángel repanare.

⁸ Ūcuarumu romiva'na jā'aja'ñe i'kauna asa k̄ukusōsiva'nata'ni ūcuacojepi cu'arepa eta pojoju v̄u'v̄uasome, Jesús neenani chū'ore k̄añu chini. ⁹ V̄u'v̄ujuna peosichejapi Jesús repanare ti'jñeñe rani nukaku ija'che i'kaasomu:

—Re'oja'che pa'ijū'u musanukona —chiniasomu. Chikuna repau cū'ana sū'ka pojoasome repana. ¹⁰ Jā'aja'ñe cho'ojuna Jesús repanare ija'che i'kaasomu: —Vajuchūmanejū'u musanukona. Sani chū'u

neenare ija'che kuaǵũ'ũ: “Jesús musanukonare, ‘Galilea chejana saijũ'ũ; ũcuachejana chũ'ũre ñajanaa'me’, chiisi'kua'mũ”, chiiǵũ'ũ repanare —chiniasomũ repaũ.

Sõtaopãĩ kuasi'ere kuamu

¹¹ Repana asasi'ere kuañũ chini romiva'na chuta'a saitona sõtaopãĩ Jesure tãisikoje pẽ'jesina chekũna te'ena vũ'ejoopona charo sani tĩ'a repacheja cho'osi'e peore judío phairipãĩ chũ'unani kuaasome. ¹²⁻¹³ Kuarena asa repana judío phairipãĩ chũ'ũna judío ainana'me chi'i repana cho'ojache cutu pi'ni sõtaopãĩre ija'che i'kajũ kuri rũa ñiasome:

—Pãĩ ũcuaukore ija'che kuaǵũ'ũ: “Chukũna kãnisõsirũmũna Jesure repaũ neena ñamina rani ñaa sasõsinaa'me”, chiiǵũ'ũ.

¹⁴ Musanukonapi jã'aja'ñe kuarena asani chekurũmũ maire chũ'ũku pe'ruja'mũ musanukonare. Jã'ata'ni chukũnapi i'kajũna cu'ache cho'ochẽ chũ'ũmanaja'mũ repaũ musanukonare —chiniasome.

¹⁵ Chitena sõtaopãĩ kuri koo sani repana chũ'ũsi'e cho'oasome. Jã'aja'ñe cho'osi'ejekũna judiõpãĩ irũmũjatũ'ka repana kuasi'e, “Ũcuarepaa'me jã'a”, chini cuasajũ chekũnare ũcuare kuame.

Jesús repaũ neenare chũ'ũ jo'kasi'ere kuamu

(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁶ Ũcuarũmũ chukũna Jesús neena oncerepana Galilea chejana sani aikũtina mũisinaa'me, Jesús chukũna'te saijũ'ũ chiisikũtina. ¹⁷ Sani mũni Jesure ña pojojũ ro're pũusinaa'me chukũna. Chekũna te'ena jachajũ, “Jesuma'mũ ikũ”, chiiǵũ cuasasinaa'me. ¹⁸ Jã'aja'ñe cuasajũna Jesús repanare kueñe sani ija'che i'kasi'kua'mũ:

—Dios chũ'ũre cũnaũmũ pa'inana'me cheja pa'inare peore chũ'ũñe jo'kasi'kua'mũ. ¹⁹ Jã'ajekũna sani ku'ijũ pãĩre si'achejũna pa'inani Dios chũ'ũre chũ'vaju pa'ijũ'ũ, repanapi asa chẽa chũ'ũni cuasaju chũ'ũ neena paapũ chini. Musanukona chũ'vachũ'o asa chẽa chũ'ũre cuasanare okoro'vejũ pa'ijũ'ũ, Ja'kũna'me chũ'ũ Repaũ Mamakũna'me Repaũ Rekocho repanare paacheji ñoa'kũ. ²⁰ Ũcuachi'a chũ'ũ musanukonare chũ'ũsi'e peore che'chojũ'ũ repanare, jachama'ñe cho'ojũ paapũ. Chũ'ũ musanukonare cheja si'asõñetũ'ka si'arũmũ ja'me pa'ija'mũ —chiisi'kua'mũ repaũ. Re'omũ.

San Marcos Jesús cheja pa'iu cho'osi'ere kuamũ

Juan Pãi Okoro'vesi'ku pãi peochejare pa'iu pãipi saiũana Dios chu'o chu'vasi'ere kuamũ

(Mt 3.1-12; Lc 3.1-9; Jn 1.19-28)

¹ Jesucristo Dios Mamaku pa'iche'te chu'o re'oja'chere kuapi'ramũ ie chu'o:

² Aperumũ Dios chu'o kuasi'ku Isaías ija'che tocha jo'kaasomũ: Mũ'u cheja cajejache kuajauni charo saoja'mũ chu'u,

pãipi mũ'u cajejachere asa repaña rekoñoãre care'va paapu chini.

³ Kuaku pãi peochejare sani pa'iu pãipi repauni saito ujachu'opi ija'che i'kaku chu'vaja'mũ:

“Maire Paaku t'i'api'ramũ.

Repauni cha'aju musanukona rekoñoã ma'a rũhiñe pa'ima'a care'vacheja'che

re'ojarekoñoã care'vajũ pa'ijũ'u”, chiija'mũ, chiiche tocha jo'kaasomũ repaũ.

⁴ Ūcuarumũ Juan pãi peochejare sani pa'iu pãi okoro'veku paniasomũ. Ūcuachi'a repañare ija'che chu'vakũ paniasomũ repaũ:

—Musanukona cu'ache cho'oche ũhaso re'oja'chere mama cuasajũ'u, Diopi musanukona cu'ache cho'osi'ere tunoso jo'e cuasamanea'ku. Cu'ache cho'oche'te ũhaso Dioni cuasaju okoro'vecojñojũ'u —chiũũ chu'vakũ paniasomũ repaũ Juan.

⁵ Ūcuarumũ jainũko pãi Judea cheja pa'inana'me Jerusalén vu'ejoopo pa'ina Juan chu'vachu'ore asaũũ chini saniasome. Sani repaña cu'ache cho'osi'ere Dioni kuarena Juan, Jordán chiachana okoro'veasomũ repañare. ⁶ Repaũ Juan ju'ikãa camello rañapi cho'osikãa paniasomũ. Corejakãa va'i ca'ni kãare tũniasomũ repaũ. Aũ, pũ'suva'nana'me airo pũji ãiu paniasomũ repaũ. ⁷ Juan repañare pãi chu'vakũ ija'che i'kaasomũ:

—Na'a pa'isirumũ cheku na'a ruã masikũji rani pa'iu na'a ruã re'oja'che cho'okaija'mũ musanukonare. Chu'ure na'a ruã masikũjekuna repaũ'te cuasaku, vajuchuku pa'imũ chu'u. ⁸ Chu'u musanukonare okopi okoro'vecuhamũ. Repaũ'ta'ni na'a ruã masikũjeku ruã masicheji cho'oku Dios Rekocho'te ãsija'mũ repaũ musanukonare —chinasomũ repaũ.

Jesure okorosi'ere kuamũ

(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

⁹ Ūcuarumũ Jesús Nazaret vu'ejoopo Galilea cheja cajoopo pa'isi'kupi Jordán chiachana sani t'i'aũna Juan repaũ'te okoroasomũ ũcuachiachana.

¹⁰ Okoroũna Jesús chiacha nukasi'kupi po'ore mani nukakuna cunaumũ teana re'ojaumũ care'o Dios Rekocho ũkupoja'iu ũcuauñi cajekuna ñaasomũ. ¹¹ Dios Rekocho cajesirumũ cunaumũpi ija'che i'kache asoasomũ:

—Mũ'u chu'u chũũ chu'u oiũ paaku'mũ. Mũ'ure ruã pojomũ chu'u —chiiche asoasomũ.

Vati ai Jesure cu'ache cho'oa'ku chini chũ'ute'esi'ere kɛamɔ

(Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)

¹² Jã'a cho'ocuhasirɔmɔ Dios Rekochoji Jesure pãi peochejana saasomɔ. ¹³ Saɔna ũcuachejare cuarentarepaumucujña paniasomɔ repau cu'ava'nana'me. Pa'ɩna vati ai repauni cacu'ora chini rani rɔa chũ'ute'easomɔ. Reparɔmɔ ángeles rani repau'te kuiraasome.

Jesús Galilea cheja apɛvɔamɔ pãi chũ'vache

(Mt 4.12-17; Lc 4.14-15)

¹⁴ Juan Pãi Okoro'vesi'ku pãi chẽavũ'e cuaosirɔmɔ Jesús Galilea chejana saniasomɔ Dios chũ'o re'oja'chere chũ'vara chini. ¹⁵ Chũ'vakũ ija'che i'kaasomɔ repau:

—Dios chiisirɔmɔ Repau Raosi'ku pãi ũcuanukore chũ'urɔmɔ tĩ'api'ramɔ. Jã'ajekuna mɔsanukona cu'ache cho'ochete ũhasõ mama cuasa, “Dios chũ'o ũcuarepaame”, chiijũ asa chẽa cuasajũ'ũ —chiijũ paniasomɔ Jesús.

Va'i chonare ũcuaka'chapanare Repau chũ'ũñe'te cho'ojũ paapu chini Jesús chẽasi'ere kɛamɔ

(Mt 4.18-22; Lc 5.1-11)

¹⁶ Ũcuarɔmɔ Jesús Galilea chiara rũ'tava'te ku'ɩ Simonre repau cho'jeu Andrena'me ñaasomɔ. Va'i chonajeju va'i chorũji chiara'te choju paniasome repana. ¹⁷ Repanare Jesús ija'che i'kaasomɔ:

—Rani chũ'uni ja'me ku'ijũ chũ'ũ chũ'ũñe'te cho'ojũ pa'ijũ'ũ. Va'i sani va'ire jña ranaa'me mɔsanukona. Chura chũ'upi cho'okaiuna sani pãire jña chũ'uni rakaiju pa'ijũ'ũ —chiniasomɔ Jesús repanare. ¹⁸ Jã'aja'ñe i'kauna asa teana va'i chorũã jo'ka ũcuauuna'me saniasome repana.

¹⁹ Jã'achejapi jo'e jmachenerũ sani Zebedeo chũire Santiagona'me Juanre ñaasomɔ repau. Choovũ'te pa'ijũ va'i chorũãre care'vajũ paniasome repana. ²⁰ Ũcuarɔmɔ repanani Jesupi sokuna, “Jau”, chini, choovũ pa'iku'te pũka'kure repau'te cho'ochete cho'okainare jo'ka Jesuna'me saniasome repana.

Pãiu'te pa'isi'kure vatire etosi'ere kɛamɔ

(Lc 4.31-37)

²¹ Ũcuarɔmɔ Jesús repau neenana'me sani Capernaum vũ'ejoopona tĩ'aasome. Tĩ'a pa'ɩ pũaumucuse Jesús judiõpãi chi'ivũ'ena kaka che'choasomɔ repavũ'e chi'i pa'inare. ²² Repana pãi Jesupi rɔa masakũ masi che'chokuna asa jñano, “Ikũ Jesús judiõpãi che'chona che'chocheja'che che'choma'ñe rɔa masi che'chomũ”, chiniasome.

²³ Reparɔmɔ ũcuavũ'ere pãiu vatire paaku paniasomɔ. Vatire paakujekũ Jesús i'kache'te asa cuikũ i'kaasomɔ repau.

²⁴ —Jesús, Nazaret raisi'ku chũkuna'te cho'omanejũ'ũ. Mũ'ũ pa'iche masimũ chũ'ũ. Dios Raosi'kuamũ mu'ũ. Re'okũ'mũ. ¿Chũkunanani cu'achejana saora chini rakũ mu'ũ? —chiniasomɔ repau.

²⁵ Jã'aja'ñe i'kauna Jesús repau'te vatire jo'e i'kache ũsekũ ija'che i'kaasomɔ:

—Re'omũ. Ũcuamakaru i'kajũ'ũ. Etajũ'ũ mu'ũ jã'ure pãiu'te —chiniasomɔ Jesús.

²⁶ Jesupi, “Etajũ'ũ”, chikuna vatipi cho'okuna repau pãiu rɔa kurukuruasomɔ. Ũcuarɔmɔ vati rɔa ũjachũ'opi cuikũ eta sanisoasomɔ.

27 Jesupi vatini eto saouna ña kukuso pãi ũcuanuko sãinechi'a sēniasome.

—¿Je'se pa'ikujeku iku vati chũ'umasiku? ¿ÿquea'che iku mama che'choche? Iku Jesupi rua masikujeku chũ'uto vatijatũ'ka repau chũ'ũñe jachamañe cho'ome —chiniasome repana. 28 Jesús cho'osi'e ñasinapi kueñe pa'inare kũarena asa Jesús pa'iche'te Galilea cheja pa'ina ũcuanuko rua na'mi asaasome.

Simón Pedro vao'te Jesús vasosi'ere kũamũ
(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

29 Ūcuarũmũ Jesús judiõpãi chi'ivũ'e eta Simonna'me Andrés vũ'ena mũa kakaasomũ Santiagona'me Juan. 30 Kaka ñato Simón vao cha'vo ravũna jũ'io ũniasomo. Jã'ajekũna, repaoni vaso'a'ku chini Jesuni i'kaasome repana. 31 I'kajũna jũ'iko ũhiko'a kueñe sani repao jũtũna chẽa vuoũna cha'vosi'e teana chũũsoasomũ repao'te. Chũũũna repao vajũo ãure ãuasomo repanare.

Jũ'iva'nare jainũkore Jesús vasosi'ere kũamũ
(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

32 Na'irepa chijajũvana Jesús pa'ivũ'ena pãi jũ'iva'nare peore saju vati paanare saasome. 33 Repajoopo pa'ina rua jainũko Jesús pa'ivũ'e jatisa'arona chi'iasome. 34 Chi'irena Jesús jũ'inare si'ache ravũ paanare jainũkore vasosoasomũ. Ūcuachi'a vati jainũkore pãi sa'navũã pa'isinare peore eto saosokaniasomũ repau. Eto saokũ repanare vati repau pa'iche'te masijũna kũajũ chini ũseasomũ repau.

Galilea chejare pa'iu Jesús Dios chũ'o chũ'vasi'ere kũamũ
(Lc 4.42-44)

35 Apeñatato ñami vũni Jesús vũ'ejoopo pa'isi'kũpi eta pãi peochejana saniasomũ, Dioni sẽsa chini. 36 Sani te'eũ pa'iuana Simón repau'te ja'me pa'inana'me Jesuni ku'eũũ chini saniasome. 37 Ku'eju jũaa ija'che i'kaasome repana repau'te:

—Pãi ũcuanuko mũ'ure ku'eme —chiniasome.

38 Chitena Jesús ija'che i'kaasomũ repanare:

—Chekũjoopoãna saũ mai kueñe pa'ijoopoãna. Jeejoopoã pa'inare ũcuaja'che Dios chũ'ore chũ'vara chiimũ chũ'ũ. Jã'aja'ñe cho'ora chini raisi'kũa'mũ chũ'ũ —chiniasomũ repau repanare.

39 Jã'aja'ñe cho'ora chiikujeku Galilea cheja si'achejũna ku'iu repacheja pa'ivũ'ña judiõpãi chi'ivũ'ñana si'arũmũ kaka Dios chũ'ore chũ'vakũ paniasomũ repau. Ūcuachi'a vati pãi sa'navũã pa'isinare eto saosokaiũ paniasomũ repau.

Asi ravũ paakũ'te Jesús vasosi'ere kũamũ
(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

40 Ūcuarũmũ pãiu asi ravũ paakũ Jesús pa'ichejana sani repau ti'jũeñe ro're pũũ ñu'iu ija'che i'kaasomũ:

—Mũ'ure vasouatu vasojũ'ũ chũ'ũva'ure; vajũra —chiniasomũ.

41 Chikũna Jesús repau'te oiũ repaũni chẽaku i'kaasomũ.

—Jau, vasora. Vajũjũ'ũ —chiniasomũ repau'te.

42 Jã'aja'ñe cho'ũna asi teana peore ja'jusoasomũ repau ca'nivũ pa'isi'e. 43-44 Vaso pi'ni repau'te ija'che chũ'ũasomũ repau:

—Ñarepajũ'u. Chu'u mu'ure vasosi'e pãi chekunare kuamanejũ'u. Kuama'ñe judío phairi'techi'a ñojaijũ'u mu'u vajústica'nivú. Aperumú Moisés chũ'u jo'kasi'e cu'amajñaruã sa İsiyũ'u Diore, pãipi ña mu'u vajúsi'ere masia'ju —chini saosomú repau' repau'te.

⁴⁵ Kuamanejũ'u chiisi'eta'ni eta sani repau'te cho'osi'e pãi ũcuanuko kuaasomú repau. Kuauna pãi ũcuanuko masijuna vũ'ñajoopoã t'acu'aasomú Jesure, jainuko pãi repau'te ñañu chini chi'ijuna. Jã'ajekuna Jesús pãi pechejare sani paniasomú. Jã'ata'ni pãi si'ajoopoã raisina jainuko repau'te ñañu chini tuhaasome.

2

Nuka ku'imava'ure Jesús vasosi'ere kumú
(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

¹ Te'eumucujña pa'isirumuna Jesús Capernaum vũ'ejoopo co'i pa'ina pãi asaasome repau vũ'e co'i pa'iche. ² Co'isi'ere asa pãi jainuko repau pa'iv'ena sani chi'iasome. Pãipi jairepanuko chi'irena Jesús pa'iv'e timusoasomú. Ũcuaja'che jatisa'aro cacheja pãipi jairepanuko rani timosuna kueñe pa'icu'aasomú repanare. Jã'aja'ñe pa'inani Jesús Dios chũ'ore che'choasomú.

³ Che'chotona umupãi ũcuaka'chapana nuka ku'imava'ure ũhikãa ũhikuni Jesús pa'iv'ena kuãiju raasome.

⁴ Rani t'ato pãipi jairepanuko pa'ijuna repauna Jesús nukacheja kueñe t'acu'aasomú repanare. Jã'ajekuna repavũ'e sê'sevuna mũa ũcuachejapi coje racho ũcuacojepi repau ũhikãapi Jesús ti'jñeñena caso ũhaasome repauna repava'ure ju'iva'ure. ⁵ “Iva'ure Jesús vasoja'mú”, chini cuasaju caso ũharena Jesús repauna cuasasi'e ña i'kaasomú repava'ure.

—Jmava'u, mu'u cu'ache cho'osi'e tunosõmu chu'u. Tunosõsi'e jo'e cuasamaneja'mú chu'u —chiniasomú Jesús repava'ure.

⁶⁻⁷ Jã'aja'ñe i'kauna asa judiõpãi che'chona te'ena, “¿Je'se pa'ina iku jã'aja'ñe i'kaku? Dios asacuheche'te i'kamú iku jã'a. Diochi'a pãi cu'ache cho'osi'e tunosõñe masikú'mú”, chiiju cuasaasome repauna.

⁸ Jã'ata'ni Jesús repauna cuasache'te ña masi ija'che i'kaasomú repanare:

—¿Je'se pa'ina musanukona jã'aja'ñe cuasache? ⁹ Chu'u ikure, “Mu'u cu'ache cho'osi'e tunosõmu chu'u. Tunosõsi'e jo'e cuasamaneja'mú chu'u”, chiisi'ere asa, “Joreu'mú iku. Pã i jã'aja'ñe cho'omasinaj'e'e peome”, chiiju cuasame. Jã'ata'ni chu'upi ikure, “Vuni mu'u ũhikãa mini sajũ'u”, chikuna ikupi vuni nukakuna ñani musanukona, “Jorema'kua'mú Jesús. Repau i'kasi'e ũcuarepa cho'omasimú”, chiijacosome. ¹⁰ Chu'u, pãire ja'me paau chini Dios Raosi'ku chejare pa'ia pã cu'ache cho'ochetunõñena'me pãi vasoche cho'omasia pa'iche'te musanukonapi ña masia'ju chini vasokaija'mú chu'u ikure —chiniasomú repau repanare. Chini Jesús nuka ku'imava'ure ija'che i'kaasomú:

¹¹ —Vuni mu'u ũhisikãa mini vũ'ena co'ijũ'u —chiniasomú.

¹² Chikuna nuka ku'imanesi'ku vuni repau ũhisikãa mini repauna pã ũcuanuko ñaju'te etaasomú. Jã'aja'ñe cho'oña ña jãano Dios cho'osi'ere cutuju ija'che i'kaasome repauna:

—Jmamakarujë'e ija'che cho'оче ñamanapi irumuna ñame mai — chiniasome repana pãi.

Levire Jesús soisi'ere kwamu
(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

¹³ Ūcuarumu Jesús jo'e Galilea chiara rütuvana saniasomu. Ūcuachejare sani pa'ina pãi jainuko repauni chi'ijuna repanare che'choku paniasomu repau. ¹⁴ Che'cho pi'ni Jesús ūcuachejapi sani Alfeo mamaku'te Levire pãi chũ'unare kuri kookaina pa'ivue ñu'ikuni ña i'kaasomu.

—Rani, chũ'uni ja'me ku'iu chũ'u chũ'uñe'te cho'oku pa'ijũ'u — chiniasomu.

Chikuna asa, "Jau", chini vuni ūcuauña'me saniasomu repau.

¹⁵ Na'a pa'isirumu Jesús repau neenana'me Leví vü'ere pa'iu ãure ãiu paniasomu. Ūcuachi'a Roma vü'ejoopo chũ'unare kuri kookainana'me chekuna pãi cu'ache cho'ona ja'me ñu'iju ãure ãiju paniasome. Reparumu Jesure ja'me ku'ina rua jainuko paniasome.

¹⁶ Repanapi Jesuni ja'me ñu'ijuna ña judiopãi che'chonana'me fariseopãi ija'che sēniasaasome Jesús neenare:

—¿Je'se pa'ina musanukonare paaku kuri kookainana'me cu'ache pa'inare ja'me ãu ãiku? —chiniasome.

¹⁷ Chitena asa Jesús ija'che i'kaasomu repanare:

—Pãi vajuna ũko cho'оче chiima'me. Jũ'iva'nata'ni ũko cho'оче chiime. Chũ'u ūcuaja'che pãi, "Re'onaa'me chukuna", chiinani, "Cu'ache cho'оче ũhasõ re'oja'che pa'ijũ'u", chisa chini cajesi'kuma'mu icheja cheja. Pãi, "Cu'ache pa'inaa'me chukuna", chiiva'narechi'a, "Musanukona cu'ache cho'оче ũhasõ re'oja'che pa'ijũ'u", chisa chini cajesi'kua'mu chũ'u —chiniasomu repau.

Dioni sēeju ãu ãima'ñe pa'iche'te Jesuni sēniasasi'ere kwamu
(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

¹⁸ Ūcuarumu Juan neena Dioni sēeju te'eñoã ãu ãima'ñe paniasome, fariseopãi neena ūcuaja'che. Jã'aja'ñe cho'ojuna pãi chekuna Jesús pa'ichejana sani ija'che sēniasaasome repau'te:

—Juan neena Dioni sēeju te'eñoã ãu ãima'ñe pa'ijuasome, fariseopãi neena ūcuaja'che. Mu'u neena, ¿je'se pa'ina jã'aja'ñe cho'ojũ pa'ima'ñe? —chiniasome.

¹⁹ Chitena Jesús ija'che i'kaasomu repanare:

—Pãi romi vejani majapãina'me repanare kueñe pa'inare peore soni chi'i ãu ãime. Romi vejaku pa'ina ãu ũsecu'amu. ²⁰ Na'a pa'isirumu repau'te chekunapi sasōjanaa'me chekuchejana. Jã'arumuta'ni repauni oiju ãu ãimairo pa'ijanaa'me repana —chiniasomu Jesús repanare.

²¹ Reparumu pãi te'ena aperumu che'chosi'ena'me mama che'choche ūcuapa'rava cuasañu chini aperumu che'chosi'e ũhacuheasome. Chekunata'ni mama che'choche asacuheasome. Jã'ajekuna Jesús repapani chũ'vaku ija'che i'kaasomu:

—Aikāarujī che'resōru mamase'rechoji che're aikāana pō juhamanaa'me pãi. Jã'aja'ñe juha pi'ni choaru aikāaru mamase'recho pō juhasikāarujeku rueni ji'rosōuna na'a ũjacoje che'remu.

²² Ūcuachi'a pīsi ũche cono mama cho'oni va'iva'na ca'nituru

aituruna ro'vemanaa'me pãi. Aituruna ro'veru conopi kosani sau che'resõ turujë'e cho'osõkũ pĩsi ùche cono ùcuaja'che cho'osõmũ. Jã'ajekũna pãi pĩsi ùche cono mama cho'oni turu mamaturuna ro'veme. Mamaturuta'ni che'rema'ñe rupũ saũmũ. Jã'ajekũna cono kosa ñu'iu ja'ñũsõma'mũ —chiniasomũ Jesús repanare.

Jesús neena p̄aumucusena trigocha'charũã pura ãisi'ere kũamũ
(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

²³ Ûcuarũmũ Jesús p̄aumucusena repaũ neenana'me trigo chiopi saiju paniasome. Saiju repaũ neena trigocha'charũã pura ãniasome.
²⁴ Jã'aja'ñe cho'ojuna ña fariseopãi i'kaasome repaũ'te.

—Ñajũ'ũ. ¿Je'se pa'iuña mu'ũ neena p̄aumucuseta'ni cho'oche cho'oche? —chiniasome.

²⁵ Chitena,

—¿Aperũmũ pa'isi'kũ David cho'osi'ere kũaju mai aipãi tocha jo'kasi'e ñamanaa'ñe mũsanũkona? Ija'che kũamũ repa:

²⁶ Abiatar judío phairipãi ùcuauũko chũ'urũmũ David repaũ'te ja'me pa'inana'me ãucuhakũna

Dios vu'ena kaka Diopi poja'kũ chini judío phairipãi tũosi'ere pã mini ãiu repaũ'te ja'me pa'inare ãukũ ãniasomũ.

Dios phairipãichi'a ãijũ'ũ chiisi'ere ãnisõasomũ repaũ David, chiimũ —chiniasomũ Jesús repanare.

²⁷ Ûcuarũmũ Jesús jo'e ija'che i'kaasomũ repanare:

—Aperũmũ Dios pãi ùcuauũkore p̄aumucujña jo'kaasomũ. Chareparo Dios pãire cho'oasomũ. Repanare cho'o pi'ni p̄aumucujña jo'kaasomũ, p̄aa'ju chini. Pa'ivesache'te jo'kamau pa'ire'oumucujñachi'a jo'kaasomũ Repaũ. ²⁸ Jã'ata'ni chũ'uni Dios Raosi'kũni p̄aumucusena cho'oche'te chũ'uto re'omũ —chiniasomũ repaũ.

3

Cu'ajũtũru paaku'te Jesús vasosi'ere kũamũ
(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

¹ Ûcuarũmũ Jesús judiopãi chi'ivũ'e jo'e kakaasomũ. Kaka ñato pãiu ùcuavũ'ere cu'ajũtũru paaku paniasomũ. ² Repavũ'e chi'isina pãi Jesure rua pãiñaasome. “¿Jesús iumucuse p̄aumucusena cu'ajũtũru paaku'te vasoja'ũ?”, chini ñaasome repana. Repaũji cho'ouña ña repaũni cu'ache i'kaũu chini cha'aasome repana. ³ Ûcuarũmũ Jesús cu'ajũtũru paaku'te ija'che i'kaasomũ:

—Vu'ni rani pãi chenevu'te nukajũ'ũ —chiniasomũ. ⁴ Chini chekũnare pãi ija'che i'kaasomũ repaũ:— P̄aumucujñana chekũnani re'oja'che cho'okaito, ¿re'okũ? Jã'apãani, ¿cu'ache cho'ore'okũ? Ûcuachi'a, ¿chekũnare vasore'okũ? Jã'apãani, ¿vanisõre'okũ repanare? —chiniasomũ Jesús. Chiito i'kamaneasome repana.

⁵ Jã'ajekũna Jesús repanare pe'rukũ ñaasomũ. Pãi oimaneajẽjuna rua sũmaneasomũ repaũ'te. Ûcuarũmũ Jesús cu'ajũtũru paaku'te jo'e ija'che i'kaasomũ:

—Mu'ũ jũtu saujũ'ũ —chiniasomũ. Chikũna saũna repajũtu teana re'ojajũtu care'osoasomũ. ⁶ Ûcuarũmũ fariseopãi Jesupi jã'aja'ñe

cho'ouna ña ũcuavũ'epi eta mua, Jesure vanisojachere care'vañu chini Herode'te pãi chũ'ũku'te chiinana'me chi'i cutuasome.

Pãi rũa jainũko Jesure tuhajũ chiara rũ'tũa chi'isi'ere kũamũ

7 Ũcuarũmũ Jesús repau neenana'me vũ'ejoopo eta chiara rũ'tũvana saniasomũ. Repau sanisosirũmũ pãi rũa jainũko Galilea cheja cana tuhaasome repau'te. 8 Chekũna pãi ũcuaja'che repau cho'osi'ere asa rũa jainũko tuhaasome repau'te, Judea cheja cana, chekũna Jerusalén vũ'ejoopo cana, chekũna Idumea cheja cana, Jordán chicha chekũkã'ko cana, Tiro vũ'ejoopo cana, Sidón vũ'ejoopo cana. 9 Ũcuarũmũ Jesús pãipi jairepanũko pa'ijũ repaũni rũa tĩ'tijũna, “Choovũ care'vakaijũ'ũ chũ'ũre”, chiniasomũ repau neenare.

10 Repau pãi jainũko jũ'inare vasosi'kũjekũna chekũna jũ'iva'na repau'te tĩ'a kueñe ranciasome chẽse vajuñu chini. 11 Ũcuachi'a vati paana Jesuni ña repau tĩ'jñeñena ro're pũũ ñu'ijũ ũjachũ'opi cuijũ ija'che i'kaasome:

—Dios Mamakũ'mũ mũ'ũ —chiniasome.

12 Jã'aja'ñe i'kato, jo'e i'kache ũseasomũ Jesús repanare, repau pa'iche'te kũamanea'jũ chini.

Jesús Dios chũ'o chũ'vajanani saora chini docerepanare chẽasi'ere kũamũ

(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

13 Ũcuarũmũ Jesús aikũtina mani pa'iu mũmũpãire repau'te mũanarechi'a soniasomũ. Sokũna saniasome repana. 14 Satena Jesús docerepanare chẽaasomũ, repau'te ja'me pa'ijanare, Dios chũ'ore chũ'vaa'jũ chini repau saojanare. 15 Chẽa jũ'iva'nare vasomasichena'me, vati eto saomasiche chũ'ũ jo'kaasomũ Jesús repanare, sani cho'oju paapũ chini. 16 Repau chẽa jo'kasina docerepana mamia'me ie: Charo Simonni chẽaasomũ repau. Chẽa Jesús repau'te jo'e mami cheke Pedro'te ve'oasomũ. 17 Zebedeo mamachiĩ ũcuachi'a Santiagona'me Juanre chẽaasomũ repau. Chẽa repanare cheke mami Boanerge'te ve'oasomũ repau. “Boanerges” chini “Okoko curu chũ'iva'na” chiimũ. 18 Ũcuaja'che Andrerre, Felipe'te, Bartolomere, Mateo'te, Tomare, chekũre Santiago'te Alfeo mamakũ'te chẽaasomũ. Tadeo'te ũcuachi'a chẽaasomũ repau. Chekũre Simonre ũcuachi'a cananistapãi ja'me pa'ikũ'te chẽaasomũ repau. 19 Ũcuachi'a Judas Iscariote'te chẽaasomũ repau. Na'a pa'isirũmũ repau Judas Iscariote Jesuni cu'ache cho'oa'jũ chini chekũnani ĩsiasomũ.

Pãi Jesure, “Vatini paakũ si'ache cho'omasimũ”, chiisi'ere kũamũ

(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

20 Ũcuarũmũ Jesús repau neenana'me vũ'ena kakaasomũ. Kaka pa'ũna, jainũko pãi jo'e chi'iasome repau'te. Jainũko chi'irena ãũ ãicu'aasomũ repau'te repau neenare ũcuachi'a. 21 Ũcuarũmũ Jesús majapãi repau cho'okũ pa'iche'te asa, “Vẽ'veũ cho'osõcosomũ repau”, chini cuasa saniasome repaũni chẽa tĩichejana sañu chini.

22 Ũcuarũmũ judiõpãi che'chona Jerusalén vũ'ejoopo raisina Jesure cu'ache cutuasome.

—Vati chũ'ũku'te Beelzebu'te, ca'nivũ'te paamũ Jesús. Ũcuajũ cho'okaiũna vati ũcuajanare eto saomasimũ repau —chiniasome repana.

23 Jǎ'aja'ñe i'karena asa Jesús repanare soni ija'che i'kaasomu chu'vara chini:

—Vati ai ũcuaja'iu'te, ¿je'se eto saoku? 24 Pǎi ũcuate'echeja pa'inapi sǎiñechi'a cavani vaiju si'asōjanaa'me. 25 Ũcuachi'a majapǎichi'api ũcuate'evu'e pa'inapi sǎiñechi'a cavani majapǎi sējosōjanaa'me. 26 Ũcuachi'a vati aipi repau neenana'me sǎiñechi'a cavato repau chũ'uñe si'asōmu.

27 'Pǎiu rua kokauji repau vu'ere pē'jeto ñaacu'amū repau cu'amajñaruã. Charo repauni chēa quēo suotota'ni repau neemajñaruã tatesōre'omu —chiniasomu Jesús repanare.

28 Ũcuarumu Jesús judiōpǎi che'chonare jo'e ija'che i'kaasomu:

—Ie chu'o ũcuarepare i'kamū chu'u musanukonare: Dios, pǎi cu'ache cho'osi'ena'me cu'ache cutuche si'ache tu'nesōja'mū. Tu'nesi'e jo'e cuasamaneja'mū Repau. 29 Repau Rekocho'te cu'ache cutusi'eta'ni jmakarujē'e cavesuma'ñe cuasaku ro'iche chũ'uja'mū Repau. Jǎ'are ai cuasaku pa'ija'mū Repau —chiniasomu repau.

30 Repana judiōpǎi che'chona, “Jesús vature paamu”, chiijuna jǎ'aja'ñe i'kaasomu repau Jesús repanare.

Jesús puka'ko repau cho'jechiina'me repauni ñañu chini saisi'ere kumū

(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

31 Ũcuarumu Jesús puka'ko repau cho'jechiina'me ũcuau pa'ivu'ena rani tǐ'a ve'sena canukaasome. Ve'sere pa'iju chekunapi kaka repau'te soikaaru chini i'kaasome repana. 32 Ũcuarumu pǎi Jesuna'me rua jainuko chi'i rühiso'koro ñu'inapi ija'che i'kaasome repau'te:

—Mujako, muche'uchiiina'me mu'ure ku'ejū raisina ve'sere pa'ime —chiniasome repana.

33 Chitena Jesús ija'che i'kaasomu repanare:

—¿Kaoa'o chu'u ja'ko? ¿Keejanaa'ñe chu'u cho'jechii? — chiniasomu.

34 Chini pǎi repau'te chi'i ñu'inani ñaku i'kaasomu repau.

—Inaa'me chu'u ja'koromijana. Ũcuachi'a inaa'me chu'u cho'jechiijana. 35 Dios chũ'uñe asa jachama'ñe cho'ona chu'u cho'jechiijanaa'me. Ũcuaja'che chu'u ja'koromijanaa'me repana —chiniasomu Jesús repanare.

4

Trigo chu'chusi'ere cuasaku kumū Jesús

(Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)

1 Ũcuarumu Jesús chiara ru'tuva'te pa'iu jo'e chu'vakuna rua jainuko pǎi repau pa'ichejana chi'iasome. Pǎipi jairepanuko rani chi'irena choovana tuni puuasomu repau. Pǎita'ni chiara ru'tuva'te paniasome. 2 Ũcuarumu Jesús choovu'te ñu'iu repanani chu'vaku ija'chere cuasaku rua kuaasomu:

3 —Asarepajũ'u, musanukona. Pǎiu trigo'te chu'chura chini chiona saniasomu. 4 Sani tǐ'a pachu ku'iu chu'chukuna trigocaã te'era'karuã ma'ana tuã'tuaasomu. Ma'ana tuã'tuauna pǐ'ava'napi rani akuesōasome reparakarũã. 5 Chekura'karuãta'ni cata pa'ichejana cha'o jmakaru pa'ichejana tuã'tuaasomu. Cha'o sē'seruchi'a

pa'ichejata'ni na'mi aineeasomũ repara'karuã. ⁶ Na'mi aineesi'eta'ni ãsuuji ruarepa asukuna uu phã'pha jünisõasomũ repasañaruã, chitapi peokũ. ⁷ Chekura'karuã miu pa'ichejana tuã'tua miuna'me ainee miupi ju'je vëasõuna trigo kũimaneasomũ. ⁸ Chekura'karuãta'ni re'oja'che cha'o pa'ichejñana tuã'tuasira'karuãjeku re'oja'che ainee ju'a ñaniasomũ. Te'era'karu aineesi'ñũ te'echa'chava treintarepara'karuã pa'icha'cha ju'a ñaniasomũ. Chekura'karuã aineesiñũã sesentarepara'karuã pa'icha'cha ju'a ñaniasomũ. Chekura'ñuruã cienrepara'karuã pa'icha'cha ju'a ñaniasomũ — chiniasomũ Jesús. ⁹ Ūcuarũmũ Jesús repanare pãi ija'che i'kaasomũ: —Chu'ũ chu'vache asa chëa cho'õana ũcuanũko asa chëajũ'ũ — chiniasomũ repau.

*Repau cuasaku kuasi'ere te'erũhiñe kuamũ Jesús
(Mt 13.10-17; Lc 8.9-10)*

¹⁰ Repana pãi sanisosirũmũ Jesús te'eu pa'ũna repau neenana'me chekuna repau'te chiina repau cuasaku kuasi'e asavesuju te'erũhiñe kuaa'ku chini sëniasaasome repau'te. ¹¹ Sëtena Jesús ija'che i'kaasomũ repanare:

—Musanũkonani chu'ũ neenajejuna Diopi ãsemaũna Repau'chi'a masiche te'erũhiñe kuamũ chu'ũ, asamasia'ju chini. Jã'ata'ni chekunare chu'ũre cuasacuhenare Repau'chi'a masiche chu'ũ cuasacheji kuamũ chu'ũ, asanata'ni asavesua'ju chini. ¹² Ñanata'ni ñamanesina pa'icheja'che pa'ijanaa'me repana. Ūcuaja'che asanata'ni asavesujanaa'me repana. Pãi chu'ũ chu'o asa chëa repana cu'ache cho'õche'te ũhasõru Dios repana rekoñoã cu'ache pa'iche tũnosõ jo'e cuasamaneja'mũ —chiniasomũ Jesús repanare.

*Trigo chu'chusi'ere repau cuasaku kuasi'ere te'erũhiñe kuamũ Jesús
(Mt 13.18-23; Lc 8.11-15)*

¹³ Ūcuarũmũ Jesús jo'e ija'che i'kaasomũ repanare:

—¿Chu'ũ cuasaku kuasi'e asavesuche musanũkona? Jã'a pa'ito chu'ũpi jo'e cuasaku kuato, zje'se asamasijanaa'ñe musanũkona? ¹⁴ Ija'chea'me jã'a chu'ũ cuasaku kuasi'e: Trigo chu'chuna chio si'acachio ku'iju chu'chume. Dios chu'o chu'vana ũcuaja'che chejña si'achejña ku'iju Dios chu'o pãi ũcuanũkore chu'vame. Trigo chu'chucheja'chea'me Dios chu'o chu'vache. ¹⁵ Trigora'karuã te'era'karuã ma'ana tuãni chejapi ruarepa jujakuna kakama'mũ. Trigocaã chu'chusicaã chejapi ruarepa jujakuna kakama'ñeja'ñe pãi te'enare repana rekoñoã Dios chu'o kakama'mũ. Asanareta'ni vati aipi ãsemũ repanare, Dios chu'o asa chëamanea'ju chini. ¹⁶ Ūcuachi'a cata pa'ichejña tuã'isicaã na'mi aineesi'eta'ni chita saimaũ na'mi jünisõmũ. Pãi ũcuachi'a te'ena Dios chu'o asa teana pojoju cuasame. ¹⁷ Jã'ata'ni repanapi Dionĩ cuasajuna pãipi cu'ache i'kajuna chekurũmũ repanani cu'ache ti'jñekuna masi cuasamanajeju Dios chu'o repana cuasache na'mi jo'kasõme. ¹⁸⁻¹⁹ Ūcuachi'a miu pa'ichejña tuã'tuasira'karuã miuna'me aineemũ. Jã'ajekuna miu sũkipi ju'jekuna kũima'ñe jünisõmũ repara'ñuruã. Pãi ũcuachi'a te'ena Dios chu'o asa chëa Repau chu'ũñe cho'onata'ni ũhasõme. Repana cho'õche'te kurina'me põsere cheke si'ache ruarepa cuasaju Dios chu'o repana asa chëa cuasache cavesũ ũhasõme. ²⁰ Ūcuachi'a cheja re'ojachejana tuã'tuasicaã re'oja'che

aine e re'oja'che kũĩñeja'ñe re'oja'che pa'ime pãi. Dios chũ'o asa chẽa Repau chũ'u jo'kasi'e cho'ojũ pa'ime. Repana te'ena trigoñũ treintarepara'karuã pa'icha'chava ju'a ña'isi'ñuãja'ñe re'oja'che pa'ime repana rekoñõã. Chekuna sesentarepara'karuã pa'icha'chava ju'a ña'isi'ñuãja'ñe na'a rua re'oja'che pa'ime. Chekuna cienrepara'karuã pa'icha'chava ju'a ña'isi'ñuãja'ñe jo'e na'a rua re'oja'che pa'ime Repau chũ'uñe cho'ona —chiniasomũ Jesús repanare.

Pãiu uotũopũ chũo tuoche'te kũamũ
(Lc 8.16-18)

²¹ Ūcuarũmũ Jesús jo'e i'kaasomũ repanare.

—Pãiu uotũopũ ra chũoni totoroji jao nukoma'mũ. Ūcuaja'che kãiko'a vũ'evũna nukoma'mũ. Jã'aja'ñe cho'oma'ñe uotũopũ chũoni umũna tuomũ re'oja'che miañe ñoa'kũ chini. ²² Diopi ãsekũna pãi Repau chũ'o asavesusi'e na'a pa'isirũmũ peore rũhiñe kuaja'mũ Repau, asamasia'jũ chini. Ūcuachi'a Repau'chi'a masiche na'a pa'isirũmũna peore kuaja'mũ Repau. ²³ Chũ'u i'kache asa chẽa cho'ouana ūcuauũko asa chẽajũ'u —chiniasomũ Jesús repanare.

²⁴ Ūcuarũmũ Jesús jo'e i'kaasomũ repanare.

—Chũ'u chũ'vache cuasarepajũ pa'ijũ'u. Mũsanũkona chũ'u chũ'vache asa chẽa jachama'ñe cho'ojũ pani chũ'ũpi cho'okaiũna si'arũmũ na'a rua masina pa'ijanaa'me. Asa jachani vesũjanaa'me. ²⁵ Pãi, chũ'u chũ'vache asa jachamana si'arũmũ na'a rua re'oja'che pa'ijanaa'me. Cho'okaija'mũ chũ'u repanare, chũ'u chũ'vache'te na'a rua masia'jũ chini. Jã'ata'ni chekũna chũ'u chũ'vache asanata'ni masi cuasamarũ chũ'ũpi cho'okũna repa jmamakarũ masiche cavesũsõjanaa'me —chiniasomũ Jesús repanare.

Otera'karuã tãũna aineesi'ere cuasaku kũamũ Jesús

²⁶ Ūcuarũmũ Jesús repanare pãi jo'e chũ'vakũ ija'chere cuasaku kũaasomũ:

—Dios chũ'uñe cho'ona pa'iche ija'chea'me: Pãiu otera'karuã tãasomũ. ²⁷ Tã pi'ni ñami kãimũ repau. Kãni vũni jo'e cho'ochẽ cho'omũ. Jo'e na'ũna jo'e kãimũ repau. Jã'aja'ñe cho'oto si'arũmũ ñami umucujña repau tãsi'e aineekũ pa'imũ. Tãsi'e ñoma'ñe aineeñe vesũmũ repau. ²⁸ Charo repara'ñũruã aineemũ. Cho'je repara'ñũruã ju'a ña'imũ. Ju'a ñani repara'karuã pa'imũ. ²⁹ Pa'ũna tãsi'kũ va'tipi repara'ñũruã verisõmũ —chiniasomũ Jesús repanare.

Mostazara'karuã pa'iche'te cuasaku kũamũ Jesús
(Mt 13.31-32; Lc 13.18-19)

³⁰ Ūcuarũmũ Jesús repanare pãi jo'e ija'che chũ'vaasomũ:

—Dios chũ'uñe cho'ona, ¿keeja'cheja'che pa'iche? Repana pa'iche'te kuara chini, ¿keeja'chere cuasaku kuaja'che chũ'u? ³¹ Ija'chere kuara: Mostazara'karuã rua jmara'karuãa'me. ³² Jã'ata'ni pãipi tãru sũkiñũã ujañũpi ka ujaka pa'ĩũã aineeũna pĩ'ava'na ūcuaka vũ'evũãre chũ'rũjachejñare tuhijũ pa'ime —chiniasomũ Jesús.

Jesús pãire chũ'vakũ cuasaku kũasi'ere kũamũ
(Mt 13.34-35)

³³ Jesús repanare pãi chũ'vakũ repa asamasichetũ'ka cuasaku kũaasomũ. ³⁴ Repanare chũ'vakũ cheke i'kama'ñe ūcuau

cuasachechi'a kuaasomꞫ repau. Jã'ata'ni chekuna pãĩ peoromꞫ repau neenare repau kuasi'e te'erũhiñe kuaasomꞫ, asamasia'ju chini.

Jesupi chũ'uuna tutachena'me fa'ache cuhasi'ere kũamũ

(Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)

³⁵ Ūcuaumucuse na'icuhatona Jesús repau neenare ija'che i'kaasomꞫ:

—Ira chiara chekukã'kona jẽñu mai —chiniasomꞫ.

³⁶ Chikuna repanare pãĩ jo'ka repau neenapi Jesure choovũ pa'ikũ'te jẽaasome. Jẽajuna pãĩ chekuna chekuvũãpi ja'me jẽniasome.

³⁷ Jẽ'ejuna chiara tutaku fa'aku ja'ñuku choovũ oko timu-sopi'raasomꞫ. ³⁸ Jã'aja'ñe cho'oku pa'ito Jesús choovũ tutipũ kãiu paniasomꞫ kãipũji ũhiũ. Choovũji runisocuhakuna ũcuau ũhichejana mũa ija'che i'ka vnoasome repau'te:

—¡Masiũ, runisõcuhame mai! ¿Chukuna'te oima'ku mũ'u? — chiniasome.

³⁹ Chitena jñano vũni tutachena'me chiara fa'ache'te ija'che i'kaasomꞫ repau:

—¡Tutachena'me fa'ache cuhajũ'u! —chiniasomꞫ repau.

Chikuna tutachena'me fa'ache teana ũcuapa'rũva cuhaasomꞫ. Jo'e re'oja'ira cuhaasomꞫ chiara. ⁴⁰ Jã'aja'ñe cho'ocuha Jesús repau neenare i'kaasomꞫ.

—¿Je'se pa'iana mũsanukonare ruarepa vajuchũaku? Chu'ure masi cuasama'me mũsanukona —chiniasomꞫ repau.

⁴¹ Chikuna vajuchũju rua cuasaju sãĩñechi'a sẽniasaasome repana.

—¿Keeja'iujeku iku jã'aja'ñe cho'oku? Ikuipi chũ'uuna tutasi'e cuhasõmũ, fa'asi'eje'e ũcuaja'che —chiniasome repana Jesús neena.

5

Gadara cheja cava'ũre vati paava'ũre Jesús etokaisi'ere kũamũ

(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

¹ Ūcuarũmũ Jesús repau neenana'me chiara chekukã'ko cacheja Gadara chejana jẽni t'ã matena pãiu vatire paaku eta tijñaasomꞫ Jesure. ²⁻³ Repau si'arũmũ pa'ichejapi pãĩ tãchejñapi etaasomꞫ. Repau'te pãĩ chẽañu chiito chẽacu'aasomũ. Cũnamejẽ'e repau'te vẽecu'aasomũ.

⁴ Pãĩ repau'te ruarepañoã cũnameãpi vẽesi'eta'ni si'arũmũ cũ'a jũjña vẽesi'e tuteso repau'te vẽesimeã jmarĩũũã tutesoasomũ repau. Jmamarũjẽ'e chẽacojñomaneasomũ repau. Chẽacu'aasomũ. ⁵ Si'aumucujña si'añami aikũjñana'me pãĩ tãchejñare peore ku'iu cuiku catapũãpi meñe asi vaiũ paniasomũ repau. ⁶ Jesupi Gadara chejana repau pa'ichejana t'ãuna so'opi ña vatire paaku Jesús nukachejana rãiasomũ. Vu'vu rani Jesús ti'jñeñena ro're pũũ ñuniasomũ repau. ⁷⁻⁸ Ro're pũũ ñu'iana Jesús ija'che i'kaasomũ repau'te:

—Vati, ikũre eta jo'ka saijũ'u —chiniasomũ repau.

Jã'aja'ñe chikuna vatire paaku cuiku i'kaasomũ repau'te:

—Jesús, Cũnaumũ Pa'iku Dios Mamaku, ¿ũque raiku mũ'u? Dios ñaku'te ie sẽemũ chu'u mũ'ũre: Asi cho'omanejũ'u chu'ũre — chiniasomũ repau.

⁹ Chikuna Jesús vatire ija'che i'kaasomũ:

—¿Ëquemamiũ'u mũ'u? —chiniasomũ repau'te.

—Chukuna jainuko pa'inajeju, Vati Kuanupũ ve'eme —chiniasome vati. ¹⁰ Ūcuarũmu vati ruarepañoã i'kaasome Jesure— Chukuna'te chekucheja saomanejũ'u —chiniasome. ¹¹ Ūcuacheja kueñere aikũti caripa'te jo'chasẽse kuanupũ ãure mu'kaju ãiju paniasome. ¹² Ūcuarũmu vati Jesure rua i'kaasome— Chukuna'te etoni jo'chasẽse sa'navuã kakache ũsemanejũ'u; kakañu chukuna — chiniasome. ¹³ Jã'aja'ñe i'kaju ruarepa sãejuna Jesupi, “Jau”, chikuna repaña vati eta sani jo'chasẽseva'nani kakaasome. Vatipi kakarena jo'chasẽseva'na teana ũcuanuko vu'vu aikũti vjakũti caripaji chiarana tuã'tua ru'tu jũnisoasome. Chekurũmu jo'chasẽseva'na dos mil-repana pa'icosome.

¹⁴ Jã'aja'ñe cho'orena ña repava'nare kuirasiva'na kuañu chini vu'vũsoasome vu'ejoopo canana'me repachejña po'ña canare. Kuarena asa cho'osi'ere ñañu chini eta saniasome pã. ¹⁵ Sani Jesús pa'ichejana tĩ'a, vati paasi'kũre ñaasome repaña. Kãa peosi'kũ churata'ni kãa ju'iu ñuniasomũ repaũ. Ūcuaja'che vẽ've cho'osi'kũpi rũhiñe cuasakuna ña kũkũsoasome repaña. ¹⁶ Ūcuarũmu vati paasi'kũre cho'osi'ena'me jo'chasẽse ru'isi'e ñasina chekũnani kuaasome. ¹⁷ Kuarena asa pã Jesure rua i'kaasome,

—Icheja pa'ima'ñe saijũ'u mu'u —chiiju.

¹⁸ Ūcuarũmu Jesús co'ira chini choovũna jo'e tuniasomũ. Co'ipi'rakuna vati paasi'kũ repaũ'te ja'me sasa chini rua sãniasomũ. ¹⁹ Jã'ata'ni Jesús repaũ'te saiche ũseku ija'che i'kaasomũ:

—Mu'u majapã pa'ichejana sani mu'ure Dios cho'okaisi'ere kuajũ'u. Dios mu'ure oiũ cho'okaisi'ere kuajajũ'u repañare —chiniasomũ Jesús repaũ'te.

²⁰ Jã'aja'ñe i'kauna repaũ vati paasi'kũ vu'ñajoopoã Decápolis cheja cajoopoã dierepajoopoã ku'iu Jesús repaũ'te cho'okaisi'ere pe-ore ũcuajoopoã canare kuaasomũ repaũ. Kuauna pã asa rua jãanoasome.

*Jairo mamakona'me chie ravũ jũ'iko'te Jesús vasosi'ere kũamũ
(Mt 9.18-26; Lc 8.40-56)*

²¹ Jã'aja'ñe cho'ocuha Jesús choovũji chiara chekũkã'kona jo'e jẽni co'iasomũ. Jẽni tĩ'a chiara ru'tuva'te pa'ũna pã jainuko chi'iasome repaũ'te. ²² Reparũmu Jairo judiõpã chi'ivũ'e chũ'ũku Jesús pa'ichejana raniasomũ. Rani tĩ'a Jesure ña repaũ ti'jñeñe ro're pũũ ñuniasomũ repaũ.

²³ Ro're pũũ ñu'iu Jesure rua sãniasomũ, ija'che i'kaku:

—Chu'u chũiva'o jũnisõpi'ramo. Sani repaõ'te chẽa vasokajũ'u vajua'ko —chiniasomũ repaũ.

²⁴ Chikuna asa Jesús ũcuauña'me saniasomũ. Ūcuaja'che pã jainuko Jesuna'me saiju jujo jã'keju saniasome repaũ'te. ²⁵ Ūcuaja'che romio, docerepaũsurũmu chie ravũ jũ'iko ja'me paniasomo. ²⁶ Ūkochaipã rua ũko cho'ote'easome repaõ'te. Rua ũko si'ache cho'ojuna na'a rua jũniasomo repaõ. Ūkore kooko kuri peore repaõ paasi'e ro'isoasomo repaõ vajura chini. ²⁷ Aperũmu Jesús cho'оче pã vasoche asasi'kojeko pã kuanupũ joopõji rani Jesús cho'jepi repaũ ju'ikãana chẽaasomo repaõ. ²⁸ Ija'che cuasaasomo repaõ: “Jesús ju'ikãa chẽanijẽ'e vajujamo chu'u”, chiio cuasako chẽaasomo

repao. ²⁹ Chêaona chie raisi'e churata'ni teana cuhasoasomũ repao'te. Cuhasoũna repao vajũsi'ere cuasaasomo repao. ³⁰ Vajũona Jesús repau repao'te vasosi'e repau rekocho masikũ chũri peore repakã'jũo ña sênasomũ repau.

—¿Neepi chũ'ũ ju'ikãa chêare? —chinasomũ repau. ³¹ Chikũna repau neena ija'che i'kaasome repau'te:

—Pãiva'na si'acakã'jũo tĩ'time mu'ũre. Jã'ata'ni, “¿Neepi chũ'ũre chêare?”, sênasomũ mu'ũ —chinasome repana.

³² Chiisi'eta'ni Jesús repau'te chêasi'kore ñara chini si'acakã'jũo ñakũ paniasomũ.

³³ Ñakũna repao jũ'isi'ko vajũchũko kurukuro repao'te vasosi'e masiko rani repau'te ti'jũeñe ro're ñu'io peore kũasasomo repau'te.

³⁴ Kũaona asa Jesús i'kaasomũ repao'te.

—Mu'ũva'o, “Iku chũ'ũre vasoja'mũ”, chiio cuasasi'kojeko vajũchũasi'koa'mo mu'ũ. Sani re'oja'che pa'ijũ'ũ chura —chinasomũ Jesús repao'te.

³⁵ Repau Jesús chuta'a i'katona, pãi Jairo vũ'e pa'isina rani i'kaasome Jairo'te.

—Mu'ũ chũ'ũva'o jũnisõchũasi'koa'mo. Masiu'te jo'e i'kamanejũ'ũ —chinasome repana Jairo'te. ³⁶ Repana i'kasi'e Jesús asa jachakũ Jairo'te ija'che i'kaasomũ:

—Vajũchũmanejũ'ũ. Mu'ũpi, “Chũ'ũ chũ'ũva'o're vasokaija'mũ Jesús”, chiiũ cuasato mu'ũ chũ'ũva'o vajũja'mo —chinasomũ repau repau'te.

³⁷ I'ka pi'ni Jairo vũ'ena saniasomũ repau Pedrona'me Santiagona'me Santiago cho'jeu Juan. Pãi chekũnare saiche ùseasomũ Jesús. ³⁸ Sani judíopãi chi'ivũ'e chũ'ũkũ vũ'ena tĩ'a ñato pãi jainũko pa'ijũ rũa asojũ otapi oijũ cuijũ cho'oasome. ³⁹ Ña kaka i'kaasomũ repau repanare.

—¿Je'se pa'ũna mũsanũkona rũa ota oijũ rũa asojũ cho'ochẽ? Jũnisõsiva'oma'mo iko. Rupũ kãisiva'oa'mo —chinasomũ repau repanare.

⁴⁰ Jã'aja'ñe i'kakũna asa jachajũ Jesure pãisoasome repana. Pãisojũna repanare ùcuanũkore etoasomũ repau. Etochu repava'o pa'irũpũna jũnisosiva'o pũka'kupãina'me repau'te ja'me pa'inare cuaakũ kakaasomũ repau. ⁴¹ Kaka Jesús jũ'isiva'o jũtũna chêakũ i'kaasomũ.

—*Talita, cumi* —chinasomũ Jesús repava'ore. (“*Talita, cumi*” chini “*Romichũ'ũva'o, vũni nũkajũ'ũ*” chiiũ tũichũ'o.)

⁴² Jã'aja'ñe i'kaũna repava'o docerepaũsurũmu pa'iko vajũrani teana vũni nũka kuniasomo. Vũni nũka ku'iona repana pãi ña kũkũsoasome.

⁴³ Ûcuarũmu Jesús repanare pãi rũa chũ'ũasomũ,

—Iva'ore chũ'ũ vasosi'e chekũnare pãi kũamanejũ'ũ —chiiũ. Ûcuachi'a repaoni ãure ãua'jũ chini chũ'ũasomũ repanare.

6

Jesús Nazaret vũ'ejoopo pa'isi'ere kũamu

(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

¹ Jã'aja'ñe cho'ochũ ùcuachejapi eta repau pa'irepajoopona co'iasomũ Jesús, repau neenana'me. ² Co'i pa'ũ pũaumucuse judíopãi chi'ivũ'ena kaka che'choasomũ repau. Che'chokũna pãi asa jũano i'kaasome.

—¿Je'se cho'okũ ikũ repaũ che'chomasiche che'cheu? ¿Neepi ikũre che'chore? ¿Je'se cho'okũ ikũ Diochi'a cho'omasiche cho'оче che'cheu? ³ Ijoopo pa'ikũ chooko'ña cho'okũ'mũ ikũ Jesús. María mamakũ'mũ. Jã'ana Santiagona'me Josenã'me Judana'me Simón majaa'chua'mũ ikũ. Repaũ cho'jeromi ũcuaja'che ijoopo'te maina'me pa'ime —chiniasome repana.

Jã'aja'ñe cuasanajeju repaũ i'kache jachaasome repana.

⁴ Ũcuarũmũ Jesús repanare i'kaasomũ.

—Dios chũ'o kuakaikũ aineesijooopo pa'inana'me repaũ majapãichi'a repaũ kuache Dios chũ'o asa jachame. Mũsanũkona ũcuaja'che ijoopo chũ'ũ aineesijooopo pa'ina chũ'ũ kuache Dios chũ'o asa jachame — chiniasomũ Jesús repanare.

⁵ Repanapi repaũni cuasamapũna Diochi'a cho'omasiche ruarepa cho'o ñomaneasomũ Jesús repajoopo pa'irũmũ. Pãi jũ'iva'nare te'eva'nare jãjñapi chẽa vasoasomũ. ⁶ Repana pãi repaũ'te masi cuasama'ñere cuasakũ jñanoasomũ Jesús. Reparũmũ Jesús vũ'ñajoopoã kueñe pa'ijooopoã ku'ũ che'chokũ paniasomũ.

Dios chũ'ore chũ'vaa'ju chini repaũ neenare docerepanare Jesús saosi'ere kũamũ

(Mt 10.5-15; Lc 9.1-6)

⁷ Ũcuarũmũ Jesús repaũ neenare docerepanare soni chi'i,

—Mũsanũkona ũcuanũko te'eka'chapanachi'a ũcuate'echeja sani chũ'ũpi cho'okaiũna pãi sa'navũã pa'inare vati peore eto saojanaa'me. ⁸ Mũsanũkonapi sani cu'amakarũjẽ'e samanejũ'ũ. Jã'ata'ni mũsanũkona ju'veju ku'ĩñoãchi'a saju'ũ. Ajujẽ'e samanejũ'ũ. Turu cu'amajñaruã mañajaturujẽ'e samanejũ'ũ. Kurijẽ'e samanejũ'ũ. ⁹ Cũ'akorophe're ju'iju saijũ'ũ. Kãñajẽ'e samanejũ'ũ. Kãña sa'ñeju ju'ikãñajẽ'e sama'ñe mũsanũkona ju'ikãñaruãchi'a ju'iju ku'ijũ'ũ — chiniasomũ Jesús repaũ neenare. ¹⁰ Ũcuarũmũ Jesús jo'e i'kaasomũ repaũ neenare.

—Sani ku'ijũ vũ'ejoopo t'ani mũsanũkonare chiina vũ'ere canũka pa'ijũ'ũ, tũicheja saichetũ'ka. ¹¹ Chekarũmũ mũsanũkona saicheja pa'inapi mũsanũkonani cuaocuheju Dios chũ'ojẽ'e asacuheto mũsanũkona cũ'akorophe're chũ'isi'ere cha'ore t'ito to'jñojũ eta saijũ'ũ, pãipi ña repana cu'ache cho'osi'ere masia'ju. Dios pãi ũcuanũkore chi'i ro'iumucuse t'aru Sodoma vũ'ejoopona'me Gomorra vũ'ejoopo pa'isinare rua cu'ache ti'jñeja'mũ. Jã'ata'ni mũsanũkona chũ'vache asacuhesinare na'a rua cu'ache ti'jñeja'mũ reparũmũ. Ũcuarepaa'me jã'a —chiniasomũ Jesús repanare.

¹² Jã'aja'ñe chũ'ũna Jesús neena sani ku'ijũ pãipi repana cu'ache cho'оче'te ũhasoa'ju chini chũ'vaasome. ¹³ Ũcuachi'a vatire pãi sa'navũã pa'inare eto saosokaniasome repana. Ũcuachi'a ravũ jũ'inare u'chape'era'kapi jmara'karũji ro've vasoasome repana repanare pãi.

Juan Pãi Okoro'vekũ'te vanisosi'ere kũamũ

(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)

¹⁴ Ũcuarũmũ Herodes pãi chũ'ũku Jesús cho'оче asaasomũ, Jesús cho'оче'te pãi jainũko masijũ kuajũna. Jã'aja'ñere asa ija'che i'kaasomũ repaũ:

—Juan Pái Okoro'vesi'ku chu'upi chũ'una chuenisōsi'kupi jūni vajurani pa'icosomũ jā'u. Jā'aja'ñejekuna Diochi'a cho'omasiche cho'omasicosomũ repau —chinasomũ.

¹⁵ Chekunata'ni ija'che i'kaasome:

—Aperumũ Dios chu'o kuasi'kupi Eliapi jo'e vajurani pa'imũ jā'u —chinasome repana.

Jo'e chekunata'ni ija'che i'kaasome:

—Aperumũ Dios chu'o kuasina kuasi'aja'che Dios chu'o kuaku'mũ jā'u —chinasome repana.

¹⁶ Repana i'kasi'e asa Herodes ija'che i'kaasomũ:

—Juancosomũ repau. Aperumũ chu'upi repau sījopũ tusosōñe chũ'una jūnisōsi'kuta'ni jo'e vajurani pa'icosomũ jā'u —chinasomũ repau.

¹⁷⁻¹⁸ Aperumũ repau Herodes repau cho'jeu Felipe rŭjoni Herodíani tua veja paakuna Juan asa, “Muche'u paako'te tua paaku Dios ũseche'te cu'ache cho'omũ mũ'u”, chiiũ chu'vaasomũ repau'te. Jā'aja'ñe chu'vakuna Herodes asa pe'ruku repau'te Juanre chēa cunameji quēo pāi chēavu'ena sa cuaoa'ju chini chũ'uasomũ.

¹⁹⁻²⁰ Jā'ajekuna Herodías Juan i'kasi'ere asacuheasomo repau'te. Cuheko Juanre vanisoche chũ'ura chinasomo repao. Jā'ata'ni Herodes ũseasomũ. Repau Herodes Juanni vajuchuku ija'che cuasaasomũ: “Repau Juan raa re'okũ'mũ. Cu'ache cho'oma'mũ repau”, chiiũ cuasaasomũ. Ūcuachi'a Juan chu'vache'te asa, “¿Cho'oja'che chu'u? ¿Pāaja'ñe?”, chiiũ cuasaasomũ repau. Jā'ata'ni raa asara chiniasomũ repau. ²¹ Ūcuarumũ Juanre vanisorumũ churata'ni tĩ'aasomũ Herodía'te. Herodes repau'te jñaasiumucusejarumũjekuna āure āura chini repau'te ja'me chũ'unana'me sōtaopāi chũ'unana'me pa'ipāi Galilea cheja canare soniasomũ. ²² Reparumũ fiesta'te cho'ojuna Herodías mamako repana āu āiruupuna kaka pāi jainuko ñaju'te eta te'eo ujacha'iasomo. Jā'aja'ñe cho'okona ña Herodes raa pojoasomũ repao'te, repauna'me āu āina ũcuaja'che. Repaoni pojoku repao'te i'kaasomũ repau.

—Mu'ure uache sēejũ'u chu'ure. Mu'u sēeñe ũcuauache ĩsija'mu chu'u mu'ure —chinasomũ. ²³ Ūcuachi'a repao'te ija'che i'kaasomũ repau: —Chu'u neechejña chu'u chũ'uku pa'ichejña joopojatũ'ka ĩsija'mu chu'u mu'ure. Diopi ñakuna ũcuarepa chu'o i'kamũ chu'u mu'ure —chinasomũ repau. ²⁴ Chikuna eta pũka'koni sēniasomo repao.

—¿Ūquere repau'te sēeja'ñe chu'u? —chinasomo.

Chikona pũka'ko ija'che i'kaasomo:

—Juan Pái Okoro'veku sījopũ tusoche'te sēejũ'u repau'te —chinasomo pũka'ko.

²⁵ Chikona asa na'mi sani Herodes pa'iruupuna jo'e kaka ija'che i'kaasomo repao repau'te:

—Juan Pái Okoro'veku sījopũ'te taso cunare'avana maña teana ra ĩsijũ'u chu'ure —chinasomo repao.

²⁶ Repao sēeñe'te asauna Herode'te raa sumaneasomũ. Jā'ata'ni repau soicojñosina asaju'te, “Ūcuarepare i'kamũ chu'u”, chiisi'kujeku ũcuare ra ĩsia'ju chini chũ'uasomũ repau. Pāipi, “Joreu'mũ iku”, chiimanea'ju chini, repao sēesi'e ũsecuheasomũ repau.

27 Jã'aja'ñejekuna sôtao'te repavũ'e pê'jekaiku'te, "Sani Juan sïjopũ tusojũ'ũ", chiũ chũ'uasomũ repaũ. 28 Chũ'ũũna pã chẽavũ'ena sani Juan sïjopũ tusocuha cunare'avana maña ra romichĩioni ïsiasomũ. Ìsiũna koo pũka'koni jo'e sa ïsiasomo repaũ.

29 Ûcuarũmũ repaũ Juan neena pa'isina repaũ'te vanisosi'ere asa pã chẽavũ'ena sani repava'ũre sa tãasome.

*Pã cinco milrepanare Jesús ãu ãusi'ere kũamũ
(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)*

30 Jã'a cho'o pi'nisirũmũ Jesús neena, repaũ saosina rani repana cho'osi'ena'me repana che'chosi'e peore kũasome repaũ'te. 31 Reparũmũ pãipi jairepanũko repana pa'ichejana rajũna ãu ãicu'aasomũ repaũ'te Jesure, repaũ neenare ùcuachi'a. Jã'aja'ñe cho'ojũna Jesús repaũ neenare ija'che i'kaasomũ:

—Jũna, sañũ mai. Pãi peochejana sani jmakarũ pũañũ —chiniasomũ repaũ. 32 Ûcuarũmũ Jesús ùcuachejapi repaũ neenana'me choovũ tuni pãi peochejana chiara chekũkã'kona jẽniasomũ. 33 Jã'ata'ni pã jainũko vũ'ñajooopã chekũjooopã pa'ina Jesuni ña masijũ repara chekũkã'kona po'opi vũ'vũ pachu repana jẽ'ejachejana charo t'ãasome. 34 Chiara chekũkã'ko jẽni t'ãa mani Jesús, repaũ'te tuhasinare pã ñaasomũ. Repana pãipi Dios chũ'o chũ'vajũ cho'okainani peojũ ovejava'na kuiraku'te peova'naja'ñe chũova'na pa'ijũna repanare Jesús ña oniasomũ. Repanani oiw Dios chũ'o chũ'vaasomũ repaũ. 35 Ûcuarũmũ repaũ neena na'isocuhakuna repaũ'te sani ija'che i'kaasome:

—Na'isõcuhamũ ie. Icheja vũ'ñajooopãjẽ'e peomũ. 36 Jã'ajekuna inare pãi saojũ'ũ kueñe pa'ivũ'ñana ùcuachi'a vũ'ñajooopãna sani ãure koo ãapũ —chiniasome repana.

37 Jã'aja'ñe i'kanareta'ni Jesús i'kaasomũ repanare.

—Mũsanũkonapi ãu ãujũ'ũ inare —chiniasomũ repaũ.

Chikuna i'kaasome repana repaũ'te.

—¿Mai kurire're denariore're doscientorepare're sa pã koojani ra ãujanaa'ñe chũkuna inare? —chiniasome repana.

38 Chitena Jesús i'kaasomũ repanare.

—¿Ketopũpũã pãpũã paache mũsanũkona? Ñajajijũ'ũ —chiniasomũ repaũ repanare.

Chikuna ñajani rani repaũ'te ija'che i'kaasome repana:

—Pãpũã, cincorepãpũã, va'iva'na te'eka'chapava'narechi'a paame chũkuna —chiniasome. 39 Ûcuarũmũ Jesús repanare pãi tachavũna te'ekuanuchi'a pũũ'jũ chini chũ'uasomũ. 40 Chũ'ũũna pã ùcuanũko te'ekuanuchi'a pũũasome. Chekũkuanupũã cienrepana, chekũkuanupũã cincuentarepana pũũasome repana. 41 Pũũ ñũ'ijũna pã, cincorepãpũãre va'iva'nare te'eka'chapava'nare mini cãjikũ cunaũmũre ñakũ Dionĩ, "Re'orepamũ Ja'ku", chini repaũ neenani repa pãre tũ'se ïsiasomũ repaũ, ùcuanũkore ãua'jũ chini. Va'iva'nare ùcuaja'che ïsiasomũ repaũ, repanani ãua'jũ chini.

42 Pã ùcuanũko chajiche ãniasome repa. 43 Jã'ata'ni repana ãijũna cajejaisi'e pãna'me va'i docerepãjũ'ña sia maña timuasome repana Jesús neena. 44 Repa ãu ãisina pãi chekũrũmũ cinco milrepana na'a jainũko pa'icosome mũmpãichi'a kuẽkueto.

Jesús oko sē'sevuji nuka ku'isi'ere kwamu

(Mt 14.22-27; Jn 6.16-21)

⁴⁵ Jā'aja'ñe cho'ocua Jesús repau neenare ija'che i'kaasomu: “Chu'u inare pāi saochetu'ka musanukona choovu tuni chiara chekukā'ko cajoopo Betsaida vū'ejoopona charo jē'eju pa'ijū'u”, chiniasomu.

⁴⁶ Repanare pāi sao pi'nisirumu Jesús aikūtina munisoasomu, te'eu Dionī sēsa chini. ⁴⁷⁻⁴⁸ Jā'a cho'oto ñami repau neena chuta'a chiara joorepapo'te jē'eju paniasome. Repana saichejapi tutapi rache tutakuna ro'acu'aasomu repanare. Ūcuarumu Jesús po'o te'eu pa'ikūji ñatacuhatona repanare ña chiara sē'sevuji nuka ku'iu tuha caraipi'raasomu.

⁴⁹⁻⁵⁰ Jā'aja'ñe raiuna repana ūcuanuko ña, kukuso vajuchuju ija'che i'kaju rua cuiasome, “jū'isi'kupi reko raimu iku!”, chiiju. Jā'aja'ñe i'kajuna Jesús teana ija'che i'kaasomu:

—Jujarekoñõ paajū'u. Jesua'mu chu'u. Vajuchumanējū'u — chiniasomu.

⁵¹ Repau Jesús choovu tukuna tutasi'e cuhasoasomu. Jā'aja'ñe cho'ouna rua jñanoasome repana. ⁵² Jesús pāpuā cho'osi'e ñasinata'ni repau pa'iche vesuasome repana, repau'te chuta'a masi cuasamana-jeju.

Genesaret cheja pa'iva'nare jū'iva'nare Jesús vasosi'ere kwamu

(Mt 14.34-36)

⁵³ Ūcuarumu Jesús repau neenana'me chiaraji jēni Genesaret chejana tī'aasome. Tī'a choovu juoasome repana. ⁵⁴ Juo maito repacheja pa'ina pāi Jesure teana ña masiasome. ⁵⁵ Jā'ajekuna repana ūcuacheja pa'ivu'ña ūhinare jū'iva'nare vū'vu miiyani raasome. Repava'nare ra kākāña ūhinare Jesús ku'ichejñana ūhaasome. ⁵⁶ Repau Jesús vū'ñajoopoā chekurumu jmajooruā chekurumu vjajoopoā chekurumu po'ñare ku'ina pāi jū'iva'nare repau pa'ichejana ra ma'a ru'tuvaña ūhaasome. Ra ija'che chiiju sēniasome repana: “Iva'na jū'iva'na mu'u ju'ikāa pušo juhasiru'tu chēseche jo'kajū'u, chēse vajua'ju”, chiniasome. Ūcuarumu repana jū'iva'na repau ju'ikāa chēsina ūcuanuko vajuasome.

7

Pāi rekoñõ cu'ache paache'te i'kamu Jesús

(Mt 15.1-20)

¹ Ūcuarumu fariseopāina'me judiōpāi che'chona Jerusalén raisinapi Jesús pa'ichejana saniasome repana. ² Sani tī'a ñato Jesús neena te'ena judiō aipāi chū'u jo'kasi'e cho'omapu masi choamajūñapi āu āniasome. Jā'aja'ñe cho'ojuna fariseopāina'me judiōpāi che'chona ña cu'ache i'kaasome repanare.

³ Repana fariseopāina'me judiōpāi ūcuanuko cu'are cuheju repana aipāi chū'u jo'kasi'e cho'onaa'me. Charo jūñña masi choamaneni āu āimanaa'me repana. ⁴ Ūcuachi'a āu īsicheja sani rani cuchamaneni āu āimanaa'me repana judiōpāi. Cu'are cuheju aperumu repana aipāi chū'usi'e chuta'a cho'ojū pa'inaa'me repana. Cūnaro'ro, cūnaroā, cūnare'a peore masi sosaju pa'inaa'me repana. Kāiko'ñajatū'ka masi choanaa'me repana, aipāi chū'usi'ere cho'ojū.

5 Ûcuarumũ repaña fariseopãina'me judíopãi che'chona Jesure ija'che sēniasome:

—¿Je'se pa'ina mu'ũ neena mai aipãi chũ'ũ jo'kasi'e cho'oma'ñe? Masi choamajũñapi ãu ãime repaña —chiniasome repaña.

6 Chitena Jesús ija'che i'kaasomũ repañare:

—Aperumũ Dios chũ'o kuasi'ku Isaiás musanukona sē'sevuchi'a re'oja'che pa'ijachere kuaku tocha jo'kasi'e ija'che chiimũ: Jã'ana Israel jojósina, “Mu'ũre cuasaju vajuchũme chukuna”, chiime chũ'ũre.

Jã'ata'ni repaña rekoñoã chũ'ũre cuasamanaa'me repaña.

7 Ûcuachi'a chũ'ũre cuasaju pojoju cho'ochēja'che sē'sevuchi'a peoche cho'onaa'me repaña.

Rupũ repaña cuasaju chũ'ũñechi'a che'chonajeju chũ'ũni cuasamarũ jorenaa'me repaña,

chiimũ tocha jo'kaasomũ Isaiás. 8 Dios chũ'ũ jo'kasi'ere jachaju cho'omarũ rupũ pãi cuasaju chũ'ũñechi'a cho'ojũ pa'inaa'me musanukona.

9 Musanukona aipãi cuasaju chũ'ũ jo'kasi'ere cho'oñũ chiimũ Dios chũ'ũ jo'kasi'e cho'omanaa'me musanukona. 10 Aperumũ Moisés ija'che chũ'ũ jo'kaasomũ:

Muja'kupãi ña kukuju pa'ijũ'ũ musanukona,

Ûcuachi'a,

Muja'kupãi cu'ache i'kamanejũ'ũ.

Jã'aja'ñe i'kanare vanisõñe pa'imũ, cu'ache i'kasi'e ro'i,

chiimũ chũ'ũ jo'kaasomũ. 11-12 Musanukonata'ni chekunare ija'che chũ'ũnaa'me: “Mai ja'kupãire ija'che i'kato re'omũ: Ja'kupãi, musanukonare ñsira'asi'e chũ'ũ paache corban'me. Jã'ajekuna musanukonare kuiracu'amũ', chiito re'omũ. Jã'aja'ñe i'kanare pũka'kupãi kuirache peomũ”, chiinaa'me musanukona. (“Corbán” chini “Diore ñsijachea'me” chiimũ.) 13 Musanukona Dios chũ'ũ jo'kasi'e jachanajeju jã'aja'ñe chũ'ũme, pãipi rupũ musanukona cuasaju chũ'ũñe'te cho'ojũ paarũ chini. Cheke ùcuajamajñaruã cu'ache cho'ojũ pa'inaa'me musanukona —chiniasomũ Jesús repañare.

14 Chini Jesús pãi jo'e soni rao ija'che i'kaasomũ repañare:

—Chũ'ũ i'kache asa chẽa masijũ'ũ musanukona ùcuanuko. 15 Pãi ãu ãiñeji repaña rekoñoã cu'ache cho'omanaa'me. Repaña cu'ache cuasanita'ni cu'ache cho'ome rekoñoã. 16 Chũ'ũ i'kache asa chẽauna ùcuanuko asa chẽajũ'ũ —chiniasomũ Jesús repañare.

17 I'kacuha pãi jo'ka muã vũ'ena kakaasomũ Jesús. Kaka pa'ina repañ neena repañ chũ'vasi'ere asavesuju sēniasome repañ'te, masi kuaa'ku chini. 18-19 Sētena ija'che i'kaasomũ repañ:

—¿Musanukona ùcuaja'che chũ'ũ i'kasi'e asavesuche? Pãimũ ãu ùcuauache'te ãni cutapũna mevo jmamakarũ paa sējosomũ. Rekocho kakamauna repañ rekochota'ni cu'ache cho'oma'mũ —chiniasomũ Jesús.

Jã'aja'ñe i'kakũ, “Ãu ùcuauache ãire'omũ pãi”, chiniasomũ Jesús.

20 Ûcuarumũ Jesús jo'e ija'che i'kaasomũ:

—Pãi cu'ache cho'ona repaña rekoñoã cuasache cu'ache cho'ome. Cu'ache cuasanajeju repaña rekoñoã cu'ache paame. 21 Pãi te'ena repaña rekoñoã cu'ache cuasaju cu'ache cho'ome. Chekuna romineejũ

chekuna umuneeju cu'ache cho'ome. Chekuna pöse ñaasöme. Chekuna pãi vanisöme. ²² Chekuna repana pa'imanare ja'me kãime. Chekuna, pãi neemajñaruäre tua paauache ñame. Chekuna ũcuauache cu'ache cho'ome. Chekuna joreme. Chekuna ũcuauache cu'ache cho'ojũ juvoma'ñe si'ache vajuchuache cho'onaa'me. Chekunare pãi re'oja'che ti'jñeto pe'rume. Chekuna cu'ache i'kame chekunare. Chekuna pãi chekunare cuheju, “Chu'uchi'a re'okũmũ”, chiime. Chekuna tiiñe cuasame. ²³ Pãi jã'aja'ñe cuasaju cho'onapi cu'ache paame rekoñoã, Diopi ñato —chiniasomũ Jesús.

Judío peokoji Jesure cuasasi'ere kwamũ
(Mt 15.21-28)

²⁴ Ūcuarũmũ Jesús ũcuachejapi eta Tiro vũ'ejoopona'me Sidón vũ'ejoopo pa'ichejana saniasomũ. Sani tĩ'a repacheja pa'ivũ'ena kakaasomũ repau, kati te'eũ pasa chini. Jã'ata'ni katicu'aasomũ repau'te. ²⁵⁻²⁶ Sani tĩ'auna repacheja pa'iko Sirofeniciapãio asa repau pa'ivũ'ena mũa kaka repau'te ti'jñeñe ro're pũũ ñuniasomo. Ñu'io repau'te ruã i'kaasomo repao, mamako'te pa'ikũni vatini eto saokaau chini. ²⁷ Sēeona Jesús i'kaasomũ.

—Pãipi chĩiva'na ãiñe'te ãure tua jamuchaire ãuto cu'amũ. Pãi repana chĩiva'nani charo ãu ãume —chiniasomũ.

²⁸ Chikũna repao i'kaasomo.

—Ūcuarepaa'me jã'a, Pãi Ūcuaukore Paakũ. Jã'ata'ni pãi chĩiva'na ãiju pu'che to'jñosimajñaruäre ãime jamuchai —chiniasomo repao.

²⁹ Chikona Jesús jo'e i'kaasomũ repao'te.

—Ruã masi i'kamo mũ'u. Jã'aja'ñe cuasako i'kaona mũ'ure re'oja'che cho'okaija'mũ chu'u. Mũ'u vũ'ena co'ijũ'u. Mũ'u chĩiva'o sa'navũ pa'isi'kũ vati eta sanisõcuhasi'kua'mũ —chiniasomũ Jesús repao'te.

³⁰ Jã'aja'ñe i'kauna vũ'e co'i ñato chĩiva'o kãiko'are ũhio paniasomo, vatipi aperũmũ repao'te pa'isi'kũ eta sanisõna.

Cãjo asamaũ chu'ojẽ'e cutuma'ñe pa'ikũ'te Jesús vasosi'ere kwamũ

³¹ Ūcuarũmũ Jesús Tiro vũ'ejoopo pa'ichejapi sani Sidón vũ'ejoopo carani jo'e Decápolis cheja pa'ijooopã carani Galilea chiarana sani tĩ'aasomũ. ³² Sani pa'ũna repau pa'ichejana pãi chekunapi cãjo asamaũ chu'ojẽ'e cutuma'ñe pa'ikũ'te ra, “Ikũre chẽa vasojũ'u”, chiniasome. ³³ Chitena Jesús repau'te jũ'ikũ'te pãi peochejana juha sa repau mũoñoãpi jũ'ikũ'te repacãjo pa'iche suãnicuha repau coopi tutu jũ'ikũ chemeñona noasomũ. ³⁴ Jã'aja'ñe cho'ocuha umũre ñakũ ruã chu'e mũo jũ'ikũ'te i'kaasomũ repau. “¡Efata!”, chiniasomũ. (“Efata” chini “Vatajũ'u” chiimũ hebreo chu'o.)

³⁵ Jã'aja'ñe i'kauna jũ'ikũ cãjo ta'pisi'e ũcuate'erũmũ repau chemeño asoma'ñe i'kasi'chopi care'oũna asoche cutuasomũ repau. ³⁶ Repau'te vasocuha repanare i'kaasomũ Jesús. “Chu'u ikũre vasosi'e chekunare kwamanejũ'u”, chiimũ ũseasomũ repau. Jã'ata'ni Repauji na'a ruã, “Kwamanejũ'u”, chiito na'a ruã chekunare kwaasome repana. ³⁷ Jesupi jã'aja'ñe cho'oũna repana pãi ña jũano ija'che i'kaasome:

—Jesús ruã si'ache re'oja'che cho'okũmũ. Repauji cho'oũna cãjo asamanesina chura asame. Ūcuachi'a repauji cho'oũna chu'o cutu-manesina chu'o cutume chura —chiniasome repana.

8

Pāi cuatro milrepanare Jesús ãu ãusi'ere k̄am̄u
(Mt 15.32-39)

¹ Ūcuar̄m̄u pāi jain̄uko Jesús pa'ichejana sani chi'i pa'ij̄una ãu si'asoasom̄u repanare. Jã'ajek̄una Jesús rep̄au neenare soni rao ija'che i'kaasom̄u:

² —Inare pāi repana rasi'e ãu ãni si'asō ãiñej̄e'e peova'napi ch̄u'ña'me choteumucuj̄ña pa'ij̄una oim̄u ch̄u'ñ. ³ Æu ãimava'nani repana v̄u'ñana saoto repana saij̄u ãucuhana ph̄ã'phasō ai j̄ūnisōjanaa'me. Te'ena r̄ua so'ñapi r̄aniasome —chiniasom̄u rep̄au.

⁴ Chik̄una rep̄au neena i'kaasome.

—Icheja pāi peochejajek̄u ãu ãiñej̄e'e peom̄u. ¿Je'se chuk̄una ãu j̄ñaa ãujanaa'ñe inare pāi? —chiniasome. ⁵ Chitena Jesús ija'che s̄eniasom̄u repanare:

—¿Jetop̄up̄uã pã paache m̄usan̄ukona? —chiniasom̄u rep̄au.

Chik̄una i'kaasome repana.

—Pãp̄uã sieterep̄ap̄uã paame chuk̄una —chiniasome.

⁶ Ūcuar̄m̄u Jesús asa pãipi chejana p̄uã'j̄u chini ch̄u'ñasom̄u. P̄uãrena Jesús repa pãp̄uã sieterep̄ap̄uãre mini cãjik̄u Dioni, “Re'orepam̄u”, chini rep̄au neenare t̄u'se ãsīuna repana pãi ūcuan̄kore ãuasome repana. ⁷ Ūcuachi'a rep̄au neena chiacha va'i te'eva'nare paaj̄una Jesús repava'nare mini cãjik̄u Dioni, “Re'orepam̄u”, chiniasom̄u. Chini ch̄u'ñasom̄u, rep̄au neenapi pãire ūcuan̄kore ãua'j̄u chini.

⁸ Pãi ūcuan̄ko chajichechi'a ãniasome repa. Repana ãij̄una caje-jaisi'e sieterep̄aj̄u'ña sia maña timuasome repana Jesús neena. ⁹ Repa ãu ãisina pãi chek̄ur̄m̄u cuatro milrepana pa'icosome, ãm̄p̄ãichi'a kuëkueto. Jã'a cho'o pi'nisir̄m̄u Jesús repanare pãi saosoasom̄u. ¹⁰ Saocuha rep̄au neenana'me choov̄uji tuni Dalmanuta chejana j̄eniasom̄u rep̄au.

Jesupi Diochi'a cho'omasiche'te cho'o ñoa'k̄u chini fariseopãi s̄esi'ere k̄am̄u

(Mt 12.38-39; Mt 16.1-4; Lc 11.16, 29)

¹¹ Ūcuar̄m̄u fariseopãi Jesús pa'ichejana rani ke'reasome rep̄au'te. “Dios raomanesi'k̄ua'm̄u ik̄u”, chini cuasanajej̄u, rep̄auni cu'ache cho'oñu chini,

—Diochi'a cho'omasiche'te cho'o ñoj̄ũ'ch̄ chuk̄una'te —chiniasome repana. ¹² Jã'aja'ñe chitena Jesús rep̄au rekocho r̄ua s̄uma'ñe pa'iu ija'che i'kaasom̄u repanare:

—Ina pãi ch̄u'are, “Diochi'a cho'omasiche'te cho'o ñoj̄ũ'ch̄ chuk̄una'te”, chiime, ch̄u'ch̄ pa'iche'te masiñu chini. Jã'ata'ni cho'o ñomaneja'm̄u ch̄u'ch̄ repanare. Ūcuarepaa'me jã'a —chiniasom̄u Jesús.

¹³ Chini repanare jo'ka jo'e choov̄uji tuni chiara chek̄uk̄ã'kona j̄eniasom̄u Jesús rep̄au neenana'me.

Fariseopãi cu'ache che'choche'te k̄am̄u Jesús
(Mt 16.5-12)

14 Ūcuarumũ Jesús neena chiara jě'ejũ, “Pã cavesũ ranisõsinaa'me mai”, chiniasome sãĩñechi'a. Pãpũ te'epũ paaasome repaña choovũ. 15 Jã'aja'ñe cuasajũ i'kajũna Jesús repañare ija'che chũ'vaasomũ:

—Ñarepajũ'ũ. Fariseopãina'me Herodes pã saũcheja'chere ñajũ che'chemanejũ'ũ —chiniasomũ. 16 Chikũna repañ neena sãĩñechi'a i'kaasome.

—Maipi pãre ramanerena jã'aja'ñe i'kacosomũ ikũ maire — chiniasome repaña. 17 Jesús repaña sãĩñechi'a cutuche'te masikũ ija'che i'kaasomũ:

—¿Je'se pa'ĩũna mũsanũkona pã peoche'te cuasajũ cutuche? Mũsanũkona chuta'a masi cuasamapũ asavesũme. Chũ'ũ che'chosi'e mũsanũkona rekoñoã chuta'a tĩ'ama'mũ. 18 Mũsanũkona ñakocaã paanata'ni ñama'me. Ūcuachi'a cãjo paanata'ni asama'me. ¿Chũ'ũ cho'osi'e cuasama'ñe mũsanũkona? 19 Aperũmũ pã cincorepapurũchi'a umũpãĩ cinco milrepañare ãukũna cajejaisi'e, ¿jetopũjũ'ña sia maña timure mũsanũkona? —chiniasomũ Jesús repañare.

Chikũna,

—Docerepajũ'ña sia maña timusinaa'me chũkũna —chiniasome repaña. 20 Chitena Jesús jo'e i'kaasomũ repañare.

—Ūcuachi'a pã sieterepapurũã pãĩ cuatro milrepañare chũ'ũ ãukũna cajejaisi'e, ¿jetopũjũ'ña sia maña timure mũsanũkona? —chiniasomũ repañare repañare.

Chikũna,

—Sieterepajũ'ña sia maña timusinaa'me chũkũna —chiniasome repaña. 21 Chitena Jesús jo'e i'kaasomũ.

—¿Chuta'a asavesũche mũsanũkona? —chiniasomũ repañare repañare.

Na'ava'ũni Betsaida cheja cakũni Jesús vasosi'ere kũamũ

22 Ūcuarumũ Jesús repañ neenana'me Betsaida vũ'ejoopona mani tĩ'aasomũ. Tĩ'aũna pãĩ na'ava'ũni Jesús pa'ichejana ra rua i'kaasome, repava'ũni vasoakũ chini. 23 Sẽtena Jesús repava'ũre vũ'ejoopo rũ'tavana jũtũna chẽa juha saasomũ. Sa repañ ñakocaãna coo tutucuha repañ ca'niũna jũjũnapi jakũ, “¿Ûquere ñakũ mũ'ũ?”, chiniasomũ repañ. 24 Chikũna ñakũ ija'che i'kaasomũ:

—Pãire ñamũ chũ'ũ. Ñakũ'teta'ni sũkiũũja'ñe ñoñe pãĩ ku'ime — chiniasomũ repañ.

25 Chikũna Jesupi jo'e repañ ñakocaãna jaũna repañ jo'e ñato churata'ni peore re'oja'che ñoasomũ. Re'ojañakocaã care'oasomũ repañ'te. 26 Care'oũna Jesús repañ'te vũ'ena saokũ ija'che i'kaasomũ:

—Vũ'ejoopo saima'ñe mũ'ũ vũ'ena rũhiñe saijũ'ũ. Chũ'ũ mũ'ũre vasosi'e chekũnare kũamanejũ'ũ —chiniasomũ Jesús repañ'te.

Pedro, “Dios Raosi'kũamũ Jesús”, chiisi'ere kũamũ

(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

27 Jã'a cho'ocuharũmũ Jesús repañ neenana'me Cesarea de Filipino vũ'ejoopo kueñe cajoopoãna sani tĩ'a ku'ũ Jesús repañ neenare ija'che sãniasomũ:

—Pãĩ chũ'ũ pa'iche'te cutuni, ¿je'se chiiche? —chiniasomũ. 28 Sẽkũna ija'che kũaasome repaña:

—“Juan, Pāi Okoro'vesi'kucosomu jā'u”, chiime pāi chekuna mu'ure i'kani. Chekuna, “Aperumu pa'isi'ku Elíaa'mu jā'u”, chiime mu'ure. Jo'e chekuna, “Aperumu Dios chu'o kuasi'kupi jūnisōsi'kupi jo'e vajurani pa'imū jā'u”, chiime mu'ure —chiniasome repa. ²⁹ Chitena Jesús jo'e ija'che sēniasomu repanare:

—Musanukonajē'e chu'u pa'iche'te cutuni, ¿je'se chiiche? — chiniasomu.

Chikuna asa Pedroji ija'che i'kaasomu repau'te:

—Pāi ūcuanukore chū'ua'ku chini Dios Raosi'kua'mu mu'u — chiniasomu.

³⁰ Ūcuarumu Jesús repau neenare chū'uasomu, repau pa'iche'te chekunani kuamaneajū chini.

Repaū chuenisojachere kuamū Jesús
(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

³¹ Ūcuarumu Jesús repau neenare ija'che i'kaasomu:

—Chu'u Dios Raocojnōsi'ku rua asi cho'ocojnoja'mu. Ūcuachi'a judío ainana'me judío phairipāi chū'unana'me judiōpāi che'chona chu'uni cuheju vanisōne chū'ujanaa'me. Vanisō tācojnōsi'kuta'ni cho-teumucujñana jo'e vajurajia'mu chu'u —chiniasomu repau repanare. ³² Jā'a Jesús repau neenare te'erūhiñe kuaasomu. Jesupi jā'aja'ñe kuauna asa Pedro repau i'kache'te asacuheku repau'te chekuna pāi peochejana juha sa ija'che i'kaasomu:

—Jā'aja'ñe i'kamanejū'u mu'u —chiniasomu. ³³ Jā'aja'ñe i'kauna asa Jesús Pedro i'kache'te asacuheku repau neenani churi ñaku ija'che i'kaasomu repau'te:

—Vati ai cuasacheja'che cuasakujekū chu'ure ja'me pa'ima'ñe saijū'u mu'u. Pāi Dios cuasacheja'che cuasamanaa'me. Mu'u ūcuaja'che Dios cuasacheja'che cuasama'kua'mu —chiniasomu repau.

³⁴ Ūcuarumu Jesús repau neenare pāi chekunana'me soni rao i'kaasomu.

—Musanukonapi chu'u neena pañu chini musanukonare cho'ouache ūhasō chu'u chū'ūñe'te si'aumucujña cho'oju pa'ijū'u. Chu'ure cuasanajejana chu'ure cho'ochēja'che vanisōñu chiijanaa'me pāi musanukonare. Pāi musanukonare jā'aja'ñe cho'oñu chiiche asanjē'e chu'ure cuasache ūhasōmanejū'u. ³⁵ Chuenisōñe'te vajuchuju repauna asa chēasi'ere Dios chu'ore ūhasōni repauna jūnisōsirumu vati toana sani uujanaa'me. Jā'ata'ni, “Pāi chukuna'te vanisōñu chiitojē'e Jesure ūcua cuasaju Dios chu'o chu'vajanaa'me chukuna”, chiisina repauna jūnisōsirumu Dios pa'ichejare ai sani re'oja'che pa'ijanaa'me. ³⁶⁻³⁷ Pāi cu'amajñarūā si'ache paanapi chu'ure cuasamaneni, repauna jūnisōsirumu vati toana sani ūcuana paacheji ro'i eta Dios pa'ichejana saicu'amū. ³⁸ Pāi chu'ure cuasanata'ni chekunani irumu pa'iju cu'ache cho'onani vajuchuju, “Jesure cuasamanaa'me chukuna. Ūcuachi'a Repau chu'ojē'e vesunaa'me chukuna”, chiime masinata'ni. Jā'aja'ñe i'kasinare rua cu'ache ti'ñēja'mu, na'a pa'isirumu chu'u, Dios Raosi'ku, cūnaumu muisi'kupi chejana jo'e cajerumu. Reparumu chu'u Ja'ku Dios ko'sija'icheja'che ko'sija'iu cajeja'mu chu'u Ja'ku neena ángelena'me. Caje jā'aja'ñe i'kasinare chu'u ūcuaja'che, “Inare pāi vesumu chu'u”, chiija'mu —chiniasomu.

9

¹ Ūcuarumũ Jesús repanare pãĩ jo'e i'kaasomũ.

—Musanukona icheja chũ'ũre ja'me pa'ina chuta'a jũnisõma'ñe pa'irumuna chũ'u Dios Raosi'kupi pãire masi chũ'ukuna ñajanaa'me. Ūcuarepaa'me jã'a —chiniasomũ.

Rua ko'sija'iu Jesús carũhisi'ere kũamũ

(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

² Seirepaumucujña pa'isirumuna Jesús aikũti rua umũ nukakũtina maĩũ Pedro'te Santiago'te Juanre jã'anarechi'a mũaasomũ. Mũni pa'ijũ Jesús tũũja'iu carũnisoasomũ. ³ Repau ju'ikãña ũcuaja'che rua poko'sijakãña carũnisoasomũ. Pãĩ kãña choanare te'eu'terejẽ'e rua choatojẽ'e repau kãñaja'ñe pojakãña choacu'amũ. ⁴ Ūcuarumũ Jesús neena ñato aperumũ pa'isina Moisen'a'me Elías Jesuna'me pa'ijũ chũ'ore cutujũ paniasome. ⁵ Jã'aja'ñe pa'ijũna ña Pedroji Jesure i'kaasomũ.

—Masiũ, maipi ichejare pa'ijũna rua re'omũ. Vũ'ñarũã chotevũ'ñarũã cho'okañũ chiime chũkuna, mũ'u vũ'erũna'me Moisés vũ'erũna'me Elías vũ'erũ —chiniasomũ Pedro repau'te.

⁶ Repana Jesús neena kukũsojũ masi cuasavesuku Pedroji jã'aja'ñe i'kaasomũ Jesure.

⁷ Ūcuarumũ repana nukachejana pikopi caje ta'pisouna piko sa'navũji chũ'o i'kache asoasomũ repanare.

—Iku chũ'u chũũ chũ'u oiũ paaku'mũ. Repau chũ'ore asajũ pa'ijũ'ũ musanukona —chiiche'te asaasome.

⁸ Ūcuarumũ repana teana si'acakã'jũño ñato Jesús te'eu nukasomũ; chekuna te'eu'jẽ'e peoasome.

⁹ Repana aikũti cajerumũ Jesús ija'che i'kaasomũ repanare: “Diopi ñokuna musanukona irumũ ñasi'e chũ'u Dios Raosi'ku jũnisõ vajũraisirumũjatũ'ka chekunare te'eu'terejẽ'e kũamanejũ'ũ”, chiniasomũ repau.

¹⁰ “Kũamanejũ'ũ”, chiisi'ejekuna kũama'ñe pa'ijũ repanachi'a masijũ paniasome. Jã'ata'ni repau, “Jũnisõ jo'e vajũraija'mũ”, chiisi'ere masi asavesujũ, “¿Je'se chiiku jã'a?”, chiijũ sãĩñechi'a cutujũ paniasome repana.

¹¹ Reparumũ Jesure ija'che sãniasome repana:

—¿Je'se pa'ũna maire judiõpãĩ che'chona, “Dios raoja'mũ chĩcojñokũ chuta'a raimarumũ Elĩapi charo raija'mũ”, chiijũ che'choche? —chiniasome. ¹² Chitena Jesús i'kaasomũ.

—Repana che'choche ũcuarepaa'me. Elĩaa'mũ charo rani peore si'ache mamare care'vajau. Dios chũ'o aperumũ tocha jo'kasi'e chũ'u Repau Raosi'ku pa'ijachere kũakũ ija'che chiimũ:

Dios Raojaũre pãĩ cuhejũ cu'ache cho'ojanaa'me, chiimũ. ¹³ Jã'ata'ni chũ'u musanukonare Elías ranicuhasi'kũaa'mũ chiimũ. Rani pa'ũna pãĩ repanare uache cu'ache cho'osinaa'me repau'te. Jã'aja'ñe kũamũ Dios chũ'o aperumũ tocha jo'kasi'e. Repau'te cho'osi'ēja'che cu'ache cho'ojanaa'me pãĩ chũ'ũre Dios Raosi'kũre —chiniasomũ Jesús.

Chũũva'ũre vatire paava'ũni Jesús vasosi'ere kũamũ

(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)

14 Ūcuarumũ repaña Jesuna'me aikũti muisina repaũ neena maimanesina nukachejana caje tĩ'aasome. Caje tĩ'a ñato pãĩ jainũko paniasome. Ūcuachi'a judiõpãĩ che'chona te'ena paniasome. Pa'ijũ Jesús neenani ke'rejũ paniasome repaña. 15 Ūcuarumũ repaña pãĩ ũcuanũko Jesure ña kũkũ vũ'vũasome repaũni pojoũ chini. 16 Ūcuarumũ Jesús repañare pãĩ ija'che sēniasomũ:

—Chũ'ũ neenare, ¿ũquere cutuche mũsanũkona? —chiniasomũ.

17 Chikũna repañare pãĩ ja'me pa'ikũji Jesure i'kaasomũ.

—Masiũ, chũ'ũ chĩiva'ũre mũ'ũni ramũ chũ'ũ. Vatiire chũ'o cutuche ũsekũni paamũ iva'ũ. 18 Vatiipi si'arumũ chēa paakũna iva'ũ chejana tãni vē've curukũ coo rua raokũ cõjire asoche ãiũ ca'nivũ jũjau quẽkemũ. Iva'ũre ra mũ'ũ neenani i'kasi'kua'mũ chũ'ũ, vatini eto saokaapu chini. Jã'ata'ni eto saovesusinaa'me repaña —chiniasomũ.

19 Chikũna Jesús i'kaasomũ repaũ'te.

—Mũsanũkona pãĩ irumũ cana chũ'ũre masi cuasama'me. ¿Keekerumũ mũsanũkona tĩĩne cuasache ñakũ pa'iche chũ'ũ? —Jã'aja'ñe i'ka pi'ni— Ichejana rajã'ũ mũ'ũ chĩiva'ũre —chiniasomũ repaũ.

20 Chikũna Jesuni chĩiva'ũre raasome repaña. Rarena vati Jesuni ña cho'okũna chĩiva'ũ rua kurukurukũ chejana jũni tãni po'nũũ ku'ũ chũ'opo rua coo raoasomũ repava'ũ.

21 Jã'aja'ñe cho'okũna ña Jesús chĩiva'ũ pũka'kũre ija'che sēniasomũ:

—¿Keekerumũ ikũ vatire paakũ? —chiniasomũ.

Chikũna pũka'kũ i'kaasomũ repaũ'te.

—Chĩirumũna paava'ũa'mũ. 22 Vatiipi iva'ũni vanisõra chini chēa paakũ chũ'ũkũna chekurumũ toana tãiũ chekurumũ chiachana tãikũ'mũ iva'ũ. Mũ'ũpi cho'omasini chũkũna'te oiũ cho'okaijũ'ũ —chiniasomũ. 23 Chikũna Jesús i'kaasomũ repaũ'te.

—Mũ'ũ chũ'ũre cuasato vasokaija'mũ chũ'ũ ikũre. Pãĩ chũ'ũre cuasanare peore cho'okaimũ Dios repañare —chiniasomũ. 24 Jã'aja'ñe chikũna vatire paakũ pũka'kũ ũjachũ'opi cuikũ i'kaasomũ.

—Mũ'ũre cuasamũ chũ'ũ. Jã'ata'ni chuta'a cuasache karamũ. Cho'okaijũ'ũ chũ'ũre. Chũ'ũ rekocho mũ'ũre na'a rua cuasara chiimũ chũ'ũ —chiniasomũ repaũ. 25 Ūcuarumũ Jesús repaũ nukachejana pãĩpi jainũko chi'ijũna vatire cho'оче ũseku ija'che i'kaasomũ:

—Vati, mũ'ũre chũ'ũmũ chũ'ũ, chũ'o cutuũseku cãjo asache ũseku'te. Chĩiva'ũre jo'ka eta saiũ'ũ. Ai sani jo'e rani kakamanejũ'ũ mũ'ũ repava'ũre —chiniasomũ Jesús repaũ'te vatire.

26 Jesupi jã'aja'ñe chũ'ũna vati rua cuikũ repaũni cho'okũna rua kurukuruasomũ. Vatiipi jã'aja'ñe cho'ocuha repaũ'te eta sanisõna jũnisosiva'ũja'ũ ñokũna ña repaña pãĩ jainũko, “Jũnisõcuhasiva'ũa'mũ iva'ũ”, chiniasome. 27 Chiisi'eta'ni Jesús repaũ jãtũna chēa vũo nukoasomũ repaũ'te vatire paasi'kũre.

28 Jã'aja'ñe cho'ocuha Jesús vũ'ena kaka pa'ũna repaũ neena repaũ'te te'eũ'te sēniasaasome.

—¿Je'se pa'ũna chũkũna'te vatire eto saocu'aũ? —chiniasome.

29 Chitena i'kaasomũ repaũ.

—Vati ikũre chĩiva'ũre pa'isi'kũjanare Diore cuasaju ãũ ãima'ñe Repaũ'te rua sēnarechĩ'a eto saore'omũ —chiniasomũ Jesús repañare.

Repaɯ chuenisojachere jo'e kɯamɯ Jesús

(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)

³⁰⁻³¹ Ūcuarɯmɯ Jesús repaɯ neenana'me jā'achejapi sani Galilea cheja canukama'ñe ku'ija paniasome. Repaɯ neenare che'chora chini Jesús repana saijacheja chekɯnare kɯama'ñe saiɯ ija'che che'choasomɯ repanare: “Chũ'ure Dios Raosi'kure kuhena pãi cu'ache cho'oa'jɯ chini chẽa chekɯnani jo'kajanaa'me. Jo'karena chũ'ure vanisõjanaa'me repana pãi. Vanisõ tãcojñosi'kuta'ni choteumu-cujñana jo'e vajɯraija'mu chũ'u”, chiɯ che'choasomɯ repaɯ repanare. ³² Jã'ata'ni repaɯ i'kache asavesuasome repana. Asavesunata'ni repaɯ'te Jesure sēevajuchɯasome repana.

Jesús neena, “¿Neepe mai na'a rɯa masiche?”, chiisi'ere kɯamɯ

(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

³³ Ūcuarɯmɯ Jesús repaɯ neenana'me sani Capernaum vɯ'ejoopo tĩ'a vɯ'ena kakaasome repana. Kakasirɯmɯ Jesús ija'che sēniasomɯ repanare:

—Mai icheja rairɯmɯ, ¿ñquere cuture mɯsanukona? —chiniasomɯ repaɯ repanare.

³⁴ Chiitota'ni kɯavajuchujɯ i'kamaneasome repana repaɯ'te. Repana rairɯmɯ ija'che sãñechi'a cutuasome repana: “Mai icheja pa'ina, ¿neepi na'a rɯa masiche?”, chiijɯ paniasome. ³⁵ Ūcuarɯmɯ Jesús pɯɯ ñu'iu repaɯ neenare docerepanare soni rao ija'che i'kaasomɯ repanare:

—Pãiu chekɯnare chũ'ura chini aperɯmɯ chũ'uma'ku pa'icheja'che pa'iu chekɯnare cho'okaiɯ paau. Jã'aja'ñe cho'oni, “Rɯa vesumɯ chũ'u”, chini chekɯnani cho'okaiɯ che'chesõuna chekɯnare chũ'ure'oja'mu repaɯ'te —chiniasomɯ repaɯ. ³⁶ Ūcuarɯmɯ Jesús chĩiva'ure juha ra, repana pãi chenevuna nuko repava'ure mini cajoku ija'che i'kaasomɯ repaɯ neenare:

³⁷ —Pãi chũ'ure masi cuasana chĩiva'nare ikujava'nare pojona chũ'ure ũcuaja'che pojome. Pãi chũ'ure pojona chũ'urechi'a pojoma'me. Chũ'ure Raosi'kure ũcuaja'che pojome repana —chiniasomɯ repaɯ.

Maire cu'ache cho'omana pojou re'oja'che cho'okaimaire maire

(Mt 10.42; Lc 9.49-50)

³⁸ Ūcuarɯmɯ Juan Jesure ija'che i'kaasomɯ:

—Masiɯ, chekure pãiu'te pãi sa'navuã pa'inare vati eto saoku'te ñasinaa'me chukuna. “Jesupi chũ'ukuna cho'omɯ chũ'u”, chiniasomɯ repaɯ vatire eto saoni. Jã'aja'ñe cho'õna ña, ñsejɯ repaɯ'te i'kasinaa'me chukuna, maire ja'me cho'okaima'kujekuna —chiniasomɯ repaɯ.

³⁹ Chikuna asa Jesús i'kaasomɯ repaɯ'te.

—Jã'aja'ñe cho'onare ñsemanejũ'u. Pãi Diochi'a cho'omasiche cho'oni, “Jesupi chũ'ukuna cho'omɯ chũ'u”, chiime. Jã'aja'ñe cho'ojɯ i'kana chũ'ure cu'ache i'kama'me. ⁴⁰ Pãi maire kuhemana maire ja'me cho'okainaa'me. ⁴¹ Ūcuachi'a pãi ũcuauakujɯ mɯsanukonare chũ'u neenare, “Inare Cristo neenajejuna re'oja'che cho'okaimu chũ'u”, chini re'oja'che cho'okaiɯ oko te'ero'roruchi'a ũkuatojẽ'e Diopi ro'ija'mu repaɯ'te. Ūcuarepaa'me jā'a —chiniasomɯ Jesús repaɯ'te.

Pāi rūhiñe cuasamana cu'ache cho'oche'te k̄am̄u
(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)

⁴² Ūcuar̄um̄u Jesús Juanre jo'e i'kaasom̄u.

—Chīiva'na cuasacheja'che chū're cuasak̄uni te'e'u'te cu'ache chū'vak̄u'te pāipi ija'che cho'oto na'a re'ora'am̄u: Repau chuta'a chū'u neeva'ure cu'ache chū'vamar̄um̄una toac̄unap̄uji r̄ua Ɂjap̄uji pāipi repau cav̄una jepo v̄ee chiarana tō r̄uoru na'a re'ora'am̄u repau'te. Jā'aja'ñe cho'oma'to ūcua pa'iu chū'u neeva'ure cu'ache chū'vauna Diopi repau cu'ache cho'osi'e ro'ire chū'uto na'a r̄ua cu'ache pa'ija'm̄u repau'te. ⁴³ M̄u'u jūt̄upi chek̄uni cu'ache cho'oni tusos̄j̄ū'u repaj̄utu. Na'a re'om̄u te'ej̄utu paak̄uji Dios pa'ichejana sani re'oja'che pa'ito. Jūt̄ure jā'aja'ñe cho'omaneni peore paak̄uta'ni ūcua jūt̄upi jo'e cu'ache cho'osi'k̄ujek̄u vati toana chachocu'atoana sani uuk̄u pa'ija'm̄u m̄u'u. Na'a cu'am̄u jā'a. ⁴⁴ Repacheja saisinare ca'niv̄uã āina peko jūnis̄oma'ñe āij̄u pa'inaa'me. Ūcuachi'a repa toa chachama'ñe uuk̄u pa'itooa'me. ⁴⁵ Ūcuaja'che m̄u'u cū'ap̄uji chek̄uni cu'ache cho'oni tusos̄j̄ū'u repacū'ap̄u. Na'a re'om̄u te'ecū'ap̄u paak̄uji Dios pa'ichejana sani re'oja'che pa'ito. Jā'aja'ñe cho'omaneni peore paak̄uta'ni ūcua cū'ap̄uji jo'e cu'ache cho'osi'k̄ujek̄u vati toana chachocu'atoana sani uuk̄u pa'ija'm̄u m̄u'u. Na'a cu'am̄u jā'a. ⁴⁶ Repacheja saisinare ca'niv̄uã āina peko jūnis̄oma'ñe āij̄u pa'inaa'me. Ūcuachi'a repa toa chachama'ñe uuk̄u pa'iku'm̄u. ⁴⁷ Ūcuaja'che m̄u'u ñakovaji ñaku cu'ache cho'oni ñakova'te rutas̄j̄ū'u. Na'a re'om̄u te'eñakova paak̄uji Dios pa'ichejana sani re'oja'che pa'ito. Jā'aja'ñe cho'omaneni ñakocaã peore paak̄uta'ni ūcuañakovaji ñaku cu'ache cho'osi'k̄ujek̄u vati toana sani uuk̄u pa'ija'm̄u m̄u'u. Na'a cu'am̄u jā'a. ⁴⁸ Repacheja saisinare ca'niv̄uã āina peko jūnis̄oma'ñe āij̄u pa'inaa'me. Ūcuachi'a repa toa chachama'ñe ai uuk̄u pa'iku'm̄u.

⁴⁹ 'Aper̄um̄u Dioni poj̄oju pāi va'iva'nare vani īsiasome. Repava'nare vani ūhapi chu'chuasome. Ūha chu'churu na'a re'om̄u jā'a. Dios ūcuaja'che ūha chu'chucheja'che Repau'te cuasanani pa'ivesache ti'j̄ñeto te'eñoã ūsema'm̄u. Jā'ajek̄una na'a r̄ua re'oja'che pa'imasijanaa'me repana. ⁵⁰ Ūha s̄aija'iu r̄ua re'om̄u. Jā'ata'ni ūhapi s̄aija'ñepi si'as̄oru, Ɂje'se cho'ojanaa'ñe pāi, ūhapi s̄aijaau chini? Jo'e s̄aija'ñe cho'ocu'am̄u repa. Ūcuaja'che musan̄ukona re'oja'che pa'iju chek̄unare pojoto re'om̄u. Re'oja'che cho'oche'te jo'kas̄oni ūha s̄aija'imau cu'acheja'che cu'ame —chiniasom̄u repau.

10

R̄ij̄oromi s̄ejoma'ñe paache'te chū'vam̄u Jesús
(Mt 19.1-12; Lc 16.18)

¹ Ūcuar̄um̄u Jesús Capernaum v̄u'ejoopo pa'isi'k̄upi Judea chejana saīu Jordán chiacha ūsuu muik̄ā'kona j̄eni t̄i'aasom̄u. T̄i'auna pāi repau'te jo'e chi'irena si'ar̄um̄u pāi che'chok̄ujek̄u jo'e che'choasom̄u repanare.

² Ūcuar̄um̄u fariseopāi te'ena Jesús pa'ichejana sani ija'che i'kaju s̄eniasome repau'te, t̄iñe i'kauna repauni ch̄ea cu'ache cho'oñu chini:

—ɁPāiuni repau r̄ij̄ore s̄ej̄oato s̄ej̄ore'oku? —chiniasome repana.

³ Chitena Jesús ija'che i'kaasom̄u:

—Aperumũ pa'isi'ku Moisés, ¿ãquere musanukonare chũ'uku tocha jo'kau? —chiniasomũ. ⁴ Chikuna i'kaasome repana.

—Aperumũ Moisés ija'che chũ'u jo'kaasomũ:

Pãiu repau rãjore paacuheku sējora chiiku

charo repao'te sējojañere kuaku utija'ovana tocha pi'ni ũcuaoni
ĩsia'ku,

repao chekunare ñojaja'ova.

Jã'aja'ñe cho'ocuha sējore'omũ repao'te,

chiiu chũ'u jo'kaasomũ —chiniasome repana. ⁵ Chitena Jesús
i'kaasomũ repanare.

—Musanukonapi cu'ache cho'ochete jo'kacuheju ũcuaache
cho'oñu chiijana jã'aja'ñe chũ'u jo'kaasomũ Moisés. ⁶ Aperumũ
Dios peore cho'oromũ pãi cho'oku umũuna'me romio'te cho'oasomũ.
⁷ Jã'ajekuna umũ repau puka'kupãi ja'me pa'isi'e jo'kasõ rãjona'me
pa'imũ. ⁸ Jã'aja'ñe cho'o ũcuate'euja'che pa'ime repana. Umũ
rãjona'me te'eka'chapana pa'ime. Jã'ata'ni ũcuate'euja'che pa'ime
repana. ⁹ Jã'ajekuna pãiuji Dios jã'aja'ñe paapu chini jo'kasi'ere
jachaku rãjoni sējosõni cu'ache cho'omũ —chiniasomũ repau.

¹⁰ Na'a pani Jesús neena vu'ere pa'iju jo'e rãjoromi sējõne'te
sēniasome repau'te. ¹¹ Sētena Jesús jo'e i'kaasomũ repanare.

—Pãiu repau rãjore paacuheku sėjo, chekoni vejani Dios ãseche'te
cho'oku charo paasi'kore cu'ache cho'omũ. ¹² Ũcuaaja'che romio repao
ũjure sėjo chekuni vejani Dios ãseche'te cho'oko charo pa'isi'kure
cu'ache cho'omo —chiniasomũ Jesús repanare.

Chĩiva'nare Jesús re'oja'che i'ka jo'kasi'ere kuamũ

(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

¹³ Ũcuarumũ pãi Jesús pa'ichejana repana chĩiva'nare raasome,
repauji chēse pojoa'ku chini. Jã'aja'ñe rajuna ña repau neena
ũsepi'raasome repanare.

¹⁴ Ũsepi'rajuna ña Jesús pe'ruku i'kaasomũ repanare.

—Chĩiva'nare chu'ure raiũsemanejũ'u musanukona, chu'uni raapu.
Iva'na chĩiva'naja'ñe pa'iju chu'ure masi cuasanapi Dios chu'o
asa chēajanaa'me. ¹⁵ Jã'ata'ni iva'na chĩiva'na chu'ure masi
cuasacheja'che masi cuasamana Dios chu'o asa chēamanejanaa'me.
Ũcuarepaa'me jã'a —chiniasomũ Jesús repau neenare.

¹⁶ Chini Jesús repanare chĩiva'nare sũ'kaku jũjñapi chēseku Dioni
re'oja'chere sēekanasomũ.

Põsũ kuriũ Jesure Dios pa'icheja saiche sēniasasi'ere kuamũ

(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

¹⁷ Ũcuarumũ Jesús jo'e ku'ina pãiu kuriũ repau'te vu'vu rani ro're
ñu'iu ija'che sēniasomũ:

—Masiu, re'oku'mu mu'u. Dios pa'ichejana sasa chiimu chu'u. ¿Je'se
cho'oja'che chu'u? —chiniasomũ.

¹⁸ Chikuna Jesús i'kaasomũ repau'te.

—¿Je'se cuasa, “Re'oku'mu mu'u”, chiiku mu'u chu'ure?
Diochi'aa'mu Re'oku. Cheku pãiu re'oku peomũ. ¹⁹ Aperumũ Dios
chũ'u jo'kasi'ere masicosomũ mu'u. Ija'che kuamũ:
Musanukona umupãi romi paana chekunare romi ja'me kãimanejũ'u.
Ũcuaaja'che romi umu pa'ina chekunare umupãi ja'me kãimanejũ'u.

Ūcuachi'a pāi vanisōmanejū'u.

Chekuna nee űaamanejū'u.

Chekuna pa'iche'te űa kuani joremanejū'u.

Repau neere tua paara chini chekunare joremanejū'u.

Ūcuaja'che mujakupāi űa, kukujū'u,

chiima Dios chū'u jo'kasi'e —chiniasomu Jesús repau'te.

²⁰ Chikuna repau kuriu jo'e i'kaasomu.

—Masu, chīrumapi irumajatu'ka Dios chū'u jo'kasi'e peore cho'oku pa'iku'mu chu'u —chiniasomu repau.

²¹ Jā'aja'ne i'kauna Jesús űa repau'te rua oiū i'kaasomu.

—Ūcuarepa cho'oku'teta'ni karamu mu'ure. Mu'u paache cu'amajñaruāre peore űisisō, kuri koo chuova'na pa'iva'nani rupu űisijū'u. űisisōjani rani chu'una'me ku'iu chu'u chū'ũne'te cho'oku pa'ijū'u. Jā'aja'ne cho'oni'te Dios pa'ichejana sani re'oja'che pa'ija'mu mu'u —chiniasomu Jesús repau'te.

²² Jesupi jā'aja'ne i'kauna asa kurineekujeku űisūamauna rua sumava'u sanisoasomu repau.

²³ Jo'ka sakuna Jesús si'ache repakā'jño űa repau neenare ija'che i'kaasomu:

—Pāi kurinare Dios pa'icheja saineenareta'ni saivesamu —chiniasomu Jesús repanare.

²⁴ Repau i'kache asa jñanoasome repau neena. Jñanorena Jesús jo'e i'kaasomu repanare.

—Pāi kurinare Dios pa'icheja saineenareta'ni saivesamu, “Rua kuri paaku cheke chiima'mu chu'u. Diore chiima'mu chu'u”, chiiju cuasanajejuna —chiniasomu repau.— ²⁵ Camellova'ure miuñakaru cojeru kaka etajaicu'acheja'che kuriu'te Dios pa'icheja saicu'aja'mu, repauji kurire na'a rua cuasaku pa'ito —chiniasomu Jesús repanare.

²⁶ Jā'aja'ne i'kauna asa jñano Jesús neena sāiñechi'a ija'che i'kaasome: “Jā'a pa'ito, ¿je'se pa'inani Dios pa'icheja saire'oja'u?”, chiniasome repana.

²⁷ Chitena Jesús repanare űaku ija'che i'kaasomu:

—Maichi'a te'ena cuasajuna Dios pa'icheja saicu'amū maire pāi. Diopi cho'okaitota'ni Repau pa'icheja saiche vesama'mu —chiniasomu.

²⁸ Chikuna Pedro i'kaasomu.

—Chukuna mu'una'me pañu chini chukuna paasimajñaruā peore jo'kasō rani mu'una'me ku'ime —chiniasomu.

²⁹⁻³⁰ Chikuna Jesús i'kaasomu repanare.

—Pāiu űcuauaku chu'ure cuasaku Dios chu'ore sani chu'vaku pasa chiiku chekurumu repau vu'ere jo'kasōmu. Chekurumu repau majaa'chupāire jo'kasōmu. Chekurumu majaa'choromire jo'kasōmu. Chekurumu repau cho'jechiire jo'kasōmu. Chekurumu repau puka'kupāire jo'kasōmu. Chekurumu rūjoni jo'kasōmu. Chekurumu repau chīire jo'kasōmu. Chekurumu chejña repau paachejñare jo'kasōni repau aperumu paasimajñaruā vu'ña, a'chupāi, a'choromi, cho'jechi, ja'koromi, mamachi, chejña jo'e na'a rua jñaja'mu repau. Ūcuachi'a Dioni cuasaku cu'ache cho'ocojñokuta'ni űhasōmaneni jūnisōsirumu Dios pa'ichejare ai sani pa'ija'mu. ³¹ Pāi te'ena kuriu repau nee jo'kacuhesi'ejache repana neere jo'kacuheju karama'ne paaju chekunare, “Re'oja'che pa'inaa'me ina”, chiicojñome. Chu'u

chũ'ũñe'te cho'ojũ repana paache jo'kasõnareta'ni chekũna ña cu'ache i'kame. Jã'ata'ni Dios na'a pa'isirũmu repana paache'te jo'kacuheju karama'ñe paaju chekũnare, "Re'oja'che pa'ime ina", chiicojñosinare, "Cu'ache pa'inaa'me ina", chiija'mũ. Chu'u chũ'ũñe'te cho'ojũ repana paache jo'kasõ chekũnare cu'ache i'kacojñosinareta'ni, "Re'oja'che pa'inaa'me ina", chiija'mũ Dios. Ũcuarepaa'me jã'a —chinasomũ Jesús.

Jesús repaũ chuenisojachere jo'e kũamũ

(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

³² Ũcuarũmu Jesús repaũ neenana'me Jerusalén vũ'ejoopona maiũ charoju maniasomũ. Repaũ neena vajuchũju cho'jepi maniasome. Reparũmu Jesús repaũ neenare docerepanare soni repaũ'te cho'ojache kũasomũ. ³³ Kũaku ija'che i'kaasomũ repaũ:

—Mai Jerusalén vũ'ejoopo maiñe masime musanũkona. Ũcuachejana chu'ũre Dios Raosi'kure pãipi chẽa judío phairipã chũ'ũnana'me judiõpã che'chonani sa jo'kajanaa'me. Ũcuanapi chu'ũre vanisõjañe chũ'u judío peonani jo'kajanaa'me, repanapi chu'ũni cu'ache cho'oa'ju chini. ³⁴ Jo'karena repana chu'ũre pãisojanaa'me. Ũcuachi'a chu'ũni coo tutuju su'sue pi'ni kurususẽ'verona jẽ'jo vẽasõjanaa'me repana chu'ũre. Jã'aja'ñe cho'ocojñosi'kuta'ni choteumucujñana vajũraija'mũ chu'u —chinasomũ Jesús repaũ neenare.

Santiagona'me Juan re'oja'che cho'okaaũ chini Jesure sãesi'ere kũamũ

(Mt 20.20-28)

³⁵ Ũcuarũmu Zebedeo mamachũ Santiagona'me Juan Jesure kueñe tĩ'a i'kaasome.

—Masiũ, chũkũna'te mu'ũpi re'oja'che cho'okaaũ chini sũũ chiime chũkũna —chinasome repana. ³⁶ Chitena i'kaasomũ repaũ.

—¿Ëquere chu'u musanũkonare cho'okaija'che? —chinasomũ. ³⁷ Chikũna i'kaasome repana.

—Mu'ũpi ija'che jo'kaa'ku chiime chũkũna: Mũja'kũna'me mu'u chũ'ũrumũ chũkũna te'eu mu'u uajũtu cakã'kona puũ, chekũpi mu'u kã'kojũtu cakã'kona puũ ñu'iju ja'me chũ'ũju paũ chiime chũkũna —chinasome repana. ³⁸ Chitena Jesús i'kaasomũ repanare.

—Musanũkona vesuju jã'aja'ñe sũeme. Pã chu'ũre cho'ojacheja'che musanũkonare vanisõũ chiito, ¿cuhemanejanaa'ñe musanũkona? —chinasomũ repaũ. ³⁹ Chikũna repana Zebedeo mamachũ i'kaasome repaũ'te.

—Jũju, cuhemanejanaa'me chũkũna —chinasome.

Chitena Jesús jo'e i'kaasomũ repanare.

—Chu'ũre cho'ochēja'che cu'ache cho'ocojñorepajanaa'me musanũkona. ⁴⁰ Jã'ata'ni chu'ũre repakã'jñõ pa'iche puũjanare chũ'ũcu'amũ chu'ũre. Chu'u Ja'ku apereparũmu ñisija'mũ chu'u chiicojñosinarechi'a jo'kaja'mũ Repaũ repa —chinasomũ.

⁴¹ Zebedeo mamachũpi jã'aja'ñe sũtena asa Jesús neena chekũna pe'ruasome repanare. ⁴² Pe'rujũna Jesús repanare soni rao i'kaasomũ.

—Iere masicosome musanũkona: Icheja cheja pã chũ'ũna repana neenare ruũ cuaja pa'iche'te chũ'ũju ruũ chuõva'nare cho'ojũ

pa'ime. ⁴³ Jā'ata'ni musanukonapi te'eu pāi chǎ'uku pasa chini repana cho'очеja'che cho'omanejǎ'у. Jā'aja'ñe cho'oma'ñe cho'оче cho'okaikuja'che chekunare cho'okaiu pa'ijǎ'у. ⁴⁴ Te'euji chekunare paara chini paacojñokū pa'icheja'che pa'ijǎ'у. ⁴⁵ Jā'aja'ñe pa'iku'mu chu'у pāire ja'me paau chini Dios Raosi'ku. Pāire cho'okaicojñora chini raisi'kuma'mu. Pāire ũcuanukore re'oja'che cho'okaiu repana cu'are jūni ro'ikasa chini raisi'ku'a'mu —chiniasomu Jesús repanare.

*Na'ava'uni Bartimeoni Jesús vasosi'ere kumū
(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)*

⁴⁶ Ūcuarumu Jesús repau neenana'me Jericó vu'ejoopo tī'a jma-makarū pani Jerusalén vu'ejoopona sañu chini Jesús repau neena chekuna pāi rua jainuko ja'me repajoopoji etaju ñato ma'a ru'tuva'te Timeo mamaku Bartimeo na'ava'ujeku ñu'iu kurire sēeu paniasomu. ⁴⁷ ũ'u'iu Jesús Nazaret vu'ejoopo caku repau ñu'ichejapi caraiche'te asa repau Bartimeo rua cuiku ija'che i'kaasomu:

—Jesús, David aperumu pa'isi'ku Jojosi'ku, oijǎ'у chu'uva'ure —chiniasomu repau.

⁴⁸ I'kauna asa repana pāi jainuko,
—Re'omu. Jo'e i'kamanejǎ'у —chiniasome repau'te. Jo'e i'kamanejǎ'у chiisi'eta'ni na'a rua cuiku i'kaasomu repau.

—Jesús, David aperumu pa'isi'ku Jojosi'ku, oijǎ'у chu'uva'ure —chiniasomu repau.

⁴⁹ Jā'aja'ñe i'kaku cuikuna asa canuka,
—Repau'te soijǎ'у —chiniasomu Jesús.
Chikuna repana pāi na'ava'uni soiju i'kaasome.
—Koka paaku vuni rajǎ'у. Jesús mu'ure soimu —chiniasome repana repau'te.

⁵⁰ Chitena asa repau sē'sevu ju'ikāa tīto na'mi vuni Jesuni saniasomu. ⁵¹ Sakuna Jesús ija'che sēniasomu repau'te:

—¿Ūquere cho'okaau chini sēeku mu'у chu'ure? —chiniasomu Jesús repau'te.

Chikuna repau na'ava'у i'kaasomu.
—Masiu, chu'у ñakocaã ñoa'ku chiimu chu'у —chiniasomu repau.

⁵² Chikuna Jesús jo'e i'kaasomu.
—“Jesús chu'ure vasoja'mu”, chini cuasasi'kujekuna mu'у ñakocaã ñoja'mu mu'ure. Chura mu'у vaju saijǎ'у —chiniasomu Jesús repau'te.
Jesupi jā'aja'ñe i'kauna repau ñakocaã teana care'osoasomu. Care'ouna Jesure jovo ja'me saniasomu repau na'ava'у pa'isi'ku.

11

*Jerusalén vu'ejoopo Jesús sani tī'asi'ere kumū
(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)*

¹ Ūcuarumu Jesús repau neenana'me saiju Jerusalén vu'ejoopo kueñe cajoopoã Olivo aikūti pa'ijoopoã Betfagé vu'ejoopona'me Betania vu'ejoopo cachejñana tī'aasome. Tī'a Jesús repau neenare te'eka'chapanarechi'a soniasomu. ² Soni repanare saora chini ija'che i'kaasomu repau:

—Jeejoopona kueñe cajoopona saijǎ'у musanukona. Sani tī'a burrova'ure quēo suosiva'ure, pāi chuta'a tuhimava'uni ñajanaa'me

musanukona. Ña repava'ure jose ichejana rakaijũ'u. ³ Pãi ũcuauakujĩ musanukonare, “¿Ëque cho'oñu chini musanukona jā'ava'ure joseche?”, chiito, “Maire Paaku iva'ure chiimũ. Na'mi co'choja'mũ repau iva'ure”, chiijũ'u —chiniasomũ repau.

⁴ Chikuna repana sani ñato burrova'u pãi vũ'e kakasa'aro kueñere, ma'a rũtũva'te quẽo sũosiva'u rãniasomũ. Ũcuarũmũ repana repava'ure sani joseasome.

⁵ Josejũna ũcuacheja pa'ina ija'che i'kaasome repanare:

—¿Ëquere musanukona cho'ochẽ? ¿Je'se pa'ũna jā'ava'ure joseche? —chiniasome repana.

⁶ Chitena repanare Jesús i'kaku chũ'u raosi'ere kũasome repana. Kuarena repava'ure ũsemaneasome repana. ⁷ Ësemarũna repava'ure Jesús pa'ichejana sa repava'u sũkuñũna kãñapi tũorena Jesús mũni tuniasomũ repava'ure. ⁸ Tunĩ saiũna repau saima'ana pãi jainũko kãña jaasome. Chekuna ũcuaja'che sũki ka ja'o pa'ikare veri ũcuama'ana ũhaasome.

⁹ Charo Jesure ja'me sainana'me repau cho'je saina pojojũ cuijũ ija'che i'kaasome:

—¡Dios peore masiku'mũ! ¡Diopi ikure pãire chũ'ua'ku chini Repau Raosi'kure re'oja'che cho'okaaũ! ¹⁰ ¡Aperũmũ pa'isi'ku mai majapãiu David chũ'usi'eja'che iku Jesús re'oja'che chũ'uja'mũ! ¡Dios peore masiku'mũ! —chiniasome repana.

¹¹ Jã'aja'ñe cho'ojũna Jesús Jerusalén vũ'ejoopo tĩ'a Dios vũ'ena kaka pa'ũ na'isokuna peore si'ache repakã'jũño ña pi'ni eta Betania vũ'ejoopona co'iasomũ, repau neena docerepanana'me.

Higoñuji jo'e kũimane'a'ku chini i'kamũ Jesús

(Mt 21.18-22)

¹² Jo'e ñatato Jesús repau neenana'me Betania vũ'ejoopoji raijũna Jesure ãucuhaasomũ. ¹³ ãucuhakuna so'opi ñato sũkiñũ higoñũ ja'o sã'sasi'ñũ paniasomũ. Jã'aja'ñe pa'ũna Jesús na'a kueñe sani ñato higopũã kũima'ñũ ja'ochi'a paniasomũ. Kũirũmũ chuta'a tĩ'amaũna repauã peoasomũ repañũ. ¹⁴ Jã'aja'ñe pa'ũna repañũ ija'che i'kaasomũ repau:

—Iñũ sũkiñũ jo'e kũimairo paaũ —chiniasomũ repau. Jã'aja'ñe i'kakuna repau neena asaasome.

Dios vũ'ena kaka põse ĩsinare Jesús eto saosi'ere kũamũ

(Mt 21.12-17; Lc 19.45-48)

¹⁵ Jã'aja'ñe cho'ocuha Jesús repau neenana'me sani Jerusalenna tĩ'aasome. Tĩ'a Jesús Dios vũ'ena kaka repavũ'e põse koosinana'me ĩsinare peore eto saomasomũ. Eto saoku kurĩ sa'ñekaina mesako'ñana'me ũkupova'na ĩsina ñũ'isaivũãre jujo tajũño ũhaasomũ repau. ¹⁶ Ũcuaja'che chekuna repana põsemajñaruã ve'ejũ repavũ'epi kaka etajani saũ chiinare ũseasomũ repau repanare. ¹⁷ Jã'aja'ñe cho'oku repanare che'choku ija'che i'kaasomũ:

—Dios chu'o aperũmũ tocha jo'kasi'e ija'che kũamũ:

Chu'u vũ'e pãi ũcuauũko chu'ure pojojũ sũevũ'ea'me, chiimũ. Jã'ata'ni musanukona põse ñaana cho'ochẽja'che kaka cu'ache cho'ome —chiiũ eto saomasomũ Jesús repanare.

18 Jã'aja'ñe cho'ouna asa judío phairipãi chũ'unana'me judiõpãi che'chona pe'rujũ repau'te vanisoche chũ'uñu chiisinata'ni pãipi ũcuanũko repau che'choche'te asa jñanojũna repau'te vajuchuasome repaana. 19 Jã'aja'ñe cho'ocuha Jesús na'ito repau neenana'me repa-joopoji saniasome.

Higoñũ jũnisisi'ere kuamu

(Mt 21.18-22)

20 Jo'e ñatato Jesús repau neenana'me higoñũ pa'icheja caraiũ ñato repaũ saivũãjatu'ka jũnisisi'ñũ paniasomu. 21 Repaũuji jã'aja'ñe pa'ũna Jesús i'kasi'e Pedro jo'e cuasaku i'kaasomu.

—iÑaku, Masiũ! Mũ'upi repaũ'te cu'ache i'kauna peore jũnisõsi'ñũame —chiniasomu repaũ'te.

22 Chikũna Jesús repau neenare i'kaasomu.

—Diore cuasaju pa'ijũ'u musanũkona. 23 Musanũkona ũcuauakujĩ, “Diopi cho'okaiũna chũ'u i'kache peore cho'ore'oja'mũ”, chiiũ cuasaku ikũtire, “Icheja kũñũ chiarana sũ'a nukajũ'u”, chiito repakũti musanũkona chũ'uñe cho'oja'mũ. ũcuarepaa'me jã'a. 24 Jã'ajekũna ija'che i'kamũ chũ'u musanũkonare: Musanũkona, “Diopi chũ'u ũcuauache sũeto cho'okaija'mũ chũ'ũre”, chiiju cuasaju pa'ito musanũkona sũeñe cho'okaija'mũ Dios. 25 Musanũkona Diore sũñũ chini chekũna musanũkonare cu'ache cho'osi'e cavesũsõ jo'e cuasamanejũ'u. Jo'e cuasama'to Dios ũcuaja'che musanũkona cu'ache cho'osi'e jo'e cuasamaneja'mũ. 26 Jã'ata'ni musanũkonapi chekũna cu'ache cho'osi'ere cavesũma'ñe ũcua cuasato Dios ũcuaja'che musanũkona cu'ache cho'osi'e cavesũma'ñe ũcua rũa cuasaku pa'ija'mũ —chiniasomu Jesús repaana.

Jesús rũa masi i'kasi'ere kuamu

(Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)

27 ũcuarũmu Jesús repau neenana'me Jerusalenna jo'e sani ti'aasome. Tĩ'a Jesús Dios vũ'e kaka nũka ku'iu ñakũna judío phairipãi chũ'unana'me judiõpãi che'chonana'me judío aina ranciasome. 28 Rani repaũ'te ija'che sũniasome repaana:

—¿Je'se cuasa pãĩ chũ'ũna cho'ocheja'che cho'okũ mu'ũ? ¿Neepi chũ'ũrena rani cho'okũ mu'ũ? —chiniasome. 29 Chitena repaana sãĩñe i'kaasomu repau.

—Chũ'u ũcuaja'che musanũkonani chũ'o sũniasara. Sũeũna kuajũ'u chũ'ũre. Kuaru chũ'u ũcuaja'che iere cho'oa'ku chini chũ'ũre chẽa raosi'ku mami kuaja'mũ musanũkonare. 30 ¿Neepi Juanre Pãĩ Okoro'veku'te chẽa raore? ¿Diopi chẽa raou? Jã'apãani, ¿pãipi chẽa raore repaũ'te? Kuajũ'u chũ'ũre —chiniasomu Jesús repaana.

31 Sũkũna sãĩñechi'a ija'che cutuasome repaana:

—¿Je'se mai ikũre i'kajanaa'ñe? Maipi, “Juanre Dios chẽa raosi'kuamũ”, chiito ikũ maire, “¿Je'se pa'ũna musanũkona jã'aja'ñe cuasanata'ni Juan chũ'vasi'e cuasamanere?”, chiija'mũ. 32 ũcuaja'che, “Pãipi Juanre chẽa raosinaa'me”, chiicu'amũ maire —chiniasome repaana. Reparũmu pãĩ rũa jainũko, “Juan Dios chũ'o kuakaiku pa'isi'kuamũ”, chiiju cuasajũna i'kavajuchuasome repaana, chekunapi asa pe'ruju chini. 33 Vajuchũju Jesure ija'che i'kaasome repaana:

—Juanre raosi'ku mami vesũme chũkũna —chiniasome.

Chitena Jesús i'kaasomũ repanare.

—Chũ'u ũcuaja'che mũsanũkonapi jā'aja'ñe i'karena chũ'ure chũ'u raosi'ku mami kuamaneja'mũ —chĩniasomũ Jesús repanare.

12

Cho'ochē cho'okaina cu'ache cho'osi'ere kũamũ
(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

¹ Ũcuarũmũ Jesús repanare chũ'vakũ ija'chere cuasakũ kũaasomũ:

—Pãiu pĩsi ũche chio tã pi'ni si'acachio rũhiso'koro jeo tũsũasomũ. Repaso'koro jeo pi'ni ũche cha'ca chachojavũ je'naasomũ repau ũcuate'evũji conora'ka meajacheja pa'ivũ. Ũcuachi'a repachio kuirakaijanapi si'acachio ñajũ kuirakaijũ paarũ chini vũ'e umũ nukavũ'e cho'oasomũ repau.

'Peore cho'o pi'ni repa chio kuirakaijanare jũaa jo'ka tũichejana sanisũasomũ repau. ² Sani pa'iu ũche tũarũmũ tĩ'auna repau'te cho'ochē cho'okaikũ'te ũche chio kuirakaina pa'ichejana saomasomũ repau, ũchere miijani rakaau chini. ³ Jã'ata'ni sani tĩ'auna ña repana ũche kuirana repau'te chẽa vani, ũchejẽ'e peou'te ũche paakũ pa'ichejana co'choasome repana. ⁴ Co'chorena ña ũche paakũ repau'te cho'ochē cho'okaikũ'te chekũni jo'e ũcuachejana saouna sani tĩ'auna ña repana ũche kuirana repau'te catapuãpi repau sijopũna asi su'a repau'te rũa cu'ache cutu pi'ni ũchejẽ'e peou'te co'choasome. ⁵ Co'chorena chekũre jo'e saomasomũ repau. Saouna repau'te vanisũasome repana. Chekũnani asi vaniasome repana. Chekũnare vanisũasome repana.

⁶ 'Jã'aja'ñe cho'ojũna churata'ni repau mamakũ'te rũa oiũ paakũ'te, “Chũ'u chũireta'ni ña kukujacosome repana”, chiiũ cuasa cho'jerepana mamakũ'te saomasomũ repau. ⁷ Jã'ata'ni repau mamakũji sani tĩ'auna ña repachio kuirakaina sãĩñechi'a ija'che i'kaasome: “Jã'u ũche paakũ mamakũ'mũ. Pũka'ku jũnisũsirũmũ repau paasi'e paajaua'mũ jā'u. Vanisũũu jā'ũni. Maiipi pũka'ku jũnisũsirũmũ repau paasi'ere paaũũ”, chĩniasome repana. ⁸ Chini repau'te chẽa vanisũ chio rũ'tuvana sa ũhaasome repana repau'te —chĩniasomũ Jesús repanare pãi.

⁹ Jã'aja'ñe kũacuha repau kuasi'e asasinare ija'che sũniasomũ repau:

—Repau mamakũ'te vanisũsi'ere asa ũche chio paakũji sani, ¿je'se cho'oja'ũ repanare ũche kuirakainare? Sani repau mamakũ'te vanisũsinare sãĩñe vanisũja'mũ repau. Repanare vanisũ ũche chio kuirakaijanare chekũnani jũaa jo'kaja'mũ repau, cu'ache cho'oma'ñe ũche tũa pi'ni repau'te sa ĩsijanani.

¹⁰ '¿Dios chũ'o aperũmũ tocha jo'kasi'e ñamanaa'ñe mũsanũkona? Ija'che kũamũ:

Pãi vũ'e cho'ona vũ'ña tuu re'ojatuure ku'eju paniasome.

Ku'eju te'etuupũ jũaani cuheasome repana.

Cuheju jo'kaasome repatuupũ.

Chekũnata'ni na'a rũa masinajeju rani repatuupũ mini kuãa sa

repana vũ'e chakavũna nũkoasome,

repana vũ'epi na'a rũa jujaa'ku chini.

¹¹ Diopi cho'okaiũna jā'aja'ñe cho'orena ña cuasa Repau'ni pojojũ i'kame chũkũna, chiiũ Dios chũ'o tocha jo'kasi'e —chĩniasomũ repau.

12 Jesupi jā'aja'ñe i'kauna asa judío phairipāi chǎ'unana'me judiópāi che'chonana'me judío aina asamasi, “Iku Jesús ũcuau cuasaku kuaचेji maini cu'ache cutumǎ”, chiiju pe'ruasome. Pe'ruju repau'te chǎañu chiinata'ni päire chekunani vajuchuju repau'te jo'ka sanisoa-some repana.

Jesús päi chǎ'unare kuri ro'iche'te i'kasi'ere kumǎ
(Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)

13 Ūcuarumǎ judiópāi chǎ'unapi fariseopāina'me Herode'te chiinare te'enare soni ija'che i'kaasome:

—Jesús pa'ichejana sani repau'te chu'o rua sēniasajǎ'ǎ. Jā'aja'ñe sēejuna repau tiiñe i'kato asa repau i'kasi'e maire chǎ'unani kuañu. Maipi kuato chekurumǎ repau'te chǎañe chǎ'ujanaa'me repana — chiniasome. 14 Chini saouna sani Jesure ija'che i'kaasome repana:

—Masiu, chu'o ũcuarepare cutukǎ'mǎ mu'ǎ. Päipi asa chǎa re'oja'che paapu chini Dios chǎ'ũñe ũcuarepare che'chokǎ'mǎ mu'ǎ. Jā'a masime chukuna. Mu'ǎ che'choche'te chekunapi asa cu'ache i'katojǎ'e kaku cuasoma'ñe ũcua che'chokǎ pa'ikǎ'mǎ mu'ǎ. Jā'ajekuna mu'uni chu'o sēniasañu chiime chukuna, mu'ǎ cuasaku i'kache'te asa masiñu chini. Romapāi chǎ'ukǎji Césarapi chukuna pa'iche ro'ire sēeto, ¿ro'ijanaa'ñe chukuna repau'te? ¿ro'imanejanaa'ñe? —chiniasome repana.

15 Jā'ata'ni Jesús repana cu'ache cho'oñu chiiche'te masiku ija'che i'kaasomǎ repanare:

—Chu'uni cacǎ'oñu chini jā'aja'ñe sēeme musanukona. Kurire'reva chu'ure rajǎ'ǎ; ñara —chiniasomǎ repau. 16 Chikuna repau'te kurire'reva miijani ra ñoasome repana. Ñojuna Jesús ija'che i'kaasomǎ repanare:

—Iku kurire'reva pa'iku kuechusi'ku, ¿keeja'iu'ǎ? Ūcuachi'a, ¿nee mamipi pa'iku ire'reva? —chiniasomǎ.

Chikuna i'kaasome repana.

—Maire chǎ'ukǎ César chiana'me repau mami pa'imǎ jā'are'reva —chiniasome repana.

17 Chitena Jesús i'kaasomǎ repanare.

—Jā'a pa'ito pa'iche ro'ire repau'ji kuri ro'iche chǎ'uto ro'ijǎ'ǎ repau'te. Dios chǎ'ǎ jo'kasi'e ũcuachi'a cho'uju pa'ijǎ'ǎ —chiniasomǎ repau. Jā'aja'ñe i'kauna asa kukuasome repana.

Jǎ'isina vajuraiche'te Jesure sēniasasi'ere kumǎ
(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)

18 Ūcuarumǎ saduceopāi Jesuni ñañu chini saniasome. “Pāi jǎ'isina jo'e vajuraimanejanaa'me”, chiiju cuasanajejǎ Jesure ija'che sēniasome repana:

19 —Masiu, Diopi chǎ'ũna Moisés aperumǎ tocha jo'kasi'e ija'che chiimǎ:

Pāiu romio'te vejasi'kupǎ, chuta'a chǎi peokǎji jo'ka jūnisōru repau cho'jeuji veja paaa'ku majaa'chu paasi'kore.

Repaoni veja chǎire paaku ija'che cuasaku paau:

“Chu'ǎ a'chu jūnisōsiva'ǎ chǎijanaa'me ina chu'ǎ chǎi”, chiau,

chiimǎ repau tocha jo'kasi'e. 20 Jā'ajekuna chu'o kuañu chiime chukuna mu'ure. Pāiu charo cakǎ cho'jechǎi umupāichi'a seirepanare

paasomu. Repau charo caku romio'te veja paaku chuta'a chii peokuji jo'ka jūnisoasomu. ²¹ Jo'ka jūnisoana cho'jeu repau maa'ch'u rūjo pa'isi'koni veja paaku ūcuaja'che chuta'a chii peokuji jo'ka jūnisoasomu. Jūnisoana na'a cho'je caku ūcuate'eo'te veja ūcuaja'che chii peokuji jūnisoasomu. ²² Jā'aja'ñechi'a sieterepana ūcuanuko ūcuate'eo'te vejaju chii peonachi'a jo'ka jūnisoasome repaana. Repana peore jūnisosirumu romio ūcuaja'che jūnisoasomo. ²³ Jā'ajekuna pāi jūnisosina ūcuanuko jo'e vajuraisirumu, ¿kaupi repao'te jo'e paaja'u, sieterepana veja paacojñosi'kore? —chiniasome repaana.

²⁴ Chitena Jesús i'kaasomu repanare.

—Tiiñe cuasame musanukona. Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'eje'e vesuju jū'isinare Dios vasomasicheje'e vesume musanukona. ²⁵ Pāi ūcuanuko jo'e vajuraisirumu amupaina'me romi jo'e vejamanejanaa'me, Diore ja'me pa'ina angeles pa'icheja'che pa'inajegu. ²⁶⁻²⁷ ¿Diopi chū'umuna Moisés tocha jo'kasi'e jū'isina vajuraiche kuache ñamanaa'ñe musanukona? Aperumu Moisés sūkira'ñuru uutoa toa kueñe nukaku ñaku paniasomu. Ñaku nukakuna ūcuatoa sa'navuji Diopi i'kakuna asaku tocha jo'kaasomu repau Moisés.

“Chu'u Dios, musanukona aipāi icheja pa'irumu chu'ure cuasasinare paaku'mu chu'u Abrahamre, Isaare, Jacobre”, chiisi'ku'a'mu Dios,

chiimu repau tocha jo'kasi'e. Diopi ñato pāi jūnisošinajē'e vajume, repaana rekoñoopi vajukuna. Jā'a jachaju cuasama'ñe rua tiiñe cuasame musanukona —chiniasomu Jesús repanare saduceopāi.

Dios pāi na'a rua chū'uñe'te kuamu Jesús

(Mt 22.34-40)

²⁸ Ūcuarumu judiopāi che'choku rani Jesure saduceopāi ke'resi'e asaasomu. Jesupi rua masi i'kakuna asa ija'che sēniasaasomu repau:

—Dios maire chū'u jo'kasi'e, ¿jeea'che Repau maire na'a rua cho'ojū'u chiiche? —chiniasomu. ²⁹ Chikuna Jesús ija'che i'kaasomu:

—Dios maire ija'chere i'kaku na'a rua chū'umu:

Asarepajū'u, Israelpāi.

Chu'u musanukonare Paaku ūcuate'eu'mu.

³⁰ Jā'ajekuna pāi musanukonare ūcuanukore Paaku'te chu'ure musanukona auna'me rekoñoaña'me kokana'me cuasache peore jā'api rua cuasaju pa'ijū'u.

Musanukona meñe oicheja'che chekunare oiju pa'ijū'u, chiimu chū'umu Repau. Dios jā'aja'ñe chū'u jo'kaku maire, “Jā'are cho'oju pa'ijū'u”, chiimu na'a rua chū'umu. ³¹ Cheke ūcuaja'chea'me, Repau chū'urepache. Ija'che chiimu:

Musanukona meñe oicheja'che chekunare oiju pa'ijū'u, chiimu Dios. Jā'aja'ñe, “Cho'oju pa'ijū'u”, chiimu na'a rua chū'umu Dios maire. Chekejē'e na'a rua chū'uma'mu Repau —chiniasomu Jesús repau'te.

³² Chikuna judiopāi che'choku i'kaasomu repau'te.

—Masiu, ūcuarepa'a'me jā'a, mu'u i'kache. Dios ūcuate'eu'mu. Cheku maire paakujē'e peomu. ³³ Mai judiopāi Diore pojoju cu'amajñaruā Repauni isiju uosome. Jā'aja'ñe cho'oju'na pojocosomu

Repaṁ maire. Jã'ata'ni maipi Repaṁni rekoñoãpi rṁa masi cuasaju mai meñe oicheja'che chekunare oiju pa'ito na'a rṁa pojocosomṁ Dios maire —chiniasomṁ repaṁ.

³⁴ Jã'aja'ñe i'kaṁna asa Jesús, “Ikṁ masi i'kasi'kṁa'mṁ”, chiiṁ cuasa ija'che i'kaasomṁ repaṁ'te:

—Jã'aja'ñe cuasakujekṁ Dios chũ'uñe asa chẽari'ramṁ mṁ'u —chiniasomṁ repaṁ repaṁ'te.

Reparṁmṁ pãi Jesure chu'o jo'e sẽevajuchṁasome.

*¿Nee chũia'u pãi ũcuarṁkore chũ'u'a'kṁ chini Dios Raosi'kṁ?
(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)*

³⁵ Ūcuarṁmṁ Jesús Dios vṁ'ere pa'iu pãire che'chokṁ ija'che i'kaasomṁ:

—Mai judiõpãi che'chona ija'che i'kame: “Aperṁmṁ pa'isi'kṁ David Jojosi'kṁa'mṁ Cristo”, chiime. ³⁶ Repaṁ David, aperṁmṁ Dios Rekochoji kṁakṁna tocha jo'kasi'e ija'che chiimṁ:

Dios chu'ure Paaku'te ija'che i'kaasomṁ:

“Chu'ure kueñe ũjajũtu cakã'kona pṁujũ'u.

Chu'upi cho'okaiṁna mṁ'ure cuhesina ũcuarṁko mṁ'u chũ'uñe cho'ojanaa'me”, chiniasomṁ.

Jã'aja'ñe tocha jo'kaasomṁ David.

³⁷ '¿Je'se pa'ina David, “Chu'ure Paaku'mṁ Cristo”, chiisi'eta'ni, “David Jojosi'kṁa'mṁ Cristo”, chiiche mai judiõpãi che'chona? —chiniasomṁ Jesús repanare.

Reparṁmṁ pãi jainṁko Jesús i'kache asa pojoasome.

*Judiõpãi che'chona cu'ache cho'oche'te kṁamṁ Jesús
(Mt 23.1-36; Lc 11.37-54; 20.45-47)*

³⁸ Ūcuarṁmṁ Jesús pãire jo'e che'chokṁ ija'che i'kaasomṁ:

—Judiõpãi che'chona pa'iche ña chẽamanejũ'u mṁsanṁkona. Kãña re'ojakãñapi ũjacueñoã ju'iju nṁka ku'ime repana, pãipi ña, “Diore rṁa cuasanaa'me jã'ana”, chiapu chini. Áu isichejñare ku'ijuna pãipi repanani ña chẽa pojoju, “Peore masinajeju che'chonaa'me ina”, chiito rṁa pojonaa'me repana. ³⁹ Ūcuaja'che judiõpãi chi'ivṁ'ena mṁa kakani masina ñu'isaivṁãre ñu'ineenaa'me repana. Ūcuaja'che pãipi repanani áu áuñu chini soito mṁa repanare soisi'kṁre kueñe ñu'ineenaa'me repana. ⁴⁰ Ūcuachi'a va'jeva'na paache joreju tatesõnaa'me repana. Jã'aja'ñe cho'onata'ni pãipi ña, “Re'onaa'me jã'ana”, chiapu chini Diore sēni rṁa jeerṁmṁ sējeju pa'inaa'me repana. Jã'aja'ñe cho'onajejuna Diopi chũ'uṁna rṁa cu'ache t'jñeja'mṁ repanare —chiniasomṁ Jesús.

*Va'jeva'o chṁova'o pa'iva'o Diore kuri isisi'ere kṁamṁ
(Lc 21.1-4)*

⁴¹ Ūcuarṁmṁ Jesús Dios vṁ'ena kaka cãjovṁ kuri mañavṁ nṁkacheja kueñe pṁu ñu'iu ñato Dioni isiju pãi jainṁko kuri mañaju paniasome. Ūcuachi'a kurina jainṁko kuri rṁa mañaasome. ⁴² Ūcuarṁmṁ va'jeva'o chṁova'o pa'iva'o ũcuaja'che te'eka'chappare'reruãchi'a ka'charṁ pa'ire'reruãre mañaasomo. ⁴³⁻⁴⁴ Mañaona ña Jesús repaṁ neenare soni rao i'kaasomṁ.

—Ina kurinata'ni repana koojuna cajejaisi'ere isisinaa'me. Iva'ota'ni repao au koo aio pasa chiisire'reruare Dioni pojoko peore isisosi'koa'mo. Kurina isisi'e ña pojomũ Dios. Jã'ata'ni iva'o isisi'e ña na'a rua pojomũ Dios. Ucuarepaa'me jã'a —chiniasomũ Jesús.

13

Dios vũ'e ñañosojachere kũamũ Jesús

(Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Ucuarũmũ Jesús Dios vũ'e pa'isi'kupi etauna repaũ neena te'eũ repaũ'te i'kaasomũ.

—Ñakũ, Masiũ! Cataruã rua re'ojaruãpi cho'osivũ'ñaam'e ivũ'ña —chiniasomũ.

² Chikuna Jesús i'kaasomũ.

—Musanũkona ivũ'ña peore ñaju pa'ime, “Re'oja'imũ”, chini. Jã'ata'ni na'a pa'isirũmũ, cataruã te'erũjẽ'e chekurũna'me su'ima'ñe peore ñañosõjanaa'me pã'i ivũ'ña —chiniasomũ Jesús repaũ'te.

Cheja si'api'rarũmũ cho'ojachere kũamũ

(Mt 24.3-28; Lc 17.22-24; Lc 21.7-24)

³ Jã'aja'ñe i'kacuha Jesús repaũ neenana'me Olivo aikũti Dios vũ'e ti'jñeñe cakũtina mũni pũũ ñuniasome. Pũũ ñu'ijũ Pedro, Santiago, Juan, Andrena'me repaũ'te Jesure te'eũ'te chu'ore sãniasome.

⁴ —Mũ'ũ kuasi'e, ivũ'ña ñañosõjañe, ¿jeerũmũ cho'ojachea'che? Reparũmũ tĩ'añe, ¿je'se masijanaa'ñe chũkuna? —chiniasome repana.

⁵ Chitena Jesús i'kaasomũ.

—Ñarepaju pa'ijũ jorena i'kache asa cuasama'ñe pa'ijũ'ũ musanũkona. ⁶ Pã'i jainũko te'enachi'a ku'ijũ jorejũ chu'ũni roijũ, “Dios Raosi'kua'mũ chu'ũ. Cristoa'mũ”, chijjanaa'me. Jã'aja'ñe i'kaju jorejũ pã'i jainũkore cacũ'ojanaa'me repana.

⁷ Ucuachi'a si'achejña pã'i vaiche asani kukumanejũ'ũ musanũkona. Jã'aja'ñe pa'ija'mũ cheja si'api'rarũmũ. Jã'ata'ni cheja chuta'a si'amaneja'mũ. ⁸ Pã'i ũcuate'echeja pa'ina chekũchejña pa'inani sani vanisõjanaa'me. Ucuaja'che cheja si'achejñaruã rua pi'ruja'mũ. Ucuaja'che ruarepa asukũ aupi aineemauna si'achejñaruã aũcuhana jũnisõjanaa'me pã'i. Jã'ata'ni peore jã'a na'a rua cu'ache cho'orũmupi tĩ'api'rakũ cho'ochẽ'me.

⁹ Ñarepaju pa'ijũ'ũ. Reparũmũ pã'i musanũkonare chu'ũni cuasajuna chẽa judiõpã'i chũ'ũna pa'ivũ'ena sa jo'ka, repanapi su'isueche'te chũ'ũrena judiõpã'i chi'ivũ'e cuaa su'isuejanaa'me. Chekurũmũ pã'i musanũkonare chu'ũni cuasajuna chẽa pã'i chũ'ũna pa'ivũ'ñana sa jo'kajanaa'me, musanũkonare cu'ache cho'ochẽ'te chũ'ũ'ũ chini. Jã'aja'ñe cho'ojuna repanare pã'i chũ'ũnare chu'ũ pa'iche'te kua asojanaa'me musanũkona. ¹⁰ Dios chu'o re'oja'che chu'ũre cuasanapi ku'ijũ chu'vajanaa'me, pãipi si'achejña pa'ina asa chẽaa'jũ chini. Jã'aja'ñe cho'o pi'nisirũmũna icheja cheja si'asõja'mũ. ¹¹ Ucuachi'a reparũmũ pãipi musanũkonani chẽa pã'i chũ'ũna pa'ivũ'ena sa jo'karu, “¿Je'se sãĩñe i'kaja'che chu'ũ?”, chijũ cuasamanejũ'ũ. Musanũkonare sãĩñe i'kache tĩ'arũmũ musanũkona i'kajache chu'o Diopi rekoñõana kũaja'mũ. Musanũkona te'ena cuasajũ i'kama'ñe mai Ja'kũ Dios Rekochoji

cho'okaiuna masi i'kajanaa'me musanukona. ¹² Reparumu pāi repana cho'jechii chu'uni cuasajuna chēa sa, “Vanisōjū'u inare”, chiiju jo'kajanaa'me. Ūcuaja'che chekuna repana majaa'chupāipi chu'uni cuasajuna cu'ache cho'ojanaa'me. Puka'kupāi ūcuachi'a repana mamachīipi chu'uni cuasajuna chēa sa, “Inare vanisōjū'u”, chiiju jo'kajanaa'me. Ūcuaja'che chekuna repana puka'kupāipi chu'uni cuasajuna ūcuaja'che cu'ache cho'ojanaa'me. ¹³ Pāi jainuko musanukonare chu'uni cuasajuna rua cuhejanaa'me. Jā'ata'ni musanukonapi chu'ure cuasache'te ūhasōma'ne jūnisōrumujatu'ka masi cuasaju pani Dios pa'ichejare ai sani pa'ijanaa'me.

¹⁴ 'Dios chu'o aperumu kuasi'ku Daniel tocha jo'kasi'e ija'che chiimu: Na'a pa'isirumu pāi Dios cuheche'te rupū tūosi'kuni Dios vū'ena sa nuko,

“Dio'a'mu iku. Pojojū'u ikure”, chiijanaa'me,

chiimu. Repa tochasi'ere űani masijanaa'me musanukona. Pāipi jā'aja'ne cho'ojuna űani Judea cheja pa'ina aikūjñana vū'vū katisō'a'ju.

¹⁵ Pāi ūcuauana repana vū'ña ve'koroāre pani cu'amajñaruāre miñu chini kakama'ne teana vū'vusō'a'ju. ¹⁶ Ūcuaja'che pāi chiño saisina pani repana vū'ña paache'te cu'amajñaruāre miñu chini co'ima'ne teana vū'vusō'a'ju. ¹⁷ Reparumu romiva'nare chii su'iva'nana'me oje chūsava'nare rua vesache cu'ache pa'ija'mu. ¹⁸ Dioni rua sēeju pa'ijū'u, reparumupi okorumuna t'amanearū'ku. ¹⁹ Reparumu t'aru mamarumupi irumujatu'ka pāi jmarakarujē'e űama'ñepi cu'a rua cu'acheji pa'ija'mu. Ūcuachi'a reparumu cho'osi'e cu'a jo'e ti'jñemaneja'mu. ²⁰ Repa cu'ache pa'irumure Diopi ūsemauna na'a jeerumu cu'ache pa'ito pāi te'eujē'e jujama'ne cho'osōra'ame. Jā'ata'ni Diopi Repau chēa paanani oiū ūsekuna cu'a rua jeerumu pa'imaneja'mu.

²¹ 'Reparumu pāi musanukonare ija'che i'kajanaa'me: “Rani űajū'u. Pāi ūcuanukore chū'ua'ku chini Dios Raosi'ku ichejare pa'imu.” Jā'apāni, “Sani űajū'u. Dios Raosi'ku jeechejare pa'imu”, chiijanaa'me. Pāipi jā'aja'ne i'kato asa jachajū'u musanukona. ²² Reparumu pāi te'enachi'a ku'iju joreju, “Dios Raosi'kua'mu chu'u. Cristoa'mu”, chiijanaa'me. Chekunapi, “Dios chu'o kuanaa'me chukuna”, chiijanaa'me. Jā'aja'ne joreju i'kaju Diochi'a cho'omasicheja'chere cho'o űojanaa'me repana, Dios chēa paanapi űa Repau'te cuasache'te jo'kasō ūcuanani jovo repana chū'ūñe'te cho'ojū paapu chini. ²³ Musanukonare repana cho'ojachere masia'ju chini irumuna kuamu chu'u. Jā'ajekuna űarepaju pa'ijū'u musanukona — chiniasomu Jesús repanare.

*Pāire ja'me paau chini Dios Raosi'ku jo'e rajachere kuamu
(Mt 24.29-36, 42-44; Lc 21.25-36)*

²⁴ Ūcuarumu Jesús jo'e i'kaasomu.

—Repa cu'ache cho'o pi'nisirumu ūsuu miamaneja'mu. Pāimiau ūcuaja'che miamaneja'mu. ²⁵ Cūnaumu pa'ina ma'jñoko chejana tuā'tuasōjanaa'me. Ūcuachi'a cūnaumu pa'imajñaruā űū'kueja'mu. ²⁶ Reparumu chu'u Dios Raosi'ku peore Masiuji rua re'oja'che űou ko'sija'iu cūnaumupi pāi ūcuanuko űaju'te pikona'me cajeja'mu. ²⁷ Caje chu'u neenare ángeleva'nare chū'u saouna sani chu'u chēa

paanare cheja si'achejñaruã pa'inare rua so'ñapi ra chi'ijanaa'me repaña.

²⁸ 'Chura higoñu pa'iche'te cuasajũ'u. Higoñu karuã ã'jikaruã carũni ja'o ma'mañe ñani, "Ûsurumu t'api'ramu ie", chiime musanukona. ²⁹ Ūcuaja'che chu'u chura kuasi'epi t'akuna ñani, "Jesús, Dios Raosi'ku chejana jo'e cajepi'ramu", chiijanaa'me musanukona. ³⁰ Musanukona jojosina chuta'a jünisõmarumuna chu'u kuasi'e peore ti'ñeja'mu. Ūcuarepaa'me jã'a. ³¹ Cunaumuna'me cheja si'asõja'mu. Chu'u chũ'u jo'kasi'eta'ni si'asõma'ñe ũcua pa'ija'mu.

³² 'Pãi te'euj'e'e masima'me chu'u kuasi'e ti'ñejarumu. Cunaumu pa'ina ángeles ũcuachi'a vesume. Chu'u Dios Mamaku ũcuachi'a vesumu. Ja'kuchi'a masimu jã'a.

³³ 'Chu'u musanukonare kuasi'e ti'ñejarumu vesunajeju ñarepaju pa'iju chu'uni cha'aju Dioni s̄eju pa'ijũ'u. ³⁴ Ija'chea'me: Chekurumu pa'iu chekuchejana saipi'raku repau'te cho'оче cho'okainare soni rao vu'e kuirakaiche'te jo'kaasomu. Ūcuanukore si'acairo repaña cho'ojache chũ'u jo'kaasomu repau. Repa vu'e kakasa'aro p̄'jekaiku'te ija'che i'kaasomu: "Chu'u jo'e rajachere p̄'jeku cha'aku pa'ijũ'u", chiniasomu. Chini jo'ka saniasomu repau. ³⁵ Repau vu'e paaku rajarumu repau neena vesucheja'che chu'u musanukonare Paaku jo'e rajarumu vesume musanukona. Vesunajeju ñarepaju pa'iju chu'uni cha'aju pa'ijũ'u. Chekurumu na'itona chekurumu ñamirepaña chekurumu kura chu'irumuna chekurumu ñatacuhatona raija'mu chu'u. ³⁶ Musanukonapi chu'u jo'e rajachere ña jñanomanenu chini cha'aju pa'ijũ'u. Chekurumu peosi'kupi teana raija'mu chu'u. ³⁷ Chura chu'u musanukonare chu'vasi'e pa'i ũcuanukore chu'vamu chu'u. Chu'u jo'e rajache cha'aju pa'ijũ'u —chiniasomu Jesús repanare.

14

Jesuni ch̄eañu chini pa'i te'ena cutusi'ere k̄am̄u

(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Ūcuarumu judiõpã pa saumanesi'e ãirumu, pascua tĩ'añe ka'chaumucujña karatona judiõ phairipã chũ'unana'me judiõpã che'chona Jesuni vanisochete chũ'unu chini te'ena cutuasome. ² Jã'aja'ñe cho'oñu chiinata'ni ija'che i'kaasome repaña:

—Pascuarumuna repau'te ch̄eañe chũ'umanenu mai. Jã'arumuna cho'oru pa'i si'achejña raisina jainuko asa pe'ruju cavajanaa'me —chiniasome repaña.

Romio Jesús s̄jõp̄na okoma'ña ro'vesi'ere k̄am̄u

(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

³ Ūcuarumu Jesús Betania vu'ejoopo'te paniasomu, Simón asi ravu paaku chiicojñoku vu'ere. Pa'iu mesako'a ñu'iu ãu ãitona romio ma'ñatõp̄u alabastroji cho'ositõp̄u okoma'ña nardoma'ña rua ro'isitõp̄u ra ũcuavũ'ena kakaasomo. Kaka repatõp̄u jaopa'paru cachejapi chau Jesús s̄jõp̄na roasomo repao. ⁴ Jã'aja'ñe cho'oona ña ũcuavũ'e pa'ina chekuna pe'ruju sãif̄echi'a cutuasome.

—¿Je'se pa'iana iko jã'ara'ka rurepapu jañosoo? ⁵ Repara'kare ñisisoni kuri trescientorepare're denariore're kooramo repao.

Jã'ajanuko koo chuo'va'na pa'iva'nare isiruja'chere cho'osomo repao —chiniasome repana.

Pe'ruju repao'te rua i'kaasome repana. ⁶ Pe'ruju i'kajuna asa Jesús i'kaasomu.

—Iko cho'ochē ñaju ke'remanejũ'u musanukona. Repao chu'ure okoma'ña rosi'e re'oja'chere cho'osi'koa'mo iko. ⁷ Pãi chuo'va'na pa'iva'na musanukonana'me si'arumu pa'ijanaa'me. Jã'ajekuna repanare si'arumu re'oja'che cho'okaiju pa'ire'oja'mu musanukonare. Chu'uta'ni musanukonare si'arumu ja'me pa'imaneja'mu. Jã'ajekuna chu'ure si'arumu jã'aja'ñe cho'okaicu'aja'mu musanukonare. ⁸ Iko repao'te cho'ore'ochē cho'oko chu'ure okoma'ña rosi'koa'mo. Iko chu'ure jünisõ täcojñopi'rakuni irumu okoma'ña rosi'koa'mo, jũ'isinare cho'ochēja'che. ⁹ Cheja ũcuauachejña Dios chu'o chu'vachejña iko chu'ure cho'osi'e ũcuaja'che kuajanaa'me, pãipi repao re'oja'che cho'osi'ere cavesuma'ñe cuasaju paapu chini. Ūcuarepaa'me jã'a —chiniasomu Jesús.

Pãipi cu'ache cho'oa'ju chini Judas chekunare Jesure jo'kajachere kumamũ

(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰ Ūcuarumu Jesús neenare, docerepanare ja'me pa'ikũji Judas Iscariote judío phairipãi chũ'una pa'iv'ena mua i'kaasomu.

—¿Je'se cho'oni'te musanukonare Jesure jo'kaja'che chu'u? — chiniasomu. ¹¹ Jã'aja'ñe i'kakuna asa pojoju,

—Mu'upi jã'aja'ñe cho'oto kuri ro'ijanaa'me chukuna —chiniasome repana. Jã'aja'ñe i'karena, “Jau”, chini Jesús pa'ichejana sani pẽ'je ñaku paniasomu repau, Jesuni jo'kara chini.

Judíopãire Dios cho'okaisi'ere cuasaju ãu ãiñe'te kumamũ

(Mt 26.17-29; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

¹² Ūcuarumu judíopãi pã saumanesi'e ãirumu pascua charo cho'oumucusena Dios aperumu cho'okaisi'e cuasaju ovejachi'iva'uni vaniso Diore isiumucusena Jesús neena ija'che sēniasaasome repau'te:

—¿Jeechejana mai pascuarumu ãijañe ãu care'vajajũ'u chiiku mu'u? —chiniasome.

¹³ Chitena Jesús repau neenare te'eka'chapanare saopi'raku ija'che i'kaasomu repanare:

—Chura v'e'joopona sani tĩ'a pãiu'te churupu oko pa'ipu sakuni tijñajanaa'me musanukona. Tijña ũcuau'na'me saijũ'u. ¹⁴ Sani repau kakavu'ena kakajũ'u. Kaka v'e' paaku'te sēniasajũ'u. “Masiu mu'uni sani sēniasaa'ju chini raomu chukuna'te. ‘¿Jeeruupuna chu'u neenana'me pascuarumu kaka ãu ãija'ñe chu'u?’, chiisi'ku'a'mu Jesús”, chiijũ'u repau'te v'e' paaku'te. ¹⁵ Musanukonapi sēto umu caruupu'te ujaruupu'te ñoja'mu repau, masi care'vasiruupu'te. Ño'na ũcuaruupuna kaka mai pascuarumu ãijañe ãu care'vajũ'u — chiniasomu Jesús repanare.

¹⁶ Chikuna v'e'joopo sani tĩ'ato Jesús i'kasi'e ũcuarepa paniasomu. Jã'ajekuna pascuarumu ãijañe ãu care'vaasome repana.

¹⁷ Care'vasirummu na'icuhatona Jesús repau neena docerepanana'me repav'ena sani kakaasome. ¹⁸ Kaka mesako'are ñu'ijü äü äirumuna Jesús repau neenare ija'che i'kaasomu:

—Maina'me äü äiku te'eü chü'uni cu'ache cho'oa'ju chini chü'ure cuhenani jo'kaja'mü. Ūcuarepaa'me jã'a —chiniasomu repau.

¹⁹ Jã'aja'ñe i'kauna asa sũma'ñe cuasaju repau neena te'enachi'a repau'te ija'che sēniasome:

—¿Chü'ua'che mü'ure jã'aja'ñe jo'kajau? —chiniasome repana ũcuanuko.

²⁰ Chitena Jesús i'kaasomu.

—Chü'ure cu'ache cho'ojau, musanukonare chü'ü neena docerepanare ja'me pa'iku'mü. Ūcuauji chü'üna'me ũcuate'ere'ava canare'ava pãpu chũ'semü. ²¹ Chü'ure Dios Raosi'kure, Repau chü'o aperummu tocha jo'kasi'e kuache ũcuarepa cu'ache ti'jñeja'mü. Jã'ata'ni chü'uni vanisõa'ju chini jo'kasi'kure na'a rüa cu'ache ti'jñeja'mü. Repau aineemaneru na'a re'ora'amü repau'te — chiniasomu repau. ²² Chuta'a äü äiü ñu'iküji Jesús pãpu mini Dioni, “Re'orepamü”, chini repau neenani tũ'se isiku ija'che i'kaasomu:

—Ipu pãpu chü'ü ca'nivü'me. Äijü'ü —chiniasomu repau.

²³ Chini conoro'rova mini Dioni, “Re'orepamü”, chini isikuna koo ũkuasome repana ũcuanuko. ²⁴ Ūcuarummu Jesús repañare jo'e i'kaasomu.

—Ie ũche cono chü'ü chiea'me. Musanukona ũcuanuko ũkujü'ü iro'rova. Pãi ũcuanukore cu'ache cho'ochete jüni ro'ikasa chini chuenisõja'mü chü'ü. Jã'aja'ñe cho'ochete chü'ü chiepi menisõna Dios mamare, “Ija'che cho'oñu”, chiisi'ere cho'ojachea'me. Jã'are cuasaju chi'i ie ũche cono ũkujü pa'ijü'ü. ²⁵ Jã'ata'ni musanukonare ija'che i'kamü chü'ü: Chü'ü pãi ũcuanukore chü'urumujatu'ka ũche cono jo'e ũkumaneja'mü chü'ü. Ūcuarepaa'me jã'a —chiniasomu repau repañare.

Pedro, “Repau'te ñama'kuamü chü'ü”, chiijachere kuamü Jesús (Mt 26.30-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

²⁶ Ūcuarummu Jesús repau neenana'me Dioni pojõju uja pi'ni Olivo aikütina saniasome. ²⁷ Repacheja sani tĩ'a Jesús ija'che i'kaasomu repañare:

—Iñami musanukona ũcuanuko chü'uni masi cuasamarü chü'uni cu'ache cho'ojana vajuchüju jo'ka sanisõjanaa'me. Dios chü'o aperummu tocha jo'kasi'e ija'che kuamü:

Ovejana'na repañare kuirakuni vanisõrena vajuchüju te'enachi'a vü'vüsõjanaa'me, chiimü. ²⁸ Jã'ata'ni chü'ü jüni vajurani Galilea chejana musanukonare charo saija'mü —chiniasomu repau repañare.

²⁹ Chikuna Pedro i'kaasomu repau'te.

—Chekuna ũcuanuko mü'ure jo'kasõto chü'uta'ni mü'ure jmakarujẽ'e jo'kamaneja'mü —chiniasomu.

³⁰ Chikuna Jesús i'kaasomu repau'te.

—Iñami chuta'a kura ka'chañoä chu'ima'tona choteñoä, “Jesure ñama'kuamü chü'ü”, chiija'mü mü'ü. Ūcuarepaa'me jã'a — chiniasomu.

³¹ Chikuna Pedro jo'e ija'che rüa i'kaasomu:

—Päipi ch'u'ni vanisõñu chiitojê'e, “Jesure ñama'kua'mu ch'u'”, chiima'ñe mu'una'me chuenisõja'mu ch'u' —chiniasomu repau.
Chikuna asa chekuna Jesús neena ùcuanuko ùcuaja'che i'kaasome.

Getsemaní chiichejare pa'iu Jesús Dioni sēesi'ere kumatu
(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)

³² Ūcuarumu Jesús repau neenana'me Getsemaní chiichejana sani tĩ'a ija'che i'kaasomu repanare:

—Ichejare ñu'iju cha'ajũ'u musanukona, ch'u' sani Ja'kure sēni pi'niñetu'ka —chiniasomu repau.

³³ Chini repanare jo'ka Pedro'mu Juan'mu Santiago'mu sa, suma'ñe cuasa oniasomu repau. ³⁴ Jã'aja'ñe oiũ repau neenare ija'che i'kaasomu repau:

—Chura rekochu jũ'iuache rua suma'mu ch'u'ure. Musanukona ichejana canuka kãima'ñe ch'u'una'me pa'ijũ'u —chiniasomu.

³⁵ Chini te'eu jmacheneru sani ro're ñu'iu meñe sime chejana chia tĩ'iu Dioni sēniasomu repau, cu'ache ùseuato ùsekaau chini. ³⁶ Ija'che Diore sēniasomu repau:

—Ja'ku, mu'u si'ache cho'omasiku'mu. Mu'ure ùseuato pã ch'u'ure cu'ache cho'opi'rache ùsekaijũ'u. Jã'ata'ni ch'u' chiicheta'ni cho'omanejũ'u. Ūseuama'to mu'ure uache cho'ojũ'u —chiniasomu.

³⁷ Jã'aja'ñe i'kacuha vuni, repau neena pa'ichejana co'i ñato kãni ũhiju paniasome repana. Kãnisorena Pedroni i'kaasomu repau.

—Simón, ¿kãiku mu'u? ¿Te'ehorajê'e kãima'ñe pa'icu'au mu'ure?

³⁸ Rekoñoã re'oja'che cho'oñu chiime musanukona; jã'ata'ni re'oja'che cho'ovesume. Jã'ajekuna kãima'ñe Dioni sēeju pa'ijũ'u, Ūcuauji cho'okaiuna cu'ache cho'omaneñu chini —chiniasomu Jesús repau'te.

³⁹ Chini Jesús jo'e sani Puka'kure repau aperumu i'kasi'ere ùcuate'ere sēniasomu.

⁴⁰ Sēnicuha repau neenare jo'e kãni ũhiju pa'inani rani ñaasomu repau. Repanare uokucacajejani repana ñakocaã ñañejê'e cu'ache ta'piasomu repanare. Repau vuo i'kato vajuchuju repau'te sãñe i'kavesuasome. ⁴¹ Repanare jo'ka Puka'kure sēsa chini saisi'kupi jo'e co'i repanare i'kaasomu repau.

—¿Chuta'a vuma'ñe kãñe ina? Re'omu. Ch'u'ure Dios Raosi'kure, pã chēa cu'ache cho'onare jo'karumu tĩ'acuhamu. ⁴² ¡Juna, vuijũ'u; sañu! Ch'u'ni cu'ache cho'oa'ju chini chekunare jo'kajau ranicuhamu —chiniasomu Jesús repanare.

Jesure pã chēasi'ere kumatu
(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.1-11)

⁴³ Jesús chuta'a i'katona Judas Jesús neenare docerepanare ja'me pa'ikujj, pã jainukore pã vaiva'jñana'me vãsoñoã cãjinani rakũ charo ranciasomu. Judío phairipã chũ'unana'me judiõpã che'chonana'me judío ainapi chũ'urena ranciasome repana. ⁴⁴ Jesure jo'kajau Judas aperumu repanare pã ija'che i'kaasomu: “Musanukonapi Jesuni masia'ju chini, repau pa'ichejana sani tĩ'a chũsu pojoja'mu ch'u' repau'te. Ch'u' jã'aja'ñe cho'okuni chēa sajũ'u”, chiniasomu. ⁴⁵ Jã'aja'ñe i'kasi'kujekũ Judas, Jesús pa'ichejana sani tĩ'a,

—¿Pa'iku, Masiu? —chiniasomu. Chini repau'te chũsu pojoasomu.
⁴⁶ Jã'aja'ñe chũsuku i'kakuna chekuna Jesure chēasome.

⁴⁷ Jã'aja'ñe cho'ojuna ña Jesure kueñe nukakujì va'ti ruta phairi aire cho'оче cho'okaiku'te cãjoro tẽo vatoasomu. ⁴⁸ Tẽouna Jesús i'kaasomu.

—¿Je'se pa'ìuna musanukona chu'ure ñaaute cho'очеja'che va'ñana'me vãsoñoã cãjiyu chẽañu chini raiche? ⁴⁹ Si'aumucujña Dios vu'e mua musanukonana'me pa'iu pãire che'choku pa'isi'kua'mu chu'u. Jã'ata'ni musanukona chu'ure chẽamanesinaa'me. Diopi kuauna pãì chu'ure musanukona chẽajañe aperumu tocha jo'kaasome. Repana tocha jo'kasi'e kũache ùcuare cho'ome musanukona chu'ure —chiniasomu Jesús repañare.

⁵⁰ Chikuna repau neena ùcuanuko vajuchujũ repau'te te'eu'te jo'ka vu'vusasome.

Põsũ vajuchuku vu'vusosi'ere kuamu

⁵¹ Ûcuarumu Jesuni sajuna põsũ repana cho'jepi saniasomu sãbanakãa ca'nesi'ku. Ja'me saiuna Jesure chẽasinapi repau'te põsũ'te ùcuaja'che chẽaasome. ⁵² Chẽarena repau ca'nesi'kãare jose ùha, kãa peova'u vu'vusasomu repau.

Pãì chũ'una Jesure chu'o sãniasasi'ere kuamu

(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

⁵³ Repana Jesure chẽasina phairi ai pa'ivũ'ena saasome repau'te, judío phairipãì chũ'unana'me judíopãì ainana'me judíopãì che'chona chi'i pa'ivũ'ena. ⁵⁴ Jã'a cho'oto Pedro so'opi ñaku cho'jepi phairi ai vu'e sa'navu pa'iraripujatũ'ka tuhaasomu. Tuha susukuna repavũ'e pẽ'jena sõtaopãì ñu'ichejana pũũ, toare ja'me kũniasomu repau.

⁵⁵ Repavũ'e chi'i pa'ina judío phairipãì chũ'unana'me judío pãì chũ'una ùcuanuko jorenani ku'e raa'ju chini chekunani chũ'uasome, “Jesús cu'ache cho'osi'kua'mu”, chiiju jorerena repauni vanisoche'te chũ'ũu chini. Ku'e jña rarena jorena jainuko raisinata'ni Jesure vanisoche chuta'a chũ'ucu'aasomu. ⁵⁶ Pãì jainuko repau pa'iche'te kuaju joreasome. Jã'ata'ni ùcuate'e kuamaneasome repana. ⁵⁷ Reparumu repana te'ena vuni Jesús pa'iche'te joreju ija'che kuaasome:

⁵⁸ —Iku Jesús ija'che i'kasi'kua'mu: “Chu'upi ivũ'ere Dios vu'e pãì cho'osivũ'ere ñañosõja'mu. Ñañosõ choteumucujña chekuvũ'e pãì cho'omavũ'ere jo'e cho'o pi'nija'mu chu'u”, chiisi'kua'mu —chiniasome repana.

⁵⁹ Jã'aja'ñe kuanata'ni ùcuate'e kuamaneasome repana. ⁶⁰ Jã'aja'ñe kũarena asa phairi ai vuni repana pãì chenevũ'te nukaku Jesure ija'che sãniasaasomu:

—¿Je'se chiiku mu'u? Ina mu'ure i'kasi'e, ¿jã'aja'ñe i'kau mu'u? —chiniasomu.

⁶¹ Jã'ata'ni Jesús i'kama'ñe juvoasomu. I'kamauna phairi ai jo'e sãniasomu.

—¿Pãì ùcuanukore chũ'ua'ku chini Dios Raosi'kua'u mu'u? ¿Dios mai Cuasaku Mamaku'u mu'u? —chiniasomu.

⁶² Chikuna Jesús i'kaasomu repau'te.

—Ûcuau'mu chu'u. Musanukona chu'ure Dios Raosi'kure Ja'ku peore Cho'omasũ uajãtũ cakã'kore kueñe ñu'ikujì cunaumupi pikona'me cajekuna ñajanaa'me —chiniasomu.

63 Jã'aja'ñe i'kauna asa pe'rukũ phairi ai repau ju'ikãña meñe rueni che'rekũ chekunani ija'che i'kaasomũ:

—Iku cu'ache cho'osi'e kuanare chekunare chiima'me mai. 64 Dios rua cuheche'te i'kasi'kua'mũ iku. Musanukona iku cu'ache i'kasi'e asasina, ¿je'se cuasache? —chiniasomũ.

Chikuna repana ũcuanũko ũcuate'e cuasaju,

—Cu'ache cho'okũ'te vanisoche pa'imũ —chiniasome.

65 Chitena chekuna repauni coore tutuasome. Ũcuachi'a repau ñakocaã kãase'rechoji quẽo ta'pi repau'te vaiju i'kaasome repana.

—¿Cuasa i'kajũ'u! ¿Neepi mu'ure vate? —chiniasome.

Ũcuachi'a repavũ'e pẽ'jekaina sõtaopãi repau'te chiana charaasome.

Pedro, “Jesure ñama'kua'mũ chu'u”, chiisi'ere kwamũ

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-29)

66-67 Jã'a cho'oto Pedro repavũ'e ve'se cararipũ'te pa'iu toa kũhitona romichĩio judío phairipãi chũ'ũku'te cho'ochẽ cho'okaiko repau'te ñako i'kaasomo.

—Mu'u ũcuaja'che Nazaret vu'ejoopo cakũre Jesure ja'me ku'isi'kua'mũ —chiniasomo. 68 Jã'ata'ni Pedro ija'che i'kaku jachaasomũ:

—Jesure ñama'kua'mũ chu'u. Mu'u i'kache vesumũ chu'u —chiniasomũ.

Jã'aja'ñe i'kacuha repavũ'e kakasa'arojatu'ka etauna kura chuniasomũ. 69 Ũcuarũmu romichĩio aperũmu repau'te i'kasi'ko jo'e ña chekunare ija'che i'kaasomo:

—Jesús neenare ja'me pa'isi'kua'mũ iku —chiniasomo.

70 Chikona Pedro jo'e jachaasomũ. Na'a pa'iana ũcuacheja pa'ina Pedro'te jo'e i'kaasome.

—Mu'u ũcuaja'che Galilea cheja pa'ikũjekũ chekurũmu Jesús neenare ja'me pa'isi'kũcosomũ —chiniasome repana.

71 Chitena Pedro Dioni roiũ,

—Chũ'upi chũ'o ũcuarepare i'kama'to Diopi cu'ache cho'oa'ku chu'ure —chini ija'che i'kaasomũ:— Musanukona i'kaku'te Jesure ñama'kua'mũ chu'u —chiniasomũ.

72 Repau jã'aja'ñe i'katona kura jo'e chuniasomũ. Chu'iana Pedro, repau'te Jesús i'kasi'ere cuasaasomũ, “Chuta'a kura ka'chañõa chu'ima'tona choteñõa, ‘Jesure ñama'kua'mũ chu'u’, chiija'mũ mu'u”, chiisi'ere. Jã'are cuasa Pedro rua oiche oniasomũ.

15

Pilato ti'jñeñe Jesure nukũo chu'o sãesi'ere kwamũ

(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

1 Ũcuarũmu apeñatato judío phairipãi chũ'unana'me judío aina, pãi chũ'una, judiõpãi che'chona, chekuna pãi chũ'una ũcuanũko chi'i Jesure cho'ojachere cutuasome. Cutu pi'ni repau'te vee pãi chũ'ũku Pilatoni sa jo'kaasome repana. 2 Sa jo'karena Pilato Jesure ija'che sãniasaasomũ:

—¿Judio'pãi ũcuanũkore chũ'ũku'u mu'u? —chiniasomũ.

Chikuna,

—Jũju, ũcuau'mũ chu'u —chiniasomũ Jesús repau'te.

3 Reparũmu judío phairipãi chũ'una,

—Rua si'ache cu'ache cho'oku'mu iku —chiniasome. ⁴ Jã'aja'ñe i'kajuna asa Pilato jo'e Jesure sēniasomu.

—Ina mu'ure, “Rua si'ache cu'ache cho'oku'mu iku”, chiime. Asakuta'ni, ¿i'kama'ku mu'u? —chiniasomu repau.

⁵ Jã'ata'ni Jesús jmamakarujë'e i'kamaneasomu. I'kamauna Pilato, “¿Keeja'iu'u iku?”, chiiu cuasaasomu.

Pãi Jesure vanisoche chũ'usi'ere kumatu
(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

⁶ Pilato ũsurumu pa'iche pascuarumu tĩ'ato chēacojñosi'kure te'e'u'te etoasomu, pãi etojũ'u chiikuni. ⁷ Ūcuarumu Barrabás pãi chēavũ'ere paniasomu, repauna'me cu'ache cho'osina ũcuachi'a. Aperumu repau Barrabás ũcuanana'me repanare chũ'unani cuheju etoñu chini cavaju chekuni vanisoasome. ⁸ Ūcuarumu pãi Pilato vu'ena sani repau'te ija'che i'kaasome:

—Mu'u ũsurumu pa'iche chēacojñosi'kure etokujeku te'e'u'te etojũ'u —chiniasome.

⁹⁻¹⁰ Chitena Pilato, “Ikure Jesure pãipi jovojuna ña pe'ruju judío phairipãi ikure chũ'uni ra jo'kacosome”, chiiu cuasaku repanare pãi ija'che i'kaasomu:

—¿Jesús judiöpãi chũ'uku chiicojñokuni etoja'che chũ'u? — chiniasomu. ¹¹ Chikuna judío phairipãi chũ'una repanare pãi rua i'kaasome, Barrabani etochete sēapu chini. ¹² Jã'aja'ñe cho'ojuna Pilato repanare jo'e ija'che sēniasaasomu:

—Judiöpãi chũ'uku chiiku'te, ¿je'se cho'oja'che chũ'u? — chiniasomu.

¹³ Chikuna repana pãi rua cuiju i'kaasome.

—¿Kurususē'verona jē'jo nuko vēasōjũ'u jā'ure! —chiniasome.

¹⁴ Chitena Pilato i'kaasomu.

—¿Ëquere repau cu'ache cho'ou? —chiniasomu.

Chiicheta'ni repana jo'e ujachu'o cuiju,

—¿Kurususē'verona jē'jo nukojũ'u jā'ure! —chiniasome.

¹⁵ Jã'aja'ñe i'kajuna asa Pilato repana chiiche'te cho'ora chini Barrabani etoasomu. Jesureta'ni suĩ'sueche'te chũ'uasomu repau. Suĩ'sue pi'nirena repau neenani sōtaopãire Jesure jo'kaasomu, sa kurususē'verona jē'jo nukoa'ju chini.

¹⁶ Ūcuarumu sōtaopãi Jesure Pilato vu'e sa'navu cararipuna juha cuaa chekunare sōtaopãi soni chi'iasome. ¹⁷ Repana chi'isiramumu Jesure pãi chũ'una ju'ikãa chimaajakãare sachasome repana. Ūcuachi'a repau s̄jopu miu tuhivu cho'o t̄oasome. ¹⁸ T̄uo pãisoju cuiju ija'che i'kaasome repana:

—¿Ikupi judiöpãire si'arumu chũ'uku paau! —chiniasome.

¹⁹ Chini vāsochoji repau s̄jopuna vaiju ũcuauni coo tutuju pãisoju pãi chũ'unare pojoju cho'ochēja'che repauni ti'jñeñe ro're puu ñuniasome repana. ²⁰ Jã'aja'ñe cho'ojũ repau'te pãiso pi'ni, repana sachasikãa t̄ito repau ju'isikãare jo'e sachasome repana. Sacha pi'ni repau'te kurususē'verona jē'jo nukofu chini saasome repana.

Jesure kurususē'vero jē'josi'ere kumatu
(Mt 27.32-44; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

21 Repana sōtaopāi Jesure satona Simón Cirene cheja cakū Alejandrōna'me Rufo puka'ku po'o raikūji caraiuna chēa, Jesure jē'jojāsē'vero'te kuāikaau chini chū'uasome.

22 Simonpi kuāiu saiuna Jesure Gólgota aikūtina sa tī'aasome repana. (“Gólgota” chini “Pāi sījopujakūti” chiimū.) 23 Repacheja tī'asirūmū Jesure ūche cono rāara'ka ja'mesi'ere ūkuañu chiijuna ūkucuheasomū repau. 24 Ūcuarūmū repau'te kurususē'verona jē'jo nūkoasome repana. Jē'jo nūko pi'ni sōtaopāi repau ju'isikāñare paañu chini catara'karuā mami tochasira'karuāpi chejana su'aasome, Jesús ju'isikāña paajanani jñaañu chini.

25 Apeñatato nueve pa'itona Jesure kurususē'verona jē'jo nūkoasome repana. 26 Ūcuachi'a repau cu'ache cho'osi'ere kuaju, JUDIOPĀI CHŪ'UKU'MU IKU, chiiche chooko'ana tocha kurususē'vero chā'tirona jē'jo sūoasome repana. 27 Ūcuarūmū ñaanare ūcuachi'a ka'chanare kurususē'veroāna jē'jo Jesús ūjajūtū cakā'kona te'e'u'te nūkoasome repana. Chekuni kā'kojūtū cakā'kona nūkoasome. 28 Jā'aja'ñe cho'orena Dios chū'o aperūmū tocha jo'kasi'epi ūcuarepa ti'jñesi'kua'mū:

Chekunare cu'ache cho'osinare cho'ocheja'che repau'te cho'ome pāi, chiicheji.

29 Repanare nūkosirūmū repacheja caraina pāi Jesure cuhena repana sījo sū'cuijū ija'che cu'ache i'kaju caraniasome:

—“Dios vū'e ñañosō choteumucujña jo'e cho'o pi'nija'mū chū'ū”, chiisi'kua'mū mū'ū. 30 Jā'aja'ñe i'kasi'ku chura mū'ūpi meñe jū'iñe ūseku cajejū'ū jā'acheja kurususē'vero —chiniasome repana.

31 Ūcuarūmū judío phairipāi chū'ūnana'me judiōpāi che'chona ūcuaja'che pāisojū sāiñechi'a ija'che cutuasome:

—Chekunare jū'iñe ūsesi'kuasomū jā'ū. Jā'ata'ni chura ūcuauji meñe jū'iñe ūsecu'amū repau'te. 32 Jā'ū, “Dios Raosi'kua'mū jā'ū. Ūcuachi'a judiōpāi chū'ūku'mū”, chiicojñosi'kua'mū. Jā'ajekuna ūcuachejapi cajea'ku. Repauji cajeuna ñani, “Dios Mamaku'mū jā'ū”, chiijū cuasajanaa'me mai —chiijū pāisoasome repana.

Repauna'me kurususē'veroā jē'jo nūkocojñosina ūcuachi'a cu'ache i'kaasome Jesure.

Jesús jū'isi'ere kuamū

(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

33 Reparūmū nūkarepau sū'itona ūsūū miañe ta'pisoona cheja si'acheja trejatū'ka chijianasomū. 34 Tres pa'itona Jesús ūjachū'o ija'che i'kakū cuiasomū: “Eloi, Eloi, ¿lama sabactani?”, chiniasomū. (Ija'che chiimū jā'a: “Dios, chū'ure Paaku, Dios chū'ure Paaku, ¿je'se pa'iuna mū'ū chū'ure jo'kasōku?” chiimū.)

35 Jā'aja'ñe i'kauna asa repacheja pa'ina chekuna ija'che i'kaasome:

—Asajū'ū. Aperūmū pa'isi'kuni Elíani soicosomū jā'ū —chiniasome.

36 Ūcuarūmū repanare ja'me pa'iku vū'vū sani chūisūovūji rāara'kana chūū vāsochona quēo sūo Jesupi ūkua'ku chini mūo ija'che i'kaasomū:

—Chā'a ñañu. Elíapi rani repau'te casoche'te ñañu. Raimanejacomū —chiniasomū repau.

³⁷ Jã'aja'ñe i'katona Jesús jo'e rúa cuicuha jünisoasomũ. ³⁸ Repau Jesús jũ'itona Dios vü'e sa'navu caruupu kakasa'aro rueekãa ücuat'eekãa joorepapoji umupi vü'evuna che're cajeasomũ. ³⁹ Jesupi jünisomũ sôtaopã chũ'uku Jesure ti'ñeñe nukaku ñaku i'kaasomũ.

—Dios Mamarepakũ pa'icosomũ jã'u —chinasomũ.

⁴⁰ Jã'a cho'oto romiva'na so'opi nukaju ñaju paniasome repau'te cho'оче. María Magdalena'mo, Santiago jmava'una'me José pũka'ko María'mo, Salomea'mo paniasome. ⁴¹ Aperumũ repana romi Jesús Galilea cheja pa'irumũ repau'te ja'me ku'iju kuiraju paniasome. Ücuachi'a chekuna romi repauna'me Jerusalén maisina ñaju nukaju paniasome.

Jesure täsi'ere kuamu

(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Pũaumucuse äijañe care'vaumucuse na'icuhakuna José Arimatea vü'ejoopo cakũ judiöpã chũ'unare ja'me chũ'ukũji Dios Raosi'ku chũ'urumũ cha'akũji Jesure jũ'isi'kuni sa tãra chini vajuchuma'ñe sani Pilaton sēniasomũ, İsia'ku chini. ⁴⁴ Sēena Pilato asa kũkũ, “¿Jünisocuhau repau Jesús?”, chiiu cuasaasomũ. Jã'aja'ñe cuasaku sôtaopã chũ'uku'te soni rao, “¿Jesús jünisocuhau?”, chinasomũ repau. ⁴⁵ Sēniasa kuauna Pilato chũ'uasomũ, repau'te Joseni İsia'ju chini. ⁴⁶ İ sirena José sábanakãare koo Jesure caso ücuakãapi repava'ure reaasomũ. Rea pi'ni sa aikũti caripana tētoche ũhisicojena cuaa ũha eta, repacoje kakasa'aro catapu rúa ujarũji ũha ta'pisoasomũ repau. ⁴⁷ Jã'aja'ñe cho'okuna María Magdalena'me María José pũka'ko Jesure ũhasicheja ñaasome.

16

Jesús vajuraisi'ere kuamu

(Mt 28.1-10; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Ücuarumũ judiöpã pũaumucuse carakuna María Magdalena'me cheko María Santiago pũka'kona'me Salomé Jesure jünisosi'kuni sa ro'veñu chini okoma'ñare kooasome. ² Ücuarumũ repana romi corumũ aperepañatato Jesure täsicojena saniasome repana. ³ Saiju sãñechi'a cutuju saniasome repana.

—¿Neepi maiva'nare catapu repacoje ta'pisi'pu kuñokaijanaa'ñe? —chinasome.

⁴ Jã'aja'ñe i'kaju sani ñato repapu catapu rúa ujaru repacoje ta'pisi'pu kuñososi'pu paniasomũ. ⁵ Kuñosi'pũjekuna repacoje kaka ñato pōsũ pojakãa ujacuecho ju'ikũji ujarũtu cakã'kore ñuniasomũ. Ñu'iana ña repana romi rúa kũkuasome. ⁶ Kũkurena repanare i'kaasomũ repau.

—Vajuchumanejũ'u. Musanukona Jesure Nazaret vü'ejoopo raisi'kare ku'eche masimũ chũ'u. Kurususē'verona jē'jo nũko vēasocojñosi'kuni ku'eme musanukona. Icheja peomũ repau; vajuranicuhasi'kuamũ. Ñajũ'u repau'te ũhasicheja. ⁷ Ña pi'ni sani repau neenana'me Pedro'te ija'che sa kuajũ'u: “Jesús vajuranicuhasi'kuamũ. Musanukonare na'a charo Galilea chejana saija'mũ repau. Ücuachejana sani repau'te ñajanaa'me musanukona,

repaɯ chuta'a jũ'imarɯmɯ i'kasi'e", chiijũ'ɯ repanare —chiniasomɯ repaɯ pɔsɯɯ.

⁸ Jã'aja'ñe i'kauna asa kuku kurukurujɯ repana romi ũcuacojepi eta vɯ'vɯsoasome. Kukucajɯjani chekɯnare kɯamaneasome repana.

María Magdalenani Jesús peosichejapi ñosi'ere kɯamɯ

(Jn 20.11-18)

⁹ Ūcuarɯmɯ Jesús romicorɯmɯ ñami mama vajɯraisi'kupi María Magdalena'te aperɯmɯ sieterepanare vati etocojñosi'koni charo peosichejapi ñoasomɯ. ¹⁰ Ñoona ña sani repaɯ'te ja'me ku'isinare sɯma'ñe pa'ijɯ ota oinani kɯaasomo repao. ¹¹ Repao Jesure ñasi'ere kɯakona asa jachaasome repana.

Jesús repaɯ neenare te'eka'chapanare peosichejapi ñosi'ere kɯamɯ

(Lc 24.13-35)

¹² Jã'a cho'ocuhasirɯmɯ repaɯ neena te'eka'chapanachi'a po'o sainani Jesús tiiɯja'iu peosichejapi ñoasomɯ. ¹³ Ñoona ña repana sani repaɯ neenare chekɯnani kɯaasome. Ūcuaja'che kɯajɯna asa jachaasome repana.

Dios chɯ'ore chɯ'vaa'jɯ chini repaɯ saojanare Jesús chũ'ɯ jo'kasi'ere kɯamɯ

(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁴ Jã'a cho'ocuhasirɯmɯ repaɯ neena oncerepana ãu ãitona Jesús peosichejapi rani ñoasomɯ repanare. Repaɯ chekɯnare vajɯrani ñosi'ere ũcuapani kɯajɯna asa jachasinajɯna repanare rɯa i'kaasomɯ repaɯ.

—¿Je'se pa'iuana repana kɯasi'e cuasamanere mɯsanukona? — chiniasomɯ. ¹⁵ Ūcuarɯmɯ Jesús repanare ija'che chũ'ɯ jo'kaasomɯ:— Mɯsanukona cheja si'achejñaruã sani pã ũcuaukore Dios Repaɯ neenare vati toa sani uuche ũseche'te ku'ijɯ chɯ'vajɯ pa'ijũ'ɯ. ¹⁶ Mɯsanukonapi chɯ'vajɯna pã asa chẽa okoro'vecojñosinare Dios chẽa paaja'mɯ. Chẽa paakɯna jũnisɔsirɯmɯ vati toa saima'ñe Repaɯ pa'ichejana saijanaa'me repana. Jã'ata'ni asa jachajɯ cuasamanesina repana cuasamanesi'e ro'i ro'ijanaa'me. ¹⁷ Mɯsanukona chɯ'vasi'e asa chẽa cuasasinapi Diochi'a cho'omasiche ija'che cho'ojanaa'me: Chɯ'ɯ neenajɯ chɯ'ɯpi cho'okaiuna pã sa'navuã pa'inare vati eto saojanaa'me. Ūcuachi'a chɯ'ɯ neenajɯ chɯ'ɯpi cho'okaiuna repanjẽ'e che'chemanesi'ere tiipã chɯ'o i'kajanaa'me repana. ¹⁸ Ūcuachi'a repanapi añani chẽato asi kũ'imanajanaa'me. Eo ũkuni jũnisɔmanejanaa'me repana. Ūcuachi'a repanapi chekɯnare jũ'inare jũjñari jajɯ Dioni sẽeto vajɯjanaa'me repana jũ'iva'na. Jã'aja'ñe cho'oa'jɯ chini chũ'ɯ jo'kamɯ chɯ'ɯ mɯsanukonare —chiniasomɯ Jesús repanare.

Jesús cɯnaɯmɯ mɯisi'ere kɯamɯ

(Lc 24.50-53; Hch 1.9-11)

¹⁹ Jã'aja'ñe i'kacuha Jesús Diopi mɯakɯna cɯnaɯmɯna mɯni Dios ɯajũtu cakã'kona kueñe pɯɯ ñu'iuasomɯ. ²⁰ Repaɯ cɯnaɯmɯ mɯisirɯmɯ repaɯ neena sani Dios chɯ'o si'achejñaruã ku'ijɯ chɯ'vajɯ paniasome. Jã'aja'ñe chɯ'vajɯna Jesucristo Maire Paakɯji repanare

cho'okaniasomꞵ, Diochi'a cho'omasiche'te cho'ojuna pãipi ña, “Ina Dios chꞵ'o ũcuarepare chꞵ'vame”, chijꞵ cuasaajꞵ chini.

San Lucas Jesús cheja pa'iu cho'osi'ere kuamu

Charo tochasi'ea'me

¹⁻³ Chu'u Lucapi mu'ure Teófiloni rua masikuni Jesucristo cheja pa'irumu cho'osi'ere kuara chini ie chu'o tocha saomu chu'u mu'ure:

Aperumu pai Jesucristo cho'оче ñasome. Repau apeche'chorumu pi vna si'arumu ñaju paniasome repana repau cho'оче peore. Ñasinajeju chukuna'te kuasinaa'me repana. Ucuaja'che Dios chu'o chu'vasinaa'me repana. Ñasina kuasi'ere asa jainuko pai cuasaju tocha jo'kaasome, maipi ñaa'ju chini.

Tocha jo'karena ucuare ñaku masi che'cheku pa'iku'mu chu'u. Jesucristo cho'osi'e paipi kuajuna peore asaku pa'iku'mu chu'u. Já'ajekuna mu'upi masia'ku chini ucuare tocha saomu chu'u mu'ure, “Já'aja'ne cho'oto re'ocosomu”, chini.

⁴ Chu'upi tocha sauna ña, “Ája, já'aja'ne Jesucristo cho'oasomu”, chini, “Chekuna kuasi'e, ¿ucua repaa'che já'a, já'a pa'ito?”, chijamu mu'u. Mu'upi peore masia'ku chini ie chu'o tocha saomu chu'u mu'ure.

Angel Juan Pái Okoro'veku pa'ijaure cajajachere kuamu

⁵ Judea cheja canare Herodes chu'urumu Zacarías judío phairipai paniasomu reparumu. Dios vu'e cho'оче cho'orumu t'ato Abías paasinana'me si'arumu cho'oku paniasomu repau Zacarías ucuate'epaijeku. Zacarías rüjo Elisabet ve'easomo. Ucuaja'che aipai Aarón, judío phairi pa'isi'ku jojosi'koasomo Elisabet. ⁶ Diopi ñato rua re'opai paniasome repana Zacaríana'me Elisabet. Dios chu'u jo'kasi'e jachama'ne cho'uju paniasome repana. Chekuna pai ñaju i'kacu'aasomu repanare, ucuare re'oja'che pa'ijuna. ⁷ Elisabeni chii paacu'akuna chii peova'na paniasome repana. Ucu chii peova'na pa'iju airekosoasome repava'na.

⁸ Reparumu Abiapai cho'оче cho'orumu t'aaasomu. T'aua Zacarías Dios vu'e kaka ja'me paniasomu. Kaka pa'iu phairipai cho'оче ja'me cho'oku paniasomu repau ucuaja'che phairijeku. Dios chu'u jo'kasi'e cho'oku paniasomu repau, Diopi pojoa'ku chini.

⁹ Abiapai Dios vu'ere chi'i pa'iju Zacaríani chéasome ma'ñasuche uojaure. Si'arumu já'aja'ne cho'uju paniasome repana. Chéarena ruupuna kakaasomu repau ma'ñasuche'te uora chini. ¹⁰ Kaka ma'ñasuche uokuna rua jainuko pai ve'sere pa'iju Dioni sēju paniasome. ¹¹ Zacaríaji ma'ñasuche'te uokuna Diore ja'me pa'iku, ángel peosichejapi rani ma'ñasuche uoko'a rüñe nukaasomu. ¹² Angelpi rani nukakuna ña rua kukusoasomu repau.

¹³ Kukusokuna ángel i'kaasomu repau'te.

—Zacarías, vajuchumanejú'u. Mu'u sēñe Dios cho'okaija'mu mu'ure. Já'ajekuna murüjo mu'u chíini jñaaja'mo. Repau'te chíiva'ure cajaona Juanre ve'ojú'u. ¹⁴ Murüjo chíiva'ure jñaasirumu rua pojoja'mu mu'u. Chekuna pai ucuaja'che jainuko asa pojojanaa'me repava'ure jñaasi'e.

¹⁵ Mu'u chíire, “Rua masimu iku”, chijamu Dios.

Cono vëañejë'e ùkuma'ku pa'ija'mu repau.

Repau'te chuta'a jñaamarumupi Dios Rekocho ja'me pa'ija'mu repau'te.

¹⁶ Ûcuachi'a ainee pa'iu Dios chu'o rua chu'vaja'mu repau.

Repauji chu'vakuna asa Israelpai jainuko Dios chu'ũñe aperumu cho'ojũ ùhasosina jo'e cho'ojũ re'oja'che pa'ijanaa'me.

¹⁷ Na'a pa'isirumu Dios Repau Mamakuni chejana casoja'mu.

Jã'ata'ni mu'u chĩipi cheja charo pa'ija'mu.

Pa'iu aperumu pa'isi'ku Elías Dios chu'o rua masi chu'vacheja'che mu'u chĩi masi chu'vaja'mu.

Pai repana chĩiva'nare cuasache jo'kasosina mu'u chĩipi Dios chu'ore chu'vakuna asa

repana chĩiva'nare jo'e cuasajanaa'me.

Chekuna pãi, Dios chu'ũñe jachana mu'u chĩipi Dios chu'ore chu'vakuna asa jachama'ne cuasaju re'oja'che pa'ijanaa'me.

Mu'u chĩi pãipi asa chëa cu'ache cho'ochete ùhasoajũ chini Dios chu'o chu'vaja'mu.

Chu'vakuna asa chëa cu'ache cho'ochete ùhasosinajeju Dios Mamaku'te rakuna cuasajanaa'me pãi,

—chiniasomu ángel Zacarías'te.

¹⁸ Chikuna,

—Mu'upi chu'o ùcuarepare i'kani, ¿quere mu'u chu'ure cho'o ñoja'u, chu'upi mu'u i'kache'te cuasaa'ku chini? Aiva'ua'mu chu'u. Chu'u romiojë'e ùcuachi'a aiva'oa'mo —chiniasomu Zacarías repau'te ángel'te.

¹⁹ Chikuna ángel ija'che i'kaasomu:

—Gabriela'mu chu'u. Dios chu'ũñe cho'okaiku'mu chu'u. Diopi casosi'kua'mu chu'ure, mu'uni chu'ore re'oja'chere kuaa'ku chini.

²⁰ Chu'u kuasi'e na'a pa'isirumu ti'jñeja'mu mu'ure. Jã'ata'ni mu'u chu'u kuache jachasi'kujeku murũjo mu'u chĩire jñaasirumajatũ'ka chu'o i'kama'ku pa'ija'mu, jachasi'e ro'i —chiniasomu ángel repau'te.

²¹ Jã'a cho'oto pãi chuta'a ve'sere pa'iju Zacaríasni cha'aju paniasome. Cha'aju, “¿Je'se pa'iuana jã'arepa jeerumu etama'ne pa'iku jã'u?”, chijju cuasaasome repau.

²² Cha'atona etaasomu repau. Etasirumu chekunare chu'o cutucu'aasomu repau'te. Cutumauna, “¡Dios ñosi'ere ña jñanoso chu'o cutuma'ku jã'u!”, chini cuasaasome repana. Cutucu'akuna repanare rupũ jũjñapi vevoasomu repau. Ûcua chu'o cutucu'aasomu repau'te.

²³ Repau cho'ochete cho'o si'asirumu vu'ena co'iasomu repau Zacarías.

²⁴⁻²⁵ Co'i pa'iuana repau rãjo chĩi suniasomo. Suni cincorepapãimia vu'ere pa'io paniasomo repao. Vu'ere pa'io ija'che cuasako paniasomo repao: “Chura chu'ure Dios rua oiu re'oja'che cho'okaimu. Chĩi peova'ojekona rua vajuchuaasi'kua'mu chu'ure aperumu. Jã'ata'ni Diopi cho'okaiuna chĩi su'iona vajuchuaama'mu chu'ure chura”, chini cuasako pojoasomo repao.

Jesure jñaajañere kuamu ángel

²⁶ Repao Elisabet seirepapãimia chĩipu su'irumuna Dios ángel Gabrielre jo'e casoasomu, Galilea cheja cajoopo, Nazaret vu'ejoopona.

²⁷ Repajoopo cako romichĩio umu peoko paniasomo. Repao mamia'me María. José vejao paniasomo repao. Aperumu pãi jainukore chũ'usi'ku David jojosina mamakuasomu José.

28 Diopi casoṽna ángel María'te repao pa'ichejana kaka i'kaasomṽ.
—Dios oicojño'ko'mo mu'ṽ. Dios mu'ṽre ja'me pa'iku'mṽ. Chekṽnare romi na'a cajejaiche re'oja'che cho'okaija'mṽ Dios mu'ṽre —chiniasomṽ ángel repao'te.

29 Angelpi jā'aja'ñe i'kaṽna asa jñano, “¿Je'se pa'iṽna iku chu'ṽre jā'aja'ñe i'kaṽ?” chini cuasaasomo repao.

30 Rṽa kukusi'kore jo'e i'kaasomṽ repao.

—María, vajuchṽmanejũ'ṽ. Dios mu'ṽre oiku'mṽ. 31 Asarepajũ'ṽ chu'ṽ i'kache. Chĩi sṽ'ija'mo mu'ṽ. Sṽni chĩiva'ṽre ṽmṽva'ṽni jñaa'ja'mo mu'ṽ. Jñaa repava'ṽre, mu'ṽ chĩiva'ṽre Jesure ve'ojũ'ṽ.

32 Rṽa masiṽ aineeja'mṽ mu'ṽ chĩi.

Dios Cṽnaṽmṽ Pa'iku repaṽ'te, “Iku chu'ṽ chĩia'mṽ”, chiija'mṽ.

Aipāiṽ'te Davire judiöpāire chũ'ṽa'ku chini jo'kasi'ēja'che jo'e Jesuni judiöpāi chũ'ṽku'te jo'kaja'mṽ Dios.

33 Mu'ṽ chĩipi Israelpāi si'arṽmṽ chũ'ṽku pa'ija'mṽ.

Jmamarujẽ'e cuhama'ñe chũ'ṽku pa'ija'mṽ repaṽ,

—chiniasomṽ ángel repao'te María'te.

34 Jā'aja'ñe kṽaṽna asa,

—¿Je'se chu'ṽ ṽmṽ peoko chĩire paaja'che? —chiniasomo repao.

35 Chikona ángel jo'e i'kaasomṽ repao'te.

—Dios Rekocho mu'ṽni cajeja'mṽ. Dios peore Masikujeku chĩire jo'kaja'mṽ mu'ṽre. “Chu'ṽ chĩi cu'achejẽ'e peokṽ'mṽ iku”, chiija'mṽ Dios repaṽ'te.

36 'Mu'ṽ majapāio Elisabet aiva'ota'ni chĩipu sṽ'imo. ṽmṽva'ṽni chĩire sṽ'imo repao. “Chĩi paacu'amṽ jā'ore”, chĩicojñosiva'ota'ni chĩi sṽ'imo repao. Seirepapāimia sṽ'imo repao chura. 37 Diore cho'ovesachejẽ'e peokṽ'mṽ —chiniasomṽ repaṽ.

38 Chikṽna,

—Dios chẽa paacojño'kojeko Repaṽ chũ'ṽñe cho'okaiko'mo chu'ṽ. Mu'ṽ chu'ṽre kṽache Diopi chu'ṽre cho'okaito re'omṽ —chiniasomo repao.

Chikona ángel jo'ka sanisoasomṽ.

María Elisabeni ñara chini saisi'ere kṽamṽ

39 Angel sanisirṽmṽ repao María Judea cheja aikũti pa'ijoo'pona cu'arepa maniasomo. 40 Mani Zacarías vṽ'ena kaka, “¿Pa'iko?”, chiniasomo repao Elisabere. 41 María i'kache'te asakona Elisabere repao sṽ'iva'ṽ chĩiva'ṽ cho'oasomṽ. Ũcuarṽmṽ Elisabere Dios Rekochoji rani chu'o i'kache chũ'ṽaṽsomṽ.

42 Chũ'ṽkṽna María'te ṽjachṽ'opi ija'che i'kaasomo repao Elisabet:

—Chekṽnare romi na'a cajejaiche re'oja'che cho'okaiku'mṽ Dios mu'ṽre. Ũcuaja'che mu'ṽ chĩiva'ṽre, chura sṽ'iva'ṽre re'oja'che cho'okaija'mṽ Dios. 43 Chu'ṽre chṽova'o pa'iva'oni mu'ṽpi Maire Paaku pṽka'kopi rakona vajuchṽkota'ni pojosome chu'ṽ. 44 Mu'ṽ i'kache'te asakona chu'ṽ chĩi, chura sṽ'iva'ṽ pojoku cho'osi'kṽa'mṽ chu'ṽre. 45 Dios mu'ṽre aperṽmṽ kṽasi'ere asa, “Ũcuarepa ti'jñeja'mṽ chu'ṽre”, chini cuasako rṽa pojomo mu'ṽ —chiniasomo María'te.

46 Chikona María asa i'kaasomo.

“Dios peore masiku'mṽ”, chini cuasako'mo chu'ṽ, chu'ṽ rekocho.

47 “Dios chu'ṽ rekocho vati toa saiche ṽseja'mṽ”, chini repaṽni cuasako pojoko'mo chu'ṽ.

48-49 Dios rúa re'okũ'mũ.

Chũ'ure Repau chẽa paacojõnoko'te chũova'o pa'iva'oreta'ni cuasakũ re'oja'che cho'okaimũ Dios.

Peore Masikujeku chũ'ũva'ore rúa re'oja'che cho'okaimũ Repau.

Jã'ajekũna irũmũ pa'inana'me cho'je pa'ijana ũcuanũko chũ'ũ pa'iche'te cuasani,

“Marĩani re'orepaja'che cho'okaniasomũ Dios”,

chiijanaa'me pãĩ ũcuanũko chũ'ure cuasani.

⁵⁰ Dios Repau'te vajuchũnare rúa oikũ'mũ. Irũmũ pa'inarechi'a oima'mũ repau.

Charo pa'inarejẽ'e oiu cho'je raijanare peore rúa oikũ'mũ Dios, Repau'te vajuchũnare.

⁵¹ Pãĩ, “Peore masinaa'me chũkũna”, chini cuasanare cuheasomũ Dios. Dios peore Masikujeku repaña cho'oũu chiisi'e ũseasomũ.

⁵² Ɛsekũ chekũnare, masijũ pãĩ chũ'ũnare cuhekũ chũova'na pa'iva'nani saño pãĩ chũ'ũñe jo'kaasomũ Dios.

⁵³ Chũova'na pa'iva'nare karama'ñe paapũ chini rúa re'oja'chere isiasomũ Dios.

Kuri paanare tuasõasomũ Dios.

Tuasõũna kuri peova'na paniasome repaña.

⁵⁴ Mai aipãire oiu ija'che i'kaasomũ Dios:

“Mũsanũkonare Israelpãĩ re'oja'che cho'okaija'mũ chũ'ũ”,

chiisi'e cavesũma'ñe cho'okaniasomũ Repau.

⁵⁵ Abrahamre, mai aipãũ pa'isi'kũre,

“Re'oja'che cho'okaija'mũ chũ'ũ mũ'ure”,

chiisi'e cavesũma'ñe cho'okaniasomũ Dios.

Ũcuaja'che repau Abraham jojosiñare ũcuare Repau i'kasi'ere

re'oja'che cho'okaniasomũ Repau Dios,

chinasomo María.

⁵⁶ I'ka pi'ni Elisabet vũ'ena canũka ũcuaoña'me paniasomo repao. Chotepãimia pa'icosomo repao repacheja. Jã'api repao vũ'ena co'iasomo repao María.

Juan Pãĩ Okoro'vejaũre jñaasi'ere kũamũ

⁵⁷ Na'a pa'isirũmũna repao Elisabet chũire jñaaumucuse tí'aũna chũiva'ũre jñaasomo. ⁵⁸ Jña pa'iona pãĩ repao'te kueñe pa'inana'me repao majapãĩ asaasome repao chũire jñaasi'e. Diopi repaoni oiu re'oja'che cho'okakũna asa saniasome repaña repaoni ja'me pojokaũu chini.

⁵⁹ Chũiva'ũ ochorepaumucujña jñaasi'e pa'itona jo'e saniasome repaña repavũ'e. Pũka'kũpãipi chũiva'ũ jikora'murũ chã'tirũ pa'ica'nirũ chũto tũache'te chũ'ũrena ñaũu chini saniasome repaña, judiõpãĩ cho'ochẽ. Ũcuachi'a reparũmũna chũiva'ũre mami ve'oũu chiniasome repaña. Pũka'kũ mamire Zacarĩa'te ve'oũu chiniasome repaña repava'ũre. Jã'ata'ni pũka'ko,

⁶⁰ —Pãame. Jã'aja'ñe ve'omanejanaa'me chũkũna. Juanre ve'ojanaa'me chũkũna ikũre —chinasomo repanare.

⁶¹ Chikona,

—Mũ'ũ majapãĩ Juan ve'enajẽ'e peome —chinasome repaña.

⁶² Chini chũiva'ũ pũka'kũre cãjo asama'kũjekũna rupũ vevoasome repaña, repau chũiva'ũre ve'ojachere mamire masiũu chini.

⁶³ Vevojuna sãĩñe vevoasomu repau tochajako'aru'te rakatena tocha kuara chini. Rarena, "Chu'u chĩi mamia'me ie Juan", chiiche tocha ñoasomu repau. Tocha ñouna ña jñanoasome repana. ⁶⁴ Tocha ñouna teana i'kare'oché care'osoasomu repauchemeño. Chu'o cutumanesi'ku churata'ni jo'e chu'o cutuasomu repau.

—Dios rua re'oku'mu —chinasomu repau Zacarías.

⁶⁵ Zacaríaji já'aja'ñe cho'ouna pãi chekuna kueñe pa'ina asa jñanoasome ũcuanuko. Ũcuachi'a Judea cheja aikũjña pa'ina ũcuare asa cutuju paniasome. ⁶⁶ Repana asasi'ere cuasaju,

—¿Je'se já'ava'u chĩiva'u pa'ija'u? —chini cuasaju sãĩñechi'a ũcuanuko sēniasaju paniasome repana.

Diopi chĩiva'uni rua re'oja'che cho'okakuna asa rua cuasaju paniasome pãi.

Zacarías pojoku i'kasi'ere kuamu

⁶⁷ Ũcuarumu repau Zacarías, chĩiva'u puka'ku, Dios Rekochoji repauni chũ'una ija'che kuaasomu Dios chu'o:

⁶⁸ Pãi chekunapi maini Israelpãire chēa paajuna tuakaniasomu Dios. Já'ajekuna Maire Paaku'te, "Rua re'oku'mu mu'u", chini cuasaju pañu mai.

⁶⁹ Ũcuachi'a maini oiũ mai jūnisosirumu vati toa sani uuche Ősejauñi rua Masikuni raoja'mu Dios maire.

Aipãiu David Dios chũ'ũñe cho'okaniasomu aperumu.

Ũcuau David jojosingani te'eu'te chēa raoja'mu Dios.

⁷⁰ Aperumu Diopi kuakuna Repau chu'o kuana ija'che kuaasome chekunare:

⁷¹ "Chekunapi maini Israelpãire cuheju cu'ache cho'oñu chiito Diopi ũsekaija'mu."

Já'aja'ñe cho'okasa chinasomu Dios maire Israelpãi.

⁷² Repau Dios mai aipãire ija'che i'kaasomu:

"Musanukonani oiũ re'oja'che cho'okaija'mu chu'u", chĩisi'e cavesuma'ñe cho'okaija'mu Repau Dios.

⁷³ Ũcuachi'a Abrahamre mai aipãiu pa'isi'kare,

"Ija'che cho'okasa chu'u musanukonare Israelpãi", chinasomu Dios.

⁷⁴⁻⁷⁵ "Musanukonare cuhenapi chēa paaju cu'ache cho'ocojñonare chu'upi tua paaja'mu musanukonare.

Tua paakuna chu'u neenajeju musanukonare cuhenare vajuchuma'ñe chu'u chũ'ũñe'te cho'ojũ re'oja'che pa'ijanaa'me musanukona jūnisõñejatũ'ka", chinasomu Dios Abrahamre.

Já'aja'ñe kuaasomu Zacarías Dios chu'o.

⁷⁶ Chini mamaku'te i'kaasomu repau Zacarías.

Jmava'u, mu'u pa'iche'te pãipi ñaju i'kani,

"Dios Cunaumu Pa'iku chu'o kuaku'mu iku", chijjanaa'me mu'ure.

Dios Raojau rajachere kuaja'mu mu'u, pãipi asa care'va paaru chini.

⁷⁷ Dios neenare masia'ju chini ija'che i'kaja'mu mu'u:

"Musanukona cu'ache cho'osi'e tũ'nesokani jo'e cuasamaneja'mu Dios. Tũ'nesokakuna vati toa sani uuche peoja'mu musanukonare."

⁷⁸ Já'aja'ñe cho'okaija'mu Dios pãi rua Oikujeku.

Já'ajekuna Dios Repau Mamakuni raopi'ramu maire.

79 Pa'ivesujũ cu'ache cho'oju chijacheja pa'icheja'che pa'inare jūnisochejē'e vajuchunare

Repaũ Mamakũni raopi'ramũ Dios maire, maipi repaũni cuasaa'ju chini.

Rani pa'iu re'oja'che pa'imasiche'te che'choja'mũ repaũ maire, chiniasomũ Zacarías repaũ mamakũ'te.

⁸⁰ Repava'ũ chīiva'ũ Diore rua cuasakũ aineekũ paniasomũ. Israelpāi chũ'vamarũmũ pāi peochejñare te'eva'ũ pa'iu paniasomũ repaũ Juan.

2

Jesure jñaaasi'ere kũamũ

(Mt 1.18-25)

¹⁻³ Jā'arũmũ Augusto pāi ũcuanũkore chũ'ũkũ paniasomũ. Chekũ Cirenio ũcuaja'che Siria cheja canani chũ'ũasomũ reparũmũ. Augusto repaũ paanare ũcuanũkore chũ'ũasomũ repana mamire tocharena kuẽkuera chini. Pāi kuẽkueche'te chũ'ũna repana aipāi pa'isijooona saiche paniasomũ repanare, mamire tochañũ chini.

⁴ Pāipi saijũna José ja'me saniasomũ. Galilea cheja cajoopo Nazaret vũ'ejoopo pa'isi'kũpi Judea cheja cajoopona Belén vũ'ejoopona saniasomũ repaũ, aipāiũ David pa'isijooona. ⁵⁻⁷ Maríana'me saniasomũ repaũ, ja'me kuẽkuecojñora chini. María repaũ rãjo pa'ijao chīipũ sũ'ikoji sani, tĩ'a pa'io repao chīire jñaaajarũmũpi tĩ'aũna pi'raso chīiva'ũre mũmva'ũni jñaaasomo charo cava'ũre. Jñaa repava'ũre kãñase'repi rea, cu'ava'na ãũ ãira'vũrũna ũhaasomo repao. Pāi kãivũ'ñapi timusũna cu'ava'na kãivũ'erũna kãniasome repana.

Angeles oveja kuiranani Jesure jñaaasi'ere kũame

⁸ Reparũmũ Belén vũ'ejoopo kueñere ovejava'nare kuirana paniasome. Ovejava'napi patu pa'ichejare pa'ijũna ñamipi kuirajũ paniasome repana.

⁹ Ūcuarũmũ Diore ja'me pa'ikũji ángelpi rani pa'iuũna repana pa'ichejachi'a rũhiso'koro rua miañe miaasomũ, Diopi cho'okũna. Miakũna ña rua kũkũsoasome repana oveja kuirana.

¹⁰ Rua kũkũsinare ija'che i'kaasomũ ángel:

—Vajuchũmanejũ'ũ. Mũsanũkonare chũ'o re'oja'chere kũara chini raimũ chũ'ũ Israelpāipi ũcuanũko asa pojoa'ju chini. ¹¹ Asarepajũ'ũ. Ija'chea'me chũ'o chũ'ũ rasi'e: Chura iumucuse pãio chīiva'ũre jñaacuhasi'koa'mo, aperũmũ pa'isi'ku David pa'isijooona. Repava'ũ chīiva'ũ repaũ'te cuasanare vati toa uuche Ūsejava'ũpi ranicuhasi'kua'mũ. Cristoa'mũ repaũ. Pāi ũcuanũkore chũ'ũ'ũkũ chini Dios Raosi'kua'mũ. Pāi Ūcuanũkore Paaku'mũ repaũ. ¹² Mũsanũkonapi sani ku'eni jñaa ñajanaa'me repava'ũre. Ku'eju jñaa ñato cu'ava'na ãũ ãira'vũrũ'te reasiva'ũ ũhija'mũ chīiva'ũ. Repava'ũre ñani, “Dios chīia'mũ ikũ”, chijjanaa'me mũsanũkona —chiniasomũ ángel repanare.

¹³ Angel te'eu kũacuhaũna chekũna ángeles rua jainũko rani paniasome. Pa'ijũ Dionĩ pojoju ija'che i'kaasome repana:

¹⁴ “¡Cũnaũmũ Pa'ikũ Dios peore masakũ'mũ”, chiarpũ pāi ũcuanũko!

Ūcuaja'che, “Musanukona Repau oicojñona sāiñe pojojũ pa'ijũ”,
chiime chukuna musanukonare,
chinasome ángeles.

¹⁵ I'ka pi'ni cunaumuna jo'e munisorena sāiñechi'a ija'che i'kaasome
repana oveja kuirana:

—Belenna sañu mai. Repacheja cho'osi'ere Diopi raouna ra kuamu
ángel maire. Ñajañu chura cho'osi'ere —chinasome repaña.

¹⁶ Chini cu'arepa sani tía Josename María'te ñaasome repaña.
Ūcuaja'che chĩiva'ure cu'ava'na ãu ãira'vuru ũhiva'uni ñaasome
repaña. ¹⁷ Ña pi'ni chĩiva'u pa'iche'te ángel repanare kuasi'ere
kuaasome repaña. ¹⁸ Kuarena ũcuanuko asa jñanoasome repaña
kuache asasina. ¹⁹ Mariata'ni repaña kuache asa i'kama'ko peore
cuasako paniasomo. ²⁰ Ña pi'ni co'iasome repaña oveja kuirana. Co'ijũ
repaña asasi'ena'me ñasi'e cuasa, “Peore masiku'mu Dios”, chijũ
ángel kuasi'e, “Ūcuarepa'me”, chini Dioni pojojũ co'isoasome repaña.

Jesure puka'kupai Dios vñe sa ñosi'ere kuamu

²¹ Chĩiva'u ochorepaumucujña jñaasi'e pa'itona jikora'muru
chã'tiru pa'ica'niru chuto tua pi'ni mami ve'oasome repaña. Jesure
ve'oasome repaña repava'ure chĩiva'ure. Aperumu chuta'a repau'te
su'imarumu ángel kuasi'ere mami ve'oasome repaña.

²² Dios aperumu Moisepi paire kuakaau chini chĩire jñaasi'e cu'a
pani pi'nirumu cho'ojache kuaasomu. Jã'ajekuna Dios chũ'u jo'kasi'ere
cho'oñu chini Jesús puka'kupai Jerusalén vñe'joopona maniasome.
Ūcuachi'a chĩiva'uni Dioni ñojũ, “Iku mu'u neekua'mu”, chĩu chini
maniasome repaña. ²³⁻²⁴ Aperumu Diopi i'kakana Moisés tocha
jo'kasi'e ija'che kuamu:

Musanukona chĩiva'nare charo cava'nare umupãiva'narechi'a
chũ'uni isijũ'u.

Chũ'u neenaa'me repaña.

Ūcuaja'che romi cu'a pa'ina cu'a pa'iche'te tũnoñu chini jo'cha
va'iva'nani isijũ'u chũ'ure.

Airo jureva'nare ka'chava'nare peoni jo'cha ũkupo chĩiva'nani
ũcuajanukoru'te isijũ'u chũ'ure,

chinasomu Dios. Jã'ajekuna Jesús puka'kupai Dios chũ'u jo'kasi'ere
cho'oñu chini Jerusalén vñe'joopona maniasome.

²⁵ Reparumu Jesús puka'kupai Jerusalén vñe'joopo mani ñato
ũcuajoopo'te paia rua re'oku paniasomu Simeón, Diore cuasaku. Pa'iu
Dios Raojauni cha'aku paniasomu repau, pa'i chekunapi Israelpaire
cu'ache cho'oñu chiito Ősejauni. Dios Rekocho repau'te Simeonre
ja'me paniasomu. ²⁶ Ūcuarekochoji ja'me pa'ia ija'che kuaasomu
repau'te: “Chuta'a jñisomaneja'mu mu'u. Pa'i ũcuanukore chũ'ua'ku
chini Dios Raosikare ñañetu'ka vajuu pa'ija'mu mu'u”, chinasomu.
²⁷⁻²⁸ Ūcuarumu Simeón Dios Rekochoji chũ'ukuna Dios vñena mua
kakaasomu. Kaka pa'ina Jesús puka'kupai repau'te cajaju ũcuanv'ena
kakaasome. Dios chũ'u jo'kasi'ere cho'oñu chini kakarena repau
Simeón repava'ure chĩiva'ure cajo Dioni pojoku ija'che i'kaasomu:

²⁹ Chũ'ure Paaku, mu'u i'kasi'epi ũcuarepa ti'jñeuna ñacuhamu chũ'u.
Jã'ajekuna chura chũ'ure jũ'iñe ũsemanejũ'u.

Pojoku jñisoja'mu chũ'u churata'ni, ũcuare iva'ure ñacuhasi'kujeku.

³⁰ Mũ'u Raosi'kũre ñacuhamũ chu'u pãi chēa paaku vati toa uuche ũsejaure.

³¹ Pãi ũcuanũko ña masia'ju chini raosi'kũa'mũ mũ'u ikũre.

³² Churata'ni ikũpi chu'vakũna mũ'u chu'o asa chēajanaa'me judío peona.

Ūcuaja'che chura chũkũna'te judíopãi, mũ'u neenare re'oja'che cutujanaa'me pãi, chiniasomũ.

³³ Chĩiva'ũni jã'aja'ñe i'kaũna asa jñanoasome repaña Jesús pũka'kũpãi.

³⁴⁻³⁵ Ūcuarũmũ repaũ,

—Diopi mũsanũkonare re'oja'che cho'okaaũ —chini pũka'kore María'techi'a i'kaasomũ.

Asarepajũ'u: Ikũre Diopi raũna mai Israelpãi te'enachi'a ikũni cuasajũ re'oja'che pa'ijanaa'me.

Chekũnata'ni ikũni cuasamarũ cu'ache pa'ijanaa'me.

Ikũre pãi jainũko cuhejanaa'me.

Jã'ajekũna iva'ũre mũ'u chĩiva'ũre rũa oija'mo mũ'u.

Pãi jainũkore repaña rekoñoũ cuasache ña kũaja'mũ ikũ,

chiniasomũ repaũ Simeón.

³⁶ Ūcuachi'a ũcuavũ'ere Ana Dios chu'o kũako, Fanuel, Aser pãiũ mamako paniasomo. Rũa aiva'o paniasomo repao. Rũa romichĩiva'opi mũmũ'te veja sieterepaũsurũmũchi'a paniasomo repao.

³⁷ Sieterepaũsurũmũ vejasi'e pa'ikoni mũjuva'ũpi jo'ka jũnisomũna rũa jeerũmũ te'eva'o pa'io paniasomo repao. Ochenta y cuatro repaũsurũmũ te'eva'o paniasomo repao. Te'eo pa'io Dios vũ'ere umucujñana'me ñami Dioni pojoko paniasomo repao, te'ẽñoachi'a etako. Te'eumucujña ãũ ãimairo pa'io Dioni sēeo paniasomo repao.

³⁸ Ūcuarũmũ Jesús pũka'kũpãi pa'iruupũna kakaasomo repao. Kaka chĩiva'ũre ña Dioni, “Re'orepamũ”, chini chĩiva'ũ pa'iche'te Israelpãire Jerusalén pa'inani repañare cu'ache cho'onare ũsekaijaure cha'anani kũasasomo repao.

Nazaret vũ'ejoopo co'isi'ere kũamũ

³⁹ Ūcuarũmũ Jesús pũka'kũpãi Dios chũ'u jo'kasi'e peore cho'o pi'ni chĩiva'ũre co'chajũ repaña pa'ijooona, Galilea cheja cajooopo Nazaret vũ'ejoopona co'iasome. ⁴⁰ Co'i pa'ijũna aineekũ chĩiva'ũ na'a rũa kokũ paniasomũ. Dios chũ'u jo'kasi'e rũa che'chekũ aineekũ paniasomũ repava'ũ chĩiva'ũ. Dios repaũ'te pojokũ re'oja'che cho'okaniasomũ.

Jesús Dios vũ'e pa'isi'ere kũamũ

⁴¹ Jesús pũka'kũpãi Jerusalén vũ'ejoopo si'aũsurũmũ maniasome. Aperũmũ Dios repaña aipãi Egipto cheja pa'inare etua rasi'ere cuasajũ pojokũ fiesta'te ja'me cho'oũ chini maniasome. Repa fiesta mami pascuaa'me. ⁴² Chĩiva'ũ docerepaũsurũmũ pa'itona fiestarũmũ tĩ'aũna pũka'kũpãi Jesure majũ maniasome Jerusalén vũ'ejoopona. ⁴³ Fiesta cho'o pi'ni Jesús pũka'kũpãi co'ijũna pãi jainũko ja'me co'iasome. Ūcuanũko co'ito te'eva'ũ chĩiva'ũ co'imaneasomũ. Repaũ co'ima'ñe pũka'kũpãi vesuasome. ⁴⁴ Vesujũ, “Chekũnana'me co'icosomũ mai chĩi”, chini te'eumucuse co'inapi mamakũ'te ku'easome repaña. Ku'eju peore repaña majapãina'me repaũ ñanare sēniasasome repaña

chĩiva'uni j̄naañu chini. ⁴⁵ J̄a'ata'ni repau'te j̄naamaneasome repana. Ku'ete'e Jerusalenna jo'e co'iasome repana repauni ku'e j̄naañu chini. ⁴⁶ Choteumucuj̄na ku'enapi Dios vu'e kaka ñato ũcuavũ'ere pa'iu judiop̄ai che'chona chenevũ'te ñu'iu repana i'kache'te asa s̄eniasaku paniasomu repau chĩi. ⁴⁷ S̄eniasakuna repanapi s̄aĩñe chu'o s̄eto rua masi kuaasomu repau. Repauji masi kuakuna asa rua j̄nanoasome repana, “Rua masimu iku”, chini. ⁴⁸ Puka'kup̄ai repau i'kache'te asa j̄nano puka'kochi'a ija'che i'kaasomo repau'te:

—Jmava'u, ¿je'se pa'iuuna mu'u chukuna'te kuamairo canukau? Muja'kuna'me chu'u mu'uni oiju rua ku'eju pa'ime —chiniasomo puka'ko.

⁴⁹ Chikona,

—¿Je'se pa'iuuna ku'ere chu'ure? Chu'u Ja'ku chũ'u jo'kasi'e cho'oche pa'imũ chu'ure ivũ'e. ¿J̄a' m̄usanukona vesuche? —chiniasomu repau.

⁵⁰ J̄a'ata'ni repau i'kasi'e asavesuasome repana.

⁵¹ Ũcuarumu Jesús puka'kup̄aina'me Nazaret vu'ejoopona co'iasomu. Co'i pa'iu puka'kup̄ai chũ'ũñe cho'oku paniasomu repau. Repau puka'ko Dios vu'e repau cho'osi'ere rua cuasako paniasomo.

⁵² Repau Jesús aineeku na'a rua masi cuasaasomu. Dios repau'te rua pojoasomu, p̄ai ũcuaja'che.

3

Juan P̄ai Okoro'vesi'ku p̄ai peochejare pa'iu p̄ai pi saijuna Dios chu'o chu'vasi'ere kamu

(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)

¹ Reparumu Tiberiopi p̄ai ũcuanukore chũ'uasomu. Repau Tiberio quincerepaũsurumu chũ'urumuna Poncio Pilato ũcuaja'che Judea cheja pa'inani chũ'uasomu. Herodes ũcuaja'che Galilea cheja pa'inani chũ'uasomu. Felipe ũcuaja'che Herodes cho'jeu Iturea cheja pa'inana'me Traconite cheja pa'inare chũ'uasomu. Lisanas ũcuaja'che Abilinia cheja pa'inani chũ'uasomu. ² Repana chũ'urumu Anana'me Caifás judío phairip̄aire ũcuanukore chũ'uasome. Reparumu Dios Zacarías mamaku'te Juanre p̄ai peochejare pa'iuuna p̄aire chu'vaa'ku chini chũ'uasomu. ³ Chũ'ũna asa sani Jordán chiacha ru'tuva pa'inani p̄aire chu'vaku paniasomu repau peore repak̄aj̄no ku'iu. Ija'che chu'vaasomu repau:

—Musanukona cu'ache cho'oche ũhaso re'oja'chere mama cuasajũ'u, Diopi musanukona cu'ache cho'osi'ere tunoso jo'e cuasamanea'ku. Cu'ache cho'oche'te ũhaso Dioni cuasaju okoro'vecoj̄nojũ'u —chiiu chu'vaku paniasomu repau Juan.

⁴ Aperumu Isaías, Dios chu'o kuasi'ku ija'che tocha jo'kaasomu maire, Juan cho'ojachere kuaku:

P̄ai p̄ai peochejare sani pa'iu p̄ai pi repauni saito ujachu'opi ija'che i'kakũ chu'vaja'mu:

“Maire Paaku raipi'ramu.

Repauni cha'aju musanukona rekoñoã ma'a rūhiñe pa'ima'a care'vacheja'che re'ojarekoñoã care'vaju pa'ijũ'u.

⁵ Aikũj̄na chenevũã peore cha'opi ta'pisõja'mu.

Aikũj̄na rua ujakũj̄na pa'isikũj̄na jmakũj̄narũã ñañasõja'mu.

Ma'ña ju'chũ pa'ima'ña rũhima'ña carũhija'mũ.
 Ma'ña cojñana'me chĩ'ca pa'isima'ña su'kajama'ña care'oja'mũ.
 Mũsanũkona aperũmu pa'isi'e peore rũhiñe care'vajũ'ũ.
 6 Dios Raojau pãi oĩa vati toa uuche Ësejau raija'mũ maire.
 Rakũna pãi ũcuauũko ñajanaa'me repau'te", chiija'mũ repau,
 chiimũ Isaias tocha jo'kasi'e.

7 Ũcuarũmu pãi jainũko Juanre okoro'vecojñoũ chini saniasome.
 Satena ija'che i'kaasomũ repau:

—Mũsanũkona te'ena chuta'a cu'ache cho'ochẽ ũhamanajeju aña
 pa'icheja'che cu'ache pa'ime. “Maipi okoro'vecojñoru Dios maire
 cu'ache cho'omaneja'mũ”, chini cuasaju raimẽ mũsanũkona. Jã'ata'ni
 mũsanũkona cu'ache cho'ochẽ ũhasoma'to Diopi chũ'ũna cu'ache
 ti'jñeja'mũ mũsanũkonare. 8 Mũsanũkona cu'ache cho'ochẽ'te ũhaso
 re'oja'che pa'ijũ Dios chũ'ũñe'te cho'oju pa'ijũ'ũ. Mũsanũkonapi
 re'oja'che pa'ito chekũnapi ñani, “Ina cu'ache cho'ochẽ ũhasosinajeju
 re'oja'che pa'ime”, chiijanaa'me mũsanũkonare. Ija'che cuasacosome
 mũsanũkona: “Abraham jojosiñaa'me mai. Jã'ajekũna Dios maire
 cu'ache cho'omaneja'mũ”, chiiju cuasacosome mũsanũkona. Jã'aja'ñe
 cuasamanejũ'ũ mũsanũkona. Diore Repauni cho'ouato ira'karuã
 catara'karuãpi Abraham jojosiñare chekũnare cho'ore'omũ, Repau
 chũ'ũñe cho'ojanare. 9 Sũkiñuã ãiñe kũiñuãpi sãijaruã kũima'to,
 “Cu'amũ iñuã”, chini kueni uosome pãi. Dios ũcuaja'che pãi
 cu'ache pa'inare cu'anajejuña vati toana saoja'mũ —chinasomũ Juan
 repañare.

10 Chikũna,

—Jã'a pa'ito, ¿ũquere cho'ojanaa'ñe chukũna? —chinasome repaña.

11 Chitena,

—Ija'che cho'ojũ'ũ. Mũsanũkona ũcuauũkũji kãña ka'chakãña paani
 chekũre kãña peova'ũre te'ekãa ïsijũ'ũ. Ũcuachi'a mũsanũkona
 ũcuauũkũji ãu paani chekũnare ãu peova'nare ïsijũ'ũ —chinasomũ
 repañare.

12 I'katona pãi chũ'unare kuri kookaina Juanni ranciasome,
 okoro'vecojñoũ chini. Rani repau'te ija'che sãniasome repaña:

—Masiũ, chukũna, ¿ũquere cho'ojanaa'ñe? —chinasome.

13 Chitena i'kaasomũ repañ.

—Pãi chũ'ũna mũsanũkonare chũ'ũsinũkoruchi'a kuri sãni kooju
 pa'ijũ'ũ. Na'a cajejaiche sãni koomanejũ'ũ —chinasomũ repañ.

14 Sõtaopãi ũcuaja'che sãniasome repau'te.

—¿Ëquere chukũna cho'ojanaa'ñe? —chinasome.

Chitena i'kaasomũ repañ.

—Kuri uũkũna pãi paache'te cho'o kũko tuamanejũ'ũ. Ũcuachi'a
 kurire kũko tuasoũũ chini cu'ache cho'omanani, “Cu'ache
 cho'osiñaa'me mũsanũkona”, chiimanejũ'ũ. Cho'ochẽ ro'ichi'a kooju
 pojoju pa'ijũ'ũ. Na'a ruã kooche chiimanejũ'ũ —chinasomũ Juan
 repañare sõtaopãi.

15 Jã'aja'ñe i'kaũna asa jñanoasome repaña pãi. Pãi ũcuauũkore
 chũ'ũ'ũ chini Dios Raojauẽ Cristo'te cha'anajeju ija'che cuasaasome
 repaña: “¿Dios Raosi'kuã'ũ ikũ? ¿Cristoa'ũ?” chini cuasaasome
 repaña. Juan pa'iche'te vesũju sãiñechi'a sãniasaasome repaña.

16 Repañapi sãiñechi'a sãniasajũna asa Juan ũcuauũkore i'kaasomũ.

—Chũ'u musanukonare re'oja'che cho'okaiũ okoro'vemũ. Na'a pa'isirũmũ chekũ na'a rũa masikũji rani pa'iu na'a rũa re'oja'che cho'okaija'mũ musanukonare. Chũ'ure na'a rũa masikũjekũna repau'te cuasaku vajuchũku pa'imũ chũ'u. Na'a rũa masikũjekũ repau'te cuasanare Dios Rekocho'te isija'mũ repau. Repau'te cuasamanareta'ni Ũcuauji chũ'uuna na'a pa'isirũmũna cu'ache ti'jñeja'mũ. ¹⁷ Pãi trigo cho'oni po'te repacaã rũhikuanupũ chi'i ũhame. Repasũota'ni uosome. Na'a pa'isirũmũ Raijau pãi ũcuanukore chi'i trigo cho'ocheja'che cho'okũ cu'ache cho'oche ũhamanare vati toana chachamatoana saoja'mũ. Cu'ache cho'oche ũhaso Repau'te cuasanareta'ni pũka'kũ pa'ichejana saja'mũ repau —chiniasomũ Juan repanare pãi. ¹⁸ Dios chũ'o re'oja'chere rũa chũ'vache chũ'vaasomũ Juan repanare.

¹⁹ Na'a pa'isirũmũ Herodes, pãi chũ'ũkũji cho'jeũ Felipe rãjoni Herodiani tua paaasomũ. Tua paakũna Juan asa chũ'vate'asomũ repau'te, ũcuachi'a cheke cu'ache cho'osi'ere asani. ²⁰ Chũ'vakũ'teta'ni asa jachasokũ jo'e na'a rũa cu'ache cho'oasomũ repau. Repau'te chũ'vasiva'ure Juanre pãi chẽavũ'ena cuaasomũ repau Herodes.

Jesure okorosi'ere kũamũ

(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

²¹ Aperũmũ Juan pãi jainukore okoro'vekũ paniasomũ. Ũcuaja'che Jesure okoroasomũ repau. Okorocojñosirũmũ Jesús pũka'kũni sẽniasomũ. Pũka'kũni sẽũna cũnaũmũ teana re'ojauũmũ care'o ²² Dios Rekocho ũkupoja'iu ũcuauũi cajeasomũ. Dios Rekocho cajesirũmũ cũnaũmũpi ija'che i'kache asoasomũ:

—Mu'ũ chũ'u chĩia'mũ. Mu'ure rũa chiimũ chũ'u. Mu'ure rũa pojomũ chũ'u —chiiche asoasomũ.

Jesús aipãi pa'isina mamia'me

(Mt 1.1-17)

²³ Jesús treintarepaũsurũmũ pa'icosomũ chekurũmũ, repau pãi apetchũ'varũmũ. “Jã'u Jesús, José chĩia'mũ”, chiijũ cuasaasome pãi repau'te.

José pũka'kũ pa'isi'kũ Elí paniasomũ.

²⁴ Elí pũka'kũ pa'isi'kũ Matat paniasomũ.

Matat pũka'kũ pa'isi'kũ Leví paniasomũ.

Leví pũka'kũ pa'isi'kũ Melqui paniasomũ.

Melqui pũka'kũ pa'isi'kũ Jana paniasomũ.

Jana pũka'kũ pa'isi'kũ José paniasomũ.

²⁵ José pũka'kũ pa'isi'kũ Matatías paniasomũ.

Matatías pũka'kũ pa'isi'kũ Amós paniasomũ.

Amós pũka'kũ pa'isi'kũ Nahum paniasomũ.

Nahum pũka'kũ pa'isi'kũ Esli paniasomũ.

Esli pũka'kũ pa'isi'kũ Nagai paniasomũ.

²⁶ Nagai pũka'kũ pa'isi'kũ Maat paniasomũ.

Maat pũka'kũ pa'isi'kũ Matatías paniasomũ.

Matatías pũka'kũ pa'isi'kũ Semei paniasomũ.

Semei pũka'kũ pa'isi'kũ José paniasomũ.

José pũka'kũ pa'isi'kũ Judá paniasomũ.

²⁷ Judá pũka'kũ pa'isi'kũ Joanán paniasomũ.

Joanán puka'ku pa'isi'ku Resa paniasomꞫ.
Resa puka'ku pa'isi'ku Zorobabel paniasomꞫ.
Zorobabel puka'ku pa'isi'ku Salatiel paniasomꞫ.
Salatiel puka'ku pa'isi'ku Neri paniasomꞫ.
28 Neri puka'ku pa'isi'ku Melqui paniasomꞫ.
Melqui puka'ku pa'isi'ku Adi paniasomꞫ.
Adi puka'ku pa'isi'ku Cosam paniasomꞫ.
Cosam puka'ku pa'isi'ku Elmodam paniasomꞫ.
Elmodam puka'ku pa'isi'ku Er paniasomꞫ.
29 Er puka'ku pa'isi'ku Josué paniasomꞫ.
Josué puka'ku pa'isi'ku Eliezer paniasomꞫ.
Eliezer puka'ku pa'isi'ku Jorim paniasomꞫ.
Jorim puka'ku pa'isi'ku Matat paniasomꞫ.
30 Matat puka'ku pa'isi'ku Leví paniasomꞫ.
Leví puka'ku pa'isi'ku Simeón paniasomꞫ.
Simeón puka'ku pa'isi'ku Judá paniasomꞫ.
Judá puka'ku pa'isi'ku José paniasomꞫ.
José puka'ku pa'isi'ku Jonam paniasomꞫ.
Jonam puka'ku pa'isi'ku Eliaquim paniasomꞫ.
31 Eliaquim puka'ku pa'isi'ku Melea paniasomꞫ.
Melea puka'ku pa'isi'ku Mainán paniasomꞫ.
Mainán puka'ku pa'isi'ku Matata paniasomꞫ.
Matata puka'ku pa'isi'ku Natán paniasomꞫ.
32 Natán puka'ku pa'isi'ku David paniasomꞫ.
David puka'ku pa'isi'ku Isaí paniasomꞫ.
Isaí puka'ku pa'isi'ku Obed paniasomꞫ.
Obed puka'ku pa'isi'ku Booz paniasomꞫ.
Booz puka'ku pa'isi'ku Salmón paniasomꞫ.
Salmón puka'ku pa'isi'ku Naasón paniasomꞫ.
33 Naasón puka'ku pa'isi'ku Aminadab paniasomꞫ.
Aminadab puka'ku pa'isi'ku Aram paniasomꞫ.
Aram puka'ku pa'isi'ku Arni paniasomꞫ.
Arni puka'ku pa'isi'ku Esrom paniasomꞫ.
Esrom puka'ku pa'isi'ku Fares paniasomꞫ.
Fares puka'ku pa'isi'ku Judá paniasomꞫ.
34 Judá puka'ku pa'isi'ku Jacob paniasomꞫ.
Jacob puka'ku pa'isi'ku Isaac paniasomꞫ.
Isaac puka'ku pa'isi'ku Abraham paniasomꞫ.
Abraham puka'ku pa'isi'ku Taré paniasomꞫ.
Taré puka'ku pa'isi'ku Nacor paniasomꞫ.
35 Nacor puka'ku pa'isi'ku Serug paniasomꞫ.
Serug puka'ku pa'isi'ku Ragau paniasomꞫ.
Ragau puka'ku pa'isi'ku Peleg paniasomꞫ.
Peleg puka'ku pa'isi'ku Heber paniasomꞫ.
Heber puka'ku pa'isi'ku Sala paniasomꞫ.
36 Sala puka'ku pa'isi'ku Cainán paniasomꞫ.
Cainán puka'ku pa'isi'ku Arfaxad paniasomꞫ.
Arfaxad puka'ku pa'isi'ku Sem paniasomꞫ.
Sem puka'ku pa'isi'ku Noé paniasomꞫ.
Noé puka'ku pa'isi'ku Lamec paniasomꞫ.

37 Lamec puka'ku pa'isi'ku Matusalén paniasomꞫ.
 Matusalén puka'ku pa'isi'ku Enoc paniasomꞫ.
 Enoc puka'ku pa'isi'ku Jared paniasomꞫ.
 Jared puka'ku pa'isi'ku Mahalaleel paniasomꞫ.
 Mahalaleel puka'ku pa'isi'ku Cainán paniasomꞫ.
 38 Cainán puka'ku pa'isi'ku Enós paniasomꞫ.
 Enós puka'ku pa'isi'ku Set paniasomꞫ.
 Set puka'ku pa'isi'ku Adán paniasomꞫ.
 Adán aperumꞫ mamarumꞫ Dios cho'ocojñosi'kua'mꞫ.

4

Vati ai Jesure cu'ache cho'oa'ku chini chũ'ute'esi'ere kwamꞫ
 (Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

¹ ŪcuarumꞫ Jesús Jordán chiacha saisi'ku rani Dios Rekocho chũ'uñe peore si'arumꞫ cho'oku paniasomꞫ. Dios Rekochoji chũ'uña pãi peochejare sani pa'iu paniasomꞫ repau. ² Cuarentarepaumucujña pãi peochejare pa'iu ãu ãima'ñe pa'iuña ãucuhaasomꞫ repau'te. Pãi peochejare pa'iuña vati ai sani Jesuni cacu'ora chini ija'che i'kaasomꞫ:
³ —Mu'upi Dios Mamarepaku pani ipu catapu mini, pãpu caruñojũ'u —chiniasomꞫ.

⁴ Chikuna Jesús ija'che i'kaasomꞫ repau'te:
 —Dios chu'o aperumꞫ tocha jo'kasi'e ija'che kwamꞫ:
 Pãipi chu'urejẽ'e cuasama'ñe repaña ãijañere ãuchi'a cuasaju pa'ito cu'amꞫ.
 Jã'achi'a cuasama'ñe chu'u chũ'uñe'te cuasaju cho'uju pani re'oja'che pa'ijanaa'me pãi,
 chiimꞫ —chiniasomꞫ Jesús vati.

⁵ Jã'aja'ñe i'kacuhasirumꞫ vati ai repau'te Jesure aikũtina sa mua teana te'erumꞫ peore chejña pãi pa'ichejña ñoasomꞫ.

⁶⁻⁷ Ñoku ija'che i'kaasomꞫ repau repau'te:
 —Cheja pa'iche peore rua re'oja'chea'me. Aperumuna chu'ure ãsischejñaa'me ichejña, chu'upi peore chũ'ua'ku chini. Chura chu'ure uakuni ãsija'mu chu'u. Jã'ajekuna mu'upi chu'uni, “Peore masiku'mu mu'u”, chiiu, ro're ñu'iu pojoru mu'uni peore ichejña ãsija'mu chu'u, mu'upi chũ'uku paa chini. Cheja pa'imajñarũ cu'amajñarũ peore ãsija'mu chu'u mu'ure —chiniasomꞫ vati.

⁸ Chikuna Jesús i'kaasomꞫ repau'te.
 —Dios chu'o tocha jo'kasi'e ija'che kwamꞫ:
 Diore Pãi Ūcuanukore Paaku'techi'a, “Peore masiku'mu mu'u”, chiiju pojoju

Repau chũ'uñechi'a cho'uju pa'ijũ'u musanukona pãi,
 chiimꞫ —chiniasomꞫ Jesús repau'te.

⁹⁻¹¹ Jã'a i'kacuhasirumꞫ vati ai repau'te Jerusalén vu'ejoopona sa Dios vu'e sẽ'sevuna mua ija'che i'kaasomꞫ:

—Dios chu'o aperumꞫ tocha jo'kasi'e ija'che kwamꞫ:
 Dios ángeleva'nare, mu'uni kuiraju mu'u tuã'ito repaña jũjñapi chẽaa'ju chini raoja'mu,
 mu'upi tuãni asi cho'omanea'ku chini,

chiimũ. Jã'ajekũna mũ'ũpi Dios Mamarepakũ pani ichejapi chejana chã'ijũ'ũ. Dios i'kasi'epi ũcuarepa pa'ito ichejapi chãni asi cho'omaneja'mũ mũ'ũ —chiniasomũ vati ai.

¹² Chikũna Jesús i'kaasomũ.

—Ūcuachi'a Dios chũ'o aperũmũ tocha jo'kasi'e ija'che kũamũ: Chũ'ũ cho'omasiche'te rupũ ñañũ chini sēemanejũ'ũ mũsanũkona pãi, chiimũ Dios —chiniasomũ Jesús repaũ'te vati aire.

¹³ Chikũna Jesure si'ache cu'ache cho'oa'kũ chini chũ'ũte'e jo'ka sanisoasomũ repaũ vati ai, jo'e na'a pani rasa chini.

Jesús Galilea cheja aɾevũamũ pãi chũ'vache
(Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)

¹⁴ Jã'a cho'o pi'nisirũmũ Galilea chejana co'iasomũ Jesús. Dios Rekocho chũ'ũñechi'a peore re'oja'chechi'a cho'okũji co'iasomũ repaũ. Peore cho'okũji co'ĩuna Galilea cheja pa'inana'me ũcuacheja kueñe pa'ina jainũko repaũ pa'iche'te asa cutujũ paniasome pãi. ¹⁵ Ūcuachejare pa'ĩũ judiõpãi chi'ivũ'ñana si'arũmũ mũa che'chokũ paniasomũ repaũ. Che'chokũna asa, “Rũa masiũ'ũ ikũ”, chini pãi ũcuanũko re'oja'che cutuasome repaũ'te.

Jesús Nazaret vũ'ejoopo pa'isi'ere kũamũ
(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)

¹⁶ Ūcuarũmũ Jesús Nazaret vũ'ejoopona co'iasomũ, repaũ aineesi-joopona. Co'i pa'ĩũ pũaumucusepi tĩ'aũna judiõpãi chi'ivũ'ena mũa kaka ñũ'isi'kũpi Dios chũ'o tocha jo'kasi'ere ñakũ i'kara chini vũni nũkaasomũ repaũ. Pũaumucujũna tĩ'ato judiõpãi chi'ivũ'e si'arũmũ mũaasomũ repaũ. ¹⁷ Vũni nũkakũna Dios chũ'o aperũmũ kũasi'kũ Isaias tocha jo'kasi'e pa'ikorovũ'te mini ĩsiasome repaũ'te, ñakũ i'kaa'kũ chini. ĩsirena rũhikorovũ ca'nesija'ovajekũna repaũ ñakũ i'kajachere ku'ekũ koraasomũ repaũ. Ku'e jũna ija'chere ñakũ i'kaasomũ repaũ:

¹⁸⁻¹⁹ Dios Rekochoji chũ'ũmũ chũ'ũre, chũ'ũpi pãire Dios chũ'ore re'oja'chere chũ'vaa'kũ chini.

“Pãire ija'che chũ'vajũ'ũ”, chiimũ chũ'ũre Dios Rekocho:

“Chũova'na pa'iva'nani Dios chũ'ore chũ'vajũ'ũ, Repaũni cuasajũ pojojũ paarũ.

Ūcuaja'che Dios chũ'o vesũva'nare chũ'vajũ'ũ masia'jũ.

Cu'ache cho'ocojũnonare ũcuaja'che cu'ache cho'оче ũsekaijũ'ũ.”

Ija'che kũajũ'ũ repanare pãi:

“Dios re'oja'che paarũ chini vati ai paasinare pãi tua paaja'mũ, vati chũ'ũñe'te cho'omaneja'jũ chini.

Pãi ũcuanũkore Dios re'oja'che cho'okairũmũ tĩ'acuhamũ”, chiiche'te ñakũ i'kaasomũ Jesús, Isaias tocha jo'kasi'e.

²⁰ I'ka pi'ni repaja'ova ca'ne repavũ'e kuirakũni co'cho pũũ ñũ'ĩuna repavũ'e chi'isina pãi ũcuanũko rũa pãiĩnaasome repaũ'te.

²¹ Ñajũna repanare jo'e i'kaasomũ repaũ.

—Chura chũ'ũ ñakũ i'kasi'e aperũmũ Dios i'kasi'ea'me. Dios aperũmũ kũasi'e mũsanũkona ñajũ'te cho'o ñocuhamũ iumucuse — chiniasomũ Jesús repanare pãi.

22 Jǎ'aja'ñe i'kauna asa jñano pǎi ũcuanuko re'oja'che cutuasome repau'te, "Chũ'o re'oja'chere i'kamũ iku", chiiju. Asa jñano sǎiñechi'a sēniasaasome repana.

—¿Iku José mamakũma'ku? —chinasome repana.

23 Jǎ'aja'ñe i'kajuna asa i'kaasomu repau.

—Chũ'u i'kasi'ere jachaju ija'che i'kañu chiime musanukona chũ'ure: "Mũ'u Capernaum vũ'ejoopo pa'iu cho'osi'e asasinaa'me chũkuna. Chura ichejana mũ'u pa'ichejana ũcuare chũkunani cho'o ñoto jachamanejanaa'me chũkuna mũ'ure. Mai aipǎi ija'che i'kaasome: 'Ŭko chaipi jũni ũcuauji meñe ũko cho'o vajũre'omu', chiniasome." Jǎ'aja'ñe musanukona i'kañu chiime chũ'ure —chiniasomu Jesús repanare.

24 Chini jo'e i'kaasomu repau.

—Musanukonare ũcuarepare chũ'o i'kamũ chũ'u. Dios chũ'o kuakaina ainesijoopoã cana pǎi repana kuache Dios chũ'o asa jachame. Musanukona ũcuaja'che ijooopo chũ'u ainesijoopo cana chũ'u kuache Dios chũ'o asa jachame. ²⁵⁻²⁶ Aperumu cho'osi'ere kuara. Aperumu ũcuaja'che Elíapi Dios chũ'ore kuakuna judío aipǎi asa jachaasome ũcuate'epǎiu'teta'ni. Reparumu Israel cheja va'jeromiva'na rua jainuko pa'irumuna choteũsurumu jo'e chekuũsurumu joopo okojẽ'e ramauna aũjẽ'e peasomu. Aũre peoju si'achejña aũcuhava'na paniasome pǎi. Repacheja canapi repau chũ'vache'te asa jachajuna cho'okaimaneasomu Elías repanare. Diopi saõna judío peona pa'ichejare Sarepta vũ'ejoopo'te sani repajoopo cava'oni te'eva'ore va'jeva'ore re'oja'che cho'okaniasomu repau Elías. Sarepta vũ'ejoopo kueña'me Sidón. ²⁷ Aperumu Eliseo Israel chejare pa'iu Dios chũ'ore kuaku paniasomu. Mai aipǎi, asi ravu jũ'ina rua jainuko paniasome reparumu. Eliseo repau kuache'te Dios chũ'ore repanapi asa jachajuna te'eu'terejẽ'e asi ravu jũ'iku'te vasokaimaneasomu, Diopi ũsekuna. Judío peoku'techi'a te'eu'te vasoasomu repau, Naamán, Siria cheja cakũrechi'a —chiniasomu Jesús repanare.

28 Jesupi judío peonare Dios cho'okaiche'te kuauna asa repavũ'e pa'ina ũcuanuko rua pe'ruasome repau'te. ²⁹ Asa pe'ruju vuni Jesure chẽa vũ'ejoopo rũ'tuvana juha saasome repana. Juha sa aikũti sẽ'sevu pa'ijooopjekuna repakũti chu'chuvana na'a umuna mũaasome repana repau'te, ũcuachejapi jujo tõnu chini. ³⁰ Jujo tõnu chiisinareta'ni repana chenevũji eta sanisoasomu Jesús.

*Pǎiu'te pa'isi'kũre vature etosi'ere kuamu
(Mr 1.21-28)*

31 Eta sani Galilea cheja cajoopona Capernaum vũ'ejoopona tĩ'aasomu repau Jesús. Tĩ'a pa'iu pũaumucusepi tĩ'auna judiõpǎi chi'ivũ'ena mũa che'choasomu repau. ³² Rua masikũjeku masi che'chokuna asa jñano, "Rũarepa masiku iku", chiniasome pǎi.

33 Reparumu ũcuavũ'ere pǎiu vature paaku paniasomu. Vature paakũjeku Jesús i'kache'te asa rua cuiku ija'che i'kaasomu repau:

34 —Jesús, Nazaret raisi'ku chũkuna'te cho'omanejũ'u. Mũ'u pa'iche masimũ chũ'u. Dios Raocojñosi'kua'mũ mũ'u. Re'okũ'mũ. ¿Chũkunani cu'achejana saora chini raku mũ'u? —chiniasomu repau.

35 Jǎ'aja'ñe i'kauna Jesús repau'te vature jo'e i'kache ũsekũ ija'che i'kaasomu:

—Re'omũ. Ūcuamakaru i'kajũ'u. Etajũ'u mu'u jã'ure pãiu'te — chiniasomũ Jesús.

Jesupi, “Etajũ'u”, chikuna vati pãiva'ure pa'isi'ku repava'ure cho'o tãuku eta sanisoasomũ. Pãiu'te asi cho'oma'ñe eta sanisoasomũ vati.

³⁶ Jesupi vatini eto saouña ña, kukuso pãi ūcuauko sãinechi'a cutuasome.

—¿Je'se pa'ikujeku iku vati chũ'umasiku? Jesupi rua masakujeku chũ'ato eta sanisõnaa'me vati —chiniasome pãi.

³⁷ Jesús cho'osi'e ñasinapi kueñe pa'inani kuarena asa Jesús pa'iche'te cutuju paniasome pãi.

Simón Pedro vao'te Jesús vasosi'ere kwamũ

(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

³⁸ Ūcuarũmu Jesús judiõpãi chi'ivũ'e eta Simón vu'ena mua kakaa-somũ. Kaka ñato Simón vao cha'vo ravũna jũniasomo. Jũ'iona, repaoni vasoakũ chini Jesure rua sãniasome repa. ³⁹ Ruarepa sêejũna jũ'iko ūhiko'a kueñere nukaku, “Cha'voche churujũ'u ikore”, chiniasomũ Jesús. Chikuna teana vajuasomo repao. Vaju vuni repanare ãure ãuasomo repao.

Jũ'iva'nare jainukore Jesús vasosi'ere kwamũ

(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)

⁴⁰ Na'icuhatona chekũnare jũ'inare saasome pãi, Jesupi vasoakũ chini. Ravũ rua si'ache jũ'inani saasome repa. Sarena repanare ūcuaukore rupũ chẽse vasoasomũ Jesús. ⁴¹ Ūcuachi'a vati jainukore pãi pa'isinare peore eto saosokaniasomũ repaũ. Eto saokũna cuiju ija'che i'kaasome vati:

—Dios Mamakũ'mũ mu'u —chiniasome.

Jã'aja'ñe i'kajũna, “Jo'e i'kamanejũ'u”, chini i'kaũseasomũ Jesús repanare vati. “Pãi ūcuaukore chũ'ua'ku chini Dios Raosi'kua'mũ iku. Cristoa'mũ”, chiiju chini ãseasomũ Jesús repanare vati.

Galilea chejare pa'iu Jesús Dios chũ'o chũ'vasi'ere kwamũ

(Mr 1.35-39)

⁴² Jo'e apeñatato vu'ejoopo pa'isi'kupĩ eta pãi peochejana saniasomũ Jesús. Sani te'eu pa'ũna repaũ pa'isijoopo pa'ina ku'e jãna tũichejãna saiũseasome repaũ'te.

⁴³ Ešejũna,

—Dios chũ'ure Repaũ chũ'ore kuaakũ chini raosi'kua'mũ. Jã'ajekũna chekũchejãna sani ku'iu repachejãna cajoopoã canani cu'ache cho'оче ūhasõsinare pãi Dios chẽa paache'te kuache pa'imũ chũ'ure —chiniasomũ Jesús repanare.

⁴⁴ Galilea cheja pa'irũmu judiõpãi chi'ivũ'ña si'arũmu mua Dios chũ'ore chũ'vakũ paniasomũ repaũ.

5

Va'i jainukore jãaasi'ea'me

(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)

¹ Na'a pa'isirũmu Jesupi Genesaret chiara ru'tava'te sani nukakũna pãi jainũko rani chi'iasome. Repaũ i'kache'te Dios chũ'ore kueñe nukaju asaũna chini, jairepanũkojẽju repaũ'te rã'ũñe j'i'risoasome repa. ² Chi'irena nukaku chiara ru'tava ju'ivũãre choovã

te'eka'chapavuaã pãi peovuaã ju'ivuãre ñaasomũ repau, va'i chonapi juo mani va'i choruaãre choajuna. ³ Ña sani Simón choovuna tuni, "Chũ'ure na'a joopona etuajũ'u", chiniasomũ repau Simonre, choovũ paaku'te. Chikuna, "Jau", chini na'a joopona etuauna choovũ'te ñu'iu pãire che'choasomũ repau. ⁴ Che'cho pi'ni Simonre jo'e i'kaasomũ repau.

—Jeechejana ruichejana sañu. Sani va'ire chojũ'u —chiniasomũ Jesús.

⁵ Chikuna,

—Masiu, ñami chukuna si'añami choju pa'isinaa'me. Jã'ata'ni va'irejẽ'e chomanesinaa'me chukuna. Jã'ata'ni mu'upi chũ'ukuna jo'e choja'mu chũ'u —chiniasomũ repau.

⁶ Jesupi chũ'uuna cho churata'ni va'ire jairepanukore chorena va'i choruaã che'reasomũ. ⁷ Che'resokuna repanare ja'me pa'inare chekuvũ pa'inare vevoju soniasome repana, rani ja'me cho'okaapu chini. Sotena rani repana choovuna'me chekuna choovũ peore va'ire jairepanukore tujña timuso runisora'aasome repana. ⁸ Jã'aja'ñe cho'oũna ña Simón Pedro Jesure ti'jñeñe ro're ñu'iu ija'che i'kaasomũ:

—Pãi Ūcuanukore Paaku, cu'ache pa'iku'mu chũ'u. Jã'ajekuna jo'ka saijũ'u chũ'ure —chiniasomũ. ⁹ Simón Pedro va'ire jairepanukore cho repau'te ja'me pa'inana'me kukusoasomũ. ¹⁰ Va'i ja'me chosina, Zebedeo chíi, repanare ja'me pa'ina Santiagona'me Juan ũcuaja'che kukuasome. Kukujuna Jesús Simonni i'kaasomũ.

—Vajuchumanejũ'u musanukona. Irumupi vua sani ku'iu pãire chu'vaku pa'ijũ'u mu'u, chũ'uni cuasaju jovoa'ju —chiniasomũ Jesús repau'te Simonre. ¹¹ Jã'aja'ñe i'kauna asa, "Jau", chini choovuaã jñajñu mau ũha cu'amajñaruã peore ũcuachejana jo'ka Jesuna'me saniasome repana.

Asi ravũ paava'ure Jesús vasosi'ere kũamũ
(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)

¹² Na'a pa'isirũmu Jesupi vu'ejoopo'te sani pa'iuña pãiu ca'nivu si'acaca'nivu asi ravũ paava'upi rani tijñaasomũ Jesure. Tijña repau chia meñe sime ro're ñu'iu Jesure rua sēniasomũ repau.

—Pãi Ūcuanukore Paaku, mu'ure vasouato vasojũ'u chũ'vua'ure; vajura —chiniasomũ repau.

¹³ Chikuna Jesús repauni chēaku i'kaasomũ.

—Jau, vasora. Vajujũ'u —chiiu chēakuna asi teana te'erũmu peore jajusoasomũ repau ca'nivu pa'isi'e. ¹⁴ Repau'te vasocuha Jesús ija'che chũ'uasomũ:

—Chũ'u mu'ure vasosi'e pãi chekunare kuamanejũ'u. Kuama'ñe judío phairi'techi'a ñojaijũ'u mu'u vajušica'nivu. Ūcuaja'che aperũmu Moisés chũ'u jo'kasi'e cu'amajñaruã sa išijũ'u Diore, mu'u cu'are tanokakuna mu'u vajušiere masia'ju pãi —chiniasomũ Jesús.

¹⁵ Jã'ata'ni chekunapi repana asasi'ere jo'e chekunani kuajuna na'a rua jainuko pãi Jesús pa'iche asaasome. Asa repau pa'ichejana si'arũmu na'a jainuko chi'iju paniasome pãi, repau i'kache'te asañu chini. Jũ'iva'na ũcuaja'che vasocojñõũ chini ja'me chi'iasome. ¹⁶ Pãipi si'arũmu repau pa'ichejana na'a jainuko rajuna si'arũmu pãi peochejana Dioní sēsa chini saiũ paniasomũ repau.

Naka ku'imava'ure Jesús vasosi'ere kwamu

(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)

¹⁷ Na'a pa'isirumu Jesupi che'chokuna fariseopaina'me judiopai che'chona nu'iju asaju paniasome. Galilea cheja cajoopoana'me Judea cheja cajoopoã si'ajoopoã raisinana'me, Jerusalén vu'ejoopo raisina paniasome repana. Diopi peore Cho'omasikui cho'okaiuna ju'iva'nare vasoasomu Jesús. ¹⁸ Jesús repavu'e pa'itona pai naka ku'imava'ure uhikaa uhiva'uni kuaiju rianasome. Jesús pa'ivu'ena cuaa repau nukacheja ti'jneñena uhañu chiniasome repana. ¹⁹ Cuaa uhañu chiinaretani repavu'ere paipi timusorena cuaacu'aasomu repanare. Cuaacu'akuna repavu'e se'sevuna mua ucuachejapi coje racho ucuacojepi repau uhikapai pai ucuanuko nukacheja chenevuna Jesús ti'jneñena caso uhaasome repana ju'iva'ure. ²⁰ "Iva'ure Jesús vasoja'mu", chini cuasaju caso uharena Jesús repana cuasasi'e ña i'kaasomu repava'ure.

—Asarepajū'u mu'u. Mu'u cu'ache cho'osi'e tunosomu chu'u. Tunososi'e jo'e cuasamaneja'mu chu'u —chiniasomu Jesús repava'ure.

²¹ Jā'aja'ne i'kauna asa judiopai che'chonana'me fariseopai ija'che cuasaasome: "Je'se pa'una iku jā'aja'ne i'kaku? Dios asacuheche'te i'kam iku jā'a. Diochi'aa'mu pai cu'ache cho'oche tunokaiku", chiju cuasaasome. ²² Jā'aja'ne cuasajuna Jesús repana cuasache'te ña masi ija'che i'kaasomu repanare:

—Je'se pa'una musanukona jā'aja'ne cuasache? ²³ Chu'u ikure, "Mu'u cu'ache cho'osi'e tunosomu chu'u. Tunososi'e jo'e cuasamaneja'mu chu'u", chiisi'ere asa, "Joreu'mu iku. Pai jā'aja'ne cho'omasinajē'e peomu", chiju cuasame. Jā'ata'ni chu'upi ikure, "Vuni, naka ku'ijū'u", chikuna vuni nukakuna ñani, "Jorema'ku'mu Jesús. Repau i'kasi'e ucuarepa cho'omasimu", chijacosome musanukona. ²⁴ Chu'u, paire ja'me paau chini Dios Raosi'ku chejare pa'iu pai cu'ache cho'oche tunoñena'me pai vasoche cho'omasia pa'iche'te musanukonapi ña masia'ju chini vasokaija'mu chu'u ikure —chiniasomu Jesús repanare.

Chini naka ku'imava'ure i'kaasomu repau.

—Vuni mu'u uhisikaa mini vu'ena co'ijū'u —chiniasomu.

²⁵ Chikuna pai ucuanuko ñaju'te vuni repau uhisikaa mini vu'ena co'isoasomu repau. Dios repau'te cho'okaisi'ere cuasaku pojoku, "Peore masiku'mu Dios", chiu co'iasomu repau. ²⁶ Jā'aja'ne cho'ouna pai ucuanuko ña jñanoasome. Ucuaja'che, "Dios peore masiku'mu", chiju pojoasome repana. Pojonata'ni vajuchuju ija'che i'kaasome repana:

—Irumu mai ñama'ñere re'oja'che cho'oche'te ñame mai — chiniasome repana.

Levire Jesús soisi'ere kwamu

(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

²⁷ Jā'aja'ne cho'o pi'ni eta pai chū'unare kuri kookaiku'te, Levire ñaasomu Jesús. Kuri kookaina pa'ivu'e nu'ikuni ña ija'che i'kaasomu Jesús repau'te Levire:

—Rani chu'uni ja'me ku'iu chu'u chū'uñe'te cho'oku pa'ijū'u — chiniasomu Jesús repau'te. ²⁸ Chikuna asa, "Jau", chini vuni repau paasi'e cu'amajñaruã peore jo'kaso Jesuna'me saniasomu repau.

29 Ūcuarumū Leví Jesuni pojokū pāire soniasomū āure āura chini. Sokuna kuri kookainana'me chekuna pāi rua jainuko mua kaka pūuasome repav'e. 30 Ņu'ijū fariseopāina'me judiōpāi che'chona Jesús neenani ke'rejū,

—¿Je'se pa'ina musanukona kuri kookainana'me cu'ache pa'inare ja'me āu āiñe? —chinasome repana.

31 Chitena asa Jesús ija'che i'kaasomū repanare:

—Pāi vajuna ũko cho'oche chiima'me. Jū'iva'nata'ni ũko cho'oche chiime. 32 Chu'ū ũcuaja'che pāi, “Re'onaa'me chukuna”, chinani, “Cu'ache cho'oche ũhasō re'oja'che pa'ijū'ū”, chisa chini cajesi'kuma'mū icheja cheja. Pāi, “Cu'ache pa'inaa'me chukuna”, chiiva'narechi'a, “Musanukona cu'ache cho'oche ũhasō re'oja'che pa'ijū'ū”, chisa chini cajesi'kua'mū chu'ū —chinasomū repaū.

*Dioni sēejū āu āima'ñe pa'iche'te Jesuni sēniasasi'ere kumū
(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)*

33 Ūcuarumū repana fariseopāi ija'che i'kaasome Jesure:

—Juan neena si'arumū te'eñoā āu āima'ñe pa'ijū Dioni sēeme. Chukuna neena ũcuaja'che cho'onaa'me. Mu'ū neenata'ni jā'aja'ñe cho'oma'me —chinasome.

34 Chitena Jesús i'kaasomū repanare.

—Pāi, romi vejani majapāina'me repanare kueñe pa'inare pe-ore soni chi'i āu āime. Romi vejakū pa'ina āu ũsecu'amū. 35 Na'a pa'isirumūna repaū'te chekunapi sasōjanaa'me chekuchejana. Jā'arumuta'ni repaūni oiju te'eñoā āu āimairo pa'ijanaa'me repana. Chu'ū neena ũcuaja'che na'a pa'isirumū Dioni sēejū te'eñoā āu āimairo pa'ijanaa'me chu'ū peorumū —chinasomū Jesús repanare.

36 Reparumū pāi te'ena aperumū che'chosi'ena'me mama che'choche ũcuapa'rūva cuasañu chini aperumū che'chosi'e ũhacuheasome. Chekunata'ni mama che'choche asacuheasome. Jā'ajekuna Jesús repanani chu'vakū ija'che i'kaasomū:

—Aikāarūji che'resōru mamase'rechoji che're aikāana pō juhamanaa'me pāi. Jā'aja'ñe juha pi'ni choaru aikāarū mamase'recho pō juhasikāarūjekū rueni ji'rosōuna na'a ũjacoje che'remū. Ūcuachi'a mamase'rechoji aikāana pō juharu re'oja'che ñoma'mū.

37 Ūcuachi'a pīsi ũche cono mama cho'oni va'iva'na ca'nituru aituruna ro'vemanaamē pāi. Aituruna ro'veru conopi kosani saū che'resō turujē'e cho'osōkū pīsi ũche conojē'e ũcuaja'che cho'osōmū.

38 Jā'ajekuna pāi pīsi ũche cono mama cho'oni turu mamaturuna ro'veme. Mamaturuta'ni che'remairo rupū saūmū. Jā'ajekuna cono kosa ñu'ia ja'ñūsōma'mū. 39 Ūcuaja'che pāi aperumū cho'osi'ere cono ũku ñani mama cho'osi'e ũkucuheme, “Aperumū cho'osi'epi na'a sāija'īmū”, chini cuasajū —Jā'aja'ñe chu'vaasomū Jesús repanare fariseopāi.

6

*Jesús neena pūaumucusena trigocha'charuā pura āisi'ere kumū
(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)*

1 Ūcuarumū Jesús pūaumucusena repaū neenana'me trigo chiopi saijū paniasome. Saijū repaū neena trigocha'charuā pura āniasome.

2 Jā'aja'ñe cho'ojuna ña fariseopāi i'kaasome repanare.

—¿Je'se pa'ina musanukona p̄aumucuseta'ni cho'оче cho'оче?
—chinasome repa.

3-4 Chitena Jesús i'kaasomu repanare.

—¿Aperumu pa'isi'ku David cho'osi'ere kuaju mai aipāi tocha jo'kasi'e ñamanaa'ñe musanukona? Ija'che kamu repa:

David, repau'te ja'me pa'inana'me āucuhakuna Dios vū'ena kaka Diopi
pojoa'ku chini

judío phairipāi t̄osi'ere p̄a mini āiu repau'te ja'me pa'inare āuku
āniasomu.

Dios, phairipāichi'a āijū'u chiisi'ere ānisōasomu repau David,
chiimu —chiniasomu Jesús repanare.

5 Chini,

—Chū'uni Dios Raosi'kuni p̄aumucusena cho'оче'te chū'uto
chū'ure'omu —chiniasomu repa.

Cu'ajūturu paaku'te Jesús vasosi'ere kamu

(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

6 Na'a pa'isirumu Jesús p̄aumucusena judiōpāi chi'ivū'ena kaka
che'choasomu. Che'choto ūcuavū'ere p̄ai uajūturu cu'ajūturu paaku
paniasomu.

7 Repavū'e chi'isina judiōpāi che'chonana'me fariseopāi Jesure rua
pāiñasome. “¿Jesús iumucuse p̄aumucusena cu'ajūturu paaku'te
vasoja'u?”, chini ñu'iju ñasome repa. Repauji cho'ouna ña repauni
cu'ache i'kañu chini cha'asome repa.

8 Repana cuasache masakuta'ni cu'ajūturu paaku'te ija'che i'kaasomu
Jesús:

—Vuni rani p̄ai chenevū'te nukajū'u —chiniasomu.

Chikuna vuni sani nukaasomu repa.

9 Ūcuarumu Jesús i'kaasomu repanare.

—Musanukonani chū'o sēniasara. P̄aumucujñana chekunani
re'oja'che cho'okaito, ¿re'oku? Jā'apāni, ¿cu'ache cho'ore'oku?
Ūcuachi'a, ¿chekunare vasore'oku? Jā'apāni, ¿vanisōre'oku
repanare? —chiniasomu Jesús repanare p̄ai.

10 Chini ūcuanukore churi ña, cu'ajūturu paaku'te ija'che i'kaasomu:

—Mu'u jūtu saujū'u —chiniasomu.

Chikuna sauasomu. Sauna repajūtu teana re'ojajūtu
care'osoasomu.

11 Jā'aja'ñe cho'ouna ña Jesure rua pe'ruche pe'ruasome repa.
Pe'ruju, “¿Je'se mai jā'ure cho'ojanaa'ñe?”, chini sāiñechi'a cutuasome
repa.

Jesús Dios chū'o chū'vajanani saora chini docerepanare chēamu

(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

12 Na'a pa'isirumu Jesús aikūtina muniasomu, Dioni sēsa chini. Muni
te'eñami sēu ñataasomu repa.

13 Ñatauna repau'te chiinare soni rao docerepanarechi'a chēa ija'che
i'kaasomu repa: “Dios chū'ore sani chū'vaju paapu chini saoja'mu
chū'u musanukonare”, chiniasomu repa. 14 Ie'a'me repa chēasina
mami: Simonre chēa chekere mami ve'oasomu repa. Pedro'te
ve'oasomu. Jā'ajekuna Simón Pedro ve'easomu repa. Andrere repa

Simón Pedro cho'jeu'te ũcuaja'che chēaasomu repau. Ũcuaja'che Santiago'te Juanre, Felipe'te, Bartolomere chēaasomu repau.

¹⁵ Ũcuaja'che Mateo'te, Tomare chēaasomu. Chekure Santiago'te Alfeo mamaku'te ũcuaja'che chēaasomu. Chekure ũcuaja'che Simonre, cananistapāi ja'me cho'оче cho'okaiku'te chēaasomu.

¹⁶ Ũcuaja'che Judare, cheku, Santiago mamaku'te chēaasomu. Ũcuaja'che Judas Iscariote'te chēaasomu. Na'a pa'isirumu repau Judas Iscariote Jesuni cu'ache cho'oa'ju chini chekunanani jo'kaasomu.

Pāi jainukore che'chomu Jesús

(Mt 4.23-25)

¹⁷ Ũcuarumu Jesús aikūti pa'isi'kupi repau neenana'me caje re'ojajaevana canukato repau'te chiina, rua jainuko paniasome. Pāi chekuna ũcuaja'che rua jainuko paniasome. Jerusalén v'ejoopo cana, Judea cheja cajoopoā cana, ũcuachejña po'ña canana'me Tiro v'ejoopo canana'me Sidón v'ejoopo chiara r'utava cajoopoā cana paniasome repana. Jā'achejña pa'inapi Jesús i'kache'te asañu chini ranciasome repana. Jū'iva'na repauni vasocojñoñu chini ratena vasoomu Jesús repava'nare. ¹⁸ Ũcuaja'che vatire paaju jū'iva'na vasocojñoasome. ¹⁹ Jesure rua masiujekuna jū'iva'na rup repauni chēse vajuasome. Jā'ajekuna pāi jū'iva'na ũcuanuko chēse vajuñu chiniasome repau'te.

Pojoyu pa'ichena'me pojomairo pa'iche kuamu Jesús

(Mt 5.1-12)

²⁰ Ũcuarumu Jesús repau neenani ñaku i'kaasomu. —Chuova'na pa'inaa'me musanukona. Jā'ata'ni musanukonani Diopi paakuna pojoyu pa'ijū'u.

²¹ Ũcuachi'a chura ācuhava'na pa'ime musanukona. Jā'ata'ni pojoyu pa'ijū'u. Na'a pa'isirumu āu karama'ñe paajanaa'me musanukona.

Ũcuachi'a chura oiju samava'na pa'ime musanukona. Jā'ata'ni pojoyu pa'ijū'u. Na'a pa'isirumu pojoyu soyu pa'ijanaa'me musanukona.

²² 'Chura pāi musanukonare cuheme, chu'uni Dios Raosi'kuni cuasajuna. Cuheju kueñe pa'ima'me. Ũcuachi'a musanukonare cu'ache i'kame repana. Ũcuachi'a musanukona pa'iche'te chekunanani kuani joreme repana, “Cu'ache pa'inaa'me jā'ana”, chiiju. Jā'ata'ni pojoyu pa'ijū'u musanukona. ²³ Pāi cu'ache cho'ojanaa'me musanukonare. Jā'ata'ni cha'iju pojoyū'u. Na'a pa'isirumu Dios pa'ichejare sani pa'ijuna rua re'ojachere isija'mu Dios musanukonare. Aperumu ũcuaja'che musanukonare cuhena aipāipi cu'ache cho'oasome Dios chu'o kuakaisinare —chiniasomu Jesús repau neenare.

²⁴ Chini pāi ũcuanukore jo'e i'kaasomu repau.

—Chura musanukona kurire rua paaju, “Diore chiima'me chukuna”, chini cuasaju pojoyu pa'ime. Icheja cheja pa'irumuchi'a pojoyu pa'ime musanukona. Jā'ata'ni musanukona jūnisōsirumu cu'ache cuasasi'e ro'i cu'ache ti'jñeuna oiju pojomanejanaa'me.

²⁵ 'Musanukona te'ena āu karama'ñe si'arumu chajiche āiju pojoyu pa'ime. Jā'ata'ni na'a pa'isirumu ācuhava'na pa'ijanaa'me musanukona, Diore cuasamanesi'e ro'i.

'Ūcuachi'a mʉsanʉkona te'ena si'arʉmʉ sojʉ pa'ime. Jā'ata'ni na'a pa'isirʉmʉ sʉmaʉna oijʉ pa'ijanaa'me mʉsanʉkona, Diore cuasamanesi'e ro'i.

²⁶ Mʉsanʉkonapi chʉ'u chʉ'ore rūhiñe kuato re'oja'chere ũsejʉ cu'ache i'kajanaa'me pāi mʉsanʉkonare. Rūhiñe kuama'tota'ni re'oja'che i'kajanaa'me. Jā'ajekʉna pāipi mʉsanʉkonani si'areparʉmʉ re'oja'che cututo Dios chʉ'o rūhiñe kuamanajejʉna cu'ache ti'jñeja'mʉ mʉsanʉkonare. Mʉsanʉkonare re'oja'che cutuna aipāipi aperʉmʉ jorejʉ, "Dios chʉ'o kuakainaa'me chʉkʉna", chiisinare re'oja'che cutujʉ paniasome —chinasomʉ Jesʉs repañare.

*"Mʉsanʉkonare cuhenare pāi oijʉ pa'ijũ'u", chiimʉ Jesʉs
(Mt 5.38-48; 7.12)*

²⁷ Chini Jesʉs jo'e i'kaasomʉ repañare.

—Mʉsanʉkonare chʉ'u i'kache asa jachamanare ija'che chʉ'vamʉ chʉ'u: Mʉsanʉkonare cuhenare oijʉ pa'ijũ'u. Re'oja'che cho'okaijʉ pa'ijũ'u repañare.

²⁸ 'Ūcuachi'a, "Mʉsanʉkonare cu'ache ti'jñea'ku", chiinare sãñe cu'ache i'kama'ñe, "Re'oja'che ti'jñea'ku mʉsanʉkonare", chiijũ'u repañare. Ūcuachi'a, mʉsanʉkonare cu'ache cho'onare Dioni re'oja'chere sēekaijʉ pa'ijũ'u. ²⁹ Chekʉpi pe'rukʉ mʉ'u vachoturupʉna asi charato jo'e chekukã'ko ũsemanejũ'u jo'e charaa'ku. Ūcuachi'a chekʉpi mʉ'u sē'sevʉ ju'ikãare tuasõru chekukãare rupʉ isijũ'u repañate. ³⁰ Ūcuachi'a mʉ'u paamajñaruãre ũcuauakujʉ sēeto rupʉ isijũ'u repañate. Ūcuachi'a chekʉpi mʉ'u paamajñaruãre tuasõru, "Co'chojũ'u chʉ'ure", chiimanejũ'u repañate. ³¹ Mʉsanʉkona chi'iche chekʉnapi cho'okaiche rʉa chiime mʉsanʉkona. Jā'ajekʉna chekʉnare ũcuaja'che mʉsanʉkona chi'iche'te re'oja'chere cho'okaijʉ pa'ijũ'u. Mʉsanʉkonare re'oja'che cho'oma'tojē'e ũcuaja'che cho'okaijʉ pa'ijũ'u repañare.

³² 'Pāi cu'ana repañare oinarechi'a oijʉ pa'inaa'me. Jā'ajekʉna mʉsanʉkonapi mʉsanʉkonare oinarechi'a sãñe oito pojomaneja'mʉ Dios. ³³ Pāi cu'ana repañare re'oja'che cho'okainarechi'a sãñe re'oja'che cho'okaijʉ pa'ime. Jā'ajekʉna mʉsanʉkonapi mʉsanʉkonare re'oja'che cho'okainarechi'a sãñe re'oja'che cho'okaito pojomaneja'mʉ Dios. ³⁴ Pāi cu'ana ũcuajanare kuri prestani, "Co'chojanaa'me ina", chini prestame kuri. Jā'ajekʉna mʉsanʉkonapi co'choche cuasonarechi'a kurire prestato pojomaneja'mʉ Dios. ³⁵ Jā'ajekʉna mʉsanʉkonare cuhenare oijʉ pa'ijũ'u. Ūcuaja'che re'oja'che cho'okaijʉ pa'ijũ'u repañare. Mʉsanʉkonani ũcuauache'te prestañu chiito co'chochejē'e cuasama'ñe prestajũ'u repañare. Jā'aja'ñe cho'oju pa'ito Dios re'oja'chere isija'mʉ mʉsanʉkonare re'oja'che cho'osi'e ro'i. Mʉsanʉkonare cuhenani re'oja'che cho'oju pani Dios Cʉnaʉmʉ Pa'ikʉ cho'ocheja'che re'oja'che cho'ojanaa'me mʉsanʉkona. Dios Repañ cho'okaiche, "Re'orepamʉ", chiimanejē'e re'oja'che cho'okaijʉ pa'ikʉ'mʉ. Cu'ache cho'onare ũcuachi'a re'oja'che cho'okaijʉ'mʉ Repañ. ³⁶ Mai Ja'ku Dios pāi ũcuauakore oicheja'che chekʉnare pāi oijʉ pa'ijũ'u mʉsanʉkona —chinasomʉ Jesʉs repañare.

Chekuna cu'ache cho'ochē ñani, "Cu'ache pa'inaa'me musanukona", chiiñu ke'remanejũ'u
(Mt 7.1-5)

³⁷ Ūcuarũmu Jesús jo'e ija'che i'kaasomu repanare:

—Chekuna cu'ache cho'ochē ñani, “Cu'ache pa'inaa'me musanukona”, chiiñu ke'remanejũ'u. Jã'aja'ñe ke'remata' to Dios ūcuaja'che musanukona cu'ache cho'ochē ñakuta'ni i'kamaneja'mu. Ūcuachi'a musanukonapi chekuna cu'ache cho'ochē te ñani, “Cu'ache cho'osi'e ro'i, ro'iche pa'imũ musanukonare”, chiiñu ke'remanejũ'u repanare. Jã'aja'ñe i'kamata' to Dios ūcuaja'che musanukona cu'ache cho'ochē ñakuta'ni, “Cu'ache cho'osi'e ro'i, ro'iche pa'imũ musanukonare”, chiimaneja'mu. Ūcuachi'a chekuna cu'ache cho'ochē ñani jo'e cuasamanejũ'u repana cho'osi'e. Jo'e cuasamata' to Dios ūcuaja'che musanukona cu'ache cho'ochē ñakuta'ni jo'e cuasamaneja'mu musanukona cho'osi'e. ³⁸ Musanukonapi ūcuamajñaruã paani, chekunare rupũ isijũ pa'ijũ'u. Jã'aja'ñe cho'oto Dios ūcuaja'che musanukonare re'oja'chere isija'mu. Musanukona chekunare cu'amajñaruã turu ũjaturuna timuñe maña isisi'ēja'che isija'mu Dios musanukonare. Musanukona, chekunani pösere isinu chini kuëkue isisi'ēja'che kuëkue isija'mu Dios musanukonare. Musanukonapi chekunani jmamajñaruã kuëkue isito Dios ūcuaja'che jmamajñaruã isija'mu musanukonare. Jã'ata'ni musanukonapi chekunani cajejaiche isito Dios ūcuaja'che cajejaiche isija'mu musanukonare —chiniasomu Jesús repanare.

³⁹ I'ka pi'ni repanani chũ'vaku ija'chere cuasaku kuaasomu repau:

—Na'ava'u chekure ūcuaja'che na'ava'uni juha sacu'amũ. Sani ñamava'najeju ūcuaturũpu cojena tuã'ijanaa'me repana. ⁴⁰ Utija'o che'chena repanare che'chonare na'a ruã masima'me. Jã'ata'ni utija'o peore che'che pi'nini repanare che'chona masicheja'che masijanaa'me repana.

⁴¹ Pãiu repau ñakova'te chĩ'camaka ũjamaka paaku'teta'ni cuasomaneasomu. Cuasamakuta'ni ja'me pa'iku ñakova pa'imakarũ jmakakarũta'ni ñaasomu repau. Ruã tiiñea'me jã'a. Musanukona ūcuaja'che tiiñe cho'ome. Ruã cu'ache cho'onata'ni musanukona cu'ache cho'ochē cuasama'me. Jã'ata'ni chekunapi jmakakarũ cu'ache cho'ochē ñani ruã cuasanaa'me musanukona. ⁴² Ūcuaja'che pãiu repau ñakova'te chĩ'camaka ũjamaka paakuta'ni tunoma'ñe paamu. Jã'ata'ni chekupi ñakova'te chĩ'camakarũ jmakakarũ paache ñanita'ni, “Raijũ'u. Mu'u ñakova pa'imakarũ chĩ'camakarũ te tunokasa”, chiimu. Ruã tiiñea'me jã'a. Musanukona ūcuaja'che ruã tiiñe cho'ome. Ruã cu'ache cho'onata'ni musanukona cu'ache cho'ochē ũhasõma'ñe pa'inata'ni, chekuna jmakakarũ cu'ache cho'ochē ñani, “Musanukona cu'ache cho'ochē ũhasõjũ'u”, chiinaa'me. Jã'aja'ñe cho'oto cu'amũ. Sẽ'sevuchi'a re'oja'cheja'che ñoñe pa'inaa'me. Pãiu ñakova chĩ'camaka ũjamaka paaku repamaka tunosirũmu na'a masi ñokuna cheku chĩ'camakarũ tunokaire'omu. Ūcuaja'che charo musanukonapi cu'ache cho'ochē te ũhasõ re'oja'che pa'ijũ chekunare musanukona i'kache'te ūcuarepa cho'ojũ chekunani jã'aja'ñe chũ'vato re'omu. Jã'ata'ni ūcuarepa cho'omanapi chekunani chũ'vato cu'amũ —chiniasomu Jesús repanare.

Sūki āu āire'оче kũĩñũāna'me āicu'ache kũĩñũ pa'iche'te kũamũ
(Mt 7.16-20; 12.33-35)

⁴³ Ūcuarũmu Jesús pāire jo'e chu'vaasomũ.

—Sũkiñũā āiñe kũĩñũā koka pa'iñũā sāija'imaruā kũima'mũ. Ūcuachi'a koka peora'ñũruā sāijaruā kũima'mũ. ⁴⁴ Sũkiñũā repañũā kũisi'ere āni ña masime pāi repañũ pa'iche. Miusava higoruā kũima'mũ. Ūcuachi'a miusava ūche kũima'mũ. Ūcheñũāpi ūche kũimũ. ⁴⁵ Pāi ūcuaja'che re'oja'che cuasana re'oja'chere cutume. Ūcuaja'che pāi cu'ache cuasana cu'ache'te cutume. Pāi ūcuanũko repaña rekoñõā cuasache cutunaa'me —chiiũ chu'vaasomũ Jesús repañare.

Vũñā ka'chavũñā cho'osi'ere kũamũ
(Mt 7.24-27)

⁴⁶ Ūcuarũmu Jesús jo'e ija'che chu'vaasomũ repañare pāi:

—“Chũkũna'te Paaku'mũ mũ'ũ”, chiime mũsanũkũna chu'ũre. Jā'aja'ñe i'kanata'ni, ĵje'se pa'iũna chu'ũ chũ'ũñe cho'oma'ñe mũsanũkũna? ⁴⁷ Pāiũ chu'ũni rani chu'ũ chũ'ũñe asa chēa cho'oku pa'iche ija'cheja'chea'me: ⁴⁸ Pāiũ vũ'ere cho'ora chini cojña cata pa'ichetũ'ka repa sa'navũā ūni mũ'keasomũ vũñā tuu. Repavũ'e cho'o pi'nisirũmu oko rũa ra, vũ'ejatũ'ka chiacha ko'sa tĩ'aasomũ. Ko'sa tĩ'asi'eta'ni rũa masi cho'osivũ'ejekũ tāimaneasomũ repavũ'e. ⁴⁹ Ūcuachi'a pāiũ chu'ũ chũ'ũñe jachakũ cho'oma'ku pa'iche ija'cheja'chea'me: Chekũ pāiũ vũ'ere cho'ora chini cojña rũa sē'serũā ūni vũñā tuu mũ'keasomũ. Vũ'e cho'o pi'nisirũmũna oko rũa ra, vũ'ejatũ'ka chiacha ko'sa tĩ'aasomũ. Ko'sa tĩ'aũna masi cho'omanesivũ'ejekũ tānisõasomũ repavũ'e —chiniasomũ Jesús repañare pāi.

7

Rompāiũ sõtāo chũ'ũkũ'te cho'оче cho'okaikũ'te Jesús vasosi'ere kũamũ
(Mt 8.5-13)

¹ Ūcuarũmu Jesús repañare pāi chu'va pi'ni Capernaum vũ'ejoopona saniasomũ. ² Repajoopo sani tĩ'ato Romapāiũ sõtāo cienrepañare chũ'ũkũ paniasomũ. Repau'te cho'оче cho'okaikũ repau rũa chĩcojñokũji jũnisopi'raasomũ.

³ Repau sõtāo chũ'ũkũ jũ'iva'nare Jesús vasoche asasi'kũjekũ judiõpāi ainare Jesús pa'ichejana saomasomũ, Jesuni kũa raorena repau'te cho'оче cho'okaikũni rani vasoa'ku chini. ⁴⁻⁵ Jā'aja'ñe i'ka saõna Jesús pa'ichejana sani tĩ'a repau'te rũa i'kaasome repaña.

—Sõtāo chũ'ũkũ mũ'ũre soimũ, sani repau'te cho'оче cho'okaikũni vasokaau chini. Mai judiõpāi chĩ'ivũ'ere chũkũnapi cho'oa'jũ chini kookaisi'kũa'mũ repau. Rũa re'opāiũ'mũ repau sõtāo chũ'ũkũ. Maire judiõpāi oikũ'mũ repau. Jā'ajekũna repau sēeñe cho'okaijũ'ũ —chiniasome repaña.

⁶ Chitena Jesús ūcuanana'me saniasomũ. Saijũ repau vũ'e kueñe tĩ'ajuna repau sõtāo chũ'ũkũ jo'e chekũnani saomasomũ repau'te chiinare,

—Jesure tijña ija'che i'kakaijũ'ũ chu'ũre —chiiũ.— “Chu'ũ mũ'ũre Pāi Ūcuanũkore Paaku'te soimũ. Jā'ata'ni raiũama'to raimanejũ'ũ.

Chũ'u rúa vesuu vü'ena mü'upi rúa masiüji kakache vajuchamu chũ'ure. ⁷⁻⁸ Chũ'u rúa vesuküjekü saivajuchüsü'kua'mü mü'u pa'icheja. Ija'che pa'ikü'mü chũ'u: Chekunanapi sōtao ainapi chũ'unaa'me chũ'ure. Chũ'u ũcuaja'che chekunanare sōtao chũ'uku'mü. Chũ'upi sōtaoni te'eu'te, 'Saijũ'u', chiito saimü repau. Ūcuaja'che chekure, 'Raijũ'u', chiito raimü repau. Ūcuachi'a chũ'ure cho'ochē cho'okaikuni ũcuache'te chũ'upi chũ'uto cho'okaimü repau. Jã'ajamakaruchi'a chũ'umasiku'mü chũ'u. Mü'uta'ni peore chũ'umasiku'mü. Jã'ajekuna mü'upi chũ'u vü'e saima'ñe, ũcua ichejapi chũ'ure cho'ochē cho'okaikuni, 'Vajujũ'u', chiito vajuja'mü", chiijũ'u repau'te —chini saosomü repau repanare. Chini saouna sani Jesure jã'aja'ñe kuaasome repana.

⁹ Jã'aja'ñe kuajuna asa jñano, Jesús repau'te tuhasinani päire chüri ña ija'che i'kaasomü:

—Israelpäi chũ'ure jainüko cuasanare'ta'ni te'eu'terejẽ'e ikü chũ'ure masi cuasacheja'che cuasanare chuta'a tijñama'kua'mü chũ'u. Ūcuarepaa'me jã'a —chiniasomü Jesús repanare.

¹⁰ I'kauna asa sōtao chũ'uku saosina repau vü'ena co'iasome. Co'i tĩ'a ñato repau'te cho'ochē cho'okaikü jũ'iva'u vajusosi'kü paniasomü.

Va'jeo mamaku'te jünisosi'kure Jesús vasosi'ere kwamü

¹¹ Jã'a cho'o pi'nisirumuna Jesupi Naín vü'ejoopona saiuna repau neenana'me päi jainüko ja'me saniasome. ¹² Saijü repajoopo kueñe tĩ'ato päi'ute jũ'isiva'uni tãñu chini saasome päi. Va'jeo mamaku ũcuate'eu pa'isiva'u paniasomü repau. Jũ'isiva'u puka'kona'me repajoopo cana rúa jainüko saniasome. ¹³ Saijuna jũ'isiva'u puka'koni ña oia ija'che i'kaasomü Jesús:

—Oimanejũ'u mü'u —chiniasomü repau.

¹⁴ Chini jũ'isiva'u ũhikãa kueñe tĩ'a ũcuakãana chëauna repava'ure sana canukaasome. Canükarena Jesús jũ'isiva'ure ija'che i'kaasomü:

—Pösüü, vajurajũ'u chiimü chũ'u mü'ure —chiniasomü.

¹⁵ Jesupi jã'aja'ñe i'kauna pösüü jünisosiva'u pa'isi'kü vajurani vüni ñu'iu chũ'ore cutuasomü. Repava'ure vaso puka'koni isiasomü Jesús. ¹⁶ Jã'aja'ñe cho'ouna ña päi ũcuauko kükusoasome. “Dios rúa re'oku'mü”, chini cuasajü ija'che i'kaasome repana:

—Ikü Dios chũ'o kuaku, rúa masiüji rani maire ja'me pa'imü. Maini Israelpäire, Dios neenani re'oja'che cho'okasa chini raisi'kua'mü ikü —chiniasome repana päi.

¹⁷ Ūcuarümü päipi Jesús cho'osi'ere asa chekunanani kuarena Judea cheja pa'ina peore repau cho'osi'e asaasome. Judea cheja kueñe pa'ina ũcuaja'che päipi kuajuna repau cho'osi'e asaasome.

*Juan Päi Okoro'vekü saosina sēniasajaisi'ere kwamü
(Mt 11.2-19)*

¹⁸ Ūcuarümü Juan repau neenapi Jesús cho'osi'ere repauni peore kuarena te'eka'chapanare soniasomü. ¹⁹ Soni rao, “Jesús pa'ichejana sani ija'che sēniasajũ'u repau'te: ‘¿Dios Raosi'kua'u mü'u? Mü'upi Dios Raomanesi'kü pa'ito, ¿Dios Raojani ũcua cha'ajanaa'ñe chükuna?’, chiijũ'u repau'te Jesure”, chini saosomü Juan repau neenare. ²⁰ Saouna sani Jesure i'kaasome repana.

—Juan Pāi Okoro'vekuji raosi'kua'mu chukuna'te, mu'uni chu'ore seniasaa'ju chini. ¿Dios Raosi'kua'u mu'u? Dios Raomanesi'ku pa'ito, ¿Dios Raojauni ūcua cha'ajanaa'ñe chukuna? —chiniasome repa repa'te.

²¹ Ūcuarumu Jesú pāi ravu jū'iva'nana'me na'ava'nare jainukore vasoasomu. Ūcuaja'che vati pāi sa'navu pa'isinare eto saosokaniasomu repa. ²² Jā'aja'ñe cho'ocuha Jesú Juan raosina sēesi'e chu'o i'kaasomu.

—Chura musanukona Juan pa'ichejana co'i musanukona ñasi'ena'me asasi'ere ija'che kuajū'u repa'te Juanre: “Pāi na'ana pa'isina ñame chura. Cu'acū'a paasina re'oja'che nuka ku'ime chura. Asi ravu paasina ūcuaja'che vajume. Cājo asamanesina ūcuaja'che asame chura. Jūnisōsina ūcuaja'che vajurani jo'e pa'ime. Chu'ova'na pa'iva'na chu'u chu'vache'te Dios Repa'te cuasanare chēa paaku vati toa uuche ūseche'te asaju pa'ime. ²³ Pāi chu'ure cuasache jo'kasōma'ñe cuasaju pa'ina pojoju pa'ijanaa'me”, chiiju sa kuajū'u repa'te Juanre —chiniasomu Jesú repanare.

²⁴ Juan raosina co'isirumu Jesú Juan pa'iche'te i'kaku ija'che i'kaasomu chekunare pāi:

—¿Je'se pa'ikuni ñañu chini pāi pecheja sate musanukona? ¿Chu'chusava tutakuna ñu'kuecheja'che repa rekocho na'mi sa'ñeku cuasakuni ñañu chini sate musanukona? Jā'aja'ñe cuasama'kua'mu Juan. ²⁵ Jā'aja'ñe pa'iku'te ñañu chini saimaneni, ¿ñquere ñañu chini sate? ¿Pa'ipāi ju'ikāña ju'ikuni ñañu chini sate musanukona? Pāi, kāña rua ro'ikāña ju'ina pa'ipāi vu'ñachi'a pa'ime. ²⁶ Jā'aja'ñe pa'ikuni ñañu chini saimaneni, ¿ñquere ñañu chini sate musanukona? ¿Dios chu'o kuakuni ñañu chini sate? Jā'aja'ñe pa'iku'te ñañu chini saisinajeju te'erūhiñe cuasame musanukona. Repa Juan chekunare Dios chu'o kuanare na'a rua masi kuaku'mu. ²⁷ Repa Juan pa'ijachere kuajana aperumu tocha jo'kasi'e Dios chu'o ija'che chiimu:

Mu'u cheja cajejache kuajani charo saoja'mu chu'u, pāipi mu'u cajejachere asa repa rekoñoāre care'va paapu chini, chiimu. ²⁸ Asarepajū'u. Musanukonani chu'ore jo'e kuara. Icheja cheja Dios chu'o kuana rua masina pa'ime. Jā'ata'ni Juan ūcuanukore na'a rua masiu'mu. Na'a pa'isirumu pa'ijana ūcuachi'a, rua vesusinata'ni Dios chu'ore asa chēa cuasaju Juanre na'a rua masijanaa'me, chu'u pa'iche peore asasinajeju —chiniasomu Jesú repanare.

²⁹ Jā'aja'ñe i'kakuna kuri kookainana'me chekuna pāi ūcuanuko asaasome. Aperumu repa, “Dios chu'usi'e re'oja'chea'me”, chini cuasaju Juanre okoro'vecojñoasome. ³⁰ Jā'ata'ni fariseopāina'me judiopāi che'chona, Dios, “Musanukona cu'ache cho'оче ūhasōjū'u”, chiisi'e jachaasome. Dios chu'ūñe'te jachaju Juanre okoro'vecojñocuheasome repa.

³¹ Ūcuarumu Jesú jo'e i'kaasomu.

—Pāi irumu cana, ¿keeja'cheja'chea'che? ¿Repa pa'iche'te kuara chini je'se kuaja'che chu'u? ³² Chu'upi ñato musanukona irumu cana ija'che pa'ime: Jeerumu chīi au isichejare ñu'iju ūcuajanani, “Apeñu”, chini soniasome. Chekunapi apecuhejuna ija'che i'kaasome repa: “Chukuna juhivūa juhito ujacha'icuheme musanukona. Ūcuachi'a chukuna apeju jū'isinare tārumu ujacheja'che sama'ñe

ujato ja'me ujacuheme mʉsanʉkona. Chʉkʉnani cuhejʉ pojoma'me mʉsanʉkona”, chiniasome repana chii. ³³ Repana chii ũcuajanare cuhecheja'che cuheme mʉsanʉkona chʉkʉna'te, Juanna'me chʉ'ure. Repaʉ Juan Pāi Okoro'vekʉ rani pa'iu Dioni sēeku te'eñoā ʉu āima'ñe pa'iu, conojē'e ũkuma'ñe pa'iana ña, “Vatini paaku vē'veu'mu Juan”, chiiju cuhena'a'me mʉsanʉkona repaʉ'te. ³⁴ Chura chʉ'upi Dios Raocojñosi'kupi rani pa'iu si'aumucujña ʉu ʉiu ũkukʉna ña, “Āi aia'mu mʉ'u. Cono ũku aia'mu mʉ'u. Ũcuachi'a pāi cu'ache pa'inana'me pāi chʉ'ʉnare kuri kookainare oiʉ pa'iku'mu mʉ'u”, chiiju cuheme mʉsanʉkona chʉ'ure. ³⁵ Pāi rūhiñe cuasana, “Dios chʉ'ʉñe re'oja'chea'me. Peore masiku'mu Repaʉ”, chiiju cuasame — chiniasomʉ Jesús repanare pāi.

Simón fariseopāiu vʉ'e Jesús pa'isi'ere kʉamʉ

³⁶ Ũcuarʉmʉ fariseopāiu Simón Jesuni ʉure ʉura chini soniasomʉ. Sokʉna repaʉ vʉ'ena mʉa kaka ʉure ʉsa chini pʉʉ ñuniasomʉ repaʉ. ³⁷ Reparʉmʉ romio, cu'ache pa'iko ũcuajoopo'te paniasomʉ. Jesús fariseopāiu vʉ'ena ʉu ʉsa chini mʉasi'ere asa, okoma'ñatʉopʉ alabastroji cho'ositʉopʉ mini ũcuavʉ'ena mʉaasomo repao. ³⁸ Mʉa kaka Jesure kueñe nʉkako oiona Jesús cʉ'ana meniasomʉ repao oni meoñe. Mekʉna repao rañapaji repao oni meosi'e tʉ'neso chʉsu pojo, okoma'ñapi ro'veasomo repao repacʉ'a. ³⁹ Jā'aja'ñe cho'okona ña fariseopāiu Jesure soisi'ku ija'che cuasaasomʉ: “Iku Jesús, Dios chʉ'o kʉakaiku pani repaʉ'te chēako pa'iche masira'amʉ, ‘Cu'ache pa'iko'mo jā'o’, chini. Masini cuhera'amʉ repao cho'ochē”, chiiju cuasaasomʉ repaʉ. ⁴⁰ Jā'aja'ñe cuasakʉna Jesús i'kaasomʉ repaʉ'te.

—Simón, chʉ'o i'kara chiimʉ chʉ'u mʉ'ure —chiniasomʉ. Chikʉna,

—Jau, i'kajʉ'u. Asara, Masiʉ —chiniasomʉ Simón repaʉ'te.

⁴¹ Chikʉna Jesús ija'che i'kaasomʉ:

—Pāi te'eka'chapana ũcuate'eʉ'te pōsero'i paaasome. Te'eʉ quinientos denario kuri pōsero'i paaasomʉ. Chekʉ cincuenta denario pōsero'i paaasomʉ. ⁴² Pōsero'i paava'nata'ni kurire peojʉ ro'imaneasome repava'na. Ro'imanareta'ni repanare kuri prestasi'ku, “Pōsero'i peome mʉsanʉkona chʉ'ure”, chiniasomʉ repanare. Repaʉ jā'aja'ñe i'kasirʉmʉ, mʉ'u cuasato, ¿kaupi repanare kuri prestasi'kure na'a rʉa chiiiku? —chiniasomʉ Jesús repaʉ'te.

⁴³ Chikʉna i'kaasomʉ repaʉ.

—Na'a rʉa pōsero'i paasi'kupi na'a rʉa chiicosomʉ repaʉ'te — chiniasomʉ repaʉ.

Chikʉna,

—Ũcuarepaa'me jā'a. Rūhiñe i'kamʉ mʉ'u —chiniasomʉ Jesús repaʉ'te Simonre.

⁴⁴ Chini repaʉ cʉ'a choasi'koni romioni chʉri ñakʉ Simonre jo'e ija'che i'kaasomʉ repaʉ:

—¿Iko chʉ'ure re'oja'che cho'okaisi'e ñamaneʉ mʉ'u? Mʉ'u vʉ'e mʉta kakasi'kureta'ni chʉ'u cʉ'a choajache oko isimanesi'kua'mʉ mʉ'u. Ikota'ni repao oni meoñeji chʉ'u cʉ'a choa pi'ni repao rañapaji tʉ'nesōkaisi'koa'mo chʉ'ure. ⁴⁵ Ũcuachi'a mʉ'u chʉ'ure chʉsu pojomanesi'kua'mʉ. Ikota'ni chʉ'u cʉ'are chuta'a cuhama'ñe chʉsuko

pa'imo. ⁴⁶ Ūcuachi'a chu'u sījopu u'chape'era'ka rokaimanesi'kua'mu mu'u. Ikota'ni chu'u cū'ana okoma'ña rokaisi'koa'mo. ⁴⁷ Ikore rua cu'ache cho'osi'koreta'ni repao cu'ache cho'osi'e tūnosōmu chu'u. Tūnosōsi'e jo'e cuasamaneja'mu chu'u. Chu'upi jā'aja'ñe cho'okai'ana chu'ure rua cuasamo iko. Jā'ata'ni chekuna pāi, repa'na cu'ache cho'osi'e jmamajñaru'are chu'upi tūnosōkatu jmamakarū cuasame chu'ure —chiniasomu Jesús repau'te.

⁴⁸ Chini repao'te i'kaasomu.

—Mu'u cu'ache cho'osi'e tūnosōmu chu'u. Tūnosōsi'e jo'e cuasamaneja'mu chu'u —chiniasomu Jesús repao'te.

⁴⁹ Jā'aja'ñe i'ka'ana asa āu āi soicojñosina sāiñechi'a ija'che i'kaasome:

—¿Keeja'iu'u iku? Rua si'ache cho'omu. Pāi cu'ache cho'ochejē'e tū'nesōkaimu —chiniasome repa'na.

⁵⁰ Chitena repao'te jo'e i'kaasomu repau.

—Chu'uni cuasakona mu'u cu'ache cho'oche tūnosōkaisi'kujeku vati toa uuche ūseja'mu chu'u mu'ure. Sani re'oja'che pa'ijū'u mu'u —chiniasomu Jesús repao'te.

8

Romiva'na Jesure cho'okaisi'ea'me

¹ Jā'a cho'o pi'nisirumu Jesús vu'ñajoo'poā si'ajo'poā ku'iu Dios chu'o re'oja'chere pāi cu'ache cho'oche ūhasinare Dios chēa paache'te chu'vakū paniasomu, repau neena docerepanana'me ku'iu.

² Romiva'na ūcuachi'a ja'me kuniasome. Aperumu Jesús repa'na romiva'nare si'ache jū'inani vasoasomu. Chekūnare vati'ne paajūna eto saosokaniasomu repau. Repa'na mamia'me ie: María ja'me kuniasomo. María mami cheke Magdalena'mo, aperumu sieterepanare vati etocojñosi'ko. ³ Cuza rūjo Juana ūcuaja'che ja'me kuniasomo. Repau Cuza Herode'te cho'oche cho'okainare chū'uku paniasomu. Susana ūcuaja'che ja'me kuniasomo. Chekūna romi ūcuaja'che rua jainuko ja'me kuniasome, Jesús chu'vache'te asaju. Repau'te Jesure repa'na paamajñaru'api kuiraju kuniasome repa'na romi, repau neenare ūcuachi'a.

Trigo chu'chusi'ere cuasaku kua'mu Jesús

(Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)

⁴ Ūcuarumu Jesupi ku'iu chu'vakūna pāi jainuko si'achejña pa'ijoo'poā pa'inapi ñañu chini eta chi'iasome. Chi'irena repa'ni chu'vakū ija'chere cuasaku kuaasomu Jesús:

⁵ —Pāiu trigo'te chu'chura chini chiona saniasomu. Sani tī'a pachu ku'iu chu'chukūna trigocaā te'era'karuā ma'ana tuā'tuaasomu. Ma'ana tuā'tua'na repa'karuā pāipi cha'caasome. Jā'ajekūna pī'ava'napi rani ākuesōasome repa'karuā. ⁶ Chekūra'karuā'ta'ni cata pa'ichejana tuā'tua na'mi aineesi'eta'ni okopi peokūna phā'pha jūnisōasomu. ⁷ Chekūra'karuā miu pa'ichejana tuā'tua miuna'me ainee'na miupi ju'je vēasōasomu repa'ñuruā. ⁸ Chekūra'karuā'ta'ni re'oja'che cha'o pa'ichejña tuā'tuasira'karuājeku re'oja'che ainee ju'a ñaniasomu. Te'era'karū aineesi'ñu te'echa'chava cienrepara'karuā pa'icha'cha ju'a ñaniasomu —chiniasomu Jesús.

Chini ūjachu'opi jo'e i'kaasomu repau.

—Chũ'u chũ'vache asa chēaana ũcuanũko asa chēajũ'u — chiniasomũ Jesús repanare.

Repaũ cuasakũ kuasi'ere te'erũhiñe kuamũ Jesús

(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)

⁹ Jã'aja'ñe cuasakũ kua pi'niũana asa,

—¿Ûquere chũ'vakũ jã'aja'ñe cuasakũ kuakũ mũ'u? —chiniasome repaũ neena. ¹⁰ Chitena repanare ija'che i'kaasomũ repaũ:

—Musanũkonare chũ'u neenajejũna Diopi ãsemaũana Repauchi'a masiche te'erũhiñe kuamũ chũ'u, masi asaa'jũ chini. Jã'ata'ni chekũnare chũ'ũre cuasacuhenare Diopi ãsekũna Repauchi'a masiche cuasakũ kuamũ chũ'u, masi asamanea'jũ chini.

Ñanata'ni ñamanesina pa'icheja'che pa'ijanaa'me repaña.

Ûcuaja'che asanata'ni asavesũjanaa'me repaña

—chiniasomũ Jesús repanare.

Trigo chu'chusi'ere repaũ cuasakũ kuasi'ere te'erũhiñe kuamũ Jesús

(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)

¹¹ Ûcuarũmũ Jesús jo'e i'kaasomũ repanare.

—Chũ'u cuasakũ kuasi'e jo'e ũcuare te'erũhiñe kuaja'mũ chũ'u musanũkonare. Ija'chea'me jã'a: Trigo chu'chuna chio si'acachio ku'ijũ chu'chume. Dios chũ'o chũ'vana ũcuaja'che chejũna si'achejũna ku'ijũ Dios chũ'o pãĩ ũcuanũkore chũ'vame. Trigo chu'chucheja'chea'me Dios chũ'o chũ'vache. ¹² Trigora'karuã te'era'karuã ma'ana tuãni chejapi ruarepa jujakũna kakama'mũ. Trigocaã chu'chusicaã chejapi ruarepa jujakũna kakama'ñeja'ñe pãĩ te'enare repaña rekoñoã Dios chũ'o kakama'mũ. Jachame repaña. Asanareta'ni vati aipi ãsemũ repanare, Dioni cuasamanea'jũ chini. Ûcuaja'che, “Repaũ'te cuasanapi jũnisõru vati toa uuche ãseja'mũ Dios repanare”, chini cuasakũ ãsemũ repaũ vati ai. ¹³ Ûcuachi'a cata pa'ichejũna tuã'isicaã na'mi aineesi'eta'ni chita saimaũ na'mi jũnisõmũ. Pãĩ ũcuachi'a te'ena Dios chũ'o asa teana pojojũ cuasame. Teana cuasanareta'ni vati aipi cu'ache chũ'ũkũna Dios chũ'o repaña cuasache jo'kasõme. ¹⁴ Ûcuachi'a miu pa'ichejũna tuã'tuasira'karuã miuna'me aineemũ. Jã'ajekũna miu sũkipi ju'je vẽasõmũ repara'ñũruã. Pãĩ ũcuaja'che te'ena Dios chũ'o asa chēa Repaũ chũ'ũñe cho'onata'ni na'mi ũhasõme. Repaña cho'ochena'me kurina'me põse ruarepa cuasajũ Dios chũ'o repaña asa chēasi'e ũhasõme. ¹⁵ Ûcuachi'a cheja re'ojachejũnana tuã'tuasicaã re'oja'che ainee re'oja'che kãimũ. Pãĩ ũcuaja'che te'ena Dios chũ'o asa chēa repaña rekoñoã re'oja'che cuasajũ Dios chũ'u jo'kasi'e cho'oju pa'ime. Repaña asa chēasi'e ũhasõmapũ si'arũmũ na'a ruã re'oja'che pa'ime repaña —chiniasomũ Jesús repanare.

Pãiu uotũopũ chũo tuochete kuamũ

(Mr 4.21-25)

¹⁶ Jã'aja'ñe i'ka pi'ni Jesús jo'e i'kaasomũ repanare.

—Pãiu uotũopũ chũo nukoni totoroji jaoma'mũ. Ûcuaja'che kãiko'a vũ'evũna nukoma'mũ. Jã'ata'ni, “Pãipi ivũ'ena kakani chija'ũana ñamanejanaa'me”, chini cuasa, uotũopũ chũo, mũmũna tuomũ repaũ, re'oja'che miañe ñoa'kũ chini. ¹⁷ Pãĩ rope'e cu'ache cho'ome. Jã'ata'ni repaña cho'ochete peore ñasi'kũjekũ pãĩ ũcuanũko asajũ'te kuaja'mũ

Dios. Chave cho'osi'e peore masicojñoja'mu. ¹⁸ Jã'ajekuna Dios chu'o asaju pa'ijũ'u musanukona. Pãi, Dios chu'o asa jachamana si'arumu na'a rua re'oja'che pa'ijanaa'me. Cho'okaija'mu Dios repanare, Repau chu'ore na'a rua masia'ju chini. Jã'ata'ni chekuna chu'u chu'vache asanata'ni masi cuasamaru chu'upi cho'okuna repana jmamakaru masiche'te cavesujanaa'me —chiniasomu Jesús repanare.

Jesús puka'ko repau cho'jechiina'me repauni ñañu chini saisi'ere kumamu

(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)

¹⁹ Ūcuarumu Jesús puka'ko, repau cho'jechiina'me repau pa'ivna'ena sani kakañu chiniasome. Kakañu chiisinareta'ni kakacu'aasomu repanare, paipi jairepanukojeuna. ²⁰ Kakacu'akuna ve'sere pa'ijuna chekupi kuaasomu Jesure.

—Mujako, muche'uchiiina'me mu'uni ñañu chini ve'sere nukaju cha'ame —chiniasomu repau.

²¹ Chikuna Jesús i'kaasomu.

—Dios chu'o asa chãa jachama'ne cho'ona chu'u ja'koromijanaa'me. Ūcuaja'che chu'u cho'jechiijanaa'me repana —chiniasomu Jesús repau'te.

Jesupi chũ'uuna tutachena'me fa'ache cuhasi'ere kumamu

(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)

²² Na'a pa'isirumuna Jesús repau neenana'me choovna ujavuna tuni, —Ira chiara chekukã'kona jẽñu mai —chiniasomu.

Chikuna jãaasome repana. ²³ Jãajuna Jesús kãnisoasomu. Repau kãnisosirumuna ruarepa tutaku choovna fa'a ja'ñuku okopi timusokuna ru'ipi'raasome repana. ²⁴ Choovuji runisocuhakuna Jesuni vuõja i'kaasome repana.

—¡Masiu, Masiu, runisõcuhome mai! —chiniasome repau repau'te.

Chitena vuni,

—Tutachena'me fa'ache cuhajũ'u —chiniasomu repau. Chikuna tutachena'me fa'ache teana ũcuapa'ruva cuhaasomu. Jo'e re'oja'ira cuhaasomu chiara.

²⁵ Jã'aja'ne cho'ocuha Jesús repau neenare i'kaasomu.

—¿Je'se pa'ina musanukona chu'ure masi cuasama'ne? —chiniasomu repau.

Chikuna vajuchuju rua cuasaju sãiñechi'a sãniasaasome repana.

—¿Keeja'iujeku iku jã'aja'ne cho'oku? Iku'ipi chũ'uuna tutasi'e cuhasõmu, fa'asi'eje'e ũcuaja'che —chiniasome repana Jesús neena.

Gadara cheja cava'ure vati paava'ure Jesús etokaisi'ere kumamu

(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

²⁶ Ūcuarumu Gadara chejana Galilea cheja ti'jñeñe pa'ichejana tĩ'aasome repana. ²⁷ Tĩ'a matena repacheja cajoopo caku paiv vati'ere paakuji tijñaasomu Jesure. Rua jeerumu kãa peõva'u pa'iu, vu'eje'e pa'imau pa'i tãchejñachi'a pa'iu paniasomu repava'u. ²⁸⁻²⁹ Ūcuarumu Jesús repava'ure pa'inare vati, “Etajũ'u”, chiniasomu. Chikuna vati paava'u Jesure ña, cuiku repau'te ti'jñeñe ro're ñu'iu ujachu'opi ija'che i'kaasomu:

—Jesús, Cunaumu Pa'ikū Dios Mamakū, ¿ŷque raikū m'ū? Asi cho'omanejū'ū chū'ure —chiniasomū repaū.

Aperumū repauni vatipi kaka chū'ukuna vē've cho'okuna pāi repaū'te chēa repaū jūjñana'me cū'a cunameāpi vēeasome. Vēesi'eta'ni rueni tateso, vatipi chū'ukuna pāi peochejñare sani pa'ia paniasomū repava'ū.

³⁰ Reparumū Jesús,

—¿ŷquemamiū'ū m'ū? —chiniasomū vati're.

Jesupi mamire sēeuna,

—Chukuna jainūko pa'inajejū, Vati Kuanupū ve'eme —chiniasomū vati. Aperumū vati jainūko kakaasome repava'ure.

³¹ Ūcuarumū vati i'kaasome Jesure.

—Chukuna'te vati chēacojñosina pa'icoje ruicoje casomanejū'ū —chiniasome repana. ³² Ūcuacheja kueñere aikūti caripa'te jo'chasēse kuanupū āure mu'kajū āijū paniasome. — Jo'chasēse sa'navuāna saojū'ū chukuna'te —chiniasome vati. Ruarepa sēejūna Jesús ūsemaneamomū repanare. ³³ Jesupi ūsemauna eta jo'chasēseva'na sa'navuāna sani kakaasome repana vati. Kakarena jo'chasēseva'na teana vū'vū aikūti ūjakūti caripaji chiarana tuā'tua ru'tu jūnisoasome.

³⁴ Jā'aja'ñe cho'orena ña repava'nare kuirasina kuañū chini vū'vūsoasome vū'ejoopo pa'inana'me repachejñā po'ña pa'inare. ³⁵ Kuarena asa cho'osi'ere ñañū chini eta saniasome pāi. Sani Jesús pa'ichejana tī'a, vati paasi'kure ñaasome repana. Kāa peosi'kū churata'ni kāa ju'ū, Jesure ti'jñeñe ñuniasomū repaū. Ūcuaja'che vē've cho'osi'kupi rūhiñe cuasakuna ña kukusoasome repana. ³⁶ Ūcuachi'a repa cho'osi'e ñasinapi kuaasome repanare ñañū chini raisinare. ³⁷ Kuarena Gadara cheja cana ūcuanūko asa kukucajejaniso,

—Pa'imanejū'ū m'ū'icheja. Saijū'ū —chiniasome Jesure. Chitena co'ira chini choovūna tuniasomū repaū. ³⁸ Co'ipi'rakuna vati paasi'kū Jesuni ja'me sasa chini rūa sēniasomū. Sēeuna,

³⁹ —Mu'ū vū'ena co'ijū'ū. Co'i Dios m'ū'ure cho'okaisi'ere peore kuajū'ū —chiniasomū Jesús repaū'te.

Jā'aja'ñe i'kauna co'i Jesús repaū'te cho'okaisi'ere peore vū'ejoopo pa'inani ūcuanūkore kuaasomū repaū vati paasi'kū.

*Jairo mamakona'me chie ravū jū'iko'te Jesús vasosi'ere kwamū
(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)*

⁴⁰ Repaū Jesús chiara jēni jo'e co'ūna pāi jainūko cha'ajū pa'isinajejū ña rūa pojosoasome repaū'te. ⁴¹ Reparumū Jairo judiōpāi chī'ivū'e chū'ukū rani Jesure ti'jñeñe ro're pūū ñū'ū,

—Chū'ure vū'ena ja'me saijū'ū —chiniasomū. ⁴² Repaū mamako, ūcuate'eva'opi jūnisopi'raasomo, chekurumū docerepaūsūrumū pa'ikoji. Jū'iona Jesuni soniasomū repaū. Sokuna ja'me saiūna repaū'te tuhana pāi si'acakā'jño tī'tiasome repaū'te Jesure.

⁴³ Ūcuaja'che romio, docerepaūsūrumū chie ravū jū'iko ja'me paniasomo. Ūkopāipi cho'o vasa'jū chini repava'o paasi'e kuri peore ro'isoasomo repava'o. Jā'ata'ni repao'te ūko cho'ote'eamome repana. ⁴⁴ Jā'aja'ñe pa'ikoji rani Jesús cho'jepi repaū ju'ikāa pūso juhasirū'tāvana chēaasomo repao. Chēaona chie raisi'e churata'ni teana cuhasoasomū repao'te.

45 Repaoji chēaona,
—¿Neepi chū'ure chēare? —chiniasomū Jesús.

Chikuna ūcuanuko,

—Chēama'me chukuna —chiniasome repau'te.

Chitena Pedro i'kaasomū.

—Masiu, pāiva'na si'acakā'jño tī'time mū'ure —chiniasomū.

46 Chikuna,

—Jā'ata'ni pāi chū'ure chēasinaa'me. Chū'u masicheji pāi va-sosi'kua'mū chū'u —chiniasomū repau.

47 Jā'aja'ñe i'kauna, “Chū'u chēasi'e masimū iku”, chiio cuasa kukuso, kurukuruo rani repau'te ti'jñeñe ro're ñu'io,

—Chū'upi mū'u kaa chēasi'koa'mo vajura chini. Chēa teana te'eramū vajusōsi'koa'mo chū'u —chiniasomo repao, pāi ūcuanuko asaju'te.

48 Kuaona asa Jesús i'kaasomū repao'te.

—Jmava'o, “Iku chū'ure vasoja'mū”, chiio cuasasi'kojeko vajucuhasi'koa'mo mū'u. Sani re'oja'che pa'ijū'u chura —chiniasomū Jesús repao'te.

49 Repau Jesús chuta'a i'katona, chekū pāiu rani i'kaasomū Jairo'te.

—Mū'u chīiva'o jūnisōcuhasi'koa'mo. Masiu'te jo'e i'kamanejū'u —chiniasomū repau Jairo'te.

50 Jā'aja'ñe kuauna asa Jesús i'kaasomū.

—Vajuchūmanejū'u. Mū'upi, “Chū'u chīiva'ore vasokaija'mū Jesús”, chiio cuasato mū'u chīiva'o vajuja'mo —chiniasomū.

51 I'ka pi'ni Jairo vū'e sani tī'a Pedro'te, Santiago'te, Juanna'me jū'isiva'o puka'kupāi cuaasomū repau repavū'e. Chekunareta'ni vū'e kakache ūseasomū repau. 52 Kaka ñato Jesús chuta'a raimarūmū kakasina ūcuanuko otare oiju paniasome.

Oijuna Jesús i'kaasomū repanare.

—Re'omū. Ūcuamakaru oijū'u musanukona. Jūnisōsiva'oma'mo iko. Rupū kāisiva'oa'mo —chiniasomū repau repanare.

53 Jā'aja'ñe i'kauna asa jachaju Jesure pāisoasome repana, repao jū'isi'ere masiju.

54 Ūcuarūmū Jesús jū'isiva'o jūtuna chēa ūjachu'opi i'kaasomū.

—Romichīio, vūijū'u —chiniasomū repau repava'ore.

55 Chikuna vajurani teana vūniasomo repava'o. Vukona Jesús repaoni āure āua'ju chini chū'uasomū repanare. 56 Jā'aja'ñe cho'ouna ña repava'o puka'kupāi kukusoasome. Ña kukusorena,

—Iva'ore chū'u vasosi'e chekunare pāi kuamanejū'u —chiniasomū Jesús repanare.

9

Dios chū'ore chū'vaa'ju chini repau neenare docerepanare Jesús saosi'ere kuamu

(Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)

¹ Ūcuarūmū Jesús repau neenare docerepanare soni chi'i,

—Chū'upi cho'okaiuna pāi sa'navūā pa'inare vati peore eto saojanaa'me musanukona. Ūcuachi'a pāi jū'iva'nare vasojanaa'me musanukona. Jā'aja'ñe cho'oa'ju chini jo'kamū chū'u musanukonare

—chinasomꞫ Jesús repanare. ² Chini repanare ija'che chũ'wasomꞫ repau:

—Pãi cu'ache cho'ochẽ uhasinare Dios chẽa paache'te chekunare pãi kuajꞫ pa'ijũ'u musanukona. Ũcuachi'a ravꞫ jũ'iva'nare vasojuũ'u —chinasomꞫ repau.

³ Jã'aja'ñe i'ka pi'ni Jesús ija'che i'kaasomꞫ repanare:

—Musanukonapi sani cu'amakarujẽ'e samanejũ'u. Vãsoñoã musanukona ju'veju ku'iñoãjẽ'e samanejũ'u. Turu cu'amajñarũã mañajaturujẽ'e samanejũ'u. Aujẽ'e samanejũ'u. Kurijẽ'e samanejũ'u. Kãñajẽ'e samanejũ'u. Kãña sa'ñeju ju'ikãñajẽ'e sama'ñe musanukona ju'ikãñarũãchi'a ju'ijꞫ ku'ijũ'u. ⁴ Sani ku'ijꞫ vu'ejoopo tĩ'ani musanukonare chiina vu'ere canuka pa'ijũ'u, tĩicheja saichetu'ka. ⁵ Jã'ata'ni pãi musanukonare cuhena pa'ijoopoã canukamanejũ'u. Musanukonare cuhena pa'ijoopoã etani musanukona cũ'akorophe're chũ'isi'e cha'ore tĩ'to to'jñoju eta saijũ'u. Jã'aja'ñe cho'oru musanukonare repana cuhesi'e masijanaa'me repana —chinasomꞫ Jesús repau neenare.

⁶ Jã'aja'ñe chũ'ũna sani ku'ijꞫ vu'ñajoopoã si'ajoopoã Dios chu'ore chu'vaasome repana. Ũcuachi'a pãi jũ'iva'nare vasoasome repana.

Jesús pa'iche'te Herodes cuasasi'ere kuamꞫ

(Mt 14.1-12; Mr 6.14-29)

⁷⁻⁸ ŨcuarũmꞫ chekuna pãi Jesús pa'iche'te cutuju, “Diopi vasouna Juan jũnisouna tãcojñosi'kupi jo'e vajurani pa'imꞫ”, chinasome. Chekunata'ni, “AperũmꞫ Dios chu'o kuasi'kupi Eliapi jo'e vajurani pa'imꞫ jã'u”, chinasome. Chekunata'ni, “AperũmꞫ Dios chu'o kuasinapi te'eu vajurani pa'imꞫ jã'u”, chinasome. ReparũmꞫ Herodes, pãi jainukore chũ'uku Jesús cho'ochẽ'te pãipi kuajuna asaasomꞫ, pãi Jesure cutusi'e ũcuaja'che. Asa, “¿Je'se paaku ie?”, chini rua cuasaasomꞫ repau.

⁹ Rua cuasaku i'kaasomꞫ repau.

—AperũmꞫ Juanre s̃jopu'te tusoajꞫ chini chũ'usi'kua'mu chu'u. Jã'ata'ni, ¿jeeja'iu'u jã'u? Pãipi kuajuna repau pa'iche rua si'ache asaku pa'imꞫ chu'u —chinasomꞫ repau.

Jã'ajekuna repau Herodes Jesuni ñauakuna si'ache cho'oasomꞫ.

Pãi cinco milrepanare Jesús ãu ãusi'ere kuamꞫ

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)

¹⁰ Na'a pa'isirũmꞫ Jesús neena, repau saosina rani repana cho'osi'e peore kuaasome repau'te. Kuarena repanarechi'a Betsaida vu'ejoopo kueñena pãi peochejana saasomꞫ repau. ¹¹ Sauna repana saischejana pãipi asa tuhajuna ña pojoasomꞫ Jesús repanare. Tuharena pãi cu'ache cho'ochẽ uhasosinare Dios chẽa paache'te kuaasomꞫ repau repanare. Ũcuachi'a jũ'iva'nare vasoasomꞫ repau.

¹² Na'isocuhakuna repau neena, docerepana repau'te rani ija'che i'kaasome:

—Icheja vu'ñajoopoãjẽ'e peomꞫ. Inare pãi saojũ'u, vu'ñajoopoã kueñe pa'ijoopoãna, u'jajoopoãna'me jmajoorũãna sani ãuna'me kãivu'ña ku'ea'ju —chinasome repana.

¹³ Jã'aja'ñe i'kanareta'ni Jesús i'kaasomꞫ repanare.

—Musanukonapi ãu ãujũ'u inare —chinasomꞫ.

Chikuna,
—Pāpua, cincorepauā, va'i te'eka'chapava'narechi'a paame chukuna. ¿Chukunapi āu koojani ra inare pāi ūcuanukore āua'jū chiiku mu'u? —chiniasome repana repau'te.

¹⁴ Chekurumu repana pāi cinco milrepana na'a jainuko pa'icosome, umupāichi'a kuēkueto.

Pa'ijuna,

—Te'ekuanupū cincuentarepanachi'a pāi pūua'jū. Ūcuanuko ūcuajanukochi'a pūua'jū. Jā'aja'ñe i'kajū'u inare pāi —chiniasomū Jesús repau neenare.

¹⁵ Chikuna Jesús neenapi chū'urena pāi ūcuanuko te'ekuanuchi'a pūuasome. ¹⁶ Pūū ũu'ijuna pā, cincorepauā va'i te'eka'chapava'nare mini cājiku cūnaumure ñaku Dioni, “Re'orepamu, Ja'ku”, chini repau neenani tū'se ĩsiasomū repau, ūcuanukore āua'jū chini. (Jmanukoru pa'isi'e āu Dioni sēkuna teana rua paniasomū.) ¹⁷ Pāi ūcuanuko chajice āniasome repa. Jā'ata'ni repana āijuna cajejaisi'e sia docerepau'ña maña timuasome repana Jesús neena.

*Pedro, “Dios Raosi'kua'mū Jesús”, chiisi'ere kumū
(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)*

¹⁸ Na'a pa'isirumu Jesupi Dioni te'eu sēeuna repau neena ja'me paniasome. Pa'ijuna repanare chu'o sēniasomū repau.

—Pāi chu'u pa'iche cutuni, ¿je'se chiiche? —chiniasomū repau.

¹⁹ Chikuna i'kaasome repana.

—“Juan, Pāi Okoro'veku'mū jā'u”, chiime pāi chekuna mu'ure i'kani. Chekuna, “Aperumu pa'isi'ku Elíaa'mū jā'u”, chiime mu'ure. Jo'e chekuna, “Aperumu Dios chu'o kuasi'kupī jūnisōsi'kupī jo'e vajurani pa'imū jā'u”, chiime mu'ure —chiniasome repana repau'te.

²⁰ Chitena asa repanare sēniasomū repau.

—Musanukonajē'e chu'u pa'iche cutuni, ¿je'se chiiche? — chiniasomū repau repanare.

Chikuna,

—Pāi ūcuanukore chū'ua'ku chini Dios Raosi'kua'mū mu'u. Cristoa'mū —chiniasomū Pedro repau'te.

²¹ Pedroji, “Dios Raosi'kua'mū mu'u; Cristoa'mū”, chikuna, “Chekunare pāi kumanejū'u”, chiniasomū Jesús repanare.

*Repau chuenisojachere kumū Jesús
(Mt 16.21-28; Mr 8.31-9.1)*

²² Chini jo'e i'kaasomū repau.

—Chu'u Dios Raosi'ku rua asi cho'ocojñoja'mū. Judío ainana'me judío phairipāi chū'unana'me judiopāi che'chona chu'uni cuheju vanisōñe chū'ujanaa'me. Chuenisō tācojñosi'kuta'ni choteumu-cujñana jo'e vajurajia'mū chu'u —chiniasomū Jesús repau neenare.

²³ Repau neenare i'ka pi'ni pāi ūcuanukore i'kaasomū repau.

—Musanukonapi chu'u neena pañu chini musanukonare cho'ouache ũhasō chu'u chū'ūñe'te si'aumucujña cho'oju pa'ijū'u. Chu'ure cuasanajejuna chu'ure cho'ocheja'che vanisōñu chiijanaa'me pāi musanukonare. Pāi musanukonare jā'aja'ñe cho'oñu chiiche asanijē'e chu'ure cuasache ũhasōmanejū'u. ²⁴ Chuenisōñe'te vajuchuju musanukona asa chēasi'ere Dios chu'ore ũhasōni jūnisōsirumū vati toana sani uujanaa'me. Jā'ata'ni, “Pāi chukuna'te vanisōñu chiitojē'e

Jesure ũcua cuasajanaa'me chukuna", chiisina repaña jünisösirumu Dios pa'ichejare ai sani re'oja'che pa'ijanaa'me. ²⁵ Pái rúa si'ache paanapi chũ'ure cuasamaneni repaña jünisösirumu vati toana sani uujanaa'me. Ūcuachi'a repaña paasi'e peore cho'osöja'mu. ²⁶ Pái chũ'ure cuasanata'ni chekunani vajuchujũ, "Jesure cuasamanaa'me chukuna. Ūcuachi'a Repau chũ'ojẽ'e vesunaa'me chukuna", chiime masinata'ni. Jã'aja'ñe i'kasinare rúa cu'ache ti'ñjeja'mu. Na'a pa'isirumu chũ'u, Dios Raosi'ku, cunaumu muisi'kupi chejana jo'e cajeja'mu. Chũ'u Ja'ku Dios ángelena'me ko'sija'icheja'che ko'sija'iu cajeja'mu chũ'u. Caje jã'aja'ñe i'kasinare ũcuaja'che, "Inare pái vesumu chũ'u", chiija'mu chũ'u reparumu. ²⁷ Mũsanukona icheja chũ'ure ja'me pa'ina chuta'a jünisömarumuna chũ'u Dios Raosi'kupi páire masi chũ'ukuna ñajanaa'me mũsanukona. Ūcuarepaa'me jã'a —chiniasomu Jesús repañare pái.

Rúa ko'sija'iu Jesús carũhisi'ere kũamu

(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)

²⁸ Repañare cutusirumu, ochorepaumucujña pa'isirumuna Dioni sãsa chini aikũtina mũniasomu Jesús. Pedro'te, Santiago'te Juanre jã'anarechi'a ja'me mũaasomu repau. ²⁹ Dioni sãeũ ti'ñja'iu carũniasomu repau. Repau ju'ikãña ũcuaja'che rúa poko'sijakãña carũniasomu. ³⁰⁻³¹ Carũni nukakuna mũmupái rúa ko'sijanapi te'eka'chapana peosichejapi teana rani nukaju Jesús Jerusalén vũ'ejoopo jũ'ijañere cutuasome. Aperumu pa'isina paniasome repaña Moisenaa'me Elías. ³² Cutujuna Pedro chekunana'me rúa hukuanata'ni kãima'ñe Jesuni rúa ko'sija'iu ni ñaju paniasome, repau'te ja'me pa'inare ka'chanare ũcuachi'a.

³³ Repanapi Jesuni cutu pi'ni saipi'rajuna masi cuasavesuku Pedro ija'che i'kaasomu Jesure:

—Masiu, maipi ichejare pa'ijuna rúa re'omu. Vũ'ñaruã chotevũ'ñaruã cho'okañu chiime chukuna, mu'u vũ'eruna'me Moisés vũ'eruna'me Elías vũ'eru —chiniasomu Pedro.

³⁴ Chuta'a i'katona Moisenaa'me Elíana'me Jesús nukachejana pikopi caje ta'pisõna repanapi piko sa'navu'te nukaju Jesús neena rúa kukusoasome.

³⁵ Ūcuarumu piko sa'navuji chũ'o i'kache ija'chere asaasome repaña: "Iku chũ'u chũ'u oiũ paaku'mu. Repau chũ'ore asaju pa'ijũ'u mũsanukona", chiiche'te asaasome repaña.

³⁶ Jã'aja'ñe chiiche asa jo'e ñato Jesús te'eu nukasomu. I'kama'ñe ña repaña ñasi'e reparumu chekunarejẽ'e kuamaneasome repaña Pedrona'me Santiagona'me Juan.

Chũiva'ure vatire paava'uni Jesús vasosi'ere kũamu

(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)

³⁷ Jo'e apeñatato aikũti muisi'kupi Jesupi cajeuna pái jainuko repauni ñañu chini rianasome. ³⁸ Ratena repañare pái ja'me pa'ikujũ cuiku Jesuni re'oja'chere sãniasomu.

—Masiu, chũ'u chũiva'ure ñajũ'u. Ūcuate'eva'ua'mu iku. ³⁹ Vatipi si'arumu chẽa paaku chũ'ukuna rúa cuiku vẽ've curuku repau chũ'opoji coo rúa raoku pa'imũ iva'u. Iva'ure rúa asi cho'o etakũta'ni vati, ai etama'mu iva'ure. ⁴⁰ Mu'u neenare sãesi'ku'a'mu chũ'u, vatini

eto saokaapu chini. Jã'ata'ni etovesusinaa'me repaña —chiniasomu repau.

⁴¹ Chikuna Jesús i'kaasomu repau'te.

—Musanukona pã i'rumu cana chu'ure masi cuasama'me. Rua tiiñe cuasame musanukona. ¿Keekerumu musanukona tiiñe cuasache ñaku pa'iche chu'u? —Jã'aja'ñe i'ka pi'ni— Ichejana rajũ'u mu'u chiiva'ure —chiniasomu Jesús.

⁴² Chikuna rianasomu repava'u. Raiuna vatipi cho'o tãuuna uhiu vë've curuasomu repau. Jã'aja'ñe cho'okuna ña Jesupi vatini, “Etajũ'u”, chikuna etaasomu vati. Repava'ure vaso pi'ni, puka'kuni co'choasomu repau. ⁴³ Jesupi jã'aja'ñe cho'ouna ña kukuso pã i'ucuanuko, “Dios peore masiku'mu”, chiniasome.

Repau chuenisojachere jo'e kũamu Jesús

(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)

Jã'ajekuna Jesús repau neenare ija'che i'kaasomu:

⁴⁴ —Chu'u i'kache asa cavesumanejũ'u. Chu'ure Dios Raosi'kure cuhena pã cu'ache cho'oa'ju chini chëa jo'kajanaa'me —chiniasomu repau repanare.

⁴⁵ Jã'ata'ni repau i'kache asavesuasome repaña. Reparumu Dios repanapi masi asamanea'ju chini asavesache cho'oasomu repanare. Masi asamanata'ni repau'te Jesure sëevajuchuasome repaña.

Jesús neena, “¿Neepi na'a rua masiche?”, chiisi'ere kũamu

(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)

⁴⁶ Ūcuarumu Jesús neena ija'che sãiñechi'a cutuasome: “Mai icheja pa'ina, ¿neepi na'a rua masiche?”, chiniasome. ⁴⁷⁻⁴⁸ Jã'aja'ñe cutujuna repaña cuasaju cutuche ñaasomu Jesús.

Ña chiiva'ure juha ra, repau'te kueñe nuko ija'che i'kaasomu repau: —Pã chu'ure masi cuasana chiiva'nare ikujava'nare pojona chu'ure ũcuaja'che pojome. Pã chu'ure pojona chu'ure Raosi'kure ũcuaja'che pojome. Pã rua vesuva'napi chu'una'me ja'kure pojoni Diopi ñato rua masinaa'me —chiniasomu Jesús repanare.

Maire cu'ache cho'omana pojou re'oja'che cho'okaimaire maire

(Mr 9.38-40)

⁴⁹ Ūcuarumu Juan ija'che i'kaasomu Jesure:

—Masiu, chekure pãu'te vati pã sa'navuã pa'inare eto saoku'te ñasinaa'me chukuna. “Jesupi chu'ukuna cho'omu chu'u”, chiisi'kua'mu repau vatire eto saoni. Jã'aja'ñe cho'ouna ña ũseju i'kasinaa'me chukuna repau'te, maire ja'me cho'okaima'kujekuna —chiniasome repaña repau'te.

⁵⁰ Chitena asa,

—Jã'aja'ñe cho'onare ũsemanejũ'u. Pã maire cuhemana maire ja'me cho'okainaa'me —chiniasomu Jesús repau'te Juanre.

Juanna'me Santiago cho'oñu chiiche'te ũsemu Jesús

⁵¹ Ūcuarumu Jesús repau cunaumu muirumu ti'acuhakuna saivajuchuma'ñe Jerusalenna saipi'raasomu. ⁵² Saipi'raku chekunani charo saona Samaria cheja cajoopona sani, repau kãijavu'ere sëekanasome repaña. ⁵³ Sëejatena Jesupi ũcuajoopona sakuna repajoopo cana pojomanasome repau'te, Jerusalenna saiuna.

⁵⁴ Repauni pojomaruna ña repau neena Santiagona'me Juan i'kaasome.

—Chukuna'te Paaku, ¿inapi mu'are cuhenapi uusōa'ju chini, “Cunaumupi toa cajeche chū'ujū'u”, chiiku mu'u chukuna'te? — chiniasome repana.

⁵⁵ Jā'aja'ñe i'karena churi ña,

—Jā'aja'ñe cho'omanejū'u. Musanukonapi cu'ache cho'oñu chiiche cuhemu Dios Rekocho. ⁵⁶ Chu'u, Dios Raosi'ku pāire cu'ache cho'ora chini cajesi'kuma'mu. Pāire oiū vati toa sani uuche'te ũsera chini cajesi'kua'mu chu'u —chiniasomu Jesús repau neenare. Ūcuarumu Jesús repau neenana'me chekūjoopona saniasomu.

Jesure ja'me kuñu chiisina i'kasi'ere kuumu

(Mt 8.19-22)

⁵⁷ Ma'ari saijuna cheku pāiū i'kaasomu Jesure.

—Mu'una'me ũcuauachejña mu'u ku'ichejña ku'iu mu'u chū'uñe'te cho'oku pasa chiimu chu'u —chiniasomu repau.

⁵⁸ Chikuna Jesús i'kaasomu repau'te.

—Ā'care'achai kāicojña paame. Pī'ava'na ũcuaja'che kāisuvuā paame. Chu'u, Dios Raosi'kuta'ni, kāichejñajē'e peova'u pa'imū — chiniasomu repau.

⁵⁹ Chini Jesús chekuni i'kaasomu.

—Chu'uni ja'me ku'iu chu'u chū'uñe'te cho'oku pa'ijū'u — chiniasomu Jesús repau'te.

Chikuna,

—Pāi Ūcuanukore Paaku, cha'ajū'u aperumu. Chu'u ja'kuva'uni tājasa. ¿Īsema'ku mu'u? —chiniasomu repau repau'te.

⁶⁰ Jā'aja'ñe i'kauna asa Jesús i'kaasomu repau'te.

—Chekunapi chu'are cuasamanajēu repana rekoñōā jūnisōsinaja'ñe pa'inapi repana majapāi jū'isinare tāa'ju. Mu'uta'ni pāi cu'ache cho'оче ũhasinare Dios chēa paache'te rani kuaku pa'ijū'u —chiniasomu repau.

⁶¹ Jā'aja'ñe i'kauna cheku i'kaasomu repau'te.

—Pāi Ūcuanukore Paaku, mu'una'me kusa chiimu chu'u. Jā'ata'ni charo chu'u majapāire, “Saimu chu'u”, chiijasa chiimu chu'u. ¿Īsema'ku mu'u? —chiniasomu repau.

⁶² Chikuna asa i'kaasomu repau.

—Pāi Dios chū'uñe cho'oñu chiinapi repana aperumu pa'isi'ere jo'e pa'iuakuna Repau chū'uñe'te cho'oma'to Dios neena pa'icu'amū — chiniasomu Jesús repau'te.

10

Repaū neenare setentarepanare saomū Jesūs

¹ Na'a pa'isirumu Jesús chekunare setentarepanare ku'e chēa i'kaasomu.

—Musanukona ũcuanuko te'eka'chapanachi'a vu'ñajoopoāna saijū'u. Chu'u saijajoopoāna'me chu'u saijachejñana charo sani Dios chu'ore chu'vaju pa'ijū'u —chiniasomu Jesús repanare.

² Repanani saopi'raku i'kaasomu repau.

—Asarepajũ'ũ. Trigo tuarũmu trigo chio paakũji cho'ochẽ cho'onare ku'e saosomũ, repaũni trigo'te tuakaarũ chini. Repaũ repañare saosirũmu cho'ochẽji ruarepajekũna cho'ochẽ cho'onari karasõasome. Cho'onapi karasõkũna chio paakũni chũ'o raoasome repaña, chekũnani raoa'ku chini. Dios chũ'o chũ'vache ũcuaja'che jã'aja'ñea'me. Dios chũ'o chũ'vanapi karasõjũna Dios chũ'o asamana rua jainũkoa'me. Jã'ajekũna Dioni sãejũ'ũ musanũkona, Repaũ chũ'o chũ'vanani na'a jainũkore ku'e raoa'ku. ³ Musanũkonare, “Saijũ'ũ”, chiimũ chũ'ũ. Ovejachĩiva'nare chai pa'ichejũana saocheja'che musanũkonare cuhena pa'ichejũana somũ chũ'ũ. ⁴ Musanũkonapi sani turu cu'amajũnarũã mañajaturujẽ'e samanejũ'ũ. Kurijẽ'e samanejũ'ũ. Cũ'akorophe'rejẽ'e samanejũ'ũ. Ũcuaja'che ma'a saiju ti'jũenare canũkama'ñe sãejũ saijũ'ũ. ⁵ Ũcuaja'che musanũkonapi ku'ijũ pãĩ vũ'ñana kakani, “Diopi musanũkonare re'oja'che cho'okaau”, chiijũ'ũ repavũ'e pa'inare. ⁶ Repavũ'e pa'ikũji re'oja'che pa'ineeku pa'ito musanũkona sãekaisi'e Diopi re'oja'che cho'okaija'mũ repañare. Jã'ata'ni re'oja'che pa'icuheku pa'ito musanũkona sãekaisi'e re'oja'che cho'okaimaneja'mũ Dios repañare. Musanũkona Diore sãekaisi'e sãema'ñeja'ñe pa'ija'mũ repañare. ⁷ Ũcuate'evũ'e pa'ijũ pa'ijũ'ũ musanũkona. Chekũvũ'ña pa'imanejũ'ũ. Ũcuavũ'ere pa'ijũ repavũ'e pa'ina ãũñe'te ãũ ãijũ pa'ijũ'ũ. Musanũkona ãija'ñe ãũ pãĩ chũ'vache ro'ia'me. ⁸ Ũcuaja'che musanũkonapi vũ'ejoopona sani t'arena repajoopo canapi musanũkonani cuhema'to repaña ãũñe ãũ ãijũ'ũ. ⁹ Ũcuaja'che repajoopo pa'iva'nare jũ'iva'nare vasoju'ũ. Ũcuachi'a ija'che kũajũ'ũ repañare: “Dios Raosi'ku pãire chũ'ũpi'ramũ”, chiijũ'ũ. ¹⁰ Ũcuaja'che musanũkonapi vũ'ejoopona sani t'arena repajoopo canapi musanũkonani cuheto ija'che i'kajũ callejoovũna etajũ'ũ: ¹¹ “Ijoopoquee cha'o chũkũna cũ'akorophe're chũ'isi'ere t'ito to'jũome chũkũna, pãipi musanũkona cu'ache cho'osi'ere ña masia'ju chini. Asarepajũ'ũ; Dios Raosi'ku pãire chũ'ũpi'ramũ”, chiijũ'ũ musanũkonare cuhenare. ¹² Iere musanũkonani kũara: Pãĩ cho'ochẽ Dios ña ro'iche chũ'ũrũmu t'aru rua cu'ache ti'jũeja'mũ Sodoma vũ'ejoopo pa'isinare. Jã'ata'ni musanũkona chũ'vache asacuhesinare na'a rua cu'ache ti'jũeja'mũ —chiniasomũ Jesús repañ neenare.

*Dios chũ'o jachana pa'iche'te kũamũ
(Mt 11.20-24)*

¹³ Ũcuarũmu Jesús jo'e ija'che i'kaasomũ:

—Dios aperũmu Sidón vũ'ejoopona'me Tiro vũ'ejoopo pa'inare Repañ masiche cho'o ñomaneasomũ. Repañani chũ'vakũ cho'o ñoru cu'ache cho'ochẽ ũhasõ, vãkiniokãñapi sa'che repaña sũjona ũhacũtapi chu'chura'asinaa'me repaña, chekũnapi ña, “Cu'ache cho'ochẽ ũhasõsinaa'me ina”, chiapũ chini. Musanũkonata'ni chũ'ũpi chũ'vakũ Diochi'a cho'omasiche cho'okũna ñasinaa'me, Corazín vũ'ejoopo pa'inana'me Betsaida vũ'ejoopo pa'ina. Jã'ata'ni ũcu cu'ache cho'ochẽ ũhasõmanesinaa'me musanũkona. Jã'ajekũna rua cu'ache ti'jũeja'mũ musanũkonare Corazín vũ'ejoopo pa'inana'me Betsaida vũ'ejoopo pa'inare. ¹⁴ Na'a pa'isirũmu Dios pãĩ ũcuanũko cho'ochẽ ña ro'iche chũ'ũmucuse t'aru Sidón vũ'ejoopo pa'isinana'me Tiro vũ'ejoopo pa'isinare rua cu'ache ti'jũeja'mũ.

Jã'ata'ni mʉsanʉkonare Corazín vʉ'ejoopo pa'inana'me Betsaida vʉ'ejoopo pa'inare na'a rʉa cu'ache t'i'jñeja'mʉ, chʉ'u cho'oche ñasinata'ni jachasi'e ro'i.

¹⁵ 'Mʉsanʉkona Capernaum vʉ'ejoopo pa'ina, “Dios pa'ichejana saijanaa'me mai”, chiime. Jã'ata'ni Dios mʉsanʉkonare Repaʉ pã i'ucuanʉko cho'oche ña ro'iche chʉ'u'umucuse t'i'aru vati toana saoja'mʉ —chiniasomʉ Jesús repanare.

¹⁶ Chini repaʉ neenare jo'e i'kaasomʉ repaʉ.

—Pã i' mʉsanʉkona i'kache asa jachamana chʉ'u i'kache i'cuaja'che asa jachama'me. Pã i' mʉsanʉkonare cuhena chʉ'ure i'cuaja'che cuheme. Pã i' chʉ'ure cuhena chʉ'ure Raosi'kure Diore i'cuaja'che cuheme —chiniasomʉ Jesús repanare.

Dios chʉ'o chʉ'vañu chini saisina setentarepana co'isi'ere kuamu

¹⁷ Jesupi saõna chʉ'vajani pojõjʉ co'i repaʉni kʉaasome repana setentarepana.

—Chʉkuna'te Paaku, chʉkuna mʉ'u ku'e chẽa saosinapi chʉ'u'juna pã i' sa'navuã pa'isina vati eta saisinaa'me —chiniasome repaʉ repaʉ'te.

¹⁸ Jã'aja'ñe kuarena asa repanare ija'che i'kaasomʉ repaʉ:

—Vati aire cunaʉmupi oko fe'neñeja'ñe na'mi tuã'ikuni ñasi'kua'mʉ chʉ'u. ¹⁹ Jã'ata'ni chʉ'u mʉsanʉkonare Diochi'a cho'omasiche'te cho'oa'jʉ chini masire jo'kasi'kua'mʉ. Masinajejʉ mʉsanʉkonapi añana'me puni tumunijẽ'e asi cho'omanejanaa'me. I'cuaja'che vati cho'oche peore i'ʉsejanaa'me mʉsanʉkona. Jã'are cho'o'jʉ jma-makarujẽ'e cu'ache cho'ocojñõmanejanaa'me mʉsanʉkona. ²⁰ Pã i' sa'navuã pa'inare vati etoni pojõmanejũ'u mʉsanʉkona. Utija'ophuro cunaʉmʉ pa'iphurona Dios mʉsanʉkona mami tochasi'ere cuasajʉ pojõjũ'u —chiniasomʉ Jesús repaʉ neenare.

Jesús pojokʉ i'kasi'ere kuamu

(Mt 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Repaʉmʉ Jesús, Dios Rekochoji repaʉni ja'me pa'iuna rʉa pojokʉ i'kaasomʉ.

—Ja'ku, mʉ'u cunaʉmʉ pa'inana'me cheja pa'inare peore chʉ'u'ku'mʉ. Mʉ'ure rʉa pojokʉ i'kamʉ chʉ'u. Pã i, “Mʉ'u chʉ'o peore masinaa'me chʉkuna”, chiijʉ cuasanare mʉ'u chʉ'o asamasiche i'ʉsemʉ mʉ'u, repanapi asavesuã'jʉ chini. Jã'ata'ni pã i' chii'va'naja'ñe vesujʉ, “Dios chʉ'o'jẽ'e vesunaa'me chʉkuna”, chini cuasanarechi'a mʉ'u chʉ'o asamasiche jo'kakʉ'mʉ mʉ'u, repanapi asamasia'jʉ chini. Jã'aja'ñere chiimʉ mʉ'u. Jã'ajekuna, “Re'orepamʉ”, chiimʉ chʉ'u mʉ'ure —chiniasomʉ Jesús Puka'kure.

²² Diore i'ka pi'ni pãire i'kaasomʉ repaʉ.

—Chʉ'u Ja'ku Repaʉ pa'iche masiche peore jo'kasi'kua'mʉ chʉ'ure. Chʉ'u pa'iche vesume pã i. Chʉ'u Ja'kuta'ni masimʉ. I'cuaja'che chʉ'u Ja'ku pa'iche vesume pã i. Chʉ'uta'ni Repaʉ pa'iche masimʉ, Repaʉ Mamakujekʉ. Chʉ'ure kʉaʉanarechi'a chʉ'u Ja'ku pa'iche kuamʉ chʉ'u —chiniasomʉ Jesús repanare.

²³ Jã'aja'ñe i'kakʉ repaʉ neenarechi'a i'kaasomʉ repaʉ.

—Chura chʉ'uni ja'me pa'ijuna rʉa re'omʉ mʉsanʉkonare, chʉ'upi si'ache cho'o ñokuna. ²⁴ Aperaʉmʉ pa'isina Dios chʉ'o kʉasinana'me

pāi chũ'usina irumũ musanukona ñañeja'ñere ñañu chiisinata'ni ñamaneasome. Ūcuachi'a irumũ musanukona asacheja'chere asañu chiisinata'ni asamanesinaa'me repaña —chiniasomũ Jesús repaũ neenare.

Samariapāiũ re'okũ cho'osi'ere Jesús cuasakũ kuasi'ere kuamũ

²⁵ Ūcuarumũ judiõpāi che'chokũ Jesuni cutura chini mũaasomũ, repaũ masiche'te cho'o ñara chini. Mũa repaũ'te ija'che sēniasomũ repaũ:

—Masiũ, chũ'upi Dios pa'ichejana ai sani pasa chini, ¿je'se cho'oja'che? —chiniasomũ repaũ.

²⁶ Chikũna Jesús i'kaasomũ repaũ'te.

—Dios chũ'o tocha jo'kasi'e, ¿ũquere kuaku? Mũ'upi ñato, ¿je'se kuaku? —chiniasomũ repaũ.

²⁷ Chikũna i'kaasomũ repaũ.

—Dios chũ'o tocha jo'kasi'e ija'che kuamũ:

Pāi musanukonare ũcuanukore Paaku'te Diore musanukona aũna'me rekoñõaña'me kokana'me cuasache peore jã'api rua cuasaju pa'ijũ'ũ.

Musanukona meñe oicheja'che kueñe pa'inare oiju pa'ijũ'ũ.

Jã'aja'ñe kuamũ Dios chũ'o, aperumũ tocha jo'kasi'e —chiniasomũ repaũ pāi che'chokũ.

²⁸ Jã'aja'ñe i'kaũna asa Jesús i'kaasomũ repaũ'te.

—Rũhiñe i'kamũ mũ'ũ. Mũ'upi jã'aja'ñe cho'oni Dios pa'ichejare ai sani pa'ija'mũ —chiniasomũ Jesús.

²⁹ Jã'aja'ñe i'kaũna asa, pāipi repaũni ña, “Ūcuarepa cho'okũ'mũ iku”, chiijũ cuasaa'ju chini Jesure jo'e sēniasomũ repaũ.

—¿Nee'a'ñe chũ'ũre kueñe pa'ina? —chiniasomũ repaũ.

³⁰ Chikũna Jesús ija'chere cuasakũ kũaasomũ repaũ'te:

—Pāiũ Jerusalén vũ'ejoopoji Jericó vũ'ejoopona cajeasomũ. Caje-kũna pāi cu'ana ma'ana tijña chēaasome repaũ'te. Chēa repaũ cu'amajñaruã tutesõ, repaũ ju'ikãñaruã tĩ'te, repaũ'te ai jũ'iñetũ'ka rua vani jo'ka sanisõasome repaña. ³¹ Vani jo'ka satena judiõ phairipāiũ ũcuama'api rani chueesiva'ũni ña ma'a chekũkã'kona jēni pachu carani saniasomũ. ³² Carani sakũna chekũ, Leví jo-josi'ku Dios vũ'e cho'oche cho'okaikũ ũcuama'api rani ũcuaja'che chueesiva'ũ ũhicheja tĩ'a ma'a chekũkã'kona jēni pachu carani saniasomũ. ³³ Chekũ, Samariapāiũta'ni ũcuama'api raiũ chueesiva'ũ ũhicheja tĩ'a ña oniasomũ repava'ũre. ³⁴ Ña oiu repava'ũ asimajñana pĩsi ũche conona'me u'chape'e ro'vecuha, kãñase'repi vēekanasomũ repava'ũre. Vēe pi'ni repaũ burrova'upi tuo sa, pāi kãivũ'ere paaku kuirasomũ repaũ. ³⁵ Jo'e apeñatato repaũ Samariapāiũ saipi'raku, repavũ'e paaku'te denario kurire're ka'chare're mini ñsiku ija'che i'kaasomũ: “Iva'ũre chueesiva'ũre kuirakaijũ'ũ chũ'ũre. Chũ'ũ ro'isinuko tĩ'ama'to mũ'upi ro'ikaijũ'ũ. Chũ'ũ jo'e raisirumũna mũ'ũ ro'ikaisinuko ro'ira mũ'ũre”, chiniasomũ Samariapāiũ —Jã'aja'ñe kũaasomũ Jesús repaũ'te judiõpāi che'chokũ'te.

³⁶ Jã'aja'ñe kũa pi'ni Jesús repaũ'te chũ'o sēniasomũ.

—Chueesiva'ũ ũhisima'a amũpāi chotena te'enachi'a saijũ ñaasome repaũ'te. Jã'ata'ni te'eu re'oja'che cho'okanasomũ repaũ'te, pāi

kueñe pa'inare re'oja'che cho'okaicheja'che. ¿Kaupi repau'te jā'aja'ñe cho'okaku? —chiniasomu Jesús repau'te.

³⁷ Chikuna,

—Chueesiva'ure ña oisi'kupi re'oja'che cho'okaisi'kua'mu repau'te — chiniasomu judíopāi che'choku.

Chikuna,

—Ūcuarepaa'me jā'a. Mu'ujē'e ūcuaja'che sani chekunani ña oiu re'oja'che cho'okaiu pa'ijū'u —chiniasomu Jesús judíopāi che'choku'te.

Martana'me María vu'ere pa'imu Jesús

³⁸ Ūcuarumu Jesús repau neenana'me jo'e saiū chekūjooopona tī'auna romichíio Marta repao vu'ena Jesure soni mutuaasomo. ³⁹ Repao Marta cho'jeo María ve'easomo. Jesupi kaka pūuasana repau che'choche'te asara chini repau'te kueñe pūuasasomo repao María. ⁴⁰ Jā'ata'ni Marta, vu'e cho'omajñaruãre te'eo cho'o ca'naso, Jesure kueñe rani ija'che i'kaasomo:

—Pāi Ūcuanukore Paaku, chu'u cho'jeo cho'omajñaruã ja'me cho'oma'mo chu'ure. Chu'uchi'a te'eva'o cho'oko pa'imo. ¿Chu'ure ña oima'ku mu'u? I'kajū'u repao'te chu'ure ja'me cho'oa'ko —chiniasomo repao repau'te.

⁴¹ Chikona Jesús i'kaasomu repao'te.

—Asarepajū'u, Marta. Mu'u pa'iche'te ruarepa peore cuasako oimo mu'u. ⁴² Re'oja'che pa'iche chuta'a chēama'mo mu'u. Muche'ota'ni chu'u che'choche'te asaneeko re'oja'che pa'iche'te chēacuhamo. Jā'aja'ñe cho'oko'te ūsema'mu chu'u —chiniasomu Jesús repao'te Martare.

11

Diore sēeñe'te che'chomu Jesús

(Mt 6.9-15; 7.7-11)

¹ Ūcuarumu Jesús repau saisichejare pa'iu Dioni sēniasomu. Sēni pi'niuna repau neeku te'eu ija'che i'kaasomu repau'te:

—Chukuna'te Paaku, Diore sēeñe'te che'chojū'u chukuna'te, Juan repau neenare che'chosi'aja'che —chiniasomu repau.

² Chikuna Jesús repau neenare i'kaasomu.

—Musanukonapi Diore sēni ija'che i'kajū'u:

Ja'ku, Cunaumu Pa'iku, pāi mu'ure vajuchuju pojoa'ju.

Ūcuachi'a mu'u chū'uñe pāi ūcuanuko cho'ojarumu tī'aa'ku.

Cunaumu pa'ina mu'u chū'uñe masi cho'ocheja'che cheja pa'ina ūcuaja'che re'oja'che cho'ojū paapu.

³ Ūcuachi'a chukuna chiiche āu si'aumucujña īsijū'u, chukuna āijañe.

⁴ Chukuna cu'ache cho'oche jo'e cuasamanejū'u, chukuna'te pāi cu'ache cho'osi'e chukuna jo'e cuasama'ñeja'ñe.

Chukuna'te vatipi chū'ukuna cu'ache cho'oñu chiito mu'upi ūsekaijū'u, cho'omanea'ju chini.

Jā'aja'ñe i'kaju Diore sēeju pa'ijū'u —chiniasomu Jesús repanare.

⁵⁻⁶ Chini repanare jo'e i'kaasomu repau.

—Chekuruumu musanukona te'eu mu'ure kueñe pa'iku mu'u vu'ena ñamirepana muamu. Mua jatisa'aro tī'a ve'sere nukaku ija'che i'kamū: “Chu'ure re'oku, vuni pāra'puruã chotera'puruã īsijū'u chu'ure. Jo'e

co'chora chu'u mu'ure. Cheku chu'ure re'oja'che cho'oku so'opi raiu churepara chu'u vu'ena ti'amu aiñejē'e peokuni", chiimu repau chekurumu mu'ure. ⁷ Jā'aja'ñe sēeto mu'u chekurumu ija'che i'kamū: "Cho'ouama'ñe cho'omanejū'u chu'ure. Jatisa'aro jeosōcuhasi'kua'mu chu'u. Kāsa chini chu'u chīiva'nana'me umesōcuhasi'kua'mu chu'u. Mu'u sēeñe vūni īsima'mu chu'u", chiimu mu'u repau'te.

⁸ 'Asarepajū'u, musanukona. "Chu'ure re'oku'mu", chiikuta'ni repau sēeñe vūni īsima'mu mu'u. Jā'ata'ni, "Chu'uni jeereparumu sēeto asa ca'nasō, vūni īsija'mu chu'u", chini cuasa, vūni repau chiiche peore īsija'mu mu'u repau'te.

⁹ 'Ija'che kuamu chu'u musanukonare: Ūcuaja'che musanukona chiiche cuhama'ñe Dioni rua sēeju pa'ijū'u īsia'ku. Cuhama'ñe sēeju pa'ito īsija'mu Repau. Ūcuachi'a musanukona Repau'te sēesi'e cha'ajū'u īsia'ku. Cha'ani koojanaa'me musanukona. Ūcuachi'a pāiu repau'te re'oku vu'ena mua ti'a jatisa'aro'te nukaku, repau chiiche'te koorepara chini cuhama'ñe rua jeerumu sēeu pa'icheja'che Diore rua jeerumu sēeju pa'ijū'u. Jā'aja'ñe cho'uju pani koojanaa'me musanukona. ¹⁰ Repanare karache'te Diore sēena koojanaa'me. Ūcuachi'a Repau'te sēesi'e cha'ana koojanaa'me. Ūcuachi'a pāiu repau'te re'oku vu'ena mua ti'a jatisa'aro'te nukaku, rua jeerumu sēeu pa'iu koocheja'che koojanaa'me pāi, Diore rua jeerumu sēeju pa'ina.

¹¹ 'Musanukona umupāi chīi paana, asarepajū'u. Mu'u chīipi mu'uni pāre sēeto catapu'te mini īsima'me musanukona. Jā'apāni chiacha va'ire sēeto añani mini īsima'me musanukona. ¹² Kura chiapu sēeto punioni mini īsima'mu mu'u repau'te. Jā'aja'ñe cho'omanaa'me musanukona. ¹³ Cu'ache pa'inata'ni musanukona chīiva'nare re'oja'chere īsinaa'me musanukona. Mai Ja'ku, Dios, Cunaumu Pa'iku na'a re'oja'chere īsiku'mu maire. Pāipi Repau'te sēeto Repau Rekocho'te īsiku'mu Repau repanare —chiniasomu Jesús repanare.

Pāi Jesure, "Vatini paaku si'ache cho'omasimu", chiisi'ere kuamu (Mt 12.22-30; Mr 3.20-27)

¹⁴ Ūcuarumu Jesús vatire pāiu'te chu'o cutuche ūsekuni eto saokaniasomu. Eto saouna vatire paasi'kupi, chu'o cutumanesi'kupi chu'ore cutukuna ña kukuasome pāi. ¹⁵ Pāi te'ena ija'che i'kaasome:

—Vati chū'ukūji Beelzebuji cho'okaiuna vati ūcuajanare eto saoku'mu iku Jesús —chiniasome repaana.

¹⁶ Jā'aja'ñe i'karena chekuna Jesús masiche'te masiñu chini ija'che i'kaasome:

—Diochi'a cho'omasiche'te cho'o ñojū'u chukuna'te —chiniasome repaana.

¹⁷ Jā'aja'ñe i'kajuna Jesús repaana cuasaju cutuche'te masiku ija'che i'kaasomu repanare:

—Pāi ūcuate'echeja pa'inapi sāiñechi'a cavani vaiju si'asōjanaa'me. Ūcuachi'a majapāichi'api ūcuate'evu'e pa'inapi sāiñechi'a cavani majapāi sējosōjanaa'me. ¹⁸ Ūcuachi'a vati aipi repau neenana'me sāiñechi'a cavato repau chū'uñe si'asōmu. Jā'ata'ni musanukona chu'ure, "Vati chū'ukūji Beelzebuji vati ūcuajanare eto saomasiche jo'kasi'kua'mu mu'ure", chiime. ¹⁹ Jā'aja'ñe musanukonapi i'karena iere sēmumu chu'u: Musanukona neenare,

¿Jaapi vati eto saomasiche jo'kau? ¿Vati aipi jo'kau? Ija'che chiiju séejũ'u repanare: “¿Vati eto saomasiche vati aipi jo'kau musanukonare?” chiijuũ'u. Jã'aja'ñe sêeto repana musanukonare, “Rũhiñe cuasama'me musanukona”, chiijanaa'me. ²⁰ Chu'u vati eto saomasiche Dios jo'kasi'ea'me. Chu'upi Dios jo'kasi'ere cho'okuna ña, “Dios pãi ũcuanukore chũ'uku'mu”, chiiju masijanaa'me pãi.

²¹ Pãiu rua kokauji rua vaiche paakuji repau vu'ere pẽ'jeto repau cu'amajñaruã ñaacu'amũ. ²² “Vaiche'te paakuna chu'u neemajñaruã ñaamanejanaa'me pãi chu'ure”, chini cuasaku pojomu repau. Jã'ata'ni repau'te na'a rua koka paakuji rani, repau'te vani kukosõ, repau paaku pojosi'e vaichena'me cu'amajñaruã tutesõja'mu repau'te. Tutesõ repau neenani ñisija'mu —chiniasomu Jesús repanare.

²³ Chini ija'che i'kaasomu repau:

—Pãi chu'ure jovomana cuheme chu'ure. Cuheju chekunapi chu'uni jovoñu chiito ñseme repana, chu'uni jovomanea'ju chini —chiniasomu Jesús repanare pãi.

Vati pãiu sa'navu'te pa'iu eto saocojñosi'kupi jo'e pãiu'ni co'iche'te kũamu

(Mt 12.43-45)

²⁴ Ūcuarũmu Jesús repanare pãi jo'e ija'che i'kaasomu:

—Pãiu sa'navu pa'isi'kuni etosõru vati sani oko peocheñare ku'iu pa'imũ puacheñare ku'eku. Jã'ata'ni jñaamaneni, “Chu'u vu'ejachena co'ira pãiu sa'navuna”, chini cuasamu repau. ²⁵ Jã'aja'ñe cuasa repau co'i ñato pãiu sa'navu vu'e ju'o care'vasivu'ejache re'oja'imũ. ²⁶ Jã'aja'ñere rani ña jo'e sani chekunare vati repau'te na'a rua cu'anani sieterepanare ku'e jña ra pãiu sa'navuna pañu chini ũcuanuko kakame repana. Jã'ajekuna pãiu aperũmu cu'ache pa'isi'e na'a rua cu'ache pa'imũ —chiniasomu Jesús repanare.

Ūcuarepa pojoku pa'iche'te i'kamũ Jesús

²⁷ Jã'aja'ñe i'katona pãina'me pa'ikoji romio wjachu'opi i'kaasomo Jesure.

—Mu'ure jña jojasi'ko rua pojoko pa'icosomo —chiniasomo.

²⁸ Chikona i'kaasomu repau.

—Ūcuarepaa'me jã'a. Pojoko pa'imo repao. Jã'ata'ni Dios chu'o asa jachama'ñe cho'ona repao'te na'a rua pojoku pa'ime —chiniasomu Jesús repao'te.

Pãi cu'ache pa'ina Jesure, “Diochi'a cho'omasiche'te cho'o ñojũ'u”, chiisi'ere kũamu

(Mt 12.38-42; Mr 8.11-12)

²⁹ Ūcuarũmu Jesús pãipi repau pa'ichejana chi'irena ija'che i'kaasomu repanare:

—Pãi irũmu cana cu'ache pa'inaa'me. Chu'ure, “Dios Raosi'kũma'mu Jesús”, chiime repana. Jã'ata'ni, “Diochi'a cho'omasiche'te cho'o ñojũ'u chũkuna'te”, chiime repana, chu'u pa'iche'te masiñu chini. Jã'ata'ni cho'o ñoma'mu chu'u repanare. Jonás cho'ocojñosi'ejachechi'a cho'ocojñoja'mu chu'u. ³⁰ Aperũmu Níneve vu'ejoopo pa'isina Jonás cho'ocojñosi'ere asa, “Dios raosi'kũcosomu jã'ũ”, chiniasome. Chu'u Dios Raosi'ku Jonás cho'ocojñosi'ejache cho'ocojñoja'mu, pãipi asa, “Jesús Dios Mamaku'mu”, chiiju cuasaa'ju chini. ³¹ Aperũmu

pa'isi'ko s̄urip̄ cakā'ko canare p̄ai ch̄ũ'usi'ko r̄ua so'opi Salom̄on r̄ua masīu ch̄ũ'vache'te asara chini r̄aniasomo. Rep̄au'te Salom̄on'te na'a r̄ua masīuji ichejare pa'im̄u ch̄ũ'ũ. J̄ā'ata'ni ch̄ũ'ũ ch̄ũ'vache asacuheme m̄usan̄ukona ir̄um̄u cana. J̄ā'ajek̄una Dios p̄ai ũcuan̄uko cho'oche ña ro'iche ch̄ũ'ũumucuse t̄i'aru aper̄um̄u pa'io p̄ai ch̄ũ'usi'kopi ija'che i'kaja'mo m̄usan̄ukonare, ir̄um̄u pa'ij̄u ch̄ũ'ũre cuasamanesinare: “Cu'are cho'oju Diore cuasamanesinajeju ro'ij̄u pa'ijan̄aa'me m̄usan̄ukona”, chiija'mo. ³² Aper̄um̄u Jonapi r̄ua masīuji Dios ch̄ũ'ore ch̄ũ'vak̄una asa ch̄ēa, Níneve v̄u'ejoopo pa'isina rep̄ana cu'ache cho'oche ũhas̄ōasome. Rep̄au'te Jonare na'a r̄ua masīuji ichejare pa'im̄u ch̄ũ'ũ. J̄ā'ata'ni ch̄ũ'ũ ch̄ũ'vache asacuheme m̄usan̄ukona ir̄um̄u cana. Níneve v̄u'ejoopo pa'isina cu'ache cho'oche ũhas̄ōsi'eja'che cu'ache ũhas̄ōman̄aa'me m̄usan̄ukona ir̄um̄u cana. J̄ā'ajek̄una Dios p̄ai ũcuan̄uko cho'osi'e ña ro'iche ch̄ũ'ũumucuse t̄i'aru Níneve v̄u'ejoopo pa'isinapi ija'che i'kajan̄aa'me m̄usan̄ukonare ir̄um̄u pa'inare: “Cu'ache cho'oche ũhas̄ōmanesinajeju ro'ij̄u pa'ijan̄aa'me m̄usan̄ukona”, chiijan̄aa'me —chiniasom̄u Jesús rep̄anare.

Hot̄uop̄u re'oja'che miañeja'ñe re'oja'che cuasache'te k̄uam̄u
(Mt 5.15-16; 6.22-23)

³³ Ūcuar̄um̄u Jesús rep̄anare p̄ai jo'e i'kaasom̄u.

—P̄ai te'euj̄ē'e hot̄uop̄u ch̄ũ'oni ch̄ave n̄ukoma'me. Ūcuachi'a totoroji jao n̄ukoma'me. J̄ā'ata'ni, “P̄ai iv̄u'ena kakani chija'ĩna ñamanejan̄aa'me”, chini hot̄uop̄u ch̄ũ'o, ũm̄una t̄uom̄u re'oja'che miak̄una ñaa'j̄u chini. ³⁴ M̄usan̄ukona ñakocaã masi ñoto cho'oche cho'ore'om̄u. J̄ā'ata'ni ñakocaãpi masi ñoma'to cho'oche cho'ocu'am̄u. Ūcuaja'che m̄usan̄ukonapi re'oja'che cuasani re'oja'chechi'a cho'oju pa'ijan̄aa'me. Cu'ache cuasani cu'achechi'a cho'oju pa'ijan̄aa'me. ³⁵ P̄ai Dios ch̄ũ'o masinapi Rep̄au'te cuasamaneni chijacheja pa'inaja'ñe cu'ache pa'ime rep̄ana rekoñoã. J̄ā'ajek̄una ñarep̄aju pa'ij̄ũ'ũ m̄usan̄ukona, j̄ā'aja'ñe pa'imaneñu chini. ³⁶ M̄usan̄ukonapi Dios ch̄ũ'o asa cuasato r̄ua re'oja'che pa'ija'm̄u m̄usan̄ukona rekoñoã. Hot̄uop̄u re'oja'che miañeja'ñe re'oja'che pa'ija'm̄u m̄usan̄ukona rekoñoã — chiniasom̄u Jesús rep̄anare.

Fariseop̄aina'me judīop̄ai che'chona cu'ache cho'oche'te k̄uam̄u
Jesús

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

³⁷ J̄ā'aja'ñe i'ka pi'nīuna fariseop̄aīu, “Ch̄ũ'ũ v̄u'ena m̄ua ãu ãij̄ũ'ũ”, chiniasom̄u Jesure. Chik̄una m̄ua kaka ãure ãsa chini mesako'are p̄uu ñuniasom̄u rep̄au. ³⁸ Æu ãipi'rak̄uta'ni charo Jesupi rep̄au j̄ũj̄ñare choamāna ña, “Aip̄ai ch̄ũ'ũ jo'kasi'e cho'oma'm̄u ik̄u”, chini cuasa, k̄uk̄uasom̄u fariseop̄aīu. ³⁹ K̄uk̄usok̄una ña Jesús ija'che i'kaasom̄u rep̄au'te:

—M̄usan̄ukona fariseop̄ai rekoñoã cu'ache cuasache jo'kas̄ōmanajeju c̄unaro'rona'me c̄unare'a s̄ē'sev̄uãchi'a sosaju sa'nav̄uã sosama'ñeja'ñe s̄ē'sev̄uchi'a re'onaja'ñe cho'oju chek̄una nee joreju tute paanaa'me. ⁴⁰ R̄ua ves̄unaa'me m̄usan̄ukona. S̄ē'sev̄u pa'ichechi'a cho'oma'ñe sa'nav̄uquee ũcuachi'a cho'osi'k̄ua'm̄u Dios. ⁴¹ Ija'che cho'oju pa'ij̄ũ'ũ m̄usan̄ukona: P̄ai ch̄uova'na pa'iva'nare ña oij̄u cu'amaj̄ñaruã ũcuamaj̄ñaruãre re'ojamaj̄ñaruãre ïsij̄ũ'ũ

repanare. Mʉsanʉkonapi jǎ'aja'ñe päire oiju pani rekoñoã re'oja'che cuasani sê'sevu ũcuaja'che re'oja'che pa'ijanaa'me.

⁴² Mʉsanʉkona, fariseopäi, Dios chǎ'ʉ jo'kasi'ere cho'oju ja'oruã ãu va'isuche maña kua'koja'oruãre si'arumu isiju pa'inaa'me, Repau, "Chũ'ure isijũ'ʉ", chiisnukoru. Chekurumu dierepaja'oruã paani te'eja'oru isime. Chekurumu cienrepaja'oruã paani dierepaja'oruã isime. Jǎ'achi'a isinaa'me mʉsanʉkona. Jǎ'ata'ni chekunare ũcuarepa cho'omanaa'me mʉsanʉkona. Diore ũcuaja'che masi cuasamanaa'me mʉsanʉkona. Cu'amajñaruã ũcua isiju pa'ijũ'ʉ Diore. Re'omu jǎ'a. Jǎ'ata'ni mʉsanʉkonapi chekunani ũcuarepa cho'omapuna cu'amũ. Ŭcuachi'a Dioni masi cuasamapuna cu'amũ. Jǎ'ajekuna rua cu'ache ti'jñeja'mũ mʉsanʉkonare fariseopäi.

⁴³ Ŭcuaja'che mai judiópäi chi'ivũ'ña mua kakani pa'ipäi ñu'isaivũãre ñu'ineeme mʉsanʉkona. Ŭcuaja'che ãu isichejñare mʉsanʉkonapi ku'ijuna päipi ña kũkũju sêejuna rua pojonaa'me mʉsanʉkona. Jǎ'aja'ñe pa'ijuna rua cu'ache ti'jñeja'mũ mʉsanʉkonare.

⁴⁴ Pǎiu'te jũ'isi'kure tāsichejare catapu tochasi'pure nukoma'to ñomauna vesũju ũcuachejapi cha'caju ku'ime päi. Mʉsanʉkona fariseopäi ũcuaja'che cu'ache pa'inata'ni päipi ñato re'oja'che pa'inaja'ñe ñome. Chekuna päi mʉsanʉkona cu'ache cuasache vesume. Jǎ'aja'ñe pa'ijuna rua cu'ache ti'jñeja'mũ mʉsanʉkonare judiópäi che'chonana'me fariseopäi —chiniasomu Jesús fariseopäiu'te.

⁴⁵ Jǎ'aja'ñe i'kauna asa Dios chũ'usi'e che'choku i'kaasomu Jesure. —Masiũ, mu'upi jǎ'aja'ñe i'kaku chũkuna'te ũcuaja'che Dios chũ'usi'e che'chonani cu'ache i'kamũ mu'ʉ —chiniasomu.

⁴⁶ Chikuna asa Jesús jo'e i'kaasomu repau'te.

—Mʉsanʉkona Dios chũ'usi'e che'chona cho'okaimanata'ni chekunare rua si'ache cho'ovesache'te chũ'unaa'me. Jǎ'aja'ñe cho'ojuna rua cu'ache ti'jñeja'mũ mʉsanʉkonare.

⁴⁷ Aperumu Dios chu'o kuasinare mʉsanʉkona aipäipi vanisõrena repnare tāsichejña sê'sevũãre re'ojachejña care'vaju pa'ime mʉsanʉkona, päipi ña, "Dios chu'o kuaju chuenisõsinare oime ina", chiapu chini. ⁴⁸ Jǎ'ata'ni repna kuaju chũ'usi'e re'oja'che cho'omanaa'me mʉsanʉkona. Mʉsanʉkona aipäipi repnare vanisõrena repnare tāsichejñare re'ojachejña care'vaju mʉsanʉkona aipäi cu'ache cho'osi'eja'che cho'ome mʉsanʉkona. Jǎ'aja'ñe cho'ojuna rua cu'ache ti'jñeja'mũ mʉsanʉkonare.

⁴⁹ Dios peore Masikujeku aperumu ija'che i'kaasomu mʉsanʉkona cho'ojache:

Chu'ʉ chu'o kuajanana'me che'chojanare chẽa soaja'mũ chu'ʉ päire chu'vaa'ju chini.

Saouna repnani cuheju cu'ache cho'oñu chini tuhajanaa'me päi.

Tuha te'enare vanisõjanaa'me repna,

chiniasomu Repau. ⁵⁰ Cheja mamacheja pa'irumupi irumujatu'ka Dios chu'o kuanani mʉsanʉkona majapäipi vanisõjuna mʉsanʉkona irumu canapi repna cho'osi'eja'che cu'ache cho'onajeju ro'ijanaa'me, repnare vanisõsi'e ro'i. ⁵¹ Aperumu mʉsanʉkona majapäi Dios vu'ere pa'iju Diore isisimajñaruã uochejana Zacaría'te vanisõasome. Abelre vanisõsirumupi Zacaría'te vanisõrumujatu'ka Dios chu'o kuanare mai

aiṗāipi vanisōrena mʊsanʊkona irʊmʊ canapi ro'ijanaa'me, repanare vanisōsi'e ro'i. Ūcuareṗaa'me jā'a.

⁵² 'Mʊsanʊkona Dios chʉ'ʉñe che'chona Dios chʉ'o masinata'ni masi cho'oma'me. Ūcuaja'che chekʉnapi asa chēapi'ranapi cho'ovesua'jʉ chini masi che'chomanaa'me mʊsanʊkona. Jā'aja'ñe cho'ojʉna rʉa cu'ache ti'jñeja'mʉ mʊsanʊkonare Dios chʉ'ʉñe che'chonare — chiniasomʉ Jesús repanare.

⁵³⁻⁵⁴ I'ka pi'ni fariseopāiʉ vʉ'e pa'isi'kʉpi etaasomʉ Jesús. Etaʉna judiopāi che'chonana'me fariseopāi pe'rujʉ cu'ache i'kaasome repaʉ'te Jesure. Repaʉji tiiñe i'kaʉna chēañu chini chʉ'o rʉa vesache'te si'ache sēniasome repa.

12

“Chʉ'ochi'a re'oja'che cho'omanejʉ'ʉ”, chiiʉ chʉ'vamʉ Jesús repaʉ neenare

¹ Ūcuarʉmʉ ṗāi kuēkuecu'anʉko rʉa jainʉko chi'iasome. Jairepanʉkojejʉ ūcuajana cū'ana cha'caasome repa. Chi'irena Jesús repaʉ neenani charo chʉ'vaasomʉ.

—Asareṗajʉ'ʉ, mʊsanʊkona. Fariseopāi ṗā saʉcheja'che pa'iche'te ña chēamanejʉ'ʉ mʊsanʊkona. Repa cu'ache pa'iche'te i'kamʉ chʉ'ʉ. Repa fariseopāi ṗāipi ñato re'oja'che pa'ina cho'ocheja'che sē'sevʉchi'a re'oja'che cho'ojʉ pa'inaa'me. Jā'ata'ni repa rekoñōā rʉa cu'ache pa'inaa'me.

² 'Na'a pa'isirʉmʉ ṗāi rope'e cu'ache cho'osi'e peore kuajachea'me. Ūcuaja'che ṗāi cu'ache cuasasi'e peore kuajachea'me. ³ ṗāi ñamina rope'e kuasi'e umucusena peore kuajachea'me, ṗāi ūcuʉnʉko asajʉ'te. Ūcuaja'che ṗāi repa vʉ'ena kaka rope'e kuasi'e ṗāi ūcuʉnʉko pa'ichejana ʉjachʉ'opi peore kuajachea'me —chiniasomʉ Jesús repanare ṗāi.

“Mʊsanʊkonare vanisōñu chiinare vajʉchʉmanejʉ'ʉ”, chiiʉ chʉ'vamʉ Jesús

(Mt 10.26-31)

⁴ Ūcuarʉmʉ Jesús repanare ṗāi jo'e i'kaasomʉ.

—Mʊsanʊkonare, chʉ'ʉre ja'me pa'inare ija'chere chʉ'vamʉ chʉ'ʉ: Mʊsanʊkonare vanisōñu chiinare vajʉchʉmanejʉ'ʉ. Mʊsanʊkona ca'nivʉā vanisōni rekoñōāta'ni cu'ache cho'oma'me repa. ⁵ “Diore vajʉchʉjʉ pa'ijʉ'ʉ”, chiiʉmʉ chʉ'ʉ mʊsanʊkonare. Repaʉ Dios mʊsanʊkona jʉ'iñe chʉ'ʉkʉ'mʉ. Ūcuaja'che jʉ'iñe chʉ'ʉʉna jʉnisōsirʉmʉ Repaʉ'te cuasamanare vati toana saokʉ'mʉ Repaʉ. Jā'ajekʉna Dioni vajʉchʉjʉ'ʉ mʊsanʊkona.

⁶ 'Dios Repaʉ neenare kuirache'te kuara chiiʉmʉ chʉ'ʉ mʊsanʊkonare. Pī'a cincoreṗava'na jmava'na kurire're te'eka'chapare'rerʉāchi'a ro'ime. Ka'charʉ ro'iva'nareta'ni Dios te'eʉ'terejē'e cavesʉma'kuʉ'mʉ repava'nare. ⁷ Peore repava'nare pī'ava'nare cuasakʉ kuirakʉ'mʉ Dios. Mʊsanʊkonare ṗāi na'a rʉa cuasakʉ na'a re'oja'che kuirakʉ'mʉ Repaʉ. Mʊsanʊkona sijoquee raña kuēkuesi'echi'a paakʉjekʉ masimʉ Repaʉ Dios. Mʊsanʊkona pa'iche peore masimʉ Repaʉ. Jā'ajekʉna mʊsanʊkona chekʉnare ṗāi vajʉchʉmanejʉ'ʉ —chiniasomʉ Jesús repanare.

Vajuchuma'ñe pãi asaju'te, "Jesure cuasanaa'me chukuna", chiina pa'iche'te kumat

(Mt 10.19-20; 10.32-33; 12.32)

⁸ Ūcuarumũ Jesús jo'e ija'che i'kaasomũ repanare:

—Chũ'o chekere kuara chiimũ chũ'u musanukonare: Pãi te'ena, chekuna asaju'te vajuchuma'ñe, "Jesure cuasanaa'me chukuna", chiime. Na'a pa'isirumũ jã'aja'ñe i'kasinare Diore ja'me pa'ina ángeles asaju'te, "Chũ'u neenaa'me ina", chiija'mũ chũ'u Dios Raosi'kũ.

⁹ Jã'ata'ni chekuna pãi ija'che cho'ome: Chekunapi asaju chini, chũ'ure cuasanata'ni pãire vajuchũju, "Jesure cuasamanaa'me chukuna", chiime. Na'a pa'isirumũ jã'aja'ñe i'kasinare, Diore ja'me pa'ina ángeles asaju'te, "Chũ'u neenama'me ina", chiija'mũ chũ'u.

¹⁰ Chũ'ure, Dios Raosi'kũre pãi cu'ache cutuche jo'e cuasamaneja'mũ Dios. Jã'ata'ni Repau Rekocho'te pãi cu'ache cutucheta'ni cavesuma'ñe cuasamũ Repau.

¹¹ 'Chekurumũ pãi musanukonare chũ'uni cuasajuna chẽa mai judiopãi chi'ivũ'ena juha cuaa nukojanaa'me, chekunapi cu'ache cho'oa'ju chini. Chekurumũ pãi musanukonare chẽa pãi chũ'una pa'ivũ'ena juha cuaa nukojanaa'me, repanapi cu'ache cho'oa'ju chini. Repanapi, "Chukunani cu'ache i'kato, ¿je'se chukuna i'ka tũijanaa'ñe?", chiiju cuasamanejũ'u. Musanukona i'kajache cuasamanejũ'u. ¹² Musanukona i'karumũ tĩ'aru Dios Rekochoji kuaja'mũ musanukonare, masi i'kaa'ju chini —chiniasomũ Jesús repau neenare.

Kurineena pa'iche'te kumat

¹³ Ūcuarumũ repanare pãi ja'me pa'ikũji i'kaasomũ Jesure.

—Masĩu, cho'okaijũ'u chũ'ure. Chukuna ja'ku chuta'a jũ'imarumũ ija'che i'kasi'kua'mũ chukuna'te, chũ'una'me a'chũre: "Chũ'u jũnisosirumũ chũ'u paasi'e chejana'me põse musanukona ka'chana paajũ'u", chiisi'kua'mũ ja'ku. Chura ja'kũva'u jũnisocuhasi'kua'mũ. Jã'ajekuna chũ'u a'chũre i'kakaijũ'u, ja'ku i'kasi'e cho'oa'ku, joopo isia'ku chũ'ure —chiniasomũ repau repau'te.

¹⁴ Chikuna Jesús i'kaasomũ repau'te.

—Tĩĩne i'kamũ mu'u. Pãi musanukona ke'reche'te care'vaa'ku chini raomanesinaa'me chũ'ure. Ūcuaja'che mujaku jo'ka jũnisõsimajñaruãre joopoãchi'a paache'te chũ'ua'ku chini raomanesinaa'me chũ'ure —chiniasomũ Jesús repau'te.

¹⁵ Chini Jesús jo'e i'kaasomũ repanare pãi.

—Asarepajũ'u, musanukona. Kurina'me si'ache paaneemanajũ'u musanukona. Pãi, "Kurina'me põse si'ache paaju ruã re'oja'che pa'ijanaa'me chukuna", chiime te'ena. Jã'ata'ni re'oja'che pa'iche kuripi kooma'ñea'me —chiniasomũ Jesús repanare.

¹⁶ Chini repanani chũ'vakũ ija'chere cuasaku kuaasomũ repau:

—Pãiu kuriu cheja re'ojacheja paaasomũ. Repau tãsi'epi ãupi ruã aineeuna ãu ruã paaasomũ repau. ¹⁷ Àure ruã paaku te'eũji ija'che cuasaku i'kaasomũ repau: "Chũ'u ãumajñaruã care'vavu'ñapi timusõuna jo'e ãu care'vavu'ña peomũ chũ'u. ¿Je'se cho'oja'che chũ'u?", chiũ cuasaasomũ. ¹⁸ Jã'aja'ñe cuasaku, "Åa, ija'che cho'ora chũ'u: Chũ'u ãumajñaruã care'vavu'ñare peore ñañosõ, jo'e na'a ujavu'ña cho'ora. Cho'o pi'ni ãuna'me põse peore ũcuavu'ñana

care'vara chũ'u. ¹⁹ Peore care'va pi'ni te'euji ija'che i'kaja'mu chũ'u: Rua pōse paamu chũ'u. Rua jeerumu si'amaneja'mu ie. Jā'ajekuna rupu pa'ija'mu chũ'u chura. Au aiu, cono ukuku pojoku pa'ija'mu chũ'u chura", chiuu cuasaasomu. ²⁰ Jā'aja'ne cho'ora chiisi'kure ija'che i'kaasomu Dios: "Tiiñe cuasamu mũ'u. Iñami jünisōja'mu mũ'u. Mũ'u te'eu paaku pojora chini care'vasimajñaruã peore cho'osōja'mu. Chekunapi mũ'u paasi'e paajanaa'me", chiniasomu Dios repau'te. ²¹ Pãi te'ena Dioni cuasamapu repanapi te'ena pojoñu chini pōsena'me kuri si'ache rua care'vame. Diore cuasamanesinajeju peore cho'osōjanaa'me repana —chiniasomu Jesús repau'te.

*Dios Repau neenare Repau chũjeju re'oja'che kuiramu
(Mt 6.25-34)*

²² Ūcuarumu Jesús repau neenani chũ'vaasomu.

—Musanukona pa'ichena'me au aiñena'me kãña ju'iche ruarepa cuasaju pa'imanejũ'u. ²³ Dios, musanukonare kuiraku ãuna'me kãña musanukona ju'ijache isiku'mu. ²⁴ Pĩ'ava'na pa'iche'te cuasa ñajũ'u. Pĩ'ava'na ãujẽ'e tãmava'naa'me. Īsichejẽ'e cho'omava'naa'me. Au care'vavu'ñajẽ'e peova'naa'me repava'na. Jā'aja'ne pa'iva'nareta'ni Diopi au isiku'mu repava'nare. Repau Dios pi'ava'nare peore cuasaku rua re'oja'che kuiraku'mu. Jā'ata'ni musanukonare pãi na'a rua cuasaku na'a re'oja'che kuiraku pa'imu Repau. ²⁵ Ija'chea'me: Chekurumu pãi repana umu nukache rua cuasaju, "Na'a umu ainee nukajanaa'me mai", chiiju na'a umu nukache chiinareta'ni na'a umu nukacu'aja'mu. ²⁶ Musanukonare pa'iche isimu Dios. Cho'ovesama'mu Repau'te. Jā'ata'ni musanukonare jā'aja'ne cho'ocu'amu. Repau Dios musanukonare pa'iche isisi'kuu'mu. Pa'iche isisi'kujeku musanukonare kuiraku'mu Repau. Jā'ajekuna musanukona au aiñena'me kãña ju'iche ruarepa cuasama'ne pa'ijũ'u.

²⁷ 'Chura korosi'e pa'iche'te cuasa ñajũ'u. Korosi'e cho'ochejẽ'e cho'oma'nea'me. Kãñajẽ'e juhama'nea'me. Aperumu pa'iu pãi chũ'usi'ku Salomón ju'isikãña kãña repauji rua re'ojakãñare koo ju'inaa rua re'oja'che ñoasomu, pãipi ñato. Jā'ata'ni Salomón ju'isikãña pa'icheja'che na'a rua re'oja'che ñomu korosi'e. Dios cho'oche'me jā'a. ²⁸ Diore rua cuasama'me musanukona. U'chara'ñuruã iumucujña pa'ira'ñuruãre pãipi uosōru che'ro peoja'mu. Rua jeerumu pa'imara'ñuruãta'ni repara'ñuruã re'oja'che kuiraku'mu Dios. Musanukonare pãi na'a rua re'oja'che kuiramu Repau. ²⁹ Jā'ajekuna musanukona au aiñañena'me ukujache si'areparumu cuasama'ne pa'iju, "Chukuna chiiche peore isiku'mu Dios", chiiju cuasaju pa'ijũ'u. ³⁰ Pãi Diore cuasamana jā'amajñaruãchi'a si'arumu rua cuasaju pa'ime. Jā'ata'ni musanukona chiimajñaruã, "Ina chũ're cuasana jā'amajñaruãre chiime", chiuu masimu mai Ja'ku Dios. ³¹ Jā'ajekuna jā'amajñaruã ruarepa cuasama'ne pa'iju Repau chũ'ũne'te na'a rua cuasaju cho'ojũ pa'ijũ'u. Ūcuare Repau musanukonare ãuna'me ukuche peore isimu —chiniasomu Jesús repau neenare.

*Pãi Dios pa'icheja saisirumu re'oja'che pa'iche koojachere kumtu
Jesús
(Mt 6.19-21)*

32 Ūcuarumu Jesús repau neenare jo'e chu'vaasomu.

—Te'eva'naa'me musanukona. Jā'ata'ni pāi ovejava'nare re'oja'che kuiracheja'che re'oja'che kuiramu chu'u musanukonare. Jā'ajekuna vajuchumanejū'u. Mai Ja'ku Dios re'oja'chere isija'mu musanukonare, Repau pa'ichejana satena. Jā'aja'ñe cho'ora chiimu Dios musanukonare. 33 Ija'che cho'ojū'u: Musanukona paamajñaruã te'emajñaruã isisō, kuri koo, chūova'na pa'iva'nani rupu isijū'u. Musanukona icheja cheja paamajñaruã cu'amajñaruã si'asōjañea'me. Jā'ajekuna repamajñaruã ruarepa cuasamairo pa'iju Dioni na'a rua cuasaju, Repau pa'icheja sani re'oja'che koojachere na'a rua cuasaju pa'ijū'u. Repau isicheta'ni si'ama'ñea'me. Jeecheja pōse ñaanaj'e'e peome. Ūcuachi'a pāi paache pu'java'naj'e'e peome. 34 Dios isijache koojanajeju pojoju pa'ijū'u musanukona. Musanukonapi pōsechi'a na'a rua cuasaju pani Dios isijache rua cuasamanejanaa'me — chiniasomu Jesús repau neenare.

Icheja cheja chu'u cajejachere cuasaju musanukona rekoñoã care'vaju pa'ijū'u

35-36 Ūcuarumu Jesús repau neenani chu'vaku ija'chere cuasaku kuasomu:

—Pāiu cho'оче cho'okainare paakuji pāi romi vejache'te ñara chini saniasomu. Sakuna repau'te cho'оче cho'okaina, “Maire paaku jo'e raija'mu”, chini cha'aju cho'оче cho'okāña sa'che, uopuã chūo, peore care'vakaiju paniasome repau'te. Ūcuarumu repa repauni cha'aju care'vasinajeju repauji rakuna vajuchuma'ñe jatisa'aro teana vataasome. 37 Cho'оче cho'okainapi kāima'ñe repanare paakuni cha'aju peore re'oja'che care'varu rani ña rua pojoja'mu repau. Cho'оче cho'okainare kāima'ñe care'vakaisinajeju ña pojoku re'oja'che cho'okaija'mu repanare paaku. Charo cho'оче cho'okāña sa'che, repanare soni rao, pūrena āu āuja'mu repau. 38 Cho'оче cho'okaina masi care'varu repau'te uarumu, chekurumu ñamirepana, chekurumu ñatacuhatona rani ña pojoku re'oja'che cho'okaija'mu repau repanare. 39 Iere asa chēajū'u musanukona: Pāiu vu'e paaku ñaaũ rairumu masini pē'jemu, ñaaũ kakache'te ūsera chini. 40 Chu'u raiche musanukona cuasamarumuna icheja cheja jo'e cajeja'mu chu'u, Dios Raosi'ku. Jā'ajekuna vu'e paaku pē'jeñeja'ñe chu'u cajejachere pē'jeju musanukona rekoñoã re'ojarekoñoã care'vaju pa'ijū'u — chiniasomu Jesús repanare.

Dios chū'ñe re'oja'che cho'ona pa'ichena'me re'oja'che cho'omana pa'iche'te kuamu

(Mt 24.45-51)

41 Jesupi cuasaku kuauña asa Pedro ija'che sēniasomu repau'te:

—Chukuna'te Paaku, ¿chukuna'te mu'u neenarechi'a chu'vaku cuasaku kuau mu'u? Jā'apāani, ¿pāi ūcuaukore chu'vaku kuau mu'u? —chiniasomu.

42 Chikuna Jesús i'kaasomu repau'te.

—Cho'оче cho'okaiku cho'osi'ere kuara chiimu chu'u. Cho'оче cho'okaiku rūhiñe cuasakujeku repau'te paaku chū'u jo'kasi'e ūcuarepa cho'oasomu. Jā'aja'ñe cho'omna repau'te paaku so'ona saipi'akuni ūcuauñi cho'оче jo'kaasomu, chekunani cho'оче cho'okainani kuiraku repa ãijañere āure isiku paaũ chini.

Repanare jo'ka so'ona sanisōasomꝯ repauꝯ. ⁴³⁻⁴⁴ So'o saisi'kupi jo'e na'a pani rani ñato repauꝯte cho'оче cho'okaikuꝯ, repauꝯ chũ'u jo'kasi'e re'oja'che cho'okaniasomꝯ. Re'oja'che cho'okakuna repauꝯte paaku rani ña pojoku repauꝯ paaku chũ'usi'e cho'оче peore ũcuauꝯni jo'kaasomꝯ. Jā'aja'ñe jo'kauna rua pojoasomꝯ repauꝯte cho'оче cho'okaikuꝯ. ⁴⁵⁻⁴⁶ Jā'ata'ni cho'оче cho'okaikuꝯji ija'che cho'oto cu'ache ti'jñera'amꝯ repauꝯte: “Chũ'ure paaku, so'o saisi'ku chuta'a raima'mꝯ”, chini repauꝯte ja'me cho'оче cho'okainare umꝯpāina'me romi vaiꝯ ũcuaja'che repauꝯte paaku neere āu rua āiꝯ rua cono jũ'iꝯ repauꝯte paaku raichejē'e cuasama'ñe pa'ikuni rajia'mꝯ repauꝯ. Rani ña rua pe'ruku repauꝯte cu'ache cho'o pi'ni jachanare saochejana saoja'mꝯ repauꝯ.

⁴⁷ Ija'chea'me: Cho'оче cho'okaina ũcuauꝯana repanare paaku chũ'u jo'kasi'e masinata'ni cho'omaneni rua suĩ'suecojñojanaa'me. ⁴⁸ Chekuna repanare paaku chũ'u jo'kasi'ere vesuju tiñe cho'oni jmanukoru suĩ'suecojñojanaa'me. Pāiꝯ repauꝯte cho'оче cho'okainare rua masinare, “Chũ'u chũ'usi'e masi cho'ojũ'u mꝯsanukona”, chijja'mꝯ. Chekunareta'ni ija'che i'kaja'mꝯ: “Mꝯsanukona na'a rua masinaa'me. Na'a rua masinajeju chũ'u chũ'usi'e na'a rua masi cho'ojũ'u mꝯsanukona”, chijja'mꝯ repanare paaku —chiniasomꝯ Jesús repauꝯte Pedro'te.

Jesure cuhena repauꝯte cuasanare cuhejanaa'me
(Mt 10.34-36)

⁴⁹ Ūcuarꝯmꝯ Jesús jo'e i'kaasomꝯ.

—Pāiꝯ chĩ'care cuheku toapi peore uosōñeja'ñe pāi rekoñōa cu'ache cho'оче'te cuheku jũni ro'ikasa chini cajesi'kuꝯa'mꝯ chũ'u. Irumꝯna jā'aja'ñe cho'o pi'nisi'e pa'itota'ni pojora'amꝯ chũ'u. ⁵⁰ Rua cu'ache ti'jñeja'mꝯ chũ'ure. Jā'ajekuna rua sumava'u chuova'u pa'iu pa'ija'mꝯ chũ'u, chũ'ure cu'ache ti'jñe caraisirumꝯjatu'ka. ⁵¹ Ija'che cuasacosome mꝯsanukona: “Jesupi rakuna churata'ni pāi cavama'ñe re'oja'che pa'ijanaa'me”, chijju cuasacosome. Jā'ata'ni chũ'upi rani che'chokuna pāi chũ'u che'choche asacuhenapi asaneenani pe'ruju cuheme. ⁵² Chekurꝯmꝯ majapāi cincorepana ũcuate'evũ'e pa'inapi te'ena chũ'uni cuasato chekuna cuhejanaa'me repanare. Chekurꝯmꝯ te'eka'chapana chũ'uni cuasato chotena cuhejanaa'me. Chekurꝯmꝯ chotena chũ'uni cuasato te'eka'chapana cuhejanaa'me. ⁵³ Chekurꝯmꝯ mamakuji chũ'uni cuasato puka'kupi cuheja'mꝯ. Ūcuaja'che puka'kupi chũ'uni cuasato mamakuji cuheja'mꝯ. Ūcuaja'che mamakoji chũ'uni cuasato puka'kopi cuheja'mo. Ūcuaja'che puka'kopi chũ'uni cuasato mamakoji cuheja'mo. Ūcuaja'che mamaku'te pa'ikoji chũ'uni cuasato vaoji cuheja'mo. Ūcuaja'che vaoji chũ'uni cuasato mamaku'te pa'ikoji cuheja'mo. Chũ'ure cuasamana pāi jā'aja'ñe cho'ojanaa'me chũ'ure cuasanare —chiniasomꝯ Jesús repanare.

Irumꝯ pa'iche vesuche'te kuamꝯ
(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)

⁵⁴ Ūcuarꝯmꝯ Jesús jo'e i'kaasomꝯ repanare pāi.

—Ūsuꝯ na'ichejapi oko ka'nikuna ñani, “Oko raja'mꝯ iumucuse”, chini cuasa i'kame mꝯsanukona icheja cana. Mꝯsanukona i'kasi'e ti'jñemꝯ. ⁵⁵ Ūcuaja'che suripu cakā'kopi tutache ñani, “Rua

asuja'mu iumucuse", chini cuasa i'kame musanukona icheja cana. Musanukona i'kasi'e ti'jñemü. ⁵⁶ Cunaumu ñani umucuse pa'ijache cuasa i'kamasime musanukona. Jã'ata'ni irumu pa'iche ñanata'ni musanukonare ti'jñejañe vesame. "Icheja pa'iche peore masime chukuna", chiime musanukona. Jã'ata'ni joreme —chiniasomu Jesús repanare.

Põsero'i paaku'te re'oja'che care'vasi'ere kamu
(Mt 5.25-26)

⁵⁷ Ūcuarumu jo'e i'kaasomu repau.

—Je'se pa'ina cu'ache pa'iche musanukonachi'a ña care'vavesuche? ⁵⁸ Chekurumu pã i'cuauakuji chekuni põsero'i paamu. Jã'ata'ni repauji ro'ima'to peruku ro'ia'ku chini pã chëañe chũ'uku pa'iv'ena saja'mu repau. Jã'aja'ñe cho'oto chuta'a ma'a sairumuna põsero'i care'vaaku repau'te. Care'vama'to repau'te pã chëañe chũ'ukuni saja'mu repau. Sa jo'kauna repau pã chëañe chũ'ukuji repau'te pã chëav'ena cuaoa'ju chini pã chëanare chũ'uja'mu. ⁵⁹ Cuao jo'karena põsero'i peore ro'i pi'niñejat'ka pã chëav'ere pa'ija'mu repau. Ūcuarepaa'me jã'a —chiniasomu Jesús repanare pã.

13

Pãipi cu'ache cho'ochete ũhasoma'to cu'amü

¹ Ūcuarumu pã Jesuni ñañu chini saniasome. Sani Pilato cho'osi'ere repau'te ija'che kuaasome repana:

—Repau Pilato Galilea cheja pa'inapi Dioni pojoju ovejava'nare vanisojuna repanani vanisoa'ju chini chũ'uasomu repau neenare. Chũ'uuna vanisorena pa'iva'na chie rani meni cu'ava'na chiena'me jameasomu —chiniasome repana repau'te.

² Jã'aja'ñe karena asa Jesús repanare i'kaasomu.

—Ija'che cuasacosome musanukona: "Repana Galilea cheja cana chekuna repacheja canare na'a rua cu'ache pa'isinacosome. Jã'ajekuna cu'ache ti'jñesi'kua'mu repanare", chiiju cuasacosome musanukona. ³ Jã'ata'ni repana chekunare na'a rua cu'ache pa'imatesinaa'me chiimu chu'u. Jã'ata'ni musanukonapi cu'ache cho'ochete ũcuanuko ũhasõ, mama cuasama'to musanukonare ũcuaja'che rua cu'ache ti'jñeja'mu jũ'isirumu. ⁴ Chekere chu'o kura chiimu chu'u musanukonare: Aperumu Siloé chiara kueñe pa'isiv'e umu pa'iv'epi dieciochorepanare pã tãni vëasõasomu. Jã'a asa ija'che cuasacosome musanukona: "Repana chekuna Jerusalén pa'isinare ũcuanukore na'a rua cu'ache pa'isinacosome. Jã'ajekuna cu'ache ti'jñesi'kua'mu repanare", chiiju cuasacosome musanukona. ⁵ Jã'ata'ni repana chekunare na'a rua cu'ache pa'imatesinaa'me, chiimu chu'u. Jã'ata'ni musanukonapi cu'ache cho'ochete ũcuanuko ũhasõ, mama cuasama'to musanukonare ũcuaja'che rua cu'ache ti'jñeja'mu jũ'isirumu —chiniasomu Jesús repanare.

Sũkiñu kãima'ñu pa'iche'te kamu

⁶ Ūcuarumu Jesús repanani chu'vaku ũcuauji cuasaku ija'chere kuaasomu:

—Pāiṁ repaṁ chiona higoñṁ tāñe chũ'wasomṁ. Na'a pa'ia sani ñaasomṁ repaṁ, “Higopuã kũicosomṁ”, chini. Sani ñato repañṁ repapuãjẽ'e peoasomṁ. ⁷ Peokuna repaṁ'te cho'оче cho'okaikṁ'te ija'che i'kaasomṁ repaṁ: “Ñaku; chura chũ'u choteũsurumṁ kunicuhamṁ icheja, iñare ñara chini, ‘Kũicosomṁ’, chini. Jã'ata'ni iñṁ jmamakarujẽ'e te'epujẽ'e kũima'mṁ. Kuenisõjũ'u iñṁ. Re'ojachejare iñṁ sũkiñṁ kũima'ñupi nukamṁ. Jã'ajekuna iñṁ kuenisõ, chekuñṁ'te ichejana tãto re'ocosomṁ”, chinasomṁ repaṁ. ⁸ Chikuna repaṁ'te cho'оче cho'okaikṁ ija'che i'kaasomṁ: “Chũ're paaku, chuta'a kueemaneñṁ iñṁ. Iũsurumṁ chũ'u iñṁjiipunqueere cha'ore mu'kasõ, abonopi chu'chura chiimṁ. Cho'o ñara chiimṁ chũ'u. ⁹ Jo'e chekuũsurumṁna kũito re'omṁ iñṁ. Jã'aja'ñe cho'osi'ñupi kũima'tota'ni chekuũsurumṁ kueeche pa'imṁ iñṁ”, chinasomṁ repaṁ —Jã'aja'ñe kuaasomṁ Jesús repaṁ'te ñañṁ chini saisinare.

Pñaumucuse meñe cu'curṁ pa'iva'oni Jesús vasosi'ere kṁamṁ

¹⁰ Pñaumucusejekuna Jesús judiõpãi chi'ivũ'ere pa'ia che'choasomṁ. ¹¹ Ūcuavũ'ere romio vatipi pa'ia cho'okuna dieciochorepaũsurumṁ meñe cu'curṁ pa'iva'o paniasomo. Rũhiñe nukacu'aasomṁ repava'ore. ¹² Pa'iona ña Jesús soni i'kaasomṁ repava'ore.

—Ñako; mu'uni vasora chũ'u —chinasomṁ Jesús repava'ore.

¹³ Chini repava'oni jũjñapi jauna teana rũhiñe vuni nukako, “Dios peore masiku'mṁ”, chiio pojoasomo repava'o. ¹⁴ Jesupi repava'oni pñaumucusena vasõna ña repavũ'e chũ'uku pe'ruasomṁ. Pe'rukṁ repanare pãi ija'che i'kaasomṁ repaṁ:

—Seirepaumucujña cho'оче cho'oumucujña pa'imṁ te'esemana. Mũsanukona jũ'ina vasocõjñoñṁ chini cho'оче cho'oumucujñachi'a rani vasocõjñojũ'u. Pñaumucujñata'ni vasocõjñoñṁ chini raimanejũ'u —chinasomṁ repaṁ repanare pãi.

¹⁵ Jã'aja'ñe i'kauna Jesús ija'che i'kaasomṁ repaṁ'te:

—Re'oja'che pa'ina cho'очеja'che sẽ'sevuchi'a re'oja'che cho'onaa'me mũsanukona. Jã'ata'ni rekoñõã cu'ache cuasanaa'me. Chekurumṁ mũsanukona bueyva'ure paani, chekurumṁ burrova'uni paani, pñaumucusena repava'nare jose same okore ũkuañṁ chini. ¹⁶ Pñaumucujñana jã'aja'ñe cho'ocheta'ni ũsemanaa'me mũsanukona. Iko Abraham aperumṁ pa'isi'ku jõcõjñoosi'koa'mo. Vati aipi dieciochorepaũsurumṁ chẽa paamṁ ikore. ¿Je'se cuasa mũsanukona pñaumucusena vasoche ũseche ikore? Cu'ava'narechi'a oinaa'me mũsanukona. Pãita'ni oimanaa'me —chinasomṁ Jesús repaṁ'te.

¹⁷ Jã'aja'ñe i'kauna asa repaṁ'te Jesure cuhena kukusoasome. Jã'ata'ni pãi chekuna ũcuauko Jesús rua masiũjeku vasõna ña pojosoasome.

Mostazara'karuã pa'iche'te cuasaku kṁamṁ Jesús

(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

¹⁸ Ūcuarumṁ Jesús repanare pãi jo'e che'choasomṁ.

—Dios chũ'ũñe cho'ona, ¿keeja'cheja'che pa'iche? Repana pa'iche'te kuara chini, ¿keeja'chere cuasaku kuaja'che chũ'u? ¹⁹ Ija'che kuara: Mostazara'karu rua jmara'karu'me. Jã'ata'ni pãipi mostazara'karu'te tãru sũkiñṁ ujañujĩ rua ka pa'iñṁ aineeuna ũcuañuna pĩ'ava'na chĩisuo suhame. Ūcuaja'che Dios chũ'ũñe cho'ona te'eva'na pa'ime

chura. Jã'ata'ni pãipi Dios chũ'ore chũ'vajuna jainũko asa chẽa jovojuna, Repau'te cuasakuanupũ si'arũmũ na'a ruã jainũko jovome —chiniasomũ Jesús repanare.

Harinana'me pã saũche cha'písica'repũ pa'iche'te kũamũ
(Mt 13.33)

²⁰ Ūcuarũmũ Jesús jo'e che'choasomũ.

—Dios chũ'ũñe cho'ona pa'iche, ¿keeja'cheja'che pa'imũ chiija'che chũ'u? ²¹ Ija'chea'me: Romio pãre cho'ora chini kosasica'rerũ'te charo cha'pi harinaro'ro chotero'ro ũcuaca'rerũna ja'measomo. Pã saũca'repũ jmaca'rerũ ja'mesi'eta'ni ũjaca'repũ saũasomũ. Dios chũ'ũñe cho'ona ũcuachi'a jã'aja'ñe pa'ijanaa'me. Pãipi Repau chũ'ore chũ'vajuna asa chẽa, te'ena chũ'uni cuasaju chekũnani chũ'vajanaa'me. Jã'aja'ñe chũ'vajuna pãi si'achejũaruã pa'ina asa chũ'uni cuasaju jovo na'a pa'isirũmũ na'a jainũko pa'ijanaa'me Dios chũ'ũñe cho'ona —chiniasomũ Jesús repanare.

Dios pa'icheja saiche'te kũamũ
(Mt 7.13-14, 21-23)

²² Repanare pãi che'cho pi'ni Jerusalén vũ'ejoopona saiũ vũ'ñajoopoã ũjajoopoãna'me jmajoorũã canũka che'chokũ saniasomũ Jesús. ²³ Saiũ canũka che'chokũna repajoo po cakũ pãiũ te'eũ ija'che sãniasomũ repau'te:

—Pãi Ūcuauũkore Paakũ, asarepajũ'ũ. ¿Cũnaũmũ, Dios pa'icheja pãi te'ena sani pa'ijanaa'ñe? —chiniasomũ.

Chikũna Jesús ija'che i'kaasomũ:

²⁴ —Pãi jainũko Dios pa'ichejare sani paũu chiime. Jã'ata'ni repacheja te'ena saijanaa'me saicu'akũna. Mũsanũkonani Dios pa'icheja saiũato jatisa'aro jmaã'carũ pa'isa'aro kakana cho'ocheja'che mũsanũkona cu'ache cho'oche'te ũhasõ chũ'uni cuasaju jovojũ'ũ. ²⁵ Ija'chea'me jã'a: Pãiũ vũ'e paakũ paniasomũ. Vũ'e paakũji jatisa'aro'te jeosõũna chekũna pãi ve'sere rani nũkajũ, “Jatisa'aro vatajũ'ũ chũkũna'te; kakaũũ”, chiniasome. Jã'aja'ñe i'kajuna i'kaasomũ vũ'e paakũ. “¿Jeecheja canaa'ñe mũsanũkona? Mũsanũkonare vesukũ'mũ chũ'ũ”, chiniasomũ repau. ²⁶ Jã'aja'ñe i'kaũna ija'che i'kaasome repana: “Aperũmũ mũ'ũna'me ãũ ãijũ ũkusinaa'me chũkũna. Chũkũna pa'ijoo poã vũ'ñajoopoã callejoovũã ku'iu che'chosi'kũa'mũ mũ'ũ”, chiniasome repana repau'te vũ'e paakũ'te. ²⁷ Jã'aja'ñe i'kanareta'ni ija'che i'kaasomũ repau: “Mũsanũkonare vesukũ'mũ chũ'ũ. Mũsanũkona cu'ache cho'ona ũcuauũko kueñe pa'imanejũ'ũ chũ'ũre”, chiniasomũ repau. ²⁸ Na'a pa'isirũmũ Abrahamre, Isaare, Jacobre, chekũna Dios chũ'o kuakaisinana'me Dios pa'ichejare pa'ijuna ñajanaa'me mũsanũkona. Jã'ata'ni mũsanũkona cu'ache cho'oche ũhamanesinapi jũnisõru Dios Repau pa'icheja saiche ũseja'mũ mũsanũkonare. Ūseũna oiju cõjire asoche ãijanaa'me mũsanũkona. ²⁹ Reparũmũ pãi si'achejũna raisina Dios pa'ichejana tĩ'a ãure ãũũ chini pũũjanaa'me. ³⁰ Ūcuachi'a reparũmũ ina, pãi Dios pa'icheja saimanejanaa'me chiicojũnosinata'ni te'ena saijanaa'me Dios pa'icheja. Ūcuaja'che chekũna Dios pa'icheja saijanaa'me ina chiicojũnosinata'ni te'ena saimanejanaa'me Dios pa'icheja —chiniasomũ Jesús repau'te.

Jerusalén vu'ejoopo pa'inani oimũ Jesús

(Mt 23.37-39)

³¹ Ūcuarũmu fariseopãi Jesure ija'che kuaasome:

—Herodes mu'ure vanisora chiimũ. Icheja pa'imanejũ'u mu'u. Tĩichejana saijũ'u —chiniasome.

³² Kuarena Jesús i'kaasomũ repanare.

—Repau Herodes chai cho'очеja'che rope'e cu'ache cho'oku pa'ikũ'mũ. Herode'te ija'che sa kuajũ'u: “Iumucusena'me che'ro pãi sa'navuã pa'inani vatire eto saoku pa'ija'mũ chu'u. Ūcuachi'a pãi jũ'iva'nare vasoja'mũ chu'u. Che'ro pãasirũmu chu'u Ja'ku chu'ure chũ'u jo'kasi'e peore cho'o pi'nija'mũ chu'u.” ³³ Jã'aja'ñe sa kuajũ'u repau'te Herode'te. Iumucosepi che'roji che'ro pãasirũmujatũ'ka saiũ pa'ija'mũ chu'u, Jerusalén vu'ejoopona tĩ'ara chini. Jerusalén vu'ejoopochi'a Dios chu'o kuava'nare si'arũmu vanisõnaa'me pãi. Chekujoopoã vu'ñajooopoã jã'aja'ñe cho'oma'me —chiniasomũ Jesús repanare.

³⁴ Ūcuarũmu Jesús ija'che i'kaasomũ:

—Musanũkona Jerusalén vu'ejoopo cana cu'ache cho'оче'te ñaku rua sumava'u pa'imũ chu'u. Kurava'o repao chĩiva'nare kue'chaka vu'evuãna soni paacheja'che re'oja'che cho'okasa chiiku'teta'ni cuheme musanũkona chu'ure. Musanũkona Jerusalén vu'ejoopo cana Repau chu'ore musanũkonani kuaa'ju chini Dios raosiva'nare cuheju vanisõnaa'me. Ūcuachi'a Repau chu'ore chu'vaa'ju chini Dios raosiva'nare cuheju si'arũmu catapi su'a vëasõnaa'me musanũkona. ³⁵ Asarepajũ'u. Jerusalén vu'ejoopo musanũkona pa'ijooopo pãipi cu'ache cho'oñu chiito ũsemaneja'mũ Dios. Jã'ajekũna musanũkona chu'ure rua jeerũmu ñamanejanaa'me. Jã'ata'ni chu'upi jo'e chejana cajekũna ña, “Diopi re'oja'che cho'okaau ikure, Repau Raoku'te”, chiijanaa'me musanũkona —chiniasomũ Jesús repanare.

14

O'ro ravu jũ'iku'te Jesús vasosi'ere kũamũ

¹ Ūcuarũmu Jesupi pũaumucusena fariseopãi chũ'uku vu'ena ãu ãsa chini muũna chekũna fariseopãi, “¿Je'se cho'oja'u ikũ?”, chini ñaju cha'aasome, cho'oũna ña repau'ni cu'ache cho'oñu chini. ² Ūcuavu'ere pãiu o'ro ravu jũ'iva'u paniasomũ. ³ Ūcuarũmu Jesús repanare ija'che sëniasomũ judiõpãi che'chonana'me fariseopãi:

—Diopi chũ'ũna tocha jo'kasi'e, ¿pũaumucujñana jũ'iva'nare vasoche ũseku? —chiniasomũ Jesús repanare.

⁴ Sëeku'te i'kamapeasome repana. I'kamapũna jũ'iva'ure chëa vasoasomũ repau. Vasocuha,

—Re'omũ. Saijũ'u —chiniasomũ repau.

⁵ Chini fariseopãire i'kaasomũ repau.

—Musanũkona ũcuauaku te'eũ chĩipi chekurũmu bueyva'upi pũaumucusena cojena tuãnisõna ñani, ¿rutama'ñe? —chiniasomũ Jesús repanare.

⁶ Chikũna i'kavesũasome repana.

Pãiu romi vejaku fiesta cho'оче'te ñaa'ju chini soicojñosina cho'osi'ere kũamũ

7 Jesús chuta'a fariseo vü'e pa'itona fiesta'te ja'me cho'oa'ju chini soicojñosina rani kakaasome. Kaka repanare soisi'kuni kueñe püüñu chini ku'easome repana.

Jā'aja'ñe cho'ojuna ña Jesús ija'che chü'vaasomü repanare:

8-9 —Musanukonani pāi romi vejache'te ñaa'ju chini soito sani tī'a, soisi'kuni kueñe püüñu chini ku'emanejü'ü. Chekürümü musanukonare na'a rüa masinapi ratu musanukonare soisi'kü, “Tiiचेजाना कुंनु पुुजु'ü musanukona, inapi icहेजाना पुुआ'ju”, chiija'mü. Chikuna asa kuku vüni sani, mesako'a chekuchā'tiro casaivüña püujanāa'me musanukona. 10 Jā'ajekuna ija'che cho'ojü'ü: Musanukonare pāipi soito sani kaka, soisi'küre so'o püüjü'ü, mesako'a chekuchā'tiro casaivüña. Jā'aja'ñe cho'oto musanukonare soisi'kü rani ña, “Chü'üre re'oja'che cho'ona, vüni rani chü'üre na'a kueñe puüjü'ü”, chiija'mü. Jā'aja'ñe i'kato chekuna pāi repavü'e kaka püüsina musanukonare ña, “Rüa masinacosome jā'ana”, chiijanāa'me. 11 “Chekünare pāi na'a rüa masime chükuna”, chiiju cuasame pāi te'ena. Jā'aja'ñe cuasanare, “Rüa vesünaa'me ina”, chiija'mü Dios, asa kukuajü chini. Jā'ata'ni pāi chekuna, “Chekünare pāi na'a rüa vesünaa'me chükuna”, chiiju cuasame. Jā'aja'ñe cuasanare, “Rüa masinaa'me ina”, chiija'mü Dios, asa pojoa'ju chini —chiniasomü Jesús repanare.

12 Chini repau'te soisi'küre Jesús ija'che i'kaasomü:

—Mü'üpi päire äure äura chini, soni ija'che cuasamanejü'ü: “Chü'üre re'oja'che cho'onana'me chü'ü a'chüpāina'me chü'ü majapāina'me kueñe pa'inare kurinarechi'a soni äü äuja'mü chü'ü. Jā'aja'ñe chü'üpi cho'oto chekürümü repanapi fiesta cho'oni chü'ü repanare soisi'eja'che säiñe soijanaa'me chü'üre”, chiiju cuasamanejü'ü. 13 Jā'ata'ni mü'üpi fiesta cho'oni chüova'na pa'iva'nana'me nuka ku'imava'nana'me ro'ocü'ava'nana'me na'ava'nare soijü'ü. 14 Repava'nata'ni mü'üre säiñe soima'me. Jā'ajekuna mü'üpi jā'aja'ñe pa'iva'nani äure soni äuto rüa re'oja'che cho'okaija'mü Dios mü'üre. Na'a pa'isirümüna pāi re'onapi jü'isina jo'e vajüraiumucuse tī'aru Dios mü'üre ro'ija'mü, chüova'na pa'iva'nare re'oja'che cho'okaisi'e ro'i —chiniasomü Jesús repau'te fariseopäü'te.

Päire äü äüñu chini fiesta cho'ochete küamü

(Mt 22.1-10)

15 Jesupi jā'aja'ñe i'kauna asa, chekü äü äsa chini ücuavü'e nü'iku ija'che i'kaasomü:

—Pāi, Dios pa'icheja sani äü äijana rüa pojoju pa'ijanaa'me —chiniasomü.

16-17 Chikuna Jesús ija'che i'kaasomü repau'te:

—Pāiu repau chiinarechi'a pāi jainükore repau äü äujañere küa, äü äurümü tī'auna repau'te cho'ochete cho'okaikü'te saomasomü, repau chiinani ija'che sa küaa'kü chini: “Rani äijü'ü. Musanukona äijañe äü peore care'vacuhasi'ea'me.” 18 Chini saöuna sa küauna asa, “Saima'me chükuna”, chiniasome repana. Charo soicojñosi'kü ija'che i'kaasomü: “Cheja koocuhasi'küa'mü chü'ü. Chü'ü koosichejare ñajasa chiimü chü'ü. Äü äura chini soisi'küreta'ni saimaneja'mü chü'ü. Pe'rumannejü'ü chü'üre”, chiniasomü repau. 19 Ücuaja'che chekü soicojñosi'kü ija'che i'kaasomü: “Bueyva'nare dierepanare

koocuhasi'kua'mu chu'u. Chu'u koosiva'nani bueyva'nani cho'ochete cho'o ñara chiimu chu'u. Saima'mu chu'u. Pe'rumanejũ'u chu'ure", chinasomu repau. ²⁰ Ūcuaja'che jo'e cheku ija'che i'kaasomu: "Chu'u churepara romi vejasi'kua'mu. Chura chu'ure au ai saicu'amũ", chinasomu repau. ²¹ Ūcuanuko jã'aja'ñe i'karena co'i, repau'te paakuni kuauna asa pe'rukũ ija'che chũ'uasomu repau: "Ivu'epi eta mua ijoopo callejoovũã pa'inani, chuova'na pa'iva'nana'me nuka ku'imava'nana'me na'ava'nana'me ro'ocũ'ava'nare ku'e jãaa chu'u vu'ena soni rajũ'u", chinasomu repau. ²² Chikuna soijani rani, "Chu'ure paaku, mu'u chũ'usi'e cho'ocuhasi'kua'mu chu'u. Jã'ata'ni mu'u vu'e chuta'a pã timuma'me", chinasomu repau. ²³ Chikuna ija'che i'kaasomu repau'te paaku: "Vu'ejoopo ru'tuva pa'ima'ña ku'inani kũajaijũ'u chu'u vu'e timuku'te raaru. ²⁴ Chu'u charo soisi'e raicuhesinare te'eu'terejẽ'e aũmanejaja'mu chu'u", chinasomu repau, repau'te cho'ochete cho'okaiku'te —Jã'aja'ñe kuaasomu Jesús repau'te i'kasi'kure.

*Cristo'te cuasana repanare cho'oũache ũhasoche'te kũatũ
(Mt 10.37-38)*

²⁵ Ūcuarũmu Jesús pãipi jainuko suni ku'ijũna chũri ña i'kaasomu.

²⁶ —Musanukonapi chu'ũni jovuato ija'che cho'ojũ'u chiimu chu'u musanukonare: Mũja'kupã pa'ichena'me mũrũjoromi pa'iche, mũchĩva'na pa'iche, mũa'chũpã pa'iche, mũa'choromi pa'iche, mũche'uchĩ pa'ichena'me musanukona pa'iche ruarepa cuasama'ñe pa'iju chu'ũni na'a ruã cuasaju pa'ijũ'u. Musanukonapi jã'aja'ñe cho'omaneni chu'u neena pa'imanejanaa'me. ²⁷ Musanukonare chu'u neenajejũna chekũna vanisõũ chijjanaa'me, chu'ure cho'oũ chii'cheja'che. Jã'aja'ñe cho'oũ chii'tojẽ'e chu'ure cuasache jmamakarujẽ'e ũhasõmanejũ'u. Musanukonapi chu'ure cuasache'te ũhasõni chu'u neena pa'imanejanaa'me. ²⁸ Chekũrũmu musanukona te'euji vu'e umu nukavu'e cho'ora chiimu. Cho'ora chini charo repavu'e cho'ojamajãaruã ro'inukore cuasa masi kuẽkue ñamũ, "Kuri karato cho'omanera", chini. ²⁹ Charo jã'aja'ñe cuasama'ñe cho'oni repauni kuri karasõna cho'o pi'nicu'amũ repau'te repavu'e. Cho'o pi'nimaneeuna chekũnapi ñani pãisojanaa'me repau'te. ³⁰ "Vu'e cho'okũta'ni cho'o pi'nimaneeũ iku", chijjanaa'me repana repau'te. ³¹⁻³² Chekũrũmu pãiu jainukore paaku chũ'ũkũji chekũnani cavari'raku te'euji charo ija'che cuasamu: "Sõtaopã diez milrepanare paaku'mu chu'u. Chekũta'ni na'a jainukore paamu, veinte milrepanare. ¿Jã'anani maipi cavani cajejajanaa'ñe?", chiimu. "Chekũrũmu repanapi maire cajejajanaa'me", chiiu cuasani ija'che cho'omu repau: Chekũpi repau neenana'me chuta'a so'ore pa'ijũna repau'te cho'ochete cho'okainare saomu, "Cavamaneeũ mai. Re'oja'che paũ", chiaru chini. Jã'ata'ni chekũrũmu, "Maipi cajejajacosome", chini cuasani, repau neenare, "Cavaũ mai", chiimu repau. ³³ Musanukona ũcuaja'che chu'u neena pa'iuato pã chũ'ũku cuasasi'ja'che charo ija'che cuasajũ'u: "¿Diore cuasaja'che chu'u? Cuasato chu'ure cho'oũache cu'a peore ũhasõ, Repau chũ'ũñechi'a cuasaku cho'ochete pa'ija'mu chu'u. Jã'aja'ñe cho'oma'to Dios neeku pa'icu'aja'mu" —chinasomu Jesús repanare.

Ūhapi sãija'ima'to sējome pã

(Mt 5.13; Mr 9.50)

³⁴ Ūcuarumũ Jesús jo'e i'kaasomũ repanare pã.

—Ūha sãijani rua re'omũ. Jã'ata'ni ūhapi sãija'ñepi si'asõru, ¿je'se cho'ojanaa'ñe pã, ūhapi sãijaamũ chini? Jo'e sãija'ñe cho'ocu'amũ. ³⁵ Sãija'ima'to cu'amũ. Ūcuaja'che chio tãsimajñaruãre ūha, sãija'ima'ñepi chu'chuto aineema'mũ. Ūcuachi'a abonona ūha, sãija'ima'ñepi ja'meto na'a re'oja'ima'mũ. Jã'ajekuna ūhapi sãija'ima'to sējome pã. Ūcuaja'che pãipi repana asa chēasi'ere Dios chũ'ore ūhasõni ūha sãija'imamũ cu'acheja'che cu'ame. Jo'e re'oja'che pa'iche peomũ repanare. Chũ'u i'kache asa chēaana ūcuanũko asa chējajũ'u —chiniasomũ Jesús repanare.

15

Ovejava'u cavesusiva'u pa'iche'te kũamũ Jesús

(Mt 18.10-14)

¹ Ūcuarumũ pã chũ'unare kuri kookainana'me cu'ache pa'ina Jesús i'kache'te asaũu chini chi'iasome. ² Jã'anapi chi'rena ña fariseopãina'me judiõpã che'chona pe'rujũ cu'ache i'kaasome Jesure.

—Cu'ache pa'inare pojokũ'mũ iku. Ūcuanana'me si'arumũ ãũ ãikũ'mũ iku —chiniasome repana.

³ Jã'aja'ñe i'karena asa Jesús repanani chũ'vakũ ūcuauji cuasaku ija'chere kuaasomũ:

⁴ —Chekurumũ musanũkona ovejava'nare te'euji cienrepava'nare paamũ. Paakuna chekurumũ ovejava'u te'eva'u tũichejana sani cavesusõru chekũva'nare noventa y nueverepanare te'eva'nare pã peochejana jo'ka, cavesusiva'uni ku'era chini sanisõmũ mũ'u. ⁵ Sani ku'ekũ pa'iu jñaani repava'ure rua pojokũ mini kuãa ramũ mũ'u. ⁶ Rani tĩ'a mũ'ure re'onana'me mũ'ure kueñe pa'inare soni, “Ovejava'ure cavesusiva'ure ku'e jñaacuhasi'kua'mũ chũ'u. Jña pojosõmũ chũ'u. Ja'me pojokaijũ'u chũ'ure”, chiimũ mũ'u. ⁷ Asarepajũ'u, musanũkona. Chekurumũ pã re'ona noventa y nueverepana pa'ime. Re'onajejuna cu'ache cho'che ūhañe chiima'mũ repanare. Jã'aja'ñe pa'ijuna cunaumũ pa'ina rua pojome repanare. Jã'ata'ni pãiu te'euji repaũ cu'ache cho'che'te ūhasõru cunaumũ pa'ina na'a rua pojome repaũ'te —chiniasomũ Jesús repanare.

Kurire'reva cho'ososi'ere kũamũ

⁸ Chini Jesús jo'e chũ'vaasomũ repanare.

—Chekurumũ romio kurire're dierepare're paakoji te'ere'reva cho'osõmo. Cho'osõ, repare'reva'te ku'e jñaara chini uõpũ chũõ, rua masi ku'eko peore vũ'e ju'omo repare'reva jñaañetu'ka. ⁹ Ku'e jña, repaõ'te re'onana'me repaõ'te kueñe pa'inare soni, “Kurire'reva cho'osõsire'reva ku'e jñaacuhasi'koa'mo chũ'u. Kurire'reva chũ'u jñaasi'e ja'me pojokaijũ'u chũ'ure”, chiimo repaõ repanare.

¹⁰ Ūcuaja'che pãiu te'euji repaũ cu'ache cho'che'te ūhasõru ángeles Diore ja'me pa'ina rua pojome —chiniasomũ Jesús repanare.

Põsumũ sani cu'ache cho'osi'ku oisi'ere kũamũ

¹¹ Ūcuarumũ Jesús jo'e chũ'vaasomũ repanare.

—Pāiū mamachīi umupāi te'eka'chapanare paaasomū. ¹² Paakūna cho'je cakūpi ija'che i'kaasomū pūka'kure: “Ja'kū, mū'u jūnisōrumū chū'ure jo'kajachere churana teana īsijū'u chū'ure, chejana'me pōse”, chiniasomū. Sēkūna pūka'kū repanare mamachīi chejana'me pōse teana īsiasomū. ¹³ Īsiūna cho'je cakū pūka'kū repau'te īsisi'e peore na'mi īsisōasomū. Īsisō, kuri koo, so'ona sani ūcuauache cu'ache cho'okū ku'iu kuri rua na'mi si'asōasomū repau. ¹⁴ Repau kuri si'asōsirumūna repau saisichejapi jeereparumū okopi ramaūna āu si'asōasomū. Āupi si'asōūna si'ache repaujē'e kurijē'e si'asōsi'kujekū āujē'e peokū kurijē'e peoasomū repau. ¹⁵ Repau'ni peore karakūna ūcuacheja pa'ikū'te pāiū'te sani cho'oche'te sēniasomū repau cho'oche'te cho'okū āure āsa chini. Cho'oche'te sēkūna repau'te jo'chasēse kuirache'te jo'ka cu'ava'na pa'ichejana saoasomū repau. ¹⁶ Saoūna sani pa'iu jo'chasēsere kuirakūna repau'ni ruarepa āucuhakūna jo'chasēse āure āni chajiuakū'teta'ni repacheja pa'ina pāi te'eujē'e āumaneasome repau'te. ¹⁷ Na'a pa'iu rūhiñe cuasa, te'eujī ija'che i'kaasomū repau: “Chū'u ja'kure cho'oche cho'okaina āu karama'ñe paaju āijūna cajejai'si'e pa'ito chū'ava'uta'ni ichejare rani pa'iu āucuhare jū'iu pa'imū. ¹⁸ Jā'ajekūna ja'kūni co'i ija'che i'kara: Ja'kū, mū'urejē'e cu'ache cho'okū Diorejē'e cu'ache cho'osi'kua'mū chū'u. ¹⁹ Mū'ure cu'ache cho'osi'kujekūna, Chū'u chīia'mū mū'u, chiimanejū'u chū'ure. Rupū mū'ure cho'oche cho'okaikū'te paacheja'che paajū'u chū'ure chura', chisa ja'kūni co'ini”, chiniasomū repau.

²⁰ Jā'aja'ñe chini cuasa co'iasomū repau churata'ni. Co'ikūna repau pūka'kū chuta'a ma'a so'o pa'ikūni űaasomū repau'te. űasi'epi repau'ni oiū vū'vū tijña sū'ka chūsu pojoasomū repau. ²¹ Sū'ka chūsu pojokū'teta'ni repau cuasa co'isi'ere i'kaasomū repau. “Ja'kū, mū'urejē'e cu'ache cho'okū Diorejē'e cu'ache cho'osi'kua'mū chū'u. Mū'ure cu'ache cho'osi'kujekūna, Chū'u chīia'mū mū'u, chiimanejū'u chū'ure”, chiniasomū repau pūka'kure. ²² Jā'ata'ni pūka'kū mamakūji co'iu'na pojokū repau'te cho'oche cho'okainare soni rao ija'che chū'uasomū: “Kāña, rua re'ojakāñare mini ra sa'chekajū'u iva'ure chū'u chīiva'ure. Kāña sa'che pi'ni aniñocava mini ra, mūoñona cuachajū'u iva'ure. Ūcuaja'che cū'akorophe're mini ra sa'chejū'u iva'ure. ²³ Ūcuaja'che torochīiva'ure jujusiva'ūni chēa vaijū'u. Āiju pojoku fiesta cho'oñu mai. ²⁴ Chū'u chīiva'ū jūnisōsiva'ūja'che peocheja pa'iva'ūpi co'icuhasi'kua'mū. Ūcuachi'a sani cavesūsōsiva'ūja'che peocheja pa'isiva'ūpi co'icuhasi'kua'mū jo'e”, chikūna asa pojoku fiesta cho'oasome repana.

²⁵ Jā'aja'ñe cho'otona chekū, repau majaa'chū charo cakū chio saisi'kūpi maniasomū. Maiū vū'e tī'api'rakūji kueñejekūna repana fiesta cho'oche asaasomū repau. ²⁶ Asakū mani tī'a, repau pūka'kure cho'oche cho'okaikū'te te'eū'te soni sēniasomū. “¿Ūquere jā'ana cho'oche?”, chiniasomū repau. ²⁷ Chikūna i'kaasomū repau. “Mūche'ūpi vajava'ū co'iu'na, ‘Torochīiva'ure āure āu jujusiva'ūni vaijū'u. Āiju fiesta cho'oñu mai', chiisi'kua'mū mūja'kū”, chiniasomū repau repau'te. ²⁸ Jā'aja'ñe kuaūna asa pe'rukū vū'e kakacuheasomū repau. Kakacuhekūna repau pūka'kū eta, “Jmava'ū, kakajū'u”, chiuū rua chū'uasomū repau'te. ²⁹ Jā'aja'ñe chū'ukūna

puka'kure ija'che i'kaasomu repau: "Mu'u chũ'uñe jmamakarujē'e jachamañe raa jeerumu cho'oku pa'iku'mu chu'u. Jã'ata'ni mu'u chu'are jmamakarujē'e chivochiiva'urejē'e isima'kua'mu. 'Mu'u ja'me pa'inana'me pojoku fiesta cho'ojũ'u', chiima'kua'mu. ³⁰ Aperumu jã'u chu'u cho'jeu mu'u isisi'e koo jo'e chekunani isisõ kuri koo sani ku'iu sũ'uromire ja'me kãiu ro'isõsi'kua'mu. Jã'aja'ñe cho'osi'kureta'ni pojoku fiesta cho'ora chini torochiiva'ure ãure ãu jujasiva'ure vaisi'kua'mu mu'u", chinasomu repau puka'kure. ³¹ Chikuna puka'ku i'kaasomu repau'te. "Jmava'u, chu'ure si'arumu ja'me pa'iku'mu mu'u. Chu'u paache cu'amajñaruã peore mu'u paajachechi'aa'me jã'a. ³² Mũche'vva'uta'ni jũnisõsiva'uja'che peocheja pa'isiva'upi co'icuhasi'kua'mu. Ũcuaja'che sani cavesõsiva'uja'che peocheja pa'isiva'upi co'icuhasi'kua'mu jo'e. Jã'ajekuna pojoku fiesta cho'omu chu'u", chinasomu repau —Jã'aja'ñe chu'vaasomu Jesús repanare pãi.

16

Cho'ochē cho'okainare chũ'uku cu'ache cho'osi'ku pa'isi'ere Jesús ũcuauji cuasaku kua'mu

¹ Ũcuarumu Jesús repau neenani chu'vaku ũcuauji cuasaku ija'chere kuaasomu:

—Pãiu kuriu paniasomu. Cho'ochē cho'okainare chũ'uku'te paaasomu repau kuriu. Paakuna chekunapi ija'che kuaasome repau'te kuriu'te: "Mu'ure cho'ochē cho'okainare chũ'ukuji mu'u neere masi kuirakaimauna rupũ cho'osõmu", chinasome repana. ² Kuarena asa cho'ochē cho'okainare chũ'uku'te soni i'kaasomu repau. "Mu'u cho'ochē asasi'kua'mu chu'u. ¿Je'se cuasa jã'aja'ñe cho'oku mu'u? Chu'u nee mu'u cho'osi'ere tocha ra ñojũ'u chu'ure. Ũcuamakaru chu'u nee kuirajũ'u mu'u. Etorã chiimu chu'u mu'ure", chinasomu repau. ³ Chikuna asa repau'te cho'ochē chũ'ukaiku ija'che cuasaasomu: "Chu'ure paaku etorã chiimu chu'ure. ¿Je'se cho'oja'che chu'u, repau chu'ure etosirumu? Cho'ochē cho'omava'u pa'ija'mu chu'u. Chio ãu tãñejē'e koka peoku'mu chu'u. Chekunare kuri rupũ sēni koovajuchuku'mu chu'u", chiuu cuasaasomu repau. ⁴ Cuasaku, "Åa, chu'u cho'ojache cuasacuhamu chu'u. Ija'che cho'ora chu'u, pãipi repana vũñana cuao paaju kuiraa'ju chu'vva'ure, cho'ochē peova'ure", chiuu cuasaasomu repau. ⁵ Ũcuarumu repau cuasasi'e ija'che cho'oasomu repau: Repau'te paaku'te põsero'i paanare te'enarechi'a soni raoasomu repau. Soni rao, charo raisi'kure i'kaasomu repau. "Chu'ure paaku'te, ¿keenuko põsero'i paaku mu'u?", chinasomu repau. ⁶ Chikuna, "U'chape'e cienrepatuo põsero'i paamu chu'u", chinasomu repau. Chikuna repau'te i'kaasomu repau. "Ija'ova mu'u põsero'i tochasija'ova sējo, pesa puu, chekujã'ovana cincuentarepatuochi'a tochajũ'u", chinasomu repau. ⁷ Tocha pi'niuna chekure põsero'i paaku'te soni rao i'kaasomu repau. "Mu'ujē'e, ¿keenuko põsero'i paaku?", chinasomu. Chikuna, "Trigopũ cienreparũ põsero'i paamu chu'u", chinasomu repau. Chikuna i'kaasomu repau. "Ija'ova mu'u põsero'i tochasija'ova sējo, chekujã'ovana ochentareparũchi'a tochajũ'u", chinasomu repau repau'te. Jã'aja'ñechi'a ũcuanukore põsero'i paanare cho'oasomu

repau. Repana ro'ijache casokaniasomu. ⁸ Jã'aja'ñe cho'õna repau'te paaku repaja'ova'te ña i'kaasomu. “Chu'u mu'ure etosirumu pa'ijache cuasa, chu'ova'u pa'iuamauna cu'ache cho'osi'kuta'ni mu'u masiche'te cho'o ñosi'kua'mu mu'u, chu'ure põsero'i paanare casosi'e”, chiniasomu repau. Repau cho'osi'aja'che Diore cuasamanapi Diore cuasanare na'a rua cho'omasime icheja cheja cho'omajñaruã.

⁹ 'Iere chu'vamu chu'u musanukonare: Pãi kurina te'ena cu'ache cho'ome chekunare. Jã'ata'ni musanukonapi kuri paani chekunare oiju re'oja'che cho'okaiju pa'ijũ'u, re'oja'che cho'onare paauato. Jã'aja'ñe cho'oto kuri peore si'asõsirumu musanukona re'oja'che cho'okaisi'ejekuna repanapi Dioni jovo pa'iju charo jünisõni Repau pa'icheja ai sani re'oja'che pa'inajeju musanukonapi cho'jepi jüni saito ña pojojanaa'me musanukonare.

¹⁰ 'Pãi te'ena kuri ka'charu paanata'ni repana kuripi chekunare re'oja'che cho'okaime. Jã'aja'ñe cho'onapi na'a rua kuri paani chekunare ucu re'oja'che cho'okaira'ame repana. Pãi chekuna ka'charu kuri paanata'ni joreju chekunare cu'ache cho'ome. Jã'aja'ñe cho'onapi na'a rua kuri paani joreju ucu cu'ache cho'ora'ame repana chekunare. ¹¹ Musanukona icheja cheja pa'irumu kuri rua paanata'ni chekunare re'oja'che cho'okaima'to Dios Repau paache, rua re'oja'che isimaneja'mu musanukonare, “Paavesume ina”, chini. ¹² Ucuachi'a musanukonapi chekuna paamajñaruãre masi kuirakaima'to Dios Repau isira chiisi'e cunaumu paache re'oja'che isimaneja'mu musanukonare.

¹³ 'Pãi ka'chanapi ucuate'e'u'te paato repau'te paanare ucuapa'ruvachi'a chiicu'amu. Chekurumu repau'te paanare te'e'u'te na'a rua chiu chekureta'ni cuhemu repau. Ucuachi'a kurina'me Diore ucuapa'ruvachi'a cuasama'me pãi. Kurire na'a rua cuasaju Dioreta'ni cuasama'me —chiniasomu Jesús repanare.

¹⁴ Jesupi jã'aja'ñe i'kauna asa, fariseopãi kurineenajeju pãisoasome repau'te. ¹⁵ Sojuna Jesús ija'che i'kaasomu repanare:

—Pãi re'ona cho'ocheja'che s'e'sevuchi'a re'oja'che cho'onaa'me musanukona, chekunapi ña, “Re'onaa'me ina”, chiapu chini. Jã'ata'ni Dios musanukona rekoñoã cu'ache cuasache ñaku'mu. Jã'aja'ñe pa'inare ñani pojoma'kua'mu Dios. Jã'aja'ñe pa'iche rua cuhemu Repau. Pãita'ni jã'aja'ñe pa'inare ñani pojome —chiniasomu Jesús repanare.

Dios chũ'u jo'kasi'ena'me pãi cu'ache cho'oche uhasinare Dios chẽa paache'te kũamu

¹⁶ Ucuarumu Jesús jo'e chu'vaasomu.

—Dios chũ'uñe Moisés Repauji i'kakuna asaku tocha jo'kaasomu. Chekuna, ucuaja'che Dios chu'o kuasina Repau chu'o tocha jo'kaasome. Repana tocha jo'kasi'ere ñaju chu'vaasome pãi, Juan Pãi Okoro'veku ainesirumujatu'ka. Juan pa'irumupi vna pãi cu'ache cho'oche uhasinare Dios chẽa paache'te, chu'o re'oja'chere chu'vaju pa'ime pãi. Chu'vajuna pãi Dios pa'icheja saineenajeju asa jachama'ñe cuasaju, jainuko Repau chũ'uñe'te cho'ojũ pañu chiime.

¹⁷ 'Aperumu Dios chũ'u jo'kasi'e irumujatu'ka chũ'umu. Chekurumu Diopi chũ'una cunaumna'me cheja si'asõja'mu. Repau chũ'u

jo'kasi'eta'ni jmamakarujë'e si'amaneja'mu —chinasomu Jesús repanare.

*Rãjoromi sējoma'ñe paache'te chu'vamü Jesús
(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12)*

18 Chini Jesús jo'e chu'vaasomu.

—Pãiu ũcuauaküji repau rãjore paacuhekü sėjosõ, chekoni vejani Dios cuheche'te cu'ache cho'omu. Ũcuaja'che pãiu sėjosi'koni vejani Dios cuheche'te cu'ache cho'omu —chinasomu Jesús.

Kuriu pa'ichena'me chuova'u Lázaro pa'iche kuamu

19 Ũcuarumu Jesús pãire chu'vakü ũcuauji cuasakü ija'chere kuasomu:

—Pãiu kuriu paniasomu. Si'aumucujña kãña rua re'ojakãñare ju'iu, ãu rua re'oja'chere karama'ñe ãiu pojokü paniasomu repau. 20 Jã'a cho'oto Lázaro, chuova'u pa'iva'u ca'nivü si'acaca'nivü asi ravü paava'upi repau kuriu vü'e kakasa'aro'te si'aumucujña rani ñu'iu paniasomu. 21 Kuriu ãiu to'jñomajñaruãre sia ãni chajiuache ñaasomu repava'u. Ñu'iana jamuchai rani repava'u asire vetoasome. 22 Repau chuova'u pa'iva'u jünisõsirumu Diore ja'me pa'inapi ángeleji cunaumuna Dios pa'ichejana muaasome repava'ure, Abrahamni ja'me paau chini. Kuriu ũcuaja'che jünisõasomu. Jünisõuna pãi repau'te tãasome.

23 'Kuriu pa'isi'kuta'ni vati toana sani chuova'u uuku pa'iu Abrahamre so'opi muñe ñaasomu. Lázaro'te ũcuaja'che Abrahamna'me ñu'ikuni ñaasomu repau. 24 Ña cuikü Abrahamre ija'che i'kaasomu repau: “Ja'kü Abraham, chu'vava'ure oijü'u. Lázaro'te chu'ure raojü'u, repau muoño chã'tirona okopi chũu ra chu'u chemeñona nouna asuchejü churuakü. Toare chuova'u uuku pa'imü chu'u”, chinasomu repau kuriu pa'isi'kü Abrahamre. 25 Jã'aja'ñe i'kaku'teta'ni Abraham ija'che i'kaasomu repau'te: “Jmava'u, mu'u cheja pa'irumu pa'isi'ere cuasajü'u. Mu'u chiiche peore paasi'kuamü mu'u. Iku Lázarota'ni chuova'u pa'isi'kuamü. Chura repauni re'oja'che ti'jñeuna pojokü pa'imü. Mu'ata'ni mu'uni cu'ache ti'jñeuna chuova'u uuku pa'imü chura. 26 Ichejapi mu'u pa'ichejajatu'ka rühichenevü'me. Jã'ajekuna icheja pa'inare musanukona pa'icheja sañu chiinaretani saicu'amü. Ũcuaja'che mu'u pa'icheja pa'inare rañu chiinaretani te'eu'terejê'e raicu'amü icheja chukuna pa'icheja”, chinasomu Abraham repau'te.

27-28 'Chikuna kuriu pa'isi'kü i'kaasomu Abrahamre. “Jã'a pa'ito, ja'kü Abraham, chu'u mu'ure iere rua sêeñe sêemu: Chu'u cho'jechü umupãi, cincorepanare paaku'mü chu'u. Chu'u ja'kü vü'ena Lázaro'te saojü'u, chu'u cho'jechüire Dios chu'ore chu'vakuna asa chëa repana cu'ache cho'ochete ũhasõrena icheja vati toa raomanea'kü Dios”, chinasomu repau'te. 29 Jã'aja'ñe sêeuna Abraham i'kaasomu repau'te. “Moisés tocha jo'kasi'ena'me Dios chu'o kuasina tocha jo'kasi'e paame repana mache'uchü. Dios chu'o tochana tocha jo'kasi'ere ñajü che'cheju jachamairo paapu”, chinasomu Abraham repau'te. 30 Chikuna kuriu pa'isi'kü i'kaasomu repau'te. “Dios chu'o tocha jo'kasi'e ñanata'ni jachana'me repana. Jã'ata'ni jüni vajuraisiva'upi sani repauni chu'vatota'ni asa chëa repana cu'ache cho'ochete ũhasõ,

mama cuasajanaa'me repana", chinasomũ repau. ³¹ Chikũna Abraham i'kaasomũ repau'te. "Dios chũ'o, Moisés tocha jo'kasi'ena'me Dios chũ'o kũasina tocha jo'kasi'e ña jachanaa'me repana. Ña jachanajeju jũni vajuraisiva'upi Dios chũ'ore chũ'vato ũcua jachara'ame repana", chinasomũ Abraham kuriũ pa'isi'kũre —Jã'aja'ñe kũasomũ Jesús repaŋare fariseopãi.

17

Pãi rũhiñe cuasamana cu'ache cho'oche'te kũamũ
(Mt 18.6-7, 21-22; Mr 9.42)

¹ Ũcuarũmu Jesús repau neenare i'kaasomũ.

—Chekũnare cu'a chũ'vana pãi si'arũmu pa'inaa'me. Jã'ata'ni chũ'ũre cuasava'napi cu'ache cho'oa'ju chini cu'ache chũ'vakũ'te na'a rũa cu'ache ti'jñeja'mũ. ² Pãiu'te Diore cuasakũni te'eũ'te cu'ache chũ'vakũ'te pãipi ija'che cho'oto re'ora'amũ: Repau chuta'a repau'te cu'a chũ'vamarũmũna toacũnapũji rũa ũjapũji repau cavũna pãipi jepo vẽe chiarana tũ rũosũru cu'ache pa'ira'amũ repau'te. Jã'aja'ñe cho'oma'to pa'iu chekũrũmu pãire cu'ache chũ'vamũ repau. Pãire repau cu'ache chũ'va pi'nisirũmu Diopi repau cu'ache cho'osi'e ro'i chũ'ũto na'a rũa cu'ache ti'jñeja'mũ repau'te. ³ Ñarepaju pa'ijũ'ũ, mũsanũkona. Mũ'ũre kueñe pa'ikũji mũ'ũ majapãiuja'iu pa'iu mũ'ũni cu'ache cho'oto chũ'vajũ'ũ repau'te, jo'e cho'omaneakũ. Chũ'vakũna, "Cu'ache cho'osi'kũa'mũ chũ'ũ. Jo'e jã'aja'ñe cho'ocuhemũ chũ'ũ", chiito repau cu'ache cho'osi'e jo'e cuasamanejũ'ũ. ⁴ Chekũrũmu repau mũ'ũre te'eumucuse sieterepañoũ cu'ache cho'omũ. Cu'ache cho'oñoũ pa'iche sieterepañoũ rani kũamũ repau mũ'ũre. "Cu'ache cho'osi'kũa'mũ chũ'ũ. Jo'e cuasamanejũ'ũ chũ'ũ cho'osi'e", chiimũ. Jã'aja'ñe chiito repau cu'ache cho'osi'e jo'e cuasamanejũ'ũ mũsanũkona —chiimũ chũ'vaasomũ Jesús repau neenare.

Diore masi cuasana Repauchi'a cho'omasiche'te cho'ome

⁵ Ũcuarũmu Jesús neena jo'e i'kaasome repau'te.

—Diore na'a rũa cuasañũ chiime chũkũna. Repau, "Mũsanũkonare si'arũmu cho'okaija'mũ chũ'ũ", chiisi'ere cavesũmairo na'a rũa cuasañũ chiime chũkũna. Chũkũna'te cho'okaijũ'ũ —chinasome repana.

⁶ Jã'aja'ñe i'karena Jesús i'kaasomũ.

—Mostazara'karũ rũa jmara'karũ'me. Jã'ata'ni repara'karũ'te tãru sũkiñũ ũjañũ aineemũ. Mũsanũkona ũcuaja'che jma-makarũ Diore cuasanata'ni Repauchi'a cho'omasiche'te cho'ojanaa'me. Mũsanũkonapi, "Dios peore masikũ'mũ", chini cuasaju iñũre sicómoroñũ'te, "Rũni sani chiara joopona nũkajũ'ũ", chiito mũ'ũ chũ'ũñe cho'omũ iñũ —chinasomũ Jesús.

Chekũnare cho'oche cho'okaina pa'iche'te kũamũ

⁷ Ũcuarũmu Jesús jo'e i'kaasomũ repaŋare.

—Chekũrũmu mũsanũkona te'eũji cho'oche cho'okaikũ'te paamũ. Paakũna mũ'ũre cho'oche cho'okaikũ mũ'ũ chiona sani chejare mu'kakũ pa'imũ ãure tãra chini. Chekũrũmu ovejavanani kuirakaimũ. Cho'oche cho'okasa chini saisiva'ũre vũ'ena makũna,

“Kaka rux, ãu ãijũ’u”, chiima’mu mu’u. ⁸ “Au chu’ure cho’okaijũ’u; ãsa. Chu’upi ãu ãiu ũkukuna chu’u chiiche ũcuache miijani rakaiu pa’ijũ’u, chu’u ãu ãni pi’niñetu’ka. Jã’acho’je mu’upi ãijũ’u.” Jã’aja’ñe i’kamu mu’u, mu’ure cho’oche cho’okaiku’te. ⁹ Ūcuachi’a mu’ure cho’oche cho’okaiku’je mu’u chũ’usi’ere masi cho’o pi’niru, “Re’orepamu. Rua re’oja’che cho’okaimu mu’u chu’are”, chiima’mu mu’u repau’te. ¹⁰ Ūcuaja’che musanukonapi Dios chũ’usi’ere peore cho’o pi’nini ija’che i’kajũ’u Repau’te: “Rua vesunaa’me chukuna. Jã’ata’ni mu’u chũ’uñe cho’okainajeju mu’u chũ’usimakaruchi’a cho’osinaa’me chukuna”, chiijũ’u Repau’te —chiniasomu Jesús repau neenare.

Umupai dierepanare asi ravu jũ’inani Jesús vasosi’ere kamu

¹¹ Ūcuarumu Jesús Jerusalén vu’ejoopo sasa chiikujeku jo’e saiũ Samaria chejana’me Galilea cheja tususima’api saniasomu. ¹²⁻¹³ Vu’ejooru sani tĩ’atona umupai asi ravu jũ’ina dierepana rania-some repau’te.

Rani so’opi nukaju ñaju ujachu’opi cuiju ija’che i’kaasome repau repau’te:

—Jesús, Masiu, chukunava’nare oijũ’u! —chiniasome repau.

¹⁴ Chitena ña i’kaasomu repau.

—Musanukona ca’nivũ phairipaire ñojaijũ’u —chiniasomu Jesús repau.

Jã’aja’ñe i’kauna, “Jau”, chini saijuna repau asi te’erumu ja’jusoasomu repau ca’nivũ re’ojaca’nivũ. ¹⁵ Vaju te’eu repau ja’jusica’nivũ’te meñe sime ña pojoku churi co’iasomu Jesuni. Co’iku Dioni pojoku ujachu’opi, “Rua re’oku’mu mu’u”, chiniasomu repau. ¹⁶ Jã’aja’ñe i’kaku co’i, Jesús pa’ichejana tĩ’a, repau ni pojoku repau ti’jñeñe meñe sime ñu’iu, “Re’orepamu”, chiniasomu repau. Samaria cheja caku paniasomu repau asi ravu jũ’isi’ku. ¹⁷ Jã’aja’ñe pojoku i’kauna Jesús i’kaasomu.

—Asi ravu jũ’inare, dierepanare vasosi’kua’mu chu’u. Chekuna nueverepanata’ni co’i, “Re’orepamu”, chiima’me chu’are. ¹⁸ Iku tĩipaiuchi’a judío peokujı te’eu co’i Dioni pojoku, “Dios rua re’oku’mu”, chiimu. Chekunata’ni Diore pojoma’me —chiniasomu Jesús.

¹⁹ Chini Jesús repau’te co’isi’kure i’kaasomu.

—Chura vuni saijũ’u. “Iku Jesús chu’are vasoja’mu”, chini cuasasi’kujeku vajucuhasi’kua’mu mu’u —chiniasomu Jesús.

Dios Raosi’ku chũ’urumu tĩ’ajañere kamu
(Mt 24.23-28, 36-41)

²⁰ Ūcuarumu fariseopai Jesure ija’che sēniasome:

—¿Jeerumu Dios Raojau rani pai ũcuanchore chũ’uja’u? —chiniasome. Chitena Jesús i’kaasomu repau.

—Repa chũ’urumu tĩ’ajañe vesume pai. ²¹ Dios Raosi’ku repau’te cuasanarechi’a rekoñõana chũ’uku pa’imu. Jã’ajekuna pai ija’che i’kamanejanaaname: “Dios Raosi’ku ichejare chũ’umu.” Ūcuachi’a, “Jã’achejare Dios Raosi’ku chũ’umu”, chiimanejanaaname pai —chiniasomu Jesús repau fariseopai.

²² Chini Jesús repau neenare i’kaasomu.

—Na'a pa'isirumu musanukona chu'u jo'e cajejachere cha'aju, “Dios Raosi'kupi jo'e caje, maire te'eumucusechi'a ja'me pa'ito re'ora'amu”, chiiju cuasajanaa'me musanukona. Jã'ata'ni chu'u cajerumu chuta'a ti'amauna jmakarujẽ'e ñamanejanaa'me musanukona chu'ure. ²³ Pã'i musanukonare ija'che kuajanaa'me: “Rani ñajũ'u. Dios Raosi'ku ichejare pa'imũ.” Chekuna, “Sani ñajũ'u. Dios Raosi'ku jeechejare pa'imũ”, chiijanaa'me. Pãipi jã'aja'ñe kuajana ja'me ñañu chini saimanejũ'u musanukona. ²⁴ Cunaumupi te'ekã'ko oko fe'neni chekukã'kojatũ'ka rua na'mi peore miañe fe'ne chavokuna ñame pã'i. Ucuaja'che chu'u Dios Raosi'ku icheja cheja jo'e cajerumu pã'i ucuanuko ñajanaa'me chu'ure. ²⁵ Jã'ata'ni charo rua asi cho'ocojñoja'mu chu'u. Ucuachi'a irumu pa'ina pã'i, “Dios Raosi'kuma'mu mu'u”, chiiju cuheme chu'ure. ²⁶ Chu'u Dios Raosi'ku chejana jo'e cajeumucuse ti'api'rarumu Noé pa'irumu pa'isina pa'isi'ēja'che cu'ache pa'ijanaa'me pã'i. ²⁷ Noé pa'irumu pa'isina pã'i ãu ãiju, cono ũkujũ, romi vejaju, umu vejaju, repanare uache cho'ojũ paniasome, Dioni cuasamapũ, repau Noé choovũ ujavũ kakaumucusejatũ'ka. Kakasirumuna okopi ra ko'sauna ucuanuko cho'osõasome repana pã'i. ²⁸ Ucuaja'che chu'u cajeumucuse ti'api'rarumu, Lot pa'irumu pa'isina cu'ache pa'isi'ēja'che cu'ache pa'ijanaa'me pã'i. Reparumu pã'i ãu ãiju, cono ũkujũ, põse koo isiju, repana chiño ãu tãju, vu'ña cho'ojũ paniasome, Dioni cuasamairo pa'ijũ. ²⁹ Jã'aja'ñe pa'inani repau Lot, Sodoma vu'ejoopo pa'isi'kupi eta sanisõasomũ. Repau Lot eta sanisõsirumuna Diopi chũ'uuna cunaumupi toana'me toacatapi repajoopona tuã'tuakuna pã'i peore cho'osõasome. ³⁰ Lot pa'irumu cho'osi'ēja'che chu'u Dios Raosi'ku jo'e cajerumuna cu'ache cho'ojũ pa'ijanaa'me pã'i.

³¹ 'Chu'u jo'e cajerumu pã'i ucuaana repana vu'ña ve'koroãre pani cu'amajñarũã mini sañu chini repana vu'ña kakama'ñe teana vu'vusõa'ju. Ucuaja'che pã'i chiño pa'ina repana vu'ña pa'iche'te cu'amajñarũãre mini sañu chini co'ima'ñe teana vu'vusõa'ju. ³² Lot rãjo cho'ocojñosi'ere cuasa, repao jachasi'ēja'che Diore jachamanejũ'u musanukona. ³³ Pã'i Dios chũ'uñe'te cho'ocuheju repanare uachechi'a cho'ojũ pa'ito cu'amũ. Jã'aja'ñe cho'onare chu'upi rani vati toana saoja'mu repanare. Chekunareta'ni repanare cho'ouache ũhasõ, Dios chũ'uñe'te cho'ojũ pa'inareta'ni Dios pa'ichejana saja'mu chu'u.

³⁴ 'Ija'chere kuara chiimu chu'u musanukonare: Chekurumu ángeles ñamipi caje umupã'i te'eka'chapana ũcate'eko'a kãinare te'eu'te saju chekuni jo'kajanaa'me. ³⁵ Chekurumu romi te'eka'chapana ũcate'echeja ãu toanare te'eo'te saju chekoni jo'kajanaa'me. ³⁶ Chekurumu umupã'i te'eka'chapana chio ũcate'echio pa'inare ũcuaja'che te'eu'te saju chekuni jo'kajanaa'me —chinasomũ Jesús repanare.

³⁷ Jã'aja'ñe i'kauna chu'o sēniasome repana.

—Chukuna'te Paaku, ¿jeechejana jã'aja'ñe cho'oja'u? —chinasome repana.

Chitena i'kaasomũ repau.

—Cu'ava'nare jũni jã'jusiva'nare jña'a caje chi'ime vacho —chinasomũ Jesús repau neenare.

18

Va'jeo pa'ichena'me pāi chēañe chũ'uku pa'iche cuasaku kʷamʷ Jesús

¹ Ūcuarumʷ Jesús repaʷ neenani chʷ'vaasomʷ.

—Mʷsanʷkona Diore sēeñe ūhamanejũ'ʷ. Mʷsanʷkona chiiche cuhama'ñe Dioni sēejʷ pa'ijũ'ʷ —chiniasomʷ Jesús repaʷ neenare.

² Jā'aja'ñe chʷ'vacuha ija'chere cuasaku kʷaasomʷ repaʷ, repanapi si'arumʷ Dioni sēejʷ paapʷ chini:

—Diore cuasama'ku, pāi chēañe chũ'uku vʷ'ejoopo'te paniasomʷ.

Ūcuaja'che pāijē'e oima'ku paniasomʷ repaʷ. ³ Ūcuarumʷ va'jeva'o ūcuajoopo pa'iva'o repaʷ'te pāi chēañe chũ'uku'te si'arumʷ mʷa ija'chere kʷako paniasomo: “Pāiʷ chʷ'ʷni pe'ruku cu'ache cho'omʷ. Ūsekaijũ'ʷ chʷ'ʷre repaʷ cu'ache cho'оче jo'e cho'omanea'ku”, chiniasomo repaʷ repaʷ'te. ⁴ Si'arumʷ sēeko'teta'ni rupʷ asaku paniasomʷ repaʷ. Jā'ata'ni repaʷoji rʷarepa sēeona ija'che cuasaasomʷ repaʷ: “Chʷ'ʷ Diore cuasama'kʷa'mʷ. Ūcuaja'che pāijē'e oima'kʷa'mʷ chʷ'ʷ.

⁵ Jā'ata'ni repaʷoji chʷ'ʷni si'areparumʷ muta sēeona asa ca'nasō cho'okaija'mʷ chʷ'ʷ. Repaʷ'te cho'okatu jo'e mutamaneja'mo repaʷ”, chini repaʷ sēesi'e cho'okaniasomʷ repaʷ —Jā'aja'ñe kʷaasomʷ Jesús repaʷ neenare.

⁶ Kʷa pi'ni repanare ija'che i'kaasomʷ repaʷ:

—Pāi chēañe chũ'uku cu'aku cho'osi'ere cuasa ñajũ'ʷ mʷsanʷkona.

⁷ Repaʷ pāi chēañe chũ'uku pāi oima'ku paniasomʷ. Jā'ata'ni va'jeoji si'areparumʷ repaʷji cho'okaaʷ chini sēeona cho'okaniasomʷ repaʷ.

Diota'ni pāi chēañe chũ'uku pa'icheja'che pa'ima'kʷa'mʷ. Jā'ajekʷna Repaʷ chēa paanapi umucujñana'me ñami Repaʷji cho'okaaʷ chini si'arumʷ sēeto, “Cha'ajũ'ʷ. Na'a pani cho'okaija'mʷ chʷ'ʷ”, chi-ima'kʷa'mʷ Dios. Repana sēeñe asa teana cho'okaiku'mʷ Dios.

⁸ Repana chiiche na'mi cho'okaiku'mʷ Dios. Chʷ'ʷ Dios Raosi'ku ichejana jo'e cajeni, ¿Diore cuasaju si'arumʷ sēenare ñaja'ñe chʷ'ʷ? —chiniasomʷ Jesús repaʷ neenare.

Fariseopāi'na'me pāi chũ'ʷnare kuri kookaikʷ pa'iche'te kʷamʷ

⁹ Reparumʷ pāi, “Rʷa re'onaa'me chʷkʷna. Chekʷnata'ni cu'anaa'me”, chiijʷ cuasanapi Jesure ja'me paniasome. Jā'aja'ñe cuasajʷna repanani chʷ'vakʷ ija'chere cuasaku kʷaasomʷ Jesús:

¹⁰ —Ūmʷpāi te'eka'chapana fariseopāi'na'me pāi chũ'ʷnare kuri kookaikʷ Dios vʷ'ena mʷa kakaasome Dioni sēeñu chini. ¹¹ Ūcuarumʷ fariseopāi'ʷ nʷkakʷ ija'che sēniasomʷ: “Aa, Ja'ku Dios, chekʷna pāi cu'ache cho'ome. Pōse ñaame. Ūcuaja'che chekʷnare ūcuarepa cho'oma'me. Ūcuaja'che rʷjoromi peonare ja'me kāijʷ pa'ime. Chʷ'ʷta'ni chekʷna cho'ochaja'che cu'ache cho'oma'kʷa'mʷ. Iku kuri kookaikʷ ūcuaja'che kuri cajajaiche sēni koo kʷamairo paaku'mʷ. Chʷ'ʷta'ni jā'aja'ñe cho'oma'kʷa'mʷ. Re'okʷ'mʷ chʷ'ʷ. Re'okʷjekʷ mʷ'ʷni pojoku mʷ'ʷre re'orepamʷ chiiʷ pa'iku'mʷ chʷ'ʷ.

¹² Te'esemana te'eka'chapañō ãu ãmairo pa'iku'mʷ chʷ'ʷ, mʷ'ʷni pojoku. Chʷ'ʷ cho'ochē cho'osi'ere pāipi chʷ'ʷni ro'ito aperumʷ mʷ'ʷ ñisijũ'ʷ chiisinʷkorʷ kuēkue ña karama'ñe ñisiku'mʷ chʷ'ʷ mʷ'ʷre. Chekʷrumʷ kurire're dierepare're kooni te'ere'reʷ ñisiku'mʷ chʷ'ʷ. Chekʷrumʷ cienrepare'reʷ ña kooni dierepare're ñisiku'mʷ chʷ'ʷ mʷ'ʷre. Jā'aja'ñechi'a ñisiku'mʷ chʷ'ʷ mʷ'ʷre”, chiiʷ sēniasomʷ repaʷ

fariseopāiū. Cu'ache cho'okuta'ni re'oja'che cho'ochechi'a kuaasomū repau. ¹³ Chekū kuri kookaikuta'ni repau cu'ache cho'osi'ere cuasa cūnaumū Dios pa'ichejajekuna ñavajuchukū so'ore sumava'u meñe sime nukakū paniasomū. Sumava'u nukasi'kupī ā'capuna vaiū Diore ija'che sēniasomū repau: “Āa, Ja'kū Dios, cu'ache pa'ikū'mū chū'u. Jā'ata'ni oijū'u chū'va'ure”, chiniasomū repau —Jā'aja'ñe kuaasomū Jesús repanare.

¹⁴ Kuaacuha jo'e i'kaasomū repau.

—Asarepajū'u musanukona. Sēni pi'ni eta repana vū'ñana co'iasome repana. Kuri kookaikūji ūcuauji meñe, “Cu'ache pa'ikū'mū chū'u”, chiiū Dioni sēkuna repau cu'ache cho'osi'e tūnosōkani, “Cu'ache cho'osi'e ro'iche peomū ikure”, chiniasomū Dios. Chekureta'ni repauji, “Re'oja'chechi'a cho'okū'mū chū'u”, chikuna repau cu'ache cho'osi'e tūnokaimaneasomū Dios. “Repau cu'ache cho'oche kuamanesi'e ro'iche pa'imū ikure”, chiniasomū Dios. Pāi te'ena, cu'ache cho'onata'ni, “Re'onaa'me chūkuna”, chiime, chekūnapi asa, “Re'onaa'me jā'ana”, chiapū chini. Repana cu'ache cho'oche'te Dioni kuamarūna repana cu'ache cho'oche tūnokaima'mū Dios. Diopi ñato ku'anaa'me repana. Jā'ata'ni chekuna pāi, “Cu'ache cho'okū'mū chū'u”, chini cuasa Dioni kuajūna repana cu'ache cho'oche tūnokaimū Dios, repanani oiū. Diopi ñato re'onaa'me repana, cu'ache cho'oche tūnosōcojñosinajejū —chiniasomū Jesús repanare.

Chīiva'nare Jesús re'oja'che i'ka jo'kasi'ere kuaamū

(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)

¹⁵ Ūcuarūmū pāi Jesús pa'ichejana repana chīiva'nare raasome, Repauji chēseku Dioni re'oja'chere sēekaaū chini. Jā'aja'ñe rajūna ña repau neena ūseasome repanare. ¹⁶ Ūsejūna Jesús repau neenare soni i'kaasomū.

—Chīiva'nare raiūsemanejū'u musanukona chū'uni raarū. Iva'na chīiva'naja'ñe pa'ijū chū'ure masi cuasanapi Dios chū'o asa chēajanaa'me. ¹⁷ Jā'ata'ni iva'na chīiva'na chū'ure masi cuasacheja'che masi cuasamana Dios chū'o asa chēamanejanaa'me. Ūcuarepaa'me jā'a —chiniasomū Jesús repau neenare.

Pāiū kuriū Jesure Dios pa'icheja saiche sēniasasi'ere kuaamū

(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)

¹⁸ Ūcuarūmū judiōpāi chū'ukū kuriū Jesuni chū'o sēniasomū.

—Masiū, re'okū'mū mū'u. ¿Je'se cho'oni'te Dios pa'icheja saija'che chū'u? —chiniasomū repau repau'te.

¹⁹ Chikuna Jesús i'kaasomū repau'te.

—¿Je'se cuasa, “Re'okū'mū mū'u”, chiikū mū'u chū'ure? Diochi'aa'mū Re'okū. Chekū pāiū re'okū peomū. ²⁰ Aperūmū Dios chū'u jo'kasi'e masicosomū mū'u. Ija'che kuamū repa:

Musanukona ūmūpāi romi paana chekūnare romi ja'me kāimanejū'u. Ūcuaja'che romi ūmū pa'ina chekūnare ūmūpāi ja'me kāimanejū'u.

Ūcuachi'a pāi vanisōmanejū'u.

Chekuna nee ñaamanejū'u.

Chekuna pa'iche'te kuani joremenejū'u.

Ūcuaja'che mūja'kupāi ña kukujū'u.

Jā'aja'ñe chū'asi'kuamū Dios —chiniasomū Jesús repau'te kuriū'te.

21 Chikuna i'kaasomu repau.

—Chiiromupi irumujatu'ka Dios chũ'u jo'kasi'e peore jā'a jachama'ne cho'oku pa'iku'mu chu'u —chinasomu repau.

22 Jā'aja'ne i'kauna Jesús ija'che i'kaasomu repau'te:

—Ūcuarepa cho'oku'teta'ni karamu mũ'ure. Mu'u paache cu'amajñaruäre peore isisō, kuri koo chuova'na pa'iva'nani rupu isijã'u. Isisōjani rani chu'una'me ku'iu chu'u chũ'uñe'te cho'oku pa'ijã'u. Jā'aja'ne cho'oni'te Dios pa'ichejana sani re'oja'che pa'ija'mu mu'u —chinasomu Jesús repau'te kuriu'te.

23 Jesupi jā'aja'ne i'kauna asa, isicuheku sumava'u paniasomu repau, rua kuriujeku. 24 Sumava'u pa'una ña Jesús ija'che i'kaasomu repau'te:

—Pāi kurinare Dios pa'icheja saineenareta'ni saicu'aja'mu, repanapi kurire na'a rua cuasaju Dioni cuasama'to. 25 Camellova'ure miuñakarū cojeru kaka etajaicu'acheja'che kuriu'te Dios pa'icheja saicu'aja'mu, repauji kurire na'a rua cuasaku pa'ito —chinasomu Jesús repau'te kuriu'te.

26 Jesús i'kache asasina ija'che sēniasome repau'te:

—Jā'a pa'ito, ¿je'se cho'onani Dios pa'icheja saire'oja'u? —chinasome.

27 Chitena Jesús i'kaasomu.

—Maichi'a te'ena cuasajuna Dios pa'icheja saicu'amū maire pāi. Diopi cho'okaitota'ni Repau pa'icheja saiche vesama'mū —chinasomu repau.

28 Chikuna Pedro i'kaasomu.

—Chukuna mu'una'me pañu chini chukuna paasimajñaruã peore jo'kasō rani mu'una'me ku'ime —chinasomu.

29-30 Chikuna Jesús i'kaasomu repau'te.

—Pāiu ūcuauaku Dios chũ'uñe'te cho'oku pasa chiiku chekurumu repau vũ'ere jo'kasōmu. Chekurumu repau rãjoni jo'kasōmu. Chekurumu repau majaa'chupãire jo'kasōmu. Chekurumu repau cho'jechiire jo'kasōmu. Chekurumu repau puka'kupãire jo'kasōmu. Chekurumu repau chũire jo'kasōni repau aperumu paasinuko na'a rua jñaaja'mu repau, icheja cheja pa'irumu. Ūcuaja'che jūnisōsirumu Dios pa'ichejare ai sani pa'ija'mu repau. Ūcuarepaa'me jā'a —chinasomu Jesús repanare.

Jesús repau chuenisojachere jo'e kumū

(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)

31 Ūcuarumu Jesús repau neenare docerepanare soni ija'che kuaasomu:

—Jerusalén vũ'ejoopona maijanaa'me mai chura. Aperumu Dios chu'o kuaana tocha jo'kasi'e chu'u Dios Raosi'ku cho'ocojñojañere kuame. Repana kuaju tocha jo'kasi'e Jerusalenna ti'ñeja'mu chu'ure.

32 Judiorãipi judío peonani jo'kajanaa'me chu'ure, repanapi cu'ache cho'oa'ju chini. Rua cu'ache cutuju pãisoju coo tutujanaa'me repana chu'ure. 33 Ūcuachi'a su'isue pi'ni vanisōjanaa'me repana chu'ure. Jā'ata'ni choteumucujñana vajurajia'mu chu'u —chinasomu Jesús repau neenare.

34 Repau kuache asanata'ni jmamakarujẽ'e asa chẽamaneasome repana. Diopi repanani asa chẽañe'te ũsekuna asavesuasome repana.

Na'ava'ure Jesús vasosi'ere kwamu

(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

³⁵ Repau Jesús Jericó vü'ejoopo tĩ'acuhato na'ava'u ma'a ru'tuva'te ñu'iu kurire sēu paniasomu. ³⁶ Ñu'iana pāipi jainuko ũcuachejapi caraijuna asa,

—¿Je'se cho'оче ina? —chiniasomu repau. ³⁷ Chikuna,

—Jesús, Nazaret vü'ejoopo raisi'kupi caraimu —chiniasome pāi repau'te ja'me saina. ³⁸ Chitena asa wjachu'opi ija'che cuiku i'kaasomu repau:

—Jesús, David aperumu pa'isi'ku Jojosi'ku, oijũ'u chu'ava'ure —chiniasomu.

³⁹ I'kauna asa charo saina,

—Re'omu. Jo'e i'kamanejũ'u —chiniasome repau'te. Jo'e i'kamanejũ'u chiinareta'ni na'a rua cuiku i'kaasomu repau.

—Jesús, David aperumu pa'isi'ku Jojosi'ku, oijũ'u chu'ava'ure —chiniasomu repau.

⁴⁰ Jã'aja'ñe i'kakũ cuikuna asa canũka,

—Chu'uni rajũ'u repau'te —chiniasomu Jesús repanare. Chikuna repauni kueñe rarena Jesús ija'che sēniasomu repau'te:

⁴¹ —¿Ëquere cho'okaau chini sēeku mu'u chu'ure? —chiniasomu Jesús repau'te.

Chikuna,

—Pāi Ūcuanukore Paaku, chu'u ñakocaã ñoa'ku chiimu chu'u —chiniasomu repau.

⁴² Chikuna Jesús i'kaasomu.

—Mu'u ñakocaã ñoa'ku mu'ure. “Jesús chu'ure vasoja'mu”, chini cuasasi'kujeku vajucuhamu mu'u chura —chiniasomu Jesús repau'te.

⁴³ Jesupi jã'aja'ñe i'kakuna repau ñakocaã teana care'osoasomu. Care'ouna Jesuna'me saiũ Dioni pojoku, “Rua re'oku'mu mu'u”, chiniasomu repau. Chekuna ũcuaja'che repau'te cho'osi'ere ña, “Dios peore masiku'mu”, chiniasome.

19

Zaqueona'me Jesús cho'osi'ere kwamu

¹⁻² Ūcuarumu Jesús Jericó vü'ejoopo tĩ'a muato ũcuajoopo'te pāiu kuriu paniasomu. Repau mamia'me Zaqueo. Pāi chũ'unare kuri kookainare chũ'uku paniasomu repau. ³ Repau Zaqueo Jesure ñara chiikuta'ni chejaru nukakujeku pāipi jairepanukojejuna ñamaneasomu.

⁴ Ñamanesi'kujeku Jesuni ñara chini charona vü'vü sũkiñũ sicómoroñũna mũni tuhiu cha'aasomu repau, “Jesús ichejapi caraija'mu”, chini. ⁵ Tuhiu cha'akuna repau Jesús ũcuachejana sani tĩ'a carai'pirakujũ mũñe ña sũkiñũ tuhiku'te Zaqueo'te ija'che i'kaasomu:

—Zaqueo, pesa cajejũ'u. Chura iumucuse mu'u vü'ena canũkache paamu chu'u —chiniasomu repau repau'te.

⁶ Jesupi jã'aja'ñe i'kauna asa pojoku na'mi caje repau vü'ena mu'vaasomu repau. ⁷ Mũvakuna ña pāi ũcuanuko pe'ruju cu'ache i'kaasome Jesure. “Pāiu cu'aku vü'ena canũkara chini muamu jã'u Jesús”, chiniasome repana ũcuanuko.

⁸ Ūcuarumū repau Zaqueo repau vū'ere pa'iu vūni nukaku i'kaasomū Jesure.

—Ŋaku, Pāi Ūcuanukore Paaku. Chura chū'u paache cu'amajñaruā chūova'na pa'iva'nani joopo rupū īsija'mū chū'u. Ūcuaja'che chū'u jorekū chekūnare na'a cajejaiche sēni koosinuko kuri ūcuaka'chapañōā jo'e ūcuajanuko jovo co'choja'mū chū'u repanare —chiniasomū repau.

⁹ Chikūna Jesús i'kaasomū repau'te.

—Mai aipāiu Abraham jojosi'kua'mū mū'u. Iumucuse ivū'e pa'inare musanukonani oiū chēamū Dios, jūnisōsirumū vati toana saimanea'jū chini. ¹⁰ Chū'u, Dios Raosi'kū, pāipi jūnisō vati toana saimanea'jū chini chejana cajesi'kua'mū. Repanare chēa paaku repana cu'ache cho'ocojñora'asi'e ūsekani paaja'mū chū'u —chiniasomū Jesús repau'te Zaqueo'te.

*Kurire're koosina pa'iche'te kuumū
(Mt 25.14-30)*

¹¹ Jesupi jā'aja'ñe i'kauna asa, repauji Jerusalén vū'ejoopona tī'api'rakūna ija'che cuasaasome repana pāi: “Iku Jerusalén vū'ejoopona tī'a teana pāi ūcuanukore chū'uja'mū”, chini cuasajūna repanani chū'vakū ija'chere cuasaku kuaasomū repau, jā'aja'ñe cuasamanea'jū chini:

¹² —Pāiu pa'ipāiu paniasomū. Repauni pāi chū'uku'te jo'kañu chini chekūcheja cana soniasome repau'te. Sotena chekūchejana so'ona saniasomū repau, repanapi repauni pāi chū'uku'te jo'karena repau pa'icheja canani co'i chū'ura chini. ¹³ Saipi'rakū repau'te cho'оче cho'okainare dierepanare soniasomū repau. Soni rao pachokurire're te'ere'rechi'a īsi pi'ni ija'che i'kaasomū repau repanare: “Chura chū'u īsisire're kurire'repi pōsere koo īsijū na'a rua kurire koojū pa'ijū'u. Chū'u rairumujatū'ka jā'aja'ñe cho'oju pa'ijū'u musanukona”, chiniasomū repau. ¹⁴ Chini jo'ka sanisōuna repau pa'icheja cana pāi, repauni cuhejū, te'enare pāi jñaa saosome, repau saisijooopona tuha chū'uñe jo'kajanani, “Iku chū'uñe kuheme chukūna”, chiapū chini.

¹⁵ 'Cuhecheta'ni ūcua pāi chū'uku'te jo'kaasome repana repau'te. Pāi chū'uku'te jo'karena repau pa'ichejana co'i, repau'te cho'uche cho'okainare repau kuri īsinani soapū chini chū'uasomū repau, repana koosinukore kurire masira chini. ¹⁶ Sotena charo te'eu rani ija'che kuaasomū: “Chū'ure paaku, mū'u chū'ure īsisire'reva kurire'revaji pōsere koo īsiku dierepare're koosi'kua'mū chū'u”, chiniasomū. ¹⁷ Chikūna i'kaasomū repau. “Mū'u rua masi cho'osi'kua'mū. Kuri ka'charū koosi'kuta'ni na'a rua jñaa'si'kua'mū mū'u. Masi cho'osi'kujekūna vū'ñajoopoā dierepajoopoā pa'inani pāire chū'ua'ku chini jo'kamū chū'u mū'ure”, chiniasomū repau. ¹⁸ Kuacuhauna chekū ūcuaja'che kurire'reva koosi'ku rani kuaasomū. “Chū'ure paaku, kurire'reva mū'u chū'ure īsisire'revaji pōsere koo īsiku cincorepare're koosi'kua'mū chū'u”, chiniasomū. ¹⁹ Jā'aja'ñe kuauna repau'te paaku ija'che i'kaasomū: “Re'orepamū. Vū'ñajoopoā cincorepajoopoā pa'inani pāire chū'ua'ku chini jo'kamū chū'u mū'ure”, chiniasomū repau.

²⁰ 'Kuacuhauna chekū kurire'reva koosi'ku rani kuaasomū. “Chū'ure paaku, mū'u chū'ure īsisire'reva kurire'reva ūcuare'reva

co'chamu chu'u mu'ure. Mu'upi isiuna koo kaase'rechoji rea care'va paaku pa'isi'kua'mu chu'u repare'eva. ²¹ Mu'ure cho'оче cho'okainare oima'kua'mu mu'u. Chekuna cho'оче cho'o koosi'e kuri taasokumu mu'u. Ucuaja'che au chekuna tasi'e taasokumu mu'u. Jā'ajekuna jā'are vajuchuku mu'u chu'ure isisire'eva kurire'eva rupu paasi'kua'mu chu'u", chiniasomu repau. ²²⁻²³ Repau kurire'eva care'va paasi'ere kuauna asa repau'te paaku ija'che i'kaasomu repau'te: "Rua cu'aku'mu mu'u. Mu'upi jā'aja'ne cuasaku cho'omanena asa pe'rukū cu'ache cho'oja'mu chu'u mu'ure. Chu'u pāi oima'ñena'me chekuna cho'оче cho'o koosi'e kuri tuachena'me chu'u chekuna tasi'e au chu'u tuache masikuta'ni, ¿je'se pa'iana mu'u chu'u isisire'eva kurire'eva kuri vu'ena sa jo'kamaneu? Sa jo'karu rani na'a rua koorā'asi'kua'mu chu'u", chiniasomu. ²⁴ Chini chekunare ūcuacheja nukanare i'kaasomu repau. "Repau koosire'eva kurire'eva tua, chekuni isijū'u dierepare're kurire're koosi'kuni", chiniasomu repau. ²⁵ Chikuna i'kaasome repana. "Jā'ata'ni jā'u ūcuare kurire're dierepare're paamu", chiniasome. ²⁶ Chitena repanare i'kaasomu repau. "Asarepajū'u, musanukona. Ija'chea'me: Pāiu ūcuache'te koo masi paaku ūcuare paakuta'ni na'a rua kooja'mu. Jā'ata'ni jmanukoru koosi'kupi masi paama'ku repau paache rua jmanukoruta'ni peore taasocojñoja'mu", chiniasomu repau. ²⁷ Chini, "Chura chu'uni cuheju, chu'u chū'ñe cuhenare chēa ichejana ra chu'u ñaku'te vanisōjū'u", chiniasomu pāi chū'ñku repanare —Jā'aja'ne kuaasomu Jesús repanare pāi.

Jerusalén vu'ejoopo Jesús sani tī'asi'ere kuumu
(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)

²⁸ Jā'aja'ne kua pi'ni Jerusalenna tī'ara chini jo'e saiū aikūtina muniasomu repau Jesús. ²⁹ Mu'iu Betfagé vu'ejoopona'me Betania vu'ejoopo Olivo aikūti pa'ijoopoāna kueñe tī'aasomu repau. Repajoopoā kueñe tī'a repau neenare te'eka'chapanare soniasomu repau. ³⁰ Repanare soni ija'che chū'uasomu repau:

—Jeejoopona kueñe cajoopona saiū'ū musanukona. Sani tī'a burrova'ure quēo sūosiva'ure, pāi chuta'a tuhimava'uni jñaajanaa'me musanukona. Jña repava'ure jose ichejana rakaijū'u. ³¹ Pāiu ūcuachakūji musanukonare, "¿Ūque cho'oñu chini musanukona jā'ava'ure joseche?", chiito, "Maire Paaku iva'ure chiimu", chijū'ū repanare —chiniasomu repau.

³² Chikuna repana sani ñato Jesús i'kasi'e ūcu paniasomu. ³³ Burrova'ure quēo sūosiva'ujekuna josejuna repava'ure paana i'kaasome.

—¿Ūque cho'oñu chini musanukona jā'ava'ure joseche? — chiniasome.

³⁴ Chitena i'kaasome repana.

—Maire Paaku iva'ure chiimu —chiniasome repana repanare.

³⁵ Chini repava'ure burrova'ure Jesús pa'ichejana sa repau sōkuñna kāñapi tujñacuha Jesure tuoasome repana. ³⁶ Tuorena tuhiū saiūna repau saima'ana kāña jaasome pāi, repauni pojōju. ³⁷ Jarena ūcuama'api saiū Olivo aikūtipi Jerusalén cajechejana kueñe tī'aasomu repau. Tī'akuna Diochī'a te'eu cho'omasiche'te repaūji cho'okuna ñasi'ere cuasaju repau'te chiina ūcuanuko Dioni pojōju, "Rua

re'okũ'mũ mũ'u", chiiju cuiju wjachu'opi i'kaasome. ³⁸ Ũcuachi'a ija'che i'kaasome:

—iDiopi ikure päire chũ'ua'ku chini Repau Raosi'kure re'oja'che cho'okaau! iCũnaumu pa'ina pojoju paapu! iPai ũcuauko, "Cũnaumu Pa'iku Dios peore masiku'mũ", chiapu! —chiniasome repaña Jesure chiina ũcuauko.

³⁹ Jã'aja'ñe i'kajũna ũcuana'ame pa'ina fariseopai asa pe'ruju ija'che i'kaasome repau'te Jesure:

—Masiu, mũ'ure chiinare jã'aja'ñe i'kache ũsejũ'u —chiniasome.

⁴⁰ Chitena Jesús i'kaasomu repañare.

—Esema'mũ chũ'u. Inapi jã'aja'ñe cuiju i'kama'to catapi ũcuare i'kakũ cuira'amũ —chiniasomu Jesús repañare fariseopai.

⁴¹ Chini na'a kueñe t'i'a Jerusalén vũ'ejoopo'te ña oniasomu repañ.

⁴² Oiu ija'che i'kaasomu:

—Dios mũsanukonare Jerusalén pa'inare pa'iche rua re'oja'chere jo'kara chiimu, Repauni cuasaju pojoju paapu chini. Jã'ata'ni cuheme mũsanukona. Cuheju re'oja'che pa'iche vesume mũsanukona, Diopi ũsekũna. ⁴³⁻⁴⁴ Mũsanukonare cu'ache ti'jñerũmu t'acuhaja'mũ. Mũsanukonare kuhena ijoopona rani si'acajopo ru'tũna pachu cha'opi rũhiso'koro ñekua timu ũcuachejñapi pachu mũni kaka-janaa'ame. Mũsanukonapi vajuchuju eta vũ'vasõũ chiito ũseju ijoopo ñañosõjanaa'ame repaña. Ñañosõsirũmu vũ'ña je'nasi'puã catapuã te'epujẽ'e chekupũna'ame sũ'imaneja'mũ. Mũsanukonare ainana'ame chũ'iva'nare vanisõjanaa'ame repaña. Chũ'uni Dios Raosi'kũni cuhejũna cu'ache ti'jñeja'mũ mũsanukonare. Chũ'ure cuheche ro'ia'ame jã'a — chiniasomu Jesús repañare.

*Dios vũ'ena kaka pũse ĩsinare Jesús eto saosi'ere kuamu
(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)*

⁴⁵ Ũcuarũmu Jesús Dios vũ'ena kaka repavũ'e pũse ĩsinare eto saosomu. ⁴⁶ Repanani eto saoku ija'che i'kaasomu repañ:

—Dios chũ'o aperũmu tocha jo'kasi'e ija'che kuamu:

Chũ'u vũ'e pã chũ'ure pojoju sũevũ'ea'me, chiimu. Jã'ata'ni mũsanukona pũse ñaana cho'ocheja'che kaka cu'ache cho'ome ivũ'e —chiiu eto saosomu Jesús repañare.

⁴⁷ Reparũmu Jesús Dios vũ'e si'aumucujña kaka che'choasomu. Jã'ata'ni phairipai chũ'unana'ame judiopai che'chonana'ame pã chũ'ũna, "¿Je'sepi vanisore'oku ikure?", chiniasome repau'te.

⁴⁸ Jã'ata'ni pãipi ũcuauko repañ che'choche'te asaneejũna cho'ocu'aasomu repañare.

20

*Jesús rua masi i'kasi'ere kuamu
(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)*

¹ Reparũmu Jesús Dios vũ'ere pa'iu Dios chũ'o re'oja'chere chũ'vaku paniasomu repañare pã. Chũ'vakũna judio phairipai chũ'unana'ame judiopai che'chonana'ame judio aina raniasome. ² Rani repau'te chũ'o sēniasome repañare.

—¿Je'se cuasa pã chũ'ũna cho'ocheja'che rani cho'oku mũ'u? ¿Neepi chũ'ũrena cho'oku mũ'u? —chiniasome repaña.

³ Sēejuna repanare i'kaasomū repau.

—Chū'u ūcuaja'che musanukonani chū'o sēniasara. Sēeuna kuajū'u chū'ure. ⁴ ¿Neepe Juanre Pāi Okoro'vekū'te chēa raore? ¿Diopi raou? Jā'apāni, ¿pāipi chēa raore repau'te? —chiniasomū Jesús repanare.

⁵ Sēkuna sāiñechi'a ija'che cutuasome repana:

—¿Je'se mai ikure i'kajanaa'ñe? Maipi, “Juanre Diopi chēa raosi'kua'mū”, chiito ikū maire, “¿Musanukona je'se pa'una jā'aja'ñe cuasanata'ni Juan chū'vasi'e cuasamanere?”, chiija'mū. ⁶ Ūcuaja'che, “Pāipi chēa raosinaa'me”, chiiu'amū maire. Ina pāi jainuko, “Juan Dios chū'o kuakaiku pa'isi'kua'mū”, chiiju cuasame. Jā'ajekuna maipi jā'aja'ñe i'kato ina pāi asa pe'ruju ūcuauko catapi su'a vēasojanaa'me maire —chiniasome repana.

⁷ Sāiñechi'a jā'aja'ñe cutu pi'ni Jesure ija'che i'kaasome repana:

—Juanre okoro'vea'kū chini raosi'kure vesume chukuna — chiniasome repana.

⁸ Chitena Jesús i'kaasomū.

—Chū'u ūcuaja'che musanukonapi jā'aja'ñe i'karena chū'ure chū'u raosi'kū mami kuamaneja'mū —chiniasomū.

*Cho'ochē cho'okaina cu'ache cho'osi'ere cuasakū kuamū Jesús
(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)*

⁹ Ūcuarūmū Jesús pāire jo'e chū'vakū ija'chere cuasakū kuaasomū:

—Pāiu pīsi ūche chio tā pi'ni repachio kuirakaijanare jñaa jo'ka, “Ichio ūche tuarūmū tī'auna tuajū'u. Reparūmū chū'ure cho'ochē cho'okaikū'te ichejana raoja'mū chū'u, chū'uni ūchere miiraikaau chini”, chiniasomū repau. Chini jo'ka tūichejana sanisōasomū repau rua jeerūmū pasa chini. ¹⁰ Ūche tuarūmū tī'auna repau'te cho'ochē cho'okaikū'te ūche chio kuirakaina pa'ichejana saasomū repau, ūchere miijani rakaau chini. Jā'ata'ni repana ūche kuirana sani tī'auna ña repau'te chēa vani ūchejē'e peou'te co'choasome repau'te, ūche paakū pa'ichejana. ¹¹ Co'chorena ūche paakū repau'te cho'ochē cho'okaikū'te chekūni jo'e ūcuachejana saouna sani tī'auna ūche kuirakaina repau'te ūcuaja'che vaniasome. Vani repau'te rua cu'ache cutu pi'ni ūchejē'e peou'te co'choasome repana. ¹² Co'chorena jo'e chekūni saouna ūcuaja'che asi vani kuko co'chosōasome repana.

¹³ Jā'aja'ñe cho'orena ūche paakū cuasakū te'euji ija'che i'kaasomū: “¿Je'se cho'oja'che chū'u? Chū'u chīini chū'u rua oiū paava'uni repana pa'ichejana saora. Jā'ureta'ni ña kukujacosome repana”, chiiu cuasaasomū repau. ¹⁴ Jā'aja'ñe cuasa repau mamakūni saouna ūche chiona sani tī'auna ña repachio kuirana ija'che i'kaasome: “Jā'u ūche paakū mamakū'mū. Puka'kū jūnisōsirūmū puka'kū paasi'e paajanaa'mū jā'u. Vanisōñu jā'uni. Maipi jā'uni vanisōni puka'kū jūnisōsirūmū repau paasi'e maipi paajanaa'me”, chiniasome repana sāiñechi'a. ¹⁵ Chini repau'te chēa chio ru'tuvana juha sa vanisōasome repana —chiniasomū Jesús repanare pāi.

Jā'aja'ñe kua pi'ni repau kuasi'e asinare ija'che sēniasomū repau:

—Repau mamakū'te vanisōsi'ere asa ūche chio paakūji sani, ¿je'se cho'oja' repanare ūche kuirakainare? ¹⁶ Ija'che cho'oja'mū repau ūche paakū: Ūche chiona sani repau mamakū'te vanisōinare sāiñe vanisōja'mū repau. Repanare vanisō ūche chio kuirakaijanare

chekunani jñaa jo'kaja'mu repau, uche chiore kuiraa'ju chini — chiniasomu Jesús repanare pãi.

Jã'aja'ñe i'kauna asa,

—jDios chukuna'te jã'aja'ñe cho'omanea'ku! —chiniasome repana.

¹⁷ Chitena Jesús repanani ñaku i'kaasomu.

—Aperamu tocha jo'kasi'ere, Dios chu'ore asa chëajũ'u musanukona, ija'che chiiche'te:

Pãi vü'e cho'ona vü'ña tuu re'ojatuure ku'eju paniasome.

Ku'eju te'etuupu jñaani cuheasome repana.

Cuheju jo'kaasome repatuupu.

Chekunata'ni na'a rua masinajeju rani repatuupu mini kuãa sa

repana vü'epi na'a rua jujaa'ku chini,

chiimu repa. ¹⁸ Pãiu vü'e tuupuna tãni rua asi tãimu. Ũcuachi'a vü'e

tuupuji pãiuñi tãito jünisõmu. Ũcuaja'che pãi chu'ure cuhenare rua

cu'ache ti'ñeja'mu. Jünisõsirumu vati toana sani uujanaa'me repana

—chiniasomu Jesús repanare pãi.

¹⁹ Jesupi jã'aja'ñe i'kauna judío phairipãi chũ'unana'me judiopãi che'chona ija'che cuasaasome: “Iku Jesús jã'aja'ñe i'kacheji maini cu'ache i'kamü. Churana teana chëañu ikure”, chiniasome repana. Chiisinata'ni pãire vajuchuju repau'te chëamaneasome repana.

Pãi chũ'unare kuri ro'iche'te i'kamü Jesús

(Mt 22.15-22; Mr 12.13-17)

²⁰ Repauni chëañu chini repanare ja'me pa'inare ũcuauanare soni i'kaasome repana.

—Jesús pa'ichejana sani repau cho'ochete ñaju repau chu'o asaneena cho'ochaja'che cho'ojü chu'o sëniasajũ'u repau'te. Chekurumu repauji tiiñe i'kato chëa sa, pãi chũ'uku vü'ena jo'kare'omu repau'te churata'ni —chiniasome repana. ²¹ Chini saorena Jesús pa'ichejana sani tã'a repau chu'o asaneena i'kacheja'che i'kaasome repana repau'te.

—Masiu, rühiñe che'chokü'mu mü'u. Jã'a masime chukuna. Mü'u che'choche'te chekunapi asa cu'ache i'katojẽ'e kuku cuasoma'ñe ũcua che'chokü pa'ikü'mu mü'u, Dios chũ'u jo'kasi'e ũcuarepa. ²² Jã'ajekuna mü'uni chu'o sëniasañu chiime chukuna. Romapãi chũ'uküji Césapi chukuna pa'iche ro'ire sëeto, ¿ro'ijanaa'ñe chukuna repau'te? ¿Ro'imanejanaa'ñe? —chiniasome repau'te.

²³ Jã'ata'ni Jesús repana cu'ache cho'oñu chiiche'te masakü ija'che i'kaasomu repanare:

²⁴ —Kurire'reva'te mini ñojũ'u chu'ure. Kurire'reva pa'iku kuechusi'ku, ¿keeja'iu'u? Ũcuachi'a, ¿nee mamipi pa'iku ire'reva? —chiniasomu repau.

Chikuna i'kaasome repana.

—Maire chũ'uku César chiana'me repau mami pa'imü jã'are'reva —chiniasome repana.

²⁵ Chitena repanare i'kaasomu repau.

—Jã'a pa'ito pa'iche ro'ire repauji kuri ro'iche chũ'uto ro'ijũ'u repau'te. Dios chũ'u jo'kasi'e ũcuachi'a cho'ojü pa'ijũ'u —chiniasomu Jesús repanare.

26 Repaaji rua masiku sãine i'kauna asa kuku jo'e i'kamaneasome repana, fariseopai raocojnosina.

Jũ'isina vajuraiche'te Jesure sēniasasi'ere kwamu
(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

27 Ūcuarumu saduceopai te'ena Jesuni ñañu chini saniasome. “Pai jũ'isina jo'e vajuraimanejanaaname”, chijju cuasanajeju Jesure ija'che sēniasome repana:

28 —Masiu, Diopi chũ'una Moisés aperumu maire tocha jo'kasi'e ija'che chiimu:

Paiu romio'te vejasi'kupi, chuta'a chii peokupi jo'ka jũnisõru repau cho'jeuji veja paaa'ku majaa'chu paasi'kore.

Repaoni veja chiire paaku ija'che cuasaku paau:

“Chu'u a'chu jũnisõsiva'u chiijanaaname ina chu'u chii”, chiau, chiimu repau tocha jo'kasi'e. 29 Jã'ajekuna chu'o kuañu chiime chukuna mu'ere. Paiu charo caku cho'jechii umupai'chi'a seirepanare paasomu. Repau chareparo caku romio'te veja paaku chuta'a chii peokupi jo'ka jũnisoasomu. 30 Jũnisõna cho'jeu repau majaa'chu rãjo pa'isi'koni veja paaku ūcuaja'che chuta'a chii peokupi jo'ka jũnisoasomu. 31 Jũnisõna na'a cho'je caku ūcuate'eo'te veja ūcuaja'che chii peokupi jũnisoasomu. Jã'aja'ñechi'a sieterepana ūcuanuko ūcuate'eo'te vejaju chii peonachi'a jo'ka jũnisoasome repana. 32 Repana jũnisosirumuna romio ūcuaja'che jũnisoasomo. 33 Jã'ajekuna pai jũnisosina ūcuanuko jo'e vajuraisirumu, ¿kupi repao'te jo'e paja'u vajurumu sieterepana repao'te paasina? ¿Je'se chiiku mu'u? —chiniasome repana.

34 Chitena Jesús i'kaasomu repanare.

—Icheja cheja pa'ina umupai romi vejame. Romi ūcuachi'a umu vejame. 35 Pai Diore cuasana, umupaina'me romi jũnisõ vajurani Dios pa'icheja saisirumu jo'e vejamanejanaaname. 36 Ūcuaja'che jo'e jũnisõmanejanaaname repana, ūcuare vajuraisinajeju. Angeles, Diore ja'me pa'ina pa'icheja'che jũnisõma'ñe pa'ijanaaname repana. Ūcuaja'che Dios chii'a'me repana jũni vajurani repau pa'icheja saisina. 37-38 Aperumu Moisés sũkira'ñuru uutoa toa kueñe nukaku ñaku paniasomu. Ñaku nukakuna ūcuatoa sa'navuji Diopi i'kakuna asaku pai jũnisõsina jo'e vajuraijachere kuara chini ija'che tocha jo'kaasomu repau Moisés:

Musanukona aipai icheja pa'irumu chu'ere cuasasinare paaku'mu chu'u, Abrahamre, Isaare, Jacobre, chiisi'kua'mu Dios. Pai jũnisõsinarejẽ'e vajunareja'che ñakujeku paamu Dios repanare, rekoñoopi vajukuna —chiniasomu Jesús repanare saduceopai.

39 Jã'aja'ñe i'kauna judiopai che'chona i'kaasome repau'te.

—Masiu, rua masi i'kamumu mu'u —chiniasome repana Jesure.

40 Jesupi masi i'kauna repau'te jo'e chu'o sēniasavajuchuasome repana saduceopaina'me judiopai che'chona.

¿Nee chii'a'u paire chũ'ua'ku chini Dios Raosi'ku?
(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)

41 Ūcuarumu Jesús repanare pai repau pa'iche'te kuaasomu.

—“Aperum pa'isi'ku David Jojosi'kua'mu Cristo”, chiime musanukona pāi ūcuanuko chū'ua'ku chini Dios Raosi'kure. ¿Je'se pa'iana musanukona jā'aja'ñe i'kache? ⁴² Repa David Salmophurona ija'che tocha jo'kaasom:

Dios chū'ure Paaku'te ija'che i'kaasom:

“Chū'ure kueleñe ujajūtū cakā'kona puujū'u.

⁴³ Chū'upi cho'okuna mū'ure kuhena ūcuanuko mū'u chū'ūñe cho'ojanaa'me”, chiniasom Dios,

chiimu repa tocha jo'kasi'e. ⁴⁴ ¿Je'se pa'iana David, “Chū'ure Paaku'mu Cristo”, chiisi'eta'ni, “David Jojosi'kua'mu Cristo”, chiiche pāi? — chiniasom Jesús repanare.

Judíopāi che'chona cu'ache cho'ochete kwamu Jesús

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)

⁴⁵ Repana pāi ūcuanuko asaju'te Jesús repa neenani chū'vaasom.

⁴⁶ —Judíopāi che'chona pa'iche ña chēamanejū'u musanukona. Kāña re'ojakāñapi ujacueñoā ju'ijū nuka ku'ime repana, pāipi ña, “Diore raa cuasanaa'me jā'ana”, chiapū chini. Au isichejñare ku'ijūna pāipi repanani ña kukujū chēa pojoto raa pojonaa'me repana. Ūcuaja'che judíopāi chi'ivū'ña maa kakani masina ñu'isaivūāre ñu'ineenaa'me repana. Ūcuaja'che pāipi repanani au auñu chini soito maa repanare soisi'kure kueleñe ñu'ineenaa'me repana. ⁴⁷ Ūcuaja'che va'jeva'na paache jorejū tatesōnaa'me repana. Jā'aja'ñe cho'onata'ni pāipi ña, “Re'onaa'me jā'ana”, chiapū chini Diore raa jeerum sēejū pa'inaa'me repana. Jā'aja'ñe cho'onajejūna Diopi chū'ūna raa cu'ache ti'ñeja'mu repanare —chiniasom Jesús repa neenare.

21

Va'jeva'o chūova'o pa'iva'o Diore kuri isisi'ere kwamu

(Mr 12.41-44)

¹ Ūcuaramu Jesús Dios vū'ere chuta'a pa'ia ñato pāi kurina kurire Dioni isijū cājovūna raa mañaasome. ² Va'jeva'o chūova'o pa'iva'o ūcuaja'che te'eka'chapare'ruāchi'a ka'charū pa'ire'ruāre mañaasomo. ³⁻⁴ Mañaona ña Jesús ija'che i'kaasom:

—Ina kurinata'ni repa koojūna cajejaisi'ere isisinaa'me. Iva'ota'ni repa au koo āio pasa chiisire'ruāre Dioni pojoko peore isisōsi'koa'mo. Kurina isisi'e ña pojomū Dios. Jā'ata'ni iva'o isisi'e ña na'a raa pojomū Dios. Ūcuarepaa'me jā'a —chiniasom Jesús.

Dios vū'e ñañosojachere kwamu Jesús

(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)

⁵ Reparum chekūna ūcuavū'e pa'ina Dios vū'e pa'iche'te cutuasome.

—Catapū raa re'ojapuāpi cho'osivū'ea'me ivū'e. Ūcuaja'che pāipi Dioni pojōjū jo'kasimajñarūāpi raa re'ojamajñarūāpi pa'ia raa re'oja'imū ivū'e —chiniasome repa.

Jā'aja'ñe cutujūna asa Jesús i'kaasom repanare.

⁶ —Musanukona ivū'e Dios vū'ere ñajū, “Re'oja'imū”, chiime. Jā'ata'ni na'a pa'isirum, catapū te'epujē'e chekupūna'me su'ima'ñe peore ñañosōjanaa'me pāi ivū'e —chiniasom Jesús repanare.

Cheja si'api'raramu cho'ojachere kamu

(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)

⁷ Chikuna asa repau'te chu'o seniasaasome repana.

—Masiu, mu'u kuasi'e, zjeerumu cho'ojachea'che? Reparumu ti'añe, zje'se masijanaa'ne chukuna? —chiniasome repana.

⁸ Sēejuna Jesús i'kaasomu repanare.

—Ñarepaju pa'iju jorena i'kache asa chēama'ñe pa'ijū'u musanukona. ¡Cacu'ocojñoñe! Pāi jainuko te'enachi'a ku'iju joreju chu'uni roiju, “Pāi ũcuaukore chu'ua'ku chini Dios Raosi'kuu'mu chu'u”, chijjanaa'me. Jā'aja'ñe i'kaju, “Churata'ni cheja si'api'ramu”, chijjanaa'me repana. Jā'aja'ñe i'kanare jovomanejū'u musanukona.

⁹ Ūcuaja'che pāi vaichena'me pāi repanare chu'unare cuheju etoche asani kukumanejū'u musanukona. Jā'aja'ñe pa'ija'mu cheja si'api'raramu. Jā'ata'ni cheja chuta'a si'amaneja'mu —chiniasomu Jesús repanare.

¹⁰ Chini Jesús jo'e i'kaasomu repanare.

—Pāi ũcuate'echeja pa'ina chekuchejña pa'inani sani vanisōjanaa'me. ¹¹ Ūcuaja'che cheja si'achejñaruã rua pi'ruja'mu. Ūcuaja'che ruarepa asuku aupi aineemauna pāi si'achejñaruã aũcuhana jūnisōjanaa'me. Ūcuaja'che si'achejñaruã ravu pa'ina pāi jainuko jū'ijanaa'me. Ūcuaja'che pāi cunaumure ñani repana ñamanesi'ere ñaju ñavajuchuache ñokuna kukusōjanaa'me.

¹² Jā'aja'ñe chuta'a cho'omarumu musanukonapi chu'uni cuasajuna cuheju chēa rua cu'ache cho'ojanaa'me pāi musanukonare. Chēa judiopāi chi'ivūñana sa cu'ache i'ka pi'ni pāi chēavūñana cuaojanaa'me repana musanukonare. Chekurumu musanukonare chēa sa pāi chu'una vūñana jo'kajanaa'me, repavūña pa'inapi cu'ache cho'oa'ju chini. ¹³ Pāipi jā'aja'ñe cho'ojuna chu'u pa'iche'te kua asojanaa'me musanukona repanare. ¹⁴ Pāipi maini jā'aja'ñe cho'oto, “zje'se sãine i'kajanaa'ñe mai cu'ache cho'omaneajū chini?”, chijju cuasamanejū'u musanukona. ¹⁵ Chu'upi cho'okaiuna musanukonare pe'runare sãine i'kani rua masi i'kajanaa'me musanukona. Masi i'karena, “Joreme ina”, chiimanejanaa'me repana musanukonare pe'runa. Jo'e i'kamanejanaa'me repana.

¹⁶ Chekurumu mija'kupāipi musanukonare cuheju chēa sa pāi chu'una vūñana jo'kajanaa'me, repanapi cu'ache cho'oa'ju chini. Chekurumu mua'chupāipi chekurumu miche'uchipi chekurumu musanukona majapāipi chekurumu musanukonare re'osinapi cuheju chēa sa jo'kajanaa'me musanukonare. Ūcuachi'a pāi musanukonare ũcuauanare vanisōjanaa'me. ¹⁷ Pāi jainuko musanukonare chu'uni cuasajuna cuhejanaa'me. ¹⁸ Jā'ata'ni Diopi ũsekuna musanukona rekoñōata'ni cu'ache cho'omanejanaa'me repana. ¹⁹ Musanukonapi chu'ure cuasache ũhasōmanapi jūnisōni Dios pa'ichejare ai sani pa'ijanaa'me.

²⁰ Ūcuachi'a cheja si'api'raramu ija'che cho'ojanaa'me pāi: Pãire vañu chini Jerusalén vū'ejoopona rani rūhiso'koro nukajanaa'me sōtaopāi. Sōtaopāipi jā'aja'ñe cho'ojuna ñani, “Ijoopo vū'ejoopo ñañasōcuhaja'mu”, chini masijanaa'me musanukona. ²¹ Reparumu ti'ato Judea cheja pa'ina aikūjñana vū'vū katisōa'ju. Ūcuaja'che

Jerusalén vu'ejoopo pa'ina eta sanisōa'jũ. Ūcuaja'che chiño saisina Jerusalén vu'ejoopo maimanea'jũ. ²² Reparũmu repana cu'ache cho'osi'e ro'i Jerusalén vu'ejoopo pa'inare rua cu'ache ti'jñeja'mu Diopi chũ'ũna. Aperũmu Dios chũ'o tohana kuajũ tocha jo'kasi'epi ti'jñeja'mu repanare Jerusalén pa'inare. ²³ Reparũmu romiva'nare chũi sa'iva'nana'me oje chũsava'nare rua vesache cu'ache pa'ija'mu. Reparũmu Jerusalén pa'inare ũcuanũkore rua cu'ache ti'jñeja'mu, Diopi pe'rukũ chũ'ũna. ²⁴ Reparũmu sōtaopai tũichejña raisinapi Jerusalén pa'inare ũcuauanare va'jñapi vanisōjanaa'me. Chekunare chēa tũichejñana sasōjanaa'me repana. Ūcuaja'che judío peonapi Jerusalén vu'ejoopo ñañosō tua pa'ijanaa'me, Dios repanare repacheja pa'iũserũmujatũ'ka —chiniasomũ Jesús repanare.

Pãire ja'me paau chini Dios Raosi'ku jo'e rajjachere kũamũ
(Mt 24.29-35, 42-44; Mr 13.24-37)

²⁵ Chini Jesús jo'e i'kaasomũ repanare.

—Ūcuaja'che reparũmu Diopi chũ'ũna ũsuuna'me pãimiauna'me ma'jñoko, vajuchũache ñojũna ña kukusōjanaa'me pãi. Ūcuaja'che chiaraãpi rua asoche fa'akũna ña rua kukusōjanaa'me pãi si'achejña pa'ina. ²⁶ Reparũmu cho'ochete ña, “¿Je'se maire ti'jñeja'ũ?” chini ruarepa kukucajejanisō ai jũnisōjanaa'me pãi, cũnaũmu pa'imajñaruajjatũ'ka peore ñũ'kuekũna ñani. ²⁷ Reparũmu chũ'u Dios Raosi'ku peore Masijũi rua re'oja'che ñou ko'sija'ũ cũnaũmũpi pãi ũcuanũko ñajũ'te pikona'me cajeja'mu. ²⁸ Chũ'u chura kuasi'e apecho'ochete ñani rua pojojũ'ũ musanũkona. “Dios maire Repau neenajejũna Repau pa'ichejana sara chini raipi'ramũ”, chini cuasaju cha'ajũ'ũ —chiniasomũ Jesús repanare.

²⁹ Ūcuarũmu Jesús pãire chũ'vaku ija'che i'kaasomũ:

—Chura sũkiñũ higoñũ pa'ichena'me sũkiñũã si'ara'ñũruã pa'iche'te cuasa ñajũ'ũ. ³⁰ Sũkiñũã ja'o ma'mañe ñani, “Ūsurũmu tĩ'api'ramũ ie”, chiime musanũkona. ³¹ Ūcuaja'che chũ'u chura kuasi'epi tĩ'akũna ñani, “Jesús Dios Raosi'ku pãi ũcuanũkore chũ'ũra chini chejana jo'e cajepi'ramũ”, chijanaa'me musanũkona.

³² Musanũkona jojosina chuta'a jũ'imarũmũna chũ'u kuasi'e peore ti'jñeja'mu. Ūcuarepaa'me jã'a. ³³ Cũnaũmũna'me cheja si'asōja'mu. Chũ'u chũ'ũ jo'kasi'eta'ni si'ama'ñe ũcua pa'ija'mu.

³⁴⁻³⁵ Ñarepaju pa'ijũ cu'achejẽ'e cho'omairo pa'ijũ'ũ musanũkona. Cu'achejẽ'e cho'oma'ñe, conojẽ'e jũ'ima'ñe, musanũkona pa'ichejẽ'e ruarepa cuasama'ñe pa'ijũ'ũ. Jã'are cho'oju musanũkonapi chũ'u rajjachejẽ'e cuasama'ñe vesũ pani chũ'ũpi tãupa tãĩñeja'ñe teana na'mi rakũna ña kukusōjanaa'me musanũkona. Jã'ajekũna chũ'ũni cha'aju re'oja'che pa'ijũ'ũ musanũkona. Chũ'ũpi cuasoma'ñe rakũna pãi cu'ache pa'ina ũcuanũko ña kukusōjanaa'me. ³⁶ Ñarepaju pa'ijũ chũ'ũni cha'aju Dioni ija'che sēejũ pa'ijũ'ũ: “Ja'ku, chukũna'te cho'okaijũ'ũ. Mu'ũ neekũ chũ'ũñe'te cho'oju paũ chiime chũkũna. Chekũna cho'ochēja'che cu'ache cho'omanẽũ chiime chũkũna. Mu'ũ neekũ mu'ũ Raosi'kupĩ raito vajuchũmanejanaa'me chũkũna mu'ũpi cho'okaiũna re'oja'che pa'inajejũ.” Jã'aja'ñe sēejũ'ũ —chiniasomũ Jesús repanare.

³⁷ Reparum Jesús si'aumucujña Dios vü'e kaka che'choasomü. Si'ana'iroã Olivo aikütina muni si'añami paniasomü repau.
³⁸ Si'aapeñataroã caje che'chokuna pã peore Dios vü'ena müaasome, repau i'kache'te asañu chini.

22

Jesuni chëañu chini pã te'ena cutusi'ere khamü
 (Mt 26.1-5, 14-16; Mr 14.1-2, 10-11; Jn 11.45-53)

¹ Reparum judiöpã pã saumanesi'e äirumü pascua t'i'api'raasomü.
² Ūcuarumü judío phairipã chü'unana'me judiöpã che'chona Jesuni vanisoche'te chü'ñu chini te'ena cutuasome. Cutunata'ni chü'umaneasome repana, "Pãipi pe'ruju cavaju", chini.
³ Ūcuarumü vati ai cu'ache chü'ura chini Judas Iscarioteni kakaasomü. Jesús neena docerepanare ja'me pa'iku paniasomü Judas.
⁴⁻⁵ Vati aipi kakauna judío phairipã chü'unana'me Dios vü'e pë'jekainare chü'una pa'ivü'ena müa i'kaasomü repau Judas. "Musanukonare Jesure, ¿je'se jo'kaja'che chü'ü?", chikuna ücuauña'me cutuju Judas cho'ora chiiche'te asa pojoasome repana. Pojoju, "Mü'upi jä'aja'ñe cho'oto mü'ure kuri ro'ijanaa'me chükuna", chiniasome repana.
⁶ Jä'aja'ñe i'karena, "Jau, jä'aja'ñe cho'ora, jä'a pa'ito", chini Jesús pa'ichejana sani pë'je ñaku paniasomü repau, pã jainuko peorumuna rope'e repauni jo'kara chini.

Judiöpãire Dios cho'okaisi'ere cuasaju ãu äiñe'te khamü
 (Mt 26.17-29; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

⁷ Na'a pa'isirumü judiöpã pã saumanesi'e äirumü pascuarumü ovejachiiva'ure vanisoche paniasomü repanare, Diopi pojoa'ku chini.
⁸ Jä'aja'ñe cho'opi'rajuna Jesús Pedrona'me Juanre soni i'kaasomü.

—Mai pascuarumü äijañe ãu care'vajaijü'ü —chiniasomü Jesús repanare.

⁹ Chikuna repau'te sëniasome repana.

—¿Jeechejana sani ãu care'vajanaa'ñe chükuna? —chiniasome repana.

¹⁰ Chitena i'kaasomü repau.

—Chura vü'ejoopona sani t'i'a pãiu'te churupu oko pa'ipu saku'te tijñajanaa'me musanukona. Tijña ja'me müa repau kakavü'ena ja'me kakajü'ü. ¹¹ Kaka vü'e paaku'te sëniasajü'ü. "Masiu mü'uni sani ija'che sëniasaa'ju chini roamu chükuna'te: '¿Jeeruupuna chü'ü neenana'me pascuarumü kaka ãu äija'ñe chü'ü?', chiisi'kuamü Jesús", chiijü'ü repau'te vü'e paaku'te. ¹² Musanukonapi sëto repau ümucaruupu'te ujaruupu'te ñoja'mü, masi care'vasiruupu'te. Ñoña ücuaruupuna kaka mai pascuarumü äijañe ãu care'vajü'ü —chiniasomü Jesús repanare.

¹³ Chikuna vü'ejoopo sani t'i'ato Jesús i'kasi'e ücuarepa paniasomü. Jä'ajekuna pascuarumü äijañe ãu care'vaasome repana Pedrona'me Juan.

¹⁴ Ūcuarumü Jesús pascuarumü t'i'auña ãu äsa chini mesako'are puu ñuniasomü, repau neenana'me. ¹⁵ Puu ñu'iu repanare i'kaasomü repau.

—"Chü'ü chuta'a jü'imarumü chü'ü neenana'me pascuarumü ãu äiñe'te äineemü chü'ü", chiisi'kujeku chura musanukonana'me

ãipi'ramu chu'u. ¹⁶ Iere pascuarumu ãiñe ãu rua jeerumu jo'e ãimaneja'mu chu'u. Na'a pa'isirumuna chu'u pãi ucuanukore chu'urumuna jo'e ãija'mu chu'u —chiniasomu repau.

¹⁷ Chini conoro'rova mini Dioni, "Re'orepamu", chini ũku repau neenani isiku i'kaasomu repau.

—Musanukona ucuanuko iro'rova ucuate'ero'rova ũkuju'u. ¹⁸ Chu'u pãi ucuanukore chu'urumujatuka uche cono jo'e ũkumaneja'mu chu'u —chiniasomu repau.

¹⁹ Chini pãpu mini Dioni, "Re'orepamu", chini repau neenani tu'se isiku i'kaasomu repau.

—Ipu pãpu chu'u ca'nivu'me. Chu'uni vanisõa'ju chini chu'u ca'nivu ũsema'mu chu'u, vatena musanukona cu'ache cho'ochete jũni ro'ikasa chini. Chu'uni cuasaju si'arumu ija'che cho'oja ãu ãiju pa'ijũ'u musanukona —chiniasomu Jesús repanare.

²⁰ Æu ãni pi'nisirumu conoro'rova mini jo'e i'kaasomu repau.

—Pãi ucuanukore cu'ache cho'ochete jũni ro'ikasa chini chuenisõja'mu chu'u. Jã'aja'ñe cho'ochete chu'u chiepi menisõuna Dios mamare, "Ija'che cho'oñu", chiisi'ere cho'ojachea'me. Jã'are cuasaju chi'i ie uche cono ũkuju pa'ijũ'u. ²¹ Jã'ata'ni pãipi cu'ache cho'oa'ju chini chu'ure jo'kajau ichejare maina'me ñu'imu. ²² Chu'u Dios Raosi'ku jũnisõja'mu. Jã'aja'ñe chu'umu Dios. Jã'ata'ni chu'uni vanisõa'ju chini jo'kasi'kure na'a rua cu'ache ti'ñjeja'mu —chiniasomu repau repanare.

²³ Jã'aja'ñe i'kauna asa ucuanachi'a sãiñe sëniasaasome repana. "¿Kauri ikure jo'kaja'u?", chiniasome repana.

¿Neepi chu'ũñe na'a rua masiche?

²⁴ Ũcuarumu Jesús neena sãiñechi'a ke'reju ija'che cutuasome:

—Ikupi inare na'a rua chu'umasiku'mu —chiniasome te'ena. Chekunata'ni,

—Iku pãaku'mu. Iku na'a rua chu'umasiku'mu —chiniasome.

²⁵ Jã'aja'ñe i'kajuna asa Jesús i'kaasomu repanare.

—Icheja cheja pãi chu'una rua cuajare chu'ujuna rua chuova'na pa'ime pãi. Cuajare chu'unata'ni, "Chukuna neenare rua re'oja'che kuiranaa'me chukuna", chiime repana pãi chu'una. ²⁶ Repana pa'icheja'che pa'imaneju'u musanukona. Musanukona te'euji na'a masini vesuva'u cuasacheja'che cuasaku, "Rua vesuku'mu chu'u", chiuu cuasaku pa'ijũ'u. Ũcuaja'che musanukona te'euji pãi chu'uku pani cho'ochete cho'okaiku cho'ocheteja'che chekunare cho'okaiu pa'ijũ'u. ²⁷ Pãi chu'ukujũ ãu ãsa chini puuto cho'ochete cho'okaikujũ ãu ramu repau'te. Ñu'iu ãu ãikujũ na'a rua masiu'mu. Icheja cheja pãi chu'una pa'iche'me jã'a. Chu'uta'ni cho'ochete cho'okaiku cho'ocheteja'che cho'okaiku'mu musanukonare. ²⁸ Pãi chu'ure rua cu'ache cho'ome. Jã'ata'ni musanukona chu'uni oiju ja'me pa'inaa'me. ²⁹ Ja'ku chu'ure pãire chu'ua'ku chini jo'kasi'kua'mu. Chu'u ucujaja'che musanukonare chu'u neenare pãire chu'ua'ju chini jo'kaja'mu. ³⁰ Pãi chu'unare jo'kauna chu'u pãi ucuanukore chu'urumu chu'una'me ãu ãiju ũkuju ñu'ijanaa'me musanukona. Ũcuaja'che pãi chu'una ñu'isaire ñu'iju Israelpãi, docerepavãju jojosinani chu'ujanaa'me musanukona — chiniasomu Jesús repau neenare.

Pedro, "Repau'te ñama'kua'mu chu'u", chiijachere kwamu Jesús
(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Jn 13.36-38)

³¹ Chini Jesús Simón Pedro'te i'kaasomũ.

—Asarepajũ'u, Simón. Vati ai musanukonare cu'ache chũ'ura chiimu, musanukonapi chu'ure cuasache'te ũhasõa'ju chini. Jã'are cho'ora chini Dioni sêemu repau, Diopi ũsemaneakũ chini. ³² Jã'ata'ni mu'ure Dioni rua sêekaimu chu'u, mu'upi chu'ure cuasache'te ũhasõmaneakũ chini. "Jesure ñama'kua'mu chu'u", chiijamu mu'u. Jã'ata'ni chu'ure jachasi'kujeku cuasa oiũ, "Cu'ache cho'osi'kua'mu chu'u. Jo'e jã'aja'ñe cho'omanejamu chu'u", chini cuasajamu mu'u. Jã'aja'ñe cuasasirumu chu'u neenare chekunare chu'vajũ'u, repanapi chu'uni na'a rua cuasaju paapu —chiniasomũ Jesús repau'te.

³³ Chikuna Simón i'kaasomũ.

—Chu'ure Paaku, mu'ure kuhena pãi chëavũ'ena chëa cuaoto ja'me kakajamu chu'u. Ūcuaja'che pãipi mu'ure vanisõto ja'me jũ'ija'mu chu'u —chiniasomũ Simón repau'te.

³⁴ Chikuna Jesús sãĩñe i'kaasomũ.

—Pedro, asarepajũ'u. Chu'o kuara chiimu chu'u mu'ure. Iñami chuta'a kura chu'ima'tona pãipi sêejuna choteñoã, "Jesure ñama'kua'mu chu'u", chiijamu mu'u —chiniasomũ Jesús repau'te.

Repau'te cu'ache cho'orumu tĩ'api'rukuna Jesús chu'vasi'ere kwamu

³⁵ Chini Jesús repau neenare ũcuanukore i'kaasomũ.

—Aperumu chu'u musanukonare Dios chu'ore chu'vaa'ju chini chũ'u saosi'ere cuasajũ'u. Chu'upi chũ'ũna põse mañaturujẽ'e, kurijẽ'e, cũ'akorophe'rejẽ'e samairo saisinaa'me musanukona. Jã'aja'ñe peovana saisinare, ¿cu'amajñaruã karamaneu musanukonare? —chiniasomũ Jesús repanare.

Chikuna,

—Pãasi'kua'mu. Cu'amajñaruãjẽ'e karamanesi'kua'mu chukuna'te —chiniasome repana.

³⁶ Chitena Jesús i'kaasomũ.

—Aperumu peona saisinaa'me musanukona. Churata'ni cheke cho'ojũ'u. Chura jo'e sani põse mañaturu paani, kuri paani sajũ'u. Ūcuaja'che te'eu va'ti peoni sê'sevu ju'ikãare ĩsisõ, va'tire koo sajũ'u.

³⁷ Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'ere ñani chu'ure cho'ojache masijanaa'me musanukona. Ija'che kwamu:

Na'a pa'isirumu pa'ijau cu'ache cho'osinana'me chuenisõja'mu, chiimu. Chu'ure cho'ojachere kaju tocha jo'kasi'epi apeti'jñemu chu'ure —chiniasomũ Jesús repanare.

³⁸ Jã'aja'ñe kuauna asa i'kaasome repana.

—Ñaku, Chukuna'te Paaku. Ichejare va'jña ka'chava'jña paame chukuna —chiniasome repana.

Chitena,

—¡Re'omu! —chiniasomũ repau.

Getsemaní chiichejare pa'iu Jesús Dioni sêesi'ere kwamu

(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42)

³⁹ I'ka pi'ni Jesús eta Olivo aikũtina repau si'arumu sani pa'ikũtina saniasomũ. Saiuna repau neena ja'me saniasome. ⁴⁰ Sani tĩ'a repau neenani chu'vaasomũ repau.

—Dioni sēeju pa'ijũ'č, Ūcuauji cho'okaiuna cu'ache cho'omaneñu chini —chiniasomũ repau.

41 Chini te'eũ jmachenerũ sani ro're ñu'iu Dioni sēniasomũ repau. 42 Ija'che sēniasomũ repau: “Ja'ku, mu'ure ũseuato pã chũ'ure cu'ache cho'ojache ũsekaijũ'č. Chũ'ure uacheta'ni cho'omanejũ'č. Ūseuama'to mu'ure uache cho'ojũ'č”, chiniasomũ repau Diore.

43 Ūcuarũmu cunaũmu pa'ikũji ángel peosichejapi teana rani pa'iu cho'okaniasomũ repau'te Jesure, koka paaa'ku chini. 44 Jesús repau'te cho'ojachere rua cuasakũna sumaũna Dioni na'a rua sēniasomũ. Sēeũna repau ũsũca'nañe chejana rua meeñe meniasomũ, chie raiũ meeñeja'ñe.

45 Sēni pi'ni vũni, repau neena pa'ichejana co'i ñato sumava'na pa'iju kãni ũhijũ paniasome repana. 46 Kãnisorena repanare i'kaasomũ repau.

—¿Je'se pa'iuana musanũkona kãĩne? Dioni sēejũ'č, Ūcuauji cho'okaiuna cu'ache cho'omaneñu chini —chiniasomũ Jesús repau neenare.

Jesure pã chēasi'ere kũamũ

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.1-11)

47 Repau Jesús chuta'a i'katona pã jainũko raniasome. Jesús neenare docerepanare ja'me pa'ikũji Judas charo raniasomũ Jesuni chũsu pojora chini. 48 Rani tĩ'a chũsu pojõna Jesús i'kaasomũ repau'te.

—Judas, ¿mu'ũ chũ'ure cuhenani chũ'ũni Dios Raosi'kũni jo'kakũ chũsu pojokũ mu'ũ? —chiniasomũ repau.

49 Chikũna Jesure ja'me pa'ina repau'te chēajañere masijũ ija'che i'kaasome repau'te:

—Chũkũna'te Paaku, ¿inare va'jñapi ruta vaijanaa'ñe chũkũna? —chiniasome.

50 I'kajũ Jesús neekũ te'eũ judío phairi aire cho'ochẽ cho'okaikũ cãjõrona tẽo vatoasomũ uajajũtu cakã'ko cacãjõrona.

51 Tẽõũna,

—Re'omũ. Jo'e cho'omanejũ'č —chiniasomũ Jesús repau'te. Chini Jesús cãjõro tẽocõjñõsi'kũre ũcuacãjõrona chēa vasoasomũ. 52 Vaso repau'te chēañu chini raisinare judío phairipã chũ'ũnana'me Dios vũ'e pẽ'jekainare chũ'ũnana'me judío ainare ija'che i'kaasomũ Jesús:

—Musanũkona chũ'ũni chēañu chini vãsoñõãna'me va'jña cãjijũ raimẽ. Ñaaũ'te cho'ochẽja'che cho'ome musanũkona chũ'ure. 53 Aperũmu chũ'ũ musanũkonana'me si'aumucujña Dios vũ'e mũa ja'me pa'isi'kũa'mũ. Jã'ata'ni musanũkona chũ'ure chēamanesinaa'me. Irumũta'ni Diopi ũsemaũna chēame musanũkona chũ'ure, vati chũ'ũñe'te cho'ojũ —chiniasomũ Jesús repanare.

Pedro, “Jesure ñama'kũa'mũ chũ'ũ”, chiisi'ere kũamũ

(Mt 26.57-58, 69-75; Mr 14.53-54, 66-72; Jn 18.12-18, 25-27)

54 Ūcuarũmu repana pã repau'te chēa judío phairi ai vũ'ena sajũna Pedro so'opi ñakũ tuhaasomũ ũcuavũ'ena. 55 Repanapi sani kaka vũ'e sa'navũ cararipũ joorepõna toa suha rũhiso'koro pũũ ñu'ijũ kũhijũna Pedro ja'me pũũ ñuniasomũ, cho'je tuhasi'kũ. 56 Ñu'ijũna

romichĩio phairi aire cho'oche cho'okaiko toa ñu'ia kũhiku'te Pedro'te rorepa ñako i'kaasomo.

—Iku Jesure ja'me pa'isi'kua'mu —chinasomo repao.

⁵⁷ Chikona asa Pedro i'kaasomu.

—Jesure ñama'kua'mu chu'u —chiu jachaasomu repau.

⁵⁸ Na'a pani cheku ña i'kaasomu Pedro'te.

—Jesús neenare ja'me pa'iku'mu mu'u —chinasomu repau.

Chikuna Pedro i'kaasomu.

—Pãaku'mu. Já'anare ja'me pa'ima'kua'mu chu'u —chinasomu repau.

⁵⁹ Jmamaru pa'isirumuna cheku repauni ña rua i'kaasomu.

—Iku Galilea cheja pa'ikajeku Jesure ja'me pa'ikucosomu —chinasomu.

⁶⁰ Chikuna Pedro jachaku i'kaasomu repau'te.

—Mu'u i'kache vesumu chu'u —chinasomu repau. Pedro já'aja'ñe i'katona kura chuniasomu. ⁶¹ Chu'una Jesús churi ñaasomu Pedro'te. Ñakuna repau Pedro Jesús i'kasi'ere cuasaasomu, “Iñami kura chuta'a chu'ima'tona choteñoã, ‘Jesure ñama'kua'mu chu'u’, chiija'mu mu'u”, chiisi'ere. ⁶² Já'are cuasa Pedro eta rua oiche oniasomu.

Jesure pãisosi'ere kamu

(Mt 26.67-68; Mr 14.65)

⁶³ Ūcuarumu Jesure chēasina repauni pãisoju vaniasome. ⁶⁴ Vaiju repau ñakocaã kãase'rechoji quẽo ta'pi jo'e vani sēniasome repana.

—Cuasa i'kajũ'u. ¿Neepi mu'ure vate? —chinasome repana repau'te.

⁶⁵ Já'aja'ñe i'kaju repau'te Jesure cheke rua cu'ache i'kaasome repana.

Pã chũ'una Jesure chu'o sēniasasi'ere kamu

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)

⁶⁶ Ñatasirumu judío ainana'me judío phairipã chũ'unana'me judiopã che'chona chi'iasome. Chi'i chũ'urena repana v'ena chekunapi Jesure raasome. Rarena repau'te chu'o sēniasome repana.

⁶⁷ —Pã ũcuaukore chũ'ua'ku chini Dios Raosi'ku Cristo pani kũajũ'u mu'u chukuna'te —chinasome repana repau'te.

Chitena Jesús i'kaasomu repanare.

—Chu'upi kuato jachajanaa'me musanukona. ⁶⁸ Ūcuaja'che chu'upi sãñe sēto i'kamanejanaa'me musanukona chu'ure. Ūcuachi'a chu'ure eto saomanejanaa'me. ⁶⁹ Chu'u Dios Raosi'ku cunaumuna jo'e muni, Dios peore Cho'omasiku uajajtu cakã'kona puu si'arumu ñu'ija'mu —chinasomu repau repanare.

⁷⁰ Chikuna ũcuauko sēniasome repana.

—Jã'a pa'ito, ¿Dios chĩia'u mu'u? —chinasome repana.

Chitena,

—Ūcuau'mu chu'u —chinasomu Jesús repanare.

⁷¹ Chikuna i'kaasome repana.

—Iku cu'ache cho'osi'e kuanare chiima'me mai. Re'omu. Dios asacuheche'te, “Dios chĩia'mu chu'u”, chiimu iku —chinasome repana judío ainana'me phairipã chũ'unana'me judiopã che'chona.

23

Pilato ti'jñeñena nũko Jesure chũ'o sēesi'ere kũamũ
(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Jã'aja'ñe i'ka pi'ni ñũ'isina vũni repau'te Jesure jo'e chēa, Pilato ti'jñeñena sa nũkoasome repana. ² Sa nũko repau'te cu'ache cho'оче roijũ ija'che i'kaasome:

—Mai pa'icheja canare ikũ cu'ache chũ'vache asasinaa'me chũkũna. Pãi repanare chũ'ũna chũ'ũñe jachajũ cho'omaneajũ chini chũ'vakũ'mũ ikũ. “Mũsanũkonare chũ'ũkũ Cēsapi pa'iche ro'ire kuri sēeto ro'imanejũ'ũ mũsanũkona”, chiisi'kua'mũ ikũ. Ũcuaja'che, “Cristoa'mũ chũ'ũ. Pãi ũcuanũkore chũ'ũa'kũ chini Dios Raosi'kua'mũ”, chiikũ'mũ ikũ —chinasome repana repau'te Pilato'te.

³ Chitena Pilato repau'te Jesure sēinasomũ.

—¿Judíopãi ũcuanũkore chũ'ũkũ'ũ mũ'ũ? —chinasomũ.

Sēeũna,

—Jũjũ, ũcuau'mũ chũ'ũ —chinasomũ Jesús.

⁴ Chikũna Pilato i'kaasomũ repanare judío phairipãi chũ'ũnana'me chekũnare pãi ũcuavũ'e pa'inare.

—Cu'ache cho'osi'e peomũ ikũ —chinasomũ.

⁵ Chiisi'eta'ni jo'e na'a rũa i'kaasome repana.

—Iku Judea cheja pa'inare ũcuanũkore rũa cu'ache chũ'vakũ'mũ, repanare chũ'ũnani pe'rujũ cu'ache i'kajũ cavaa'jũ chini. Galilea chejapi ichejajatu'ka rũa cu'ache chũ'vakũ'mũ ikũ —chinasome repana Pilato'te.

Herodes Jesure chũ'o sēesi'ere kũamũ

⁶ I'karena asa,

—¿Galilea cheja cakũa'ũ ikũ? —chinasomũ Pilato repanare pãi.

⁷ Chikũna,

—Jũjũ, ũcuacheja cakũa'mũ ikũ —chinasome repana.

Kũarena, “Åa, Herodes chũ'ũcheja cakũa'ũ ikũ”, chini cuasaasomũ Pilato. Reparũmũ Herodepi Jerusalén vũ'ejoopo'te rani pa'ũna repau pa'ivũ'ena Jesure mũvoasomũ Pilato. ⁸ Mũvũna repau cho'оче chekũnapi kũajũna asaku pa'ikũjekũ Jesure ña rũa pojoasomũ Herodes, rũa jeerũmũ Jesús cho'оче ñaũache cuasakũjekũ. Diochi'a cho'omasiche'te Jesupi cho'okũna ñara chinasomũ repau. ⁹ Repau'te ñara chiikũjekũ Jesure rũa si'ache chũ'o sēinasomũ repau. Sēekũ'teta'ni Jesús jmamakarũjē'e i'kamaneasomũ. ¹⁰ Ũcuachi'a judío phairipãi chũ'ũnana'me judíopãi che'chona rũa i'kajũ, “Cu'ache cho'okũ'mũ ikũ”, chinasome repau'te. ¹¹ Jã'aja'ñe i'kajũna Herodes Jesuni chũkũ rũa pãisoasomũ sũtaopãina'me. Repau'ni pãisojũ rũa re'ojakãñare, pãi chũ'ũna ju'ikãñare sa'cheasome repau'te. Pãiso pi'ni repau'te jo'e Pilato vũ'ena co'choasomũ repau. ¹² Jã'aja'ñe cho'osiumucusepi sãiñechi'a re'oja'che cho'oasome repana Herodena'me Pilato, aperũmũ sãiñechi'a cuhesina.

Pãi Jesure vanisoche chũ'ũsi'ere kũamũ

(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.39-19.16)

¹³ Ũcuarũmũ Pilato judío phairipãi chũ'ũnana'me pãi chũ'ũnana'me chekũnare pãi soni i'kaasomũ.

14 —Chũ'uni musanukona ikure rasinaa'me. Ra, “Iku rua cu'ache chu'vaku'mu, paipi repanare chũ'unani pe'ruju cavaa'ju chini”, chiisinaa'me. Musanukona ñaju'te ikure chu'o sēesi'kua'mu chu'u, iku cho'osi'ere asara chini. Jā'ata'ni chu'u cuasato, musanukona, “Cu'ache cho'oku'mu iku”, chiiche cho'oma'kucosomu iku. 15 Herodes ũcuachi'a, “Cu'ache cho'oma'kua'mu iku”, chiniasomu ikure. Jā'ajekuna ikure ichejana jo'e co'chosi'kua'mu repau. Ikure vanisoche chũ'ucu'amu cu'ache cho'oma'kujekuna. 16 Jā'ajekuna ikure rupu suĩ'sueche'te chũ'uja'mu chu'u. Suĩ'sue pi'ni etoja'mu chu'u ikure —chiniasomu Pilato repanare.

17 Pilato te'eũsurumu pa'iche pascuarumu tĩ'ato chēacojñosi'kure te'eu'te etoasomu, pāi etojũ'u chiisi'kuni. Reparumu tĩ'auna jā'aja'ñe cho'oche paniasomu Pilato'te. 18 Jā'ajekuna Pilato, “Jesuni etoja'mu chu'u”, chikuna pāi asa ũcuanuko rua cuiju ija'che i'kaasome:

—¡Jesuni vanisojũ'u! ¡Chukuna'te Barrabani etokajũ'u! — chiniasome repana ũcuanuko.

19 Aperumu repau Barrabás chekunana'me repajoopo pa'inare chũ'unani cuheku etora chini cavaku chekuni vanisoasomu. Vanisoana pāi repau'te chēa pāi chēavũ'ena cuaosome. 20 Pāipi jā'aja'ñe i'kaju cuirena repau Pilato Jesuni etora chini jo'e i'kaasomu. “¿Ikure Jesure etomaneja'ñe chu'u? Cu'ache cho'omanesi'kua'mu iku”, chiniasomu. 21 Jā'aja'ñe i'kauna asa na'a rua cuiju i'kaasome repana.

—¡Kurususē'verona jē'jo nukojũ'u jā'ure! ¡Kurususē'verona jē'jo nukojũ'u jā'ure! —Jā'aja'ñe i'kaju cuiasome repana.

22 Cuiju jā'aja'ñe i'karena repau Pilato ka'chañoā i'kasi'kuta'ni jo'e i'kaasomu repanare pāi.

—¿Ëquere iku Jesús cu'ache cho'ou? Repau cu'ache cho'osi'ere asa masira chini sēnite'esi'kua'mu chu'u. Jā'ajekuna ikure vanisoche chũ'ucu'amu. Ikure rupu suĩ'sueche'te chũ'uja'mu chu'u. Suĩ'sue pi'nirena etoja'mu chu'u ikure —chiniasomu Pilato repanare.

23 Jā'aja'ñe i'kauna asa na'a rua cuiju, “Kurususē'verona jē'jo nukojũ'u repau'te”, chiniasome repana. Ruarepa cuiju i'kajuna repana chiiche chũ'uasomu repau. 24 Repana sēeñe cho'ora chiniasomu Pilato. 25 Repana sēeñe cho'ora chini chekure pāi chũ'unani cuheku cu'ache cho'oku pāiu'te vanisosi'kuni etoasomu repau Pilato, pāi chēavũ'e pa'isi'kure. Jesureta'ni sōtaopāire jo'kaasomu, repana pāi sēesi'e cho'oa'ju chini.

Jesure kurususē'vero jē'josi'ere kuumu
(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)

26 Jo'kauna repana sōtaopāi Jesure chēa saasome. Saju Simonre Cirene cheja cakure po'o raikuni chēa repau tātavana kurususē'vero tuo, “Mu'upi isē'vero kuāiu Jesús cho'jepi rajũ'u”, chiniasome sōtaopāi repau'te.

27 Simonre chēa jo'e saijuna chekuna pāi jainuko Jesús cho'jepi tuhaasome umupāina'me romi. Tuhaju romi Jesure cho'ojachere cuasaju ota oniasome. 28 Oijuna Jesús repanare churi ña i'kaasomu.

—Jerusalén pa'ina romi, chu'ure oima'ñe meñe oijũ'u. Musanukonare ti'ñejañena'me musanukona chiiva'nare ti'ñejañere cuasaju oijũ'u. 29 Na'a pa'isirumuna musanukona chiire cu'ache ti'ñekuna ña ija'che i'kajanaa'me pāi: “Romi, chíi paava'na

sumava'na pa'ime. Romi, chíi peonata'ni pojome", chijjanaa'me pāi. ³⁰ Cu'ache ti'jñerumu katiñu chini aikūjñare ija'che i'kajanaa'me pāi: "Ñaña ta'pisōjǎ'u chukuna'te", chijjanaa'me. ³¹ Chu'ure cu'ache cho'omanesi'kureta'ni pāi, "Cu'ache cho'osi'kua'mu mu'u", chini cu'ache cho'ome chu'ure. Jǎ'ata'ni pāi cu'ache cho'onare Diopi chǎ'muna na'a rua cu'ache ti'jñeja'mu repanare —chiniasomu Jesús.

³² Chekunare te'eka'chapanare cu'ache cho'osinare vanisōñu chini ja'me saasome repana. ³³ Saiju aikūti Sijopujakūti chiikūtina ti'aasome repana. Ti'a repau'te Jesure ũcuakūtina kurususē'verona jē'jo nukoasome repana. Chekunare cu'ache cho'osinare ũcuaja'che kurususē'veroāna jē'jo nukoasome repana. Te'e'u'te Jesús uajǎtu cakā'kona nukoasome. Chekuni Jesús kā'kojǎtu cakā'kona nukoasome. ³⁴ Jē'jo nukorena Jesús i'kaasomu.

—Ja'ku, ina chu'ure cu'ache cho'оче jo'e cuasamanejǎ'u. Repana cho'оче vesume ina —chiniasomu repau.

Jǎ'a cho'oto repana sōtaopāi repau ju'isikāñare paañu chini catara'karuā mami tochasira'karuāpi chejana su'aasome, Jesús ju'isikāña paajauni jñaañu chini. ³⁵ Ūcuacheja pa'ina pāi Jesuni ñaju nukaju paniasome. Pāi chǎ'unata'ni repauni ñaju pāisoju cu'ache i'kaasome.

—Chekunare jū'iñe ũsesi'kuasomu iku. Repau Cristo, pāi ũcuanukore chǎ'ua'ku chini Dios chēa Raosi'ku pani ũcuauji meñe jū'iñe ũsea'ku —chiniasome repana.

³⁶ Sōtaopāi ũcuaja'che repauni pāisoju uche cono ruara'kare, "Ūkujǎ'u", chijju ija'che i'kaasome:

³⁷ —Mu'upi judiōpāi ũcuanukore chǎ'uku pani jū'iñe meñe ũsejǎ'u —chiniasome repana.

³⁸ Kurususē'vero chǎ'tiro'te tochasiko'a suniasomu, Iku JUDIOPĀI CHǎ'UKU'Mu, chiiko'a.

³⁹ Cheku ũcuaja'che, cu'ache cho'osi'kupi ja'me jē'jocojñosi'ku Jesure cu'ache i'kaasomu.

—¿Dios Raosi'kua'u mu'u? Ūcuau pani jū'iñe meñe ũseku chukuna jū'iñe ũcuaja'che ũsekaijǎ'u —chiniasomu repau.

⁴⁰ Chikuna cheku ũcuaja'che jē'jocojñosi'ku jǎ'aja'ñe i'kamanea'ku chini ija'che i'kaasomu:

—¿Diore vajuchuma'ku mu'u? Chotena cu'ache cho'ocojñome mai. ⁴¹ Maita'ni cu'ache cho'osinajeju cu'ache cho'ocojñome. Mai cu'ache cho'osi'e ro'ia'me ie. Ikuta'ni cu'ache cho'omanesi'kupi cu'ache cho'ocojñomu —chiniasomu repau. ⁴² Chini Jesure ija'che i'kaasomu: — Jesús, mu'u pāi ũcuanukore chǎ'urumu cuasajǎ'u chu'uva'ure — chiniasomu repau'te.

⁴³ Chikuna Jesús i'kaasomu repau'te.

—Iumucuse Dios pa'ichejana pāi rua pojoju pa'ichejana sani chu'una'me pa'ija'mu mu'u. Ūcuarepaa'me jǎ'a —chiniasomu Jesús repau'te.

Jesús jū'isi'ere kummu

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)

⁴⁴ Reparumu nukarepau su'itona ũsum miañe ta'pisouna cheja si'acheja trejatǎ'ka chijjaniasomu. ⁴⁵ Ūsum miamaneasomu. Ūcuachi'a

Dios vü'e sa'navü caruupü kakasa'aro rueekãa ücuate'ekãapi joorepa-poji che'resoasomü.

⁴⁶ Ücuarümü Jesús rüa cuikü ija'che i'kaasomü:

—Ja'kü, chü'ü rekocho mü'üni ísimü chü'ü —chíniasomü repau. Chini Jesús jünisoasomü.

⁴⁷ Ücuarümü sôtaopãi cienrepanare chü'ükü ücuachejare kueñe nukaku repa cho'osi'ere ña Dioní pojokü ija'che i'kaasomü:

—Rüa re'okü pa'isi'küa'mü já'ü. Ücuarepaa'me —chíniasomü repau.

⁴⁸ Jesure cho'ochete ñañu chini raisina pãi ücuanükö repau jü'isi'ere ña repana ã'capuãna vajü oijü repana vü'ñana co'iasome.

⁴⁹ Jesure ja'me pa'isina so'ore nukajü repau'te cho'ochete peore ñaasome. Romi ücuaja'che Galilea chejapi Jesure jovo ja'me raisina repau'te cho'ochete so'ore nukajü peore ñaasome.

Jesure täsi'ere küamü

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Ücuarümü pãiu rüa re'okü, Judea cheja cajoopo Arimatea cakü paniasomü. Repau mami Josea'mü. Dios Raosi'kü chü'üjarümü tĩ'añe'te cha'akü paniasomü repau. Judíopãi chü'ünare ja'me chü'üasomü repau. Já'ata'ni repau'te ja'me chü'ünapi Jesure vanisoche'te chü'üto ja'me chü'ücuheasomü repau. ⁵² Jesuni jü'isi'küni sa tãra chini sani Pilatoni sēniasomü repau. ⁵³ Sēejani rani Jesure caso sábanakãapi reasomü repau. Rea pi'ni sa aiküti caripana tētoche ühisicojena cuaa ühaasomü repau, chuta'a te'eu'terejē'e jü'isi'küre cuaa ühamacojena. ⁵⁴ Püaumucuse tĩ'api'rakuna peore care'vache paniasomü repanare.

⁵⁵ Romi Galilea cheja Jesure ja'me raisina Jesure cojena cuaa ühañe ja'me tuha ñaasome. ⁵⁶ Ühañe ñasinajejü repana vü'ñana co'i okoma'ña cheke ma'ña suiriche care'vaasome repana sa Jesuni jü'isi'küni ro'vejü suiriñu chini. Care'va pi'ni püaumucuse tĩ'añna püaasome repana romi, aperümuna Diopi püaumucuse jo'kasi'ejekuna.

24

Jesús vajüraisi'ere küamü

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)

¹ Romicorümü apeñatatona repana care'vasi'e ma'ña saju saniasome repana romi Jesure ühasicojena. ² Sani ñato catapü rüa üjarü repacoje ta'pisi'pü küñososi'pü paniasomü. ³ Küñosi'püjekuna coje kaka ñato Pãi Ücuanükore Paakü vaniso täcojñosi'kü Jesús peasomü. ⁴ Peokuna ña kükü, “¿Je'se paakü ie?”, chini cuasatona peosichejapi teana ümüpãi te'eka'chapana, rüa ko'sijakãña ju'inapi repanare romi kueñe nukasome. ⁵ Peosichejapi pa'ijuna ña kükuso, meñe sime nukajuna ija'che i'kaasome:

—¿Je'se pa'üna müsánükona vajüraisi'küni pãi jü'isina pa'ichejare ku'eche? ⁶ Icheja peomü repau. Vajüranicuhasi'küa'mü. Repau Galilea cheja pa'irümü küasi'ere cuasajü'ü. Ija'che küasi'küa'mü repau: ⁷ “Chü'are Dios Raosi'küre chëa cu'ache cho'onani jo'kajanaa'me pãi, cu'ache cho'oa'jü chini. Jo'karena kurususē'verona jē'jo

vēasōjanaa'me repana chū'ure. Vanisōcojñosi'kuta'ni choteumucujñana vajaraija'mu chū'u", chiisi'kua'mu Jesús —Jā'aja'ñe kuaasome repana.

⁸⁻⁹ Kuarena asa Jesús kuasi'ere cuasa repacojepi eta Jesús neenare oncerepanani kuañu chini saniasome. Sani tī'a peore kuaasome repana romi. Ūcuachi'a chekunare Jesure chiinare ūcuanuko kuaasome repana. ¹⁰ María Magdalenaamo, Juanaamo, Santiago puka'ko Maríaamo chekuna romi repanare ja'me saisina ūcuanuko kuaasome Jesús neenare, repau saosinare. ¹¹ Kuajuna, "Rua tīñe kuame ina", chijū jachaasome repana.

¹² Pedrotani asa Jesure tāsichejana vū'vūasomu ñara chini. Vū'vū tī'a sime ñato coje sa'navu Jesure reasikāñachi'a ūniasomu. Kāñachi'a ūhiuna ña vū'ena co'iku, "¿Je'se paaku ie?", chiiu cuasaasomu Pedro.

*Emaús vū'ejoopo saima'a Jesús peosichejapi ñosi'ere kuaamu
(Mr 16.12-13)*

¹³ Ūcuamucusena Jesure chiina, te'eka'chapana Emaús vū'ejoopona saniasome. Jerusalén vū'ejoopoji Emaús vū'ejoopojatū'ka once kilómetros pa'iasomu. ¹⁴ Emaús vū'ejoopona saijū reparumu cho'osi'ere cutuasome repana. ¹⁵ Sāiñechi'a cutujū chū'o rua sēniasaju saijuna repanare Jesús rani tī'a ja'me saniasomu. ¹⁶ Ja'me saiku'teta'ni ña vesuasome repana. ¹⁷ Ña vesujuna repanare chū'o sēniasomu repau.

—¿Ëquere musanukona cutujū saiche? —chiniasomu Jesús repanare.

Jā'aja'ñe i'kauna sumava'na canukaasome repana.

¹⁸ Canukasirumu te'eū Cleofaji i'kaasomu repau'te.

—Irumu Jerusalén vū'ejoopo pāi jainuko raisina pa'ime. Repana rani pa'ijū repajoopo iumucujña cho'osi'e ūcuanuko masime. ¿Mū'u vesuku? —chiniasomu repau'te.

¹⁹ Chikuna Jesús i'kaasomu.

—¿Je'se cho'ore? —chiniasomu.

Sēeuna i'kaasome repana.

—Jesús, Nazaret cakure cho'osi'ere i'kame chukuna. Dios chū'o kuakaiku pa'isi'kua'mu repau. Diochi'a cho'omasiche'te cho'o ñoku Dios chū'o rua masi kuasi'kua'mu repau. Jā'aja'ñe cho'okuna Dios rua pojoasomu repau'te. Pāi ūcuaja'che rua pojosinaa'me repau'te. ²⁰ Jā'aja'ñe pa'ikuni judío phairipāi chū'unana'me maire chū'una, repau'te chēa sa chekunani jo'kasinaa'me, vanisōñe'te chū'ua'ju chini. Sa jo'karena repau'te kurususē'verona jē'jo nuko vēasōsinaa'me repana. ²¹ Ija'che cuasinaa'me chukuna: "Iku Jesús maire Israelpāi Romapāi chēa paacojñonare tua paaja'mu", chini cuasaju pa'isinaa'me chukuna. Jā'ata'ni irumu repau'ji chuenisōuna tāsī'e choteumucujñaa'me. ²²⁻²³ Chukuna'te ja'me pa'ina romi iapeñatato repau'te tāsicheja sani ñaasome. Sani kaka ñato tācojñosi'ku Jesús peoasomu. Peokuna rani ija'che kuasinaa'me repana chukuna'te: "Ángeles peosichejapi rani pa'ijuna ñasinaa'me chukuna. Rani, 'Jesús vajaranicuhasi'kua'mu', chiisinaa'me ángeles chukuna'te", chisinaa'me repana romi. Romipi jā'aja'ñe ra kuajuna asa kukusinaa'me chukuna. ²⁴ Kuarena asa chukuna'te ja'me pa'ina repacoje sani ñato

romi kuasi'e ũcuarepa paniasomu. Tācojñosi'ku Jesús peasomu — chiniasome repana Jesure Emaús vü'ejoopo saina.

²⁵ Jã'aja'ñe kuarena asa i'kaasomu repau.

—Dios chu'o kuasina tocha jo'kasi'e masime musanukona. Jã'ata'ni rühiñe cuasamanajęu repana tocha jo'kasi'e masi cuasama'me musanukona. ²⁶ Aperumu Dios chu'o kuasina Cristo'te ti'ñjejañere kuaju ija'che tocha jo'kaasome:

Pãi ũcuanukore chũ'ua'ku chini Dios Raosi'ku pãi cu'anani cu'ache cho'ocojñosi'kuta'ni na'a pa'isirumu pãi ũcuanukore chũ'uja'mu,

chiimu repana tocha jo'kasi'e —chiniasomu Jesús repanare.

²⁷ Repanapi repau pa'iche'te na'a rua masia'ju chini, repau pa'ijachere kuara chini Moisés tocha jo'kasi'ena'me aperumu Dios chu'o kuasina repau pa'ijachere kuañu chini tocha jo'kasi'e peore masi kuaasomu repau. ²⁸ Kuaku saiü repana saijoopona ti'ajuna Jesús canukama'ku ñoñe saniasomu. ²⁹ Canukama'ñe ñoñe saiuna saimane'ku chini repau'te rua i'kaasome repana.

—Na'isösi'ea'me ie. Saimairo chukunana'me canukajũ'u — chiniasome repana repau'te.

Chijjuna ũcuana vü'ena kaka canukaasomu repau.

³⁰ Canuka pa'iu ũcuanana'me mesako'are ñu'iu pãpu mini Dioni, “Re'orepamu”, chini tã'se ĩsiasomu repau. ³¹ Tã'se ĩsiuna repau'te ñavesusina ña masiasome repana. Ña masirena ũcuachejapi teana peasomu repau. ³² Peokuna säiñechi'a i'kaasome repana.

—Ma'a rairumu repauji Dios chu'o tocha jo'kasi'ere masi kuakuna asa pojoju raisinaa'me mai —chiniasome repana.

³³ ũcuarumu ñu'isinapi vuni Jerusalenna co'i repau neenare oncerepanana'me repanare ja'me chi'i pa'inani ñaasome repana. ³⁴ Co'irena ija'che i'kaasome chi'isina:

—Maire Paaku vajaraisi'e ũcuarepaasomu. Simonni peosichejapi rani ñoasomu —chiniasome repana.

³⁵ Chitena Emaús ma'a saisina ũcuaja'che Jesure ñasi'ere kuaasome. “Chukuna'te ũcuaja'che peosichejapi rani pa'isi'kua'mu repau. Jã'ata'ni repau'te ñavesusina repauji chukunani pãpu'te mini tã'se ĩsiuna ña masisinaa'me chukuna”, chiniasome repana.

Jesús repau neenare peosichejapi ñosi'ere kumatu

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23)

³⁶ Repanare chuta'a ũcuare cutunani Jesús repana chenevuna peosichejapi rani nukaku ija'che i'kaasomu:

—Re'oja'che pa'ijã'u musanukona —chiniasomu Jesús repanare.

³⁷ Nukakuna ña, “Jũ'isi'kupi iku reko raimu”, chini cuasaju rua kukuasome repana. ³⁸ Kukujuna i'kaasomu repau.

—Jẽ'se pa'iuana musanukona kukuche? Jẽ'se pa'iuana musanukona chu'u vajaraisi'e jachache? ³⁹ Chu'ua'mu. Ñajũ'u chu'u jũjñana'me cũ'a. Chẽse ña masijũ'u chu'ure. Jũ'isi'ku rekocho ca'nivjẽ'e peomu. Chu'uta'ni ca'nivuna'me tara paamu. Ñame musanukona chu'u paache —chiniasomu Jesús repanare.

⁴⁰ Chini repanare jũjñana'me cũ'a ñoasomu repau. ⁴¹ Ñokuna ña pojonata'ni repau'te jachaasome repana. “Jlku chu'o ũcuarepare

i'kaku?", chini cuasaasome repana. Jã'aja'ñe cuasajuna i'kaasomu repau.

—¿Musanukona icheja ãiñe peoche? —chiniasomu repau.

⁴² Chikuna repau'te chiacha va'imaka posimakare ïsiasome repana. ⁴³ Ìsirena koo, repana ñaju'te ãniasomu repau. ⁴⁴ Ñni pi'ni ija'che i'kaasomu repau:

—Aperumu musanukonare ja'me pa'irumu ija'che kuasi'kuu'mu chu'u: “Moisés tocha jo'kasi'ena'me Dios chu'o kuasina tocha jo'kasi'ena'me Salmophuro tocha jo'kasi'e chu'u cho'ocojñojañere kuamu. Repana tocha jo'kasi'epi ti'jñeja'mu chu'ure”, chiisi'kuu'mu chu'u musanukonare. Ūcuapi ti'jñecuhasi'kuu'mu chu'ure — chiniasomu Jesús repanare.

⁴⁵ Dios chu'o tocha jo'kasi'ere repanapi asavesujuna repana rekoñoana asamasiche cho'oasomu Jesús repanare, asamasia'ju chini.

⁴⁶ Asamasiche cho'o ija'che i'kaasomu repau:

—Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'e ija'che kuamu:

Cristo'te, Dios Raosi'kure jũ'iñe pa'ija'mu.

Jũnisõuna tâcojñosi'kuta'ni choteumucujñana vajurajia'mu repau.

⁴⁷ Repau vajuraisirumu repau neena,

“Cristoji maire cho'okaija'mu”, chini cuasaju

Dios chu'o päire ija'che chu'vajanaa'me:

“Musanukona cu'ache cho'оче ũhasõ re'oja'che pa'ijũ'u.

Jã'aja'ñe cho'oto Dios musanukona cu'ache cho'osi'e tunosõja'mu.

Tunosõsi'e jo'e cuasamaneja'mu Repau”, chiijanaa'me.

Charo Jerusalén vu'ejoopo canani chu'vajanaa'me repana.

Jã'achejapi si'achejñaruã sani ku'iju chu'vajanaa'me repana,

chiimu repana tocha jo'kasi'e. ⁴⁸ Jã'ajekuna musanukona ñasi'ere chekunani kuaju pa'ijũ'u. ⁴⁹ Dios Rekocho chu'u Ja'ku aperumu saoja'mu chiisirekocho'te raoja'mu chu'u musanukonare. Saima'ñe

Jerusalén vu'ejoopo'te pa'iju cha'ajũ'u musanukona, Dios Repau Rekocho peore Masirekocho raochetu'ka. Repau Rekochoji cho'okaiuna na'a ruu masijanaa'me musanukona —chiniasomu Jesús repau neenare.

Jesús cunaumu muisi'ere kuamu

(Mr 16.19-20)

⁵⁰ I'ka pi'ni Jesús repau neenare Betania vu'ejoopona saasomu. Sa tã'a repau jũjña muñe ruhika'java pe'che nukaku, “Diopi musanukonare re'oja'che cho'okaa”, chiniasomu repau. ⁵¹ Jã'aja'ñe i'ka repanare jo'ka Diopi muakuna cunaumuna munisoasomu repau.

⁵² Munisõna ro're ñu'iju, “Ruã re'oku'mu repau”, chiiju cuasaju pojasome repana repau'te. Ro're ñu'isinapi vani ruã pojoju Jerusalén vu'ejoopona co'iasome repana. ⁵³ Co'i pa'iju Dios vu'e si'arumu muã Dioni pojoju paniasome repana, “Ruã re'oku'mu mu'u”, chiiju.

San Juan Jesús cheja pa'iu cho'osi'ere kuamu

Dios pa'iche kuakují Jesucristo cunaumupi cajemu

¹ Chuta'a cunaumuna'me cheja cho'omarumu Jesucristo Dios pa'iche kuajau paniasomu. Diona'me paniasomu repau. Dioa'mu repau. ² Reparumu Diona'me paniasomu repau. ³ Diopi repauji ja'me cho'oa'ku chini chũ'una peore cho'oasomu repau ũcuaua'me. Repauji ja'me cho'omaneru peora'amu já'a. ⁴ Repau Jesucristo mai rekoñoã pa'iche re'oja'chere ísiku'mu. Já'ajekuna Miañeja'ñe Pa'ikují rani mai rekoñoã Dios pa'iche masire'оче cho'okaiuna Repau pa'iche'te masijũ re'oja'che pa'ire'omu maire. ⁵ Repau Miañeja'ñe Pa'iku icheja mai pa'icheja chijachejaja'che cu'ache pa'ina pa'ichejana rani re'oja'che cho'osi'kuu'mu. Já'aja'ñe pa'ikuni pái repauni cuheju repau re'oja'che cho'оче ãseñu chiime. Já'ata'ni ũsecu'amu.

⁶ Páiu'te chẽa raoasomu Dios. Repau mamia'me Juan. ⁷ Miañeja'ñe Pa'iku Jesucristo pa'iche'te kuaa'ku chini chẽa raoasomu Dios repau'te, páipi ũcuauko repau kuache'te asa chẽa Jesucristoni cuasaa'ju chini. ⁸ Miañeja'ñe Pa'ikuma'mu Juan. Repau Miañeja'ñe Pa'iku pa'iche'te kuakaau chini raocojñosi'kuasomu repau Juan. ⁹ Na'a pa'isirumuna Miañeja'ñe Pa'iku ranciasomu, páipi Dios pa'iche'te masijũ re'oja'che pa'imasia'ju chini.

¹⁰ Repau Jesucristo chejare páina'me pa'isi'kuu'mu. Diopi chũ'una peore cho'oku'teta'ni repau pa'iche vesusinaa'me repana. ¹¹ Repau cho'osichejana raisi'kureta'ni repau majapái Israelpái pojomanesinaa'me repau'te. ¹² Chekunare repau'te cuasaju pojonareta'ni, "Dios chíia'me ina", chiniasomu repau. ¹³ Repau'te cuasana pa'iche'te maipi ija'che cuasato cu'amũ: "Pái ũcuauko Dios chíichi'aa'me", chini cuasato cu'amũ. ũcuachi'a, "Ŕmũna'me romiochi'a chíijũ chíiva'nare paa Dios chíia'me ina", chini cuasato cu'amũ. ũcuachi'a, "Páiu chíi paaneeku chíiva'nare paa Dios chíia'me ina", chini cuasato cu'amũ. Peore já'aja'ñe cuasache cu'amũ. Já'ata'ni, "Repanapi Dioni cuasajuna Repauji chẽa paatota'ni Repau chíia'me já'ana", chini cuasato re'omu. Já'aja'ñeta'ni ũcuarepaa'me.

¹⁴ Jesús Dios pa'iche Kuajau páioji jñaona maija'iu páiu ainee jmamakarũ maina'me pa'isi'kuu'mu repau. Páire oiũ re'oja'che cho'okaisi'kuu'mu repau. ũcuachi'a Dios pa'iche ũcuarepare kuasi'kuu'mu. Puka'kupí, repau'te ũcuate'eũ'te rua Masiũ'te jo'kauna rua Masiũ pa'iuuna ñasinaa'me chũkuna. ¹⁵ Repau Juan Pái Okoro'vesi'ku Jesure ña ũjachũ'opi ija'che i'kaasomu:

"Aperumu iku pa'ijache ija'che kuasi'kuu'mu chũ'u: 'Páiu, cho'je Raijau chũ'ure na'a rua masiũ'mu, chũ'u chuta'a peorumu pa'ikujeku', chíisi'kuu'mu chũ'u", chiniasomu repau Juan Pái Okoro'vesi'ku.

¹⁶ Repau Jesús maire rua oikujeku si'arumu rua re'oja'che cho'okaiũ pa'imũ. ¹⁷ Dios Repau chũ'ũñe'te tocha jo'kaa'ku chini Moiseni chũ'uasomu. Jesucristo'teta'ni páire oiũ re'oja'che cho'okaiũ Repau pa'iche'te ũcuarepare kuaa'ku chini chũ'u raoasomu Repau Dios.

18 Diore ñoma'kujekuna ñamanaa'me pãi. Mamakuta'ni ũcuate'eujj Puka'kure si'arumu kueñe ja'me pa'ikujj Puka'ku pa'iche kuasi'kua'mu maire.

Juan Pãi Okoro'veku Jesucristo pa'iche'te kwamu

(Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)

19 Ūcuarumu Jerusalén vñ'ejoopo cana judiopãi chũ'una Juan pa'ichejana sani, “¿Keeja'iu'u mu'u?”, chiapu chini phairipãina'me Leví jijosinare Dios vñ'e cho'оче cho'okainani saosome. 20 Saorena sani repau pa'iche'te sēejuna rūhiñe kuaasomu Juan repanare.

—Pãi ũcuanukore chũ'ua'ku chini Dios Raoja'mu chiisi'kuma'mu chu'u —chiniasomu repau.

21 Chikuna jo'e sēiasome repana.

—Jã'a pa'ito, ¿keeja'iu'u mu'u? ¿Aperumu pa'isi'ku, Elíaa'u? ¿Dios chu'o kuaku'u? —chiniasome repana.

Chitena i'kaasomu repau.

—Elíama'mu chu'u —chiniasomu repau.

Chikuna jo'e sēiasome repana.

—Jã'a pa'ito, ¿chukuna cha'acojñoku'u mu'u? ¿Dios chu'o kuakajaua'u? —chiniasome repana.

Chitena i'kaasomu repau.

—Musanukona cha'acojñokuma'mu chu'u —chiniasomu repau.

22 Chikuna jo'e i'kaasome repana.

—Jã'a pa'ito, ¿keeja'iu'u mu'u? Kuajũ'u chukuna'te. Mu'u kuasi'ere chukuna'te raosinare sa kuache pa'imū. Mu'u cho'оче, ¿ũquea'che? —chiniasome repana repau'te.

23 Chitena i'kaasomu repau.

—Pãi peochejare rani pa'iu pãipi raito ũjachu'opi ija'che i'kaku chu'vamū chu'u: “Maire Paakuni cha'ajū musanukona rekoñoã ma'a rūhiñe pa'ima'a care'vacheja'che, re'ojarekoñoã care'vaju pa'ijũ'u.” “Jã'aja'ñe i'kaja'mu repau”, chiū aperumu Isaías, Dios chu'o kuasi'ku tocha jo'kaasomu, chu'u i'kajachere kuara chini —chiniasomu repau Juan.

24-25 Ūcuarumu Juanre sēiasaa'ju chini fariseopãi saosina repau'te jo'e i'kaasome.

—“Pãi ũcuanukore chũ'ua'ku chini Dios Raoja'mu chiisi'kuma'mu chu'u. Elíama'mu chu'u. Dios chu'o kuakakuma'mu chu'u. Musanukona cha'acojñokuma'mu chu'u”, chiikuta'ni, ¿je'se pa'iana pãi okoro'veku mu'u? —chiniasome repana.

26 Chitena i'kaasomu repau.

—Pãi okoro'veku'mu chu'u. Cheku musanukonani ja'me pa'imū. Jã'ata'ni repau'te pojoma'me musanukona. 27 “Chu'ure cho'je raija'mu”, chiisi'kure musanukonare ja'me pa'iku'te na'a rua masakujekuna repau'te cuasa, vajuchuku pa'imū chu'u —chiniasomu repau Juan Pãi Okoro'veku.

28 Jordán chiacha chekukã'ko ũsuu muikã'ko cacheja Betania chejana Juan Pãi Okoro'veku pa'ichejana jã'aja'ñe cho'oasome repana.

Jesús pãi ũcuanuko cu'ache cho'оче'te ro'ikasa chini chuenisōja'mu

29 Jo'e apeñatato Jesupi repau pa'ichejana saiuna ña i'kaasomu Juan.

—Ñajũ'u jā'ure Dios Raosi'kure. Pāi ũcuanũko cu'ache cho'ochete ro'ikasa chini chuenisõja'mũ repau. ³⁰ Aperũmu repau pa'ijache ija'che kuasi'kua'mũ chu'u: "Chu'u cho'je Raijauta'ni chu'u chuta'a peorũmu pa'ikũjekũ chu'ure na'a rua masiku'mũ", chiisi'kua'mũ chu'u. ³¹ Aperũmuna repau pa'iche vesũkuta'ni rani pāire okoro'vemũ chu'u, Israelpāipi ũcuanũko repau pa'iche'te masia'ju chini —chiniasomũ repau Juan.

³² Ũcuarũmu Juan ija'che kuaasomũ:

—Dios Rekocho ũkupoja'iu cunaũmũpi ñou caje ikũni canũkaũna ñasi'kua'mũ chu'u. ³³ Jā'aja'ñe repau pa'iche chuta'a ñamarũmu vesũsi'kua'mũ chu'u. Chu'upi pāire okoro'vea'ku chini chu'ure Raosi'kũ Dios aperũmu ija'che i'kasi'kua'mũ chu'ure: "Na'a pa'isirũmu chu'u Rekochoji caje pāiũni canũkache ñaja'mũ mũ'u. Ũcuarekocho'te pāire ĩsija'mũ repau, repau'te cuasanani ja'me paau chini", chiisi'kua'mũ Dios chu'ure. ³⁴ Dios kuasi'e Repau Rekocho cajeche ñasi'kua'mũ chu'u. Ñasi'kũjekũ, "Dios Mamakũ'mũ ikũ", chiũ kuaamũ chu'u —chiniasomũ repau Juan.

Jesús chareparo jñaasinani kuaamũ

³⁵⁻³⁶ Jo'e chekũumucuse Juan repau neena te'eka'chapanana'me ũcuachejare paniasome. Jesupi ũcuachejapi caraiũna ña i'kaasomũ repau.

—Ñajũ'u jā'ure, Dios Raosi'kure. Pāi ũcuanũko repana cu'ache cho'ochete ro'ikasa chini chuenisõja'mũ jā'u —chiniasomũ repau.

³⁷ Chikũna asa repau neena te'eka'chapana Jesure tuhaasome. ³⁸ Tuhajũna Jesús chũri ña i'kaasomũ repanare.

—¿Ëque tuhache mũsanũkona chu'ure? —chiniasomũ repau.

Chikũna i'kaasome repana.

—Masiũ, ¿keecheja cav'ere pa'iu ku'ikũ mũ'u? —chiniasome repana.

³⁹ Chitena Jesús i'kaasomũ.

—Raijũ'u. Sani ñañu —chiniasomũ repau. (Reparũmu na'ito chekurũmu cuatro pa'icosomũ.)

Chikũna repau pa'ivũ'e tuha ña ũcuavũ'ere pa'ijũ na'iasome repana.

⁴⁰ Repana te'eka'chapana Juanpi i'kaũna asa tuhasina te'eũ Andrea'mũ, Simón Pedro cho'jeũ.

⁴¹ Ũcuarũmu Andrés na'mi sani repau majaa'chũni Simonre ku'e jña i'kaasomũ.

—Cristo'te tijñasinaa'me chũkũna —chiniasomũ repau. ("Cristo" chini "Pāi ũcuanũkore chũ'ua'ku chini Dios Raosi'kua'mũ" chiimũ griego chu'o.)

⁴² I'ka pi'ni majaa'chũre Simonre Jesús pa'ichejana saasomũ repau. Saũna ña Jesús repau'te Simonre ija'che i'kaasomũ:

—Mũ'u mamia'me Simón. Juan mamakũ'mũ mũ'u. Jo'e chekere mami ve'oja'mũ chu'u mũ'ure Cefa'te —chiniasomũ repau Jesús. ("Cefas" chini "Pedro" chiimũ griego chu'o.)

Felipena'me Natanaelre soimũ Jesús

⁴³ Jo'e apeñatato repau Jesús Galilea chejana sasa chiniasomũ. Chuta'a saima'ñe pa'iu Felipe'te tijña i'kaasomũ.

—Chũ'uni ja'me ku'iu chũ'u chũ'uñe'te cho'oku pa'ijũ'u — chiniasomu.

⁴⁴ Repau Felipe Betsaida vü'ejoopo cakuasomu. Andrena'me Pedro ũcuachi'a ũcuate'ejoopo canaasome. ⁴⁵ Ũcuarumu Felipe Natanaelre ku'e jña*a* i'kaasomu.

—Dios Raoja'mu chiisi'kuni tijñacuhasinaa'me chukuna. Moisés aperumu Dios chũ'usi'e tocha jo'kasiphuro repau pa'ijachere kuumu, Dios chũ'o kuasina ũcuachi'a. Churata'ni ũcuarepauni ñame mai. Jesua'mu repau. Nazaret vü'ejoopo cakuamü. José mamakuasomu —chiniasomu repau.

⁴⁶ Chikuna Natanael i'kaasomu.

—Nazaret vü'ejoopo cana te'eujë'e re'okujë'e peocosome — chiniasomu.

Chikuna Felipe i'kaasomu.

—Rani ña masijũ'u repau'te —chiniasomu repau.

⁴⁷ “Jau”, chini Jesús pa'ichejana Natanaelpi tĩ'akuna ña i'kaasomu Jesús.

—Ñajũ'u. Israelrepaui jmakarujë'e jorema'kupi raimu jã'u — chiniasomu repau.

⁴⁸ Chikuna Natanael ija'che sēniasaasomu repau'te:

—¿Je'se pa'iana chũ'u pa'iche masakü mü'u? —chiniasomu.

Chikuna Jesús i'kaasomu.

—Felipe mü'ure chuta'a soimarumu higoñu vü'evü pa'ikuni ñasi'kuamü chũ'u mü'ure —chiniasomu repau.

⁴⁹ Chikuna Natanael i'kaasomu repau'te.

—Masiu, Dios Mamakü'mu mü'u. Israelpai chũ'uku'mu — chiniasomu repau.

⁵⁰ Chikuna Jesús i'kaasomu repau'te.

—Chũ'upi repacheja pa'imanesi'kupi mü'uni, “Higoñu vü'evü pa'ikuni ñasi'kuamü chũ'u mü'ure”, chikuna asa, “Dios Mamakü'mu mü'u”, chini kuasamu mü'u chũ'ure. Jã'ajekuna chũ'upi chekere na'a vesache'te cho'okuna ñaja'mu mü'u —chiniasomu repau.

⁵¹ Chini jo'e i'kaasomu Jesús.

—Chũ'ure päire ja'me paau chini Dios Raosi'kure cunaumupi vatauna chũ'u nukachejana ángeles Diore ja'me pa'inapi müni caje jo'e müni cajeju cho'onani ñajanaa'me musanukona. Ũcuarepaamü jã'a —chiniasomu Jesús repaure.

2

Galilea cheja Caná vü'ejoopo cakü romio'te vejarumu cho'osi'ere kuumu

¹ Ka'chaumucujña pa'isirumuna Galilea cheja cajoopo Caná vü'ejoopona päiui romioni vejakuna fiesta cho'osinaa'me päi. Jesús puka'ko repaure ja'me pa'isi'koa'mo. ² Sotena chukuna Jesús neena repauna'me saisinaa'me. ³ Fiesta cho'orumuna pisi uche conopi si'asōna Jesús puka'ko repau'te ija'che i'kasi'koa'mo:

—Pisi uche cono si'asōmu —chiisi'koa'mo repao.

⁴ Chikona Jesús i'kasi'kuamü.

—Ja'ko, ¿je'se pa'iana chũ'uni kuako mü'u? Chũ'u masiche cho'o ñorumu chuta'a tĩ'ama'mu —chiisi'kuamü repau.

⁵ Chikuna pīsi ũche cono ũkuanare i'kasi'koa'mo repao.

—Chũ'u neeku chũ'ũñe peore cho'ojũ'u —chiisi'koa'mo repao.

⁶ Repana nukacheja kueñere churupũã catapī cho'osipũã seirepauũ pa'isi'kua'mu. (Judíopāi cu'a tunorumu ũcuaruũqueepi oko jũjña masi choasinaa'me. Te'epu cincuenta litros chekurumu setenta litrojatũ'ka oko ro've paaasome repana.) ⁷ Reparumu Jesús pīsi ũche cono ũkuanare ija'che i'kasi'kua'mu:

—Ipuã oko ro've timujũ'u —chiisi'kua'mu repau. Chikuna repauũ oko ro've timusinaa'me repana. ⁸ Reparumu Jesús repanare jo'e i'kasi'kua'mu.

—Chura jmara'karu ea sa fiesta chũ'ũkuni ũkuajũ'u —chiisi'kua'mu repau repanare.

Chikuna repau chũ'usi'e cho'osinaa'me repana. ⁹⁻¹⁰ Sa ĩsirena fiesta chũ'ũkujī charo ũku ñasi'kua'mu okopi pīsi ũche cono carũhisi'e. Jã'ata'ni repau repana ea rasicheja vesusi'kua'mu. Repau'te cho'ochē cho'okainata'ni masisinaa'me easinajeju. Ũku pi'ni fiesta chũ'ũku romi vejasi'kure soni i'kasi'kua'mu.

—Pāi chekuna fiesta cho'oni pīsi ũche cono na'a rua re'oja'chere charo ũkuanaa'me. Repana soicojñosina rua ũkusirumuna pīsi ũche cono na'a jmamakarũ re'oja'chere ũkuame. Mu'uta'ni cho'jepi pīsi ũche cono rua re'oja'chere ũkuamu mu'u soisinare —chiisi'kua'mu repau.

¹¹ Charo Galilea cheja cajoopo Caná vu'ejoopona Diochi'a cho'omasiche'te cho'osi'kua'mu Jesús, repau aperumu cho'omanesi'e. Repau masiche'te pāire cho'o ñouna chukuna repau neena na'a rua cuasasinaa'me repau'te.

¹² Jã'a cho'o pi'nisirumu Capernaum vu'ejoopona saisi'kua'mu repau Jesús, pũka'kona'me cho'jechĩina'me chukuna repau neena. Sani tĩ'a jmamakarũ pa'isinaa'me chukuna.

*Dios vu'ena kaka pōse ĩsinare Jesús eto saosi'ere kuamu
(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)*

¹³ Pascua, judíopāi fiestarumu tĩ'api'rukuna Jesús Jerusalén vu'ejoopona maisi'kua'mu. ¹⁴ Mani Dios vu'e kaka ñato pāi jo'chava'nare vacana'me ovejana'me ũkupova'nare ĩsiju pa'isinaa'me. Ũcuachi'a chekuna so'ña raisinani kuri tũikurire sa'ñekaiju ñu'isinaa'me na'a rua jñaañu chini. ¹⁵ Jã'aja'ñe cho'ojuna ña Jesús pīsipi ujame vāto pi'ni peochejñana suĩ'sueku etosi'kua'mu repanare pāina'me ovejana'me vaca. Ũcuachi'a kuri sa'ñena nee kurire're kuni to'jñosō mesako'ña sia po'ne ũhasi'kua'mu repau. ¹⁶ Jã'aja'ñe cho'o pi'ni ũkupova'nare ĩsinare ija'che i'kasi'kua'mu repau:

—Musanũkuna neemajñaruã etuajũ'u. Pōse ĩsivu'e cho'ochēja'che cho'omanējũ'u chũ'u Ja'ku vu'e —chiisi'kua'mu repau.

¹⁷ Jã'aja'ñe i'kauna asa chukuna repau neena Dios chũ'o tocha jo'kasi'ere cuasasinaa'me. Ija'che kuamu repa:

Mu'u vu'e kuiraneekujekuna cu'ache ti'jñeja'mu chũ'ure, chiimũ repa tocha jo'kasi'e.

¹⁸ Ũcuarumu Jesús cho'osi'ere ña judíopāi chũ'una ija'che sēsinaa'me repau'te:

—¿Neepi chũ'u raorena Dios vü'e pa'isinare etou mü'u? Dios Raosi'kü pani Diochi'a cho'omasiche'te cho'o ñojũ'u chükuna'te —chiisinaa'me repaña repau'te.

¹⁹ Chitena Jesús i'kasi'kua'mü.

—Ivü'ere musanukonapi ñañosõru choteumucujña jo'e cho'o pi'nija'mü chü'u —chiisi'kua'mü repau.

²⁰ Chikuna judíopái i'kasinaa'me repaña'te.

—Cuarenta y seirepaũsurümü cho'oja paniasome pái ivü'e pi'niñetü'ka. Jã'arepakeerümü cho'osivü'e, ¿je'se cho'oku choteumucujñachi'a cho'oja'u mü'u? —chiisinaa'me repaña repaña'te.

²¹ Jã'ata'ni Dios vü'e cho'oché'te i'kamanesi'kua'mü Jesús. Repaña ca'nivü'te i'kasi'kua'mü repaña. ²² Na'a pa'isirümü repaña Jesús jüni vajuraisirümü repaña i'kasi'ere jo'e cuasasinaa'me chükuna repaña neena. Cuasaju, “Dios chü'o tocha jo'kasi'ena'me Jesús i'kasi'e ücuarepaa'me”, chiisinaa'me chükuna.

Pái ücuanuko cuasache masimü Jesús

²³ Pascuarümüjekuna Jesús Jerusalén vü'ejoopo'te pa'ia Diochi'a cho'omasiche'te cho'o ñokuna ña pái jainuko cuasaasome repaña'te, “Dios Raosi'kua'mü iku”, chini. ²⁴ Jã'ata'ni pái ücuanuko cuasache masakujekü sê'sevuchi'a cuasana i'kache jachaasomü repaña. ²⁵ Pái cuasache kuanare ku'ema'kua'mü repaña, pái ücuanuko cuasache masakujekü.

3

Jesuna'me Nicodemo cutuche'me

¹ Reparümü Nicodemo paniasomü fariseopáiü. Judíopái te'enare chũ'uku paniasomü repaña. ² Jesuni ñara chini ñamipi müa i'kaasomü repaña Nicodemo.

—Masiü, Diopi mü'ure raocosomü päire che'choa'kü chini. Diopi mü'ure cho'okaima'to Repañchi'a cho'omasiche cho'omanera'amü mü'u. Masime chükuna jã'a —chiniasomü repaña.

³ Chikuna Jesús i'kaasomü.

—Päipi chüiva'u jñaacojñoñeja'ñe jo'e mama jñaacojñoñomaneni Dios neena pa'icu'amü repanare. Ücuarepaa'me jã'a —chiniasomü repaña.

⁴ Chikuna Nicodemo i'kaasomü repaña'te.

—Páiü ai, ¿je'se jo'e mama jñaacojñoña'u? Puka'ko cutaro kaka jo'e mama etacu'amü maire ainare —chiniasomü.

⁵ Chikuna Jesús i'kaasomü.

—Pái ücuanukore romipi jñaame. Jã'ata'ni Dios Rekochoji pái rekoñoõre care'vakaima'to Repaña neena pa'icu'amü repanare. Ücuarepaa'me jã'a. ⁶ Pái romi jñaasinajeju päia'me mai. Dios Rekochoji pái rekoñoõ care'vacojñosina Repaña Rekochoji repanani ja'me pa'ia'na pa'iche re'oja'chere mama pa'ime repaña. ⁷ Chü'u musanukonare, “Chüiva'u jñaacojñoñeja'ñe jo'e mama jñaacojñoñü'u”, chiisi'e asa tiiñe cuasamanejü'u. ⁸ Musanukona tutache asanata'ni tutu raichejajë'e vesuju tutu saichejajë'e vesume. Ücuaja'che Dios Rekocho cho'oché vesume pái. Pái rekoñoõ care'vakani ja'me pa'imü Reparekocho, re'oja'che paapu chini —chiniasomü repaña.

⁹ Chikuna Nicodemo i'kaasomü.

—Mu'u i'kache asavesumu chu'u —chiniasomu repau.

¹⁰ Chikuna Jesús i'kaasomu repau'te.

—Mu'u judiõpãi che'chokuta'ni, ¿je'se pa'iana rua masiuta'ni chu'u i'kache asavesuku? ¹¹ Mu'ure chu'o ùcuarepare ija'che i'kamũ chu'u: Chu'u masiche'te i'kaku'mũ chu'u. Ûcuachi'a chu'u ñasi'ere kuaku'mũ chu'u. Jã'ata'ni asa jachame musanukona. ¹² Chu'ure ichēja cheja pa'iche kuaku'teta'ni asa jachame musanukona. Jã'ajekuna chu'upi Dios pa'ichejaqueere kuato na'a rua jachajanaa'me musanukona.

¹³ 'Dios pa'icheja mũni cajesainjẽ'e peome. Jã'ajekuna repacheja pa'iche masina peome. Pãire ja'me paau chini Dios Raosi'kujeku te'eũ masimũ chu'u, ùcuacheja cajesi'kujeku. Jã'ajekuna repacheja pa'iche kuamũ chu'u. ¹⁴ Ûcuachi'a iere kuara: Aperumu Moisés repau pãi peocheja pa'irumu cunapi añajava'ure cho'o vãsochona quẽo sũo nukocheja'che kurususẽ'verona jẽ'jo nukojanaa'me pãi chu'ure Dios Raosi'kure. Chu'ure jã'aja'ñe vanisõjañe ùsemaneja'mũ Dios, ¹⁵ pãipi chu'ure cuasanapi Repau pa'ichejare sani paapu chini —chiniasomu repau Jesús.

Pãi ùcuanukore oiku'mũ Dios

¹⁶ Ûcuarumu Jesús repau'te jo'e ija'che i'kaasomu:

—Dios pãi ùcuanukore rua oikujeku chu'ure Repau Mamaku'te ùcuate'eũni chejana raosi'kuamũ, pãipi chu'uni cuasaju vati toa uuma'ñe Repau pa'ichejare ai sani paapu chini. ¹⁷ Pãire, “Musanukona cu'ache cho'osi'e ro'ijũ'u”, chiaũ chini raomanesi'kuamũ Dios chu'ure Repau Mamaku'te. Pãire vati toa uuche'te ùsea'ku chini raosi'kuamũ Dios chu'ure.

¹⁸ 'Pãi chu'ure Dios Mamaku'te cuasana repaña cu'ache cho'osi'e ro'imanejanaa'me. Jã'ata'ni chu'ure cuasamana repaña cu'ache cho'osi'e ro'ijanaa'me, Dios Mamaku'te ùcuate'eũni cuasamanajeju. ¹⁹ Chu'u miañeja'ñe re'oja'che pa'iku pãipi Dios pa'iche masia'ju chini chejana raisi'kuamũ chu'u. Jã'ata'ni pãi chijachejaja'che pa'iche'te cu'are na'a rua chiiju miañeja'ñe re'oja'che pa'iche cuheju cuasama'me chu'ure. Jã'ajekuna chu'ure cuasama'ñe ro'i ro'ijanaa'me repaña. ²⁰ Cu'ache pa'ina ùcuanuko chu'ure Miañeja'ñe Pa'iku'te raima'me repaña cu'ache cho'õju pa'iche'te kuaku chini. ²¹ Dios chu'o jachamanata'ni cuhema'ñe jovome chu'ure Miañeja'ñe Pa'iku'te, re'oja'che pa'ijũna pãipi ña, “Diopi cho'okaiũna Repau chũ'uñe cho'onaa'me ina”, chiapu chini —chiniasomu repau.

Juan Pãi Okoro'veku Jesús pa'iche'te jo'e i'kamũ

²² I'ka pi'nisirumu chukuna repau neena Jesuna'me Judea chejare sani jmamakarũ pa'isinaa'me. Ûcuachejare pa'iju pãire okoro'vesinaa'me chukuna. ²³ Reparumu Juan Salim cheja kueñe cachejare Enõn chejare pa'iu pãire okore ro'veku paniasomũ, chĩichiañaã rua pa'ichejajekuna. Pãi si'arumu sani okoro'vecojñoasome repau'te. ²⁴ Jã'aja'ñe cho'oku paniasomũ Juan pãi chẽavũ'e repau'te chuta'a cuaomarumu.

²⁵ Reparumu Juan neenapi judiõpãiũni cu'a tũnoñe'te cutuju ke'reasome. ²⁶ Jã'aja'ñe cho'ocuha repanare paakuni Juanni i'kaũ chini saniasome repaña.

—Masiu, mu'u Jordán chiacha usuu muiká'ko pa'irumu mu'ure ja'me pa'isi'ku, mu'u ña i'kasi'ku Jesupi pãire okoro'vekuna pãi jainuko jovojuasome repau'te —chiniasome repana.

²⁷ Chitena Juan i'kaasomu.

—Pãi ucuanuko repana cho'omasiche Dios jo'kasi'ea'me. Jo'kama'to cho'ovesura'ame repana. ²⁸ Ija'che i'kasi'kua'mu chu'u aperumu: “Dios chu'ure pãire ucuanukore chu'ua'ku chini raomanesi'kua'mu. Repau Raojau rajachere kuaa'ku chini raosi'kua'mu Dios chu'ure”, chiiche asasinaa'me musanukona. ²⁹ Ija'chea'me: Pãiu romio'te vejani paamu. Paaku repaoni pojoku i'kato repau'te ja'me pa'iku repau vejarumu cho'okaisi'kupi kueñere nukaku asani rua pojosomu. Ucuaja'che pãipi Jesuni cuhema'ñe asa jovojuana rua pojosomu chu'u. ³⁰ Jesuni pãi na'a jainuko jovoa'ju chiimu chu'u. Chu'ureta'ni na'a te'eva'na jovoa'ju chiimu chu'u —chiniasomu repau Juan Pãi Okoro'veku.

Cunaumu cajesi'ku pa'iche'te kuamu

³¹⁻³² Ucuarumu Juan jo'e i'kaasomu.

—Cunaumu cajesi'ku Dios Mamaku pãi ucuanukore na'a rua masiku'mu. Pãi icheja cheja jñaacojñosinajeju cheja pa'ichechi'a masiju i'kame. Cunaumu cajesi'kuta'ni pãi ucuanukore na'a rua masiujeku cunaumu repau pa'iu ñasi'ena'me asasi'e kuamu. Jã'ata'ni pãi jainuko jachame repau kuache. ³³ Repau kuache jachamanata'ni, “Repau pa'iche'te Dios kuasi'e ucuarepaa'me”, chiiju cuasame. ³⁴ Repau Jesús Dios Raosi'kujeku Dios chu'ore kuamu. Dios Repau Mamaku'te Jesure Repau Rekocho'te usema'ñe isisi'kua'mu, ucuauni si'arumu ja'me pa'iu peore re'oja'che cho'okaau chini. ³⁵ Mai Ja'ku Dios Repau Mamaku'te chiimu. Peore paaku chu'ua'ku chini ucuauni jo'kaasomu Repau. ³⁶ Dios Mamaku'te cuasana repana jünisösirumu Dios pa'ichejare ai sani pa'ijanaa'me. Dios Mamaku'te cuasamanata'ni Repau pa'icheja saima'ñe Diopi chu'una si'arumu uuju pa'ijanaa'me repana —chiniasomu Juan Pãi Okoro'veku.

4

Samaria cakona'me Jesús cutusi'ere kuamu

¹⁻³ Ucuarumu ija'che cutuasome pãi: “Pãi jainuko repau neena pañu chini Juanre jovo okoro'vecojñome. Jã'ata'ni Jesuni na'a jainuko pãi jovo okoro'vecojñome, repau neena pañu chini”, chiniasome. Pãi okoro'vemanesi'kua'mu Jesús. Chukuna repau neenata'ni pãi okoro'vesinaa'me. Ucuarumu repau Jesús, “Pãipi rua cutujana asa fariseopãi chu'u cho'оче masime”, chini Judea cheja pa'ikaji, “Galilea chejana co'iñu”, chiisi'kua'mu chukuna'te.

⁴ Samaria chejapi carache pa'isi'kua'mu chukuna'te. ⁵ Saiju Samaria cheja cajoopo Sicar v'ejoopona ti'asinaa'me chukuna. Aperumu Jacob repau mamaku'te Josere repajoopo kueñe cachejare cheja jo'kaasomu. ⁶ Ucuachejare oko eacoje pa'imu, “Jacob uñisicojea'me”, chiicojñocoje. Ucuarumu Jesús ku'iu ca'nasö repacoje ru'tuvana puusi'kua'mu. Nukarepau pa'icosomu reparumu. ⁷⁻⁸ Chukuna repau neena aure kooñu chini v'ejoopona saisinaa'me. Chukuna saisirumu Samariapãio okore eara chini oko eacojena rani ti'aona Jesús ija'che i'kaasomu repao'te:

—Oko ũkuajũ'u chũ'ure —chinasomũ repau.

⁹ Chikũna i'kaasomo repao.

—¿Je'se pa'ũna mu'u chũ'ure Samariapãioni judiõpãiuji okore sũeku? Tĩĩne cho'omu mu'u —chinasomo repao. (Judĩõpãipi Samariapãire cutucuheme. Jã'ajekũna repau i'kache'te asa jãano jã'aja'ũe i'kaasomo repao.)

¹⁰ Chikona i'kaasomũ repau.

—Dios ĩsira chiichena'me chũ'u mu'ure oko sũesi'ku pa'iche masini sũera'amo mu'u chũ'ure. Sũeto mu'u rekocho ũku vajũche'te oko ũkuara'amũ chũ'u mu'ure —chinasomũ repau.

¹¹ Chikũna i'kaasomo repao.

—Rũa rũimũ icoje. ¿Ë'quepi eaja'u mu'u? ¿Jeechejare chũ'u rekocho ũku vajũche oko eaja'u mu'u? ¹² Mai aipãiu Jacobpi jo'kaasomũ icoje maire oko ũkure'оче pa'icoje. Repaũna'me repau mamachĩina'me repau jo'chava'na ũkuasome icoje pa'iche oko. ¿Icoje pa'iche oko na'a rũa re'õja'chere ũkuaja'u mu'u chũ'ure? ¿Repau'te na'a rũa masiku mu'u? —chinasomo repao.

¹³ Chikona i'kaasomũ repau.

—Icoje pa'iche oko ũkusinare jo'e okõaja'mũ repanare. ¹⁴ Jã'ata'ni chũ'u ũkuache'te oko ũkunare jo'e okõamaneja'mũ. Chũ'u ũkuache'te oko ũkuna oko puniu si'ama'ũe oko raicheja'che repana rekoũõã si'arũmu re'õja'che pa'ijanaa'me —chinasomũ repau.

¹⁵ Chikũna i'kaasomo repao.

—Mu'u i'kache'te oko ũkuajũ'u chũ'ure, jo'e chũ'ũni okõamaneja'ku, icoje rani jo'e oko eache peõa'ku chũ'ure —chinasomo repao.

¹⁶ Chikona i'kaasomũ repau.

—Muũjũre soiiani ichejana rajũ'u —chinasomũ repau repao'te.

¹⁷⁻¹⁸ Chikũna i'kaasomo repao.

—Ëmu peoko'mo chũ'u —chinasomo.

Chikona i'kaasomũ repau.

—Cincorepanare umũpãi veja panicuhasi'koa'mo mu'u. Chura chekũre muũjũama'kũni pa'imo mu'u. Jã'ajekũna, “Ëmu peoko'mo chũ'u”, chini chũ'o ũcuarepare i'kasi'koa'mo mu'u —chinasomũ repau.

¹⁹⁻²⁰ I'kaũna asa i'kaasomo repao.

—Dios chũ'o kũakũcosomũ mu'u. Chũkũna aipãi pa'isina ikũtina mũni Dioni pojoũu chini ro're ñuniasome. Mũsanũkona judiõpãita'ni ija'che i'kanaa'me: “Jerusalén vũ'ejoõpona sani Diore pojoche pa'imũ maire”, chiinaa'me mũsanũkona —chinasomo repao.

²¹ Chikona i'kaasomũ repau.

—Chũ'u i'kache jachama'ũe cuasajũ'u mu'u. Na'a pa'isirũmu pãi ũcuanũko Pũka'kũre Diore pojoũu chiina ikũti mũĩmanejanaa'me. Æcuachi'a Jerusalén vũ'ejoõpo saĩmanejanaa'me repana.

²² Mũsanũkona Samariapãi mũsanũkona pojokũ pa'iche vesũme. Chũkũna judiõpãita'ni chũkũna pojokũ pa'iche masime, vati toa uuche Æsekaikũji Dios Raosi'kupĩ judiõpãijekũna. ²³ Pãĩ Dios chũ'o jachama'ũe repana rekoũõã Repau'te masirepa pojorũmu tĩ'aja'mũ. Chura reparũmu tĩ'acuhamu. Jã'aja'ũe cho'õju paarũ pãĩ chiĩmu Repau Dios. ²⁴ Dios ca'nivũjẽ'e peokũjekũ ñoma'kua'mũ. Pãĩpi Repau

chũ'ore jachama'ñe rekoñoãpi Repauni masi cuasaju pojoa'ju chiimũ Dios —chiniasomũ Jesús.

²⁵ Chikuna i'kaasomo repao.

—Iere masiko'mo chũ'u: Mesías, pãi ũcuanukore chũ'ua'ku chini Dios Raojau rajja'mũ. Rani maire peore che'choja'mũ —chiniasomo repao. (“Mesías” chini “Cristo” chiimũ griego chũ'o.)

²⁶ Chikona i'kaasomũ repau.

—Chũ'u mũ'ure i'kaku ũcuau'mũ —chiniasomũ repau repao'te.

²⁷ Ūcuarũmũ chũkuna repau neena tĩ'a Jesupi romiona'me cutukuna ña jñanosinaa'me. Jã'ata'ni, “¿Je'se pa'iuña ikore i'kaku mũ'u? ¿Ëquere musanukona cutuche?”, chiimanesinaa'me chũkuna.

²⁸ Ūcuarũmũ repao oko eapũ ũcuachejana jo'ka vũ'ejoopona sani pãire ija'che i'kaasomo:

²⁹ —Chũ'u pa'io cho'osi'e ñamanesi'kuta'ni peore masiku kuasi'kure ñajañu. Dios Raosi'kucosomũ repau —chiniasomo repao repanare.

³⁰ Chikona asa vũ'ejoopo eta chũkuna pa'ichejana raisinaa'me repana. ³¹ Repana chuta'a tĩ'amarũmũ chũkuna Jesús neena raa i'kasinaa'me repau'te.

—Masiũ, ãu ãijũ'u —chiisinaa'me chũkuna. ³² Chitena i'kasi'kua'mũ repau.

—Ãu paamũ chũ'u, musanukona vesuche'te —chiisi'kua'mũ.

³³ Chũkuna sãĩñechi'a cutusinaa'me chũkuna repau neena.

—¿Chekunapi ãu ra ãure ikure? —chiisinaa'me chũkuna.

³⁴ Chũkuna cutuche masiku i'kasi'kua'mũ repau.

—Ãu chũ'u paache'me ie: Chũ'u ãu ãĩñe chiicheja'che chũ'ure Raosi'ku chũ'u jo'kasi'e cho'o pi'nira chiimũ chũ'u. ³⁵ Musanukona ija'che i'kanaa'me: “Ūcuaka'chapapãimia pani tuare'omũ trigo”, chiinaa'me. Ija'che kũamũ chũ'u musanukonare: Jã'anare pãi, chũ'ure rainare ñajũ'u. Trigo re'ochēja'che pa'imũ repana rekoñoã. Irumũ chũ'u chũ'o asa chẽare'omũ repanare. ³⁶ Chekurũmũ pãiuji Dios chũ'o chũ'vakuna asanata'ni jachame pãi. Na'a pa'isirũmũ chekupi ũcuanani chũ'vakuna Dioni cuasaju jũnisõsirũmũ Dios pa'ichejare sani pa'ijanaa'me. Jã'aja'ñe cho'oru pojosõjanaa'me repanare chũ'vasina charo chũ'vasi'kuna'me cho'je chũ'vasi'ku.

³⁷ Aperũmũ pãi ija'che i'kaasome: “Pãiu trigo tãuna ainee raa pa'iuña chekupi tuakaimũ”, chiniasome repana. Ūcuarepaa'me jã'a.

³⁸ Jã'aja'ñe pa'imũ Dios chũ'o chũ'vache. Ija'chea'me: Musanukonare saomũ chũ'u, Dios chũ'ore chũ'vajuna pãipi asa chẽa Repauni cuasaa'ju chini. Dios chũ'o asa chẽamanesinani chũ'vajanaa'me musanukona. Repanare aperũmũ chũ'vasina chũ'vasi'ejachere ũcuare jo'e musanukonapi chũ'vajuna asa chẽa Diore cuasajanaa'me repana churata'ni, chiimũ chũ'u —chiisi'kua'mũ Jesús.

³⁹ Ūcuarũmũ repajoopo cana raa jainuko, repaoji, “Chũ'u pa'io cho'osi'e ñamanesi'kuta'ni peore masiku kuasi'kua'mũ”, chikona asa Jesure cuasaju jovosinaa'me, “Dios Raosi'kua'mũ repau”, chini.

⁴⁰ Jã'ajekuna Samariapãi Jesuni tĩ'a i'kasinaa'me, repauji saima'ñe repanana'me paaũ chini. I'karena ka'chaumucujña repanare ja'me pa'isi'kua'mũ repau, chũkunana'me. ⁴¹ Ūcuauji Jesupi i'kauna asa

na'a jainako pãi cuasaju jovosinaa'me repau'te. ⁴² Ūcuarumu romio'te i'kasinaa'me repana.

—Chura mu'u kuasi'echi'a asa cuasama'me chukuna. Ūcuau i'kache asasinajeju cuasame chukuna repau'te. “Dios Raosi'kua'mu iku. Maire si'achejña pa'inare vati toa uuche Æseku'mu”, chini masiju cuasame chukuna repau'te —chiisinaa'me repana.

Pãi chũ'uku'te cho'oché cho'okaiku mamaku'te Jesús vasosi'ere kumamu

⁴³ Ka'chaumucujña pa'isirumuna Jesús Samaria cheja pa'isi'kupi eta jo'e kuniasomu Galilea chejana sasa chini. ⁴⁴ Repau Jesús si'arumu ija'che i'kasi'kua'mu: “Dios chu'o kuana aineesijooopã cana pãi repana kuache Dios chu'o asa jachame”, chiisi'kua'mu. ⁴⁵ Jã'ata'ni Galilea cheja sani apeti'asirumu repacheja cana ña pojoasome repau'te, pascuarumuna Jerusalén vu'ejoopona sani repau rua masi cho'oché peore ñasinajeju.

⁴⁶ Ūcuarumu Jesús repau okopi pãsi uche cono caruñosijooopo jo'e co'iasomu, Galilea cheja cajoopo Caná vu'ejoopona. Ūcuarumu chekujooopo Capernaum vu'ejoopo caku, pãi chũ'uku'te cho'oché cho'okaiku mamaku ravu jũ'iva'u paniasomu. ⁴⁷ Judea chejapi Galilea chejana Jesús raisi'e asaasomu repau. Asa, repau mamakuji jũnisopi'arakuna Jesús pa'ichejana sani rua i'kaasomu repau, Jesupi repau vu'ena sani mamakuni vasokaau chini. ⁴⁸ Sëeuna Jesús i'kaasomu.

—Diochi'a cho'omasiche'te chu'u cho'o ñoma'to cuasamanera'ame musanukona chu'ure —chiniasomu repau.

⁴⁹ Chikuna i'kaasomu repau.

—Chu'ure paaku, pesa sañu. Chu'u chĩ jũnisõcuhaja'mu —chiniasomu repau.

⁵⁰ Chikuna i'kaasomu repau.

—Mu'u vu'ena co'ijũ'u. Mu'u chĩ vajucuhasi'kua'mu —chiniasomu repau.

Jesús i'kasi'e jachama'ñe cuasa repau vu'ena co'iasomu repau. ⁵¹ Co'iana repau'te cho'oché cho'okaina eta tijña kuaasome repau'te.

—Mu'u chĩ vajucuhasi'kua'mu —chiniasome repana.

⁵² Jã'aja'ñe kuarena, “¿Keerumuna repava'u vajuu?”, chiniasomu repau. Chikuna i'kaasome repana.

—Neato una pa'ito cha'voche churusi'kua'mu repau —chiniasome repana.

⁵³ Chitena asa ũcuajarumuna Jesús, “Mu'u chĩ vajucuhasi'kua'mu”, chiisi'ere cuasaasomu repau. Ūcuarumu Jesuni cuasaku jovoasomu repau majapãina'me repau'te cho'oché cho'okaina.

⁵⁴ Jã'ana'me te'eka'chapañoã cho'o ñocuhamu Jesús Diochi'a cho'omasiche, repau Judea chejapi Galilea cheja saisirumu.

5

Betzata cakure cu'acũ'a paaku'te Jesús vasosi'ere kumamu

¹ Na'a pa'isirumu judiõpãipi Jerusalén vu'ejoopona fiesta cho'ojuna ũcuajooopona jo'e maniasomu Jesús. ² Repajoopo kakasa'aro “Ovejasa'aro” chiicojñosa'aro kueñere okoruruvu pa'isi'kua'mu. Reparuruvu mami hebreo chu'o “Betzata” chiimu. Reparuruvu ru'tuva'te

vũ'ñaruã cincorepavu'ñaruã jeomavu'ñaruã pa'imũ. ³⁻⁴ Angel cunaumu pa'ikũji te'eñoã ũcuaruruvuna caje chũ'ukuna fa'aasomu oko reparuruvũ pa'iche. Fa'akuna ravũ jũ'iku charo vani kakasi'kupi vajuasomu. Jã'ajekuna pãĩ jũ'ina jainũko ũcuavu'ñaruãre cha'ajũ ũhisinaa'me, na'ava'na ro'ova'nana'me nũka ku'imava'na. ⁵ Te'eu repanare ja'me ũhiku treinta y ochorepaũsurumu jũ'iva'u paniasomu. ⁶ ũcuarumu Jesús repau'te ña, repau jeerumu jũ'iñe'te masiku ija'che i'kaasomu repau'te:

—¿Vajura chiiku mu'u? —chinasomu.

⁷ Chikuna i'kaasomu jũ'iku.

—Repa oko fa'arumu casokujẽ'e peomu chu'ure. Jã'ajekuna repa oko fa'akuna vani kaka vajura chiiku'teta'ni chekanapi si'arumu charo vani kakame —chinasomu repau.

⁸ Chikuna Jesús i'kaasomu repau'te.

—Vũni mu'u kãikãa mini saijũ'u —chinasomu repau.

⁹ Jesupi i'kauna teana vajũ vũni repau kãikãa mini saniasomu repau. Pũaumucuse paniasomu repau vajusiumucuse. ¹⁰ Repau kãikãa mini kuãa saiuna ña judiõpãĩ chũ'una i'kaasome.

—Pũaumucuse'me iumucuse. Mu'u kãikãare mini saiũ cu'ache cho'omu mu'u. Mai aipãĩ chũ'u jo'kasi'e pũaumucuse jã'aja'ñe cho'оче ãsemũ —chinasome repana.

¹¹ Chitena i'kaasomu repau.

—Chu'ure vasosi'ku, “Mu'u kãikãa mini saijũ'u”, chiisi'kuamũ chu'ure —chinasomu repau.

¹² Chikuna i'kaasome repana.

—Mu'ure, “Mu'u kãikãa mini saijũ'u”, chiisi'ku, ¿kaũa'u? —chinasome repana.

¹³ Sẽeto repau'te vasosi'kũre vesuasomu repau, pãipi jairepanũko pa'ijũna Jesupi ñoma'ñe sanisõuna. ¹⁴ Na'a pa'isirumu Jesús Dios vũ'ere pa'iu repau vasosi'kũre jo'e tijña i'kaasomu.

—Chura vajumu mu'u. Cu'ache cho'оче ũhasõjũ'u, mu'uni na'a rua cu'ache ti'jñemanea'ku —chinasomu repau.

¹⁵ Chikuna sani judiõpãĩ chũ'unare kuaasomu repau, “Jesupi chu'ure vasosi'kuamũ”, chiu. ¹⁶ Jesupi pũaumucusena jũ'ikũni vasõna judiõpãĩ chũ'una repau'te cu'ache i'kajũ vanisõũu chiniasome. ¹⁷ Repau'te cu'ache i'kajũna ija'che i'kaasomu repau:

—Chu'u Ja'ku si'arumu pãĩ re'oja'che cho'okaiũ pa'iku'mũ. Jã'ajekuna chu'u ũcuaja'che pãĩ re'oja'che cho'okaikũ'mũ —chinasomu.

¹⁸ Jesupi pũaumucusena pãiu'te vasosi'kupi, “Dios chu'u Ja'kuamũ”, chikuna asa, “ ‘Dios pa'icheja'che pa'iku'mũ chu'u’, chini cuasacosomu iku”, chini pe'rujũ repau'te na'a rua vanisõũu chiniasome repana.

Dios Repau Mamaku'te Repau masiche'te jo'kamũ cho'oa'ku chini

¹⁹ Reparumu Jesús i'kaasomu repanare.

—Chu'u Dios Mamaku chu'uchi'a te'eu cuasaku cho'oma'mũ. Chu'u Ja'ku cho'оче'te ñaku ũcuare cho'okũnu chu'u. Chu'u Ja'ku cho'очеja'che cho'okũ'mũ chu'u Repau Mamaku. ũcuarepaa'me jã'a.

²⁰ Ja'ku chu'ure rua chiimu. Repau cho'оче peore ñomu chu'ure. Na'a rua masiche ñoja'mũ Repau chu'ure. Ñõũna chu'upi ũcuare cho'okũna ña jñanojanaa'me musanũkuna. ²¹ Ja'ku jũnisõsinare

vasokummu vajua'ju chini. Chu'u Repau Mamaku ũcuaja'che chu'ure uanare vasokummu. ²²⁻²³ Chu'u Ja'ku, "Musanukonare pāi cu'ache cho'osi'e ro'iche pa'imū", chiimaneja'mu. Chu'upi jā'aja'ñe cho'okū chini jo'kasi'kua'mu Ja'ku chu'ure, pāipi Repau'te cuasa, vajuchucheja'che chu'uni ña, vajuchua'ju chini. Chu'ure Dios Mamaku'te ña, vajuchumana chu'ure Raosi'kure Ja'kure ũcuaja'che cuasa, vajuchuma'me.

²⁴ Pāi ũcuauana chu'u i'kache asa jachama'ñe Dios chu'ure Raosi'kure cuasani, pa'iche re'oja'chere pa'iju repana jūnisōsirumu Dios pa'ichejana ai sani si'arumu pa'ijanaa'me. Cu'ache cho'osi'e ro'iche peomu repanare. Vati toa saira'asinaa'me repana Diore cuasamana pani. Diore cuasanajeju re'ojachejana saijanaa'me repana Dios pa'ichejana. Ūcuarepaa'me jā'a. ²⁵ Pāi Diore cuasamana jūnisōsinaja'ñe pa'ime. Jā'ata'ni chu'upi Dios Mamaku'ji chu'vakuna asa pāi ũcuauana cuasani jūni vajuraisina pa'icheja'che, pa'iche re'oja'chere pa'ijanaa'me. Na'a pa'isirumu ti'ñeja'mu chu'u i'kasi'e. Chura ti'ñacuhumu repa. Ūcuarepaa'me jā'a. ²⁶ Ja'kuchi'a pa'iche re'oja'chere isikū'mu. Jā'aja'ñe cho'oche Ja'ku chu'uni Repau Mamakuni jo'kasi'kua'mu ũcuaja'che isia'ku chini. ²⁷ Chu'ure Dios Raosi'kujekuna cu'ache cho'onare pāi, "Musanukona cu'ache cho'osi'e ro'i ro'iche pa'imū", chiichena'me cu'ache cho'oche ũhasinare, "Ro'iche peomu musanukonare", chiiche jo'kasi'kua'mu Ja'ku chu'ure. ²⁸⁻²⁹ Chu'u i'kache asa, kukumanejū'u musanukona. Na'a pa'isirumu pāi jū'isina ũcuanuko chu'upi soito asa vajurajanaa'me. Re'oja'che pa'isina vajurani Diona'me si'arumu pa'iju pa'ijanaa'me. Cu'ache pa'isinata'ni vajurani uuju pa'ijanaa'me —chiniasomu repau.

"Chu'u pa'iche'te kuame", chiimu Jesús

³⁰ Ūcuarumu Jesús jo'e ija'chere i'kaasomu:

—Chu'uchi'a te'eu cuasaku cho'oma'mu chu'u. Pāi cho'oche ñani chu'u cuasache i'kama'kua'mu. Chu'u Ja'kupi chu'ukuna asaku ũcuare i'kakū'mu. Chu'u chiichechi'a i'kama'kujeku ũcuarepa i'kakū'mu chu'u. Pāi repana cu'ache cho'osi'e ro'ichi'a ro'iche chū'umu chu'u. Chu'ure Raosi'ku Ja'ku chiichechi'a i'kakū'mu chu'u. ³¹ Chu'u pa'iche'te chu'upi meñe kuato pāipi asa, "Joreu'mu mu'u", chiira'acosome. ³² Jā'ata'ni chekupi chu'u pa'iche'te kuamu. Repau kuache ũcuarepaa'me. Jā'are masimu chu'u. ³³ Musanukonapi chekunare Juan pa'ichejana saosome, chu'u pa'iche'te sēniasaa'ju chini. Sēto chu'o ũcuarepare kuasi'kua'mu Juan. ³⁴ "Dios Raosi'kua'mu mu'u", chiinare ku'ema'mu chu'u. Jā'ata'ni, chu'u pa'iche'te Juan kuasi'ere cuasajū'u musanukona, chiimu chu'u, musanukonapi asa chēa chu'uni cuasaju vati toana sani uumaneja'ju chini. ³⁵ Ūpū rua miañeja'ñe re'oja'che che'chosi'kua'mu Juan. Repau apeche'chorumuchi'a asa pojosinaa'me musanukona. ³⁶ Juanpi kuauana chu'u pa'iche masime pāi. Rua re'oja'imū jā'a. Jā'ata'ni pāipi chu'ure Ja'ku raosi'ere masia'ju chini na'a ña masire'oche cho'omu chu'u ie: Chu'upi cho'o pi'nia'ku chini Ja'ku chū'u jo'kasi'ere cho'okuna ña chu'ure Ja'ku raosi'ere masijanaa'me pāi. ³⁷ Pāipi chu'u pa'iche'te tocha jo'kaa'ju chini chū'usi'kua'mu Ja'ku, chu'ure Raosi'ku. Repau i'kachejē'e asamanaa'me musanukona. Ūcuachi'a Repau'terejē'e ñamanaa'me.

38 Chũ'u Repau Raosi'ku kuache asa jachanajeju Dios chũ'o asa chẽama'me musanukona. 39 Ija'che cuasame musanukona: "Dios chũ'o tocha jo'kasi'ere che'cheni Dios pa'icheja saiche masijanaa'me mai", chini cuasaju rua che'cheme musanukona. Repa tocha jo'kasi'e chũ'u pa'iche'te kuamu. 40 Jã'ata'ni musanukona chũ'ure cuheme. Chũ'uni cuasaju jovoni pa'iche re'oja'chere pa'iju jũnisõsirumu Dios pa'ichejana saira'ame musanukona.

41 'Pãi chũ'u cho'oche cuasa ña, "Peore masakũmu Jesús", china peoto karama'mu chũ'ure. 42 Musanukona pa'iche masimu chũ'u. Diore chiima'me musanukona. 43 Ja'kupi raouna chejare caje pa'iu che'chokũ'teta'ni jachame musanukona chũ'ure. Chekupi Dios raocojñomanesi'kupi rani repau cuasache'te che'chotota'ni asa jachamanera'ame musanukona. 44 "Dios Ũcuate'euji ña pojoa'ku, re'oja'che cho'oñu mai", chiima'me musanukona. Pãichi'a ña pojoa'ju chini, "Re'oja'che cho'oñu", chiinaa'me musanukona. Jã'aja'ñe cuasanajeju musanukona chũ'ure cuasamanaa'me. 45 Ija'che cuasame musanukona: "Mai Moisés chũ'u jo'kasi'ere cho'oni jũnisõsirumu Dios pa'ichejana ai sani pa'ijanaa'me", chiime musanukona. Jã'ata'ni repau Moisés musanukonare, "Cu'ache pa'isinaa'me ina", chiija'mu chũ'u Ja'kure. Jã'ajekuna chũ'u jã'aja'ñe i'kamaneja'mu. 46 Chũ'u pa'ijache Moisés aperumu tocha jo'kasi'kuamũ. Repau tocha jo'kasi'e jachama'ñe cuasani chũ'u i'kache ũcuaja'che jachama'ñe cuasara'ame musanukona. 47 Repau tocha jo'kasi'e jachanajeju chũ'u i'kache jachame musanukona —chiniasomu Jesús repanare.

6

*Pãi cinco milrepanare Jesús ãu ãusi'ere kuamu
(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)*

1 Na'a pa'isirumu Jesús Galilea chiara chekukã'kona jẽ'esi'kuamũ. Repara chiara mami cheke Tiberiaa'me. 2 Jesupi Diochi'a cho'omasiche'te jũ'inani vasokuna pãi jainuko tuhasinaa'me repau'te. 3 Ũcuarumu chukuna Jesús neena ũcuauña'me aikũtina muni puusinaa'me. 4 Reparumu judiopãi fiesta pascuarumu tĩ'api'rasi'kuamũ. 5 Pãipi jairepanuko repauni rajuna ña Felipeni ija'che i'kasi'kuamũ repau Jesús:

—¿Jeechejana ãu koojanaa'ñe mai inare ũcuanukore ãujañe? —chiisi'kuamũ repau.

6 Jesús repau cho'ojache masakũta'ni Felipe i'kache'te asara chini sãesi'kuamũ. 7 Sẽkuna Felipe i'kasi'kuamũ.

—Maipi kurire're denariore're doscientorepare'repi pãre koo ãuto ũcuanukore tĩ'amanera'amũ ãu inare —chiisi'kuamũ.

8 Ũcuarumu cheku Jesús neeku, Simón Pedro cho'jeu Andrés ija'che i'kasi'kuamũ:

9 —Icheja chũiva'u pãpuã cebadaji cho'osipũã cincoreparũã chiacha va'i ka'chava'nare paava'u pa'imũ. Jã'ata'ni inani pãire ãuñu chini chũiva'u paache'te maipi kooto tĩ'ama'mũ. Jairepanukoame ina —chiisi'kuamũ repau.

10 Chikuna i'kasi'kuamũ Jesús.

—Inare pãi ũcuanukore chũ'ujũ'u puua'ju —chiisi'kuamũ chukuna'te repau neenare.

Chikuna chũ'urena puusinaa'me repana pãi. Pãi cinco milrepana na'a jainuko pa'icosome, amapãichi'a kuëkueto. Repacheja rua patu pa'isi'kua'mu. ¹¹ Puusirumu repau Jesús chĩiva'u paache pã sēni koo cãjiku Diore, "Re'orepamu", chiisi'kua'mu. Chini chukunani repau neenani ĩsiuna repanare pãi ũcuanukore āusinaa'me chukuna. Va'iva'nare sēni koo ũcuaja'che cho'osi'kua'mu repau. Repanare āiuchetuka āisinaa'me repana. ¹² Pãi ũcuanuko āni chajirena i'kasi'kua'mu Jesús chukuna'te.

—Cajejaisimajñaruã siajũ'u, jmamakarujẽ'e cho'osōmanea'ku — chiisi'kua'mu repau.

¹³ Chikuna cebada pã pãi āijuna cajejaisi'e docerepaja'ña sia timusinaa'me chukuna. ¹⁴ Diochi'a cho'omasiche'te Jesupi cho'oana ña ija'che i'kasinaa'me repana pãi:

—“Diopi Repau chu'o Kujajure raoja'mu”, chiijũ cha'anaa'me mai. Ūcuaucosomu iku —chiisinaa'me repana.

¹⁵ Repanani chũ'ua'ku chini repau'te chēa sañu chiijuna masiku cuhekũ aikũtina jo'e te'eũ muisi'kua'mu repau Jesús.

Jesús oko sē'sevuji nuka ku'isi'ere kumatu

(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)

¹⁶⁻¹⁷ Na'isōsirumu chukuna Jesús neena chiarana caje choovuna tuhisinaa'me, Capernaum vũ'ejoopona jēñu chini. Chijanisōcuhasi'eta'ni repau Jesús aikũti muisi'ku chuta'a cajemanesi'kua'mu. ¹⁸ Ūcuarumu jē'ejuna churata'ni rua tutaku rua fa'asi'kua'mu chiara. ¹⁹ Cinco kilómetros chekurumu seis kilómetros jē'enapi Jesure chiara sē'sevuji nuka ku'iu choovu kueñe tĩ'akuni ña rua kukusōsinaa'me chukuna. ²⁰ Vajuchujuna i'kasi'kua'mu repau.

—Vajuchumanejũ'u chu'ure. Jesua'mu chu'u —chiisi'kua'mu repau chukuna'te.

²¹ Chikuna asa, “Ūcuau'mu”, chini masijũ pojojũ choovu tuhiche ũsemanesinaa'me chukuna repau'te. Repau tuhisirumu chukuna saichejana teana tĩ'asinaa'me.

Pãi Jesuni ku'eme

²² Jo'e apeñatato repana pãi chiara jē'ema'ñe canukasina ija'che cuasaasome: “Neato icheja ju'isi'vu choovu ũcuate'evũ'te Jesús neena chiara chekukã'kona jēnisōsinaa'me. Jesuta'ni ja'me tuni jē'emanesi'kua'mu”, chini cuasaasome repana. ²³ Ūcuarumu pãi choovuãpi Tiberias vũ'ejoopo raisina rani tĩ'a juoasome. Jesús pã cãjiku Diore, “Re'orepamu”, chini aukuna āisicheja kueñe paniasomu. ²⁴ Repacheja Jesupi peokuna chukuna repau neenajẽ'e peojuna choovuãpi jo'e tuni Capernaum vũ'ejoopona jēniasome repana repauni ku'eñu chini.

Pa'iche re'oja'chere ĩsiku'mu Jesús pãipi re'oja'che paapu chini

²⁵ Repana pãi chiara chekukã'ko jēni tĩ'a Jesure ku'e jña sēesinaa'me.

—Masiju, mu'u, ĵjeerumu icheja jēku? —chiisinaa'me repana.

²⁶ Chitena i'kasi'kua'mu repau.

—Chu'upi Diochi'a te'eũ cho'omasiche'te cho'okuna ña, “Dios Raosi'kua'mu mu'u”, chiima'me musanukona chu'ure. Rupũ chu'u āuñe pã chajiche āisinajeju ku'eme musanukona chu'ure.

Ūcuarepaa'me jā'a. ²⁷ Mʉsanʉkona ʉu koochechi'a cuasamanejũ'u. Repa ʉu si'asõja'mʉ. Chʉ'u Dios Raosi'ku ʉsicheta'ni si'ama'ñea'me. Jā'are cuasajũ'u. Chʉ'u ʉsiche'te kooni Dios pa'ichejare ai sani pa'ijanaa'me mʉsanʉkona. Jā'are chʉ'ʉpi ʉsia'ku chini chʉ'u Ja'ku Dios chʉ'ʉni chiiu jo'kasi'kua'mʉ —chiisi'kua'mʉ repaʉ.

²⁸ Chikuna sʉesinaa'me repana.

—Je'se cho'ojanaa'ñe chukuna, Dios chʉ'ʉñe'te cho'oñu chini? —chiisinaa'me repana.

²⁹ Chitena i'kasi'kua'mʉ repaʉ.

—Iea'me Dios chʉ'ʉñe: Repaʉ Raosi'kuni cuasajũ'u —chiisi'kua'mʉ repaʉ.

³⁰ Chikuna i'kasinaa'me repana.

—Mu'ʉpi Diochi'a te'eʉ cho'omasiche'te cho'o ñoru, “Dios Raosi'kua'mʉ mu'ʉ”, chiijanaa'me chukuna. ¿Ûquere cho'o ñoja'ʉ mu'ʉ? ³¹ Mai aipāi pāi peocheja pa'irumu manacaã ʉniasome. Dios chʉ'o tocha jo'kasi'e ija'che kuamʉ:

Dios repanapi ʉpaʉ chini ʉu cʉnaʉmʉpi ʉsisi'kua'mʉ, chiimʉ repa tocha jo'kasi'e —chiisinaa'me repana.

³² Chitena Jesús ija'che i'kasi'kua'mʉ:

—Moisema'mʉ cʉnaʉmʉpi ʉu ʉsisi'ku. Chʉ'u Ja'kua'mʉ cʉnaʉmʉpi ʉurepa ʉsiku. Ūcuarepaa'me jā'a. ³³ ʉu Dios ʉsisi'e cʉnaʉmʉ casosi'ea'me. Pāipi repa ʉu ʉni pa'iche re'oja'chere pa'ijanaa'me. Ūcuaja'che cʉnaʉmʉpi Dios Raosi'kure chʉ'ʉni cuasa vajujʉ pa'iche re'oja'chere pa'ijanaa'me pāi —chiisi'kua'mʉ repaʉ.

³⁴ Chikuna i'kasinaa'me repana.

—Chukuna'te Paaku, ūcuare ʉu si'arumu ʉsiku pa'ijũ'u chukuna'te —chiisinaa'me repana.

³⁵ Chitena i'kasi'kua'mʉ repaʉ.

—ʉu ʉni re'oja'che pa'icheja'che chʉ'ʉpi jo'kaʉna chʉ'ʉre cuasana jʉnisõsirumu Dios pa'ichejana ai sani re'oja'che pa'ijʉ pa'ijanaa'me. Pāi ʉu ʉsinare jo'e ʉucuhaja'mʉ repanare. Ūcuachi'a pāi oko ūkusinare jo'e okouaja'mʉ. Na'a pa'isirumu jo'e ʉuna'me oko chiijanaa'me repana. Jā'ata'ni chʉ'u ʉsiche koosina chʉ'ʉre cuasana karamaʉna jo'e chiima'ñe si'arumu re'oja'che pa'ijanaa'me.

³⁶ Mʉsanʉkona ija'che i'kasi'kua'mʉ chʉ'ʉ: “Chʉ'u cho'ochē ñanata'ni cuasama'me mʉsanʉkona chʉ'ʉre”, chiisi'kua'mʉ chʉ'ʉ.

³⁷⁻³⁸ Cʉnaʉmʉpi chʉ'u chiichechi'a cho'ora chini cajemanesi'kua'mʉ chʉ'ʉ. Chʉ'ʉre Raosi'ku Dios chʉ'ʉñe'te cho'ora chini cajesi'kua'mʉ. Jā'ajekuna chʉ'u Ja'kupi cho'okaiʉna pāi chʉ'ʉre jovojanaa'me. Chʉ'ʉre jvonare te'eʉ'terejē'e cuhemanaja'mʉ chʉ'ʉ. ³⁹ Chʉ'ʉre Raosi'ku Ja'ku ija'che chʉ'ʉmʉ chʉ'ʉre: “Mu'ʉre cuasajʉ jvosinapi jʉnisõsinare na'a pa'isirumu pāi ūcuauko cho'osi'e chʉ'ʉ ro'iche chʉ'ʉmucusena vasoju'ʉ repanare, te'eʉjē'e cho'osõmanea'ju'ʉ”, chiimʉ Dios chʉ'ʉre. Jā'aja'ñere chiimʉ Repaʉ. ⁴⁰ Ūcuachi'a chʉ'u Ja'ku ija'chere chiimʉ: Chʉ'ʉre Repaʉ Mamakuni cuasajʉ chʉ'u pa'iche'te ña chēa pa'iche re'oja'chere pa'ijʉ Repaʉ pa'icheja ai sani paapʉ chiimʉ. Chʉ'ʉpi pāi ūcuauko cho'ochē Dios ro'iche chʉ'ʉmucusena chʉ'ʉna chʉ'ʉre cuasasinapi jʉ'isina jo'e vajaraijanaa'me —chiisi'kua'mʉ repaʉ Jesús.

41-42 “Āu cūnaumu casosi'ēja'che pa'ikū'mu chu'u cūnaumu cajesi'kujeku”, chikuna judiōpāi asa pe'ruju ija'che sāiñechi'a i'kaasome: —¿Iku José mamakūma'ku? ¿Jesuma'ku? Iku puka'kupāi masime mai. Jā'ata'ni, ĵe'se iku cuasaku, “Cūnaumupi cajesi'kua'mu chu'u”, chiiku? —chinasome repau.

43 Jā'aja'ñe i'karena i'kasi'kua'mu repau.

—Chu'uni pe'ruju sāiñechi'a cu'ache cutumairo pa'ijū'u chu'ure. 44 Chu'ure Raosi'ku Ja'ku cho'okaima'to pāi te'eujē'e jovomanera'ame chu'ure. Chu'upi chejana jo'e caje chu'ure jovosina jū'isinare va-soja'mu chu'u. 45 Dios chu'o kuasina tocha jo'kasi'e ija'che kuamu: Pāi ūcuanukore che'choja'mu Dios, chiimu. Chu'u Ja'ku chu'o asa chēana chu'uni cuasaju jovome.

46 'Pāi te'eujē'e chu'u Ja'kure ñama'me. Chu'uchi'a Repau pa'icheja cajesi'kujeku ñaku'mu Repau'te. 47 Chu'ure cuasana pa'iche re'oja'chere pa'iju jūnisōsirumu Dios pa'ichejana ai sani pa'ijanaa'me. Ūcuarepaa'me jā'a. 48 Āu āni re'oja'che pa'icheja'che chu'upi re'oja'chere jo'kauna chu'ure cuasana re'oja'che pa'ijanaa'me. 49 Mai aipāi pāi peocheja pa'irumu manacaā āisinata'ni jūnisōasome. 50 Jā'ata'ni iere āu cūnaumu casosi'ere āina rekoñoā jūnisōmanejanaa'me. Ija'chea'me: 51 Āu cūnaumu casosi'ēja'che pa'ikū'mu chu'u cūnaumu cajesi'kujeku. Chu'u ca'nivu vanisōñe ūsema'mu chu'u, musanukona cu'ache cho'ochete jūni ro'ikasa chini. Chu'u isiche āu chu'u ca'nivu'me. Repa āu āina jūnisōma'ñe si'arumu pa'ijanaa'me —chiisi'kua'mu repau Jesús.

52 Jā'aja'ñe i'kauna asa judiōpāi sāiñechi'a ija'che i'kasinaa'me:

—¿Je'se iku maire repau ca'nivu āuja'u? —chiisinaa'me.

53 Chitena i'kasi'kua'mu repau.

—Musanukonapi chu'u Dios Raosi'ku ca'nivu'te āimaneni chu'u chiejē'e ūkumaneni re'oja'che pa'imanejanaa'me. Ūcuarepaa'me jā'a. 54 Pāi chu'u ca'nivu āiju chu'u chiejē'e ūkuna re'oja'che pa'ijanaa'me. Jā'aja'ñe pa'iju jū'isina pāi ūcuanuko cho'osi'e Ja'ku ro'iche chū'uumucusena chu'upi chū'uuna repa ca'nivuā vajurani Repau pa'ichejana sani pa'ijanaa'me repa. 55 Chu'u ca'nivu āu rua āire'ochēja'che pa'imū. Ūcuachi'a chu'u chie oko rua ūkure'ochēja'che pa'imū. 56 Pāi chu'u ca'nivu āiju chu'u chiejē'e ūkuna chu'una'me si'arumu pa'inaa'me. Chu'u ūcuachi'a repa rekoñoāre si'arumu ja'me pa'ikū'mu. 57 Chu'ure Raosi'ku Ja'ku jūnisōma'ñe Si'arumu Pa'ikūji cho'okaiuna ai pa'ikū'mu chu'u. Ūcuaja'che chu'upi cho'okaiuna chu'u ca'nivu āina ai pa'ijanaa'me. 58 Mai aipāi āisicaāre manacaāre i'kama'mu chu'u. Repacaā āisina ūcuanuko ai pa'ima'ñe jūnisōasome. Āu chura cūnaumu casosi'ere i'kamū chu'u. Repa āu chura cūnaumu casosi'e āina Dios pa'ichejana sani jo'e jūnisōma'ñe pa'ijanaa'me —chiisi'kua'mu repau.

59 Jā'aja'ñe che'chosi'kua'mu Jesús, Capernaum vā'ejoopo pa'ivu'e judiōpāi chi'ivu'e pa'irumu.

Diore si'arumu ja'me pa'ijachere kuamu

60 Repau che'choche'te asa repau'te chiiju ja'me ku'ina jainuko ija'che i'kasinaa'me:

—Repau che'choche rua asavesamu. Te'eujê'e asa che'hamanejacosome mai —chiisinaa'me repana.

⁶¹ Repana jachaju ke'rece'te masiku i'kasi'kua'mu Jesús.

—¿Chu'u che'chosi'ere asa pe'ruce musanukona? ⁶² Chekummu chu'upi Dios Raosi'ka chu'u pa'sichejana jo'e munisõna ñani, ¿je'se cuasajanaa'ne musanukona? ⁶³ Dios Rekochochi'a mama pa'iche isiku'mu. Repau Rekochoji cho'okaima'to asa chëa re'oja'che pa'ivesume pãi. Musanukonapi asa chëa chu'uni cuasaju jovo pa'iche mamare paapu chini, “Chu'u ca'nivu ãijũ'u”, chiisi'kua'mu chu'u. ⁶⁴ Jã'ata'ni musanukona chuta'a te'ena chu'ure cuasama'me —chiisi'kua'mu Jesús. Apereparumupi repau'te cuasamanejanana'me repau'te cu'ache cho'ojanare jo'kajure masiasomu Jesús.

⁶⁵ Ūcuarumu Jesús jo'e i'kasi'kua'mu.

—Musanukona te'ena chu'ure cuasamapuna, ija'che che'chosi'kua'mu chu'u: “Ja'ku cho'okaima'to pãi te'eujê'e cuasaju jovomanera'ame chu'ure”, chiisi'kua'mu chu'u musanukonare —chiisi'kua'mu repau.

⁶⁶ Jã'aja'ne i'kasirumupi repau'te ja'me ku'isina jainuko jokasõ jo'e ja'me ku'imanessinaa'me repau'te. ⁶⁷ Jo'kasõrena Jesús chukuna'te repau neena docerepanare ija'che sëesi'kua'mu:

—¿Musanukona ũcuaja'che chu'ure jo'kasõñu chiiche? —chiisi'kua'mu.

⁶⁸ Chikuna Simón Pedro i'kasi'kua'mu.

—Chukuna'te Paaku, mu'u che'chocheja'che che'choku'te chekure ku'eni jñaamanera'ame chukuna. Mu'uchi'aa'mu pa'iche re'oja'chena'me Diore si'arumu ja'me pa'ijache che'choku. ⁶⁹ Mu'u che'choche jachama'me chukuna. Mu'u pa'iche masime chukuna. Dios Si'arumu Pa'iku Mamaku'mu mu'u; Repau Raosi'kua'mu —chiisi'kua'mu repau.

⁷⁰ Chikuna Jesús chukuna'te i'kasi'kua'mu.

—Musanukonare docerepanare chëasi'kua'mu chu'u. Jã'ata'ni te'eu vati ai chu'ũne cho'oku'mu —chiisi'kua'mu repau.

⁷¹ Jã'aja'ne i'kaku repau'te cu'ache cho'ojanare jo'kajau Judas pa'iche'te kuasi'kua'mu repau Jesús. Jesús neena docerepanare ja'me pa'isi'kua'mu repau Judas, Simón Iscariote mamaku.

7

Jesús cho'jechũ repau'te cuasasi'ere kumam

¹ Jã'a cho'o pi'nisirumu repau Jesús Galilea chejare pa'iu vu'ñajoopoã peore ku'isi'kua'mu. Judea chejata'ni saicuheasomu repau, judiopãi chu'unapi repauni vanisõñu chiijuna. ²⁻³ Ūcuarumu judiopãi vu'ñaruã cho'o pa'irumupi fiesta tí'api'rukuna Jesús cho'jechũ i'kasinaa'me repau'te.

—Icheja pa'imanejũ'u mu'u. Judea chejana sani mu'u cho'ochete cho'ojũ'u, repacheja pa'inapi mu'ure chiinapi ñaa'ju. ⁴ Chekuna pãi repana pa'iche pãi jainuko masia'ju chiina repana cho'ochete rope'e cho'oma'me. Pãi chenevũãna cho'ome repana, pãipi ñaa'ju chini. Jã'ajekuna mu'u masiche pãi ũcuanukore cho'o ñojũ'u, ña masia'ju —chiisinaa'me repana. ⁵ Repau cho'jechũjê'e, “Dios raosi'kumam iku”, chiiju jachaju cuasamanessinaa'me repau'te.

6-7 Ûcuarumũ Jesús ija'che i'kasi'kua'mũ repanare:

—Pãi m̄sanukonare cuhema'me. Jã'ajekuna ũcuarumũjẽ'e saire'omũ m̄sanukonare. Chu'ureta'ni pãi cuheme, repana cho'ochete ñakũ, “Cu'ache cho'ome m̄sanukona”, chiũ chu'vakujekuna. Jã'ajekuna chu'ure fiesta saicu'amũ chura. ⁸ Chu'ure saire'oromũ chuta'a tĩ'amaña saima'mũ chu'ũ. M̄sanukonachi'a saijũ'ũ —chiisi'kua'mũ repau.

⁹ Jã'aja'ñe i'ka pi'nisirumũ saima'ñe canũka Galilea chejare pa'isi'kua'mũ repau Jesús.

Fiestarumũna Jesús sani cho'osi'ere kumũ

¹⁰ Repau cho'jechũ sanisõsirumũna Jesús chekunare kumama'ñe rope'e te'eũ fiesta saniasomũ. ¹¹ Ûcuarumũ judiopãi chũ'una fiesta cho'ochaja Jesuni ku'eju pãi ũcuaukore s̄niasome.

—¿Jeechejare Jesús pa'ikũ? —chiniasome repana.

¹² Reparumũ pãi jainũko Jesús pa'iche sãĩñechi'a cutuasome. Te'ena, “Re'okũ'mũ repau”, chiniasome. Chekunata'ni, “Re'oma'mũ repau. Jorekũ pãi cu'ache che'chokũ'mũ”, chiniasome.

¹³ Jã'ata'ni judiopãi chũ'unani vajuchũju repau pa'iche rope'e cutuasome repana pãi, “Chekunapi asaju”, chini.

¹⁴ Repa fiesta joorepapo cho'ocuharumũna Dios vu'ena Jesús kaka che'chosi'kua'mũ. ¹⁵ Che'chokũna judiopãi chũ'una asa jãano i'kasinaa'me.

—Ikũ utija'o che'chemanesi'kuta'ni, ¿je'se pa'iana jã'arepa rũa masikũ? —chiisinaa'me.

¹⁶ Chitena Jesús i'kasi'kua'mũ.

—Chu'ũ cuasache'te che'choma'mũ chu'ũ. Chu'ure Raosi'kũ kuache'te che'chomũ. ¹⁷ Dios chũ'ũñe cho'oũũ chiina chu'ũ che'choche asa chẽajananaa'me. Asa chẽa, “Repau cuasache che'chomũ ikũ”, chiimanejananaa'me repana. “Diopi kuakũna che'chomũ ikũ”, chini masijanaa'me. ¹⁸ Pãiu ũcuauakũ repau cuasachechi'a che'choni, pãipi, “Rũa masikũ'mũ mũ'ũ”, chiapũ chini che'chomũ. Jã'ata'ni pãiu repau'te raosi'kũ kuachechi'a che'choni, chekunapi, “Mũ'ure raosi'kũ rũa masikũ'mũ”, chiapũ chini che'chomũ. Jã'aja'ñe pa'ikũ jorema'ñe chu'o ũcuarepare che'chomũ.

¹⁹ 'Dios chũ'ũñe Moisés tocha jo'kaasomũ m̄sanukonare. Jã'ata'ni repa te'eujẽ'e cho'omanaa'me m̄sanukona. ¿Je'se pa'iana m̄sanukona, Diopi chũ'ũna Moisés tocha jo'kasi'e cho'omanata'ni chu'ure, “Ûcuare cho'oma'mũ”, chini vanisõũũ chiiche? —chiisi'kua'mũ repau.

²⁰ Chikũna i'kasinaa'me repana.

—Vatire paakũjekũ jã'aja'ñe i'kacosomũ mũ'ũ. Mũ'ure vanisõũũ chiina peome —chiisinaa'me repana.

²¹ Chitena Jesús i'kasi'kua'mũ.

—P̄aumucusena chu'upi pãiu'ni vasõna ũcuauko ña jãanosinaa'me m̄sanukona. ²² Moisés chuta'a peorũmũ m̄sanukona aipãi cho'osi'e jĩkochã'tirũ chũto tũache Moisepi chũ'ũ jo'kaũna cho'oũũ chini chekũrũmũ m̄sanukona p̄aumucuseta'ni chĩiva'ũ jĩkochã'tirũ caca'nirũ chũto tũame. ²³ Moisés chũ'ũ jo'kasi'ere jachacuheju chekũrũmũ m̄sanukona p̄aumucuseta'ni chĩiva'ũ jĩkochã'tirũ chũto tũame. Jã'aja'ñe cho'onata'ni chu'ure pe'rume

musanukona, chu'upi puaumucusena pa'uni vasouna. ²⁴ Musanukona chu'u cho'оче'te ña masi cuasama'ñe teana, "Cu'ache cho'om'u iku", chiime. Jã'aja'ñe cho'omanejũ'u musanukona. Chu'u cho'оче ña peore masi cuasa pi'ni rühiñe cuasaju i'kajũ'u chu'ure —chiisi'kua'mu repau Jesús.

Jesús repau raisichejare kwamu

²⁵ Reparumu Jerusalén vu'ejoopo cana te'ena ija'che saññechi'a sēniasome:

—¿Pai vanisoñu chini ku'ecojñoku'u iku? ²⁶ Pai ũcuanuko asaju'te i'kam'u iku. Jã'ata'ni maire chũ'una te'euj'ẽ e ñsema'me ikure. ¿“Dios Raosi'kua'mu iku”, chiiju cuasache repaña? ²⁷ Dios Raojau ratu repau raisichejata'ni te'euj'ẽ'e masimanejanaa'me. Iku Jesús raisicheja masime mai. Jã'ajekuna tiucosomu iku —chiniasome repaña.

²⁸ Repaña i'kache'te asa Jesús Dios vu'ere pa'iu che'choku ujachu'opi ija'che i'kasi'kua'mu:

—¿Musanukona chu'u pa'iche masiche? ¿Chu'u raisicheja ũcuachi'a masiche? Chu'u te'eu cuasaku raisi'kuma'mu. Chekupi Jorema'kupi raouna raisi'kua'mu chu'u. Repau pa'iche vesume musanukona. ²⁹ Chu'uta'ni Repau pa'icheja raisi'kujeku Repau pa'iche masim. Ūcuauji raosi'kua'mu chu'ure —chiisi'kua'mu Jesús.

³⁰ Jã'aja'ñe i'kakuna asanata'ni repau'te chēañu chiina te'euj'ẽ'e chēamanesinaa'me repau'te, Dios chiisirumupi chuta'a t'amaña.

³¹ Chekunata'ni jainuko repauni cuasaju ija'che i'kasinaa'me:

—Iku cho'omasicheja'che cho'omasina peome. Chekurumu iku Dios Raosi'kucosomu —chiisinaa'me repaña.

Fariseopãipi Jesuni chēaa'ju chini pã chēanare saosi'ere kwamu

³² Pãipi Jesús pa'iche'te cutujuna asa judío phairipã chũ'unana'me fariseopã Jesuni chēaa'ju chini Dios vu'e pẽ'jekainani pã chēanani saosome. ³³ Saorena sani i'kajuna Jesús ija'che i'kasi'kua'mu repañare:

—Jmamaru musanukonare ja'me pa'ija'mu chu'u. Pani pi'ni chu'ure Raosi'ku pa'ichejana co'ija'mu chu'u. ³⁴ Chu'ure musanukona ku'ejanaa'me. Jã'ata'ni chu'u saisichejare musanukonani saicu'akuna chu'ure jñaamanejanaa'me musanukona —chiisi'kua'mu repau.

³⁵ Chikuna repaña judiopã saññechi'a i'kasinaa'me.

—¿Keechejana sakuna ikure mai jñaamanejanaa'ñe? ¿Aperumu judiopã jainuko saisichejñana griegopã pa'ichejñana sani griegopãire che'choja'u iku? ³⁶ Iku maire, “Chu'u saisicheja musanukonani saicu'akuna ku'enata'ni chu'ure jñaamanejanaa'me musanukona”, chiisi'kua'mu. ¿Je'se chiiku jã'a? —chiisinaa'me repaña.

Chiañã mevoñeja'ñe Jesure cuasana rekoñõ si'arumu re'oja'che pa'iche'te kwamu

³⁷ Repa fiesta cuhacho cho'oumucusena na'a rua fiesta cho'orumuna Jesús vuni nukaku ujachu'opi i'kasi'kua'mu.

—Pai ũcuauana okouato chu'uni rani ũkujũ'u. ³⁸ Dios chu'o tocha jo'kasi'e chu'ure cuasana pa'iche ija'che kwamu:

Chiañã si'arumu mevoñeja'ñe repaña rekoñõ si'arumu re'oja'che pa'ijanaa'me, chiimu repa tocha jo'kasi'e —chiisi'kua'mu Jesús.

³⁹ Repau Jesús já'aja'ñe i'kakũ repau'te cuasanare Dios Rekocho raijachere i'kaasomũ. Reparumũ Jesupi chuta'a cunaumũna mũmaũna Dios Rekocho pãi ja'me Pa'ijarekocho chuta'a raimaneasomũ.

Pãi Jesús pa'iche i'kanata'ni ũcuate'e i'kamanesi'ere kũamũ

⁴⁰ Jesús i'kasi'ere asa pãi te'ena ija'che i'kasinaa'me:

—“Chũ'ũ chũ'o kũajaurẽ raoja'mũ chũ'ũ”, chiniasomũ Dios. Ũcuaucosomũ ikũ —chiisinaa'me repaña.

⁴¹ Chekũna ija'che i'kasinaa'me:

—Dios Raosi'kũa'mũ ikũ. Cristoa'mũ —chiisinaa'me.

Chekũnata'ni ija'che i'kasinaa'me:

—Dios Raojau Galilea chejapi raimaũasomũ. ⁴² Dios chũ'o tocha jo'kasi'e ija'che kũamũ:

Aperumũ pa'isi'kũ David aineesijooopo Belén vu'ejoopoji raija'mũ Dios Raojau.

Mai aipãũ David Jojocojñosi'kũ pa'ija'mũ repau Dios Raojau, chiimũ repa tocha jo'kasi'e —chiisinaa'me repaña.

⁴³ Jesús pa'iche raa cutusinaa'me repaña pãi. Já'ata'ni ũcuate'e cutumanesinaa'me repaña. ⁴⁴ Repaña te'ena repau'te chẽañũ chiisinaa'me. Já'ata'ni te'eujẽ'e chẽamanesinaa'me repau'te.

Judíopãi chũ'ũna Jesús i'kasi'e jachasi'ere kũamũ

⁴⁵ Ũcuarumũ judío phairipãi chũ'ũnana'me fariseopãi repaña pa'ichejana pãi chẽanapi co'irena i'kaasome repañare.

—¿Je'se pa'ũna mũsanũkona Jesure chẽa ramanere? —chiniasome repaña.

⁴⁶ Chitena repaña pãi chẽana i'kaasome.

—Repau masi i'kacheja'che i'kanare te'eũ'terejẽ'e asamanaa'me chũkũna —chiniasome repaña.

⁴⁷ Chitena repaña fariseopãi i'kaasome.

—¿Mũsanũkona ũcuachi'a repau jorechũ'o asa chẽare? ⁴⁸ Maire chũ'ũna te'eujẽ'e cuasama'me repau'te. Ũcuachi'a chũkũna fariseopãi te'eujẽ'e cuasama'me repau'te. ⁴⁹ Diopi chũ'ũkũna Moisés tocha jo'kasi'e vesũnachi'a Jesús i'kache asa chẽame. Já'ajekũna Dios repañare cu'ache cho'oja'mũ —chiniasome repaña.

⁵⁰ Reparumũ Nicodemo fariseopãiu Jesuni ñara chini aperumũ ñamipi saisi'kũ i'kaasomũ chekũnare fariseopãi.

⁵¹ —Mai aipãi tocha jo'kasi'e Dios chũ'o ija'che kũamũ:

Chekũnapi, “Cu'ache cho'osi'kũa'mũ ikũ”, chiijũna asani teana, “Jã'a pa'ito cu'ache cho'ocojñoja'mũ mũ'ũ”, chiimanejũ'ũ mũsanũkona. Charo repaũni sēniasajũ'ũ, repau cho'osi'ere masirepa asaũu chini. Sēejũna repaña i'kasi'e ũcuarepa pa'ito, “Cu'ache cho'ocojñoja'mũ mũ'ũ”, chiito re'omũ.

Jã'aja'ñe chiimũ repa tocha jo'kasi'e —chiniasomũ repau.

⁵² Chikũna i'kaasome repaña.

—¿Mũ'ũ ũcuaja'che Galilea cheja raisi'kũa'ũ? Dios chũ'o tocha jo'kasi'ere ña masijũ'ũ. Jmamakaruẽ'e, “Dios chũ'o kũajau Galilea chejapi raija'mũ”, chiima'mũ repa —chiniasome repaña.

⁵³ Ũcuarumũ repaña pãi fiesta cho'o pi'nisirumũ te'enachi'a repaña vu'ñana co'isinaa'me.

8

Romio cu'ache pa'iko cho'osi'ere kwamu

¹ Jesuta'ni Olivo aikūtina muisi'kuamū. ² Jo'e afeñatatonca caje Dios vū'ena kakasi'kuamū repau. Kakauna pāipi repauni jainuko chi'irena pūū ũu'iu che'chosi'kuamū repau repanare.

³ Ūcuarūmū judiōpāi che'chona fariseopāina'me romio'te ũjama'kure kāisi'koni chēa rasinaa'me. Ra repao'te pāi chenevūna nūko ⁴ Jesuni i'kasinaa'me repana.

—Masiū, ikore chekūna'me kāiona űnaasome pāi. ⁵ Diopi chū'ukūna Moisés tocha jo'kasiphuro ija'che kwamū:

Romio'te ũmū pa'ikoji chekūna'me kāito catapi su'a vēasōjū'ū, chiimū. Mū'ujē'e, űje'se chiiku? —chiisinaa'me repana.

⁶ Repauji tūñere i'kauna chēañu chini jā'aja'ñe i'kasinaa'me repana repau'te. Repana i'kache sāiñe i'kama'ñe pūū ũu'iu mūoñoji chejana tochaku pa'isi'kuamū repau Jesús. ⁷ Repanapi cuharepama'ñe sēejuna vūni nūkaku i'kasi'kuamū repau.

—Musanukonapi te'eu cu'achejē'e peoku pani catapu mini charo su'ajū'ū ikore —chiisi'kuamū repau.

⁸ Chini jo'e pūū ũu'iu chejana tochasi'kuamū repau. ⁹ Repauji jā'aja'ñe i'kauna asa ũcuanuko te'enachi'a sanisōsinaa'me repana. Ainapi charo saisinaa'me. Sanisōrena repau Jesús repaona'me te'eka'chapana canukasinaa'me. ¹⁰ Ūcuarūmū Jesús vūni i'kasi'kuamū repao'te.

—Mū'ure i'kasina, űkeechejare pa'iche? űTe'eu'jē'e, “Mū'ū cu'ache cho'osi'e ro'ijū'ū”, chiimanere repana mū'ure? —chiisi'kuamū repau.

¹¹ Chikūna repao i'kasi'koa'mo.

—Te'eu'jē'e jā'aja'ñe i'kamanesinaa'me chū'ure —chiisi'koa'mo.

Chikona i'kasi'kuamū repau.

—Chū'ū ũcuaja'che, “Mū'ū cu'ache cho'osi'e ro'ijū'ū”, chiima'mū mū'ure. Chura sani mū'ū cu'ache cho'uche ũhasō jo'e cho'omanējū'ū —chiisi'kuamū Jesús repao'te.

Pāire Miañeja'ñe Pa'iku'mū Jesús

¹² Ūcuarūmū Jesús jo'e i'kasi'kuamū repanare Dios vū'e pa'inare.

—Pāi chū'ure cuasaju jovosina chū'upi pa'iche re'oja'chere űsiuna cu'ache pa'ima'ñe miacheja pa'inaja'ñe repana rekoñōā re'oja'che pa'ijanaa'me —chiisi'kuamū repau.

¹³ Chikūna fariseopāi i'kasinaa'me repau'te.

—Mū'ū pa'iche'te meñe kuaku joremū mū'ū —chiisinaa'me repana.

¹⁴ Chitena i'kasi'kuamū repau.

—Chū'ū raisichejajē'e vesujū chū'ū saijachejajē'e vesume musanukona. Chū'uta'ni masimū. Jā'ajekūna chū'ū pa'iche'te chū'ū meñe kuasi'e ũcuarepaa'me. ¹⁵ Musanukonata'ni chekūna i'kacheja'che chū'ū pa'iche'te vesujū, “Cu'ache cho'omū iku”, chiime. Chū'uta'ni pāire jā'aja'ñe i'kara chini raisi'kūma'mū. ¹⁶ Chekurūmū chū'upi musanukona pa'iche'te űa i'kani ũcuarepa i'kara'amū. Chū'ū te'eu cuasache'te i'kama'mū chū'ū. Ja'ku chū'ure Raosi'ku kuachena'me chū'ū cuasache i'kaku'mū chū'ū. ¹⁷ Mai aipāi tocha jo'kasi'e ija'che kwamū:

Pāi te'eka'chapanapi cheku pa'iche'te ña ũcuate'e kuato jachamanejũ'u repana kuache,

chiimũ. ¹⁸ Chu'u pa'iche'te meñe kuamu chu'u. Chu'ure Raosi'ku Ja'ku ũcuaja'che chu'u pa'iche kuamu —chiisi'kuamũ repau.

¹⁹ Chikuna sēesinaa'me repana repau'te.

—Mujaku, ¿keechejare pa'iku? —chiisinaa'me repana.

Chitena i'kasi'kuamũ repau.

—Chu'u pa'iche vesume musanukona. Chu'u Ja'ku pa'iche ũcuaja'che vesume. Chu'u pa'iche masini Ja'ku pa'iche ũcuaja'che masira'ame musanukona —chiisi'kuamũ repau repanare.

²⁰ Dios vũ'ere pa'iu che'choku jā'aja'ñe i'kasi'kuamũ Jesús, Dioni ĩsijũ kuri mañavuã cachejare nukaku. Repau'te chēare'orũmũ Dios chiisirũmũpi chuta'a tĩ'amauna te'eujē'e chēamanesinaa'me repau'te.

“Chu'u saicheja saicu'amũ musanukonare”, chiimũ Jesús

²¹ Ūcuarũmũ Jesús jo'e i'kasi'kuamũ repanare.

—Sanisōja'mũ chu'u. Chu'u saisirũmũ ku'ejanaa'me musanukona chu'ure. Jā'ata'ni jñaamarũ rekoñoã cu'ache tũnocojñomanapi jũnisōjanaa'me musanukona. Chu'u saicheja saicu'amũ musanukonare —chiisi'kuamũ repau.

²² Chikuna i'kasinaa'me repana judiōpāi chũ'una.

—¿Je'se pa'iuña, “Chu'u saicheja saicu'amũ musanukonare”, chiiku iku? ¿Repauji meñe vanisōja'u? —chiisinaa'me repana.

²³ Chitena i'kasi'kuamũ repau.

—Cheja canaa'me musanukona. Chu'uta'ni cunaũmũ cakuamũ. Pāi cuasachechi'a cuasanaa'me musanukona. Chu'uta'ni Dios cuasacheja'che cuasaku'mũ.

²⁴ Jā'ajekuna pāi cuasachechi'a cuasanajejuna, “Rekoñoã cu'ache tũnocojñomanapi jũnisōjanaa'me musanukona”, chiisi'kuamũ. Chu'u pa'iche'te musanukonare chu'u kuasi'ere asa chēamaneni cu'ache tũnocojñomanapi jũnisōjanaa'me musanukona —chiisi'kuamũ repau repanare.

²⁵ Chikuna repau'te sēesinaa'me repana.

—¿Jeeja'iu'u mu'u? —chiisinaa'me repana.

Chitena i'kasi'kuamũ repau.

—Chu'u apeche'chorũmũpi vaa chu'u pa'iche kuaku pa'imũ chu'u musanukonare.

²⁶ Chuta'a chu'o raa i'kache paamũ chu'u. Musanukona cho'ojũ pa'iche'te ñaku i'kani, “Cu'ache cho'ome ina”, chiira'amũ chu'u. Ñakuta'ni i'kama'mũ chu'u. Chu'ure Raosi'kupĩ chu'o ũcuarepare si'arũmũ i'kakuna asaku ũcuare pāire kuamu chu'u —chiisi'kuamũ repau.

²⁷ Repau Jesús Puka'ku Dios pa'iche'te kuasi'kuamũ. Jā'ata'ni asavesusinaa'me repana. ²⁸ Asavesujuna ija'che i'kasi'kuamũ repau:

—Musanukonapi chu'uni Dios Raosi'kuni kurususē'verona jē'jo nukoni chu'u pa'iche masijũ ija'che i'kajanaa'me: “Dios Raosi'kuamũ iku. Repau cuasachechi'a i'kamanesi'kuamũ. Repau Puka'ku che'chochechi'a i'kasi'kuamũ iku”, chiijũ masijanaa'me musanukona.

²⁹ Chu'ure Raosi'ku chu'una'me pa'imũ. Repau chiiche'te chu'ũpi si'arũmũ cho'okuna jmamakarujē'e jo'kama'kuamũ Repau chu'ure —chiisi'kuamũ Jesús.

³⁰ Repauji jā'aja'ñe i'kauna reparũmũ pāi jainuko, “Dios Raosi'kuamũ iku”, chiijũ cuasajũ jovosinaa'me repau'te.

Diore cuasana pa'ichena'me cu'ache pa'ina pa'iche'te kwamu

³¹ Ūcuarumu Jesús repau'te cuasanare judíopai ija'che i'kasi'kua'mu:

—Musanukonapi chu'u chũ'uñe'te jo'kasõma'ñe si'arumu cho'ojũ pani chu'u neerepana pa'ijanaa'me. ³² Chu'u kuache'te chu'o ũcuarepare asa chẽa masijuna pã chẽa paacojñonaja'ñe cu'ache pa'isinare etocheja'che re'oja'che cho'okaija'mu chu'u musanukonare —chiisi'kua'mu repau.

³³ Chikuna i'kasinaa'me repana.

—Aperumu pa'isi'ku Abraham jocosinaa'me chukuna. Jã'ajekuna jmamakarujẽ'e chekuna chẽa paacojñomanaa'me chukuna. Jã'ata'ni ija'che i'kasi'kua'mu mu'u chukuna'te: “Musanukonare pã chẽa paacojñonaja'ñe pa'isinare etocheja'che re'oja'che cho'okaija'mu chu'u”, chiisi'kua'mu mu'u. ¿Je'se pa'iana jã'aja'ñe i'kau? —chiisinaa'me repana repau'te.

³⁴ Chitena i'kasi'kua'mu repau.

—Cu'ache cho'ona ũcuauko cu'api chẽa paakuna cho'ochete rupu cho'okaaru chini chẽa paacojñonaja'ñe pa'ime. Ūcuarepaa'me jã'a.

³⁵ Pãiu repau chẽa paaku'te majapãiuma'kujekuna ai paama'mu. Repau mamaku'teta'ni majapãiujekuna ai paamu. ³⁶ Chu'upi

Dios Mamakuj i musanukonare pã chẽa paacojñonaja'ñe pa'inani etocheja'che re'oja'che cho'okatu chẽacojño etasina pa'icheja'che ũcuarepa re'oja'che pa'ijanaa'me musanukona. ³⁷ Abraham jocosojñosinaa'me musanukona. Masimu chu'u jã'a. Repau jocosojñosinata'ni chu'u che'choche'te jachaju vanisõnu chiime musanukona chu'ure. ³⁸ Chu'u Ja'kuna'me pa'iu ñasi'ere kuamu chu'u. Musanukonata'ni muja'kurepau i'kache'te cho'ome —chiisi'kua'mu repau.

³⁹ Chikuna i'kasinaa'me repana.

—Abraham jocosojñosinaa'me chukuna —chiisinaa'me repana.

Chitena i'kasi'kua'mu repau.

—Musanukonapi Abraham cho'osi'ejache re'oja'che cho'oni repau jorepasina pa'ira'ame. ⁴⁰ Diopi chu'o ũcuarepare kuakuna asa kuaku'te vanisõnu chiime musanukona chu'ure. Jmamakarujẽ'e musanukona cho'ocheteja'che cu'ache cho'omanesi'kua'mu Abraham.

⁴¹ Muja'kurepau cho'ocheteja'che cho'ome musanukona —chiisi'kua'mu repau.

Chikuna i'kasinaa'me repana.

—Cheku chiima'me chukuna. Chukuna Ja'kurepau te'eu'mu Diochi'a —chiisinaa'me repana.

⁴² Chitena i'kasi'kua'mu repau.

—Diopi raõna ichejare rani pa'imu chu'u. Dios musanukona Ja'kurepau pa'ito chu'ure Repau raosi'kure chiira'ame musanukona. Chu'uchi'a te'eu cuasa cajesi'kuma'mu chu'u. Diopi raosi'kua'mu chu'ure. ⁴³ ¿Je'se pa'iana chu'u i'kache asavesuche musanukona? Chu'u i'kache'te asacuhejuna asoma'mu musanukonare.

⁴⁴ Muja'kua'mu jã'u vati ai. Repau neenajeju repau chiichechi'a cho'oñu chiime musanukona. Mamarumupi vaa pã vaikumu repau. Chu'o ũcuarepa cuhekujeku si'arumu joreku'mu repau. Jore aia'mu repau. Jore aijeku joreni repau cho'ochete cho'omu. Repau pa'iche'me jã'a. Jã'ajekuna pã ũcuauko jorena puka'kua'mu repau.

45 Chu'ureta'ni chu'o ũcuarepare i'kakuna jachame musanukona.
 46 Musanukonapi te'e'u chu'u cu'ache cho'оче ñasi'ku pani kuajũ'u.
 Chu'o ũcuarepare i'kaku'mu chu'u. ¿Je'se pa'iana musanukona
 chu'u i'kache cuasama'ne? 47 Dios neena Repau chu'o asa cheame.
 Musanukonata'ni Dios neemanajeju Repau chu'o asacuheme —
 chiisi'kua'mu repau.

Abraham chuta'a peorumu pa'iku'mu Cristo

48 Ūcuarumu judío aina i'kasinaa'me repau'te Jesure.

—“Samariapãijeku vatire paamu mu'u”, chiiju chu'o ũcuarepare
 i'kame chukuna —chiisinaa'me repana.

49 Chitena Jesús i'kasi'kua'mu.

—Vatiñ'e peomu chu'u. Chu'u Ja'kure cuasakujeku Repau'te
 re'oja'che i'kaku'mu chu'u. Musanukonata'ni chu'uni ña kukumapu
 cu'ache i'kame. 50 “Pãi, ña kukujũ'u chu'ure”, chiima'mu
 chu'u. Ja'kuta'ni, “Pãi ña kukua'ju mu'ure”, chini raosi'kua'mu
 chu'ure. Chu'ure ña kukumana Ūcuauji ro'iche chũ'uuna cu'ache
 cho'ocojñojanaa'me repana. 51 Chu'u i'kache jachama'ne cho'ona
 cho'osõmanejanaa'me. Ūcuarepaa'me jã'a —chiisi'kua'mu repau.

52 Chikuna i'kasinaa'me repana.

—Aperumu pa'isi'ku Abraham jünisõasomu, Dios chu'o kuasina
 ũcuaja'che. Mu'uta'ni, “Chu'u i'kache jachama'ne cho'ona
 cho'osõmanejanaa'me”, chiimu. Vatire paakujeku jã'aja'ne i'kamu
 mu'u. Chura masime chukuna. 53 “¿Mai aipãiu'te Abrahamre na'a
 rua masimu chu'u”, chiiku mu'u? Repau Abraham jünisõasomu, Dios
 chu'o kuasina ũcuaja'che. “Repanare na'a rua masiku'mu chu'u”,
 chiiu cuasacosomu mu'u —chiisinaa'me repana.

54 Chitena i'kasi'kua'mu repau.

—Chu'upi meñe, “Rua masiu'mu chu'u”, chiito jachara'ame pãi
 chu'ure. Chu'u Ja'kuta'ni, “Chu'u chii rua masiu'mu”, chiiku'mu
 chu'ure. Repau i'kache asacuhenata'ni, “Dios chukuna'te paaku'mu”,
 chiime musanukona. 55 “Dios chukuna'te paaku'mu”, chiinata'ni
 Repau pa'iche vesunaa'me musanukona. Chu'uta'ni Repau pa'iche
 masiku'mu. Chu'upi, “Dios pa'iche vesuku'mu chu'u”, chini jorera'amu
 musanukona jorecheja'che. Repau pa'iche masikujeku Repau chũ'uñe
 cho'oku'mu chu'u. 56 Mai aipãiu Abraham chu'u icheja cheja rajachere
 masiku pojosi'kua'mu —chiisi'kua'mu repau.

57 Chikuna i'kasinaa'me repana.

—¿Je'se pa'iana chuta'a cincuentarepaũsurumujẽ'e peokuta'ni,
 “Abrahamre ñasi'kua'mu chu'u”, chiiku mu'u? —chiisinaa'me repana.

58 Chitena i'kasi'kua'mu repau.

—Repau Abraham chuta'a peorumu pa'iku'mu chu'u.
 Ūcuarepaa'me jã'a —chiisi'kua'mu.

59 Jã'aja'ne i'kauna asa pe'ruju catare siasinaa'me repana, Jesuni
 su'a vëasõñu chini. Jã'aja'ne cho'ojuna Dios vu'e pa'isi'ku kati eta pãi
 kuanupu chenevũji ñoma'ne sanisõsi'kua'mu repau Jesús.

9

Na'ava'u aineesi'kure Jesús vasosi'ere kuumu

1 Ûcuarum repau Jesús ku'ia páiute na'ava'u aineesi'kuni ñasi'kua'mu. 2 Ñauna chukuna repau neena i'kasinaa'me repau'te.

—Masiu, ¿je'se pa'iana iva'u na'ava'u jñaacojñou? ¿Repau rekocho cu'ache paache ro'ire na'ava'u jñaacojñou? Já'apāani, ¿puka'kupāi cu'ache pa'iche ro'ire na'ava'u jñaacojñou? —chiisinaa'me chukuna.

3 Chitena Jesús i'kasi'kua'mu.

—Repau cu'ache paache ro'ima'mu jā'a. Ûcuachi'a puka'kupāi cu'ache cho'оче ro'ima'mu. Rupu Diopi vasouna pāipi ña, “Dios peore masiku'mu”, chiiju masia'ju chini na'ava'u aineesi'kua'mu iku. 4 Pāi repana cho'оче umucusena cho'ore'omu. Ñamita'ni cho'ocu'amu. Ûcuaja'che chu'ure Raosi'ku Dios chū'u jo'kasi'ere maipi churana cho'oma'to cu'amu. Na'a pa'isirumu cho'ocu'aja'mu. 5 Chejare chuta'a pa'iu pāire Miañeja'ñe Pa'iku'mu chu'u —chiisi'kua'mu repau.

6 Já'aja'ñe i'ka pi'ni chejana coo tutu cha'o chacho mini na'ava'u ñakocaña suirisi'kua'mu repau. 7 Cho'o pi'ni repau'te i'kasi'kua'mu repau.

—Okoruruvu Siloé chiicojñoruruvuna sani mu'u chia choasōjū'u cha'o —chiisi'kua'mu repau. (“Siloé” chini “Saosi'e” chiimu.)

I'kauna sani choasō rakuna ñakocañ ñosi'kua'mu repau'te. 8 Ñakocañre ñakuna repau'te kueñe pa'inana'me repauji kuri si'arumu sēeu ñu'iana ñasina i'kasinaa'me.

—¿Na'ava'ujeku aperumu ichejare ñu'ia kuri sēesi'kuma'ku repa iku? —chiisinaa'me repana.

9 Chitena chekuna i'kasinaa'me.

—Ûcuau'mu iku —chiisinaa'me.

Chekuna ija'che i'kasinaa'me:

—Tiiuta'ni rupu ũcuauja'iu'mu iku —chiisinaa'me.

Ûcuarumu ũcuauji i'kasi'kua'mu.

—Ûcuau'mu chu'u —chiisi'kua'mu repau.

10 Chikuna sēesinaa'me repana.

—¿Je'se pa'iana na'ava'u pa'isi'kuta'ni chura ñaku mu'u? —chiisinaa'me repana.

11 Chitena i'kasi'kua'mu repau.

—Pāiu Jesús ve'ekuji coo tutu cha'o chacho mini chu'u ñakocaña suiri ija'che i'kasi'kua'mu chu'ure: “Okoruruvu Siloé chiiruruvuna sani mu'u chia cha'ore choasōjū'u”, chiisi'kua'mu. Chikuna sani choa pi'niuna ñakocañ ñosi'kua'mu chu'ure —chiisi'kua'mu repau.

12 Chikuna sēesinaa'me repana.

—¿Jeechejare pa'iku repau, mu'u i'kaku? —chiisinaa'me.

Chitena i'kasi'kua'mu repau.

—Vesumu chu'u —chiisi'kua'mu repau na'ava'u pa'isi'ku.

Fariseopāi na'ava'u pa'isi'kure repau'te vasosi'ere sēesi'ere kamu

13-14 Jesús cha'opi chacho mini na'ava'ure vasoumucuse puaumucuse pa'isi'kua'mu. Já'ajekuna pāi na'ava'u pa'isi'kure fariseopāi pa'iv'ena mvaasome. 15 Mvarena repana fariseopāi na'ava'u pa'isi'kure chekuna sēesi'ejache sēniasome.

—¿Je'se cho'o ñakocañ ñaku mu'u? —chiniasome.

Chitena i'kaasomu repau.

—Chũ'u ñakocaãna cha'opi chacho suiriuna okopi choasõjani ñamũ chũ'u chura —chiniasomũ repaũ.

¹⁶ Chikuna fariseopai te'ena ija'che i'kaasome:

—Mu'ure pũaumucusena vasosi'kũ Dios raomanesi'kũcosomũ. Dios Raosi'kũ pani pũaumucuse jã'aja'ñe cho'omanera'amũ repaũ —chiniasome.

Chekunata'ni ija'che i'kaasome:

—Ikũre vasosi'kũ cu'ache pa'ikũ pani Diochi'a te'eũ cho'omasiche cho'omanera'amũ —chiniasome. Ũcuate'e cuasamaneasome repana.

¹⁷ Jã'ajekuna na'ava'u pa'isi'kũre jo'e sēniasome repana.

—Mu'ure vasosi'kũ pa'iche, ¿je'se chiikũ mu'u? —chiniasome repana.

Chitena i'kaasomũ repaũ.

—“Dios chũ'o kuaku'mũ”, chiimũ chũ'u —chiniasomũ repaũ.

¹⁸ Ũcuarũmũ judío aina repaũ'te vasosi'ere jachajũ, “Na'ava'u pa'isi'kũma'mũ ikũ”, chiijũ jachaasome. Jachajũ repaũ pũka'kupai soni rao ¹⁹ sēniasome repana.

—¿Ikũ musanũkona chiia'u? Iva'u musanũkona, “¿Chĩirũmũna teana na'ava'u aineesi'kũ”, chiicojñova'ua'u? Jã'a pa'ito, ¿je'se cho'o chura ñakocaã ñaku ikũ? —chiniasome repana.

²⁰ Chitena pũka'kupai i'kaasome repanare.

—Chũkuna chiia'mũ ikũ. Teana na'ava'u aineesi'kũa'mũ ikũ. ²¹ Jã'ata'ni repaũ ñakocaã cho'o ñañe vesũme chũkuna. Repaũ'te vasosi'kũre ũcuaja'che vesũme chũkuna. Sēniasajũ'u repaũni kũaa'kũ. Aia'mũ repaũ —chiniasome repana.

²² Fariseopaire vajuchujũ jã'aja'ñe i'kaasome repana pũka'kupai. Aperũmũ judiõpai chũ'ũna, “Jesús Dios Raocõjñosi'kũa'mũ”, chiinare mai judiõpai chi'ivũ'e kakache ũseñũ”, chiniasome. ²³ Jã'aja'ñe chiisi'ejekuna, “Aia'mũ repaũ. Repaũni sēniasajũ'u”, chiniasome repana.

²⁴ Ũcuarũmũ repana judío aina na'ava'u pa'isi'kũre jo'e soni i'kaasome.

—Dios ñaku'te chũ'o ũcuarepare i'kajũ'u. “Mu'ure vasomũ chũ'u”, chiisi'kũ cu'aku'mũ —chiniasome repana.

²⁵ Chitena i'kaasomũ repaũ.

—Chekurũmũ cu'ache cho'okũ'mũ repaũ. Chekurũmũ pãaku'mũ. Vesũmũ chũ'u. Ieta'ni masimũ. Aperũmũ na'ava'u pa'isi'kũ chura ñamũ chũ'u —chiniasomũ repaũ.

²⁶ Chikuna jo'e sēniasome repana repaũ'te.

—¿Je'se cho'ou repaũ? ¿Je'se cho'ouna ñakocaã ñou mu'ure? —chiniasome repana.

²⁷ Chitena i'kaasomũ repaũ.

—Repaũ cho'osi'e kũacuhasi'kũa'mũ chũ'u. Jã'ata'ni jachame musanũkona. ¿Je'se pa'ũna jo'e, “Kũajũ'u”, chiiche musanũkona chũ'ure? ¿Musanũkona ũcuachi'a repaũni jovoñũ chiiche? —chiniasomũ repaũ repanare.

²⁸ Chikuna asa pe'rujũ repaũ'te ija'che i'kaasome repana:

—Mu'u repaũ chũ'ũñe cho'okũ'mũ. Chũkunata'ni Moisés chũ'u jo'kasi'e cho'onaa'me. ²⁹ Dios Moiserere i'kasi'e masinaa'me chũkuna. Mu'ure vasosi'kũre raosi'kũreta'ni vesũme chũkuna —chiniasome repana.

³⁰ Chitena i'kaasomꝯ repaꝯ.

—¿Repaꝯ'te raosi'kure vesuꝯhe musanukona? ¡Jeerua tiiñea'ñe jā'a! Chu'ure vasosi'kua'mꝯ repaꝯ. ³¹ Cu'ache pa'ina sēeñe cho'okaima'mꝯ Dios. Jā'are masime mai. Repaꝯ'te Diore pojojꝯ Repaꝯ chũ'ñe cho'ona sēeñeta'ni cho'okaiku'mꝯ Repaꝯ. ³² Te'eũ'terejē'e na'ava'u aineesi'kure vasoasomꝯ chiicojñokũ'te asamanaa'me mai. ³³ Repaꝯji Dios raomanesi'kũ pani Diochi'a te'eũ cho'omasiche cho'omanera'amꝯ —chiniasomꝯ repaꝯ.

³⁴ Chikuna i'kaasome repana.

—¿Chiirꝯmuna teana cu'ache ainesiva'ũpi che'chora chiiku mꝯ'u chukuna'te? Rua tiiñea'me jā'a —chiniasome repana. Chini repaꝯ'te ve'sena etoasome repana.

Diore cuasamana na'ava'na pa'icheja'che pa'iche'te kꝯamꝯ

³⁵ Ũcuarꝯmꝯ Jesús na'ava'u pa'isi'kure etosi'e asasi'kua'mꝯ. Asasi'kujeku repaꝯ'te ku'e jñaa ija'che i'kasi'kua'mꝯ repaꝯ:

—¿Dios Raosi'kure cuasaku mꝯ'u? —chiisi'kua'mꝯ repaꝯ ũcuauji.

³⁶ Chikuna i'kasi'kua'mꝯ repaꝯ.

—¿Kaũ'a'u repaꝯ? Kuaꝯjũ'u chu'ure; repaꝯni cuasara —chiisi'kua'mꝯ repaꝯ.

³⁷ Chikuna Jesús i'kasi'kua'mꝯ repaꝯ'te.

—Ñacuhamꝯ mꝯ'u repaꝯ'te. Ũcuau'mꝯ chu'u, mꝯ'ure i'kaku —chiisi'kua'mꝯ repaꝯ.

³⁸ Chikuna asa Jesure ti'jñeñe ro're pꝯũ ñu'iu i'kasi'kua'mꝯ repaꝯ.

—Pāi Ũcuaukore Paaku, cuasamꝯ chu'u mꝯ'ure —chiu repaꝯ'te pojosi'kua'mꝯ repaꝯ.

³⁹ Ũcuarꝯmꝯ Jesús i'kasi'kua'mꝯ.

—Ichejare chejare caje pa'iu che'chomꝯ chu'u, cu'ache pa'inajeju, “Na'ava'na pa'icheja'che pa'inaa'me chukuna”, chiinapi asa chēa chu'ũni cuasaju ñakocaã ñana pa'icheja'che re'oja'che paapũ chini. Jā'ata'ni chekunare, “Dios chu'o masinajeju re'oja'che pa'inaa'me chukuna”, chiinani, “Dios chu'o masinata'ni chu'ũni cuheju na'ava'na pa'icheja'che pa'ime musanukona”, chisa chini cajesi'kua'mꝯ chu'u —chiisi'kua'mꝯ.

⁴⁰ Repaꝯ i'kasi'ere asa fariseopāi te'ena repaꝯ'te ja'me pa'ina sēesinaa'me.

—¿Mꝯ'u cuasato chukuna na'ava'na pa'icheja'che pa'inaa'ñe? —chiisinaa'me repana.

⁴¹ Chitena i'kasi'kua'mꝯ repaꝯ.

—Musanukonapi Dios chu'ore vesujꝯ na'ava'na pa'icheja'che pani chu'ure cuheche ro'iche peora'amꝯ musanukonare. Jā'ata'ni, “Dios chu'o masime chukuna”, chiinapi chu'ũni cuheju na ro'iche pa'imꝯ musanukonare —chiisi'kua'mꝯ repaꝯ Jesús.

10

Oveja kuiraku pa'iche'te kꝯamꝯ

¹ Ũcuarꝯmꝯ Jesús repanani chu'vaku ija'che i'kasi'kua'mꝯ:

—Pāiu ñaauji ovejava'na pa'iso'korona rani jatisa'aro kakama'ñe tii'chejari kakamꝯ. ² Repava'nare kuirakũta'ni jatisa'aroji kakamꝯ.

³ Repava'nare kuirakũji ũcuaso'korona kakara chiito repasa'aro

pě'jekaikũji jatisa'aro vatakaimũ. Vataũna kaka repava'na mamire ve'okũ soito ũcuanũko repava'na mami asamasime repana. Soiũna tuha ja'me etame repau'te. ⁴ Repava'nare ũcuanũkore etua charo saiũ soiũna asamasijũ tuha repau ku'ichejĩna ja'me ku'ime repava'na. ⁵ Tĩũpi repanare soito asavesũju tuhama'ne vũ'vũsõme tĩũjekũna. Ũcuarepaa'me jã'a —chiisi'kua'mũ repau.

⁶ Repanani chu'vakũ jã'aja'ne i'kasi'kua'mũ Jesús. Jã'ata'ni repau i'kache asavesũsinaa'me repana.

Ovejava'nare re'oja'che paakũ pa'icheja'che pa'ikũ'mũ Jesús

⁷ Ũcuarũmũ Jesús jo'e i'kasi'kua'mũ.

—Repana pa'iso'korona ovejava'na kakasa'aroja'che pa'ikũ'mũ chu'ũ. Ũcuarepaa'me jã'a. ⁸ Chu'ũ chuta'a raimarũmũ pãĩ jainũko te'enachi'a rani, “Dios raosi'kua'mũ chu'ũ”, chiiju jorejũ che'chosinaa'me. Nãana cho'ocheja'che cho'osinaa'me repana. Repana che'choche chu'ũ neena jachasinaa'me. ⁹ Ovejava'na pa'iso'koro kakasa'aroja'che pa'ikũ'mũ chu'ũ. Jã'ajekũna ovejava'napi repana pa'iso'korona kakacheja'che pãĩpi chu'ũni cuasani chu'ũpi chẽa paakũ kuirakũna rũa pojojũ re'oja'che pa'ijanaa'me.

¹⁰ Nãauji rani ovejava'nare nãasõmũ. Chekurũmũ repava'nare vani si'asõmũ. Jã'aja'ne cho'ora chini'te raimũ nãau. Repau cho'ocheja'che cho'ome jorejũ che'chona. Chu'ũta'ni pa'iche re'oja'chere ĩsira chini raisi'kua'mũ, pãĩpi karama'ne re'oja'che paapũ chini. ¹¹ Ovejava'nare re'oja'che paakũ pa'icheja'che pa'ikũ'mũ chu'ũ. Chekurũmũ ovejava'nare paakũ re'okũjekũ, chaipi ovejava'nani ãnisõra chini raiũna nãni, “Chu'ũpi iva'nare cu'ache cho'oche'te ũseto chai chu'ũni ãnisõja'mũ”, chiikũta'ni ũcua ũsemũ repau. ¹² Chekurũmũ kurire koorã chini tĩũpi kuirakaimũ repava'nare. Kuirakũna chekurũmũ chaipi repava'nani ãnisõra chini raiũna nãni repava'nare jo'ka vũ'vũsõmũ repau, repanare paakũma'kũjekũ. Jo'ka vũ'vũsõũna chaipi rani te'eva'ũre chẽaũna chekũna te'enachi'a vũ'vũsõme. ¹³ Kurire koorã chini kuirakũjekũ repava'nare oima'ne jo'ka vũ'vũsõmũ repau, chaipi rakũna.

¹⁴ Ovejava'nare re'oja'che paakũ pa'icheja'che pa'ikũ'mũ chu'ũ. Chu'ũ neenare masimũ chu'ũ. Chu'ũre ũcuaja'che masime repana. ¹⁵ Chu'ũ Ja'kũ masimũ chu'ũre. Chu'ũ ũcuaja'che Repau'te masimũ. Chu'ũ neenani cu'ache cho'oche'te ũserã chini chuenisõne cuhema'ne jũ'ija'mũ chu'ũ. ¹⁶ Chekũnare ũcuachi'a judío peonare paamũ chu'ũ. Repanani soiũna asa jachama'ne rani chu'ũni jovo judío pãina'me ũcuate'ekuanupũja'che pa'ijũna te'eũ paakũ kuiraja'mũ chu'ũ repanare ũcuanũkore.

¹⁷ Pãĩ cu'ache cho'oche'te ro'ikasa chini chuenisõne'te cuhemaũna Ja'kũ chu'ũre rũa chiimũ. Jo'e vajũrasã chini cuhema'ne chuenisõja'mũ chu'ũ. ¹⁸ Chu'ũpi cuheto te'eujẽ'e vanisõmanejanaa'me chu'ũre. Jã'ata'ni chu'ũ ca'nivũ ũsema'ne ĩsija'mũ chu'ũ, pãĩpi vanisõa'ju chini. Chu'ũ ca'nivũ ĩsire'omũ. Ũcuachi'a chu'ũpi jũnisõ vajũrasã chiito vajũraire'omũ chu'ũre. Jã'aja'ne cho'oa'kũ chini chũ'ũ jo'kasi'kua'mũ Ja'kũ chu'ũre —chiisi'kua'mũ repau.

¹⁹ Jã'aja'ne i'kaũna asa ũcuate'e cuasamapũ sãĩnechi'a ke'resinaa'me repana judío aina. ²⁰ Jainũko ija'che i'kasinaa'me:

—Vatire paakujeku vē'veu'mu iku. Iku i'kache asamaneñu mai — chiisinaa'me.

²¹ Chekunata'ni ija'che i'kasinaa'me:

—Vati paana jā'aja'ñe i'kamanaa'me. Ūcuachi'a vati na'ava'nare vasomanaa'me —chiisinaa'me repaña.

Judío aina Jesure cuheche'te kamu

²² Ūcuarumu judiöpai Jerusalén vae'jooopona Dios vae aperumu judío peonani tua care'vasi'ere cuasaju fiesta cho'osinaa'me. Okorumu pa'isi'kua'mu reparumu. ²³⁻²⁴ Ūcuarumu Jesupi Dios vae ve'se cakachapa'te Portal de Salomón chiikachapa'te nuka ku'iana ña judío ainapi rani rühiso'koro nukaju ija'che i'kasinaa'me repau'te:

—Mu'upi asavesache kuakuna vesume chukuna mu'upa'iche. Dios Raosi'ku Cristo pani teana rühiñe kuajũ'u chukuna'te —chiisinaa'me repaña.

²⁵ Chitena i'kasi'kua'mu repau.

—Ūcuare kuasi'kua'mu chu'u. Jā'ata'ni jachame musanukona. Ja'kupi chũ'u raõna rani Repauchi'a te'eu cho'omasiche cho'o ñomu chu'u, päipi chu'u pa'iche'te masia'ju chini. ²⁶ Musanukona chu'u neenamanajeju jachaju cuasama'me chu'ure. ²⁷ Chu'u neena chu'u i'kache asamasiju jovo ja'me ku'iju chu'u chũ'uñe cho'ome. Repanare masimu chu'u. ²⁸ Chu'upi repanani cho'okaiuna re'oja'che pa'iju jünisösirumu vati toa saima'ñe Dios pa'ichejare ai sani pa'ijanaa'me repaña. Te'eujē'e tuamanejanaa'me repanare chu'u neenare. ²⁹ Ja'kupi päi ūcuaukore na'a rua Masikujü chũ'uni jo'kauna te'eu'terejē'e tuacu'amü repanare. ³⁰ Chu'una'me Ja'ku ūcuate'euja'che pa'inaa'me chukuna —chiisi'kua'mu repau Jesús.

³¹ Jā'aja'ñe i'kauna asa pe'ruju jo'e cata siasinaa'me repaña judío aina repauni su'a vēasõñu chini. ³² Jā'aja'ñe cho'oñu chiijuna Jesús i'kasi'kua'mu repanare.

—Ja'kupi chũ'uni cho'okaiuna Repauchi'a cho'omasiche musanukona ñaju'te cho'ochere rua cho'osi'kua'mu chu'u. Chu'u cho'osi'e, ¿jeere musanukona cuheju chu'ure catapi su'a vēasõñu chiiche? —chiisi'kua'mu repau.

³³ Chikuna jo'e i'kasinaa'me repaña.

—Mu'u re'oja'che cho'osi'ere cuheju catapi su'a vēasõñu chiima'me chukuna. Mu'upi, “Chu'una'me Ja'ku ūcuate'euja'che pa'inaa'me chukuna”, chikuna cuheju catapi su'a vēasõñu chiime chukuna mu'ure, Dios cuheche'te i'kauna. Dioma'mu mu'u. Rupu päiu'mu —chiisinaa'me repaña.

³⁴ Chitena i'kasi'kua'mu repau.

—Mai aipai tocha jo'kasi'e Dios chu'o ija'che kamu:

Diova'naa'me musanukona,

chiiche tocha jo'kaasome repaña. ³⁵ Repaña tocha jo'kasi'e, “Diova'naa'me musanukona”, chini Dios chu'o asa chëana pa'iche'te i'kamu. “Dios chu'o jorechu'oa'me”, chiicu'amü. ³⁶ Jā'ata'ni chu'upi, “Dios chüa'mu chu'u”, chiiuna asa, “Dios asacuheche'te i'kamu mu'u”, chiime musanukona chu'ure, Repau Chëa Raosi'kuni. ¿Je'se pa'iana musanukona jā'aja'ñe i'kache? ³⁷ Chu'u Ja'ku chiiche'te cho'oma'to jachare'omu chu'ure. ³⁸ Chu'u i'kache jachanata'ni chu'u Ja'ku chiiche Repauchi'a cho'omasiche'te chu'upi cho'o ñokuna

jachamanejũ'u musanukona. Jachama'ñe ija'che cuasajũ'u: "Diona'me ũcuate'euja'che pa'ikũ'mu ikũ", chini cuasa masijũ'u —chiisi'kua'mu repau.

³⁹ Chikuna jo'e chëañu chiinareta'ni jo'ka sanisõsi'kua'mu repau.

⁴⁰ Eta Jordán chiacha chekukã'kona aperumũ Juan pãi okoro'vesichejana ũsuũ muikã'kona jëni canuka pa'isi'kua'mu repau, chukuna repau neenana'me. ⁴¹ Ũcuachejare pa'ijuna pãi jainuko repauni ñañu chini rani te'ena ija'che i'kasinaa'me:

—Juan Diochi'a te'eũ cho'omasiche cho'omanesi'kua'mu. Jã'ata'ni ikũ Jesús pa'iche repau kuasi'e peore ũcuarepaa'me —chiisinaa'me repana.

⁴² Ũcuachejana pãi jainuko repau'te Jesure cuasajũ jovosinaa'me.

11

Lázaro jünisõsi'ere kwamu

¹ Ũcuarũmu Betania vã'ejoopo cakũ Lázaro ravuna jüniasomũ. Repau cho'jeromi ũcuajoopo'te paniasome Mariana'me Marta.

² Repao María Jesús cũ'ana okoma'ña ro repao rañapi tũ'nesi'koa'mo.

³ Majaa'chũ Lázaroji jũ'iauna cho'jeromi chekunani raoasome Jesuni, "Mũ'u chiicojñokũ jũ'imũ", chiapũ chini.

⁴ Sa kuarena asa i'kasi'kua'mu repau.

—Jünisõa'kũ chini ravũ jũ'iñe cho'omaneasomũ Dios Lázaro'te. Rupũ Repau cho'omasiche'te päire cho'o ñora chini cho'oasomũ. Jã'ajekuna jünisõsi'kuta'ni vajurakuna ña, "Dios peore masikũ'mu", chiijanaa'me pãi. Ũcuachi'a, "Dios Mamakũ rua masimũ", chiijanaa'me repana —chiisi'kua'mu repau.

⁵⁻⁶ Repau Jesús repanare Martana'me cho'jeona'me Lázaro'te rua chiikuta'ni, "Lázaro jũ'imũ", chiito asa teana saimanesi'kua'mu. Saima'ñe te'eka'chapaumucujña ũcuachejare canuka pa'isi'kua'mu repau. ⁷ Ũcuarũmu repau chukuna'te repau neenare i'kasi'kua'mu.

—Judea chejana jo'e sañu mai —chiisi'kua'mu.

⁸ Chikuna i'kasinaa'me chukuna.

—Masiũ, aperumũ repacheja pa'ina judío aina catapi su'a vëasõñu chiniasome mu'ũre. ¿Ũcuachejana jo'e sasa chiikũ mu'ũ? —chiisinaa'me chukuna.

⁹ Chitena i'kasi'kua'mu repau.

—Te'eumucuse doce horas pa'imũ. Pãiuji umucusena kuni tota tãima'ñe ku'imũ miakuna. ¹⁰ Pãiuji ñamipi kuni tota tãiu ku'imũ miãñeji karakuna —chiisi'kua'mu repau.

¹¹ Ũcuarũmu Jesús jo'e i'kasi'kua'mu.

—Mai cuasacojñokũ Lázaro kãnisõcuhasi'kua'mu. Jã'ajekuna saimũ chũ'u repauni vũora chini —chiisi'kua'mu.

¹² Chikuna jo'e i'kasinaa'me chukuna.

—Chukuna'te Paakũ, Lázaroji jũ'ia kãnisõsi'kũ pani vajujamũ —chiisinaa'me chukuna.

¹³ Repau Jesús, "Lázaro kãnisõsi'kua'mu", chiiũ repau jünisõsi'ere i'kasi'kua'mu. Repau i'kache'te asavesũju, "Lázaro rupũ kãisi'ere i'kamũ ikũ", chini cuasasinaa'me chukuna. ¹⁴ Jã'aja'ñe cuasajũna Jesús rũhiñe kuasi'kua'mu chukuna'te.

—Repau Lázaro jūnisōsi'kua'mu. ¹⁵ Repana chu'ure soito teana saimanesi'kua'mu chu'u, musanukonapi chu'uni masi cuasaa'ju chini. Musanukona chu'ure masi cuasajachere cuasaku pojomu chu'u. Chura sani ñañu mai —chiisi'kua'mu repau.

¹⁶ Ūcuarumu Tomás Gemelo chiicojñokuji i'kasi'kua'mu chukuna'te.

—Ikuni ja'me sañu mai. Sani pāipi repauni vaito ūcuauña'me chuenisōñu mai —chiisi'kua'mu chukuna'te.

Jesús Lázaro'te jūnisōsiva'uni vasora chini saimu

¹⁷ Chukuna sani tī'a ñato ūcuaka'chapaumucujña tācojñosi'ku pa'isi'kua'mu repau Lázaro. ¹⁸ Betania vū'ejoopo Jerusalén vū'ejoopo kueñere pa'imū. Chekurumu tres kilómetrocosomu. ¹⁹ Maríana'me Marta majaa'chupi jūnisōña otare oijuna churoñu chini saisina judío aina jainuko pa'isinaa'me reparumu. ²⁰ Ūcuarumu Jesupi raiuna asa etasi'koa'mo Marta repauni tijña pojora chini. Maríata'ni etama'ñe vū'ere pa'isi'koa'mo. ²¹ Eta tijña pojo pi'ni i'kasi'koa'mo repao.

—Pāi Ūcuanukore Paaku, mu'upi ichejare pa'ito chu'u a'chu jūnisōmanera'asi'kua'mu. ²² Jā'ata'ni mu'u sēeñe peore ĩsija'mu Dios mu'ure. Masimo chu'u jā'a —chiisi'koa'mo repao.

²³ Chikona Jesús i'kasi'kua'mu.

—Mua'chu vajurajja'mu —chiisi'kua'mu repau.

Chikuna Marta i'kasi'koa'mo.

²⁴ —Masimo chu'u jā'a. Pāi ūcuanuko cho'osi'e Dios cuasa ro'iche chū'umucusena vajurajja'mu repau —chiisi'koa'mo repao.

²⁵ Chikona i'kasi'kua'mu repau.

—Chu'ua'mu pāi jūnisōsinare vasoku. Ūcuachi'a pāi rekoñoaña re'oja'chere pa'iche jo'kak'mu chu'u. Pāi chu'ure cuasanapi jūnisōsina chu'upi jo'e rani vasōña vajurani re'oja'che pa'ijanaa'me. ²⁶ Chu'ure cuasana reparumu chuta'a vajuna ūcuachi'a Dios pa'ichejare ai sani pa'ijanaa'me. ¿Chu'u i'kache jachama'ñe cuasako mu'u? —chiisi'kua'mu repau.

²⁷ Chikuna i'kasi'koa'mo repao.

—Jūju, Cristo, Dios Raocojñosi'kua'mu mu'u. Dios aperumu, “Chejana chu'u neekure saoja'mu chu'u”, chiniasomu. Ūcuau'mu mu'u. Jā'aja'ñe cuasamo chu'u —chiisi'koa'mo repao.

Lázaro'te tāsichejare Jesús ña oisi'ere kumatu

²⁸ Jā'aja'ñe i'ka pi'ni repao Marta vū'ena co'i cho'jeote Maríate soni te'eo'te kuaasomo.

—Pāi che'choku ranicuhasi'kua'mu. Mu'uni soimu repau —chiniasomo repao.

²⁹ Chikona repao María asa teana vūni etaasomo repauni tijñara chini. ³⁰ Chukuna chuta'a repajoopo vū'ejoopo tī'amanesinaa'me. Marta chukuna'te tijñasichejare chuta'a ma'are pa'isinaa'me chukuna. ³¹ Maríapi vūni eta raiona ña judío aina repanapi otare oijuna churoñu chini raisina repavū'e ja'me chí'i pa'ina ja'me tuhasinaa'me repao'te, “Majaa'chure tāsichejare osa chini saicosomo”, chini.

³² Eta rani chukuna pa'icheja tī'a Jesús ti'jñeñena meñe sime ñu'io ija'che i'kasi'koa'mo repao:

—Pāi Ūcuanukore Paaku, mu'upi ichejare pa'ito chu'u a'chūva'u jūnisōmanera'asi'kua'mu —chiisi'koa'mo repao.

³³ Judío ainapi repaona'me oiju raiche'te ña sumava'u pa'isi'kua'mu Jesús. ³⁴ Repauni sumauna repanare sēesi'kua'mu repau.

—¿Jeechejana musanukona repava'ure tāre? —chiisi'kua'mu. Chikuna i'kasinaa'me repana.

—Pāi Ūcuanukore Paaku, rani ñajũ'u —chiisinaa'me repana.

³⁵ Jesús reparumu oisi'kua'mu. ³⁶ Oiana repana judío aina i'kasinaa'me.

—Ñajũ'u; Lázaro'te rua chiicosomu iku —chiisinaa'me.

³⁷ Chekuna te'ena ija'che i'kasinaa'me repau'te:

—Na'ava'ure vasoasomu iku. ¿Je'se pa'iana Lázaro'te jũ'iñe ũsekaimaneu? —chiisinaa'me repana.

Lázaro vajuraisi'ere kwamu

³⁸ Reparumu Jesús jo'e cuasa oiu na'a rua sumava'u Lázaro'te tāsicojena saisi'kua'mu. Aikūti caripana tētoche ūhisicoje pa'isi'kua'mu repacoje. Ūcuachi'a catapu ujaruji ta'pisicoje pa'isi'kua'mu repacoje. ³⁹ Sani tī'a i'kasi'kua'mu repau.

—Catapu'te kuñojũ'u —chiisi'kua'mu.

Jā'aja'ñe i'kauna jūnisōsiva'u cho'jeo Marta i'kasi'koa'mo.

—Pāi Ūcuanukore Paaku, repava'ure tāsi'e ūcuaka'chapaumucujña'a'me ie chura. Jā'ajekuna icoje vataru rua ũtosujacosomu —chiisi'koa'mo.

⁴⁰ Chikona i'kasi'kua'mu repau.

—Mu'ure ija'che i'kasi'kua'mu chu'u: “Chu'ure cuasani Dios pe-ore Masiu cho'оче ñaja'mo mu'u”, chiisi'kua'mu chu'u mu'ure —chiisi'kua'mu repau.

⁴¹ Chikuna repau kuñosinaa'me repana. Kuñorena repau Jesús umure ñaku ija'che i'kasi'kua'mu:

—Ja'ku, mu'upi chu'u sēeñe'te asakuna, “Re'orepamu”, chiimu chu'u mu'ure. ⁴² Chu'u sēeñe si'arumu asaku'mu mu'u. Masimu chu'u jā'a. Jā'ata'ni chura ujachu'opi i'kakū sēmū chu'u mu'ure, inapi asa, “Dios Raosi'kua'mu iku”, chini cuasaa'ju chini —chiisi'kua'mu repau.

⁴³ Jā'aja'ñe i'ka pi'ni ujachu'opi ija'che i'kasi'kua'mu repau:

—Lázaro, etajũ'u —chiisi'kua'mu.

⁴⁴ Chikuna repau jūnisōsiva'u vajurani etasi'kua'mu jūjñana'me cū'ana'me chia reasōsi'ku. Etauna Jesús i'kasi'kua'mu.

—Repau'te reasikāña vanakajũ'u saau —chiisi'kua'mu repau.

Jesuni chēañu chini pāi te'ena cutusi'ere kwamu

(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)

⁴⁵ Jesupi jā'aja'ñe cho'ouna judío aina jainuko María'te ñañu chini saisina repau vasosi'ere ña cuasa jovoasome Jesure. ⁴⁶ Chekunata'ni sani Jesús cho'osi'ere fariseopāire kuaasome. ⁴⁷ Kuarena asa repana fariseopāina'me phairipāi chũ'una judiōpāi ūcuanukore chũ'unare soni chi'i i'kaasome.

—Repau Jesús Diochi'a cho'omasiche rua cho'okuasomu. ¿Je'se cho'ojanaa'ñe mai? ⁴⁸ Maipi ũsema'to pāipi ūcuanuko repauni cuasaju repau chũ'uñe'te chiiju jovorena Romapāi chũ'unapi asani pe'ruju rani Dios vū'e ñañosō maire ūcuaja'che jainukore vanisōjanaa'me —chiniasome repana.

⁴⁹ Chitena Caifás repaūsarumu judío phairi ai i'kaasomu repanare ja'me pa'ikuji.

—Rua vesume musanukona. ⁵⁰ Maipi repau cho'ochete ãsemapu jainuko chuenisoto cu'amũ. “Cho'okuchi'a ũcuate'eũ pãĩ ũcuanuko chuenisõmanea'jũ chini chuenisõkaito na'a re'omũ maire”, chimacosome musanukona —chiniasomũ repau.

⁵¹ Repauchi'a cuasache'te jã'aja'ñe i'kamaneasomũ repau. Repaũsurumũ phairi aijekuna Diopi repau rekochona kuauna judiõpãĩ cu'ache cho'ochete ro'ikasa chini Jesús chuenisõjañere i'kaasomũ repau. ⁵² Judiõpãichi'a jũni ro'ikajachere i'kamaneasomũ repau. Ũcuachi'a Dios Repau neenare si'achejñaruã pa'inare ũcuate'ekuanupu jovojachere i'kaasomũ repau. ⁵³ Ũcuamucusepi vũa repana judiõpãĩ chũ'una Jesure vanisõjañere rua cutujũ paniasome.

⁵⁴ Jã'ajekuna repau Jesús reparumupi vũa judiõpãĩ chũ'una pa'ichejña ku'ima'ñe pa'iu Judea cheja pa'isi'kupi eta pãĩ peocheja kueñe cajoopo Efraín vũ'ejoopona sani canuka pa'isi'kua'mũ, chukuna repau neenana'me.

⁵⁵ Reparumũ Jerusalén vũ'ejoopo judiõpãĩ repana fiestapi pascuarumupi ti'api'rakuna repajoopo kueñe cana pãĩ jainuko ũcuajoopona maniasome, aperumũ chũ'ũ jo'kasi'ere cho'õjũ cu'are tu'neũ chini. ⁵⁶ Mani Dios vũ'ere kaka pa'ijũ Jesure ku'enajejũ ija'che cutuasome repana sãĩñechi'a:

—¿Je'se cuasache musanukona? ¿Icheja fiesta cho'ochejana raija'ũ repau? ¿Pãaja'ũ? —chiniasome repana pãĩ.

⁵⁷ Phairipãĩ chũ'una fariseopãina'me ija'che i'kaasome:

—Pãiu ũcuauakuji repau Jesús pa'ichejare masini rani kuajũ'ũ chukuna'te. Repauni chẽañũ chiime chukuna —chiniasome repana.

12

*Romio Jesús cũ'ana okoma'ña ro'vesi'ere kuamũ
(Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)*

¹ Repau Jesús seirepauumucujña pascuarumũ ti'añe karatona Betania vũ'ejoopona saisi'kua'mũ, repauji vasoũna Lázaro vajuraisi'ku pa'ijooopona. ² Sakuna repajoopo cana, pãipi chi'i Jesuni pojoa'jũ chini ãure cho'osinaa'me. Chi'irena Martapi ãure ãukona Jesuna'me ñu'ijũ ãisinaa'me repana. Lázaro ũcuaja'che ũcuauña'me ñu'iu ãisi'kua'mũ. ³ Ũcuarumũ repao María trescientos gramos pa'ira'ka okoma'ñara'ka nardochi'a cho'osira'kajekũ rua ro'isira'kapi Jesús cũ'ana ro've pi'ni repao rañapapi tũ'nesõkaisi'koa'mo. Ro'veona vũ'e peore ma'ñasusi'kua'mũ. ⁴ Ũcuarumũ Jesús neekũ Judas Iscariote Jesuni cu'ache cho'oa'jũ chini jo'kajau i'kasi'kua'mũ.

⁵ —¿Je'se pa'iana repao trescientorepare're ñisõjũ kuri denariore're koorura'kare rupũ jañõõõ? Ira'kare ñisõ kuri koo chũova'na pa'iva'nani ñisurja'chere rurepapũ cho'osõmũ —chiisi'kua'mũ repau.

⁶ Chũova'na pa'iva'nare oiche'te i'kamanesi'kua'mũ repau. Rupũ ñaajekũ jã'aja'ñe i'kasi'kua'mũ. Chukuna Jesús neena chi'iche kuri paakaiũ si'arumũ te'ere'rechi'a siasõkaiũ pa'isi'kua'mũ repau Judas. ⁷ Jã'aja'ñe i'kauna Jesús i'kasi'kua'mũ.

—Iko cho'ochete ãsemanejũ'ũ. Chũ'upi jũnisõũna chũ'ure tãumucuse chũ'ũ ca'nivũ'te ro'vejara'kare care'va paamo repao. ⁸ Chũova'na

pa'iva'na musanukonare si'arum ja'me pa'ijava'naa'me. Jã'ajekuna repinare si'arum re'oja'che cho'okaiju pa'ire'oja'mu musanukonare. Chu'ta'ni musanukonare si'arum ja'me pa'imaneja'mu. Jã'ajekuna chu'ure si'arum ja'aja'ne cho'okaicu'aja'mu musanukonare — chiisi'kua'mu repau.

Phairipãi Lázaro'te vanisõnu chiiche'te kwamu

⁹ Ūcuarumu judiopãi jainuko Jesús Betania vã'ejoopo pa'iche'te asa saniasome repauni ñañu chini. Ūcuachi'a jünisõna Jesús vasosi'kuni Lázaroni ñañu chiniasome repana. ¹⁰⁻¹¹ Jesús repau'te vasosi'ere asa judiopãi jainuko Jesure cuasaju jovoasome. Jã'ajekuna phairipãi chã'una, “Mai che'choche pãi jainuko ũhasõ Jesuni cuasaju jovome”, chini pe'ruju Lázaroni vanisõnu chiniasome, Jesure vanisõnu chiicheja'che.

Jerusalén vã'ejoopo Jesús sani t'asi'ere kwamu

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.28-40)

¹² Ūcuarumu judiopãi repana fiestaji pascuarumupi t'api'rakuna Jerusalén vã'ejoopona jainuko maniasome. Mani pa'iju jo'e apeñatata Jesús rajache asaasome repana. ¹³ Asa pũti kare veri eta repauni tijña vjachu'opi ija'che i'kasinaa'me repana:

—Dios peore masiku'mu. Ikure Israelpãire chã'ua'ku chini repau Raosi'kure re'oja'che cho'okaau —chiisinaa'me repana.

¹⁴ Ūcuarumu repau Jesús burrova'ure jña tuhisi'kua'mu. Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'e kuache cho'osi'kua'mu. Ija'che kwamu repa:

¹⁵ Ūcuauko vajuchuma'ne pa'ijã'u musanukona Jerusalén vã'ejoopo cana.

Musanukonare chã'uku'te burrochã'iva'uni tuhiu raiuna ñajã'u, chiimu repa tocha jo'kasi'e.

¹⁶ Reparumu chukuna Jesús neena, “Dios chu'o kuache'te cho'ome ina ikure”, chiimanesinaa'me. Repau Jesús jüni vajurani cunaumu mairumuta'ni repa tocha jo'kasi'ere asamasiju, “Repa tochasi'e kuache cho'osinaa'me pãi Jesure”, chiisinaa'me chukuna.

¹⁷ Pãi Jesuni ja'me pa'iju repauji Lázaroni jünisõ tãcojñosi'kuni soiuna vajurani etauna ñasina chekunare kuaju pa'isinaa'me. ¹⁸ Diochi'a cho'omasiche Jesús cho'oche kuajuna asanajeju etasinaa'me repana pãi repauni tijñañu chini. ¹⁹ Jã'aja'ne cho'ojuna ña sãiñechi'a i'kasinaa'me fariseopãi.

—Rua cu'amu ija'che pa'ito. Ñajã'u. Pãi ũcuauko repau'te jovome. Ūsecu'amu jã'aja'ne cho'oto —chiisinaa'me repana.

Griegopãi Jesure ku'esi'ere kwamu

²⁰ Fiestarumjekuna Dios cho'okaisi'ere cuasaju pojoñu chini Jerusalén vã'ejoopona sani pa'inare griegopãi sani ja'me pa'isinaa'me. ²¹ Pa'iju Galilea cheja cajoopo Betsaida vã'ejoopo cakure Felipe'te mua rua i'kaasome repana griegopãi.

—Jesuni ñañu chiime chukuna —chiniasome repana.

²² Chitena asa mua Andreni kuaasomu repau. Kua ũcuau'na'me Jesuni kuañu chini muaasomu repau. ²³ Kuarena asa Jesús i'kaasomu.

—Chu'u Dios Raosi'ku pa'iche'te pãi jainuko masirumu t'acuhaja'mu. “Rua masiu'mu iku”, chiijanaa'me pãi chu'ure.

²⁴ Ija'chea'me: Āura'karuã tãru charo joimũ. Repacaãpi jonisõmaneni aineema'mũ. Jonisõni ainee pi'ni repañũ ruã kũija'mũ. Ūcuarepaa'me jã'a. ²⁵ Ūcuaja'che pãiu ūcuauakũji repau chiichechi'a cho'ora chiiku cu'ache pa'iu Dios pa'icheja saimaneja'mũ. Pãiu Dios chũ'ũñe cho'ora chiikuta'ni re'oja'che pa'iu repau jũnisõsirũmũ Dios pa'ichejana ai sani re'oja'che pa'ija'mũ. ²⁶ Chu'u chũ'ũñe cho'oñũ chiniare, “Chu'ũni jovoju'ũ”, chiimũ chu'ũ. Chu'ũre jovoni Dios pa'ichejare sani chu'ũna'me pa'ijanaa'me repana. Chu'ũ chũ'ũñe cho'onare re'oja'che cho'okaija'mũ Dios, “Re'onaa'me ina”, chini —chinasomũ repau.

Jesús repau chuenisõjañere kũamũ

²⁷ Ūcuarũmũ Jesús ija'che i'kaasomũ:

—Chura ruã sama'mũ chu'ũre. Ja'kũre, ¿je'se chiija'che chu'ũ? “¿Chu'ũre ti'jñejañe cu'ache ũsekaijũ'ũ”, chiija'che chu'ũ? Pãara. Jã'are cho'ocojñora chini cajesi'kua'mũ chu'ũ —chinasomũ.

²⁸ Ūcuarũmũ Pũka'kũre ija'che i'kasi'kua'mũ repau:

—Ja'kũ, mũ'ũ si'ache cho'omasiche'te cho'o ñora chini mũ'ũre uache cho'ojũ'ũ chu'ũre —chiisi'kua'mũ repau.

Chikũna cũnaumũpi chu'o i'kache asosi'kua'mũ.

—Chu'ũ masiche si'ache cho'o ñocuhasi'kua'mũ chu'ũ. Jo'e cho'o ñora —chiisi'kua'mũ Dios.

²⁹ I'kaũna asa pãi te'ena ija'che i'kasinaa'me:

—Okocurucosomũ jã'a —chiisinaa'me.

Chekũnata'ni,

—Angelpi ikũni i'kacosomũ jã'a —chiisinaa'me.

³⁰ Chitena Jesús jo'e i'kasi'kua'mũ.

—Chu'ũpi asaa'kũ chini i'kasi'ema'mũ jã'a. Mũsanũkonapi asaa'ju chini i'kasi'ea'me. ³¹ Chu'ũre cuasamanajeju cu'ache pa'inare cu'ache ti'jñerũmũ ti'acuhamũ. Ūcuachi'a cu'ache pa'iju chu'ũre cuasamanare chũ'ũku'te vati aire ũserũmũ ti'acuhamũ. ³² Chu'ũre jẽ'jo nukosirũmũ chu'ũpi soiũna pãi si'achejña pa'ina chu'ũni cuasaju jovojanaa'me —chiisi'kua'mũ repau.

³³ Repau'te kurususẽ'verona jẽ'jo nukũ vẽasõjañere repau jã'aja'ñe i'kakũ kuasi'kua'mũ. ³⁴ Jã'aja'ñe i'kaũna asa i'kasinaa'me pãi.

—Mai aipãi tocha jo'kasi'e Dios chu'o ija'che kũamũ:

Cristo Dios Raosi'kũ jũnisõma'ñe ai pa'ija'mũ,

chiimũ. Jã'ata'ni mũ'ũ, ¿je'se pa'ũna, “Pãire ja'me paaũ chini Dios Raosi'kũre jẽ'jo nukojanaa'me pãi”, chiiku? Jã'a pa'ito, Cristo chiicojñokũ, ¿tũũ'ũ? —chiisinaa'me repana.

³⁵ Chitena Jesús i'kasi'kua'mũ.

—Chu'ũ icheja cheja pa'inare pãi Miañeja'ñe Pa'iku mũsanũkonare jmamakarũ ja'me pani sanisõja'mũ. Jã'ajekũna chuta'a miarũmũna churana ku'ijũ'ũ mũsanũkona, ru'ru na'isõmaneñũ chini. Ru'ru na'isõni ñamipi ku'ijũ ma'api ñomaũna cavesũsõjanaa'me mũsanũkona. ³⁶ Chu'ũre Miañeja'ñe Pa'iku'te chuta'a mũsanũkonare ja'me pa'irũmũna cuasajũ'ũ chu'ũ pa'icheja'che re'oja'che pañũ chini —chiisi'kua'mũ repau.

Jã'aja'ñe i'ka pi'ni sani katisõsi'kua'mũ repau Jesús.

Judíopãi Jesure cuasama'ñere kũamũ

³⁷ Repana ñajũ'te Diochi'a cho'omasiche si'arũmũ cho'okũ'teta'ni repau'te Jesure cuasamanesinaa'me repana pã. ³⁸ Dios chũ'o kuakaisi'ku Isaías tocha jo'kasi'e kuache cho'osinaa'me repana. Repau tocha jo'kasi'e ija'che kuamũ:

Chũ'ure Paaku, mai kuache jachajũ cuasama'me pã.

Mũ'ũ masiche si'ache cho'o ñokũ'teta'ni jachame pã,

chiimũ. ³⁹ Pãipi cuasavesũjũna repau Isaías cheke ija'che tocha jo'kaasomũ:

⁴⁰ Ñakocaã ñamava'naja'ñe paapu chini jo'kaasomũ Dios.

Ûcuachi'a Repau chũ'o asavesache cho'oasomũ repanare.

Diopi jã'aja'ñe cho'ouna, "Iku maire vasoja'mũ", chiimapũ chũ'ure raima'me repana,

chiimũ tocha jo'kaasomũ.

⁴¹ Diopi ñokũna Jesús Masiũ pa'iche ñasi'kujekũ repau pa'iche'te kuaku jã'aja'ñe tocha jo'kaasomũ Isaías maire.

⁴² Reparũmũ judiõpã jainũko Jesuni cuhejũ cuasamanesinaa'me. Chekunata'ni jachama'ñe cuasasinaa'me repau'te. Ûcuachi'a repanare chũ'ũna te'ena cuasasinaa'me. Cuasanata'ni fariseopãire vajuchũjũ kuamanesinaa'me, "Kuarena fariseopãipi asa mai judiõpã chi'ivũ'e kakache'te ãsejũ", chini. ⁴³ Ûcuachi'a repanare pã pojoche'te na'a rua chiijũ kuamaneasome repana, "Kuato pojoja'mũ Dios maire", chiimapũ.

Jesús i'kache jachasi'e ro'i ro'ijachere kuamũ

⁴⁴ Ûcuarũmũ Jesús ujachũ'opi ija'che i'kasi'kuamũ:

—Pã chũ'ure cuasana chũ'urechi'a cuasama'me. Chũ'ure Raosi'kure Diore ùcuachi'a cuasame repana. ⁴⁵ Chũ'ũ pa'iche masina ùcuaja'che chũ'ure Raosi'ku pa'iche masime. ⁴⁶ Chũ'ũ Miañeja'ñe Pa'iku chejana raisi'kuamũ, pã chũ'ure cuasanapi chijacheja pa'ina pa'icheja'che cu'ache pa'imaneajũ chini. ⁴⁷ Chũ'ũ i'kache asanata'ni jachajũ cho'omanare, "Jachasi'e ro'iche pa'imũ", chisa chini cajesi'kuma'mũ chũ'ũ. Chũ'ure cuasanani chẽa paaku vati toa saiche'te ãsekasa chini cajesi'kuamũ chũ'ũ. ⁴⁸ Jã'ata'ni pã chũ'ũni cuhejũ chũ'ũ i'kache asana jachajũ cho'omanesi'e ro'ijanaa'me Dios pã ùcuauũko cho'osi'e ro'iche chũ'ũmucuse. ⁴⁹ Chũ'ũchi'a cuasache'te i'kama'mũ chũ'ũ. Ja'ku, chũ'ure Raosi'ku kuache'te i'kamũ chũ'ũ. ⁵⁰ Iere masimũ chũ'ũ: Ja'ku kuache'te chũ'ũpi i'kakũna pãipi asa chẽa cho'ona Repau pa'ichejana ai sani pa'ijanaa'me. Jã'ajekũna Ja'ku chũ'ure kuache'techi'a i'kaku'mũ chũ'ũ —chiisi'kuamũ repau.

13

Jesús repau neena cũ'are choamũ

¹ Reparũmũ pasuarũmũ tĩ'aumucuse pa'isi'kuamũ. Reparũmũ Jesús repau saijarũmũ tĩ'akũna masiasomũ icheja cheja pa'iche jo'ka Pũka'ku pa'icheja saijachere. Chũkũna'te repau neenare cheja pa'inare cuhama'ñe si'arũmũ rua cuasaku pa'isi'kuamũ repau.

²⁻⁴ Simón Iscariote mamakũni Judare aperũmũ vati aipi repau reko-chona cu'ache chũ'ũasomũ, Jesure cu'ache cho'ojanani jo'kaa'ku chini. Repau Jesús Pũka'ku Dios repau'te raosi'ena'me repau pa'icheja repau jo'e saijachena'me pã ùcuauũkore chũ'ũa'ku chini Pũka'ku repau'te

jo'kasi'e masiasomu. Jã'aja'ñe masakujı chukuna repau neenana'me ãu ãiu ñu'isi'kupi vñi repau sê'sevu ju'ikãa tito repau jiisaivuna toalla kãapi quëosi'kua'mu repau. ⁵ Quëo pi'ni totore'avana oko ro chukuna repau neena cü'are choa pi'ni ücuakãapi jose ta'nesökaisi'kua'mu repau.

⁶ Choaku saiü Simón Pedro cü'a choapi'rakuna ija'che i'kasi'kua'mu repau:

—Chu'ure Paaku, ¿chu'u cü'are choaja'u mu'u? —chiisi'kua'mu.

⁷ Chikuna Jesús i'kasi'kua'mu.

—Chu'u chura cho'оче vesumu mu'u. Na'a pa'isirumu masija'mu mu'u —chiisi'kua'mu repau.

⁸ Chikuna Pedro jo'e i'kasi'kua'mu repau'te.

—Chu'u cü'a choache üsemu chu'u —chiisi'kua'mu.

Chikuna Jesús i'kasi'kua'mu.

—Mu'u cü'a choache üseni chu'u neeku pa'imaneja'mu mu'u —chiisi'kua'mu.

⁹ Jã'aja'ñe i'kauna i'kasi'kua'mu repau.

—Jã'a pa'ito, Chu'ure Paaku, chu'ure cü'ana'me jãjña sïjopu peore choajũ'u —chiisi'kua'mu.

¹⁰ Chikuna i'kasi'kua'mu repau.

—Pãiu cucha pi'nisi'ku jo'e cuchache chiima'mu ücuare meno peocanivu cuchasi'kujeku. Cü'achi'a choache chiimu cha'o cha'casicü'ajekuna. Ücuaja'che musanukona rekoñoã cuchasinaja'ñe cu'achejê'e peonaa'me. Jã'ata'ni musanukonare ja'me pa'iku te'eu repau rekocho ücua cu'ache cuasaku pa'imü —chiisi'kua'mu repau.

¹¹ Repau'te cu'ache cho'ojanare jo'kajauni masakü, “Musanukonare ja'me pa'iku te'eu repau rekocho ücua cu'ache cuasaku pa'imü”, chiisi'kua'mu repau.

¹² Chukuna cü'a choa pi'ni repau sê'sevu ju'ikãa sacha jo'e puu ñu'iu i'kasi'kua'mu repau.

—¿Chu'u musanukonare cho'osi'e masiche? ¹³ Chu'ure musanukona, “Masü, Chukuna'te Paaku”, chiinaa'me. Jã'aja'ñe i'kaju ücuarepa i'kanaa'me musanukona. Musanukonare che'choku paaku'mu chu'u. ¹⁴ Musanukonare paakuta'ni cü'a choakaisi'kua'mu chu'u. Jã'ajekuna musanukona ücuaja'che chu'u cho'osi'ejache säiñechi'a cho'okaiju pa'ijũ'u. ¹⁵ Musanukonapi ña chëa cho'ojü paapu chini cho'o ñocuhasi'kua'mu chu'u musanukonare. ¹⁶ Cho'оче'te rupu cho'okaau chini chëa paacojñoku repau paaku'te na'a cajejaiche pa'ikuma'mu. Saocojñosi'ku ücuachi'a repau'te saosi'kure na'a cajejaiche pa'ikuma'mu. Ücuarepaa'me jã'a. Musanukona ücuaja'che chu'ure na'a cajejaiche pa'inama'me. Jã'ajekuna musanukonare chu'u cho'очеja'che säiñechi'a re'oja'che cho'okaiju pa'ijũ'u. ¹⁷ Musanukonapi chu'u i'kasi'ere asa chëa cho'ojü pani pojojü pa'ijanaa'me.

¹⁸ Jã'ata'ni musanukona ücuanukore i'kama'mu chu'u. Chu'u chëasina pa'iche masimu chu'u. Dios chu'o tocha jo'kasi'e ija'che kuamu:

Chu'ure ja'me ãu ãikuji cu'ache cho'oja'mu chu'ure, chiimu. Repa tocha jo'kasi'e ücuarepa ti'jñeja'mu. ¹⁹ Chuta'a repa tocha jo'kasi'e ti'jñemarumuna kuamu chu'u musanukonare, asa repapi ti'jñeuna, “Jesús Dios Raosi'kua'mu”, chiiju cuasaa'ju chini.

20 Pāi chũ'u saosinare pojona chũ'ure ũcuaja'che pojome. Pāi chũ'ure pojona chũ'u Ja'kũre ũcuaja'che pojome. Ūcuarepaa'me jā'a — chiisi'kũa'mũ repau Jesús.

Repau'te cu'ache cho'ojanare Judas jo'kajachere kũamũ Jesús
(Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)

21 Jā'aja'ñe i'ka pi'ni Jesús rua sumava'u pa'iu ija'che i'kasi'kũa'mũ: —Mũsanũkonare ja'me pa'ikũ chũ'uni cu'ache cho'oa'ju chini chũ'ure cuhenani jo'kaja'mũ. Ūcuarepaa'me jā'a —chiisi'kũa'mũ repau.

22 I'kakũna asa repauni vesũju sãĩñechi'a ñasinaa'me chũkũna repau neena. 23 Chũ'u repau neeku rua chiicojñokũ repau'te rã'uñe ñu'isi'kũa'mũ. 24 Ūcuarũmũ Simón Pedro chũ'ure Jesure rã'uñe ñu'ikũjekũna repau'te jo'kajauni sēniasa kũaa'kũ chini rupũ vevosi'kũa'mũ. 25 Vevouna sēesi'kũa'mũ chũ'u Jesure.

—Chũkũna'te Paakũ, ¿kauni i'kakũ mũ'u, mũ'ure cu'ache cho'ojanare jo'kajaure? —chiisi'kũa'mũ chũ'u.

26 Chikũna i'kasi'kũa'mũ repau.

—Pãmakarũ'te chũsa ĩsija'mũ chũ'u repau'te chũ'ure jo'kajaure — chiisi'kũa'mũ.

Chini pãmaka chũsa Simón Iscariote mamakũni Judani ĩsisi'kũa'mũ repau. 27 Pãmakare ĩsiuna koosirũmũ repau'te vati ai teana kakaa-somũ. Kakaũna Jesús repau'te i'kasi'kũa'mũ.

—Mũ'u cho'ojache pesa cho'ojaijũ'u —chiisi'kũa'mũ.

28 Jesús repau'te i'kasi'e ãu aĩju ñu'ina ũcuanaũko asavesusinaa'me. 29 Asavesũju ija'che cuasaasome te'ena: “Chũkũna chi'isi'e kuri paakaikũjekũna Judare pascua cho'ojamajñaruã koojaaũ chini saocosomũ Jesús”, chiisinaa'me. Chekũna ija'che cuasaasome: “Judapi chũova'na pa'iva'nare kurire ĩsia'kũ chini saocosomũ Jesús”, chiisinaa'me.

30 Repau Judas pãmaka koo ãni pi'ni vũni eta sanisõsi'kũa'mũ. Reparũmũ ñami pa'isi'kũa'mũ.

Mama chũ'uñe jo'kasi'ere kũamũ

31 Repau Judas etasirũmũ Jesús ija'che i'kasi'kũa'mũ:

—Chura chũ'u Dios Raosi'kũ peore Masiũ pa'iche ñoja'mũ Dios. Ūcuachi'a Repau chiiche'te chũ'upi jachama'ñe cho'o ñouna Repau peore masiche'te masijanaa'me pã. 32 Chũ'upi Repau peore Masiũ pa'iche'te cho'o ñouna Repau ũcuaja'che chũ'u peore Masiũ pa'iche cho'o ñoja'mũ. Chura ñoja'mũ Repau. 33 Asarepajũ'u, chũ'u chũ'iva'na. Mũsanũkonare rua jeerũmũ ja'me pa'ima'ñe jo'ka sanisõja'mũ chũ'u. Chũ'upi sanisõũna ku'ejanaa'me mũsanũkona chũ'ure. Jã'ajekũna chura mũsanũkonani judiõpã chũ'unare i'kasi'eja'che i'kamũ chũ'u: “Mũsanũkonare chũ'u saicheja saicu'amũ.” 34 Ie mamare chũ'u jo'kamũ chũ'u mũsanũkonare: Sãĩñechi'a oiju pa'ijũ'u. Chũ'u mũsanũkonare oicheja'che mũsanũkona ũcuaja'che sãĩñechi'a oiju pa'ijũ'u. 35 Mũsanũkonapi sãĩñechi'a oiju pa'ito pãipi ñani ũcuanaũko, “Jesús neenaa'me ina”, chiijanaa'me —chiisi'kũa'mũ repau Jesús chũkũna'te.

Pedro, “Repau'te ñama'kũa'mũ chũ'u”, chiijachere kũamũ Jesús
(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Lc 22.31-34)

36 Ūcuarũmũ Simón Pedro Jesure sēesi'kũa'mũ.

—Chukuna'te Paaku, ¿jeechejana saija'u mu'u? —chiisi'kua'mu.

Chikuna Jesús i'kasi'kua'mu.

—Chu'u saicheja saicu'amu mu'ure chura. Na'a pa'isirumata'ni saire'oja'mu mu'ure —chiisi'kua'mu repau.

³⁷ Chikuna Pedro i'kasi'kua'mu.

—Chukuna'te Paaku, ¿je'se pa'iana mu'una'me churana saicu'aku chu'ure? Pāipi mu'uni vanisōñu chiito chuenisōñejē'e vajuchuma'ñe mu'uni ũsechiiu chuenisōra chiimu chu'u, mu'upi chuenisōmanea'ku chini —chiisi'kua'mu repau.

³⁸ Chikuna Jesús i'kasi'kua'mu.

—¿Chuenisōkairepaja'u mu'u chu'ure? Jā'aja'ñe i'kasi'kuta'ni chuta'a kura chu'ima'tona pāipi sēejuna choteñoō, “Jesure ñama'kua'mu chu'u”, chijja'mu mu'u. Ūcuarepaa'me jā'a —chiisi'kua'mu Jesús.

14

Jesure cuasanachi'a Dios pa'icheja saijachere kuamu

¹ Ūcuarumu Jesús chukuna'te repau neenare i'kasi'kua'mu.

—Sumava'na pa'imanejū'u musanukona. “Diopi cho'okaiuna vajuchuma'ñe pañu”, chini Repauni masi cuasajū'u. Ūcuaja'che, “Iku Jesupi cho'okaiuna vajuchuma'ñe pañu”, chini chu'uni masi cuasajū'u.

² Chu'u Ja'ku pa'ichejare cnaamure vu'ña rua pa'imu. Jā'aja'ñe peoto kuara'asi'kua'mu chu'u musanukonare. Ūcuachejana sailu chu'u musanukona pa'ijavu'ñare care'vakasa chini. ³ Care'va pi'ni jo'e ichejana rani ũcuachejana saja'mu chu'u musanukonare, chu'u pa'ichejare ja'me sani paapu chini. ⁴ Chu'u saicheja saima'a masime musanukona —chiisi'kua'mu repau.

⁵ Chikuna Tomás i'kasi'kua'mu.

—Chukuna'te Paaku, mu'u saichejare vesuju repacheja saima'ajē'e vesume chukuna —chiisi'kua'mu.

⁶ Chikuna Jesús i'kasi'kua'mu.

—Chu'u Ja'ku pa'icheja saima'aja'ñe pa'iku'mu chu'u. Jā'ajekuna chu'ure cuasanachi'a Repau pa'icheja saijanaa'me. Ja'ku pa'iche ũcuarepare kuaku'mu chu'u. Chu'ure cuasanapi jūnisōsirumu Dios pa'icheja ai sani paapu chini chu'upi jo'kauna repanachi'a Repau pa'icheja ai sani pa'ijanaa'me. Chu'ure cuasamanata'ni Dios pa'icheja saimanejanaa'me. ⁷ Musanukonapi chu'u pa'iche masini Ja'ku pa'iche ũcuaja'che masira'ame. Churana Ja'ku pa'iche masime musanukona chu'ure ñanajeju —chiisi'kua'mu repau.

⁸ Chikuna Felipe jo'e i'kasi'kua'mu.

—Chukuna'te Paaku, mija'kuni ñojū'u chukuna'te. Ñoru po-josōjanaa'me chukuna —chiisi'kua'mu.

⁹ Chikuna i'kasi'kua'mu repau.

—Felipe, asarepajū'u. ¿Chu'ure musanukonare rua jeerumu ja'me pa'iku'te chu'u pa'iche chuta'a vesuku mu'u? Pāi chu'u pa'iche ñana Ja'ku pa'iche ũcuaja'che ñame. Jā'ata'ni, ¿je'sejekuna mu'u chu'ure, “Mija'kuni ñojū'u chukuna'te”, chiiku? ¹⁰ Chu'una'me Ja'ku ũcuate'eujache pa'inaa'me chukuna. ¿Jā'a musanukona cuasama'ñe? Chu'u i'kache chu'o chu'uchi'a cuasaku i'kachema'mu. Ja'ku kuachechi'a i'kaku'mu chu'u. Ūcuachi'a Repauji ja'me

pa'iu cho'okaiuna Repauchi'a cho'omasiche'te cho'okummu chu'u.
 11 Chu'u i'kasi'e jachamanejũ'u musanukona, "Chu'una'me Ja'ku
 ũcuate'euja'che pa'inaa'me chukuna", chiisi'e. Musanukonapi chu'u
 i'kasi'ere asa jachanijẽ'e chu'upi Diochi'a cho'omasiche'te cho'okuna
 ñani jachama'ne cuasajũ'u musanukona. 12 Chu'ure cuasana chu'u
 Diochi'a cho'omasiche cho'ocheja'che cho'ojanaa'me. Ũcuaja'che chu'u
 sanisõsirumu chu'u cho'osi'eja'che na'a rua vesache'te cho'ojanaa'me
 repana, chu'u Ja'ku pa'ichejana sakuna. Ũcuarepaa'me jã'a.
 13 Musanukonapi chu'u Ja'kuni sēejũ, "Chukuna'te Jesús neena-
 jejuna cho'okaijũ'u chukuna sēeñe", chiiju sēeto cho'okaija'mu chu'u,
 Repa peore Cho'omasikujeku musanukonare oiu cho'okaiche'te
 pãipi masia'ju chini. 14 Musanukonapi chu'uni ũcuache'te sēejũ,
 "Chukuna'te mu'u neenajejuna cho'okaijũ'u chukuna sēeñe", chiiju
 sēeto cho'okaija'mu chu'u musanukonare —chiisi'kua'mu repaũ Jesús.

"Dios Rekocho'te raoja'mu chu'u", chiimu Jesús

15 Ũcuarumu Jesús jo'e i'kasi'kua'mu.

—Musanukonapi chu'ure chini chu'u chũ'ũñe cho'ojũ pa'ijanaa'me.
 16-17 Ja'kuni sēekaimu chu'u musanukonare chu'u cho'okaicheja'che
 Cho'okaijarekocho'te Repaũ Rekocho'te chu'o ũcuarepa Kũarekocho'te
 raoa'ku chini, raõna musanukonani si'arumu ja'me pa'iu cho'okaiũ
 paaũ chini. Diore cuasamana Repaũ Rekocho cho'ochejẽ'e vesujũ
 Reparekocho pa'ichejẽ'e vesume. Vesujuna Repaũ Rekocho paacu'amu
 repanare. Dios Rekochoji musanukonare ja'me pa'iu musanukona
 rekoñoãre si'arumu ja'me Pa'ijarekocho pa'iche masijanaa'me
 musanukona.

18 'Musanukonare chuviva'nareja'che jo'kamaneja'mu chu'u.
 Jo'kaja'mu chu'u musanukonare. Jã'ata'ni jmamakarũ pani jo'e rani
 ja'me pa'ija'mu chu'u musanukonare. 19 Jmamakarũ pa'isirumu
 Diore cuasamana jo'e ñamanejanaa'me chu'ure. Musanukona
 chu'upi jũnisõsi'kuta'ni jo'e vajurakuna ñajanaa'me. Chu'u
 jũni vajuraisi'eja'che musanukona ũcuaja'che chu'ure cuasana
 jũnisõsinata'ni vajurani Dios pa'icheja ai sani pa'ijanaa'me. 20 Dios
 Rekocho musanukonare raumucuse chu'una'me Ja'ku ũcuate'euja'che
 pa'iche masiju musanukonare chu'u ja'me pa'ichena'me chu'ure
 musanukona ja'me pa'iche masijanaa'me musanukona repaumucuse.
 21 Chu'u chũ'ũñe asa jachama'ne cho'ona chiime chu'ure. Chu'ure
 chiinare Ja'ku ũcuaja'che chiimu. Chu'u ũcuaja'che repanare chiimũ
 chu'u pa'iche ñoja'mu masia'ju chini —chiisi'kua'mu repaũ Jesús.

22 Ũcuarumu cheku Judas, Iscariotema'kupi, ija'che i'kasi'kua'mu:

—Chukuna'te Paaku, mu'u pa'iche chukuna'techi'a ñoja'mu chi-
 isi'kua'mu. ¿Je'se pa'iuuna chekunare pãi ñomaneja'u? —chiisi'kua'mu
 repaũ.

23 Chikuna Jesús i'kasi'kua'mu.

—Pãi chu'ure chiina chu'u chũ'usi'e asa jachama'ne cho'ojanaa'me.
 Chu'u Ja'ku repanare chiimu. Chu'u Ja'kuna'me rani ja'me pa'ijanaa'me
 chukuna repanare. 24 Chu'ure cuhenata'ni chu'u chũ'ũñe asa jachaju
 cho'oma'me. Chu'uchi'a te'eũ cuasache'te i'kama'mu musanukonare.
 Chu'ure Raosi'ku Ja'ku kũachechi'a i'kaku'mu chu'u.

25 'Irumu musanukonare ja'me pa'irumuna teana iere peore i'kamũ
 chu'u. 26 Chu'u musanukonare cho'okaisi'eja'che Cho'okaijarekocho'te

Repaṁ Rekocho'te raoja'mṁ Dios. Raoṁna mṁsanṁkonare Dios chu'o peore che'choja'mṁ Reparekocho, mṁsanṁkonari chu'u i'kasi'ere cavesṁma'ñe cuasaju paarpṁ chini.

²⁷ 'Saipi'rakṁ mṁsanṁkona rekoñoäre pojorṁ pa'iche'te jo'kamṁ chu'u. Chu'ure cuasamana pojorṁ pa'icheja'chema'mṁ chu'u jo'kache. Vajuchṁma'ñe pa'ijṁ sumava'na pa'imanejṁ'u mṁsanṁkona. ²⁸ Chu'u i'kasi'e asasinaa'me mṁsanṁkona, "Saimṁ chu'u. Jā'ata'ni jo'e rani mṁsanṁkonare ja'me pa'ija'mṁ chu'u", chiisi'e. Mṁsanṁkonari chu'ure chiirepana pani chu'ure na'a rṁa Masikṁ Ja'ku pa'icheja chu'u saijache asa pojokaira'ame mṁsanṁkona. ²⁹ Chuta'a chu'u saimarṁmṁna jā'are kuamṁ chu'u mṁsanṁkonare, reparṁmṁpi t'i'aṁna chu'uni jachama'ñe cuasaa'ju chini.

³⁰ 'Chura jmanṁkorṁ kuache paamṁ chu'u mṁsanṁkonare. Chura chu'ure cuasamanare paakuji vati aipi chṁ'uṁna pāi raipi'rame, chu'uni chēa sa cu'ache cho'oñu chini. Chu'ureta'ni paama'kuamṁ repaṁ vati ai. ³¹ Ja'ku chṁ'usi'e peore cho'okṁ'mṁ chu'u, pāipi ña Ja'kure chu'u chiiche'te masia'ju chini. Re'omṁ. Jṁna, mṁañu — chiisi'kuamṁ repaṁ chṁkṁna'te repaṁ neenare.

15

Ḑcheñṁna'me repañṁ ka pa'icheja'che pa'iche'te kuamṁ

¹ Ūcuarṁmṁ Jesús chṁkṁna'te repaṁ neenani chu'vakṁ ija'che i'kasi'kuamṁ:

—Ḑcherepañṁ pa'icheja'che pa'ikṁ'mṁ chu'u. Chu'u Ja'kṁta'ni ṁcheñṁ paakuja'che pa'ikṁ'mṁ. ² Jā'ajekṁna repañṁ kapi ūcuamṁkapi ṁche kṁima'to tṁ'sesōmṁ Repaṁ repaka. Kṁitota'ni repañṁ care'vakṁjekṁ repakapi na'a rṁa kṁaṁ chini repaka pa'ikaruäre cu'akaruäre verisōmṁ. ³ Repañṁ kapi na'a rṁa kṁaṁ chini care'vakṁ cho'ocheja'che Dios mṁsanṁkona chu'u che'choche Dios chu'o asa chēana rekoñoäre ūcuaja'che care'vamṁ Dios, si'arṁmṁ na'a re'oja'che paarpṁ chini. ⁴ Chu'uni si'arṁmṁ cuasaju mṁsanṁkona rekoñoṁ chu'una'me pa'ijṁ'u. Chu'u mṁsanṁkonare si'arṁmṁ cuasaku mṁsanṁkonana'me pa'ija'mṁ. Ḑche kapi repañṁ'te su'imaneni ṁchecha'cha kṁima'mṁ. Ūcuaja'che mṁsanṁkonari chu'uni si'arṁmṁ cuasaju pa'imaneni re'oja'che pa'imanejanaa'me.

⁵ 'Ḑcheñṁ pa'icheja'che pa'ikṁ'mṁ chu'u. Mṁsanṁkona chu'ure cuasana repañṁ ka re'oja'che kṁiñeja'ñe pa'inaa'me. Mṁsanṁkona rekoñoṁ chu'una'me pani chu'upi mṁsanṁkonani ja'me pa'iu cho'okaiṁna si'arṁmṁ na'a re'oja'che pa'ijanaa'me. Chu'upi cho'okaima'to re'oja'che pa'imanejanaa'me mṁsanṁkona. ⁶ Mṁsanṁkona rekoñoṁ chu'una'me pa'imaneni ṁche ka kṁiṁanesika cho'ocojñojanaa'ñe cho'ocojñojanaa'me, pāi veri sējo jṁkṁna ṁosōñeja'ñe.

⁷ 'Mṁsanṁkona chu'ure cuasache'te ūhama'ñe chu'una'me pa'ijṁ chu'u che'choche'te cho'orṁ mṁsanṁkonare ṁache ūcuamṁche'te sēejṁ'u chu'ure. Sēeto ṁsija'mṁ chu'u. ⁸ Mṁsanṁkonari re'oja'che pa'ijṁna chekṁnari ñani, "Ina Jesús neena, Diopi cho'okaiṁna, re'oja'che pa'inaa'me", chini Diore pojojanaa'me repaṁ. ⁹ Chu'ure Ja'ku oicheja'che mṁsanṁkonare oimṁ chu'u. Chu'u oiche cuhema'ñe mṁsanṁkona rekoñoṁ chu'una'me pa'ijṁ'u. ¹⁰ Ja'ku chṁ'uñe

jachama'ñe cho'okujeku Repau oicojñokummu chu'u. Musanukona ũcuaja'che chu'u chũ'ũñe'te asa jachama'ñe cho'oni chu'u oicojñona pa'ijanaa'me.

¹¹ 'Musanukonapi chu'u pojoku pa'icheja'che si'arummu pojoju paaru chini jā'are peore i'kammu chu'u musanukonare. ¹² Ija'che paaru chini chũ'ummu chu'u musanukonare: Chu'u musanukonare oicheja'che sāiñechi'a oiju pa'ijũ'u. ¹³ Pāiu repau'te ja'me pa'ikujū repau'te cu'ache cho'ochete ũseku jūnisōñejē'e cuhema'ñe chuenisōkku repau'te ja'me pa'iku'te oirepamū repau. Oiu repau cho'okaisi'ēja'che cheke jo'e na'a rua oiu cho'okaichejē'e peomū. ¹⁴ Musanukonapi chu'u chũ'ũñe'te cho'oni chu'una'me pa'ijanaa'me musanukona. ¹⁵ "Chu'ure cho'ochete cho'okainaa'me ina", chiima'mmu chu'u chura musanukonare. Cho'ochete cho'okaina repanare paaku cho'ochete vesume, kuamauna. Chu'uta'ni, "Chu'ure ja'me pa'inaa'me ina", chiimū chu'u musanukonare. Jā'ajekuna chu'ure Ja'ku i'kasi'e peore kuasi'kuamū chu'u musanukonare. ¹⁶ Musanukonapi chēamanesinaa'me chu'ure. Chu'ua'mmu musanukonare chēasi'ku. Chēa paaku iere chũ'u jo'kamū chu'u: Si'arummu cuhama'ñe re'oja'che cho'ojū pa'ijũ'u, chekunapi ña chēa chu'uni cuasaa'ju chini. Jā'aja'ñe cho'ojū musanukonare uache'te Dioni sēeto cho'okaija'mmu Repau. ¹⁷ Ija'che paaru chini chũ'ummu chu'u musanukonare: Sāiñechi'a oiju pa'ijũ'u —chiisi'kuamū repau.

Pāi Diore cuasamana Jesurejē'e cuheju repau neenare cuheme

¹⁸ Ūcuarummu Jesús jo'e i'kasi'kuamū.

—Diore cuasamanapi musanukonare cuhejuna repa chũ'ure charo cuhesi'ere cuasajũ'u. ¹⁹ Musanukonapi Diore cuasamana pa'ito chiira'ame repa musanukonare repa pa'icheja'che pa'inajejuna. Aperummu repa cuasacheja'che cuasasinaa'me musanukona. Chura chu'upi musanukonare chēa paakuna repa cuasacheja'che cuasama'me musanukona. Jā'ajekuna repa musanukonare cuheme. ²⁰ Chu'u musanukonare ija'che i'kasi'e cavesumanejũ'u, "Cho'ochete cho'okaiku repau paaku'te na'a rua pa'ikumamū", chiisi'ere. Chu'ure cuheju cu'ache cho'ona musanukonare ũcuaja'che cuheju cu'ache cho'ojanaa'me. Chu'u chu'vache asa jachama'ñe cho'onapi musanukona chu'vache ũcuaja'che asa jachama'ñe cho'ojanaa'me. ²¹ Chu'u neenajejuna musanukonare jā'aja'ñe cho'ojanaa'me repa chũ'ure Raosi'ku pa'iche vesunajeju.

²² 'Chu'u repanare rani chu'vama'to repa cu'ache cho'ochete vesura'ame repa. Jā'ata'ni chura chu'upi rani chu'vakuna asasinajejuna, "Vesuju cho'osinaa'me chukuna", chiicu'ammu repanare. ²³ Pāi chu'ure cuhena chu'u Ja'kure ũcuachi'a cuheme. ²⁴ Chu'upi chekuna pāi cho'omanesi'e Diochi'a cho'omasiche'te rani cho'o ñoma'to ro'iche peora'asi'kuamū repanare. Jā'ata'ni chu'u cho'ochete ñasinata'ni chu'ure cuheme repa, chu'u Ja'kure ũcuachi'a. Jā'ajekuna ro'iche pa'imū repanare jachasinajejuna. ²⁵ Aperummu tocha jo'kasi'e Dios chu'o repa cho'ojachere ija'che kuamū:

Chu'ure rupū peoche cuheme repa, chiimū. Repa tocha jo'kasi'e ũcuare cho'ocuhame repa chũ'ure cuhena.

26 'Chu'upi sēkuna Ja'ku mʉsanʉkonare Repau Rekocho'te raoja'mu, mʉsanʉkonare cho'okaiu chu'o ũcuarepa Kuajarekocho'te. Raouna rani mʉsanʉkonare chu'u pa'iche'te kuaja'mu Reparekocho. 27 Mʉsanʉkona ũcuaja'che chu'u apeche'chorumu pi irumajatu'ka chu'ure ja'me pa'iju űanajeju chekunani kuaju pa'ijũ'u chu'u pa'iche'te —chiisi'kuu'mu repau Jesús.

16

1 Ũcuarumu Jesús jo'e i'kasi'kuu'mu.

—Chu'ure cuasache'te ũhasōmanea'ju chini mʉsanʉkonare jā'are peore kuamu chu'u. 2 Pāi mʉsanʉkonare chu'ure cuasanajeju na mai judiopa'i chi'ivũ'ña kakache ũsejanaa'me. Na'a pa'isirumu pāiu ũcuauakuji pāiu'te chu'ure cuasakuni vanisōni, “Diore cho'ochē cho'okaiku'mu chu'u”, chiiu cuasaja'mu. 3 Reparumu mʉsanʉkonare jā'aja'ñe cho'ojana chu'urejē'e Ja'kurejē'e vesunajeju jā'aja'ñe cho'ojanaa'me repa na mʉsanʉkonare. 4 Jā'ajekuna mʉsanʉkonare churana teana peore kuamu chu'u jā'a, jā'aja'ñe cho'orumu ti'aru, “Maire Paaku kuasi'epi ti'ñecuhamu maire”, chiiju cuasaa'ju chini —chiisi'kuu'mu repau.

Dios Rekocho cho'okaijachere kuamu

Ũcuarumu Jesús jo'e i'kasi'kuu'mu.

—Chu'u apeche'chorumu mʉsanʉkonani ja'me pa'iu chuta'a saimau mʉsanʉkonare ti'jñejañe kuamanesi'kuu'mu chu'u. 5 Chura chu'ure Raosi'kuni ja'me pasa chini co'imū chu'u. Te'eujē'e mʉsanʉkona chu'ure, “¿Jeechejana saiku mu'u?”, chiima'me. 6 Chu'upi mʉsanʉkonani chu'u saijachena'me mʉsanʉkonare ti'jñejañe kuaua suma'mu mʉsanʉkonare. 7 Chu'u saima'to Dios Rekocho mʉsanʉkonare ja'me pa'iu Cho'okaijarekocho raimaneja'mu mʉsanʉkona rekoñoā. Chu'upi sanita'ni Dios Rekocho raoja'mu. Jā'ajekuna chu'upi mʉsanʉkonani jo'ka sanisōru, na'a re'oja'mu mʉsanʉkonare. Ũcuarepaa'me jā'a. 8 Dios Rekochoji rani pāi rekoñoāna kuakuna repa na rekoñoā cu'ache pa'iche cuasa masijanaa'me repa na. Ũcuachi'a Dios chiiche rūhiñe pa'iche Repau Rekochoji kuakuna masijanaa'me repa na. Ũcuachi'a cu'ache cho'ochē ũhamana ro'ijache Dios Rekochoji kuakuna masijanaa'me repa na. 9 Dios Rekochoji kuaua, “Jesucristoni cuasamaru cu'ache cho'uju pa'ime mai”, chiiju masijanaa'me pāi. 10 Chu'u Ja'ku pa'ichejana co'isōna pāi chu'ure jo'e űamanejanaa'me. Jā'ata'ni Dios Rekochoji kuaua chu'u rūhiñe pa'iche masijanaa'me repa na. 11 Chu'upi icheja cheja pa'inare chũ'ukuni vati aini cajejanisōna repa na cu'ache cho'oku pa'iche peore ro'ija'mu repa na. Jā'a peore masijanaa'me pāi, Dios Rekochoji kuaua.

12 'Chu'o na'a ruu i'kache paamu chu'u. Jā'ata'ni chura kuama'mu chu'u. Churana teana kuatojē'e asa chēamanera'ame mʉsanʉkona. 13 Dios Rekochoji chu'o ũcuarepa Kuarekochoji rani Dios chu'o ũcuarepare peore karama'ñe kuaua asa masijanaa'me mʉsanʉkona. Jā'ata'ni Reparekocho Te'erekocho cuasaku kuamaneja'mu. Asasi'echi'a kuaja'mu na'a pa'isirumu ti'jñejañere. 14 Dios Rekochoji chu'u i'kachena'me chu'u cho'ochē kuaua asa chu'u

Masiu pa'iche masijanaa'me musanukona. ¹⁵ Ja'kupi i'kauna asa jo'e ũcuare i'kamũ chũ'ũ. Jã'ajekuna, "Chũ'ũ i'kachena'me chũ'ũ cho'оче Dios Rekochoji kuauna asa chũ'ũ Masiu pa'iche masijanaa'me musanukona", chiisi'kua'mũ chũ'ũ musanukonare.

¹⁶ Jmamarũ pa'isirũmu musanukona chũ'ũre ñamanejanaa'me. Jã'ata'ni jmamarũ pani jo'e ñajanaa'me musanukona chũ'ũre. Ja'ku pa'ichejana co'imũ chũ'ũ —chiisi'kua'mũ repaũ.

Chura sumava'na pa'ina na'a pa'isirũmu pojoju pa'ijanaa'me musanukona

¹⁷ Jã'aja'ñe i'kauna asa chũkuna repaũ neena te'ena sãĩnechi'a ija'che séesinaa'me:

—¿Je'sere i'kaku jã'ũ maire? "Jmamarũ pa'isirũmu musanukona chũ'ũre ñamanejanaa'me. Jã'ata'ni musanukona chũ'ũre jmamarũ pani jo'e ñajanaa'me. Ja'ku pa'ichejana co'imũ chũ'ũ", chiisi'kua'mũ. ¹⁸ Repaũ, "Jmamarũ", chiisi'e, ¿je'se chiiku jã'a? Repaũ i'kache asavesũme mai —chiisinaa'me repaũ. Asavesũju repaũni sēniasañũ chiinata'ni sēemanesinaa'me.

¹⁹ Repaũ'te sēni asañũ chiiche'te masiku i'kasi'kua'mũ repaũ.

—Chũ'ũ musanukonare, "Jmamarũ pa'isirũmu musanukona chũ'ũre ñamanejanaa'me. Jã'ata'ni musanukona chũ'ũre jmamarũ pani jo'e ñajanaa'me", chiisi'ere asavesũju, ¿sãĩnechi'a sēniasañũ pa'iche musanukona? ²⁰ Ũcuachi'a chũ'ũre cu'ache ti'jñeuna ña otare oiju sumava'na pa'ijanaa'me musanukona. Chũ'ũre cuasamanata'ni pojoju pa'ijanaa'me. Musanukona sumava'na pa'isinata'ni na'a pa'isirũmu pojoju pa'ijanaa'me. Ũcuarepaa'me jã'a. ²¹ Romio chĩipi'rani ruarepa asikuna oimo, reparũmupi tĩ'auna. Jã'ata'ni repao jñaasirũmu chĩiva'uni pojoko repao'te asisi'eje'e cuasama'mo. ²² Jã'aja'ñe pa'ime musanukona. Chura sumava'na pa'ime. Jã'ata'ni musanukonani jo'e ñara chini raija'mũ chũ'ũ. Reparũmu repao romio pojocheja'che rua pojojanaa'me musanukona. Pã'i te'eu'tereje'e ũsecu'aja'mũ musanukona pojoche.

²³ Reparũmũta'ni musanukona chũ'ũre jmamarũje'e chũ'o sēniasamanejanaa'me. Reparũmu musanukonapi chũ'ũ Ja'kuni, "Chũkuna Jesús neenaa'me. Chũkuna sēeñe cho'okaijũ'ũ", chiiju ũcuarepaa'me sēeto cho'okaija'mũ Repaũ. Ũcuarepaa'me jã'a. ²⁴ Irũmũjatũ'ka musanukona, "Chũkuna Jesús neenajeju chũkuna sēeñe cho'okaijũ'ũ", chiiju Diore jmamarũje'e sēemanaa'me. Churata'ni Ja'kuni jã'aja'ñe sēejũ'ũ. Sēeto cho'okaija'mũ Repaũ, musanukonapi pojoju paapũ chini. Ũcuarepaa'me jã'a —chiisi'kua'mũ repaũ.

Diore cuhenare Jesucristo na'a rua masiku pa'iche'te kuamu

²⁵ Ũcuarũmu Jesús jo'e i'kasi'kua'mũ.

—Musanukonare Ja'ku pa'iche'te kuaku vesache chũ'ũ cuasacheji kuasi'kua'mũ chũ'ũ. Na'a pa'isirũmũta'ni Ja'ku pa'iche jã'aja'ñe kuama'ñe te'erũhiñe kuaja'mũ chũ'ũ. ²⁶⁻²⁷ Reparũmu musanukonare uache'te Dioni sēni, "Jesús neenaa'me chũkuna. Jã'ajekuna chũkuna sēeñe cho'okaijũ'ũ", chiijanaa'me musanukona. Reparũmu musanukonani Ja'kupi oiu ũcuare cho'okasa chĩũna, "Repana sēeñe cho'okaijũ'ũ", chiĩmaneja'mũ chũ'ũ Ja'kure. Musanukonapi chũ'ũni

chiiju, “Dios Raosi'kua'mu iku”, chini cuasanajejuna musanukonare oiu cho'okaija'mu Ja'ku. ²⁸ Ja'ku pa'icheja pa'isi'kupi icheja chejana cajesi'kua'mu chu'u. Chura icheja cheja pa'isi'kupi jo'ka Ja'ku pa'ichejana co'ipi'ramu chu'u —chiisi'kua'mu repau.

²⁹ Chikuna chukuna repau neena i'kasinaa'me.

—Churata'ni mu'u aperumu i'kasi'ejache i'kama'ne te'eruhi'ne i'kamu mu'u, asamasire'oche. ³⁰ Peore masiku'mu mu'u. Masime chukuna chura ja'a. P'ai ucuanuko cuasache masiku'mu mu'u. Ja'ajekuna pai, “¿Ûquere musanukona chu'ure se'nu chiiche?”, chi-ima'kua'mu mu'u. Mu'upi ja'aja'ne pa'ina, “Dios Raosi'kua'mu iku”, chiinaa'me chukuna mu'ure —chiisinaa'me chukuna.

³¹ Chitena Jesus i'kasi'kua'mu.

—Chura musanukona chu'ure cuasarepame. ³² Ja'ata'ni musanukona jmamakarū pa'isirumu vajuchuju te'enachi'a chu'ure te'eu'te jo'ka musanukona vu'ñana co'isōjanaa'me. Te'eva'ure jo'ka co'isōcojñosiva'uta'ni chu'uni Ja'kupi ja'me pa'ina te'eva'u pa'imateja'mu chu'u. ³³ Musanukonare chu'ure cuasanajejuna ja'are i'kamū chu'u, asa re'oja'che pojoju paapu chini. Diore cuasamana musanukonare cu'ache cho'ojanaa'me. Cu'ache cho'ocojñojanata'ni vajuchuma'ne pojoju re'oja'che pa'ijū'u musanukona. Diore cuhenare na'a cajejaiche pa'ikujeku musanukonare cho'okaija'mu chu'u —chiisi'kua'mu repau Jesus.

17

Jesús repau neenare Diore seekaiche'te kuumu

¹ Ja'aja'ne i'kacuha Jesus cunaumure mu'ne ñaku ija'che i'kasi'kua'mu:

—Ja'ku, mu'u chiisirumu ti'acuhamu. Mu'upi chu'u peore Masiu pa'iche pa'ire cho'o ñojū'u. Chu'u ucujaja'che mu'u peore Masiu pa'iche cho'o ñora. ² Chu'ure mu'u chiire pa'ire ucuanukore chū'ua'ku chini jo'kasi'kua'mu mu'u. Chu'upi paaku chū'ua'ku chini mu'u chēa jo'kasinare mu'u pa'icheja sani pa'iche'te jo'kamū chu'u. ³ Mu'ure Diorepau'te Ūcuate'eu'te cuasaju chu'ure mu'u Raosi'kure Jesucristo'te cuasana mu'u pa'ichejare ai sani pa'ijanaa'me.

⁴ Mu'u, “Chejana sani cho'ojū'u”, chiisi'ere chu'upi ichejare chejare rani pa'iu cho'o pi'niuna ña mu'u peore Masiu pa'iche masime pai. ⁵ Ja'ku, chura chu'ure chuta'a cheja cho'omarumupi vaa mu'una'me pa'iu chu'u aperumu chū'usi'ejachere jo'e jo'kajū'u chu'ure, ucujaja'che chu'upi jo'e chū'uku paau chini.

⁶ P'ai mu'ure cuasamanesinapi chura mu'uni cuasajuna chu'uni chēa jo'kasi'kua'mu mu'u, chu'upi paaa'ku chini. Mu'u pa'iche'te kuasi'kua'mu chu'u repanare, asa masia'ju chini. Mu'u neenaa'me repana. Chu'upi paaa'ku chini chu'uni jo'kasi'kua'mu mu'u repanare. Mu'u chū'ūne asa jachama'ne cho'ome repana. ⁷ Chu'u che'chochena'me chu'u pa'iche peore mu'u jo'kasi'ea'me. Chura masime repana ja'a. ⁸ Mu'u chu'ure kuasi'e chu'upi kuauna asa chēasinaa'me repana. Ja'ajekuna chu'ure, “Dios pa'icheja raisi'kua'mu iku. Dios Raorepasi'kua'mu”, chiiju masime repana.

⁹ Mu'uni seekaimu chu'u repanare. Mu'ure cuasamanareta'ni seekaima'mu chu'u. Chu'upi paaa'ku chini mu'u chēa jo'kasinarechi'a

sēekaimu chu'u, mu'u neenajejuna. ¹⁰ Chu'u neenare ūcuanukore ja'me paaku'mu mu'u. Chu'u ūcuaja'che mu'u neenare ūcuanukore ja'me paaku'mu. Repanapi re'oja'che pa'ijuna ñani, "Inare Paaku Jesucristo peore masiku'mu", chiijanaa'me pāi.

¹¹ 'Icheja cheja na'a jeerumu pa'imaneja'mu chu'u. Mu'u pa'ichejana co'ipiracuhamu chu'u. Repanata'ni sailairo ichejare chejare pa'iju pa'ijanaa'me. Ja'ku, re'oku'mu mu'u. Repanare mu'u chu'ure jo'kasinare mu'upi peore Masikuji kuirajũ'u, mai ūcuate'eu pa'icheja'che repanapi ūcuate'euja'che paapu chini. ¹² Mu'upi cho'okaiuna chu'u neenani ja'me pa'iu kuiraku pa'iku'mu chu'u, mu'ure cuasache'te ūhasō cho'osōmanea'ju chini. Jā'ata'ni cho'osōjau te'eu pa'imu. Repau cho'oku cho'osōjañere kuañu chini Dios chu'o kuana tocha jo'kasi'epi ūcuarepa ti'ñeja'mu repau'te. Chekūnareta'ni te'eu'terejē'e cho'osōmanesi'kuu'mu chu'u.

¹³ 'Chura mu'u pa'ichejana saipiramu chu'u. Jā'ata'ni chuta'a ichejare chejare pa'iu chu'u neenani iere peore i'kamū chu'u, repanapi chu'u pojoku pa'icheja'che cuhama'ñe pojou paapu chini. ¹⁴ Mu'u chu'ure kuasi'e chu'o kuasi'kuu'mu chu'u repanare. Mu'ure cuasamana cuasacheja'che cuasama'kuu'mu chu'u. Chu'u neena ūcuaja'che repana cuasacheja'che cuasamanaa'me. Jā'ajekuna mu'ure cuasamana cuheme repanare. ¹⁵ Mu'upi repanani tiichejana saa'ku chini sēema'mu chu'u. Rupu mu'upi vati repanare cu'ache cho'ora chiiche'te ūsea'ku chini sēekaimu chu'u repanare. ¹⁶ Mu'ure cuasamana cuasacheja'che cuasama'kuu'mu chu'u. Chu'u neena ūcuaja'che repana cuasacheja'che cuasamanaa'me. ¹⁷ Mu'u chu'o ūcuarepaa'me. Repanare che'chojũ'u repachu'o, asa chēa mu'u chũ'ñe'te cho'ojū re'oja'che paapu chini. ¹⁸ Mu'u chu'ure icheja raosi'ejā'che chu'u repanare mu'u chu'ore si'achejña ku'ijū chu'vajū paapu chini saoja'mu. ¹⁹ Chu'u neenapi ña chēa chu'u cho'ocheja'che mu'u chũ'ñe'te cho'ojū paapu chini mu'u chũ'ñechi'a cho'oku'mu chu'u.

²⁰ 'Repanarechi'a sēekaima'mu chu'u. Repanapi chu'vajuna asa chēa chu'ure cuasajanare ūcuachi'a sēekaimu chu'u. ²¹ Mu'una'me chu'u ūcuate'euja'che pa'inaa'me mai. Ja'ku, mu'uni sēmū chu'u, chu'u neenapi mai ūcuate'eu pa'icheja'che ūcuate'euja'che paapu chini, ūcuachi'a maina'me si'arumu ūcuate'euja'che paapu chini. Jā'aja'ñe pa'ijuna repana re'oja'che pa'iche'te ñani mu'ure cuasamana, "Jesús inare paaku Dios Raosi'kuu'mu", chiijanaa'me. Jā'aja'ñere chiimū chu'u. ²² Mu'u chu'ure ĩsisi'ejā'che chu'u neenare jo'kamū chu'u, repanapi mai ūcuate'eu pa'icheja'che ūcuate'euja'che paapu chini. ²³ Repanare ja'me pa'iku'mu chu'u. Mu'u ūcuaja'che chu'ure ja'me pa'iku'mu. Pāipi mu'ure cuasamanapi repanapi ūcuate'euja'che pa'ijuna ña, "Jesús Dios Raosi'kuu'mu; Repau Mamaku'te oicheja'che oimū Dios inare", chiiju masia'ju chini.

²⁴ 'Ja'ku, mu'u chu'ure paaaku chini jo'kasinare chu'u sani pa'ijachejare mu'u pa'ichejare sani ja'me paapu chiimū chu'u, chu'u Masiu pa'iche'te ñaju paapu chini. Mu'u chu'ure chuta'a cheja cho'omarumupi vna oikujeku chu'uni Masiu pa'iche jo'kasi'kuu'mu. ²⁵ Ja'ku, re'oku'mu mu'u. Mu'ure cuasamana mu'u pa'iche vesume. Chu'uta'ni masimū. Chu'u neena ūcuaja'che mu'u chu'ure raosi'e

masime. ²⁶ Mũu pa'iche kuasi'kua'mu chu'u repanare. Ūcua cuhama'ne kuaku pa'ija'mu chu'u, repanapi mu'u chu'ure oicheja'che saĩnechi'a oiju paapu chini. Repana rekoñoare ja'me pa'ija'mu chu'u —chiisi'kua'mu repau.

18

Jesure chēasi'ere kʷamu

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)

¹ Jesús Diore sēni pi'nisiramu chukuna repau neena ūcuauna'me eta sani Cedrón chiara'charu chekukā'kona jē'esinaa'me. Jēni sani olivo sūkiñuā pa'ichejana tī'asinaa'me chukuna. ² Aperamu chukuna Jesuna'me si'arumu chi'isichejajekuna Judas masisi'kua'mu repacheja, pāipi cu'ache cho'oa'ju chini Jesure jo'kajau. ³ Jā'ajekuna Judapi sauna Jesuni chēajaapu chini phairipāi chū'una fariseopāina'me Dios vu'e pē'jekainani chū'uasome. Chū'urena Jesús pa'ichejana Dios vu'e pē'jekainana'me sōtaopāi Judapi rakuna vaichena'me uoñoāna'me uopuā rajū raisinaa'me. ⁴ Ūcuaramu Jesús repau'te ti'jñejañe peore masikujeku repanare eta tijña sēesi'kua'mu.

—¿Neeni ku'eche musanukona? —chiisi'kua'mu repau.

⁵ Chikuna i'kasinaa'me repana.

—Nazaret vu'ejoopo cakuni Jesuni ku'eme chukuna —chiisinaa'me. Chitena i'kasi'kua'mu repau.

—Ūcuau'mu chu'u —chiisi'kua'mu.

Repau Judas Jesure cu'ache cho'oa'ju chini rasi'ku ūcuanana'me pa'isi'kua'mu. ⁶ Jesupi, “Ūcuau'mu chu'u”, chikuna asa teana cho'je co'iche tāisinaa'me repana. ⁷ Cho'je co'iche tāijuna repanare jo'e i'kasi'kua'mu repau.

—¿Neeni ku'eche musanukona? —chiisi'kua'mu.

Chikuna jo'e i'kasinaa'me repana.

—Nazaret vu'ejoopo cakuni Jesuni ku'eme chukuna —chiisinaa'me repana.

⁸ Chitena Jesús jo'e i'kasi'kua'mu.

—“Ūcuau'mu”, chinicuhasi'kua'mu chu'u musanukonare. Chu'ure ku'eni inare chu'u neenareta'ni chēamanejū'u, sani paapu —chiisi'kua'mu repau.

⁹ Aperamu Jesús Puka'kuni sēeu ija'che i'kasi'kua'mu: “Ja'ku, chu'upi paaku chū'ua'ku chini mu'u chu'ure jo'kasinare te'eu'terejē'e cho'osōmanesi'kua'mu chu'u”, chiisi'kua'mu. Jā'ajekuna aperamu repau i'kasi'epi ūcuarepa ti'jñea'ku chini, “Inare chekunareta'ni chēamanejū'u sani paapu”, chiisi'kua'mu repau. ¹⁰ Ūcuaramu Simón Pedro va'ti paakujeku ruta judío phairi aire cho'oche cho'okaiku Malco'te cājoro uajajūtu cakā'ko pa'icājoro'te tēo vatosi'kua'mu. ¹¹ Tēouna Jesús repau'te Pedro'te i'kasi'kua'mu.

—Repava'ti jo'e juojū'u. Ina chu'ure cu'ache cho'ojache Ja'ku jo'kasi'ea'me. Ja'ku jo'kasi'e cuhema'mu chu'u —chiisi'kua'mu repau.

Jesure vēe Anás vu'ena sasi'ere kʷamu

¹² Ūcuaramu repana sōtaopāi repanare chū'ukuna'me judiopāi chū'una chēa vēesinaa'me repau'te Jesure. ¹³ Chēa vēe repau'te charo Anás vu'ena sasinaa'me repana. Reparumu Caifás Anás mamakoni

paasi'kua'mu. Repau Caifás repaũsurumu judío phairi ai pa'isi'kua'mu. ¹⁴ Aperumu repau Caifás judiõpãi chũ'unare ija'che chu'vaasomu: "Maipi Jesús cho'оче'te ãsemapu jainuko chuenisõto cu'amu. Pãi ũcuanuko chuenisõmanea'ju chini cho'okuchi'a ũcuate'eu chuenisõto na'a re'omu", chinasomu.

Pedro, "Jesús neekuma'mu chu'u", chiisi'ere kumu
(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)

¹⁵ Jesuni sasõjuna chũkuna repau neena Simón Pedrona'me chu'u cho'jepi tuhasinaa'me repanare. Tuha judío phairi ai vu'e sa'navu cararipuna cuaajuna ja'me kakasi'kua'mu chu'u phairi ai masicojõokujeku. ¹⁶ Pedrota'ni kakama'ne jatisa'aro kueñena canakasi'kua'mu. ũcuarumu chu'u Jesús neeku jo'e eta repavu'e cho'omajñaruã cho'okaio jatisa'aro ñakaikoni sũeuna vataona Pedro'te cuaosi'kua'mu chu'u. ¹⁷ Jã'aja'ne vata cuaoko ña i'kasi'koa'mo repau Pedro'te.

—¿Jesús neekuma'ku mu'u? —chiisi'koa'mo repau.

Chiiona i'kasi'kua'mu repau.

—Pãamu. Jã'u neekuma'mu chu'u —chiu joresi'kua'mu repau.

¹⁸ Reparumu rua susukuna toa suha rũhiso'koro nukaju kũhisinaa'me repavu'e cho'оче cho'okainana'me Dios vu'e pẽ'jekaina. ũcuaja'che Pedro repanare ja'me nukaku kũhisi'kua'mu.

Phairi ai Jesure chu'o sũesi'ere kumu
(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Lc 22.66-71)

¹⁹ ũcuarumu judío phairi ai Jesure repau che'chochena'me repau neena pa'iche sũesi'kua'mu. ²⁰ Sũeuna Jesús i'kasi'kua'mu.

—Pãi ũcuanuko asaju'te judiõpãi chi'ivu'ñana kaka che'chosi'kua'mu chu'u. Chekurumu Dios vu'ena kaka che'chosi'kua'mu, repana judiõpãi si'arumu chi'ivu'ñana. Rope'e che'chomanesi'kua'mu chu'u. ²¹ Chu'ure sũemanajũ'u. Chu'u i'kache asasinani sũeniasajũ'u. Chu'u i'kasi'e masime repana —chiisi'kua'mu repau.

²² Jesupi jã'aja'ne i'kauna Dios vu'e pẽ'jekaiku pãi chũaku kueñere nukaku Jesure chiana vaiu ija'che i'kasi'kua'mu:

—¿Je'se pa'ũna mu'u ikure phairi aire jã'aja'ne i'kaku? —chiisi'kua'mu.

²³ Chikuna Jesús i'kasi'kua'mu.

—¿Ëquere chu'u cu'ache i'kare? Chu'u cu'ache i'kasi'e pa'ito kuajũ'u. Jã'ata'ni, ¿je'se cuasaku mu'u chu'ure cu'ache i'kamanesi'kure vaiku? —chiisi'kua'mu repau.

²⁴ Chikuna Anás repau'te Jesure vũesi'e chuta'a josema'kuni judío phairi ai Caifás vu'ena mu'vaa'ju chini chũ'usi'kua'mu.

Pedro jo'e, "Jesús neekuma'mu chu'u", chiisi'ere kumu
(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)

²⁵ ũcuarumu Pedro'te nukaku kũhikuni ija'che sũesinaa'me repana: —¿Jesús neekuma'ku mu'u? —chiisinaa'me.

Chiijuna Pedro jachaku,

—Pãamu. Jã'u neekuma'mu chu'u —chiisi'kua'mu.

²⁶ Jã'api phairi aire cho'оче cho'okaikaji cãjoro tẽo vatocojõnosi'ku majapãiuji i'kasi'kua'mu Pedro'te.

—Mũ'ure olivo sũkiñũã pa'ichejana Jesuna'me pa'ikũni ñasi'kua'mũ chu'u —chiisi'kua'mũ.

²⁷ Chikuna Pedro jo'e jachasi'kua'mũ. Jachatona kura chu'isi'kua'mũ.

Pilato ti'jñeñe Jesure nũko chu'o sēesi'ere kwamũ

(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Lc 23.1-5)

²⁸ Ūcuarũmũ judiõpã chũ'una ñatapi'ratona Jesure Caifás vũ'e pa'isi'kũre Romapã chũ'ũkũ Pilato vũ'ena mũvasinaa'me. Mũva tĩ'a judiõ peona vũ'ejekuna cu'are cuhejũ kakamanesinaa'me repana pascua ãijañere ãure ãñũ chini. Aperũmũ repana aipãipi pascua tĩ'api'rarũmũ judiõ peona vũ'ña kakache ũseasome. Jã'ajekuna repanapi ũcuavũ'ena kakaru pascua ãiñe ãũ ãicu'ara'amũ, repanapi cu'are paajũna. ²⁹ Jã'ajekuna Pilato repanare ve'sena eta i'kasi'kua'mũ.

—¿Ūquere cu'ache cho'õna mũsanũkona ikũre rare? —chiisi'kua'mũ repau.

³⁰ Chikuna i'kasinaa'me repana.

—Chũkuna ikũre cu'ache cho'õmanesi'kũ pa'ito ramanera'asinaa'me —chiisinaa'me repana.

³¹ Chitena Pilato i'kasi'kua'mũ.

—Ikũre mũsanũkonapi sa mũsanũkona aipã chũ'ũ jo'kasi'epi cu'ache cho'õjũ'ũ —chiisi'kua'mũ.

Chikuna i'kasinaa'me repana.

—Chũkuna judiõpã pãiu'te te'eũ'terejẽ'e vanisõñe jo'kacojñõmanesinajejũna cu'ache cho'onare vanisõñũ chiitojẽ'e vaicu'akũ'mũ —chiisinaa'me.

³² Jã'aja'ñe cho'õjũna Jesús i'kasi'e repau, “Kurususẽ'vero jẽ'jo vẽasõjanaa'me chu'ure”, chiisi'e ti'jñepi'rasi'kua'mũ. ³³ Pilato jo'e kaka Jesure soni rao i'kaasomũ.

—¿Mũ'ũ judiõpã ũcuauũkore chũ'ũkũ'ũ? —chiniasomũ.

³⁴ Chikuna Jesús i'kaasomũ.

—¿Mũ'ũ te'eũ cuasache'te sēekũ mũ'ũ chu'ure? Rupũ chekunapi kuajũna asasi'ere, ¿jã'aja'ñe sēekũ mũ'ũ chu'ure? —chiniasomũ repau.

³⁵ Chikuna Pilato i'kaasomũ.

—Judiõpãũma'mũ chu'ũ. Mũ'ũ majapã judiõpãipi judiõ phairipã chũ'ũnana'me rasinaa'me mũ'ure. ¿Ūquere mũ'ũ cho'õ? —chiniasomũ repau.

³⁶ Chikuna Jesús i'kaasomũ.

—Pã chũ'ũkuta'ni icheja canare chũ'ũma'kua'mũ chu'ũ. Chu'ũpi icheja canare chũ'ũkũ pa'ito chu'ũ neenapi chu'ure sa judiõpã chũ'ũnani jo'kamanea'jũ chini ũsejũ cavajũ vaira'asinaa'me. Icheja canare chũ'ũkũma'mũ chu'ũ —chiniasomũ repau.

³⁷ Chikuna Pilato sēniasomũ repau'te.

—¿Jã'a pa'ito mũ'ũ pã chũ'ũkũ'ũ? —chiniasomũ.

Chikuna Jesús i'kaasomũ.

—Jũjũ, mũ'ũ i'kache ũcuarepaa'me. Pã chũ'ũkũ'mũ chu'ũ. Cũnaũmũ pa'isi'kũpi icheja chejana pãio jñaacõjñõsi'kua'mũ chu'ũ Dios pa'iche'te chu'o ũcuarepare kuara chini. Dios pa'iche masiñũ chinachi'a chu'ũ kũache ũcuarepa jachama'ñe asa chẽame —chiniasomũ repau.

³⁸ Chikuna Pilato jo'e i'kaasomũ.

—¿Ëqnea'che já'a, chu'o ùcuarepa kuache? —chiniasomu repau.

*Pái Jesure vanisõñe chũ'usi'ere kuamu
(Mt 27.15-31; Mr 15.6-20; Lc 23.13-25)*

Repau'te sēni pi'ni Pilato jo'e eta i'kasi'kuamũ repanare judiõpāi chũ'unare.

—Ikure repau cu'ache cho'osi'ere kuakuna asara chini chu'o sēniasasi'kuamũ chu'u. Já'ata'ni chu'u cuasato jmamakarujē'e repau cu'ache cho'osi'e peomu. Musanukona, “Cu'ache cho'okũ'mũ iku”, chiiche cho'oma'kuamũ. ³⁹ Pascuarũmu tĩ'ato úsurũmu pa'iche chēacojñosi'kure te'eu'te etoku'mũ chu'u, musanukona etojũ'u chiikuni. ¿Ikuni judiõpāi chũ'ukuni etojũ'u chiiche musanukona? —chiisi'kuamũ repau.

⁴⁰ Chikuna asa ùcuanuko cuiju i'kasinaa'me repana.

—Etomanejũ'u já'ure. Barrabani etokaijũ'u chukuna'te —chiiju cuisinaa'me repana.

Repau Barrabás ñaaũ paniasomu.

19

¹ Repanapi já'aja'ñe i'kaju cuirena Pilato Jesuni sa suĩ'suea'ju chini chũ'uasomu. Chũ'unana sõtaopāipi sa suĩ'sueasome repau'te.

² Ûcuachi'a miu tuhivũ cho'o Jesús sījopũna tuo kãa pāi chũ'unana ju'ikãare chimaajakãare sachaasome repau'te. ³ Sacha pi'ni repau'te ruarepañoã kueñe raiju ija'che i'kaasome repana:

—¡Ikupi judiõpāire si'arũmu chũ'uku paaũ! —chiiju repau chiana vaniasome repana.

⁴ Já'aja'ñe cho'orena Pilato repanare pāi jo'e eta i'kasi'kuamũ.

—Asarepajũ'u, musanukona. Eto ñoja'mũ chu'u repau'te. Chu'u cuasato cu'ache cho'oma'kuamũ repau —chiisi'kuamũ repau.

⁵ Ûcuarũmu Jesupi sījopũ'te miu tuhivũ tuhiũ kãa chimaajakãare ju'iu etauna ija'che i'kasi'kuamũ Pilato:

—¡Ñajũ'u! Ikuamũ repau —chiisi'kuamũ.

⁶ Chikuna phairipāi chũ'unana'me Dios vu'e pē'jekaina repau'te Jesure ña cuiju i'kasinaa'me.

—Kurususē'verona jē'jo nukojũ'u já'ure. Kurususē'verona jē'jo nukojũ'u —chiišinaa'me repana.

Chitena Pilato i'kasi'kuamũ.

—Chu'u cuasato cu'ache cho'omanesi'kuamũ iku. Já'ajekuna ikure vanisõñe chũ'ucuhemũ chu'u. Musanukonapi sa kurususē'verona jē'jo nukojũ'u ikure —chiisi'kuamũ repau.

⁷ Chikuna judiõpāi chũ'unana i'kasinaa'me.

—“Dios Mamaku'mũ chu'u”, chiiu joreku'mũ iku. Chukuna aipāi já'aja'ñe i'kaju jorenare, “Vanisõjũ'u”, chiiju chũ'u jo'kaasome. Já'ajekuna repana chũ'u jo'kasi'e vanisõñe pa'imũ ikure —chiišinaa'me repana.

⁸ Já'aja'ñe i'kache'te asa Pilato na'a rua vajuchuasomu. ⁹ Ûcuarũmu repau jo'e vu'ena Jesure cuaa sēniasomu.

—¿Jeecheja caku'a'ũ mu'u? —chiniasomu repau.

Sēeku'teta'ni Jesús i'kamaneasomu.

¹⁰ I'kamauna Pilato jo'e i'kaasomu.

—¿Chu'u sēēñe kuamaneja'u mu'u? Pāi chū'ukujekuna chu'ure uache chū'ure'omu chu'ure, mu'ure kurususē'verona jē'jo nukochena'me jose etoche. ¿Jā'a vesuku mu'u? —chiniasomu repau.

¹¹ Chikuna Jesus i'kaasom.

—Mu'uni Diopi pāi chū'ūñe jo'kamaneru chu'ure jā'ajañe cho'ojache chū'ucu'ara'amū mu'ure. Chu'ure chēaa'ju chini sa jo'kasi'ku mu'ure na'a rua cu'ache cho'osi'kua'mū —chiniasomu repau.

¹² Jā'ajañe i'kauna asa Pilato repauni jose etora chini jo'e eta rua i'kasi'kua'mū repanare pāi. I'kaku'teta'ni repana judiōpāi cuijū i'kasinaa'me.

—“Pāi chū'uku'mū chu'u”, chiinapi maire ūcuanukore chū'uku'te Césa'te cuheme. Jā'ajekuna mu'upi jā'uni ūcuare jā'ajañe i'kasi'kuni jose etoni repau'te maire ūcuanukore chū'uku'te ja'me pa'ikuma'mū mu'u —chiisinaa'me.

¹³ Repana i'kache asa pi'ni Pilato Jesure ve'sena etojū'u chini pāi cu'ache cho'osi'e kuajuna asaku űu'isaivuna puusi'kua'mū. (Repa-saiva rūiraripū “Gabata” chiimū hebreo chu'o. “Gabata” chini “Cata je'nasiraripū” chiimū.) ¹⁴ Pascuarumū tī'añe te'eumucuse karatona nukarepau su'itona judiōpāi chū'unare i'kasi'kua'mū Pilato.

—¡Ñajū'u ikure, musanukonare ūcuanukore chū'uku'te! — chiisi'kua'mū repau.

¹⁵ Chikuna cuijū i'kasinaa'me repana.

—Sa vanisōjū'u jā'ure. Sa vanisōjū'u jā'ure. Kurususē'verona jē'jo nukojū'u jā'ure —chiisinaa'me repana.

Chitena i'kasi'kua'mū repau.

—¿Musanukonare chū'uku'te kurususē'verona jē'jo nuko vēasōjū'u chiiche musanukona? —chiisi'kua'mū.

Chikuna judiō phairipāi chū'una i'kasinaa'me.

—Césachi'aa'mū pāi ūcuanukore chū'uku —chiisinaa'me.

¹⁶ Chitena Pilato Jesure sōtaopaire jo'kasi'kua'mū, sa kurususē'verona jē'jo nukoa'ju chini. Jo'kauna repau'te sasōsinaa'me repana.

Jesure kurususē'verona jē'josi'ere kuamū

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Lc 23.26-43)

¹⁷ Sajuna Jesus repau'te jē'jo nukojasē'vero kurususē'vero kuāiu Calavera aikūtina Pāi sījopujakūti chiikūtina saisi'kua'mū. “Calavera” chini “Gólgota” chiimū hebreo chu'o. ¹⁸ Ūcuachejana repana Jesure kurususē'verona jē'jo nukosinaa'me. Chekunare ūcuaja'che ka'chanare kurususē'veroāna jē'jo nukosinaa'me repana. Te'e'u'te Jesús űajjūtu cakā'kona nukosinaa'me repana. Chekuni kā'kojūtu cakā'kona nukosinaa'me. Jesure repana chenevuna nukosinaa'me.

¹⁹ Ūcuarumū Pilatoji chū'ūna tochasiko'a kurususē'vero chā'tirona jē'jo suosinaa'me repana, Iku JESUS, NAZARET Vū'EJOPOO SAKUA'MU. JUDIOPĀI CHŪ'UKU'MU, chiiche tochasiko'are. ²⁰ Pilatoji chū'ūna hebreo chu'o, griego chu'o, latín chu'o tochasinaa'me repako'a. Repacheja Jesure kurususē'vero jē'jo nukosicheja Jerusalén vū'ejoopo kueñe pa'isi'kua'mū. Jā'ajekuna judiōpāi jainuko rani repako'a tochasi'e ñasinaa'me. ²¹ Judiō phairipāi chū'una repako'a tochasi'ere ña i'kasinaa'me Pilato'te.

—Jā'a, “Judíopāi chǎ'uku'mu iku”, chiiju tochasi'e tunosō, “Judíopāi chǎ'uku'mu chǎ'u”, chiisi'ku'a'mu iku”, chiiche tocha suojǎ'u — chiisinaa'me repa.

²² Chitena Pilato i'kasi'ku'a'mu.

—Chu'upi chǎ'uuna tochasi'ea'me jā'a. ¡Ūcua jā'aja'ñe paau! — chiisi'ku'a'mu repa.

²³ Repana sōtaopāi Jesure kurususē'verona jē'jo nuko pi'ni repa ju'isikāa mini ūcuaka'chapana te'ese'rechi'a che're paasinaa'me. Chekukāa tūosikāa repakāapi juhasi'epi peokuna te'eujakājekuna sāiñechi'a ija'che i'kasinaa'me repa:

²⁴ —Ikāa che'resōmanēnu mai. Rupu ikāa paajauni catara'karuā tochasira'karuāpi chejana su'a jñaañu —chiisinaa'me repa.

Jā'aja'ñe cho'ojū Dios chǎ'o kuakaisina tocha jo'kasi'e kuache'te ūcuarepa cho'osinaa'me repa sōtaopāi, ija'che kuache'te:

Chu'u ju'isikāa te'ese'rechi'a che're paasinaa'me repa.

Chekukāa tūosikāa paajauni jñaañu chini catara'karuā mami tochasira'karuāpi chejana su'asinaa'me repa, chiimū repa tocha jo'kasi'e.

²⁵ Jesús jē'jo suocojñosi'ku nukasē'vero kueñere romi ūcuaka'chapana nukasinaa'me, repa puka'kona'me repa cho'jeo, cheko María Cleofas rūjona'me María Magdalena. ²⁶ Nukajuna chǎ'u Jesús neeku repa rua chiicojñoku repa puka'kore kueñe nukasi'ku'a'mu. Nukakuna ña Jesús repa puka'kore i'kasi'ku'a'mu.

—Ja'ko, mu'u chīija'iu pa'ija'mu iku —chiisi'ku'a'mu repa chu'ure. ²⁷ Chini chu'ure ūcuaja'che i'kasi'ku'a'mu repa— Mūja'koja'io pa'ija'mo iko —chiisi'ku'a'mu repa.

Jā'aja'ñe i'kauna asa jā'arumūpi teana repaote chu'u vū'ena sa kuirasi'ku'a'mu chu'u.

Jesús jū'isi'ere kamu

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

²⁸ Jā'aja'ñe i'ka pi'ni, “Ja'ku chǎ'u jo'kasi'e peore cho'o pi'nicuhasi'ea'me”, chini cuasaku ija'che i'kasi'ku'a'mu:

—Okouamu chu'ure —chiisi'ku'a'mu repa.

Jā'aja'ñe i'kaku Dios chǎ'o aperumu kuasina tocha jo'kasi'e kuache'te ūcuarepa cho'osi'ku'a'mu repa.

²⁹ Ūcuachejare churura'puru ūche cono ruara'ka timusira'puru ñu'isi'ku'a'mu. Repana sōtaopāi ūcuara'kana chu'isuvuji chūsa chūu hisopo vāsocho chǎ'tirona repasuru quēo suo muo repa chu'opona nosinaa'me chu'chua'ku chini. ³⁰ Mūorena chu'chu ūku pi'ni ija'che i'kasi'ku'a'mu repa:

—Peore cho'o pi'nicuhasi'ea'me —chini meñe sime jūnisōsi'ku'a'mu repa.

Cunaruji Jesús me'jupona sōtao totasi'ere kamu

³¹ Pūaumucuse chuta'a tī'amarumūjekuna repa judíopāi, “Maipi kurususē'veroā jē'jocojñosinani casoma'to cu'amū. Che'ro pas-cuarumū na'a rua fiesta cho'oumucusea'me. Jā'ajekuna maipi repa cū'are tu'ka ju'chesōñu na'a na'mi jūnisōrena na'mi caso re'oa'ku”, chini repa Pilatoni sani i'kaasome jā'aja'ñe cho'oche'te chǎ'ua'ku chini. ³² Ūcuarumu repa sōtaopāi Pilatoji chǎ'uuna rani

Jesure ja'me jē'jo nukocojñosi'kure charo nukakuni repau cū'a tū'ka ju'chesinaa'me. Chekure ũcuaja'che cho'osinaa'me repa. ³³ Cho'o pi'ni Jesure ñasinaa'me. "Ikuta'ni jūnisōsi'kua'mu", chini repau cū'a tū'ka ju'chermanesinaa'me.

³⁴ Jā'ata'ni sōtao te'eu cunarūji Jesús me'jupona totasi'kua'mu. Totauna chiena'me oko raisi'kua'mu repau totasicoje. ³⁵ Jā'aja'ñe cho'oche ñasi'kujeku jorema'ñe ũcuarepare chu'o kuamu chu'u, musanukonapi ña, "Jesús Dios Mamaku'mu", chini repauni cuasaa'ju chini. ³⁶ Repau cū'are tū'ka ju'chermanerena Dios chu'o aperumu kuakaisina tocha jo'kasi'e ũcuarepa ti'jñesi'kua'mu.

Repaū tara te'etarapujē'e ju'chumanaja'mu,

chiimū repa tocha jo'kasi'e. ³⁷ Dios chu'o tochasiphuro chekucheja ija'che kuamu:

Repana totasi'kure ñajanaa'me pāi,
chiimū.

Jesure tāsi'ere kuamu

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)

³⁸ Jā'a cho'o pi'nisirumu José Arimatea vū'ejoopo caku Jesure jū'isi'kure Pilatoni sēniasomu sa tāra chini. (Repaū José judiōpāire vajuchuku Jesure ñoma'ñe chiiku paniasomu.) Sēeuna Pilatoji, "Jau", chikuna sani Jesure caso saasomu repau. ³⁹ Sauna Nicodemo Jesure ñamipi mua cutusi'ku ja'me saiū ma'ña jū'isiva'nare ro'veche mirrana'me áloe ja'mesi'e treinta kilos saasomu. ⁴⁰ Sa kāana reajakāana ma'ñapi chūu Jesure reasome repauna Josena'me Nicodemo. Jū'isinare judiōpāi cho'oche'me jā'a. ⁴¹ Jesure kurususē'vero jē'jo nukosichejare otera'ñuruā pa'icheja pa'isi'kua'mu. ũcuachejare mamacoje chuta'a jū'isi'kure te'eu'terejē'e tāmacoje pa'isi'kua'mu, aikūti caripana tētoche ũhisicoje. ⁴² Reparumu judiōpāi pūaumucuse ti'acuhakuna repacojepi kueñe pa'ina ũcuacojena cuaa ũhaasome repau'te Jesure. ũha eta repacoje kakasa'aro catapūji rua ujarūji ta'pi vū'ena co'iasome repa.

20

Jesús vajūraisi'ere kuamu

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)

¹ Romikorumu apeñatato rua ñami chuta'a chijajūvana María Magdalena Jesure ũhasicojena saniasomo. Sani ñato catapū repacoje ta'pisi'pū kuñosōsi'pū paniasomu. ² Ña vū'vūsō Simonna'me chu'u Jesús neeku repau rua chiicojñoku pa'ichejana rani kuasi'koa'mo repao.

—Maire Paaku'te pāi mini etua sasōsinaa'me. Repau'te sa ũhasicheja vesume mai —chiisi'koa'mo repao.

³ Chikona asa chu'u Pedrona'me eta ũcuacojena saisinaa'me.

⁴ Vū'vūju saisinaa'me chukuna Jesús neena. Jā'ata'ni chu'u Pedro'te na'a charo vū'vū ti'asi'kua'mu repacoje. ⁵ Vū'vū ti'a repacoje sa'navu rua ñato Jesure reasikāñachi'a ũhisi'kua'mu. Rūa ñakuta'ni chu'u kakamanesi'kua'mu. ⁶ Na'a cho'jepi vū'vū ti'asi'kua'mu Simón Pedro repacoje. ũcuaja'che repakāña kaka ñasi'kua'mu repau. ⁷ ũcuachi'a Jesús sījopū reasikāa tiichejana pu'se ũhasikāare ñasomu repau.

8 Ūcuarumũ chũ'u charo vũ'vũ tĩ'asi'kũ repacoje ũcuaja'che kaka ña, “¡Vajurancuhacosomũ repaũ!”, chini cuasasi'kua'mũ. ⁹ Reparumũ Dios chũ'o aperumũ tocha jo'kasi'e repaũ vajurajache kuache asanata'ni chuta'a asavesusinaa'me chũkũna. ¹⁰ Ña pi'ni vũ'ena co'isinaa'me chũkũna.

*María Magdalenani Jesús peosichejapi rani ñosi'ere kũamũ
(Mr 16.9-11)*

¹¹⁻¹² María Magdalenata'ni chũkũna'te tuhasi'ko co'imatesi'koa'mo. Co'ima'ñe pa'io repacoje kueñere nukako oniasomo repao. Oio repacoje sa'navũ rũa ñato Jesús ũhisichejare ángeles te'eka'chapana pojakãña ju'napĩ ñuniasome. Jesús sũjopũ caru'ru pa'isichejare chekũ ñuniasomũ. Chekũta'ni Jesús cũ'a caru'ru pa'isichejare ñuniasomũ. ¹³ Ūcuarumũ ángeles repao'te sũniasome.

—¿Je'se pa'iana oiko mũ'u? —chiniasome repana.

Chitena i'kaasomo.

—Chũkũna'te Paaku'te pãipi sasõsinaa'me. Repaũ'te sa ũhasichejajẽ'e vesũmo chũ'u —chiniasomo repao.

¹⁴ Jã'aja'ñe i'kacuha chũriko Jesure ũcuacheja nukakũni ñaasomo repao. Ñakota'ni ñavesũasomo repao repaũ'te. ¹⁵ Vesũkona i'kaasomũ Jesús repao'te.

—¿Je'se pa'iana oiko mũ'u? ¿Neeeni ku'eko mũ'u? —chiniasomũ repaũ.

Chũkũna, “Otera'ñũrũã kuirakũcosomũ iku”, chini cuasako i'kaasomo repao.

—Mũ'upi sasi'kũ pani kuajũ'u chũ'ure repaũ'te sa ũhasicheja. Mijjani rara chiimo chũ'u —chiniasomo repao.

¹⁶ Chikona Jesús i'kaasomũ.

—¡María! —chiniasomũ.

Chũkũna asa chũri hebreo chũ'opi i'kaasomo repao.

—¡Rabuni! —chiniasomo. (“Rabuni” chini “Masiũ” chiimũ hebreo chũ'o.)

¹⁷ Jã'aja'ñe i'kaona i'kaasomũ Jesús.

—Chẽamanejũ'u chũ'ure. Ja'ku pa'icheja chuta'a co'ima'kua'mũ chũ'u. Jã'ajekũna chẽamanejũ'u chũ'ure. Jã'ata'ni chũ'u neenare chũ'u cho'jechũija'ñe pa'inare co'i ija'che kuakajũ'u: “Jesús, ‘Chũ'u Ja'ku Dios pa'ichejana co'imũ chũ'u. Repaũ chũ'u Ja'ku ũcuachi'a Mũja'kua'mũ. Chũ'ure paaku'mũ Repaũ. Ūcuachi'a mũsanũkonare Paaku'mũ Repaũ, chiisi'kua'mũ”, chiijũ'u repanare —chiniasomũ repaũ.

¹⁸ Chũkũna repao María Magdalena rani chũkũna'te repaũ neenare repaũ'te ñasi'ena'me repaũ i'kasi'e kũasi'koa'mo.

*Jesús repaũ neenare peosichejapi rani ñosi'ere kũamũ
(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49)*

¹⁹ Ūcuauumucuse romicorũmũ na'itona chũkũna Jesús neena judiõpãĩ chũ'unani vajũchũjũ jatisa'ñaroã peore masi jeo ta'chesõ chi'i pa'isinaa'me. Jã'aja'ñe chi'i pa'inani Jesús chũkũna chenevũ'te peosichejapi rani nukaku ija'che i'kasi'kua'mũ:

—Re'oja'che pa'ijũ'u mũsanũkona —chiisi'kua'mũ.

20 Chini repau jũjñana'me me'jupo totasicoje ñosi'kua'mu repau chukuna'te. Ñokuna ña, “Maire Paaku'mu iku”, chini pojosinaa'me chukuna. 21 Ūcuarumu repau jo'e ūcuare i'kasi'kua'mu.

—Re'oja'che pa'ijũ'u musanukona. Repau chũ'uñe cho'oa'ku chini Ja'ku chu'ure raosi'aja'che musanukonare saomu chu'u —chiisi'kua'mu repau.

22 Chini chukunani jujukũ ija'che i'kasi'kua'mu:

—¡Dios Rekochoji musanukona rekoñoãre ja'me paau! 23 Cu'ache cho'ochē ūhasõsinare pãi, “Musanukona cu'ache cho'osi'e tanosõsi'ea'me”, chiire'omu musanukonare. Chiito tunorepasi'ea'me repa. Jã'ata'ni cu'ache cho'ochē ūhamanareta'ni, “Musanukona cu'ache cho'ochē tunoma'ñea'me”, chiire'omu musanukonare, tunoma'ñejekuna —chiisi'kua'mu repau.

Jesure vajuraisi'kure Tomás ñasi'ere kwamu

24 Reparumu chukuna'te Jesús neenare docerepanare ja'me pa'iku, “Gemelo”, chiicojñokũ Tomás peosi'kua'mu, Jesús chukuna'te peosichejapi rani ñorumu. 25 Peosi'kujekuna repau'te ija'che kuasinaa'me chukuna:

—Maire Paaku'te ñasinaa'me chukuna —chiisinaa'me chukuna repau'te.

Chitena Tomás jachaku ija'che i'kasi'kua'mu:

—Repau jũjña jẽ'josicojña ña chu'u mũoñoji cuacha ñani'te ūcuachi'a repau me'jupo totasicoje chu'u jãtupi suãni ñani'te musanukona i'kache cuasaja'mu chu'u —chiisi'kua'mu repau.

26 Te'esemana pa'isirumuna jo'e ūcuavũ'ena chi'isinaa'me chukuna. Reparumata'ni Tomás ja'me pa'isi'kua'mu. Chi'i pa'ijũ jatisa'ñaroã masi jeo ta'chesõsisa'ñaroãta'ni Jesús chukuna chenevũ'te peosichejapi rani nukaku ija'che i'kasi'kua'mu:

—Re'oja'che pa'ijũ'u musanukona —chiisi'kua'mu.

27 Chini repau'te Tomare i'kasi'kua'mu.

—Chu'u jũjña jẽ'josicojñana mu'u mũoñoji cuacha ñajũ'u. Ūcuachi'a chu'u me'jupo totacojñosicoje mu'u jãtupi suãni ña jachama'ñe cuasajũ'u chu'ure. Ūcuau'mu chu'u —chiisi'kua'mu repau.

28 Chikuna i'kasi'kua'mu repau.

—Dioa'mu mu'u. Chu'ure Paaku'mu —chiisi'kua'mu repau.

29 Chikuna i'kasi'kua'mu repau.

—Chura chu'ure ñasi'kujeku jachama'ñe cuasamu mu'u. Jã'ata'ni chu'ure ñamanapi cuasana mu'ure na'a rua pojoju pa'ijanaa'me —chiisi'kua'mu repau.

Pãipi ña, “Jesús Dios Mamaku'mu”, chiijũ cuasaa'ju chini Juan iphuro tocha jo'kasi'ere kwamu

30 Repau Jesús cheja pa'irumu chukuna repau neena ñaju'te Diochi'a cho'omasiche rua cho'o ñosi'kua'mu. Jã'ata'ni repa chukuna ñasi'e peore kuaku tocha jo'kama'mu chu'u iphuro. 31 Ie iphuro tochasi'e peore musanukonapi ña, “Jesucristo Dios Raosi'kua'mu. Ūcuau Mamaku'mu repau”, chini cuasa, repauni cuasajũ re'oja'che pa'ijũ jũnisõsirumu Dios pa'ichejare ai sani paapu chini tocha jo'kamũ chu'u.

21

Repau neenare sieterepanare Jesús peosichejapi rani ñosi'ere kuamu

¹ Jã'aja'ñe cho'osirumu chukuna Jesús neena na'a pa'ijũ Tiberias chiara ru'tuva'te pa'ijũna Jesús jo'e peosichejapi ñosi'kuamu chukuna'te aperumu cho'osi'eja'che. Ija'che cho'osi'kuamu repau:

² Repacheja Simón Pedro'mu, “Gemelo” chiiku Tomaa'mu, Galilea cheja cajoopo Caná vu'ejoopo caku Natanaela'mu, chukuna Zebedeo chíi te'eka'chapana a'chuna'me pa'isi'kuamu chu'u. Ũcuachi'a chekuna te'eka'chapana chukuna'te ja'me pa'isinaa'me Jesús neena.

³ Ũcuarumu Simón Pedro chukuna'te i'kasi'kuamu.

—Va'i saimu chu'u —chiisi'kuamu.

Chiiuna chukuna,

—Ja'me sañu —chiisinaa'me.

Chini choovu caje tuni ja'me va'i saisinaa'me chukuna. Sani si'añami chonata'ni te'eva'urejê'e va'ire chomanesinaa'me chukuna.

⁴ Ñatapi'ratona repau Jesús chiara ru'tuva'te peosichejapi rani nukasi'kuamu. Jã'ata'ni chukuna repau neena repau'te ñavesusinaa'me. ⁵ Ũcuarumu Jesús chukuna'te i'kasi'kuamu.

—Pôsüpãi, ¿va'i chomanere? —chiisi'kuamu.

Chikuna chukuna i'kasinaa'me.

—Pãasinaa'me chukuna —chiisinaa'me.

⁶ Chitena i'kasi'kuamu repau.

—Va'i chorũ choovu uajajũtu cakã'kona su'a ruoru va'i kakajanaa'me —chiisi'kuamu repau.

Chikuna repau chũ'ũñe cho'oju jairepanukore va'ire chorena va'i chorũ miicu'asi'kuamu chukuna'te. ⁷ Ũcuarumu chu'u Jesús rua chiicojñokũji i'kasi'kuamu Pedro'te.

—Maire Paaku'mu jã'u —chiisi'kuamu chu'u.

Jã'aja'ñe i'kauna asa Simón Pedro Jesuni ñara chini sê'sevũ ju'ikãa repau tĩtosikãa mini sacha chiarana su'a tuãni runi chu'asi'kuamu.

⁸ Chukunata'ni repau neena canuka choovũji va'i chorũji va'ipi timusõrena chiachaji vavo rajũ pa'isinaa'me. Chukuna raisicheja cien metros pa'isi'kuamu chiara joopo. ⁹ Rani ru'tuvana jũo mani toa ñasinaa'me chukuna. Ũcuatoare chiacha va'ina'me pã pa'isi'kuamu.

¹⁰ Ũcuarumu Jesús chukuna'te i'kasi'kuamu.

—Va'i musanukona chosiva'nare te'eva'nare rajũ'u —chiisi'kuamu.

¹¹ Chikuna jo'e Simón Pedro choovũna caje tuni va'i chorũ ciento cincuenta y trerepana va'i ujanachi'a timusi'ruere jñajñũ ma ũhasi'kuamu. Va'i jainũko pa'irũta'ni che'remanesi'kuamu reparũ.

¹² Jã'aja'ñe cho'o pi'niuna Jesús i'kasi'kuamu chukuna'te.

—Rani aijjã'u ãu —chiisi'kuamu.

Chukuna repau neena te'eujê'e, “¿Jeeja'iu'u mu'u?”, chiimanesinaa'me, repauni ña masijũ. “Chukuna'te Paaku'mu iku’”, chini cuasasinaa'me. ¹³ Ũcuarumu Jesús chukuna'te pãna'me va'i mini ãusi'kuamu.

¹⁴ Repau Jesús vajurani pa'iu chukuna'te repau neenare peosichejapi rani ñosi'e chura choteñoãa'me.

Simón Pedrona'me Jesús cutusi'ere kuamu

¹⁵ Æu ãni pi'nisirumu Jesús Simón Pedro'te sêsesi'kuamu.

—Simón, Juan mamaku, ina chiime chu'ure. Já'ata'ni, ¿mu'u chu'ure na'a rua chiima'ku? —chiisi'kua'mu.

Chiiuna Pedro i'kasi'kua'mu.

—Jũju, Chu'ure Paaku, mu'ure rua chiimu chu'u. Masimu mu'u já'a —chiisi'kua'mu repau.

Chikuna Jesús i'kasi'kua'mu.

—Já'aja'ñe pa'ito ovejachiiva'nare kuiracheja'che kuirakaijũ'u mu'u chu'u neenare —chiisi'kua'mu repau.

¹⁶ Chini repau'te jo'e sēesi'kua'mu repau.

—Simón, Juan mamaku, ¿chu'ure chiiku mu'u? —chiisi'kua'mu.

Chiiuna i'kasi'kua'mu repau.

—Jũju, Chu'ure Paaku, mu'ure chiimu chu'u. Masimu mu'u já'a —chiisi'kua'mu repau.

Chiiuna Jesús i'kasi'kua'mu.

—Ovejavanare kuiracheja'che kuirakaijũ'u chu'u neenare —chiisi'kua'mu.

¹⁷ Jo'e ũcuate'ere sēesi'kua'mu Jesús repau'te.

—Simón, Juan mamaku, ¿chu'ure chiiku mu'u? —chiisi'kua'mu.

Jesupi ũcuate'ere choteñoã, “¿Chu'ure chiiku mu'u?”, chiiuna Simón Pedro sũmauna i'kasi'kua'mu.

—Chu'ure Paaku, peore masiku'mu mu'u. Chu'u mu'ure chiiche masimu mu'u —chiisi'kua'mu.

Chikuna i'kasi'kua'mu repau.

—Já'aja'ñe pa'ito mu'upi ovejavanare kuiracheja'che kuirakaijũ'u chu'u neenare. ¹⁸ Ija'chere i'kamũ chu'u mu'ure: Mu'u aperumu pōsũũ pa'irumu kãña sa'che mu'ure uachejña ku'isi'kua'mu mu'u. Já'ata'ni na'a pa'isirumu mu'u aiva'u pa'itona chekupi mu'u jũjña saũna vēe mu'ure saiũamachejñana saja'mu mu'ure. Ūcuarepaa'me já'a —chiisi'kua'mu repau.

¹⁹ Já'aja'ñe i'kacheji Jesús Simón Pedro Dios chu'ore chu'vakũ chuenisōũna pãĩ Diore cuasajachere kuasi'kua'mu, ũcuauji asa masia'ku chini. Já'aja'ñe chiimu Dios.

Ūcuarumu Jesús Simón Pedro'te jo'e i'kasi'kua'mu.

—¡Chu'u chũ'uñe'te cho'oku pa'ijũ'u! —chiisi'kua'mu.

Jesús repau neeku rua chiicojñoku pa'iche'te kũamu

²⁰ Ūcuarumu chu'u, Jesús neeku repau rua chiicojñokũji repanani cho'jepi tuhakũna Pedro churi ñasi'kua'mu chu'ure, aperumu pas-cua ãũ ãirumu Jesuni kueñe ñu'iu repau'te jo'kajaũni, sēesi'kũni.

²¹ Ūcuarumu Pedro chu'uni ña Jesure sēesi'kua'mu.

—Chukuna'te Paaku, ikurejē'e, ¿je'se ti'jñeja'u? —chiisi'kua'mu.

²² Chikuna Jesús i'kasi'kua'mu.

—Chu'u cheja jo'e cajerumujatu'ka jũnisōma'ñe pa'iche'te chũ'u jo'kauato jo'kare'omu chu'ure ikure. Mu'uta'ni iku pa'ijache cuasama'ñe chu'u chũ'uñe'te cho'oku pa'ijũ'u —chiisi'kua'mu repau.

²³ Jesupi já'aja'ñe i'kauna asa chekũna repau neena asavesũju sãĩnechi'a ija'che cutuasome: “Repau Juan jũnisōma'ñe ai pa'ijaũasomu”, chiniasome. Já'ata'ni repau Jesús, “Jũnisōma'ñe ai pa'ija'mu iku”, chiimanesi'kua'mu chu'ure Juanre. Rupũ, “Chu'u cheja jo'e cajerumujatu'ka jũnisōma'ñe pa'iche'te ikure chu'uni jo'kauato jo'kare'omu”, chiisi'kua'mu Jesús chu'ure Juanre.

²⁴ Chũ'u Jesús neeku pa'iche'te i'kasinaa'me repana. Chũ'u ũcuauji ie chũ'o reparũmũ cho'osi'ere iphũrona tochamũ. Chũ'u kuache chũ'o ũcuarepaa'me. Masime mai jã'a. ²⁵ Chekumajñaruã Jesús rua si'ache cho'osi'kuamũ. Iphũro tochama'mũ chũ'u repa. Repau cho'osi'ere pe-ore tocharu chekũrũmũ repau cho'osi'e kũaphũroã timusõra'acosomũ cheja. Jã'aja'ñe cuasamũ chũ'u. Ũcuamakarũ tochamũ chũ'u Juan.

Jesús saosina cho'osi'ere kuamu

Jesús Dios Rekocho raojachere kuamu

¹ Chu'u Lucas mu'ure Teófiloni ie chu'o tocha saomu, Jesús pa'iche'te masia'ku chini. Aperumu chu'u mu'ure chekaphuro utija'ophuro tocha saosi'kua'mu, Jesucristo cho'osi'ena'me che'chosi'e kuara chini.

² Repau Jesús cheja pa'isi'ena'me cunaumu muisi'e kuara chini tocha saosi'kua'mu chu'u mu'ure. Dios Rekochoji cho'okaiuna Repau mui'pirarumu Jesús Repau neenare soni chũ'u jo'kaasomu, repana cho'ojache.

³ Repau Jesús jūniso tãcojñosi'kuta'ni jo'e vajurani pa'iuna Repau neena ñaasome Repau'te. Jūni vajurani jo'e cuarentarepaumucujña cheja pa'iu te'eñoã ñoku paniasomu Repau, repanapi Repau jūni vajuraisi'ere masia'ju chini. Ñokuna, “Jesua'mu iku”, chini Repau'te ña masiasome repana. Ūcuachi'a cu'ache cho'oche ūhasinare Dios chēa paache'te kuaaku che'choasomu Jesús Repau neenare.

⁴ Vajurani Repau neenana'me pa'iu ija'che chũ'uasomu:

—Icheja Jerusalén vajejoo pa'iu saima'ñe pa'iju cha'ajũ'u. Saimu chu'u. Jã'ata'ni chu'u Ja'ku Dios musanukonare Repau Rekocho'te raopi'ramu, musanukona rekoñoãre ja'me paa chini. Repau aperumu cho'ora chiisi'e cho'opi'ramu Dios. Aperumu chu'u musanukonare Repau Dios Rekocho raojache kuasi'kua'mu. Chura Dios Rekocho'te cha'ajũ'u musanukona. ⁵ Aperumu Juan pã jainukore re'oja'che okoro'veasomu. Chura Diopi musanukonare na'a re'oja'che cho'okaija'mu. Jeerumu pa'ima'tona musanukona rekoñoãna Dios Rekocho raocojñojanaa'me musanukonani ja'me paa chini —chiniasomu Jesús repanare.

Jesús cunaumu muisi'ere kuamu

⁶ Repau Jesús neena Ūcuau'ni ja'me pa'iju ija'che sēniasaasome Repau'te:

—Asarepajũ'u, Chukuna'te Paaku. Maijana judiopi chũ'ũnechi'a chiime chukuna. Jã'ata'ni maire chura tĩnapi chũ'ũme, judio peonapi. Jã'aja'ñe kuheme chukuna. ¿Chura mu'u chukuna'te judio peona chũ'ũne ũsekaija'u? —chiniasome repana.

⁷ Chitena,

—Chu'u Ja'ku masiche'me jã'a. Repau'te ũseuarumu judio peona chũ'ũne ũsekaija'mu Repau. Chuta'a reparumu kuama'mu Repau. ⁸ Ie chu'u i'kache asa chēajũ'u: Musanukonare Dios Rekocho rai'piramu. Rani ja'me pa'iu Ūcuarekochoji cho'okaija'mu musanukonare, chu'u pa'iche'te chekunani masi kuaa'ju chini. Ūcuau'ji cho'okaiuna chu'u pa'iche masi kuaajanaa'me musanukona ijoopo Jerusalén vajejoo pa'inare peore, icheja Judea cheja pa'inare, ūcuachi'a Samaria cheja pa'inare. Musanukonapi kuajuna si'achejñaruã rua so'ña pa'ina pã peore asajanaa'me chu'u pa'iche —chiniasomu Repau.

⁹ I'ka pi'ni Repau neena ñaju'te cunaumuna munisoasomu Repau. Muiuna ñaũu chiinaretani pikopi ñañejē'e peoche ta'pisouna ñama'ñe muosoasome repana.

10 Chuta'a mñe ñaju pa'ijuna peosichejapi rani umupai te'ekachapana pojakña ju'napa rani repa chenevute nukaasome. 11 Nukaju repanare Jesús neenare ija'che i'kaasome repa:

—Musanukona Galilea cheja raisina, ¿je'se pa'ina chuta'a mñe ñaju pa'iche? Repa Jesús sunamuna munisocuhasi'kua'mu. Na'a pa'isiramu Ūcuau muisi'ejache jo'e cajeja'mu Repa —chiniasome repa ángeles sunamu pa'ina.

Judas aperumu pa'isi'ejache pa'ijani Matía'te jñaasi'ere kwamu

12 Ūcuarumu repa te'ekilómetro Olivo aiküti caje Jerusalén v'ejoopona co'i t'aaasome. 13 V'ejoopo t'a v'e muni repa pa'iruupuna kakaasome oncerepana, Pedro'mu, Santiago'mu, Juan'mu, Andre'mu, Felipe'mu, Tomaa'mu, Bartolome'mu, Mateo'mu, Santiago Alfeo mamaku'mu, Simón cananistapai cho'okaisi'kuna'me Judas Santiago cho'jeu. 14 Repa oncerepana si'aumucujña chekunana'me chi'iju paniasome Repa Jesús cho'jechiina'me, puka'ko Mariana'me chekuna romi. Chi'i si'arumu Dioni s'eju paniasome repa.

15 Reparumu repa Jesucristo'te cuasanachi'a chi'iasome. Ciento veinterepana chi'isina pa'icosome. Chi'irena Pedro repa chenevaji vuni nukaku ija'che i'kaku chu'vaasomu repanare:

16 —Asarepajũ'u, chu'u majapai. Aperumu Dios Rekochoji kuakuna David Judas cho'ojachere kuaku tocha jo'kasi'e ūcuarepa ti'jñesi'kua'mu. Dios Rekocho peoche i'kama'kua'mu. Já'ajekuna aperumu Dios Rekocho i'ka jo'kasi'e pa'iku'mu Judas. Repa Judas Jesuni chëa sa vanisõa'ju chini chekunani Repa sani pa'ichejana sasi'kua'mu. 17 Chuta'a já'aja'ñe cho'omarumu Repa Jesús Judare soni chëa paasi'kua'mu. Chëa paakuna chukunana'me pa'iu Diore re'oja'che ja'me cho'okaiu pa'isi'kua'mu repa.

18 'Repa Judas aperumu re'oja'che pa'isi'kupi Jesuni cu'ache cho'ouna repa'te ro'iasome pai. Ro'isinareta'ni repa kuri suma'ñe cuasa co'choasomu repa. Co'choa repa kuri chejare koasome repa. Repa Judas cutapu'te tuani che're cutatuopuji etauna jünisõasomu. 19 Repa tuani jünisõsi'e Jerusalén pa'ina ūcuauko asaasome. Já'aja'ñe asa repa chu'o Acéldama ve'oasome repacheja. Repa chu'o "Acéldama" chini "Chiecheja" chiiuasomu.

20 'David mai aipaiu pa'isi'ku tocha jo'kasi'e ija'che kwamu:

Repa v'e pai peovu'e jo'kasõsiv'e paau.

Repa cho'oche chekuni jo'kajũ'u,

chiimu. 21-22 Já'ajekuna Judas aperumu cho'osi'ejache re'oja'che cho'okuni chekuni jña jo'kañu chiime mai. Jo'e te'eu'te jñañu Jesús pa'iche'te maina'me kuajaure, "Jesús jünisõ tácojñosi'ku jo'e vajarani pa'iku'mu", já'aja'ñe chiia kuaa'ku. Jesús maina'me ku'irumu, ūcuaja'che Juan Repa'te okorosie ñasi'kuni si'ache maina'me ku'iu Repa sunamuna munisõñe ñasi'kuni jñañu chiime mai —chiniasomu repa Pedro repanare.

23 Chikuna, repa te'ekachapanare ve'oasome, repa chiinani. José Barsabana'me Matía'te ve'oasome repa. José Barsabás jo'e ūcuate'euji Justo ve'easomu. 24-25 Repanani chini ūcuauko Jesuni sēniasome repa, Repa chiikuni masiñu chini. Ija'che i'kajũ sēniasome repa:

—Mũ'u, Chukuna'te Paaku, pãi ũcuanuko rekoñoã cuasache masikũ'mũ. Chekuni te'eu'te jñaañu chiime chukuna Judas re'oja'che pa'irũmũ cho'osi'ēja'che cho'oa'kũ chini. Mũ'u chiikuni kuajũ'u chukuna'te. ¿Jauni jñaajanaa'ñe chukuna? Repau Judas re'oja'che cho'osi'e jo'kasõ, cu'ache cho'osi'kujeku jũnisõ vati toare sani pa'iuasomũ, cu'ache cho'osi'e ro'i. Chura chukuna'te ja'me pa'ikujĩ karamũ. ¿Jauni jñaajanaa'ñe chukuna ja'me chũ'vajaure? —Jã'aja'ñe i'kaju sēiasome repaña.

²⁶ Sēni pi'ni repaña chiinani te'eka'chapanare repaña mami cataruãna tochaasome repaña. Tocha pi'ni su'aasome Jesús chiikuni masiñu chini. Su'a ña Matiani chēaasome repaña ũcuanani ja'me pa'iu cho'okaaũ chini. Chēarena ũcuanani Jesús saosinani on-cerepanani jovoasomũ Matías, ja'me chũ'vara chini.

2

Dios Rekocho cajesi'ere kuamũ

¹ Ũcuarũmũ fiesta Pentecostés pa'irũmũ ũcuate'evũ'e Jesucristo'te cuasanachi'a ũcuanuko chi'iasome. ² Repavũ'ere chi'i pa'ijũna cũnaũmũpi ruã asoche tutacheja'che asoasomũ. Repavũ'e pa'ina ũcuanuko asaasome. ³ Asũna ñato repanare ũcuanukore sũjo sē'sevuã toñaruãja'ñe ñoasomũ.

⁴ Dios Rekochoji raiũ ũcuanukore jã'aja'ñe cho'oasomũ. Repanare Repau Rekochoji rani ja'me pa'iu cho'okaiũna repanajē'e che'chemanesi'ere tũpãi chũ'o i'kaasome repaña ũcuanuko.

⁵ Reparũmũ repacheja Jerusalén vũ'ejoopo judiõpãĩ jainuko si'achejñaruã raisina paniasome Diore cuasana. ⁶⁻⁷ Ũmũpi ruã asoche cho'okũna asa repaña Jerusalén pa'ina jainuko vũ'vũ mũa chi'iasome asañu chini. Vũ'vũ mũa asato Jesucristo'te cuasanapi repanajē'e che'chemanesi'ere tũpãĩ chũ'ore i'kaasome. Jã'aja'ñe i'kajũna asa ruã cuasaju paniasome repaña. Ruã si'achejñaruã raisina i'kachũ'ore i'kajũna asa sãĩñechi'a ija'che i'kaasome repaña:

—¿Je'se paaku ie? Ina tũpãĩ chũ'o i'kana ũcuanuko Galilea cheja raisinaa'me. ⁸ ¿Je'se pa'ũna ina mai so'ña pa'ina i'kache peore i'kamasiche? ⁹ Mai ruã si'achejñaruã raisinaa'me. Partia cheja, Media cheja, Elam cheja, Mesopotamia cheja, Judea cheja, Capadocia cheja, Ponto cheja pa'inana'me Asia cheja raisina pa'ime mai. ¹⁰ Ũcuachi'a Frigia cheja, Panfilia cheja, Egipto cheja, Africa cheja Cirene chekũkã'ko pa'inana'me pa'ime mai. Ũcuachi'a Roma vũ'ejoopo raisina judiõpãĩna'me judiõ peonapi judiõ pa'iche che'chesinana'me pa'ime mai icheja. ¹¹ Ũcuachi'a Creta cheja pa'ina Arabia cheja pa'inana'me pa'ime mai icheja. Si'achejñaruã raisinaa'me mai. Jã'ata'ni mai ũcuanuko Dios re'oja'che cho'ochē'te kuajũna asaju pa'ime. Peore mai chũ'opi i'kajũna asame mai —chinasome repaña sãĩñechi'a.

¹² Jã'aja'ñe i'kache'te asarena ruã cuasoasomũ repanare. Jã'ajekũna sãĩñechi'a ija'che i'kaju sēiasome repaña: “¿Je'se pa'ũna ina ija'che i'kache?”, chijũ. ¹³ Chekũna vũ'vũ mũasinata'ni asa pãisoju cu'ache cutuasome repanare Jesure cuasanare. “Cono jũ'ime ina”, chiniasome repaña sãĩñechi'a.

Pedro chu'vasi'ere kwamu

¹⁴ Chitena Pedro oncerepanare ja'me pa'ikujɪ vɔni nukaku pɔi kuanupɔ vɔ'vɔ raisikuanupɔ'te ija'che chu'vaasomɔ:

—Asarepajɛ'ɔ, musanukona judiɔpɔi, Jerusalɛn pa'ina. ¹⁵ “Ina cono jũ'ime”, chiime musanukona te'ena. Jɔ'ata'ni cono jũ'ima'me chukuna. Chuta'a apeñatamɔ ie. Nueve'me. Mai judiɔpɔi umucujña cono ũkumanaa'me. ¹⁶ Ija'che pa'imɔ: Apereparamɔ Dios chu'o kuasi'ku, Joel, irumɔ cho'ojachere kuaku tocha jo'kasi'e ija'che kwamɔ: ¹⁷ Cheja si'api'raramɔ pɔi ũcuanukore Repau Rekocho'te raoja'mɔ Dios.

Raouna ũcuarekochoji cho'okaiuna mai chĩipi Repau chu'ore chu'vajanaa'me.

Cho'okaija'mɔ pɔsupɔipi Dios ñoñe'te tohare ñaa'jɔ chini.

Cho'okaija'mɔ ainapi ukani ñaa'jɔ chini.

¹⁸ ũcuachi'a reparamɔ Repau'te cho'оче cho'okainare umupaina'me romi

Repau Rekocho'te raoja'mɔ Dios

repanapi ũcuau chu'ore chu'vaa'jɔ chini.

¹⁹ Repau Dios cunaumuna'me cheja ũcuau'chi'a cho'omasiche'te pɔi rɔa cuasajɔ'te cho'o ñoja'mɔ.

Chiena'me toana'me piko cho'o ñoja'mɔ Dios.

²⁰ ũsuu miañe ũseja'mɔ.

ũcuaja'che paimiaɔ chieja'che ñoja'mɔ.

Repau jo'e cajepi'raramɔ jɔ'aja'ñe cho'oja'mɔ Maire Paaku.

Reparamɔ Dios pɔi ũcuanuko pa'ijɔ cho'osi'e ro'iche chũ'uja'mɔ.

²¹ ũcuachi'a reparamɔ pɔipi Maire Paakuni sɛɛju,

“Chu'ure oijɔ'ɔ; mɔ'ure cuasaku'mɔ chu'ɔ”, chiito

repanare Chɛa Paaku re'oja'che cho'okaija'mɔ,

chiimɔ Joel tocha jo'kasi'e.

²² 'Israelpɔi, asa chɛajɔ'ɔ. Diopi raouna pa'isi'kuamɔ Jesũs.

ũcuauji cho'okaiuna rɔa re'oja'chere, Diochi'a cho'omasiche'te, pɔi

rɔa cuasajɔ'te cho'osi'kuamɔ Repau. Icheja jɔ'aja'ñe cho'osi'kuamɔ.

Masime musanukona jɔ'a. ²³ Jɔ'ata'ni musanukonapi Repauni

vanisɔa'jɔ chini cu'apɔire chũ'rena vanisɔsinaa'me Repau'te.

Musanukonapi chũ'rena kurususɛ'vero cho'o ũcuasɛ'verona

jɛ'jo nukorena jũnisɔsi'kuamɔ Repau. Jɔ'ata'ni Dios maini

re'oja'che cho'okasa chini ũsemanesi'kuamɔ jɔ'a. Chuta'a cheja

cho'omarumɔ masiasomɔ Dios musanukona cho'ojache. Masikuta'ni

ũsemanesi'kuamɔ Repau, maini re'oja'che cho'okasa chini. “Jɔ'aja'ñe

cho'oja'mɔ chu'ɔ”, chiniasomɔ Dios aperumɔ. ²⁴ Jɔ'ajekuna Repau

Jesucristo chuenisɔ tɔcojñosi'kuamɔ. Jɔ'ata'ni jmamakarɔ pani Diopi

vasouna jo'e vajurani etasi'kuamɔ Jesũs. Jũnisɔsina pa'icheja pa'ikuni

etosi'kuamɔ Dios. Jũnisɔsiva'na pa'icheja ai pa'icu'aasomɔ Repau'te.

Chuenisɔsi'ku vajurani jo'e chejare pa'isi'kuamɔ Repau. ²⁵ Aperumɔ

pa'isi'ku David Repau Jesũs pa'ijachere kuaku tocha jo'kasi'e ija'che

kuamɔ:

Chu'ure Paakujɪ chu'ure ja'me pa'ikɔ'mɔ.

Ñato si'arumɔ pa'ikɔ'mɔ Repau.

Chu'ure cho'okai'kuamɔ Repau, vajuchumanea'ku chini.

²⁶ Jɔ'ajekuna chu'ɔ rekocho rɔa pojomɔ.

Pojokũ ija'che i'kamũ chũ'u:

Chũ'u jũnisõsirũmu re'oja'che pa'ija'mũ chũ'ure.

Jã'are masimũ chũ'u.

²⁷ Ja'ku, mu'u chũ'ure jũnisõsina pa'icheja ai saomaneja'mũ.

Chũ'ure saoja'mũ mu'u.

Jã'ata'ni rua jeerũmu jo'kamaneja'mũ mu'u chũ'ure repacheja.

Mũ'ũpi ãsekũna chũ'u ca'nivũ jã'jumanaja'mũ chũ'ure.

²⁸ Mũ'ũpi chũ'ure re'oja'che pa'iche che'choũna re'oja'che pa'imasikũ'mũ chũ'u.

Mũ'ũpi chũ'ũni ja'me pa'ũna rua pojokũ'mũ chũ'u,
chiimũ repaũ David tocha jo'kasi'e.

²⁹ 'Asarepajũ'u, chũ'u majapãi, chũ'u ũcuarepa i'kache. Mai aipãũ pa'isi'kũre Davire jũnisõũna tãsõasome pãi. Repaũ'te tãsicheja chuta'a pa'imũ. Kueñea'me repacheja. Jã'ajekũna ie masime mai: "Chũ'u ca'nivũ jã'jumanaja'mũ", chiisi'e David ca'nivũ pa'iche kuama'ñe chekũ ca'nivũ pa'iche'te kuamũ jã'a. ³⁰ Repaũ David cheja pa'irũmu Dios chu'o asa kuakaiũ paniasomũ. Repaũ'te ija'che i'kaasomũ Dios:

Mũ'u jojosinare na'a pa'isirũmu jainũkore paaja'mũ mu'u.

Ũcuana Mamakũji Israelpãire re'oja'che chũ'ũja'mũ.

Mũ'u chũ'ũñeja'ñe re'oja'che chũ'ũku pa'ija'mũ Repaũ.

Chũ'o ũcuarepare i'kamũ chũ'u,

chinasomũ Dios repaũ'te Davire. ³¹ Repaũ Dios cho'ojache asaasomũ David. Asasi'kũjekũ Dios Raojaũ Cristo jũnisõ jo'e vajũraijache tocha jo'kaasomũ repaũ. Ija'che chiimũ repa:

Repaũji jũnisõru jũnisõsina pa'icheja ai jo'kamaneja'mũ Dios.

Repaũ ca'nivũjẽ'e jã'jumanaja'mũ,

chiimũ. ³² Repaũ cho'oja'mũ chiisi'e cho'ocuhasi'kuamũ Dios. Jesús chuenisõ tãcojñosi'ku Diopi vasõna vajũrani jo'e ku'isi'kuamũ cheja. Ku'ũna Repaũ'te peore ũcuauũko ñasinaa'me chũkũna.

³³ Vajũrakũna Dios Repaũ'te cũnaũmũna mua, "Chũ'ure kueñe ũjajũtu cakã'kore puũ ñu'ũ chũ'ũna'me chũ'ũjũ'u", chinasomũ. Apeerũmu Repaũ Pũka'ku, Dios, "Chũ'u Rekocho'te ãsija'mũ chũ'u mũ'ũre", chinasomũ Mamakũ'te. Churata'ni ãsicuhasi'kuamũ Repaũ. Pũka'kupĩ ãsiũna Repaũ Rekocho Jesús ũcuarekocho'te jo'e chũkũnani ãsicuhasi'kuamũ ja'me paaũ chini. ũcuarekochoji re'oja'che cho'okaimũ chũkũna'te. Mũsanũkona ñasi'ena'me asasi'e cho'okaimũ Dios Rekocho chũkũna'te. ³⁴⁻³⁵ Repaũ David cũnaũmu mũĩmaneamomũ. Cheke repaũ tocha jo'kasi'e ija'che chiimũ:

Chũ'ure Paakũ'te Dios ija'che i'kaasomũ:

"Chũ'ũni kueñe puũjũ'u ũjajũtu cakã'kona.

Chũ'ũpi cho'okaiũna mũ'ũre cuhena ũcuauũko mu'u chũ'ũñe cho'ojanaa'me", chinasomũ Dios Repaũ'te,

chiimũ repaũ tocha jo'kasi'e. ³⁶ Israelpãi ũcuauũko, asa chẽajũ'u ie chũ'o: Mũsanũkonapi vanisõñe'te chũ'ũrena Jesure kurususe'verona jẽ'josinaa'me pãi. Jã'ata'ni Dios Jesure pãi chũ'ũñe jo'kasi'kuamũ. Maire Chẽa Paaajaure Jesuni jũaasi'kuamũ Dios. Repaũ'te pãi ũcuauũkore chũ'ũa'ku chini raosi'kuamũ —chinasomũ repaũ Pedro.

³⁷ Repau i'kasi'ere asarena rua sumaneasomu repanare. Suma'ñe asa repau'te ija'che i'kaju sēniasaasome repana chekūnare on-cerepanare ūcuachi'a:

—Chūkuna majapāi, jā'a pa'ito, ¿je'se cho'ojanaa'ñe chūkuna? — chiniasome repana.

³⁸ Chitena, repau Pedro jo'e i'kaasomu.

—Musanukona cu'ache cho'ochete ūcuanuko jo'kasō Dios chū'ñe'te cho'ojū pa'ijū'u. Cu'are jo'kasō re'oja'che pa'ijū okoro'vecojñojū'u, “Jesucristo'te cuasanaa'me chūkuna”, chiiju. Jā'aja'ñe cho'oru Dios musanukonare cu'ache cho'osi'e tū'nesōkaija'mu. Tū'nesō Ūcuau Rekocho'te ĩsija'mu Repau musanukonare, ai ja'me paau chini. ³⁹ Jā'aja'ñe cho'okasa chiimu Dios musanukonare, musanukona chīna'me so'ña pa'inare peore. Maire Paaku Jesucristo chēa paajanarechi'a cho'okasa chiimu Dios —chiniasomu Pedro.

⁴⁰ Chini repanare rua chū'vaasomu repau, ija'che chiiu:

—Ina pāi icheja pa'ina Jesucristo'te kuhena peore cho'osōjanaa'me. Rua cu'ache pa'ija'mu repanare. Musanukonata'ni cho'osōmanejū'u — chiniasomu repau.

⁴¹ I'ka pi'niuna repau chū'vache asa chēasinachi'a Jesucristoni cuasaju jovo okoro'vecojñoasome. Repaumucuse pāi chekurumu tres milrepana chekūnani Jesucristo'te cuasanani jovoasome. ⁴² Repana Jesucristo'te cuasana ūcuanuko si'arumu chi'ijū paniasome. Jesucristo'te ja'me ku'isinapi Dios chū'ore che'chojuna chi'i che'cheju paniasome repana. Jainuko chi'i āu āiju ūcuachi'a chi'i Diore sēejū paniasome. Jā'aja'ñe cho'ojū ūcuanuko sāiñechi'a pojojū paniasome repana.

Jesucristo'te cuasana pa'iche'te kuumu

⁴³ Ūcuarumu pāi ūcuanuko Jesús saosina docerepanapi Ūcuauji cho'okaiuna rua re'oja'chere Diochi'a cho'omasiche'te cho'ojuna ñaju rua cuasaasome. Ña jña'nejū paniasome repana. ⁴⁴⁻⁴⁵ Repana Jesucristo'te cuasana sāiñechi'a pojojū si'arumu chi'ijū paniasome. Re'oja'chечи'a pa'ijū sāiñechi'a kuiraju paniasome repana. Chekūnare pōsena'me āu karato chekūnapi pōse paanapi pōsere ĩsiso, kuri koo, ĩsiasome repanare kuri peova'nare. Ūcuaja'che chejña paanapi chejñare ĩsiso, kuri koo, ĩsiasome chuova'na pa'iva'nare. Na'a rua chuova'na pa'iva'nare kuri na'a rua ĩsiasome repana.

⁴⁶ Dios vū'ena repaumucujña pa'iche chi'ijū paniasome repana. Ūcuachi'a repana vū'ñana chi'i pojojū āu āiju paniasome. Sāiñechi'a soni āu āujū pojorepache pojojū paniasome repana. ⁴⁷ Si'arumu chi'i, “Dios rua re'oku'mu”, chiiju paniasome repana. Chekūna pāi tijñani re'oja'che cutuasome repanare. Repau Jesucristoji cho'okaiuna Dios chū'ore asa chēa repaumucujña pa'iche na'a rua jainuko cuasaju jovoju paniasome pāi Repau'te Jesure.

3

Nuka ku'ima'kure vasosi'ere kuumu

¹ Ūcuarumu Juanna'me Pedro Dios vū'ena muaju paniasome. Judiopāi Diore sēerumuna tres pa'itona na'ito muasome repana.

² Repana mɔajɔ ñato ũcuavũ'ere pãiu nũka ku'imava'ũ ñuniasomũ. Vĩjachĩĩrũmũna cu'acũ'a paava'ũ paniasomũ repaũ. Nũka ku'imava'ũjekũ ñu'iu Dios vũ'e kakanani kurire s̃eũ paniasomũ repaũ. Kurire s̃eũ chini si'aumucujña cajo ra ñoocojñokũjekũ Dios vũ'e kakasa'aro'te, pãĩ “Re'ojasa'aro” chiisa'aro'te ñu'iu paniasomũ repaũ.

³ Ũcuarũmũ repana, Pedrona'me Juan, Dios vũ'ena mũa tĩ'a kakapi'rajũna ña kurire s̃eniasomũ repaũ. ⁴ S̃eũna repaũ'te rũa rorepa ñaasome repana. Rorepa ñajũ repaũ'te Pedroji i'kaasomũ.

—Chũkũnani ñajũ'ũ —chiniasomũ repaũ.

⁵ Chiiũna ũcuanani pojokũ ñaasomũ. Pojokũ cha'aasomũ repaũ, “Chũ'ũni ina kuri ĩsipi'rame”, chini. ⁶ Cha'akũna Pedro jo'e i'kaasomũ repaũ'te.

—Kurijẽ'e peomũ chu'ũ. Jã'ata'ni chekere na'a re'oja'chere cho'okaija'mũ chu'ũ mũ'ure. Jesucristo Nazaret raisi'kupĩ chũ'ũkũna, vũni nũka ku'ijũ'ũ mũ'ũ. Vajujũ'ũ chiimũ chu'ũ mũ'ure —chiniasomũ Pedro repaũ'te, nũka ku'imava'ũre.

⁷ Chini repaũ'te uajjũtũna chẽa juha vũoasomũ repaũ. Juha vũokũna ku'icu'asicũ'a teana care'oso nũka ku'ire'oasomũ repaũ'te. Koka paniasomũ repaũ cũ'a. ⁸ Teana vũni sũ'a nũka kuniasomũ repaũ. Pojokũ nũka ku'iu, chã'sakũ, Dios vũ'ena ja'me kakaasomũ repaũ, “Dios rũa re'okũ'mũ”, chiiũ.

⁹ Ũcuauji nũka ku'iu, “Dios rũa re'okũ'mũ”, chiiũna, pãĩ kuanupũ repavũ'e pa'ina rorepa ñaasome repaũ'te. ¹⁰ Repaũ'te ña masiasome repana ija'che chiijũ:

—Áa, jikũ Re'ojasa'aro ñu'iu kuri s̃eesi'kua'ũ! Ũcuau'mũ ikũ —chiniasome repana. Repaũ cho'ocojñosi'ere rũa ña jñanoasome pãĩ.

Dios vũ'e ve'koro pa'ikachapa'te pa'iu Pedro chu'vasi'ere kuamũ

¹¹ Diore s̃eni pi'ni ve'sena etaasome repana nũka ku'imatesi'kũna'me Juanna'me Pedro. Dios vũ'e eta ve'se pa'ikachapa'te paniasome repana. Repakachapa mami Portal de Salomón ve'easomũ. Nũka ku'imatesi'kũni vasorena vaju pa'iu pojokũ repanare jñu'ima'ñe chẽa sũ'iu paniasomũ repaũ. Jñu'ima'ñe ve'sere ja'me pa'iu'na pãĩ kuanupũ ña jñano ũcuachejana vũ'vũ sani chi'iasome. ¹² Chi'irena, ña Pedro ija'che chu'vaasomũ repanare:

—Chũkũna majapãĩ, jje'se pa'iu'na ña jñanoñe mũsanũkona? Chũkũna'te rũa pãĩñame mũsanũkona. Chekũrũmũ ija'che cuasacosome mũsanũkona: “Áa, ina rũa re'onajejũ, masijũ ikũre vasome”, chini cuasajũ ñacosome. Ikũ nũka ku'imũ chura. Jã'ata'ni chũkũna cho'osi'ema'mũ ie. ¹³ Dios cho'osi'ea'me. Mai aipãĩ, aperũmũ pa'isina, Abraham, Isaac, Jacob Repaũ'te Diore cuasajũ Ũcuate'eũni Diore pojooasome. Ija'che chiimũ Dios maire: “Jesús chu'ũ chĩia'mũ. Chu'ũre cho'ochẽ cho'okaikũ'mũ Repaũ, pãĩ chu'vachena'me pãĩ vasoche. Rũa Masiũji rũa re'okũ'mũ Repaũ”, chiimũ Dios maire. Jã'ata'ni mũsanũkona Repaũ'te Jesure jachasi-naa'me. Repaũ'te chẽa pãĩ chũ'ũnani jo'kasinaa'me mũsanũkona, Repaũni cu'ache cho'oa'jũ chini. Pãĩ chũ'ũkũ'te Pilato'te, “Ikũre etora chu'ũ”, chiikũ'teta'ni, “Vanisõjũ'ũ jã'ũre Jesure”, chiisinaa'me

musanukona. ¹⁴ Dios chũ'ũñe re'oja'chechi'a cho'oku'te Jesure cuhesinaa'me musanukona. Repauni cuheju, chekuni pãi vanisõsi'kuni, "Barrabani etojũ'u", chiisinaa'me musanukona. ¹⁵ Jã'ata'ni Jesure pãi re'oja'che pa'iche isiku'te vanisõñe'te chũ'usinaa'me musanukona. Vanisõ tãcojñosi'kureta'ni Diopi vaso etosi'kua'mu repau'te. Vajurani pa'iana repau'te ñasinaa'me chukuna. ¹⁶ Ũcuauji vasouna nuka ku'imu iku chura, musanukona si'arumu ñava'u. Repau vasosi'e ñasinaa'me musanukona. Jesús ikure vasocuhasi'kua'mu chukunapi Repauni cuasajuna.

¹⁷ Jã'ata'ni, musanukona, chukuna majapãi, repau pa'iche'te vesuju cu'ache cho'osinaa'me Jesure. Masimu chu'u jã'a. Musanukonare chũ'una ũcuaja'che repau pa'iche'te vesuju vanisõñe chũ'usinaa'me repau'te. ¹⁸ Jã'ata'ni Dios repau'te cu'ache cho'ojache peore masisi'kua'mu. Masikuta'ni Repau'te Jesure cu'ache cho'оче ũsekaimanesi'kua'mu Repau. Ũsemauna Repau apereparumu kuasi'e cho'ocuhasinaa'me Repau'te. Aperumu Repau chu'o kuasina tocha jo'kasi'e ija'che kuamu:

Na'a pa'isirumu Dios Repau Neekure pãi ũcuanukore Chũ'ujaure chejana raoja'mu.

Raouna pãi cu'ache cho'ojanaa'me Repau'te, chiimu Repau chu'o kuasina ũcuanuko tocha jo'kasi'e. ¹⁹ Jã'ajekuna musanukona cu'ache cho'оче'te ũhasõ re'oja'che pa'iju Dioni cuasaju jovojũ'u, Repauji musanukona cu'ache cho'оче'te cuasamanea'ku. Musanukonapi jã'aja'ñe cho'oto rekoñoãna re'oja'che pa'iche isija'mu Dios. ²⁰ Dios aperumu, "Ikure chu'u Neekure pãi ũcuanukore chũ'ua'ku chini chejana saoja'mu chu'u", chiniasomu. Jã'ajekuna musanukonapi Dioni jovoto Ũcuauñi raoja'mu Repau, musanukona rekoñoãre ja'me paa chini. ²¹ Repau Jesús cunaumure pa'imu chura. Diopi chũ'umauna chuta'a cajema'ñe pa'imu Repau. Na'a pa'isirumuna chũ'una jo'e cajeja'mu Repau. Reparumu, Dios peore re'oja'che care'vaja'mu. Aperumu Diopi chũ'ukuna Repau chu'o kuasina Repau Jesucristo jo'e rajachere kuaju tocha jo'kaasome. Repana kuasi'e cho'oja'mu Dios reparumu, Jesucristo jo'e cajerumu. ²² Te'e, aperumu Dios chu'o kuasi'ku Moisés, chekunare mai aipãi pa'isinare ija'che i'kaasomu:

Na'a pa'isirumu Maire Paaku Dios chekure Repau chu'o Kuajaure chejana raoja'mu,

chu'u kuacheja'che Kuajaure.

Mai majapãiu pa'ija'mu repau.

Repauni chu'vato ũcuanuko asa jachama'ñe cho'ojũ'u musanukona.

²³ Pãi repau'te jachana cho'osõjanaa'me.

Dios pa'icheja saimanejanaa'me.

Jã'ajekuna Repau neenare ja'me pa'imanejanaa'me repana, chiniasomu Moisés.

²⁴ Aperumu Dios chu'o kuasina ũcuanuko, irumu cho'ojachere kuasome, ũcuachi'a Samuel, cho'je pa'isina. ²⁵ Repana Dios chu'o kuasina mai aipãi paniasome. Maipi ñaju che'chea'ju chini Dios chu'o tocha jo'kaasome repana. Cheku, Abraham, mai aipãiu na'a charo paniasomu. Repau'te ija'che i'kaasomu Dios:

Na'a pa'isirumu mu'u Jojosi'kure chejana raoja'mu chu'u,

pāi ūcuanukore re'oja'che cho'okaaŋ chini,
 chiniasomŋ Dios. Repau i'kasi'e cho'okanicuhasi'kua'mŋ Dios maire.
²⁶ Chareparo maini judiöpāire re'oja'che cho'okasa chini, Repau
 Mamaku'te, Jesure, vaso raocuhasi'kua'mŋ Dios maipi peore cu'are
 ūhasōa'ju chini —chiniasomŋ Pedro repanare pāi.

4

*Pedrona'me Juan Jesús pa'iche'te chu'vajuna judío aina ūsesi'ere
 kuamŋ*

¹ Repau Pedro chuta'a Juanna'me pāire cututona judío phairipāi Dios
 vŋ'e pē'jekainare chŋ'ukuna'me saduceopāi rani tī'aasome. ² Tī'a
 Pedrona'me Juanre rŋa pe'ruasome repana pāire ija'che chu'vajuna:
 “Jesús jūnisō tācojñosi'ku jo'e vajurani pa'iku'mŋ. Jā'ajekuna na'a
 pa'isirumŋna pāi jūnisōsina jo'e vajurajanaa'me ūcuachi'a”, chinia-
 some repana. Jā'aja'ñe che'chojuna pāi jo'e vajuraiche jachanajeju
 pe'ruasome repana saduceopāi. ³ Pe'ruju Pedrona'me Juanre chēa sa
 na'itojekuna pāi chēavŋ'ena cuaosome repana, chekumucusejatŋ'ka
 paaru chini.

⁴ Jā'ata'ni pāi jainuko repana chu'vasi'e asa chēasina Jesu-
 crisoni cuasaju jovoasome. Jā'aja'ñe jovorena chura Jesucristo'te
 cuasana ūmŋpāichi'a kuēkue ñato peore chekumŋ cinco milrepana
 pa'icosome.

⁵ Jo'e apeñatato judío phairipāi chŋ'una, judío ainana'me judiöpāi
 che'chona chŋ'ore cutuñu chini Jerusalén vŋ'ejoopona chi'iasome.
⁶ Reparumŋ judío phairi ai, Anás, repau majarpāina'me rani pani-
 asomŋ. Repau majarpāi mamia'me ie: Caifaa'mŋ, Juan'mŋ, Alejan-
 dro'mŋ jo'e chekuna. ⁷ Chi'i repanare pāi chēavŋ'e pa'isinare Pe-
 drona'me Juanre etua raa'ju chini chŋ'uasome repana. Rarena ūcuana
 chenevŋna nuko repanare sēniasaasome repana judío phairipāi.

—¿Neepi chŋ'ujuna musanukona jā'aja'ñe si'ache cho'ojŋ pāi vaso-
 masiche? —chiniasome.

⁸ Chitena Pedro Dios Rekochoji ja'me pa'iu cho'okaiŋna ija'che
 i'kaasomŋ repanare:

—Chukuna'te paana, aina asarepajŋ'ŋ. ⁹ Musanukona chukuna'te
 jŋ'iva'ure re'oja'che cho'okaisi'ere sēeme, “¿Je'se cho'ojŋ vasoche
 ina?”, chini. ¹⁰ Asarepajŋ'ŋ. Chu'upi kuara musanukonare,
 icheja pa'inapi Israelpāipi ūcuanuko asamasajŋ. Ñajŋ'ŋ; iva'ŋ,
 musanukonare ti'jñeñe nukava'ŋ aperumŋ nuka ku'ima'ñe pa'isiva'ŋ
 chura nuka ku'imŋ, Jesucristo Nazaret raisi'kupŋ vasoŋna. Repau Jesu-
 cristo re'oja'chechi'a cho'oku'mŋ. Jā'ata'ni musanukona Repau'te ku-
 rususē'verona jē'jo nuko vanisōsinaa'me. Vanisō tācojñosi'kureta'ni
 Diopi vaso etosi'kua'mŋ Repau'te tāsichejapi. ¹¹ Apereparumŋ Dios
 chu'o kuasina musanukona Repau'te cu'ache cho'ojache kuaju tocha
 jo'kasi'e ija'che chiimŋ:

Pāi vŋ'e cho'ona vŋ'ña tuu re'ojatuure ku'eju, te'etuupŋ jñaani cuhea-
 some.

Cuheju samaneasome repatuupŋ.

Chekunata'ni, na'a rŋa masinajeju, rani repatuupŋ mini kuāa sa
 repana vŋ'echakavŋna nukoasome repana vŋ'epi na'a rŋa jujaa'ku
 chini,

chiimũ. Repana vesũna cho'очеja'che cho'osinaa'me mũsanũkona. Re'okũni Dios Raosi'kũre Jesure cuhesinaa'me mũsanũkona. ¹² Chekũ pãiu te'eujẽ'e cho'okaikũ peomũ maire. Jesucristochi'aa'mũ maire vati toa saiche Æsekaimasikũ. Ūcuauji cho'okaiũna Dios pa'icheja saire'omũ maire. Jesucristo'te masi cuasanachi'a Dios pa'icheja saijanaa'me —chiniasomũ repau Pedro.

¹³ Chikũna judío aina Pedrona'me Juan vajũchũma'ñe jã'aja'ñe i'kasi'ere asa rũa cuasaasome. “Ina utija'ovũ'ejẽ'e che'chemanesinaa'me. Masinama'me ina. Jã'ata'ni re'oja'che i'kame ina.” Jã'aja'ñe i'kajũ cuasa, “Áa, ina Jesuna'me ku'ijũ pa'isinaa'me”, chiniasome repana. ¹⁴ Re'oja'che cho'osi'e jachacu'aasomũ repanare, nũka ku'ima'ñe pa'isiva'upĩ ũcuanaana'me nũkakũna. ¹⁵ Jã'ajekũna i'kavesũju repana chi'i pa'irũupũ nũkanare etoche'te chũ'ũasome repana aina. Etoaso ainachi'a cutuasome repana.

¹⁶ —¿Je'se cho'ojanaa'ñe mai jã'anare Pedrona'me Juanre? Diochi'a cho'omasiche'te cho'ome repana, pãĩ vasoche. Repana cho'osi'e ijoopo Jerusalén pa'ina jainũko masime. Jachacu'amũ maire jã'a. ¹⁷ Jã'ata'ni chura repanare Jesús pa'iche'te che'choche'te ũseñũ mai, pãĩpi chekũnapi na'a jainũko asaju pa'imanea'ju. Jesús pa'iche pãire te'eũ'terejẽ'e jo'e kuamanejũ'ũ chiñũ repanare —chiniasome repana aina. ¹⁸ Chini repanare jo'e soni rao ija'che i'kajũ jo'e che'choche'te rũa ũseasome repana:

—Jesús pa'iche che'chomanejũ'ũ mũsanũkona. Jmamakarũjẽ'e repau pa'iche jo'e i'kamanejũ'ũ —Jã'aja'ñe i'kajũ ũseasome repana.

¹⁹ Jã'ata'ni Pedrona'me Juan ija'che i'kaasome repanare:

—Cuasa ñajũ'ũ aperũmũ mũsanũkonachi'a. ¿Jeepi na'a re'okũ chũkũnapi re'oja'chere cho'ojũna ñakũ Diopi na'a rũa pojoa'kũ chini? ¿Mũsanũkona chũ'ũñe'te jachama'ñe cho'ojũ Dios chũ'ũñe'te cho'omananejanaa'ñe chũkũna, Repau chũ'ũñe'te jachama'ñe cho'orũja'chere? Re'oja'ima'mũ jã'a. ²⁰ Chũkũna asasi'ena'me ñasi'e kuache jo'kacu'amũ chũkũna'te. Jo'kasõma'ñe ũcua Jesucristo pa'iche'te kuaju pa'ijanaa'me chũkũna. Cheke peomũ —chiniasome repana.

²¹ Chitena repanare,

—Mũsanũkonapi Jesús pa'iche jo'e kuato cu'ache cho'ojanaa'me chũkũna mũsanũkonare —chijũ aina jo'e i'kaasome repanare. Jã'ata'ni Pedrona'me Juanre cu'ache cho'omanesinaajẽuna pãĩ chẽavũ'e jo'e cuaoma'ñe eto saasome repanare. Vũ'ejoopo pa'ina pãĩ ũcuanaũko jũ'ikũ'te vasosi'ere asa, “Rũa re'okũ'mũ Dios”, chijũ paniasome. Jã'ajekũna aina repanare Pedrona'me Juanre cu'ache cho'ovajũchũasome. ²² Diochi'a cho'omasiche'te cho'ocojñõasomũ repau nũka ku'imairo pa'isi'kũ. Repau vasocojñõsi'kũ aiva'ũ paniasomũ. Cuarentarepaũsurũmũ na'a cajajaiche paaasomũ. Aiva'upĩ vũni nũka kuniasomũ repau.

Jesucristo'te cuasana Dioni sẽeme vajũchũma'ñe Jesús pa'iche'te chũ'vañũ chini

²³ Etorena sani Pedrona'me Juan vũ'ena co'i chekũnani Jesucristo'te cuasanani repanare judío ainana'me judío phairipãĩ chũ'ũna i'kasi'ere peore kuasome repana. ²⁴ Kuarena asa pi'ni ũcuanaũko ija'che i'kajũ Dioni ja'me sẽniasome repana:

“Dios, Chukuna'te Paaku, Peore Cho'osi'ku, cunaumu, cheja, chiañaã, cu'amajñarua, pã, cu'ava'nare, peore cho'osi'kuamũ mu'u.
 25 Aperamu chukuna aipãiu'te Davire mu'upi mu'u Rekocho'te
 İsiuna Ūcuarekochoji cho'okaiuna mu'u neeku David ie chu'o tocha
 jo'kaasomu:

Judío peona ruarepa pe'rume.

Diore cu'ache cho'oñu chini cho'ote'eme repana.

¿Je'se pa'ina peoche cho'оче repana?

26 Pã chũ'una Dioni jachaju Repau'te cavajachere cutume.

Diopi Repau Neekuni rauna repau cho'оче'te ũseñu chini chi'ite'eme
 repana.

Jã'aja'ne chiimu repau David tocha jo'kasi'e. 27 Ja'ku, ijoopo
 vu'ejoopo pa'ina pã chũ'una Herodena'me Poncio Pilato, iramu
 jã'aja'ne cho'ocuhasiname. Ichejana judío peonana'me judiopã
 chi'i cutusinaame repana mu'u Chẽa Raosi'kuni, Jesuni, Re'okuni
 cu'ache cho'oñu chini. 28 Jã'aja'ne cho'oju mu'u aperamu i'kasi'e,
 'Jã'aja'ne cho'ojanaame', chiisi'e cho'ocuhasiname repana. Mu'u
 peore Masikuta'ni, repanani ũsemauna jã'aja'ne cho'ocuhasiname
 repana. 29 Ja'ku, repana judío aina rua cu'ache i'kasinaame
 chukuna'te, mu'u chu'ore chu'vamanea'ju chini. Jã'ata'ni chukuna'te
 mu'u neenare cho'okaiju'u, mu'u chu'ore re'oja'chere vajuchuma'ne
 chu'vañu. 30 Ūcuachi'a mu'u masiche chekunare pã cho'o ñoku
 jũ'inare vasoju'ũ ñaa'ju. Mu'uchi'a cho'omasiche'te re'oja'chere cho'o
 ñoto Mu'u Neeku Jesús pa'iche'te ña masijanaame repana pã", chiiju
 sēniasome repana Diore.

31 Repana sēni pi'nisirumu Dios repana chi'i pa'ivu'e pi'ruche
 cho'oasomu. Jã'aja'ne pi'rukũ Dios Rekocho ũcuanukore rani ja'me
 pa'iu re'oja'che cho'okaiuna vajuchuma'ne Dios chu'ore kuaju pania-
 some repana.

Cu'amajñarua peonani cu'amajñarua're İsisi'ere kamu

32 Ūcuarumu pã ũcuanuko Jesucristo'te cuasana jainuko ũcuate'e
 cuasaasome. Cavama'ne ke'rema'ne sãinechi'a pojojũ paniasome
 repana. Repana paache cu'amajñarua, peova'nani rupũ İsiju pania-
 asome repana Jesucristo'te cuasanarechi'a. Te'eujẽ'e repana paache,
 “Chu'u neechi'aa'me ie”, chiima'ne, “Chu'u paache mai ũcuanuko
 neea'me”, chiiju, te'eu'te cu'amajñarua karato, “Iere paajũ'u”, chiiju
 paniasome repana. 33 Repana Jesús saosinapi Jesús Maire Paaku
 jũni vajuraisi'ere masi kuajuna pã jainuko asa chẽaasome repana
 chu'vache. Dios repanare Jesucristo'te cuasanare ũcuanukore rua
 re'oja'che cho'okaniasomu. 34-35 Diopi re'oja'che cho'okaiuna sãinechi'a
 kuirajuna, karamaneasomu repanare. Chekunapi chejña na'a rua
 paani te'echejña İsiso, ũcuachi'a vu'ña na'a rua paana İsiso kuri koo
 Jesús saosinani İsiasome repana, kuri peova'nani İsia'ju chini.

36 Jã'aja'ne cho'oasomu José, Dios vu'e cho'оче cho'okaiku, Chipre
 raisi'ku. Jesús saosina jo'e cheke mami, Bernabere, ve'oasome repau'te
 Josere. (Repana chu'o Bernabé “Re'oja'che chu'vaku” chiimu.) 37 Repau
 Bernabé cheja İsiso kuri koo Jesús saosinani peore jo'kaasomu,
 chuova'na pa'iva'nani İsia'ju chini.

5

Ananías' me Safira cu'ache cho'osi'ere kwamu

¹ Ūcuarumu te'e'u Ananías rua tiiñe cho'oasomu. Repau rüjo Safirana'me cheja te'echeja isisoasome. ² Isiso, kuri koo, joopo mini care'vaasomu repau. Já'aja'ñe cho'oku'te ñakota'ni rüjo, Safira, i'kamaneasomo repau'te. Repakuri care'va jo'ka joopo miisi'ere sa isiasomu repau Jesús saosinani. Sa isiku, “Chu'u chejare isiso inukoruchi'a kuri koosi'kua'mu”, chiiu joreasomu repau repanare.

³ Já'aja'ñe chiiu isiuna Pedro repau'te ija'che i'kaasomu:

—Ananías, ¿je'se pa'iana mu'u vati ai chu'uñe'te cu'ache cho'oku? Mu'u cheja isisō koosi'e kuri joopo miisi'ere jo'kasi'kua'mu mu'u chukuna'te, “Ūcuanukoru'me ie”, chiiu. Já'aja'ñe cho'oku, Dios Rekocho'te joresi'kua'mu mu'u. ⁴ ¿Je'se pa'iana já'aja'ñe joreu mu'u? Cheja mu'u cheja pa'isi'kua'mu. Mu'ure uache cho'ore'osi'kua'mu repacheja. Isisō kuri koosi'kua'mu mu'u. Mu'ure uache cho'ore'osi'kua'mu repakuri. Já'ata'ni repakuri Dioni joopo isiku, “Ūcuanukoru'me ie”, chiiu Dioni joresi'kua'mu mu'u. Päijē'e joreku, Diorejē'e ūcuachi'a joresi'kua'mu mu'u —chiniasomu Pedro.

⁵ Repau i'kache'te asa repau Ananías teana jūnisosi'kupi tāniasomu. Repau jūnisosi'ere asa pāi ūcuanuko rua kukusoasome. ⁶ Jūnisouna pōsupāipi kaka repau'te kāapi rea etua tāasome.

⁷ Chotehora pa'isirumuna repau rüjo ūcuavū'ena kakaasomo. Eju cho'ocojñosi'e chuta'a asamaneasomo repao. ⁸ Kakaona Pedro repao'te sēniasaasomu.

—Mu'u, muūjuna'me cheja te'echeja isiasomo. Ie kuri musanukona koosi'e, ¿ūcuanukoru'che? —chiniasomu Pedro repao'te.

Chikuna,

—Jūju. Ūcuanukoru'me já'a —chiniasomo repao. Joreasomo. ⁹ Chikona Pedro repao'te i'kaasomu.

—¿Je'se cuasa musanukona Dios Rekocho'te joreñu chini já'aja'ñe cho'ore? “¿Dios Rekocho mai cho'oche ñamanesi'kujeku cu'ache cho'omaneja'mu maire”, chiiju cuasare musanukona? Já'aja'ñe cho'osi'kojekona muūju pa'isi'kure tāsina jatisa'aro'te mu'uni cha'aju nukame, ūcuaja'che tāñu chini —chiniasomu Pedro repao'te.

¹⁰ Chikuna Pedro ti'jñeñena teana jūnisosi'kopi tāniasomo repao. Tākona pōsupāi kaka ñato jūnisosiva'o ūniasomo repao. Ūcuarumu repao'te mini etua sa ūjure tāsicheja rü'uñe tāasome repana.

¹¹ Já'aja'ñe cho'osi'ere asa pāi Jesucristo'te cuasakuanupu ūcuanuko rua kukusoasome. Chekuna ūcuachi'a peore asa kukusoasome.

Jesús saosina jū'iva'nare jainukore vasosi'ere kwamu

¹² Reparumu repana Jesús saosina pāi ñaju'te rua re'oja'chere, Diochi'a cho'omasiche'te cho'o ñoju paniasome. Jesure cuasana ūcuanuko si'arumu chi'iju paniasome, Dios vū'e ve'se pa'ikachapa, Portal de Salomón chiikachapana. ¹³ Repanare chi'i pa'inare chekuna pāi ja'me nukavajuchunata'ni rua re'oja'che cutuasome repanare.

¹⁴ Já'ata'ni chekuna Jesucristo'te cuasanani jovo na'a jainuko Jesucristo'te cuasaasome, romina'me umupāi.

15 Jesús saosinapi rúa re'oja'che vasojuña Pedro caraijachejana callejoovuna jũ'iva'nare ũhikãñapi kuãa ra ũhaasome pã. Pedro chãvosi'epi repanani chãvo vasoakũ chini jũ'iva'nare ve'sena ũhaasome pã. 16 Ūcuachi'a chekuna pã Jerusalen vã'ejoopona si'arũmu rajũ paniasome repajoopo kueñe pa'ijooopã pa'ina. Ravũ jũ'inana'me vatire paajũ jũ'inare rajũ rãiasome repana. Rarena repana ũcuanũko vajuasome.

Jesús saosinare jo'e chãasi'ere kuamu

17 Jesús saosinapi jã'aja'ñe cho'ojuna judío phairi aina'me repau neena, saduceopã pe'ruasome. Pe'rujũ repañare cu'ache cho'oñu chiniasome repana. 18 Repañani cu'ache cho'oñu chini chũ'urena, repaña neena pã chãvũ'ena chã cuaasome repañare.

19 Pã chãvũ'ere pa'ijuna, ángel, Dios raosi'kũ, ñamina rani, jatisa'aro vatakani repañare eto ija'che i'kaasomu repau:

20 —Dios vũ'ena mua, Dios chũ'ore pãire che'chojũ'ũ asa re'oja'che paaru. Mama cuasaju pa'iche'te re'oja'che kuajũ'ũ repañare, re'oja'che paaru —chiniasomu ángel repañare.

21 Chikuna repaña Jesús saosina asa rúa apeñatatonã Dios vũ'ena mua tã'asome. Tã'a kaka pãire che'choasome repaña.

Na'a umucuse repau judío phairi ai repau neenana'me judío ainare ũcuanũkore soniasomu. Sokuna chi'i, Jesús saosinare pã chãvũ'epi etua rache'te chũ'uasome repaña. 22 Chũ'urena sõtaopã pã chãvũ'ena muaasome. Mua tã'a kaka ñato Jesús neena peoasome. Peojuna sõtaopã co'i kuaasome repañare.

23 —Chukuna pã chãvũ'e mua tã'ato masi tachosivũ'e pa'isi'kua'mu repavũ'e. Repañare pẽ'jena kakasa'aro cachejare ve'sere nukaju pa'isinaa'me. Jã'ata'ni vata ñato repaña Jesure cuasana peosinaa'me —chiniasome sõtaopã.

24 Chitena repañare chũ'ũku judío phairipã chũ'unana'me asa rúa kukuasome repaña. Repañani rúa cuasokuna,

—¿Je'se paaku ie? —chini cuasaasome repaña.

25 Jã'aja'ñe i'katona cheku tã'a ija'che kuaasomu:

—Asarepajũ'ũ. Musanũkuna pã chãvũ'e cuaosina Dios vũ'ere pãire che'choju pa'ime —chiniasomu.

26 Chikuna repau sõtao chũ'ũku repau neenana'me etã, Dios vũ'ena mua Jesús saosinare chã jo'e mutuaasome. Jã'ata'ni repañare asi cho'oma'ñe mutuaasome repaña, pãire vajuchũju, “Cata su'aju”, chini repañani. 27 Repañare chãajani ra judío aina ti'jñeñena nukoasome repaña. Nukorena judío phairi ai Jesús saosinare ija'che i'kaasomu:

28 —Chukuna musanũkonare rúa ũseju, “Jesús pa'iche jo'e che'chomanejũ'ũ”, chiisinaa'me. Jã'ata'ni ũcua che'choju pa'ime musanũkuna. Ūcuachi'a chukuna'te, “Jesure vanisõsinaa'me jã'ana”, chijũ pa'ime musanũkuna —chiniasomu judío phairi ai repañare.

29 Chikuna Pedro chekuna Jesús saosinana'me ija'che i'kaasomu:

—Musanũkuna pã rúa chũ'ũme chukuna'te. Jã'ata'ni chukunapi Dios chũ'ũñe'te jachama'ñe cho'oto na'a re'omu. Musanũkuna chũ'ũñe cho'oni Dios chũ'ũñe'te cho'omanejanaa'me chukuna. 30 Musanũkuna Jesure kurusẽ'veronã jẽ'jo vëasõsinaa'me. Jũnisõ tãcojñosi'kureta'ni Diopi, mai aipã Paakujĩ, vasosi'kua'mu Repau'te,

jo'e vajurani paau chini. ³¹ Repau'te Jesure vaso Dios Repau uajũtu cakã'kore kuele ñu'ia chũ'ua'ku chini jo'kaasomu. Ūcuachi'a pã rekoñoãre carevakaau chini, jo'kaasomu Dios Repau'te. Jã'aja'ne cho'oasomu Dios maipi Israelpãipi cu'ache cho'оче'te ũhasõrena mai cu'ache cho'osi'ere ta'nesõkasa chini. ³² Repa Jesús cho'ocojõosi'e peore ñasinajeju ũcuare kuaju pa'ime chũkuna. Dios Rekocho ũcuachi'a jã'are kuamu. Repau chũ'ũne asa jachama'ne cho'onare Dios Ūcuau Rekocho'te ñsimu —chiniasomu Pedro repanare.

³³ Chikuna repana judío aina asa rua pe'ruasome. Pe'ruju Jesús saosinare vanisoñu chiniasome repana. ³⁴ Jã'ata'ni te'eũ repanare ja'me pa'iku judío ai fariseopãiu i'kara chini vuni nukasomu. Repau mami Gamalielasmu. Rua masikujeku, Dios chũ'ũne che'choku paniasomu repau. Pã ũcuanũko rua chiniasome Repau'te. Vuni nukaku, Jesús saosinare ve'sena etuaa'ju chini chũ'uasomu repau. ³⁵ Etuasorena repau Gamaliel judío ainare ija'che i'kaasomu:

—Chũ'u majapãi, Israelpãi, asarepajũ'u. Inare, Jesure cuasanare, vanisoñu chiime musanukona. Jã'ata'ni pe'ruma'ne masi cuasajũ'u aperumu, chiimu chũ'u musanukonare. ³⁶ Aperumu Teudas rani pa'iu cho'osi'ere cuasajũ'u. Rani pa'iu, ija'che i'kasi'kuamũ repau: “Rua masijeku pãire chũ'ura chiimu chũ'u”, chiisi'kuamũ repau. Chikuna pã jainũko, repau'te jovosinaa'me, chekurumu cuatrociento repana. Jã'ata'ni chuenisosi'kuamũ repau. Repauji chuenisõna repau'te ja'me pa'sina ũcuauachejña te'enachi'a vuvusosinaa'me. Jã'ajekuna repau cho'osi'e si'asosi'kuamũ. ³⁷ Na'a pa'isirumu pã kuẽkuerumu cheku, Judas, Galilea caku ũcuaja'che rani pa'isi'kuamũ. Rani pa'iu repauji pã chũ'unani etosora chiuna pã jainũko jovosinaa'me repau'te. Jã'ata'ni chuenisosi'kuamũ repau. Chuenisõna repau'te ja'me pa'sina te'enachi'a vuvusosinaa'me. ³⁸ Jã'ajekuna chura ija'che chũ'vamũ chũ'u musanukonare: Jã'anare Jesús neenare asi cho'oma'ne eto saojũ'u. Repana cho'оче rupũ pãipi cuasaju chũ'ũne pa'ito si'asoja'mũ. ³⁹ Jã'ata'ni Dios chũ'ũne pa'ito ũsecu'amu musanukonare. Si'asomaneja'mũ. Cuasajũ'u aperumu. Dios chũ'ũne ũsena pa'imanejũ'u musanukona —chiimu chũ'vaasomu repau Gamaliel.

⁴⁰ Repauji chũ'vauna asa chẽa repana judío aina Jesús saosinare soni rao suĩ'sueche'te chũ'uasome Jesús neenare. Suĩ'sue pi'nirena Jesús saosinare jo'e ũseasome repana aina. “Jesús pa'iche jo'e che'choma'ne pa'ijũ'u”, chiniasome. I'ka pi'ni Jesús saosinare eto saosome repana.

⁴¹ Etojuna Jesús saosina judío aina chi'ivũ'epi pojoju etaasome. “Dios chũkuna'te pojoku Jesús pa'iche'te kuaa'ju chini jo'kasi'e rua re'omũ. Jã'ajekuna suĩ'suecojõnosinata'ni rua pojoju eta saime chũkuna”, chini cuasaasome. ⁴² Eta saisirumu suĩ'suecojõnosinata'ni jo'kasoma'ne Jesucristo Dios Raosi'ku pa'iche'te che'choju paniasome repana. Si'aumucujña Dios vũ'ena mua chũ'vaju paniasome repana, pã vũ'ña ũcuachi'a.

6

Ja'me cho'okaijanani sieterepanare ve'osi'ere kuamũ

¹ Reparum si'arum na'a rua jainuko pāi Jesucristo'te cuasana jovoju paniasome. Ūcuarum repa na Jesucristo'te cuasana griego chu'o i'kanapi judiōpāi chu'o i'kanani ke'reju ija'che i'kaasome:

—Umucujña pa'iche musanukona mai ūcuanuko koosi'epi āu va'jeva'nare kuiraju pa'ime. Jā'ata'ni chūkuna majapāi va'jeva'na na'a ka'charu kooju pa'ime āu rupu īsiche —chiniasome repa na.

² Chitena repa na Jesús saosina docerepana Repau'te cuasanani ūcuanukore soniasome. Soni rao repanare ija'che i'kaasome repa na:

—Chūkunapi Dios chu'o chu'vanapi si'arum āure īsiju pa'ito Dios chu'o chu'vana peome. ³ Jā'ajekuna musanukonapi icheja pa'inani rua masinani sieterepanare jña chējajū āu āuñe'te chū'ha'ju. “Jā'anaa'me rua re'ona”, chiicojñonani, Dios Rekocho chū'ñe cho'onani jñaajū. ⁴ Jā'aja'ñe cho'oru chūkunapi Diore sēeju Repau chu'ojē'e chu'vaju pa'ijanaa'me —chiniasome repa na.

⁵ Chitena repa na chi'isina asa,

—Jā'aja'ñe cho'oto re'omū —chiniasome ūcuanuko.

Chini, umupāi sieterepanare jña chēasome repa na. Esteban'te chēasome repa na. Repau Esteban Jesucristo'te rua cuasaku pa'iu, Dios Rekocho chū'ñe re'oja'che cho'oku paniasomū. Ūcuachi'a chekuna repa na chēasina mamia'me ie: Felipe'mū, Prócoro'mū, Nicano'mū, Timon'mū, Parmenaa'mū, Nicolaa'mū. Repau Nicolás Antioquía vū'ejoopo raisi'kupī judiōpāi pa'iche'te che'cheasomū tīpāi. ⁶

⁶ Repanare jña Jesús saosinani raasome repa na. Rarena Jesús saosina repa nani āu āuñe'te jo'kañu chini Dioni sēeju jñjñapi jaju ija'che i'kaasome: “Diopi re'oja'che cho'okaau musanukonare cho'ochē'te re'oja'che masi cho'oa'ju chini”, chiniasome repa na.

⁷ Reparum pāi na'a jainuko Dios chu'o asaneena paniasome. Si'arum na'a rua jainuko Jerusalén pa'ina pāi Jesucristoni cuasaju jovoju paniasome. Ūcuachi'a judío phairipāi jainuko Jesucristoni cuasaju jovoasome.

Esteban'te chēasi'ere kamū

⁸ Reparum Esteban, Jesucristoni rua cuasaku, Diopi cho'okaiuna pāi ñaju'te Diochi'a cho'omasiche'te cho'oku paniasomū.

⁹ Repau i'kache'te jachaju, repau'te cu'ache i'kaju paniasome pāi, “Joremū mū'u”, chiiju. Repa na cu'ache i'kana Cirene cheja, Alejandría cheja, Cilicia cheja, Asia cheja raisinapi cu'ache i'kaasome repau'te. Chekuna ūcuachi'a repau'te ke'reasome judiōpāi chi'ivū'e Libertados neevū'e chi'ina.

¹⁰ Repa na cu'ache i'kato Dios Rekochoji cho'okaiuna rua masi i'kaasomū repau. Jā'aja'ñe i'kakuna asa jachanata'ni sāiñe i'kavesūasome repa na. ¹¹ I'kavesūju chekunani soni rao ro'iasome repa na jorea'ju chini. “Iku Esteban Diore cu'ache i'kasi'kua'mū. Ūcuachi'a Moisere cu'ache i'kasi'kua'mū iku”, chiiju jorea'ju chini soni rao ro'iasome repa na.

¹² Jā'aja'ñe cutujuna asa vū'ejoopo pa'ina pāi rua pe'ruasome repau'te Esteban'te, judío ainana'me judiōpāi che'chona ūcuachi'a. Jā'ajekuna repau'te chēa sa judío phairi aina'me chekuna judío ainana'me chi'i repa na ti'jñeñena nukoasome repau'te. ¹³ Nuko joreju repa ni cu'ache i'kaa'ju chini jorenare raasome repa na. Rarena ija'che i'kaasome jorena:

—Iku Esteban si'arumu cuhama'ñe cu'ache i'kaku'mu. “Dios vu'e cu'amu. Moisés chũ'usi'e ũcuachi'a cu'amu”, chiiku'mu iku. ¹⁴ Ija'che i'kakuna asasinaa'me chukuna: “Jesús Nazaret raisi'ku Dios vu'e ñañosoja'mu.” Ūcuachi'a, “Moisés chũ'u jo'kasi'e judiopai pa'iche'te ũcuanuko peore ũhasõjũ'u”, chiimu Jesús”, chiiku'mu iku Esteban — chiniasome repaña jorena.

¹⁵ Chitena repaña repacheja ñu'ina ũcuanuko rua pãinaasome repau'te. Ñajuna Esteban chia ángel chiaja'che ñoasomu repañare.

7

Phairi ai sēñe'te kuamu Esteban

¹ Jã'aja'ñe i'karena asa judio phairi ai Esteban'te ija'che sēniasomu: —¿Ina mu'ure ũcuarepare chũ'o i'kache? —chiniasomu.

² Chikuna Esteban i'kaasomu.

—Chũ'u majapãi, asarepajũ'u. Apereparumu mai aipãiu'te Abrahamre repau chuta'a Mesopotamia cheja pa'iu, Harán vu'ejoopo sani pa'imarumuna, Maire Paaku, Dios, Peore Masiu rani pa'iu ija'che i'kaasomu repau'te: ³ “Icheja mu'u pa'icheja eta majapãi jo'ka tũichejana sanisõjũ'u mu'u. Chũ'u kuajachejare sani pa'ijũ'u”, chiniasomu Dios repau'te. ⁴ Chikuna repau Abraham pũka'ku aiva'una'me Caldea chejapi eta Harán vu'ejoopo'te sani paniasomu. Pũka'ku aireko jũnisosirumu repau Abraham Diopi chũ'una repajoopo eta ichejare mai pa'ichejare rani paniasomu. ⁵ Icheja pa'iku'teta'ni Dios icheja ai ĩsimaneasomu repau'te. Jã'ata'ni Dios ija'che i'kaasomu repau'te mai aipãiu'te: “Na'a pa'isirumu ichejare ĩsija'mu chũ'u mu'ure, mu'u jojosiñapi paapu chini”, chiniasomu chuta'a chũirejẽ'e peoku'teta'ni. ⁶ Cheke ija'che chiimu repau'te Dios i'kasi'e: “Mu'u jojosiña tũipãi pa'ichejare sani pa'iju chẽa paacojñojũ kuri kooma'ñe cho'ochẽ rupũ cho'okaiju pa'ijanaa'me repacheja chũ'unare. Pãi rua cu'ache cho'ojanaa'me repañare. Repacheja cuatrocientorepaũsurumu pa'ijanaa'me repaña. ⁷ Jã'ata'ni repacheja canare cu'ache cho'oja'mu chũ'u, mu'u jojosiñani cu'ache cho'ojuna. Chũ'upi jã'aja'ñe cho'ouna mu'u jojosiña eta rani jo'e ichejare Canaán chejare pa'iju chũ'uni pojojũ pa'ijanaa'me”, chiniasomu Dios repau'te. ⁸ Repau i'kache'te Abrahampi jachama'ñe cuasaku, “Jau”, chikuna, jikora'muru chã'tiru pa'ica'niru chuto tuache'te jo'kaasomu Dios. Jã'aja'ñe circuncisión cho'ochẽ chũiva'nare umupãiva'narechi'a chũ'u jo'kaasomu Dios repau'te, repau chũi pa'ijanani cho'o paa'ku chini. Jã'ajekuna Abraham mamaku'te Isaare jña repau ochorepaumucujña pa'itona jikora'muru chã'tiru pa'ica'niru chuto tuaasomu, Dios i'kasi'ere jachama'ñe cho'oku. Repau Isaac aineesirumu chũi paa mamaku'te Jacobre vjchũirumu ũcuaja'che jkochã'tiru chuto tuaasomu. Jacob ũcuaja'che repau aineesirumu chũi paa machũi umupãi docerepañare ũcuaja'che cho'oasomu, repaña vjchũiiva'na pa'irumu. Repaña Jacob chũi docerepañana ainee pi'nisirumu maire Israelpãire jojoasome.

⁹ Repaña mai aipãiu Jacob chũi repaña cho'jeu'te Josere pũka'ku rua oiũ paaku'te rua cuheasome. Cuheja repau'te chẽa Egipto cheja sainani kuripi ĩsisoasome repaña, repauni saso'ju chini. Jã'ata'ni Dios Josere kuiraku paniasomu. ¹⁰ Josere cu'ache ti'jñeto Diopi

re'oja'che cho'okaniasomꞫ. Diopi cho'okaiꞫna Josepi rꞫa masikꞫna ña Faraón, Egipto cheja chũ'uku rꞫa pojoasomꞫ repau'te. Jã'ajekꞫna Josere päire chũ'ua'ku chini chũ'u jo'kaasomꞫ Faraón. Chũ'u jo'kauna José Egipto cheja pa'inare, Faraón neenare peore chũ'uku paniasomꞫ.

¹¹ Repau José chũ'urꞫmꞫ chiño peore ãu kũimaneasomꞫ, Egipto cheja, ũcuachi'a icheja Canaán cheja peore. RꞫa cu'aasomꞫ päi ũcuanukore. ReparꞫmꞫ mai aipãi ãu koochejñajẽ'e peoasome. ¹² Icheja Canaán cheja ãu ĩsiche peoasomꞫ. Egipto chejata'ni ãu care'vasi'e ĩsiche paniasomꞫ. Jã'are asa Jacob repau mamachĩire, mai aipãire, ũcuachejana saoasomꞫ, ãure koojaarꞫ chini. AperꞫmꞫ charo saisi'easomꞫ jã'a. ¹³ Repana sani co'i, jo'e saisirꞫmꞫna Josepi kꞫa jñauꞫna majaa'chupãi ñamasiasome repau'te. Repanare majaa'chupãi kꞫa jñau repana raisi'e Faraonni kꞫaasomꞫ repau. KꞫauna asa repau Faraón José majapãi masiasomꞫ. ¹⁴ Repau'te chũ'uku'te Faraonre kꞫa jñausirꞫmꞫ José repau puka'kꞫna'me majapãi ũcuanukore soni raoasomꞫ. Setenta y cincorepana paniasome repana José majapãi. ¹⁵ MamakꞫ Josepi sokna Jacob repau mamachĩina'me Egipto chejare sani pa'iu ũcuachejana aireko jñisoasomꞫ. Repau mamachĩi ũcuaja'che mai aipãi pa'isina ũcuachejana aireko jñisoasome. ¹⁶ Repana jñisosirꞫmꞫ repana majapãi Siquem vꞫ'ejoopona sa tãasome repanare. AperꞫmꞫ Abraham Hamor mamachĩire repacheja jmachejarꞫ kuripi kooasomꞫ repau majapãire tãra chini.

¹⁷ Na'a pa'isirꞫmꞫ Abrahamre aperꞫmꞫ Dios cho'okasa chiisi'ere ũcuarepa cho'opi'rarꞫmꞫ Jacob jojosina mai aipãi rꞫa jainuko paniasome Egipto cheja, churata'ni. ¹⁸ ReparꞫmꞫ Egipto cheja chekupi päi chũ'uku paniasomꞫ. Repau päi chũ'uku Josere vesuasomꞫ. ¹⁹ Jã'ajekꞫna mai aipãiva'nare rꞫa cu'ache cho'oasomꞫ repau. Repanare mai aipãi mamachĩiva'nani ũmupãiva'narechi'a vjijachĩire sėjosa'jꞫ chini chũ'uasomꞫ repau. ²⁰ ŪcuarꞫmꞫna Moisés jñaacojñoasomꞫ. RꞫa re'ojava'u paniasomꞫ repau. ReparꞫmꞫ puka'kupãi chotepãimia vꞫ'ere chave paaasome repava'ure. ²¹ Chotepãimia pa'isirꞫmꞫna jꞫ'ena maña chiachana vavorena päi chũ'uku mamakoji ña mini repao vꞫ'ena sa paaasomo repava'ure. Sa repao chĩire jojacheja'che jojaasomo repao repau'te. ²² Päi chũ'uku mamako vꞫ'ere pa'iu peore Egiptopãi pa'iche che'chekꞫ aineeasomꞫ repau. Utija'o pa'iche ũcuachi'a peore che'chekꞫ ainee rꞫa i'kamasikꞫji rꞫa cho'omasiasomꞫ repau.

²³ ŪcuarꞫmꞫ Moisés cuarentarepaũsarꞫmꞫ paakꞫji repau majapãire cuasa, Israel jojosinare, eta ñaasomꞫ. ²⁴ Eta ñato Egiptopãiu Israel jojosi'kꞫni vaiꞫ paniasomꞫ. VaiꞫna ña Moisés Israelpãiu'ni ũsekꞫ, Egiptopãiu'te vanisoasomꞫ. ²⁵ Jã'aja'ñe cho'o ija'che cuasaasomꞫ Moisés: “Churata'ni ina chũ'u majapãi chũ'u pa'iche masijanaa'me. Chũ'ni Diopi chũ'ukꞫna re'oja'che cho'okaija'mꞫ chũ'u inare. Dios inare etoja'mꞫ icheja”, chiuꞫ cuasaasomꞫ repau. Jã'ata'ni repau pa'iche'te vesꞫju ña chẽamaneasome repana. ²⁶ Jo'e apeñatato repau ñato Israel jojosinachi'a te'eka'chapana cavajꞫ paniasome. Jã'aja'ñe cho'ojꞫna ña vꞫ'vꞫ rani ija'che i'kaasomꞫ Moisés repanapi cavamanea'jꞫ chini: “ññañe! ¿Je'se pa'iu'na musanukona majapãichi'ata'ni sãifnechi'a cu'ache cho'ochẽ?”, chiniasomꞫ repanare.

27 Chikuna te'eu chekure vaikuji Moiserere jujo saoku ija'che i'kaasomu: “¿Neepi chũ'u jo'karena chũ'uku mu'u chukuna'te? ¿Neepi chũ'urena chukuna cu'ache cho'оче ñaku ke'reku mu'u? 28 Neato Egiptopãiu'te vanisoasomu mu'u. ¿Irumu ũcuaja'che chũ'uni vanisora chiiku mu'u?”, chinasomu. 29 Chikuna Moisés, “Chũ'u cho'osi'e pãi masime”, chini vajuchuku so'ona vu'vuso sani tĩpãi pa'ichejare Madián chejare tĩ'a paniasomu. Pa'iu romi veja chũi te'eka'chapanare umupãichi'a paaasomu repau.

30 'Repau cuarentarepaũsurumu pãi peochejare Sinaí aikũti kueñe pa'isirumu Moisés miu sũkiñu uuku pa'iñu'te ñaasomu. Uukuna toa joopo ñato ángelpi ñoasomu repau'te. 31 Angelpi ñokuna ña rua cuasoasomu repau'te. Na'a kueñepi ñara chini na'a saiũ Dios i'kache'te asaasomu repau, ija'che chiiche'te: 32 “Dioa'mu chũ'u. Mu'u aipãi chũ'ure cuasanare paaku'mu chũ'u. Abrahamre, Isaare, Jacobre paaku'mu chũ'u”, chinasomu Dios repau'te. Chikuna kurukuruu asa kukusoasomu repau. Vajuchuku jo'e repacheja ñamaneasomu repau. 33 Vajuchuku'teta'ni Dios jo'e ija'che i'kaasomu repau'te: “Chũ'uni vajuchuku, kuku, mu'u cũ'akorophe're tĩ'tejũ'u, chũ'u mu'ure i'kachejajekuna. 34 Irumu Egipto cheja pa'inare chũ'u neenare rua cu'ache ti'ñemũ. Repana cu'ache cho'ocojñoju oiche peore ñaku pa'imũ chũ'u. Jã'ajekuna repanani oiũ re'oja'che cho'okasa chini cajecuhamu chũ'u. ũcuachejapi etoja'mu chũ'u repanare. Asarepajũ'u mu'u. Mu'uni jo'e Egiptona saora chiimu chũ'u”, chinasomu Dios Moiserere.

35 'Chini Dios Moiserere, ángel miu sũkiñu ñosi'kuna'me, saomasomu repau'te, repanani etua ra re'oja'che chũ'uku paau chini. Aperumu repana cu'ache i'kaasome repau'te, ija'che chiiju: “¿Neepi chũ'ujũ'u chitena chũ'uku mu'u chukuna'te?”, chinasome repana. Jã'aja'ñe repana cuhesi'kuni Moiserere repanani cho'okaaũ chini saomasomu Dios. 36 Diopi chũ'u saouna sani Egipto cheja pa'inare Israelpãi ũcuachejapi etua raasomu repau Moisés. Repanare etua ra pãi peochejare cuarentarepaũsurumu kuhaku paniasomu repau. Diopi cho'okaiuna repau Moisés Diochi'a cho'omasiche'te rua cho'o ñoasomu Egipto cheja sani pa'irumu, Mar Rojo chiara rani pa'irumu ũcuaja'che, pãi peocheja rani pa'irumu peore. 37 Reparumu ũcuauji Moisés ija'che i'kaasomu chekunare Israel jojosinare: “Na'a pa'isirumu Dios chekure Repau chũ'o Kuajaure chejana raoja'mu. Mai majapãiu pa'ija'mu repau. Chũ'u kuacheja'che Dios chũ'o kuaja'mu repau. Repau rani chũ'vache peore asa chẽajũ'u musanukona”, chinasomu repau. 38 Moisés Israelpãina'me pãi peochejana chi'iasomu. Repau Sinaí aikũti muisirumu ángel ja'me paniasomu repau'te. ũcuachi'a ũcuakũtire muni pa'iu Dios chũ'o, “Ija'che pa'ijũ'u”, chiichũ'o asa tocha jo'kaasomu Moisés maire.

39 'Jã'ata'ni repau'te mai aipãi repanare re'oja'che cho'okaikuni rua cuheju jachaju Egiptona jo'e co'iñu chinasome. 40 Chini, repauji aikũtire pa'ina, repau majaa'chuni, Aaronni, ija'che i'kaasome repana: “Maire Egipto cheja rasi'ku Moiserere ti'ñeñe vesume mai. Cho'osõcuhasi'kua'mu repau. Jã'ajekuna chekuna'nani diojavanani tũojũ'u, repava'napi ñaju co'chaa'ju maire”, chinasome. 41 Chitena repanare vacachũja'iu'te tũokanasomu repau. Tũokakuna

pojoju jo'cha va'iva'nare vani uosoasome repana tũosiva'uni pojoju. ⁴² Jã'ajekuna Dios repanare cuheku jo'kaso cu'ache cho'оче ãsemaneasomũ repanare. Repanapi cunaumũ pa'inani, ũsuuni, pãimauni, ma'jũoko'te pojoju chiito ãsemaneasomũ repau. Na'a pa'isirumũ Dios chu'o kuaku Amós repana pa'isi'ere kuaku ija'che tocha jo'kaasomũ:

Musanukona, Israelpãi cuarentarepaũsurumũ pãi peocheja pa'irumũ, chu'ure Diore jo'cha va'iva'nare vani ukaimanesinaa'me.

Chekunare diomanareta'ni, "Dioa'me ina", chini pojoju jo'cha va'iva'nare vani uosinaa'me musanukona.

⁴³ Reparumũ musanukona Molo'te, "Dioa'mu iku", chini repau vu'e va'i ca'ni cho'osivũ'ere kuãiju kuhaju pa'isinaa'me.

Ūcuaja'che rupũ tũosiva'uni Renfãn ma'jũokova'uni kuãiju kuhaju pa'isinaa'me musanukona.

Rupũ tũosiva'nani pojoju pa'isinaa'me musanukona.

Jã'ajekuna chu'ũ, Dios, musanukonare tũichejana chẽa sache chũ'uja'mũ,

Babilonia na'a jeecho'jena,

chiimũ Amós tocha jo'kasi'e.

⁴⁴ Mai aipãi pa'isina repana pãi peocheja pa'irumũ, Dios vu'e ujavũ'e rupũ va'i ca'ni cho'osivũ'ere paaasome. Repavũ'e cho'ojache Moiseni, "Chu'ũ vu'e ijavũ'e cho'ojũ'ũ", chiimũ chũ'uasomũ Dios. Jã'ajekuna Moisepi kuakuna Dios ñosivũ'ejavũ'e cho'oasome repana. ⁴⁵ Repana aireko jũnisosirumũ mamachĩpi repavũ'e paaju, mai aipãi ichejana raasome repavũ'e. Repana icheja rani tĩ'arumũ tĩipãi, cu'ana paniasome. Jã'ata'ni Dios mai aipãipi paapu chini repanare cu'anare eto saosokaniasomũ. Eto saosuna mai aipãi, Josuena'me kakaju, Dios vu'e ichejana raasome. Rasivũ'e David chũ'urumujatu'ka paniasomũ repavũ'e. ⁴⁶ Repau'te Davire, re'oja'che pa'ina ruu pojoasomũ Dios. Jã'ajekuna David Diore ija'che sãniasomũ: "Ja'ku, mu'ure, Jacobre Paaku'te, vu'erepare cho'okasa chiimũ chu'ũ", chiniasomũ. ⁴⁷ Jã'ata'ni repau David mamakuji, Salomonpi, cho'oasomũ repavũ'e. ⁴⁸ Jã'ata'ni Dios, Cunaumũ Pa'iku si'achejũa pa'iku'mũ. Pãi cho'osivũ'ñachi'a pa'ima'kuamũ Repau. Aperumũ Dios chu'o kuasi'ku Isaías ija'che tocha jo'kaasomũ:

⁴⁹ Diojekũ cunaumũre pa'iu peore chũ'uku'mũ chu'ũ.

Ūcuachi'a cheja si'achejũa pa'iku'mũ chu'ũ.

Jã'aja'ñe pa'iu peore masiku'mũ chu'ũ.

Chu'ũ vu'e, ¿jeejavũ'e cho'okaijanaa'ñe musanukona chu'ure, si'achejũa pa'iku'te?

⁵⁰ Cunaumũna'me cheja peore cho'osi'kuamũ chu'ũ,

Diopi i'kakuna asaku jã'aja'ñe tocha jo'kaasomũ repau Isaías.

⁵¹ Chu'ũ, Esteban, musanukonare ainare, iere i'kamũ: Musanukona pãi Dionĩ ruu jachaju rekoñoã Diore vesuna rekoñoãja'ñe paame. Jã'ajekuna Dios chu'o asacuheme. Musanukona aipãi pa'isina pa'icheja'che pa'iju Dios Rekocho cho'okaiche cuhenaamẽ musanukona. ⁵² Musanukona aipãi pa'isina Dios chu'o kuanare ũcuanukore cu'ache cho'oasome. Pãiu Re'oja'chechi'a Cho'oku rajache kuava'nare vanisoasome repana. Chura musanukona ũcuaja'che Repau Re'oja'che Cho'oku raisirumũ pãi chũ'unare, "Jã'ure

vanisoche chũ'ujũ'u", chijũ jo'kasinaa'me. ⁵³ Dios chũ'usi'e ángelepĩ kũasome mũsanũkonare. Jã'ata'ni mũsanũkona rũarepa jachajũ cho'omanaa'me repa —chinasomũ Esteban repanare.

Esteban'te vanisosi'ere kũamũ

⁵⁴ Jã'aja'ñe i'kaũna asa judío aina rũa pe'ruce pe'rujũ tea ñaasome repaũ'te. ⁵⁵ Repaũ'te, Dios Rekochoji ja'me pa'ũ cho'okaiũna Dios miañe'te re'oja'chere mũmũre ñaasomũ. Ñato Jesús Diore kueñe, ujajũtũ cakã'kore nũkaasomũ. ⁵⁶ Jã'aja'ñere ñaku repaũ Esteban ija'che i'kaasomũ:

—¡Ñañe! Cũnaũmũ pa'iche rũa re'oja'che ñomũ. Jesús, Dios Raosi'kũpi ñomũ. Diore kueñe Repaũ ujajũtũ cakã'kore nũkamũ Repaũ —chinasomũ Esteban.

⁵⁷ Chikũna asacuhejũ jũñĩapi cãjo ta'pi rũa cuiche cuiasome repana. Cuijũ, ũcuanũko repaũ nũkachejana vũ'vũ saniasome repana. ⁵⁸ Vũ'vũ sani repaũ'te chẽa vũ'ejoopoji etua saasome repana catapi su'a vẽasoñũ chini. Repaũ'te jorejũ cu'ache i'kasina repana s'e'sevũ ju'ikãña tĩ'te pũsũ nũkacheja rũ'ũñena ũhaasome, ũcuauji repana kãñare kuirakaau chini. Repaũ pũsũ Saulo'mũ repaũ mami. ⁵⁹ Ũcuarũmũ repana catapi sia rũa su'ache su'aasome repaũ'te. Su'ajũna chueeu ija'che sẽniasomũ Esteban:

—Jesús, Chũ'ũre Paaku, chũ'ũ rekocho mũ'ũni tĩ'api'ramũ —chinasomũ. ⁶⁰ Chini tãni ro're ñu'ũ, ujachũ'opi cuiku, Dioni jo'e ija'che sẽniasomũ repaũ.—Ja'kũ, ina chũ'ũre cu'ache cho'uche cuasamanejũ'ũ —chini jũnisoasomũ repaũ.

8

Jesucristo'te cuasanare Saulo cu'ache cho'osi'ere kũamũ

¹ Repaũ Saulo Esteban'te vanisoche rũa chinasomũ. Reparũmũ Jesucristo'te cuasana Jerusalén vũ'ejoopo pa'ikuanupũ rũa cu'ache cho'ocojũoasome. Jã'ajekũna repajoopo pa'isina eta vũ'vũso Judea chejana'me Samaria cheja po'ore sani paniasome repana. Jã'ata'ni repajoopo Jesucristo saosinachi'a canũka paniasome. ² Repaũ Esteban chuenisosi'kũre chekũnapi Diore cuasanapi ota oijũ tãasome. ³ Reparũmũ repaũ Saulo Jesucristo'te cuasanare si'asoajũ chini rũa cu'ache cho'okũ paniasomũ. Vũ'ña kaka mũmũpãina'me romi chẽa jũajũũ sa pãĩ chẽavũ'ena cuaokũ paniasomũ repaũ.

Dios chũ'ore Samaria cheja pa'inani chũ'vasi'ere kũamũ

⁴ Ũcuarũmũ Jerusalén vũ'ejoopo eta vũ'vũsosina ku'ijũ Dios chũ'ore chũ'vajũ paniasome. ⁵ Eta vũ'vũsosi'kũ Felipe ku'ũ Samaria vũ'ejoopona sani repajoopo pa'inare Jesucristo pa'iche'te kũakũ paniasomũ. ⁶ Dios chũ'ore chũ'vakũ Diochi'a cho'omasiche'te pãĩ vasoche'te cho'o ñokũ paniasomũ repaũ. Jã'aja'ñe cho'o ñokũ chũ'vakũna pãĩ jainũko repaũ chũ'vache asa chẽaasome. ⁷ Pãĩ jainũkore vasoasomũ repaũ, vũicu'akũna rupũ ũhiva'nare, ro'o ku'iva'nare, vati paanare. Repaũji vati paanare vasoto vati rũa cuijũ eta saniasome. ⁸ Pãire vasokaiũna repajoopo pa'ina rũa pojoasome repaũ'te.

⁹ Reparũmũ ũcuachejare chai paniasomũ. Repaũ mamiasomũ Simón. Chaina cho'uche rũa jeerũmũ cho'okũ paniasomũ repaũ, "Rũa masikũ'mũ chũ'ũ", chiiũ. Jã'aja'ñe jorekũ cho'okũni Samaria cana

ña rua cuasaasome repau cho'оче. ¹⁰ Repacheja pa'ina ũcuanuko masinana'me vesuna jachama'ne asaasome repau i'kache, “Dios peore Cho'omasikujī chũ'ukuna cho'omu iku”, chini. ¹¹ Rua jeerumu chai cho'oku chekunajē'e cho'ovesuche'te joreku cho'o ñokuna ña cuasaju repau'te ja'me paniasome repana.

¹² Jā'ata'ni Felipeji rani Dios chũ'ore chũ'vaku pāi cu'ache cho'оче ũhasosinare Dios chēa paachena'me Jesucristo pa'iche'te kuakuna asa chēaasome repana. Asa chēa Jesucristoni cuasaju umupāina'me romi peore okoro'vecojñoasome. ¹³ Repau Simón chai pa'isi'ku ũcuachi'a asa chēa Dioni cuasaku okorocojñoasomu. Okorocojñoosirumu Felipena'me ku'iu repau cho'оче'te, pāi vasoche'te, Diochi'a cho'omasiche'te cho'o ñokuna ña rua cuasaku ku'iu paniasomu repau Simón.

¹⁴ Ūcuarumu Jerusalén pa'ina Jesús saosina Samaria cheja cana Dios chũ'ore asa chēa Jesure cuasaju jovosi'e asaasome. Asasinajeju Pedrona'me Juanre Samariana saasome repana. ¹⁵ Saorena repana Samaria cheja sani tī'a repanare pāi Dios Rekochoji rani repanani ja'me paa chini Dioni sēekanasome. ¹⁶ “Maire Paaku'te Jesucristo'te cuasanaa'me chukuna”, chiiju okoro'vecojñoosinare repanani chuta'a Dios Rekochoji raimauna Repauni sēekanasome repana. ¹⁷ Sēni pi'niju repana Pedrona'me Juan repanani jūjñapi jajuna Dios Repau Rekocho'te raosomu repanare, ja'me paa chini.

¹⁸ Repau'te Simonre jā'are ñakuna ũcuaja'che cho'omasomu. Jā'aja'ne cho'ouakuna masiche kuripi koorā chiniasomu repau. ¹⁹ Repanare Jesús saosinare ija'che i'kaasomu repau:

—Jā'aja'ne cho'omasira chiimu chũ'u. Cho'omasiche ĩsijũ'u chũ'ure; ro'ira. ĩsirena koo chũ'upi pāire jakuna Dios Rekochoji repanani rani ja'me paa —chiniasomu Simón.

²⁰ Chikuna Pedro i'kaasomu repau'te.

—Mu'upi jā'aja'ne cuasani kurina'me mu'u rekocho cho'osōne pa'ija'mu mu'ure. Dios ĩsiche kuripi kooma'nea'me. ²¹ Diopi ñato mu'u rekocho rūhiñe cuasama'mu mu'u. Jā'ajekuna chukuna cho'очеja'che cho'ocu'amu mu'ure. ²² Jā'ajekuna mu'u cu'ache cuasache'te oiū ũhasō Dioni sēeu pa'ijũ'u, Repauji mu'u cu'ache cho'osi'ere jo'e cuasamanea'ku chini. ²³ Mu'u pa'iche masimu chũ'u. Chekuna pāi na'a re'oja'chere cho'oju pojoju pa'ito pojoma'ne cu'ache'te cuasaku'mu mu'u. Cu'ache'te cuasaku cu'are cho'oku cho'osōja'mu mu'u —chiniasomu Pedro repau'te.

²⁴ Chikuna Simón jo'e i'kaasomu.

—Musanukonapi Maire Paakuni Dioni sēekaijũ'u chũ'uvare musanukona i'kasi'epi cu'acheji ti'ñemanea'ku chũ'ure —chiniasomu repau.

²⁵ Ūcuarumu Pedrona'me Juan ũcuachejare pa'iju, Dios chũ'ore chũ'vaju Jesucristo pa'iche kua pi'ni, Jerusalén v'ejoopona co'iasome. Co'iju chekujoopō Samaria cheja cajoopō Jesucristo'te cuasache kuachũ'ore chũ'vaasome repana.

Felipe Dios chũ'ore Etiopía cakure chũ'vasi'ere kumatu

²⁶ Ūcuarumu ángel Dios raosi'ku Felipe'te ija'che i'kaasomu:

—Vuni sariṗu cakā'kona saijū'u mu'u. Jerusalén vu'ejoopoji Gaza vu'ejoopo saima'ana saijū'u, pāi peocheja saima'ana —chiniasomu.

²⁷ Chikuna Felipe vuni saiṗu ñato Etiopía caku, pāi chū'uko'te cho'оче cho'okaiku Diore pojora chini Jerusalén saisi'kupi, repau pa'ichejana co'iku paniasomu. Etiopiapāi chū'uko'te, Candace'te, kuri care'vakaiku paniasomu repau. ²⁸ Kavacho jñajñu kuhasaiṗuji ñu'ia, co'iku utija'ore ñaku paniasomu repau. Aperumu Dios chu'o kuasi'ku, Isaías, tocha jo'kasi'ere ñaku i'kaku paniasomu repau Etiopiapāi.

²⁹ Ūcuarumuṇa Dios Rekocho Felipe'te ija'che i'kaasomu:

—Tuha ja'me ku'ijū'u jā'asaivṗu —chiniasomu.

³⁰ Chikuna Felipe vu'vu tuhaasomu repasaivṗu. Tuha aperumu Dios chu'o kuasi'ku Isaías tochasi'ere Etiopía caku ñaku i'kache'te asaasomu repau. I'kauna asa Felipe ija'che sēniasomu repau'te:

—¿Mu'u ñaku i'kache asamasiku mu'u? —chiniasomu.

³¹ Chikuna,

—Pāamu chu'u. Che'chokuji karamu chu'ure. Tuni chu'una'me ñu'ia ku'ijū'u —chiniasomu Etiopía caku Felipe'te.

³² Repau ñaku i'kasi'e Dios chu'o aperumu pa'isi'ku Isaías tocha jo'kasi'e ija'che chiimu:

Ovejava'u vanisōñu chini sava'uta'ni oima'ñe saimṗu.

Ovejachii raña tu'kato oimanaa'me.

Chu'u Neeku ūcuaja'che repau'te cu'ache cho'otojē'e i'kama'kuamṗu.

³³ Re'oja'chechi'a cho'okuni pāi cu'ache cho'osinaa'me repau'te.

I'kakainajē'e peosinaa'me repau'te.

Ūcuachi'a chīijē'e peokuni vanisōsinaa'me repau'te.

Jā'ajekuna repau jojosina peome,

chiimu.

³⁴ Ūcuarumu Etiopía caku ija'che sēniasomu Felipe'te:

—Ija'ova Dios chu'o kuasi'ku Isaías tochasi'e, ¿icheja ñaku'u mu'u? ¿Neeni i'kaku repau? ¿Repau pa'iche'te kuaku? Já'apāani, ¿cheku pa'iche'te kuaku? —chiniasomu repau.

³⁵ Chikuna Felipe Etiopía cakure repau ñaku i'kasi'ere charo kuaasomu Jesús re'oja'che pa'iche'te. Cho'je jo'e chekuna Dios chu'o kuana tochasi'ere ñoku kuaasomu repau. ³⁶ Cutuju saijṗu chiara'charu pa'icheja tī'aasome repa. Tī'a Etiopía caku i'kaasomu Felipe'te.

—Ñaku. Chiara'charu pa'imṗu icheja. ¿Chu'ure okorore'oku? —chiniasomu repau. ³⁷ Chikuna Felipe,

—Re'omu mu'ure, mu'u rekochoji Jesucristoni masi cuasato —chiniasomu. Chikuna,

—Jesucristo Dios Mamaku'mṗu chiiṗu cuasamu chu'u —chiniasomu Etiopía caku. ³⁸ Chini, kavacho kuhasaiṗu tachoku'te, —Ichejana javoju'u —chiniasomu repau. Javouṇa repau Etiopía caku Felipena'me repasaivṗuji cajeasome. Jā'achejapi chiara'charuna casa Felipe repau'te okoroasomu.

³⁹ Okoro pi'ni makuna Dios Rekocho Felipe'te tūichejana sasoasomu. Sasouṇa Etiopía caku jo'e ñamaneasomu repau'te. Nama'kuta'ni ruṇa pojoku Etiopía saima'a jo'e saniasomu repau. ⁴⁰ Dios Rekochoji sasouṇa Felipe Azoto vu'ejoopo tī'a carani saiṗu chekujoopoṇa ruṇa vu'ñajoopoṇa sani, Jesucristo'te cuasache kuachu'ore chu'vakṗu paniasomu, Cesarea vu'ejoopo tī'añetu'ka.

9

Jesús i'kache'te Saulo asa jovosi'ere kʷamʷ

¹ Ūcuarʷmʷ Saulo Jesucristo neenani vani si'asora chini ūcua cu'ache cho'okʷ paniasomʷ. Jā'are na'a rʷa cho'ora chini, judío phairi aire sani ñaasomʷ repaʷ. ² Sani repaʷ'te utija'ore sēniasomʷ repaʷ.

—Chʷ'u Damasco vʷ'ejoopona saipi'ramʷ, Jesús chʷ'ʷñe cho'onani ʷmʷpāina'me romi ku'e chēa ra pāi chēavʷ'ena cuaora chini. Mʷ'u chʷ'ʷre utija'ore tochakaijʷ'u. Damasco mai judíopāi chí'ivʷ'ña chʷ'ʷnani sa ñora chiimʷ chʷ'u, mʷ'u tochasija'o —chiniasomʷ Saulo phairi aire.

³ Damasco vʷ'ejoopona saiʷna repajoopo tí'api'ra chejana te'erʷmʷ repaʷ nʷkachejachi'a rʷhiso'koro cʷnaʷmʷpi rʷa miañe chʷniasomʷ repaʷ'te. ⁴ Miañe chʷkʷna ña chejana tʷniasomʷ Saulo. Tāni ūhiʷ chʷ'o ija'che i'kache'te asaasomʷ repaʷ:

—Saulo, Saulo, ¿je'se pa'ʷna mʷ'u chʷ'ʷre si'arʷmʷ cu'ache cho'okʷ pa'ikʷ? —chiniasomʷ Jesucristo repaʷ'te. ⁵ Jā'aja'ñe i'kaʷna asa,

—¿Jeeja'iu'u mʷ'u, Chʷ'ʷre Paaku? —chiniasomʷ repaʷ.

Chikʷna,

—Jesua'mʷ chʷ'u. Chʷ'u neenare cu'ache cho'okʷ chʷ'ʷni rʷa cu'ache cho'okʷ pa'imʷ mʷ'u. Jā'aja'ñe cho'okʷ meñe cu'ache cho'okʷ pa'imʷ mʷ'u —chiniasomʷ Jesús.

⁶ Chikʷna Saulo kʷkʷcajajani kurukurukʷ ija'che i'kaasomʷ:

—Chʷ'ʷre Paaku, ¿ǽquere cho'oa'ku chiikʷ mʷ'u chʷ'ʷre? —chiniasomʷ. Chikʷna,

—Vʷni vʷ'ejoopona kakajʷ'u. Jā'achejana kaka mʷ'u cho'ojache asaja'mʷ mʷ'u —chiniasomʷ Jesucristo Saulo'te. ⁷ Repaʷ'te ja'me saisina rʷa kʷkʷasome. Repaʷ Jesús i'kachʷ'o asanata'ni Repaʷ'te ñamaneasome repana. ⁸ Repaʷ Saulo vʷni nʷkaku ñakocaā suka ñara chiito ñacu'aasomʷ repaʷ'te. Jesuni rʷarepa Miakʷni ña na'asoasomʷ. Na'asoʷna repaʷ'te jʷtʷna chēa Damasco vʷ'ejoopona juha saasome repana. ⁹ Choteumucujña na'au paniasomʷ repaʷ. Pa'iu āu āima'ñe, okojē'e ūkuma'ñe paniasomʷ repaʷ.

¹⁰ Ūcuarʷmʷ chekʷ, Jesure cuasaku ūcuachejare Damasco'te paniasomʷ. Ananías repaʷ mamiasomʷ. Reparʷmʷ Ananías Dios ñoñe'te ñaku Maire Paakʷni Jesucristoni ñaasomʷ. Ñakʷna repaʷ'te ija'che sēniasomʷ Jesús:

—Ananías, ¿pa'ikʷ? —chiniasomʷ.

Chikʷna,

—Jʷju. Pa'imʷ chʷ'u, Chʷ'ʷre Paaku —chiniasomʷ repaʷ.

¹¹ Chikʷna Jesús i'kaasomʷ repaʷ'te.

—Ma'a rʷhima'a chiicojñoma'ana eta mʷajʷ'u mʷ'u, Judas vʷ'ena. Mʷa tí'a, “¿Tarso vʷ'ejoopo raisi'ku Saulo pa'ikʷ ivʷ'e?”, chiijʷ'u. Repaʷ Saulo chʷ'ʷni sēʷ pa'imʷ. ¹² Chʷ'ʷni sēʷna chʷ'u cho'opi'rache'te ñocuhamʷ chʷ'u repaʷ'te. Chʷ'u ñoñeji mʷ'ʷni ñaku repaʷ'te mʷ'u cho'okajache ñamʷ repaʷ. Mʷa jʷjñapi jaja'mʷ repaʷ'te ñakocaāre jo'e ñaa'ku —chiniasomʷ Jesús Ananía'te.

¹³ Chikʷna, Ananías ija'che i'kaasomʷ:

—Chʷ'ʷre Paaku, repaʷ mʷ'ʷre cuasanare Jerusalén pa'inare cu'ache cho'oche pāi jainʷko chʷ'ʷre kʷame. Mʷ'u neenare rʷa

cu'ache cho'okũ pa'iuasomũ repaũ. ¹⁴ Chura ichejana ranciasomũ repaũ mu'ure cuasanani chẽara chini. Judío phairipãi chũ'unani sēni ranciasomũ, chũkũnani pãi chẽavu'ena sa cuaora chini —chiniasomũ Ananías.

¹⁵ Chikũna Jesús repaũ'te i'kaasomũ.

—Mũa ñajũ'u. Chũ'u chũ'ũñe'te cho'okũ paaũ chini chẽacuhamu chũ'u repaũ'te. Chũ'u pa'iche'te judiõpãire ũcuaja'che tĩipãina'me repanare chũ'unani peore kuaa'ku chini soisi'kua'mũ chũ'u repaũ'te. ¹⁶ Repaũ cu'ache cho'ocõjñõjañe peore kuaja'mũ chũ'u repaũ'te. Chũ'u pa'iche'te che'chokũ rũa cu'ache cho'ocõjñõja'mũ repaũ —chiniasomũ Jesús.

¹⁷ Jã'aja'ñe i'kaũna repaũ Ananías eta mũa Saulo pa'ivu'ena kakaasomũ. Kaka Saulo'te jũjñapi jakũ ija'che i'kaasomũ repaũ:

—Saulo, churata'ni mu'ure chũ'u majapãiuja'iu'te paamũ chũ'u. Maire Paakũ Jesús mu'u raisima'ana ñosi'kua'mũ mu'ure. Ũcuauji chũ'ure vu'ena mũtosikua'mũ mu'upi jo'e ñakocaãre ñaa'ku chini, ũcuachi'a mu'uni Dios Rekochoji rani ja'me paaũ chini —chiniasomũ Ananías repaũ'te Pablo'te.

¹⁸ Chikũna va'ire'reruãja'ñepi tuã'tuaasomũ Saulo ñakocaã ta'pisi'e. Tuã'tuaũna repaũ ñakocaã teana care'oso jo'e ñoasomũ repaũ'te. Ũcuarũmu ñakocaã re'õja'che ñakũji vuni okorocõjñõasomũ repaũ.

¹⁹ Jã'a cho'o pi'ni ãu ãni vajuasomũ repaũ. Repacheja Damasco vu'ejoopo jo'e te'eumucujñaruã chekũna Jesure cuasanana'me canũka paniasomũ repaũ Saulo.

Damasco vu'ejoopo canare Saulo chũ'vasi'ere kũamũ

²⁰ Damasco vu'ejoopo'te pa'iu repaũ Saulo teana judiõpãi chi'ivu'ñana mũa, “Jesús Dios Raosi'kua'mũ”, chiiũ Jesús pa'iche'te kuaasomũ. ²¹ Jã'aja'ñe i'kakũna pãi ũcuauũko asa rũa cuasaasome repaũ i'kache. Asa rũa cuasaju ija'che i'kaasome repaũ:

—Iku Jerusalén pa'irũmu Jesucristo'te cuasanare rũa cu'ache cho'osi'kuaasomũ. Ũcuau'mũ iku. Jerusalén pa'ikũji ichejana raisi'kua'mũ iku, icheja pa'inani Jerusalén cho'õcheja'che Jesús neenani chẽa sa judío phairipãi chũ'unani jo'kara chini —chiniasome repaũ pãi.

²² Repaũ Saulo si'arũmu na'a rũa re'õja'che chũ'vakũ paniasomũ, “Jesús Dios Raosi'ku Cristoa'mũ”, chiiũ. Masi chũ'vakũna judiõpãi Damasco pa'ina, jachanata'ni sãĩñe i'kavesuasome repaũ'te.

Saulo Damasco judiõpãire kati sanisosi'ere kũamũ

²³ Na'a pa'isirũmu judiõpãi chi'i cutu, “Sauloni chẽa vanisoñu”, chiniasome. ²⁴ Jã'ata'ni Saulo repaũna cho'oñu chiũche asaasomũ. Repaũni chẽa vanisoñu chini umucujñana'me ñami vu'ejoopo kakasa'ñaroãre pẽ'jeju paniasome repaũ. ²⁵ Jã'aja'ñe pẽ'jejuña chekũna Jesure cuasana Saulo'te ju'ena maña vu'ejoopo jeotũsusi'pa sē'sevũji mũni vu'ejoopo jã'acho'jena casoasome repaũ repaũ'te.

Saulo Jerusalén vu'ejoopona co'i cho'osi'ere kũamũ

²⁶ Jã'aja'ñe cho'o casorena Jerusalén vu'ejoopona co'i chekũnare Jesure cuasanare jovora chiniasomũ repaũ. Jã'ata'ni repaũna vajuchuasome repaũ'te. “Joremũ iku”, chini jachaasome repaũna.

27 Te'eḅ Bernabechi'a repaḅ'te re'oja'che cho'okaniasomḅ. Jesús saosinare sa repaḅ Saulo Damasco ma'a saiḅ ñasi'ena'me Jesús repaḅ'te i'kasi'e peore kuakaniasomḅ repaḅ Bernabé. “Iku Saulo, Jesús pa'iche vajuchuma'ñe re'oja'che chu'vaasomḅ Damasco vḅ'ejoopo pa'inare”, chiniasomḅ Bernabé. 28 Bernabepi kuaḅna asa Saulo'te pojoasome repana Jesús saosina. Pojoxna repanare jovoasomḅ repaḅ. Jovo Jesucristo'te cuasanana'me Jerusalén vḅ'ejoopo'te ku'iu vajuchuma'ñe Jesús pa'iche'te re'oja'che chu'vakḅ paniasomḅ. 29 Judíopāi griego chu'o i'kanare rḅa chu'vaasomḅ repaḅ. Já'ata'ni repana asacuhejḅ pe'rujḅ, “Vanisoñu ikḅre”, chiniasome repaḅ'te. 30 Ūcuarḅmḅ Jesure cuasana Saulo'te vanisoñu chiiche'te asa, “Repaḅni vanisojḅ”, chini repaḅ'te Cesarea vḅ'ejoopona casa, já'achejapi Tarso vḅ'ejoopona saosome.

31 Saulo'te saoso pāipi cu'ache cho'omapḅna Jesucristo'te cuasana re'oja'che pa'ijḅ paniasome, Judea cheja pa'ina, Galilea cheja pa'inana'me Samaria pa'ina. Dios Rekochoji cho'okaiḅna Dios chu'o na'a rḅa asa chēajḅ na'a rḅa masi cuasajḅ Dioni cuasajḅ vajuchujḅ paniasome repana. Ūcuachi'a pāi na'a jainḅko Dios chu'ore asa chēa jovoju paniasome repanare.

Enea'te vasosi'ere kḅamḅ

32 Ūcuarḅmḅ Pedro vḅ'ñajoopoā si'ajoopoā ku'iu paniasomḅ Jesús neenani repajoopoā pa'inani ñara chini. Já'aja'ñe Jesús neenani ku'iu ñara chini Lida vḅ'ejoopona saniasomḅ repaḅ. 33 Repajoopo sani pa'irḅmḅ Pedro pāiḅ'te ñaasomḅ, Eneas ve'eku'te. Repaḅ Eneas vḅni nḅka ku'icu'akḅna, ochorepaḅsurḅmḅ ūhiḅ paniasomḅ. 34 Ūcuarḅmḅ Pedro ija'che i'kaasomḅ repaḅ'te:

—Eneas, Jesucristoji mḅ'ḅni vasoxna vḅni nḅka ku'iu mḅ'u kāiko'a pa'iche kāña care'vajḅḅ —chiniasomḅ. Chikḅna teana vḅni nḅka kuniasomḅ repaḅ.

35 Vajḅ pa'iu nḅka ku'ikḅni pāi Lida vḅ'ejoopo cana ñaasome repaḅ'te, ūcuachi'a Sarón cana. Repaḅ vajusi'ere ña pāi jainḅko Jesucristoni cuasajḅ jovoasome.

Dorcas jḅni vajḅrais'i'ere kḅamḅ

36 Ūcuarḅmḅ romio Jesucristo'te cuasako, Tabita ve'eko Jope vḅ'ejoopo'te paniasomo. Griego chu'o repao mami Dorcas ve'easomo. Ūcuachejare pa'io chekḅnare si'arḅmḅ re'oja'che cho'okaio paniasomo repao. Chuova'na pa'iva'nare rḅa re'oja'che cho'okaniasomo repao. 37 Já'aja'ñe cho'okoji ravḅ tḅni jḅnisoona pāi ota oijḅ repao'te choa ḅmḅcaruḅpḅna mḅa ūhaasome.

38 Reparḅmḅ Pedro Lida vḅ'ejoopo chuta'a paniasomḅ. (Lida vḅ'ejoopo kueñeasomḅ Jope vḅ'ejoopo.) Pedroji kueñere pa'iaḅna Jesús neena Tabita'te jḅ'isi'kore ḅmḅna mḅa ūha ḅmḅpāi ka'chanare Lida vḅ'ejoopona saosome, Pedroni soijaarḅ chini. Saorena sani Lida vḅ'ejoopo tḅ'a Pedro'te, “Raijḅḅ; Jopena pesa sañu”, chiniasome. 39 Chitena Pedro ja'me ranciasomḅ repanare. Rani tḅ'aḅna repaḅ'te repao ūhiruḅpḅna mḅaasome repana. Muarena repaḅ kaka ñato va'jeva'na jainḅko repava'ore otare oijḅ paniasome. Ota oijḅ repana ju'ikāña Dorcas vajḅrḅmḅ juha ruḅ ḅisisikāñare ra ñoasome repaḅ'te.

⁴⁰ Ñojuna ña pi'ni Pedro reparuupũ pa'inare ũcuanũkore etoasomũ. Eto ro're ñu'ia Dioni sēniasomũ repau. Sēni pi'ni jūnisosi'koni ñaku ija'che i'kaasomũ: “Tabita, v̄aijã'ũ”, chiniasomũ. Chikuna ñakocaã saka repauni ñako v̄uni ñuniasomũ repao. ⁴¹ Jã'aja'ñe cho'o repao'te jũtuna chēa juha v̄uo nũko, repau etosinare Jesucristo'te cuasanana'me va'jeva'nare soniasomũ repau, repanapi repao jūni vajũraisi'ere ñaa'ju chini.

⁴² Repao jūni vajũraisi'e Jope v̄u'ejoopo pa'ina ũcuanũko asa Jesucristo'te jainũko cuasajũ jovoasome. ⁴³ Reparũmũ Pedro repajoopo jeerũmũ canũka paniasomũ chekũ Simón va'i ca'ni kuenaku v̄u'ere.

10

Dios chu'ore chu'vaa'ku chini Cornelio Pedro'te soisi'ere kũamũ

¹ Reparũmũ chekũ Cornelio ve'ekũ Cesarea v̄u'ejoopo'te paniasomũ. Cornelio Batallón Italiano s̄taopãi cienrepanare chũ'ũkũ paniasomũ. ² Repau Cornelio Diore cuasakũjekũ repau majapãina'me Diore pojokũ paniasomũ. Jã'ajekũna judiõpãi chuova'na pa'iva'nare re'oja'che cho'okaiũ paniasomũ repau. Ũcuachi'a Diore si'arũmũ r̄ua s̄eũ paniasomũ repau.

³ Jã'aja'ñe cho'okũ na'itona tres pa'itona Diore s̄eũ Repau ñoñe'te ñaku ángel'te Dios raosi'kũre repau v̄u'ere kaka pa'iana ñaasomũ repau. Masi ñoasomũ repau ángel. V̄u'e kaka ja'me pa'ia repau'te soniasomũ ángel.

—¡Cornelio! —chiniasomũ.

⁴ Chikuna, kũkũsosi'kũpi ũcuauñi ñaku,

—¿Ëque? —chiniasomũ Cornelio.

Chikuna,

—Mũ'ũ Repau'te s̄eñe asamũ Dios. Ũcuaja'che chuova'na pa'iva'nare mũ'ũ re'oja'che cho'okaiche ñakũjekũ mũ'ũre cavesũma'mũ Repau. ⁵ Jã'ajekũna Jope v̄u'ejoopona pãire saojũ'ũ, Simonni soijaaru. Repau Simón cheke mami Pedro'mũ. ⁶ Ũcuauji mũ'ũre chu'vakũ ũcuaja'che mũ'ũ cho'ojache kũaja'mũ. Chekũ Simón va'i ca'ni kuenaku v̄u'ere pa'imũ Simón Pedro, chiara r̄u'tava pa'ivũ'ere —chiniasomũ ángel repau'te.

⁷ Ũcuarũmũ Cornelio ángelpi i'ka pi'ni sanisõuna mũmpãi te'eka'chapanare repau'te cho'õche cho'okainare soniasomũ. Ũcuachi'a s̄tao'te Diore cuasakũ'te te'eũ'te soni raoasomũ repau. ⁸ Soni rao ángel repau'te i'kasi'e peore kũaasomũ repau. Repanare kũa pi'ni Jopena saomasomũ repau.

⁹ Saõna jo'e apeñatato chotena ũcuaja'ũ paniasome repana. Repana Jope v̄u'ejoopo tĩ'api'rarũmũna nũkarepau su'itona Pedro repau pa'ivũ'e s̄e'sevũna mũniasomũ Dioni s̄esa chini. ¹⁰ Mũni pa'ia Dioni s̄eũna aũcuhaasomũ repau'te. Jã'ata'ni chuta'a aũre cho'ojuna cajema'ñe cha'akũ Dios ñoñe'te ñaasomũ repau. ¹¹ Ñato s̄ábanakãa v̄jakãa cũnaũmũpi ũcuaka'chapachã'tiroã quẽ'kesikãapi rũhitarupũji chejana cajomasomũ. ¹² Jã'ajekũna ũcuaturupũ sa'navũ'te cu'ava'na ũcuauava'na jainũko paniasome, r̄ũni ku'iva'naa'me añava'naa'me pĩ'ava'na peore.

¹³ Ũcuarũmũ Pedro Dios i'kache ija'che chiiche'te asaasomũ:

—Pedro, vuni iva'nani vani ãijjũ'u.

¹⁴ Chikuna Pedro i'kaasomũ:

—Ja'ku, va'ima'me jã'ana. Cu'anaa'me. Jã'anare ãima'kuamũ chu'u, mu'u aperumuna ũsesi'ejekuna.

¹⁵ Jã'aja'ñe i'kauna Dios ija'che i'kaasomũ repau'te:

—Ñaku, mu'u. Chu'upi Diopi, “Re'omũ ie”, chiito, ¿mu'upi, “Cu'amũ”, chiija'u? —chiniasomũ Dios.

¹⁶ Ũcuate'erumũ choteñoã jã'aja'ñe cho'o ñoasomũ repa repau'te. Choteñoã ño pi'ni cunaumuna jo'e munisoasomũ repakãa. ¹⁷ Jã'aja'ñe cho'ouna ña, “¿Je'se pa'ijachere ñare chu'u jã'a?”, chini raa cuasasomũ repau. Chuta'a raa cuasaku pa'ikuni Cornelio saosina Simón vu'e ku'e jña kakasa'aro ti'jñe'ne'te nukaju paniasome. ¹⁸ Nukaju sēniasome repana.

—¿Simón Pedro ivu'ere pa'iku? —chiniasome.

¹⁹ Jã'a cho'oto Pedro chuta'a Dios ñosi'ere raa cuasaku paniasomũ. Cuasakuna Dios Rekocho i'kaasomũ repau'te.

—Asajũ'u. Ũmupãi chotena mu'uni ku'eme. ²⁰ Vuni caje ũcuanana'me saijũ'u. Vajuchumanejũ'u. Chu'upi repanare raosi'kuamũ —chiniasomũ Dios Rekocho.

²¹ Chikuna Pedro caje ñaku ija'che i'kaasomũ repanare:

—¿Ëque rate musanukona? ¿Chu'uni ku'eche? —chiniasomũ repau. Chikuna repana i'kaasome.

²² —Capitán Cornelio raosi'kuamũ chukuna'te. Re'okumũ repau. Diore cuasakuna judiõpãi ũcuanuko re'oja'che cutunaa'me repau'te. Dios raosi'ku ángelpi mu'uni soau chini chũ'uasomũ repau'te, mu'u chu'vachũ'ore asaa'ku chini —chiniasome repana. ²³ Chitena asa,

—Jau —chini— Kakajũ'u. Iñami ivu'ena kãijũ'u. Che'ro saũ —chiniasomũ repau.

Jo'e afeñatato kãni vuni Pedro ũcuanana'me saniasomũ. Chekuna Jesucristo'te cuasana Jope vu'ejoopo cana te'ena ja'me saniasome repanare. ²⁴ Saiju jo'e chekumucusena Cesarea vu'ejoopo tĩ'aasome repana. Tĩ'ato Cornelio chekuna repau soisinana'me, repau mapãina'me repau'te kueñe pa'ina jovo cha'aku paniasomũ repanare.

²⁵ Repau Cornelio ũcuau vu'ena Pedroji sani tĩ'akuna repauni tijña pojora chini etaasomũ. Eta repau'te tijña Diore cho'ocheja'che Pedro'te ti'jñe'ne ro're ñuniasomũ Cornelio, repauni pojoku. ²⁶ Jã'aja'ñe cho'okuna Pedro repau'te chēa vuoasomũ.

—Vuujũ'u. Mu'u pa'icheja'che pa'ikumũ chu'u. Pãiumũ —chiniasomũ repau. ²⁷ Chikuna vuni cutuju vu'ena kakaasome repana, Pedrona'me Cornelio. Kaka ñato pãi jainuko chi'isina paniasome. ²⁸ Pedro repanare ija'che i'kaasomũ:

—Musanukona chukuna judiõpãi pa'iche masime. Tĩipãina'me chi'icu'amũ chukuna'te. Chukuna judiõpãi cu'are cuheju tĩipãi vu'ña kakamanaa'me. Jã'ata'ni Dios chu'ure ija'che i'kasi'kuamũ: “Tĩipãi cu'ame”, chiimanejũ'u mu'u”, chiisi'kuamũ. ²⁹ Jã'ajekuna chu'ure soũ chini sainare cuhemairo rasi'kuamũ chu'u. Chura, ¿Ëquere cho'oa'ku chini soni raore musanukona chu'ure? chiimũ chu'u.

³⁰ Chikuna Cornelio ija'che i'kaasomũ repau'te:

—Ijarumũ na'ito chu'u vu'e pa'isi'e chura ũcuaka'chapaumucujñaam'e ie. Repa na'ito chu'u judiõpãi pa'icheja'che ãu ãima'ñe Dion sēeu

pa'isi'kua'mu. Sēeu ñato pāiu ko'sijakāña ju'iu chu'uni ti'jñeñe nukasi'kua'mu. ³¹ Jā'aja'ñe ti'jñeñe nukakūji ija'che i'kasi'kua'mu repau chu'ure: “Mu'u Repau'te sēeñe asamu Dios. Chuova'na pa'iva'nare mu'u re'oja'che cho'okaiche ñaku mu'ure cavesuma'mu Repau. ³² Jā'ajekuna Jope vū'ejoopona chu'o saojū'u mu'u. Simón Pedroni soni raojū'u, rani chu'vaa'ku mu'ure. Repau Simón Pedro cheku Simón vū'ere pa'imū. Va'i ca'ni kuenaku vū'ere chiara ru'tuva'te pa'imū repau”, chiisi'kua'mu. ³³ Jā'aja'ñe i'kauna asa teana mu'uni soisi'kua'mu chu'u. Sokuna kuhema'ñe re'oja'che raisi'kua'mu mu'u. Re'orepamu. Chura, Diopi ja'me pa'iana chi'i cha'ame chukuna mu'ure. Chukunani chu'vaa'ku chini Dios mu'ure jo'kasi'ere chu'o asañu chiime chukuna —chiniasomu Cornelio.

Pedro Cornelio vū'ena Dios chu'o chu'vasi'ere kamu

³⁴ Ūcuarumu Pedro repanare pāi ija'che chu'vasomu:

—Churana Diopi cho'okaiuna ie masimu chu'u: Dios pāi ūcuanukore ūcuapa'ruvachi'a oiku'mu. Ūcuarepaa'me jā'a. ³⁵ Pāi ūcuanukore si'avājūpāi pojomu Dios, Repauni cuasaju re'oja'che pa'ito. ³⁶ Repau Dios Jesucristo'te cuasache kuachū'ore raosi'kua'mu chukuna'te Israel jocosinare. Ija'chea'me repa: Pāi Ūcuanukore Paaku Jesucristo cho'okaisi'ejekuna Dios mai cu'ache cho'osi'e jo'e cuasamaneja'mu, Repauni cuasaju sēeto. ³⁷ Musanukona chukuna judiōpāi pa'icheja cho'osi'e peore asasinaa'me, Galilea cheja Juan chu'vaku okoro'vesi'ena'me cho'je cho'osi'e peore. ³⁸ Diopi Jesure Nazaret vū'ejoopo cakure Repau Rekocho'te raosi'kua'mu, Ūcuarekochoji ja'me pa'iana pāire re'oja'che cho'okaau chini. Dios Rekochoji chū'ukuna Repau Jesús si'achejña ku'iu pāire re'oja'che cho'okaiu pa'isi'kua'mu. Vatire paaju jū'inare vasokaisi'kua'mu Repau. Jā'aja'ñe cho'oku pa'isi'kua'mu Jesús, Diopi Repauni ja'me pa'iana. Jā'a asasinaa'me musanukona. ³⁹ Chukuna Repau Jesús Jerusalén vū'ejoopo cho'osi'ena'me Judea cheja cho'osi'e peore ñasinaa'me. Jā'aja'ñe cho'okuna pāi kurususē'verona jē'jo vēasōsinaa'me Repau'te. ⁴⁰ Jē'jo vēasōsi'kureta'ni Diopi vasoma choteumucujñana Repau'te tāsichejapi vajurani eta ñosi'kua'mu Repau chukuna'te. ⁴¹ Vajuraisi'kuta'ni judiōpāi ūcuanukore ñomanesi'kua'mu Repau. Chukuna'te Dios chēasinarechi'a ñosi'kua'mu Jesús chekunani kuaju paapu chini. Chukuna Ūcuana'me au āisinaa'me Repau jūni vajuraisirumu. ⁴² Jā'aja'ñe pa'iu chukuna'te pāire Dios chu'ore, “Ija'che chu'vaju pa'ijū'u”, chiū chū'usi'kua'mu Repau chukuna'te: “Chu'u ichēja jo'e cajesirumu pāi ūcuanuko cu'ache cho'osi'e Diopi chū'una ro'iche chū'uja'mu. Jūnisōsiva'na repava'na vajurumu cho'osi'ena'me, Repau rairumu chuta'a vajuna cho'osi'e ro'iche chū'uja'mu chu'u.” Jā'aja'ñe chu'vajū'u”, chiisi'kua'mu Repau chukuna'te. ⁴³ Jesús chuta'a raimarumu Dios chu'o aperumu kuasina ūcuanuko Repau pa'ijachere kuaju tocha jo'kasi'e ija'che chiimū: Pāi ūcuanukore jūni ro'ikaisi'ejekuna Repau Mamaku'te cuasanare repa cu'ache cho'osi'e jo'e cuasamaneja'mu Dios, chiimū repa tocha jo'kasi'e —chiniasomu Pedro.

Judío peonani Dios Rekocho raisi'ere kamu

⁴⁴ Repaḡ chuta'a chu'vatona repaḡ chu'vache Dios chu'o asanare ūcuanukore Dios Rekocho cajeasomḡ. ⁴⁵ Cajeḡna ḡa Pedrona'me raisina judiḡpāi Jesucristo'te cuasana rḡa cuasaju ija'che i'kaasome:

—iDios inare judiḡ peonareta'ni Repaḡ Rekocho raomḡ! — chiniasome repana. ⁴⁶ Judiḡ peonapi tīipāi chu'o che'chemanesinapi tīipāi chu'ore i'kaju, “Dios peore masiku'mḡ”, chiijana jā'aja'ḡe i'kaasome repana judiḡpāi.

⁴⁷ Jā'aja'ḡe i'kajuḡa Pedro ija'che i'kaasomḡ:

—Churata'ni ina mai paacheja'che Dios Rekocho paame. Jā'ajekḡna repanare okoro'veche ūsecu'amḡ —chiniasomḡ. ⁴⁸ Chini, repanare judiḡ peonare i'kaasomḡ repaḡ. — “Jesucristo'te cuasanaa'me chukḡna”, chiijḡ, okoro'vecojḡojḡ'u mḡsanukona —chiniasomḡ Pedro repanare.

Jā'aja'ḡe i'kaḡna ūcuḡni okoro'vecojḡoasome repana. Okoro'vecojḡocuḡa,

—Jo'e te'eumucujḡarḡā canuka ja'me pa'ijḡ'u chukḡna'te — chiniasome repana repaḡ'te.

11

Simón Pedro Cesarea vḡ'ejoopo cho'osi'ere Jerusalenna co'i kḡasi'ere kḡamḡ

¹ Repa Cesarea vḡ'ejoopo cho'osi'e judiḡ peonapi Dios chu'ore asa chēasi'e Jesús saosinana'me chekḡna Jesucristo'te cuasana Judea cheja pa'ina asaasome. ² Jā'aja'ḡe cho'osi'ere asa repaḡ Pedroji Jerusalén vḡ'ejoopona co'ḡna Jesure cuasana judiḡpāi te'ena ke'reasome repaḡ'te. ³ Ke'reju ija'che sēniasome repaḡ'te:

—¿Je'se pa'ḡna mḡ'u judiḡ peonani sani ḡaku ja'me āu āku? Mai judiḡpāi jā'aja'ḡe cho'omanaa'me —chiniasome repana.

⁴ Chitena Pedro repaḡ cho'osi'e peore ija'che kḡaasomḡ repanare:

⁵ —Joḡe vḡ'ejoopo'te pa'ḡ Dioni sēḡ pa'isi'kḡa'mḡ chu'u. Sēḡna Dios ḡoḡeji ḡosi'kḡa'mḡ chu'ure. ḡato sábanakāa ḡjakāa cḡnaumḡpi chu'u ḡu'ichejana cajesi'kḡa'mḡ, ūcuaka'chapachā'tiroā quē'kesikāapi. ⁶ ḡato, cu'ava'na ūcuḡava'na rūhiturupḡjekḡna sa'navḡ'te rḡa jainuko pa'isinaa'me. Rḡni ku'iva'nana'me añana'me pī'ava'na pa'isinaa'me. Airocava'na peore pa'isinaa'me repakāa sa'navḡ. ⁷ Jā'aja'ḡe ḡaku Dios chu'ure i'kache ija'che chiiche'te asasi'kḡa'mḡ chu'u: “Vḡijḡ'u, Pedro. Vḡni iva'nare vani āijḡ'u”, chiisi'kḡa'mḡ Dios chu'ure. ⁸ Chikḡna i'kasi'kḡa'mḡ chu'u. “Ja'ku, va'ima'me jā'ana. Cu'anaa'me. Jā'anare āima'kḡa'mḡ chu'u, mḡ'u aperumḡna ūsesi'ejekḡna”, chiisi'kḡa'mḡ chu'u. ⁹ Chikḡna Dios chu'ure cḡnaumḡpi jo'e ija'che i'kasi'kḡa'mḡ: “Chu'upi Diopi, 'Re'omḡ ie', chiito, ḡmḡ'upi, 'Cu'amḡ', chiija'ḡ?”, chiisi'kḡa'mḡ. ¹⁰ Choteḡoā jā'aja'ḡe Diona'me i'kasi'kḡa'mḡ chu'u. Choteḡoā i'ka pi'niḡna cḡnaumḡna jo'e mḡnisḡsi'kḡa'mḡ repakāa. ¹¹ Ūcuarḡmḡ umḡpāi chotena Cornelio raosina Cesarea vḡ'ejoopoji rani tī'asinaa'me, chukḡna pa'ivḡ'ena. ¹² Tī'arena Dios Rekocho chu'ure ija'che i'kasi'kḡa'mḡ: “Jā'anare pāi cuhema'ḡe ja'me saijḡ'u”, chiisi'kḡa'mḡ. Chikḡna repanare ja'me saisi'kḡa'mḡ chu'u. Ina Jesure cuasana, seirepana, ja'me saisinaa'me chu'ure. Sani tī'a repaḡ Cornelio vḡ'ena kakasinaa'me chukḡna. ¹³ Kakarena Cornelio repaḡ

ñasi'ere kuasi'kua'mu chukuna'te, ángel repau vu'e kaka nukaku i'kasi'ere. Ija'che i'kaasomu ángel repau'te: “Jope vu'ejoopona saojũ'u pãi, Simón Pedroni soijaapu. ¹⁴ Soijani rarena ũcuauji mu'ure chu'vaja'mu. Chu'vauna asa chearena mu'una'me mu'u vu'e pa'inare peore Dios musanukonare chëa paaku vati toa sani uuche ũsekaija'mu”, chiniasomu ángel repau'te. ¹⁵ Jã'ajekuna chu'u sani repanare jmamakarũ chu'vatona Dios Rekocho maire aperumu cajesi'ejache cajesi'kua'mu repanare ja'me pasa chini. ¹⁶ Repanani jã'aja'ñe cho'oana Maire Paaku ija'che i'kasi'ere cuasasi'kua'mu chu'u: “Aperumu Juan pãi jainukore re'ojache okoro'vesi'kua'mu. Churata'ni Diopi musanukonare na'a re'ojache cho'okaija'mu. Dios musanukonare rekoñoana Repau Rekocho'te raoja'mu ja'me paaũ chini”, chiisi'kua'mu Jesús aperumu maire. ¹⁷ Jã'ajekuna Dios repanare judío peonare repanapi Maire Paakuni Jesucristoni cuasajuna Repau Rekocho'te raosi'kua'mu, maire aperumu raosi'ejache. Dios cho'ochë, çũseja'che chu'u? —chiniasomu Pedro repanare.

¹⁸ Jã'aja'ñe i'kauna asa ke'reche cuhaso churata'ni Diore ũcuanuko re'ojache i'kaasome repana.

—Rua re'oku'mu Dios. Judío peonarejatũ'ka repanapi cu'ache cho'ochë'te ũhasorena Repau pa'icheja saiche jo'kamũ Dios, Repauna'me si'arumu ja'me pa'ijũ paapu chini —chiniasome repana.

Antioquía vu'ejoopo pa'ina Jesure cuasache'te kwamu

¹⁹ Aperumu Esteban chuenisorumu chekunare Jesús neenare ũcuaja'che cu'ache cho'oasome pãi. Ŭcuanani cu'ache cho'ojuna ña Jesús neena eta sanisoasome. Chekuna Fenicia chejana saniasome. Chekuna Chipre juupona saniasome. Chekuna Antioquía vu'ejoopona saniasome. Jã'achejñare sani pa'ijũ Jesús pa'iche'te chekunani judiõpãichi'a kuajũ paniasome repana.

²⁰ Chekunata'ni Jesure cuasana te'eva'na, Chipre raisinana'me Cirene raisina ũcuajoopona Antioquía vu'ejoopona sani tĩ'a judiõpãire chu'vajũ judío peonare ũcuachi'a chu'vaasome. Pãi ũcuanukore Jesús re'ojache cho'okaisi'ere kuaasome repana. ²¹ Jã'ajekuna Diopi repanani rua re'ojache cho'okaiuna pãi rua jainuko Jesucristoni cuasajũ jovoasome.

²² Repacheja pa'ina Jesure jovosi'e Jerusalén vu'ejoopo pa'ina Jesucristo'te cuasakuanupu asaasome. Asasinajeju Bernabeni Antioquía vu'ejoopona saosome repana. ²³ Ŭcuarumu repau Bernabé sani tĩ'a repanare Dios re'ojache cho'okaisi'ere ña pojoasomu. Jã'ajekuna repanapi jo'kasoma'ñe Jesuni masi cuasajũ paapu chini chu'vaasomu repau. ²⁴ Repau Bernabé re'ojache pa'ikujeku Jesucristo'te rua masi cuasaku Dios Rekocho chũ'ũñe re'ojache cho'oku paniasomu. Jã'aja'ñe pa'ikujũ repachejare pa'ina na'a rua jainuko pãi Jesure cuasajũ jovoasome.

²⁵ Na'a pa'isirumu repau Bernabé Tarso vu'ejoopona saniasomu Sauloni ku'era chini. Repau'te ku'e jña Antioquiana saasomu repau. ²⁶ Ŭcuajoopo'te sani te'eũsurumu pa'ijũ Jesure cuasakuanupuna'me chi'ijũ pãi jainukore ka'chana che'choju paniasome repana. Repajoopo

Antioquía vü'ejoopo pa'ina Jesure cuasanare, “Cristo neena”, chiniasome. Aperumü repanare já'aja'ñe ve'omaneasome päi.

²⁷ Ūcuarumü chekuna Dios chü'o kúana Jerusalenpi Antioquía vü'ejoopona rani tí'aasome. ²⁸ Repanare ja'me raisi'kü Agabo Jesure cuasanare chü'o raasomü kuara chini. Repanapi chi'irena vüni nukaku Dios Rekochoji cho'okaiuna ija'che i'kaasomü repau: “Na'a pa'isirumü päiva'nare si'acheja äu karaja'mü”, chiniasomü. (Repau kuasi'e na'a pa'isirumuna Claudio chü'urumuna ti'ñesi'kuamü.) ²⁹ Agabo i'kasi'ere asa Jesure cuasana Antioquía pa'ina ūcuanuko kuri jovo Judea cheja pa'inani, Jesure cuasanani saonu äure koo äapü chiniasome. Repanare isire'onukorü kuri jovo saonu chiniasome repana. ³⁰ Repana cho'oñu chiisi'ere cho'ojü Judea pa'inare, Jesure cuasanare chü'unani kuri saosome repana. Bernabena'me Saulo sakaniasome repakuri.

12

Santiago'te vanisosi'ena'me Pedro'te chēasi'ere kúamü

¹ Ūcuarumü Herodes, Galilea cheja pa'inare chü'uku, Jesure cuasakuanupü pa'inani cu'ache cho'ora chini te'enare chēañe chü'uasomü. ² Já'aja'ñe chü'ununa chēarena Juan majaa'chare, Santiago'te, va'tipi vanisoche chü'uasomü repau Herodes. ³ Repau'te vanisosi'e judío aina asa rüa pojoasome. Ūcuarumü Herodes repana pojosi'ere asa Pedroni ūcuaja'che chēaa'jü chini chü'uasomü. Reparumü pascuarumü paniasomü, judiopäi pä saumanesi'e äirumü. ⁴ Ūcuarumuna Pedroni chēarena päi chēavü'ena cuao sōtaopaire chü'u jo'kaasomü Herodes, repauni pē'jea'jü chini. Chü'u jo'kauna sōtaopäi ūcuaka'chapakanupüä sa'ñeju pē'jeasome repau'te. Te'ekuanupü ūcuaka'chapanachi'a paniasome. Pascuarumü caraisirumuna Herodes päi ñaju'te Pedro'te cu'ache i'kaku vanisoche'te chü'ura chiniasomü. ⁵ Já'aja'ñe cho'ora chini Herodes Pedro'te päi chēavü'ere cuao paaasomü. Já'ajekuna Jesure cuasakuanupü pa'ina Pedroji päi chēavü'ere pa'iuna si'arumü Dionirüa sēekaiju paniasome.

⁶ Ūcuarumü Pedro repau'te Herodes päi ñaju'te cu'a i'kajaumucuse ñami káiuna repau káiruupü sōtaopäi te'eka'chapana pē'jeju repau jüjñana cünameä ta'chesina paniasome. Chekuna sōtao jatisa'aro'te pa'ijü pē'jeasome. ⁷ Repau Pedro kánisorumuna Dios raosi'kü ángel peosichejapi teana rani pa'iuna rüa miaasomü repau pa'iruupü. Ūcuarumü ángel Pedro'te meakorichona jütüpi tü'ka vüo,

—Pesa vüijü'u —chiniasomü.

Angelpi i'kakuna Pedro jüjña ta'chesimeä cünameä teana tusu tuä'tuaasomü. ⁸ Já'aja'ñe cho'o ángel jo'e i'kaasomü repau'te.

—Mü'u kãñana'me cü'akorophe're sa'chejü'u —chiniasomü. Chikuna sa'cheasomü repau. — Ūcuaja'che sē'sevü mü'u ju'ikãa mini sacha ja'me raijü'u chü'ure —chiniasomü.

⁹ Chikuna Pedro päi chēavü'e rüa üjavü'e ángel cho'jepi etaku paniasomü. Já'aja'ñe cho'okü'teta'ni ángel repau'te cho'okaichejē'e cuasomaneasomü Pedro'te. “Rupü Dios ñoñeji ñomü chü'ure”, chiü cuasaasomü Pedro. ¹⁰ Etaju pē'jeku'te, charo nukaku'te carani, na'a

cho'je nukaku'te carani, jatisa'aro cunasa'arona tĩ'aasome repana. Tĩ'arena repasa'aro ũcuate'esa'aroji vatauna eta vũ'ejoopo'te pa'ijũ te'ejoovũ mũaasome repana. Te'ejoovũ mũa ñato ángel teana peoasomũ. ¹¹ Angel jo'ka sanisosirũmũ churata'ni cuasoasomũ repaũ'te. "¡Dios raosi'kũ ángel chũ'ure etosi'e ũcuarepaa'me! Herodes chũ'ure pãĩ chẽavũ'e paache ũsemũ Dios. Ũcuachi'a judío aina chũ'ure cu'ache cho'oũũ chiiche peore ũsemũ Repaũ", chini cuasaasomũ Pedro.

¹² Chini masi cuasaku, churata'ni María vũ'ena mũaasomũ Pedro. (María Juan pũka'koa'mo. Repaũ Juan mami cheke Marcos.) Repavũ'e pãĩ jainũko Dioni sẽũũ chini chi'isina paniasome. ¹³ Ũcuarũmũ Pedro mũa tĩ'a jatisa'aro tijñapacasa'aroji sẽniasomũ repanare. Sẽeũna asa repavũ'e cho'oche cho'okaiko, Rode, ũcuasa'arona ranciasomo. ¹⁴ Rani Pedro chũ'ore asa masi pojokota'ni vata ñama'ñe chũri vũ'vũso chekũnani kũaasomo repao.

—¡Pedro ve'sere nukamũ! —chiniasomo repao.

¹⁵ Chikona,

—Vẽ'veo'mo mũ'ũ —chiniasome repao'te. Jã'ata'ni repao,

—¡Jorema'mo chũ'ũ! —chiio rua i'kaasomo. Ruarepa i'kakona, ija'che i'kaasome repana:

—Ãa, repaũni vanisorena reko raicosomũ —chiniasome repana.

¹⁶ Jã'a cho'oto repaũ Pedro chuta'a ve'sere nukaku soiũ paniasomũ. Soiũna asa vata ña jñanosoasome repana. ¹⁷ Ña jñano repanapi ruarepa i'kajũna repaũ i'kache'te asaa'jũ chini vevoasomũ Pedro. I'kasi'e cuharena repaũ'te Dios pãĩ chẽavũ'e etosi'ere peore kũaasomũ repaũ repanare. Kũa pi'ni,

—Peore chũ'ũ kũasi'e Santiagona'me chekũnare Jesure cuasanare kuakajũ'ũ chũ'ure, asa masia'jũ —chiniasomũ repaũ. I'ka pi'ni eta tũichejana saniasomũ repaũ.

¹⁸ Jã'a cho'oto sũtaopãĩ ñatauna ña Pedroji peokũna ũcuanũko kũkũso rua cutujũ paniasome.

—¿Jeechejare Pedro pa'ikũ? ¿Je'se jã'ũ etaũ? —chiijũ sãĩnechi'a sẽniasajũ paniasome. ¹⁹ Repana sũtaopãĩ vajuchũjũ cutujũ pa'ijũna Herodes Pedroni ku'e raa'jũ chini chũ'ũasomũ. Chũ'ũũna repaũ'te ku'ete'easome repana. Ku'ete'erena Herodes repanare soni rã sẽniasomũ. Sẽni pi'ni chekũnani sũtaopãire chũ'ũasomũ repaũ, Pedro'te masi pẽ'jemanesinani ũcuanũkore vanisoa'jũ chini. Chũ'ũ chueoso Judea cheja eta Cesarea vũ'ejoopo'te sani paniasomũ repaũ Herodes.

Herodes jũ'isi'ere kũamũ

²⁰ Reparũmũ Herodes Tiro vũ'ejoopo pa'inana'me Sidón vũ'ejoopo pa'inare pe'ruasomũ. Repajoopoã pa'ina si'arũmũ ãũ koojũ paniasome Herodes cheja pa'inare. Jã'aja'ñe ãũ koonani Herodeji pe'rukũna rã cu'aasomũ repanare. Chekũchejña ãũ koochejñajẽ'e peokũna Herodeni re'oja'che ja'me paũũ chini repajoopoã pa'ina ũcuanũko repaũni i'kaũũ chiniasome. Chini repaũ'te cho'oche cho'okaikũni, Blastoni, i'kaasome repana, repana i'kajaumucusera Blastoji Herodeni sẽekaũũ chini. ²¹ Repaũ sẽekaisiumucuse tĩ'auna repaũ Herodes pãĩ chũ'ũna ju'ikãña re'ojakãñare sa'che repaũ pãĩ chũ'ũkũ ñũ'isaivũ'te

ñu'ia i'kaasomũ repanare pãi. ²² I'ka pi'niũna pojojũ ruã cuijũ ija'che i'kaasome repana:

—Ruã masiũ'mũ jã'ũ. Pãi i'kacheja'che i'kama'mũ iku. ¿Dioa'u iku? —chinasome repana, rupũ repau cuasakũ i'kasi'ere. ²³ Repauchi'a cuasakũ i'kasi'kũta'ni, “Dioma'mũ chu'ũ”, chiima'ñe repana i'kache'te asa pojoasomũ repau. Asa pojosi'kũreta'ni ángel Dios raosi'kupĩ ravũ cho'oasomũ repau'te. Ravũ cho'oũna repau ca'nivũ sa'navũji añapi ãijũna jũnisoasomũ repau.

²⁴ Herodes jũnisosirũmũ pãi Dios chu'ore asa chẽa Jesucristoni si'arũmũ na'a jainũko jovoju paniasome.

²⁵ Ūcuarũmũ Bernabena'me Saulo Antioquía vũ'ejoopo pa'ina jovosi'e kuri Jerusalén pa'inani jo'kajani jo'e Antioquía vũ'ejoopona co'iasome. Co'ijũ Juan Marco'te saasome repana.

13

Dios chu'ore chu'vaa'ju chini Bernabena'me Saulo'te tũichejũana saosi'ere kũamũ

¹ Reparũmũ Antioquía vũ'ejoopo Jesucristo'te cuasakuanupũ Dios chu'o kũanana'me Jesure cuasanare che'chona paniasome. Iea'me repana mami: Bernabe'mũ, chija'ia Simeon'mũ, Cirene raisi'ku Lucio'mũ, Saulo'mũ, Menaén chĩirũmũ Herode'te ja'me pa'isi'kũna'me. (Repau Herodes Galilea canare chũ'ũkũ paniasomũ.) ² Reparũmũ Jesucristo'te cuasana chi'i Dioni sũejũ ãu ãima'ñe paniasome Dioni pojojũ. Jã'aja'ñe cho'ojũna Dios Rekocho ija'che i'kaasomũ repanare: “Bernabena'me Saulo'te chekũchejũana saojũ'ũ mũsanũkona, chu'ũ repanare jo'kasi'ere sani cho'ojũ paapũ”, chinasomũ. ³ Jã'aja'ñe i'kaũna asa jo'e ãu ãima'ñe pa'ijũ Dioni sũejũ paniasome repana. Sũni pi'ni repanare Bernabena'me Saulo'te ija'che i'kajũ jãjĩnapi jaasome repana: “Diopi mũsanũkonare re'oja'che cho'okaaũ, sani Repau chu'ore masi chu'vaa'ju chini”, chinasome. Jã'aja'ñe i'ka pi'ni repanare Dios chu'ore chu'vajaapũ chini tũichejana saosoasome repana.

Chipre juupo pa'inare sani chu'vasi'ere kũamũ

⁴ Ūcuarũmũ Bernabena'me Saulo Dios Rekochoji repanani chũ'ũ saouña Seleucia vũ'ejoopona caje tĩ'a choovũ ujavũji tuni Chipre juupona jẽniasome. ⁵ Jẽ'eju Chipre juupo cajoopona Salamina vũ'ejoopona tĩ'aasome repana. Ūcuajooopo'te tĩ'a pa'ijũ judiõpãi chi'ivũ'ña kaka Dios chu'ore chu'vajũ paniasome repana. Juan Marcos repanani ja'me cho'okasa chini ja'me saniasomũ.

⁶ Peore repajuupo ku'ijũ chekũru'ru pa'ijooopo Pafos vũ'ejoopo tĩ'aasome repana. Tĩ'a judiõpãiu'te chaire tijĩniasome repana. Chai mamia'me Barjesús. Repau Barjesús, “Dios chu'o kũakũ'mũ chu'ũ”, chiiũ joreasomũ. ⁷ Jã'aja'ñe pa'ikũji repacheja pa'inare chũ'ũku'te Sergio Paulo'te ruã masikũ'te ja'me paniasomũ repau. Reparũmũ Sergio Paulo Bernabena'me Saulo'te soniasomũ, repanapi Dios chu'ore kũajũna asara chini. ⁸ Jã'ata'ni repau chai repanapi Sergio Pauloni Dios chu'ore chu'vaũũ chiiũna ũsera chinasomũ. (Repau chai mami cheke Elimas, griegopãi repau'te ve'õche.) “Pãi chũ'ũkũji Dios chu'ore asa chẽa cuasakũ”, chini ũsera chinasomũ repau Elimas. ⁹ Jã'ata'ni

Dios Rekocho Saulo'te ja'me paniasomꞫ. (Saulo mami griego chꞫ'o Pablo'mꞫ.) Repau Pablo rorepa ñaasomꞫ chaire. ¹⁰ Repauni rorepa ñaku, ija'che i'kaasomꞫ Pablo:

—Mu'Ɜ vati chꞫ'ũñechi'a cho'okꞫ'mꞫ. Re'oja'che cho'ochẽ peore cuhekꞫ'mꞫ mu'Ɜ. Joreu'mꞫ mu'Ɜ. Pãipi Maire Paaku'te cuasañũ chiito ãsekꞫ'mꞫ mu'Ɜ. Rua cu'aku'mꞫ mu'Ɜ. ¹¹ Jã'ajekuna Dios mu'Ɜ are cu'ache cho'oja'mꞫ. Mu'Ɜ ñakocaã na'añe cho'oja'mꞫ Dios. IrumꞫpi miañejẽ'e ñamaneja'mꞫ mu'Ɜ na'a pa'isirumꞫjatꞫ'ka —chiniasomꞫ Pablo repau'te chaire.

Chikuna repau Elimas teana na'asoasomꞫ. Na'aso repau jũtuna chẽa kuhajanani pãĩ ku'easomꞫ. ¹² Elimas na'asosi'ere ña jñanoasomꞫ pãĩ chꞫ'ũkꞫ. Jã'are ña jñanoũna Pablo Maire Paaku Jesucristo pa'iche che'chosichꞫ'opi repau'te rua cuasoasomꞫ. Cuasokuna Dios chꞫ'o asa chẽa Diore cuasaasomꞫ repau pãĩ chꞫ'ũkꞫ.

Pablona'me Bernabé Antioquía de Pisidiare sani chꞫ'vasi'ere kũamꞫ

¹³ Pablona'me Bernabé Pafos vꞫ'ejoopo eta caje choovũ tuni jo'e tũichejana chiaraji jẽniasome, Panfilia chejana. Jẽni tĩ'a chiacha co'covũna sani Perge vꞫ'ejoopona tĩ'aasome repana. Juan Marcota'ni repanare jo'ka Jerusalenna co'isoasomꞫ. ¹⁴ Perge vꞫ'ejoopoji sani Pablona'me Bernabé Antioquiana Pisidia cheja cajoopona tĩ'aasome. Sani tĩ'a pa'ijũ judiõpãĩ pũaumucusena ũcuana chi'ivũ'ena mũa kaka pũuasome repana. ¹⁵ ŨcuarumꞫ repavũ'e chꞫ'ũna Dios chꞫ'o aperumꞫ tochasiphũroã pa'iche'te, Moisés tocha jo'kasi'ena'me chekuna Dios chꞫ'o kũasina tochasi'e ñajũ i'kaasome. Ñajũ i'ka pi'ni Pablona'me Bernabere ija'che i'kaasome repana:

—Chukuna majapãĩ, mũsanukonapi chꞫ'vañũ chini i'kajũ'ũ inare pãĩ chi'isinare —chiniasome.

¹⁶ Chitena Pablo vũni nukaku vevoasomꞫ repanare, asaa'jũ chini. Repanare ti'jñeñe nukaku ija'che i'kaasomꞫ repau:

—Mũsanukona Israelpãĩ, asarepajũ'ũ. Ũcuachi'a mũsanukona tĩipãĩ Diore vajuचना, asarepajũ'ũ. ¹⁷ Mai ũcuanoũko judiõpãĩ Cuasakũji, Dios, mai aipãire chẽaasomꞫ re'oja'che cho'okasa chini. Ũcuauji re'oja'che cho'okaiuna pãĩ rua jainũko jojoasome repana Egipto cheja pa'irumꞫ. Repanare Dios, peore Cho'omasikũjekũ, repacheja pa'isinare peore etoasomꞫ. ¹⁸ Eto pãĩ peochejana rao rua cu'ache cho'onareta'ni cuarentarepaũsurumꞫ kuiraku paniasomꞫ Dios repanare repacheja pa'irumꞫ. ¹⁹ CuarentarepaũsurumꞫ pani pi'nisirumũna Canaán cheja pa'inare tĩipãire sieterepakuanupũare vanisoa'jũ chini chꞫ'ũasomꞫ Dios repanare, vanisorena repana pa'isichejare isira chini. ²⁰ Peore cuatrocientos cincuentarepaũsurumꞫ jã'aja'ñe cho'okaiũ paniasomꞫ Dios repanare Israelpãĩ.

'Repanapi Canaán chejare kaka pa'ijũna repanare pãĩ chꞫ'ũnare jo'kaasomꞫ Dios, repanare cuhena cu'ache cho'oñũ chini rairumꞫchi'a, chꞫ'ũjũ paaru chini. Rua jeerumꞫ jã'aja'ñe cho'oju paniasome repana, Dios chꞫ'o kũajau Samuel chuta'a peorumꞫ. ²¹ Samuel pa'irumũna repana Israelpãĩ Dioni rua sẽejũ paniasome, repanare chꞫ'ũjauni masakuni, isiũna repanani si'arumꞫ chꞫ'ũkꞫ paau chini. Sẽejũ pa'ijũna repanare chꞫ'ũjaure Cis mamakuni, Saulni

jo'kaasomũ Dios. Repau Saúl Benjamín jojosi'kũ paniasomũ. Dios pã chũ'ũñe jo'kasirũmũ Saúl cuarentarepaũsurũmũ chũ'ũasomũ repanare. ²² Repau jã'ajanukorepaũsurũmũ chũ'ũsirũmũna Dios pã chũ'ũñe tũasomũ Saulre. Jã'ata'ni Dios Israelpã ùcuaukore chũ'ũjaure jo'e chekũni Davini pã chũ'ũku'te jo'kaasomũ. Repau'te Davire ija'che i'kaasomũ Dios: "Isaí mamaku'te, Davire, chu'ure rua cuasaku'te rua pojomũ chu'u. Chu'u chũ'ũñe peore cho'oja'mũ repau", chiniasomũ Dios. ²³ Chura Dios David Jojosi'kũre Jesure raocuhasi'kua'mũ maire Israelpã vati toa sani uuche'te ùsekaau chini. Apereparũmũna cho'okasa chiisi'kũjekũ maire re'oja'che cho'okanicuhasi'kua'mũ Dios. ²⁴ Jesús chuta'a che'chomarũmũ Juan Pã Okoro'vesi'kũ Israelpã ùcuaukore Dios chu'ore chu'vaasomũ repanapi asa chẽa cu'ache cho'ochete ùhaso okoro'vecojũoa'jũ chini. ²⁵ Repau Juan pã chu'vache cuhapi'rarũmũ ija'che i'kaasomũ: "Mũsanũkona chu'ure masi cuasama'me. Diopi raosi'kua'mũ chu'ure. Jã'ata'ni Dios Mamakuma'mũ chu'u. Chekũ pãũ na'a rua Masiũ cho'jepi raija'mũ; jã'ua'mũ Dios Raokũ. Ichejana raipi'ramũ Repau, pãire che'chora chini. Repau'te ña, kũkũjana'me pã. Chu'u Repau'te, 'Peore Masiũ'mũ', chiiũ cuasaku, 'Rua vesuku'mũ chu'u', chiimũ na'a jmamakarũ masikũjekũ", chiniasomũ Juan.

²⁶ 'Chu'u majapã, ie chu'o mũsanũkonare Abraham jojosi'naname tiipã Repau'te vajũchũnare raomũ Dios, mũsanũkonapi asa chẽa Jesucristoni jovorena mũsanũkona rekoñõãre care'vakaau chini. ²⁷ Jã'ata'ni Jerusalén pa'ina Jesús pa'iche vesũsinaa'me, repanare chũ'ũna ùcuachi'a. Dios chu'o aperũmũ kuasina Jesús rani pa'ijachere kuajũ tocha jo'kasi'e masi asamanaa'me repana. Pũaumucujũna pa'iche si'arũmũ repa tochasi'e ñajũ i'kanata'ni asavesũnaa'me repana. Repau'ni cuhejũ vanisoa'jũ chini chũ'ũjũ tocha jo'kasi'e kuache ñanata'ni ùcuare cho'osinaa'me repana. ²⁸ Repau'te Jesure cu'ache cho'omanesi'kureta'ni, vanisoche'te chũ'ũa'kũ chini pã chũ'ũku'te, Pilato'te rua i'kaasome repana. ²⁹ Dios chu'o kuasina Repau'te cho'ojachere kuajũ tocha jo'kasi'ere peore cho'o pi'nirena kurususẽ'vero jẽ'josi'kũre caso, tãasome pã. ³⁰ Jã'ata'ni Repau'te Diopi tãsichejapi vaso etoasomũ. ³¹ Aperũmũ Repau Jesús Galilea chejare paniasomũ. Jã'achejapi Repau neenana'me Jerusalén vũ'ejoopona saniasomũ Repau. Ùcuajoopo'te sani pa'iũna pã vanisoasome Repau'te. Jã'ata'ni Repau'te tãsichejapi vajũrani eta ku'iũna Repau neena ñaasome Repau'te, aperũmũ Ùcuauũna'me ku'isina. Repau vajũraisirũmũ cuarentarepaumucujũna pa'ũ Repau neenare ñokũ paniasomũ Jesús. Jã'aja'ñe cho'okũna ñasinajejũ irũmũ mai majapã jainũkore pã kuajũ pa'ime repana ñasi'ere.

³² 'Chu'o rua re'oja'chere ra kuame chũkũna mũsanũkonare. Dios aperũmũ mai aipã ija'che i'kaasomũ:

Mũsanũkona jojosi'nare rua re'oja'che cho'okaija'mũ chu'u, chiniasomũ. ³³ Irũmũ Dios maire repana jojosi'nare Repau i'kasi'e cho'okanicuhasi'kua'mũ. Jã'are chini Jesure vaniso tãcojũosi'kũre vaso etocuhasi'kua'mũ Dios. Repau chu'o aperũmũ tochasiphũro, Salmos capítulo dos, ija'che kuamũ:

"Mũ'u chu'u chũ'ũa'mũ.

Churata'ni mũ'u chu'u chũ'ũñeja'ñe peore chũ'ũku pa'ija'mũ",

chinasomꝯ Dios, Mamaku'te, chiimꝯ. ³⁴ Repau'te Jesure vaniso tãcojñosi'kure Diopi cho'okaiꝯna repau ca'nivꝯ jã'jumanesi'kua'mꝯ. Jo'e jũ'imatejañere vajuraisi'kua'mꝯ Repau. Ūcuare ija'che kuamꝯ Dios chu'o aperumꝯ tocha jo'kasi'e:

“Chu'ꝯ, Dios, aperumꝯ, ‘Mu'ꝯ Jojosi'kure re'oja'che cho'okaija'mꝯ’, chiisi'kua'mꝯ Davire. ‘Cho'okaija'mꝯ’, chiisi'kujeku jorema'ñe ũcuarepa cho'okaija'mꝯ chu'ꝯ mꝯ'ure”,

chinasomꝯ Dios, Mamaku'te, chiimꝯ. ³⁵ Cheke na'a charo David tocha jo'kasi'e ija'che kuamꝯ:

Dios, Mu'ꝯ Neekure re'oja'chechi'a cho'oku'te jūnisōsirumꝯ

Repau ca'nivꝯ jã'juñe ũseja'mꝯ mu'ꝯ,

chiimꝯ. ³⁶ Diopi chã'ukuna aperumꝯ pa'isinare David re'oja'che cho'okaniasomꝯ. Dios repau'te chã'usi'e peore cho'o pi'ni aireko jūnisōasomꝯ repau. Jūnisōuna pãipi repau aipãi tãcojñosichejana tãrena repau ca'nivꝯ jã'jusoasomꝯ. ³⁷ Jã'ata'ni Jesús jūnisōsirumꝯ tãcojñosi'kuta'ni Diopi vasokuna repau ca'nivꝯ jã'jumaneasomꝯ. ³⁸⁻³⁹ Jã'ajekuna chu'ꝯ musanukonare iere chu'vamꝯ, masia'ju chini: Jesus maire jūni ro'ikaisi'jekuna mai cu'ache cho'оче tũ'nesokaiche pa'imꝯ maire chura. Dios chã'usi'e rua pa'imꝯ. Jã'ata'ni mai cuheju cho'oma'me repa. Dios chiiche re'oja'chere cho'omapꝯ si'arumꝯ cu'ache cho'ojꝯ pa'inaa'me mai. Jã'aja'ñe cho'onajeju Dioni pojoñu chini jo'cha va'iva'nare si'arumꝯ vani uojꝯ pa'ime mai, cu'are tūnoñu chini. Jã'ata'ni ti'ama'mꝯ jã'a. Jã'ata'ni Jesucristoji mai cu'a peore ro'isokaisi'jekuna Dios mai cu'ache cho'osi'e jo'e cuasamaneja'mꝯ, maipi Jesucristo'te cuasato. ⁴⁰ Asarepajũ'ꝯ chu'ꝯ i'kache. Ie chu'o asa jachama'ñe pa'ijũ'ꝯ. Musanukonapi jachato chekurumꝯ Dios chu'o aperumꝯ kuasina tocha jo'kasi'e kuacheji cu'ache ti'ñeja'mꝯ musanukonare. ⁴¹ Ija'che chiimꝯ repana tocha jo'kasi'e:

“Asarepajũ'ꝯ, musanukona, chu'ure Diore cuasacuhena.

Asa kukujũ'ꝯ.

Cho'osōjanaa'me musanukona.

Chu'ꝯ cho'оче musanukona chuta'a ñama'ñere cho'oja'mꝯ chu'ꝯ.

Jã'are chu'ꝯ cho'ojachere pãipi kuato jachara'ame musanukona”,

chiisi'kua'mꝯ Dios, chiimꝯ —chinasomꝯ Pablo repanare pãi.

⁴² Chu'va pi'ni Pablona'me Bernabé judiōpãi chi'ivꝯ'epi etaasome. Etajuna Pablo chu'vasi'e asasina rua i'kaasome repau'te, chekusemana jo'e rani pꝯaumucusena ũcuare chu'vaa'ku chini. ⁴³ Repavꝯ'e etasirumꝯ chi'isina jainuko judiōpãina'me tiipãi Diore vajuchuna ja'me tuha saniasome Pablona'me Bernabere. Ūcuanani ja'me saijuna Pablona'me Bernabé jo'e chu'vaasome repanare Dios chu'o asa chēasi'ere jo'kasomaneja'ju chini.

⁴⁴ Ūcuarumꝯ pãi jo'e chekusemana pꝯaumucusepi ti'auna Dios chu'ore asañu chini rua jainuko rani chi'iasome. Vꝯ'ejoopo pa'ina pãi peore chi'ira'aasome, Pablo chu'vache'te asañu chini. ⁴⁵ Jã'ata'ni chekuna judiōpãi Pablo'te pe'ruju ke'reju, “Joremꝯ ikꝯ”, chinasome, “Repau chu'ore jairepanuko asañu chini chi'ime”, chini cuasajꝯ.

46 Ke'renareta'ni Pablona'me Bernabé vajuchuma'ñe ija'che i'kaasome repanare:

—Diopi chũ'ukuna musanukonare judiöpãire charo Dios chũ'o chũ'vasinaa'me chũkuna. Jã'ata'ni musanukonapi Dios chũ'ore asacuheju jachajuna judío peonani chũ'vajanaa'me chũkuna chura. Dios pa'icheja saicuheme musanukona. 47 Ija'che chũ'usi'kua'mu Dios chũkuna'te:

Mũ'ure chũ'u chũ'ore chũ'vaa'ku chini jo'kamũ chũ'u,
judío peonare so'ña pa'inani chũ'u pa'iche'te kuaa'ku chini,
kuauna asa chẽa chũ'uni jovoajũ chini.

Repanani rũa re'oja'che cho'okasa chini cho'omu chũ'u ie,
chiimũ Dios chũ'o aperumu tocha jo'kasi'e —chiniasome repana
Pablona'me Bernabé.

48 Chitena repana judío peona asa pojõju, “Dios chũ'o rũa re'oja'imũ”,
chiniasome. Jã'aja'ñe i'kaju Jesure ja'me sani pa'ijana ũcuanũko teana
cuasa jovoasome Dios chũ'ore asa chẽani.

49 Jã'aja'ñe chũ'vajuna reparumu repacheja pa'ina jainũko Dios
chũ'o asaasome. 50 Jã'ata'ni repana judiöpãi Pablona'me Bernabere
rũa cu'ache cutuasome. Jã'aja'ñe cutujuna asa masiromi Diore
vajuchunana'me umũpãi repajoopo pa'inare chũ'una cuheju na'a rũa
cu'ache cutuju repanare ũcuachejapi etoasome. 51 Repanani etõjuna
Pablona'me Bernabé repana cũ'akorophe're chũ'isi'e cha'o tĩ'to
to'jõõju eta saniasome, pãipi repajoopo pa'ina cu'ache cho'osi'ena'me
Dios chũ'o asacuhesi'ere masia'ju chini. Eto saorena Iconio
vũ'ejoopona saniasome repana. 52 Jã'ata'ni repana etasijoopo pa'ina
Jesucristo'te mama cuasana Dios Rekochoji ũcuanani ja'me pa'ina rũa
pojoasome.

14

*Pablona'me Bernabé Iconio vũ'ejoopo pa'inare sani chũ'vasi'ere
kũamũ*

1 ũcuarumu Pablona'me Bernabé Iconio vũ'ejoopo sani tĩ'a pa'iju
judiöpãi chi'ivũ'ena kaka Dios chũ'ore chũ'vasasome. Repanapi rũa
re'oja'che chũ'vajuna judiöpãina'me judío peona jainũko asa chẽa
cuasaju Jesucristoni jovoasome. 2 Jã'ata'ni chekuna judiöpãi te'ena
Jesure cuasachena rũa cu'ache cutuasome repanare. Judío peonare
ũcuachi'a rũa jorechũ'o i'kaasome repana, asa Jesure cuasanani
pe'rua'ju chini. 3 Jã'ajekuna repanapi Jesure cuasache'te jo'kamanea'ju
chini, Pablona'me Bernabé pesa saimaneasome, repanani na'a
che'choñu chini. Vajuchuma'ñe chũ'vajũ, Jesucristo pãi ũcuanũkore
re'oja'che cho'okaiche'te kũaju paniasome repana. Jã'aja'ñe cho'õjuna,
Maire Paakũ, Jesús, Diochi'a masiche'te cho'omasiche jo'kaasomũ
repanare, pãipi ña, “Chũ'o ũcuarepare chũ'vanaa'me ina”, chiiju
masia'ju chini. 4 Jã'ata'ni repajoopo pa'ina ũcuanũko ũcuate'e
chiimaneasome. Chekuna judiöpãire chiniasome. Chekuna Jesús
saosinani chiniasome. 5 Reparumu pãi Pablona'me Bernabere cu'ache
cho'oñu chini, jainũko judiöpãina'me judío peonana'me repanare
chũ'una chi'i cutuasome. “Repanani catapi su'a vẽasoñu”, chiniasome
repana. 6 Jã'ata'ni repanare cu'ache cho'oñu chiiche asaasome
Pablona'me Bernabé. Asa tũichejana, Licaonia chejana saniasome

repana. Sani Listra vü'ejoopona'me Derbe vü'ejoopo repacheja po'ña ũcuachi'a kuniasome repana. ⁷ Jã'achejñare sani ku'ijũ Jesure cuasache kuachu'ore chu'vaju paniasome repana.

Listra vü'ejoopo pa'inana'me Derbe vü'ejoopo pa'inare sani chu'vasi'ere kũamũ

⁸ Reparũmũ Listra vü'ejoopo sani tĩ'a pa'ijũ Dios chu'o chu'vato pãiu nũka ku'imava'u ñu'iu paniasomũ. Chĩirũmũna teana cu'acũ'a paava'ure jñaacojñosiva'ujeku nũka ku'imava'u paniasomũ repaũ. ⁹ Jã'aja'ñe pa'iva'ũpi Pablo chu'vachu'ore ñu'iu asaku paniasomũ repaũ. Ñu'iu asakũna Pablo repaũ'te rorepa ñakũ, repaũ rekocho cuasache ñaasomũ. Ija'che cuasaasomũ repaũ nũka ku'imava'u: "Chekũrũmũ Dios chu'ure vasoja'mũ." Jã'aja'ñe cuasakũna Pablo masikujeku, "Ikũre vasore'omũ", chini cuasaasomũ. ¹⁰ Chini cuasa repaũ'te ujachũ'opi ija'che i'kaasomũ repaũ:

—iVũni nũka ku'ijũ'u mu'ũ! —chiniasomũ Pablo.

Chikũna teana vũni su'a nũka kuniasomũ repaũ. ¹¹ Pabloji jã'aja'ñe cho'oũna ña repacheja Licaonia cheja pa'ina repana chu'opi ija'che i'kaju ujachũ'o cuiasome:

—Iva'na diova'na cũnaũmũ pa'inapi pãijana caje ñome maire — chiniasome repana.

¹² Bernabere, "Ikũ Zeua'mũ", chiniasome repana. Pablo'te, "Ikũ Hermea'mũ", chiniasome, i'kasi'kujekũna.

¹³ Ũcuajooopo kueñere pãi chi'i Zeure pojovũ'e paniasomũ. Repavũ'e kuirakaikũ phairi, vacava'nare korosipa'pa ju'iva'nani vü'ejoopo kakasa'arona raasomũ. Phairina'me repacheja pa'ina Jesús saosinani pojovũ, vacava'nani vanisoũu chiniasome. ¹⁴ Jã'ata'ni Bernabena'me Pablo repana cho'oũu chiiche'te asa, cuhejũ repana ju'ikãña rueni che'rejũ pãi kuanupũ jooopona vü'vũ saniasome, repana cho'oũu chiiche'te ũseũu chini. ũsejũ ija'che i'kaju cuiasome repana:

¹⁵ —¿Je'se cuasa ija'che cho'оче ina? Chũkũna rupũ pãia'me. Mũsanũkona pa'icheja'che pa'inaa'me chũkũna. Dioma'me. Rupũ mũsanũkonani Jesure cuasache kuachu'ore chu'vaũu chini raisinaa'me chũkũna icheja, mũsanũkonapi iere rupũ tũosiva'nare pojochete ũhasoa'ju chini. Jã'ajekũna mũsanũkonare chũkũna Diorepaũni Si'arũmũ Pa'ikũni chejana'me chiañaãna'me cũnaũmũna'me pe-ore jã'achejña pa'iche cu'amajñaruã Cho'osi'kũni cuasaa'ju chini chu'vame. ¹⁶ Apereparũmũpi irumũjatũ'ka pãi si'achejña pa'inare repana chiijũ cho'оче ũsemaneasomũ Dios. ¹⁷ Jã'ata'ni Repaũ pa'iche'te masia'ju chini cheja pa'inare pãi si'arũmũ cho'okaimũ Repaũ. Pãi oiũ re'oja'che kuirakũ'mũ Dios. Oko ramũ. Aũ kũirũmũ aũ chiño kũimũ. Aũ pa'imũ ruu. Pojome pãi rekoñoã. Peore jã'a Dios cho'okaichechi'aa'me —chiniasome repana Pablona'me Bernabé.

¹⁸ Jã'aja'ñe i'kanareta'ni vacava'nare ũcua vanisokaũu chiniasome repana. Pablona'me Bernabé ũsema'to vanisokaira'aasome repana.

¹⁹ Na'a pa'isirũmũna judiõpãi te'ena Antioquía vü'ejoopo pa'inana'me Iconio vü'ejoopo pa'ina Listra vü'ejoopona ranciasome. Ũcuajooopo'te rani pa'ijũ Pablona'me Bernabere cu'ache cutuasome repana, repajooopo pa'inapi asa repanani pe'rua'ju chini. Jã'aja'ñe cuturena asa pe'rujũ Pablo'te catapi ruu su'aasome repana, repaũni

vanisoñu chini. Repau'te su'a vëa vü'ejoopo rü'tuvana jñajñu sa ũhaasome repana, "Jñisocuhasi'kua'mü iku", chini cuasaju. ²⁰ Jã'ata'ni Jesucristo'te cuasanapi sani repauni rühiso'koro chi'i nukaju ñatona cuasarani vüni jo'e vü'ejoopona kakaasomü repau.

Jo'e apeñatato Pablona'me Bernabé Derbe vü'ejoopona saniasome. ²¹ Repajoopo tï'a pa'ijü Jesure cuasache kuachü'ore chü'vaasome repana repajoopo pa'inare. Chü'vajuna päi jainuko asa chëa Jesucristoni cuasaju jovoasome. Chü'va pi'ni jo'e Listra vü'ejoopona co'iasome repana. Jã'ajoopoji Iconio vü'ejoopona co'iasome repana. Jo'e jã'ajoopoji Antioquia vü'ejoopo co'iasome repana Pablona'me Bernabé. ²² Ūcuajoopoãna jo'e co'i repajoopoã pa'inare Jesucristo'te cuasanare jo'e che'chojü paniasome repana. Jã'aja'ñe che'chojü repanare ija'che i'kaju rua chü'vaasome repana Dios chü'o cuasache'te ũhasomaneajü chini:

—Jmamarüjê'e Dios chü'o cuasache ũhasomanejü'ü rua pa'icu'ache pa'itojê'e. Päi si'arümü pa'icu'ache cho'ome maire Jesucristo'te cuasanare. Jã'aja'ñe pa'imü maire Dios pa'icheja chuta'a saimarümü —chiniasome repana Pablona'me Bernabé. ²³ Ūcuachi'a repajoopoã pa'irümü Jesucristo'te cuasanare kuirajü chü'ujanani jñaa jo'kaasome repana, ũcuapani chü'ujuna si'arümü chi'ijü Jesucristoni jo'kama'ñe cuasaa'jü chini. Repanare jñaa te'eumucuse äu äima'ñe pa'ijü Jesuni sëekanasome, repana Cuasaküji Jesupi repanani kuirakü re'oja'che cho'okaau chini.

Pablona'me Bernabé Antioquia de Siriana co'isi'ere kuamü

²⁴ Jã'aja'ñe cho'o pi'ni Pisidia chejapi Panfilia chejana ma'api co'i tï'aasome repana. ²⁵ Panfilia cheja pa'ijoopona Perge vü'ejoopona sani Dios chü'ore chü'vaasome repana. Chü'va pi'ni Atalia vü'ejoopona cajeasome repana. ²⁶ Atalia caje tï'a choovü tuni Antioquia vü'ejoopona aperümü repana pa'isijoopona jënniasome repana. Aperümü Antioquia pa'inapi Dios chü'ore chü'vaa'jü chini ija'che i'kaju saoaasome repanare: "Diopi müsankonare kuirakü re'oja'che cho'okaau, müsankonapi Repau chü'ore chü'vakaijuna", chiniasome repana. Repana chü'vajaijü'ü chiisi'e sani chü'va pi'ni co'iasome repana. ²⁷ Antioquia vü'ejoopo co'i tï'a Jesucristo'te cuasanare soni chi'i repana ku'isi'ena'me Dios repanare cho'okaisi'e peore kuaasome repana. Ūcuachi'a judío peonapi Jesucristoni cuasaa'jü chini Dios cho'okaisi'e peore kuaasome repana. ²⁸ Kua pi'ni Pablona'me Bernabé rua jeerümü paniasome repacheja Jesucristo'te cuasanana'me.

15

Jerusalén vü'ejoopona chi'i cutusi'ere kuamü

¹ Ūcuarümü ümüpäi te'ena Judea cheja pa'ina Antioquia vü'ejoopona sani Jesucristo'te cuasanani ija'che chiijü che'choasome: "Müsankonapi judío peonapi Moisés chü'ü jo'kasi'ere jïkomu chã'tiro pa'ica'nirü chüto tüacojñoma'to Dios pa'icheja saicu'aja'mü." Jã'aja'ñe chiijü che'chojü paniasome repana Judea cheja raisina. ² Pablona'me Bernabé repana che'choche'te üsejü rua i'kaasome repanare. Ruarepa i'kajuna chekuna, Jesure cuasana Antioquia vü'ejoopo pa'ina ija'che i'kaasome repanare: "Jerusalén vü'ejoopona sani Jesús saosinana'me

ainani sēniasajũ'u", chiniosome. Jã'aja'ñe i'ka Pablona'me Bernabere saosome repana, chekũnare Jesure cuasanare ũcuachi'a. ³ Antioquía vũ'ejoopo pa'ina Jesure cuasakuanupũji saojũna saijũ Fenicia chejana charo tĩ'aasome repana. Jã'achejapi Samaria chejana tĩ'a repachejña pa'inare Jesure cuasanare peore kũasome repana, judío peonapi Jesure jovosi'e. Kũajũna asa rũa pojoasome repana. ⁴ Repacheja carani saijũ Jerusalén vũ'ejoopona tĩ'aasome repana Antioquía pa'inana'me Pablona'me Bernabé. Tĩ'arena Jerusalén pa'ina Jesucristo'te cuasana peore pojoasome repanare, Repau saosinana'me Jesure cuasanare chũ'ũna peore. Pojojũna Pablona'me Bernabé aperũmu repana Dios chũ'o chũ'varũmu repanare Dios cho'okaisi'ere peore kũasome.

⁵ Jã'ata'ni fariseopãi Jesucristo'te cuasana vũni nukajũ ija'che i'kaasome repanare:

—Ija'che chũ'ũjũ'u repanare judío peonare: “Mũsanũkonapi Jesucristo'te cuasani jĩkomu chã'tiro pa'ica'nirũ chũto tũacojño cheke Moisés chũ'u jo'kasi'e peore cho'ojũ pa'ijũ'u”, chiijũ'u —chiniosome.

⁶ Chitena Jesucristo saosina Repau'te cuasanare chũ'ũnana'me chi'iasome ũcuare cutuñũ chini. ⁷ Chi'i repanapi jeereparũmu cutujũna Pedro vũni nukakũ ija'che i'kaasomũ repanare:

—Asarepajũ'u, chũ'u majapãi. Aperũmu chũ'ũre Diopi chẽasi'kũa'mũ chũ'ũpi judío peonani Jesure cuasache kũachũ'ore chũ'vakũna asa chẽa cuasajũ repanapi Jesucristoni jovoa'jũ chini. Masime mũsanũkona jã'a. ⁸ Chũ'ũpi Dios chũ'ore chũ'vakũna asa chẽa Jesucristo'te jovosinaa'me repana. Jã'ajekũna Dios pãi rekoñoã pa'iche Masikũjekũ repanare teana Repau Rekocho'te raosi'kũa'mũ, judío peonareta'ni, maire aperũmu ĩsisi'eja'che. Jã'aja'ñe cho'o repanare Repau pojochẽ ñosi'kũa'mũ chũkũna'te. ⁹ Dios ũcuanũkore pãi ũcuapa'rũvachi'a oikũ'mũ, mai judiopãina'me judío peonare. Judío peonapi Jesuni cuasajũ jovorena repana rekoñoã care'vakaisi'kũa'mũ Dios, mai rekoñoã care'vakaisi'eja'che. ¹⁰ ¿Je'se cuasa mũsanũkona Dios cho'ochẽ jachache? Rũa cuajare chũ'ũme mũsanũkona judío peonare. Moisés chũ'ũsi'e peore masi cho'ovesũnaa'me mai. Mai aipãi ũcuachi'a vesuasome. Jã'ajekũna judío peonare, “Moisés chũ'ũsi'e cho'ojũ'u”, chiimanejũ'u. ¹¹ Maipi Jesucristoni cuasajũ jovoto re'omũ. Judío peonare ũcuachi'a re'omũ. Peore re'oja'che cho'omanareta'ni Maire Paakũ Jesucristo mai rekoñoã re'oja'che care'vakaikũ'mũ, maipi Repau'te cuasato. Rekoñoã care'vacojñosinare Dios pa'icheja saire'omũ. Jã'a masime mai —chiniasomũ Pedro repanare.

¹² Pedroji i'ka pi'niũna Pablona'me Bernabé repana ku'ijũ judío peonare chũ'varũmu cho'osi'ere kũasome. Reparũmu Diopi repanani cho'okaiũna rũa re'oja'chere Diochi'a cho'omasiche'te cho'oasome repana. Jã'are kũajũna chi'isina i'kama'ñe asaasome. ¹³ Repanapi i'ka pi'nirena Santiago ija'che i'kaasomũ:

—Chũ'u majapãi, asarepajũ'u. ¹⁴ Charo Simón Pedro maire i'kasi'kũa'mũ, judío peonare Dios oiche'te kũakũ. Repau Pedro chũ'varũmũna Dios judío peonare te'evanare oĩũ paara chini chẽaasomũ repanare. ¹⁵ ũcuachi'a aperũmu Dios chũ'o kũasina ũcuare kũajũ tocha jo'kasi'e ija'che chiimũ:

¹⁶ “Chũ'u, Dios, na'a pa'isirũmu jo'e rani David jojosi'kũni jña, pãire chũ'ũa'kũ chini jo'kaja'mũ.

David jojosina rúa jeerumu chũ'uma'me.

Jã'ata'ni jo'e peore care'vaja'mu chu'u David jojosi'kupi chũ'ua'ku chini.

17-18 Jã'aja'ne cho'oja'mu chu'u judío peonajê'e chu'uni pojojũ paaru chini.

Chu'upi jã'aja'ne cho'oto chu'u chëa paana si'achejña pa'ina ũcuanuko pojojanaa'me chu'ure."

Jã'aja'ne i'kamũ Dios apereparumupi, pãipi asa masia'ju chini.

Chu'o ũcuarepare i'kaku'mu Dios, chiimũ.

¹⁹ Jã'aja'nejekuna chu'vamũ chu'u ie Jesucristo'te mama jovosinani judío peonani cuaja pa'iche'te chũ'umaneñu chini: ²⁰ Cuaja peochechi'a chũ'uñu repanare. Rupũ tñosiva'nare jo'kasie'ẽ au ãimanejã'u. Ũcuachi'a mŕsanukona umupãi, romi mŕsanukonare pa'imanare romineemanejã'u. Mŕsanukona romi ũcuachi'a mŕsanukonare paamanare umupãi umuneemanejã'u. Ũcuachi'a chie ũkumanejã'u. Va'i rupũ ruso vëasiva'nare ãimanejã'u; chie paame jã'ana. Peore jã'are cho'oma'to re'omũ. ²¹ Ũcuachi'a repanapi judío peonapi jã'are cho'oma'to judiõpãi pojojanaa'me repanare. Mai judiõpãi pŕaumucujña si'arumũ Moisés tocha jo'kasie're ñajũ i'kajũ che'chonaa'me. Ũcuachi'a mai judiõpãi chi'ivũ'ña si'ajoopoã pa'imũ. Ũcuavũ'ñana chu'vanaa'me mai. Aperumupi iumucujñata'ka jã'aja'ne cho'ojũ pa'inaa'me mai —chiniasomũ Santiago repanare.

Jerusalén pa'inapi judío peonani chu'ore tocha saosi'ere kamũ

²² Jã'aja'ne chi'i cutu pi'ni te'eka'chapanare pãi Jerusalén pa'inare Antioquia vũ'ejoopona saaru chini ũcuanuko chũ'uasome repana, Pablona'me Bernabé repana pa'icheja co'irumũna ja'me saaru chini. Repana chi'i cutusina Jesucristo saosinana'me Repau'te cuasanare chũ'unana'me Jesure cuasakuanupũ Jerusalén vũ'ejoopo chi'ina paniasome. Jã'anapi Judas Barsabana'me Silare chëaasome, rúa masinani. Jesure cuasana ũcuanuko repanare rúa cuasaasome. ²³ Ũcuachi'a chu'o ija'che chi'iche tochaasome repana Jerusalén pa'ina, Judana'me Silas sakaaru chini:

Chukuna Jesucristo saosinana'me Repau'te cuasanare chũ'una, mŕsanukona majapãijana, ie chu'o tocha saome mŕsanukonare judío peonare. Mŕsanukona, Jesure cuasana, Antioquia vũ'ejoopo pa'inana'me Siria cheja pa'inana'me Cilicia cheja pa'ina, ¿pa'iche?

²⁴ Ija'che asasinaa'me chukuna: Chekuna pãi icheja pa'ina mŕsanukona pa'ichejñana sani chekere ija'che chiiju che'choasome: "Moisés chũ'usi'ere, jĩkomu chã'tiro pa'ica'niru chũto tũachena'me cheke peore cho'ojũ pa'ijũ'u", chitena asa sumava'na pa'ijũ ũcuauache cuasa cavesusoasome mŕsanukona. Repana mŕsanukonare che'chosi'e chukuna chũ'usi'ema'mũ. ²⁵ Jã'are cuheju chi'i cutusinaa'me chukuna. Cutu pi'ni pãi te'enare chëasinaa'me chukuna, mŕsanukona pa'ichejñana saoñu chini. Chukuna cuasanapi Pablona'me Bernabé ũcuachejana saijuna ja'me saaru chini saome chukuna. ²⁶ Repana Pablona'me Bernabé chueniso vaju'chunata'ni vaju'chuma'ñe ũcua Maire Paaku Jesucristo pa'iche kuaju pa'ime. ²⁷ Ũcuanana'me sani

chukuna tochasi'ere musanukonani masi kuaa'ju chini Judana'me Silare saome chukuna. ²⁸ Musanukonare rua cuaja pa'iche chã'uma'me chukuna, Dios Rekocho ũcuachi'a. Jã'ajekuna iechi'a chã'ume chukuna musanukonare: ²⁹ Rupũ tãosiva'nare jo'kasi'e ãu ãimanejũ'ũ. Ũcuachi'a chie ũkumanejũ'ũ. Va'i rupũ ruso vëasiva'nare ãimanejũ'ũ; chie paame jã'ana. Ũcuachi'a umupãi, romi musanukonare pa'imanare romineemanejũ'ũ. Ũcuachi'a romi, musanukonare paamanare umupãi umuneemanejũ'ũ. Peore jã'are cho'oma'to rua re'omũ. Re'oja'che pa'ijũ'ũ.

Jã'aja'ñe chiiche tocha saosome repaña.

³⁰ Tocha pi'ni saojuna Antioquía vã'ejoopona saniasome repaña ũcuaka'chapana. Sani tĩ'a Jesucristo'te cuasanare soni chi'i repañare saosina tochasija'ova ãsiasome repaña. ³¹ Ìsirena Antioquía pa'ina repaña tochasi'e ña pojoasome. ³² Ña pojojuna Judana'me Silas Dios chũ'o kuanajeju Dios chũ'ore che'choasome repañare, repañapi na'a rua re'oja'che paapu chini. ³³ Judana'me Silas repacheja pani pi'ni co'ijuna repacheja pa'ina, "Re'oja'che saijũ'ũ. Chũ'o sa kua'ajũ'ũ musanukonare raosinare", chiniasome repañare. ³⁴ (Jã'ata'ni co'ipi'rasi'kupi Silas ũcuachejare na'a pasa chini co'imaneasomũ.) ³⁵ Pablona'me Bernabé Antioquía vã'ejoopo'te saima'ñe pa'ijũ paniasome. Pa'ijũ chekunana'me jainũko Jesure cuasache'te kua'ajũ Dios chũ'ore che'choju paniasome repaña Pablona'me Bernabé.

Pablo Dios chũ'ore chũ'vara chini jo'e saisi'ere kũamũ

³⁶ Na'a pa'isirumũna Pablo Bernabere ija'che i'kaasomũ:

—Aperumũ mai Dios chũ'o chũ'vajũ ku'isichejñare co'i, Jesucristo'te jivosinani ñañũ. Sani repaña pa'iche'te ña masiñũ mai —chiniasomũ.

³⁷ Chikuna Bernabé,

—Jau, sañũ. Sani, Juan Marco'te sañũ mai —chiniasomũ.

³⁸ Chikuna Pablo i'kaasomũ.

—Pãañũ. Juan Marco'te samaneñũ. Aperumũ Panfilia cheja pa'irumũ maire jo'ka co'isosi'kua'mũ jã'ũ. Jo'ka co'iso maire ja'me chũ'va pi'nimanesi'kua'mũ repaũ. Jã'ajekuna jo'e sacuhemũ chũ'ũ repaũ'te —chiniasomũ Pablo.

³⁹ Rua cutuasome repaña. Jã'ata'ni ũcuate'e cho'oñũ chi-imaneasome repaña Pablona'me Bernabé. Jã'ajekuna jo'e jovo ku'imaneasome repaña. Bernabé Juan Marcona'me ku'iu Chipre juupona jëñasomũ. ⁴⁰ Pablota'ni Silani chëaasomũ, ja'me ku'ijaure. Silani chëauna chekuna Jesure cuasana saojũ ija'che i'kaasome Pablo'te: "Mũ'upi sani chũ'vakuna, Maire Paaku, Jesucristoji, re'oja'che cho'okaaũ mũ'ũre", chiniasome. ⁴¹ Jã'aja'ñe i'ka saorena sani Siria chejana'me Cilicia cheja ku'iu Dios chũ'ore che'chokũ paniasomũ repaũ Jesucristo'te cuasanapi na'a rua re'oja'che paapu chini.

16

Pablona'me Silas Timoteoni ja'me saju saisi'ere kũamũ

¹ Ku'ijũ Derbe vã'ejoopona tĩ'aasome repaña Pablona'me Silas. Jã'achejapi Lистра vã'ejoopona sani tĩ'a chekure Jesucristo'te cuasaku'te, Timoteo'te, tijñaaasome repaña. Repaũ Timoteo pũka'ko ũcuachi'a Jesucristo'te cuasaasomo. Judíopãio paniasomo repaũ.

Repau puka'ku griegopāiu paniasomū. ² Jesucristo'te cuasana Listra vū'ejoopo pa'inana'me Iconio vū'ejoopo pa'ina Timoteo'te rua re'oja'che cutuasome.

³ Pablo, ūcuauñi ja'me kuhau chini, Timoteo'te tijña ja'me sara chiniasomū. Timoteoni sara chini charo jikomu chā'tiro pa'ica'nirū chuto tūasomū Pablo repachejña pa'inani judiōpāire pojora chini. Timoteo puka'ku griegopāiujeku mamaku'te chiirumū jikochā'tirū chuto tūamanesomū. Repachejña pa'ina judiōpāi ūcuauñuko masiasome repa, griegopāiujeku mamaku'te ca'nirū chuto tūamanesi'e.

⁴ Jā'aja'ñe cho'o pi'ni sani jo'e kuniasome repana. Vū'ñajooopāre ku'ijū repajooopā pa'inare Jerusalén pa'ina Jesús saosinana'me Repau'te cuasanare chū'una chū'usi'ere Jesucristo'te cuasanani kuajū paniasome repana, asa cho'ojū paapu chini.

⁵ Kuajūna asaju Jesucristoni na'a masi cuasaasome repana. Ūcuachi'a si'aumucujña na'a rua jainūko jovoju paniasome repana, Jesucristo'te cuasakuanupūna.

Troas vū'ejoopo pa'irumū Dios ñoñe'te Pablo ñasi'ere kuamū

⁶ Ūcuarumū Pablo repau'te ja'me ku'inana'me Asia cheja pa'inani sani chū'vañu chiniasome. Jā'ata'ni Dios Rekochoji ūseasomū repanare. Ūseuna Frigia chejana'me Galacia chejapi saiju paniasome repana. ⁷ Repachejña jēni Misia cheja tūsusima'ana tī'aasome repana. Jā'ama'api saiju Bitinia cheja sañu chiito Jesús Rekocho jo'e ūseasomū. ⁸ Jā'ajekūna Misia chejapi jēni chū'u pa'ijooopona Troas vū'ejoopona cajesinaa'me repana.

⁹ Cajē tī'a ūcuajooopona canukasinaa'me repana. Ūcuajooopo'te pa'iu Pablo Dios ñoñe'te ñamina ñaasomū. Ñato pāiu, Macedonia cheja cakupi nukaku Pabloni soniasomū. "Ichejana Macedonia chejana jēni re'oja'chere cho'okaijū'u chukūna'te", chiniasomū repau repau'te.

¹⁰ Pablo Dios ñoñe'te ñauna teana care'vasinaa'me chukūna, Macedonia chejana jēñu chini. "Dios maire soimū Macedonia cheja canani jēni Jesús pa'iche'te kuaa'ju chini", chiisinaa'me chukūna sāiñechi'a.

Pablona'me Silas Filipos vū'ejoopo canare jēni chū'vasi'ere kuamū

¹¹ Ūcuarumū chukūna Troas vū'ejoopoji cajē choovu tuni Samotracia juupona rūhiñe jē'esinaa'me. Kāni vāni jo'e jē'eju Neápolis vū'ejoopona tī'asinaa'me chukūna. ¹² Jā'achejapi Macedonia cheja pa'ijooopona Filipos vū'ejoopona saisinaa'me chukūna. Aperumū Roma vū'ejoopo pa'ina Filipos vū'ejoopo pa'inani jainūko rani jovoasome. Filipos vū'ejoopo sani te'eumucujña pa'isinaa'me chukūna. Rua ūajooopo'me repajooopo.

¹³ Ūcuajooopo'te pa'ijū judiōpāi pūaumucuse tī'auna vū'ejoopo kakasa'arōji eta chiachana cajesinaa'me chukūna, judiōpāi chi'i Diore sēechejana. Cajē ñato romichi'a chi'i pa'isinaa'me chiacha rū'tava'te. Pa'ijūna chukūna ūcuanaana'me ñu'ijū Dios chū'ore chū'vasinaa'me repanare romi.

¹⁴ Chukūnapi chū'vajūna repacheja ñu'iko, Lidia, asako pa'isi'koa'mo. Repao Lidia, Tiatira vū'ejoopo pa'isi'kopi rani pa'io pa'ipāi kāñare chimaajakāñare isiko paniasomo. Diore rua cuasasi'koa'mo repao. Jā'ajekūna Dios cho'okaisi'kua'mū repao'te Pablo chū'vachū'ore asa chēaa'ko chini. Asa chēa rua pojosi'koa'mo

repao Lidia. ¹⁵ Asa chëa pojoko okorocojñosi'koa'mo repao, majapãina'me peore. Majapãina'me repao okoro'vecojñosirumũ soisi'koa'mo repao chukuna'te, repao vü'ere sani paapu chini.

—Musanukonapi chü'ure, “Jesure cuasarepako'mo mü'ü”, chiina pani chü'ü vü'ere rani pa'ijü'ü —chiisi'koa'mo repao chukuna'te. Jã'aja'ñe i'kaona repao vü'ere sani pa'isinaa'me chukuna.

¹⁶ Repao vü'e sani pa'irumũ repana Diore sêecheja chiacha rü'tava si'arumũ cajeju pa'isinaa'me chukuna. Cajeju romichïio'te vatire paako'te tijñasinnaa'me chukuna. Vatipi kuakuna pãi repanare ti'jñejañere kuako pa'isi'koa'mo repao. Repao'te paanani rupũ cho'оче cho'okaio pa'isi'koa'mo repao. Repaoji päire repanare ti'jñejañere kuakona repao'te paanani kuri ro'isinaa'me pãi. Jã'are kuakona rua kuri koosinaa'me repana, repao'te paana.

¹⁷ Chukuna'te tijña cho'jepi tuhasi'koa'mo repao. Cho'jepi tuhako ija'che i'kako cuisu'koa'mo repao, vatini paako:

—Ina pãi Cunaumu Pa'iku'te, Peore Chü'uku'te, Diore cho'оче cho'okainaa'me. Dios chü'o chü'vanaa'me ina, repana chü'vachü'o asa chëasinare Diopi vati toa saiche üsea'ku chini —chiio cuiko tuhasi'koa'mo repao.

¹⁸ Si'aumucujña jã'aja'ñe i'kako cuiko pa'isi'koa'mo repao. Jeereparumũ cuikona asa ca'naso Pablo churi ña i'kasi'kuamũ vatire.

—Jesucristoji chü'ukuna, i'kamũ chü'ü mü'ure. Ikore eta saijü'ü, mü'ü, vati —chiisi'kuamũ Pablo repao'te pa'iku'te vatire.

Chikuna repao'te pa'isi'ku vati teana eta saisi'kuamũ. ¹⁹ Eta sanisouna chura repao'te paanare kuri koocu'asi'kuamũ. Jã'aja'ñe cho'orena repao'te paana pe'ruju Pablona'me Silare chëa jñajñusinaa'me vü'ejoopo plazajatü'ka, pãi chü'una asaju'te repanani cu'ache i'kañu chini. ²⁰ Repanare jñajñu tã'a pãi chü'una ti'jñeñena nuko cu'ache i'kasinaa'me repana.

—Ina judiöpãi mai pa'ijoopo pa'inare cu'ache cho'ome. ²¹ Mai Romapãi cho'ovesuche'te che'chome ina maire. Ina che'chochü'ore maipi asa chëaru cu'amũ —chiisinaa'me repana.

²² Chitena asa chi'isina ücuaja'che ücuanuko cu'ache i'kasinaa'me repanare Pablona'me Silare. Repanapi cu'ache i'kajuna asa repajoopo pa'inare chü'ünapi cu'ache cho'oa'ju chini sëesinaa'me pãi repanare. Jã'aja'ñe sëejuna pãi chü'una ija'che chü'usinaa'me repanare:

—Inare kãñare tã'te sui'suejü'ü —chiisinaa'me.

²³ Repanare rua sui'sue pi'ni pãi chëavü'ena cuaosinaa'me repana. Cua repavü'e pë'jekü'te, “Masi ñajü'ü inare”, chiisinaa'me repana.

²⁴ Chitena asa pãi chëavü'e pë'jekü na'a sa'navuna repana cü'ana sepovjü tacho ñoosomũ.

²⁵ Tacho ñoouna ñu'iju ñamirepa Dioni sëejü paniasome Pablona'me Silas. Ücuachi'a Dios ujare ujaasome repana. Repanapi uajuna chekuna repavü'e pãi chëavü'e pa'ina asaju paniasome.

²⁶ Repanapi uajuna cheja te'erumũ rua pi'ruche pi'ruasomũ. Pi'rukuna repavü'e kachapa rua ñu'kueche ñu'kueasomũ. Jã'aja'ñe ñu'kuekuna jatisa'ñaroã ücuate'esa'ñaroãpi teana peore vataasomũ. Ücuachi'a chëacojñosiva'nare tachosomeã cunameã ücuate'emeãpi peore tü'suasomũ. ²⁷ Pi'rukuna repavü'e pë'jekü jñano vaniasomũ kãisi'ku.

Jñano vuni jatisa'ñaroã peore vatasosisa'ñaroãjekuna ña,

“Chēacojñosina peore sanisocosome ie”, chini cuasa kũkũcajejaniso, va'ti mini meñe tota jũnisoro chiniasomũ repaũ.

²⁸ Jã'aja'ñe cho'ora chiiũna Pablo cuikũ i'kaasomũ repaũ'te.

—¡Meñe asi cho'omanejũ'ũ! Pa'ime chũkũna, ũcuanũko — chiniasomũ.

²⁹ Chikũna, asa chekũnare,

—¡Miañe'te rajũ'ũ! —chiniasomũ repaũ. Miañe rarena vũ'vũ kaka kũkũcajejaniso kurukuruũ Pablona'me Silas ti'jñeñena ro're ñuniasomũ repaũ.

³⁰ Ũcuarũmũ repanare etua sēniasaasomũ repaũ.

—¿Je'se cho'oja'che chũ'ũ Diopi chũ'ũni vati toa saomanea'kũ chini? Kũajũ'ũ chũ'ũre —chiniasomũ repaũ.

³¹ Chikũna i'kaasome repana.

—Maire Paakũni, Jesucristoni masi cuasakũ jovojuũ'ũ. Mũ'ũpi jã'aja'ñe cho'oto Dios mũ'ũ rekocho vati toa saomaneja'mũ, mũ'ũ majapãi ũcuachi'a —chiniasome repana.

³² Repaũni Dios chũ'ore chũ'vajũ repaũ vũ'e pa'inare ũcuanũkore chũ'vaasome repana. ³³ Dios chũ'ore chũ'varena asa teana ũcuañamina, repanare juha sa repana asimajña choakaniasomũ repaũ. Choa pi'ni repaũ majapãina'me peore okorocojñoasomũ repaũ. ³⁴ Okoro'vecojñosirũmũ pãi chēavũ'e pē'jekaisi'kũ repaũ vũ'ena mũva cuaa aure ãuasomũ Pablona'me Silare. Peore Diore cuasanachi'ajeju repaũ majapãina'me pojosoasomũ repaũ churata'ni.

³⁵ Jo'e apeñatato pãi chũ'ũna pãi chēanare chũ'o saosome pãi chēavũ'e pē'jekũni, sa kũaa'ju chini. Saorena sani ija'che kũaasome repana: “Pãi chēavũ'e pa'inare Pablona'me Silare eto saojũ'ũ”, chiniasome repana pãi chēana repaũ'te. ³⁶ Sa kũarena asa pãi chēavũ'e pē'jekũ Pabloni kũaasomũ.

—Pãi chũ'ũna chũ'o raosinaa'me chũ'ũre mũsanũkonani etoa'kũ chini. Eta saire'omũ mũ'ũre Silana'me. Re'oja'che saijũ'ũ —chiniasomũ repaũ. ³⁷ “Saijũ'ũ”, chiitota'ni saima'ñe pa'ũ pãi chēanare ija'che i'kaasomũ Pablo:

—Chũkũna cu'ache cho'omanesinaa'me. Jã'ata'ni repana pãi ñajũ'te su'isueche chũ'ũsinaa'me chũkũna'te. Chũkũna Romapãia'me. Chũkũna'te Romapãire jã'aja'ñe cho'oto cu'amũ. Su'isue pi'ni pãi chēavũ'ena cuaosinaa'me repana chũkũna'te. Chura chekũnarejē'e jñauma'ñe rope'e saosoñu chiime repana chũkũna'te. Cu'amũ jã'a. Ũcuanapi chũkũna'te chēa cuaosinapi rani etoa'ju, chiime chũkũna — chiniasomũ Pablo repanare.

³⁸ Jã'aja'ñe i'kaũna repana pãi chēana co'i pãi chũ'ũnare kũaasome. Kũarena repana pãi chũ'ũna asa kũkũsoasome Pablona'me Silas Romapãijeju. ³⁹ Asa kũkũso Pablona'me Silas pa'ivũ'ena pãi chēavũ'ena mũa pe'kerũ i'kaasome repana, repanapi pe'rumanea'ju chini. I'kajũ repanare pãi chēavũ'epi etuaasome repana. Etua,

—Mũsanũkonapi ijoopo vũ'ejoopo eta sanisoto re'omũ —chiniasome repana.

⁴⁰ Chitena Pablona'me Silas pãi chēavũ'e eta Lidia vũ'ena mũaasome. Mũa Jesure cuasanare chi'i jo'e chũ'vaasome repana. Chũ'va pi'ni sanisoasome repana.

17

Pablona'me Silas Tesalónica vü'ejoopo pa'inare sani chü'vasi'ere kúamü

¹ Ūcuarümü Pablona'me Silas saiü Anfípolis vü'ejoopoji caraniasome. Jã'achejapi Apolonia vü'ejoopoji caraniasome. Jã'achejapi Tesalónica vü'ejoopona tĩ'aasome repana. Tesalónica vü'ejoopo judiöpãi chí'ivü'e paniasomü. ² Pa'üna Pablo ũcuavü'ena müaasomü, päire chü'vara chini. Vü'ñajooopã kakani si'arümü jã'aja'ñe cho'oasomü repau. Veinterepamucujña ũcuajooopo'te pa'ü choteñoã püaumucujñachi'a repavü'ena müa repavü'e chí'isinare päi ja'me cutuasomü repau. Dios chü'ore aperümü tocha jo'kasi'ere ñaku küaasomü repau. ³ Ūcuare ñaku i'kaku Dios Neekure raojachere küache'te che'choasomü repau repanare. Repau Dios Raosi'kü rani cu'ache cho'ocojñosi'ena'me chueniso tácojñosi'ena'me jo'e vajuraisi'ere küache peore che'choasomü repau.

—Jesús pa'iche'te küamü chü'u müsankonare. Aperümü tocha jo'kasi'e Dios chü'o Repau pa'iche'te küamü. Dios Repau Mamakü'te, Jesure, chejana raõna rani pa'isi'küa'mü Repau —chiniasomü repau.

⁴ Pabloji jã'aja'ñe i'kaku chü'vauna asa chëa cuasaju jovoasome judiöpãi te'ena Pablona'me Silare. Cheküna ũcuachi'a jainüko Pablo chü'ore cuasaju jovoasome, griegopãi Diore cuasanana'me päi chü'una rãjoromi.

⁵ Repanani päipi jairepanüko jovojuna cheküna judiöpãi Pablo chü'vachü'ore jachaju pe'ruju chekunare cu'anare ñameja rupü pa'inani soni chí'iasome. Na'a jainüko soni chí'i jovo cuiju vü'ejoopoji Jasón vü'ena vü'vüasome repana. Vü'vü kaka Pablona'me Silare kü'easome repana, chëa etua päi chenevüna sa nükoñu chini. ⁶ Repanare kü'ete'e chekunani Jasonna'me Jesure cuasanare chëa jñajñu etua sa repajooopo chü'ünare ti'jñeñena nüko cuiju ija'che i'kaasome repana:

—Pablona'me Silas si'achejña ku'ijü cu'ache cho'ome. Repanapi i'kajuna päi rüa cavame. Chura ichejana mai pa'ijooopona rani ũcuaja'che cu'ache cho'ome repana. ⁷ Repanapi ichejana ratena iku Jasón repau vü'ere cuaa paamü repanare. Ina ũcuankö cu'ache cho'onaa'me. Maire ũcuanköre chü'uku'te Claudio Césa'te jachaju cheküni Jesuni cuasanana'me ina, “Chüküna'te paaku'mü Jesús”, chiijü —jã'aja'ñe i'kaasome repana.

⁸ I'kajuna päi chí'isina repanare chü'ünana'me asa pe'ruju si'acairo i'kajü cuiasome. ⁹ Repana päi chü'una Jasonre kuri sēniasome, repau'te ja'me pa'inare ũcuachi'a. Repanani kuri sētena ro'iasome repana. Ro'irena jñuni saosome repanare.

Berea vü'ejoopo pa'inare sani chü'vasi'ere kúamü

¹⁰ Na'isoirümüna Jesucristo'te cuasana Pablona'me Silare Berea vü'ejoopona saosome. Saorena sani pa'ijü judiöpãi chí'ivü'ena müa kakaasome repana. ¹¹ Kaka Dios chü'ore chü'vajuna asa chëa repajooopo pa'ina Tesalónica pa'inare na'a re'oja'che paniasome. Pabloji chü'vaküna asa pojöju si'aumucujña Dios chü'ore aperümü tocha jo'kasi'ere ñaju paniasome repana, “¿Pablo i'kachü'o ũcuarepaa'che?”, chiijü, kü'e jñaa masiñu chini. ¹² Reparümü

judiöpäi jainuko Jesucristoni cuasaju jovoasome. Ūcuachi'a griego masiromi jainuko Jesure cuasaju jovoasome, griego amapāijatu'ka.

¹³ Ūcuarumu Tesalónica vu'ejoopo pa'ina judiöpäi Pabloji Berea vu'ejoopo pa'inani chu'vakuna asa pe'ruju ūcuajoopona sani rua cu'ache cutuasome. Repanapi cu'ache cutujuna chekuna repajoopo pa'ina ūcuachi'a Pablo'te pe'ruasome. ¹⁴ Pe'rujuna Jesucristo'te cuasana teana chiarana casoasome Pablo'te, choovūji tuni sanisoa'ku chini. Jā'ata'ni ja'me pa'isina Silana'me Timoteo saima'ñe ūcuajoopo'te paniasome. ¹⁵ Pablo'te ja'me saisina Atenas vu'ejoopojatu'ka sani ūcuajoopoji co'iasome. Co'i Pablo i'kasi'ere chu'o Silana'me Timoteo'te sa kuaasome repana ija'che chiiju: “Raire'oto pesa rani ja'me pa'ijū'u chu'ure”, chiiju chu'o saomasu Pablo repanare.

¹⁶ Pablo chu'o saosi'kajeku Atenas vu'ejoopo'te pa'iu cha'aku paniasomu repanare. Cha'aku pa'iu ñato pāijanare tōosi'e rua paniasomu repajoopo. Cu'ava'najanare tōosi'e ūcuachi'a paniasomu. Repajoopo pa'ina rupū tōosiva'nani ñaju pojoasome, “Dioa'me ina”, chini. Jā'are ñauna Pablo'te rua sumaneasomu. ¹⁷ Jā'ajekuna repanani oiū Dios chu'ore rua chu'vaasomu repau. Judiöpäi chi'ivū'ena kaka judiöpāire chu'vaasomu repau, griegopāi Diore cuasanare ūcuachi'a. Ūcuachi'a umucujña pa'iche plazana ma repacheja pa'inare Dios chu'ore chu'vaasomu repau. ¹⁸ Chu'vakuna chekuna epicūreopāi kuasi'e che'chenana'me estoicopāi kuasi'e che'chena, pāi cuasachechi'a cuasaju pa'napa ke'reasome repau'te. Ke'reju ūcuanachi'a sāiñechi'a ija'che sēniasome repana:

—¿Īquere i'kaku iku? ¿Curuku? —chiniasome repana. Chekunata'ni,

—Tiidiova'na pa'iche'te kuacosomu iku —chiniasome repau'te. Pabloji Jesús pa'ichena'me repau jūni vajuraisi'ere kuakuna jā'aja'ñe i'kaasome repana.

¹⁹ Jā'aja'ñe i'kaju Areópago aikūtina pāi chi'i cutukūtina sa, repau'te pāi jainuko asaju'te ija'che sēniasome repana:

—Mu'u mamachu'ore che'choku pa'imū. Repachu'ore asañu chiime chukuna. ²⁰ Mu'u che'choche rua tiiñea'me. Jā'ajekuna asa masiñu chiime chukuna —chiniasome repana. ²¹ Si'arumu ūcuauache'te chu'o repa asamanesi'ere asani sāiñechi'a cutuju paniasome repana. Jā'aja'ñe paniasome Atenas vu'ejoopo cana, so'ña rani pa'ina tūpāi ūcuachi'a.

²² Jā'aja'ñe sēejuna Pablo repa chenevūji vūni nukaku ija'che i'kaasomu repanare, Areópago aikūti chi'isinare:

—Atenas vu'ejoopo cana, asarepajū'u. Chu'upi ñato diova'nare rua cuasanaa'me musanukona. ²³ Ijoopo vu'ejoopo ku'iu musanukona diova'nare pojochejña rua ñasi'kua'mu chu'u. Te'echeja, “Diova'ure mai vesuva'ure pojochejaa'me icheja”, chiiju tocha suosi'e pa'imū. Ūcuau pa'iche'te kuara chiimū chu'u musanukonare. ²⁴ Repau Dios, musanukona vesuku, chejana'me cheja pa'iche cu'amajñaruā peore Cho'osi'ku diovu'ña pāi cho'osivu'ñachi'a pa'ima'kua'mu. Si'achejña pa'iku'mu. Peore chū'uku'mu Repau, cunaumu pa'inana'me cheja pa'inare. ²⁵ Pāi ūcuanukore kuiraku cuasache isiku pāi vasoku'mu. Pāi paache peore Dios isiche'me jā'a. Jā'ajekuna Repau'te kuiranare pāi chiima'mu Repau. Pāipi Repau'te kuirama'tojē'e karama'mu

Repau'te. Peore paaku'mu Repau. ²⁶ Repau Dios charo te'eu'te pãiu'te cho'oasomu. Diopi cho'ouna charo pa'isi'ku pãiu jainukore jojoasomu cheja pa'inare ũcuanukore. Si'achejña sani paaru chini, pãiu jainukore jojoche chũ'uasomu Dios. Chuta'a pãiu peorumu pãiu jñaacojñojaumucujñana'me repana pa'ijachejña jo'kaasomu Dios. ²⁷ Jã'aja'ñe cho'oasomu Dios, pãipi Repauni cuasaa'ju chini. Maipi Repauni cuasaju i'kato asamu Repau, maire si'arumu ja'me Pa'ikujeku. Sëeto cho'okaimu Repau. ²⁸ "Diopi cho'okaiuna pa'inaa'me mai pãiu. Diopi cho'okaiuna vajunaa'me mai." Musanukona majarpãiu ija'che tochaasome aperumu: "Dios neenaa'me mai", chijju tochaasome. ũcuarepaa'me jã'a.

²⁹ Jã'ajekuna rühiñe cuasañu chura; Dios neenaa'me mai. Mai Ja'ku Dios kuripi, oropi tũosiva'uma'mu. Cata tẽ'tosiva'uma'mu. ũcuachi'a pãiu tũomasina cuasa tũosi'kuma'mu Dios. ³⁰ Aperumu Dios tũosiva'nare cuasanare pãiu ruarepa pe'rumaneasomu, vesujuna. Irumu canareta'ni pãiu ũcuanukore, ũcuachejña pa'inare, "Cu'ache cho'оче ũhasõjũ'u", chiimu Dios. ³¹ ũcuachi'a Repau pãiu ũcuanuko cu'ache cho'osi'e ro'iche chũ'ujau mucuse care'vaasomu Dios. ũcuau mucusena Dios Repau Chẽa Paaku'te pãiu cu'ache cho'onare cu'achejana soa'ku chini chũ'ujamũ. Repau Dios Chẽa Paaku'ji Jesupi jũniso tãcojñosi'kupi vajurakuna masime mai Repau pa'iche —chiniasomu Pablo repanare.

³² Jesucristo jũniso tãcojñosi'ku vajuraisi'ere kuauna asa te'ena jachaju pãisoju cu'ache i'kaasome repau'te. Chekunata'ni re'oja'che i'kaasome.

—Mu'u i'kasi'ere jo'e ũcuare na'a rua asañu chiime chukuna. Chekurumu rani jo'e ũcuare chũ'vajũ'u chukuna'te —chiniasome.

³³ Chitena Pablo repanare jo'ka sanisoasomu. ³⁴ Jã'ata'ni repau chũ'vachũ'o اساسina te'ena Jesucristoni cuasaju Pabloni jovoasome. Areópago aikũti chi'i chũ'unare ja'me pa'iku, Dionisio Jesure cuasaku jovoasomu. Cheko, Dámaris, ũcuachi'a chekunana'me cuasaasomo.

18

Corinto vu'ejoopo pa'inare sani chu'vasi'ere kumamũ

¹ Atenas vu'ejoopo chu'va pi'ni eta Corinto vu'ejoopona saniasomu Pablo. ² Aperumu Aquila, Ponto cheja raisi'kupi, Italia chejare sani paniasomu. ũcuachejare pa'ina pãiu chũ'ukũ, Claudio, Roma vu'ejoopo pa'inare judiõpãiu ũcuanukore eto saomasomu. Jã'ajekuna Aquila repau rũjo Priscilana'me Corinto vu'ejoopona saniasome. ũcuajoopte pa'ijuna Pablo sani tijñaasomu repanare. ³ Repana Aquilana'me Priscila chivo raña cho'osikãñapi vu'ñare juhana paniasome. Pablo ũcuaja'che cho'okujeku repana vu'ena canukaasomu, repanani ja'me pa'iu cho'оче cho'ora chini. ⁴ Repajoope pa'irumu Pablo, judiõpãina'me judiõ peonare Jesucristoni cuasaa'ju chini, puau mucujña pa'iche judiõpãiu chi'ivũ'ena muu chu'vaasomu.

⁵ Reparumu Silana'me Timoteo Macedonia chejapi ratena cho'оче cho'oma'ñe si'arumu Dios chu'ore chu'vaku paniasomu Pablo. Judiõpãire rua chu'vaasomu repau repanapi asa, "Dios mai cu'are ro'ikaau chini Jesure raosi'kua'mu. Cristoa'mu Repau", chijju cuasaa'ju

chini. ⁶ Jǎ'ata'ni repana Jesús pa'iche'te chũ'vakuna asacuheju cu'ache i'kaasome repau'te. Repauni cu'ache i'kajuna asacuheku cuhacho i'kaku repau ju'ikāare ña'uñauku i'kaasom Pablo.

—Musanukona cu'ache cho'оче ro'i toana sani cho'osojanaa'me musanukona. Chũ'u chũ'o peomu. Churata'ni judío peonani chũ'vaja'mu chũ'u —chiniasomu repau.

⁷ Chini judiópai chi'ivũ'epi eta repavũ'e kueñe pa'ivũ'ena muaasomu repau, Ticio Justo vũ'ena. Repau Ticio Justo Diore rua cuasaku paniasomu. ⁸ Judiópai chi'ivũ'e chũ'ũku Crispo repau majarpaina'me peore Jesure cuasaasomu. Chekuna, Corinto vũ'ejoopo pa'ina ũcuachi'a jainuko Dios chũ'ore asa chẽa Jesuni cuasaju okoro'vecojñoasome.

⁹ Ūcuarumu ñami Dios ñoñe'te ñaasomu Pablo. Ñakuna Maire Paaku ija'che i'kaasomu repau'te: “Vajuchuma'ñe chũ'u pa'iche chũ'vaku pa'ijũ'u. Ūhasōmanejũ'u. ¹⁰ Mu'ure ja'me pa'iu pãi mu'ure cu'ache cho'оче ũsemu chũ'u. Ijoopo vũ'ejoopo chũ'u paajana jainukoa'me”, chiniasomu Jesús repau'te. ¹¹ Chikuna Pablo saima'ñe te'eũsurumu jo'e chekũsurumu joopo ũcuachejare pa'iu Dios chũ'ore chũ'vaku paniasomu repajoopo pa'inare.

¹² Ūcuarumu Acaya cheja pa'inare Galión chũ'urumu judiópai rua jainuko chi'iasome Pablo chũ'vache'te ũseñu chini. Chi'i repau'te chẽa pãi chũ'una pa'ichejana sa ija'che i'kaasome:

¹³ —Iku cu'ache che'choku'mu. Musanukona ũseche'te che'chomu iku, Diore tiiñe cuasache'te —chiniasome repana judiópai.

¹⁴ Chitena Pablo i'kapi'raasomu. I'kapi'ratona pãi chũ'ũku Galión charo i'kaasomu repanare.

—Musanukona judiópai chura kuasi'e asacuhemu chũ'u. Pãipi cu'arepache cho'ojuna ũcuarepare ra kuatota'ni asara'amu chũ'u. ¹⁵ Musanukona aipãi chũ'vacheja'che chũ'vamauna asacuheju pe'rume musanukona iku chũ'vache. Musanukonachi'a care'vajũ'u jã'a chũ'o. Chũ'uta'ni care'vama'mu —chiniasomu Galión.

¹⁶ Chini repanare ũcuavũ'epi etoasomu repau. ¹⁷ Etokuna pe'ruju repana chi'ivũ'e chũ'ũku'te, Sóstenere, chẽa repavũ'e ti'jñeñena repana judiópai su'isueasome. Jã'ata'ni Galión repana cho'оче pe'ruma'ñe rupũ asaasomu.

Antioquía de Siria jo'e co'isi'ere kamu

¹⁸ Jã'aja'ñe cho'osi'eta'ni ũcuachejare na'a jeerumu paniasomu Pablo. Jeerumu pa'isi'kupi, Siria chejana co'ira chini Corinto vũ'ejoopo pa'inare Jesure cuasanare jo'ka sanisoasomu repau. Saiu Cencrea choo juosa'arona caje repau sijopu pa'iche raña peore ko'usoasomu repau, Dioni pojora chini. Aperumuna repau, “Jã'aja'ñe cho'oja'mu chũ'u”, chiisi'ejekuna cho'oasomu repau. Cho'o pi'ni repau Pablo Priscilana'me Aquila choovũji tuni chiaraji jẽniasome. ¹⁹ Jẽni t'ĩ'a Efeso vũ'ejoopona mani ñaasome repana. Ūcuarumu Pablo repanare Priscilana'me Aquila'te jo'ka judiópai chi'ivũ'ena mua kaka repavũ'e chi'isinare judiópai Dios chũ'ore chũ'vaasomu. ²⁰ Repanani chũ'vauna asa, “Na'a pa'ijũ'u icheja”, chiniasome repana Pablo'te. Jã'ata'ni na'a jeerumu pa'icuheasomu repau. ²¹ Saipi'raku repanare ija'che i'kaasomu repau:

—Saimu chũ'u. Jã'ata'ni Diopi ũsema'to jo'e rani ñaja'mu chũ'u musanukonare —chiniasomu Pablo repanare. Chini choo juosa'arona caje choovũ tuni Efeso vũ'ejoopo pa'isi'kupi sanisoasomu repau.

²² Saiu Cesarea vü'ejoopona jëni tî'aasomu. Jã'achejapi Jerusalén vü'ejoopona maniasomu repau. Mani tî'a repajoopo pa'inare Jesure cuasakuanupu'te mua ña Antioquia vü'ejoopona jo'e co'iasomu repau. ²³ Co'i pa'iu na'a pa'isirumu jo'e sani ku'iu Jesucristo'te cuasaju jovosinare peore ku'iu ñaasomu repau, Galacia cheja pa'inana'me Frigia cheja pa'inare. Sani ku'iu repanare jo'e che'choasomu repau na'a rua re'oja'che cuasaa'ju chini.

Efeso vü'ejoopona'me Corinto vü'ejoopo Apolos sani chü'vasi'ere kumatü

²⁴ Ücuarumu judiöpaiu, Apolos, Alejandria vü'ejoopo raisi'ku, Efeso vü'ejoopona saniasomu. Dios chü'o aperumu tochasi'e rua masiku rua chü'vamasiasomu repau. ²⁵ Maire Paaku pa'iche rua che'chesi'kujeku, chü'vaneeku, rühiñe chü'vaku paniasomu repau. Repau masichechi'a peore chü'vaasomu repau. Jesús pa'icheta'ni peore masimaneasomu. Juan okoro'vesi'ena'me che'chosi'e masiasomu repau. ²⁶ Judiöpai chi'ivü'e kakani vajuchuma'ñe chü'vakuna Priscilana'me Aquila repau chü'vache asaasome. Chü'vauna asa pi'ni repana vü'ena müva repau'te karache'te Dios pa'iche'te che'choasome repana.

²⁷ Na'a pa'isirumu Apoloji Acaya chejana sasa chiiuna Jesucristo'te cuasana, “Jau, saijü'u”, chiniasome repau'te. “Saijü'u”, chini utija'ore tochakaniasome repana Apolo'te, Acaya cheja pa'inani Jesure cuasanani sa ñoa'ku chini. Ija'che chiiche tochaasome repana: “Ikure Apolo'te re'oja'che cho'okaijü'u”, chiiju tocha saosome repana Efeso pa'ina. Saorena sani tî'a aperumu Diopi cho'okaiuna Jesure cuasaju jovosinare rua re'oja'che che'choasomu repau. ²⁸ Repacheja sani pa'irumu päi jainuko asaju'te Jesure jachanare judiöpai rua i'kaasomu repau. Dios chü'o aperumu tocha jo'kasi'ere ñaku Dios Jesure raosi'ere kuaasomu repau. Repana judiöpai cuasama'ñere rua masi kuauna repau'te säiñe i'kavesuasome repana.

19

Pablo Efeso vü'ejoopo canare chü'vasi'ere kumatü

¹ Repau Apolos Corinto vü'ejoopo pa'irumu Pablo po'opi saiü Efeso vü'ejoopona tî'aasomu. Tî'a ücuachejana Diore cuasanare tijñaasomu Pablo. ² Tijña repanare ija'che sëniasaasomu repau:

—Musanukona Cristo'te apecuasarumu, ¿Dios Rekocho musanukonare raku? —chiniasomu Pablo.

Chikuna,

—Päasi'kuu'mü. Dios Rekocho pa'iche vesunaa'me chukuna. Jã'a asamanaa'me —chiniasome repana.

³ Chitena,

—Jã'a pa'ito, ¿ñquere cuasaju okoro'vecojñore musanukona? — chiniasomu Pablo repanare.

Chikuna,

—Juan che'chosi'ere cuasaju okoro'vecojñosinaa'me chukuna — chiniasome repana.

⁴ Jã'aja'ñe chitena Pablo jo'e i'kaasomu.

—Juan ija'che chü'vaasomu: “Musanukona cu'ache cho'оче ühaso okoro'vecojñojü'u”, chiiu chü'vaasomu. Ücuachi'a Cho'je Raijau pa'iche'te kuaasomu Juan, Repauji rakuna päipi Repauni cuasaa'ju

chini. Repau Cho'je Raija'mu chiicojñosi'ku ranicuhasi'kua'mu. Jesua'mu Repau —chiniasomu Pablo repanare.

⁵ Jã'aja'ñe i'kauna asa chëa, “Jesure Maire Paaku'te cuasanaa'me chukuna”, chiiju okoro'vecojñoasome repana. ⁶ Repana okoro'vecojñosirumu Pabloji repanani jüjñapi jakuna Dios Rekocho ja'me pasa chini ranciasomu repanare. Dios Rekochoji rani pa'iu cho'okaiuna repana che'chermanesi'ere tiipai chu'ore cutuasome repana. Ūcuachi'a Dios Rekochoji cho'okaiuna Dios chu'ore kuaasome repana. ⁷ Repana pai okorocojñosina docerepana pa'icosome chekurumu.

⁸ Jã'aja'ñe cho'o pi'ni judiopai chi'ivu'ena mua kaka Dios chu'ore chu'vaasomu Pablo. Chotepaimia ūcuachejare pa'iu vajuchuma'ñe repavu'e chi'inare pai si'arumu mua kaka chu'vaku paniasomu repau, repanapi Dios chũ'uñe'te asa chëa re'oja'che paapu chini. ⁹ Jã'ata'ni chekuna Pablo chu'vachu'ore asacuheju jachaju pai jainuko asaju'te, “Jesure cuasache cu'amu”, chiiju cu'ache i'kaasome. Jã'aja'ñe i'kajuna Pablo Jesure cuasanare soni etua tiivu'ena muvasomu, Tirano utija'ovu'ena. Ūcuavu'ere pa'iu umucujña pa'iche Dios chu'ore chu'vaasomu Pablo. ¹⁰ Te'eka'chapañsurumu ūcuachejare pa'iu chu'vakuna Asia cheja pa'ina judiopaina'me griegopai ūcuanuko asaasome Dios chu'o.

¹¹ Reparumu Pablo Diopi cho'okaiuna Diochi'a cho'omasiche'te rua re'oja'chere cho'oasomu. ¹² Repau Pablo chëasikãñare pañuelokãñana'me ju'ikãñare paipi ju'iva'nani sa isito ju'iva'na vajuasome. Vati paanani isito vati eta sanisoasomu repanare.

¹³ Reparumu chekuna judiopai vati paanani paire vati etokañu chini ku'iju paniasome. “Vati pai sa'navuã pa'inare Jesucristo mamipi i'kaju eto saoñu”, chiniasome repana. Ija'che i'kaasome repana vatire: “Vati, asarepajũ. Pablo Jesucristo pa'iche'te kuamu. Chukunapi Jesucristo mamire i'kajuna ikure paivu'te eta saijũ mu'u, vati”, chiniasome. ¹⁴ Judio phairipai chũ'uku, Esceva mamachii sieterepana ja'aja'ñe cho'oju paniasome. ¹⁵ Repanapi ja'aja'ñe i'kato vati ija'che i'kaasomu repanare: “Jesucristo'te masiku'mu chu'u. Ūcuachi'a Pablo'te masiku'mu chu'u. Jã'ata'ni musanukona, ¿jeejanaa'ñe?”, chiniasomu. ¹⁶ Chini, vatire paaku rua koka paakujeku vu'vu ku'iu ūcuanukore chëse rua vaniasomu. Vakuna kãñajë'e peova'na, chiechi'acana eta vu'vusoasome repana.

¹⁷ Jã'aja'ñe cho'osi'e Efeso pa'ina Jesure cuasamana judiopaina'me judio peona asa kukuso, “Jesucristo rua masimu”, chiiju paniasome. ¹⁸ Jã'a cho'oto chekuna Jesure cuasana jainuko rani ūcuana cu'ache cho'osi'ere meñe suma'ñe cuasa pai asaju'te kuaasome. ¹⁹ Chaina pa'isina utija'okorovuã chai cho'oche kuakorovuã ra pai ñaju'te uosoasome. Na'a pa'isirumu cuasa ñato repana uosikorovuã cincuenta milrepaumucujña cho'oche cho'oche ro'ichenuko ro'icosomu. ²⁰ Dios chu'ore asa chëa ja'aja'ñe cho'oasome pai. Jã'ajekuna pai Dios chu'o asa chëasina na'a jainuko si'arumu jovoju paniasome.

²¹ Jã'aja'ñe cho'o pi'nisirumu Pablo repau ku'ijachere cuasaasomu. “Macedonia chejana'me Acaya cheja ñajani jo'e Jerusalén vu'ejoopona co'ija'mu chu'u. Jã'achejapi Roma vu'ejoopona sasa”, chiniasomu Pablo. ²² Chini repau'te cho'oche cho'okainare Timoteona'me

Erasto'te te'eka'chapanare Macedonia chejana charo saomasomũ repaũ. Repanare saomasomũ Asia chejare na'a jeeromũ paniasomũ repaũ.

Efeso vu'ejoopo pa'ina rua pe'rusi'ere kuamu

²³ Reparomũ Efeso vu'ejoopo pa'ina paipi Jesús pa'iche'te kuajuna rua pe'ruasome. ²⁴ Repajoopo caku, Demetrio, pokuripi tũoku paniasomũ diova'ore Artemisare pojovũñaruãre. Repauna'me cho'оче cho'ona, tẽ'tonana'me tũona, rua kuri kooasome. ²⁵ Reparomũ Demetrio ũcuanũkore chi'iasomũ, diova'nare tũonana'me diova'nare tẽ'tonare chekũnare ũcuajamajñaruã cho'okainare ũcuachi'a peore. Repanare chi'i ija'che i'kaasomũ repaũ:

—Asarepajũ'ũ musanũkona, Artemisare pojomajñaruã cho'ona. Repao'te pojomajñaruãre cho'oju rua kuri koonaa'me mai. ²⁶ Jã'ata'ni Pablo rua cu'ache cho'omũ maire. Ija'che i'kamũ repaũ: “Pãitũosiva'na jã'ana dioma'mũ. Rupũ cho'osi'ea'me jã'a”, chiimũ. Musanũkona repaũ joreku i'kache asame. Jã'ajekuna pãijainũko repaũ i'kache'te asa chẽa tũosiva'nare pojochẽ ũhasome, ijoopo Efeso vu'ejoopo pa'inana'me Asia cheja pa'ina peore. ²⁷ Jã'aja'ñe cho'oto rua cu'amũ. Mai cho'оче si'asoja'mũ, tũosiva'nare pojochẽ'te paipi peore cuhasoru. Ũcuachi'a rua masiko'te Artemisare cuasache ũhaso repaovũ'e cavesusojanaa'me pãi. Chura pãijainũko repaovũ'e Asia cheja pa'inana'me chekũchejña pa'ina peore. Jã'ata'ni Pabloji cu'ache i'kakũna pãicuhejanaa'me repaovũ'e —chiniasomũ Demetrio repanare.

²⁸ Jã'aja'ñe i'kache'te asajuna rua teache teaasomũ repanare. Teakuna ija'che i'kaju rua cuiasome repana: “Artemisare Efeso cakore rua masikoni chiime chũkũna”, chiijũ cuiasome repana. ²⁹ Cuijuna asa chekũna na'a rua jainũko chi'i cuiasome. Repajoopo pa'ina ũcuanũko cuira'aasome. Repakuanupũ pãikuanupũ pa'inapi mũmũpãitẽ'eka'chapanare chẽaasome, Gayona'me Aristarco'te, Macedonia chejapi rani Pablona'me ku'inare. Repanare chẽa pãichi'ivũ'ena mũjavũ'ena jñajñũ mũvaasome repana. ³⁰ Jã'aja'ñe cho'ojuna Pablo pãikuanupũ sa'navũji kaka cutura chiniasomũ. Jã'ata'ni chekuna Jesure cuasana ũseasome repaũ'te. ³¹ Pãichũ'ũna ũcuachi'a Pablo'te cuasana chũ'oraasome, pãichi'ivũ'e kakamanea'ku chini. ³² Repanare chẽajñajñũ cuaa pãichi'ivũ'e sa'navũji rua jainũko si'acairo i'kaju cuijũpaniasome repana. Chekuna jainũko repana pe'rujũ cuiche'te vesũjũrupũ cuijũ paniasome. ³³ Repakuanupũ ja'me pa'ina judiõpãiu'te Alejandro'te pãichenevũna jujo saonũkoasome. Ruarepa cuijuna repananĩ i'kara chini vevoasomũ repaũ. ³⁴ Jã'ata'ni repaũ'te judiõpãiu'jekuna ñamasi jo'e ũcuare i'kaju rua cuiche cuiasome repana. “Artemisare Efeso cakore rua masikoni chiime chũkũna”, chiijũ, ũcuanũko tẽ'eka'chapahora jã'aja'ñe cuiasome repana.

³⁵ Jã'aja'ñe cuijuna repajoopo pa'iku utija'o tochakaikũ ũcuamakaru cuijũ'ũ chiniasomũ repanare. Cuharena repanare ija'che i'kaasomũ utija'o tochakaikũ:

—Efeso pa'ina, asarepajũ'ũ. Maire ijoopo vu'ejoopo pa'inare Artemisare pojovũ'e kuirache pa'imũ, repaovũ'e ũcuachi'a. Pãi ũcuanũko masime jã'a. Mai cuasava'o tũosiva'o rua masio mũnamũpĩcajeasomo. ³⁶ Jachacu'amũ jã'a. Jã'ajekuna musanũkona pe'ruche chũruso cu'ache cho'omanejũ'ũ; masi cuasajũ'ũ aperomũ. ³⁷ Ina pãi

musanukona rasina Artemisare cu'ache i'kamanaa'me. Ūcuachi'a repao vū'e pa'iche ñaasomanaa'me ina. ³⁸ Jā'ajekuna Demetri-ona'me chekuna diova'nare pojomajñaruã cho'ona pāi cho'oche'te ñaju ke'reuato ūcuanapi utija'o tochaa'ju, ke'reche kuaja'o. Pāi chēañe chū'una pa'ime chura. Repana pa'ivū'ña vatasivū'ña'a'me. Ūcuanani mua kuaa'ju. ³⁹ Musanukonare jo'e i'kauato pāi chū'unani pe'keruji rūhiñe kuajū'č. ⁴⁰ Musanukona cu'ache cho'osi'e chū'ure chū'una chekurumu asa pe'rujanaa'me. Repanapi pe'ruto sāiñe i'kavesuja'mu chū'č. Rurū peoche cu'ache cho'osinaa'me musanukona —Jā'aja'ñe chinasomu utija'o tochakaiku repanare pāi. ⁴¹ I'ka pi'ni chi'isinare pāi, “Re'omu”, chini eto saosomu repau.

20

Pablo Macedonia chejana'me Grecia cheja jo'e saisi'ere kamu

¹ Reparumu Pablo chekuchejana saipi'raku pāi kuanupu pe'ru churu sanisosirumuna Jesure cuasanare soniasomu repanani chu'vara chini. Chu'va pi'ni, “Saimu chu'č”, chini repanare jo'ka Macedonia chejana sanisoasomu repau. ² Macedonia chejare ku'iu vū'ñajoopoã t'ia repajoopoã pa'inare Jesure cuasanare re'oja'che i'kaasomu repau, repanapi pojojū paapu chini. Jā'achejapi Grecia chejana sani t'iaasomu repau. ³ Repacheja saisirumu chotepāimia paniasomu repau. Pani pi'ni Siria chejana co'ira chini choovū tuhipi'rakujū judiopi repacheja pa'ina repau'te cu'ache cho'oñu chiiche'te asa, “Choovū tusa”, chiisi'kupi tuhima'ñe, “Jo'e Macedonia chejapi jēni po'opi co'ira”, chiniasomu repau. ⁴ Repauji po'opi saiuna chekuna ja'me saniasome repau'te: Pirro mamaku Sópater Berea vū'ejoopo raisi'kuna'me Tesalónica vū'ejoopo raisina Aristarcona'me Segundo, Derbe vū'ejoopo raisi'ku Gayona'me Timoteo, Asia cheja raisina Tíquicono'me Trófimo. ⁵ Charo sani Troas vū'ejoopona cha'asinaa'me repana chukuna'te. ⁶ Pā saumanesi'e āni caraisirumuna, Filipos vū'ejoopo eta choo juosa'arona cajesinaa'me chukuna. Ūcuachejapi choovū tuni cincorepaumucujña jē'ejū charo saisina pa'ijoopo Troas vū'ejoopona t'iasinaa'me chukuna. Repajoopo t'iasirumu sieterepaumucujña pa'isinaa'me chukuna.

Pablo Troas vū'ejoopo cho'osi'ere kamu

⁷ Ūcuarumu chukuna Jesucristo'te cuasana romicorumu Dioni pojoñu chini repajoopo pa'inana'me chi'isinaa'me. Chi'irena Pablo Dios chu'ore chu'vasi'kua'mu repanare. Jo'e apeñatato saijaujeku ñamirepajatū'ka chu'vasi'kua'mu repau. ⁸ Chukuna chi'i pa'iruupu umu pa'iruupu uopuã rua miasi'kua'mu. ⁹ Pablo chu'vachū'ore Eutico pōsuu ventanasa'aro'te ñu'iu asaku pa'isi'kua'mu. Jā'ata'ni jeereparumu ñu'iu uokukuna kåniso ūcuasa'araji ve'sena ponu tuāni jūnisosi'kua'mu repau, rua umu pa'isa'arokuna. Tuākuna chukuna vū'vu caje eta miito jūnisosiva'č ūhisi'kua'mu repau. ¹⁰ Pablo caje ña repauni sū'kakū ija'che i'kasi'kua'mu chukuna'te:

—Vajuchumanejū'č. Vajumu iku —chini vasosi'kua'mu. ¹¹ Jā'aja'ñe cho'o Pablo ūcuaruupuna jo'e muni āu āni pi'ni ñatachetū'ka jo'e chu'vasi'kua'mu chukuna'te. Chu'vaku ñata sanisosikua'mu repau. ¹² Repana pāi chi'isina jūni vajuraisi'kure pōsuu'te repau vū'ena pojojū sasosinaa'me pāi.

Troas vñ'ejoopoji Mileto vñ'ejoopona saisi'ere kwamu

¹³ Jã'aja'ñe cho'osirumu Pablo choovuji saicuheku Aso vñ'ejoopona po'opi saisi'kua'mu. Saipi'raku chukuna'te ija'che i'kasi'kua'mu repau: "Aso vñ'ejoopona choovuji saiju tuoju saijũ'u chu'ure", chisi'kua'mu. Chikuna, "Jau", chiisinaa'me chukuna. Choo juosa'arona caje choovu tuni Aso vñ'ejoopona saisinaa'me, Pablone miju sañu chini. ¹⁴ Chukuna repajoopo t'i'asirumu chukuna'te tijña choovuna tuhisi'kua'mu repau. Tukuna Pablona'me Mitilene vñ'ejoopona jeni canukasinaa'me chukuna. ¹⁵⁻¹⁶ Jã'achejapi jo'e apeñatato saiju Quio juupo carani jo'e te'eumucuse saiju Samos juupo choo juosa'arona t'i'asinaa'me. Pabloji Asia chejare pa'icuhukuna Efeso vñ'ejoopo canukama'ñe carani saiju jo'e te'eumucuse jẽ'ejũ Mileto vñ'ejoopona t'i'asinaa'me chukuna. Jerusalen vñ'ejoopona na'mi t'ara chisi'kua'mu repau Pablo, Pentecostes fiesta cho'orumu ucuachejare pasa chini.

Efeso pa'inare Jesure cuasanare chũ'unare Pablo chu'vasi'ere kwamu

¹⁷ Reparumu Pablo Mileto vñ'ejoopo'te pa'iu Efeso vñ'ejoopo pa'inani chu'o saosi'kua'mu, Jesure cuasanare chũ'unani, rani ñaa'ju chini. ¹⁸ Chu'o saõna ratena repanare ija'che i'kasi'kua'mu repau:

—Musanukona chu'u pa'iche masime. Chu'u Asia cheja t'i'aumucusepi vna chu'u musanukonare ja'me pa'iu cho'osi'e peore masime musanukona. ¹⁹ Reparumu judiopai rua cu'ache cho'osinaa'me chu'ure. Jã'ata'ni musanukonani oiũ, "Peore masiũ'mu chu'u", chiima'ñe Dios chũ'uñechi'a cho'oku pa'isi'kua'mu chu'u. ²⁰ Jã'ajekuna vajuchuma'ñe chu'vasi'kua'mu chu'u musanukonare. Peore musanukona chiiche che'chosi'kua'mu chu'u musanukonapi na'a re'oja'che paapu chini. Pai chi'ivũ'ena'me pai vñ'ña che'chosi'kua'mu chu'u Dios chu'o. ²¹ Musanukona pa'icheja pa'inare judiopaina'me griegopai peore ija'che i'kaku chu'vasi'kua'mu chu'u: "Cu'ache cho'uche uhaso Maire Paakuni, Jesucristoni cuasaju Dioni jovojuũ", chiisi'kua'mu chu'u repanare. ²² Chura Dios Rekochoji chũ'ukuna Jerusalen vñ'ejoopona saimu chu'u. Repacheja sakuna chu'ure ti'jñejañe vesumu chu'u. ²³ Iechi'a masimu: Ku'iu vñ'ñajoopõ t'i'ato Dios Rekocho si'arumu ija'che i'kamũ chu'ure: "Jerusalen vñ'ejoopo'te sani pa'ina cu'ache ti'jñeja'mu mu'ure. Pai chẽavũ'ena cuaojanaa'me pai mu'ure", chiimu Dios Rekocho chu'ure. ²⁴ Jã'ajẽ'e vajuchuma'mu chu'u. Diopi chu'ure ju'iñe isito re'omũ. Jã'ata'ni Repau chu'ure cho'oa'ku chini jo'kasi'ere peore cho'o pi'nikasa chiimu chu'u. Jã'achi'a chiimu chu'u. Dios chu'ure Repau chu'ore chu'vaa'ku chini jo'kasi'kua'mu, pai ucuanukore Repau re'oja'che cho'okaiche'te kuaa'ku chini.

²⁵ Asarepajũ'u, musanukona. Chura ie masimu chu'u: Chu'u icheja cheja pa'irumu Dios chũ'uñe chu'u che'choche asaina musanukona ucuanuko jo'e ñamanejanaa'me chu'ure. ²⁶ Chu'u musanukonare Dios chũ'uñe masi che'chosi'kua'mu. Jã'ajekuna musanukona pa'icheja pa'inapi jũniso vati toana saito chu'o peomu chu'ure. ²⁷ Chu'u musanukonare vajuchuku cuhema'ñe Dios chiche peore kuasi'kua'mu. ²⁸ Asarepajũ'u, musanukona pai chũ'una. Ñarepaju pa'iju re'oja'che pa'ijũ'u. Dios Rekocho musanukonare Jesure cuasanare kuirache'te jo'kasi'kua'mu, musanukonapi repanani

re'oja'chere ch'u'vaju paapu chini. Masi kuirajũ'u repanare Jesure cuasakuanupũ Repau jũni Ūcuau chiepi ro'ikani chẽa paakuanupũ. ²⁹ Ch'u'u sanisirũmũ chai ovejavanani añisoũu chini raicheja'che pãi rani rua cu'ache cho'ojanaa'me repanare. ³⁰ Jo'e na'a pa'isirũmũ chekũna musanũkonare ja'me chi'ina joreju, "Re'oja'chere che'chome chũkũna", chijũ cu'ache'te che'chojanaa'me, Jesure cuasanani tua paaũu chini. ³¹ Jã'ajekũna ñarepaju pa'iju ch'u'u musanũkonare ja'me pa'isi'e cavesũmairo pa'ijũ'u. Choteũsurũmũ musanũkonare ja'me pa'iu si'arũmũ umucujũnana'me ñami cuhama'ñe ch'u'vaku pa'isi'kua'mũ ch'u'u, musanũkonani oiũ.

³² Jo'ka saimũ ch'u'u musanũkonare chura. Saiũ musanũkonani kuiraa'ku chini Dioni jo'kamũ ch'u'u. Ūcuaja'che musanũkonapi Dios ch'ũ'ore na'a rua che'cheju paapu chini Dioni jo'kamũ ch'u'u musanũkonare, na'a rua re'oja'che pa'imasia'ju chini. Re'oja'che pa'ijũna Dios musanũkonare rua re'oja'che cho'okaija'mũ, chekũnare ũcuachi'a Repau chẽa paanare ũcuaukore. ³³ Musanũkonare ja'me pa'irũmũ musanũkona paamajũaruã sẽemanesi'kua'mũ ch'u'u. Musanũkona paache kãña kuri paauache ñamanesi'kua'mũ ch'u'u. ³⁴ Ch'u'u pa'iche masime musanũkona. Ch'u'ũre karachena'me ch'u'ũre ja'me ku'inare karache'te kora chini rua cho'ochẽ cho'oku pa'isi'kua'mũ ch'u'u musanũkona pa'icheja pa'irũmũ. ³⁵ Cho'ochẽ rua paakũji si'arũmũ che'choku pa'isi'kua'mũ ch'u'u musanũkonare, ch'u'u pa'iche'te ña chẽa ũcuaja'che paapu chini. Maipi cho'ochẽ'te rua cho'ojũ ch'u'ova'na pa'iva'nani kuirauũ. Maire Paaku Jesús ija'che i'kaasomũ: "Musanũkonani chekũnapi re'oja'che cho'okaito pojojanaa'me musanũkona. Jã'ata'ni musanũkonapi chekũnani re'oja'che cho'okani na'a rua pojojanaa'me", chiniasomũ Jesús —chiisi'kua'mũ Pablo repanare.

³⁶ Repau Pablo i'ka pi'niũna ũcuauko ro're ñu'iju Dioni sẽesinaa'me. ³⁷ Diore sēni pi'ni repaũni oiju sũ'ka pojosinaa'me repa. ³⁸ Repau Pabloji, "Ch'u'ũre jo'e ñamanejanaa'me musanũkona", chiisi'ere cuasaju rua sumava'na pa'isinaa'me repa. Chũkũnana'me cajesinaa'me repa choovũ ju'ichejatũ'ka.

21

Pablo Jerusalén vũ'ejoopo saisi'ere kũamũ

¹ Churata'ni repanare, "Saime chũkũna", chini choovũ tuni saisi'naa'me chũkũna. Charo Cos vũ'ejoopo pa'ijuupona rũhiñe jēni canũkasinaa'me chũkũna. Jo'e apeñatato vũni caje tuni Rodas juupona sani tĩ'asinaa'me. Jã'achejapi Pátara vũ'ejoopona sani tĩ'asinaa'me chũkũna. ² Ūcuachejana chekũvũ choovũ ku'e jũna Fenicia chejana jē'esinaa'me chũkũna. ³ Jē'eju Chipre juupo sũripũ cakã'kopi carani saiju Siria cheja cajoopo Tiro vũ'ejoopona tĩ'a canũkasinaa'me chũkũna. Choovũ paanapi ũcuajoopona pũsere majũna chũkũna ũcuachi'a ja'me maisinaa'me. ⁴ Mani Jesure cuasanare ku'e jũna ũcuanoa'me sieterẽpaumucujũna pa'isinaa'me chũkũna. Pa'ijũna Dios Rekochoji kũaũna asa Pablo'te ija'che ch'u'vasinaa'me repa: "Mũ'ũpi Jerusalén vũ'ejoopona saitũ cu'ache ti'jũeja'mũ mũ'ũre. Saimanejũ'u", chiisinaa'me repa. ⁵ Jã'aja'ñe i'kanareta'ni repanare ja'me pani

pi'ni ũcua saisinaa'me chukuna. Saijuna repana Jesure cuasana ũcuanuko rãjoromina'me mamachii vü'ejoopoji eta choo juosa'arona chukunana'me cajesinaa'me. Caje mejavuna ro're ñu'ijü Dioni ũcuanuko séesinaa'me chukuna. ⁶ Sëni pi'ni, "Saime chukuna", chini choovuna tutena ña repana vü'ñana maisinaa'me.

⁷ Ũcuachejapi Tolemaida vü'ejoopona sani tã'a choovü jüo mani Jesure cuasanare müa ñasinaa'me chukuna. Repanare te'eñami ja'me pa'isinaa'me chukuna. ⁸ Jo'e apeñatato jo'e saiju Cesarea vü'ejoopona tã'a mani Felipe Dios chü'o chü'vakü vü'ena canukasinaa'me chukuna. Jesure cuasakuanupü Jerusalén pa'ina aperümü päi sieterepanare jñaasome va'jeva'nani äure äua'ju chini. Felipena'me chekunare jñaasome repana. ⁹ Repau Felipe chii ũcuaka'chapanare paasi'kua'mü, romichüichi'a. Repana romichii Dios Rekochoji jo'kauna Dios chü'o kuana pa'isinaa'me. ¹⁰ Repacheja te'eumucujñaruã pa'itona chekü, Agabo, Dios chü'o kuaku Judea chejapi raisi'kua'mü. ¹¹ Rani chukuna'te kueñe tã'a Pablo corejakãa mini repau cü'ana'me jãjña meñe vëe pi'ni ija'che i'kasi'kua'mü:

—Ija'che kuamü Dios Rekocho: "Jerusalén pa'ina judiopai ikãa corejakãa paaku'te ija'che chëa vëe judío peonani jo'kajanaa'me" —chiisi'kua'mü Agabo.

¹² Jã'aja'ñe i'kauna asa chukuna repacheja pa'inana'me rüa i'kasinaa'me Pablo'te, "Jerusalén saimanejü'ü", chijü. ¹³ Jã'aja'ñe i'kanareta'ni ija'che chukuna'te i'kasi'kua'mü repau:

—Jã'aja'ñe i'kamanejü'ü. Musanukonapi ruarepa oijuna rüa süma'mü chü'ure. Jerusalén vü'ejoopo saivajuchuma'mü chü'ü. Vëecojoñoñejë'e, ũcuajooopona jü'iñejë'e vajuchuma'mü chü'ü, Jesupi Chü'ure Paaküji chü'uni pojoa'kü chini —chiisi'kua'mü repau Pablo.

¹⁴ Repau'te i'kate'e jo'e i'kamanesinaa'me chukuna.

—Re'omü. Iküre Dios chiiche ti'jñea'kü —chiisinaa'me chukuna.

¹⁵ Chukuna nee pöse care'va pi'ni Jerusalén vü'ejoopona saisinaa'me chukuna. ¹⁶ Cesarea vü'ejoopo pa'ina Jesure cuasana te'ena ja'me saisinaa'me chukuna'te. Sani tã'a chukuna käjjavü'e Mnasón vü'ena müvasinaa'me repana chukuna'te. Repau Mnasón, Chipre raisi'kü, Jesure rüa jeerümü cuasaku paniasomü.

Pablo Santiago'te sani ñasi'ere kuamü

¹⁷ Chukunapi Jerusalén vü'ejoopona tã'arena Jesure cuasana tijña rüa pojosinaa'me chukuna'te. ¹⁸ Jo'e apeñatato Pabloji, "Santiagoni ñajañu", chikuna ñañu chini ja'me müasinaa'me chukuna. Müa tã'ato Jesure cuasanare chü'una ũcuanuko Santiagona'me pa'isinaa'me. ¹⁹ Repanare sëni pi'ni Dios cho'okaisi'ere kuasi'kua'mü Pablo repanare ija'che chiü: "Chü'upi judío peonani Dios chü'ore chü'vakuna Dios repanare re'oja'che cho'okaisi'kua'mü, repanapi Jesuni cuasaju jovoa'ju chini", chiisi'kua'mü Pablo. Dios re'oja'che cho'okaisi'e peore kuasi'kua'mü repau. ²⁰ Kuaua asa Diore, "Ja'kü, rüa re'oku'mü mü'ü", chijü pojosinaa'me repana. Jã'aja'ñe i'ka pi'ni Pablo'te ija'che i'kasinaa'me repana:

—Chukuna majarpäiü, asarepajü'ü. Judiopai ũcuaja'che Jesure cuasana jainuko'a'me. Diopi chü'üna Moisés aperümü tocha jo'kasi'ere ũcuanuko rüa chijü cho'ome repana. ²¹ Jã'ata'ni judiopai

Jesure cuasana chekuna pāi mū'ure cutuche'te asajuasome. Ija'che cutujuasome pāi mū'ure: “Pablo tiipāi pa'ichejña sani pa'inare judiopāi, ‘Moisés chū'ukū tocha jo'kasi'e mūsanukona cho'оче ūhasojū'ū. Mūsanukona mamachīi jīkora'murū chā'tirū pa'icā'nirū chūto tuamanejū'ū. Judiopāi pa'iche peore jo'kasojū'ū', chiiū chū'vakūasomū”, chiijuasome pāi mū'ū i'kache jorena. ²² Repana judiopāi Jesure cuasana mū'ū raisi'e asajanaa'me. ¿Je'se cho'ojanaa'ñe mai repanapi mū'ūni cuasaa'ju chini? ²³ Ija'che cho'ojū'ū chiiime chukuna mū'ure: Icheja cana umupāi ūcuaka'chapana chukuna'te ja'me pa'ina, Dioni pojōjū, “Ija'che cho'ojanaa'me chukuna”, chiisinajeju cho'opi'rame. ²⁴ Ūcuanaana'me Dios vū'ena mūajū'ū mū'ū. Mūa judío phairi cho'okaiche ja'me cho'ocojñojū'ū, cu'are tūnora chini. Ūcuachi'a repanare raña ko'ukaichena'me phairi'te repana īsimajñaruā ro'ikaijū'ū. Mū'ūpi jā'aja'ñe cho'oru pāi mū'ure cu'ache cutusi'e cuasamanejanaa'me. Dios chū'ūñe mū'ū masi cho'ochечи'a masijanaa'me repana. ²⁵ Jā'aja'ñe cho'oa'kū chini chū'vame chukuna mū'ure judiopāi'jekuna. Jā'ata'ni judío peonapi Jesure cuasanare jā'aja'ñe chū'ūmanaamē chukuna. Aperumū jā'are cutu pi'ni chū'o tocha saosinaa'me chukuna repanare judío peonare. Ija'che chii'che tocha saosinaa'me chukuna: “Tūosiva'nare jo'kasi'e āu āimanejū'ū. Chie ūkumanejū'ū. Va'i rupū rūso vēasiva'nare āimanejū'ū; chie paame jā'ana. Ūmupāi, mūsanukona paamanare romi romineemanejū'ū. Romi, mūsanukonare paamanare umupāi umuneemanejū'ū.” Jā'achi'a chū'ūnaa'me chukuna judío peonare —chiisinaa'me repana.

Dios vū'e pa'irumū Pablo'te chēasi'ere kumū

²⁶ Jā'aja'ñe i'karena Pablo, “Jau”, chini jo'e apeñatato repanare umupāi ūcuaka'chapanare mūvaku Dios vū'ena mūasi'kūa'mū. Mūa judío phairi cho'оче cu'are tūnoñu chini cho'ocojñoasome repana. Dios vū'ena kaka repavū'e chū'ūnare repanare cu'ache tūni si'ajaumucusere kūaasomū Pablo jo'cha va'iva'nare vani īsijaumucusere.

²⁷ Te'esemana si'api'ratona judiopāi Asia cheja raisina Pablo'te Dios vū'e pa'ikūni ñaasome. Repaūni ña cu'ache i'kajū cuijūna repavū'e chi'isina pāi pe'rujū chēaasome repaū'te. ²⁸ Ija'che i'kajū cuiasome repa:

—¡Israelpāi, chukuna'te rani cho'okaijū'ū! Ikūni chēañu. Rūa cu'ache che'chokū'mū iku. Si'achejñaruā ku'iu maire cu'ache cutukū'mū iku. “Moisés tocha jo'kasi'e cu'amū”, chiiū che'chokū'mū iku. Ūcuachi'a, “Dios vū'e cu'amū”, chiiku'mū iku, ivū'e. Ūcuachi'a cu'ache cho'osi'kūa'mū iku. Judiopāichi'a chi'ivū'ea'me ivū'e. Jā'ajekuna judío peonare kakacu'amū ivū'e. Jā'ata'ni iku griegopāire ivū'ena Dios vū'ena cuaasi'kūa'mū ivū'epi cu'ache paau chini —chiniasome repa Pablo'te.

²⁹ (Aperumū repana Efeso raisi'kūre Trófimore Pablona'me pa'ikūni ñaasome Jerusalén vū'ejoopona. Ūnasinajeju, “Repaū Pablo Trófimore Dios vū'ena cuaacosomū”, chini cuasaasome repana, cuaamanesi'kūni.)

³⁰ Ūcuarumū repajoopo pa'ina repanapi cuijūna asa pe'rujū vū'vū mūa Dios vū'ena kaka chēaasome Pablo'te. Repaū'te chēa ve'sena

jñajñu etuaasome repana. Etuarena Dios vü'e jatisañaroã peore jeosoasome pã. ³¹ Sõtaopã chũ'uku repau'te etua vaiche pãipi kuarena asaasomu, Jerusalén pa'ina ucuanuko tiiñe cho'оче. ³² Ucuarumu sõtao ai teana repau'te ja'me chũ'unana'me sõtao, Dios vü'ena vü'vü mũaasome Pablo'te vaichejana. Repanapi mũaajuna ña Pablo'te vaina cuhaasome. ³³ Mũaa tĩ'a Pablo'te chëa, "Ikure cunameã te'eka'chapameã tachojũ'u", chiniasomu sõtao ai. Chini pãire ija'che sëniasomu repau: "¿Iku keeja'iu'u? ¿Ûquere cho'ou'?", chiniasomu. ³⁴ Chikuna ucuanuko rua asoche si'acairo i'kaju cuijuna Pablo cho'osi'e masi asamaneasomu sõtao ai. Masi asamau sõtaopãire chũ'uasomu repau, batallón vü'ena Pablóni mũavaa'ju chini. ³⁵ Sõtaopãipi repavü'e muivuna repauni mũaa tĩ'arena pã Pablóni cuheja rua cuiju rua cavaasome. Ruarepa cavajuna sõtaopã ve'o mũaasome Pablo'te. ³⁶ Ve'o mũavajuna pã kuanupü chuta'a rua cuiju tuhaasome.

—Vanisojũ'u jã'ure —chiiju cuiasome repana.

Pablo repau pa'iche'te pã kuanupuna kuasi'ere kuumu

³⁷ Sõtaopã batallón vü'e repau'te cuaapi'ratora Pablo ija'che i'kaasomu sõtao aire:

—Mu'ure jmamakarü i'kara chiimu chü'u. ¿Re'oku? —chiniasomu Pablo, griego chü'opi.

Chikuna,

—¿Mu'u griego chü'o i'kamasiku? ³⁸ Aa, ¿mu'u Egiptopãiuma'ku? ¿Airopã chũ'ukuma'ku? Aperumu Egiptopãiu pã chũ'unani cuheku chekunare pã cuatro milrepanare soni chi'i paaasomu, pã chũ'unani etora chini. Soni chi'i repanare etua sa pã peochejñare paaasomu repau. ¿Mu'u tiiu'u? —chiniasomu sõtao ai.

³⁹ Chikuna Pablo i'kaasomu.

—Jũju, tiiu'mu chü'u. Judiopãiu'mu chü'u. Tarso vü'ejoopo Cilicia cheja cajoopoji raisi'kuamü chü'u. Rua uajajoopo'me repajoopo. Chü'upi inani pãire i'kato, ¿üsema'ku mü'u? —chiniasomu Pablo repau'te sõtao aire.

⁴⁰ Chikuna sõtao ai, "Jau, i'kajũ'u", chiniasomu. Chikuna Pablo repanapi cuiche'te cuhaa'ju chini muivü'te nukaku vevoasomu repanare pã. Cuharena judiopã i'kacheji, hebreo chü'opi ija'che i'kaasomu repau:

22

¹ —Musanukona, chü'u majapã, pösüpãina'me aina asarepajũ'u. Chü'u pa'iche'te masi kuara —chiniasomu Pablo.

² Chini hebreo chü'opi i'kakuna i'kamañe asaasome repana. Repanapi asajuna Pablo jo'e ija'che i'kaasomu:

³ —Chü'u judiopãiu'mu. Cilicia cheja pa'ijooopona Tarso vü'ejoopona jñaacojñosi'kuamü chü'u. Repajoopoji rani ichejana Jerusalén vü'ejoopo'te pa'iu aineesi'kuamü chü'u. Ichejare pa'iana Gamaliel mai aipã chũ'usi'e peore che'chosi'kuamü chü'ure. Che'chokuna repa asa chëasi'kuamü chü'u. Chiiurümüpi irümüjatü'ka Dios chũ'ñe cho'oneeku'mu chü'u, Dioni pojoku. Musanukona irümü cho'oneeñeja'ñe Dios chũ'ñe cho'oneeku'mu chü'u. ⁴ Dioni pojora chini aperumu rua cu'ache cho'osi'kuamü chü'u Jesure cuasanare. Repanapi si'asoa'ju chini ku'e jña chëa pã chëavü'ena cuaosi'kuamü

chũ'u repanare umupãina'me romi. ⁵ Phairi aina'me judío aina ũcuanũko masime jā'a. Repanani sēeto kuame repana. Repana chũ'ũre utija'o tochakaisinaa'me. Tochakatena Damasco vũ'ejoopo pa'inani mai majapãire sa ñora chiisi'kuua'mu chũ'u repaja'o. Jesure cuasanani chēa ichejana Jerusalén vũ'ejoopona ra cu'ache cho'ora chiisi'kuua'mu chũ'u.

Pablo repau Jesure jovosi'ere kuamu

⁶ Jā'aja'ñe cho'ora chini ma'api saiũna nukarepau sa'ito Damasco vũ'ejoopo t'ari'ratona te'erumu chũ'u nukachejachi'a rūhiso'koro cunaumupi rua miañe sukasi'kuua'mu chũ'ure. ⁷ Miañe sukaũna chejana tāisi'kuua'mu chũ'u. Tāni ũhiu chũ'ure i'kache'te asasi'kuua'mu chũ'u. "Saulo, Saulo, ¿je'se pa'ũna mu'u chũ'ure si'arumu cu'ache cho'oku pa'iku'?", chiisi'kuua'mu. ⁸ Chikũna, "¿Chũ'ure Paaku, jeeja'iu'u mu'u?", chiisi'kuua'mu chũ'u. Chiũna, "Nazaret raisi'ku Jesua'mu chũ'u; mu'ure cu'ache cho'ocojñoku'mu", chiisi'kuua'mu Repau chũ'ure. ⁹ Chũ'ũna'me saisina repa miañe ña rua kukusoasome. Jā'ata'ni Repau chũ'ure i'kachu'o asavesuasome repana. ¹⁰ Repauji chũ'uni jā'aja'ñe i'kaũna asa ija'che sēesi'kuua'mu chũ'u Repau'te: "Chũ'ure Paaku, ¿ũquere cho'oja'che chũ'u?", chiisi'kuua'mu chũ'u. Chikũna, "Vũni Damasco vũ'ejoopona sani t'ũna mu'u cho'ojache peore chũ'u jo'kaja'mu chũ'u mu'ure", chiisi'kuua'mu Maire Paaku chũ'ure. ¹¹ Jā'ata'ni ruarepa miañe ñasi'kujekũna ñakocaã ñomanesi'kuua'mu chũ'ure. Ñamaũna chũ'ũna'me saisinapi chũ'ure jũtũna chēa Damasco vũ'ejoopona juha cuaasinaa'me. ¹² Ũcuajoopo'te pa'ũna cheku Ananías chũ'ure muta ñasi'kuua'mu. Repau Ananías Dios aperumu chũ'usi'e cho'oneeku peore masi cho'oku pa'iku'mu. Jā'ajekũna judiõpã repajoopo pa'ina ũcuanũko si'arumu rua re'oja'che i'kasinaa'me Ananía'te. ¹³ Repau Ananías rani chũ'ure kueñe nukaku ija'che i'kasi'kuua'mu: "Saulo, chura mu'u chũ'u majapãiuja'iu'mu." Ũcuachi'a, "Mu'u ñakocaã ñoa'ku mu'ure", chiisi'kuua'mu. Chikũna ñakocaãpi teana care'õna ñasi'kuua'mu chũ'u repau'te. ¹⁴ Jā'aja'ñe i'ka pi'ni jo'e ija'che i'kasi'kuua'mu repau: "Dios, mai aipã Cuasacojñokuji, chēasi'kuua'mu mu'ure. Repau chiiche'te masiku re'oja'chechi'a Cho'okuni ñaku Repau i'kache'te asaa'ku chini cho'o ñosi'kuua'mu. ¹⁵ Ũcuauji chũ'ukũna pã ũcuanũkore mu'u ñasi'ena'me mu'u asasi'e sani kuaku pa'ija'mu mu'u. ¹⁶ Jā'ajekũna teana vũni okorocojñojũ'u. Maire Paaku'te sēejũ'u, mu'u cu'ache cho'osi'ere tũ'nesokaau", chiisi'kuua'mu Ananías chũ'ure.

Repau'te judiõ peonare sani chũ'vajũ'u chiisi'ere kuamu Pablo

¹⁷⁻¹⁸ Jā'aja'ñe cho'osirumu Jerusalén vũ'ejoopona co'isi'kuua'mu chũ'u. Co'i pa'iu Dios vũ'ena mua kaka Dioni sēeu Dios ñoñe'te ñaku Maire Paakuni Jesuni ñasi'kuua'mu chũ'u. Ñakũna ija'che i'kasi'kuua'mu Repau chũ'ure: "Ijoopo Jerusalén vũ'ejoopo pesa eta saiũ'u. Mu'upi ijoopo pa'inani chũ'u pa'iche'te chũ'vato jachajanaa'me repana mu'ure", chiisi'kuua'mu Repau. ¹⁹ Chikũna Repau'te ija'che i'kasi'kuua'mu chũ'u: "Chũ'ure Paaku, chũ'u cho'osi'e masime repana. Chũ'u aperumu mu'ure cuasanani chēa pã chēavũ'ena cuao vasa chini judiõpã chi'ivũ'ña peore mua kaka ku'esi'kuua'mu. ²⁰ Ũcuachi'a mu'u neekure Esteban'te, mu'u pa'iche kuasi'kure, catapi vanisorumu pojoku kueñere nukaku ñasi'kuua'mu chũ'u, repau'te

vaina tí'te ūhasikāñare sē'sevu ju'isikāñare ñakaiu", chiisi'kua'mu chu'u Repau'te. ²¹ Chikuna Maire Paaku jo'e i'kasi'kua'mu chu'ure. "Pesa saijũ'u. So'ña pa'inani judío peonani chu'vaa'ku chini saomu chu'u mu'ure", chiisi'kua'mu Repau chu'ure —chiniasomu Pablo repanare pãi.

Sōtaopãi chũ'uku repau'te paasi'ere kuumu Pablo

²² Jã'anukoruchi'a Pablo i'kache i'kama'ñe re'oja'che asaasome repana. Jã'ata'ni, "Judío peonani chu'vajajũ'u", chiisi'ere asa pe'ruju ija'che i'kaju cuiasome repana: "¡Vanisojũ'u jã'ure! ¡Pa'ivesukuna vanisoto re'omu!", chiiju cuiasome repana. ²³ Pe'ruju repana sē'sevu ju'ikāña tí'te ūcuakāñapi vevoju cha'ore umuna su'aju cuhama'ñe cuiasome repana. ²⁴ Jã'aja'ñe cho'ojuna ña sōtao ai chũ'uasomu.

—Ikure batallón vu'ena cuaajũ'u —chiniasomu repau neenani sōtaopãire. —Ūcuachi'a, "¿Je'se pa'iana pãi mu'ure pe'ruju cuiche?", chiiju su'suejũ'u repau'te, kuaa'ku —chiniasomu sōtao ai repanare.

²⁵ Jã'ata'ni Pablo repau'te quẽo sũo su'suepiratona kueñe nukakuni sōtaopãi cienrepanare chũ'uku'te ija'che i'kaasomu:

—Chu'u Romapãiu'mu. Jã'ajekuna musanukonapi chu'u cu'ache cho'osi'ere charo chekunani masi kuumato vaicu'amu chu'ure —chiniasomu Pablo.

²⁶ Chikuna asa repau sōtaopãi cienrepanare chũ'uku repau'te chũ'ukuni sōtao aini kuajianasomu.

—¿Je'se cho'oja'u mu'u? Romapãiu'mu repau —chiiu sa kuaasomu repau.

²⁷ Chikuna asa repau sōtao ai sani Pablo'te ija'che sēniasaasomu:

—¿Mu'u Romapãiu'u? ¿Ūcuarepaa'che jã'a? —chiniasomu. Chikuna Pablo,

—Jũju, ūcuau'mu chu'u —chiniasomu.

²⁸ Chikuna sōtao ai,

—Chu'u ūcuachi'a Romapãiu'mu. Rua kuri ro'isi'kua'mu chu'u Romapãiu pasa chini —chiniasomu. Chikuna, Pablo,

—Chu'uta'ni chiirumuna Romapãiu aineesi'kua'mu —chiniasomu repau'te.

²⁹ Jã'aja'ñe i'kauna asa repau'te su'sueñu chiisina vajuchuju su'suema'ñe jose jo'ka saniasome. Sōtao ai ūcuachi'a kukuasomu, Pablo'te Romapãiu'te cunameãpi tachoche chũ'usi'kujeku.

Pablo judío ainare i'kasi'ea'me

³⁰ Jo'e apeñatato repau sōtao ai Pablo'te tachosimeãre cunameãre tu'seajũ chini chũ'uasomu. Ūcuachi'a judiõpãi Pablo'te pe'ruche'te peore masirepa asa masira chini, judío phairipãi chũ'unana'me judío aina ūcuauko chi'ia'ju chini chũ'uasomu repau, Pablo cu'ache cho'osi'ere sēniasaa'ju chini. Repanapi chi'irena Pablo'te pãi chēavu'e pa'isi'kure etua muva repana ti'jñeñena nukoa'ju chini chũ'uasomu repau.

23

¹ Judío ainare ti'jñeñe nukorena repanani ñaku ija'che i'kaasomu Pablo:

—Chũ'u majapāi, irumujatũ'ka Dios ñakũ'te chũ'u cuasache si'arũmũ cho'okũ'mũ chũ'u Repau chũ'ũre chũ'ũñe —chiniasomũ Pablo.

² Jã'aja'ñe i'kaũna asa judío phairi ai, Ananías, Pablo'te kueñe nukanare repau chũ'opona vaapũ chini chũ'ũasomũ. ³ Chũ'ũuna Pablo Ananía'te ija'che i'kaasomũ:

—Jã'a pa'ito ũcuachi'a Diopi vaaũ mu'ũre sē'sevũchi'a re'oja'che pa'ikũji i'kakũ'te. Ñu'ia ñakũ ke'remũ mu'ũ chũ'ũre, “Dios chũ'ũñe jachasomũ ikũ”, chini. Mu'ũta'ni Dios chũ'ũñe'te jachasokũ chũ'ũni vaiche'te chũ'ũmũ —chiniasomũ Pablo.

⁴ Jã'aja'ñe chikũna repau'te kueñe nukana i'kaasome Pablo'te.

—Phairi aire, Dios chēasi'kũre cu'ache i'kamũ mu'ũ. ¿Ña kukũma'kũ mu'ũ? —chiniasome repaña.

⁵ Chitena Pablo jo'e i'kaasomũ.

—Āa, chũ'u majapāi, vesukũ i'kasomũ chũ'u, phairi aini. Phairi aia'mũ chini jã'aja'ñe i'kamanera'amũ chũ'u. Dios chũ'o aperũmũ tochasi'e ija'che i'kamũ:

Musanũkonare chũ'ũkũ'te cu'ache i'kamanejũ'ũ,

chiimũ. Jã'ajekũna repau'te cu'ache i'cacuhemũ chũ'u —chiniasomũ Pablo.

⁶ Chini repaña aina pa'iche'te cuasa, “Āa, ina chekũna saduceopãia'me. Chekũna fariseopãia'me”, chini cuasaasomũ. Jã'aja'ñe cuasa jo'e reparare ainare vjachu'o i'kaasomũ repau.— Chũ'u majapāi, chũ'u ũcuachi'a fariseo'mũ. Chũ'u ja'kũ fariseo pa'isi'kũa'mũ. Chũ'ũpi pãi jũnisosina jo'e vajũraijache cuasakũjekũna pãi chũ'ũre chēa ichejana ra nukũ sēniasajũ pa'ime —chiniasomũ.

⁷ Chikũna repaña fariseopãina'me saduceopãi sãiñechi'a ke'reasome. Pabloji, “Fariseo'mũ chũ'u”, chikũna, fariseopãichi'a, chiniasome Pablo'te. Chekũnata'ni saduceopãijejũ cuheasome repau'te. ⁸ (Saduceopãi, “Jũnisosina jo'e vajũraima'me”, chiijũ cuasame. ũcuachi'a, “Angeles peome”, chiijũ, “Pãi rekoñõã peome”, chiime repaña. Fariseopãita'ni jũnisosina jo'e vajũraijachena'me ángel pa'ichena'me pãi rekoñõã paache cuasanaa'me.) ⁹ ũcuanũko rũa asoche cutuasome repaña fariseopãina'me saduceopãi. Fariseopãi judiõpãi che'chona te'ena vũni nukajũ ija'che i'kaasome:

—Ikũ cu'ache cho'omanesi'kũa'mũ. Chekũrũmũ ángelpi i'kacosomũ repau'te, chekũrũmũ pãi rekocho —chiniasome.

¹⁰ Chitena asa pe'rujũ pãi na'a rũa i'kaasome. Rũarepa pe'rujũna sõtao ai, “Pablõni vanisojũ”, chini sõtaopãire chũ'ũasomũ kaka Pablo'te chēa etua batallõn vũ'ena jo'e muvaa'jũ chini.

¹¹ Batallõn vũ'e mũvasirũmũ ñami peosichejapi rani Maire Paakũ, Jesús, Pablo kueñere nukakũ ija'che i'kaasomũ: “Vajũchũmanejũ'ũ reparare. Koka rekocho paajũ'ũ. Chũ'u pa'iche Jerusalén vũ'ejoopo pa'inare masi chũ'vasi'kũa'mũ mu'ũ. Na'a pa'isirũmũna Roma vũ'ejoopona sani ũcuaja'che chũ'vaja'mũ mu'ũ repajoopo pa'inare”, chiniasomũ Jesús repau'te Pablo'te.

Pablo'te vanisoñũ chiisi'ere kũamũ

¹² Jo'e apeñatato judiõpãi te'ena Pablõni vanisoñũ chini sãiñechi'a ija'che i'kaasome: “Pablo'te na'mi vanisoñũ mai. Āujẽ'e ãima'ñe okoje'e ũkũma'ñe pañũ mai repau'te vanisochetũ'ka. Maipi

ũcuarepa cho'oma'to cu'ache ti'jñea'kũ maire", chiniasome repaña.
 13 Cuarentarepaña na'a jainũko paniasome repaña Pablo'te vanisoñũ
 chiisina. 14 Cutu pi'ni mua judío phairipãĩ chũ'unana'me judíopãĩ
 chũ'unare kuaasome repaña.

—Chũkũna Pablo'te vanisoñũ chiime. Repau'te vanisochetũ'ka
 ãujẽ'e ãimanejanaa'me chũkũna. “Maipi ũcuarepa cho'oma'to
 cu'ache ti'jñea'kũ maire”, chiime chũkũna sãĩñechi'a. 15 Musanũkona
 chũkũnani cho'okañũ chini ija'che cho'ore'omũ: Musanũkona
 ainachi'a cutu pi'ni ũcuanũko sũtao aini i'kajũ'ũ. Ija'che i'kajũ'ũ
 repau'te: “Pablo'te che'ro jo'e rajũ'ũ. Chũkũna judío aina repaũni
 masi sãniasañũ chiime”, chiijũ'ũ. Musanũkonapi jã'aja'ñe cho'oto
 pẽ'je pa'ijũ raiũna chuta'a ivũ'e ti'ama'kũni repau'te vanisojanaa'me
 chũkũna —chiniasome repaña.

16 Jã'ata'ni Pablo majau'chau repaña cho'oñũ chiiche'te asa batallón
 vũ'ena mua majacha'chani kuaasomũ. 17 Kuaũna asa Pablo cien-
 repañare sũtaopãĩ chũ'ũkũni soni rao ija'che i'kaasomũ:

—Iku chũ'ũni chũ'ore kuara chini raisi'kua'mũ. Sũtao aini sajũ'ũ
 ikũre repaũni kuaa'kũ —chiniasomũ Pablo.

18 Chikũna sũtao cienrepañare chũ'ũkũ Pablo majau'chau'te mua
 sũtao aire ti'a i'kaasomũ.

—Mai chẽasi'kũ, Pablo, soisi'kua'mũ chũ'ure ikũni pũsũni mũ'ũni
 raa'kũ chini. Mũ'ũni chũ'ore kuara chini raiũasomũ ikũ —chiniasomũ
 repaũ.

19 Chikũna sũtao ai pũsũ'te jũtũna chẽa juha sa sãniasaasomũ.

—¿Ûquere mũ'ũ chũ'ure kuara chiiku? —chiniasomũ.

20-21 Chikũna repaũ pũsũ i'kaasomũ.

—Judíopãĩ sãĩñechi'a cutujũ che'ro mũ'ũni sẽñũ chiijũasome mũ'ũpi
 Pabloni mua judío ainare ti'jñeñe nũkũna, repaũni masi sãniasañũ
 chini. Repaña sẽeñe cho'omanejũ'ũ. Pablo'te sãniasañũ chiima'me
 repaña. Rupa chekũnapi repaũni vanisoa'jũ chini sẽejanaa'me
 repaña mũ'ũre. Pãĩ cuarentarepaña na'a jainũko kati pẽ'jejuasome
 Pabloni vanisoñũ chini. Repau'te vanisochetũ'ka ãujẽ'e ãima'ñe
 oko'jẽ'e ũkuma'ñe pa'ijũasome repaña. “Ûcuarepa cho'oma'to cu'ache
 ti'jñea'kũ maire”, chiniasome repaña. Peore care'va pi'nicuhaasome
 repaña —chiniasomũ pũsũ Pablo majau'chau sũtao aire.

22 Chikũna, sũtao ai ija'che i'kaasomũ pũsũ'te:

—Ãja. Chekũnare mũ'ũ chũ'ure cutusi'e kuamanejũ'ũ —chiniasomũ.
 Chini repaũ'te saosoasomũ.

Pablo'te Cesarea vũ'ejooopona sasi'ere kũamũ

23 Ûcuarũmũ sũtao ai te'eka'chapanare sũtao cienrepañarechi'a
 chũ'unani soniasomũ. Repañare soni rao ija'che chũ'ũasomũ:

—Iñami, nueve pa'ito, Cesarea vũ'ejooopona saiche pa'imũ. Sũtaopãĩ
 doscientorepañare cũ'api saijanare care'vache chũ'ũjũ'ũ. Kavacho
 tuhinare setentarepañare care'vache chũ'ũjũ'ũ. Ûcuachi'a sao saonare
 doscientorepañare care'vache chũ'ũjũ'ũ. 24 Pablo tuhijaure kavacho'te
 care'vakajũ'ũ tuhiũ saũ. Masi kuirajũ, pãĩ chũ'ũku Féliz vũ'ena sa
 jo'kajũ'ũ repaũ'te, pãipi repaũni vanisomanea'jũ —chiniasomũ sũtao
 ai repañare.

²⁵ Chũ'u pi'ni sōtao ai ija'che chiiu chũ'o tochaasomu sōtaopāipi pāi chũ'ukuni sa ĩsia'ju chini:

²⁶ Chũ'u, sōtao ai, Claudio Lisiapi, ie chũ'o tocha saomu mu'ure, rua masikuni, Gobernador Félix. ¿Pa'iku mu'u?

²⁷ Judíopāi ikure Pablo'te chēa vanisora'asinaa'me. Vanisopi'rajuna chũ'u neenare sōtaopāi saosi'kua'mu, chũ'u repauni chēa vanisoche'te ũsea'ju chini. “Romapāiu'mu jā'u”, chiiche asasi'kujeku jā'aja'ñe cho'okaisi'kua'mu chũ'u repau'te. ²⁸ “¿Je'se pa'iana repana ikure pe'ruche?”, chini cuasa, masirepa asa masira chini, judío aina pa'ichejana sasi'kua'mu chũ'u repau'te, repanapi repauni sēniasaa'ju chini. ²⁹ Chũ'u asaku'te repauni sēniasarena masimu chũ'u chura. Repana chiiche'te cho'omau repana aipāi chũ'usi'ere masi cho'omanēna repau'te pe'rume repana. Cu'arepacheta'ni cho'omanesi'kua'mu repau. Jā'ajekuna vanisoche chũ'ñe peoku ũcuachi'a pāi chēavu'e cuaоче peomu repau'te. ³⁰ Jā'ata'ni pāipi repau'te pē'je vanisoñu chiiche'te asa teana mu'u pa'ichejana saomu chũ'u repau'te. ũcuachi'a repau'te pe'runare mu'u pa'ichejana sani repau cu'ache cho'osi'ere mu'uni kuaa'ju chini chũ'usi'kua'mu chũ'u.

Jā'aja'ñe chiiche tocha saasomu repau sōtao ai.

³¹ ũcuarumu sōtaopāi Pablo'te ñamipi Antípatris vu'ejoopojatu'ka saasome, repana ai chũ'usi'jekuna. ³² Jo'e apeñatato sōtaopāi cū'api saisinata'ni ũcuana pa'ivu'ena co'iasome. Kavachoji saisinata'ni Pablóni sasoasome. ³³ Cesarea vu'ejoopona sani tí'a pāi chũ'uku vu'ena Pablo'te muva jo'kaasome repana. ũcuachi'a sōtao ai tocha saosija'ova pāi chũ'ukuni sa ĩsiasome repana. ³⁴ ĩsirena tochasi'ere ña pi'ni Pablo'te ija'che sēniasaasomu repau:

—¿Mu'u keechejapi raku? —chiniasomu. Chikuna,

—Cilicia chejapi raisi'kua'mu chũ'u —chiniasomu Pablo.

³⁵ Chikuna asa jo'e i'kaasomu pāi chũ'uku.

—Mu'ure ke'renapi rani kuajuna asaja'mu chũ'u, mu'u kuachena'me mu'ure ke'rena rani kuache peore. Asa pi'ni mu'ure cho'ojache chũ'uja'mu chũ'u —chiniasomu repau. Chini repau'te pāi chēaruupuna, Herodes vu'ekachapa vu'evu pa'iruupuna, muva caso pē'jea'ju chini chũ'uasomu repau.

24

Pablo repau pa'iche'te Félini kuamu

¹ Cincorepaumucujña pa'isirumuna Ananías, judío phairi ai, Cesarea vu'ejoopona chekuna ainana'me saniasomu. ũcuachi'a cheku i'kakaijau, Tértulo ja'me saniasomu. Sani Pablo cu'ache cho'osi'ere kuañu chini, pāi chũ'uku'te Félire muva ñaasome repana. ² Muarena pāi chũ'uku Pablóni raa'ju chini chũ'uasomu. ũcuarumu Tértulo Pablóni cu'ache i'kaku Félire ija'che i'kaasomu:

—Chukuna'te paaku, mu'upi cho'okaiuna rua re'oja'che pa'ime chukuna icheja. Rua jeerumu cavache peomu. ũcuachi'a rua chũ'umasikujeku icheja rua re'oja'che care'vakaisi'kua'mu mu'u. Re'orepamu jā'a. ³ Chukuna'te mu'u peore cho'okaiche rua pojome chukuna. Rua masiku'mu mu'u, Félix. ⁴ Re'omu. Mu'upi asa

ca'naku chini jmamakarũ i'kaja'mu chu'u. Re'okujeku chu'u i'kache asarepajũ'u. ⁵ Iku Pablo rua cu'ache cho'okũ'mu. Si'achejña ku'iu i'kakuna judiõpãi rua cavame. Rua tĩĩne cuasanani chũ'umu iku Pablo, Jesús Nazaret raisi'kure cuasanani. ⁶ Jã'aja'ñe chũ'ukujeku ichejana rani Dios vũ'ere cu'ache cho'ora chiisi'kua'mu iku. Jã'ajekuna chẽasinaa'me chukuna ikure. Chukuna aipãi chũ'usi'e cuasanajeju, repaña aipãi chũ'usi'ere jachakuna ikure cu'ache cho'oũu chiisinaa'me chukuna. ⁷ Jã'ata'ni sõtao ai Lisiapi chũ'ũũna sõtaopãi jainũko rani tũa sasinaa'me repau'te. ⁸ Jã'a cho'o pi'ni sõtao ai chũ'usi'kua'mu chukuna'te, mu'uni rani iku Pablo cho'osi'ere kuaa'ju chini. Jã'ajekuna mu'upi repauni sēniasajũ'u. Repauji cu'ache cho'oũna chukuna ke'reche'te kuakuna asajũ'u —chiniasomu Tértulo.

⁹ Chikuna chekuna judiõpãi,

—Chu'o ũcuarepare i'kamũ iku; Pablo rua cu'ache cho'osi'kua'mu —chiniasome.

¹⁰ Chitena pãi chũ'uku Pablo'te jũtupi ñou vevoasomu i'kaa'ku chini. Vevouna Pablo ija'che i'kaasomu:

—Félix, rua jeerũmu icheja canare chũ'uku pa'imũ mu'u. Si'aũsũrũmu pãi ke'reche asa care'vakaiku'mu mu'u. Jã'ajekuna mu'upi chu'u i'kache'te asaneekuna pojoku chu'u pa'iche'te masi kuara mu'ure, pãipi asa chu'uni, “Cu'ache cho'omanefũ jã'ure”, chiaru. ¹¹ Chura docerepaumucujñachi'a panicuhamũ chu'u Jerusalén raisi'e. Mu'u sēto ũcuate'ere kuajanaa'me pãi. Dioni pojora chini Dios vũ'ena muasi'kua'mu chu'u reparũmu. ¹²⁻¹³ Mũa kaka chekunare judiõpãi i'kamanesi'kua'mu chu'u. Ija'che cutume pãi chu'ure: “Pablo Jerusalén vũ'ejoopo peore ku'iu Dios vũ'ena'me chukuna judiõpãi chi'ivũ'ña kaka rua i'kamũ, cavaa'ju chini”, chiime pãi chu'ure. Chu'upi jã'aja'ñe cho'omaũna chu'u cho'оче pãi ñamanesinaa'me. Peore ina chu'ure cu'ache cutuche jorechu'oa'me jã'a. ¹⁴ Ija'che pa'iku'mu chu'u: Dios chu'o Moisés tocha jo'kasi'ena'me aperũmu Dios chu'o kuasina tocha jo'kasi'e peore cuasaku'mu chu'u. Jã'ajekuna chu'u aipãi Cuasacojñoku'te Diore cho'оче cho'okaiku'mu chu'u. Ina, “Jesure cuasache rua tĩĩnea'me”, chiinaa'me. Jesús chu'vasi'e pa'iku'mu chu'u. ¹⁵ Jã'ata'ni ina cuasacheja'che cuasaku'mu chu'u, Dios na'a pa'isirũmu pãi jũnisosiva'nare ũcuanũkore vasojache. Cu'ache pa'isinana'me re'oja'che pa'isina peore jo'e vajũraijanaa'me. ¹⁶ Jã'ajekuna Diopi pojoa'ku chini re'oja'chechi'a cho'ora chiiku'mu chu'u. ũcuachi'a pãipi pojoa'ju chini chekunare pãi re'oja'chechi'a cho'ora chiiku'mu chu'u. Jã'aja'ñe cho'ora chini si'arũmu peore cho'ore'ochetu'ka re'oja'che cho'omu chu'u.

¹⁷ Chu'u rua jeerũmu chekuchejña ku'iu pa'isi'kupi ichejana chu'u pa'ichejana jo'e co'isi'kua'mu chu'ova'na pa'iva'nani kurire ĩsira chini. ũcuachi'a jo'cha va'iva'nani koo Dioni pojoku Repau vũ'ena vani jo'kara chini co'isi'kua'mu chu'u icheja. ¹⁸ Jã'aja'ñe cho'okuni judiõpãi Asia cheja raisina chẽasinaa'me chu'ure, cu'are tũnora chini judiõ phairi cho'okaiche cho'ocojñosi'kuni. Reparũmu pãi kuanupujẽ'e cuaamaũ pãi cavachejẽ'e chũ'umanesi'kua'mu chu'u. ¹⁹ Jã'ajekuna repapani ichejana mu'ure ti'jñeñe rani nukaju chu'u cu'ache cho'osi'ere kuaa'ju, chu'u cu'ache cho'osi'e pa'ito. ²⁰ Repapani rani kuama'to icheja pa'inapi inapi kuaa'ju mu'ure, aperũmu judiõ

aina chu'uni sēniasañu chini chi'irumũ, chu'u cu'ache cho'osi'e asasina pani. ²¹ Ija'chechi'a cho'osi'kua'mũ chu'u. Repanana'me pa'irumũ ujach'o ija'che i'kasi'kua'mũ chu'u: “Chu'upi pãi jūnisosina jo'e vajurajachere cuasakuna chēa ra ichejana nuko sēniasajũ pa'ime pãi chu'ure”, chiisi'kua'mũ chu'u, repanapi sãifēchi'a cavaa'jũ chini. Jmamarũ cu'amũ jã'a —chiniasomũ Pablo.

²² I'ka pi'niuna repau Félix, Jesure cuasana pa'iche rua masakujekũ, —Re'omũ. Cuhajũ'u. Na'a pani cutuñu. Sōtao ai, Lisiapi rani kuakuna peore asa masi chũ'uja'mũ chu'u ie —chiniasomũ repau. Chini pãi chi'isinare peore eto saomasomũ repau. ²³ Eto cienrepanare sōtaopãi chũ'ukũ'te Pabloni pē'jekaaũ chini chũ'uasomũ repau. Jã'ata'ni— Repau cho'ora chiiche ũsemanejũ'u repau'te. Ūcuachi'a repau'te cuasana rani repauni kuirañu chiito ũsemanejũ'u —chiũ chũ'uasomũ repau Félix.

²⁴ Na'a pa'isirumũ repau Félix rãjona'me jo'e raniasomũ. Repau rãjo, Drusila, judiõpãio paniasomo. Rani repau Félix, “Pablo'te rajũ'u”, chiniasomũ. Soni raõna Pablo Jesucristo'te cuasache'te peore kuaasomũ repau'te. ²⁵ Ija'che kuaasomũ Pablo repau'te:

—Jesure cuasana Ūcuauji cho'okaiuna re'oja'che pa'ijũ cu'achejē'e cho'ocuhenaamē. Jã'aja'ñe pa'ijũna Dios pojomũ chũkuna'te. Jã'ata'ni Dios na'a pa'isirumũ Jesure cuasamanare cu'ache cho'osi'e ro'iche chũ'uja'mũ —chiniasomũ Pablo. Jã'aja'ñe kuakuna Félix asa kukũso Pablo'te i'kaasomũ.

—Re'omũ. Pãi chēavũ'ena co'ijũ'u. Na'a pa'isirumũ chu'ure asaumarumũna jo'e soija'mũ chu'u mũ'ure —chiniasomũ. ²⁶ Ūcuachi'a, “Chekurumũ repau etara chini chu'ure kuri rua ĩsija'mũ”, chini cuasakũ, cha'akũ repau'te etomaneasomũ repau. Etomairo paakũ ruarepañõ repau'te soni repauna'me cutukũ paniasomũ repau.

²⁷ Te'eka'chapaũsurumũ pa'isirumũna Fēlipi etasõna chekũpi chũ'uasomũ repacheja Porcio Festoji. Repau etarumũ Félix judiõpãipi repauni poja'jũ chini Pablo'te pãi chēavũ'ena ũcua jo'kaasomũ.

25

Festo ti'jñeñena Pablo i'kasi'ere kuamũ

¹ Ūcuarumũ Festo repacheja canani chũ'ura chini Cesarea vũ'ejoopona raniasomũ. Repajoopo choteumucujña pani Jerusalén vũ'ejoopona saniasomũ repau. ² Sakũna judiõ phairipãi chũ'unana'me judiõ aina ũcuachejana Pablo pa'iche rua cu'ache cutuasome. ³ Jã'aja'ñe cutujũ Festo'te Pabloni Jerusalenna jo'e chũ'u rao'kũ chini rua sēniasome repana, chũ'u raokũna pē'je ma'ana vanisoñu chini. ⁴ Jã'ata'ni Festo repanare ija'che i'kaasomũ:

—Pablo Cesarea vũ'ejoopo pãi chēavũ'ere pa'imũ. Ūcuachejana co'ipi'ramũ chu'u. ⁵ Jã'ajekũna mũsanũkonare chũ'una chu'una'me sani repau cu'ache cho'osi'e ũcuachejana kuaa'jũ, repau cu'ache cho'osi'e pa'ito —chiniasomũ.

⁶ Repau Festo Jerusalén vũ'ejoopo ochorepaumucujña jã'apãani dierepaumucujña pa'isirumũna, Cesarea vũ'ejoopona jo'e co'iasomũ. Co'i jo'e apeñatato pãire soniasomũ repau, Pablo cho'osi'ere kuajũna asara chini. Ūcuachi'a Pablo'te pãi chēavũ'epi etua ra repau ti'jñeñena

nukoa'ju chini chũ'uasomũ repau. ⁷ Chũ'u raonna judiõpãi Jerusalén raisina rũhiso'koro nukaju, joreju rua cu'ache i'kaasome. Já'ata'ni chekuna repana i'kache'te asavesũju jachaju, “Ûcuarepaa'me”, chimateasome.

⁸ Repana i'ka pi'nirena Pablo ija'che i'kaasomũ:

—Asarepajũ'u, musanukona. Chu'u cu'ache cho'omanesi'kua'mũ. Chukuna judiõ aipãi chũ'usi'e jachamaũ Dios vũ'ejẽ'e cu'ache cho'oma'kua'mũ chu'u. Ûcuachi'a maire chũ'uku, Césare chũ'ũñejẽ'e jachama'kua'mũ chu'u —chiniasomũ.

⁹ Chikuna Festo judiõpãipi repauni pojoa'ju chini ija'che sēniasomũ Pablo'te:

—Jerusalenna sani judiõ ainana'me jo'e iere peore cutuñu mai. Cutu pi'nisirumũna mũ'ure cho'ojache cuasa chũ'ũja'mũ chu'u. ¿Je'se cuasaku mũ'u? ¿Saija'u? —chiniasomũ.

¹⁰ Chikuna Pablo jo'e i'kaasomũ.

—Saima'mũ chu'u. Icheja Cesarea vũ'ejoopo pa'inapi César neenapi sēniasato re'omũ chu'ure. Judiõpãi cu'ache cho'omanesi'kua'mũ chu'u. Masimũ mũ'u já'a. ¹¹ Cu'ache cho'osi'ku pani jũ'iñe kuhemanera'amũ chu'u. Já'ata'ni ina chu'ure cu'ache i'kasi'e, Ûcuarepa pa'ima'to inare judiõpãi jo'kamanejũ'u chu'ure. César pa'ichejana saojũ'u chu'ure repaũji chu'u cho'osi'ere peore asa chu'ure cho'ojachere chũ'ua'ku —chiniasomũ Pablo.

¹² Chikuna Festo repau neenare masinajejuna sēniasa pi'ni ija'che i'kaasomũ:

—Jau. Césani sani ñara chiimũ mũ'u. Saoja'mũ chu'u mũ'ure —chiniasomũ Festo.

Rey Agripana'me Festo cutusi'ere kuamũ

¹³ Na'a pa'isirumũna Galilea cheja pa'inare chũ'uku, Rey Agripa majaa'cho Berenicena'me Cesarea vũ'ejoopona raniasome, Festoni pojoñu chini. ¹⁴ Rani pa'ijuna repanare Pablo pa'iche'te ija'che kuaasomũ Festo:

—Icheja Félix chēa jo'kasi'ku pa'imũ. ¹⁵ Chu'u Jerusalén saisirumũ judiõ phairipãi chũ'unana'me judiõ aina rua cu'ache cutusinaa'me repau'te. Chu'upi repauni vanisoche'te chũ'ua'ku chini i'kasinaa'me repana chu'ure. ¹⁶ Já'aja'ñe i'kajuna asa ija'che i'kasi'kua'mũ chu'u repanare: “Chukuna Romapãi já'aja'ñe cho'omanaa'me. Pãi cu'ache cutucojñosi'kũre vanisoche teana chũ'unanaa'me chukuna. Charo repau cu'ache cho'osi'e ke'renapi repau asaku'te pãi chũ'ukuni kuame. Kua pi'nirena repana ke'recojñokũji repau cho'osi'e peore kuamũ. Kuauna chukuna Romapãi chũ'unapi repau cu'ache cho'osi'ere asa jachama'to cu'ache cho'ochẽ chũ'ure'omũ repau'te. Jachatota'ni cu'ache chũ'ucua'mũ”, chiisi'kua'mũ chu'u repanare. ¹⁷ Já'aja'ñe i'kasi'kũpi repanana'me ichejana rani na'a jeerumũ pa'ima'ñe teana jo'e apeñatato pãi cho'osi'e asaruupũna kaka soisi'kua'mũ chu'u repanare, repau cho'osi'ere kuajuna asara chini. Ûcuachi'a reparumũ Pablo'te raa'ku chini chũ'usi'kua'mũ chu'u. ¹⁸ Soni raonna repau'te ke'renapi vuni nukaju kuajuna asa, kukusi'kua'mũ chu'u. “Pablo rua cu'ache cho'osi'kucosomũ”, chini cuasasi'kua'mũ chu'u aperumũ. Já'ata'ni chu'u cuasasi'ere kuamanesinaa'me repana, Pablo cu'ache cho'osi'e. ¹⁹ Cu'arepache cho'omanesi'ere kuasinaa'me repana.

Ija'chechi'a kuasinaa'me: "Iku Pablo chukuna aipai chũ'usi'e masi cho'oma'kua'mu. Ūcuachi'a, Jesure jūnisouna tāsi'kure, 'Vajumu', chiiku'mu iku", chiisinaa'me repa. ²⁰ Jā'aja'ñe kuarena asa te'eu, ¿Je'se cho'oja'che chu'u? chiisi'kua'mu. Masi asamanesi'kujeku sēniasasi'kua'mu chu'u repau'te. "¿Jerusalén vū'ejoopona sani mu'ure ke'rena asaju'te kuama'ku mu'u chu'ure?", chiisi'kua'mu chu'u repau'te. ²¹ Chikuna, "Saima'mu chu'u. Maire chũ'uku César ti'jñeñena i'kara chiimu chu'u", chiisi'kua'mu repa. Chikuna repau'te pāi chēavv'ere paaajū chini chũ'usi'kua'mu chu'u, César pa'icheja saochetu'ka —chiniasomu Festo Rey Agripa'te.

²² Chikuna Rey Agripa Festo'te ija'che i'kaasomu:

—Repa i'kache'te asara chiimu chu'u —chiniasomu.

Chikuna, Festo,

—Ja, che'ro repa i'kache asaja'mu mu'u —chiniasomu.

Pablo Rey Agripa'te i'kasi'ere kuamu

²³ Jo'e apeñatato repa Rey Agripa'me Berenice rua ro'ikāñapi re'ojakāña ju'iju jainuko pāi ñaju'te pāi chi'iruupuna kakaasome. Chikuna ūcuachi'a ja'me chi'iasome sōtao chũ'unana'me repajoopo aina peore. Repanapi chi'irena Festo Pablōni raa'ju chini chũ'uasomu.

²⁴ Repa'te rarena Festo ija'che i'kaasomu repanare:

—Rey Agripa'me chikuna chi'isina, asarepajū'u. Ñajū'u ikure. Judiopāi ūcuanuko icheja canana'me Jerusalén vū'ejoopo cana cu'ache cutume ikure. Cu'ache cutuju, cuiju, "Vanisojū'u ikure", chiime repa. ²⁵ Iku pa'iche peore sēniasasi'kua'mu chu'u. Cu'ache cho'omanesi'kua'mu iku. Jā'ajekuna vanisoche chũ'uñe peomu ikure. Jā'ata'ni repa'ji Cēsani cutura chiuna Roma vū'ejoopona saoja'mu chu'u ikure. ²⁶ Jā'ata'ni maire chũ'uku'te ikure cu'ache i'kasi'e kuaku tocha saоче pa'imū. ¿Je'se tochaja'che chu'u? Cu'ache i'kasi'e tohavesukujeku, Rey Agripa, mu'ure soisi'kua'mu chu'u inare peore, musanukonapi repa i'kache'te asa chu'u tochajachere kuaajū chini. ²⁷ Chēacojñosi'kure cu'ache i'kasi'e tocha saomairo saoto cu'acosomu. Jā'aja'ñe cuasamu chu'u —chiniasomu Festo repanare pāi.

26

¹ Chikuna Rey Agripa Pablo'te i'kaasomu.

—I'kare'omu mu'ure chura. Pāi mu'ure cu'ache i'kasi'e, ¿je'se chiiku mu'u? —chiniasomu.

Chikuna Pablo jātū pe'cheku ija'che i'kaasomu:

² —Rey Agripa, mu'ure rua masikuni, iumucuse chu'uni i'kare'okuna rua pojomu chu'u. Judiopāi chu'ure cu'ache cutusi'ere chu'u pa'iche meñe rūhiñe kuaja'mu chu'u. ³ Ūcuachi'a mu'upi chukuna judiopāi pa'iche peore masiku, chukuna irumu cutuchejatu'ka masakujekuna pojomu chu'u. Jā'ajekuna mu'ure chu'u i'kache pe'ruma'ñe asaa'ku chini sēemu chu'u mu'ure. Asarepajū'u —chiniasomu Pablo.

Pablo repa aperumu pa'isi'ere kuamu

⁴ Chini ija'che i'kaasomu:

—Chu'u chūrumapi pōsuu pa'irumujatu'ka judiopāi peore ja'me pa'isi'kua'mu, chu'u pa'icheja pa'irumuna'me Jerusalén vū'ejoopo sani pa'irumu. Jā'ajekuna repa judiopāi ūcuanuko chu'u pa'isi'e masime.

5 Chũ'ure rua jeerumu masime repana. Ūcuachi'a pōsurumupi chũ'u fariseopāi chũ'ũñe cho'oku pa'isi'e masime repana. Repanare kuauato jā'are kuaa'ju. Chukuna fariseopāi Dios chũ'usi'ena'me judío phairipāi chũ'usi'e chekunare pāi na'a rua cuasaju cho'ona'a'me. 6 Dios aperumu Repau cho'ojachere chukuna aipāi kuasi'e rua cuasaku'mu chũ'u. Jā'a cuasakujekuna chura ina chũ'ure ichejana chēa rasinaa'me, pāi chũ'una asaju'te chũ'u pa'iche'te cu'ache cutuñu chini. 7 Chukuna aipāipi Dios cho'ojachere asa tocha jo'karena chukuna Israelpāi ūcuanuko ūcuare cuasaju cha'ame. Cha'aju Diopi pojoa'ku chini Repau chũ'u jo'kasi'e si'arumu umucujñana'me ñami cho'okaiju pa'ime chukuna. Jā'ata'ni chũ'upi ūcuare cuasaku, "Dios cho'ocuhasi'ku'a'mu jā'a", chiiuna cu'ache i'kame ina chũ'ure, Rey Agripa. 8 ¿Je'se pa'iuna musanukona jūniso tācojñosi'kure Dios vasosi'e jachache? ¿"Dios vasovesumu", chiiche musanukona?

Jesure cuasanare repau cu'ache cho'osi'ere kuamu Pablo

9 'Aperumu chũ'u ūcuachi'a, "Nazaret raisi'kure Jesure cuasanare rua cu'ache cho'oto re'omu; peore cho'ore'ochetu'ka cu'ache cho'ora repanare", chiiu cuasasi'ku'a'mu. 10 Jā'aja'ñe cuasaku Jerusalén vū'ejoopo pa'inare Jesure cuasanare rua cu'ache cho'osi'ku'a'mu chũ'u. Judío phairipāi chũ'unapi chũ'ujuna Jesure cuasanare jainukore chēa pāi chēavū'ena cuaosi'ku'a'mu chũ'u. Ūcuachi'a pāipi Jesure cuasanani vanisoñu chiito, "Vanisojū'u repanare", chiisi'ku'a'mu chũ'u chekunana'me. Chukunapi jā'aja'ñe chũ'uto repanare vanisosinaa'me repana. 11 Chukuna judiōpāi chi'ivū'ña si'arumu mua kaka repanare chēa cu'ache cho'oku pa'isi'ku'a'mu chũ'u. Repanapi Dioni cu'ache i'kaa'ju chini rua cu'ache cho'osi'ku'a'mu chũ'u repanare. Repanare rua pe'ruche pe'ruku tūpāi pa'ijooopōajatū'ka repanani chēara chini ku'isi'ku'a'mu chũ'u.

Repau Jesure jovosi'ere kuamu Pablo

12 Jā'aja'ñe cho'oku judío phairipāi chũ'unapi chũ'urena Damasco vū'ejoopona pāire chēara chini saisi'ku'a'mu chũ'u. 13 Asarepajū'u, Rey Agripa. Chũ'u Damasco vū'ejoopo saima'api saiū nukarepau sū'itona cunaumupi rūhiso'koro ūsūu'te na'a rua miañeji sukakuna ñasi'ku'a'mu chũ'u, chũ'ure ja'me saisina ūcuachi'a. 14 Ruarepa miakuna ūcuanuko chejana tāisinaa'me chukuna. Tāni ūhiu hebreo chũ'opi chũ'ure i'kache ija'che chiiche'te asasi'ku'a'mu chũ'u; "Saulo, Saulo, ¿je'se pa'iuna mu'u chũ'ure si'arumu cu'ache cho'oku? Jā'aja'ñe cho'oku mu'upi meñe cu'ache cho'oku pa'imū mu'u", chiisi'ku'a'mu. 15 Chikuna, "Chũ'ure Paaku, ¿keeja'iu'u mu'u?", chiisi'ku'a'mu chũ'u. Chikuna, "Jesua'mu chũ'u; mu'ure cu'ache cho'ocojñoku'mu", chiisi'ku'a'mu Maire Paaku chũ'ure. 16 Chini jo'e i'kasi'ku'a'mu chũ'ure. "Vūni nukajū'u. Mu'ure chũ'u peosichejapi rani ñomu chũ'u, mu'uni chēa paara chini. Chũ'uni cho'okaa chini cho'ochē'te jo'kara chiimū chũ'u mu'ure. Irumū chũ'ure ñasi'ena'me na'a pa'isirumu ñajañere kuaa'ku chini chēamu chũ'u mu'ure. 17 Judiōpāina'me judío peona pa'ichejña chũ'u mu'ure saosirumu mu'ure cho'okaija'mu chũ'u, repanapi mu'uni cu'ache cho'oñu chiito. 18 Mu'upi sani repanani chũ'u chũ'ore chũ'vakuna asa chēa cu'ache cho'ochē'te ūhaso chũ'uni cuasaju jovorena, repanare vati ai paanare tua paaku, repana cu'ache

cho'ochete tã'neso repana rekoñoãre care'vauna Dios chũ'ũñe'te cho'ojũ paapu chini saoja'mũ chũ'u mũ'ũre", chiisi'kua'mũ Jesús chũ'ũre.

Jesupi chũ'ũna cho'osi'ere kuamu Pablo

¹⁹ Rey Agripa, asarepajũ'ũ. Jesús cunaumupi caje ñoku i'kasi'kua'mũ chũ'ũre. Repau i'kakũ chũ'usi'e jachama'ñe cho'omũ chũ'u. ²⁰ Charo Damasco vũ'ejoopo pa'inani Dios chũ'o chũ'vasi'kua'mũ chũ'u. Jã'achejapi Jerusalén vũ'ejoopo pa'inare sani chũ'vakũ Judea cheja pa'inare peore chũ'vasi'kua'mũ chũ'u, judío peonarejatũ'ka. Repanapi cu'ache cho'ochete ũhaso Dioni cuasaju jovo re'oja'che pa'ijũna, chekunapi repana Diore jovosi'ere ña masia'ju chini chũ'vasi'kua'mũ chũ'u. ²¹ Jã'aja'ñe chũ'vakũji Dios vũ'ena mũauna judiõpã vanisoñũ chini chẽasinaa'me chũ'ũre. ²² Jã'ata'ni Diopi chũ'ũni jũ'iñe'te ũsekuna iumucujñajatũ'ka chuta'a vajũũ pa'imũ chũ'u. Diopi chũ'ũni cho'okaiũna Repau pa'iche'te pãĩ ũcuanũkore kuamu chũ'u, rũa masinana'me vesũva'nare. Moisés chũ'usi'ena'me Dios chũ'o aperũmũ kuasina tocha jo'kasi'echi'a kuamu chũ'u. Dios cho'ojachere kuasinaa'me repana. Repana kuasi'e cho'ocuhasi'kua'mũ Dios. ²³ Dios Raosi'kũ rani rũa cu'ache cho'ocojño vanisorena tãcojñosi'kuta'ni jo'e vajuraisi'kua'mũ. Chekunare pãĩ charo vajuraisi'kua'mũ Repau. Jo'e jũnisomanejañere charo vajurani pa'iu re'oja'che pa'iche'te Repau majapãĩ judiõpãire chũ'vasi'kua'mũ Repau, judío peonare ũcuachi'a —chiniasomũ Pablo repau'te.

Pablo Rey Agripa'te chũ'vasi'ere kuamu

²⁴ Pabloji repau pa'iche'te jã'aja'ñe kũakũna asa Festo ũjachũ'opi ija'che i'kakũ cuiasomũ:

—Pablo, vẽ'veũ'mũ mũ'ũ. Ruarepa che'chekũ vẽ've cho'osomũ mũ'ũ —chiniasomũ.

²⁵ Chikuna Pablo jo'e i'kaasomũ.

—Chũ'ũre paaku, Festo, vẽ'veũma'mũ chũ'u. Vẽ'veũ peokũjekũ chũ'ũre cho'osi'ere chũ'o ũcuarepare kuamu chũ'u. ²⁶ Iku Rey Agripa chũ'u i'kache asa masimũ. Jã'ajekũna repau'te vajũchũma'ñe kuamu chũ'u. Peore chũ'u kũache rope'e cho'osi'ema'mũ. Jã'ajekũna peore asacosomũ repau. ²⁷ Rey Agripa, ¿Dios chũ'o aperũmũ kuasina tocha jo'kasi'e kũache cuasama'kũ mũ'ũ? Cuasamũ mũ'ũ. Masimũ chũ'u jã'a —chiniasomũ Pablo.

²⁸ Chikuna Rey Agripa Pablo'te ija'che i'kaasomũ:

—Mũ'ũpi chũ'vakũna Jesure teana jovora'amũ chũ'u —chiniasomũ.

²⁹ Chikuna Pablo i'kaasomũ.

—Mũ'ũpi teana jovoto re'ora'amũ. ũcuachi'a na'a pa'isirũmũ jovoto re'omũ. Diore sẽekaimũ chũ'u, mũ'ũna'me peore ina asana chũ'u pa'icheja'che paapu chini, jã'ata'ni chẽacojñoma'ñe —chiniasomũ repau.

³⁰ Chikuna repau Rey vũni nũkaasomũ, Festona'me, Berenice, repavũ'e chi'i ñu'isina peore. ³¹ Vũni reparauũũ chi'i ñu'isinapi etaju cutuasome repana.

—Iku cu'ache cho'omanesi'kua'mũ. Jã'ajekũna vanisoche peomũ ikũre. Pãĩ chẽavũ'e cuaoche peomũ ũcuachi'a —chiniasome repana.

³² Rey Agripa Festo'te ija'che i'kaasomũ:

—Repau, “Césani i'kara chiimū chu'ū”, chiima'to etore'ora'asi'kua'mū repau'te —chiniasomū Rey Agripa.

27

Pablo Roma vū'ejoopona saocojñosi'ere kuumū

¹ Roma vū'ejoopona Pablo'te choovū tutupi savūji saochē care'vasirumū repau'te chēa paana Pablo'te chekunare chēacojñosinana'me sa cienrepanare sōtao chū'ukuni jo'kasinaa'me. Pāi chū'uku César Augusto pa'ijooopo pa'ikuanupū, sōtao kuanupū ja'me pa'iku paniasomū repau sōtao chū'uku, Julio. ² Ūcuarumū chukūna Julioni Pablo'te jo'kasirumū choovū Adramitio vū'ejoopo raisi'vūna tuhisinaa'me, Asia cheja choo jūosa'ñaroāna saipi'rakūna. Chekū Macedonia cheja cakū, Tesalónica vū'ejoopo raisi'kū, Aristarco, ja'me pa'isi'kua'mū chukūna'te.

³ Saijū jo'e apeñatato Sidón vū'ejoopona tī'a jūosinaa'me chukūna. Repacheja tī'asirumū Julio, Pablóni oia repau'te re'oja'che cho'onapi repau chiiche'te kuiraa'jū chini mani ñañe ūsemanesi'kua'mū. ⁴ Jā'achejapi choovū tuni jo'e saisinaa'me chukūna. Saijūna chukūnani ruarepa rache tutakūna, Chipre juupo tī'a tutamakā'kopi caraisinaa'me chukūna. ⁵ Chipre juupona'me Cilicia chejana'me Panfilia cheja carani Licia cheja pa'ijooopona Mira vū'ejoopona tī'asinaa'me chukūna.

⁶ Tī'a jūo mani jo'e chekuvū'te choovū ku'esi'kua'mū repau sōtao chū'uku, Julio. Ku'ekū Alejandria vū'ejoopoji rani Italia cheja saipi'ravū'te jñaa ūcuavūna, “Tuhijū'ū”, chiisi'kua'mū repau chukūna'te. ⁷ Repavū tuni rua pe'kerū saisinaa'me chukūna. Chukūnani ruarepa rache tutakūna rua saicu'asi'kua'mū chukūna'te.

Ruarepaumucujña pe'kerū saijū Gnido vū'ejoopo tī'jñeñena tī'asinaa'me chukūna. Chuta'a ruarepa rache tutakūna Creta juupo chekukā'kopi sañu chini ūcuajuupo chā'tirona tī'jñeñe jēni, Salmón chā'tiroji pachusinaa'me chukūna. ⁸ Salmón chā'tiro carani juupo ru'tarūji pe'kerū saijū Buenos Puertos choo jūosa'arona tī'a jūosinaa'me chukūna, Lasea vū'ejoopo kueñe pa'isa'arona.

⁹ Jeerumū ku'ijūna okorūmū, ku'icu'arumū tī'api'rasi'kua'mū. Judiópāi āu āimaumucuse caraisirumūjekūna, chiara ku'inare rua asivajuchuache pa'isi'kua'mū rua tutarumūjekūna. Jā'ajekūna Pablo chekunare pāi ija'che chu'vasi'kua'mū:

¹⁰ —Ūmupāi, asarepajū'ū. Jo'e saimaneñu mai. Rua tutarumūna jo'e saito chiara ūjara cu'ache tī'jñeja'mū maire. Choovūna'me pōse cho'osoja'mū. Ūcuachi'a maire rua cho'osovajuchuache pa'ija'mū — chiisi'kua'mū.

¹¹ Jā'aja'ñe i'kakūni sōtao chū'uku Julio jachasi'kua'mū. Pablo i'kache'te asacuhekū choovū paakū chu'vachena'me choovū tachokaikū chu'vache'te asasi'kua'mū repau. ¹² Okorūmū pa'icu'asa'arokūna choovū pa'ina jainūko jo'e tīichejana sañu chiisinaa'me.

Fenice choo jūosa'arona ūcuajuupo pa'isa'arona sañu chiisinaa'me repa. Fenice choo jūocheja ka'chasa'ñaroā pa'isi'kua'mū. Te'esa'aro ūsū na'ikā'kore pa'imū. Chekūsa'aro ūsū maikā'kore pa'imū. Okorūmū rua pa'ire'omū repasa'ñaroā. Jā'ajekūna ūcuasa'ñaroāre sani pa'ijū ūsūrumū tī'añe'te cha'añu chiisinaa'me repa. Chekūnata'ni saicuhesinaa'me repacheja.

Chiara ku'inare cu'ache ti'jñesi'ere kuumu

¹³ Jã'aja'ñe cutusirumu suripu cakã'kopi pe'keru tutakuna choovu paana sañu chini pojoju josesinaa'me. Jose jo'e saisinaa'me chukuna Creta juupo ru'tuvaji. ¹⁴ Jmamaru saijuna co'covu cakã'kopi te'erumu juupo cakã'kopi ruu tutache tutasi'kua'mu. ¹⁵ Ruarepa tutakuna co'covu saicu'asi'kua'mu chukuna'te. Tachocu'ache, tuta saokuna, ruvu vavasinaa'me chukuna. ¹⁶ Tuta saokuna Cauda juuru ñaju chekukã'kopi caraisinaa'me chukuna. Jã'acheja na'a pe'keru tutakuna chekuvu choovu jmaravuru uvavuna quëo ruego sara'vuru'te na'a masi rueni quëosinaa'me chukuna. ¹⁷ Choovu uvavu paana jmaravuru na'a masi quëosirumu uvavu pisi uvameapi rühikorovu repavuji vëesinaa'me na'a vujaa'ku chini. Jã'aja'ñe cho'o pi'nisirumu, “Choovuji Sirte cheja mejavuna sani tunisoku”, chini repavu tutasakãñare casososinaa'me chukuna choovuji na'a pe'keru saau chini. Repakãña casosirumu na'a pe'keru saisi'kua'mu choovu.

¹⁸ Jo'e apeñatato ùcu cuhama'ñe tutakuna choovu paana chiarana pöse ruu sëjososinaa'me. ¹⁹ Jo'e apeñatato choovunque peore sëjososinaa'me repana. ²⁰ Ruu si'aumucujña ruu tutache tutasi'kua'mu. Ruarepa tutaku umucujña usuvjê'e ñomanesi'kua'mu. Ñami ma'jñokojê'e ñomanesinaa'me chukuna'te. Jeereparamu tutakuna, “Cho'osojanaa'me mai”, chiisinaa'me chukuna ùcuauko.

²¹ Choovu paanapi jeereparamu ãure aimaruna Pablo vuni nukaku jo'e chu'vasi'kua'mu repanare.

—Umupai, asarepajũu. Chu'u musanukonare aperumu i'kasi'kua'mu. “Creta juupona canukañu”, chiisi'ere musanukonapi jachamaneru ie cu'a ti'jñemanera'asi'kua'mu maire. Pösejê'e cho'osomanera'asinaa'me mai. Choovujê'e jonisomanera'amu.

²² Cu'ache ti'jñecuhamu maire. Jã'ata'ni vajuchumairo pa'ijũu chiimu chu'u musanukonare. Mai te'evjê'e cho'osomanejanaa'me. Choovuchi'a cho'osoja'mu. ²³ Chu'u Diore cho'оче cho'okai'ku'mu.

Ñami Repau, Chu'ure Paaku, Dios, ángelni raosi'kua'mu chu'ure. Raouna chu'ure kueñe nukaku ija'che i'kasi'kua'mu ángel chu'ure:

²⁴ “Pablo, cho'osoche vajuchumanejũu. Roma vvejoopona sani César ti'jñeñe nukaku i'kaja'mu mu'u. Repau César mu'u i'kache asa pi'ni mu'ure cho'ojache cuasa chũ'uja'mu. Úcuachi'a inare mu'una'me ku'inare oiu ùcuaukore cho'okaija'mu Dios, cho'osomanea'ju chini”, chiisi'kua'mu ángel chu'ure. ²⁵ Jã'ajekuna tutache vajuchumanejũu musanukona. Chu'ure Repau i'kasi'e cho'okaija'mu Dios. Repau i'kache jachama'mu chu'u. ²⁶ Chiarana runi cho'osoma'ñe juupona ti'ajanaa'me mai. Jã'ata'ni choovuchi'a cho'osoja'mu —chiisi'kua'mu Pablo.

²⁷ Catorcerepaumucujña ku'isirumu ñami chuta'a Mar Adriático chiara'te vavaju pa'isinaa'me chukuna, tuta saocojñova'na. Ñamirepana cheja kueñe ti'asinaa'me chukuna. Choovu paana ñamasinajeju kuasinaa'me chukuna'te. ²⁸ Cheja kueñejekuna chiara ruiche'te masiñu chini cunapu písime pa'ipu'te ruosinaa'me repana. Ruu ñato treinta y seis metros ruisi'kua'mu chiara. Jmamaru saiju jo'e ruo ñato veintisiete metrochi'a ruisi'kua'mu. ²⁹ Pëachejana ruarepa na'mi ti'akuna kukusosinaa'me repana. “Catapuãna ve'ejani joni runisojanaa'me mai”, chini choovu tutipuna rukamajña

ũcuaka'chapamajña quẽ'ke ru'sosinaa'me repana, choovũji na'a pe'kerũ saau chini. Quẽ'ke ru'so pi'ni Dioni raa séesinaa'me repana, na'mi ñataa'ku chini. ³⁰ Repavũ cho'оче cho'ona te'ena eta saũ chini jmaravũru'te choovũ ñoma'ñe jose casosinaa'me. “Choovũji na'a pe'kerũ saau chini jo'e rukuche'te quẽ'ke choo koovũna ru'sojanaa'me chũkũna”, chini mua jorejũ jmaravũru'te jose casosinaa'me repana. ³¹ Jose casorena Pablo sũtaopãina'me repanare chũ'ũku'te kũasi'kũa'mũ.

—Inapi ivũ cho'оче cho'onapi etasoru cho'osojanaa'me mũsanũkona. Cho'оче cho'ona karasojanaa'me —chiisi'kũa'mũ Pablo.

³² Chũkũna sũtaopãi repanapi saimanaejũ chini choovũ jmaravũru quẽo sũosi'vũ chũto tua mevososinaa'me. ³³ Ñatapi'ratona repavũ Pablo choovũ pa'inare ũcuanũkore jo'e chũ'vasi'kũa'mũ, aure aapũ chini.

—Maire ti'ñejañere chũova'na cuasajũ catorcerepaumucujña aũ jmamakarujẽ'e aĩma'me mai. ³⁴ Churata'ni aũ aũni vajujũ'ũ mũsanũkona. Aũ aĩñeji karamũ mũsanũkonare. Te'eujẽ'e cho'osomanejanaa'me mai —chiisi'kũa'mũ Pablo repanare. ³⁵ Chini pãpũ mini Dioni, “Re'orepamũ”, chini repana ñajũ'te pãpũ tũ'se aĩsi'kũa'mũ repavũ. ³⁶ Aĩũna ña vajũchũamaũna ũcuanũko pã mini ja'me aĩsinaa'me repana. ³⁷ Chũkũna choovũ pa'ina peore doscientos setenta y seirepana pa'isinaa'me. ³⁸ Chajiche aũni trigopũãre peore sějosi'naa'me repana, choovũji na'a vũ'sajaaũ chini.

Choovũ cho'ososi'ere kũamũ

³⁹ Nataũna vũni ñato cheja ñosi'kũa'mũ. Choo jũosa'aro meja pa'isa'aro pa'isi'kũa'mũ repacheja. Jã'ata'ni ñavesusinaa'me chũkũna aperũmũna repacheja ñamanajejũ. Mejavũ pa'isa'arona ña jũoũũ chiisinaa'me repana choovũ paana. ⁴⁰ Jũoũũ chini repana quẽ'kesimajña rukũmajña chũto tua rũoso tachova'tire josesinaa'me repana. Jose pi'ni tutasaokãa charo nukakãare tuupũna mũo, quẽo sũo jũopi'rasinaa'me repana. ⁴¹ Jã'ata'ni chiaraji pẽakũna choovũ chũta'a tĩ'ama'vũpi jooopona tunisosi'kũa'mũ. Choo koovũji tunisũna tutĩpũ okopi fa'a ve'ejani joni rũosi'kũa'mũ.

⁴² Jã'ajekũna sũtaopãi chẽacojñosinare, “Chu'a jẽni sanisojũ”, chini vanisoũũ chiisinaa'me. ⁴³ Jã'ata'ni repanare chũ'ũku Pabloji vajua'ku chini vaiche ũsesi'kũa'mũ. Euse, chu'amasinare charo chiaraji mejavũna chu'a maapũ chini chũ'usi'kũa'mũ repavũ. ⁴⁴ Chekunare chu'avesũnareta'ni chooko'ñapi choovũ pa'isimajñapi chẽa vavajũ jẽapũ chini chũ'usi'kũa'mũ repavũ. Jã'aja'ñe chu'ajũ runisoma'ñe ũcuanũko mejavũna chu'a tĩ'asinaa'me chũkũna.

28

Malta juupo pa'isi'ere kũamũ

¹ Chũkũna ũcuanũko runisoma'ñe mejavũna chu'a tĩ'a repajuupo pa'inani mani sũeto, “Malta juupo'me ijuupo”, chiisinaa'me repana pãi. ² Repajuupo pa'ina chũkũna'te ũcuanũkore raa re'oja'che cho'okaisinaa'me. Reparũmũ okopi rakũ susũkũna chũkũnapĩ kũhapũ chini toa suhakaisinaa'me repana. ³ Ũcuarũmũ Pablo jẽka mini

ra ũcuatoana suhasi'kua'mu. Repauji suhakuna asu chuvokuna vu'vu eta aña repau jütuna küni su'isi'kua'mu. ⁴ Jä'aja'ñe repauni añapi tuä'ima'ñe küni su'iana ña repacheja cana säiñechi'a ija'che cutusinaa'me: "Chekurumu iku Pablo päi vaisi'kucosomu. Chiaraji choovu raisi'ku cho'osomairo eta pa'imü iku. Jä'ata'ni päi vaisi'kujeku aña kü'isi'ena jünisoja'mu repau. Repau ro'ia'me jä'a", chiisinaa'me repana. ⁵ Jä'ata'ni Pabloji jütüre sa'fakuna aña toana tani tuä'isi'kua'mu. Aña küosi'ku jü'imatesi'kua'mu. ⁶ Jütü jma-makarujë'e kotomauna päi kukusosinaa'me. Jü'imauna rua jeerumu cha'ate'esinaa'me repana, "Jü'ija'mu jä'u", chini. Jü'imauna cha'ate'e, "¡Dioa'mu iku!", chiisinaa'me repana churata'ni.

⁷ Choo juosa'aro ru'tuva'te chejña paasi'kua'mu repajuupo pa'inare chü'uku, Publio nechejña. Repau Publio chukuna'te soni repau vu'ere paaku choteumucujña rua re'oja'che kuirasi'kua'mu. ⁸ Chukuna repavu'e pa'irumu repau Publio puka'ku cha'vochena'me ñoaku jü'iu ühisi'kua'mu. Jä'aja'ñe jü'iu ruupü ühikuni Pablo kaka ñasi'kua'mu repau'te. Kaka ña Dioni sēni pi'ni jüjñapi ja vasosi'kua'mu repau'te. ⁹ Jä'aja'ñe cho'ouna asa repajuupo pa'ina jü'ina Pabloji vaso'ku chini raisinaa'me. Rani sēejuna Pablo vasosi'kua'mu repanare. ¹⁰ Jä'aja'ñe cho'okuna repajuupo pa'ina pojoju ücuanuko rua re'oja'che cho'okaisinaa'me chukuna'te, repajuupo pa'irumu. Na'a pani chukuna jo'e saipi'rarumu chukuna chiiche peore rupü isisinaa'me repana, chukunapi re'oja'che kuhapu chini.

Pablo Roma vu'ejoopo t'i'asi'ere kumatü

¹¹ Repajuupo chotepāimia pa'isirumuna choovu jo'e chekuvuji tuni saisinaa'me chukuna. Alejandria vu'ejoopoji rani juupona juorena okorum si'acheta'ka ju'iu pa'isi'kua'mu repavu. Repavu choo koovu'te diova'na tē'tosiva'na te'eka'chapava'na nukasinaa'me. Repana diova'na mami Cástoname Pólux. ¹² Choovu tuni saiju Siracusa choo juosa'arona t'i'a choteumucujña pa'isinaa'me chukuna. ¹³ Jä'achejapi aipa ru'tuvaji saiju Regio vu'ejoopona t'i'a juosinaa'me. Jo'e apeñatato suripu cakä'kopi tutakuna jo'e saiju te'eumucuse sainapi Puteoli choo juosa'arona t'i'asinaa'me chukuna. ¹⁴ Ücuachejana Jesure cuasanare mani mua ñasinaa'me chukuna. Mua ñajuna repanani te'esemana ja'me paapu chini i'kasinaa'me repana chukuna'te. Jä'aja'ñe i'kajuna, "Jau", chini ücuanana'me te'esemana pani pi'ni Roma vu'ejoopona cü'api saisinaa'me chukuna. ¹⁵ Roma vu'ejoopo pa'ina Jesure cuasana chukuna saijache asaasome. Asasinajeju eta chukunani tijñañu chini Plaza de Apio, päi chi'icheja "Chotevu'ña" chiicojñochejana raisinaa'me repana. Rani tijñajuna Pablo repanare ña pojoku Diore, "Re'orepamu", chiisi'kua'mu. ¹⁶ Tijña ücuanana'me Roma vu'ejoopona maisinaa'me chukuna. Mani t'i'a sōtaopäi cienrepanare chü'uku chēacojñosinare chekuni sōtao aini jo'kasi'kua'mu. Jä'ata'ni sōtao ai Pablo'te vu'e jña'a te'eu pa'iche jo'kasi'kua'mu. Te'eu pa'iku'teta'ni sōtao pē'jeku pa'isi'kua'mu repau'te.

Pablo Roma vu'ejoopo pa'isi'ere kumatü

17 Choteumucujña pa'isirəmuna repaḅ Pablo repacheja pa'inare judiöpāi chũ'una re soisi'kua'mu. Soni rao repanare ija'che i'kasi'kua'mu repaḅ Pablo:

—Chũ'u majapāi, asarepajũ'u. Chũ'u judiöpāi'mu. Mai majapāi cu'ache cho'omanesi'kua'mu chũ'u. Ūcuachi'a mai judiöpāi pa'iche cu'ache i'kama'kua'mu chũ'u. Ūcuachi'a mai aipāi che'chosi'e jachama'kua'mu chũ'u. Jā'aja'ñe pa'iku'teta'ni Jerusalén pa'ina maire judiöpāi chũ'una chũ'ure chēa Romapāire jo'kasinaa'me, chũ'uni cu'ache cho'oa'ju chini. 18 Jā'ata'ni repaḅ Romapāi chũ'una peore chũ'ure sēniasa pi'ni re'oja'che i'kasinaa'me. “Ikure cu'ache cho'omanesi'kujekuna vanisoche peomu”, chiisinaa'me repaḅ chũ'ure. 19 Jā'ata'ni mai majapāipi jā'aja'ñe i'kache'te asacuhejuna, “Césani i'kara chiimũ chũ'u”, chiisi'kua'mu chũ'u, “Chũ'u majapāipi chũ'uni vanisoju”, chini. Cheke i'kache peosi'kua'mu chũ'ure. Chũ'u majapāijejuna cu'ache i'cacuhesi'kua'mu chũ'u. 20 Jā'are kuara chini soisi'kua'mu chũ'u musanukonare. Mai Israelpāi ūcuanukore maire Dios re'oja'che cho'okaijachere cha'ame. Ūcuare che'chokujeku chēacojñosi'ku pa'imũ chũ'u chura —chiisi'kua'mu Pablo. 21 Jā'aja'ñe i'kauna asa judiöpāi chũ'una ija'che i'kasinaa'me:

—Judea cheja pa'ina chukuna'te mu'u pa'iche kua'ja'o utija'o tocha raomanaa'me. Ūcuachi'a mai majapāi repacheja raisina cu'ache i'kamanaa'me mu'ure. 22 Jā'ata'ni Jesure cuasanare si'achejñaruã cu'ache cutume pāi. Jā'ajekuna mu'u cuasaku pa'iche'te asa masiñu chiime chukuna. ¿Keeja'chea'che jā'a musanukona mama cuasache? Kuajũ'u chukuna'te; asañu chiime chukuna —chiisinaa'me repaḅ.

23 Jā'aja'ñe i'ka repaḅ judiöpāi chũ'una repaḅ asajaumucuse cutu care'vasinaa'me, Pablo chũ'ore asañu chini. Repaumucuse tĩ'auna Pablo pa'iv'ena pāi jainuko mutasinaa'me repaḅ i'kache'te asañu chini. Apeñatatoji na'itojatũ'ka Dios chũ'o chũ'vasi'kua'mu repaḅ repaḅ. Pāi cu'ache cho'ochē ūhasosinare Dios chēa paache'te kuasi'kua'mu repaḅ. Moisés tocha jo'kasi'ena'me Dios chũ'o kuasina na'a cho'je tocha jo'kasi'ere ñaku che'choku Jesús pa'iche peore kuasi'kua'mu repaḅ. 24 Pabloji kuauna te'ena asa chēasinaa'me. Chekunata'ni asa jachasinaa'me. 25 Chekuna cuasacheja'che cuasama'ñe eta saipi'rasinaa'me repaḅ. Saipi'rajuna Pablo ija'che i'kasi'kua'mu repaḅ:

—Dios Rekocho jorema'kua'mu. Apeřumu musanukona aipāi, Dios chũ'o kuasi'ku Isaiás Dios Rekochoji chũ'ukuna tocha jo'kasi'e ija'che kuamu:

26 Ie chũ'o mu'u majapāire kuajaijũ'u:

“Asanata'ni asavesunaa'me musanukona.

Ñanata'ni ñavesunaa'me.

27 Ina pāi cu'arekoñoãre paaju chũ'u chũ'o masi asama'me.

Repaḅ rekoñoã ñakocaã ta'pisochena pa'iju chũ'u pa'iche ña cuheme. Asañu chini asara'ame repaḅ.

Ñañu chini ñara'ame.

Jā'aja'ñe cho'oto vasora'amũ chũ'u repaḅ”, chiijũ'u mu'u majapāire,

chiimũ repa tocha jo'kasi'e. 28 Asarepajũ'u. Chura Dios musanukonapi asacuhejuna judío peonani chēa paaja'mu. Dios chũ'o asa

chēajanaa'me repana —chiisi'kuam̄ Pablo. ²⁹ Jã'aja'ñe i'kaana asa repana judíopãi r̄ua cutuj̄ etasinaa'me.

³⁰ Repau Pablo v̄u'e paaku'te kuri ro'ik̄u te'eka'chapaũsur̄umu pa'isi'kuam̄ repav̄'e. Repar̄umu pãi ũcuanaana m̄ua ñaj̄u pa'isinaa'me repau'te. ³¹ Ũcuachi'a repav̄'e pa'ir̄umu vajuch̄uma'ñe Dios ch̄u'ore, pãi cu'ache cho'оче ũhasosinare Dios ch̄ea paache'te si'ar̄umu ch̄u'vak̄u, Jesucristo pa'iche'te kuaku pa'isi'kuam̄ repau. Jã'aja'ñe Dios ch̄u'o ch̄u'vak̄u'teta'ni pãi te'euj̄e'ẽ ãsemanesinaa'me repau'te.

San Pablo Roma vu'ejoopo pa'inare chu'o tocha saosi'ea'me

Chu'o tocha saosi'ea'me

¹ Chu'u, Pablo, Jesucristo chũ'uñe cho'оче cho'okaiku'mu. Repau Jesucristo chu'ure Dios chu'o Repau'te cuasache kuachu'ore chu'vakū paau chini chēa saosi'kuu'mu. ² Aperumu Repau chu'o kuasina Ūcuauji chũ'ukuna ija'che i'kaju tochaasome: "Irumu kuache na'a pa'isirumu chu'u, Dios, pāire jorema'ñe rua re'oja'che cho'okaija'mu", chiiche tochaasome repa. ³ Aperumu tochasi'e Dios chu'o Mamaku pa'ijachere kuamu. Dios Mamaku pāiu aineesi'kuu'mu, aperumu pāi chũ'usi'ku David J JOSI'ku. ⁴ Dios peore Masiujeku Re'ojarekocho Paakujeku Mamaku'te jūniso tācojñosi'kure vaso etoasomu, pāipi ña, "Dios Mamaku'mu jā'u", chiiju masia'ju chini. ⁵ Diopi chũ'ukuna Repau Jesucristo chu'ure re'oja'che chēa saosi'kuu'mu, si'achejña ku'iu pāire chu'vakuna asa chēa Repauni cuasajuna chēa paara chini, repanapi ūcuanuko Repauni jovo Repau chũ'uñe'te cho'uju re'oja'che paapu chini. ⁶ Musanukonare ūcuachi'a chēa paamu Jesucristo. ⁷ Musanukonare Roma vu'ejoopo pa'inare, Dios chiū chēa paacojñonare ūcuanukore ie chu'o tocha saomu chu'u. Maire Paaku Jesucristona'me mai Ja'ku Diopi cho'okaiuna pojoku re'oja'che pa'ijũ'u.

Pablo Roma vu'ejoopo pa'ina Diore cuasache'te asa sani ñara chiiche'te kuamu

⁸ Musanukonare charo iere kuamu chu'u: Musanukona ūcuanuko Dioni re'oja'che cuasajuna pāi so'ña pa'inapi kuajuna asa chu'ure Paaku'te Diore, "Re'orepamu", chiimu chu'u, Jesucristoji cho'okaiuna. ⁹ Repau'te Diore cho'оче cho'okaineekujeku cho'ore'оче peore cho'okaiu, Repau Mamaku pa'iche kuakaiku'mu chu'u. Ūcuarepaa'me jā'a. Musanukonare si'arumu Diore rua sēekaimu chu'u. Dios masimu jā'a. ¹⁰ Musanukonani ñara chini Repau'te ija'che i'kaku rua sēemu chu'u: "Ja'ku, mu'ure saouato chu'ure repa pa'ichejana saojũ'u chura; sasa", chiimu chu'u. ¹¹ Musanukonare sani ñara chiimu chu'u, Dios Rekocho chu'ure cho'okaicheja'che musanukonani cho'okaiuna cacu'ama'ñe re'oja'che pa'imasia'ju chini. ¹² Mai ūcuaja'che cuasana-jeju sãñechi'a re'oja'che cho'okai. Musanukonapi chu'u Diore cuasaku pa'iche ñani na'a re'oja'che cuasajanaa'me. Chu'u ūcuaja'che musanukona Diore cuasana pa'iche ñani na'a re'oja'che cuasaja'mu. Jã'ajekuna sani ñara chiimu chu'u musanukonare.

¹³ Iere masijũ'u musanukona, chu'u majapāijana: Ruarepañoã musanukonare sani ñara chini cuasaku oiū pa'iku'mu chu'u. Jã'ata'ni churajatu'ka saicu'amū chu'ure. Sani Jesucristo'te chuta'a cuasamanani chu'vara chiimu chu'u musanukona pa'icheja pa'inare, Repauni cuasaja'ju chini. Chekuchejña pa'inare chu'upi jā'aja'ñe chu'vakuna Repau'te jovoju pa'ime. ¹⁴ Diopi chu'ure chũ'usi'kuu'mu si'achejñaruã sani ku'iu pāi ūcuanukore Jesucristo'te cuasache kuachu'ore chu'vaa'ku chini, mai chu'o i'kanana'me tiichu'o i'kanare, ūcuachi'a masinana'me vesunare. ¹⁵ Jã'ajekuna musanukonare

ũcuachi'a Roma vü'ejoopo pa'inare Jesucristo'te cuasache kuachu'ore rüa chu'vauamu chu'ure.

Jesucristo'te cuasache chu'vachu'ore kũamu

¹⁶ Jesucristo'te cuasache kuachu'o chu'vavajuchuma'mu chu'u. Pãire chu'vakuna asa chëa Jesuni cuasaju jovoru Peore Masikuji Dios repanare ũcuaukore chëa paaku vati toa sani uche ũseku'mu Repau, judiopãina'me judio peonare. ¹⁷ Jesucristo'te cuasache kuachu'o Dios maire cho'okaiche'te kũamu. Repauji cho'okaiuna Ũcuauña'me re'oja'che pa'ire'omu maire Jesucristo'te cuasanare, cu'ache cho'onareta'ni, re'oja'chechi'a cho'onare pa'ire'ocheja'che. Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'e ija'che kũamu:

Diopi ñato Repau'te cuasana re'oja'che pa'ime.

Jã'ajekuna Repau'te cuasana Ũcuauña'me si'arumu re'oja'che pa'ijanaa'me, chiimũ.

Pãi Diore cuasamana cu'ache cho'oche'te kũamu

¹⁸ Pãi Dioni jachaju rüa cu'ache cho'ojuña ña pe'rukũ, Dios repanare, "Cu'ache cho'osi'e ro'iju paapu", chiimũ chu'ũmu. Repana cu'achechi'a cho'uju Dios chu'o ũcuarepare asacuheme. ¹⁹ Diopi Repau pa'iche'te pãire ña chëare'oche'te peore ñoku kuakuna ña, masime pãi. ²⁰ Ũcuachi'a Ñoma'kureta'ni Repau cho'osimajñaruãre ñani masire'omu Repau pa'iche. Apereparumu cunaumuna'me cheja cu'amajñaruã peore cho'o pi'nisirumu irumujatu'ka Repau cho'osimajñaruã re'oja'che ñokuna Dios si'arumu pa'iche masire'omu. Ũcuachi'a Repau peore Masiku pa'iche masire'omu. Jã'ajekuna Repau'te cuasamana peore Cho'osi'kure, "Vesusi'kuu'mu chu'u", chini joreme. ²¹ Repau Dios pa'iche masinata'ni Repau'te pojomanaa'me. Ũcuachi'a Repau repanare cho'okaiche, "Re'orepamu", chiimanaa'me repana Repau'te. Dioni jachaju cu'ache cuasaju pa'iju repana rekoñoã cacu'aso rüa vesuna carũnisome. ²² "Rüa masime chũkuna", chiiju cuasanata'ni rüa vesume repana. ²³ Diore Peore Masikuji Si'arumu Pa'ikuni cuasache jo'kaso jũnisojanani tũosiva'nare, pãijanana'me pĩ'ajanare rüni ku'iva'najanare añajanare pojome repana, Diore pojocheja'che.

²⁴ Jã'ajekuna Dios repana cho'ojachere masiku repana cu'ache cho'oche ũcuamakaru ũseasomu. Ũcuauache repana cu'ache cho'oache cho'oa'ju chini ũsemauna vajuchuache sãiñechi'a cu'ache cho'ome repana, ũcuauanare ja'me kãiju. ²⁵ Dios chu'o ũcuarepare jachaju jorechu'ore asa chëame repana. Diore pãi si'arumu Pojocojñoku'te cuheju Repau cho'osimajñaruãchi'a pojome repana.

²⁶ Pãipi Repau'ni cuheju repanare ũcuauache cu'ache cho'oache ũseche'te cuhasuna na'a rüa cu'ache cho'uju si'ache vajuchuache cho'ome. Romi umu pa'icuheju ũcuajanani romire sãiñechi'a romineeju cu'ache cho'ome. ²⁷ Ũmupãi ũcuachi'a romi paache cuasama'ñe ũcuajanani umupãire sãiñechi'a umuneeju cu'ache cho'ome. Vajuchuache cu'ache cho'uju rekoñoãna'me ca'nivũã cacu'asome repana. Repana cu'ache cho'oche ro'ia'me jã'a.

²⁸ Repanapi Dioni cuasacuheju Diopi sëjouna cu'arekoñoã paaju

si'ache vajuchũache cu'ache cho'ome. ²⁹⁻³⁰ Cu'ache cho'oche pe-ore cho'ore'ochetu'ka cho'onaa'me repana. Ɛmũpãi repana paamanare romi ja'me kãijũ Ɛmũpãi ũcuajanani Ɛmũneejũ si'ache cu'ache cho'onaa'me repana. ũcuachi'a romi repanare paamanare Ɛmũpãi ja'me kãijũ romi ũcuajanani romineeju si'ache cu'ache cho'onaa'me repana. Re'oja'chejẽ'e cho'omanaa'me repana. Si'arũmu na'a rua põse paaneena'me. Peore cho'oũsechechi'a cho'onaa'me. Chekũnani re'oja'che ti'jñeto pe'runaa'me. Chekũnare pe'ruju cavaju vanisonaa'me. Rua joreme. Chekũnare cu'achechi'a cho'oũu chiime. Chekũnare rope'e te'ena cu'ache cutume. ũcuachi'a ũcuanũko asaju'te cu'ache cutunaa'me. Diore rua cuheme. Pãi chekũnare cuheju, "Chũ'uchi'a re'okũ'mũ", chiime. Chekũnare si'arũmu ija'che i'kanaa'me, "Chũ'u rua masiujeku rua re'oja'che cho'okũ'mũ", chiime. Meñechi'a cuasaju, ũcuauache cho'oju, chekũnare cu'ache cho'ome. Cu'ache cho'oũu chini rua cuasame repana. Pũka'kupãijẽ'e rua jachanaa'me. ³¹ Repana rekoñoã masi cuasama'me. ũcuarepajẽ'e cho'omanaa'me. Pãi chekũnare cuasamanaa'me, ũcuachi'a ma-japãijẽ'e. Cuhama'ñe cavaju pãi ña oimanaa'me. ³² Jã'aja'ñe cho'onare, "Repana cu'ache cho'osi'e ro'i, vati toare ai sani uujũ paapu", chiũ chũ'ũku'mũ Dios. Jã'aja'ñe masinata'ni ũcuahama'ñe cu'ache cho'oju pa'inaa'me. ũcuachi'a chekũnapĩ ũcuaja'che cu'ache cho'ojuña ñani, "Re'oja'che cho'ome ina", chiime.

2

Dios pãĩ cho'oche ñani repana cho'osi'e ro'i chũ'ũni ũcuarepa cho'oche'te i'kamũ

¹ Repanare, cu'ache cho'onare ñaju ija'che cu'ache cutume mũsanũkona: "Cu'ache cho'onaa'me repana. Cu'ache ti'jñeto repana ro'ia'me", chiime mũsanũkona. Jã'aja'ñe i'kanata'ni repana cho'ocheja'che cu'ache cho'onaa'me mũsanũkona. Jã'ajekũna, "Jã'aja'ñe cho'ona cu'ache cho'onaa'me; cu'ache ti'jñea'ku repanare", chini mũsanũkona cho'oche'te meñe i'kaju cu'ache cho'osi'e ro'iũu chini sãeñeja'ñe cho'ome, ũcuaja'che cu'ache cho'onajeju. ² Iere masime mai: Pãĩ ũcuauana jã'aja'ñe cu'ache cho'ojuña Diopi ñani repana cu'ache cho'osi'e ro'ijũ paapu chiũ chũ'ũni ũcuarepa cho'omũ Repau. ³ Jã'ajekũna mũsanũkona ũcuaja'che cu'ache cho'onapĩ chekũna cho'oche'te ñaju cu'ache cututo Dios ũcuaja'che mũsanũkonare ro'ijũ paapu chini chũ'ũja'mũ. ⁴ Jã'ata'ni Dios mũsanũkonare rua re'oja'che cho'okaimũ. Mũsanũkonare cuhema'ñe oiu cha'aku pa'imũ Repau, chekũrũmu na'a pa'isirũmu mũsanũkona cu'ache cho'oche'te suma'ñe cuasa ũhaso Repau chũ'ũñe'te cho'oa'ju chini. ¿Mũsanũkona cuasama'ñe jã'a? ¿Jã'aja'ñe cho'okaiku'te Diore vajuchũma'ñe mũsanũkona? ⁵ Mũsanũkona re'oja'che cho'ocuheju cu'ache cho'oche ũhasoma'me. Jã'ajekũna repaumucuse na'a rua ro'iche pa'ija'mũ mũsanũkonare, pãĩ ũcuanũko cho'osi'e ro'i Dios chũ'ũjaumucuse. Repaumucuse Dios, pãĩ ũcuanũko ñaju'te ũcuarepa chũ'ũku, mũsanũkonani cuheku, "Rua cu'ache ti'jñea'ku mũsanũkonare", chiija'mũ. ⁶ Reparũmu pãĩ ũcuaukore repana cho'osinũkorũchi'a ro'iche chũ'ũja'mũ Repau. ⁷ Jã'ata'ni pãĩ maca'nivũã jo'e jũ'ima'ñe paauakũna, re'ojarekoñoã paauakũna Dios

repanare pojokũ re'oja'che cutua'kũ chiiju cuhama'ñe si'arũmu na'a rũa re'oja'che cho'ona Repau pa'ichejana sani si'arũmu Ūcuaua'ne me re'oja'che pa'ijanaa'me. ⁸ Jã'ata'ni pãĩ ũcuauache cho'oju Repau chu'o ũcuarepare jachaju cu'ache cho'onare rũa pe'rumũ Dios. Reparũ, "Cu'ache cho'osi'e ro'iju pa'ijũ'ũ", chiiũ chũ'uja'mũ Repau. ⁹ Ūcuauakore cu'ache cho'onare rũa cu'ache ti'jñeja'mũ, repana cu'ache cho'osi'e ro'i, judiõpãina'me judiõ peonare. ¹⁰ Jã'ata'ni re'oja'che cho'onare rũa pojokũ, "Inaa'me re'ona", chiiũ, re'oja'che pa'iche'te ñsija'mũ Dios, judiõpãina'me judiõ peonare. ¹¹ Jã'aja'ñe cho'omũ Dios pãĩ ũcuauakore ũcuapa'ruvachi'a ñakujekũ.

¹² Judiõ peona Dios chũ'ũñe vesunata'ni re'oja'che cho'oche masinapi cu'ache cho'onajeju vati toana sani uujanaa'me. Ūcuachi'a judiõpãĩ Repau chũ'ũñe masinata'ni cho'omanesinare ña, "Repãna jachasi'e ro'iju paapu", chiiũ chũ'uja'mũ Dios. ¹³ Repau chũ'ũñe peore cho'onare pojomũ Dios, "Re'onaa'me ina", chini. Cho'oma'ñe rupũ asaju pa'inareta'ni pojoma'mũ. ¹⁴ Ūcuauji chũ'ũña Moisés tocha jo'kasi'e vesunata'ni judiõ peona repãna rekoñoã cuasachechi'a cho'oju te'eñoã Dios chũ'ũñe cho'ome. Jã'aja'ñe cho'oto repãna rekoñoã cuasache Dios chũ'ũñeja'ñe pa'imũ repãnare, Dios chũ'ũñe vesunareta'ni. ¹⁵ Dios chũ'ũñe cho'ona cho'ocheja'che repãna rekoñoã cuasacheji re'oja'che cho'o ñome. Repãna rekoñoã Dios chũ'ũñe masime, asamanata'ni. Repãna rekoñoã re'oja'che cuasache'te cho'omaneni, "Re'oja'che cho'omanesi'kua'mũ chu'ũ", chini cuasame. Repãna rekoñoã re'oja'che cuasache'te cho'oni, "Re'oja'che cho'osi'kua'mũ chu'ũ", chiiũ masime. ¹⁶ Pãĩ ũcuauako cho'osi'e ro'i chũ'ũmucuse Diopi chũ'ũkuna Jesucristo pãĩ rekoñoã cuasasi'ena'me ñoma'ñe cho'osi'e peore ña, "Repãna cu'ache cho'osi'e ro'iju paapu", chiiũ ũcuarepa chũ'uja'mũ. Jesucristo'te cuasache kuachũ'ore chu'vaku jã'aja'ñe chu'vaku'mũ chu'ũ.

Judiõpãĩ pa'ichena'me Diopi chũ'ũña Moisés tocha jo'kasi'ere kuamu

¹⁷ ¿Musanukona te'ena judiõpãia'ñe? ¿"Dios chũ'ũñe'te masijana Dios cu'ache cho'omanēja'mũ chukuna'te. Jã'ajekuna vajachũmanaa'me chukuna", chiiche? ¿"Dios chẽacojñosinajeju Repau'te masime chukuna; musanukonata'ni Repau'te vesume", chiiche musanukona judiõ peonare? ¹⁸ ¿Dios chiiche masiche musanukona? ¿"Diopi chũ'ũña Moisés tocha jo'kasi'e che'chesinajeju re'oja'che cho'oche ña masinaa'me chukuna", chiiche? ¹⁹⁻²⁰ Ija'che i'kanaa'me musanukona: "Na'ava'nare juha kuhacheja'che rũa masinajeju vesuva'nare che'chonaa'me chukuna. Chijacheja pa'inare miañe ñoñeja'ñe pa'ime chukuna. Diopi chũ'ũña Moisés tocha jo'kasi'ere chu'o ũcuarepare paaju peore masinajeju chĩiva'na rũa jmava'na vesucheja'che vesunani che'chore'omũ chukuna'te", chiinaa'me musanukona. ²¹ Jã'aja'ñe i'kanata'ni, ¿je'se pa'ũna chekunani che'choju che'chema'ñe musanukona? "Põse ñaamanejũ'ũ", chiiju che'chonata'ni chekurũmu põse ñaanaa'me musanukona. ²² "Ʋmũpãĩ, mũrũjoromi peonare ja'me kãimanejũ'ũ. Romi, mũjũpãĩ peonare ja'me kãimanejũ'ũ", chiinata'ni chekurũmu musanukona ũseche'te ũcuauanare ja'me kãinaa'me musanukona.

“Pāi rupɔ t̄osiva'nare Diore pojocheja'che pojomanej̄'ɔ. Rɔa cu'amɔ jā'a”, chiinata'ni chekɔrɔmɔ t̄osiva'nare jo'kasimaj̄narɔā mini sa ĩsijɔ kuri koonaa'me mɔsanɔkona. ²³ “Dios ch̄'ũñe'rua re'oja'imɔ”, chiinata'ni Repau ch̄'ũñe'te mɔsanɔkonapi jachajuna Diore cu'ache cutume pāi. ²⁴ Jā'are kɔamɔ Dios chɔ'o aperɔmɔ tochasi'e.

Mɔsanɔkonapi judiɔpāipi cu'ache cho'ojuna judiɔ peona cu'ache cutume Diore,
chiimɔ Dios chɔ'o.

²⁵ Dios ch̄'ũñe peore cho'onare Ũcuau neenajejuna j̄ikora'muru ch̄'tirɔ pa'ica'nirɔ chɔto t̄are'omɔ. Jā'ata'ni j̄ikoch̄'tirɔ chɔto t̄acoj̄nosikupi Dios ch̄'ũñe'te jachani cho'ocoj̄nomanesikuj̄a'iu pa'imɔ. ²⁶ Pāiu j̄ikoch̄'tirɔ chɔto t̄acoj̄nomanesikupi Dios ch̄'ũñe'te cho'oto repau'te cho'ocoj̄nosikure cuasacheja'che cuasamɔ Dios. ²⁷ Mɔsanɔkona judiɔpāi j̄ikoch̄'tirɔ chɔto t̄acoj̄nosina Dios ch̄'ũñe masinata'ni Repau ch̄'ũñe cho'omanaa'me. Judiɔ peona j̄ikoch̄'tirɔ chɔto t̄acoj̄nomanesina te'ena Dios ch̄'ũñe vesunata'ni cho'ome. Dios repanani ña mɔsanɔkona cu'ache cho'och̄'e'te cuasa na'a ruu pe'rukɔ Repau ch̄'ũñe cho'omanajejuna ija'che i'kaja'mɔ: “Ina cu'ache cho'osinajeju repana cho'osi'e ro'ijɔ pa'ijanaa'me”, chiija'mɔ.

²⁸ Diopi ñato judiɔpāi ainee j̄ikora'muru ch̄'tirɔ pa'ica'nirɔ chɔto t̄acoj̄nosina ũcuauko judiɔpāirepachi'ama'me. ²⁹ Diopi ñato judiorepauji, “Dios ruu re'okɔ'mɔ”, chiiu cuasakɔ, rekocho judiɔa'mɔ. Ũcuau neekujekuna Dios Rekochoji repau rekocho care'vasikua'mɔ. Diopi ch̄'ũñuna Moisés tocha jo'kasi'ere rupɔ masikuj̄i jachani repau rekocho care'vacoj̄noma'mɔ. Ũcuachi'a pāiu'te judiorepauji pāi pojocoj̄noma'kure rekocho re'ojarekocho care'vacoj̄nosikujekuna Diota'ni ruu pojomɔ repau'te.

3

¹ Mɔsanɔkona judiɔpāi aineesina ija'che s̄ecosome chɔ'ure: “Jā'a pa'ito, ¿je'se pa'iana, Judiɔpāi peoche judiɔpāi pa'icheji na'a re'omɔ, chii'che pāi? ¿Joreche? J̄ikora'muru ch̄'tirɔ pa'ica'nirɔ chɔto t̄acoj̄nonata'ni re'oja'che j̄ñaamaneni, ¿je'se pa'iana cho'ocoj̄nore mai?” chii'osome mɔsanɔkona chɔ'ure. ² Judiɔpāi pa'iche ruu re'omɔ. Jorema'me repana. Judiɔpāi peoche judiɔpāi pa'icheji na'a re'omɔ. Maire judiɔpāi Repau chɔ'ore jo'kasi'kua'mɔ Dios, maipi tocha paaju cho'ojɔ chekɔnani pāire che'choa'ju chini. Jā'ajekuna judiɔpāijejuna maire re'omɔ. ³ Jā'ata'ni judiɔpāi jainuko Dios chɔ'o jachame. Jā'ajekuna pāi chekuna ija'che i'kacosome: “Judiɔpāipi Dioni jachaju Repau ch̄'ũ' jo'kasi'ere cho'omarɔna, Repau, Judiɔpāi re'oja'che cho'okaija'mɔ ch̄'ũ', chii'si'e cho'omanaja'mɔ”, chii'osome repana. ⁴ Jā'aja'ñe i'kani joreme repana. Judiɔpāi Repau'te masi cuasanare ũcuu Repau i'kasi'e jorema'ñe re'oja'che cho'okaija'mɔ Dios. Pāi ruu joreme. Diota'ni jorema'kua'mɔ. Ija'che kɔamɔ Dios chɔ'o tochasi'e:

Ja'kɔ Dios, chɔ'ũ cu'ache cho'osi'ere mɔ'upi kuato asa,

“Ũcuarepaa'me jā'a”, chiiju masijanaa'me pāi.

Chɔ'ure, “Repau cu'ache cho'osi'e ro'ia'ku”, chiiu ch̄'ũ'ɔto,

“Repau cho'ora chii'si'e ũcuarepare cho'omɔ Dios. Jorema'kua'mɔ Repau”, chiijanaa'me pāi.

Jã'aja'ñe chiimũ Dios chũ'o tochasi'e.

⁵ Chekũna pã ija'che i'kajũasome: “Maipi Dios chũ'usi'ere jachato re'omũ. Mai Diore jachanare pãipi ñato Dios pa'icheji na'a re'oja'che ñomũ repanare. Jã'ajekũna maipi cu'ache cho'onajejũ Dioni re'oja'che cho'okaieme. Jã'ajekũna Dios maire Repau'te re'oja'che cho'okainani pe'rukũ, ‘Musanũkona cu'ache cho'osi'e ro'ijũ pa'ijũ'ũ’, chiiũ chũ'ũni cu'ache cho'omũ maire”, chiiũasome pã. ⁶ Rua tĩĩne cuasame jã'aja'ñe i'kana. Repana i'kasi'e ũcuarepa pa'ito repana cu'ache cho'osi'e te'eũ'terejẽ'e ña ro'iche chũ'ũñe peora'amũ Diore.

⁷ Repana i'kasi'e, “Pã cu'ache cho'oto na'a re'omũ”, chiisi'e ũcuarepa pa'ito judío peokũ'te ija'che i'kare'ora'amũ: “Chũ'ũpi rupũ tũosiva'nani pojokũna Diorepau pa'icheji na'a re'oja'che ñomũ chekunare pã. Tũosiva'naja'ñe pa'imaũ pãire Diopi re'oja'che cho'okaiũna ña na'a rua re'oja'che cutume pã Repau'te. Jã'ajekũna Diopi chũ'ũni ñakũ i'kani, ‘Cu'ache cho'omũ ikũ tũosiva'nare pojokũ’, chini, chũ'ũni cu'ache cho'omũ”, chiito re'omũ. ⁸ ũcuanapi jorema'to chekũna ija'che i'kana ũcuarepare chũ'o i'kara'ame: “Cu'ache cho'oũu re'oja'che ti'jñea'kũ”, chiime. Chekũna pã, “Jã'aja'ñe i'kamũ Pablo”, chiime chũ'ũre. Jã'ata'ni repana ũcuanũko joreme. Repanare, “Musanũkona cu'ache cho'osi'e ro'i, vati toare sani uujũ pa'ijũ'ũ”, chiiũ chũ'ũni ũcuarepare cho'omũ Dios. Repana ro'ia'me.

Pã ũcuanũko cu'ache cho'ojũ pa'iche'te kuamũ

⁹ Mai judiõpã chekunare na'a rua re'omanaa'me. Chura chũ'ũ tochacuhasi'kuamũ jã'a. Pã ũcuanũko cu'achechi'a cho'omasime judiõpãina'me judío peona. ¹⁰ Dios chũ'o aperũmũ tocha jo'kasi'e ija'che kuamũ:

“Te'eujẽ'e Dios chũ'ũñe cho'ona peome.

¹¹ Dios chiiche cho'omasina peome.

ũcuachi'a re'oja'che pa'ijũ Dioni ja'me paũũ chiina peome.

¹² Pã ũcuanũko re'oja'che pa'iche ũhasõ cu'ana carũnisõme.

Te'eujẽ'e chekunare ña oina peome.”

¹³ “Pã ũcuanũko rua cu'ache cutunajejũ

pãũ'te tãsicoje ta'pimacoje vnocheja'che cu'amũ repana cutuchũ'o.

Rua joreme.”

“Aña eo paakũ kũ'iñeja'ñe repana chũ'opoãpi cu'ache i'kajũ chekunare asi cho'ome.”

¹⁴ “Chekunare rua cu'ache i'kajũ ravũ cho'ome.

Si'arũmũ rua ke'renaa'me repana.”

¹⁵ “Chekunare pe'rujũ vanisõme.

¹⁶ Si'achejñaruã ku'ijũ pãire cu'ache cho'ojũ rua pa'ivesache cho'ome chekunare.

¹⁷ Chekunare jmakarũjẽ'e re'oja'che cho'okai'che vesũme repana.”

¹⁸ “Diore jmakarũjẽ'e vajuchũmanaa'me repana.”

Jã'aja'ñe kuamũ Dios chũ'o aperũmũ tochasi'e.

¹⁹ Dios chũ'o aperũmũ tochasi'e mai judiõpã pa'iche'te peore kuamũ. Mai judiõpã masime jã'a. Jã'ajekũna ie ũcuachi'a masime: Mai judiõpã te'eujẽ'e re'oja'che cho'omanaa'me. Pã si'achejñã pa'ina ũcuanũko judiõpãina'me judío peona Diopi kuakũna mai cu'ache cho'osi'e asajanaa'me. Asato jachacu'aja'mũ maire.

²⁰ Maire pã re'oja'che cho'oche si'ache chũ'usi'kuamũ Dios Moisẽs

tochasi'ere ña mai cu'ache pa'iche'te masia'jũ chini. Maipi Repau aperumũ chũ'usi'ere cho'ojũ cu'ache cho'osi'e ro'iche peoa'jũ chini jo'kamanesi'kua'mũ Repau. Jã'ajekũna Diopi, "Re'onaa'me ina", chiaũ chini, Repau aperumũ chũ'usi'ere cho'oni, cho'ote'eme pãi.

Jesucristo'te cuasanare ũcuanũkore Diopi repanani cho'okaiũna Repau'te ja'me pa'ire'oche'te kũamũ

²¹ Chura Diopi cho'okaiũna iere masime mai: Dios maire ñani, "Re'onaa'me ina", chiimũ, Repau chũ'ũñe peore cho'omanareta'ni. Aperumũ Diopi kũakũna irumũ pa'ijachere tocha jo'kaasome Moisenaa'me chekũna Dios chũ'o kũasina. Jã'ata'ni chura Dios maire na'a asare'oche kũamũ. Ija'che pa'imũ: ²² Jesucristo'te cuasanare ũcuanũkore Diopi cho'okaiũna maire ja'me pa'ire'omũ Repau'te, re'oja'chechi'a cho'onare pa'ire'ocheja'che, judiõpãina'me judiõ peonare. ²³ Pãi ũcuanũko cu'ache cho'onajejũna mai pa'iche'te ña pojoma'mũ Dios, re'oja'che cho'ocheji karakũna. ²⁴ Jã'ajekũna Dios maini oiũ re'oja'che cho'okasa chini Jesucristoni chũ'ũna mai cu'ache cho'osi'e jũni ro'ikakũna re'oja'chechi'a cho'onare cho'ocheja'che mai cu'ache cho'osi'e jmanakarajẽ'e ro'iche chũ'ũmanejamũ Repau maire. ²⁵ Jesucristo'te Dios raosi'kua'mũ, Repau'te cuasana cu'ache cho'osi'ere chiere rao jũni ro'ikaau chini. Repau chũ'ũñe jachanare ro'iche pa'iana maini oiũ Jesucristoni chũ'usi'kua'mũ Repau'te cuasanani ro'ikaau chini. Jã'aja'ñe ro'ikakũna maire pe'ruche cuhasosi'kua'mũ Repau. Aperumũ pa'isinare pãire oni repana cu'ache cho'osi'e ro'iche chũ'ũmanesi'kuta'ni, peore ũcuarepa cho'o ñosi'kua'mũ Repau. ²⁶ Chura Repau cu'ache cuheche'te pãipi masia'jũ chini repana cu'ache cho'osi'e ro'ia'jũ chini chũ'ũmũ. Cu'ache cho'osi'e ro'iche pa'iana pãire oni Jesucristoji jũni ro'ikaisi'ejekũna Repau'te cuasanare maire ũcuanũkore cu'ache cho'omanesinare cuasacheja'che cuasamũ Dios cu'ache cho'onareta'ni. Jã'ajekũna, "Pãi cu'ache cho'osi'e ro'iche paame", chiisi'kuta'ni maini oni cu'ache cho'onareta'ni cu'ache cho'omanesinare cuasacheja'che cuasakũ ũcuarepa cho'omũ Repau.

²⁷ Jã'ajekũna ija'che i'kacu'amũ maire: "Re'oja'che cho'okũjekũ Dios pa'ichejana saija'mũ chũ'ũ", chiina joreme. Maipi Dios chũ'ũñe'te peore cho'onita'ni, ija'che i'kare'oramũ maire: "Re'oja'che cho'okũjekũ Dios pa'ichejana saija'mũ chũ'ũ", chiire'oramũ. Pãi ũcuanũko peore re'oja'che cho'ovesunajejũna jã'aja'ñe i'kacu'amũ maire. Jã'ata'ni Diopi oiũna Jesucristo'te cuasanachi'a Repau pa'ichejana saijanaa'me mai. Jã'ajekũna ũcuachi'a ija'che i'kacu'amũ maire: "Re'oja'che cho'onajejũ Dios pa'ichejana saijanaa'me chũkũna", chiicu'amũ. ²⁸ Dios maire cu'ache cho'onareta'ni cu'ache cho'omanare cuasacheja'che cuasamũ Repau'te cuasato. Maipi Repau'te cuasama'ñe Repau chũ'ũsi'echi'a cho'oto tĩ'amanera'amũ jã'a. "Re'onaa'me ina; cu'ache cho'osi'e ro'iche peomũ inare", chiimanera'amũ Repau maire. ²⁹ Dios judiõpãichi'a paama'mũ. ũcuachi'a judiõ peonare paamũ. ³⁰ Dios ũcuate'eũ'mũ. Judiõpãi jĩkora'murũ chã'tirũ pa'ica'nirũ chũto tũacojĩnosinapi, Repau'te cuasato cu'ache cho'omanare cuasacheja'che cuasamũ Dios repanare. ũcuachi'a judiõ peona jĩkochã'tirũ chũto tũacojĩmanesinapi, Repau'te cuasato cu'ache cho'omanare cuasacheja'che cuasamũ Dios repanare. ³¹ Jã'aja'ñejekũna, ¿Repau'te

cuasanajeju Diopi chũ'ukuna Moisés tocha jo'kasi'e sējojanaa'ñe mai? ¡Pāañu! ¡Jā'aja'ñe cho'omaneñu! Mai Repau'te cuasana Moisés tocha jo'kasi'e re'oja'che cho'oche chũ'ũñe na'a rua cho'ome.

4

Abraham Diore masi cuasasi'ere kũamũ

¹ Mai aipāiũ'te Abrahamre, ¿je'se cho'oũna pojou Dios? ² Diopi, “Chũ'u chũ'ũñe cho'okujekuna pojomũ chũ'u ikure”, chiito, “Re'oja'che cho'okũ'mũ chũ'u”, chiire'ora'amũ Abrahamre. Jā'ata'ni Dios asaku'te jā'aja'ñe i'kacu'amũ. Asacuhemũ Repau. ³ Ūcuachi'a ija'che kũamũ Dios chũ'o aperũmũ tocha jo'kasi'e:

Abrahampi Dioni cuasakuna re'oja'chechi'a cho'okũ'te cuasacheja'che cuasamũ Dios repau'te, chiiimũ.

⁴ Pāiũ cho'oche cho'okaiũ kuri kooche rupũ ĩsima'ñea'me. Cho'oche cho'osi'e ro'ia'me. ⁵ Jā'ata'ni Dioni cuasaju re'oja'che cho'onare Ūcuajũ repanani, “Re'onajejũna ro'iche peomũ inare”, chiau chini cho'oma'me repana. Cu'ache cho'ojũ Repau'te kuhesinaretani re'oja'che cho'onare cuasacheja'che cuasakũ rupũ cho'okaimũ Dios Repau'te cuasanare. Repana re'oja'che cho'osi'e ro'ima'ñea'me. ⁶ David jā'aja'ñe kuasi'kuamũ. Pāi re'oja'che cho'omanaretani Diopi re'oja'che cho'onare cuasacheja'che cuasakuna pojou pa'iche'te kuasi'kuamũ. ⁷ Iere tocha jo'kaasomũ repau David:

Dios chũ'ũñe'te jachaju pāi cho'osi'e Diopi cuasama'to rua re'omũ repanare.

Ūcuachi'a repana cu'ache cho'osi'ere tũnoto rua re'omũ repanare.

⁸ Repana cu'ache cho'osi'ere ro'ia'ju chini Diopi chũ'ũma'to rua re'omũ repanare.

Jā'aja'ñe tocha jo'kaasomũ repau.

⁹ Judiópāi jĩkora'murũ chã'tirũ pa'ica'nirũ chũto tũacojĩnosinarechi'a re'oma'mũ jā'a. Judío peonare ūcuachi'a cho'okaimũ Dios. “Abrahamre Repauni cuasakuna re'oja'che cho'okũ'te cuasacheja'che cuasamũ Dios”, chiiũ Dios chũ'o aperũmũ tocha jo'kasi'ere cuasakũ tohamũ chũ'u ija'ova. ¹⁰ Abrahamre repau jĩkomu chã'tiro pa'ica'nirũ chũto tũasirũmuchi'a jā'aja'ñe cuasamanesi'kuamũ Dios repau'te. Aperũmũna repau jĩkochã'tirũ chuta'a chũto tũacojĩnomarũmũjẽ'e ūcuaja'che cuasasi'kuamũ Dios repau'te. ¹¹ Abraham chuta'a jĩkochã'tirũ chũto tũacojĩnoma'kũpi Diore cuasarũmũ cu'ache cho'oma'kũre cuasacheja'che cuasaasomũ Dios repau'te. Na'a pa'isirũmũ jĩkomu chã'tiro pa'ica'nirũ chũto tũache'te jo'kaasomũ Dios repau'te, cho'okũ Repau ūcuarepa repau'te paache'te masia'kũ chini. Jā'ajekuna judío peona jĩkochã'tirũ pa'ica'nirũ chũto tũacojĩnomanapi Diore cuasanare ūcuauko aipāiũja'iu'mũ repau. Abrahamre cuasacheja'che cuasamũ Dios repanare, cu'ache cho'omanare cuasacheja'che. ¹² Ūcuachi'a mai judiópāi jĩkochã'tirũ chũto tũacojĩnosina Diore cuasana aipāiũ'mũ Abraham, chuta'a repau jĩkochã'tirũ chũto tũacojĩnomarũmũ Diore cuasacheja'che cuasanajejũna.

Dios Repau'te cuasanare cho'okaija'mũ chiisi'e ūcuarepa cho'okaiche'te kũamũ

¹³ Diopi chũ'ũna na'a pa'isirũmu Abrahamna'me repau jojosiñana Diore cuasana cheja pa'inare ũcuanũko re'oja'che chũ'ũjanaa'me. Dios ija'che i'kama'mu: "Abrahamre chũ'u chũ'usi'e cho'osi'kũjekũna cho'okaija'mu chũ'u", chiima'mu Dios. Jã'ata'ni Abrahampi Repauni cuasakũna repau jojosiñanapi chũ'ũju paapu chini cho'okaija'mu Dios, re'oja'che cho'okũ'te cuasacheja'che cuasaku. ¹⁴ Aperũmu Repau chũ'u jo'kasi'e cho'onare Diopi pãi chũ'ũne jo'karu Repau'te cuasana peoche cuasara'ame. Jã'aja'ñe peoche cuasato Dios cho'oja'mu chiisi'e jorechũ'o pa'ira'amũ. ¹⁵ Dios Repau chũ'u jo'kasi'ere pãipi jachajũna pe'rukũ cu'ache cho'osi'e ro'iche chũ'ũmu. Pãire Repau chũ'usi'e jo'kamanesi'e pa'ito jachana peora'ame.

¹⁶ Aperũmu Dios, "Chũ're cuasanarechi'a re'oja'che pa'iche rupũ ĩsija'mu chũ'u", chiniasomu. Repau i'kasi'e jorema'ñe rupũ ĩsikũ'mu Dios, ũcuanũko maipi Abraham jojosiñanapi repau Diore cuasacheja'che cuasanapi judiõpãina'me judiõ peona re'oja'che paapu chini. Mai ũcuanũko aipãija'ũ'mu Abraham, Diore cuasana judiõpãina'me judiõ peona. ¹⁷ Ie Diopi i'kakũna asaju tochaasome pãi: Abraham, mũ'u jojosiña rũa jainũko pa'iju si'avãjũpãi pa'ijanaa'me, chiniasomu Dios Abrahamre. Repau'te cuasakũjekũ Abraham Diopi ñato mai aipãiu'mu. Repau Dios si'ache cho'omasikũ'mu. Jũnisosinare vasomu paapu chini. Ũcuachi'a pãi chuta'a peorũmu, "Paapu", chikũna pa'ime chura.

¹⁸ Dios repau'te Abrahamre ija'che i'kaasomu: "Mũ'u jojosiña rũa jainũko pa'iju si'avãjũpãi pa'ijanaa'me", chiniasomu Dios, chuta'a chũi peokũni. Dios i'kasi'e cuasavesacheta'ni cuasasi'kũjekũna chura repau jojosiña si'avãjũpãi pa'ime. ¹⁹⁻²⁰ Cienrepaũsurũmu pa'ikũji rũa aiva'ũta'ni ũcuachi'a repau rũjo Sara aiva'ojekona chũi paacu'ache masikũta'ni ũcua Dios chũ'o jachamaneasomu. "Dios peore masikũ'mu", chũiũ cuasaasomu repau. Dios i'kasi'ere jachamaneũna chũi paacu'asinařeta'ni Diopi cho'okaiũna chũi paare'oasomu repanare. ²¹ Jachama'ñe, "Dios Repau cho'ora chiiche cho'omasikũ cho'omu", chiniasomu repau. ²² Jã'aja'ñe Abrahampi Dioni cuasakũna, "Repau'te re'oja'chechi'a cho'okũ'te cuasacheja'che cuasamu Dios". ²³ Abrahamre cuasachechi'a tochaakũ chini chũ'ũmanesi'kũamũ Dios Moiserẽ. ²⁴ Ũcuachi'a maire cuasache kũakũ tochasi'kũamũ. Maire Paakũ'te Jesucristo'te jũniso tãcojũnosi'kũre vasosi'kũre Diore cuasanare ũcuachi'a re'oja'che cho'onare cuasacheja'che cuasamu Repau maire. ²⁵ Jesucristo mai cu'ache cho'oche'te ro'ikasa chini jũniso tãcojũnosi'kũ jo'e vajũraniasomu, Diopi maini cu'ache cho'omanare cuasacheja'che cuasakũna.

5

Diona'me re'oja'che pa'iche'te kũamu

¹ Jã'ajekũna maire Jesucristo'te cuasanare Diopi re'oja'chechi'a cho'onare cuasacheja'che cuasakũna Ũcuauña'me re'oja'che pa'ime mai. Jesucristoji paakũna pe'ruma'mu Repau maire. ² Jesucristoji maire jũni ro'ikakũna pojoku Repau'te cuasanare Dios maire re'onare cho'osi'kũamũ. Cho'okakũna Repau'te re'oja'che ja'me pa'ime mai chura. Ũcuachi'a mai Dios pa'icheja'che re'oja'che pa'ijachere cuasaju pojõju cha'ame mai. ³ Ũcuachi'a maini cu'ache ti'ñeto

pojojũ pa'ime mai, maipi Repau'te cuasache'te na'a rua che'chejũ. Pa'ivesache pa'itojẽ'e ũhasoma'ñe Repau'te ũcua cuasani na'a rua koka paaju re'oja'che pa'iche na'a rua che'cheme mai. ⁴ Jã'aja'ñe pa'ivesache pa'itojẽ'e ũhasoma'ñe Repau'te ũcua cuasani rekoñoã na'a re'ojarekoñoã paajanaa'me mai. Maipi re'ojarekoñoã paani maire Dios re'oja'che cho'okaijachere pojojũ cha'ajanaa'me mai. ⁵ Dios maire re'oja'che cho'okaijache ũcuarepaa'me. Maini cuasaku Repau Rekocho'te mai rekoñoãna raosi'kuu'mũ, maipi Repau maire cuasache'te masia'jũ chini.

⁶ Ūcuachi'a mai iere masijũ Dios maire cuasache masime: Mai chuta'a re'oja'che cho'ovesujũ Diore cuherũmũ, Repau chiisirũmũ tĩ'aũna jũni ro'ikaniasomũ Jesucristo maire. ⁷ Pãiu'te, ũcuarepa cho'oku'teta'ni, "Ikupi vajũũ paau; chũ'upi chuenisora", chiima'me pãi. Chekurũmũ rua te'eñoã pãi chekunani rua re'onajejũna oni chuenisocosome, vajũna paapũ chini. ⁸ Jã'ata'ni Dios maire na'a rua oimũ. Repau maire oiche ija'che cho'o ñosi'kuu'mũ Dios: Mai chuta'a cu'ache cho'orũmũ Jesucristo mai cu'ache cho'oche'te jũni ro'ikaau chini chũ'usi'kuu'mũ.

⁹ Jesucristo chie rao jũni ro'ikaisi'ejekũna maire re'oja'che cho'onare cuasacheja'che cuasamũ Dios. Jã'are masijũ ũcuachi'a Repau maire na'a rua re'oja'che cho'okaijachere masime mai ie: Pãi repana cu'ache cho'osi'e ro'ijũ paapũ chini Repau chũ'urũmũ, Jesucristo cho'okaisi'ejekũna ũcuarepa cho'oku maini oiu vati toa sani uuche'te ũsekaija'mũ. ¹⁰ Aperũmũ Diore mai cuherũmũ Repau Mamakũji maini jũni ro'ikaau chini raouna Diona'me re'oja'che pa'ime mai chura. Jesucristo vajũrani pa'iu maire si'arũmũ re'oja'che cho'okaiũna jmamakarujẽ'e pe'rumau cu'ache cho'omaneja'mũ maire Dios, Repau'te ja'me pa'inajejũna. ¹¹ Ūcuachi'a Jesucristo cho'okaiũna, Dioni cuasaju rua pojome mai. Maire Paaku Jesucristo jũni ro'ikaisi'ejekũna, Diona'me re'oja'che pa'inaa'me mai.

Adán cu'ache cho'okaisi'ena'me Jesucristo re'oja'che cho'okaisi'ere kuamũ

¹² Ija'chea'me: Chareparo pa'isi'ku Adán cu'ache cho'osi'kujekũ jũnisosi'kuu'mũ. Cu'ache cho'osi'e ro'ia'me jũ'iñe. Jã'ajekũna mai aipãiu Adán jojosinajejũ cu'ache cho'ojũ ũcuauũko jũnisonachi'aa'me mai. ¹³ Adán pa'irũmũpi vua pãi cu'ache cho'ojũ paniasome, Dios chuta'a Moiserẽ pãipi cho'oa'jũ chini chũ'ũmarũmũ. Jã'ata'ni reparũmũ cu'ache cho'onareta'ni Moisés chũ'usi'e jachasi'e cuasamaneasomũ Dios, chuta'a asamanajejũna. ¹⁴ Jã'ata'ni Adán jojosina ũcuauũko Dios chũ'ũñe Moisés chuta'a asamarũmũ pa'isina Adán Dios chũ'usi'e jachasi'ejache jachamanesinata'ni jũnisoasome. Repau Adán pãi ũcuauũkore cu'ache cho'okaniasomũ. Na'a cho'je raisi'kupi Jesucristo pãi ũcuauũkore re'oja'che cho'okaniasomũ.

¹⁵ Adanna'me Jesucristo pãi ũcuauũkore cho'okaniasome. Jã'ata'ni ũcuaja'che cho'omaneasome. Adán Dios chũ'usi'ere jachaku cu'ache cho'oasomũ. Te'eũ Repau'ni jachaũna pãi ũcuauũko jũnisome. Jã'ata'ni Repau Dios maire oiu chũ'ũasomũ, Jesucristo te'eũji pãi ũcuauũko cu'ache cho'oche karama'ñe jũni ro'ikaau chini. Ro'ikaicojñosinajejũna maire si'arũmũ cho'okaimũ Dios, maipi re'oja'che paapũ chini. ¹⁶ Adanna'me Dios ũcuate'e

cho'okaimaneasome. Te'eu Adán Dios chũ'usi'ere te'echo jachauna pãi ũcuanuko cu'ache cho'osi'e ro'ia'ju chini chũ'ujamũ Dios. Pãi ũcuanuko Repau chũ'uñe ruarepañoã jachasinareta'ni maire oiũ rupũ cho'okaniasomũ Dios, Jesucristoji jũni ro'ikakũna, "Chũ'upi ñato re'onajejũna cu'ache ro'iche peomũ inare", chisa chini. ¹⁷ Te'eu Adán Repau chũ'usi'ere jachauna pãi ũcuanuko jũnisonaa'me. Jã'ata'ni Jesucristo Te'euji maire jũni ro'ikakũna Dios maini oiũ re'oja'che cho'onare cuasacheja'che cuasamũ. Ũcuachi'a re'oja'che pa'iche Dios rupũ ïsiche koonapi re'oja'che pa'ijũ Jesucristo pãi ũcuanukore chũ'urũmũ Repau'te ja'me chũ'ujanaa'me mai.

¹⁸ Jã'ajekũna te'euji Dios chũ'usi'ere te'echo jachauna si'avãjũpãi repaña cu'ache cho'osi'e ro'iche paame. Ũcuaja'che Te'euji te'echo re'oja'che cho'okakũna si'avãjũpãire Repau'te cuasanare Diona'me si'arũmũ re'oja'che pa'ire'omũ, Diopi repañani cu'ache cho'omanare cuasacheja'che cuasakũna. ¹⁹ Te'eu Adán Dios chũ'usi'ere jachauna pãi ũcuanuko cu'ache pa'inaa'me Diopi ñato. Ũcuaja'che Jesucristoji te'eu Dios chũ'usi'ere cho'ouña pãi jainuko re'oja'che pa'ime Diopi ñato.

²⁰ Dios re'oja'che chũ'uasomũ pãipi Repau chũ'usi'ere jachajũ cu'ache cho'onapi ũcuana jachache'te masia'ju chini. Jã'ata'ni Repau chũ'usi'e jachajũ si'arũmũ na'a rũa cu'ache cho'onareta'ni ũcuanani oiũ na'a rũa re'oja'che cho'okaisi'kũa'mũ Dios. ²¹ Pãi ũcuanuko cu'ache pa'ijũ jũnisome. Jã'ajekũna maini oiũ jũni ro'ikaũũ chini Maire Paakũ Jesucristo'te raosi'kũa'mũ. Re'oja'che cho'onare cuasacheja'che cuasakũ mai jũnisosirũmũ Repau pa'ichejana saja'mũ maire, si'arũmũ ja'me paapũ chini.

6

Jesucristo'te jovosinajejũ cu'ache cho'oma'ñe re'oja'che pa'imasiche'te kũamũ

¹ Pãi chekũna ija'che i'kacosome: "Jã'aja'ñe pa'ito cuhama'ñe ũcu cu'ache cho'oñũ mai, Diopi maini oiũ na'a re'oja'che cho'okaũũ", chiicosome. ² ¡Jã'aja'ñe cuasache rũa cu'amũ! ¡Jã'aja'ñe pa'imaneñũ! Cu'ache cho'oche ũhasosinaa'me mai. Chura Diopi cho'okaiũna cu'ache cho'oma'ñe pa'ire'omũ maire. Re'oja'che pa'imasinata'ni, ¿jo'e cu'ache cho'ojũ pa'ijanaa'ñe mai? ³ Ie masime mũsanukona: Aperũmũ pa'isi'e jo'kaso Jesucristoni, "Chũ'ure paajũ'ũ", chini Ũcuauñi jovo, Ũcuauña'me jũ'isinaja'ñe pa'ijũ okoro'vecojñosinaa'me mai. ⁴ Maire Jesure jovosinare Ũcuauji jũni ro'ikakũna mai rekoñoã cu'ache cho'ouache sējokaisi'kũa'mũ Dios, Jesure jũnisouña tãsi'eja'che. Okoro'vecojñosinajejũ jũniso tãcojño jo'e vajũraisinaja'ñe pa'ime mai. Ũcuachi'a Dios peore Masiũjekũ Jesure jũnisi'kũre vasosi'eja'che mai rekoñoã re'ojarekoñoã care'vakaisi'kũa'mũ, maipi mama pa'ijũ re'oja'che paapũ chini.

⁵ Maipi Jesucristoni jovo mai aperũmũ pa'isi'e jo'kasosinaa'me. Jã'aja'ñe cho'osinajejũ Ũcuauña'me jũnisosinaja'ñe pa'ime mai. Repau jũniso tãcojñosi'kũpi jo'e vajũrakũna mai rekoñoã care'vasirekoñoãre paajũ jũni vajũraisinaja'ñe mama pa'ime mai. ⁶ Ie ũcuachi'a masime mai: Jesucristo maire jũni ro'ikaisi'kũjekũ Ũcuauña'me jũ'isinaja'ñe pa'ijũna maire vati paasinare tũasi'kũa'mũ,

maipi cu'ache cho'oma'ñe paapu chini. Jesucristoji jā'aja'ñe cho'ouna cu'achechi'a cho'omasisina chura re'oja'che pa'imasime mai. ⁷ Pāi chekunare paaju chū'una repana koo paacojñonapi jūnisoru jo'e paacu'amū. Ūcuaja'che maipi Jesucristona'me jū'isinaja'ñe pa'ijūna vatipi maini ūcuamakaru paana chura Diopi cho'okaiuna re'oja'che pa'imasiju cu'ache cho'omanaa'me mai.

⁸ Mai Jesucristona'me jū'isinaja'ñe pa'ijū iere masime: Repauji vajūjekuna Ūcuana'me si'arumu re'oja'che pa'ijanaa'me mai. ⁹ Ūcuachi'a iere masime mai: Jūni vajūraisi'kujeku jo'e jū'imaneja'mū Repau. Jūnisoche jo'e peomu Repau'te. ¹⁰ Pāi cu'are peore jūni ro'ikaisi'kujekuna jo'e jū'iñe peomu Repau'te. Jūni vajūrani pa'iu Dioni re'oja'che cho'okaiū pa'imū Repau. ¹¹ Ija'che cuasajū'u musanukona: Jesucristo cho'okaisi'jekuna jūnisosina pa'icheja'che pa'ijū cu'ache cho'oma'ñe pa'inaa'me musanukona. Ūcuachi'a musanukona Jesucristo jūni vajūrani pa'iu Diore re'oja'che cho'okaicheja'che vajūraisinaja'ñe pa'ijū Diore re'oja'che cho'okaiju pa'ime.

¹² Icheja chejachi'a pa'ire'oca'nivūāre paajūna maire te'eñoā chuta'a cu'ache cho'ouamu. Jā'ajekuna musanukonare, Diore re'oja'che cho'okaiju pa'inare cu'ache cho'ouatojē'e cho'omairo pa'ijū'u, chiimu chū'u. Cu'ache cho'ona re'oja'che cho'ovesuju repanare uachechi'a cho'omasinaa'me. ¹³ Musanukonapi cu'ache cho'omaneñu chini peore meñe ūsejū'u, cu'ache cuasaju cho'ouache peore. Musanukona ca'nivūāna'me rekoñoā Dioni isijū'u, Repauji cho'okaiuna re'oja'che pañu chini. Jmakarujē'e cu'ache cho'omairo pa'ijū jūni vajūraisina pa'icheja'che mama pa'ijū Dioni re'oja'che cho'okaiju pa'ijū'u. ¹⁴ Dios musanukonare re'oja'che cho'okaimū, re'oja'chere cho'omasiju cu'ache cho'oma'ñe paapu chini. Aperumu musanukona Dios pa'ichejana sañu chini Repau chū'u jo'kasi'e rua cho'ojū pa'isinaa'me. Jā'ata'ni chura jā'aja'ñe cho'ochē chū'uma'ñe, rupū musanukonare oiū cho'okani cu'ache cho'osi'e jo'e cuasamaneja'mū Repau.

Re'oja'che cho'omasiche'te kuumu

¹⁵ Jā'aja'ñe pa'ito, Diopi maini oiū mai cu'ache cho'ochē'te jo'e cuasamauna Repau aperumu chū'u jo'kasi'e cho'omanata'ni, ¿cu'ache cho'ojanaa'ñe mai? ¡Pāañu! ¡Cu'ache cho'omaneñu mai! ¹⁶ Ie masime musanukona: Musanukonare ja'me pa'ikūji chekuni, “Chū'are paajū'u; mū'u chiichechi'a cho'okasa”, chini repau'te paaku chū'ūnechi'a cho'oku pa'ija'mū repau. Jā'ata'ni jā'aja'ñe i'kato repau'te cho'ouache cho'ocu'aja'mū. Diore jā'aja'ñe i'kanata'ni re'oja'che pa'ime, “Chū'are paajū'u; mū'u chiichechi'a cho'okasa”, china. Ūcuaja'che musanukonapi cu'ache'te cho'ojū re'oja'che cho'ochē cavesusoru re'oja'che cho'ouanareta'ni cho'ocu'aja'mū, musanukonare vatipi paakuna. Jā'aja'ñe cho'onare cuheku sējomū Dios. Aperumu musanukona Dios pa'ichejana sañu chini Repau chū'u jo'kasi'e rua cho'ojū pa'isinaa'me. Jā'ata'ni chura jā'aja'ñe cho'ochē chū'uma'ñe rupū musanukonani oiū re'oja'che cho'okani cu'ache cho'osi'e jo'e cuasamaneja'mū Repau. ¹⁷ Iere cuasaku Diore, “Re'orepamu”, chiimu chū'u. Aperumu musanukonare vatipi paasi'kuamū. Jā'ata'ni musanukonare pāipi Dios chū'o re'oja'chere che'chojūna asa chēa pojōju Diopi cho'okaiuna peore cho'ojū pa'inaa'me. ¹⁸ Diopi

cho'okaiuna vati musanukonare paasi'kupí teana jñu'isi'kua'mu. Chura musanukona Dios neenajeju Repau chiichechi'a cho'oñu chiime. ¹⁹ Te asamasire'оче kuamu chu'u musanukonare na'a rua asa masia'ju chini. Aperumu musanukona cu'ache cuasaju cu'achechi'a cho'ojü si'arumu na'a rua cu'ache cho'ojü pa'isinaa'me. Chura re'oja'chechi'a cho'oñu chini musanukona ca'nivuaña'me rekoñoã Dioni isijũ'u, Repauji cho'okaiuna re'oja'che cuasaju si'arumu na'a re'oja'che cho'ojü pañu chini.

²⁰ Musanukonare vati paarumu re'oja'che cho'очеjẽ'e cuasamanesinaa'me. ²¹ Aperumu musanukonare uachechi'a cho'ojü pa'isinaa'me, "Jã'aja'ñe cho'oni'te pojojanaa'me mai", chini cuasaju. Jã'ata'ni musanukona chura reparumu cho'osi'ere cuasani vajuchuju pojoma'me. Aperumu musanukona cho'osi'ejache cho'onare cuheku sějomu Dios. ²² Jã'ata'ni chura Jesucristo cho'okaisi'ejekuna Dios neenajeju vatipi jñukuna si'arumu na'a rua re'oja'che cho'ojü Diona'me si'arumu re'oja'che pa'ijanaa'me musanukona. ²³ Maire cu'ache cho'onare cuheku sějomu Dios, mai cu'ache cho'osi'e ro'i. Jã'ata'ni Maire Paaku'te Jesucristo'te jovosinare Diopi rupü cho'okaiuna Ũcuauña'me si'arumu re'oja'che pa'ijanaa'me mai.

7

Dios aperumu chũ'u jo'kasi'ere Jesucristo'te jovosinapi cho'oma'to ro'iche peomu

¹ Asarepajũ'u, chu'u majapãi. Dios chũ'usi'e masime musanukona. Ũcuaja'che masime ie: Pãi vajuna cheja pa'irumuna, Dios chũ'usi'ere cho'oma'to cu'amu. Jũ'isirumu cho'oma'ñea'me jã'a. ² Ija'chea'me. Ija'che kuamu Dios chũ'uñe: Romio umuu'te vejani repau jñisorumujatũ'ka umu pa'imo. Repau jñisoruta'ni umu peoo'mo. Te'eo pa'imo repao. ³ Repao ũju jñisosirumuna chekuni umuu'te vejani Diopi ñato cu'ache cho'oma'mo. Jã'aja'ñe cho'oni Dios chũ'uñe jachama'mo repao. Jã'ata'ni ũju chuta'a vajuu pa'itona chekuni umuu'te pani Diopi ñato cu'ache cho'omo repao.

⁴ Jã'aja'ñe pa'imü maire. Diopi chũ'uuna Moisés tocha jo'kasi'e ũjaja'ñe pa'isi'kua'mu maire. Jã'ata'ni Jesucristo'te jovosinajeju Ũcuauña'me jũ'isinaja'ñe pa'ime mai. Jñisosinaja'ñe pa'ijuna Moisés tocha jo'kasi'e mai ũjaja'ñe pa'ima'mu chura. Jã'ajekuna aperumu Repau chũ'uuna tochasi'e peore cho'oma'to ro'iche peomu. Jesucristo jñi vajuraisi'kupí paamu maire, Dioni si'arumu na'a rua re'oja'che cho'okaiju paaru chini. ⁵ Aperumu mai cu'arekoñoãre paaju cu'ache cho'ouakuna cu'achechi'a cho'osinaa'me. Jã'ajekuna Dios cho'omanejũ'u chiisi'eta'ni asasinajeju ũcuare cho'ouakuna cho'osinaa'me mai. Si'arumu na'a rua cu'ache cho'ojü pa'isinaa'me. Jã'aja'ñe cho'ojü vati toana saira'asinaa'me mai. ⁶ Aperumu Diopi chũ'uuna Moisés tocha jo'kasi'e peore cho'omanerena rua cu'asi'kua'mu maire. Jã'ata'ni chura Jesucristoni cuasaju jovosinajeju Ũcuauña'me jũ'isinaja'ñe pa'ijü Repauji chũ'uuna Moisés aperumu tocha jo'kasi'e peore cho'omanareta'ni maini oiü re'oja'che cho'okaimu Repau. Chura Jesucristo cheã paanajeju, Dios Rekochoji cho'okaiuna mamarekoñoãre paaju cho'оче cho'okaime mai Repau'te.

Jesucristo'te cuasanata'ni ũcua rekoñoã cu'ache paache'te kãmũ

7 Jã'aja'ñe pa'ito, ¿Diopi chũ'ũna Moisés tocha jo'kasi'e cu'aku? ¡Cu'ama'mũ! Jã'aja'ñe i'kama'kua'mũ chũ'ũ. Moisés tocha jo'kasi'ere peoni chũ'ũ rekocho cu'ache pa'iche vesura'amũ chũ'ũ. Jã'are ñaku che'chesi'kua'mũ chũ'ũ. Ija'chea'me: Moisés tocha jo'kasi'epi, “Chekuna neemajñaruãre tua paauache ñamanejũ'ũ”, chiima'to chũ'ũre tua paauache vesura'asi'kua'mũ chũ'ũ. 8 Chũ'ũre, cu'ache cho'oneekujekuna, “Jã'are cho'omanejũ'ũ”, chiito na'a rua cho'ũasi'kua'mũ. Chekuna neemajñaruã ũcuauamajñaruã paauasi'kua'mũ chũ'ũre. Chũ'ũmanesi'e pa'ito jachamanera'asi'kua'mũ. 9-10 Aperũmũ Dios chũ'ũsi'e chũ'ũ vesurũmũ, “Re'oku'mũ chũ'ũ”, chini pojoku cuasasi'kua'mũ. Jã'ata'ni Dios chũ'ũsi'e che'chesirũmũ masikũta'ni cho'ocuhekũ jachasi'kua'mũ chũ'ũ. Jã'arũmũpi jachakuna cuhekũ sējosi'kua'mũ Dios chũ'ũre. Dios maire jã'aja'ñe cho'oma'ñe paaru chini chũ'ũsi'kua'mũ, maipi Ũcuauana'me re'oja'che paaru chini. Jã'ata'ni chũ'ũpi Repau chũ'ũsi'ere asa jachakuna cuhekũ sējosi'kua'mũ chũ'ũre. 11 Dios chũ'ũ jo'kasi'ere asani, cu'arekocho'te paaku rũhiñe cuasamaũ ija'che cuasasi'kua'mũ chũ'ũ, vatipi jorekuna: “Dios chũ'ũsi'e cho'oma'to ũcua re'oja'mũ chũ'ũre”, chini Repau chũ'ũsi'e jachasi'kua'mũ chũ'ũ. Jachakuna Dios chũ'ũre cuhekũ sējosi'kua'mũ.

12 Dios chũ'ũ jo'kasi'e cu'ama'mũ. Rua re'omũ. Re'oja'chere che'chomũ. 13 Jã'aja'ñe pa'ito, Dios chũ'ũni cuhekũ sējoñe'te kũaku, ¿Repau aperũmũ chũ'ũ jo'kasi'e chũ'ũre cu'ache cho'oku? ¡Pãamũ! ¡Jã'aja'ñe i'kama'kua'mũ chũ'ũ! Ija'chea'me: Chũ'ũ cu'achechi'a cho'omasiche'te chũ'ũpi masia'ku chini re'oja'che chũ'ũsi'kua'mũ Dios. Cu'ache cho'oku chũ'ũ rekocho cu'ache pa'iche masicuhamũ chũ'ũ, Dios chũ'ũsi'e re'oja'chere asani.

14 Iere masime mai: Moisés tocha jo'kasi'e Dios Rekochoji chũ'ũsi'ea'me, maipi Repau chiiche re'oja'che cho'ojũ paaru chini. Chũ'ũta'ni chũ'ũre cho'ũache'te cho'oku vati chũ'ũñe cho'oku'mũ. 15 Vesumũ chũ'ũ cho'uche. Chũ'ũre cho'ũache re'oja'che cho'oma'kua'mũ. Chũ'ũ cho'ocuhecheta'ni cu'ache cho'oku'mũ. 16 Chũ'ũ cu'ache cho'uche'te cuhekũjekũ iere masimũ chũ'ũ: Moisés tocha jo'kasi'e jã'aja'ñe cho'uche'te ũsechejekũ rua re'oja'imũ. Ũcuarepare chũ'ũmũ. 17 Chũ'ũ cu'ache cho'uche chũ'ũre cho'ũachema'mũ. Cu'ache cho'ocuhemũ chũ'ũ. Jã'ata'ni chũ'ũ rekocho chuta'a cu'ache pa'iu chũ'ũni cu'ache cuasokuna jã'aja'ñe cho'omũ chũ'ũ. 18 Iere masimũ chũ'ũ: Chũ'ũchi'a te'eu pani jmamakaruñe'e re'oja'che pa'ima'mũ, chuta'a chũ'ũ rekocho cu'ache paaku. Rua re'oja'che cho'ora chiikũ'teta'ni cho'ocu'amũ chũ'ũre. 19 Re'oja'che cho'ora chinijẽ'e cho'oma'mũ chũ'ũ. Cu'ache cho'omanera chini ũcua cho'omũ chũ'ũ. 20 Chũ'ũpi cu'ache cho'uche'te cuheto chũ'ũre cho'ũama'ñea'me. Chũ'ũ rekocho chuta'a cu'ache pa'iu chũ'ũni cu'ache cuasokuna jã'aja'ñe cho'omũ chũ'ũ.

21 Si'arũmũ ija'che pa'ikũ'mũ chũ'ũ: Re'oja'che cho'ora chiikũta'ni ũcua cu'ache cho'oku'mũ chũ'ũ. 22 Diopi chũ'ũna Moisés tocha jo'kasi'ere chũ'ũ rekochoji rua chiũ cho'ora chiimũ chũ'ũ. 23 Jã'ata'ni chũ'ũ rekocho chuta'a cu'ache pa'iu jachakũ cu'ache cho'omũ

chũ'ũ. Si'arũmũ chũ'ũ rekocho cu'ana'me rũa cavamũ. Cu'api caje-janisouna re'oja'che cho'ocu'amũ chũ'ũre. ²⁴ ¡Rũa cu'amũ chũ'ũva'ũre! Cu'achi'a cho'okũjekũna Dios chũ'ũre cuheku sũjoja'mũ. ¿Neepi chũ'ũre cho'okaijanaa'ũe? Rũa oimũ chũ'ũ. ²⁵ ¡Jã'ata'ni cho'okaikũ pa'imũ! Diopi chũ'ũũna Maire Paakũ Jesucristoji cho'okaimũ chũ'ũre. Jã'ajekũna rũa pojokũ Diore, "Re'orepamũ", chiiũ pa'imũ chũ'ũ.

Chũ'ũ i'kasi'e ija'chea'me: Chũ'ũ rekocho Dios chũ'ũũe peore cho'ora chiiũ chũ'ũ. Jã'ata'ni Diopi cho'okaima'to chũ'ũ rekocho chuta'a cu'ache pa'ũna cho'ocu'aja'mũ chũ'ũre.

8

Dios Rekochoji cho'okaiũna re'oja'che pa'iche'te i'kamũ

¹ Jã'ajekũna chura Jesucristo chẽa paanare Diopi, "Re'onaa'me ina", chiiũna, cu'ache cho'osi'e ro'iche peomũ. ² Aperũmũ chũ'ũre cu'achechi'a cho'omasikũna cuheku sũjosi'kua'mũ Dios. Churata'ni Jesucristo cho'okaisi'ejekũna Ũcuaũni cuasakũ jovũna Dios Rekochoji cho'okaiũna Ũcuaũna'me re'oja'che ja'me pa'imũ chũ'ũ. ³ Dios maire re'oja'chere chũ'ũsi'kua'mũ, maipi re'oja'che cho'ojũ Ũcuaũna'me paapũ chini. Jã'ata'ni maire re'oja'che cho'ocu'asi'kua'mũ, vatipi maini paakũna. Jã'aja'ũe pa'inani Dios Repaũ Mamakũ'te raosi'kua'mũ, mai cu'ache cho'onaja'ũta'ni jmakarũjẽ'e cu'ache cho'oma'ũe pa'ũ mai cu'are jũni ro'ikaaũ chini. Diopi chũ'ũũna mai cu'are Jesupi jũni ro'ikakũna maire pe'ruce cuhasosi'kua'mũ Dios. Jã'ajekũna chura maire Repaũ'te ja'me re'oja'che pa'ire'omũ. ⁴ Jã'aja'ũe Dios maire cho'okaisi'kua'mũ, mai te'ena me'ũe cu'ache cuasajũ cho'oche'te cho'oma'ũe pa'ijũ, Ũcuaũ Rekochoji cho'okaiũna Repaũ chũ'ũũe'te cho'ojũ paapũ chini.

⁵ Pãi repaña rekoũoã cu'ache cuasachechi'a cho'ona repañare uachechi'a cuasajũ cho'ome. Pãi Dios Rekocho chũ'ũũe'te cuasajũ cho'onata'ni Dios chiiche'te cuasajũ cho'ome. ⁶ Pãi repaña rekoũoã te'ena cu'ache cuasajũ cho'onare cuheku sũjomũ Dios. Dios Rekocho chiiche cuasajũ cho'onata'ni Repaũna'me si'arũmũ re'oja'che pa'ijanaa'me. ⁷ Repañare cu'ache cho'ũachechi'a cuasana Dioni cuhejũ Repaũ chũ'ũũe cho'oma'me. Chekurũmũ Repaũ chũ'ũũe cho'oũũ chiitojẽ'e ũcua cho'ocu'ara'amũ repañare. ⁸ Pãi repaña rekoũoã cu'ache cuasachechi'a cho'ona repañare uachechi'a cho'ojũ Diore pojovesũme. Jã'ajekũna repañare pojoma'mũ Dios.

⁹ Mũsanũkonata'ni, Jesucristo chẽa paanajejũ Dios Rekocho'te paajũ Repaũ chiiche'te cuasajũ mũsanũkona cu'ache cuasache cho'oma'me. Pãi Dios Rekocho peonata'ni Jesús neenama'me. ¹⁰ Mũsanũkonare cu'ache cho'ojũna cuheku sũjosi'kua'mũ Dios. Jã'ata'ni Jesucristo'te jovosinajejũ Ũcuaũna'me jũ'ĩsinaja'ũe pa'ijũna Diopi mũsanũkonani cu'ache cho'omanare cuasacheja'che cuasakũna Ũcuaũna'me re'oja'che pa'ire'omũ mũsanũkonare chura. ¹¹ Ũcuachi'a Jesure jũniso tãcojũnosi'kũre Vasosi'kũ Dios Rekochoji ja'me pa'ũ cho'okaija'mũ mũsanũkonare, jũnisosirũmũ vajũrani mamaca'nivũũe koo paaa'jũ chini.

¹² Asarepajũ'ũ, chũ'ũ majapãijana. Dios Rekochoji ja'me pa'imũ maire. Jã'ajekũna maire cho'ũache cu'ache cho'ojũ pa'imaneũũ mai.

¹³ M̄sanukonare ɰachechi'a cuasaju cho'ojɰ pa'ito cuhekɰ s̄ejoja'mɰ Dios. J̄a'ata'ni Dios Rekochoji cho'okaiɰna m̄sanukonare cu'ache cho'ɰache'te jo'kasoni Diona'me si'arɰmɰ re'oja'che pa'ijanaa'me m̄sanukona.

¹⁴ Dios Rekocho ch̄ũñe cho'ona ũcuanuko Dios ch̄iia'me. ¹⁵ M̄sanukona Jesucristo'te jovorɰmɰ Dios Repau Rekocho'te ĩsisi'ku'a'mɰ, m̄sanukonapi, "Repau ch̄iia'me mai", chiijɰ masia'ju chini. Aperɰmɰ cu'achechi'a cho'omasisinaa'me m̄sanukona. Churata'ni Repau ch̄iijeju re'oja'che pa'imasime. J̄a'are masijɰ vajuchɰma'me m̄sanukona, cu'ache cho'osi'e ro'imanejanajeju. Repau Rekochoji cho'okaiɰna, Repau ch̄iijeju, "Ja'ku", chiime m̄sanukona Repau'te. ¹⁶ Repau Rekochoji mai rekoñoana kuakuna, "Dios ch̄iia'me mai", chiime. ¹⁷ Repau ch̄iijejuɰna Dios rɰa re'oja'che ĩsija'mɰ maire, mai a'chɰre Jesucristo'te ĩsisi'eja'che. Icheja cheja pa'irɰmɰ Dios ch̄iijeju mai a'chɰ Jesucristo cu'ache cho'ocojñosi'eja'che cho'ocojñome mai. Na'a pa'isirɰmɰta'ni Repau pa'ichejana sani Repau pa'icheja'che re'oja'che pa'ijanaa'me mai.

Dios maire si'ache re'oja'che ĩsijachere kuamɰ

¹⁸ Chura sɰmava'na pa'ime mai cu'ache cho'onajeju. Na'a pa'isirɰmɰta'ni Dios maire chekuna ñaju'te re'oja'chechi'a pa'inare cho'ojamɰ. Re'oja'che pa'ijuna Dios maire rɰa pojoja'mɰ. J̄a'ajekuna irɰmɰ pa'iche cuasama'ne na'a pa'isirɰmɰ pa'ijachere cuasaku pojomɰ chɰɰ. ¹⁹ "Reparɰmɰ na'mi t̄'aa'ku", chiijɰ cha'ame ũcuanuko Dios cho'osina, Repau ch̄i ĩsijachere masiɰu chini. ²⁰ P̄iipi cu'ache cho'orena Dios ch̄ũ'usi'e cu'ache si'ache pa'imɰ chura. Peore si'asochē pa'imɰ. Jũ'iñe pa'imɰ. Ñañañe pa'imɰ. Rupɰ pa'ima'mɰ j̄a'a; Dios ch̄ũ'usi'ea'me, p̄i cu'ache cho'osi'e ro'i. Repau chiisirɰmɰjatɰ'ka j̄a'aja'ne pa'ija'mɰ icheja cheja. ²¹ J̄a'ata'ni na'a pa'isirɰmɰna Repau ch̄ũ'usi'e cu'ache peore s̄ejoja'mɰ Dios. Si'asochē peoja'mɰ. Jũ'iñe peoja'mɰ. Ñañañe peoja'mɰ. Re'oja'chechi'a pa'ija'mɰ. Dios Repau ch̄i re'oja'chechi'a pa'inare cho'orɰmɰna Repau cho'osi'e peore si'ache re'oja'che care'vasoja'mɰ. ²² Dios ch̄ũ'usi'e cu'a peore irɰmɰjatɰ'ka ũcua cu'amɰ, romio'te ch̄i j̄ñaapi'rako'te asicheja'che. J̄a'are masime mai. ²³ ũcuachi'a mai rekoñoare Dios Rekochoji apecare'vakuna reparɰmɰpi na'mi t̄'aa'ku chini cha'ame mai, chuta'a cu'ache pa'ijɰ oijɰ. Reparɰmɰ Dios maire Repau ch̄i re'oja'chechi'a pa'inare cho'ojamɰ. ²⁴⁻²⁵ Maire re'oja'chechi'a pa'inare Dios cho'ojachere cuasaju Jesucristoni jivosinaa'me mai, ũcuaɰna'me si'arɰmɰ re'oja'che paɰu chini. Re'oja'chechi'a paɰu chini cha'ame mai, rekoñoapi chuta'a cu'ache pa'ina. Mai chuta'a paa ñama'ñejekuna cha'ame mai. P̄i repana paa ñañe cha'ama'me. Diopi cho'okaiɰna pojojɰ cha'ame mai.

²⁶ ũcuachi'a pa'ivesunare Dios Rekochoji cho'okaimɰ maire. Mai rekoñoa cuasache'te maipi Dioni kuavesuto Repau Rekochoji kuakaimɰ maire. Mai chɰ'opi Diore s̄eevesuche Repau Rekochoji s̄ekaimɰ. ²⁷ Dios mai rekoñoa pa'iche masimɰ, ũcuachi'a Repau Rekocho cuasache. J̄a'ajekuna Repau Rekocho Diorechi'a asare'ochēji Repau ch̄iiche'te s̄ekaimɰ maire Repau ch̄e paanare.

Dios Repau'te cuasanare maire re'oja'che cho'okaija'mu na'a rua pa'imasia'ju chini

²⁸ Iere masime mai: Re'oja'che paapu chini Dios cheasinare Repau'te cuasanare maire si'ache ti'jñeñe Repau cho'ocheme, maipi si'arumu na'a rua re'oja'che pa'imasia'ju chini. ²⁹ Maire teana apereparumuna masicojñonare ija'che i'kaasomu Repau: "Repana chu'u Neeku pa'icheja'che re'oja'che paapu. Chu'u Chii charo cakujeku chu'ure cuasana ucuanuko majaa'chu paau", chini cuasaasomu Dios maire. ³⁰ Apereparumuna maire masiku cheasi'kua'mu Dios. Maire Repau cheasinare cu'ache cho'omanare cuasacheja'che cuasamu. Jā'aja'ñe cuasacojñonajeyuna re'oja'chechi'a pa'inare cho'oja'mu Repau maire, Repau Mamaku pa'icheja'che re'oja'che paapu chini.

³¹ Jā'are masiju ija'che cuasame mai: Maini Diopi oiñu maire cuhenare cajejaimu. ³² Repau Mamaku'te usema'ñe rupu isisi'kua'mu, maini ucuanukore jūni ro'ikaau chini. Mamaku'te usema'ñe isisi'kujeku ucua'chi'a usema'ñe re'ojachere si'ache rupu isija'mu Repau maire. ³³ Diopi maini cu'ache cho'omanare cuasacheja'che cuasakuna maire Repau cheasinajeyuna chekuna mai pa'iche ña cuheju cu'ache i'kacheta'ni asamaneja'mu Repau. ³⁴ Diopi maire, "Re'onaa'me ina", chiito, ¿neepi maire, "Cu'ache cho'osinaa'me ina", chiijanaa'ñe? Jesucristo maire jūni ro'ikani jo'e vajurani pa'iu Diore kueñe uajajutu cakā'kore ñu'iu seekaimu maire. ³⁵ Jesucristo jmamakarujē'e cuhama'ñe cuasamu maire. Maire ruarepañoa cu'ache cho'ocojñoto oimū Repau. Maire cu'ache si'arumu ti'jñeto oimū Repau. Maipi Repauni cuasajuna pāipi maini cu'ache cho'oto oimū. Āu peova'na pa'ito oimū Repau. Maipi chuova'na pa'iju kãña peoto oimū. Maire asivajuchuache pa'ito oimū Repau. Pāipi maini vanisoñu chiitojē'e oimū Repau maire. ³⁶ Ija'che kuamu Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'e:

Mu'uni cuasajuna chukuna'te pāi si'arumu vanisoñu chiime.

Ovejana'nare vanisojavana'nare cuasacheja'che cuasaju chukuna'te rua cu'ache cho'ome repa,

chiimu. ³⁷ Jā'aja'ñe cho'ocojñonata'ni, Diopi maini oiñu Jesucristo cho'okaisi'jekuna Repauji cho'okaiuna kokana cava cajejaicheja'che maipi Repau'te cuasache'te uhamapu na'a rua re'oja'che pa'ime mai. ³⁸⁻³⁹ Iere masimu chu'u: Jesucristo chea paanajeyuna Dios maire rua chiimu. Maipi jūnisoto ucua cuhama'ñe cuasamu Repau maire. Maipi rua jeerumu vajuna pa'itojē'e ucua cuhama'ñe cuasamu Repau maire. Angeleji useñu chiitojē'e, cuhama'ñe cuasamu. Chekurumu vatipi useñu chiitojē'e, cuhama'ñe cuasamu maire. Pāi chu'unapi useñu chiitojē'e, cuhama'ñe cuasamu Repau. Chura cho'ochena'me na'a pa'isirumu cho'ojachejē'e, cuhama'ñe cuasamu. Jesucristo chea paanajeyuna Dios maire cuhama'ñe cuasamu, maipi cunaumu pa'ito ucua'chi'a cheja pa'itojē'e. Cuhama'ñe cuasamu Repau maire Repau cho'osina te'ujē'e jujama'ñe useñu chiitojē'e.

9

Dios Israel jojosinare chea paache'te kamu

¹ Jesucristo neekujeku jorema'ñe ucua'pare i'kamu chu'u. Ūcuaja'che Dios Rekochoji chu'u rekochona kuakuna ucua'pare

kuamasimũ chũ'u. ² Chũ'u majapãire chũ'u rekochoji judiõpãire si'arũmũ oiũna rũa sũma'mũ chũ'ũre. ³ Chũ'ũre cho'ore'oto Jesucristo'te ja'me pa'ima'ñe vati toa sani uukũ repana cu'ache cho'osi'e ro'ikũ pasa chiira'amũ chũ'u, chũ'u majapãipi Ūcuauña'me paaru chini. ⁴ Mai judiõpãĩ aipãire Israel jojosiñajejũna Moisés pa'irũmũ Repau chĩĩ paaru chini chẽa ja'me pa'ũ rũa Miakũji ija'che i'kaasomũ Dios: "Mũsanũkonapi chũ'u chũ'ũñe'te cho'oto ja'me pa'ũ cho'okaija'mũ chũ'u", chiniãsomũ Dios. Repau chũ'ũñe'te tochaaku chini chũ'ũasomũ Dios Moiserẽ, tocha paaku repanani che'chokũna asa chẽa pa'imasia'ju chini. Repau v'ena chi'i Repauni pojochẽ jo'kaasomũ. Repanare Repau cho'okaijache kũasomũ Repau Dios mai judiõ aipãĩ. ⁵ Israel mamachĩĩ chũkũna aipãia'me. Ūcuaja'che Cristo, pãũ ainee Israel jojocõjñosi'kũamũ. Ūcuauji Cristo Diao'mũ. Peore chũ'ũkũjekũ si'arũmũ pojocõjñokũ'mũ Repau. Jã'aja'ñe paau.

⁶ Dios Repau i'kasi'e jorema'ñe Israelpãĩ cho'okaimũ. Jã'ata'ni ũcuauũko Israel jojosiña Diopi ñato repana rekoñõã Israelpãirepama'me. ⁷⁻⁹ Ija'chea'me: Abraham jojosiña ũcuauũkore chẽama'mũ Dios. Abrahamre ija'che i'kaasomũ Dios: "Jo'e ũsurũmũ chũ'u jo'e rani ñato chũire paaja'mo Sara", chiniãsomũ. Dios i'kasi'kũ jojosiña Dios chẽasinachi'aa'me, Sara mamaku jojosiña. Abraham jojosiña aineesina ũcuauũko Dios chẽasinachi'ama'me. Ūcuachi'a Dios ija'che i'kaasomũ repau'te: "Mũ'u jojosiña ũcuauũkore chẽama'ñe Isaac jojosiñarechi'a chẽa paaja'mũ chũ'u", chiniãsomũ Dios Abrahamre.

¹⁰ Jã'ata'ni Isaac jojosiña ũcuauũko Dios chẽasinama'me. Repau rũjo Rebeca chĩĩ teana ka'chanare jñaasomo, mai aipãũ Isaac chĩĩ, Esauna'me Jacob. ¹¹ Chuta'a repanare jñaamarũmũ repana cu'achejẽ'e cho'oma'ñe re'õja'chejẽ'e cho'omarũmũ repau cho'õjache cuasama'kũta'ni Repau'te uache cho'ora chini Jacobni chẽaasomũ Dios. "Repau aineesirũmũ soija'mũ chũ'u repau'te, chũ'u neeku paau chini", chiniãsomũ Dios. ¹² Jã'aja'ñe cho'ora chini pũka'kore Rebeca'te ija'che i'kaasomũ Dios: "Cho'jeu pa'ijau majaa'chũni chũ'ũja'mũ", chiniãsomũ. ¹³ Na'a pa'isirũmũ Diopi i'kaũna ija'che tocha jo'kaasome pãĩ: "Jacobni chĩũ Esaueta'ni chẽacuhesi'kũamũ chũ'u", chiniãsomũ Dios.

¹⁴ Jã'ajekũna, ¿Jã'aja'ñe cho'okũ ũcuarepa cho'omanesi'kũamũ Dios", chiiche mai? ¡Pãame! ¡Jã'aja'ñe i'kamanaa'me mai! ¹⁵ Moiserẽ ija'che i'kaasomũ Dios: "Chũ'ũre uanarechi'a oiã'mũ chũ'u", chiniãsomũ. ¹⁶ Dios Repau'te oiũanarechi'a oiũ chẽamũ. Jã'ajekũna pãĩ, "Dios chũ'ũñe'te cho'õja'mũ chũ'u, Diopi chũ'ũni chẽaa'kũ chini", chĩũjũ cuasana ũcuarepa cuasamanaa'me. ¹⁷ Aperũmũ tochasi'e Dios chũ'o Repau chiiche cho'ora chini Repau'te uanare chẽañe'te ija'che kũamũ:

Egipto canare chũ'ũkũ'te ija'che i'kaasomũ Dios, Israelpãĩ cu'ache cho'okũ'te:

"Chũ'ũpi mũ'ũre pãĩ chũ'ũkũ'te jo'kasi'kũamũ, mũ'ũpi repanare cu'ache cho'okũna

chũ'ũpi re'õja'che cho'okaiũna chũ'u cho'omasiche'te pãipi masia'ju chini,

ũcuaja'che pãĩ si'achejñaruã pa'ina chũ'u pa'iche'te asa masia'ju chini", chiniãsomũ Dios repau'te,

chiimũ. ¹⁸ Jã'ajekũna Dios Repau'te oiũanare oimũ. Ũcuaja'che Repau'te oiũamanare cu'ache ti'jñeñe cho'omũ, repanare uache cu'ache cho'oju Repauni na'a rua cuhea'ju chini.

¹⁹ Chekurũmu mu'u chu'ure ija'che s̄emũ: "Jã'aja'ñe pa'ito, ¿je'se pa'ũna pãiu'te, 'Cu'ache cho'omũ', chiiku Dios? Diopi Repau'te uache cho'oto, ¿neepi Dios cho'ochẽ ãsejanaa'ñe?", chiimũ. ²⁰ Jã'aja'ñe i'kakũ'te ija'che i'kaja'mũ chu'u: ¿Jeeja'iujekũ mu'ure Cho'osi'kure Diore ke'rekũ mu'u? Pãiu'mũ mu'u. Churupũji i'kamasini repapũ t̄osi'kure ija'che i'kamanera'amũ: "¿Je'se pa'ũna mu'u chu'ure ija'ipu t̄ou?", chiimanera'amũ. ²¹ Toto t̄oku'te repau'te uache t̄ore'omũ. Churupũ rua re'oja'ipu t̄ouato t̄ore'omũ repau'te, pãipi ña, "Masĩ'mũ iku", chiapũ chini. Ũcuachi'a cu'amajñaruãre mañara chini ũcuate'eca'repũji cu'ara'purũ t̄ouato t̄ore'omũ repau'te.

²² Diore ũcuaja'che toto t̄oku'te ũcuauache t̄ore'ocheja'che Repau'te uache cho'ore'omũ. Jã'ajekũna maire Repau cho'osinajejũna Repau'te uache cho'oku pãi cu'ache cho'osi'ere pe'rukũ ro'iche chũ'ũñena'me Repau cho'omasiche cho'o ñora chini chuta'a cho'oma'ñe cha'amũ Repau, pãi Repau'te pe'rucojñona s̄ejouato, s̄ejore'onare. ²³ Ũcuachi'a Repau oiu ch̄easinapi cu'ache cho'ochẽ ũhaso Repauni cuasaju jovoajũ chini cha'amũ, re'oja'chechi'a pa'inare cho'oũna pãipi ña, "Peore masimũ Dios", chiijũ masia'ju chini. Jã'ajekũna aperũmu Repau i'kasi'ere cho'ora chini Repau pe'rulare cu'ache cho'oma'ñe cha'amũ. ²⁴ Jã'aja'ñe cho'ora chini Dios maire soisi'kuamũ, joopoãchi'a, judiõpãina'me judiõ peonare. ²⁵ Diopi i'kakũna ija'che tocha jo'kaasomũ Oseas:

"Pãi chu'u neena pa'imaneshinare,

'Chu'u neenaa'me ina', chiija'mũ chu'u.

Chu'u kuhesivãjupãire, 'Ivãjũre chiimũ chu'u', chiija'mũ.

²⁶ 'Mũsanũkona ichẽja cana chu'u neenama'me', chiisicheja canare, 'Chu'u Si'arũmu Pa'iku chũia'me mũsanũkona', chiija'mũ chu'u", chi-isi'kuamũ Dios,

chiimũ Oseas tocha jo'kasi'e. ²⁷ Isaías Israelpãire Dios chu'ore chu'vakũ ija'che i'kaasomũ:

Israel jojoshinare chiara mejavũ mejara'karuãjanũko jainũko pa'inareta'ni te'evanare oiu

ch̄ea paakũ Repau pa'ichejana saja'mũ Dios.

²⁸ Repau i'kasi'e jorema'ñe peore na'mi cho'oja'mũ Repau ichẽja pa'inare,

chinasomũ Isaías. ²⁹ Aperũmu repau Isaías ija'che i'kaasomũ:

Dios, cunaũmu pa'inare ũcuanũkore Chũ'ũkũ, maire Israelpãi te'evanare jujama'to

Sodoma v̄e'joopo canana'me Gomorra v̄e'joopo cana cu'ache cho'ocojñõñeja'ñe

cho'ocojñora'ame mai.

Israelvãjupãi peora'ame,

chiiche tocha jo'kaasomũ repau Isaías.

Israelpãi Jesucristo repanare cho'okaisi'e jachache'te kuamũ

³⁰ Jã'ajekũna ija'cheame: Diopi Repau'te kuhesinani judiõ peonare cho'okaiũna chura Repauni cuasajũna cu'ache cho'omanare

cuasacheja'che cuasamũ. ³¹ Jã'ata'ni Israelpãi, Diona'me pañu chini Repau chũ'usi'ere cho'oñu chiinata'ni cho'omapuna repanare pojoma'mu Dios. ³² Repana judiõpãi Repau chũ'u jo'kasi'ere cho'oñu chiime, Diopi repana cho'оче'te ña pojoa'ku chini. Jã'ata'ni repanani oiũ Repau rupũ cho'okaisi'ere jachajũ cacu'asosinaa'me repana. Pã ma'a saiju catapuna tota tãifeja'ñe repanare rani Cho'okaisi'kuni cuheju cho'osome repana. ³³ Dios chu'o aperũmu tocha jo'kasi'e ija'che jã'are kuamũ:

Catapũ pãipi tota tãapũ chini ma'ana ũhañeja'ñe chu'ũre cho'оче' cho'okaiku'te Jerusalén vũ'ejoopona raoja'mu chu'ũ. Raõna Repau'te cuheju cacu'asojanaa'me pãi.

Jã'ata'ni pãi ũcuauana chu'ũ Raojũre cuasani pojojũ pa'ijanaa'me, repanare si'arũmu cho'okaiũna, chiimũ Dios chu'o.

10

¹ Asarepajũ'ũ, chu'ũ majapãijana. Chu'ũ rekocho ija'che chiiu Diore sẽemũ chu'ũ: "Chu'ũ majapãi Israelpãi si'arũmu mu'ũna'me re'oja'che paapũ", chiimũ chu'ũ. ² Repana pa'iche re'oja'che kuamũ chu'ũ; Dios chiiche'te cho'oñu chiime repana. Jã'ata'ni Dios chiirepache cho'oñu chiinata'ni vesujũ cho'oma'me repana. ³ Pãi cu'ache pa'ina Dios re'oja'chechi'a pa'inare care'vakaiche'te cuheju cho'okaicojñoma'ñe repanachi'a cho'оче'ji re'oja'che pañu chiime repana, Dios jo'kasi'ere cuheju. ⁴ Aperũmu pãi re'oja'che pañu chiinare Diopi chũ'ũna Moisés tocha jo'kasi'ere peore cho'оче' paniasomũ. Chura jã'aja'ñe cho'оче' peomũ ija'che cho'osi'ejekũna: Pãire chũ'ũa'ku chini Dios Raosi'ku Jesucristoji cho'okaisi'kuamũ maire, Repau'te cuasanani ũcuaukore re'oja'chechi'a pa'inare cho'ora chini.

⁵ Aperũmu ija'che tochaasomũ Moisés, pãi Dios chũ'ũ jo'kasi'ere cho'ojũ Diopi ñato re'oja'che pañu chiina pa'iche'te kuaku:

Pãi Dios chũ'ũ jo'kasi'ere peore masi cho'ona

Ūcuauana'me si'arũmu re'oja'che pa'ijanaa'me,

chiimũ. Jã'ata'ni pãi te'eujẽ'e Dios aperũmu chũ'ũ jo'kasi'e peore masi cho'omanaa'me. ⁶ Diopi ñato mai Repau'te cuasanata'ni re'onaa'me. Diore cuasanare Repau'te re'oja'che ja'me pa'iche che'choche ija'che kuamũ:

Ija'che cuasamanejũ'ũ:

"¿Neepi cunaũmu mũni maire Cho'okaijũre Cristo'te casajanaa'ñe?"

⁷ Ūcuachi'a ija'che cuasamanejũ'ũ:

"¿Neepi jũ'isina pa'icheja caje Cristo'te vaso etuajanaa'ñe?",

chiimũ. Repau Jesucristo chejana caje pa'iu jũni vajũranicuhasi'kuamũ. Jã'ajekũna jã'aja'ñe cuasache chiima'mũ.

⁸ Dios chu'o ija'che kuamũ:

Mũsanũkona rekoñoõpi Dios chu'ore asamasiuache cuasato masire'omũ.

Ūcuare asa cuasajũ cutujũ pa'ime mũsanũkona,

chiimũ. Dioni cuasaa'jũ chini mai chu'vachũ'oa'me jã'a.

⁹ Mũsanũkonapi Jesucristo'te jũniso tãcojñosi'kũre Dios vaso etosi'ere masi cuasajũ, "Jesucristo Dios Mamaku chu'ũre Paaku'mũ", chiiju rekoñoõpi cuasani Dios pa'ichejana saijanaa'me. ¹⁰ Ija'chea'me: Dios Repau'te masi cuasanare re'oja'chechi'a pa'inare cho'omũ. Dioni

masi cuasaju, “Jesucristo Dios Mamaku chu'ure paaku'mu”, chiiju rekoñoopi cuasana Dios pa'ichejana saijanaa'me.

¹¹ Dios chu'o aperumu tochasi'e ija'che kuamu:

Pai Repau'te cuasanare ucuarepa cho'oja'mu Dios, paire cacu'omanera chini,

chiimu Dios chu'o. ¹² Diopi nato judiopaina'me judio peona ucuate'epaia'me. Ucuate'euji ucuanukore Paaku, Repau'te seenare karama'ne isimu Repau. ¹³ Ucuaja'che Dios chu'o ija'che kuamu:

Diore cuasaju seena Repau pa'ichejana saijanaa'me,

chiimu. ¹⁴ Ja'ata'ni Repau'te cuasamaneni, zje'se seejanaa'ne?

Ucuachi'a, zje'se cuasajanaa'ne Repau pa'iche asamaneni? Ucuachi'a, zje'se asajanaa'ne Dios chu'o chu'vana peoto? ¹⁵ Ucuachi'a, zje'se chu'vajanaa'ne Dios chu'o chu'vanare Saokuji peoto? Dios chu'o aperumu tochasi'e ija'che kuamu:

Dios chu'o re'oja'che mai asamanesi'ere kuana raito rua re'omu, chiimu.

¹⁶ Ja'ata'ni pai ucuarepanuko Dios chu'o re'oja'che asa cheama'me. Isaías tochasi'e ija'che kuamu:

Chu'ure Paaku, mai chu'vachu'ore jachaju cuasama'me pai,

chiimu. ¹⁷ Ja'ajekuna ija'chea'me: Jesucristo pa'iche'te kuajuna asa cheanachi'a Diore cuasame.

¹⁸ Ja'ajekuna te'eu ija'che cuasaku i'kamu chu'u: Chekurumu Dios chu'o asamanacosome repa Israelpai. Ja'ata'ni asajanaa'me repa. Dios chu'o tochasi'e repa asasi'e ija'che kuamu:

Repa si'achejnarua so'na ku'iju chu'vajuna repachejna pa'ina asaa-

some,

chiimu. ¹⁹ Jo'e te'eu ija'che cuasaku i'kamu chu'u: Chekurumu Israelpai

masi asamanacosome. Charo tochasi'ku Moisés ija'che kuamu ja'a:

Chu'u, Dios, judio peonare chu'ure cuhenare rua vesunare chu'uni

cuasaa'ju chini cho'okaija'mu.

Ja'aja'ne cho'ouna musanukona judiopai na pe'rujanaa'me repa, chiimu repa tochasi'e. ²⁰ Na'a pa'isirumuna Isaías vajuchuma'ne Dios chu'o i'kakku tochasi'e ija'che kuamu:

Chu'u chu'o asaneemanesinapi asa cheajanaa'me.

Ucuaja'che chu'ure seemanesinani i'kaja'mu chu'u,

chiimu. ²¹ Israelpai pa'iche'te kuaku ija'che tochaasomu Isaías:

Chu'ure, Diore, cuheju jachana chu'uni cuasaa'ju chini

si'arumu re'oja'che cho'okaiku'teta'ni ucua jachame,

chiimu repa tochasi'e.

11

Teana aperumuna, “Chu'u neena'me ina Israelpai”, chiinu cheasomu Dios

¹ Jo'e te'eu cuasaku i'kamu chu'u. ¿Chekurumu Dios Repa neenare Israelpai jo'kasom? ¡Paamu; jo'kamanesi'kuam! Chu'ure chea paamu Repa, Israelpai'te, Abraham jojosi'kure. Ucuaja'che Benjamín jojosi'kujeku ucuate'epai'mu chu'u. ² Teana aperumuna, “Chu'u neena'me ina Israelpai”, chiinu cheasomu Dios. Ja'ajekuna irumujatu'ka repa neenare jo'kasoma'ne paamu Repa. Dios chu'o

Elías cho'osi'e kũache asacosome m̄sanũkona, Dioni i'kakũ, Israelpãire repau cu'ache i'kasi'e. Ija'che i'kaasomũ repau: ³ “Chũ'ure Paakũ, Israelpãi mũ'u chũ'o kũanare vanisõjũ mũ'ure isisimajĩarũã uochejĩajẽ'e ñañosõme. Chũ'uchi'a chuta'a chuenisõma'ñe pa'imũ. Jã'ata'ni chũ'ure ũcuachi'a repa vanisõñũ chiime repa”, chiniasomũ repau. ⁴ Chikũna Dios ija'che i'kaasomũ repau'te: “Mũ'uchi'a chũ'ure te'eũ pojoma'mũ. Ɔmũpãi siete milrepanare paara chini chẽasi'kua'mũ chũ'u, rupũ tũosiva'ure Baal'te pojojũ ro're pũumanarechi'a”, chiniasomũ Dios. ⁵ Irũmũ ũcuaja'che Dios paara chini oiũ chẽasina Israelpãi te'eva'naa'me. ⁶ Dios maire oiũ chẽasi'kua'mũ. Mai re'oja'che cho'osi'e ro'ima'mũ jã'a maire chẽasi'e. Mai re'oja'che cho'osi'e ro'ire chẽaru Repau oiũ chẽacojĩnosina pe-ora'ame. Cu'ache cho'onareta'ni oiũ chẽasi'kua'mũ Repau maire.

⁷ Jã'aja'ñejekũna Israelpãi repa chiiche jĩaamanesinaa'me. Dios chẽacojĩnosinata'ni repa chiiche jĩaasinaa'me. Chekũnareta'ni Dios chũ'ore asa cuhejũna asa chẽacu'aasomũ. ⁸ Dios chũ'o tochasi'e ija'che kũamũ jã'a:

Dios repa rekoñoãna asoma'ñe cho'oũna irũmũjatũ'ka asoma'ñe pa'ime.

Ñã chẽamanea'jũ chini repa ñakocaãjẽ'e ñoma'ñe cho'oasomũ.

Ūcuaja'che asa chẽamanea'jũ chini repa cãjo asoma'ñe cho'oasomũ,

chiimũ. ⁹ Ūcuaja'che David tochasi'e ija'che kũamũ:

“Karama'ñe si'ache paame chũkũna”, chiijũ cuasanare cu'ache ti'jĩjeja'mũ.

¹⁰ Repa ñakocaã na'ava'na pa'icheja'che pa'ijũ meñe tã'tavesũme repa ti'jĩjeja'ñe.

Si'arũmũ vajũchũjũ oijũ simesinachi'a pa'ijanaa'me, chiimũ.

Dios Israelpãi peonare chẽa paache'te kũamũ

¹¹ Jo'e te'eũ cuasakũ i'kamũ chũ'u. ¿Judíopãi ai cacu'asore? Pãame. Ūcuanapi jachajũna judío peonare Dios pa'icheja saire'omũ. Jã'aja'ñe cho'oasomũ Dios Israelpãipi ñã ũcuaja'che pa'iaakũna Jesuni cuasaa'jũ chini. ¹² Jã'ajekũna judío peonare re'oja'che ti'jĩnemũ judíopãi cu'ache cho'osi'ejekũna. Jã'ata'ni judíopãipi Dios Mamakũni cuasajũ jovoto chekũnare na'a rũa re'oja'che ti'jĩjeja'mũ.

¹³ Jã'ata'ni m̄sanũkonare judío peonare chũ'o i'kache paamũ chũ'u. Dios chũ'ure m̄sanũkonare Israelpãi peonani Repau chũ'ore chũ'vaa'kũ chini raosi'kua'mũ. Jã'ajekũna, “Rũa re'omũ jã'a”, chiimũ chũ'u. ¹⁴ Chũ'u majapãipi asa chẽa m̄sanũkona cuasacheja'che Dios Mamakũni cuasajũ Repau pa'ichejare ai sani paapũ chini jã'aja'ñe i'kamũ chũ'u. ¹⁵ Judíopãire Diopi sẽjouna judío peonare Ūcuau'na'me re'oja'che pa'ire'omũ. Jã'ajekũna repa judíopãipi Dios Mamakũni cuasajũ Repauni jovo pojocojĩoni jũni vajũraisina pa'icheja'che rũa re'oja'che pa'ijanaa'me. ¹⁶ Ija'chea'me: Judíopãi aipãũ charo pa'isi'kũ Abraham Dios neekũjekũna repau jojosina ũcuaja'che Repau neenaa'me. Sũkiñũ saivũ'te Dioni isiru repaũũ ka peore Dios neea'me.

¹⁷ Diore judiöpäi te'ena ija'che cho'ocojñome: Olivoñu täsi'ñu ja'ñe pa'ime repana. Jä'ata'ni repana Dios Mamakuni cuasacuheju olivoñu täsi'ñu kare tu'sesosikaja'che pa'ime. Jä'ajekuna musanukona judio peona Repau cuasaju airo olivoñu kapi täsi'ñu kare tu'seso ro'kesi'aja'che pa'ime. Jä'aja'ñejekuna ücuate'esaivuji aineesi'ñu pa'ikaja'che pa'iju repañu ka pa'icheja'che re'oja'che pa'ime. ¹⁸ Jä'ata'ni, “Repanare na'a re'oja'che pa'inaa'me chükuna”, chiiju cuasamanejü'u. Jä'aja'ñe cuasani judiöpäi musanukonare re'oja'che cho'okaisi'ere cuasajü'u. Judiöpäipi pa'ijuna re'omu musanukonare. Musanukona cho'okaimanesinaa'me repanare.

¹⁹ Chekuru mu musanukona ija'che i'kame: “Olivoñu ka tu'sesocheja'che judiöpäi jo'kaso chükunani paamu Dios. Jä'ajekuna chükuna chekuka tu'sesichejñana ro'kesi'aja'che pa'inaa'me”, chiime. ²⁰ Ücuarepaa'me jä'a. Olivoñu kare tu'sesocheja'che jo'kasosi'kua'mu Dios repanare Repau Mamakuni cuasamaruna. Musanukonata'ni Repau Mamakuni cuasaju repana pa'ira'asi'ere pa'ime. Jä'ajekuna, “Chekunare na'a re'oja'che pa'inaa'me chükuna”, chiima'ñe vaju chuju cuasaju pa'ijü'u. ²¹ Judiöpäi Repau te jachanajejuna ña oima'mu Dios. Musanukonapi ücuaja'che jachato ña oimaneja'mu Repau. ²² Asarepajü'u. Ija'chea'me: Dios rua re'oku'mu. Päi ücuanukore oikuta'ni te'enare cuheku sējomu, Repau cho'okaiche cuhenare. Musanukonare re'oja'che cho'okaimu. Jä'ajekuna Repau te jo'kasoma'ñe cuasaju pa'ijü'u. Musanukonapi Repau te cuasache te jo'kasoru Repau ücuaja'che säiñe jo'kasojamü. ²³ Jä'ajekuna judiöpäipi Repau Mamaku te cuasamanesinapi cuasato olivoñu ka tu'seso jo'e ücuakapi ro'kesi'aja'che jo'e chëa paajamü Dios repanare, jo'kasosi'kuta'ni. Diochi'a cho'omasiche'me jä'a. ²⁴ Musanukona judio peona airo olivoñu kapi täsi'ñu ka tu'seso ro'kesi'aja'che pa'ime. Päijë'e cho'oma'ñea'me jä'a. Jä'aja'ñe cho'o olivoñu täsi'ñu ka tu'se sējoso jo'e ücuakapi ücuañuna ro'kecheja'che judiöpäi jo'e chëa paache na'a rua chiimü Dios.

Dios Israelpäi ücuanukore chëa paajachere kuamu

²⁵ Asarepajü'u, chu'u majapäijana. Dios Repau cho'ojache aperumu Repau kuamanesi'ere chu'uni kuana musanukonani kuara chiimü chu'u masia'ju chini, “Repanare na'a rua masime chükuna”, chiiju cuasamanea'ju chini. Irumu Israelpäi jainuko Jesure cuasacuheme. Jä'ata'ni na'a pa'isirumu judio peona Jesure cuasañu chiina ücuanuko cuasaju jovosirumuna Israelpäi jainuko Jesure cuasaju jovojanaa'me. ²⁶ Reparumu Dios Israelpäi jo'e chëa paajamü. Repau chu'o aperumu tochasi'e ija'che kuamu:

Vati chëa paacojñonare Tuakajau Israelpäi Dios Mamaku Jerusalen vü'ejoopoji rani

Jacob jocosinare Repau te jachache te üsejamü.

²⁷ Chu'u, Dios, repanare cho'okaijamü chiisi'e ija'chea'me:

Repana cu'ache cho'osi'e chu'upi tunokaijamü,
chiimü Dios chu'o.

²⁸ Jesucristo te cuasache kuachu'ore asacuheju judiöpäi Dios cuhecojñona pa'icheja'che pa'ime chura, musanukonapi asa chëa jovoa'ju chini. Jä'ata'ni Dios repana aipäi chiisi'kujeku ücuachi'a chiimü repanare. ²⁹ Dios Repau isisi'e tuasomau ücuaja'che Repau soisinare

cuhema'kua'mu. ³⁰ Aperumu musanukona judio peona Diore jachasi-naa'me. Jā'ata'ni irumu judiopāipi Dioni jachajuna musanukonani oiu chēasi'kua'mu Repau. ³¹ Chura judiopāipi musanukona jachasi'ēja'che jachame, Dios paara chini chēasinata'ni. Na'a pa'isirumuna musanukonare chura oiu chēa paacheja'che repanare jo'e oiu chēa paaja'mu Repau. ³² Dios si'avājupāi ūcuapa'ruvachi'a oiu paara chiiuna judiopāina'me judio peona Repauni jachajuna repanare cu'ache cho'ouache ūsema'ñe ūcuanukore ūcuapa'rūva jo'kaasom. Repauni cuasaju jovoto oiu chēa paaja'mu Repau repanare.

³³ Dios chu'o aperumu tochasi'e ija'che kuamu:

Dios rua si'ache Masiujeku peore cho'omasiku'mu.

Pāijē'e vesuche'te cuasamu Repau.

Repaу cho'ora chiiche kuanajē'e peome,

chiimu. ³⁴ Chekucheja ija'che kuamu:

Pāi Ūcuanukore Paaku cuasache te'eujē'e masima'me.

Repaу'te ūcuanuko na'a rua vesunajeju chu'vanajē'e peome Repau'te.

³⁵ Pāipi ĩsima'tojē'e karama'mu Repau'te, peore paakuna.

Pāipi ūcuauache Repauni ĩsiru sāiñe ĩsiche peomu Repau,

chiimu. ³⁶ Masiujeku Dios peore si'ache cho'osi'kua'mu paara chini. Si'arumu pojocojñoa'ku Dios. Jā'aja'ñe paau.

12

Dios chiiche'te si'arumu cuasaju cho'оче'te kuamu

¹ Asarepajū'u, chu'u majarpāijana. Diopi maini oiu re'oja'che cho'okaiuna musanukonapi Repauni masi cuasaju cho'oa'ju chini iere chu'vamū chu'u: Diopi musanukonare oiu paaku cho'okaiuna re'oja'chechi'a cho'oju Repau chiiche'te si'arumu cuasaju cho'okaiju pa'ijū'u, pojoa'ku musanukonare. ² Pāi Diore cuasamana cuasache jo'kaso Dios chū'uñechi'a si'arumu na'a rua cuasaju pa'ijū'u. Re'oja'che pa'iche Ūcuauji jo'kauna re'oja'che pa'ijū'u. Jā'aja'ñe pani Dios chiiche re'oja'che masijanaa'me musanukona. Repau chiiche rua re'oja'chejekuna ūcuare cho'oni pojome pāi.

³ Diopi chu'uni cho'okaiuna, iere kuamu chu'u musanukonare ūcuanukore: Ūcuauji cho'okaiuna Diore cuasame musanukona. Jā'ajekuna musanukona pa'iche'te masi cuasajū'u. Dios musanukonare Repau'te cuasache jo'karumu te'emajñaruā Repau'te cho'okaimasiche si'acairo jo'kasi'kua'mu ūcuanukore. Musanukona cho'omasiche cuasaju, "Vesume chukuna", chiiju cuasamanejū'u. Ūcuaja'che musanukona cho'ovesuche cuasaju, "Masime chukuna", chiiju cuasamanejū'u. ⁴ Ija'chea'me: Pāiu ca'nivū pa'imajñaruā ūcuate'eca'nivuta'ni ruarepamajñaruā pa'imū. Repamajñaruā si'ache cho'omasiku peore ūcuate'echi'a cho'oma'mu. ⁵ Mai ūcuaja'che jainukota'ni Jesucristoni cuasaju Repau ca'nivūja'ñe pa'iju ūcuate'eujakuanupū'me, Ūcuate'eū'te cuasanajeju. Ūcuachi'a ūcuate'eca'nivū pa'imajñaruā pa'icheja'che majarpāija'ñe pa'iju re'oja'che ja'me pa'ime mai. ⁶ Dios maire Repau'te ĩsiuache chekunare cho'okaimasiche'te ūcuanukore si'acairo jo'kasi'kua'mu. Diopi pāiu'te ūcuauaku'te Repau chu'o kuamasiche ĩsiru Repau'te masi cuasani ūcuaja'che chekunare Repau chu'o masi kuaa'ku. ⁷ Chekunare

re'oja'che cho'okaimasiche mʉsanʉkonani řsiru chekʉnare re'oja'che cho'okaijʉ pa'ijũ'ʉ. Repaʉ chʉ'o che'chomasiche mʉsanʉkonani řsiru si'arʉmʉ che'chojʉ pa'ijũ'ʉ. ⁸ Diopi cu'ache pa'inare re'oja'che chʉ'vamasiche řsiru si'arʉmʉ re'oja'che chʉ'vajʉ pa'ijũ'ʉ repanare. Chekʉnare kuirʉʉache řsiru řsema'ņe rʉa re'oja'che řsijʉ kuirʉjʉ pa'ijũ'ʉ repanare. Pāi chʉ'ʉmasiche řsiru řnamema'ņe masi chʉ'ʉjʉ pa'ijũ'ʉ. Chʉova'na pa'iva'nare řa oiʉjʉ re'oja'che cho'okaiche řsiru poʉojʉ cho'okaijʉ pa'ijũ'ʉ.

Jesucristo'te cuasanare chʉ'vache'te kʉamʉ

⁹ Mʉsanʉkona rekoņoāpi sāiņechi'a re'oja'che cuasajʉ cho'ojũ'ʉ. Cu'ache cho'ochē cuhejʉ jo'kasō ma'ņe re'oja'chechi'a cuasajʉ cho'ojʉ pa'ijũ'ʉ. ¹⁰ Majapāi oi'cheja'che chekʉnare sāiņechi'a oiʉjʉ re'oja'che cutujʉ pa'ijũ'ʉ. "Ina chʉ'ʉre na'a rʉa masinaa'me", chiijʉ, meņe cuasama'ņe, chekʉnare na'a rʉa cuasajʉ poʉojʉ pa'ijũ'ʉ.

¹¹ Ńamema'ņe poʉojʉ peore cho'ore'ochetʉ'ka Maire Paakʉni si'arʉmʉ cho'okaijʉ pa'ijũ'ʉ.

¹² Dios cho'okaijachere cuasajʉ poʉojʉ cha'ajʉ pa'ijũ'ʉ. Cu'ache ti'jņetojē'e jo'kasoma'ņe ũcua cuasajʉ Dioni si'arʉmʉ sēejʉ pa'ijũ'ʉ.

¹³ Diore cuasanare repana chiicheji karato mʉsanʉkonapi repanare karache'te paani řsijũ'ʉ repanare. So'ņa pa'ina'ni mʉsanʉkona vʉ'ņana raito āiņena'me kāiņe řsijũ'ʉ repanare.

¹⁴ Mʉsanʉkonare cu'ache cho'onare Dioni re'oja'chere sēekaijũ'ʉ. Pe'rujʉ, "Diopi mʉsanʉkonare cu'ache cho'oa'kʉ", chiimanejũ'ʉ.

¹⁵ Poʉojʉ pa'inare ja'me poʉokaijũ'ʉ. Oiva'nare ja'me oikaijũ'ʉ.

¹⁶ Ūcuate'e cuasajʉ cavama'ņe re'oja'che ja'me pa'ijũ'ʉ. "Masi-naa'me chʉ'kʉna", chiima'ņe vesʉna pa'icheja'che pa'ijʉ vesʉnare ja'me pa'icuhemanejũ'ʉ. Rʉarepa meņe cuasama'ņe pa'ijũ'ʉ.

¹⁷ Mʉsanʉkonare cu'ache cho'onare sāiņe cu'ache cho'omanejũ'ʉ. Ūcuachi'a pāi ũcuanʉko, "Cho'ore'omʉ", chiijʉ cuasache si'arʉmʉ re'oja'che cho'ojʉ pa'ijũ'ʉ. ¹⁸ Chekʉnana'me re'oja'che pa'ņu chiijʉ peore cho'ore'ochetʉ'ka cho'ojʉ ũcuanʉkore re'oja'che ja'me pa'ijũ'ʉ. ¹⁹ Chʉ'ʉ cuasana, mʉsanʉkonare cu'ache cho'onare pāi sāiņe cu'ache cho'omanejũ'ʉ. Diopi repanare ro'ia'kʉ. Dios chʉ'o aperʉmʉ tochasi'e ija'che kʉamʉ:

"Pāi cu'ache cho'osinare cu'ache ti'jņejaņe chʉ'ʉpi chʉ'ʉja'mʉ", chiimu Maire Paakʉ Dios,

chiimʉ. ²⁰ Jo'e ija'che kʉamʉ Dios chʉ'o:

Mʉ'ʉre cuhekʉji, "Āucuhamʉ chʉ'ʉre", chiito āu āujũ'ʉ repa'ute.

Ūcuaja'che, "Okʉamʉ chʉ'ʉre", chiito oko ũkuajũ'ʉ repa'ute.

Jā'aja'ņe mʉsanʉkonapi repa'ute re'oja'che cho'oru

Diopi repa'ute sāiņe cu'ache ti'jņejaņe chʉ'ʉkaija'mʉ,

chiimʉ. ²¹ Mʉsanʉkonare cu'ache cho'onare pāi sāiņe cu'ache cho'omanejũ'ʉ, cu'ana pa'iuama'to. Re'oja'che cho'ojʉ pa'ijũ'ʉ, repanapi mʉsanʉkona pa'iche'te řa chēa re'oja'che paarpʉ.

13

¹ Mʉsanʉkonare chʉ'ʉnapi chʉ'ʉto jachama'ņe cho'ojʉ pa'ijũ'ʉ. Diopi repanare pāi chʉ'ʉņe'te jo'kaʉna chʉ'ʉme. ² Jā'ajekʉna mʉsanʉkonapi pāi chʉ'ʉna chʉ'ʉņe'te jachani Dios chʉ'ʉņe ũcuachi'a

jachame. Repanare jachana cu'ache ti'ñecojñojanaa'me, repana jachasi'e ro'i. ³ Pãi chũ'una re'oja'che cho'onare kũkoma'ñe cu'ache cho'onarechi'a kũkonaa'me. ¿Pãi chũ'unare vajuchuma'ñe pañu chiiche musanukona? Re'oja'che cho'oto musanukonare chũ'unapi ña, "Re'oja'che pa'ime ina", chiime. ⁴ Dios musanukonare re'oja'che pa'iche'te ñsira chini pãi chũ'unare jo'kasi'kua'mu. Jã'ata'ni cu'ache cho'oni vajuchujũ'u. Dios pãi chũ'unare jo'kasi'kua'mu cu'ache cho'onani ro'iche chũ'ua'ju chini. Rupũ pa'ima'me repaña. ⁵ Jã'ajekũna Diopi pe'rukũ musanukona cu'ache cho'osi'e ro'i chũ'umanea'kũ chini pãi chũ'unare jachama'ñe repaña chũ'uñe cho'ojũ pa'ijũ'u. Ũcuachi'a cu'ache cho'osi'e ro'ichi'a vajuchuju cuasama'ñe re'oja'che cho'ouache'te cuasaju pãi chũ'unare jachama'ñe pa'ijũ'u. ⁶ Musanukonare chũ'unapi Dionĩ si'arũmu cho'oche'te cho'okaijũna musanukona repanare kuri ro'ime, si'arũmu chũ'ujũ pa'arũ chini.

⁷ Musanukonare chũ'una chũ'uñe peore masi cho'ojũ'u. Repanapi, "Kuri ro'ijũ'u", chiito ro'ijũ'u. Ũcuanukore pãi chũ'unare ña kũkujũ'u. Ũcuachi'a repanare re'oja'che cutujũ'u.

⁸ Musanukonapi chekunare pũsero'i paani na'mi ro'i pi'nijũ'u. Jã'ata'ni chekunare oijũ re'oja'che cho'okaijũ pa'iche cho'oca'nasoma'ñe si'arũmu cho'okaijũ pa'ijũ'u. Pãi chekunare cuasana Dios chũ'uñe'te cho'ome. ⁹ Pãipi cho'omanea'ju chini Dios chũ'uñe ija'chea'me:

Ũmũpãi, mũrũjoromi peonare ja'me kãimanejũ'u.

Romi, mũũju peonare ja'me kãimanejũ'u.

Pãi vanisomanejũ'u.

Ñaamanejũ'u.

Chekũna nee tua paaũache cuasamanejũ'u,

chiimũ. Ũcuachi'a Dios chũ'uñe cheke ija'chea'me:

Musanukona meñe oicheja'che chekunare oijũ'u,

chiimũ. Jã'aja'ñe cho'ona Dios chũ'uñe peore si'ache cho'ome. ¹⁰ Pãi chekunare oina cu'ache cho'omanaa'me repanare. Jã'ajekũna Dios chũ'uñe peore si'ache cho'ome repaña.

¹¹ Jã'aja'ñe cho'ojũ iere cavesuma'ñe cuasaju pa'ijũ'u: Maire Repau'te cuasanare Dios pa'icheja Sajau Jesús raiche na'a kueña'e'me chura. Mai Repau'te apecuasarũmu, "Chuta'a Repau raiche rũa karamũ", chiisinaa'me. ¹² Irũmu pãi cu'ache cho'ona rũa jainũko pa'ime. Jã'ata'ni Jesucristo raisirũmu si'asoja'mũ jã'a. Jã'ajekũna cu'ache cho'oche jo'kaso re'oja'chechi'a cho'ojũ pañu; Repau raiumucuse ti'api'racuhamũ. ¹³ Pãipi ñajũna cu'ache cho'omana pa'icheja'che te'ena panijẽ'e cu'ache cho'omaneñu. Fiestarũmũna cono jũ'ijũ vẽ've cho'omaneñu. Romi ũcuauanare ja'me kãima'ñe pañu. Ũcuauache cho'omaneñu. Cavama'ñe pañu. Chekunapi cu'amajñaruã mai peoche'te paato teache ñamaneñu. ¹⁴ Jã'aja'ñe pa'ima'ñe maire Paaku Jesucristo pa'icheja'che re'oja'che pa'ijũ pãi pa'iche cu'ache cho'ouache cho'oma'ñe pa'ijũ'u.

14

Jesucristo'te cuasanajeju majapãijanare ke'remañe pa'iche'te chu'vamũ

¹ Jesucristo'te cuasanapi chuta'a masi cuasama'to repanare cuhema'ñe repana cuasache ke'remairo cavama'ñe pe'kerũ i'kajũ'ũ.

² Ija'chea'me: Chekũna Jesucristo'te cuasana ija'che i'kame: "Åu peore ãire'omũ", chiime. Chekũnata'ni chuta'a masi cuasamarũ, "Va'i ãicu'amũ", chini cu'amajñaruãchi'a ãiju va'ita'ni ãima'me. ³ ãiñe si'ache peore ãinapi peore ãimanare ña, "Masi cuasamanaa'me mũsanũkona", chiimanejũ'ũ. Ũcuaja'che ãu peore ãimanapi si'ache ãinare ña, "Cu'ache cho'ome mũsanũkona", chiimanejũ'ũ. Ũcuanũko Dios chẽa paacojñonaa'me mũsanũkona. ⁴ ¿Mũ'ũ je'se pa'ikũjekũ chekũ paakũni ke'rekũ? Chekũrũmũ repau'te paakũ chiiche'te cho'omũ. Chekũrũmũ repau'te paakũ chiima'ñere cho'omũ repau. Repau'te paakũ neea'me jã'a. Mũ'ũ neema'mũ. Jã'ata'ni Maire Paakũji re'oja'chechi'a cho'oa'kũ chini cho'okaiũna re'oja'che cho'oja'mũ repau.

⁵ Cheke ija'chea'me: Chekũna Diore cuasana ija'che i'kame: "Te'eumucusechi'a Diore pojochẽ pa'imũ", chiime. Chekũnata'ni, "Si'aumucujña ũcuate'eumucuseja'chejekũna si'arũmũ Diore pojore'omũ", chiime. Re'oja'che cho'õato mũsanũkona cuasache'te, "Ija'che cho'oto re'omũ", chiiju ũcuare cho'ojũ'ũ. ⁶ Te'eumucusechi'a Diore pojona Dioni cho'okaime. Ũcuachi'a chekũmucujñana Diore pojona Dioni cho'okaime. Ũcuaja'che ãu si'ache ãina Diore, "Re'orepamũ Ja'kũ", chiiju ãu ãime, pojoa'kũ chini. Ũcuachi'a ãu si'ache ãimana Diore, "Re'orepamũ Ja'kũ", chiiju ãu ãime, pojoa'kũ chini.

⁷⁻⁸ Maire uachechi'a cho'ojũ pa'imanaa'me mai. Vajũna pani Jesucristo neenaa'me mai. Ũcuachi'a jũnisosina pani Ũcuau neenaa'me mai. Vajũna pani Maire Paakũni cho'okaiju pa'ime mai. Ũcuachi'a jũnisoni Maire Paakũni cho'okaijanaa'me mai. ⁹ Pãi vajũnana'me jũ'isinare paara chini, jũni vajũraisi'kua'mũ Jesucristo.

¹⁰ ¿Je'se pa'iuana mũsanũkona Diore cuasaju majapãija'ñe pa'inata'ni ke'reche? Ũcuachi'a, ¿je'se pa'iuana majapãijanare chekũnare vesuroiche? Na'a pa'isirũmũ Jesucristo maire Repau ti'jñeñena sani nukajũna mai ũcuanũko cho'osi'e ña kuaja'mũ, cu'ache cho'osi'ena'me re'oja'che cho'osi'e. ¹¹ Aperũmũ tochasi'e Dios chu'o ija'che kuamũ: "Chu'ũ Si'arũmũ Pa'ikũ chu'o ũcuarepare i'kakũ iere mũsanũkonare kuamũ chu'ũ:

Chu'ũre Diojekũna pãi ũcuanũko ti'jñeñe ro're ñu'iju pojojanaa'me", chiimũ Maire Paakũ Dios, chiimũ. ¹² Jã'ajekũna Diopi mai cho'osi'ere sẽeto ũcuanũko te'enachi'a mai cho'osi'e kuajanaa'me.

Ke'rema'ñe pa'iju majapãijanare cacũ'oma'ñe pa'iche'te kuamũ

¹³ Jã'ajekũna mai ũcuamakarũ sãiñechi'a ke'reju pañu. Ke'rema'ñe pa'iju mũsanũkona majapãijanare cacũ'omanejũ'ũ. Repana, "Cu'amũ", chiiche'te mũsanũkonapi repana ñaju'te cho'oni cu'ache cho'ome repanare. Chekũrũmũ repanapi ña, "Cho'ocũ'amũ ie", chiisi'ere, "Cho'ore'ocosomũ", chini cho'oni cu'ache cho'ome. ¹⁴ Jesucristo kuasi'ere cuasakũ iere masimũ chu'ũ: Åu ãicu'achejẽ'e peomũ.

Jǎ'ata'ni pǎiujǐ, “Iere āni cu'ache cho'omũ chũ'ũ”, chiisi'kũpi ũcuare āni cu'ache cho'omũ. ¹⁵ Mũsanũkona majapǎijanare cuasani repana, “Āito cu'ache cho'omũ”, chiiche repana ñajũ'te āimanejanaa'me, repanapi sũma'ñe cuasamanea'jũ chini. Repana āima'ñe āu āni ñoñeji cacũ'omanejũ'ũ repanare, Jesucristo jũni ro'ikaicojñosinare. ¹⁶ Mũsanũkonare cho'ore'ochete cho'ojuña chekũnapi ña, “Cu'ache cho'ome ina”, chiiche jo'e repana ñajũ'te cho'omanejũ'ũ, repanare cacũ'omaneñũ chini. ¹⁷ Dios neena pa'iche āu āiñena'me ũkucheche'ama'mũ. Ija'chea'me: Dios Rekochoji cho'okaiũna re'oja'che pa'ijũ, pojojũ, ke'rema'ñe pa'ime. ¹⁸ Jǎ'aja'ñe pa'ijũ Jesucristoni cho'okaito pojoja'mũ Dios. Pǎi ũcuaja'che, “Re'oja'che cho'onaa'me ina”, chiijanaa'me.

¹⁹ Jǎ'ajekũna peore cho'ore'ochetu'ka cho'oju ke'rema'ñe pa'ijũ re'oja'che pa'iche'te che'che sǎiñechi'a re'oja'che cho'okaijũ Jesucristoni na'a rũa masi cuasañũ. ²⁰ Diopi cho'okaiũna re'oja'che pa'inare repana āima'ñe āu āni ñoñeji cacũ'omanejũ'ũ. Ũcuarepaa'me jǎ'a. Āu peore āire'ochechi'a pa'imũ. Jesucristo'te cuasanare repana āima'ñere āu āni ñojũ cacũ'ocheta'ni cu'amũ. ²¹ Mũsanũkona majapǎijanani va'ire āni ñojũ cacũ'omaneñũ chini va'i āiñe'te jo'kasoto na'a re'omũ. Ũcuachi'a conore ũku ñojũ cacũ'omaneñũ chini cono ũkuche'te jo'kasoto na'a re'omũ. Ũcuache'te cho'o ñojũ cacũ'omaneñũ chini cho'oma'to na'a re'omũ. ²² Mũsanũkonare cho'ore'ochete cuasochete ñoma'ñe cho'ojũ'ũ, Diochi'a ñaa'kũ. Pǎi ñajũ'te cho'o ñomanejũ'ũ cacũ'omaneñũ chini. Pǎi repanare cho'ore'ochete cho'oju cu'ache cho'omaneni pojojũ pa'ime. ²³ Pǎiujǐ, “Iere cho'ora, chũ'ũni Diopi pojoa'kũ”, chiiũ cuasache'te cho'oni re'oja'che cho'omũ. Jǎ'ata'ni, “Chũ'ũpi iere cho'oto pojomanejacosomũ Repaũ”, chiiũ cuasache cho'oni cu'ache cho'omũ. “Chũ'ũpi iere cho'ora, Diopi chũ'ũni pojoa'kũ”, chiiũ cuasama'ñere cho'oni cu'ache cho'omũ.

15

Mai pa'ichechi'a cuasama'ñe chekũnare oijũ pa'iche'te kũamũ

¹ Mai Jesucristo'te masi cuasanapi na'a vesũva'nani oijũ cho'okañũ, maire ƚachechi'a cuasama'ñe. ² Mai ũcuanũko maire ja'me pa'inare re'oja'che cho'okañũ, pojojũ Jesucristoni na'a rũa masi cuasaajũ. ³ Jesucristo ũcuachi'a Repaũ chiichechi'a cho'omanesi'kũa'mũ. Repaũ cho'ocojñojañere kũajũ tocha jo'kasi'e Dios chũ'o ija'chea'me: Ja'kũ, mũ'ũre cu'ache i'kana chũ'ũre ũcuachi'a cu'ache i'kame, chiiũ. Jǎ'aja'ñe Repaũ rani pa'irũmũ Dios chiichechi'a cho'okũ, cu'ache cho'ocojñosi'kũa'mũ. ⁴ Dios chũ'o aperũmũ tochasi'e peore maipi che'chea'jũ chini tochasi'ea'me, ũcuare ñajũ che'cheju jo'kasoma'ñe Repaũni pojojũ cha'aa'jũ chini. ⁵ Maire Diopi cho'okaiũna Repaũ'te jo'kasoma'ñe cuasajũ pojojũ pa'ire'omũ. Mũsanũkonare Repaũji cho'okaaũ Jesucristo pa'icheja'che re'oja'che pa'ijũ ũcuate'eujakuanupũ pa'ijũ sǎiñechi'a re'oja'che cho'oju paapu. ⁶ Ũcuanũko jǎ'aja'ñe pa'ijũ ũcuate'e cuasajũ Maire Paaku Jesucristo Pũka'kũre Diore pojojũ, “Rũa re'okũ'mũ mũ'ũ”, chiiũ pa'ijũ'ũ.

Dios judío peonare ja'me chẽa paache'te kũamũ

⁷ Jã'ajekuna Jesucristo maire cuhema'ñe chëa re'oja'che paacheja'che chekunare cuhema'ñe sãĩnechi'a pojojũ pa'ijũ'ũ, pãipi ña Dioni re'oja'che i'kaa'ju chini. ⁸ Jesucristo Repau majapãi judiõpãire cho'okasa chini raisi'kua'mũ, repaña aipãire Dios cho'okasa chiisi'ere ũcuarepa cho'o ñora chini. ⁹ Ũcuachi'a judiõ peonani Diopi oiũ chëa paakuna repapani ña, "Ja'ku Dios, chukuna'te oiũ re'oja'chechi'a cho'oku'mũ; re'orepamu", chiapu chini raisi'kua'mũ. Dios chu'o aperumu tochasi'e ija'che kũamu:

Jã'ajekuna, judiõ peona asaju'te, "Dios rua re'oku'mũ", chiija'mũ chu'ũ mũ'ũre.

Ũcuachi'a mũ'ũni pojoku ujaja'mũ chu'ũ, chiimũ. ¹⁰ Dios chu'o tochasi'e pa'iphũro chekũcheja ija'che kũamu: ¡Mũsanũkuna judiõ peona Dios neenare jovo pojojũ pa'ijũ'ũ! chiimũ. ¹¹ Jo'e chekũcheja ija'che kũamu:

Ũcuanũko judiõ peona si'avãjũpãi Maire Ũcuanũkore Paaku'te pojojũ paapu,

chiimũ. ¹² Ũcuachi'a Isaías tocha jo'kasi'e ija'che kũamu:

Isaí Jojosi'kũpi rani si'avãjũpãi chũ'ũja'mũ.

Ũcuaũni cuasaju Repau cho'okaijachere pojojũ cha'ajanaa'me repaña judiõ peona,

chiimũ. ¹³ Diopi cho'okaiũna maire Repau cho'okaijachere cuasaju pojojũ ca'nama'ñe cha'are'omu. Mũsanũkonare Repau'te cuasanare sëekaimũ chu'ũ, Repauji cho'okaiũna rua pojojũ re'oja'che paapu chini. Mũsanũkuna Repau Rekochoji cho'okaiũna Repau cho'okaijachere cuasaju rua pojojũ cha'ajanaa'me.

¹⁴ Chu'ũ majapãijana, mũsanũkuna pa'iche masimu chu'ũ. Re'oja'che pa'ijũ Jesucristo pa'iche'te rua masiju sãĩnechi'a chu'vamasime mũsanũkuna. ¹⁵ Chu'ũni Diopi chëa paaku cho'okaiũna masinaretani i'kavajũchuma'ñe te'emajũaruã kuaku ija'ovana tochamu chu'ũ mũsanũkonapi ña cavesũma'ñe cuasaa'ju chini. ¹⁶ Dios chu'ũre chëasi'kua'mũ Jesucristoni cho'okaiũ judiõ peonani re'oja'che cho'okaaũ chini. Jesucristo'te cuasache kuachu'ore chu'vamũ chu'ũ repapani asa chëarena Repau Rekochoji re'onare care'vakaiũna re'oja'che pa'ijũ Dios neena paapu chini.

¹⁷ Jã'ajekuna Jesucristo'te cuasaku pojokũjekũ Diore cho'оче cho'okaiũ'mũ chu'ũ. ¹⁸ Judiõ peonapi asa chëa Repau chũ'ũñe'te cho'oju paapu chini Diopi cho'okaiũna re'oja'che cho'o ñoku chu'vamũ chu'ũ. Dios cho'okaisi'echi'a kuara chiimũ chu'ũ. ¹⁹ Dios Rekochoji cho'okaiũna Diochi'a cho'omasiche'te cho'osi'kua'mũ chu'ũ, pãipi Dios pa'iche'te ña masia'ju chini. Jã'aja'ñe cho'oku Jerusalén vũ'ejoopoji eta sani si'achejũaruã ku'iu Ilirico chejajatu'ka Jesucristo'te cuasache kuachu'ore chu'va pi'nicuhamu chu'ũ. ²⁰ Jã'aja'ñe aperumu Jesucristo pa'iche asamanesinani che'chora chini ku'iu chu'vaku'mũ chu'ũ, Dios chu'o pãi chekuna ku'ijũ chu'vamanesichejũ. ²¹ Dios chu'o aperumu tochasi'e ija'che kũamu jã'a:

Aperumu Repau pa'iche asamanesina asajanaa'me.

Ũcuaja'che aperumu chu'vacojũõmanesina chu'vajũna asa chëajanaa'me, chiimũ.

Pablo Roma v#e'joopo saicuasache'te k#am#

²² J#are cho'ok# m#san#konare sani #nara chiik#ta'ni saicu'ak#na saima'k#u'm# chu'u. ²³ J#ata'ni chura ichej#nare chu'u cho'oche'te cho'o pi'nicuhasi'k#jek# saipi'ram# chu'u, r#u# jeer#m# sani #nara chi#u# cuasak#jek#. ²⁴ Espa#na chejana sai# m#san#konare pa'ichejana can#kara chiim# chu'u. M#san#konare chu'ure #n#uasinare ja'me pani pi'ni sai#na m#san#konapi cho'okaito re'oja'che saija'm# chu'u. ²⁵ J#ata'ni chu'u charo Jerusalenna saim# #cuacheja pa'inani Jesucristo'te cuasanani kurire sakai#. ²⁶ Macedonia cheja pa'inana'me Acaya cheja pa'ina kuri jovosinaa'me Jesucristo'te cuasanani oij# Jerusal#n pa'inani chuova'na pa'iva'nani sao#u chini. ²⁷ Jud#o peonare judi#p#i Diore cuasache che'chosinajej#na repanare judi#p#i oij# sai#ne repa#na chiiche'te cho'oka#u chini cuasa kurire jovosinaa'me. J#aja'ne cho'oju# repa#na re'oja'che cho'osinaa'me, chiim# chu'u. ²⁸ Repa#na jovosi'e kuri chek#nare sa #siser#m# Espa#na chejana sai# can#ka #aja'm# chu'u m#san#konare. ²⁹ Iere masim# chu'u: M#san#kona pa'icheja chu'upi sani ja'me pa'ina Jesucristoji cho'okai#na sai#nechi'a pojoj# karama'ne r#u# re'oja'che pa'ijanaa'me mai.

³⁰ Asarepaj#u, chu'u majap#ijana. Maire Paak# Jesucristo'te cuasanajej#, Dios Rekochoji cho'okai#na sai#ne oij#, ja'me cho'oche cho'okaij# Dioni s#ekaij#u chu'ure. ³¹ Dioni s#ekaij#u Judea cheja pa'ina Repa#te jachanapi chu'ure cu'ache cho'o#u chiito #cuaj#i chu'ure t#takai# #sea'k# repa#nare. #cuachi'a Dioni s#ej#u Jerusal#n pa'ina Jesure cuasana chu'u sache kuri pojoj# kooa'ju. ³² J#aja'ne Diopi cho'okaito chu'u m#san#kona pa'ichejana pojok# sani t#a#na ja'me pani vaj#sojanaa'me mai. ³³ Re'oja'che pa'iche #sik#i Diopi m#san#konare #cuan#kore ja'me pa#u. J#aja'ne pa#u.

16

Cuharepacho chu'o saosi'ea'me ie

¹ Mai majap#ioja'io, Febe, Cencrea v#e'joopo pa'inare Jesure cuasanare cho'oche cho'okaikoji m#san#kona pa'ichejana saio ie chu'o sakaija'mo. ² Maire Paak#te Jesure cuasana pa'iche pa'ij#, majap#io'te pojochaja'che pojoj#u repao'te. Repao chiiche peore cho'okaij#u. Repao chek#nare jain#kore cho'okaio chu'ure #cuachi'a re'oja'che cho'okaisi'koa'mo.

³ Chu'o sa k#akaij#u, chu'una'me Jesucristo'te cho'oche cho'okaisinare Priscana'me Aquila'te. ⁴ P#ipi chu'uni vaniso#u chiij#na chu'uni #sechiij# chuenisora'asinaa'me repa#na. Chu'uni #sechitena Jesure cuasakuanup# #ud#o peona #cuan#ko chu'una'me, "Re'orepam#", chiime repa#nare. ⁵ #cuachi'a repa#na v#e chi'inare Jesure cuasakuanup# chu'o sa k#akaij#u. #cuachi'a chu'u cuasaku'te Epeneto'te chu'o sa k#akaij#u, Asia cheja pa'inare na'a charo Jesure cuasak# jovosi'kure. ⁶ #cuachi'a m#san#konare cho'oche r#u# cho'okaisi'kore Mariare sa k#akaij#u. ⁷ #cuachi'a chu'u majap#i Andr#niconana'me Juniare sa k#akaij#u, chu'ure p#i ch#av#e ja'me pa'isinare. Chu'ure na'a charo Jesucristo'te cuasaj# jovosinaa'me repa#na. Jes#s saosina re'oja'che cutume repa#nare.

8 Ūcuachi'a chũ'u cuasaku'te Ampliato'te sa kuakaijũ'u chũ'una'me Jesure cuasaku'te. 9 Ūcuachi'a Urbano'te maire ja'me Jesucristo'te cho'oche cho'okaiku'te sa kuakaijũ'u, ūcuachi'a chũ'u cuasaku'te Estaqui'te. 10 Ūcuachi'a Apele'te repau Jesucristo'te cuasaku pa'iche pāi ña masicojñoku'te sa kuakaijũ'u. Aristóbulo'te chũ'o sa kuakaijũ'u, repau majapāi ūcuachi'a. 11 Chũ'u majapāi'u'te Herodion'te sa kuakaijũ'u. Narciso'te sa kuakaijũ'u ūcuachi'a repau majapāi Jesucristo'te cuasanare. 12 Maire Paaku'te cho'oche cho'okainare Trifenana'me Trifosa'te sa kuakaijũ'u. Ūcuachi'a Maire Paaku'te cho'oche rua cho'okaiko'te mai ūcuanuko cuasacojñoko'te Pérsida'te sa kuakaijũ'u. 13 Rufe'te Maire Paaku'te masi cuasaku'te sa kuakaijũ'u, ūcuachi'a repau puka'kore chũ'u ja'koja'che pa'iko'te. 14 Ūcuachi'a inare chũ'o sa kuakaijũ'u: Asíncrito'te, Flegontere, Herme'te, Patroba'te, Herma'te; ūcuachi'a repanare ja'me pa'inare, mai majapāijanare. 15 Filólogona'me Juliare Nereona'me cho'jeo'te sa kuakaijũ'u, ūcuachi'a Olimpana'me repanare ja'me pa'inare, ūcuanukore Jesucristo'te cuasanare.

16 Mũsanukona sãĩnechi'a chẽse pojoju pa'ijũ'u. Ūcuanuko Jesucristo'te cuasakuanupũ chũ'o saome mũsanukonare.

17 Chũ'u majapāijana, ñarepaju pa'ijũ'u, chekũrumũ pãipi mũsanukonani i'ka cacũ'ojũ. Jã'aja'ñe i'kana mũsanukona che'chesi'ere jo'kaso sãĩnechi'a ke'reju paapu chini i'kame. Jã'aja'ñe i'kanare ja'me pa'imanejũ'u. 18 Maire Paaku'te Jesucristo'te cho'okaimanaa'me repaña, repanare uachechi'a cho'ojũ. Jã'aja'ñe pa'iju pãi na'a vesuva'nare re'oja'cheja'che i'kaju cacũ'onaa'me repaña. 19 Ūcuanuko masime mũsanukona Jesús chũ'uñe ñamema'ñe cho'okaiju pa'iche. Jã'ajekuna asa pojosome chũ'u. Jã'aja'ñe cho'ojũ re'oja'che pa'imasijũ'u. Cu'acheta'ni cho'oma'ñe pa'ijũ'u, chiimũ chũ'u mũsanukonare. 20 Jã'aja'ñe cho'ojũna maire re'oja'che pa'iche ñiku Dios na'mi cho'okaijama mũsanukonare, vati aini cu'ache chũ'ucu'aa'ku chini. Maire Paaku Jesucristo'ji si'arũmũ re'oja'che cho'okaiũ paau mũsanukonare.

21 Chũ'una'me Diore cho'oche cho'okaiku Timoteo ja'me chũ'o saomũ mũsanukonare, ūcuachi'a chũ'u majapāi, Luciona'me Jasonna'me Sosipater.

22 (Ūcuaja'che chũ'u, Pablo chũ'uñe ija'ova utija'ova tochakaikũji Tercio, mũsanukonare chũ'o saomũ Jesure cuasanare.)

23 Gayo ūcuaja'che chũ'o saomũ mũsanukonare. Repau vũ'ere pa'imũ chũ'u. Repau Gayo Jesure cuasanare chekũchejña rainare ūcuanukore kãĩñe ñiku'mũ. Erasto ūcuachi'a vũ'ejoopo kuri care'vakaiku chũ'o saomũ. Ūcuachi'a mai majapāi'aja'ũ Cuarto chũ'o saomũ. 24 Maire Paaku Jesucristo'ji si'arũmũ re'oja'che cho'okaau mũsanukonare ūcuanukore. Jã'aja'ñe paau.

Dioni pojokũ cuhacho tochasi'ea'me

25 Diore, “Re'orepamũ”, chiiju pañu. Mũsanukonare Ūcuajji cho'okaimũ Jesús pa'iche chũ'u chũ'vachu'ore Repau chũ'o re'oja'chere asa chẽa re'oja'che paapu chini. Repau chuta'a cheja cho'omarũmũna Jesucristo cho'okaijache jã'aja'ñe cuasasi'kũta'ni kuamaneasomũ Dios.

Chura k̄acuhasi'ea'me jā'a. ²⁶ Si'arum̄ Pa'ik̄uji Diopi ch̄ū'una Repau ch̄'o k̄asina p̄āipi masia'j̄u chini Repau cho'ojachere tocha jo'kaasome. Repau cho'ora chiisi'e aperum̄ k̄amanesi'e churana k̄uam̄ Dios, si'avāj̄up̄āi asa ch̄ēa Jesuni cuasaj̄u Repau ch̄ū'ũñe'te cho'oj̄u paapu chini.

²⁷ Dios Ūcuate'eu'm̄ Mas̄u. Jesucristoji cho'okai'una p̄āi ūcuanuko si'arum̄ r̄ua pojoj̄u paapu Repau'te. Jā'aja'ñe paau. Re'om̄.

Pablo

San Pablo Corinto vü'ejoopo pa'inare charo chü'o tocha saosi'ea'me

Chü'o saosi'ea'me

¹ Chü'ü, Pabloji, ie chü'o tocha saomü, mai majapãijajã Sóstenena'me. Diopi chü'üna Jesucristo chü'üre saosi'küa'mü, Repau chü'ore chü'vaa'kü chini. ² Músanukonare Corinto vü'ejoopo pa'inare, Jesucristo'te cuasakuanupü'te, ija'ova tocha saomü chü'ü. Músanukonapi re'oja'che pa'ijü cu'ache cho'omairo paapü chini chëa paamü Jesucristo músanukonare. Ücuachi'a chekúnare, Jesucristo'te cuasanare chekúchejña pa'inare tocha saomü chü'ü ie, ñaa'jü chini. Repau Jesús, Maire Paakü ücuachi'a repanare paamü. ³ Mai Ja'kü Dios, Maire Paakü Jesucristona'me na'a rüa re'oja'che cho'okaijanaa'me músanukonare, re'oja'che paapü chini.

Jesucristo re'oja'che cho'okaiche'te küamü

⁴ Jesucristoji músanukonani re'oja'che pa'iche cho'okaiüna músanukona re'oja'che pa'iche'te cuasakü, mai Ja'küre Diore pojokü, "Re'orepamü", chiikü'mü chü'ü. ⁵ Repau Jesucristo músanukonare si'ache ísisi'küa'mü. Dios chü'o asa chëañena'me Repau chü'o chü'vamasiche ísisi'küa'mü Repau músanukonare chekúnani masi chü'vaa'jü chini.

⁶ Chükünapi Jesús pa'iche'te músanukonani küarena asa chëa Jesucristoni jovosinaa'me músanukona. Jovorena Ücuajji músanukonani cho'okaiüna re'oja'che pa'ijüna ña, "Pablo chü'vasi'e chü'o ücuarepaa'me", chiime chekúna. ⁷ Músanukonare Jesucristo jo'e rajache pojokü cha'anare Dios ísiche si'ache pa'iche re'oja'che karama'mü, Repau Rekochoji cho'okaiüna. ⁸ Repau Jesucristo, Maire Paakü, cuhama'ñe re'oja'che cho'okaiü pa'imü, maipi re'oja'che paapü chini. Maipi Repau rairümü cu'ache peona paapü chini jo'e rairümujatü'ka re'oja'che cho'okaiü pa'ija'mü Repau maire. ⁹ Dios Repau cho'ora chiiche jorema'ñe peore ücuarepa cho'okü'mü. Ücuajji maire chëasi'küa'mü, Repau Mamaküni Maire Paakü Jesucristoni ja'me re'oja'che paapü chini.

Jesure cuasanata'ni säiñechi'a pe'ruche'te küamü

¹⁰ Músanukonare, chü'ü majapãijanare, Jesucristoji chü'üküna rüa chü'vamü chü'ü, ücuamakarü te'ekuanuchi'a pa'ijü säiñechi'a pe'rujü, "Chükünaa'me chekúnare na'a re'oja'che pa'ina", chiima'ñe paapü chini. Pe'ruma'ñe ücuachi'a ücuate'e cuasajü pa'ijü ücuate'eujakuanupü jovo re'oja'che pa'ijü'ü. ¹¹ Músanukona säiñechi'a i'kajü cavache Cloé vü'e pa'inapi küasinaa'me chü'üre. ¹² Te'ekuanuchi'a pa'ijü säiñechi'a cuhejü ücuauko ija'che i'kajüasome músanukona: "Chüküna Pablo neena'a'me", chiijuasome te'ekuanupü. Chekükuanupü, "Apolos neena'a'me chüküna", chiijuasome. Chekükuanupü, "Pedro neena'a'me chüküna", chiijuasome. Chekükuanupü, "Cristo neena'a'me chüküna", chiijuasome. ¹³ Jã'aja'ñe pa'iche

cu'amũ. Jesucristo ca'nivũ ũcuate'eca'nivũ'me. Repau neena ũcuaja'che ũcuate'eujakuanupũ'me. Chu'ũpi, Pabloji, mũsanũkonare kurususẽ'verona jũni ro'ikaimanesi'kua'mũ. Jesucristo'mũ mũsanũkona cu'ache cho'оче kurususẽ'verona jũni ro'ikaisi'kũ. "Pablo'te cuasanaa'me chũkũna", chiijũ okoro'vecojũomanesinaa'me mũsanũkona. "Jesucristo'te cuasanaa'me chũkũna", chiijũ okoro'vecojũosinaa'me mũsanũkona. ¹⁴ Chu'ũ inarechi'a okoro'vesi'kua'mũ: Crispona'me Gayo'te. Jainũkore okoro'vemanesi'kujekũ Diore pojokũ, "Re'orepamũ", chiimũ chu'ũ. ¹⁵ Chu'ũpi chekũnare na'a jainũkore okoro'vesi'kũ pa'ito, "Pabloni cuasaju okoro'vecojũosinaa'me chũkũna", chiira'ame mũsanũkona chu'ũre. ¹⁶ (Ãa, ũcuachi'a chekũnare Estefanana'me repau majapãi okoro'vesi'kua'mũ chu'ũ. Chekũnareta'ni okoro'vemanecosomũ chu'ũ.) ¹⁷ Dios chu'ũre pãire okore ro'vea'kũ chini raomanesi'kua'mũ. Mũsanũkonani Repau chu'ũore chu'vaa'kũ chini raosi'kua'mũ chu'ũre. Jesucristoji pãi ũcuauũkore kurususẽ'verona jũni ro'ikaisi'kua'mũ, Repau'ni cuasajũna oiũ cu'ache'te ũsekasa chini. Mũsanũkonare rũhiñe kuasi'kua'mũ chu'ũ jã'a mũsanũkonapi jũniso vati toana sani uujũ chini. Rũhiñe kuama'ñe chu'ũ cuasachechi'a che'choru, Jesucristo maire cho'okaisi'e Dios pa'icheja saimanera'ame mũsanũkona.

Jesucristo peore masiche'te kuamũ

¹⁸ Pãi Jesucristoni cuasamapũ vati toa saijana ũcuauũko, pãi cu'ache cho'оче'te Repau jũni ro'ikaisi'ere pãipi kuajũna asani, "Pãi vesũna i'kache'me jã'a", chiijũ cuasame. Maireta'ni Repau pa'icheja saijanare jã'aja'ñe chu'vachũ'ore asato re'oja'imũ. Jã'aja'ñe cuasaju, "Dios peore masiku'mũ", chiime mai. Jã'ajekũna Repau chu'ũore asaju Jesucristo maire jũni ro'ikaisi'ere asamasi Repau'ni jovorena mai rekoñoã care'vakaisi'kua'mũ Dios. ¹⁹ Dios chu'ũ aperũmũ tocha jo'kasi'e ija'che kuamũ:

"Chu'ũ, Dios, pãi, 'Rũa masime chũkũna', chiinare repanajẽ'e vesũche'te cho'o ñoja'mũ.

Chu'ũpi ũseto repana masiche repajẽ'e peoja'mũ", chiimũ Dios. Jã'aja'ñe chiimũ Dios chu'ũ aperũmũ tocha jo'kasi'e.

²⁰ Pãi rũa masinare ñani, "Rũa vesũme ina", chiimũ Dios. Aperũmũ Repau chu'ũsi'e judiõpãi che'chonare ñani, "Masi che'choma'me ina", chiimũ Dios. Pãi, repana cuasacheja'che cuasamanani repana cuasache'te asa chẽaa'jũ chini i'kamasinare ñani, "Peoche i'kame ina", chiimũ Dios. Repau'ni nato pãi ũcuauũko rũa vesũnachi'aa'me. Pãi si'ache masinare ñani, "Chuta'a masiche rũa karamũ inare", chiimũ Dios. ²¹ Dios peore Masiũjekũ pãi ũcuauũkore cho'osi'kua'mũ. Jã'ata'ni maire pãi peore masinare cho'omanesi'kua'mũ Repau. Mai cuasachechi'a cuasani Dios pa'iche vesũra'ame mai. Diopi maire Repau pa'iche'te kuama'to vesũra'ame mai. Jã'ata'ni maini oiũ, Repau pa'iche kuaku'mũ Repau. ũcuauũji kuakũna pãi chekũnare Repau chu'ũore chu'vame chũkũna. Chu'vajũna asaju, "Peoche i'kame ina", chiime pãi chũkũna'te, Repau'te cuasamana. Jã'ata'ni Repau chu'ũore asa chẽa Jesucristo'te cuasanare vati toa sani uuche ũsemũ Dios.

²² Jã'ata'ni pãi rũa jachame. Judiõpãi Dios cho'omasiche'te ñañũ chiime. Dios chu'ũ chũ'vanapi jã'aja'ñe cho'o ñoma'to repana chu'vache asacuheme repana. Judiõ peonata'ni rũa masina i'kachũ'ore

asañu chiime. Dios chũ'o chũ'vanapi rúa masina i'kachũ'ore i'kama'to asacuheme repana. ²³ Jã'ata'ni chũkuna pãi cu'ache cho'ochete Jesucristo kurususẽ'verona jũni ro'ikaisi'ere ũcuu kuaju pa'inaa'me repanare. Jã'are chũ'vajana asaju judiõpãi, "Asaũama'ñe i'kame ina", chiime chũkuna'te. Jã'a cho'oto judiõ peona, "Rúa vesuna i'kache'me jã'a", chiime chũkuna kuache'te asani. ²⁴ Jã'ata'ni Dios chẽasinata'ni asa chẽa Jesucristo jũni ro'ikaisi'ere cuasaju, "Dios peore Masiũjeku peore cho'omasiku'mũ", chiiju cuasame judiõpãina'me judiõ peona. ²⁵ Pãi te'ena, "Dios rúa vesũũ'mũ", chiinaa'me. Jã'ata'ni Dios peore masiku'mũ. Pãi rúa masinare na'a rúa masiku'mũ Repau. Chekuna pãi ija'che i'kame: "Dios peoche i'kaku'mũ. Repau cho'ora chiiche cho'ovesuku'mũ Repau", chiime repana, jachaju. Dios peore cho'omasiku'mũ. Pãi te'eũjẽ'e cho'ovesuche cho'oku'mũ Repau.

²⁶ Asarepajũ'ũ, chũ'ũ majapãijana. Dios musanũkonare chẽasi'ere cuasajũ'ũ. Reparũmu Dios musanũkonare vesũva'nani na'a jainũkore chẽasi'ku'a'mũ. Pãi masinare jainũkore chẽamanesi'ku'a'mũ Repau. Kurinare jainũkore chẽamanesi'ku'a'mũ. Pãi chũ'unare jainũkore chẽamanesi'ku'a'mũ Repau. ²⁷ Diopi vesũva'nani ña chẽa paaku che'choũna rúa masinare na'a rúa masime repana chura. Jã'aja'ñe cho'omu Dios pãi vesũva'nare, chekunapi, "Masinaa'me chũkuna", chiisinapi ña repana pa'iche meñe cuasa, vajũchũju, "Maita'ni rúa vesũme", chini masia'ju chini. Re'oja'che pa'ivesũnare ũcuaja'che chẽasi'ku'a'mũ Dios. Chẽa paaku Repauji si'arũmu cho'okaiũna chekunare na'a re'oja'che pa'imasime repana chura. Jã'aja'ñe cho'omu Dios pa'ivesũnare pãi, chekunapi, "Re'oja'che pa'imasinaa'me chũkuna", chiisinapi ña repana pa'iche meñe cuasa, vajũchũju, "Maita'ni re'oja'che pa'ivesũnaa'me", chini masia'ju chini. ²⁸ Repau Dios pãire paara chini chẽamu. Jã'ata'ni chekunare pãi re'oja'che cutucojũnonare chẽama'mũ Repau. Ija'che pa'iva'nani, "Paauamu chũ'ũre", chini chẽamu Dios: Chũova'na pa'iva'nana'me vesũva'nare pãi cuhecojũnova'nare chẽamu Repau. Pãi chekunare re'oja'che cutucojũnonareta'ni, "Paauamanaa'me chũ'ũre", chiimu Dios. Jã'aja'ñe cho'oku'mũ Dios, re'oja'che cutucojũnonapi vajũchũa'ju chini. ²⁹ Pãi chẽa jã'aja'ñe cho'oku'mũ Dios repanapi meñe ija'che i'kamanea'ju chini: "Rúa masiju rúa re'onaa'me chũkuna", chiimanea'ju chini. Jã'aja'ñe i'kache rúa cuhemũ Dios. ³⁰ Diopi cho'okaiũna Jesús neenajeju na'a rúa masime mai chura. Chura Dios maire re'oja'chechi'a cho'onare cuasacheja'che cuasamu. ũcuachi'a re'oja'che pa'ire'omu maire. Aperũmu vati ai paasinare chura Jesucristoju tua re'oja'che paamu maire. ³¹ Jã'ata'ni maipi, "Re'onaa'me chũkuna", chiiju paapu chini tua paama'mũ Jesucristo maire. Dios chũ'o aperũmu tocha jo'kasi'e ija'che kuamu:

Meñe, "Re'oku'mũ chũ'ũ", chiima'ñe Diorechi'a pojojũ re'oja'che i'kaju pa'ijũ'ũ.

Jã'aja'ñe kuamu Dios chũ'o aperũmu tocha jo'kasi'e. Jã'ajekuna, "Peore cho'omasiku'mũ mu'ũ", chiiju pa'ijũ'ũ Maire Paaku'te.

2

Jesucristo jũni vajũraisi'ere kuamu Pablo

1 Músanukona aperumú asamanesi'ere Dios chũ'ore kuara chini saisi'kuu'mú chũ'u músanukona pa'icheja. Sani rúa masina chũ'opi músanukonare Dios chũ'o chũ'vamanesi'kuu'mú chũ'u. 2 Músanukona pa'icheja saipirarumú ija'che cuasasi'kuu'mú chũ'u: "Sani Jesucristo pa'ichechi'a kuaja'mú chũ'u, Repau kurususē'vero jūni ro'ikaisi'ere, repanapi masia'ju", chini cuasasi'kuu'mú chũ'u. 3 Vajuchurekocho paakují músanukonare ja'me pa'iu kurukuruu chũ'vaku pa'isi'kuu'mú chũ'u. 4-5 "Chũ'upi pái rúa masina i'kache chũ'o i'kato Dios chũ'ojē'e cuasama'ñe rupú pái cuasachechi'a cuasacosome já'ana", chini cuasa, saisirumú já'ajachũ'o i'kamanesi'kuu'mú chũ'u músanukonare. Chũ'uni Dios peore Masikují Repau Rekochoji cho'okaiuna masi chũ'vasi'kuu'mú chũ'u músanukonare, Jesucristoni cuasaa'ju chini. Músanukonare ũcuachi'a Dios Rekochoji cho'okaiuna chũ'u chũ'vache asa chēasinaa'me.

Dios Rekochoji cho'okaiuna Repau chũ'o asamasiche'te kuamú

6 Já'ata'ni Jesucristo'te masi cuasanare Dios chũ'o na'a vesacheji che'chonaa'me chũkuna. Pái cuasacheja'chere che'chomanaa'me chũkuna. Ũcuaja'che irumú cana pái chũ'una cuasaju chũ'ũñeja'ñe cuasaju che'chomanaa'me chũkuna. Repana irumú pái chũ'una si'asojanaa'me. 7 Aperumú Repau chuta'a cheja cho'omarumú Dios maire irumú icheja pa'inare cuasaku ija'che te'eují i'kaasomú: "Re'oja'che cho'okaija'mú chũ'u repanare, icheja chũ'u pa'ichejare rani paapu chini", chiimú cuasaasomú, maipi Repauni cuasaju Repau pa'ichejare sani paapu chini. Aperumú Repauji já'are peore kuamauna vesusinaa'me pái. Churata'ni Repau kuamanesi'ere maire cho'okaiche'te chura Ũcuauji kuana asa pái ũcuanukore kuame chũkuna. 8 Chũkuna kuache asanata'ni irumú cana pái chũ'una ũcuanuko Diore kuhena asavesujú asa chēama'me. Dios chũ'o aperumuna asa chēasina pani Maire Paaku'te Jesure peore Masiu'te kurususē'verona jē'jo nuko vēasoche chũ'umanera'asinaa'me repana.

9 Ija'che kuamú Dios chũ'o aperumú tocha jo'kasi'e:

Dios Repau'te chiinare rúa re'oja'chere care'vakaimú,

pái te'eujē'e ñama'ñena'me asama'ñe pái rekoñoājē'e cuasama'ñe.

Repau re'oja'che cho'okaijache Ũcuauji kuamauna chuta'a vesume pái, chiimú Dios chũ'o. 10 Churata'ni chũkuna'te Dios Repau pái re'oja'che cho'okaijache Repau Rekochoji kuacuhasi'kuu'mú. Dios Rekocho peore Masirekochojekú Repau cho'oku pa'iche peore masimú. 11 Chekuna cuasache vesume pái. Repana rekoñoāta'ni masimú repana cuasache.

Ũcuaja'che Dios cuasache Repau Rekochochi'a masimú. 12 Dios maire Repau'te cuasamana rekoñoāja'ñere ĩsimesi'kuu'mú. Repau Rekocho'te ĩsisi'kuu'mú Dios maire, maini Repau Rekochoji ja'me pa'iu cho'okaiuna Repau maire cho'okaiche'te peore masia'ju chini.

13 Chũkunapi Dios chũ'ore Repau Rekocho paanani kuani Repau Rekocho che'choche'te kuame. Pái cuasaju che'chocheja'chere kuamanaa'me chũkuna.

14 Dios Rekocho che'choche'te chũ'vajuna páipi asani, "Vesuna i'kache'me já'a", chiime Dios Rekocho peona, repana i'kache'te asavesujú. Repana rekoñoāre Dios Rekochoji peokuna asacu'amú repanare. Dios Rekocho paanarechi'a asare'omú Dios chũ'o, Repau Rekochoji cho'okaiuna. 15 Dios Rekocho paanata'ni Repau Rekochoji

cho'okaiuna si'ache cuasaju peore ñamasime. Dios Rekocho pe-onareta'ni Dios Rekocho paana pa'iche te'euterejẽ'e cuasa ñacu'amũ.
 16 Dios chu'o aperumũ tocha jo'kasi'e ija'che kuamũ:

Dios, rekocho cuasache masicu'amũ maire.

Ûcuaja'che Repau'te te'eujẽ'e che'chovesũme mai, chiimũ. Maita'ni Repau Rekocho'te paaju Jesucristo cuasacheja'che cuasame mai rekoñoã, Repau Rekochoji cho'okaiuna. Jã'ajekũna Dios chu'o asamasime mai.

3

Dios chũ'ũñe cho'ona Repau'te ja'me cho'ochẽ cho'okaina pa'iche'te kuamũ

¹ Chũkũna musanũkonare ja'me pa'irumũ, musanũkonapi Jesucristo'te apecuasanajejũna Repau'te masi cuasanare che'chocheja'che che'chomanesinaa'me. Reparumũ musanũkona chuta'a Diore cuasamana cuasacheja'che cuasaju pa'isinaa'me. Jesure cuasanata'ni chũiva'na vesũcheja'che masi cuasavesusinaa'me musanũkona. ² Jã'ajekũna chũkũna musanũkonare vesujũna na'a rũa vesache che'chomanesinaa'me. Reparumũ musanũkona Dios chu'o jmamajñaruãchi'a asamasinaa'me. Chũiva'ũ ojechi'a chũsukũ va'i ãivesũcheja'che Dios chu'o na'a vesache asavesusinaa'me musanũkona. Irumujatũ'ka musanũkonare chuta'a karamũ asamasiche. ³ Chuta'a musanũkona Diore cuasamana cuasacheja'che cuasaju sãĩnechi'a ke'reju cuheju Jesure cuasamana pa'icheja'che pa'ime. ⁴ Ija'che i'kajũasome musanũkona: "Chũkũna Pablo neenaamẽ", chiijũasome chekũna. Chekũna, "Apolos neenaamẽ chekũna", chiijũasome. Jã'aja'ñe i'kajũ, chekunani sãĩnechi'a cuheju Jesure cuasamana pa'icheja'che pa'ijũasome musanũkona.

⁵ Chu'ũna'me Apolos rũa masinama'me. Chũkũna Diore cho'ochẽ cho'okainaa'me. Chũkunapi chu'vajũna asa chẽa musanũkona Cuasaku'te Diore cho'ochẽ cho'okainaa'me. Chũkũna'te Repau chu'ore chu'vaa'ju chini jo'kasi'kuamũ. ⁶ Chu'ũamũ musanũkonare Dios chu'o charo chu'vasi'ku. Apolos cho'je che'chosi'kuamũ. Jã'ata'ni Dioamũ musanũkonare cho'okaikũ, asa chẽa Jesuni jovo re'oja'che pa'iche na'a rũa che'cheju paapu chini. ⁷ Musanũkonare Diopi cho'okaima'to chu'vate'era'asi'kuamũ chu'ũ. Vesukũmũ chu'ũ. Ûcuachi'a musanũkona asa chẽamanera'asinaa'me, Diopi cho'okaima'to. Apolos ùcuaja'che vesukũmũ. Diopi cho'okaima'to che'chote'era'asi'kuamũ repau musanũkonare. Che'chemanera'asinaa'me musanũkona Diopi cho'okaima'to. Pãipi Repau chu'ore asa chẽa Jesuni jova'ju chini cho'okaimũ Dios, Repauji cho'okaiuna re'oja'che pa'iche'te che'cheju paapu chini. ⁸ Chũkũna Dios chu'o charo chu'vanana'me cho'je che'chona ùcuate'ere cho'ome. Chũkũna cho'osi'e ro'i Diopi ro'ikũna ùcuanũko koojanaa'me, charo chu'vanana'me cho'je che'chona. ⁹ Ija'chea'me Dios cho'ochẽ: Chũkũna Diore cho'ochẽ cho'okainajeju musanũkonani Repau chu'ore che'chome. Musanũkonare Repau neenare re'ojarekoñoã care'vakaimũ Repau.

¹⁰ Chu'ũni Diopi cho'okaiuna re'oja'che chu'vasi'kuamũ chu'ũ musanũkonare. Chu'ũ chu'vasi'ere Dios chu'ore asa chẽareña chekũna jo'e na'a rũa che'chome musanũkonare, na'a rũa masia'ju chini. Repanapi che'choni cuasarepaju masi che'choa'ju, "Chekũmũ mai

tĩĩne che'chocosome", chini cuasaju. ¹¹ Aperumu chu'u musanukonare Jesucristo maire jũni ro'ikaisi'ena'me Repau pãi re'oja'che chẽa paache kuasi'kuamũ. Jã'aa'me charo chu'vache. Jã'are pãipi charo asa chẽama'to na'a rua che'checu'amũ repanare. ¹² Charo chukuna Jesucristo maire jũni ro'ikaisi'ena'me Repau pãi re'oja'che chẽa paache che'chosirumu chekunapi cho'je che'chome. Repana pãi Dios chu'o asa chẽa Jesure jovosinare cho'je che'chona te'ena masi che'chome. Chekunata'ni masi che'choma'me. ¹³ Repana cho'osi'e Jesucristo jo'e raikumucuse peore masijachea'me jã'a. Repau chu'o masi che'chosinare pojoku, "Ina masi che'chosinaa'me", chi-ija'mũ Dios. Masi che'chomanesinare, "Ina masinata'ni, masi che'chomanesinaa'me", chiija'mũ Dios repanare rua pe'ruku. ¹⁴ Masi che'chona che'chosi'epi ai pa'ija'mũ. Jã'ajekuna repanare masi che'chosinare ro'ija'mũ Dios. ¹⁵ Masi che'chomanesinareta'ni ro'imaneja'mũ Dios. Ro'icojñomanesinata'ni ũcua saijanaa'me repana Dios pa'icheja. Jesucristo'te cuasamanesina pani vati toana saira'asinaa'me repana. Jã'ata'ni Jesucristo'te cuasanajeju saimanejanaa'me.

¹⁶ Dios Rekochoji musanukona rekoñoãre ũcuanukore ja'me pa'ina musanukona rekoñoã Dios vu'eja'chea'me Repau'te cuasarekoñoãjeku. ¿Jã'a musanukona cuasama'ne? ¹⁷ Musanukona Jesucristo'te cuasakuanupu ũcuanuko sãĩnechi'a oiju pa'ito re'omu. Jã'aja'ne cho'oto Dios rua pojomu. Jã'ata'ni pãipi musanukonare Repau neenani cacu'oñu chini sãĩnechi'a cuheche'te chu'vato rua pe'rumũ Dios repanare. Pe'ruku Repau neenare cacu'onare vati toana saoja'mũ. Repau vu'eja'che paamu Dios musanukonare. Jã'ajekuna musanukonare Repau vu'eja'che pa'inajejuna pãipi cacu'oto rua pe'rumũ Repau.

¹⁸ Rũhiĩne cuasaju pa'ijũ'u musanukona. Te'ena ija'che cuasacosome musanukona: "Pãi che'choche rua che'chesinajeju rua masinaa'me chukuna", chiiju cuasacosome. Jã'aja'ne cuasanare ija'che paaru chini chu'vamũ chu'u: Vesuva'na pa'icheja'che pa'iju Dios chu'ore che'cheju pa'ijũ'u. Jã'aja'ne cho'oto Dios Rekochoji che'choja'mũ musanukonare. ¹⁹ Pãi Jesucristo'te cuasamana che'choche ija'che i'kamũ Dios: "Pãi vesuna che'choche'me jã'a", chiimũ. Ũcuachi'a Repau chu'o aperumu tocha jo'kasi'e ija'che kuamũ:

Pãi rua masina repana masichechi'a cuasame.

Jã'aja'ne cuasaju cu'ache cho'oñu chiisi'e Diopi cho'okuna, ũcuanani cu'ache ti'jñemũ,

chiimũ. ²⁰ Ũcuachi'a ija'che kuamũ:

Pãi rua che'chesina cuasache Diopi ñato repajẽ'e peoche tĩĩnere cuasame,

chiimũ repa. ²¹ Musanukona chekunare Jesure cuasanare cuasama'ne musanukona chiinarechi'a te'enare cuasaju pa'ime. Rua cu'amũ jã'aja'ne pa'iche. Musanukonare re'oja'che chu'vanare ũcuanukore cuasaju pa'ijũ'u. Jainukoa'me repana. ²² Dios chukuna'te, chu'una'me Apolona'me Pedro'te musanukonani isisi'kuamũ, iena'me: Chejaa'me, vaju'che'me, jũ'ija'nea'me, irumũ pa'iche, na'a pa'isirumũ pa'ijachea'me peore jã'a musanukonare Dios isisi'ea'me.

²³ Musanukona Jesucristo neenaa'me. Jesucristo Dios Neekua'mũ.

4

Jesús saosina Diore cho'oché cho'okaiche'te kʷamʷ

¹ Chʷkʷna Jesucristo'te cho'oché cho'okaina pa'iche cuasajũ'ʷ. Dios Repaʷ aperʷmʷ kʷamanesichʷ'ore pãire masi kʷaa'jʷ chini chēasi'kʷaa'mʷ chʷkʷna'te. ² Chʷkʷna Dios saosinapi cho'oa'jʷ chini Dios jo'kasi'ere cho'oma'to cu'amʷ. ³⁻⁴ Jã'ata'ni mʷsanʷkonapi chʷ'ure re'oja'che cutuma'tojẽ'e oima'mʷ chʷ'ʷ. Pãi chekʷna chʷ'ure cu'ache cutuchejẽ'e cuasama'mʷ chʷ'ʷ. Ija'che cuasaku'mʷ chʷ'ʷ: “Chekʷrʷmʷ Dioni jachamaʷ re'oja'che pa'icosomʷ chʷ'ʷ”, chiʷ cuasaku'mʷ. Jã'aja'ñe cuasakʷta'ni chekʷrʷmʷ chʷ'ʷ rekocho cu'ache pa'iku'mʷ. Vesʷmʷ chʷ'ʷ. Maire Paaku Jesucristota'ni masimʷ chʷ'ʷ rekocho pa'iche. ⁵ Jã'ajekʷna chʷkʷna cho'oché ñaju ke'remanejũ'ʷ. Jesucristoji chuta'a jo'e raimaʷna vesʷme mʷsanʷkona chʷkʷna rekoñoã pa'iche. Repaʷ jo'e raisirʷmʷta'ni Ũcuauji i'ka jñaukʷna mai ũcuanʷko mai vesʷsi'e peore masijanaa'me, chekʷna rekoñoã pa'iche peore. Reparʷmʷ pãi cho'osi'ere ñani re'oja'che pa'inare, “Re'orepamʷ”, chiija'mʷ Dios. Na'a re'oja'che pa'inare, na'a rʷa pojoku i'kaja'mʷ Repaʷ.

⁶ Mʷsanʷkonare chʷ'ʷ majapãijanare, iere tocha saomʷ chʷ'ʷ, mʷsanʷkonani che'choku. Chʷ'ʷ pa'ichena'me Apolos pa'iche kʷamʷ chʷ'ʷ, mʷsanʷkonapi Dios chʷ'o chũ'ũnechi'a asa chēa cho'ojʷ paapu chini. Mʷsanʷkona Dios chʷ'o che'chonare ñani ija'che cuasamanea'jʷ chiimʷ chʷ'ʷ: “Dios chʷ'o che'choku'te ikurechi'a chiinaa'me chʷkʷna. Iku neenajejʷ masinaa'me chʷkʷna. Chekʷnareta'ni cuhejʷ repanare chiinare ũcuachi'a cuhenaam'e chʷkʷna”, chiijʷ cuasamanejũ'ʷ mʷsanʷkona. Jã'aja'ñe cuasamairo Dios chʷ'o che'chonare ũcuanʷkore pojojʷ pa'ijũ'ʷ. ⁷ Jã'ata'ni ija'che i'kajʷasome mʷsanʷkona: “Chekʷnare na'a masijʷ na'a rʷa re'onaa'me chʷkʷna”, chiijʷasome mʷsanʷkona. ¿Je'se pa'ina jã'aja'ñe cuasache? Mʷsanʷkona cho'omasiche peore Dios cho'okaisi'ea'me. Diopi cho'okaima'to jmamakarũjẽ'e masina pa'imanera'ame mʷsanʷkona.

⁸ Ija'che cuasacosome mʷsanʷkona: “Peore che'chesinajejʷ peore masijʷ si'ache karama'ñe paanajejʷ pãi chũ'ũnaa'me chʷkʷna chura”, chiijʷ cuasacosome. ¿Je'se pa'ina jã'aja'ñe cuasache? ¿Chʷkʷnapi peojʷna pãi chũ'ũna carũnisocuhare? Mʷsanʷkonapi pãi chũ'ũna pa'ito re'ora'amʷ. Mʷsanʷkonare pãi chũ'ũmʷ tĩ'ato chʷkʷna ũcuaja'che ja'me chũ'ũjanaa'me reparʷmʷ. Irʷmʷ Diopi jo'kaʷna mai Jesucristo'te cuasanapi pãi ũcuanʷkore chũ'ũmʷ pa'ito re'ora'amʷ. Jã'ata'ni reparʷmʷ chuta'a tĩ'ama'mʷ. ⁹ Reparʷmʷ tĩ'ato na'a re'oja'che pa'ija'mʷ chʷkʷna'te. Chura chʷkʷna'te Jesucristo saosinare rʷa cu'ache tĩ'jñemʷ, pãina'me ángeles ñaa'jʷ chini. Re'oja'che pa'inareta'ni cu'ache pa'inare cuhecheja'che cuheme pãi chʷkʷna'te. “Jã'a Dios cho'ochecosomʷ”, chiʷ cuasamʷ chʷ'ʷ. ¹⁰ Chʷkʷnapi Jesucristoni pojojʷ Dios chʷ'ore chʷ'vajʷna, “Vesʷpãia'me jã'ana”, chiime mʷsanʷkona chʷkʷna'te. Mʷsanʷkonata'ni, meñe cuasajʷ i'kani, “Jesucristo neenajejʷ masinaa'me chʷkʷna”, chiijʷasome. Chʷkʷnata'ni Dios chʷ'o chʷ'vani vajuchʷva'na chʷ'vanaa'me. Mʷsanʷkonata'ni vajuchʷma'ñe, ¿“Peore cho'omasime chʷkʷna”, chiiche? Mʷsanʷkonare rʷa re'oja'che cutujʷasome pãi. Chʷkʷna'teta'ni rʷa cu'ache cutujʷasome repana.

11 Músanúkona meñe i'kaju, "Si'ache paanaa'me chúkuna", chiime. Chúkunata'ni já'aja'ñe pa'imanaa'me. Irumujatu'ka áucuhava'na pa'iju, okonava'na pa'iju, si'ache, kãñajê'e peova'na pa'ime chúkuna. Si'arumu ku'ichechi'a pa'iju vu'ña pa'ivu'ñajê'e peonaa'me chúkuna. Ūcuachi'a pái cu'ache cho'ome chúkuna'te. ¹² Si'areparumu cho'ochete cho'ojú ca'nasome chúkuna. Pái chúkuna'te cu'ache i'kanare, "Diopi músanúkonare re'oja'che cho'okaau", chiinaa'me chúkuna repañare. Pái chúkuna'te tuha cu'ache cho'orujê'e i'kamanaa'me chúkuna. ¹³ Pái chúkuna'te cu'ache i'kanare saíñe re'oja'chere i'kanaa'me chúkuna repañare. Irumujatu'ka pái ũcuanúko rua cuheme chúkuna'te. Repañapi ñato chí'ca pa'icheja'che pa'icosome chúkuna.

¹⁴ Músanúkonani i'ka kúkora chini tocha saoma'mu chu'u ie. Músanúkonani chu'u chíijanare chu'vaku tocha saomu chu'u, músanúkonare cuasaku. ¹⁵ Chu'u músanúkonare Dios chu'o charo che'chouña asa chëa Jesucristoni jovosinaa'me músanúkona. Já'ajekuna mújakuja'iu'mu chu'u. Músanúkonare che'chona rua jainúkoa'me. Já'ata'ni chu'u te'eu'mu mújakuja'iu. ¹⁶ Já'ajekuna rua chu'vamu chu'u músanúkonare, chu'u pa'iche'te ña chëa chu'u pa'icheja'che paapu chini. ¹⁷ Já'are chini Timoteo'te chu'u chíija'iu'ni, músanúkona pa'ichejana saomu chu'u músanúkonani che'choaku chini. Rua cuasamu chu'u repau'te. Re'oja'che pa'iu Diore si'arumu rua cuasaku pa'iku'mu repau. Ūcuauji che'chouña chu'u Jesucristo'te cuasaku pa'iche asa cuasajanaa'me músanúkona. Ūcuare si'achejña ku'iu Jesure cuasana chí'ivu'ñana si'arumu che'choku pa'iku'mu chu'u, Jesucristo'te cuasaju pa'iche.

¹⁸ Chekurumu músanúkona chu'ure te'ena ija'che cuasacosome: "Jo'e raimaneja'mu repau", chini cuasaju i'kavajuchuma'ñe, "Pablo'te na'a rua masinaa'me chúkuna", chíiju cuasacosome. ¹⁹ Já'ata'ni Diopi ũsema'to churepara saija'mu chu'u músanúkona pa'icheja. Sani pa'iu músanúkona pa'iche'te masi ñaku músanúkona cho'omasiche'te ñaja'mu chu'u. Chu'ure cu'ache cutuna cutuchechi'a asaku pa'imaneja'mu chu'u. ²⁰ Dios neena chu'ochi'a cutuju pa'imanaa'me. Diopi cho'okaiuna re'oja'che pa'iju re'oja'chere cho'ojú pa'inaa'me. ²¹ Sani pa'iu músanúkona ũcua cu'ache pa'ito ña pe'ruja'mu chu'u. ¿Já'aja'ñere chíiche músanúkona? Já'apãani músanúkonapi re'oja'che pa'iu'na, ¿oiu pe'keru i'kaa'ku chíiche? ¿Je'sere chíiche músanúkona?

5

Te'eu rua cu'ache cho'osi'ere kumamu

¹ Músanúkona pa'iche cu'achu'o asa kúkusí'kuamú chu'u. Músanúkonare ja'me pa'iku, páiu, púka'ku rãjoni paakuasomu. Diore cuasamanajê'e cho'oma'ñea'me já'a. ² Já'aja'ñe cu'ache cho'okúji músanúkonare ja'me pa'imú repau. Já'aja'ñe pa'inata'ni, "Ūcuanúko rua re'oja'che pa'inaa'me chúkuna", chiinaa'me músanúkona. Rua cu'amú já'a. ¿Je'se pa'iu'na músanúkona repau cho'ochete masinata'ni repauni cuhemaruna ja'me chí'iku repau? Repau cho'ochete cuasaju oiju pa'ito na'a re'omu. Jesucristo'te cuasanare ja'me pa'icu'amú repau'te. ³ Chu'u irumu músanúkona pa'icheja ja'me pa'ima'kúta'ni músanúkonani cuasacajejaniso chu'u rekochoji músanúkonare

ja'me pa'icheja'che pa'imũ chũ'u. Jã'aja'ñe cuasaku, “Repau cho'ochẽ rũa cu'amũ”, chiimũ chũ'u, mũsanũkona pa'icheja ja'me pa'iu ñama'kuta'ni. ⁴⁻⁵ Mũsanũkonare rũa cuasaku pa'imũ chũ'u. Mũsanũkona Jesũs chũ'ũñe'te cho'oñũ chini chi'irũmũ chũ'u rekocho mũsanũkonare ja'me pa'icheja'che pa'ikũ'mũ chũ'u. Mũsanũkonare Maire Paaku Jesucristoji chũ'ũkũna chũ'ũmũ chũ'u, mũsanũkonapi cu'ache cho'okũni ija'che cho'oa'ju chini: Mũsanũkonani Jesupi cho'okaiũna, cu'ache cho'okũ'te jo'kasojũ'u. Vati aini jo'kajũ'u repau'te cu'ache cho'oa'ku. Chekurũmu repau'ji cu'ache cho'ocojñoni kũkũ cu'ache cho'ochẽ ũhasocosomũ repau. Repau'ji cu'ache cho'ochẽ'te ũhasoni rekocho Dios pa'ichejana saija'mũ, Jesũs jo'e raiumucuse.

⁶ Mũsanũkona pa'iche meñe cuasaju ija'che i'kajũasome: “Chekũnare na'a re'oja'che cho'onaa'me chũkũna”, chiijũasome. Cu'amũ jã'a. Ie masicosome mũsanũkona: Pã saũche jmaca'rerũji harinaca'repũ u'jaca'repũna maña ja'meru peore repaca'repũ kosa na'a u'jaca'repũ saũmũ. Ũcuaja'che mũsanũkonare ja'me pa'iu cu'ache cho'okũni jo'kasomaneni na'a pa'isirũmũ na'a jainũko cacu'aso cu'ache cho'oju pa'ijanaa'me mũsanũkona. ⁷ Jã'ajekũna jo'kasojũ'u repau'te. Ija'chea'me: Chũkũna judiõpãi pascuarũmu tĩ'api'rato chũkũna vũ'ña pa'iche pã saũche peore sũjonaa'me cu'are cuheju. Mũsanũkona ũcuaja'che pãi cu'ache cho'onare jo'kasojũ'u pã saũche sũjoñeja'ñe, re'onachi'a pañũ chini. Cacu'amanejũ'u; re'oja'che pa'ime mũsanũkona. Chũkũna judiõpãi pã kosa saũmanesi'e airũmu pascuarũmu ovejachiini vani aĩnaa'me Dioni cu'are tunocojñõñũ chini. Churata'ni Jesucristoji maire ovejachiĩ jũni ro'ikaicheja'che mai ũcuanũko cu'ache cho'ochẽ te'eujĩ peore jũni ro'ikaisi'kua'mũ. ⁸ Jã'ajekũna re'oja'che pa'inachi'a pa'iju Dioni pojõñũ chini pã saũsi'e sũjoñeja'ñe cu'ache cuasanana'me cu'ache cho'onare ja'me pa'imaneñũ mai. Pã saũmanesi'eja'che pa'iju Dios chiichechi'a ũcuarepa cho'oju pañũ mai.

⁹ Apeurũmu chũ'u mũsanũkonare, “Cu'ache cho'onare pãi ja'me pa'imanejũ'u”, chiimũ chũ'o tocha saosi'kua'mũ. “Pãi repaña rũjoromi peonare ja'me kãinare ja'me pa'imanejũ'u. Ũcuachi'a romi repaña ũjũpãi peonare ja'me kãinare ja'me pa'imanejũ'u”, chiiche tocha saosi'kua'mũ chũ'u mũsanũkonare. ¹⁰ Repanapi chuta'a Diore cuasamana pa'ito jã'aja'ñe i'kamanera'asi'kua'mũ chũ'u. Diore cuasamana si'ache cu'ache cho'onaa'me. Chekũna repaña rũjoromi peonare ja'me kãime. Romi ũcuachi'a repaña ũjũpãi peonare ja'me kãime. Chekũna repaña neema'ñe põse rũa u'ache ñame. Chekũna põse ñaasome. Chekũna pãi rupũ tũosiva'nani pojõju pa'ime, “Dioa'mũ ikũ”, chini. Diore cuasamanapi jã'aja'ñe pa'inare ja'me pa'imanejũ'u chiima'mũ chũ'u. Mũsanũkonapi Diore cuasamanani ja'me pa'icuheto pãi peochejana saiche pa'ira'amũ mũsanũkonare. ¹¹ Ija'cheta'ni cho'omanea'ju chini i'kakũ tochamũ chũ'u mũsanũkonare: Pãiu, “Jesucristo'te cuasaku'mũ chũ'u”, chiikũji ruarepa cu'ache cho'oto jo'e ja'me pa'imanejũ'u repau'te. Romi ũjũpãi peonare ja'me kãinare, amũpãi rũjoromi peonare ja'me kãinare, kuri-neenare, rupũ tũosiva'naanare pojõnare, ruarepa ke'reneenare, si'arũmu cono jũ'inare, põse ñaanare jmamakarũjẽ'e pojõmanejũ'u repanare, jã'aja'ñe pa'inapi, “Jesucristo'te cuasame chũkũna”, chiito. Ũcuaja'che

jã'aja'ñe pa'inare ãujẽ'e ja'me ñu'iju ãimanejũ'u repanare. ¹²⁻¹³ Jesure cuasamana pa'iche cuasa ña'ne chu'u cho'ochema'mu. Dioa'mu jã'aja'ñe cho'okũ. Musanukonata'ni Jesure cuasaju musanukonare ja'me chi'ina cu'ache pa'iche cuasa ñajũ'u. Cu'ache cho'okũ'te jo'kasojũ'u, chiimu chu'u.

6

Jesure cuasana repaña majapãijana pa'iche'te Jesure cuasamanare sa kuasi'ere kuamu

¹ Diorejẽ'e masi cuasama'ne rua ti'ne cho'ojuasome musanukona. Te'ena ja'me pa'inani pe'ruju pãi chẽañe chũ'ukuni Diore cuasama'kuni sa kuajuasome musanukona. ¿Je'se pa'ina Jesucristo'te cuasanani sa kuama'ne Diore cuasama'kuni sa kuache, repauji asa, te'eu'te, "Ikupi cu'achũ'o paamu", chiaũ chini? Ija'che cho'oto na'a re'omu: Pe'runapi Jesucristo'te cuasanani sa kuaru asa, "Ikupi cu'a chũ'o paamu", chiijanaa'me repaña. ² Mai Jesucristo'te cuasana Diopi chũ'ukuna pãi ucuanuko cheja pa'ina cho'ochẽ peore cuasa ña kuajanaa'me. Aperumu chu'u musanukonare kuasi'kuamu jã'a. Jã'aja'ñe cho'ojache asasinata'ni, ¿je'sejekuna musanukona sãinechi'a cu'ache cho'omajñaruã care'vavesuche? ³ Angeles pa'iche'te cuasa ña kuache pa'iasomu maire. Jã'aja'ñe cho'ojanajẽuna pãi cheja pa'ina cho'omajñaruã cuasache na'a vesama'mu maire, chiimu chu'u. ⁴ Jã'ajekuna musanukonare ja'me pa'inapi jo'e chekunani sãine pe'runi Diore cuasamanare sa kuama'ne Jesure cuasakuanupu pa'inani, rua vesuva'nachi'a pa'itojẽ'e ucua sa kuajũ'u, care'vakaapu. ⁵ Musanukonapi vajuchua'ju chini i'kamu chu'u. Musanukona ke'reche care'vamasina, ¿te'euwẽ'e peoche? Pa'ime. ⁶ Musanukona, "Jesucristo'te cuasanaa'me chukuna", chiinata'ni sãinechi'a ke'reju pa'ijuasome. Majapãijanapi sãinechi'a ke'reju cho'osi'e care'vama'ne Jesure cuasamanani sa kuajuasome musanukona, repanapi care'vakaapu chini.

⁷ Jã'aja'ñe cho'ojũ cu'ache cho'ome musanukona. Sãinechi'a pe'ruju Jesucristo'te cuasamana cho'ochẽja'che cho'ome musanukona. Musanukonare ja'me pa'inapi cu'ache cho'oto sãine cu'ache cho'omanejũ'u. Musanukona paache'te repanapi tuasoto sãine pe'rumanajũ'u repanare. Cu'ache cho'ochẽ'te jũvoto na'a re'omu. ⁸ Jã'ata'ni musanukona majapãijanachi'api sãine rua cu'ache cho'ojuasome. Joreju repaña paache'te tua paañu chini pãi chẽañe chũ'ukuni i'kajuasome musanukona, repauji tuakaau chini.

⁹ Rũhi'ne cuasaju pa'ijũ'u musanukona. ¿Ie vesuche musanukona? Cu'ache cho'ona Dios chũ'u'ne asa chẽamapu Repau pa'icheja saima'me. Vejamanapi cu'a cho'ona, rũjoromi peonare ja'me kãina, ucuachi'a ujupãi peonare ja'me kãina, umupãi ucuajanare umuneena, ucuachi'a romi ucuajanare romineena, kuri kooñu chini ja'me kãinana'me tũosiva'nare pojona Dios pa'icheja saima'me. ¹⁰ Ucuachi'a pãi chekuna paamajñaruã ñaasonana'me, kurineena, si'arumu cono jũ'ina, ke'reneenana'me jorena Dios pa'icheja saima'me. ¹¹ Aperumu musanukona te'ena jã'aja'ñe cho'ojũ paniasome. Jã'ata'ni Diopi musanukonare chẽa paaku musanukona cu'ache cho'osi'e tu'nesokaisi'kuamu. Jã'ajekuna chura musanukona rekoñoã meno

peomũ Dios Rekochoji cho'okaiũna. Chura Dios mʉsanʉkonare, cu'ache cho'omanesinare cuasacheja'che cuasamũ, Maire Paakũ Jesu-cristo cho'okaisi'ejekũna.

Jesucristo'te cuasana ca'nivũã Repaũ neeca'nivũja'ñe pa'iche'te kũamũ

¹² Te'ena ija'che i'kanaa'me mʉsanʉkona: “Chũ'ure uache pe-ore cho'ore'omũ”, chiinaa'me mʉsanʉkona. Ũcuarepaa'me jã'a. Jã'ata'ni chekurũmũ chũ'upi chũ'ure uache'te cho'oni meñe re'oja'che cho'oma'mũ. Jã'ajekũna chũ'ure uache cu'ache cho'ocuhekũ'mũ chũ'ũ. Ũcuaja'che chũ'upi chũ'ure cho'ouache'te te'emajñaruãchi'a cho'okũ che'chesũna na'a pa'isirũmũ chũ'ure ũhasora chiikũ'teta'ni ũhacu'amũ. ¹³ Te'ena ija'che i'kanaa'me mʉsanʉkona: “Maipi ãure ãijũ paapũ chini mai cutaroã cho'okaisi'kua'mũ Dios. Ũcuachi'a ãũ cho'okaisi'kua'mũ mai cutaroãna ãni mevoa'jũ chini”, chiinaa'me mʉsanʉkona. Jã'ata'ni ãuna'me pãi cutaroã si'asojachea'me. Icheja pa'irũmũchi'a paache'me jã'a. Ũcuachi'a ija'che i'kanaa'me mʉsanʉkona: “Dios mai ca'nivũã cho'okaisi'kua'mũ maipi ũcuauanare ja'me kãijũ paapũ chini”, chiinaa'me mʉsanʉkona. Mʉsanʉkona jã'aja'ñe i'kache jorechũ'oa'me. Dios mai ca'nivũãre Jesucristoni jo'kara chini cho'osi'kua'mũ. Ũcuachi'a Maire Paakũ maipi re'oja'che paapũ chini cho'okaisi'kua'mũ. ¹⁴ Dios peore Cho'omasikũjekũ Jesucristo'te jũniso tãcojñosi'kũre vasosi'aja'che maipi jũnisoru ũcuaja'che vasoja'mũ maire, maipi vajũrani Repaũ pa'ichejare sani re'oja'che paapũ chini. Jã'ajekũna mai ca'nivũã meñe cu'ache cho'omanẽũ.

¹⁵⁻¹⁶ Mai Jesucristo'te cuasana ũcuanũko Repaũ ca'nivũja'ñe pa'ijũasome. Jã'ajekũna maipi Repaũ'te cuasanapi si'uromire ja'me kãito cu'amũ. Maipi jã'aja'ñe cho'oni Jesucristo ca'nivũna cu'ache cho'ocheja'che cho'ome. Dios chũ'o aperũmũ tocha jo'kasi'e ija'che kũamũ:

Pãi te'eka'chapana ja'me kãni ũcuate'euja'che pa'ime, chiimũ. Jã'a mʉsanʉkona masime, pãiu si'uromio'te ja'me kãni repaona'me ũcuate'eca'nivũja'ñe pa'iche. Jã'ajekũna mʉsanʉkonapi Jesucristo ca'nivũja'ñe pa'inapi si'uromire ja'me kãni ũcuao ca'nivũji Jesucristo ca'nivũna ũcuate'eca'nivũja'ñe cho'ome. ¹⁷ Jã'ata'ni pãiu Jesucristo'te jovoni Repaũna'me ũcuate'euja'che pa'iu Repaũ cuasacheja'che re'oja'che cuasakũ pa'imũ.

¹⁸ Mʉsanʉkona ʉmũpãi mũrũjoromi peonare ja'me kãiñe rũa cuhejũ'ũ. Ũcuaja'che romi mũjũpãi peonare ja'me kãiñe rũa cuhejũ'ũ. Pãiu repaũ rũjoromi peonare ja'me kãikũ repaũ ca'nivũ'te cu'ache cho'omũ. Cu'ache cho'oche si'ache pa'imũ, jã'ata'ni ca'nivũ cu'ache cho'oma'ñe. Pãi ija'chechi'a cu'a cho'ona repaũna ca'nivũãre meñe cu'ache cho'ome: romi repaũna rũjũpãi peonare ja'me kãinana'me ʉmũpãi repaũna rũjoromi peonare ja'me kãina. ¹⁹ Dios Rekocho ja'me pa'imũ mʉsanʉkonare, Repaũ Raosirekocho. Mʉsanʉkona ca'nivũã Dios Rekochoji ja'me pa'ũna Repaũ vũ'eja'chea'me. ¿Jã'a cuasama'ñe mʉsanʉkona? Repaũ neenaam'e mʉsanʉkona. Jã'ajekũna ũcuauache cho'ocũ'amũ mʉsanʉkonare. ²⁰ Repaũ Mamakũni jo'kasi'kua'mũ, jũni ro'ikakũna maini paara chini. Jã'ajekũna mʉsanʉkona re'oja'chechi'a

cho'oju pa'ijũ'u, pãipi musanukona pa'iche'te ña, "Dios peore masiku'mu", chiiju masia'ju.

7

Pãi romi vejache chu'vache'te kuamu

¹ Chura musanukona chu'are sēniasaju tocha raosi'ere kuaku tochapiramu chu'u. Umupãi romi vejama'ñe pa'iche cu'ama'mu.

² Musanukona pa'icheja cana umupãi rua jainuko romineeju cu'ache cho'ona pa'ijuasome. Jã'ajekuna umupãipi rãjoromi peonani cu'ache cho'ocuheni romire veja paaa'ju. Musanukona umupãi romi veja murãjoromina'me pa'ijũ'u. Musanukona romi ũcuachi'a umu veja muũjupãina'me pa'ijũ'u. ³ Umuu romio'te vejasi'ku re'oja'che paa ti'aa'ku repau vejasi'kore. Romio ũcuaja'che umuu'te vejasi'ko re'oja'che pani ti'aa'ko repao vejasi'kure. ⁴ Romio umuu'te vejasi'ko ũjuna'me pa'imo. Repao ca'nivũ ũju neeca'nivũ'me. Cuhema'ñe paa repao. Umuu ũcuaja'che romio'te vejasi'ku rãjona'me pa'imũ. Repau ca'nivũ rãjo neeca'nivũ'me. Ũcuachi'a cuhema'ñe paa repau.

⁵ Ũjuna'me rãjo sãĩñechi'a chiiju pani cuhemanẽjũ'u. Imamakarũ cu'a cho'omairo pa'iju Dioni sējeju pa'ito re'omu. Sēni pi'nisirumuta'ni jo'e cho'oju pa'ijũ'u. Musanukonapi jeereparumu cu'a cho'oma'ñe pani vatipi chũ'ukuna juvo koka peoju chekunani cu'a cho'ocosome.

⁶ "Ũcuauko romi veja paajũ'u", chiiu chũ'ama'mu chu'u musanukonare. Ũcuachi'a, "Musanukonapi vejaru cu'amũ jã'a", chiima'mu chu'u. ⁷ Ija'che cuasamu chu'u: Pãi ũcuauko chu'u pa'icheja'che romi peona pa'ito na'a re'omu. Dios jo'kasi'ea'me jã'a. Dios te'enare romi veja re'oja'che pa'iche jo'kamũ. Chekunare romi vejama'ñe pa'iju re'oja'che pa'iche'te jo'kamũ.

⁸ Chura va'jeromina'me chuta'a vejamanare iere i'kamũ chu'u: Chu'u pa'icheja'che vejama'ñe pa'imasito rua re'omu. "Vejajũ'u", chiima'mu chu'u repanare. ⁹ Jã'ata'ni romi ũcuauanare ja'me kãĩñe'te juvo vesuni vejajũ'u. Romineenare vejato na'a re'omu, romi umneenare ũcuachi'a.

¹⁰ Maire Paaku Jesupi chũ'ukuna ija'che paapu chini chũ'umu chu'u: Musanukonare vejasinare muũjupãi jo'kasomanejũ'u. ¹¹ Romio ũjũre jo'kaso chekuni pa'ito cu'amũ. Jo'ka te'eo pa'ic'utato jo'e ũju pa'isi'kuni co'ia'ko. Umupãi ũcuaja'che rãjoromi jo'kasomanea'ju.

¹² Chekunare, Jesure cuasamanare ja'me pa'inare, iere tocha saomu chu'u. (Ie Maire Paaku chũ'usi'ema'mu. Jã'ata'ni Repau saosi'kũjekũ chu'vamu chu'u musanukonare.) Musanukona umupãi te'ena Jesucristo'te cuasanapi romi Jesucristo'te cuasamanani paajuasome. Pãiu romio'te jã'aja'ñe pa'iko'te paaku jo'kamanea'ku, repaoji ũcua pasa chiito. ¹³ Romio ũcuaja'che Jesucristo'te cuasakoji umuu'te Jesucristo'te cuasama'kuni pani jo'kamanea'ko, repauji ũcua paara chiito.

¹⁴ Umuu Jesucristo'te cuasama'kupĩ romio'te Jesucristo'te cuasakoni paaku'te Diopi re'oja'che cho'okaija'mu repau'te, rãjore Jesucristo'te cuasakoni paakuna. Umuu ũcuaja'che Jesucristo'te cuasakoji romio'te Jesucristo'te cuasama'koni paato Diopi re'oja'che cho'okaija'mu repao'te, ũjũre Jesucristo'te cuasakuni pa'iona. Puka'kupãire jã'aja'ñe cho'okaiũ repana mamachũ ũcuaja'che re'oja'che cho'okaikũmu Dios. Repauji jã'aja'ñe cho'okaima'to repana mamachũ Jesucristo'te

cuasamana mamachii pa'icheja'che pa'ira'ame. ¹⁵ Jã'ata'ni Jesucristo'te cuasama'kupi rãjore Jesucristo'te cuasakoni jo'kasora chiito ãsemanejũ'u repau'te. Ūcuaja'che Jesucristo'te cuasama'kopi ãjũre Jesucristo'te cuasakuni jo'kasora chiito ãsemanejũ'u repau'te. Jesucristo'te cuasakuni jo'kasoru te'eũ pa'ia romi peou'mũ repau. Romio ũcuaja'che ãjũpi jo'kasorna te'eo pa'io mũu peoo'mo. Jã'aja'ne jo'kasochẽ ãsemaneni cu'ache cho'oma'me repana. Dios maire cavama'ne paapu chini chẽasi'kua'mũ. ¹⁶ Mũsanũkona Jesucristo'te cuasamana pa'ijũ cho'ojache vesũme. Romio Jesucristo'te cuasakoji ãjũre Jesucristo'te cuasama'kure pa'iko ãjũ pa'ia cho'ojache vesũmo. Chekurũmũ repau na'a pa'isirũmũna Jesucristo'te cuasajacosomũ, rãjopi Jesucristoni cuasako re'oja'che pa'iona uache ñani. Chekurũmũ pãaja'mũ. Ūmũ ũcuaja'che Jesucristo'te cuasakũji rãjore Jesucristo'te cuasama'kore paaku rãjo pa'io cho'ojache vesũmũ. Chekurũmũ repao na'a pa'isirũmũna Jesucristo'te cuasajacosomo, ãjũpi Jesucristoni cuasaku re'oja'che pa'ia uache ñani. Chekurũmũ pãaja'mo.

¹⁷ Jã'ata'ni Maire Paaku mũsanũkonare pa'iche jo'kasi'e ũcuanũko ũcua pa'ijũ re'oja'che pa'ijũ'u. Re'oja'che paapu chini Dios mũsanũkonare chẽasi'kua'mũ. Jã'are chu'vakũ si'achejña ku'ia pãi Jesure cuasana chi'ivũ ñana chu'vakũ pa'iku'mũ chu'u. ¹⁸ Jĩkora'murũ chã'tirũ caca'nirũ chũto tũache judiõpãire jo'kasi'kua'mũ Dios. Jã'a mũsanũkõna masime. Jã'ata'ni judiõpãiu Jesucristo'te cuasani judiõpãi cho'ojũ pa'iche jĩkochã'tirũ chũto tũache cuhekũ jo'kamaneakũ. Ūcuachi'a judiõ peokũji Jesucristo'te cuasani jĩkochã'tirũ chũto tũacojũnomaneakũ. ¹⁹ Judiõpãiuachi'a jĩkochã'tirũ chũto tũacojũnosi'kũ pa'ito re'omũ. Ūcuachi'a judiõ peokũchi'a jĩkochã'tirũ chũto tũacojũnomanesi'kũ pa'ito re'omũ. Jã'aja'ne pa'ichejẽ'e cuasama'ne Dios chũ'uñe'te asa jachama'ne pa'ijũ re'oja'che cho'ochẽ'te na'a rũa cuasaju pa'ijũ'u. ²⁰ Dios chẽasina ũcuanũko repanare Repau chẽarũmũ pa'isi'e jo'kasoma'ne ũcua pa'ijũ cho'ojũ paapu. ²¹ Te'enare Dios mũsanũkonare chẽarũmũ chekunapi chẽa paajũna kuri kooma'ne rupũ cho'ochẽ cho'okaina pani oimanejũ'u. Jã'ata'ni mũsanũkonare paanapi saiche ãsema'to sani pa'ijũ cho'ochẽ'te cho'ojũ kurire koojũ pa'ijũ'u. ²² Pãiu, Jesús chẽarũmũ pãi chẽa paacojũnoku pani, pojoa'kũ. Jesupi repau'te re'oja'che paamũ, re'oja'che pa'iche'te masia'kũ chini. Ūcuaja'che pãiu, Jesús repau'te chẽarũmũ pãi chẽa paacojũnoma'kũ pani Jesús chẽa paaku'mũ chura. ²³ Jesucristo mũsanũkonare jũni ro'ikani koozi'kua'mũ. Koocojũnosinajejũ chura Repau neena'me mũsanũkõna. Jã'ajekũna Repau chiichechi'a cho'ojũ chekunapi mũsanũkonare chẽa paaju repanare uache si'ache chũ'uñũ chiito cuhejũ'u. ²⁴ Asarepajũ'u, ũcuanũko chu'u majapãijana. Dios mũsanũkonare chẽarũmũ pa'iche ũhasoma'ne ũcua pa'ijũ Dioni pojojũ pa'ijũ'u.

²⁵ Chura romichii chuta'a mũmũ vejamanare chu'vache'te tochamũ chu'u. Maire Paaku Jesús chũ'ũmanesi'kua'mũ ie. Jã'ata'ni Dios chu'ũre oia cho'okaimũ Repau chiichechi'a cho'oa'kũ chini. Repau chiiche'te cho'okũ ija'che chu'vamũ chu'u: ²⁶ Chu'u cuasato irũmũ chejapi rũarepa pa'ivesache pa'ia mũsanũkonapi vejama'ne pa'ito na'a

re'omũ. ²⁷ Jã'ata'ni umũpãi romi paana murũjoromi jo'kasomanejũ'ũ. Chuta'a vejamanareta'ni, "Ku'e vejajũ'ũ", chiũ chũ'vama'kuã'mũ chũ'ũ. ²⁸ Jã'ata'ni pũsũũji romio'te vejani cu'ache cho'oma'mũ. Ūcuachi'a romichĩioji umũũ'te vejani cu'ache cho'oma'mo. Jã'ata'ni mũsanũkonare vejasinare ruã cuaja pa'ija'mũ icheja pa'irũmũ. Jã'ajekũna mũsanũkonare, "Cuaja peoche paapũ chini, vejamaïro pa'ijũ'ũ", chiũku'mũ chũ'ũ.

²⁹ Mũsanũkonare chũ'ũ majapãijanare iere i'kara chiimũ chũ'ũ: Icheja ai pa'imanejanaa'me mai. Jã'ajekũna Cristo chiiche'te cho'oju ruã cuasaju pa'ijũ'ũ Repau'te. Chura romi paana murũjoromichi'a cuasaju pa'imanejũ'ũ. ³⁰ Ota oina ũcuaja'che mũsanũkona majapãi jũ'isinarechi'a cuasaju pa'imanejũ'ũ. Ruã pojoju pa'ina ũcuaja'che pojoju pa'ichechi'a cuasaju pa'imanejũ'ũ. Ūcuaja'che pũse koosina pũsechi'a cuasaju pa'imanejũ'ũ. ³¹ Ūcuaja'che pãi icheja cho'oche'te ruã cho'oju cu'amajũaruã jũaa paana jã'achi'a cuasaju pa'imanejũ'ũ. Chejana'me cu'amajũaruã si'asojachea'me. Jã'ajekũna Cristo chiiche'te cho'oju cuasaju pa'ijũ'ũ Repau'te.

³² Mũsanũkonapi ãũ ãiũena'me pa'iche ruarepa cuasaju pa'ito cu'amũ. "Jã'aja'ũe pa'ijũ'ũ", chiĩma'mũ chũ'ũ mũsanũkonare. Ija'chea'me: Pãiu romi peoku Diorechi'a cuasaku pojore'omũ repau'te. ³³ Romi paaku'teta'ni rũjopi pojoa'ko chini rũjore kuirachena'me cuasakũna, ³⁴ Diorechi'a cuasacu'amũ repau'te. Romio te'eo pa'iko ũcuaja'che Diorechi'a cuasako cho'oche cho'okaïre'omũ repao'te. Umũũ pa'iko'teta'ni ũjupi pojoa'ku chini ũjũre kuirachena'me cuasakona Diorechi'a cuasacu'amũ repao'te.

³⁵ Mũsanũkonapi ña re'oja'che paapũ chini jã'aja'ũe chũ'vaku tocha saomũ chũ'ũ mũsanũkonare. Pa'ivesacheta'ni chũ'ũcuhemũ chũ'ũ mũsanũkonare. Mũsanũkonapi re'oja'che pa'ijũ, Diore si'arũmũ pojoju pa'iche'te asani na'a ruã pojoja'mũ chũ'ũ.

³⁶ Jã'ata'ni pãiu mamako'te romichĩio'te umũũ sũecojuũosi'kore paaku, "Ikore umũũ'te pa'ire'omũ", chini cuasani umũũ'te pa'iche ũsemanea'ku. "Chũ'ũpi ikore ũseni re'oja'chere cho'oma'mũ. Aia'mo iko chura", chini cuasani ũsemanea'ku repau. Ūsemaneni cu'ache cho'oma'mũ repau. Repanapi vejato re'omũ. ³⁷ Chekũta'ni, mamako'te romichĩio'te paakuji, "Chũ'ũ neeko umũ vejama'to na'a re'omũ", chiimũ. Peore pe'kerũ jã'aja'ũechi'a cuasasi'kupi mamako'te umũ vejache ũseni cu'ache cho'oma'mũ repau. "Isija'mũ chũ'ũ ikore", chiĩmanesi'kupi ũseni cu'ache cho'oma'mũ repau. Jã'ajekũna jo'e chekupi sũeũna ũseni cu'ache cho'oma'mũ. ³⁸ Pãiu mamako'te umũ vejache ũsema'to re'omũ. Jã'ata'ni ũseni na'a re'oja'che cho'omũ repau, chũ'ũpi cuasato.

³⁹ Romio umũũ'te vejani ũju vajuũ pa'ichetu'ka paao. Repao ũju jũnisoruta'ni repao'te uakũni jo'e vejare'omũ, jã'ata'ni Jesucristo'te cuasakũni. ⁴⁰ Jã'ata'ni repaoji jo'e umũ vejamaneni na'a ruã pojoko pa'ija'mo. Jã'aja'ũe cuasamũ chũ'ũ. Jã'aja'ũe cuasakũjekũ che'chomũ chũ'ũ mũsanũkonare, chũ'ũni Dios Rekochoji cho'okaũna.

8

Tũosiva'nani pojoju ãumajũaruã isiche'te kuamũ

1 Chura rupũ tũosiva'nani pojoju pãĩ ãumajñaruã ïsisi'ere kuaku tocha saopi'ramũ chu'ũ. Mũsanũkona ũcuanũko, "Jã'a peore masinaa'me chũkũna", chiicosome. Jã'ata'ni masinaa'me chini ija'che i'kato cu'amũ, "Masinajeju chekũnare na'a re'oja'che cho'onaa'me chũkũna", chiito. Jã'aja'ñe i'kana chekũnarejẽ'e ña oimanaa'me. Pãĩ chekũnare oina re'oja'che cho'okaipe repanare, na'a re'oja'che paapu chini. 2 Pãĩũ ũcuauakũji, "Rũa masiũ'mũ chu'ũ", chiiku repaũni chuta'a masicheji rũa karakũna repaũ masirũja'chere vesũmũ. 3 Jã'ata'ni pãĩũ ũcuauakũ Diore chiiku rũa masiũ'mũ. Dios ũcuachi'a repaũni masiku, "Chu'ũ neekũa'mũ iku", chiimũ repaũte. 4 Jã'ajekũna maipi, "Tũosiva'nare jo'kasi'ere ãure ãito cu'amũ", chini cuasamanapi ãito cu'ama'mũ. Ija'chea'me: Dioma'me repava'na. Dios te'eũ'mũ. Cheku Dios peomũ. Masime mai jã'a. 5 Chekũna pãĩ ija'che cuasaju i'kanaa'me: "Dios te'eũma'mũ. Maire paava'na diova'na cũnaũmũna'me cheja rũa jainũko pa'ime", chiinaa'me repana. 6 Jã'ata'ni mai iere masiju, "Mai Ja'ku, Dios, ũcuate'eũ'mũ", chiinaa'me. Repaũji cho'õna peore pa'imũ chura, chejana'me cu'amajñaruã, cu'avanana'me pãĩ. Mai Repaũ neenaamẽ. ũcuachi'a Maire Paaku, Jesucristo, ũcuate'eũ'mũ. ũcuauji cho'õna peore pa'imũ chura. Mai ũcuachi'a Repaũ cho'okaisi'ejekũna Repaũ neenaamẽ. 7 Jã'ata'ni pãĩ Jesucristo'te cuasana ũcuarepanũko masima'me jã'a. Tũosiva'nare jo'kasi'ere ãũ ãito cu'ama'mũ. Jã'ata'ni pãĩ te'ena tũosiva'nare aperũmũ pojoju che'chesosinajeju churajatũ'ka ãũ repava'nare jo'kasi'ere, "Te ãũ diova'na neea'me", chini cuasaju ãiju ũcua cuasame repava'nare. "Maire iere ãito cu'amũ", chiiju cuasacosome repana. Jã'aja'ñe cuasanapi ũcuare ãito, ũcuanani cu'amũ. Cu'ache cho'ome repana. Repana cuasache'te jã'aja'ñe cu'ache cho'õju pani rũhiñe cuasache cavesũsojanaa'me repana. 8 Jã'ata'ni Diore ãũ ãiñeji pojoma'ñea'me. ãumajñaruã si'arepache ãimaneni cu'ache cho'oma'me. ũcuachi'a si'ache ãũ ãiñeji na'a re'oja'che cho'oma'ñea'me. ãũ ũcuauache ãire'omũ.

9 Jã'ata'ni mũsanũkona na'a masina ñarepaju pa'ijũ'ũ. "ũcuauache cho'ore'omũ chu'ũre", chini ũcuauache cho'õju pa'imanejũ'ũ, mũsanũkona majapãijava'na vesũva'napi ña chẽa cu'ache cho'õche'te che'chemaneajũ. 10 Mũsanũkona na'a masinapi tũosiva'nare ïsisi'ere ãũ ñũ'iju ãivũ'ere repava'nare pojomanata'ni ãito chekurũmũ vesũva'napi ñani ũcuaja'che ãiju tũosiva'nare pojojanaa'me, "Ina masina repava'nare tũosiva'nare pojojuna chũkũna'te ũcuaja'che pojoju ãire'ocosomũ", chini.

11 Jã'aja'ñe cho'oni mũsanũkona majapãijanare re'oja'che pa'ivesũnani na'a masinapi cu'ache cho'õche'te che'chojanaa'me. Jesucristo re'oja'che pa'ivesũnare ũcuachi'a jũni ro'ikaisi'kuamũ, Diona'me re'oja'che paapu chini. 12 Mũsanũkona majapãijanare pa'ivesũnani, "Ija'che cho'õche cu'ache'me", chiiju cuasaju pa'inani mũsanũkonapi jã'aja'ñe cho'o ñoni cu'ache cho'ome repanare. Jã'aja'ñe cho'o ñoru, "Cu'ache'me ie", chiiju cuasanapi ña chẽa cho'oni repana re'oja'che cuasaju pa'iche cho'õju cavesũsojanaa'me repana. Repanare jã'aja'ñe cu'ache cho'oni Jesucristo'te ũcuachi'a cu'ache cho'ome mũsanũkona. 13 Jã'ajekũna chu'ũ majapãijanare ãũ ãni ñoñeji cacũ'õche cuheku'mũ chu'ũ. Repanapi chu'ũ ãiñe'te

ña ũcuaja'che cho'ojũ repana cu'amũ chiisi'ere cho'ojũna ñani jo'e jmamakarũjẽ'e koo ãimaneja'mũ chũ'ũ, "Repanapi ña ãicu'ache'te ãijũ che'chesojũ", chini.

9

Jesucristo saosinare kuirache'te kuamũ

¹ Jesucristo saosi'kũjekũ pãi chekũnare chẽa paacojñoma'kũa'mũ chũ'ũ. Maire Paaku'te, Jesure ñasi'kũa'mũ chũ'ũ. Ũcuajũ cho'okaiũna chũ'ũpi chũ'vakũna Dios chũ'o asa chẽa Repau'te Jesure cuasajũ jovo pojojũ pa'ime mũsanũkona. ² Jesucristoji saosi'kũa'mũ chũ'ũre mũsanũkonani Repau chũ'ore chũ'vaa'kũ chini. Repau neenajejũ chũ'ũ pa'iche masime mũsanũkona. Chura chũ'ũpi chũ'vakũna asa chẽa Diore cuasajũ pa'ime mũsanũkona. Jã'ajekũna pãi mũsanũkona pa'iche'te ñani chũ'ũre Jesucristo saosi'e masijanaa'me. Jã'ata'ni chekũna te'ena Dios chũ'ũre saosi'e jachame. ³ Pãi chũ'ũre ke'renapi, "Ikũ Jesucristo saosi'kũma'mũ", chiito ija'che i'kakũ'mũ chũ'ũ repanare: ⁴ Chũ'ũre Jesucristo saosi'kũjekũna chũ'ũ che'chona paache ãiñena'me ũkuche sẽere'omũ repanare, chũ'ũre sẽeuato. ⁵ Ũcuaja'che chekũrũmũ romio'te Jesucristo'te cuasakoni vejani ku'ũ kuhare'omũ chũ'ũre, kuhauato. Jã'aja'ñe cho'ome Pedrona'me Maire Paaku Jesús cho'jechũi, chekũna Repau saosina ũcuaja'che; rãjoromi kuhajũ ku'ime. ⁶ Chũkũnachi'aa'me te'eka'chapana Bernabena'me chũ'ũ, Dios chũ'o chũ'vanapi cho'ochẽ cho'ojũ kuri koojũ peore chũkũna chiiche ro'ina. Jã'ata'ni chũkũna chũ'vanapi chũkũna'te kuirato cu'ama'mũ.

⁷ Pãi ũcuauache cho'ochẽ cho'ojũ kuri koome. Sõtaopãi repanare chũ'ũnare cho'ochẽ cho'okaijũ kurina'me ãu koome. Ũcuaja'che pãiũ pĩsi ũche tãsi'kũ ũche pa'irũmũ ãimũ. Ũcuachi'a pãiũ ovejava'nare kuirakũ repava'na oje qui ũkumũ. Jã'ajekũna chũkũna Dios chũ'o chũ'vasi'e ro'i kuri kooto cu'ama'mũ. ⁸ Asarepajũ'ũ. Pãi cuasachechi'a tochama'mũ chũ'ũ. Dios chũ'o aperũmũ Moisés tocha jo'kasi'e ija'che kuamũ:

⁹ Pãiũji vacava'nare trigo po'teche chũ'ũkũji repava'nani trigo'te ãiũseto cu'amũ,

chiiimũ. Vaca cho'ochẽchi'a cuasakũ jã'aja'ñe tochache chũ'ũmanesi'kũa'mũ Dios. ¹⁰ Chũkũna'te Repau chũ'o chũ'vajanani cuasakũ jã'aja'ñe tochache chũ'ũsi'kũa'mũ Dios. Pãi vea tãnana'me tũana cho'ochẽ cho'osi'e ro'i kooñũ chini cuasajũ cho'ome repana.

¹¹ ãu tãkaisina repana tãkaisi'e ro'i koome. Chũ'ũre ũcuaja'che Diore ãu tãkaisi'ejã'che mũsanũkonare Repau chũ'o chũ'vakaisi'e ro'i koo're'omũ. ¹² Chekũna Dios chũ'o chũ'vana mũsanũkonare chũ'vache ro'i kurina'me ãu kãiñe koome. Chũ'ũni mũsanũkonare na'a rua chũ'vakũni jã'aja'ñe na'a rua isito re'omũ. Jã'ata'ni kurijẽ'e sẽema'ñe chũ'o re'oja'chere Jesucristo pa'iche'te chũ'vakũ pa'ikũ'mũ chũ'ũ, mũsanũkonapi asa chẽaa'jũ chini. Mũsanũkonapi asa jachamanea'jũ chini kurijẽ'e sẽema'ñe chũ'vakũ'mũ chũ'ũ.

¹³ Judíopãi Dioni pojojũ va'iva'nare Repau vũ'ena ra vanisome. Vanisojũna phairipãina'me repavũ'e cho'ochẽ cho'okaina va'i joopo koo ãime, cho'ochẽ cho'okaiche ro'i. Jã'aja'ñe cho'ochẽ masime

musanukona. ¹⁴ Ūcuaja'che Maire Paaku chũ'u jo'kasi'kua'mu, Repau chu'o chu'vanapi āuna'me kãĩñe kuri kooa'ju chini.

¹⁵ Jã'ata'ni kuri sēema'kua'mu chu'u musanukonare. Chura kurire sēeu tochama'mu chu'u musanukonare. Kurijē'e sēeuama'ñe chu'vauamu chu'ure. Rua āucuha jũ'iu chu'vanijē'e ūcua kuri sēemaneja'mu chu'u. ¹⁶ Dios chu'o chu'vakuta'ni chekunare ija'che i'kama'kua'mu chu'u: "Asarepajũ'u. Re'oja'chechi'a cho'oku'mu chu'u", chiima'kua'mu. Pãi chu'vani chu'ure Dios chũ'u jo'kasi'ere cho'oku'mu chu'u. Chu'upi jã'are cho'oma'to pojomanera'amu Dios chu'ure. ¹⁷ Diopi pojoku re'oja'che cho'okaiku'mu chu'ure, chu'uni chu'vauakuna chu'vasi'e ro'i. Ūcuachi'a Repau chu'ure chũ'u jo'kasi'e chu'vañamekuta'ni ūcua chu'vato ro'ija'mu Dios chu'ure. ¹⁸ Chu'upi Dios chu'o chu'vakuji kãĩñena'me āu sēeto cu'ama'mu. Jã'ata'ni sēema'kua'mu chu'u. Kurijē'e sēema'ñe rupu chu'vaku rua pojoku'mu chu'u. Chu'u ro'iche'me jã'a pojochē.

¹⁹ Ija'chea'me: Pãi chekuna chēa paacojñoma'kua'mu chu'u. Ūcuachi'a chu'u chu'vache pãi chũ'usi'ema'mu. Jã'ata'ni pãi ūcuauanana'me pani repana chiiche cho'oku repana pa'icheja'che re'oja'che pa'iku'mu chu'u, repanapi na'a jainuko chu'u chu'vache'te asa chēa Jesucristoni jovoa'ju chini. ²⁰ Judiopãina'me pani repana pa'icheja'che re'oja'che pa'iku'mu chu'u, repanapi chu'u chu'vache'te Dios chu'ore asa chēa Jesucristoni jovoa'ju chini. Dios aperumu chũ'u jo'kasi'e cho'onare ja'me pani repana cho'ocheja'che cho'oku pa'iku'mu chu'u. Jã'aja'ñe cho'oma'to cu'ama'mu. Jã'ata'ni ūcua jã'aja'ñe ja'me cho'oku'mu chu'u, repanapi chu'u chu'vache'te Dios chu'ore asa chēa Jesucristoni jovoa'ju chini. ²¹ Ūcuaja'che pãi Dios chũ'usi'ejē'e vesunare ja'me pani repana pa'icheja'che re'oja'che pa'iku'mu chu'u, chu'u chu'vache'te asa chēa Jesucristoni jovoa'ju chini. Jã'aja'ñe pa'inare ja'me panijē'e repana cho'ocheja'che cho'ache cho'oma'kua'mu chu'u. Jesucristoni pojoku, Repau chũ'uñe jachama'ñe re'oja'chechi'a cho'oku'mu chu'u. Chu'upi Jesucristo chũ'uñe'te cho'oma'to cu'amū. ²² Rua vesunare ja'me panijē'e ūcuaja'che repana pa'icheja'che re'oja'che pa'iku'mu chu'u, repanapi chu'u chu'vache'te asa chēa Jesucristoni jovoa'ju chini. Pãi ūcuanukore ja'me pa'iu, repana pa'icheja'che re'oja'che pa'iku'mu chu'u, repanapi chu'u chu'vache'te asa chēa Jesucristoni jovoa'ju chini. ²³ Peore cho'oku'mu chu'u pãipi Jesucristo'te cuasache kuachu'ore asa chēaa'ju chini. Jã'are chini pojoku chu'vaku'mu chu'u. Chu'upi chu'vakuna Diopi repanani chēa paato rua pojomu chu'u.

²⁴ Ūcuaja'che cho'ome pãi vu'vuna. Ūcuanuko rua vu'vume cajejañu chini. Jã'ata'ni te'euchi'a cajejaimu. Jã'aja'ñe cho'oche masime musanukona. Ūcuaja'che musanukona vu'vu cajejañu chini na'a rua vu'vucheja'che peore cho'ore'ochetu'ka Diore re'oja'che cho'ojū pa'ijũ'u. ²⁵ Vu'vura chiiku repau ca'nivū rua kuiramū koka paara chini. Ca'nivū cacu'omajñaruã cho'oche ūhasomū repau, cho'ouakuta'ni. Ūhaso pa'iu vu'vucheji cajejani rupū isiche'te koomū repau. Jã'ata'ni repau kosi'e si'asojachea'me. Mai Jesucristo'te cuasana ūcuachi'a Repau rupū isiche'te na'a re'oja'chere si'ama'ñere kooñu chini cho'ojū cacu'ache ūhasome cho'ouanata'ni, "Dios maire na'a re'oja'chere

ĩsija'mu", chiiju. ²⁶ Jã'ajekuna vu'vu cajejasa chiiku pa'icheja'che pa'ikumu' mu' chu'u. Peorepache pa'ima'kua'mu pãipi Jesucristoni jovoajũ chini. Chekejẽ'e cuasama'ne re'oja'che cho'ochechi'a cuasaku'mu chu'u. ²⁷ Chu'u meñe rua chũ'uku'mu re'oja'chechi'a cho'ora chini. Chu'uni chekunare re'oja'che cho'okaiñameuato rua cuasaku cho'okaiku'mu chu'u, repanapi chu'u chu'vache'te asacuheju chini. Chu'upi repanani jã'aja'ne cho'okaima'to Dios chu'ure Repau chu'o pãi chu'vakuteta'ni Repau chu'ure ĩsira'asi'e re'oja'che ĩsima'mu.

10

Tãosiva'nani ña, "Diova'naa'me ina", chiimaneajũ chini chu'vache'te kuamu

¹ Asarepajũ'u, chu'u majapãijana. Mai aipãi Egipto cheja etarumu Diopi cho'okuna ucuanuko okomakapi ñaju saisi'e cavesumanejũ'u. Okomakapi ñaju saiju Maachiarã joopoji oko peocho Diopi jãko nukouna ucucachepari ucuanuko jẽniasome repana. ² Reparumu Moiseni ucuanuko jovo ja'me pa'iju okoro'vecojñoñeja'ne okomaka vu'evuji saiju, chiaraji jẽniasome repana. ³ Ucuanuko si'aumucujña Dios cunaumu raoche'te ãu ãiju paniasome repana. ⁴ Ucuchi'a oko peochejare ku'iju Cristoji cho'okaiuna cataru etasi'ere oko ucuanuko ũkuasome repana. Reparumu Cristo ñoma'kuta'ni ucuanana'me ku'iu kuiraku paniasomu repanare. ⁵ Dios repanare ucuanukore kuirakuta'ni te'enare pojoasomu. Chekunareta'ni Repauni jachajuna pe'ruku chũ'uuna pãi peochejare pa'iju ucuanuko jũnisoasome.

⁶ Maipi che'cheajũ chini jã'aja'ne ti'jñesi'kua'mu, maipi repana cu'ache cho'ocheja'che cho'omaneajũ chini. ⁷ Mai aipãi jainuko tãosiva'nani pojoasome, "Dioa'me ina", chiiju. Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'e ija'che kuamu:

Jã'ana pãi ãu ãni pi'ni ujacha'iju pojosinaa'me, chiimu. Jã'aja'ne cho'oasome repana tãosiva'nani pojoju. Repana cho'osi'ejache cho'omaneñu mai. ⁸ Jainuko repana rãjoromi peonani ja'me kãniasome. Jã'aja'ne cho'ojuna pe'ruku Dios cu'ache cho'osinare ucuanukore ucuate'eumucusena veintitrés milrepanare vanisoasomu. Repana cu'ache cho'osi'ejache cho'omaneñu mai. ⁹ Chekuna te'ena Maire Paaku re'oja'che cho'okaiche'te cuheju, "Maire uache ĩsima'kua'mu Repau", chiiju pe'ruasome repana. Jã'aja'ne i'karena Maire Paaku pe'ruku añare raouna ucuanuko kujño jũnisoasome repana, jã'aja'ne i'kasi'e ro'i. Repana i'kasi'ejache i'kamaneñu mai. ¹⁰ Chekuna Maire Paakuni pe'ruju cu'ache cutuasome. Jã'aja'ne cutujuna Dios pe'ruku ángelni casoasomu repanani vanisoa'ku chini. Repana cutusi'ejache Maire Paaku'te cu'ache cutumaneñu mai. ¹¹ Peore jã'a maini che'chora chini cho'oasomu Dios. "Tocha jo'kajũ'ie", chinasomu Repau, mai aipãi ti'jñesi'ere asa repana cu'ache cho'osi'ejache cho'oma'ne pa'iju, re'oja'chechi'a cho'ojũ paaru chini. Aperumu Repau Dios irumu pa'ijachere cuasaku peore care'vaasomu. ¹² Jã'ajekuna musanukona ñarepaju pa'ijũ'u; chekurumu ñameju, "Re'oja'chechi'a cho'oñu", chiisinapi cu'ache cho'ojũ cu'ache ti'jñecojuñe. ¹³ Te'eñoã vatipi chũ'ukuna cu'ache cho'oakumu maire. Jã'aja'ne ti'jñemu maire ucuanukore. Jã'ata'ni Dios, "Repanare cho'okaija'mu chu'u", chiisi'e ucuairepa cho'okaija'mu

Repau musanukonare. Jorema'kua'mu Repau. Musanukonani cu'ache cho'ouakuna Repauni seeto ũsekaija'mu Repau, cho'omaneaj'u chini. ¹⁴ Jã'ajekuna chu'u cuasana, jmakaruj'e tũosiva'nare pojoju pa'imanejũ'u.

¹⁵ Cuasamasime musanukona. Chu'u i'kacheji ũcuarepa cuasoma'to kuajũ'u. ¹⁶ Mai Jesucristoni pojoŋu chini si'arumu chi'i pĩsi uche conore ũkujũ, Repau chueniso chie meosi'ere cuasaju, "Re'orepamu, Ja'ku", chiinaa'me Repau'te. Ũcuachi'a chi'i pãpu'te ãiju Jesucristo ca'nivu'te cuasaju ãinaa'me mai. Jã'aja'ne chi'i ãiju Jesucristona'me ãiñeja'ne ãiju pa'ime mai. ¹⁷ Mai Jesucristo'te cuasana pãpu ũcuate'epu jainuko ãiñeja'ne Repauni cuasaju ũcuate'eujakuanup'u'me, Jesucristo ca'nivu ũcuate'eca'nivu pa'icheja'che. ¹⁸ Israelpãi cho'оче'te cuasajũ'u. Jo'cha va'iva'nare Dios vu'ena ra vani va'i joopo ãime repana. Jã'aja'ne ãiju Diona'me ãiñeja'ne ãiju Ũcuau'na'me pa'ime repana. ¹⁹ Tũosiva'nata'ni rupu peoche pa'ime. "Dioa'me jã'ana", chiima'mu chu'u. Repava'nare ĩsisi'e ãu rupu ãua'me; cu'a peomu. ²⁰ Jã'ata'ni pãipi tũosiva'nani ãure ĩsini vatire ĩsicheja'che ĩsime ãu. Jã'aja'ne pa'ina Dioreta'ni ãu ĩsimanaa'me. Musanukonapi tũosiva'na pa'ivu'ena mu repava'nare ĩsisi'ere ãu ãni vatina'me ãiñeja'ne ãiju pa'ime. Jã'aja'ne cho'оче' cuhemu chu'u. Musanukonapi vatire pojoto cu'amũ. ²¹ Maipi pĩsi uche conore ũkujũ Maire Paaku'te ja'me pa'napı vatire ũcuate'erumu ja'me pa'icu'amũ. Ũcuachi'a ãu ãiju Maire Paakuna'me pa'napı vatire ũcuate'erumu ja'me pa'icu'amũ. ²² Maire Paaku'te pojonajejuna vatire pojocu'amũ musanukonare. Dios maire romi vanuku pa'icheja'che pa'iu ũcuate'eu paara chiimu. Jã'ajekuna maipi Repau'te pojonapi vatire pojoto pe'rumũ Repau Maire Paaku. ¿Repau'te musanukona Diore vajuchuma'ne? Ũcuachi'a, ¿Repau'te musanukona na'a ru masinaa'ne?

Ũcuauache cho'ochena'me chekunare re'oja'che cho'оче'te kamũ

²³ Te'ena musanukona ija'che i'kajuasome: "Ũcuauache cho'ore'omu chukuna'te", chiijuasome. Jã'ata'ni chekurumu musanukonare uache'te cho'oni re'oja'che jñaama'me. Jã'aja'ne musanukonare uache cho'oju chekunare cu'ache che'chome. ²⁴ Musanukonare uachechi'a cuasama'ne chekunare re'oja'che cho'okaiche'te cuasaju re'oja'che cho'oju pa'ijũ'u, repanapi re'oja'che che'cheajũ.

²⁵ Va'i ĩsivu'e sani, "¿Jeecheja rasi'ea'che ie va'i?", chiima'ne va'i koo ãijũ'u. "Chekurumu chu'u iere koo ãni tũosiva'nare jo'kasi'e pa'ito cu'ache cho'ocosomu", chiima'ne koo ãijũ'u. ²⁶ Dios cho'osi'e ãu ãire'ochechi'aa'me. Chejana'me repacheja pa'imajñaruã peore Dios cho'osi'ea'me. Jã'ajekuna sēniasama'ne ãire'omu.

²⁷ Pãiu ũcuauakujı Jesucristo'te cuasama'kupi musanukonani ãure ãura chini soito musanukonare saiũato sani repau ãuñe peore koo ãijũ'u. "Chekurumu chu'u iere ãni cu'ache cho'omu", chini cuasama'ne koo ãijũ'u repau ãuñe. "¿Jeechejapi mu'u ie va'i rau?", chiima'ne koo ãire'omu musanukonare. ²⁸ Jã'ata'ni pãiu ũcuauakujı musanukonani, "Te ãu tũosiva'ure ĩsisi'ea'me", chiiku'te koo ãimanejũ'u. Tũosiva'ure cuasakujeku jã'aja'ne i'kamũ repau. Repau jã'are ãu ãni cu'ache cho'omu. Ũcuachi'a repau cuasato Jesure cuasaku ũcuauakujı

jã'are ãu ãni cu'ache cho'omũ. Jã'ajekũna musanũkonapi repau ãuñe'te ãu koo ãni jã'aja'ñe cho'oju cu'ache che'chome repau'te ãu ãusi'kure. Jã'aja'ñe cho'omanejũ'u repau'te. ²⁹ Jã'are ãu ãni meñe cu'ache cho'oma'me musanũkona. Repau'teta'ni cu'ache cho'ome. Jã'are sãniasama'ñe ãito na'a re'omũ. Pãipi, "Cho'ocua'mũ ie", chiito cho'ocua'mũ musanũkonare. Pãipi, "Cho'ocua'mũ ie", chiima'ñeta'ni cho'ore'omũ musanũkonare. Chekurũmu sãniasato, "Ija'che cho'oche cu'ache'me", chiinaa'me chekũna. Jã'aja'ñe i'kato musanũkonare cho'ouache cho'ocua'mũ. Cho'omanejũ'u. ³⁰ Chu'upi ãure ãiu, "Ja'ku, re'orepamu", chini cu'ache cho'oma'mũ. ¿Je'se pa'ũna pãi chu'ure cu'ache cutuche, "Ja'ku, re'orepamu", chini ãu ãiku'teta'ni? ³¹ Musanũkona cho'oche'te chekunapi ña, "Dios rũa re'oku'mũ", chiiju cuasaja'ju chini re'oja'chechi'a cho'ojũ'u. Æu ũcuauache ãiju, ũcuauache ũkujũ peore musanũkona cho'oche re'oja'chechi'a cho'ojũ'u. ³² Jã'aja'ñe re'oja'chechi'a cho'ojũ cu'ache che'choma'ñe pa'ijũ'u, judiopãina'me judio peonare, Jesucristo'te cuasanare ũcuachi'a. ³³ Chu'u pãi ũcuauakore si'arũmu pojoku pa'icheja'che pojoku pa'ijũ'u. Chu'uchi'a meñe re'oja'che cho'ora chiima'ñe pãi ũcuauakore re'oja'che cho'okasa chiiku'mũ chu'u, repapani ũcuauako Jesucristoni jovo, ũcuauana'me re'oja'che paaru chini.

11

Romi Diore cuasana chi'i pojochete kũamũ

¹ Chu'u Jesucristo pa'isi'ejache re'oja'che pa'iche'te ña chẽa chu'u pa'icheja'che re'oja'che pa'ijũ'u musanũkona.

² Musanũkonapi chu'uni cuasaju chu'u ja'me pa'irũmu chu'u musanũkonare che'chosi'ere peore re'oja'che cho'oju pa'ijũna rũa pojomu chu'u. ³ Jã'ata'ni musanũkonare iere masijũ'u chiimu chu'u: Dios Jesucristo'te paaku'mũ. Jesucristo ũcuaja'che umupã paaku'mũ. Umupã ũcuaja'che repaña rãjoromire paame. ⁴ Jã'ajekũna musanũkona umupã chi'ini tuhiroã tuhiju Diore sẽejũ, Dios chu'o kuato cu'amũ. Tuhiroã tuhiju sẽni Jesucristo musanũkonare paama'ñeja'ñere cho'o ñome. Jã'ajekũna pãiu ũcuauakujũ tuhiro tuhiũ sẽeuna pãi chekunapi ñani repau'te Paaku'te Jesucristo'te cu'ache cutume. ⁵ Jã'ata'ni romi chi'ini repaña sãjore kãñase're tuhimanapi Diore sẽejũ Dios chu'o kuato cu'amũ. Repanare paanare ña kukuma'ñere cho'o ñome. Romipi jã'aja'ñe cho'oni repaña sãjo raña ko'usocheja'che cho'oju vajuchũache cho'ome. Romio ũcuauakoji kãase'recho tuhima'ñe sẽeona pãi chekunapi ñani repao'te paaku'te cu'ache cutume. ⁶ Romio repao sãjopũ kãase'recho tuhicuheko raña tũ'kasocojñoa'ko. Jã'ata'ni repaoji rañapa tũ'ka ko'usoru pãi rũa cu'ache cutujanaa'me repao'te. Jã'ajekũna Jesucristo'te cuasana chi'ivũ'e mũani repao sãjopũ kãa tuhio paao. ⁷ Dios umupã cho'oasomũ, Repau chũ'ũñeja'ñe chũ'uju paaru chini. Pãiuji re'oja'che pa'ito chekũna pãi Diore repau'te cho'osi'kure re'oja'che cutume. Jã'ajekũna umupã Diore cuasaju vajuchũche'te ñoũu chini Repau vũ'e pa'irũmu tuhiroã tuhimana'ju chiimu chu'u. Romita'ni umupã paacojñoa pa'iche'te ñojanaa'me, repaña sãjo kãñase're tuhiju pani. ⁸ Umũũ icheja charo pa'ikũjekũ romioji jñaacojñoasi'kũma'mũ. Romiota'ni mũmũ ca'nivũ pa'iche ruta cho'ocojñoasi'koa'mo. ⁹ Dios

umuu'te romioji paako chũ'ua'ko chini cho'omanesi'kua'mu. Umuuji romioni paaku chũ'ua'ku chini cho'osi'kua'mu Dios. ¹⁰ Jã'ajekuna romi repana sijore kãñase're tuhiyu umu pa'ina ñoñe paapu. Ūcuachi'a ángelepi si'arumu maini ñajuna musanukona rãjoromi jã'aja'ñe re'oja'che cho'ojũ paapu. ¹¹ Jã'ata'ni Jesucristo'te cuasana umupãina'me romi peoto rua re'omu. Umupãi peoto karamu. Ūcuachi'a romi peoto karamu. Diopi ñato umupãina'me romi ūcuapa'rũva masina pa'ime. ¹² Mamarumu romio umuu ca'nivu pa'icheji ruta cho'ocojñosi'koa'mo. Irumuta'ni umupãi puka'koromi cutaroã sa'navuna ainee jñaacojñome. Dios peore cho'osi'kua'mu umupãina'me romi.

¹³ Cuasajũ'u musanukona. Romioji Dios vu'e pa'ikoji, ¿sijoru kãase'recho tuhima'ñe sëeto re'oku? ¿Je'se cuasache musanukona? ¹⁴ Mai umupãichi'aa'me rañapaã ve'emana. Jã'ajekuna umuuji rañapa ve'eku'te ñani repau'te pãisoju cu'ache cutume. ¹⁵ Jã'ata'ni romichi'a rañapaã ve'eto re'omu. "Re'oja'che ñomu ikore", chiime pãi repao'te. Rañapaã ve'eche romire jo'kasi'kua'mu Dios, repana kãña pa'icheja'che paau chini. ¹⁶ Pãiu ūcuauakuji romire rañapaã ve'eche jo'kasi'e asa jachaku iere cuasaa'ku: Chukunana'me chekuna Jesucristo'te cuasakuanupũã ūcuauku jã'aja'ñechi'a cho'ojũ pa'inaa'me.

Maire Paaku cho'okaisi'ere cuasaju ãu ãirumu cu'ache cho'ochete kwamu

¹⁷ Chura jo'e chekere tochamu chu'u. Musanukona chi'iju sãiñechi'a re'oja'che cho'orũja'chere cho'oma'ñe sãiñechi'a cu'ache cho'ojũ pa'ijuasome. Jã'aja'ñe musanukona cho'ochete asaku pojoma'mu chu'u. ¹⁸ Musanukona Jesucristo'te cuasaju chi'inata'ni sãiñechi'a cuheju pa'ijuasome. Pãipi jã'aja'ñe kuajuna asa, "Chu'o ūcuarepacosomu jã'a", chiimu chu'u. ¹⁹ Sãiñechi'a cuheju ija'che cuasacosome musanukona: "Chekunare na'a rua masinaa'me chukuna", chiiju cuasacosome. Jã'ajekuna chekunare rua i'kacosome musanukona, repapani, "Rua masime ina", chiiju cuasaa'ju chini. ²⁰ Chi'i jã'aja'ñe sãiñechi'a cuheju Maire Paakuni pojoru ja'me ãu ãirumu Repau cho'okaisi'ejẽ'e cuasama'ñe ãu ãicosome musanukona. ²¹ Ja'me ãu ãirumuta'ni rupu ūcuauache ãiñeja'ñe ãiju ūcuapa'rũva ja'me ãima'me musanukona. Te'ena cha'ama'ñe charo ãu ãijuasome. Chekuna cho'jepi ãijuasome. Te'ena ãiñe peoru ãucuhava'na pa'ito chekunata'ni ãure rua chajiche ãiju pãsi uche cono rua ūkuju cono jũ'ijuasome. ²² ¿Je'se pa'una musanukona vu'ña ãu ãima'ñe? Musanukona majapãijanare Dios chëa paanarejẽ'e cuasama'me musanukona. Jã'aja'ñe cho'ojũ chuova'na pa'iju ãiñe peova'nare cu'ache cho'ome musanukona. ãiñe'te peoru musanukonare ja'me ãu ãivajuchujuasome repana. ¿Pojoja'che chu'u musanukonare? Pãara. Rua cu'amũ jã'aja'ñe cho'ochete, chiimu chu'u.

Maire Paaku cho'okaisi'ere cuasaju ãu ãiñe'te kwamu
(Mt 26.26-29; Mr 14.22-25; Lc 22.14-20)

²³ Chu'u musanukonare kuasi'e Maire Paakuni chu'uni kua jñauuna kuasi'kua'mu chu'u musanukonare ie. Jo'e ūcuare kwamu chu'u musanukonare. Maire Paaku, Jesús, Repau chëacojñojãiami Repau neenana'me ãikuji pãru mini, ²⁴ "Ja'ku, re'orepamu", chiũ Repau'te

ja'me pa'inani tã'se ïsiku ija'che i'kaasomũ: “Ie chũ'u ca'nivũ'me. Mũsanũkonapi re'oja'che paapũ chini jũni ro'ikasa chini pa'imũ chũ'u. Chũ'uni cuasaju chi'ijũ pãre ija'che cho'ojũ ãijũ pa'ijũ'u”, chinasomũ Repau. ²⁵ Au ãni pi'nisirũmũ pĩsi uche conoro'rova mini ũcuaja'che i'kaasomũ Repau. “Ie uche cono chũ'u chiea'me. Ũcuanũko ũkujũ'u iro'rova. Pãĩ ũcuanũkore cu'ache cho'ochẽ'te jũni ro'ikasa chini chuenisoja'mũ chũ'u. Jã'aja'ñe cho'ochẽ chũ'u chiepi mekũna Dios mamare, 'Ija'che cho'oñu', chiisi'ere cho'ochẽ'me. Jã'are cuasaju chi'i ie uche cono ũkujũ pa'ijũ'u”, chinasomũ Repau. ²⁶ Jã'aja'ñe pãre ãijũ uche cono ũkujũ Maire Paaku Jesucristo jũni ro'ikaisi'ere kuaju pa'inaa'me mai, Repau jo'e raichetũ'ka.

Maire Paaku cho'okaisi'ere cuasaju ãu ãirũmũ cho'ochẽ'te kuamũ

²⁷ Jã'ajekũna pãĩ ũcuauanapi Jesús chũ'usi'ere jã'aja'ñe pã ãijũ, uche cono ũkunata'ni Repau'ni masi cuasamaneni, vajuchũmapũ, Maire Paakũ'te cu'ache cho'ome. ²⁸ Jã'ajekũna mũsanũkonapi pã ãipi'rani mũsanũkona cho'ojũ pa'iche'te cuasa cu'ache cho'osi'ere charo Dioni kua ũhasojũ'u. Kuasirũmuta'ni ũkujũ ãire'omũ. ²⁹ Pãĩũ, “Jã'aja'ñea'me ie”, chiima'ñe pa'ũ Maire Paaku ca'nivũ masi cuasama'kupĩ jã'are ũkuku ãni cu'ache cho'omũ. Cu'ache cho'ochẽ ũhasoma'kupĩ ãito Diopi chũ'ũna cu'ache ti'jñeja'mũ repau'te. ³⁰ Mũsanũkona te'ena cu'ache cho'ochẽ ũhasomanapi ãijũ koka peome chura. Chekũna ravũna jũ'ime. Chekũna mũsanũkonare ja'me pa'isina jũnisoasome. ³¹ Mai ũcuanũko mai pa'iche'te meñe cuasato re'ora'amũ. Cu'ache pa'iche'te meñe cuasa ũhasonare Dios pe'ruma'kuamũ. Pe'rumaũ jã'aja'ñe pa'inare cu'ache ti'jñeñe jo'kama'kuamũ Repau. ³² Maire Paaku re'oja'chere che'chokũ mai cu'are ña, cu'ache ti'jñeñe cho'omũ, maipi ña kũkuajũ chini. Jã'aja'ñe cho'okũ re'oja'chere che'chomũ Repau, mai jũnisisirũmũ Repau'te cuasamana saichejana vati toana sani uumanea'jũ chini. ³³ Jã'ajekũna, chũ'u majapãijana, mũsanũkonapi Jesucristoni cuasaju ãure ãñũ chini chi'ini chekunare cha'ajũ'u. Ũcuapa'rũva ũcuanũko ãijũ'u. ³⁴ Te'enare rũa ãucuhato charo mũsanũkona vũ'ñana ãu ãni chi'ijũ'u cu'ache cho'ocuheni. Vũ'ñana ãu ãni pi'ni chi'ijũ'u ũcuanũko re'oja'che Jesucristoni cuasaju pãre ãñũ chini. Jã'aja'ñe cho'oto Dios pe'rumanaja'mũ mũsanũkonare. Chũ'u sani jo'e chekere che'choja'mũ mũsanũkonare.

12

Dios Rekocho pãĩ si'ache cho'omasiche jo'kache'te kuamũ

¹ Chura mũsanũkonare, chũ'u majapãijanare, iere masia'jũ chini kũakũ tochamũ chũ'u: Dios Rekocho maipi masia'jũ chini cho'omasiche'te jo'kamũ maire. Jã'are che'chora chiimũ chũ'u mũsanũkonare. ² Ie masime mũsanũkona: Aperũmũ mũsanũkona chuta'a Diore cuasamarũmũ rũhiñe cuasamapũ chũ'o cutumava'nani tũosiva'nani pojojũ pa'isinaa'me. ³ Jã'ajekũna mũsanũkonare iere masia'jũ chini kuamũ chũ'u. Pãĩũ Dios Rekocho cho'okaicojñokũ ija'che i'kama'mũ: “Jesũs cu'akũ'mũ; vati toana saapũ”, chiima'mũ. Ũcuachi'a pãĩũ Dios Rekocho cho'okaicojñoma'kũ, “Jesũs pãĩ ũcuanũkore paaku'mũ”, chiima'mũ.

4 Maire si'acairo cho'omasiche Jo'karekocho Ūcuate'erekocho'me Dios Rekocho. Pāire ūcuauamajñaruā cho'omasiche'te jo'kamũ Reparekocho. Te'enare cheke cho'omasiche'te jo'kaku chekunare na'a cheke cho'omasiche'te jo'kamũ. 5 Ūcuanuko Repau jo'kasi'e si'acairo cho'oju Maire Paaku'te Ūcuate'eu'te cho'okai'me mai. 6 Dios maire ūcuanukore re'oja'che cho'okaiũ pa'imũ, maire jo'kasi'ere re'oja'che cho'oju paapu chini. Te'enare cheke cho'okaiũ, chekunare na'a cheke cho'okaiũ Repau. Maire ūcuanukore jā'aja'ñe cho'okaiũ Dios Ūcuate'eu'mũ. Maire ūcuanukore peore rua re'oja'che cho'okaiũ Repau. 7 Dios Rekocho maire ūcuanukore cho'omasiche jo'kamũ, maipi sāiñechi'a re'oja'che cho'okaiũ paapu chini. Dios Rekochoji jā'aja'ñe cho'okaiũna Repau maire ja'me pa'iche masime mai. 8 Dios Rekocho Repau'te jo'kauanani re'oja'che chu'vamasiche'te jo'kamũ, chekunani re'oja'che chu'vaju paapu chini. Ūcuate'erekochoji chekunare Repau'te uanare Repau chu'o che'chomasiche'te jo'kamũ, chekunani masi che'choju paapu chini. 9 Ūcuate'erekochoji te'enare Diore na'a rua cuasache'te jo'kamũ. Ūcuachi'a chekunare pāi vasomasiche'te jo'kamũ. 10 Chekunare, Diochi'a cho'omasiche'te jo'kamũ Reparekocho cho'omasia'ju chini. Chekunare Dios chu'o kuamasiche'te jo'kamũ. Chekunare, Dios chu'o kuana kuache asa cuasamasiche'te jo'kamũ, repaana kuache'te asa cuasamasi, "Ina Dios chu'o rūhiñe kuanaa'me; ina jorenaa'me", chiju masia'ju chini. Reparekocho chekunare tīpāichu'o repañe'e che'chomanesichu'o cutumasiche'te jo'kamũ. Chekunare tīpāichu'o cutumasina i'kache'te asamasiju rūhiñe kuache'te jo'kamũ. 11 Jā'a peore Ūcuate'eu Dios Rekocho cho'ocheme. Maire ūcuanukore Repau'te jo'kauache rua si'acairo cho'omasiche jo'kamũ Repau.

Jesucristo'te Ūcuate'eu'te cuasanajeju ūcuanuko Repau ca'nivuja'ñe pa'iju ūcuate'eujakuanupu pa'iche'te khamũ

12 Pāiũ ca'nivũ si'ache pa'imũ, jūjña, ñakocaã, cutapu peore. Jā'ata'ni ūcuate'eca'nivũ'me. Ūcuate'eca'nivũ pa'icheja'che mai ūcuaja'che Jesucristo'te cuasana jainukota'ni re'oja'che ja'me pa'iju, ūcuachi'a Ūcuaua'me re'oja'che pa'iju Repau ca'nivuja'ñe pa'iju ūcuate'eujakuanupu'me. 13 Mai ūcuanuko Jesucristo'te cuasana, judiopāina'me judío peona, kurinana'me chuova'na pa'ina peore Jesucristo ca'nivuja'ñe pa'iju ūcuate'eujakuanupu'me. Mai ūcuanuko Dios Rekochoji cho'okaiũna Jesucristoni jovo Ūcuaua'me pa'inaa'me chura. Repau'te jovosirumu pāipi mai Repau'te jovosi'ere ña masia'ju chini okoro'vecojñosinaa'me mai ūcuanuko. Ūcuachi'a maipi Jesuni jovorena Dios Rekocho Ūcuate'erekochoji ūcuanukore jovosi'kuamũ maire. Maini ja'me jovo pa'iu ūcuanukore cho'okaiũna Jesucristo ca'nivuja'ñe pa'iju ūcuate'eujakuanupu'me mai chura.

14 Pāi ca'nivũ jā'aja'ñe pa'imũ. Pāiũ ca'nivũ ūcuate'eca'nivũ'ta'ni si'ache pa'imũ: jūjña, ñakocaã, cutapu, peore. Ūcuaja'che mai Jesús neena jainukota'ni ūcuate'eujakuanupu pa'iju Repau ca'nivuja'ñe pa'ime. 15 Chekurnũ cū'arupi ija'che i'kamũ: "Jūtũmamũ chu'ũ. Jā'ajekũna ca'nivũ'te pa'ima'mũ chu'ũ", chiimũ. Jā'ata'ni cū'arupi jā'aja'ñe i'kani joremũ. Ūcuate'eca'nivũ'te pa'imũ repacū'aru.

16 Ūcuaja'che chekurumu cājoroji ija'che i'kamū: “Ñakovama'mu chu'u. Jā'ajekuna ca'nivū'te pa'ima'mu chu'u”, chiimu. Jā'ata'ni cājoroji jā'aja'ñe i'kanijē'e ca'nivū pa'iche jo'kasoma'ñe ūcua pa'imū. Ūcuate'eca'nivū'te pa'imū repacājoro. 17 Ca'nivūji ñakocaāchi'a paato asacheji peora'amū. Ūcuaja'che ca'nivūji cājochi'a paato chu'echeji peora'amū. 18 Jā'ata'ni jā'aja'ñe pa'ima'mū. Dios, Repau'te uache'te cho'oku, ca'nivū pa'imajñaruā peore re'oja'che cho'o jo'kasi'kua'mū. 19 Ūcuate'emajñaruāchi'a pa'ito ca'nivūji peora'amū. Jūñnachi'a pa'ito chekurumu cū'achi'a pa'ito ca'nivūji peora'amū. 20 Ca'nivū pa'imajñaruā rua si'ache pa'imū. Jā'ata'ni ca'nivū ūcuate'eca'nivū'me. Mai ūcuachi'a ūcuate'euja'che ja'me pa'ijū ūcuanuko Cristo'te cho'ochē cho'okaijū Repau ca'nivūja'ñe pa'ijū ūcuate'eujakuanupū'me. Ūcuanuko maire si'acairo jo'kasi'ere sāiñechi'a cho'okaito karama'mū.

21 Ñakovaji jātūre i'kakū, “Jātū peoto karamanera'amū chu'ure”, chiicu'amū. Jā'aja'ñe i'kani joremū repa ñakova. Ūcuaja'che sījopūji cū'are i'kakū, “Cū'a peoto karamanera'amū chu'ure”, chiicu'amū. Jā'aja'ñe i'kani joremū repa sījopū. 22 Ca'nivū pa'iche rua koka peomakarū te'emaka peoni rua cho'omakajekū na'a rua karamū. 23 Ca'nivū pa'iche mai rua cuasamamajñaruā re'oja'che ñoa'kū chini re'oja'che care'vame mai. Ūcuaja'che ca'nivū pa'imajñaruā ñovajuchumajñaruāre paaju kāña sa'che ju'ime mai, repamajñaruāpi ñomauna re'oja'che ñoa'kū chini. 24 Jā'ata'ni re'ojamajñaruāre, “Re'oja'imū ie”, chini rua care'vamanaa'me mai. Peore jā'amajñaruā re'oja'che ñomajñaruāna'me vajuchuache ñomajñaruā mai ca'nivūā cho'osi'kua'mū Dios. Repauji ñato repamajñaruā peore ūcuapa'rūva ca'nivū pa'ire'omajñaruāchi'aa'me. 25 Ūcuate'eca'nivū pa'imajñaruāpi cavama'ñe ja'me pa'iu sāiñechi'a cuasaku peore sāiñechi'a kuirakū paau chini jā'aja'ñe cho'osi'kua'mū Dios. 26 Pāiu ca'nivūji te'echeja asini ca'nivū peore asimū. Pāiu repau ca'nivū pa'iche'te chekunapi ñaju re'oja'che cutuni repau'te ūcuaja'che ca'nivū paaku'te re'oja'che cutume. Pāiu repau ca'nivū chekunare re'oja'che cutucojñokū ca'nivū peore pojomū. Ūcuaja'che chekure Jesure cuasaku'te cu'ache ti'jñeto maipi repau'te oikaime, ūcuate'eca'nivūja'ñe pa'inajejū. Ūcuachi'a chekure Jesure cuasaku'te pāipi re'oja'che cututo pojokaime mai.

27 Mūsanukona ūcuanuko jovo ja'me pa'ijū Jesucristo ca'nivūja'ñe pa'ijū ūcuate'eujakuanupū'me. Ūcuanuko mūsanukona Repau ca'nivū pa'imajñaruāja'ñe pa'ime. 28 Jā'aja'ñe pa'ime Jesucristo'te cuasakuanupū pa'ina, Repau'ni cho'ochē cho'okaijū paapu chini Repau chēa jo'kacojñosina. Charo Dios Jesucristo saosinare soni cho'ochē'te jo'kasi'kua'mū. Cho'je Dios chu'o kuanare, na'a cho'je Dios chu'o che'chonare, ūcuachi'a Diochi'a cho'omasiche cho'omasinare, ūcuachi'a pāi vasomasina, chekunare kuiramasinana'me Jesure cuasanare chū'unare chēa Repau'te cho'ochē cho'okaiche'te jo'kamū. Ūcuachi'a pāipi tīpāichū'ore repanajē'e che'chemanesichū'ore cutumasia'jū chini chēa jo'kamū. Jā'aja'ñe jo'kaku pa'imū Dios maire. 29 Ūcuarepanuko Jesucristo saosinachi'a pa'ima'me mai. Ūcuanuko Dios chu'o kuanachi'a pa'ima'me. Ūcuachi'a ūcuarepanuko Dios

chũ'o che'chonachi'a pa'ima'me mai. Ũcuanũko Diochi'a cho'omasiche cho'omasinachi'a pa'ima'me. ³⁰ Ũcuachi'a ũcuarepanũko pãĩ va-sonachi'a pa'ima'me mai. Ũcuanũko tĩpãichũ'o cutumasinachi'a pa'ima'me. Ũcuachi'a ũcuarepanũko tĩpãichũ'o cutumasina cutuche na'a rũhiñe kũanachi'a pa'ima'me mai. Jã'are masime mũsanũkona. ³¹ Ija'che i'kajũasome mũsanũkona: “Dios Rekocho jo'kache na'a re'oja'chere masiñũ chiime chũkũna”, chiiũasome. Jã'ata'ni ija'che na'a re'oja'imũ. ¡Asarepajũ'ũ! Kũara.

13

Chekũnare ña oiche'te kũamũ

¹ Pãĩũ ũcuauakũji tĩpãĩ cutuchũ'ona'me ángeles cutuchũ'o peore cutumasikũji pãĩ chekũnare ña oima'to cu'amũ. Te'eũ cutukũ rupũ vativũ va'icheja'che cho'omũ repaũ. Chekũrũmũ cũnare're queracheja'che rupũ asochechi'a cho'omũ repaũ. ² Chekũrũmũ pãĩũ ũcuauakũji ija'che pa'imũ: Chekũrũmũ Dios chũ'ore kũamasimũ. Chekũrũmũ chũ'o Dios repaũ'techi'a kũasi'ere te'eũ rũa masimũ. Ũcuachi'a che'choche peore masimũ. Ũcuachi'a Diore rũa masi cuasakũjekũ aikũtire repaũji, “Chekũchejare kũñũ nũkajũ'ũ”, chiito chekũchejana kũñũmũ repakũti. Jã'aja'ñe rũa masikũta'ni repaũji pãĩ chekũnare ña oima'to Diopi ñato peoche cho'okũ pa'imũ. Masiũma'mũ repaũ. ³ Pãĩũ ũcuauakũji repaũ rekocho pãijẽ'e ña oimarekocho paakũji Diopi pojoa'kũ chini repaũ paache'te chũova'na pa'iva'nani peore rupũ ïsisokũ ïsite'emũ, repaũ rekocho pãire ũcuarepa cuasamaũ. Jã'aja'ñe pa'ikũji cho'oto pojoma'mũ Dios repaũ'te. Repaũji jũnisoche kuhema'ñe pãĩ repaũ'te uo vẽasoñũ chiitojẽ'e ũcua Dios chũ'o chũ'vani cho'ote'emũ repaũ, repaũji pãire ũcuarepa cuasamaũ. Jã'aja'ñe cho'osi'e ro'ĩ Diopi ïsimaũna kooma'mũ repaũ.

⁴ Maipi chekũnare masi cuasani pe'ruma'ñe cha'ame repanare. Ũcuachi'a repanare oijũ re'oja'che cho'okaimẽ. Repanapi maini na'a rũa cho'omasitojẽ'e teache ñama'me mai, repanare cuasana-jejũ. Ũcuaja'che, “Mũsanũkonare na'a rũa masinaa'me chũkũna”, chiima'me mai repanare. Jã'aja'ñejẽ'e cuasamanaa'me. ⁵ Maipi chekũnare cuasani tĩiñe cho'omanaa'me mai repanare. Ũcuanũkore ũsema'ñe kuirame mai. Na'mi pe'rumanaa'me mai repanare. Repanapi maire cu'ache cho'oto cu'are cuasacuhejũ cavesũsome mai. ⁶ Chekũnapi cu'ache cho'oto pojoma'ñe cuasajũ suma'ñe pa'ijũ oinaa'me mai repanare. Repanapi re'oja'che cho'otota'ni rũa pojome mai. ⁷ Chekũnani oijũ pãipi repanani cu'ache cho'oñũ chiito ũsenaa'me mai. Ũcuachi'a repanare jachama'me mai. Ũcuachi'a repanare, “Ina re'oja'che pa'ijanaa'me”, chiijũ cuasame. Maire cu'ache cho'otojẽ'e repanare cuasache ũhasoma'ñe ũcua rũa cuasajũ pa'ime mai.

⁸ Pãĩ chekũnare ña oijũ pa'iche si'amanejañea'me. Chekũmajñaruãta'ni Dios Rekochoji jo'kaũna mai cho'omasimajñaruã si'asoja'mũ. Na'a pa'isirũmũ Dios chũ'o kũache si'asoja'mũ, pãipi ũcuare Dios chũ'ore peore masijũna. Ũcuaja'che tĩichũ'o cutuche si'asoja'mũ, pãipi ũcuanũko ũcuate'echũ'o cutujũna. Chura pãĩ te'ena chekũnare na'a rũa masime. Na'a pa'isirũmũta'ni pãĩ chekũnare na'a rũa masiche si'asoja'mũ, pãipi ũcuanũko ũcuapa'rũva masijũna.

9-10 Chura Dios pa'iche peore masicu'akuna joopo masime pãi. Jã'ajekuna Dios chu'o kũana joopo kũame. Irũmu, masiche rũa karamũ maire. Jã'ata'ni na'a pa'isirũmu ũcuanũko ũcuapa'rũa masinachi'a pa'ijũ te'eujẽ'e na'a rũa masina peojanaa'me. Ŭcuachi'a peore kuavesũjũna Dios chu'o kuache rũa karamũ maire chura. Na'a pa'isirũmu Dios chu'o peore ũcuanũko masina pa'ijanaa'me mai. Jã'ajekuna pãi Dios chu'o kũana peojanaa'me.

¹¹ Ija'chea'me: Chu'u chũiva'u pa'irũmu chũiva'ujeku chũiva'u i'kache i'kakũ, chũiva'u cuasache cuasaku pa'isi'kua'mũ chu'u. Jã'ata'ni ainee pi'nisirũmu chu'u chũirũmu pa'isi'e ũhasosi'kua'mũ. ¹² Chura Dios cho'оче masi ñamanaa'me mai. Ñare'ava poresire'ava masi ñoma'ñeja'ñe chura Repau cho'оче masi cuasoma'mũ maire. Jã'ata'ni na'a pa'isirũmu peore masi ñajũ, Dios mai rekoñoã masi ña'ñeja'ñe Jesucristo'te t'j'ñeñe ñajũ Repau pa'iche peore masi-janaa'me mai. ¹³ Chura pa'iche chotemajñarũãã'me si'asomaneja'ñe: Diore cuasachena'me, Repau maire re'oja'che cho'okaijache mai cha'ajũ pojochena'me pãi chekũnare ña oijũ pa'iche si'asoma'ñe ai pa'ija'mũ. Jã'ajekuna pãi chekũnare rũa oijũ pa'ũ mai. Re'oja'che cho'оче rũaa'me. Jã'ata'ni chekũnare pãi ña oicheji na'a re'oja'imũ.

14

Tĩpãichũ'o che'chemanesichũ'o cutuche'te kũamu

¹ Musanũkona ija'che cho'ojũ pa'ijũ'u: Pãi chekũnare si'arũmu cuasajũ pa'ijũ'u. Ŭcuachi'a Dios Rekocho jo'kache'te cho'omasiche'te Dioni s̃ejũ'u isia'kũ musanũkonare. Repau jo'kache rũaa'me. Jã'ata'ni Repau chu'o kuamasiche'te jo'kaa'kũ chini na'a rũa s̃ejũ'u Repau'te. ² Pãiu Dios Rekocho jo'kasi'ere repaujẽ'e che'chemanesichũ'o tĩpãichũ'ore cutuni Diochi'a asamasiche'te i'kamũ. Repauni Dios Rekochoji cho'okaiũna Diochi'a asamasiche'te tĩpãichũ'o cutumũ repau. Pãita'ni asavesũme repau i'kache, repau ũcuachi'a. ³ Jã'ata'ni pãiuji Dios repau'te kuasi'ere pãire kuato, asamasijũ Dioni na'a rũa cuasajũ na'a rũa re'oja'che pa'ijanaa'me repana. Ŭcuachi'a pãi suma'ñe pa'ina Dios chu'ore asajũ pojojũ pa'ijanaa'me. ⁴ Pãiu repaujẽ'e che'chemanesichũ'ore tĩpãichũ'o cutuni Dioni te'eu si'arũmu na'a rũa cuasaku na'a re'oja'che pa'imũ. Jã'ata'ni pãiu chekũna ũcuanũko asamasichũ'opi Dios chu'ore kũani chekũnare Diore cuasakuanupũ'te ũcuanũkore cho'okaimũ. Jã'aja'ñe kũakũna asani repana Dioni na'a rũa cuasajũ na'a rũa re'oja'che pa'ijanaa'me.

⁵ Musanũkonapi ũcuanũko tĩpãichũ'o cutunachi'a pa'ito pojora'amũ chu'u. Jã'aja'ñere chiimũ chu'u. Jã'ata'ni musanũkonapi ũcuanũko Dios chu'o kũanachi'a pa'ito na'a rũa pojora'amũ chu'u. Tĩpãichũ'o cutumasina re'oja'che cutume. Jã'ata'ni Diopi ñato Repau chu'o asoche kũana na'a rũa re'oja'che kũame. Ŭcuachi'a tĩpãichũ'o cutumasina i'kasi'ere chekũnapi ũcuanũkore asamasire'оче kuato Diopi ñato rũa re'oja'imũ jã'aja'ñe cho'оче. Te'erũhiñe kuajũna chekũna repana aperũmu asavesusi'e asamasime, tĩpãichũ'o cutumasina i'kasi'e. Asamasijũ Dioni na'a rũa cuasajũ na'a re'oja'che pa'imẽ repana Jesure cuasakanupũ. ⁶ Asarepajũ'u, chu'u majapãijana. Chu'upi musanũkona pa'ichejana sani tĩpãichũ'opi cututo asavesujũ

asa chëamanera'ame musanukona. Jã'ata'ni chekurumu chu'upi Dios chu'ore kuaaku Repau chu'ure che'chosiere asamasire'оче cututo asa chëa na'a re'oja'che pa'ijanaa'me musanukona.

7 Jã'aja'ñe pa'imu uja ujana paamajñaruã. Pãiuji phĩ'covu masi asoche juhima'to chekuna repau ujaku juhiche asavesume. Ūcuachi'a arpavu masi cho'oma'to chekuna pãi asavesume. 8 Ūcuachi'a sōtaopãi pãi vaisaipi'rajū care'vaa'ju chini chekunani soiū sōtaoji trompetavu masi juhima'to repau i'kaku juhiche masi asamaneni care'vama'me repana. 9 Musanukona ūcuaja'che chekunapi tĩpãichu'opi cututo sōtaopãi asavesucheja'che asavesujanaa'me repana cutuche. Pãiu asomachu'o cutuku te'eū cutucheja'che cutumu. 10 Cheja pa'ina pãi cutuche ruarepa chu'o pa'imū. Pãi chekuna repachu'o peore asamasina pa'ime. 11 Jã'ata'ni chu'uni chekuna cutuchu'o asomaneni tĩpãi cutuchu'ojeku asoma'mu chu'ure. Ūcuachi'a chu'u chu'o repanare asomaneni tĩpãi cutuchu'ojeku asoma'mu. 12 Dios Rekocho jo'kache, cho'omasiche rua chiime musanukona. Jã'aja'ñe chiiju chekunare re'oja'che cho'okaiche na'a rua che'che Jesucristo'te cuasakuanupu'te cho'okaijũ'u, Repauni na'a rua cuasaju na'a re'oja'che paapu chini.

13 Pãiu ūcuauaku tĩpãichu'o cutumasikujī chekunani re'oja'che cho'okasa chini Dioni ija'che sēejũ'u: “Ja'ku Dios, tĩpãichu'o cutukuta'ni masi asavesuku chekunani masi asoche kuara chiimu chu'u. Jã'aja'ñe masi asoche kuache jo'kajũ'u chu'ure”, chiū sēejũ'u Repau'te. 14 Chu'upi Dioni tĩpãichu'opi cutuku sēni Repau Rekochoji cho'okaiuna sēmū. Jã'ata'ni chu'u i'kaku sēsichu'o asavesumu chu'u, sēesi'kuta'ni. 15 Jã'ajekuna ija'che cho'omu chu'u: Dios Rekochoji cho'okaiuna tĩpãichu'opi sēmū chu'u Repau'te. Ūcuachi'a chu'u asamasicheji chu'u chu'opi Diore sēeku'mu chu'u, chekunapi chu'u sēeñe'te asamasia'ju chini. Ūcuaja'che Repau Rekochoji cho'okaiuna Diore pojoku tĩpãichu'opi ujaku'mu chu'u. Ūcuachi'a chu'u asamasicheji chu'u chu'opi Diore pojoku ujaku'mu chu'u, chekunapi chu'u i'kaku ujache'te asamasia'ju chini. 16 Musanukona rekoñoã musanukonajē'e che'chemanesichu'o tĩpãichu'opi Dioni, “Peore masiku'mu mu'u; re'orepamu”, chiito chekuna pãi asavesujanaa'me musanukona i'kache. Asavesunajeju, “Ina i'kache ūcuarepaa'me”, chiima'ñe ja'me sēemanjanaa'me repana. 17 Pãi chekuna tĩpãichu'o cutumasina re'oja'che i'kaju Diore, “Peore masiku'mu mu'u; re'orepamu”, chiitojē'e chekuna asavesuju Diore na'a rua cuasama'me. 18 Musanukona rua jainuko tĩpãichu'o cutumasina pa'ime. Jã'ata'ni chu'u musanukonare na'a rua tĩpãichu'o cutumasikujeku Diore pojoku, “Re'orepamu”, chiiku'mu chu'u. 19 Chekurumu chu'u tĩpãichu'ore Dioni sēeku diez milrepachu'o i'kamū. Re'omu jã'a. Jã'ata'ni chu'u Diore cuasana chi'irumuna ja'me pa'iu cincorepachu'oruãchi'a jmanukoruta'ni asamasire'оче cutura chiiku'mu repanapi asamasi Dioni na'a rua cuasaju na'a re'oja'che paapu chini. Na'a re'omu jã'aja'ñe.

20 Asarepajũ'u, chu'u majapãijana. Chiiva'na cuasacheja'che cuasaju pa'imanejũ'u. Aina cuasache cuasaju chu'u chu'vache asa chëa masijũ'u. Jã'ata'ni chekurumu musanukonani cu'ache cho'ouato

vĭjachĭi cho'ovesujũ cho'oma'ņeja'ņe cu'ache cho'oma'ņe pa'ijũ'ũ.

²¹ Diopi chũ'ũũna aperũmũ tocha jo'kasi'e ija'che kuamũ:

“Chũ'ũ chekunare tĭipãichũ'o i'kamasinare chũ'ũ neena Israelpãi pa'ichejana saojã'mũ,

repanani chũ'ũ chũ'ore chũ'vaa'ju chini.

Rũa chũ'vatojẽ'e chũ'ũ chũ'o asacuhejanaa'me repana Israelpãi”,
chiisi'kuã'mũ Dios,

chiimũ.

²² Jã'ajekũna iere masime mai: Dios Rekochoji jã'aja'ņe jo'kaũna Diore cuasanapi repanajẽ'e che'chemanesichũ'o tĭipãichũ'o cutuche Diore cuasamanapi asani, “Dios cho'osi'ea'me ie”, chiiju cuasajanaa'me. Jã'ata'ni Diore cuasanapi Dios kuasi'ere asa chekunani Diore cuasanani re'oja'che kuato asa pojojũ, “Dios cho'osi'ea'me ie”, chiiju cuasajanaa'me. ²³ Chekurũmũ musanũkona Jesucristo'te cuasakuanupuchi'a ũcuate'echeja chi'i pa'iju tĭipãichũ'o ũcuanũko asamasire'oma'ņe cutujũna Diore cuasamanapi kaka asani, “Vẽ'venaa'me ina”, chiijanaa'me musanũkonare. ²⁴ Jã'ata'ni musanũkona ũcuanũko chi'i pa'iju Dios chũ'o asamasire'oche kuarũmũna pãiu Diore cuasama'ņe pa'ikuji ja'me kaka pani Dios chũ'ore asa kukũ repau cu'ache pa'iche'te suma'ņe cuasa, “Rũa cu'ache pa'iku'mũ chũ'ũ”, chiija'mũ. ²⁵ Repau rekocho te'eũ cu'ache cuasasi'ere suma'ņe cuasa ro're ñũ'iu, Dioni pojokũ, “Ja'ku, inare ja'me pa'iu re'oja'che cho'okaikũ'mũ mũ'ũ”, chiija'mũ repau.

Diore cuasana chi'irũmũ masi cho'ochete kuamũ

²⁶ Jã'aja'ņe pa'ũna musanũkonare chũ'ũ majapãijanare ija'che chũ'vamũ chũ'ũ: Musanũkona, Diore cuasana chi'irũmũ ũcuauakũ Dios ujare ujamũ. Chekũ Dios chũ'ore che'chomũ. Chekũ repau'te Dios i'kasi'ere kuamũ. Chekũ tĭipãichũ'ore cutumũ. Chekũ tĭipãichũ'o cutumasikũ cutusi'ere asamasire'oche kuamũ. Chi'i sãĩņechi'a cho'okaiju, peore jã'aja'ņe cho'ojũ pa'ijũ'ũ, masi asaju Dioni na'a rũa cuasaju na'a re'oja'che paũu chini. ²⁷ Ũcuachi'a musanũkona chi'irũmũ te'enare tĭipãichũ'o cutuato te'eka'chapana jã'apãani chotena cutua'ju. Na'a jainũko cutumanejũ'ũ. Jã'ata'ni ũcuate'erũmũ cutumanejũ'ũ. Te'enachi'a cutujũ'ũ. Ũcuachi'a jo'e chekupĩ tĭipãichũ'o cutumasina cutusi'e asamasire'oche kuãa'ku. ²⁸ Repana cutuche asamasire'oche kuakũji peoto tĭipãichũ'o cutumasina i'kamaneajũ. Repana te'ena pa'iju Diorechi'a jã'aja'ņe cutua'ju.

²⁹ Ũcuachi'a musanũkona chi'irũmũ Dios chũ'o kuana te'eka'chapana jã'apãani chotena kuãa'ju. Kuajũna asa, “¿Ina kuache jorechũ'oa'che? ¿Ũcuarepaa'che?”, chiiju cuasajũ'ũ musanũkona. Ũcuarepa pa'ito repana kuache asa chẽajũ'ũ. ³⁰ Chekurũmũ te'eũ Dios chũ'o kuatona Dios Rekochoji jo'e chekũni chũ'o kuamũ, chekunani kuãa'ku chini. Jã'aja'ņe cho'oto charo kuakũji cuhaa'ku, chekupĩ Dios Rekocho kuasi'ere kuãa'ku. ³¹ Musanũkona Dios chũ'o kuana te'enachi'a kuajũ'ũ. Charo te'eũ kuacuhaũna chekũ kuãa'ku. Cho'je jo'e chekupĩ kuãa'ku. Jã'aja'ņe cho'oto ũcuanũkore kuare'omũ musanũkonare. Kuajũna ũcuanũko asaju che'che Dioni na'a rũa cuasaju pa'ijũ'ũ. ³² Dios Rekocho kuacojũna Reparekocho kuasi'ere jũvũato jũvore'omũ repanare. Cha'are'omũ repanare. Kuare'orũmũna kuame repana. ³³ Dios Repau'te cuasanapi chi'i

ũcuache cho'oma'ñe re'oja'chechi'a cho'oto pojomu repanare. Asa chẽare'oche che'choche'te chiimu Dios.

Diore cuasana chekuchejña pa'ikuanupũ cho'ocheja'che re'oja'che cho'ojũ pa'ijũ'u musanukona. Ija'che cho'onaa'me repana: ³⁴ Diore cuasanapi chi'i Repau chu'o chu'varumu romipi i'kañu chiito ũseme repana. Re'omu jã'a. Romi umupãi chũ'ucojñonajeju repanare che'choma'me. Aperumu jã'aja'ñe chũ'u jo'kaasomu Dios. ³⁵ Romi umupãi cutuche'te masi asañu chini repana vu'ñana mua ũjupãire sēniasaa'ju. Romio ũcuakoloji Diore cuasana chi'isirumuna i'kani vajuchuache i'kamo repao.

³⁶ Musanukonachi'ama'me Dios chu'o asasina. Chekuna pãi ũcuachi'a asasinaa'me. Ũcuachi'a musanukonama'me Dios chu'o charo asa chẽa jovosina. Chekuna na'a charo asa jovosinaa'me. ³⁷ Musanukonare ja'me pa'ina ija'che cuasana pa'icosome. Te'eu ija'che i'kacosomu: "Dios chu'o kuakũ'mu chu'u", chiimu. Chekũ, "Dios Rekocho jo'kasi'e rua cho'omasikujeku cho'okũ'mu chu'u", chiicosomu. Jã'aja'ñe i'kanapi, Dios chu'o kuarepana pani ija'che i'kame: "Ija'ova maire Pablo tocha raosija'ova Dios chũ'usi'ere kuamu", chiime. ³⁸ Jã'ata'ni repanapi ija'ova tochasi'ere jachato repana i'kache ũcuachi'a jachajũ'u musanukona.

³⁹ Chura musanukonare chu'u majapãijanare ija'chere chu'vamu chu'u: Dios chu'o kuache rua re'omu. Musanukonapi Repau chu'ore chekunani kuañu chini, Dioni sēejũ'u, Repau chu'o kuamasiche'te musanukonani jo'kaa'ku. Ũcuachi'a chekunapi tĩpãichũ'ore cutumasijũ cututo ũsemanejũ'u repanare. ⁴⁰ Jã'ata'ni musanukona Diore cuasana chi'irumu peore re'oja'chechi'a cho'ojũ'u. Teana ũcuauko i'kama'ñe te'enachi'a i'kaju asa chẽare'oche i'kaju pa'ijũ'u.

15

Cristo jũniso tãcojñosi'ku vajuraisi'ere kuamu

¹ Asarepajũ'u, chu'u majapãijana. Musanukonare chu'u chu'vasi'e Jesucristo'te cuasache kuasi'ere cuasaju pa'ijũ'u, chiimu chu'u. Aperumu chu'upi chu'vakuna asa chẽa Jesucristo'te cuasaju jovosinaa'me musanukona. Ũcuaja'che irumujatu'ka ũhasoma'ñe chu'u chu'vasi'e ũcuarepa cho'ojũ pa'ime musanukona. ² Chu'u chu'vasi'ere asa chẽa Repauñi ũhasoma'ñe cuasajuna Dios musanukonare chẽa paaku musanukona rekoñõã care'vakaiu pa'imũ, si'arumu na'a re'ojarekoñõã paaa'ju chini. Jã'ata'ni asa chẽamanare repana rekoñõã care'vakaima'mu Dios.

³ Dios chu'ure che'chosi'ere chu'o kuasi'kuamũ chu'u musanukonare. "Iere kuama'to vesume ina", chini cuasaku charo ija'che kuasi'kuamũ chu'u musanukonare: Cristo mai cu'ache cho'oche'te ro'ikaiu kurususē'verona jũnisoasomu. Aperumu tocha jo'kasi'e Dios chu'o na'a pa'isirumu Jesús cho'ocojñojañere kuamu. Repa kuasi'e cho'ocojñocuhasomu Repau. ⁴ Repau'te Jesure jũnisoũna tãasome pãi. Jã'ata'ni Diopi vasõna chotemucujñana vajuranasomu repau. Chuta'a jã'aja'ñe cho'omarumu tocha jo'kasi'e Dios chu'o peore jã'aja'ñe kuamu. ⁵ Ũcuachi'a vajurani pa'iu Pedroni peosichejapi rani ñoasomu Repau. Ũcuaja'che Repau neenare chekunare Repau'te ja'me ku'isinare rani ñoasomu. ⁶ Na'a

pa'isirumu chekuna Repau'te cuasana quinientorepana na'cajejaiche chi'i pa'inani rani nokuna repana ucuanuko ucuate'erumu naasome Repau'te. Repau'te nasina chuta'a jainuko vaju pa'ime. Chekunata'ni junisosinaa'me. ⁷ Jā'anare nosirumu Jesús Santiagoni peosichejapi rani noasomu. Na'a pa'isirumu Dios chu'ore chu'vaa'ju chini aperumu Repau saosinani ucuanukore rani noasomu Repau. ⁸ Na'a pa'isirumuna chu'ure cho'jerepana peosichejapi rani nosi'kua'mu Repau, cho'jerepa cakureja'che.

⁹ Jesucristo chu'ure Dios chu'ore chu'vaa'ku chini saosi'kua'mu. Jā'ata'ni chekuna Jesús saosina ucuanuko chu'ure na'a rua masime. Aperumu chu'u Jesure cuasakuanupu'te cu'ache cho'osi'kujekuna, paipi, "Dios saosi'kua'mu iku", chiito vajuchache asokumu chu'ure. ¹⁰ Jā'ata'ni Diopi chu'uni oia cho'okaiuna re'oja'che pa'iu Repau chu'ore chu'vamumu chu'u chura. Dios chu'ure re'oja'che cho'okasa chini cho'ote'emanesi'kua'mu. Chekuna Jesús saosina Dios chu'o rua chu'vame. Jā'ata'ni Diopi cho'okaiuna repanare ucuanukore Dios chu'o na'a rua chu'vamumu chu'u. Te'eu chu'uchi'a cuasaku chu'vama'mu. Diopi chu'uni ja'me pa'iu cho'okaiuna chu'vakumu chu'u. ¹¹ Chukuna Jesucristo saosinapi ucuanuko Repau juni vajuraisi'ere si'arumu kuaju chu'vajuna asa chea Repauni cuasaju jivosinaa'me musanukona.

Jūnisosina vajurajachere kamu

¹² Chukuna Jesucristo saosina Diopi vasuna Jesucristo juni vajuraisi'ere kuaju pa'inaa'me. Jā'ata'ni musanukona te'ena, "Pai ju'isina vajuraima'nea'me", chiijasome. ¿Je'se cuasaju jā'aja'ne i'kache? ¹³ Pai ju'isina vajuraima'ne pa'ito, Cristo ucujaja'che vajuraimanera'asi'kua'mu. ¹⁴ Repau Cristo vajuraimanesi'e pa'ito chukuna kuachu'o jorechu'o pa'ira'amumu. Ucuachi'a musanukona Repau'te cuasana peoche cuasate'era'ame. ¹⁵ Chukuna Jesús saosina, "Jesucristo Diopi vasuna juni vajuraisi'kua'mu", chiiju kuaju pa'inaa'me paire. Jā'ata'ni musanukona, "Jūnisosina vajuraima'nea'me", chiijasome. Musanukona i'kacheji ucuarepa pa'ito chukuna kuache jorechu'o pa'ira'amumu, Jesús vajuraimanesi'e pa'ito. ¹⁶ Pai jūnisosina vajuraima'ne pa'ito Cristo ucujaja'che vajuraimanera'asi'kua'mu. ¹⁷ Ucuachi'a Cristoji vajuraimanesi'e pa'ito Dios chu'o peoche cuasate'ejumu pa'ira'ame musanukona. Ucuachi'a musanukona cu'ache cho'osi'e chuta'a tunoma'ne pa'iuuna ucua cuasara'amumu Dios. ¹⁸ Ucuachi'a Repaui vajuraimanesi'e pa'ito Repau'te cuasana jūnisoni vati toare ai sani uujumu pa'ira'ame. ¹⁹ Cristoji mai vajuna pa'irumuchi'a re'oja'che cho'okaito, rua chuova'na pa'ira'ame mai; Dios pa'icheja saiche peora'amumu. Repau'te cuasamanare mai na'a rua chuova'na pa'ira'ame.

²⁰ "Ju'isina vajuraima'nea'me", chiicheta'ni Cristo Diopi vasuna charo vajuraisi'kua'mu. Ucuarepa'a'me jā'a. Repau juni vajuraisi'jekuna Repau'te cuasana jūnisorena tācojnosina ucuanuko Repau vajuraisi'aja'che vajurajanaa'me.

²¹ Chareparo pa'isi'ku Adán Dios chu'u'ne jachasi'kujeku jūnisosomumu. Jā'aja'ne te'eu ju'isi'jekuna pai ucuanuko jūnisome. Ucuachi'a Cristo jūniso tācojnosikupi charo vajuraisi'jekuna

pāi jūnisosinare vajuraire'omū. ²² Pāi ūcuanūko Adán jojocojñosinachi'ajeju repau jūnisosi'eja'che ūcuanūko jūnisome. Mai ūcuachi'a Diore cuasana Cristo chēa paacojñonajeju Diopi vasōna ūcuanūko vajurani re'oja'che pa'ijanāa'me. ²³ Chareparo Cristoji vajuraisi'kuā'mū. Mai Repau neena na'a pa'isirumūna Repau icheja cheja jo'e raiumucusena vajurajanaa'me. Jā'aja'ñere chiimū Dios. ²⁴ Jesucristo jo'e raisirumū Diore cuhenapi pāi chū'unare repana chū'uñe peore tvasoja'mū jo'e chū'umanea'ju chini. Pāi chū'una chū'uñe ūcuanūkore tvaso Puka'kūni jo'kaja'mū, Repauji paaku chū'ua'kū chini. ²⁵ Diopi cho'okaiūna Repau'te cuhenare Jesucristoji cajejanisōna repana Repau chiiche peore cho'oju pa'ijanāa'me. ²⁶ Jā'arumū Dios cu'ache peore ūseja'mū, pāi jū'iñe ūcuachi'a. Ūsekūna pāi jo'e jūnisomanejanāa'me. Jā'are peore ūsesirumū jo'e cu'ache ūseche peoja'mū Repau'te Diore, cu'acheji peore si'asōna. ²⁷ Dios chū'o aperumū tocha jo'kasi'e ija'che kuamū: "Cristo Diopi jo'kaūna pāina'me cūnaumū pa'inare ūcuanūkore chū'uku pa'ija'mū", chiimū. Cristo, Repau'te pāi chū'uñe jo'kasi'kure Diore'tani chū'umaneja'mū. ²⁸ Repau ūcuanūkore cajejani chū'urumū Puka'kure Diore ija'che i'kaja'mū Cristo: "Ja'ku, mū'upi chū'ure ūcuachi'a chū'ujū'u", chiija'mū, aperumū Repau'te pāi chū'uñe jo'kasi'kure. Jā'aja'ñe i'kaja'mū Mamakū, Puka'kupī ūcuanūkore peore chū'uku paau chini.

²⁹ Pāi okoroma'ñe jūnisosiva'nare oiju cho'okaiju vajunapi jo'e okorocojñome. Pāi jūnisosina vajurajache jachanata'ni, ŷje'se pa'iūna jā'aja'ñe cho'oche? Jūnisosina vajuraima'ñe pa'ito, ŷūque cho'oñu chini cho'okaiche repanare? ³⁰ Chūkūna'te Cristo pa'iche kuanafejūna si'arumū asivajuchūache pa'imū. Pāi jū'isina vajuraiche peotota'ni, ŷje'se pa'iūna chūkūna ūcuare chū'vache?

³¹ Mūsanūkonani Maire Paaku Jesucristoji cho'okaiūna re'oja'che pa'ijūna rūa pojomū chū'u. Ūcuarepaa'me jā'a. Ie ūcuachi'a ūcuarepaa'me: Chū'ure si'aumucujña chuenisovajuchūache pa'imū. ³² Chū'u Efeso vū'ejoopo pa'irumū chū'ure cuhena cu'ava'na kokaneeva'na cho'ocheja'che cu'ache cho'osinaa'me chū'ure. Rupū chū'u cuasachechī'a chū'vakū pani jā'aja'ñe cho'onare chū'vajaimanera'asi'kuā'mū chū'u. Jūnisosina vajuraima'ñepi ūcuarepa pa'ito, ŷūquere koorā'are chū'u jā'aja'ñe pa'inare chū'vasi'e ro'i? Jūnisosina vajuraiche peoto ūcuauache cho'ore'ora'amū. Ija'che kuamū aperumū tocha jo'kasi'e: Che'ro jūnisojanaa'me mai.

Jā'ajekūna mai chura āupi āiju conopi ūkujū ūcuauache cho'oju pañu, chiimū. ³³ Pāipi jā'aja'ñe chū'vato asacuhejū'u; re'oja'che cho'oche'te jo'kasōñe. Ija'che i'kame pāi: "Pāi re'oja'che pa'inapi si'arumū cu'ache cho'onani ja'me pani re'oja'che pa'iche jo'kasojanaa'me", chiime. ³⁴ Mūsanūkona te'ena chuta'a Diore cuasamana pa'ime. Masi cuasaju cu'ache cho'oche ūhaso re'oja'che pa'ijū'u. Mūsanūkonapi asa kakuā'ju chini i'kamū chū'u jā'a.

Pāi jū'isina vajurajaca'nivūā pa'iche'te kuamū

³⁵ Chekūrumū pāi ija'che sēcosome: "Pāi jūnisosina, ŷje'se vajurajanaa'ñe? ŷRepana vajuraisirumū jeejaca'nivūā

paajanaa'ñe?" ³⁶ Repana tiiñe cuasaju jā'aja'ñe sēeme. Asarepajū'ch. Ija'chea'me: Āura'karuāre tāru aineera chini joimū. Repara'karuāpi joimaneni repara'ñuru aineema'mū. ³⁷ Chekurumū āura'karuā ūcuauara'karuāre tāru repacaā joni aineemū. Trigo repara'ñuruāpi tāma'ñe repara'karuāpi tāme. ³⁸ Āura'karuā tāsirumū āura'ñuruā ainee pa'ijache Repau'te uache jo'kamū Dios.

³⁹ Cheja pa'ina ūcuanuko pāina'me cu'ava'na ca'nivūā ūcuajaca'nivūā paama'me. Pāi tīica'nivūā paame. Ūcuachi'a cu'ava'na tīica'nivūā paame. Pī'a ūcuachi'a tīica'nivūā paame. Chiacha va'iva'na ūcuachi'a tīica'nivūā paame. ⁴⁰ Cūnaumū pa'ina ūcuachi'a tīica'nivūā paame, re'oja'che ñoca'nivūā. Ūcuaja'che icheja cheja pa'ina ūcuajaca'nivūā peonata'ni re'oja'che ñoca'nivūā paame. ⁴¹ Ūsuuna'me pāimiau ma'jñoko peore miañe ñome. Jā'ata'ni peore repana ūcuaja'che miama'me. Ūcuachi'a ma'jñoko chekuna miañeja'ñe miama'mū. Ūcuate'e miamauna ūcuauache ñomū repana miañe.

⁴² Pāi ūcuachi'a chuta'a vajuna pa'irumū si'arumū ravu jū'iju pa'ime repana ca'nivūā jū'iñetu'ka. Jūnisorena tāru repana ca'nivūā jā'jusomū. Jā'ata'ni jo'e jū'imanejaca'nivūāre vajurajanaa'me. ⁴³ Pāi cu'aca'nivūā paanapi jūnisorena tāsome pāi. Jā'ata'ni repana jūni vajuraisirumū mamaca'nivūā re'oja'che ñoñe paajanaa'me repana. Ūcuachi'a koka peosica'nivūā paanapi jūnisorena tāsome pāi. Jā'ata'ni jūni vajuraisirumū rua kokaca'nivūā paajanaa'me repana. ⁴⁴ Pāi ca'nivūā icheja cheja pa'ire'oca'nivūā paasinapi jūnisorena tāsome pāi. Jā'ata'ni repana vajuraisirumū mamaca'nivūā paajanaa'me, cūnaumū pa'ina ca'nivūā. Ca'nivūā cheja pa'ire'oca'nivūāna'me cūnaumū pa'ire'oca'nivūā pa'imū.

⁴⁵ Dios chu'o aperumū tocha jo'kasi'e ija'che kuamū: Chareparo icheja cheja pa'isi'ku Adán Diopi cho'ouna vajūu pa'iu pāi ca'nivū paasi'kuamū, chiimū. Repau Adán pa'isi'ēja'che pa'ime mai chura; pāi ca'nivūā paame. Chura Adán charo pāi ca'nivū paaku pa'isi'ēja'che Cristoji rani pa'iu chueniso tācojñosi'kupi charo vajurani pa'iu vajuraisica'nivū'te paaku vajurajache jo'kasi'kuamū maire. Jā'ajekuna chura Cristo pa'icheja'che re'oja'che pa'ime mai vajurajanaajeju. ⁴⁶ Mai ca'nivūā vajuraisica'nivūāre teana ĩsima'mū maire Dios. Charo icheja cheja pa'ire'oca'nivūāre ĩsimū Dios maire. Jā'api mai jūni vajuraisirumūta'ni cūnaumū pa'ire'oca'nivūāre ĩsija'mū Repau. ⁴⁷ Pāiu chareparo icheja cheja pa'isi'ku Adán cha'opi cho'ocojñosi'ku paniasomū. Na'a cho'je Maire Paaku Jesucristo cūnaumū Dios pa'icheja pa'ikupi cajeasomū. ⁴⁸ Jā'ajekuna pāi icheja cheja pa'ina ūcuanuko cha'opi cho'ocojñosi'ku Adán pa'icheja'che pa'ime. Mai ūcuachi'a cūnaumū raisi'kure Jesucristo'te cuasana Repau pa'icheja'che pa'ijanaa'me cūnaumūna sani. ⁴⁹ Pāi ūcuanuko cheja pa'ina cha'opi cho'ocojñosi'ku Adán ca'nivūja'ñe paame. Mai ūcuaja'che cūnaumū raisi'kure Jesucristo'te cuasana Repau jūni vajuraisica'nivūja'ñe paajanaa'me.

⁵⁰ Mūsanukonare chu'u majapājanare iere kuara chiimū chu'u: Mai ca'nivūā icheja chejachi'a pa'ire'oca'nivūājekuna Dios pa'icheja saicu'amū. Ūcuachi'a jūni jā'jusoca'nivūājekuna Dios pa'icheja sani

pa'icu'amũ. ⁵¹ Asarepajũ'ũ. Aperũmũ Dios Repau kuamanesi'ere churana chũ're kuasi'ere kuara. Jesure cuasana ũcuarepanũko jũnisomanejanaa'me. Jã'ata'ni Dios maire ũcuanũko ca'nivũã mamaca'nivũãre ĩsija'mũ. ⁵² Trompetavũ cuhacho juhithona mai ca'nivũã ñakocaã chami sukacheja'che teana mamaca'nivũã sañoja'mũ. Ũcuaja'che jũnisosina repavũ juhithona ũcuanũko jũnisosica'nivũã paana jo'e jũ'imanējañere vajurajanaa'me. ũcuanũko mamaca'nivũã sañosica'nivũã paajanaa'me mai. ⁵³ Mai ca'nivũã icheja cheja pa'ica'nivũã cho'osoja'mũ. Jã'ajekũna mai ca'nivũã jo'e jũ'imanějaca'nivũãre sañoñe pa'imũ maire. ũcuachi'a mai ca'nivũã icheja cheja paaca'nivũã jã'jusoja'mũ. Jã'ajekũna ca'nivũã jo'e jã'jumanejaca'nivũãre sañoñe pa'imũ maire. ⁵⁴ Mai ca'nivũã jũni jã'jusoca'nivũãjekũna mamaca'nivũãre jo'e jũni jã'jumanejaca'nivũãre sañojanaa'me. Jã'aja'ñe cho'ojachere kuajũ aperũmũ tocha jo'kasi'e Dios chũ'o ija'che kuache ũcuarepa ti'ñjeja'mũ maire:

Jũ'iñe ũseja'mũ Dios.

Jã'ajekũna pãi chura jũnisoma'ñe pa'ijanaa'me, chiimũ Dios chũ'o aperũmũ tocha jo'kasi'e. ⁵⁵ Cheke ũcuachi'a ija'che kuamũ:

Diopi ũsekaiũna jũ'ima'ñe pa'ijanaa'me pãi.

Pãi jũ'isina vajurajanaajekũna cu'ama'mũ repanare, chiimũ. ⁵⁶ Diopi chũ'ũna aperũmũ tocha jo'kasi'e ruã jachame pãi. Jachajũ cu'ache cho'osi'e ro'i ũcuanũko jũnisome. ⁵⁷ Jã'ata'ni Dios, Maire Paakũ Jesucristo kurususẽ'verona jũni ro'ikaisi'ejekũna, maire vasokũna jũni vajurajanaa'me mai. Jã'ajekũna Diore pojojũ, "Re'orepamũ, Ja'ku", chiijũ pañũ. ⁵⁸ Jã'ajekũna chũ'ũ majapãijanajekũna mũsanũkonare chiimũ chura iere chũ'vamũ chũ'ũ: Diore cuasache jo'kasoma'ñe cuasajũ pojojũ pa'ijũ'ũ Repau'te. Repau chũ'ũñe ũhasoma'ñe cho'okaijũ pa'ijũ'ũ. Jã'aja'ñe cho'oni cho'otemanejanaa'me mũsanũkona. Cho'ojũna Dios re'oja'che cho'okaija'mũ mũsanũkonare.

16

Kuri chi'i Diore cuasanare sa ĩsijachere kuamũ

¹ Mũsanũkonapi Jerusalén vũ'ejooopo pa'inani Diore cuasanani kuri chi'i saõũ chiisi'ere asa chũ'ũ Galacia cheja pa'ijooopã pa'inare Jesure cuasakanupũã chũ'vasi'ejache chũ'vamũ chũ'ũ mũsanũkonare. Repanare ũcuachi'a mũsanũkonapi ũcuaja'che cho'oa'jũ chini kuri chi'iche'te chũ'vasi'kuamũ chũ'ũ. Ija'chea'me repa:

² Mũsanũkona ũcuanũko cho'oche cho'o kooche kuri romicorũmũ pa'iche mũsanũkonare ĩsire'onũkorũ te'enachi'a mini care'vajũ'ũ. Mũsanũkonapi si'arũmũ jã'aja'ñe cho'oto chũ'ũ mũsanũkona pa'icheja saisirũmũ kuri chi'iche peoja'mũ. ³ Chũ'ũ saisirũmũ mũsanũkonapi chekũnare re'oja'che pa'inani jũnaa chẽarena Jerusalén vũ'ejooopona saoja'mũ chũ'ũ repanare, mũsanũkona chi'isi'ere kurire sakaapũ chini. Repanare saoni utija'ovana, "Chũ'ũ Pabloji inare saomũ", chiiche tocha ĩsija'mũ repanare, sa ñoa'jũ chini. ⁴ Reparũmũ tĩ'ato, "Chũ'ũpi ja'me saito na'a re'ocosomũ", chini cuasa chekũrũmũ ja'me saijacosomũ chũ'ũ. Chũ'ũ saito chũ'ũna'me saijanaa'me repana.

Pablo repau ku'ijachere kumatu

⁵ Chu'u musanukonare sani nara chiimu. Jã'ata'ni charo Macedonia chejana saija'mu chu'u. Jã'achejapi musanukona pa'icheja Corinto vã'ejoopo saija'mu chu'u. ⁶ Musanukona pa'icheja sani jeerumu pa'ijacosomu chu'u. Chekurumu okorumu si'achetu'ka ja'me pa'ija'mu chu'u musanukonare, pani pi'ni jo'e chekuchejana saiuna musanukonapi chu'uni pojoju saoa'ju chini. ⁷ Musanukonani jmamakarũ sani ja'me pa'iche'te cuheku chura musanukona pa'icheja saima'mu chu'u. Diopi usema'to na'a pa'isirumu sani jeerumu pa'ija'mu chu'u. ⁸ Chura saima'ne Efeso vã'ejoopo'te pa'ija'mu chu'u Pentecostés fiesta caraichejatũ'ka. Jã'a caraisirumuta'ni saija'mu chu'u. ⁹ Icheja pa'ina pãi Dios chu'o asaneena jainukoame. Jã'ajekuna Diopi cho'okaiuna repa'ne Ucuau chu'ore chu'vaku pa'imũ chu'u. Jã'ata'ni chekuna chu'u chu'vache'te asacuheju cu'ache cho'ome chu'ure chu'vamanea'ku chini.

¹⁰ Timoteo musanukona pa'icheja saito pojoju re'oja'che cho'uju kuiraju pa'ijũ'u repau'te, pojoku paau. Maire Paaku'te chu'u cho'okai'che chu'okaiũ pa'iku'mu repau. ¹¹ Jã'ajekuna musanukona te'eujẽ'e cuhemanẽjũ'u repau'te. Cuhema'ne pojoju repau chu'ure jo'e rairumu, "Re'oja'che saijũ'u", chijũ pojoju raojũ'u repau'te, ichejana chu'u pa'ichejana pojoku rani tĩ'aa'ku. Chekuna Jesure cuasanana'me cha'aja'mu chu'u repau'te.

¹² Chura mai majapãijua'iu Apolos pa'iche'te kuara. Ija'ova chu'u chu'o i'kaku tochasija'ova sakaijana mai majapãijanana'me sani musanukonani naa'ku chini rua chu'vasi'kuu'mu chu'u repau'te. Jã'ata'ni irumu saicu'akuasomu repau'te. Na'a pa'isirumu repau'te saire'orũmana saija'mu repau.

Pablo cuharepacho i'kasi'ere kumatu

¹³ Musanukonapi cu'ache cho'omanẽũ chini cuasarepaju pa'ijũ Jesure cuasache uhasomanẽjũ'u. Diopi cho'okaiuna kokarekoĩoã paaju vajuchũma'ne Repa'ni masi cuasaju pa'ijũ'u. ¹⁴ Musanukonapi chekunare si'arumu cuasaju cho'uju pa'ijũ'u.

¹⁵ Asarepajũ'u, chu'u majapãijana. Acaya cheja caku Estéfanas repau majapãina'me repacheja pa'inare charo Jesure cuasaju jovosi'e masime musanukona, ucuachi'a Jesure cuasanajẽju repana chekunare Jesure cuasanare si'arumu re'oja'che cho'okaiche. ¹⁶ Jã'ana pa'icheja'che pa'inani repana chu'ũne cho'okaiju pa'ijũ'u, chiimu chu'u, ucuachi'a Jesure cho'ochẽ cho'okainare ucuanukore.

¹⁷ Musanukonare oiu naache cuasakujeku Estéfanana'me Fortunatona'me Acaico'te musanukona pa'icheja pa'inapi ichejana ratena na pojomu chu'u. ¹⁸ Repana i'kache asa vajusi'kuu'mu chu'u. Musanukona ucujaja'che repa'ni chu'u kuasi'ere co'i kuajuna asa pojojanaa'me. Rani pa'ijũ chu'ure rua re'oja'che cho'okaisinaa'me repana. Jã'ajekuna repa'ne co'isirumu pojoju'u. ¹⁹ Jesure cuasakanupũã Asia cheja pa'ikuanupũã ja'me chu'o saome musanukonare. Ucuaja'che Aquilana'me Priscila Maire Paaku'te cuasanajẽju chu'o saome musanukonare, ucujaja'che Jesuni pojoju repa'ne vã'e chi'ikuanupũ. ²⁰ Icheja pa'ina Jesure cuasana ucuanuko chu'o saome musanukonare. Ucuachi'a musanukona re'oja'che

pa'ijũ sãĩñechi'a cuasajũ si'arũmũ chẽse pojojũ pa'ijũ'ũ. ²¹ Chũ'ũ Pablo ija'ova tochache chũ'usi'kũ chã'tireparo jmamakarũ chũ'ũrepũ jãtũpi tochamũ ie: ²² Maire Paakũ'te Jesucristo'te cuasamanare Diopi cu'ache cho'oa'kũ repañare. Maire Paakũ Jesucristo cũnaũmũ Pa'ikũji na'mi cajea'kũ. ²³ Maire Paakũ Jesucristo'ji oiũ re'oja'che cho'okaũ mũsanũkonare, chiimũ chũ'ũ. ²⁴ Mũsanũkonare Jesucristo'te cuasanare ãcuanũkore oiũ cuasakũ'mũ chũ'ũ. Re'omũ.

Pablo

San Pablo Corinto vu'ejoopo pa'inare jo'e chu'o tocha saosi'ea'me

Chu'o saosi'ea'me

¹ Chu'u, Pablo, Diopi chiiuna Jesucristo saosi'kupi mai majapãija'ia Timoteona'me ija'ova utija'ova tocha saomu musanukonare Corinto vu'ejoopo pa'inare Diore cuasakuanupu pa'inare, ũcuachi'a Acaya cheja si'acheña pa'inare Repau neenare. ² Mai Ja'ku Dios, Maire Paaku Jesucristona'me musanukonare raa re'oja'che cho'okaiu paau, re'oja'che paapu chini.

Pablo cu'ache ti'jñecojñosi'ere kuamu

³ Maire Paaku Jesucristo Puka'kure Diore pojou, "Re'orepamu, Ja'ku", chiiu pa'u. Mai Ja'kujeku maire oiku'mu Repau. Diojeku maipi oito mai rekoñoã si'arumu churokaiku'mu. ⁴ Maini cu'ache ti'jñekuna maipi oito mai rekoñoã churokaiku'mu Repau, ũcuaja'che maipi chekunani cu'ache ti'jñecojñou oinani churomasia'ju chini, maire Repau churocheja'che churoju paapu chini. ⁵ Jã'ajekuna maini Cristo'te cu'ache ti'jñesi'ēja'che raa cu'ache ti'jñekuna maipi oito mai rekoñoã Ūcuaju churokaimu. ⁶ Chukuna musanukonani Dios chu'ore chu'vaju cu'ache ti'jñecojñonata'ni ũcua vajuchuma'ne chu'vaju pa'ime, musanukonapi Dios chu'ore asa chã Repauni jovorena, Ūcuaju musanukona oiche'te churoa'ku chini. Ūcuachi'a chukuna'te cu'ache ti'jñekuna oinare churumu Dios, chukuna'te ti'jñeñeja'ne musanukonani cu'ache ti'jñeto chukunapi ũcuaja'che churojuna Dioni cuasaju musanukonapi na'a raa koka paaa'ju chini. ⁷ Musanukona re'oja'che pa'ijachere cuasaju pojome chukuna. Ūcuachi'a musanukona chukuna cu'ache ti'jñecojñou oicheja'che oirumu chukuna'te churocheja'che Diopi musanukona rekoñoã churokuna, "Ūhasomanejanaa'me repa", chini cuasaju pojome chukuna.

⁸ Asarepajũ'u, chu'u majapãijana. Chu'u Asia cheja saisirumu cu'ache ti'jñeuna pa'isi'ere jo'e kuara chiimu chu'u musanukonare. Reparumu cu'ache cho'ojuna vajuu co'i cuasomauna, "Chuenisoja'mu chu'u", chiisi'kuamũ chu'u, juvo koka peoku. ⁹ Jã'ata'ni reparumu chu'u rekocho jũ'ipi'raku cuasacheja'che cuasasi'kujeku re'oja'chere che'chesi'kuamũ chu'u. Jã'ajekuna chura chu'u ie masimu: Mai masichechi'a cuasama'ne pa'iju Dioni jũnisosinare vasokaikuni cuasaju sãe'ne pa'imũ, cho'okaaũ chini. Ūcuachi'a jũ'ipi'ranare jũ'ine ũsemũ Repau. ¹⁰ Reparumu raa cho'osovajuchuache pa'icheta'ni Diopi chu'ani jũ'ine'te ũseku cho'okakuna chuenisomanesi'kuamũ chu'u. Repau chu'ure jo'e ũcuaja'che cho'okaijache masimu chu'u. ¹¹ Jã'ajekuna Dioni sãekaiju pa'ijũ'u chu'ure jã'aja'ne cho'okaaũ. Pãipi chu'ani jainuko Repauni sãekaiju pani Repaui chu'ure re'oja'che cho'okaiuna asaju ũcuaja'che pã jainuko Repau'te, "Re'orepamu, Ja'ku", chiiu pa'ijanaa'me.

Corinto vu'ejoopo jo'e saimanesi'ere kuamu Pablo

¹² Ija'che cho'osi'ere cuasaku pojoku'mu chu'u. Chu'u si'achejñaruã ku'iu pãï jainukore tijña cho'osi'ere meñe cuasa ñato chu'u cho'osi'e peore jorema'ñe re'oja'chechi'a cho'osi'ea'me. Diopi chu'uni cho'okaaũ chini chu'u masichechi'a cuasama'ñe Repaũni si'arũmũ s̄eũ cho'oku pa'isi'kua'mu chu'u. Jã'aja'ñe cho'oku musanukona pa'icheja pa'irũmu na'a rua re'oja'che cho'oku pa'isi'kua'mu chu'u. ¹³ Ūcuachi'a chu'u musanukonare tocha saosija'o chu'o rũhiñechi'a i'kaku tocha saosi'kua'mu. Musanukonapi repachu'ore peore masi asa ch̄eato re'omũ. ¹⁴ Ie chuta'a masi asa ch̄eamanaa'me musanukona: Maire Paaku Jesús jo'e raiumucuse chu'upi chu'vakuna asa ch̄ea musanukona Repaũte cuasaju jovosinajegu chu'ure pojojanaa'me. Chu'u ūcuaja'che reparũmu musanukonare chu'vakuna asa ch̄easi'ere cuasaku rua pojoja'mu.

¹⁵⁻¹⁶ Jã'are masiku chu'u musanukonani ka'chañoã ñajaiũ pa'iu pojora chini Macedonia chejana saikuji musanukona pa'ichejare charo canũka ñara chini cuasasi'kua'mu. Pani pi'ni sani jo'e co'iku ñara chini cuasasi'kua'mu chu'u. Jã'aja'ñe kuni pi'ni musanukona pa'ichejapi Judea chejana teana saito chu'u saijache cho'okaire'ora'asi'kua'mu musanukonare. ¹⁷ Chu'upi, "Jã'aja'ñe saija'mu", chiisi'kupi saimanẽna, ¿"Joreũ jã'u", chiiju cuasache musanukona? ¹⁸ Jã'aja'ñe cuasamanejũ'u. Diopi ñakuna jorema'mu chu'u musanukonare. ¹⁹ Chu'ua'mu Silvanoa'mu Timoteo Dios Mamaku Jesucristo pa'iche'te kũaju chu'vasinaa'me musanukonare. Repaũ Cristo jorema'kũjeku peoche i'kama'kua'mu. ²⁰ Repaũ rani cho'okaisi'ejekuna Dios aperũmu, "Ija'che cho'oja'mu chu'u", chiisi'e peore cho'ocojñocuhamu. Jã'ajekuna Diore, "Re'orepamu, Ja'ku", chiiju Jesucristoji cho'okaiuna, Dios chu'ore asamasiju, "Mu'u chiiche paau", chiinaa'me chukuna, Repaũ chu'o ūcuarepare asaju. ²¹ Repaũ Dios maire ch̄ea paaku cho'okaiũ pa'imũ, maipi cu'ache ti'jñecojñonata'ni re'oja'che cho'omasiju Jesucristo'te cuasache ūhasoma'ñe ūcua cuasaju paapu chini. ²² Pãï repana paachena mami tocha s̄ocheja'che Dios maire Repaũ Rekocho'te mai rekoñoãna raosi'kua'mu. Jã'ajekuna Ūcuarekochoji ja'me pa'iu kũakuna, "Mai Repaũ neena'a'me", chiiju masime mai. Ūcuachi'a Repaũ maire ñsijache masime.

²³ Chu'u cho'ora chini cuasasi'e musanukona pa'icheja saimanesi'kua'mu chu'u, musanukonani oiũ ke'recuhekũjeku. Masimu Dios jã'a. ²⁴ "Chu'u cuasacheja'che cuasajũ'u", chiiju chũ'uma'kua'mu chu'u musanukonare, Dionĩ cuasaju re'oja'che cho'omasinare. Musanukonapi na'a rua pojoju paapu chini musanukonare karache'te cho'okasa chiũku'mu chu'u.

2

¹ Jã'ajekuna musanukonapi sumava'na pa'imanea'ju chini jo'e ke'recuheku, "Saima'mu chu'u irũmu", chiisi'kua'mu chu'u musanukonare. ² Chu'upi musanukonare asaama'ñe i'kato, ¿neepi chu'ure pojojanaa'ñe? Musanukonapi sumava'na pani chu'ure pojomanejanaa'me. ³ Jã'ajekuna chu'u musanukonapi cu'ache cho'ochete ūhaso re'oja'che paapu chini utija'ova'te tocha saosi'kua'mu musanukonare, chu'upi sakuna ña pojoa'ju chini. Musanukona cu'ache pa'iche'te sani ñaku sumava'u pa'iche cuhemũ chu'u.

Chu'u pojokũ pa'ito mʉsanũkona ũcuaja'che pojokũ pa'ijanaa'me. ⁴ Mʉsanũkonare tocha saosija'ova chu'u rekocho rʉa sũma'ñe cuasa oiũ tocha saosi'kũa'mũ. Mʉsanũkonani sũma'ñe cho'ora chini i'kaku tochasi'ema'mũ jã'a. Chu'u mʉsanũkonare oiũ cuasache'te cho'o ñora chini i'kaku tochasi'ea'me.

Cu'ache cho'osi'kũre repaũ cho'osi'e jo'e cuasama'ñe oiũ jo'e cu'ache cho'oche ũseche'te kũamũ

⁵ Mʉsanũkonare ja'me pa'ikũ chu'ũre sũma'ñe cho'osi'kũa'mũ. Jã'ata'ni chu'ũrechi'a sũma'ñe cho'omanesi'kũa'mũ. Mʉsanũkonare ũcuachi'a ũcuaukore sũmava'nare cho'osi'kũa'mũ repaũ. Chekurũmũ repaũ mʉsanũkonare rʉarepa sũmava'nare cho'omanecosomũ. Repaũ pa'iche rʉarepa cu'ache cutucuhemũ chu'ũ. ⁶ Repaũ cu'ache cho'osi'e ro'i repaũ'te jainũko cu'ache cho'osinaa'me mʉsanũkona, jo'e cu'ache cho'omaneakũ chini. Re'omũ jã'a. Ũcuamakaru cu'ache cho'ojũ'ũ repaũ'te. ⁷ Chura ija'che cho'ojũ'ũ: Repaũji rʉarepa oiũ, "Pani etajaiche cuasoma'ñea'me ie", chiiũ cuasamaneakũ chini, repaũ cu'ache cho'osi'ejẽ'e cuasama'ñe cho'okaijũ pa'ijũ'ũ repaũ'te, jo'e oimaneakũ. ⁸ Mʉsanũkona repaũ'te oi'che'te cho'o ñojũna repaũji masia'kũ chini i'kamũ chu'ũ. ⁹ Aperũmũ mʉsanũkonare chu'ũ chu'vakũ chũ'ũñe asa jachama'ñe cho'oche'te cho'o ña masira chini, chu'o tocha saosi'kũa'mũ chu'ũ mʉsanũkonare. ¹⁰ Jã'ajekũna mʉsanũkonapi repaũ cu'ache cho'osi'ere cuasama'ñe pa'ijũna chu'ũ ũcuaja'che repaũ cu'ache cho'osi'e cuasamaneja'mũ. Mʉsanũkonare cuasakujekũ Cristo ñaku'te cho'omũ chu'ũ, ¹¹ maini vati aipi cajejaimaneakũ chini. Repaũ cacũ'ora chini cho'oche masinaa'me mai.

Pablo Troas vũ'ejoopo saisirũmũ pojomanesi'ere kũamũ

¹² Chu'ũ Jesucristo'te cuasache kũachũ'ore chu'vara chini Troas vũ'ejoopo saisirũmũ Repaũ chu'o rʉa chu'vare'oche jainũko asaneena pa'isinaa'me. ¹³ Jã'ata'ni mai majapãiũja'ũni Titoni tijñamaneũna chu'ũre masi pojokũ chu'vacũakũna repanare jo'ka Macedonia chejana ranisosi'kũa'mũ chu'ũ, repaũni tijñara chini.

Jesucristoji maire cuhenare cajejaiũna mai Dios chu'o chu'vache'te kũamũ

¹⁴ Diopi maini si'ache re'oja'che cho'okaiũna, "Re'orepamũ, Ja'kũ", chiinaa'me mai Repaũ'te. Ũcuauji chũ'ũkũna maire cuhenare Jesucristoji si'arũmũ cajejaiũ pa'ũna ma'ñasuche vũocheja'chere Repaũ chu'ore si'achejũna ku'ijũ chu'vajũ pa'ime mai. ¹⁵ Diopi ñato mai Repaũ chu'o chu'vana Jesucristo Repaũ'te ma'ña ñsicheja'che pa'ime, Repaũ chẽa paanana'me cho'osojana asajũ'te chu'vana. ¹⁶ Maire Dios pa'icheja saijanare mai Repaũ chu'o chu'vache, ma'ñare chu'e vajũcheja'che pa'imũ. Cho'osojanare'tani eopi cu'asũkũna chu'e jũnisocheja'che pa'imũ. Pãi te'eujẽ'e Diopi cho'okaima'to Repaũ chu'o chu'vamasima'me. ¹⁷ Chekũna ku'ijũ cho'ocheja'che Dios chu'ore chu'vajũ kurire kooũna chiimanaa'me chũkũna. Jã'aja'ñe cho'oma'ñe Cristo neenajejũ Ũcuauji saũna Dios asakũ'te chu'o ũcuarepare chu'vajũ ku'ijũ pa'inaa'me chũkũna.

3

Mama chũ'u jo'kasi'ere kwamu

¹ Chu'vanare te'enare ña vesujũ utija'ore chiime pãi, repana pa'iche'te ña masiñũ chini. Chu'uta'ni masicojñokujekũ musanukona tochasija'o chiima'kua'mũ. Musanukona ũcuachi'a chu'u re'oja'che che'chosie ũcuare masinajejũ chu'u pa'iche'te kuajũ chekũna tochasija'o sēeñe chiima'me. ² Musanukona chu'u chu'vasi'e Dios chu'ore asa chēa re'oja'che pa'ijũ chu'u pa'iche'te kuajũ tochasija'ovaja'che pa'ime, pãipi ũcuanũko ña masia'jũ chini. Chu'u ũcuachi'a musanukona pa'iche'te ñakũ pojomũ. ³ Iere masire'omũ: Utija'ova Jesucristoji tochakakũna chu'u sa ĩsisiya'ovaja'che pa'ime musanukona. Tintapi tochasija'ovama'mũ repaja'ova; Dios Si'arũmu Pa'ikũ Rekochoji tochasija'ovaa'me. Ūcuachi'a Diopi Moise'te kuakũ catako'ana tochasi'eja'chema'mũ repa; pãi rekoñoaña tochasi'eja'che repana rekoñoäre Repaũ chũ'ũñe'te paaajũ chini cho'okaimũ Repaũ.

⁴ Ūcuachi'a Jesucristoji cho'okaiũna chu'u Repaũ chu'ore chu'vakũna musanukona re'oja'che pa'iche ñamũ Dios. Jã'are masimũ chu'ũ. ⁵ Jã'ata'ni chu'ũ Repaũ chu'o re'oja'che chu'vakũ, "Rua masimũ", chiiũ chu'vama'kua'mũ. Te'eu chu'ũchi'a cuasakũ che'chochemamũ ie. Chu'ũ che'choche peore Diopi cho'okaiũna che'chochechi'aa'me. Diopi cho'okaima'to Repaũ chu'ojē'e asavesukũ chu'vachejē'e vesura'amũ chu'ũ. ⁶ Ūcuajji chu'ũre Repaũ mamare cho'oñũ chiisi'e kuamasiche'te jo'kasi'kua'mũ, chu'ũpi musanukonani sa kuaa'kũ chini. Repaũ aperũmu, "Ija'che cho'oñũ", chiiũ chũ'ukũ catako'ñana tocha jo'kasi'ere pãipi jachajũ repare cho'omaneni cho'osome. Repaũ mamare cho'oñũ chiisi'eta'ni ija'che pa'imũ: Mai rekoñoaña Repaũ Rekocho'te raomũ Repaũ, maipi re'ojarekoñoäre paajũ re'oja'che pa'ijũ Ūcuauña'me si'arũmu paapũ chini.

⁷ Repaũ aperũmu chũ'ukũ tochasimajña pa'iko'ña pãire jo'karũmu rua miañe ñou ĩsiasomũ Dios. Jã'ajekũna repako'ña kookaisi'kũ Moisés Dios pa'ikũtipi cajekũ chia ñacu'ache ko'sijachiajekũna chekũna repaũ chia ñamaneasome, Israel jojosina. Caje pa'ũna na'a pa'isirũmu Moisés chia ko'sija'isi'e si'asosomũ. Repa aperũmu chũ'usi'e rua miañe ñou Dios chũ'ũ jo'kasi'ejekũ re'oja'isi'kua'mũ. ⁸ Jã'ata'ni Repaũ mamare cho'oñũ chiiũ chũ'ũ jo'kasi'e Repaũ Rekocho cho'okaicheji na'a re'oja'imũ. ⁹ Dios chu'o aperũmu tochasi'e mai cu'ache cho'osi'e ro'iche chũ'ũñeta'ni re'oja'isi'kua'mũ. Jã'ata'ni Dios chu'o mama kuacheji Jesucristo cho'okaisi'ejekũna mai cu'ache cho'ochē ro'iche peochē'te kuachejekũ na'a re'oja'imũ. ¹⁰ Aperũmu chũ'usi'e jo'karũmu rua re'oja'isi'kua'mũ. Jã'ata'ni irũmu pa'iche mama chũ'usi'e na'a rua re'oja'imũ. ¹¹ Aperũmu chũ'usi'e si'asosi'kua'mũ. Mama chũ'usi'eta'ni si'asoma'ñe si'arũmu pa'ija'mũ. Jã'ajekũna mama chũ'usi'echi'a na'a rua re'oja'imũ.

¹² Mama chũ'usi'e si'ama'ñe pa'ichejekũna Dios chu'o re'oja'chere vajuchuma'ñe chu'vakũ'mũ chu'ũ. ¹³ Moisés repaũ chiare ñoũsekũ cho'ochēja'che cho'oma'ñe peore Dios chu'o masi kuakũ'mũ chu'ũ. Moisés chiare ko'sija'ũ re'oja'che ñosi'e si'asojachere Israel jojo-cojñosinapi ñamanea'jũ chini kãapi pũja paniasomũ. ¹⁴ Reparũmu Israelpãi Dios chu'o asasinata'ni asa chēamaneasome. Irũmu ũcuachi'a

repana jojosina, chiña kãñapi pũja masi ñama'ñeja'ñe pa'ijũ aperũmu tocha jo'kasi'e ñanata'ni asa chẽama'me. Repau Jesucristo repapani asa chẽaa'jũ chini repakãña tuakaicheja'che tuakaimasiku'mũ. Jã'ata'ni chuta'a tuakaima'ñeja'ñe Repau cho'okaimauna irumujatu'ka asa chẽama'me repana. ¹⁵ Irumujatu'ka repau Moisés tocha jo'kasi'e ñanata'ni repana rekoñoã kãña pũ'inaja'ñe pa'ijũ asa chẽama'me repana. ¹⁶ Jã'ata'ni pãi Maire Paakũni cuasajũ jovosinare Ũcuauji repana chiña pũja ta'pisikãñaja'ñe repana rekoñoã ta'pisi'e tuasokakũna Repau chũ'o asamasime repana. ¹⁷ Jã'aja'ñe cho'okaimũ Dios Rekocho, Maire Paakũjekũ. Repau Rekocho paana pãi chẽacojño etasina pojojũ pa'icheja'che re'oja'che pa'ime, cu'ache cho'ochete jãvomasijũ. ¹⁸ Jã'ajekũna mai Repau'te cuasana ũcuanũko mai chiña kãña pũja ta'pisinaja'ñe pa'ima'me. Maire Paakũ Dios Rekochoji cho'okaiũna Repau re'oja'che pa'iche masijũ cho'o ñojũ Repau pa'icheja'che si'arũmu na'a rũa re'oja'che pa'ime.

4

¹ Jã'ajekũna, "Pani tĩ'a cuasoma'ñea'me ie", chiijũ cuasamanaa'me chũkũna, Dios maire oiũ Cho'okaikũji Repau chũ'o chũ'vache'te jo'kauna. ² Chũkũna Dios chũ'o chũ'vana jorechũ'o cutuchejẽ'e cuhejũ, rope'e cu'ache i'kachena'me vajuchũache i'kache cuhenaamẽ. Jã'aja'ñe cuhenaajũ Dios chũ'o ũcuarepare i'kache chiinaa'me. Pãi ũcuanũkore re'oja'chere chũ'vajũna asa, repana rekoñoã, "Ina i'kache chũ'o ũcuarepaa'me", chiijũ cuasame. Diopi ñakũna rũhiñe kuanaa'me chũkũna Repau chũ'o. ³ Pãi te'enare vati toa saijanare chũkũna chũ'vachũ'o asavesamũ, Jesucristo'te cuasache kuachũ'o. ⁴ Diore cuasacuhejũ pa'inare paakũ chũ'ũkũji vati aipi ũsekũna Dios chũ'o asavesame. Repana rekoñoã na'ava'naja'ñe pa'ijũ Jesucristo Diojekũ miañeja'ñe re'oja'che pa'iche kuachũ'o asavesame repana. ⁵ Chũkũna pa'iche meñe chũ'vamanaa'me. Peore Masikũ Jesucristo pa'iche'te chũ'vanaa'me chũkũna, pãipi Repau'ni cuasaa'jũ chini. Ũcuachi'a mũsanũkonare cho'okainaa'me, Jesuni pojojũ. ⁶ Dios, mamarũmu chijachejachi'a pa'irũmu, "Miañe pa'ijũ'ũ", chiijũ chũ'ũasomũ. Ũcuauji mai rekoñoãna miañeja'ñe cho'okaiũna Jesucristo pa'iche'te ñajũ masime mai chura, "Dios rũa re'okũ'mũ", chiijũ.

Diore cuasana pa'iche'te kuamu

⁷ Chũkũna rũa vesũva'najejũ totoro'rova rũa ro'imaro'rova pa'icheja'che pa'inaa'me. Jã'aja'ñe pa'inareta'ni Diopi Repau chũ'o re'oja'chere rũa ro'isi'ēja'chere rupũ isiũna koo paanaa'me chũkũna. Jã'aja'ñe cho'osi'kuamũ chũkũna'te Dios, pãipi ña, "¡Inare Dios rũa masiche'te cho'okakũ!", chiijũ masia'jũ chini. ⁸ Ija'che pa'inaa'me chũkũna: Rũa pa'ivesache pa'inata'ni re'oja'che pani etajaijanaa'me chũkũna. Cu'ache ti'jñecoñonata'ni care'vamasinaa'me. ⁹ Cu'ache cho'ocoñonata'ni Cho'okaikũ'te paanaa'me. Rũa chueenata'ni chuenisomanaa'me chũkũna. ¹⁰⁻¹¹ Chũkũna'te vajũna pa'irũmu si'arũmu Jesucristoni cho'ochete cho'okaijũ ku'ijũ chũ'vanare pãipi asa pe'rujũ Repau'te vanisosi'ēja'che vanisoñũ chiinaa'me. Jã'ata'ni chũkũna'te Maire Paakũji cho'okaiũna Repau cho'ocoñosi'ēja'che cho'ocoñocuhema'ñe pa'ijũ ũcua chũ'vajũna ña Repau pa'iche

masinaa'me pāi. Ūcuachi'a Repauji chukuna'te jū'iñe'te ũsekuna pāire na'a jainukore chū'vajuna Repau pa'iche asa chēame repana. ¹² Jā'aja'ñe chukunapi cho'ocojñoju Dios chu'ore chū'vajū chuenisopi'rajuna asa chēa Repauni cuasaju si'arumu re'oja'che pa'ijanaa'me musanukona.

¹³ Dios chū'o tocha jo'kasikorovu ija'che kuumu:

Diore cuasakujeku chū'u i'kasi'kua'mu, chiimu. Chukuna ūcuaja'che Diore cuasanajeju chū'vanaa'me. ¹⁴ Iere masime chukuna: Maire Paaku'te Jesucristo'te jūniso tācojñosi'kure Vasosi'ku Dios chukuna'te ūcuaja'che jūnisoru vasoja'mu. Vasouna vajurani musanukonana'me Repau'te ti'jñeñe nukajanaa'me chukuna. ¹⁵ Peore jā'a chukuna cho'ocojñoñe musanukonani re'oja'che cho'okañu chiiju cho'ocojñoñaa'me. Ūcuachi'a chukunapi chū'vajuna Diopi cho'okaiuna musanukonapi Repauni na'a jainuko cuasaju jovo, "Re'orepamu, Ja'ku", chiiju pa'ime Repau'te.

¹⁶ Jā'ajekuna, "Pani ti'ama'ñea'me ie", chiimanaa'me chukuna. Chukuna ca'nivuã airekoku pa'imu. Jā'ata'ni chukuna rekoñoā si'aumucujña na'a rua pōsurekoñoā paaju Diore na'a rua masi cuasaju pa'inaa'me chukuna. ¹⁷ Maire irumu cu'ache ti'jñeñe si'asojachejekuna jā'are cuasama'me chukuna. Cu'ache ti'jñesi'ejekuna na'a pa'isirumu cunamuna sani si'arumu re'oja'che pa'ijanaa'me mai. ¹⁸ Jā'ajekuna irumu cu'ache ti'jñeñej'e cuasama'ñe re'oja'che pa'ijache chuta'a ñama'ñere cuasaju pa'inaa'me chukuna. Chura ñoñe na'mi si'ajachea'me. Mai chuta'a ñama'ñeta'ni si'arumu pa'ijachea'me.

5

¹ Ie masime mai: Mai ca'nivuã mai vñ'ñaja'ñea'me. Mai vñ'ñare pāipi ñañosocheja'che maini vanisoru Dios maire vñ'ña mamavñ'ñare ñisicheja'che mamaca'nivuãre ñisija'mu. Repau cunamumu mama cho'osivu'ñaja'ñere pāi cho'omanesivu'ñare mamaca'nivuãre ñisija'mu, maipi repachejare jo'e jū'ima'ñe ai paapu chini. ² Chura ichejare pani ca'naso mamaca'nivuãre paañu chini Dios pa'ichejana sañu chiime mai. ³ Mamaca'nivuã koosirumu ca'nivuã peona pa'imanejanaa'me mai. ⁴ Mai ca'nivuã icheja chura pa'ica'nivuã cu'ache ti'jñekuna pani ca'naso jo'ka jū'ijaca'nivuã teana saño paañu chiime mai, ai pa'ijaca'nivuãre, jūnisosirumu ca'nivuã peona pa'icuheju. ⁵ Dioa'mu maire re'oja'che paapu chini cho'osi'ku, mamaca'nivuã ai pa'ijaca'nivuãre paa'ju chini. Mai rekoñoāna Repau Rekocho raosi'kua'mu, ja'me pa'iu cho'okaiuna Repau maire mamaca'nivuã ñisijachere cuasaju masia'ju chini.

⁶ Jā'ajekuna Repau chū'o pojoju jachama'ñe cuasanaa'me mai. Ie masime mai: Icheja mai ca'nivuã pa'irumu Maire Paaku'te Jesure kueñerepa pa'ima'me mai, cunamumu pa'ikujekuna. ⁷ Irumu Repau'te ñacu'amu maire. Rupu Repau'te cuasacheji ja'me pa'inaa'me mai. ⁸ Jā'ata'ni ija'che cuasame chukuna: Repauni cuasaju jū'iñe vajuchumapu jūni sani rekochoji Repauna'me pa'ito na'a re'omu. ⁹ Jā'ajekuna ichejare jeerumu vajuna pani, chekurumu jūnisonijē'e, "Maire Paaku' chiiche'te cho'ojū pañu, Repauji pojoa'ku", chiiju pa'inaa'me chukuna. ¹⁰ Mai ūcuanuko jūnisosirumu Jesucristo ti'jñeñe'te nukaju Repauji chū'ukuna mai cheja pa'irumu cho'osi'e ro'i

koojanaa'me. Cu'ache cho'osina cu'ache'te koojanaa'me. Re'oja'che cho'osinata'ni re'oja'chere koojanaa'me.

Diona'me re'oja'che pa'iche'te kuamũ

¹¹ Jã'ajekuna Maire Paakuni vajuchuju, pãipi asa Repauni cuasaa'ju chini Repau chu'ore chu'vaju pa'inaa'me chukuna. Dios chukuna pa'iche peore masiku'mu. Ucuachi'a musanukonapi chukuna re'oja'che pa'iche'te masia'ju chiinaa'me chukuna. ¹² Chukuna pa'iche'te meñe kuaju pojoju pa'imanaa'me chukuna. Chekuna, pã rekoñoã pa'iche ñavesuju sê'sevu pa'ichechi'a ñamasinapi chukuna pa'iche'te cu'ache cutume. Jã'aja'ñe cutuju ke'reto musanukonapi chukuna pa'iche'te masi cuasaju sãñe i'kamasia'ju chini i'kame chukuna. ¹³ Pãipi ñato vë'vena cho'ocheja'che cho'osome chukuna. Jã'ata'ni Diopi ñato re'oja'chere cho'uju Repau chiiche'te cho'onaa'me chukuna. Chukunapi vë've peoju musanukonare cho'okaime. ¹⁴ Jesucristo chukuna'te oia Cuasakuni sãñe cuasaju Repau chu'ore chu'vanaa'me chukuna, Ucuate'euji maire ucuanukore jüni ro'ikaisi'jekuna Repau'te cuasana ucuanuko meñe jüni ro'isinaja'ñe pa'iche'te masiju. ¹⁵ Repau Cristo pã ucuanukore jüni ro'ikaisi'kuamũ, pãipi cheja pa'ina'ni meñechi'a cuasaju pa'iche'te jo'kaso, repanare jüni ro'ikani tãcojño jo'e vajurani Pa'ikuni cuasaju paapu chini. ¹⁶ Jã'ajekuna chura chukuna pã Diore cuasamana repa chinarechi'a cuasacheja'che cuasama'me. Apepũ jã'aja'ñe cuasaju Cristo'te cuasama'ñe pa'isinata'ni chura Repau'te cuasaju pa'inaa'me chukuna. ¹⁷ Ija'chea'me: Pãiu ucuaakujji Jesucristoni cuasaku jovoni repau rekocho mamarekocho'te paaku re'oja'che mama pa'imũ. Apepũ pa'isi'e jo'kaso chura mamare pa'imũ repau.

¹⁸ Peore jã'a Dios cho'oche'me. Jesucristo cho'okaisi'jekuna Dios maire care'vakaisi'kuamũ, maipi Ucuana'me re'oja'che paapu chini. Ucuachi'a maire chekunare Repau chu'ore kuache jo'kasi'kuamũ Repau, maipi kuajuna asa chëa Repauni cuasaju Repauna'me ucua'che re'oja'che paapu chini. ¹⁹ Pã cheja pa'ina cu'ache cho'oche'te Jesucristoji jüni ro'ikakuna repa cho'osi'ere jo'e cuasamaña Ucuana'me re'oja'che pa'ire'oa'ku chini, Dios Jesucristo'te chejana raosi'kuamũ. Jã'are pãire kuaju paapu chini jo'kasi'kuamũ Repau maire. ²⁰ Jã'ajekuna Cristo'te i'kakainaa'me chukuna. Dios musanukonare chukuna i'kacheji i'kaku pa'imũ. Jã'aja'ñe chu'vaju Cristoni cho'okaiju, "Dioni jovo Ucuana'me re'oja'che pa'ijũ'u", chiju chu'vanaa'me chukuna musanukonare. ²¹ Cristo jmamakarujë'e cu'ache cho'omanesi'kuamũ. Jã'ata'ni Dios Repau'te peore cu'ache cho'osi'kure cho'ocheja'che cho'osi'kuamũ, pã ucuanuko cu'ache cho'oche'te jüni ro'ikaau chini. Maini cu'ache cho'omanesinare cuasacheja'che cuasara chini jã'aja'ñe cho'oasomũ Dios.

6

¹ Chukuna Diore cho'oche ja'me cho'okainajuju, "Repaute cuasamana pa'icheja'che pa'ima'ñe musanukonare cho'okaiku'te Diore

cuasajũ pa'ijũ'ũ", chiiju chũ'vanaa'me musanũkonare. ² Repau chũ'o pa'ikorovũ tocha jo'kasi'e ija'che chiimũ Dios i'kache: Chũ'u pãire oiũ cho'okaiumucuse musanũkona sãẽñe asaja'mũ chũ'u. Ūcuachi'a chũ'u pãi chã paakũ vati toa saiche ãsekaiumucuse re'oja'che cho'okaija'mũ chũ'u musanũkonare, chiimũ. Asarepajũ'ũ. Chura iumucuse pãire oiũ Dios cho'okaiumucusea'me. Pãire chã paakũ Repau vati toa saiche ãseumucusea'me iumucuse.

³ Pãipi chũkũna pa'iche'te ña, "Ina chũ'vache Dios chũ'o cu'ache'me", chiiche'te cuheju te'eũ'terejẽ'e cu'ache cho'o ñoma'ñe re'oja'chechi'a pa'iju ñoju pa'inaa'me chũkũna. ⁴ Jã'aja'ñe pa'iju Diore si'arũmũ cho'оче cho'okaina pa'iche'te pa'iju chũkũna chiimajñaruãjẽ'e peoju pa'iche rua cu'ache ti'jñecojiñonata'ni pojoju cho'o ñoju pa'inaa'me chũkũna. ⁵ Suĩ'suecojiñoju, pãi chãavũ'e cuaocojiñoju, pãi chũkũna'te cuhekuanupũã chenevũna chã cuaocojiñoju, cho'оче rua cuaja pa'iche'te chũ'ũjũna cho'ojũ, kãĩñejẽ'e peona pa'iju, ãĩñe'te peoju ãucuhava'na pa'inata'ni ũcua pojoju cho'ojũ Diore cho'оче cho'okaina pa'iche cho'o ñoju pa'inaa'me chũkũna. ⁶ Jã'aja'ñe pa'iju cu'ache cuasama'ñe pa'iju Repau chũ'o ũcuarepare masiju, pe'ruma'ñe chekũnare re'oja'che cho'okaiju pa'inaa'me chũkũna. Dios Rekochoji cho'okaiũna jorema'ñe chekũnare oiju cuasanaa'me chũkũna. ⁷ Ūcuachi'a Repau chũ'o ũcuarepare i'kaju, Ūcuauji cho'okaiũna re'oja'che pa'imasiju, Repau'te cuhenapi chũkũna'te cu'ache cho'oto re'oja'chepi cajejaiju Repau'te cho'оче cho'okaina pa'iche cho'o ñoju pa'inaa'me chũkũna. ⁸ Pãi te'ena chũkũnani chiiju re'oja'che i'kanaa'me. Chekũnata'ni chũkũnani cuheju cu'ache i'kanaa'me. Chekũna ũcuachi'a chũkũna'te cu'ache cutujuasome. Chekũnata'ni re'oja'che cutujuasome. Jorenare cho'очеja'che cho'ome pãi chũkũna'te chũ'o ũcuarepare i'kanani. ⁹ Pãi jainũko rua masicojiñonareta'ni chũkũna'te vesuva'nare cho'очеja'che cho'ome pãi. Chuenisovajũchũache pa'inata'ni ũcua vajũna pa'inaa'me chũkũna. Vainata'ni chũkũna'te vanisomanaa'me pãi. ¹⁰ Sumava'naja'ñe pa'inata'ni rekoñoã si'arũmũ pojoju pa'inaa'me chũkũna. Chũova'na pa'inata'ni chekũnani cho'okaiju repana rekoñoã kurinaja'ñe karama'ñe re'oja'che pa'ime. Cu'amajñaruã peonata'ni chũkũna rekoñoã peore paanaja'ñe pa'inaa'me chũkũna.

¹¹ Asarepajũ'ũ, Corinto vũ'ejoopo pa'ina. Chũkũna musanũkonare cuasanajeju chũkũna rekoñoã cuasajũ pa'iche'te jorema'ñe i'kame. ¹² Musanũkonare cuasache jmamakarujẽ'e jo'kasoma'ñe oiju cuasajũ pa'inaa'me chũkũna. Musanũkonata'ni chũkũna'te cuasamacosome chura. ¹³ Pũka'kupãi repana mamachi i'kacheja'che i'kanaa'me chũkũna musanũkonare. Musanũkonare chũkũna cuasacheja'che musanũkona rekoñoã rũhiñe cuasajũ sãĩñe cuasajũ pa'ijũ'ũ chũkũna'te.

Diore cuasana rekoñoã Repau vũ'ejache pa'iche'te kũamũ

¹⁴ Jã'ata'ni Diore cuasamanare jovo pa'iju repana cho'очеja'che cho'ojũ pa'imanejũ'ũ. Re'oja'chena'me cu'ache ja'me pa'icu'amũ, miachejana'me chijacheja ja'me pa'ima'ñeja'ñe. ¹⁵ Cristona'me vati aire ũcuate'e cuasamanajeju re'oja'che ja'me pa'icu'amũ. Ūcuaja'che Jesure cuasanana'me Repau'te cuasamana re'oja'che ja'me pa'icu'amũ,

ũcuate'e cuasamanajejuna. ¹⁶ Tũosiva'na Diore cuasamana pojoche'me. Diore cuasana pojochemamũ jã'a. Mai rekoñoã Si'arumũ Pa'ikũ Dios vũ'ēja'che pa'imũ, Repau Rekochoji pa'ĩna. Repau jã'aja'ñe i'kasi'e ija'che kũamũ:

Ūcuanana'me pa'iu ja'me ku'ija'mũ chũ'u.

Chũ'uni cuasaju chũ'u neena pa'ijanaa'me repana, chiimũ. ¹⁷ Chekũcheja ũcuachi'a, Repau chũ'o pa'ikorovũ tochasi'e Maire Paaku Dios i'kache ija'che kũamũ:

Pãi chũ'ure cuasamanare ja'me pa'imanajũ'u.

Mũsanũkonapi chũ'u cho'oũseche'te cho'oma'ñe pa'ito pojoja'mũ chũ'u
mũsanũkonare,

chiimũ. ¹⁸ Jo'e chekũcheja ija'che kũamũ:

“Mũja'kũ pa'ija'mũ chũ'u.

Mũsanũkona chũ'u chĩi pa'ijanaa'me”, chiimũ Maire Paaku Peore Masiũ,

chiimũ.

7

¹ Asarepajũ'u, chũ'u cuasana. Dios maire jã'aja'ñe cho'okaijache kũachũ'o asa chẽasinajeju Repau ni cuasaju, vaju chũju mai rekoñoã cu'ache cuasachena'me cu'ache cho'оче peore ũhaso re'oja'chechi'a cho'ojũ pañu mai.

Pablo repanare cuasaku pojoche'te kũamũ

² Chũ'ure cuhema'ñe cuasaju pa'ijũ'u. Chekũnare pãi te'eũ'terejẽ'e cu'ache cho'oma'ñe, te'eũ'terejẽ'e cacũ'oma'ñe, te'eũ'terejẽ'e repana neemajñaruã joreku tutesokaimanesi'kua'mũ chũ'u. ³ Mũsanũkonani ke'reku i'kama'mũ chũ'u. Chũ'u rekocho mũsanũkonare ruu cuasaku aperumũ mũsanũkonare kũasi'kua'mũ chũ'u ie: Mũsanũkonare chũ'u jũ'iñetu'ka cuasaja'mũ chũ'u. ⁴ Mũsanũkona re'oja'che pa'iche'te asa pojokũ, “Chũ'u chiiche re'oja'che cho'ojanaa'me repana”, chiũ cuasaku chekũnani kũaku pa'imũ chũ'u. Jã'aja'ñe pa'iu ruu cu'ache ti'jñecojñokũta'ni mũsanũkonani cuasaku ruu pojokũ pa'imũ chũ'u.

⁵ Macedonia cheja raisirumupi irumujatu'ka jmamakarujẽ'e cuhama'ñe pa'icu'ache ti'jñecojñokũ pa'imũ chũ'u. Pãi si'arumũ ke'reme chũ'ure. Ūcuachi'a chũ'u rekocho, “Chekũrumũ Jesure cuasanapi cacũ'asojanaa'me”, chini cuasaku oimũ chũ'u. ⁶ Jã'ata'ni Diopi oinare chũrokũji Titoni raouna repau ni pojokũ oiche cuhasi'kua'mũ chũ'u. ⁷ Repau'techi'a ña pojoma'ñe ũcuachi'a repauji sakũna ña mũsanũkona pojokũ re'oja'che cho'osi'e ũcuauji kũaũna asa pojosi'kua'mũ chũ'u. Ūcuachi'a chũ'ure oiju ñaneeñena'me mũsanũkona cu'ache cho'osi'ere meñe sũma'ñe cuasaju oiju chũ'u chũ'vache mũsanũkona cho'oũ chũ'iche'te asa na'a ruu pojosi'kua'mũ chũ'u.

⁸ Mũsanũkonare chũ'u tocha saosija'ore ña sũma'ñe pa'ijũna cuasaku oiu aperumũ, “Chũ'u ruarepa sũma'ñe cuasoche i'kacosomũ”, chiũ cuasasi'kua'mũ. Chũ'u chura jã'aja'ñe cuasama'mũ. Mũsanũkona sũma'ñe pa'isi'e cu'ama'mũ. Chũ'u tochasi'e chũ'o ña jeereparumũ oimanesinaa'me. ⁹ Chura pojomũ chũ'u. Jã'ata'ni mũsanũkona sũmava'na pa'isi'ere cuasaku pojoma'mũ chũ'u. Mũsanũkona chũ'u chũ'ũñe cho'ocuhesinapi sũma'ñe pa'ijũ,

cuhema'ñe cho'ochete cuasaku pojomu chu'u. Chukuna tocha saosi'e chu'o ña sumava'na pa'inata'ni chura Dios chiiche'te re'oja'che cho'ojũ pa'ime musanukona. Jã'ajekuna sumava'nare cho'osinata'ni musanukonare cacu'omanesinaa'me chukuna. ¹⁰ Pãi ũcuauana Diore jachajũ cu'ache cho'ochete ũhasoñu chini repaña rekoñoã suma'ñe cuasato re'omu. Ũhaso Repañi cuasajũ jovoni Ũcuauana'me si'arumu re'oja'che pa'ijanaa'me repaña. Repañte cuasacuhenata'ni oijũ cho'osojanaa'me. ¹¹ Diopi cho'okaiuna sumava'na pani etajani re'oja'che pa'ijũ chura ñamema'ñe Repañ chiiche'te cho'oñu chiinaa'me musanukona. Ũcuachi'a chura chu'ũpi musanukonare cuasaku re'oja'che ja'me paau chiime musanukona. Dioni vajuchujũ cu'are cuhejũ chu'ũni cuasajũ re'oja'che cho'oñu chiinajejũ cu'ache cho'osi'kũre cu'ache cho'osinaa'me musanukona, jo'e cho'omanea'ku chini. Jã'aja'ñe cho'ojũ chura re'oja'che cho'o ñojũ pa'ime musanukona. ¹² Musanukonare repaja'ova tocha saorumũ Dios ñaku'te cu'ache cho'osi'kũna'me cu'ache cho'ocojñosi'kũrechi'a cuasaku tochamanesi'kũa'mũ. Ũcuachi'a musanukona chu'ũre cuasache'te meñe cuasa masia'jũ chini tochasi'kũa'mũ chu'u. ¹³ Jã'are cuasaku pojomu chu'u.

Musanukonapi ũcuauako re'oja'che cho'okatena Tito ñajani pojoku raisi'ere cuasaku na'a raa pojomu chu'u. ¹⁴ Aperumu musanukona pa'icheja repañ chuta'a saimarumu musanukona re'oja'che pa'iche'te kuasi'kũa'mũ chu'u repañte. Repañ saisirumu chu'u kuasi'e ũcuarepa cho'oasome musanukona. Musanukonapi repañi re'oja'che cho'okaijuna Tito reparumu, "Pablo kuasi'e chu'o ũcuarepaa'me", chiiũ cuasaasomu. Ũcuachi'a chu'u musanukonare kuasi'e chu'o ũcuarepaa'me. ¹⁵ Repañ Tito musanukonare oiũ sani ñarumu musanukona repañte ña kuku pojojũ repañ chu'ũñe jachama'ñe cho'osi'ere cuasaku na'a raa chiimu musanukonare chura. ¹⁶ Chu'ũ musanukona repañte re'oja'che cho'okaisi'ere cuasaku, "Cuhama'ñe re'oja'che cho'ojũ pa'ijanaa'me repaña", chiiũ cuasaku pojomu repañ.

8

Diore cuasajũ isiche'te kuamu

¹ Asarepajũ'u, chu'u majapãijana. Chura icheja Macedonia cheja pa'ina Jesure cuasakuanupũã Diopi cho'okaiuna re'oja'che pa'iche'te kuaku tochamu chu'u. ² Repaña raa cu'ache ti'jñecoñojũ chu'ova'na pa'inata'ni raa pojojũ pa'ijũ kurinaja'ñe chekunare kuri rupũ isisinaa'me. ³ Chu'u repaña isiche ñasi'kũjekũ kuamu ie: Repanani isiuakuna isire'onukoru peore isiso jo'e isicu'achejatũ'ka isisinaa'me repaña. ⁴ Chekunare Jesure cuasanani kurire isineesinaa'me repaña. Chu'ũre sēejũ raa i'kasinaa'me repaña, repaña isiche'te chu'ũpi ũsemanea'ku chini. ⁵ Jã'aja'ñe cho'ojũ chu'u aperumu, "Re'oja'che cho'ojanaa'me repaña", chiiũ cuasasi'e na'a re'oja'che cho'osinaa'me repaña. Ũcuapani meñe Dioni isijũ, "Chukuna'te paajũ'u; mu'u chu'ũñe'te peore cho'ojũ pañu chiime chukuna", chiijũ Repañ chiiche'te cho'ojũ chu'u chiiche ũcuachi'a peore cho'ojũ pa'ime repaña. ⁶ Jã'ajekuna Titore repañ aperumu koo pi'nimanesi'ere kurire musanukona ũsema'ñe pojojũ jovoche'te peore musanukona pa'ijooona sani kooa'ku chini i'kasi'kũa'mũ chu'u. ⁷ Musanukona

peore rúa re'oja'che cho'onaa'me. Diore masi cuasaju, Repau chu'o rúa masiju rühiñe kuaju, re'oja'chechi'a cho'oñu chini cuasanajeju chu'ure rúa cuasame. Re'oja'che cho'onajeju ùcuaja'che kuri ùsema'ñe ïsiju pa'ijá'u.

⁸ Músanukonapi kurire ïsia'ju chini chü'uku i'kama'mu chu'u. Pái chekunare re'oja'che cho'ouakuna cho'ochete kuaku i'kamü chu'u músanukonare. Chekurumu músanukona ùcuaja'che chekunare Jesure cuasanare oiju kuri ïsiñu chiicosome. ⁹ Maire Paaku Jesucristo maini oiü cho'okasa chini Repau cho'osi'e masime músanukona. Peore Paakuta'ni maini oiü chuova'u pa'ikujaiu pa'isi'kuamü Repau cheja pa'irumu, maipi rekoñoã kurinaja'ñe karama'ñe re'oja'che paapu chini.

¹⁰⁻¹¹ "Ija'che cho'oto re'omu", chini cuasaku chu'vara músanukonare. Chekunare charo kuri ïsisinaa'me músanukona. Músanukona cho'ojü pojoju caraisiúsurumu cho'o jujasi'e chura músanukonare peore cho'ore'ochetu'ka cho'ojü pi'nijá'u, músanukona aperumu pojoju cho'oñu chiisi'e. ¹² Mai rekoñoã ïsihanukoru cuasa maire ïsire'onukoru ïsito pojomu Dios maire. Mai peomajñaruã, "Ïsijá'u chu'ure", chiima'mü Repau.

¹³ Músanukonapi peore ïsiso chuova'na pa'ijuna chekunapi kurina paapu chini i'kama'me chükuna. Úcuauko músanukonapi úcuapa'rúvachi'a karama'ñe paapu chiime chükuna. ¹⁴ Irumu músanukona repaña peochete paaju músanukonare cajejaiche'te ïsito karamaneja'mü repañare. Na'a pa'isirumu repaña músanukona peochete paaju repañare cajejaiche'te säiñe ïsito karamaneja'mü músanukonare. Já'aja'ñe cho'ojü úcuauko úcuapa'rúvachi'a karama'ñe pa'ijanaa'me músanukona. ¹⁵ Dios chu'o tocha jo'kasi'e Moisés pa'irumu cho'osi'ere kuaku já'are ija'che che'chomu maire: Diopi cho'okaiüna rúa siasi'kure cajejaimanesi'kuamü.

Jmanukoru siasi'kure úcuachi'a karamanesi'kuamü, Diopi cho'okaiüna, chiimu.

Titona'me chekunare Corinto vu'ejoopo saochete kamü

¹⁶ Diopi cho'okaiüna chura Titopi chu'u músanukonare oiü cuasacheja'che oiü cuasakuna, "Re'orepamu, Ja'ku", chiimu chu'u Repau'te Diore. ¹⁷ Chu'u repau'te, "¿Jo'e saima'ku mü'u repacheja?", chiito, úcuauji saineeku pojoku, "Jau, jo'e sani ñaja'mü chu'u repañare", chiisi'kuamü repau. ¹⁸ Saiüna chekure Jesucristo'te cuasache kuachu'ore masi chu'vaku Jesure cuasakuanupuãre úcuaukore re'oja'che cutucojñokani repauna'me saau chini saomu chu'u. ¹⁹ Úcuachi'a kuri chi'i pi'nisirumuna chu'una'me kurire sakaau chini Jesure cuasakuanupuãpi chëa jo'kasinaa'me repau'te. Chükuna cho'okaiüache cuasache'te cho'o ñoju Dioni pojoju chuova'na pa'iva'nani kurire ïsiñu chini saijanaa'me chükuna. ²⁰ Pái ùsema'ñe pojoju jovosi'ere kurire saku, päipi chu'uni cu'a cuasaju ke'remanea'ju chini chekunare päi ja'me saja'mü chu'u. ²¹ Chu'u cho'ora chiü re'oja'che cho'ochete Maire Paakuchi'a repañamane'ku chini úcuachi'a päi ñaju'te cho'o ñora chiimu chu'u, repañapi masia'ju chini.

²² Úcuachi'a jo'e chekure mai majapáiuja'iu'te repau Diore re'oja'che cho'okaineeñe chu'ure ruarepañoã cho'o ñosi'kure chekunana'me

musanukona pa'ichejana saau chini saomu chu'u. Chura repau musanukonare cuasaku, "Re'oja'che cho'ojanaa'me repana", chiiu cuasaku na'a rua Diore cho'okasa chiimu. ²³ Repau Tito chu'ure ja'me cho'оче cho'okaiu musanukonare ucuachi'a re'oja'che cho'okaiu'mu. Chekuna repau'te ja'me saina mai majapajijana re'oja'che pa'iju Cristo pa'iche'te cho'o nojuna Repau'te cuasakuanupuapi cheasinaa'me ja'me saapu chini. ²⁴ Ja'ajekuna musanukona repanare oiju cuasache cho'o noju'u. Ucuachi'a chu'u repanare musanukona re'oja'che pa'iche kuasichu'o ucuarepa cho'o noju'u, Jesure cuasakuanupuapi ucuanuko asa masia'ju.

9

Diore cuasanare isiñu chini kuri jovoche'te kwamu

¹ Musanukona Jesure cuasanare chuova'na pa'inare kuri jovokaiche chu'u chu'vaku tohache chiima'me. ² Ucuare musanukona repanare cho'okaiu chiime. Chu'u musanukona Acaya cheja pa'ina re'oja'che cho'okaiu chiiche'te masiku icheja Macedonia cheja pa'inani kaku pa'imu. Musanukona caraisiurumu vii kuri isiñu chiiju pa'iche'te kuauna asa repana jainuko ucuaja'che cho'oju kuri rua isiñu chinaa'me. ³ Ja'ata'ni inare mai majapajianare musanukona pa'ichejana saomu chu'u. Repana sani ti'asirumu musanukona cho'oiu chisi'e cho'o pi'niju'u, chu'u musanukona re'oja'che cho'оче kuasi'e jorechu'o pa'imanea'ku. ⁴ Chu'u musanukona pa'icheja sairumu icheja Macedonia cheja pa'ina te'ena ja'me sani nato repakuri jovomanesi'e pa'ito kukusojamu chu'u, chu'u i'kasi'ere joreju cho'okaimanarena. Musanukona ucuachi'a joresinajeju rua kukujanaa'me. ⁵ Ja'are cuasa mai majapajianare charo saora chiisi'kuamu chu'u, repanapi musanukona pojoju isiñu chiisi'ere kurire jovojuna koo pi'nia'ju chini. Ja'aja'ne koo pi'niru repakuri musanukona pojoju jovosi'e isiñamana isisi'ejache pa'imaneja'mu.

⁶ Iere cavesuma'ne cuasaju'u: Paju au taku jmanukoru tani jmanukoru paaja'mu. Rua tasi'kuta'ni rua paaja'mu. Ucuaja'che jmamakaruu isisi'ku re'oja'che jmamakaruu kooja'mu. Rua isisi'kuta'ni rua kooja'mu re'oja'che. ⁷ Maire ucuanukore te'enarechi'a ucuaumajnarua paipi chu'ujuna isima'ne mai rekoñoa isiñache cuasamajnarua üsema'ne pojoju isiche pa'imu. Pai repana neemajnarua pojoju isinare pojomu Dios. ⁸ Dios mai chiiche si'ache peore cajejaiche isiku'mu, maipi si'arumu karama'ne cajejaiche paaju chekunani isiju re'oja'che cho'oju paapu chini. ⁹ Dios chu'o tocha jo'kasi'e ija'che kwamu:

Jainukore chuova'na pa'inare oiu repau neemajnarua üsema'ne rupu isiku'mu repau.

Repau ja'aja'ne re'oja'che cho'оче si'ameja'mu,

chiimu. ¹⁰ Au taku'te jo'e tajañena'me au repau aiñe isikuji Dios musanukonapi si'ache paaju chekunani rupu isiju paapu chini si'arumu na'a rua isija'mu musanukonare. ¹¹ Ja'aja'ne üsema'ne isiju pani Ucuaji cho'okaiuna karama'ne paaju chekunare rupu isijache si'arumu paajanaa'me musanukona. Ucuachi'a chu'u chu'vache'te musanukonapi asa pojoju isiru chukunapi sa

ĩsijũna koo pojojũ Diore, “Re'orepamũ, Ja'ku”, chiijanaa'me repaña. ¹² Mũsanũkonapi Dios neena chiiche'te chũkũnapi sa ĩsia'jũ chini kurire ĩsini repañare karachechi'a cho'okaimanejanaa'me. Diore na'a rũa pojojũ, “Re'orepamũ, Ja'ku”, chiiche ũcuachi'a cho'okaijanaa'me mũsanũkona repañare. ¹³ Jã'aja'ñe cho'ojũ mũsanũkonapi repañani re'oja'che cho'okaijũ Dios chiiche jachama'ñe cho'oche'te cho'o ñoru ña pojojũ Dioni ija'che i'kajanaa'me: “Repaña Jesucristoni cuasajũ Repañ'te cuasache kuachũ'ore kuajũ ie repaña paache ũsema'ñe ĩsijũ pa'ime chũkũna'te, chekũnare ũcuachi'a; re'orepamũ, Ja'ku”, chiijanaa'me. ¹⁴ Ũcuachi'a mũsanũkonare pojojũ cuasajũ Dioni sũekaijanaa'me repaña, Ũcuajũ cho'okaiũna mũsanũkona repañare cho'okaisi'ejekũna. ¹⁵ Maire pa'iche re'oja'che, pãĩ te'eũjẽ'e kuavesuche'te ĩsisi'kujekũna Repañ'te Diore ũcuanũko pojojũ, “Re'orepamũ, Ja'ku”, chiijũ paũũ mai.

10

Diopi jo'kaũna Pablo ku'iu chũ'vasi'ere kũamũ

¹ Chura Cristo pe'kerũ chũ'vasi'ejache mũsanũkonani pe'kerũ chũ'vakũ tocha saomũ chũ'ũ ie chũ'o. Mũsanũkona te'ena ija'che cutujuasome chũ'ũre: “Repañ Pablo maire ja'me pani i'kavajũchũkũ rũa i'kama'kuamũ. Jã'ata'ni tũichejare pani rũa chũ'ũku chũ'o tocha raokũ'mũ repañ”, chiijuasome. ² Chũ'ũ mũsanũkonare ñara chini saija'mũ. Mũsanũkonapi re'oja'che pa'ito ñaku i'kamaneja'mũ chũ'ũ. Pãĩ chũ'ũre, “Diore cuasama'kuja'che pa'imũ ikũ”, chiinaretani i'kaja'mũ chũ'ũ. ³ Pãĩũ'mũ chũ'ũ. Jã'ata'ni pãĩ Diore cuasamana cavacheja'che cavama'kuamũ chũ'ũ. ⁴ Pãĩ vaicheji cavama'kuamũ chũ'ũ. Jã'ata'ni Diore cuasacuhẽnare cajejaikũ'mũ chũ'ũ, Dios Peore Masikũji cho'okaiũna. ⁵ Pãĩ Dioni cuasacuhejũ chekũnapi Repañni cuasamaneajũ chini rũa i'kanare Diopi cho'okaiũna cajejaimasikũ'mũ chũ'ũ. Chekũnapi Dios chiiche'te cho'omaneajũ chini i'kanapi asa Repañni cuasajũ jovoajũ chini i'kamasikũ'mũ chũ'ũ. ⁶ Mũsanũkona ũcuanũko Dios chiiche re'oja'chechi'a cho'ojũ pa'irũmũna chekũnare Repañni jachajũ re'oja'che pa'imanare repaña cu'ache cho'osi'e ro'i chũ'ũja'mũ chũ'ũ.

⁷ Sẽ'sevũ pa'imajũnarũchi'a ñajũ pa'ime mũsanũkona. Pãĩũ ũcuauakũji meñe cuasa ña, “Chũ'ũ Cristo neekũamũ”, chiiũ cuasakũ chũ'ũre ũcuaja'che, “Cristo neekũamũ jã'ũ”, chiiũ cuasaa'ku. ⁸ Maire Paakũ Dios chũ'ũre mũsanũkonani Repañ chũ'ore chũ'vaa'ku chini jo'kasi'kuamũ, chũ'vakũna asa mũsanũkonapi na'a rũa re'oja'che paapũ chini. Mũsanũkonani cacũ'oa'ku chini chẽamanesi'kuamũ Repañ chũ'ũre. Jã'a vajũchũma'ñe kũamũ chũ'ũ mũsanũkonare, chũ'ũ chũ'vachũ'ore asa jachamaneajũ chini. ⁹ Jã'ajekũna mũsanũkonapi na'a re'oja'che paapũ chini mũsanũkonare pe'rukũ i'ka kũkora chini tochama'mũ chũ'ũ. ¹⁰ Chekũna pãĩ te'ena chũ'ũ tocha saosija'o ña ija'che cutujuasome chũ'ũre: “Rũa chũ'ũku tocha raomũ repañ. Jã'ata'ni icheja rani vesũujekũ i'kamamũ pãĩ te'eũ'terejẽ'e i'ka kũkoma'kuamũ repañ”, chiijuasome. ¹¹ Jã'aja'ñe i'kana iere masia'jũ: Chũ'ũ mũsanũkonare so'ore pa'ũ i'kakũ tocha saochẽ mũsanũkonare ja'me sani panijẽ'e ũcua i'kakũ pa'ija'mũ chũ'ũ.

12 Músanukonare ja'me pa'ina te'ena rúa vesunata'ni úcuanapi, "Chekunare na'a rúa masinaa'me chukuna", chiiju meñe cuasaju pojonaame. Repana meñe pojona pa'ivesunaa'me. Repana cho'очеja'che cho'oma'kuamú chü'u. 13-14 Dios chü'ure cho'oa'ku chini jo'kasi'ere musanukonare kuaku chü'u pa'iche masi kuaku'mú chü'u. Úcuauji chü'uuna musanukona pa'icheja charo sani Cristo'te cuasache kuachü'ore chü'vasi'kuamú chü'u musanukonare. Chü'uchi'a te'eu cuasasi'ere chü'vajaisi'ema'mú já'a. Musanukonare chekuna na'a charo Cristo pa'iche kuajaisina peome. Musanukonare chü'vajaisi'ku pa'imaneni já'aja'ñe i'kaku jorechü'ore i'kaku pa'ira'amú chü'u. 15 Chekuna cho'оче'te cuasaku kuama'ñe chü'ure jo'kasi'echi'a kuaku chü'vakú'mú chü'u. Musanukonapi chü'u chü'vachü'ore asa chëa si'arumú na'a re'oja'che pa'ito pojoja'mú chü'u musanukonare. Já'aja'ñe pa'iju asamasito na'a re'oja'chere chü'vaja'mú chü'u musanukonare. 16 Musanukonare chü'va pi'nisirumú so'ña canani chekuna pái chuta'a chü'vamachejña pa'inani ku'iu chü'vara chiimú chü'u, musanukona pa'icheja na'a so'o pa'inani. Chekuna charo sani chü'vasinani chü'upi cho'jepi sani chü'va rani, "Chü'upi chura chü'vajakuna Diore cuasanaa'me já'ana", chiijú jorecuhemú chü'u.

17 Meñe i'kaju, "Rúa re'onaa'me chukuna", chiimaneñu mai. Maire Paaku pa'iche'te kuaju, "Rúa re'okú'mú Repau", chiijú pañu mai. 18 Páiu úcuauji meñe, "Re'okú'mú chü'u", chiiku chekurumú re'okú'mú; chekurumú cu'aku'mú. Já'ata'ni Diopi páiñi úcuaukani, "Re'okú'mú iku", chiito re'okú'mú repau.

11

Jorechü'o che'chona pa'iche'te kuamú Pablo

1 Chü'u i'kaku tochache ña cu'ache cuasamanejñü'u. Musanukonani vë'veu i'kacheja'che jmanukoru i'kara. 2 Diopi cho'okaiuna musanukonare romi vanuku pa'icheja'che cu'a vanuku rúa cuasaku pa'imú chü'u. Chü'u musanukonare puka'kupi mamakoji chekunare cho'oma'ñe újurechi'a te'eu'te re'oja'che pao chini ísicheja'che Cristoni ísisi'kuamú, musanukonapi Repau'techi'a cuasaju re'oja'che paapu chini. 3 Já'ata'ni vatiaña jore ai i'kache'te asa jachama'ñe cho'oko Eva cacu'acojñosi'ēja'che musanukonapi, "Jorechü'ore asa chëa jachama'ñe cho'ojú Jesure masi cuasache re'oja'chere úhasojanaa'me", chini sumava'u cuasaku pa'imú chü'u. 4 Pái chekuna sani musanukonani chü'u chü'vasi'ēja'che chü'vama'ñe Jesús pa'iche tñiñe kuaju jorechü'o chü'vanare pojonaame musanukona. Já'aja'ñe cho'ojú musanukona rekoñoá Dios Rekocho kooma'ñe tíirekocho'te pojoju koonaa'me musanukona. Jesús pa'iche úcuarepa kuache'te asa chëasina chura tñichü'ore asa chëaju pa'ime. 5 Repana jorechü'o che'chona chü'ure na'a rúa masinama'me. Musanukona, "Rúa masinaa'me ina", chiime repanare. Já'ata'ni joreme musanukona. 6 Chü'u pái jainuko pa'ichejña chü'o re'oja'che masi i'kavesukuta'ni Dios chü'o masiku'mú. Peore já'a chü'u cho'очеji si'arumú cho'o ñoku'mú chü'u musanukonare.

7 Chü'u musanukona rekoñoápi karama'ñe re'oja'che paapu chini chü'u cho'оче cho'oku Dios chü'ore kuri sëema'ñe chü'ova'u chü'vakú, ¿cu'ache cho'ore chü'u? 8 Chü'u chekuchejña sani pa'iu Jesure

cuasakuanupuaipi kuri ñsirena koo musanukonare Dios chu'o kuri seema'ñe chu'vasi'kuamũ. ⁹ Chu'u musanukonare ja'me pa'irumu te'eu'terejẽ'e karache cho'omanesi'kuamũ. Reparumu Macedonia raisina mai majapãijanapi chu'u chiiche peore ro'ikaisinaa'me chu'ure. Jã'ajekuna musanukonare jmakarujẽ'e karache cho'omaũ ucua karache cho'oma'ñe pa'ija'mu chu'u. ¹⁰ Cristo chu'o ucuairepare asa chẽasi'kujeku chu'o ucuairepare i'kakũ'mu chu'u. Acaya cheja si'achejña pa'inare te'eu'terejẽ'e ãsecu'amũ jã'a chu'u kuache. ¹¹ Musanukonani cuhekũ i'kama'mu chu'u. Dios masimu chu'u musanukonare rua chiũ cuasache.

¹² Chu'u cho'оче cuhama'ñe ucua chu'vakũ pa'ija'mu, kuri seema'ñe, jã'aja'ñe cho'okuna chu'ure ke'renani, "Pablo cho'очеja'che cho'onaa'me chũkuna", chiicu'aa'ku chini. ¹³ Repana, "Jesucristo saosinaa'me chũkuna", chiijũ joreme. Cristo saomanesinaa'me repana. Repana cuasachechi'a jorejũ che'chome. ¹⁴ Vati ai ucuaaja'che te'eñoã ángel cho'очеja'che re'oja'che ñoñe jorekũ cho'omu. ¹⁵ Repau neena jorechu'o che'chona ucuaũ cho'очеja'che cho'oju jorejũ re'oja'che pa'ina cho'очеja'che re'oja'che ñoñe cho'ome. Jã'ata'ni repana cu'ache cho'osi'e ro'i cu'ache'te koojanaa'me.

Pablo repau'te cu'ache ti'jñesi'ere kuamu

¹⁶ Jo'e vẽ'veu i'kacheja'che i'kakũ musanukonapi chu'uni, "Vẽ'veu'mu jã'u", chiijũ cuasamanea'ju chini seemu chu'u. Jã'ata'ni jã'aja'ñe cuasanijẽ'e chu'u vẽ'veu i'kacheja'che i'kache asa cuhemanejũ'u. Chu'u pa'iche'te jo'e na'a rua kuara chiimũ chu'u. ¹⁷ Ie i'kakũ Jesucristo chũ'usi'e kuama'ñe te'eu vẽ'veu i'kacheja'che i'kamũ chu'u. ¹⁸ Pãipi jainũko repana re'oja'che pa'iche meñe kuana pa'ijuna chu'u ucuaaja'che chu'u pa'iche'te kuamu. ¹⁹ Musanukona meñe, "Rua masime chũkuna", chiinata'ni jorena vẽ'vena i'kaju che'chochu'ore asa pojonaa'me. ²⁰ Musanukonare repanani cho'okaiju paapu chini cho'оче rua chũ'unare ucuachi'a pojoju pa'inaa'me musanukona, jorejũ musanukona neemajñaruã tatesonare, ucuachi'a cuheju cu'ache i'kaju ucuaũache cu'ache cho'onare. ²¹ Chu'upi musanukonani jã'aja'ñe cho'omaũna jorena pa'iche'te i'kaju, ¿"Repana Pablo'te na'a rua masime", chiijũ cuasache musanukona? Vajũchũacheta'ni ucua i'kamũ chu'u.

Chekuna repana pa'iche meñe pojoju kuacheja'che chu'u ucuaaja'che chu'u pa'iche'te meñe pojoku kuamu. Vẽ'veu i'kacheja'che i'kamũ chu'u. ²² "Hebreopãia'me chũkuna", chiime repana jorechu'o che'chona. Chu'u ucuachi'a hebreopãiu'mu. "Israelpãia'me chũkuna", chiime repana. Chu'u ucuachi'a Israelpãiu'mu. "Abraham jojocojñosinaa'me chũkuna", chiime repana. Chu'u ucuachi'a Abraham jojocojñosi'kuamũ. ²³ "Cristo'te cho'оче cho'okainaa'me chũkuna", chiime repana. Chu'u repanare na'a rua Cristo'te cho'оче cho'okaiku'mu. (Jã'aja'ñe i'kakũ vẽ'veu i'kacheja'che i'kamũ chu'u.) Cho'оче na'a rua cuaja pa'iche cho'oku, pãi chẽavũ'e na'a ruarepañoã cuaocojñoku, na'a ruarepañoã suĩ'suecojñoku, ruarepañoã chuenisovajũchũache ti'jñecojñoku pa'iku'mu chu'u. ²⁴ Judiópãi chũ'unapi chũ'urena vacapĩsimeji te'echo suĩ'sueche treinta y neverepañoãchi'a suĩ'sueche'te

cincorepañõ suĩ'suecojñosi'kuamũ chũ'u. ²⁵ Choteñoã vãsochoji vaicojñosi'kuamũ chũ'u. Te'echo catapi su'acojñosi'kuamũ. Choteñoã mar chiara saivũã choovũã fa'a rucojñosi'kuamũ chũ'u. Jã'ajañe ru'isirũmũ te'echo ñamina'me umucuse chiara joopo choovũjẽ'e peou vavakũ pa'isi'kuamũ chũ'u. ²⁶ Si'arũmũ ku'ũ ruarepañõã asivajuchũache ti'jñecoñokũ'mũ chũ'u, vũñajoopoã, pãĩ te'ena pa'ichejñapi, chiañaã ko'sa mevoñeji, chiara fa'a ruocheji, põse ñaanana'me, ũcuachi'a tiipãina'me chũ'u majapãĩ asivajuchũache cho'ochena'me jorejũ, "Jesure cuasanaa'me chũkũna", chiina cho'оче. ²⁷ Cho'оче rũa cuaja pa'iche ca'nañetũ'ka cho'okũ ruarepañõã kãĩñeje'e peou ti'jñecoñokũ'mũ chũ'u. Ūkuchena'me ãĩñe peokũ ãucuhava'ũ pa'ũ ũcuachi'a te'eñoã kãñare peokũ rũa chũ'rũkũ pa'ikũ'mũ chũ'u.

²⁸ Jã'ajañe cu'ache ti'jñecoñokũ oiũ Jesure cuasakuanupũã ũcuachi'a si'achejña pa'inare si'aumucujña cuasakũ oiũ pa'ikũ'mũ chũ'u, "Chekũrũmũ repanapi cacu'asojũ", chini. ²⁹ Repanare ja'me pa'ikũ re'oja'che cho'o koka peoto repau'te cuasakũ oimũ chũ'u. Ūcuachi'a repanapi ũcuanaakũji cacu'ocojñosi'ku pa'ito chũ'u rekocho rũa oimũ repau'te. ³⁰ Jã'ajañe pa'ũ chũ'u pa'iche meñe pojokũ kuani chũ'u cho'ovesuche'te kuaja'mũ chũ'u. ³¹ Maire Paakũ Jesucristo Pũka'ku Dios, pãĩ si'arũmũ pojocoñokũ, chũ'u ũcuarepa i'kache masimũ. ³² Jo'e chũ'u pa'iche'te kuara. Damasco vũ'ejoopo chũ'u saisirũmũ Aretas ũcuanaukore chũ'ũku pa'isi'kuamũ repacheja pa'inare. Repau'te ũcuajoopo canare chũ'ũkaikũji chũ'ũna chũ'ũni chẽañũ chini pãĩ rũa pẽ'jesinaa'me reparũmũ. ³³ Jã'ata'ni reparũmũ chũ'ũre jũ'ena maña repajoopo je'na pachusi'pa jã'acho'jena umũ pa'isa'arũji casorena chũ'ũre chẽañũ chini pẽ'jenare chẽacojñoma'ñe sanisosi'kuamũ chũ'u.

12

Pablo Repau ñasi'ena'me asasi'e kuamũ

¹ Chũ'u pa'iche'te meñe kuakũ ũcua cuhama'ñe kuara. I'kate'ekũta'ni chũ'ũre Maire Paakũ Jesucristo ñosi'ena'me Repau kuasi'ere ũcua kuaja'mũ. ² Chũ'u Jesucristo'te jovũna Dios Repau pa'icheja chũ'ũre muasi'e chura ie catorcerepaũsurũmũ'me. Chekũrũmũ chũ'u ca'nivũna'me rekocho muicosomũ, chekũrũmũ rekochochi'a. Chũ'ũta'ni vesũmũ. Diochi'a masimũ jã'a. ³ Ca'nivũna'me saimaneni rekochochi'a saicosomũ chũ'u reparũmũ. Diochi'a masimũ jã'a. ⁴ Iechi'a masimũ chũ'u: Dios chũ'ũre Repau pa'icheja muasirũmũ chekũnare pãĩ te'eu'terejẽ'e kuaũseche'te chũ'o asasi'kuamũ chũ'u. ⁵ Reparũmũ chũ'u cho'osi'e pojokũ kuauato na'a rũa kuara'amũ chũ'u. Jã'ata'ni chũ'ũchi'a masiche'te meñe pojokũ kuama'ñe chũ'u cho'ovesuche'te kuato na'a re'omũ. ⁶ Chũ'u masiche kuache ũcuarepajekũna peore kuani vẽ'veũ i'kacheja'che i'kamanera'amũ chũ'u. Jã'ata'ni kuama'mũ chũ'u jã'a, pãĩpi chũ'u meñe kuachũ'ochi'a asajũ pa'ima'ñe chũ'u cho'o ñoñe'te cuasa masia'jũ chini. ⁷ Jã'ajekũna Repau chũ'ũrechĩ'a ñosi'e meñe ruarepa cuasakũ pojomaneakũ chini vati ai chũ'ũre jũ'iñe cho'оче ãsemã'kuamũ Dios. ⁸ Chũ'ũre jũ'iñe'te cho'оче'te ãsemã'ku chini Maire Paakũ'te choteñoã sãesi'kuamũ chũ'u. Jã'ata'ni Repau chũ'ũre ũcua

ũsema'kua'mu. ⁹ Jã'ata'ni sēeto ija'che i'kasi'kua'mu Repau chu'ure: “Chu'upi cho'okaiuna cu'ache ti'jñecojoñokuta'ni pojoku pa'iu chu'uni masi cuasaku re'oja'che pa'imasiku'mu mu'u. Re'oja'che pa'ivesunare chu'upi na'a rua re'oja'che cho'okaiuna chu'u Masiu cho'ochē pã'i na'a rua ñomu”, chiisi'kua'mu Repau. Jã'aja'ñejekuna chu'u cho'ovesuche'te meñe cuasaku na'a rua pojoku pa'imū chu'u, Cristoji Peore Masiuji chu'uni na'a re'oja'che cho'okaaū chini. ¹⁰ Chu'upi meñe, “Rua vesuu'mu chu'u”, chiiu cuasaku Ūcuauji cho'okaiuna pojoku Diore cuasache na'a rua masiku'mu chu'u. Jã'ajekuna chu'u Cristoni cuasaku pa'ivesache'te meñe pojoku kuamu chu'u, cho'ovesuchena'me, cu'ache cutucojoñone, cu'amajñaruã karache, cu'ache cho'ocojoñoku pa'iche.

Corinto vu'ejoopo pa'inare jo'e sani ña vajuchusi'ere kuamu

¹¹ Musanukonapi chu'uni cu'ache i'karena vë'veu i'kacheja'che i'kakū tochasi'kua'mu chu'u ija'ova. Chu'ure musanukona rua re'oja'che cho'okaiku'te, ¿je'se pa'iuña pojoma'ñe, pojoku re'oja'che i'karuja'chere? Repanare jorechu'o che'chonare, musanukona, “Rua masinaa'me”, chiinaa'me. Jã'ata'ni chu'ure rua vesuu'teta'ni na'a rua vesunaa'me repana. ¹² Chu'u musanukonana'me pa'irumu cuhama'ñe Diochi'a cho'omasiche'te pã'i vasochena'me cheke peore cho'o ñoku pa'iu chu'u jorema'ñe Jesús saosi'ku pa'iche cho'o ñosi'kua'mu musanukonare. ¹³ Jesure cuasakuanupuã chekuchejña pa'inare cho'okaicheja'che cho'okaiku'mu chu'u musanukonare. Jã'ata'ni musanukona pa'ichejachi'a musanukonani karache cho'ocuheku kuri kooma'ñe Dios chu'o chu'vasi'kua'mu chu'u. Jã'aja'ñe chu'upi cu'ache cho'oru chu'u cu'ache cho'osi'e jo'e cuasamanejũ'u.

¹⁴ Chura musanukona pa'icheja ka'chañõã sani ñasi'kupi jo'e saipi'ramu chu'u. Jo'e ūcuaja'che karache cho'oma'ñe pa'iu Dios chu'o kuri kooma'ñe chu'vaja'mu chu'u musanukonare. Musanukona paamajñaruãre chini chu'vama'mu chu'u; musanukonarechi'a chiiu chu'vamū. Chĩiva'napi kuri chi'i puka'kupãire kuirama'me. Puka'kupãia'me kuri chi'i repana mamachi'iva'nare kuirana. ¹⁵ Chu'u muja'kuja'iu pa'iu musanukonani chiiu pojoku chu'u paacheji peore ro'ikaiu pa'ija'mu. Ūcuachi'a musanukonani oiū rua ca'nañetu'ka cho'ochē cho'okaiu pa'ija'mu chu'u musanukonare. Chu'u musanukonare si'arumu na'a rua chiiu pa'imū. Musanukonata'ni chu'u chiicheja'che chu'ure chiiu pa'imacosome. ¹⁶ Musanukonare karache cho'okaima'kua'mu chu'u. Jã'ata'ni pã'i te'ena, “Repanare rua joreku repana paamajñaruãre tua paamu repau”, chiinaa'me chu'ure. ¹⁷ Pã'i musanukona pa'ichejana joreku sao cu'ache cho'omanesi'kua'mu chu'u musanukonare, kurire jñaara chini. ¹⁸ Titore musanukonani ñajaau chini, sēni saoku ūcuachi'a chekure Jesure cuasaku'te ūcuauña'me saosi'kua'mu chu'u. Repau Tito ūcuachi'a musanukonare joreku cu'ache cho'omanesi'kua'mu. Chukuna te'eka'chapana musanukonare ūcuate'e cuasanajeju ūcuaja'chechi'a cho'okaiju pa'inaa'me.

¹⁹ Chekurumu musanukona chu'ure ija'che cuasacosome: “Maipi repau pa'iche'te ña re'oja'che cuasaa'ju chini jã'aja'ñe i'kacosomu repau”. Jã'ata'ni Diopi ñato Cristo neekujeku musanukonare re'oja'che

pa'iche'te che'cheju na'a re'oja'che cho'o koka paaa'ju chini peore cho'omu chu'u ja'a. ²⁰ Mʉsanʉkonare sani ʉavajuchʉache cuasamu chu'u, "Chekurumu repana chu'upi saito ũcua cu'ache pa'iju chu'u chiiche cho'oruma pa'ijanaa'me", chini cuasaku. Mʉsanʉkonapi ja'aja'ne pa'ito chu'u ũcuaja'che mʉsanʉkona cuheche'te cho'ojamʉ. "Chekurumu repana sa'iñechi'a cavaju, chekuna nee tua paaneeju, sa'iñechi'a pe'ruju, te'ekuanuchi'a pa'iju, sa'iñechi'a ke'reju cu'ache cutuju, chekunare vesuroiju, sa'iñechi'a cuheju ũcuanʉko te'enachi'a ũcuauache cho'ojʉ pa'icosome repana", chini cuasaku saivajuchʉumu chu'u. ²¹ Chekurumu chu'u mʉsanʉkona pa'icheja jo'e sairumu meñe rua pojoku cuasamanea'ku chini Diopi cho'ouna mʉsanʉkona pa'iche'te ʉa kukʉsoja'mʉ chu'u. Aperumu mʉsanʉkona te'ena vajuchʉache cho'ojʉ mʉsanʉkona pa'imanare ja'me kaiju cheke ũcuauache cho'ojʉ pa'isinaa'me. Chu'u jo'e sani ʉato mʉsanʉkona aperumu cu'ache cho'osi'e ũhasoma'ne ũcua cho'ojʉ pa'ito rua oija'mʉ chu'u.

13

Cu'ache cho'omanea'ju chini chu'vasi'ea'me

¹ Chura saichena'me choteñoa sani ʉaja'mʉ chu'u mʉsanʉkonare. Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'e ija'che kamu:

Pai chotena chekurumu te'eka'chapana repana ʉasi'e ũcuate'e kuato chu'o ũcuarepaa'me ja'a,

chiimu. ² Chu'u chura i'kajache chotena i'kacheja'che pa'imʉ. Mʉsanʉkona pa'icheja chu'u ka'chañoa saisirumu mʉsanʉkonare i'kasi'e so'o pa'ikʉta'ni chura jo'e ũcuare i'kakʉ tochamu chu'u. Jo'e sani ʉani aperumu cu'ache cho'osinana'me chekunare repanapi ũhasoma'ne ũcua cu'ache cho'ojʉ pa'ito etoja'mʉ chu'u repanare ũcuanʉkore. ³ Cristo chu'ure mʉsanʉkonani i'kakaʉ chini raosi'ere mʉsanʉkonapi, "Cho'o ʉojʉ'u", chiiuna repanare etoja'mʉ chu'u. Repau Cristo mʉsanʉkonare cu'ache ti'jñeñe chu'umñe koka peouma'mʉ. Peore Masiujeku mʉsanʉkonapi jo'e cu'ache cho'omanea'ju chini mʉsanʉkonare cu'ache ti'jñeñe chu'umasiku'mʉ Repau.

⁴ Repau'te Cristo'te ta'tavesukuna cho'ocheja'che kurusus'e'verona je'jo veasosinaa'me. Ja'ata'ni Dios Peore Masiuji cho'okaiuna vajurani irumu pa'iku'mʉ Repau. Chukuna ũcuaja'che Cristo neenajeju ta'tavesunaja'ne cu'ache cho'ocojʉojʉ pa'inata'ni Dios Peore Masiuji cho'okaiuna ũcuaua'me pa'iju ũcua cho'okaiju pa'ijanaa'me mʉsanʉkonare, na'a re'oja'che paapu chini.

⁵ Mʉsanʉkona rekoñoa pa'iche'te meñe cuasajʉ'u; ¿Diore cuasarepache mʉsanʉkona? Mʉsanʉkonapi Diore jorema'ne cuasato Jesucristo mʉsanʉkonare ja'me pa'imʉ. ⁶ ũcuachi'a chu'u pa'iche'te ja'aja'ne ʉa cuasani chu'u Diore cuasaku pa'iche masijanaa'me mʉsanʉkona. ⁷ ũcuauji cho'okaiuna mʉsanʉkona cu'ache cho'oma'ne paapu chini Diore seekaimʉ chu'u. Chu'u Repau'te cuasaku pa'iche'te cho'o ʉoku seema'mʉ chu'u ja'a. Mʉsanʉkonapi re'oja'che paapu chini seekaimʉ chu'u, chu'u Repau'te cuasama'ne ʉokuj'e. ⁸ Dios chu'o ũcuarepajekuna jachacu'akuna jachamaʉ mʉsanʉkonapi cu'ache cho'oma'ne re'oja'chere na'a rua cho'ojʉ paapu chini si'arumu cho'okaiuku'mʉ chu'u. ⁹ Ja'ajekuna chu'upi koka peouja'che ʉokʉta'ni

musanukona cu'ache cho'omaru re'oja'che cho'o koka paato ũcua pojomu. Ũcuachi'a musanukona Diopi cho'okaiuna na'a rua re'oja'che paaru chini Repau'te si'arumu sēekaiu pa'ija'mu chu'u. ¹⁰ Jā'are chini chuta'a chu'u saimarumuna ie chu'o charo tocha saomu chu'u musanukonare, cu'ache cho'oche'te ũhaso re'oja'che pa'ijuna sani musanukonani cu'ache cho'omanera chini. Dios chu'ure musanukonani Repau chu'ore chu'vaku re'oja'che cho'okaau chini jo'kasi'kuamū, cu'ache cho'oche'te ũhaso re'oja'che pa'ijuna musanukonare cu'ache cho'oma'ñe che'chokuna na'a re'oja'che paaru chini.

Pablo i'ka pi'ni chu'o saoku tochasi'ere khamu

¹¹ Chu'u majapāijana, ija'ova tocha pi'nicuhamu chu'u. Musanukonapi pojoju pa'iju re'oja'chechi'a cho'oto re'omu. Ũcuanuko chu'u chu'vachu'ore asa chēa cho'oju ũcuate'e cuasaju re'oja'che ja'me pa'ito maire oia re'oja'che pa'iche Cho'okaikūji Dios ja'me pa'ija'mu musanukonare. ¹² Re'oja'che pa'iju sāiñechi'a cuasaju chēse pojoju pa'ijū'u. ¹³ Chekuna Jesure cuasana ũcuanuko chu'o saome musanukonare. ¹⁴ Maire Paaku Jesucristoji ũcuanukore re'oja'che cho'okaau musanukonare. Dios maire oikūji cho'okaiuna Repau Rekochoji musanukonare ũcuanukore ja'me re'oja'che paau. Re'omu.

Pablo

San Pablo Galacia cheja pa'inare chu'o tocha saosi'ea'me

Chu'o saosi'ea'me

¹ Chu'u, Pablo, Jesucristo saosi'kujeku pãi chëa saomanesi'kua'mu. Mai Ja'ku Dios, Repau'te jüniso täcojñosi'kure Vasosi'ku ücuachi'a chu'ure saoku'mu Repau chu'ore chu'vaa'ku chini. ² Chu'u musanukonare, Jesucristo'te cuasaju Galacia cheja pa'ikuanupua ija'ova utija'ova chu'ure icheja ja'me pa'ina mai majapãijanana'me tocha saomu. ³ Mai Ja'ku Diona'me Maire Paaku Jesucristo'ji musanukona rekoñoana re'oja'che pa'iche cho'okaijuna re'oja'che pa'ijü'u. ⁴ Repau Jesucristo mai Ja'ku Diopi chiiuna mai cu'ache cho'oche jüni ro'ikaisi'kua'mu, maipi pãi cu'ache cho'onana'me pa'inata'ni cu'are juvomasiju re'oja'che pa'imasia'ju chini. ⁵ Repau Dios si'arumu cuhama'ne pojocojñoku, "Peore masi'u'mu mu'u; rua re'oku'mu", chiiocojñoku paau. Jã'aja'ne paau.

Jesucristo'te cuasache kuachu'ore jachaju tiiñere chu'vache'te kuumu

⁶ Cristo re'oja'che cho'okaisi'jekuna musanukonare chëa Paaku'te Diore cuasache musanukonapi na'mi jo'kasopi'rajuna asa kukumu chu'u. Jesucristo'te cuasache kuachu'o asa chëa cuasasina chura chekere asa chëaju pa'ime musanukona. ⁷ Repachu'o musanukona mama che'chechu'o vati toa uuche Ësekaiku pa'iche'te kuamachu'oa'me. Pãi Dios chu'o Cristo pa'iche kuachu'ore sa'ne tiiñe kuuaju cacu'uju pa'ime musanukonare. ⁸ Pãi ücuuanapi chukuna musanukonare chu'vasi'ere Jesucristo'te cuasache kuachu'ore jachaju repachu'o chu'vama'ne tiiñere chu'vani vati toare ai sani uuju paaru, chukunapi jã'apãani ángel cunaumu raisi'kupi jã'aja'ne chu'vanijë'e. ⁹ Chura i'kasi'ere jo'e ücuare i'kara. Chu'upi chu'vakuna musanukona asa chëasi'ere Jesucristo'te cuasache kuachu'ore ücuauaku'ji jachaku repachu'o chu'vama'ne tiiñere chu'vani vati toare ai sani uuku paau.

¹⁰ Chu'u cho'oche'te pãipi ña pojoa'ju chini cho'oma'ne Diopi ña pojoa'ku chini cho'oku pa'iku'mu chu'u. Pãipi chu'uni pojoa'ju chini cho'oku pani Cristo'te cho'oche cho'okaiku pa'imanera'amu.

Dios chu'ore chu'vaa'ku chini saosi'ku cho'osi'ere kuumu Pablo

¹¹ Asarepajü'u, chu'u majapãijana. Musanukonapi masia'ju chini i'kamü chu'u ie: Chu'u musanukonare chu'vachu'o Jesucristo'te cuasache kuachu'o rupü pãi cuasasichu'oma'mu. ¹² Chu'ure repachu'o masiche pãi chekunapi che'chomanesinaa'me. Jesucristo'ji kuasi'kua'mu chu'ure jã'a, masia'ku chini.

¹³ Chu'u Jesure chuta'a cuasamaü chukuna judiopãi cuasache cuasaku pa'irumu cho'osi'e asasinaa'me musanukona. Reparumu Jesucristo'te cuasanani ücuauakore cacu'ora chini repanare chu'ure peore cho'ore'ochetu'ka cu'ache cho'oku pa'isi'kua'mu chu'u. ¹⁴ Reparumu chukuna aipãi jo'kasi'e judiopãi cho'oche peore masi cho'oku chu'u majapãi jainukore chu'ujanare na'a rua masi cho'osi'kua'mu chu'u. ¹⁵ Jã'ata'ni Dios chu'uni chiiu chu'u chuta'a jñaamarumuna

chēasi'kua'mu na'a pa'isirumuna Repauni cho'ochete cho'okaau chini. 16 Chura Repau'te chũ'ure'orumujekuna chu'upi Repau chu'ore asa chēa Mamakuni cuasaku jovo Jesucristo'te cuasache kuachu'ore judío peonani chu'vajaau chini cho'okaisi'kua'mu Repau chu'ure. Repau'te jovosirumu Repau chu'ore che'chera chini chekunare Jesure cuasanare sēejaimanesi'kua'mu chu'u. 17 Ūcuachi'a chu'ure na'a charo Jesucristo saosinare Jerusalén pa'inare sani ñamanesi'kua'mu chu'u. Jā'aja'ñe cho'oma'ñe teana Arabia cheja pāi peocheja saisi'kupi na'a pa'isirumuna Damasco vu'ejooona co'isi'kua'mu chu'u.

18 Choteūsurumu pa'isirumuna Pedroni ña masira chini Jerusalén vu'ejooona sani ūcuau'ame quincerepaumucujña pa'isi'kua'mu chu'u. 19 Jā'ata'ni reparumu chekunare Jesús saosinare te'eu'terejē'e ñamanesi'kua'mu chu'u. Maire Paaku cho'jeu'te Santiago'techi'a ñasi'kua'mu chu'u. 20 Dios asaku'te jorema'ñe chu'o ūcuarepare kuaku ie chu'o tocha saomu chu'u musanukonare.

21 Reparare ñacuharimū ūcuachejapi Siria chejana'me Cilicia cheja saisi'kua'mu chu'u. 22 Mai majapāijana Judea cheja pa'iju Cristo'te cuasakuanupu reparumu chu'ure ñamanajeju vesusinaa'me. 23 Reparumu pāi chu'u pa'iche cutuche ija'che chiiche'te asaju paniasome: “Aperumu maire Jesure cuasache'te ũseku cacu'ora chini cu'ache cho'oku pa'isi'ku chura pāipi Jesuni cuasaa'ju chini Dios chu'ore chu'vaku pa'iuasomu”, chiiju paniasome pāi. 24 Jā'aja'ñe chu'u cho'ochete asaju reparumu Dioni, “Re'orepamu, Ja'ku”, chiiju paniasome repaana.

2

Chekuna Jesús saosina Pablo'te pojosi'ere kumatu

1 Catorcerepaūsurumu pa'isirumuna Bernabena'me Jerusalén vu'ejooona jo'e sai Titore ja'me saku saisi'kua'mu chu'u. 2 Diopi chũ'una Repau'te cuasanare ūcuaukore chũ'unarechi'a cutura chini saisi'kua'mu chu'u repacheja. Chi'i chu'u judío peonare Dios chu'o chu'vache'te kuasi'kua'mu chu'u repanare, kuau'na masiju repanapi ūsemapuna chu'u cho'ochaji cho'osomaneaku chini. 3 Reparumu Titore chu'una'me saisi'kure griegopāijeku jikomu chā'tiro pa'icā'niru chuto tuacojñomanesi'kureta'ni, “Jiko ca'niru chuto tuacojñojũ'u”, chiiju chũ'umanesinaa'me repaana. 4 Pāi chekunapi maini Jesure ūcuarepa cuasanani, “Jesure cuasanaa'me chukuna”, chiiju jorenapa ja'me chi'iju ke'rejuna saisi'kua'mu chu'u. Repaana jorena maipi Jesucristo neenajeju mai rekoñoā cuasache'te re'oja'chere cho'ojuna ñañu chini raisinaa'me, ña pi'ni chukuna'te pa'ivesache peore chukuna judío aipāi chũ'u jo'kasi'ere cho'ochete chũ'ũu chini. 5 Jā'ata'ni chukuna musanukonapi Dios chu'o ūcuarepare Jesucristo'te cuasache kuachu'ore ūcuā cuasaju paapu chini repaana joreju i'kache jmamakarujē'e asa cho'oma'ñe ūcuā ūcuarepare cho'ojū pa'inaa'me.

6 Jā'ata'ni Diopi pāi ūcuaukore ūcuapa'ravachi'a cuasakuna Repau'te cuasanare chũ'unare vajuchumanesi'kua'mu chu'u. Ūcuachi'a chu'upi repaana chũ'una pa'icheja'che pa'ina chu'ure pojaju, “Ija'che chu'vajaijũ'u mu'u”, chiiju chũ'umanesinaa'me repaana chu'ure. 7 Repau Jesucristo'te cuasache kuachu'ore

judiöpãire chũ'vaa'kũ chini Dios Pedro'te jo'kasi'eja'che chũ'ũre Repau ũcuachũ'ore judío peonani chũ'vajaau chini jo'kasi'e chũ'ũpi kũaũna asa, masisinaa'me repaña. ⁸ Repau Dios Pedro'te judiöpãire chũ'vaa'kũ chini jo'ka Cho'okaikũji chũ'ũre ũcuachi'a ũcuauji jo'ka judío peonani chũ'vaa'kũ chini cho'okaikũ'mũ. Jesús saosinaa'me chũkũna ka'chana.

⁹ Jã'ajekũna repaña Jesure cuasanare chũ'ũna Santiagona'me Pedrona'me Juan chũ'ũ Jesús saosi'kũ pa'iche'te asa pojojũ chũkũna'te Bernabena'me chũ'ũre ija'che i'kasinaa'me: “Mũsanũkona chũkũnaja'ñe pa'inaa'me”, chiijũ, “Mũsanũkonapi judío peonani Dios chũ'ore chũ'vato re'omũ; chũkũnata'ni judiöpãire ũcua chũ'vaju pa'ijanaa'me”, chiisinaa'me. ¹⁰ Iechi'a i'ka jo'kasinaa'me repaña chũkũna'te: “Chũova'na pa'iva'nare cavesũma'ñe cuasaju re'oja'che cho'okaijũ pa'ijũ'ũ”, chiisinaa'me. Jã'ata'ni chũkũna ũcuare si'arũmũ cho'oju pa'inaa'me.

Pedroji jo'e cho'omanea'kũ chini Pablo i'kasi'ea'me

¹¹ Na'a pa'isirũmũ chũ'ũ Antioquía vũ'ejoopo co'isirũmũ Pedroji ũcuajoo'pote rani pa'ũ cu'ache cho'okũna ñakũ jo'e jã'aja'ñe cho'omanea'kũ chini i'kasi'kũa'mũ chũ'ũ repau'te. ¹² Reparũmũ Jerusalen vũ'ejoopo Santiagona'me pa'ina chuta'a raimarũmũ judío peonana'me au aiũ pa'isi'kũa'mũ repau, judiöpãĩata'ni. Jã'ata'ni repaña raisirũmũ vaju'chũkũ repaũni pe'rumanea'ju chini judío peonare cuhekũ pa'icheja'che ja'me pa'imanesi'kũa'mũ repau, judío peonarejatũ'ka jĩkomu chã'tiro pa'ica'nirũ chũto tuacojũñoñe chũ'ũnapi ratena. ¹³ Jã'aja'ñe Pedroji ũcuarepa peoche'te cho'okũna chekũna judiöpãĩ ña ũcuaja'che cho'osinaa'me. Bernabejatũ'ka repaña cho'ochẽ ña ũcuaja'che cho'osi'kũa'mũ. ¹⁴ Repanapi Cristo chũ'o ũcuarepa chũ'ũñe'te masi cho'omapũna ña repaña asaju'te Pedro'te ija'che i'kasi'kũa'mũ chũ'ũ: “Mũ'ũ judiöpãĩata'ni peore mai judío aipãĩ jo'kasi'e cho'oma'ñe judío peokũja'che pa'ikũ'mũ. Jã'aja'ñe pa'ikũata'ni chura judío peonare, ‘Mũsanũkona pa'iche cu'amũ’, chiijũ judío pa'iche paapũ chini chũ'ũkũja'che cho'omũ mu'ũ”, chiisi'kũa'mũ chũ'ũ repau'te.

¹⁵ Ija'che i'kasi'kũa'mũ chũ'ũ: “Mai chũirũmũna teana judiöpãĩ ainesinaa'me. Jã'ajekũna judío peona cho'ochẽja'che cu'ache cho'omanaa'me mai. ¹⁶ Jã'ata'ni ie masime mai: Diopi ñato Repauji chũ'ũna Moisés tocha jo'kasi'e cho'ona pãĩ te'eujẽ'e re'oku peojũasome. Jesucristo'te cuasanachi'aasome re'ona, Repauji ñato. Pãĩ ũcuauanare re'oja'chechi'a cho'ona pa'ĩato Jesucristoni cuasaju jovoche pa'imũ. Jã'ajekũna mai judiöpãĩ Repau chũ'ũ jo'kasi'e cho'oju ainesinata'ni Jesucristo'te cuasaju jovosinaa'me, Diopi mai cu'ache cho'ochẽ'te tũnosokani jo'e cuasamaũ, ‘Re'onaa'me ina’, chiaũ chini. Repau aperũmũ chũ'ũ jo'kasi'e cho'onareta'ni te'eũ'terejẽ'e, ‘Re'onaa'me ina’, chiima'kũa'mũ Repau, repare peore cho'omapũna.

¹⁷ ‘Mai aperũmũ cu'ache pa'isinaa'me. Jã'ajekũna re'ona paũũ chini, ‘Cu'ache cho'onaa'me chũkũna’, chiijũ Jesucristoni cuasaju jovosinaa'me mai. Jã'ata'ni chekũna judiöpãĩ Jesure cuasamana ija'che i'kame maire: ‘Jesucristoji cho'okaiũna judiöpãĩ re'oja'che pa'isina mai judiöpãĩ pa'iche'te jo'kaso chura cu'ache pa'ime ina’, chiime. Jã'ata'ni joreme repaña. Jã'aja'ñema'mũ. Jesucristo jmamakarũjẽ'e cu'ache

cho'oma'kua'mu. ¹⁸ Chu'upi Dios pa'ichejana sasa chini aperumu chũ'u jo'kasi'e cho'osi'kupi Jesucristoni jovo chu'u cho'osi'e ũhaso pa'ikupi churana ũcuare cho'oku re'oku pasa chini jo'e cho'oni Jesucristo chũ'ũe'te cho'oma'ne pa'imu. ¹⁹ Aperumu, 'Chu'upi Dios chũ'u jo'kasi'e peore cho'omaneni cho'osoja'mu', chiuu cuasasi'kua'mu chu'u. Jã'are masiku cho'ochi Diore pojoju aperumu cho'osimajñaruãchi'a jo'kaso Jesucristoni cuasaku jovosi'kua'mu chu'u Diona'me re'oja'che pa'iu Repau chiiche'te cho'oku pasa chini.

²⁰ 'Jesucristo jũni ro'ikaicojñosi'kujeku kurususẽ'verona Repau'te jẽ'jo vẽasosi'eja'che cho'ocojñosi'kua'mu chu'u. Jã'ajekuna chu'u chura chu'upi meñe jũni ro'isi'eja'che pa'iu chu'u chiichejẽ'e cho'oma'ne Cristoji cho'okaiuna Repau chiichechi'a cho'oku pa'iku'mu. Repau'te Dios Mamaku'te chu'uni oiu Repauji meñe isiku chu'ure jũni ro'ikaisi'kuni cuasaku chu'u ichēja cheja pa'irumu cho'ochi peore cho'okaiu pa'iku'mu chu'u. ²¹ Dios chu'ure cho'okaiche cuhema'mu chu'u. Ũcuauji chũ'ũna Jesucristo maire jũni ro'ikaisi'kua'mu maini Ũcuau'na'me re'oja'che pa'ire'oa'ku chini. Aperumu chũ'u jo'kasi'ere cho'ojuna maini Diona'me re'oja'che pa'ire'ochi pa'ito Cristo maire jũni ro'ikaisi'e jũnite'esi'e pa'ira'amu. Maipi re'oja'che cho'o koka peojuna jã'aja'ne Repau aperumu chũ'u jo'kasi'e cho'ojũ Diona'me re'oja'che pa'icu'amu maire. Jã'ajekuna Cristo maire oiu maire cho'ovesache'te cho'okaiu jũni ro'ikaisi'kua'mu maire Diona'me re'oja'che paaru chini", chiisi'kua'mu chu'u.

3

Dios pa'ichejana sañu chini Repau aperumu chũ'u jo'kasi'e cho'oma'ne Diore cuasache'te kuamu

¹ Asarepajũ'u, Galacia cheja pa'ina. Jorena chu'vachũ'ore ruarepa asaju vẽ'vena carũnisosinaa'me musanukona. Aperumu chukuna musanukonare Jesucristo maire jũni ro'ikaisi'ere pe'keruji ruu masi kuasinaa'me. ² ¿Je'se cho'ojũ Dios Rekocho koore musanukona? ¿Dios aperumu chũ'u jo'kasi'ere peore cho'ojũ koore? Pãasinaa'me. Repau chu'o re'oja'chere asa chẽa Jesuni cuasaju koosinaa'me musanukona Repau Rekocho. ³ Jã'ata'ni chura, ¿je'se pa'iu'na Dios cho'okaiche'te cuheju ruu aperumu chũ'u jo'kasi'ere cho'ojũ Dios pa'ichejana saiche cuasache musanukona, Jesure apecuasarumu Dios Rekocho koosinata'ni? Ruu tũñe cuasame musanukona. ⁴ Jesuni cuasaju cu'ache ti'jñeco'jñona cu'are juvo koka paaju re'oja'che pa'iche na'a ruu che'cheme. ¿Musanukona jã'aja'ne che'chẽmanere? Che'chesinaa'me. ⁵ Dios musanukonapi Repau chu'o asa chẽasi'ere cuasajuna Repau Rekocho'te isi musanukona cho'ochi Repau cho'omasiche pãi vasoche cho'okaiu'mu. Musanukonapi aperumu chũ'u jo'kasi'ere masi cho'ojuna cho'okaichema'mu jã'a.

⁶ Abraham pa'isi'ere cuasajũ'u. Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'e ija'che kuamu repau pa'isi'e:

Abrahamre Repau'ni cuasakuna, "Re'oku'mu iku", chiniasomu Dios, chiimũ. ⁷ Ie masiche pa'imũ musanukonare: Diore masi cuasana Abraham jojosinajana'me repau cuasacheja'che Diore cuasanajeju. ⁸ Dios judío peonare Repau'ni cuasajuna cu'ache cho'omanare cuasacheja'che

cuasaku Repau repanare cho'okaijachere kuaku Abrahamre i'kasi'e Repau chu'o re'oja'che aperumu tocha jo'kasi'e ija'che kuamu:

Mu'upi chu'uni masi cuasakuna mu'u jojojure icheja chejana raoja'mu chu'u

si'avajupaire re'oja'che cho'okaiu paaui chini,

chiimu Abrahamre Dios i'kasi'e. ⁹ Ja'ajekuna Dios Repau'te masi cuasanare Abrahamre Repauni masi cuasakuna cho'okaisi'ejache re'oja'che cho'okaimu.

¹⁰ Pai Dios pa'ichejana sañu chini cuasaju Repau aperumu chu'u jo'kasi'e cho'ona vati toana sani cho'osojanaa'me. Repau chu'o aperumu tocha jo'kasi'e ja'are ija'che kuamu:

Dios aperumu chu'u jo'kasi'e tocha jo'kasikorovu pa'iche'te cho'oju peore si'arumu masi cho'omanesina pai ucuanuko cho'osojanaa'me, chiimu. ¹¹ Chekucheja ija'che kuamu:

Diopi nato Repau'te cuasana re'onaa'me.

Ja'ajekuna repana Ucuauna'me si'arumu re'oja'che pa'ijanaa'me, chiimu. Aperumu Repau chu'u jo'kasi'ere cho'oju re'ona pañu chiinare pai te'eu'tereje'e, "Re'onaa'me ina", chiima'mu Dios. ¹² Aperumu Repaui chu'una Moises tocha jo'kasi'e Diore cuasache i'kama'ne, chu'usi'e cho'ochечи'a i'kamu. Repau chu'o tochasikorovu ija'che kuamu:

Dios chu'u jo'kasi'e peore masi cho'ona Repau pa'ichejare ai sani pa'ijanaa'me,

chiimu.

¹³ Ja'ata'ni Cristo maire, Dios chu'u jo'kasi'ere cho'ovesuju te'euje'e peore masi cho'omapu vati toa uura'asinare, mai cu'ache cho'ochе jñni ro'ikaisi'kuam, maipi vati toana saimanea'ju chini. Maipi cu'ache cho'ocojñomanea'ju chini mai cho'ocojñora'asi'e Ucuaui mai cu'are peore ro'ikaiu si'ache cu'ache cho'osi'ku cho'ocojñoneja'ne cu'ache cho'ocojñosi'kuam Repau. Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'e ija'che kuamu ja'a:

Paiu'te tiripuna je'jo nukocojñoku'te ñani,

"Repau cu'ache cho'osi'e ro'ia'me ie", chiijanaa'me pai,

chiimu. ¹⁴ Ja'ajekuna Dios maire irumu Repau aperumu Abrahamre, "Mu'u jojocojñojure si'avajupaire re'oja'che cho'okaaui chini raoja'mu chu'u", chiisi'ere ucuaupa cho'oku Jesucristo'te chejana raosi'kuam, mai cu'are jñni ro'ikakuna maipi Repau, "Cho'okaija'mu", chiisi'ere si'avajupai Jesuni cuasaju Repau Rekocho'te kooa'ju chini.

Abrahamre cho'okaija'mu chiisi'ena'me Moiserе chu'u jo'kasi'ere kuamu

¹⁵ Chu'u majapajana, ija'chea'me ja'a: Paiui repau cho'oja'mu chiiche'te kuaku tocha pi'ni mami tocharu chekupi jo'e na'a rua kuaku tohacu'amu ja'a. Ucuaui'a se'jocu'amu. Ja'aja'nea'me Dios cho'oja'mu chiisi'e. ¹⁶ Dios Abrahamre Repau cho'okaijache i'karumu repau jojocojñojanare jainukore i'kama'ne te'eu pa'ijacheci'a i'kaasomu repau jojocojñojau pa'ijachere. Cristoam repau jojocojñosi'ku.

¹⁷ Ja'arumuipi cuatrocientos treintarepausurumu pa'isirumuna Dios paipi ñaju cho'oju paapu chini Repau chu'uni Moiseni jo'kaasomu. Ja'ata'ni reparumu Abrahamre Repau charo i'kasi'e uhasomaneasomu Repau. Repa Abrahamre i'kasi'e ucua pa'iu

ũcuarepa cho'ocojñocuhamu. ¹⁸ Diopi Repau aperumu chũ'u jo'kasi'e cho'onani vati toa uuche'te ãsekaito Abrahamre Repau na'a charo i'kasi'e jorechu'to pa'ira'asi'kua'mu. Jã'ata'ni Dios maini oiũ Repau Abrahamre jã'aja'ñe cho'okaija'mu chiisi'e ũcuarepa cho'osi'kua'mu.

¹⁹ Chekurumu musanukona chu'u i'kaku tochache ija'che cuasaju i'kacosome: "Jã'a pa'ito pãipi ñaju cho'oa'ju chini Moisés tochasi'e, ¿je'se cho'ora chini chũ'uu Repau?", chiicosome. Ija'chea'me: Pãipi Abraham jojocojñosi'kure Jesucristo'te raorumujatu'ka repa chũ'u jo'kasi'ere ña, "Chu'u cu'akujeku Dios chiiche re'oja'che cho'ovesumu", chiiju cuasaa'ju chini jo'kasi'easomu jã'a. Repa aperumu chũ'usi'e Moiseni ángelepi kuajuna tocha jo'kaasomu maire. ²⁰ Jã'ata'ni Dios Abrahamre i'kasi'e ángelepi kuakaapu chini chũ'uma'ñe ũcuarepauji i'kasi'ejeku na'a re'omu.

Dios Repau cho'ora chiiche'te Moiserere chũ'u jo'kaku kuasi'ere kuamu

²¹ Jã'ajekuna Dios Repau Moiserere chũ'u jo'kasi'e Abrahamre Repau i'kasi'ere ũhasora chini jo'kasi'emaasomu jã'a. Maipi Moisés tocha jo'kasi'ere peore masi cho'oju pa'ito Diona'me re'oja'che pa'ire'ora'amu maire. Jã'ata'ni te'eujẽ'e Dios chũ'u jo'kasi'e cho'o koka peome mai. ²² Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'e ija'che kuamu: Pãi ũcuanuko cu'achechi'a cho'oju, pani etajaichejẽ'e peoche pa'ime, repa cu'ache cho'оче ro'ijanajeju. Jã'ata'ni pãipi Jesucristoni cuasani Dios cho'okaija'mu chiisi'e re'oja'che cho'okaicojñojanaa'me.

²³ Jesucristo'te cuasache chuta'a tĩ'amarumu chukuna judiõpã cu'ache pa'iju Dios aperumu chũ'u jo'kasi'e peore masi cho'ovesusinaa'me. Repare cho'ovesuju pani etajaichejẽ'e peoche pa'iju Dios Mamaku rajachere cha'aju pa'isinaa'me chukuna. ²⁴ Dios chũ'u jo'kasi'e chukuna'te aperumu chũ'i kuirakaiku cho'ovesunani si'ache chũ'ukujache Jesucristo rairumujatu'ka pa'isi'kua'mu, repare cho'ovesujuna. Jã'aja'ñe pa'isinare Dios chukuna'te Jesucristo pa'iche'te asa chẽa ũcuani cuasajuna, "Re'onaa'me ina", chiimu chura. ²⁵ Jã'ajekuna chura Jesucristo'te cuasanajeju Dios pa'ichejana sañu chini Repau aperumu chũ'u jo'kasi'e cho'osina ũcuamakarũ cho'oñu chiime chukuna. ²⁶ Musanukona ũcuanuko Jesucristo'te cuasanajeju Dios chĩia'me. ²⁷ Musanukona ũcuanuko Repau cuasaju okoro'vecojñosina chura Cristo pa'icheja'che re'oja'che pa'inaa'me. ²⁸ Maire Jesucristo'te cuasanare ũcuapa'uvachi'a cuasamu Dios, judiõpãina'me judiõ peonare, pãi chũ'unana'me chũ'ucõjñonare, umupãina'me romi. Mai ũcuanuko Jesucristo'te cuasanajeju ũcuate'eujakuanupũ'me. ²⁹ ũcuachi'a Jesús neenajeju Abraham jojocojñosinaja'ñe pa'iju Dios aperumu re'oja'che cho'okaija'mu chiisi'ejekuna repau'te re'oja'che cho'okaicojñojanaa'me musanukona.

4

¹ Ija'chea'me: Kuriu mamaku pũka'ku jũnisosirumu repauji chuta'a chĩiva'u pani pũka'ku paasi'e peore paava'uta'ni rupũ chẽa paacojñova'uja'ñe pa'imu. ² Repau ainee pi'nirumujatu'ka repau'te kuiranana'me repau paache kuirakaina chũ'ũñe'te cho'оче cho'okaiũ pa'iche pa'imu repau'te pũka'ku i'ka jo'kasirumujatu'ka. ³ Mai ũcuaja'che chuta'a Jesure cuasamarumu chĩiva'naja'ñe

pa'ijũ Repau'te cuasamanare chũ'una vati chũ'uñe'te cho'okaiju pa'isinaa'me. ⁴⁻⁵ Jã'ata'ni Dios, Repau i'ka jo'kasirũmu t'iauna Mamaku'te chejana raosi'kua'mu, pãioji paaona judiõpãijekũ Repau aperũmu chũ'u jo'kasi'ere cho'okũ ainee pi'ni Repau majapãire repana cu'are jũni ro'ikakũna Dios pa'icheja saũu chini aperũmu chũ'u jo'kasi'ere ũcuamakarũ cho'oa'jũ chini. Ũcuachi'a maipi ũcuanũko Repau chũi paapu chini jã'aja'ñe cho'oasomu Dios. ⁶ Repau Mamaku cho'okaisi'jekũna Maire Repau chũijejũna mai rekoñoãna Repau Rekocho raosi'kua'mu Dios. Jã'ajekũna Repau'te Diore Ũcuau Rekochoji cho'okaiũna vajuchũma'ñe, "Ja'ku", chiinaa'me mai. ⁷ Jã'aja'ñejekũna chura oicojũoma'ñe rupũ cho'ochechi'a cho'okaapu chini chẽa paacojũomanaa'me mai. Dios chũia'me. Repau chũijejũ Ũcuauji isikũna koojanaa'me mai Repau paache peore.

"Jesure cuasanapi cacu'asoju", chini cuasaku oimũ Pablo

⁸ Aperũmu mũsanũkona chuta'a Diore cuasaju jovomarũmu, rupũ tũosiva'nare dioma'ñere pojosiinaa'me, Diorepau'te cuasaju pojocheja'che. Jã'ajekũna rupũ tũosiva'na chẽa paacojũonaja'ñe pa'isinaa'me. ⁹ Chũkũna judiõpãita'ni Jesure chuta'a cuasamarũmu Dios aperũmu chũ'u jo'kasi'e cho'ojũ pa'isinaa'me. Chura mũsanũkona chũkũna judiõpãi fiestaumucujũna cho'ocheja'che si'ache cho'ojũ pa'ijũasome, Diopi ña, "Re'onaa'me ina", chiaũ chini. Mũsanũkona chũkũna judiõpãi Jesure jovorũmu jo'kasosi'ere cho'ojũ mũsanũkona jovorũmu jo'kasosi'ere co'icheja'che jo'e cho'ojũ cho'ote'eme. Jesure jovosinajejũ Dios pa'iche'te masiju Repau'te cuasanaa'me mũsanũkona. Ũcuachi'a Dios mũsanũkonare masimũ. Jã'aja'ñe pa'inata'ni, ¿jo'e tũosiva'na chẽa paacojũosi'ejã'che paũu chũiche? ¹⁰ Fiestaumucujũna judiõpãi cho'ocheja'che si'ache cho'ojũ pa'ijũasome mũsanũkona, Diopi ña, "Re'onaa'me ina", chiaũ chini. ¹¹ Mũsanũkona jã'aja'ñe cho'oche'te asaku, "Chũ'u repanare chũ'vasi'e peore cavesusocuhacosome", chũũ ruũ suma'ñe cuasaku pa'imũ chũ'u.

¹² Asarepajũ'u, chũ'u majapãijana. Chũkũna judiõpãi pa'iche jo'kaso mũsanũkona judiõ peona pa'icheja'che pa'iku'mu chũ'u. Chura mũsanũkonare chũ'u Diore cuasarepaku pa'icheja'che pa'ijũ'u, chiimũ chũ'u. Mũsanũkonare ja'me pa'irũmu cu'ache cho'omanesinaa'me mũsanũkona chũ'ure. Irũmu ũcuachi'a chũ'ure cu'ache cho'oma'ñe chũ'u i'kache'te asajũ'u. ¹³ Mũsanũkona chũ'u pa'iu cho'osi'e masime. Reparũmu Jesucristo'te cuasache kũachũ'o mũsanũkonare chũ'u chareparo chũ'varũmu ravũ jũ'ikujũ chũ'vasi'kua'mu chũ'u. ¹⁴ Mũsanũkona chũ'upi jũ'iauna chũ'ure ña vajuchũsinaa'me. Jã'ata'ni chũ'ure, "Jũ'imũ ikũ", chini cuhemanesinaa'me. Cuhema'ñe ángel'te Dios raocojũosi'kũre ña pojocheja'che pojosiinaa'me mũsanũkona chũ'ure. Ũcuachi'a Jesucristo'te ña pojocheja'che pojosiinaa'me mũsanũkona chũ'ure. ¹⁵ Jã'aja'ñe pojojũ pa'isina, ¿chura je'se cho'ore mũsanũkona pojojũ pa'isi'e? ¿Cavesusocuhare? Reparũmu mũsanũkona chũ'ure peore cho'ore'ochetu'ka re'ojã'che cho'okaiju cho'ore'ochẽ pa'ito mũsanũkona ñakocaãjatũ'ka ru'te isira'asinaa'me chũ'ure. ¹⁶ Chura mũsanũkona chũ'upi chũ'o ũcuarepare i'kaũna, ¿chũ'ure cuhena carũnisore?

17 Repana tiiñe chũ'vana mʉsanʉkonare rʉa chũ'vaneenata'ni repana rekoñoã re'oja'che cuasamanajejũ re'oja'che cho'okaicuheme. Mʉsanʉkonapi chʉkʉnani cuhejũ repanarechi'a chiijũ paapũ chini i'kame repana. 18 Mʉsanʉkona chekʉnare pãi chiito re'omũ. Jã'ata'ni re'oja'che cho'okaichejẽ'e cuasama'ñe rupũ chiito cu'amũ. Ũcuachi'a mʉsanʉkonapi chʉkʉna'te ja'me pa'irumũchi'a chiito cu'amũ. Chirepana pani te'eñoã chiima'ñe si'arumũ chiijũ pa'ime. 19 Asarepajũ'ũ, chũ'ũ chiijana. Mʉsanʉkona pa'iche'te ña jo'e chũ'ũ rekocho romio chĩipi'rasi'ko asikʉna oicheja'che oimũ chũ'ũ. Mʉsanʉkona Cristo pa'icheja'che re'oja'che pa'iche che'chesirumujatũ'ka jã'aja'ñe oimũ pa'ija'mũ chũ'ũ mʉsanʉkonare. 20 Mʉsanʉkonani na'a masi chũ'vara chini ja'me pasa chini oimũ chũ'ũ. Jã'ata'ni so'ore pa'ia mʉsanʉkona pa'iche'te ñamaũna masi chũ'vacu'amũ chũ'ũre.

Agana'me Sara pa'isi'ere kuamũ

21 Mʉsanʉkona aperumũ chũ'ũ jo'kasi'e cho'oñu chiinata'ni asavesume repa kuache. 22 Ija'che kuamũ: Abraham te'eka'chapanare chĩi paaasomũ, chẽa paacojño'ko mamakũna'me rũjorepao mamakũ'te. 23 Chẽa paacojño'ko mamakũ rupũ chĩi si'arumũ paacheji paacojñoasomũ. Rũjorepao mamakũta'ni Dios ĩsija'mũ chiicojñosi'kũjekũna Ũcuauji ĩsiũna chĩi paacu'asi'kopi paaasomo. 24 Repana romi te'eka'chapana pa'iche Dios, "Ija'che cho'oñu", chiisi'e ka'chamajñaja'ñe pa'ia, Dios maire cho'okaiche'te kuamũ. Aperumũ chũ'ũ jo'kasi'e cho'ochena'me maire jũni ro'ikaisi'kũre Jesucristo'te cuasajũna Repaũ cho'okaiche kuamũ repana pa'iche. Aperumũ chũ'ũ jo'kasi'e cho'ona chẽa paacojño'ona'ñe pa'ime. Chẽa paacojño'osi'ko Agar pa'isi'e Sinaĩ aikũti pa'irumũ chũ'ũsi'ere kuamũ. 25 Repaũ Agar pa'iche repaona'me mamachĩi chẽa paacojño'nachi'ajejũ Arabia cheja pa'ikũti Sinaĩ aikũti chũ'ũ jo'kasi'ena'me Jerusalén vũ'ejoopo irumũ pa'ijoopo pa'iche'te kuamũ. Jerusalén vũ'ejoopo pa'ina judiõpãi Dios pa'ichejana sañu chini Repaũ aperumũ chũ'ũ jo'kasi'e cho'onajejũ ũcuauko chẽa paacojño'naja'ñechi'a pa'ime. 26 Jã'ata'ni cunaũmu pa'ijoopo mama Jerusalén vũ'ejoopo chẽa paacojño'ona pa'ijoopoma'mũ. Mai repajoopo pa'inaa'me maire jũni ro'ikaisi'kũre Jesucristo'te cuasanajejũ; rũjorepao Sara mamachĩijanaa'me. 27 Dios chũ'o aperumũ tocha jo'kasi'e jã'are ija'che kuamũ:

Chĩi paacu'akũna chĩi peova'ota'ni pojoko pa'ijũ'ũ mũ'ũ.

Chĩi paamanesi'kota'ni pojoko cuiko sojã'ũ.

Mũ'ũ jojojanare rʉa jainũkore paaja'mo mũ'ũ.

Irumũ mũũju chĩi paako'te na'a rʉa jainũkore paaja'mo mũ'ũ, chiimũ. 28 Asarepajũ'ũ, chũ'ũ majapãijana. Mʉsanʉkona Dios Abrahamre, "Īsija'mũ chũ'ũ mũ'ũre", chini ĩsicojñosi'kũ Isaac pa'icheja'che pa'ime. Mʉsanʉkona cho'okaicojño'jañere i'kakũ, "Mũ'ũ jojojaũre chejana raoja'mũ chũ'ũ, si'avãjũpãire re'oja'che cho'okaau chini", chinasomũ Dios repaũ'te Abrahamre. 29 Reparumũ repaũ mamakũ rupũ chĩi si'arumũ paacheji Agar paasi'kupĩ chekũni Dios Rekochoji cho'okaiũna rũjorepao Sara mamakũni Isaani cu'ache cho'okũ paniasomũ. Irumũ ũcuaja'che pa'imũ. Maire Jesure cuasanare Dios aperumũ chũ'ũ jo'kasi'e cho'onapi rʉa cuhejũ pa'ime. 30 Dios chũ'o aperumũ tocha jo'kasi'e ija'che kuamũ:

Chêa paacojñoko'te repao mamakuna'me eto saosojũ'ũ.
 Repao mamakũji pũka'kũ paache'te koomanea'kũ;
 rãjorepao mamakũji pũka'kũ paache'te kooa'kũ,
 chiimũ. ³¹ Asarepajũ'ũ, chũ'ũ majapãijana. Dios pa'ichejana sañu chini
 Repau aperumũ chũ'ũ jo'kasi'e cho'omanajeju chêa paacojñosi'ko chĩ
 pa'icheja'che pa'imanaa'me mai. Jesucristo'te cuasanajeju rãjorepao
 mamachũija'ñe pa'ijũ Dios chĩia'me mai.

5

Jo'e chêa paacojñonaja'ñe pa'imañere kũamũ

¹ Cristo maire chêacojñosinani etocheja'che cho'okaniasomũ, maipi
 re'oja'chere maire cho'ouache'te cho'omasia'jũ chini. Jã'ajekũna
 ñarepajũ pa'ijũ pãipi Dios aperumũ Repau'te pojojũ cho'oche chũ'ũ
 jo'kasi'ere cho'oa'jũ chini musanukonani chũ'ũto juvo koka paajũ
 cho'omanejũ'ũ, jo'e chêa paacojñonaja'ñe pa'imaneñu chini.

² Asarepajũ'ũ. Chũ'ũ, Pabloji, musanukonare cacu'amanea'jũ
 chini i'kamũ. Musanukonapi jĩkomu chã'tiro pa'ica'nirũ chũto
 tuacojñoni Cristo musanukonare cho'okaisi'e karakũna cho'ocheja'che
 cho'ojanaa'me. ³ Jo'e ũcuare i'kara. Pãi jĩko ca'nirũ chũto
 tuacojñonare ũcuanukore Dios aperumũ chũ'ũ jo'kasi'e peore masi
 cho'oche pa'imũ. ⁴ Musanukona te'ena Dios aperumũ chũ'ũ jo'kasi'ere
 cho'oju Repau'ni, "Re'onaa'me ina", chiicojñoñu chini cho'onajeju
 Repau re'oja'che cho'okaisi'ere cuhenajeju Cristona'me pa'imanaa'me.
⁵ Chũkũnata'ni Dios pa'ichejana sañu chini Repau aperumũ chũ'ũ
 jo'kasi'e cho'oma'ñe Dios Rekochoji cho'okaiũna Jesure cuasanajeju
 jmamakarujẽ'e karama'ñe Diona'me re'oja'che pa'ijachere pojojũ
 cha'ajũ pa'inaa'me. ⁶ Jesucristo'te cuasajũ jovo pa'inare, "¿Jĩko ca'nirũ
 chũto tuacojñoja'ñe chũ'ũ? ¿Pãaja'ñe?", chiiũ cuasachejẽ'e peomũ.
 "Repau'ni masi cuasajũ chekũnani pãire ña oiju re'oja'che cho'okaiju
 pañu", chiiju cuasache'me re'oja'che.

⁷ Rũa re'oja'che pa'isinaa'me musanukona. ¿Neepi cho'orena Jesús
 pa'iche kũachũ'o Dios chũ'o ũcuarepa i'kache cho'osinata'ni jo'kasore
 musanukona? ⁸ Musanukonare chêa paakũ Dios chũ'ũsi'ema'mũ
 jã'a, Repau chũ'o ũcuarepare pãipi jo'kasoa'jũ chini i'kache.
⁹ Ija'che i'kanaa'me pãi: "Pã saũca'rerũ jmaca'rerũji harinaca'repũ
 ujacarepũna maña ja'meru peore repaca'repũ kosa na'a ujacarepũ
 saũmũ", chiime. ũcuachi'a chekũrumũ pãiu te'eũji jorechũ'ore
 che'chokũ pani chekũnare pãi jainukore cacu'omũ. ¹⁰ Maire Paakũji
 cho'okaiũna musanukona masi cuasajache masimũ chũ'ũ. Jã'ata'ni
 pãi musanukonani cacu'oñu chini jorechũ'o che'choju ku'inare
 ũcuanukore cu'ache ti'jñeñe chũ'ũja'mũ Dios, repaña cu'ache cho'oche
 ro'i.

¹¹ Asarepajũ'ũ, chũ'ũ majapãijana. Chũ'ũ chura jĩkomu chã'tiro
 pa'ica'nirũ chũto tuacojñoñe chũ'vama'kũa'mũ. Chũ'ũpi chuta'a
 Jesure cuasanani, "Jĩko ca'nirũ chũto tuacojñojũ'ũ", chiiũ chũ'vakũ
 pa'ito judiõpãi chũ'ũre cu'ache cho'oñu chiimanagera'ame. ũcuachi'a
 chũ'ũpi, "Jĩko ca'nirũ chũto tuacojñojũ'ũ", chiiũ chũ'vato repaña
 judiõpãi Jesucristo kurususẽ'verona jũni ro'ikaisi'e kũache asa
 pe'rumanera'ame. ¹² ¿Repaña jorena jĩko ca'nirũ chũto tuacojñoñe'te

chũ'uju musanukonare cacu'ojũ ku'ina ũcuanapi meñe teana chũto ru'tesoajũ!

¹³ Asarepajũ'u, chu'u majapãijana. Dios musanukonare uache'te re'ojachere cho'omasia'ju chini chẽa paamu. Jã'ajekũna jũvoma'ñe cu'ache'te ũcuauache cho'ojũ pa'ima'ñe sãĩnechi'a oiju re'ojachere cho'okaiju pa'ijũ'u. ¹⁴ Dios chu'o aperũmu tocha jo'kasi'e jã'are ija'che kuamu:

Musanukona meñe oicheja'che chekunare oiju pa'ijũ'u, chiimũ. Jã'aja'ñe cho'ona Dios chũ'uñe cheke peore cho'ome. ¹⁵ Ñarepajũ pa'ijũ'u; musanukonapi sãĩnechi'a ke'reju cavache'te ũhasoma'ñe ũcua cavaju pani sãĩnechi'a cho'ojũ cacu'osoju pa'ijanaa'me.

Maire cho'ouache cho'oma'ñe Dios Rekocho chũ'uñechi'a cho'ochete kuamu

¹⁶ Jã'ajekũna musanukonare chu'vamũ chu'u ie: Dios Rekocho chũ'uñechi'a cho'ojũ pa'ijũ'u. Jã'aja'ñe cho'oni musanukonare cho'ouache cu'a ũcuauache cho'ojũ pa'imanejanaa'me musanukona.

¹⁷ Dios Rekocho re'ojachechi'a Chũ'urekochojekũ cu'ache cho'ochẽ ũsemũ maire. Mai rekoñoã ũcuaja'che cu'arekoñoãjekũ cu'achechi'a cho'ora chiiũ Dios Rekocho chũ'uñe re'ojache cho'ocuhemũ. Pãĩ te'ekachapana sãĩnechi'a cavacheja'che cho'omũ maire rekoñoã cu'ana'me re'ojache. Jã'ajekũna mai cho'oũu chiiche re'ojache koka peojũ cho'ovesũnaa'me mai. ¹⁸ Jã'ata'ni maipi Dios Rekochoji cho'okaiũna Reparekocho chũ'uñe'te cho'ojũ pa'ito Repau aperũmu chũ'u jo'kasi'e cho'ochete chiima'mũ maire.

¹⁹ Mai rekoñoã cu'ache cho'ouache masime mai. Ija'chea'me: Rũjoromi peonare ja'me kãĩñe, ũcuachi'a ũjũpãĩ peonare ja'me kãĩñe, cu'are cuasaju cu'ache cho'ochete. ²⁰ Cheke rupũ tãosiva'nare pojoche, chai cho'ochete, sãĩnechi'a cuheju cavache, chekũna paamajũaruã tua paauache cuasache, na'mi pe'ruche, chekunare na'a ruã masiũache, sãĩnechi'a ke'reju ja'me pa'ima'ñe, te'ekuanuchi'a pa'iche. ²¹ Chekunare pojojũ pa'ima'ñe, cono jũ'ijũ ãu ruarepa ãijũ cu'ache cho'ochena'me cheke ruã si'ache. Musanukonare jã'aja'ñe cho'ojũ pa'imanea'ju chini jo'e i'kamũ chu'u. Jã'aja'ñe cho'ojũ pa'ina Dios pa'icheja saimanejanaa'me.

²²⁻²³ Jã'ata'ni Dios Rekochoji cho'okaiũna ija'che cho'omasime mai: Pãĩ oiche, pojojũ pa'iche, cavama'ñe pa'iche, pojojũ cha'ache, re'ojache cho'okaiche, ũsema'ñe ĩsiche, ũcuarepa cho'ochete, pe'kerũ pa'ichena'me cu'ache cho'ochete jũvomasiche. Jã'aja'ñe cho'ona re'ojache cho'onaa'me. Jã'aja'ñe cho'ochete Dios aperũmu chũ'u jo'kasi'e te'emakarujẽ'e ũseche peomũ. ²⁴ Mai Jesucristo neena maire cu'ache cho'ouache jũvoju ũhasosinajeju cho'omanaa'me chura. ²⁵ Chura Dios Rekochoji ja'me pa'iu cho'okaiũna Reparekocho chũ'uñechi'a cho'ojũ paũu mai.

²⁶ Maipi meñe, "Ruã masinaa'me chũkũna", chiiju pojomanefũ. ũcuachi'a chekunani cuheju cu'ache i'kaju te'ekuanuchi'a pa'imaneñu mai.

6

Sãĩnechi'a cho'okaiju pa'iche'te kuamu

¹ Asarepajũ'u, chu'u majapãijana. Mũsanũkonare ja'me pa'iku Diore cuasakũji te'eu cu'ache cho'oche ñani mũsanũkonapi Diore masi cuasanapi pe'kerũ i'kaju chu'vajũ'u repau'te jo'e cho'omaneakũ. Jã'ata'ni ñarepaju pa'ijũ'u; chekũrumũ repau' cu'ache cho'oche'te ñato mũsanũkonani ũcuaja'che cho'ouaku. ² Mũsanũkonare pa'ivesache pa'irũmu sãĩñechi'a re'oja'che cho'okaiju pani Cristo chũ'uñe'te jachama'ñe cho'oju pa'ijanaa'me mũsanũkona.

³ Pãiu ũcuauakũji vesukuta'ni meñe, "Rua masakũ'mu chu'u", chiũu cuasaku ũcuauji meñe joremũ. ⁴ Mũsanũkona ũcuanũko te'enachi'a pa'iche'te meñe cuasajũ'u masiñu chini. Jã'ata'ni mũsanũkonapi re'oja'che pani chekũna pa'iche'te ña, "Jã'anare na'a re'okũ'mu chu'u", chiijũ cuasama'ñe mũsanũkona pa'ichechi'a cuasaju pojojũ'u. ⁵ Diopi maini pa'iche'te si'ache jo'kaũna cho'omajñaruã si'acairo cho'oju pa'iche pa'imũ maire.

⁶ Dios chu'o che'chocojñonapi mũsanũkonare che'chokũ'te kuiraju si'ache ñisiju pa'ijũ'u, repau chiiche.

⁷ Tĩĩñe cuasamanejũ'u mũsanũkona. Dios peore ñakũjekũ pãiu ũcuanũko cho'oche ro'iche chũ'ukũ'mu. Pãiu ũcuauana Repau'te joreñu chiito cu'amũ, peore masakũna. ⁸ Pãiu ũcuauakũji repau'te cho'ouache'te cu'are ũcuauache'te pojokũ cho'okũ pani Diopi chũ'uũna cho'osoja'mũ, repau' cu'ache cho'osi'e ro'i. Dios Rekocho chũ'uñe'te pojokũ cho'okũ pa'ikuta'ni Dios pa'ichejana ai sani si'arũmu re'oja'che pa'ija'mũ. ⁹ Re'oja'che cho'oche cho'o ca'nasoma'ñe cho'oju pañu mai. Maipi cuhasoma'ñe ũcua cho'oju pani mai re'oja'che cho'osi'e ro'i koojanaa'me, Diopi Repau'te uarũmũna ñsikũna. ¹⁰ Jã'ajekũna maire cho'ore'orũmũna pãire ũcuanũkore oiju si'arũmu re'oja'che cho'okaiju pañu mai. Jã'aja'ñe cho'oju mai majapãijanani Jesure cuasanani na'a rua re'oja'che cho'okaiju pañu.

Cuhacho chu'vakũ chu'o saosi'ea'me

¹¹ Ñajũ'u imajña chu'u tochasimajña chu'u jũtupi rua ujamajñapi mũsanũkonare tocha saochẽ. Inũkorũ chu'urepauji ija'ova tocha pi'nimũ. ¹² Repana mũsanũkonare jũko ca'nirũ chũto tuacojñoa'ju chini chũ'uũna Jesucristo'te kurususẽ'verona jũni ro'ikaisi'kure cuasanata'ni pãipi repanarechi'a chiapũ chini cho'onajeju jã'aja'ñe cho'ome, pãire cu'ache i'kacojñomanẽñu chini. ¹³ Jã'ata'ni repana jũko ca'nirũ chũto tuacojñosina Dios aperũmu chũ'u jo'kasi'e peore masi cho'omanaa'me. Repana chũ'uñe'te mũsanũkonapi asa cho'ojuña chekũnapi asa ũcuanani pojoa'ju chini jã'aja'ñe chũ'ume repana. ¹⁴ Chu'uta'ni pãipi chu'ũni pojoa'ju chini cho'oma'kũa'mũ. Jã'aja'ñe cho'oma'ñe Maire Paakũ Jesucristo mai cu'are ro'ikaiũ kurususẽ'verona jẽ'jocojñũ jũni ro'ikaisi'ere pojokũ kũakũ pasa chiikũ'mu chu'u. Jã'achi'a cuasakũ Repau'te cuasamana cho'ocheja'che cho'ocuhemũ chu'u. Jã'ajekũna repana chu'ure cuhena'a'me, repana pa'icheja'che pa'imaũna. ¹⁵ Diopi ñato pãiu jũko ca'nirũ chũto tuacojñosinana'me cho'omanesina re'onama'me. Repau' Rekochoji cho'okakũna repana rekoñõã re'ojarekoñõã care'vacojñosinana'me re'ona, Repauji ñato. ¹⁶ Jã'aja'ñe pa'iche asa chẽa pa'inare Diopi oiũ re'oja'che pa'iche ñsia'kũ, Repau' neena ũcuarepa pa'inare ũcuanũkore.

17 Pāi chũ're jo'e na'a rũa pa'icu'ache ke'remanea'jũ, Jesucristo pa'iche'te chũ'vakũ chũ'ũ ca'nivũ asi cho'ocojño ja'jusimajña rũa paakũ'te.

18 Chũ'ũ majapãijana, Maire Paakũ Jesucristoji oiũ rekoñoãna re'oja'che cho'okaiũ paaũ musanũkonare. Jã'aja'ñe paaũ.

Pablo

San Pablo Efeso vu'ejoopo pa'inare chu'o tocha saosi'ea'me

Chu'o saosi'ea'me

¹ Chu'u, Pablo, Diopi chã'uuna Repau chu'ore chu'vaa'ku chini Jesucristo saocojñosi'kua'mu. Jã'aja'ñe pa'ikuji ija'ova utija'ova tocha saomu chu'u musanukonare Efeso vu'ejoopo pa'inare Dios neenare Jesucristo'te cuhama'ñe cuasanare. ² Mai Ja'ku Dios Maire Paaku Jesucristona'me musanukona rekoñoãna re'oja'che pa'iche'te cho'okaijuna re'oja'che pa'ijũ'u.

Dios maire Jesucristo neenajejuna re'oja'che cho'okaimu

³ Dios maire Jesucristo neenajejuna mai rekoñoã si'ache re'oja'che cho'okaimu Repau pa'icheja saijanajejuna. Jã'ajekuna Maire Paaku Jesucristo Puka'kure Diore pojoju, "Re'orepamu", chiñu mai. ⁴ Chuta'a cheja cho'omarumuna chãasi'kua'mu Dios maire, na'a pa'isirumuna maipi Jesuni jovo Repau neenajejũ Ūcuau ñaku'te re'oja'che cho'ojũ paapu chini. ⁵ Maini oiũ apereparumu chuta'a mai peorumu maipi Repau chiĩ paapu chini chãa jo'kaasomu Dios, Jesucristo cho'okaijachejekuna. Dios maire cho'ora chiisi'e ũcuarepa cho'osi'kua'mu Repau, Repauni cho'ouakuna. ⁶ Repau maire re'oja'che cho'okaiche'te maipi ña pojoju Repauni re'oja'che i'kaa'ju chini jã'aja'ñe cho'osi'kua'mu Dios. Maire Jesús neenare rua re'oja'che cho'okaimu Repau Jesure rua chiikujeku. ⁷ Dios maire oiũ rua re'oja'che cho'okaisi'kua'mu Jesucristo neena paapu chini. Jesucristo maire Repau chiepi jũni ro'ikaisi'ejekuna Repau neenajejuna Dios maire, "Cu'ache cho'osi'e ro'iche peomu inare", chiija'mu. Jã'ajekuna mai cu'ache cho'osi'e jo'e cuasama'mu Dios. ⁸ Ūcuachi'a maipi Repau pa'iche'te karama'ñe masiju maire Repau cho'okaiche'te masia'ju chini maini oiũ rua re'oja'che cho'okaisi'kua'mu Dios. ⁹ Repau aperumu, "Jã'aja'ñe cho'oja'mu chu'u", chiisi'e Jesucristo irumu cho'osi'e churana maipi masia'ju chini te'erũhiñe peore kuamu Repau aperumu kuamanesi'e. ¹⁰ Repau chiisirumu ti'ato cheja pa'inare cho'ora chini cuasasi'e peore cho'o pi'nija'mu Dios. Reparumu cunaumu pa'inana'me cheja pa'ina ũcuauko Jesucristo neenachi'a pa'ijũ karama'ñe re'oja'chechi'a ja'me paapu chini cho'oja'mu Repau.

¹¹ Maire Jesucristo'te cuasanare aperumuna chãasi'kujeku irumu soisi'kua'mu Repau maire, Repau neena paapu chini. Si'arumu si'ache cho'omu Dios Repau chiicheji ũcuarepa ti'jñea'ku chini. ¹² Chukuna'te judiopãi Jesucristo'te charo cuasaju jovosinani chãasi'kua'mu Dios, chukunapi re'oja'che pa'ijuna pãipi ña Repauni re'oja'che cutua'ju chini. ¹³ Musanukona ũcuachi'a Dios chu'orepa asisirumu, "Repauni cuasaju jovoru Dios musanukona rekoñoã re'ojarekoñoã care'vakaija'mu", chiiche'te asa chãa Jesucristo'te jovosinaa'me. Jovorena Dios musanukonare Jesucristo neenajejuna Repau Rekocho'te raosi'kua'mu, ja'me pa'una Repau cho'okaisi'ere masia'ju chini, ũcuachi'a musanukonare Jesucristo paache'te masia'ju chini. ¹⁴ Dios Rekochoji ja'me pa'una maire Repau re'oja'che cho'ojachere

jachama'ñe cuasaju cha'ame mai, chuta'a karache ñisirumujatuk'a. Reparum t'añna Repau'te si'ache re'oja'che cho'okaiku'te pojoju re'oja'che i'kajanaa'me mai.

Pablo Dioni sseekaimu repanapi re'oja'che pa'imasia'ju chini

¹⁵ Já'ajekuna musanukonapi Maire Paaku'te Jesure cuasaju Dios neenare ucuanukore oijuna já'are asisirumupi vaa, ¹⁶ Diore sēni si'arumu, "Re'orepamu", chiu pa'imū chu'u musanukonani sseekaiu. ¹⁷ Mai Jakure Diore si'arumu ija'che sseekaiu pa'imū chu'u musanukonare, Maire Paaku'te Jesucristo'te Paaku'te, Peore Masiku'te: "Ja'ku, mu'u Rekocho'te chū'ujū'u, repanani che'chouna cuasamasiju mu'u pa'iche'te na'a raa masia'ju", chiimu chu'u Repau'te. ¹⁸ Ūcuachi'a Repauji musanukona rekoñoana che'chokuna Repau re'oja'che cho'okasa chini soisi'ere masiju pojoju cha'aa'ju chini Diore sseekaimu chu'u musanukonare. Re'oja'che si'ache karama'ñe ñisija'mu Repau musanukonare Repau neenare. ¹⁹ Ūcuachi'a maire Repau'te cuasanare Repau'chi'a peore masiku cho'okaiche'te asa masia'ju chini Diore sseekaimu chu'u musanukonare. Peore Masiujeku, ²⁰ Cristo'te, jūniso tācojñosi'kure vaso eto Repau pa'ichejana cūnaumuna mua Repau uajajutu cakā'kore ñu'iu ja'me chū'ua'ku chini jo'kaasomū. Já'aja'ñe peore Cho'omasikujeku maire ūcuaja'che Repau masicheji raa cho'okaimū.

²¹ Diopi chū'uuna chekunare ucuanukore chū'uku'mu Cristo. Raa masinarejē'e na'a raa masimu Repau. Aijeku ángel chū'unare chū'uku'mu. Ūcuachi'a pāi chū'unana'me vati chū'uuna ucuanuko Repau ūsema'ñechi'a cho'onaa'me. Chura pa'inare chū'unana'me na'a pa'isirumu pa'ijanare ucuanukore repa cho'oñu chiiche'te ūseuato ūseku'mu Repau. ²²⁻²³ Diopi jo'kauna peore Cristo neea'me. Aijeku Peore Masiku Repau cho'ora chiiche peore cho'oku Repau'te cuasanare ucuanukore si'achejñaruā pa'inare re'oja'che cho'okaiu paaku'mu Repau. Mai Repau'te cuasana kueñe pa'inajeju Repau ca'nivuja'ñe pa'inaa'me. Repau'ta'ni maire Repau neenare chū'ukujeku mai rekochoja'che pa'iku'mu. Pāiu'te rekocho'na'me ca'nivū paato karama'mu repau'te. Repau Cristo peore Masiujeku, peore Paaku, si'achejña pa'iu si'ache cho'oku'mu. Já'ajekuna maire Repau neenare pa'imásiche karama'mu, Repauji cho'okaiuna.

2

Dios maire oiu chēa paatum

¹ Aperumu musanukonapi cu'achechi'a cho'oñu chiijuna cuheku sējosi'ku'a'mu Dios. Repauji ñato jūnisosinaja'ñe pa'isinaa'me musanukona. ² Reparumu musanukona Diore cuasamanajeju cu'ache cho'ojū Diore cuasamana pa'iche pa'isinaa'me. Vati ai paana pa'isinaa'me musanukona. Repau vati ai Diore jachanare chū'uku'mu. ³ Mai ucuanuko Diore jachana pa'isinaa'me aperumu. Si'ache cu'ache maire cho'ouache cho'ojū mai cuasache cu'a ūcuuache vajuchuache cho'osinaa'me mai. Já'ajekuna Dios chekunare pāi cu'ache cho'onare pe'rukū sējokū maire ja'me sējosi'ku'a'mu. ⁴ Já'ata'ni Pāi Oi Aijeku maire raa chiikujeku Dios ⁵ maire cu'are cho'ojū rekoñoā jūnisosinaja'ñe pa'inare'ta'ni chēa paaku mai

rekoñoã vajuche ïsisi'kua'mu Repau. Maini oiũ peore Masiũjeku Jesucristo'te vasosi'kupi ũcuachi'a mai rekoñoã re'ojarekoñoã care'vakaisi'kua'mu Repau, re'oja'che paapu chini. ⁶ Repau Dios maire Jesucristo neenajejuna Repau'te vasosi'epi mai rekoñoã vajuche'te ïsi Repau'te kueñe pa'iche jo'kasi'kua'mu. ⁷ Jesucristo neenajejuna rua re'oja'che cho'okaiku'mu Dios maire, na'a pa'isirimuna pãipi ña ija'che i'kaa'ju chini: “Dios Pãi Oi Aijeku Repau neenare si'ache re'oja'che cho'okaimu”, chiiju masia'ju chini. ⁸ Dios maire Repau'te cuasanare oiũ mai rekoñoã re'ojarekoñoã care'vakaisi'kua'mu re'oja'che paapu chini. Mai rekoñoã meñe care'vavesume mai. Diota'ni Masikũjeku maire rupũ cho'okaisi'kua'mu. ⁹ Maipi, “Chukuna rua pa'imasinaa'me”, chiimaneajũ chini mai rekoñoã meñe care'vamasiche jo'kamanesi'kua'mu Dios maire. ¹⁰ Diopi cho'oũna pa'inaa'me mai. Maire Jesucristo neenare soisi'kua'mu Repau, re'oja'che cho'ojũ aperũmu Repau maire jo'kasi'ere cho'ojũ paapu chini.

Jesucristoji cho'okaiuna re'oja'che ja'me pa'ire'omu maire

¹¹ Jã'ajekuna musanukona judío peona aineesina iere cuasajũ'ũ: Judiopãi, “Dios neenajejũ jĩkora'muru chã'tiru pa'ica'niru chũto tũacojñosinaa'me chukuna”, chiime. Musanukonani cuheju, “Dios neena peonajejũ jĩkochã'tiru chũto tũacojñomanesinaa'me ina”, chiime repana. Jã'ata'ni jã'aja'ñe cho'ochẽ rupũ pãi cho'ochẽ'me, chekuna pãi ca'nivũã chũtoche. ¹² Aperũmu musanukona judío peona Cristoni vesũju Repau neena pa'imatesinaa'me. Israelpãi ja'me pa'icu'asi'kua'mu musanukonare, repanapi cuhejuna. ũcuachi'a Dios neena peonajejũ Repau, “Cho'okaija'mu chũ'ũ”, chiisi'e koomanejuna pa'isinaa'me musanukona. Dioni vesũju Repau'ni cuasama'ñe pa'ijuna Repau pa'icheja saiche peosi'kua'mu musanukonare, cho'okaikũji peokuna. ¹³ Jã'ata'ni Jesucristo Repau chiepi jũni ro'ikaisi'ejekuna musanukona Repau neena aperũmu rua so'o pa'isina Diore kueñe pa'ime chura. ¹⁴ Repau Cristoji cho'okaisi'ejekuna ũcuaua'me re'oja'che pa'ime mai chura. Mai ũcuachi'a judiopãina'me judío peona ũcuanũko Repauna'me re'oja'che pa'ijũ sãĩñechi'a re'oja'che ja'me pa'ime. Repau cho'okaisi'ejekuna sãĩñechi'a cuhema'me mai chura. Ka'chakuanu pa'isina ũcuate'eujakuanupũ pa'ime chura.

¹⁵ Aperũmu Dios chũ'ũ jo'kasi'e peore cho'omanesinare ro'iche pa'isi'kua'mu, jachache ro'i. Chura jã'aja'ñe pa'ima'mu maire, Dios chũ'ũñe jachanareta'ni Cristo jũni ro'ikaisi'ejekuna. Aperũmu mai sãĩñechi'a cuhesinaa'me. Chukuna judiopãi Dios chũ'ũ jo'kasi'e masina musanukonare judío peonare cuhesinaa'me Dios chũ'ũ jo'kasi'ere vesũjuna. Churata'ni Cristo'te ũcuate'eũ'te cuasanajejũ majapãija'ñe pa'ime mai. Jã'aja'ñe pa'inajejũ sãĩñechi'a re'oja'che ja'me pa'ime mai. ¹⁶ Maipi ũcuate'eujakuanupũ pa'ijũ ũcuanũko Dioni re'oja'che ja'me paapu chini mai sãĩñechi'a cuheche'te sējokaiũ jũni ro'ikaisi'kua'mu Cristo maire. ¹⁷ Repau Cristo caje musanukonare judío peonare so'o pa'isinaa'me chukuna'te judiopãire, “Diore kueñe pa'ime mai”, chiisinare Dios chũ'ore chũ'vasi'kua'mu Repau maipi Diona'me re'oja'che pa'ijũ sãĩñechi'a re'oja'che ja'me paapu chini. ¹⁸ Repau cho'okaisi'ejekuna Repau Rekocho ũcuate'erekochoji maini

ka'chakuanupũ pa'isinani ũcuanũkore ja'me pa'iu cho'okaiũna mai Ja'kũre Diore kueñe pa'iju Repau'te sũere'omu maire.

¹⁹ Jã'ajekũna chura musanũkona judío peona Diopi ñato tĩnama'me. Chekũnare Dios neenare majapãija'ñe pa'ime musanũkona chura. Mai ũcuanũko Dios chĩia'me. ²⁰ Mai ũcuanũko Dios vũ'e chuta'a cho'o pi'nimavũ'ejache pa'ime. Dios maire re'oja'che pa'iche che'choku vũ'e rũa re'ojavũ'e cho'ocheja'che cho'omu Repau maire. Chũkũnapi Jesús saosinana'me Repau chũ'o kũanapi chũ'vajũna asa chẽa cuasaju jovosinaa'me musanũkona. Jesucristoji jũni ro'ikakũna chura ũcuanũko Dios neenaa'me mai. ²¹ Cristoji cho'okaiũna mai ũcuanũko sãĩñechi'a re'oja'che ja'me pa'iju Dios vũ'e chuta'a vẽe pi'nimavũ'ejekũna si'arũmu na'a rũa re'ojavũ'e vẽeñeja'ñe pa'ime mai. ²² Jesucristoji cho'okaiũna musanũkona judío peona ũcuachi'a Repauni cuasaju pa'iche re'oja'chere che'cheju vũ'e rũa re'ojavũ'e cho'ojũ pa'icheja'che pa'ime. Ūcuachi'a Repau Rekochoji musanũkona rekoñoãre ja'me pa'iu chũkũnana'me Dios vũ'e re'ojavũ'ejache pa'ime.

3

Pablo'te judío peonare chũ'vaa'ku chini jo'kasi'ea'me

¹ Chũ'ũ, Pablo, musanũkonare judío peonare Jesucristo pa'iche chũ'vakũna pãipi chẽa cuaorena pãi chẽavũ'ere pa'imũ. ² Dios chũ'ũni re'oja'che cho'okaiũ Repau chũ'o musanũkonani judío peonani chũ'vaa'ku chini jo'kasi'kũa'mũ. Jã'a asacosome musanũkona. ³ Chũ'ũpi chũ'vaa'ku chini aperũmu kuamanesichũ'o churana kuasi'kũa'mũ Dios chũ'ũre. Chura repachũ'o kuache jmamakarũ kuaku tochasi'kũa'mũ chũ'ũ musanũkonare. ⁴ Musanũkonapi ija'ova'te peore ñani Cristo musanũkonare judío peonare cho'okaiche'te aperũmu kuamanesi'ere chũ'ũ masiche'te ña masijanaa'me. ⁵ Aperũmu pa'isinare irũmu mai masiche kuamanesi'kũa'mũ Dios. Chura Dios Rekocho chũkũna'te, Repau neena Jesucristo saosinana'me Repau chũ'o kũanare kuasi'kũa'mũ, che'choa'ju chini. ⁶ Iea'me Repau chura kuacuhasi'e: Chura Jesucristo'te cuasache kuachũ'ore asa chẽa judío peona Dios chĩia'me judiõpãina'me. Chura ũcuate'ẽujakuanupũ pa'iju peore Jesucristo cho'okaiche'te ja'me koojanaa'me.

⁷ Musanũkonare judío peonani Dios chũ'ũre Jesucristo'te cuasache kuachũ'ore si'arũmu chũ'vaku paau chini jo'kasi'kũa'mũ. Peore Masikũjekũ chũ'ũpi masi chũ'vaa'ku chini cho'okaimũ Repau chũ'ũre. ⁸ Chũ'ũre Repau neenare na'a rũa cu'ache cho'osi'kũreta'ni soisi'kũa'mũ Dios, musanũkonare judío peonani Jesucristo Repau neenare karama'ñe re'oja'che cho'okaiche'te chũ'vaa'ku chini. ⁹ Ūcuachi'a chũ'ũre si'avãjũpãi che'choche jo'kasi'kũa'mũ Dios, chejana'me repacheja pa'iche peore Cho'osi'ku aperũmu cho'ora chiisi'e kuamanesi'ere repanapi masia'ju chini. ¹⁰ Jã'aja'ñe cho'osi'kũa'mũ Repau irũmu canapi si'avãjũpãi judiõpãina'me judío peona Jesure cuasaju ja'me chi'iju ũcuate'ẽujakuanupũ pa'ijũna ángelena'me vati Repau si'ache peore masiche'te ña masia'ju chini. ¹¹ Aperũmu Dios Repau cho'ora chiisi'e Jesucristoni Maire Paakũni chũ'ũna cho'ocuhasi'kũa'mũ. ¹² Chura Jesucristoji Maire Paakũji cho'okaiũna, "Dios chũ'ũre pojoja'mũ", chiiju cuasa, vajũchuma'ñe

Diore sēere'omū maire Repau'te cuasanare. ¹³ Jā'ajekuna chu'u musanukonani chu'vakū cu'ache cho'ocojñōñe'te cuasaju sumava'na pa'imanejū'ū, chiimū chu'ū. Chu'upi musanukonani re'oja'che cho'okaiuna pojōjū'ū.

Jesucristo maire rua chiimū

¹⁴ Jā'are peore cuasaku ro're űu'iu mai Ja'kuni sēekaimū chu'ū musanukonare. ¹⁵ Ūcuauji cho'ouna si'avājupāi cūnaumū pa'inana'me cheja pa'ina pa'ime. ¹⁶ Mai Ja'kuni sēekaimū chu'ū, si'ache peore Paaku Dios, Rekochoji musanukona rekoñōāna cho'okaiuna na'a masi cuasaju cu'ache jūvomasiju re'oja'che paapu chini. ¹⁷ Cristoji musanukonare Repau'te cuasanani ja'me pa'iu chū'ukuna Repau chiche cho'oju paapu chini sēmū chu'ū. Ūcuachi'a Repauji cho'okaiuna musanukonapi chekunani si'arūmū cuasaju paapu chini sēmū chu'ū. ¹⁸ Mai Jesús neenapi Repau maire chiiche'te ūcuanūko masiűu chini sēmū chu'ū. Repau maire cuasaku rua oiu re'oja'che paamū. ¹⁹ Cristo maire oiche'te na'a rua masia'ju chini sēekaimū chu'ū. Jā'ata'ni ruarepajekuna peore masicu'amū maire. Diopi re'oja'chechi'a Pa'ikuji musanukonani re'oja'che cho'okaiuna Repau pa'icheja'che re'oja'che pa'imasia'ju chini sēmū chu'ū.

²⁰ Dios pāi ūcuanūkore pojocojñokū paau. Repau mai rekoñōā care'vakaiku'mū. Peore Masikujeku si'ache re'oja'che cho'okaimasimū maire. Mai sēeñe cho'okaiū sēema'ñejē'e cho'okaimū. Mai sēñu chiiche na'a cajejaiche cho'okaiū mai sēcucasama'ñejē'e si'ache peore re'oja'che cho'okaimū Repau. ²¹ Jā'ajekuna Jesucristo maire cho'okaikujekuna mai Repau'te cuasana Dioni si'arūmū cuhama'ñe pojōjū pañu. Jā'aja'ñe paau.

4

Dios Rekochoji cho'okaiuna re'oja'che ja'me pa'iche'te kumū

¹ Dios maire si'ache re'oja'che cho'okaiku'mū. Jā'ajekuna chu'ū Repau chū'ūñe cho'okaikujeku pāi chēavu'ere pa'ikuji musanukonare iere rua chu'vamū: Dios soicojñosinaa'me musanukona. Jā'ajekuna Dios soicojñosina pa'iche pa'ijū'ū. ² “Masinaa'me chukuna”, chiima'ñe pe'kerū pa'iju na'mi pe'ruma'ñe musanukonare ja'me pa'ina cu'ache cho'osi'e cuasama'ñe re'oja'che pa'iju sāiñechi'a cuasajū'ū. ³ Musanukona cavamauro pa'iju re'oja'che pa'iche ūhasoma'ñe Dios Rekochoji cho'okaiuna peore cho'ore'ocheta'ka cho'oju si'arūmū re'oja'che ja'me pa'ijū'ū. ⁴ Mai ūcuanūko Jesucristo'te Ūcuate'eū'te cuasanajeju Repau ca'nivuja'ñe pa'iju ūcuate'eujakuanupū'me. Dios Rekocho maire ūcuanūkore ja'me pa'imū. Dios maire ūcuanūkore soisi'kua'mū Repau pa'ichejana sara chini. Jā'are cha'ame mai ūcuanūko. ⁵ Jesús maire ūcuanūkore Paaku'mū. Mai ūcuanūko Ūcuate'eū'te cuasanaa'me. Mai ūcuanūko Jesuni cuasaju okorocojñosinaa'me. ⁶ Dios maire ūcuanūkore Paaku'mū. Mai ūcuanūko Ja'kua'mū Repau. Maire ūcuanūkore chū'uku Repau'te cho'okaimasiche'te jo'kamū. Ūcuanūkore maire ja'me pa'imū Repau.

⁷ Jā'ata'ni cho'omasiche ūcuanūko si'acairo koosinaa'me mai, Jesucristo ĩsira chiisi'e. ⁸ Jā'ajekuna Dios chu'o aperūmū tocha jo'kasi'e ija'che kumū:

Vati chëa paasinare tûa cûnaumûna mûni re'oja'chere repanare jo'kasi'kua'mû Repau, chiiimû. ⁹ “Mûisi'kua'mû” chini, ¿je'se chiiku? Ija'che chiiimû: “Mûisi'kua'mû” chini “Charo chejana cajesi'kua'mû” chiiimû. ¹⁰ Cheja cajesi'kûpi cûnaumû jã'acho'jena mûisi'kua'mû, Dios pa'ichejare pa'iu peore chû'ura chini. ¹¹ Ūcuauji maire ūcuanûkore cho'omasiche si'acairo jo'kasi'kua'mû Repau ni cho'okaiju paapu chini. Chukûna'te te'enare pâire Dios chû'ore aperumû kuamanesichû'ore ku'iju chû'vaa'ju chini saosi'kua'mû Repau. Chekûnare Dios chû'o kuakaina paapu chini jo'kasi'kua'mû. Chekûnare Repau ni cuasaa'ju chini chû'vache'te jo'kasi'kua'mû. Chekûnare Repau'te cuasanani kuiraju paapu chini jo'kasi'kua'mû. Chekûnare Repau'te cuasanare che'choche'te jo'kasi'kua'mû. ¹² Jã'aja'ñe cho'osi'kua'mû Cristo, maipi ūcuanûko Repau neenapi Repau ca'nivûja'ñe pa'iju ūcuate'eujakuanupu pa'iju Repau ni cho'okaiju na'a rûa masi cuasaju sãiñechi'a re'oja'che cho'okaiju re'oja'che paapu chini. ¹³ Mai ūcuanûko Dios Mamakûni Ūcuate'eû'te cuasaju jã'aja'ñe cho'oju Repau pa'iche'te masiju si'arumû na'a rûa re'oja'che pa'iju Repau chiiche cho'oju pa'ijanaa'me. Ūcuachi'a Dios pa'ichejana sani Repau Cristo pa'icheja'che karama'ñe re'oja'che pa'ijanaa'me mai.

¹⁴ Mai pi sãiñechi'a re'oja'che cho'okani chiiiva'na vesucheja'che vesuma'ñe pâi jorena ūcuauana rani chekere che'choto tuta saoma'ñeja'ñe repana che'choche asa chëamanejanaa'me. Ūcuarepare Dios chû'o jo'kasoma'ñe cuasaju tiiñe pa'ina chû'o asa chëamanejanaa'me mai. ¹⁵ Dios chû'o ūcuarepare asa chëa pa'iju chekûnare oiju si'arumû na'a rûa re'oja'che pa'iju Maire Paaku Cristo chiiche si'ache cho'oju pa'ijanaa'me mai. Repau Cristo Maire Paaku mai rekochoja'che pa'iku'mû. ¹⁶ Mai ūcuanûko Repauji cho'okaiuna Repau ca'nivûja'ñe pa'inajeju ūcuate'eujakuanupu pa'iju sãiñechi'a cuasaju mai cho'omasicheji re'oja'che cho'okaiju pâi ca'nivû aineeñeja'ñe si'arumû na'a rûa re'oja'che pa'ime.

Cristo'te cuasana mama pa'iche'te kuamu

¹⁷ Maire Paakuji chû'ukûna cu'ache cho'oma'ñe paapu chini kuamu chû'u musanûkonare. Ūcuamakaru Diore cuasamana pa'icheja'che pa'ijû'u. Repana rekoñoã peoche cuasaju peoche pa'inaa'me repana. ¹⁸ Chija'iuna ñacu'acheja'che asavesume repana. Asacuhejuna Dios chû'o asoma'mû repanare. Jã'ajekûna Diore cuasamaru pa'ivesume repana. ¹⁹ Asacuheju ūcuauache cu'ache cho'oju jûvoma'ñe si'ache tiiñe cho'onaa'me repana.

²⁰ Musanûkona Jesucristo'te apecuasarumû jã'aja'ñe pa'iche che'chemanesinaa'me. Jã'aja'ñema'mû Repau neena pa'iche. ²¹ Pa'iche ūcuarepare Jesús pa'iche asa Repau neena pa'iche che'chesinacosome musanûkona. ²² Jã'ajekûna aperumû musanûkona pa'iju cho'osi'ja'che cho'omanejû'u. Reparumû musanûkona pojoñu chini si'arumû na'a rûa cu'ache cho'oju peoche cho'oju pa'isinaa'me. ²³ Chura musanûkonare mamarekoñoãre paajuna re'oja'chere cuasache pa'imû. ²⁴ Mamakãa saño sachacheja'che mama pa'ijû'u. Pa'iche mamare jo'kasi'kua'mû Dios musanûkonare, Repau neenajeju Repau pa'icheja'che re'oja'che pa'iju ūcuarepa cho'oa'ju chini.

25 Jã'ajekuna ùcuamakaru jorechũ'o i'kajũ'ũ. Chekunare i'kani ùcuarepare i'kajũ'ũ. Ûcuankũo Jesús neenajeyũ ùcuate'eujakuanupũ pa'ijũ majapãijanaa'me mai. 26 Teakuna cu'ache cho'omanejũ'ũ. Pe'rusi'e ùcuaumucuse cavesũsojũ'ũ. 27 Vati'e cu'ache chũ'ũñe jo'kamanejũ'ũ. 28 Ñaaneena ñaañe jo'kaso cho'ochete cho'oju pa'ijũ'ũ. Cho'ochete cho'oju kuri koo chũova'na pa'iva'nare cho'okaire'ochete paajũ'ũ.

29 Cu'ache i'kama'ñe re'oja'chechi'a i'kajũ'ũ, musanukona i'kache'te pãipi asa vaju na'a re'oja'che paaru chini. 30 Cu'ache cho'omairo pa'ijũ'ũ, Dios Rekochoji Sumarekocho pa'imanea'ku chini. Repauji ja'me pa'ina Repau pa'icheja saijache masime mai.

31 Cu'ache cuasache'te ùhasojũ'ũ, teachena'me pe'ruju rua i'kache, chekunare cu'ache cutuchena'me chekunare si'ache cu'ache cho'ochete peore. 32 Sãinechi'a oiju re'oja'che cho'oju pa'ijũ'ũ. Dios musanukonare Cristo neenajeyũna cu'ache cho'osi'e cuasama'ñeja'ñe musanukonare ja'me pa'ina cu'ache cho'osi'e cuasamanejũ'ũ.

5

Dios neena pa'iche'me

1 Pũka'kupi mamakuni oiuna pũka'ku pa'iche'te mamaku ñaku che'checheja'che Mũja'ku Dios pa'iche'te che'cheju pa'ijũ'ũ musanukona. 2 Chekunare oiju pa'ijũ'ũ Cristo maire oicheja'che. Maini oiu Diopi pojoa'ku chini mai cu'ache cho'osi'e ro'i jũni ro'ikaisi'kuamũ Repau.

3 Ëmũpãi, murũjo peonare umũneema'ñe pa'ijũ'ũ. Romi ùcuaja'che mũju peonare umũneema'ñe pa'ijũ'ũ. Cheke cu'a ùcuauache vajuchũache cho'oma'ñe pa'ijũ'ũ. Ûcuachi'a chekuna nee tua paauache ñamanejũ'ũ. Jã'aja'ñema'mũ Dios neena pa'iche. Jã'ajekuna peore jã'aja'ñe cho'ochete cutuma'ñe pa'ijũ'ũ. 4 Chũ'o cu'achena'me vẽ'vechũ'o vajuchũache i'kama'ñe pa'ijũ'ũ. Dios neena pa'ichema'mũ jã'a. Jã'aja'ñe i'kama'ñe pa'ijũ'ũ Dioni pojoju si'arũmũ, "Re'orepamũ, Ja'ku", chiiju pa'ijũ'ũ. 5 Ûcuare ie masime musanukona: Cu'ache cho'ona Jesús paamanajeyũ Dios pa'icheja saima'me. Ëmũpãi repana rũjo peonare romineenana'me romi repana ñju peonare umũneenana'me cheke cu'a ùcuauache vajuchũache cho'ona Dios pa'icheja saima'me. Ûcuachi'a chekuna paache ña tua paauache cuasana pũsechi'a cuasaju Diore cuasama'me. Jã'ajekuna tũosiva'nani cuasaju pojocheja'che cuasanajeyũna Dios pa'icheja saicu'amũ repanare. 6 Jã'ajekuna pãipi musanukonani, "Cho'ore'omũ jã'a", chiito jachajũ'ũ. Dios jã'aja'ñe cu'ache cho'onare ñani pe'rukũ cu'ache cho'osi'e ro'iche chũ'ũmũ, Repau chũ'ũñe jachana'jeyũna. 7 Jã'ajekuna musanukona repana pa'iche ña chẽamanejũ'ũ.

8 Aperũmũ musanukona Dios pa'iche'te vesũju chijachejaja'che cu'ache cho'oju pa'isinaa'me. Jã'ata'ni musanukona chura Maire Paakuni cuasaju miañeja'ñe re'oja'che pa'ime. Jã'ajekuna miañeja'ñe re'oja'chete cho'oju pa'ijũ'ũ. 9 Jesuni cuasaju miañeja'ñe pa'iche ija'chea'me: Si'ache re'oja'che cho'ochena'me Dios chũ'ũñe cho'ochena'me ùcuarepa cho'ochete. 10 Maire Paaku chiiche'te che'che cho'oju pa'ijũ'ũ Repauji pojoa'ku. 11 Chijachejaja'che pa'ina

peoche cho'оче ja'me cho'oma'ñe pa'iju repana cho'оче ñani, "Cu'ache'te cho'ome musanukona", chijũ'u, repana cho'оче'te masia'ju. ¹² Repana rope'e cho'оче i'kavajuchuache'me. ¹³ Jã'ata'ni musanukonapi i'kato miañe peore ñoñeja'ñe repana cu'ache cho'оче'te cuasoja'mu repanare. Chekuramu repana cu'ache cho'оче'te cuasani ũhaso miañeja'ñe re'oja'che pa'ijanaa'me. ¹⁴ Jã'ajekuna Dios chu'o tochasi'e ija'che kamu:

Vũijũ'u mu'u, kãnisosi'kuja'che pa'iku.

Cristoni cuasa vajujũ'u, mu'uni miañeja'ñere re'oja'che pa'iche'te ñsia'ku, chiimu.

¹⁵ Jã'ajekuna ñamema'ñe si'arumu re'oja'che cho'ojũ pa'ijũ'u. Pa'ivesuna pa'icheja'che pa'imanejũ'u; pa'imasina pa'iche pa'ijũ'u. ¹⁶ Irumu rua cu'ache cho'ome pã. Jã'ajekuna musanukonapi Dios chiiche'te si'arumu cho'ojũ pa'ijũ'u. ¹⁷ Masi cuasamana cho'очеja'che cho'omanejũ'u. Maire Paaku chiiche'te asa chã cho'ojũ pa'ijũ'u. ¹⁸ Conore ũku jũ'iju pojomanejũ'u. Dios Rekochoji paaku cho'okaiuna re'oja'chere cho'ojũ pojojũ'u. Dios Rekochoji musanukonani paato pojojũ pa'ijanaa'me musanukona. Conore jũ'iju pani cu'ache cho'оче'te javovesuju musanukona rekoñoã cacu'asojanaa'me. ¹⁹ Dioni pojojũ ujare ujaju Dios chu'ore i'kaju sãinechi'a re'oja'che che'chojũ'u. Musanukona rekoñoãpi pojojũ ujajũ'u, Maire Paakujũ asa pojoa'ku. ²⁰ Musanukonani ũcuache ti'jñeto mai Ja'kure Diore si'arumu, "Re'orepamu", chijũ pa'ijũ'u, Maire Paakuni Jesucristoni cuasaju.

Ëjuna'me rãjo re'oja'che pa'iche'te kamu

²¹ Musanukona Cristo'te cuasaju sãinechi'a ña, kukuju pa'ijũ'u. ²² Romi, muũjũpã ña, kukuju pa'ijũ'u Maire Paaku'te vajuchucheja'che. ²³ Cristo Repau neenare chũ'ñeja'ñe ũjũpi rãjoni chũ'ua'ku chini jo'kasi'kua'mu Dios. Ūcuachi'a Cristo Repau neenare vati toa sani uche Ësekaiku'mu, Repau ca'nivuja'ñe pa'iju ũcuate'ejakuanupũ pa'inare. ²⁴ Cristo neena repanare Paaku chũ'ñe'te cho'oto re'omu. Ūcuaja'che rãjoromi repana ũjũpã chũ'ñe'te peore cho'oto re'omu.

²⁵ Ūmũpã, mũrũjũromi oiju paajũ'u, Cristo Repau neenare oiu jũni ro'ikaisi'ejache. ²⁶ Mai Repau chu'ore asa chã Repauni jovorena mai cu'are tunosokakuna rekoñoã re'ojarekoñoã paaa'ju chini maini jũni ro'ikaisi'kua'mu Repau, maini paara chini. ²⁷ Jã'aja'ñe Cho'osi'kupũ jo'e rani maire Repau'te cuasanare sa paaku jmamakarujẽ'e cu'achejẽ'e peonare re'onare carũñoja'mu Repau maire Repau neenare. ²⁸ Ūmũpã musanukona ca'nivũã oiju kuiracheja'che mũrũjũromi oiju kuiraju pa'ijũ'u. Rãjore oiku meñe oicheja'che oimu. ²⁹⁻³⁰ Pã te'ejũ'e meñe cuhema'ñe kuiraju ãũ ãiju pa'ime. Cristo ũcuaja'che maire Repau'te cuasanare ũcuankore ũcuate'ejakuanupũ pa'iju Repau ca'nivuja'ñe pa'inare kuiraku'mu. ³¹ Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'e ija'che kamu:

Ūmũjũ romio'te veja pũka'kupã ja'me pa'isi'e jo'kaso

rãjona'me pani ũcuate'ejũ'chea'me Diopi ñato,

chiimu. ³² Rua asavesamu jã'a. Jã'ata'ni Jesucristo Repau'te cuasanare paache'te kamu repa tocha jo'kasi'e. Repau neena ũcuanku

Repau ca'nivu ũcuate'eca'nivuja'ñe pa'iju ũcuate'eujakuanupame.
 33 Dios chũ'o aperumũ tocha jo'kasi'e kuache'te kuaku ũcuachi'a
 chũ'u aperumũ i'kasi'ere jo'e i'kara, ũcuare i'kasi'kuta'ni. Umupãi,
 murejoromi oiju paajũ'u musanukona meñe oicheja'che. Ŭcuachi'a
 romi, mujũpãi ña, kukuju pa'ijũ'u, chiimũ chũ'u.

6

Puka'kupãina'me mamachũ re'oja'che pa'iche'te kwamũ

1 Chũi, mũa'kupãi chũ'uñe jachama'ñe pa'ijũ'u Maire Paakuni
 cuasaju. Jã'aja'ñea'me pa'iche re'oja'che. 2-3 Diopi chũ'uuna Moisés
 tocha jo'kasi'e ija'che kwamũ:

Mũa'kuna'me mũa'kore ña, vajuchuju pa'ijũ'u. Jã'aja'ñe pani cheja
 rua jeerumũ pa'iju pojojanaa'me,
 chiimũ. Repau chũ'uñe cho'onare Repau re'oja'che cho'okaijachere
 kuaku chũ'uuna charo tochasi'ea'me jã'a. 4 Musanukona, puka'kupãi,
 chũi teache cho'omanejũ'u, pe'rumanea'ju. Jã'aja'ñe cho'oma'ñe
 cu'ache pa'iche'te ũseju, re'oja'che pa'iche'te che'choju jojajũ'u, Maire
 Paakuni cuasaju Repau chiiche'te cho'ojũ aineeju paaru.

Cho'ochẽ cho'okainana'me repanare paana re'oja'che pa'iche'te kwamũ

5 Cho'ochẽ cho'okaina icheja cheja pa'irumũ musanukonare paanare
 ña, vajuchuju re'oja'che cho'oñu chini cuasaju repana chũ'uñe
 jachama'ñe cho'ojũ pa'ijũ'u, Cristo'te cho'okaicheja'che. 6 Repanapi
 pojoa'ju chini repana ñarumuchi'a cho'oma'ñe si'arumũ cho'ochẽ
 re'oja'che cho'okaiju pa'ijũ'u, Cristo'te cho'okaina ñamema'ñe pojoju
 Dios chiiche cho'okaiju pa'icheja'che. 7 Musanukona cho'ochẽ re'oja'che
 cho'ouache cuasaju masi cho'ojũ pa'ijũ'u, musanukona Maire Paaku'te
 cho'okaiju pa'icheja'che. "Pãichi'a cho'okaimũ chũ'u ie", chiima'ñe,
 "Dioni cho'okaiũ pa'imũ chũ'u", chiiju cuasaju rua masi cho'okaiju
 pa'ijũ'u musanukona cho'ochẽ. 8 Pãi chẽa paanana'me chẽa paa-
 mana re'oja'che cho'osi'e ro'ire Maire Paakũji repana cho'osinukoru
 pa'iche ũcuanukore te'enarechi'a re'oja'chere si'acairo ñsikũna koo-
 jache masime musanukona.

9 Ŭcuaja'che musanukona cho'ochẽ chũ'uuna, asarepajũ'u. Re'oja'che
 cho'ojũ musanukonare cho'ochẽ cho'okainare pe'ruma'ñe chũ'uju
 pa'ijũ'u. Iere cavesuma'ñe cuasajũ'u: Cũnaumũ Pa'iku Maire
 Paaku musanukonare ũcuanukore Paaku'mũ, ainana'me cho'ochẽ
 cho'okainare. Ŭcuanukore ũcuapa'ruva chiũ musanukona cho'osi'e
 ro'i cho'osinukoru pa'iche re'oja'che si'acairo ñsija'mũ Repau.

Diore cuasana vatire cavache'te kwamũ

10 Asarepajũ'u, chũ'u majapãijana. Maire Paakuni cuasaju sũejũ'u,
 Repau peore masicheji cho'okaiũna koka paaju cacu'ama'ñe pañu
 chini. 11 Sõtao cavapiraju peore cavakãña sa'checheja'che Dioni
 rua sũejũ'u, Ŭcuauji cho'okaiũna jorechũ'opi musanukonani vatipi
 cacu'ora chiito koka paaju cacu'ama'ñe pañu chini. 12 Pãire cavama'me
 mai. Cũnaumũ pa'inare cu'ache chũ'unani vati ainani cavanaa'me
 mai, re'oja'che pañu chini. Repana vati aina chijachejaja'che
 cu'ache pa'inani pãi paaju chũ'ume. 13 Jã'ajekũna sõtao cavakãña

sa'checheja'che Dioni rua sēejǎ'ũ, Ūcuauji cho'okaiũna juvomasiju vati musanukonare cu'ache cho'orumũ ũcua cacu'ama'ne paũu chini.

¹⁴ Ija'che pa'iju cacu'ama'ne pa'ijǎ'ũ: Sōtao kãña sa'che ka'raja'imatea'ku chini corejakãña pi'iche tũañeja'ne Dios chu'o ũcuarepare che'che masijǎ'ũ. Sōtaopãĩ ã'capũãre asi cho'ocojño'ne'te cuheju cunakãña tãĩñeja'ne re'oja'chechi'a cho'ojũ pa'ijǎ'ũ. ¹⁵ Sōtaopãĩ ku'ire'oa'ku chini botakoro ju'iju ku'icheja'che Diore re'oja'che ja'me pa'iche'te kuavajuchũma'ne kuaju ku'ijǎ'ũ. ¹⁶ Ūcuaja'che saõñoã toa pa'ĩñoãre saocojño'ne'te cuheju sōtaopãĩ tã'tako'ña cãjiñeja'ne Dioni cuasaju sēeju pa'ijǎ'ũ, vatipi musanukonani cu'ache cho'oto Diopi tã'takaau chini. ¹⁷ Sōtaopãĩ sũjore asi cho'ocojño'ne'te cuheju cunatuhiroã tuhicheja'che Jesucristo maire jũni ro'ikaisi'ere si'arũmu cuasaju pa'ijǎ'ũ. Sōtaopãĩ cavapi'rajũ va'jña sia cãjiñeja'ne Dios chu'ore masiju Dios Rekochoji cho'okaiũna Dios chu'ore i'kaju vatire cajejaijǎ'ũ. ¹⁸ Jã'aja'ne pa'iju ũcuauacheji ti'jñeto Dios Rekochoji cho'okaiũna cu'ache cho'omaneũu chini si'arũmu Diore sēeju pa'ijǎ'ũ, cuhasoma'ne. Ūcuachi'a, ñarepaju pa'iju, Dios neenare ũcuauukore si'arũmu sēekaiju pa'ijǎ'ũ, cu'ache cho'omaneajũ.

¹⁹ Chu'ure ũcuachi'a sēekaijǎ'ũ Repauji cho'okaiũna Repau aperũmu kuamanesi'ere Jesucristo'te cuasache kuachu'ore vajuchũma'ne kuakũna pãipi asa masia'ju chini. ²⁰ Cristo Repau chu'ore chu'vaa'ku chini chu'ure chẽa saosi'kuamũ. Chura Repau chu'o chu'vakujeku pãĩ chẽavu'ere pa'imũ chu'ũ. Diore sēekaijǎ'ũ chu'ure; vajuchũma'ne Jesucristo pa'iche'te chekunani kuaku pasa.

Cuhacho tochasi'ea'me

²¹ Tĩquico, chu'ũ cuasakuji, mai majapãiuja'ũji, Cristo'te re'oja'che cho'okaikujũ musanukona pa'ichejana sani chu'ũ cho'ochena'me chu'ũ pa'iche kuaja'mũ. ²² Jã'are chini musanukona pa'ichejana saomu chu'ũ repau'te chũkũna pa'iche'te kuakũna asa pojoajũ chini.

²³ Mai Ja'ku Diona'me Maire Paaku Jesucristo cho'okaau musanukonare chũkũna majapãijanare, musanukonapi Repauũ cuasaju sãĩñechi'a oiju re'oja'che paapu chini. ²⁴ Maire Paakũni Jesucristoni chiiju cuhasoma'ne cuasanare ũcuauukore oiu re'oja'che cho'okaau Dios. Re'omũ.

Pablo

San Pablo Filipos vu'ejoopo pa'inare chu'o tocha saosi'ea'me

Chu'o saosi'ea'me

¹ Chu'u, Pablo, Timoteona'me, Jesucristo'te cho'oche cho'okainapi, musanukonare Filipos vu'ejoopo pa'inare Jesucristo'te cuasaju jovosinajeju Dios neenare ucuanukore ija'ova utija'ova tocha saome, musanukonare chu'unana'me ucuanare cho'oche cho'okainare. ² Mai Ja'ku Diona'me Maire Paaku Jesucristoji musanukona rekofoana re'oja'che pa'iche'te cho'okaijuna re'oja'che pa'ijau.

Jesure cuasanare Pablo Diore seekaiu pa'isi'ere kamu

³ Musanukona re'oja'che pa'iche'te cuasani chu'u Cuasaku'te Diore, "Re'orepamu, Ja'ku", chiiu pa'iku'mu chu'u. ⁴⁻⁵ Musanukonapi Repau'te apecuasarumu pi irumujatu'ka chekuna paipi Jesucristo'te cuasache kuachu'ore asaju paapu chini cuhama'ne ja'me cho'okaiche'te cuasaku musanukonare seekani si'arumu pojoku seekaiu pa'iku'mu chu'u Repau'te. ⁶ Dios musanukonare si'arumu na'a re'oja'che paapu chini cho'okaiu pa'imu. Jesucristo jo'e raumucusejatu'ka Repauji cuhama'ne cho'okaiuna musanukona re'oja'che pa'iju, pi'nihetu'ka cho'oju pa'ijache masimu chu'u. ⁷ Chu'upi musanukonare ja'aja'ne cuasato rua re'omu. Musanukona Diore ja'me re'oja'che cho'okaicojnonare, rua chiiu chu'u rekocho oimu. Chu'u ivu'e pai cheavu'ere pa'iu chekurumu chu'upi ku'iu Jesucristo'te cuasache kuachu'ore chu'vaku panije'e musanukonare ucua oiu pa'ijamu. ⁸ Jesucristoji oiu cho'okaiuna chu'u musanukonare ucuanukore rua oiu nauache cuasache masimu Dios. ⁹ Ucuachi'a musanukonapi sai'nechi'a si'arumu na'a rua oiju Repau chu'oj'e na'a rua masiju re'oja'che pa'imasia'ju chini Diore seekaiu pa'imu chu'u. ¹⁰ Ja'aja'ne pani cuasa, "Iepi na'a re'omu", chini masiju si'arumu na'a rua re'oja'che cho'oju Cristo jo'e rairumujatu'ka cu'acheje'e cho'oma'ne re'oja'chechi'a cho'oju pa'ijanaa'me musanukona. ¹¹ Jesucristoji cho'okaiuna musanukonapi re'oja'chere si'ache cho'oju pa'ito pai na Diore, "Rua Re'okaji peore Masiumu mu'u", chiiu pojojanaa'me.

Cristo chiiche cho'okaiu pa'iche'te kamu

¹² Chu'u majapaijana, ie masijau: Chu'upi si'ache cu'ache cho'ocojnona pai chura Jesucristo'te cuasache kuachu'o na'a rua jainuko asaju pa'ime. ¹³ Chu'u Cristo neekujeku pai cheavu'e pa'iche, pai chu'uku vu'e pa'inana'me chekuna pai icheja pa'ina ucuanuko masime. ¹⁴ Ucuachi'a mai majapaijana icheja pa'ina jainuko chu'u pai cheavu'e pa'iche'te na, vajuchuche jo'kasō Maire Paakuni Dioni na'a rua cuasajuna Ucuaji cho'okaiuna Repau chu'o na'a rua chu'vaju pa'inaa'me.

¹⁵ Pai te'ena chekuna neere tua paañu chini cuasaju ucua'chi'a chekunare re'oja'che cho'ocheja'chere na'a rua re'oja'che cho'ocojnonu chini Cristo pa'iche'te chu'vaju pa'ime. Ucuarepaa'me ja'a. Chekunata'ni re'oja'che cho'oñu chini cuasaju chu'vaju pa'ime.

16 Repana re'oja'che cho'oñu chini cuasaju chu'vana Diopi chu'uni ivu'ere pãi chëavu'ere pa'iu Cristo'te cuasache kuachu'ore chu'vaa'ku chini jo'kauna masiju chu'ure cuasaju päire chu'vaju pa'ijuasome. 17 Chekuna'tani, ùcuarepa cho'omanajeju te'ena re'oja'che cutu-cojñoñu chini Cristo pa'iche'te kame. Ûcuachi'a chu'uni pãi chëavu'e pa'ikuni na'a rua pa'icu'ache cho'oñu chini chu'vame.

18 Jã'ata'ni jã'a cuasama'mu chu'u. Re'oja'che cuasanapi jã'apãani ùcuarepa cho'omana chu'vatojê'e Cristo pa'iche asame pãi. Jã'ajekuna pojomu chu'u. Ûcuachi'a iere masiku jo'e na'a rua pojoja'mu chu'u. 19 Musanukonapi Dioni cuasaju sëekaijuna Jesucristo Rekochoji cho'okaiuna chu'u cu'ache cho'ocojñoñe re'oja'che pani etajaija'mu chu'u. 20 Chu'upi cho'oa'ku chini Dios jo'kasi'ere vajuchuma'ne masi cho'oku pasa chiimu chu'u, päipi chu'u cho'ochete ña, chu'upi ùcua vajuu pa'itojê'e ùcuachi'a chuenisorujê'e Cristoni si'arumu pojaju, "Rua Masu'mu mu'u", chiiju masia'ju chini. 21 Chu'u vajuu pa'irumuna Cristo chiichechi'a cho'oku pojoku pa'ija'mu chu'u. Chu'upi jünisoru na'a re'oja'che ti'ñeja'mu chu'ure. 22 Jã'ata'ni chu'u na'a jeerumu vajuu pani Repau'te na'a rua cho'ochete cho'okaiu pa'ire'omu. Jã'ajekuna chu'u chëajañeje'e vesumu. 23 Ka'chamajña chiimu chu'u. Jünisora chiimu chu'u, sani Cristona'me ai pasa chini. Jã'aja'ñepi na'a re'omu chu'ure. 24 Jã'ata'ni chu'upi vajuu pa'iu musanukonare karache'te cho'okaiu pa'ito na'a re'omu. 25 Jã'are cuasaku chu'u na'a jeerumu pa'ijache masimu. Pa'iu cho'okaiu pa'ija'mu chu'u musanukonapi Dioni na'a masi cuasaju, na'a rua pojoju paapu chini. 26 Jã'aja'ñejeekuna chu'upi musanukonani jo'e ñara chini sakuna Repau'te na'a rua pojoju pa'ijanaa'me musanukona.

27 Si'arumu re'oja'chechi'a pa'iju Dios chu'o Jesucristo pa'iche kuachu'ore cuasana pa'iche pa'ijũ'u. Jã'aja'ne pa'ito sani ñani ùcuachi'a musanukona pa'iche'te rupu asanijê'e masija'mu chu'u musanukona re'oja'che pa'iche. Ûcuachi'a musanukona ùcuate'e cuasaju re'oja'che ja'me pa'iju chekunapi asa chëa Dioni cuasaju jovoajũ chini Repau chu'o chu'vaju pa'iche masija'mu chu'u. 28 Ûcuachi'a musanukonare cuhenare jmamakarujê'e vajuchuma'ne Dios chu'o chu'vaju pa'iche masija'mu chu'u. Musanukona jã'aja'ne cho'ochete repana cho'osojachena'me Diopi cho'okaiuna musanukona pani etajani re'oja'che pa'ijachere ñomu repanare. 29 Cristo cho'okaisi'ejekuna Dios maire Repau'te cuasachechi'a jo'kama'ne Ûcuani cuasaju Repau cho'ocojñosi'ēja'che cu'ache cho'ocojñoju pa'iche jo'kasi'kua'mu. 30 Jã'ajekuna chu'upi cu'ache cho'ocojñoñuna musanukona aperumu ñasi'ena'me irumu asacheja'che cu'ache cho'ocojñoju pa'ijuasome.

2

Cristo Repau chũ'uñe jo'kaso pãiu carũni rani pa'isi'ere kama

1 Cristoji cho'okaiuna re'oja'che cho'o koka paame musanukona. Repauji oiũ cho'okaiuna rekoñoopi re'oja'che pa'ime musanukona. Ûcuachi'a Dios Rekochoji musanukonani si'arumu ja'me pa'ina chekunare oiju cuasame. 2 Jã'aja'ñejeekuna ja'me re'oja'che pa'iju sãiñechi'a oiju re'oja'che cho'okaiju ùcuate'e cuasaju ùcuate'e

cho'oñu chiiju pa'ijũ'u. Jã'aja'ñe pa'ito rua pojoja'mu chu'u. ³ Jmamarujẽ'e, "Na'a rua masiu'mu chu'u", chini chekunani cajejañu chini cuasama'ñe, "Ina chu'ure na'a re'onaa'me", chiiju cuasaju pa'ijũ'u. ⁴ Te'eujẽ'e meñechi'a cuasama'ñe chekunare cuasaju oiju cho'okaiju pa'ijũ'u.

⁵ Jesucristo cuasacheja'che re'oja'che cuasaju pa'ijũ'u. ⁶ Ija'che paniasomu Repau:

Dios Mamakujeku cnaumure re'oja'che pa'iu chũ'ukuta'ni chũ'uñe jo'kaso rianasomu Repau.

⁷ Repau paache re'oja'che jo'ka rani pãioji paaona maija'iu pãiu aineerupu cho'ocher cho'okaiva'u pa'icheja'che paniasomu Repau.

⁸ Pãiu pa'iu Re'okuta'ni, "Inare na'a re'okummu chu'u", chiima'ñe Puka'ku chũ'uñe'te jachama'ñe cho'oku chuenisoche vajuchuache'te cu'ache cho'osina chuenisocheja'che kurususẽ'verona chuenisoasomu Repau.

⁹ Jã'ajekuna Dios Repau'te vaso cnaumuna jo'e mua Ūcuana'me pãire ũcuanukore chũ'ua'ku chini kueñe ñoosomu.

¹⁰⁻¹¹ Cheja pa'inana'me cnaumu pa'inana'me vati toa pa'inapi Repauni ũcuanuko vajuchuju,

"Jesucristo peore Paakují Masiu'mu", chiiju masia'ju chini jo'kaasomu Dios Repau'te Jesure.

Jã'ajekuna Puka'ku Dios jã'aja'ñe cho'osi'ku rua pojocojñoku pa'imu.

Jesure cuasana miañeja'ñe pa'iche'te kamu

¹² Chu'u cuasana, musanukona chu'u chũ'uñe asa jachama'ñe rua jeerumu cho'uju panicuhame. Jã'ata'ni chu'u ja'me pa'irumuchi'a cho'uju pa'ima'ñe chu'u peorujẽ'e ũcua na'a rua cho'uju pa'ijũ'u. Musanukona rekoñõpi vajuchuju peore cho'ore'ocheta'ka cuhasoma'ñe masi cho'uju pa'ijũ'u, pani etajani ja'me re'oja'che pañu chini. ¹³ Dioa'mu maire Cho'okaiku. Maiji Repau chiiche'te re'oja'che cho'ouakuna cho'omasiju cho'uju paapu chini cho'okaimu maire.

¹⁴ Peore musanukona cho'ocher ke'reju cavama'ñe cho'uju pa'ijũ'u.

¹⁵ Musanukonapi jã'aja'ñe pa'ito pãi musanukonare ña, "Cu'ache cho'ome ina", chiimanejanaa'me re'oja'chechi'a pa'ijuna. Ūcuachi'a Dios chi'i pa'iche pa'iju, pãi si'ache rua tiiñe cu'ache cho'ona pa'icheja pa'inata'ni jmamarujẽ'e cu'achejẽ'e cho'oma'ñe re'oja'che pa'ijũ'u. Repanare chijachejaja'che cu'ache pa'inani re'oja'che pa'inapi ja'me pa'iju chijachejare ma'jñoko miañeja'ñe re'oja'che cho'o ñoju pa'ijũ'u. ¹⁶ Dios chu'o re'oja'che pa'iche kũachũ'ore cuasaju chekunani kũaju pa'ijũ'u. Jã'aja'ñe cho'uju pa'ito Cristo jo'e raumucusena musanukona re'oja'che pa'isi'e rua pojoku kũaja'mu chu'u, "Chu'vate'emanesi'kua'mu chu'u repanare", chini cuasaku.

¹⁷ Jã'ata'ni chu'u musanukonare Repauni cuasaju jova'ju chini chu'vaku chuenisonijẽ'e ũcua pojoja'mu, musanukonapi Repau'te cuasanajeju pojoju pa'ijuna. ¹⁸ Jã'ajekuna chu'upi pojoku pa'iana musanukona ũcuaja'che pojoju pa'ijũ'u.

Timoteona'me Epafrodito pa'iche'te kamu

¹⁹ Maire Paaku Jesupi chiito Timoteo'te musanukona pa'ichejana na'mi saora chiimu chu'u, musanukona re'oja'che pa'iche'te ñajani ra kũana asa vajura chini. ²⁰ Chu'u cuasacheja'che musanukonare

oiu re'oja'che cho'okasa chini cuasaku cheku te'eujē'e peomu. Timoteochi'aa'mu chu'u cuasacheja'che musanukonare oiu cuasaku. ²¹ Chekuna ucuanuko repana chiichechi'a cuasaju Jesucristo chicheta'ni cuasanaa'me. ²² Musanukona repau Timoteo re'oja'che pa'iche masime. Chu'una'me Jesucristo'te cuasache kuachu'ore masi chu'vaku puka'kure cho'okaicheja'che ja'me re'oja'che cho'okaiu pa'iku'mu repau chu'ure. ²³ Jā'ajekuna chu'ure cho'ojachere asa masi, teana musanukona pa'ichejana saora chiimu chu'u repau'te. ²⁴ Maire Paakujī chiito chu'urepaūji ivu'e pāi chēavu'e na'mi eta musanukonare sani űara chiimu chu'u.

²⁵ Ūcuachi'a chu'u cuasato mai majapāiūja'iu'te Epafroditeo musanukona pa'ichejana jo'e co'choche chiimu. Musanukonapi chu'uni kuiraa'ku chini repau'te raorena chekuna rua űsetota'ni ūcua chu'una'me pa'iu Dios chu'o chu'vaku pa'imū repau. ²⁶ Musanukonare ucuanukore rua oiu űara chiimu repau. Ūcuachi'a repau ravu jū'isi'e musanukona asasi'ere asa sumava'u pa'imū repau. ²⁷ Rua jū'iu jūnisora'asi'kua'mu repau. Jā'ata'ni Diopi oiu cho'okaiuna vajucuhasi'kua'mu repau. Repau'techi'a oima'ne chu'urejatu'ka oiu cho'okaisi'kua'mu Dios, chu'uni cu'ache ti'jñeuna suma'ne pa'iva'uni na'a rua cu'ache ti'jñeuna suma'ne cuasaku otare oiu pa'imaneaku chini. ²⁸ Jā'ajekuna repau'te na'mi saora chiimu chu'u musanukonapi űa pojoju pa'ijuna chu'ujē'e ūcuamakarū sumava'u pasa chini. ²⁹ Maire Paakuni cuasaku mai majapāiūja'iu'jekuna pojoju re'oja'che cho'okaijū'u repau'te. Repau pa'icheja'che pa'inare ucuanukore chiiju pojoju pa'ijū'u. ³⁰ Cristoni cho'ochete cho'okaiu jūnisora'asi'kua'mu repau, musanukonare cho'okaicu'ache'te chu'uni rani cho'okaiu.

3

Jesucristo chiiche masi cho'okaina pa'iche'te kuamu

¹ Chura, chu'u majapāijana, Maire Paakujī musanukonani paakuna pojoju pa'ijū'u, chiimu chu'u. Chu'u aperumu i'kaku tochasi'ere musanukonapi jo'e asato re'omu. Jā'ajekuna tocha ca'nasoma'ne ūcuare i'kaku tochamu chu'u.

² Narepaju pa'ijū'u musanukonani jamuchai kokaneenaja'ne pa'iju pāi ca'ni chutoneenapi jīkomu chā'tiro pa'ica'niru chuto tuacojñōne chū'unapi cacu'omanea'ju. ³ Pāi Jesurejē'e cuasama'ne rupu sē'sevuchi'a circuncisión cho'ocojñona Dios neenama'me. Maipi Dios Rekochoji cho'okaiuna Jesucristoni cuasaju jovo vaju Dioni pojoju, "Rua vesume chukuna", chiinapi Dios neenaa'me. ⁴ Sē'sevuchi'a re'oja'che cho'ojū Dioni re'oja'che ja'me pa'ire'oto chu'u jā'ajamajñaruā cho'ochēji Repau'te rua re'oja'che ja'me pa'ira'amū.

Jā'ajamajñaruā cho'oku aineesi'kujeku pāi chu'u pa'iche'te űato rua re'oja'che pa'iku'mu chu'u. ⁵ Israelpāiujeku ochorepaumucujña pa'ikujī jīkora'muru chā'tiru pa'ica'niru chuto tuacojñosi'kua'mu chu'u. Benjaminvājujeku hebreorepau'mu chu'u. Ūcuachi'a fariseopāiujeku Dios aperumu chū'u jo'kasi'e rua re'oja'che cho'oku aineeku pa'isi'kua'mu chu'u. ⁶ Dios chiiche'te cho'okaineeku Jesure cuasanare tuha Repau'te cuasache'te űseku vaiche chū'uku pa'isi'kua'mu chu'u. Ūcuachi'a Dios aperumu chū'u jo'kasi'e chu'ure peore cho'ore'ochetu'ka masi cho'oku pa'isi'kua'mu chu'u.

7 Peore jā'a chū'u aperumū, “Rūa re'omū ie”, chiiu cuasasi'e irumū Cristoni cuasakū, “Peoche'me jā'a”, chiiu cuasamū chū'u. 8 Chura, “Cheke peore peoche'me”, chini cuasa, “Jesucristo'te chū'ure Paakū'te cuasachechi'aa'me re'oche”, chiiu cuasakū'mū chū'u. Na'a rūa re'oja'chere chiiu Repauni cuasakū jovo, cheke chū'uni chī'ca pa'icheja'che pa'iuna peore sējososi'kua'mū chū'u. 9 Cristona'me re'oja'che pasa chini cuasakū Repau'te jovosi'kua'mū chū'u. Aperumū Dios chū'u jo'kasi'ere te'eū cho'okū re'oja'che pa'ito karamū. Jā'ajekūna Diopi cho'okaiuna rūa re'oja'che pasa chini jovosi'kua'mū chū'u. 10 Cristo pa'iche'te na'a rūa masira chiimū chū'u. Chuenisouna Repau'te Vasosi'kupi Peore Masiuji Diopi cho'okaiuna Cristo cu'ache cho'ocojñosi'kuta'ni ūcua re'oja'che paniasomū. Chū'u ūcuaja'che cu'ache cho'ocojñonijē'e Ūcuauji cho'okaiuna re'oja'che pasa chiimū chū'u. Repau chuenisisi'ēja'che chuenisonijē'e chū'upi meñe Ūcuauñi ĩsija'mū. 11 Jā'aja'ñe peore cho'ora chiiu ūcuachi'a pāi jū'isina ūcuanuko vajurairumūna vajurasa chiimū chū'u.

Jesucristo chū'u jo'kasi'e masi cho'oche'te kumū

12 Dios chiiche cho'oche chuta'a peore masi che'chema'mū chū'u. Re'oja'che pa'iche chuta'a karamū chū'ure. Jā'ata'ni che'cheneekū si'arumū na'a rūa re'oja'che pa'iu pa'ikū'mū chū'u, chū'upi cho'oa'kū chini Jesucristo jo'kasi'ere peore masi cho'ora chini. 13 Asarepajū'u, chū'u majapāijana. Chū'u cuasato chū'ure jo'kasi'e cho'oche chuta'a karamū. Jā'ata'ni aperumū pa'isi'ejē'e cuasama'ñe re'oja'chere na'a rūa cho'omasira chini re'oja'che cho'ochechi'a cuasakū pa'ikū'mū chū'u. 14 Chū'upi cho'oa'kū chini Dios jo'kasi'ere masi cho'o pi'nira chiimū chū'u. Jesucristo cho'okaisi'ejekūna Dios maini pojokū chēa ĩsira chiiche'te re'oja'che koorā chini peore cho'ore'ochetū'ka Repau chiiche'te cho'okū pa'imū chū'u.

15 Maire ūcuanukore Diore masi cuasanare jā'aja'ñe cuasache pa'imū. Mūsanukonapi jā'aja'ñe cuasamana pa'ito Diopi che'choja'mū repare masia'jū chini. 16 Mai che'chesi'e re'oja'che cho'oche ūhasoma'ñe ūcua cho'ojū pañu.

17 Asarepajū'u, chū'u majapāijana. Chekūna cho'ocheja'che chū'u re'oja'che cho'oche'te ña chēa ūcuaja'che cho'ojū pa'ijū'u. Ūcuachi'a chukūna mūsanukonare che'chosi'e asa chēa masi pa'ina pa'iche'te ñaju repāna pa'icheja'che pa'ijū'u. 18 Ie ruarepañoā kuasi'kua'mū chū'u mūsanukonare. Jā'ata'ni oiū jo'e ūcuare i'kamū chū'u. Pāi Jesucristo'te cuasana jainuko Repau kurususē'vero jūni ro'ikaisi'e kuhena pa'icheja'che pa'ijū Repau'te cuasamanaja'ñe cu'ache pa'ime. 19 Icheja pa'ichechi'a cuasajū repānare ūachechi'a vajuchūache cho'ojū pojokū pa'inaa'me repāna. Jā'aja'ñe pa'ijū cacū'a na'a rūa cu'ache cho'ojū cho'osojanaa'me repāna. 20 Maita'ni Dios pa'icheja canaa'me ai sani pa'ijanajejū. Maire Paakū Jesucristo repacheja cakū rani maire sa re'oja'che paajachere pojokū cha'ame mai. 21 Reparumū Repau peore Paakūji Masikūjekū mai ca'nivūā re'oja'chechi'a pa'ivesuca'nivūā Repau ca'nivūja'ñe sañokaija'mū, maipi Repau ca'nivūja'ñe paaajū chini, jo'e jū'imaca'nivūji re'oja'che cho'o koka paaca'nivūja'ñe.

4

Si'arumtu pojoju pa'iche'te kwamtu

¹ Jã'ajekuna, chu'u majapãijana, chu'u oiu ñauache cuasana, cacu'ama'ñe ũcua Maire Paakuni masi cuasaju re'oja'che pa'iju pa'ijũ'u. Musanukonare cuasaku rua pojomu chu'u. Musanukona re'oja'che pa'iche jã'a chu'u masi cho'osi'e ro'ia'me.

² Evodiana'me Sintique'te ũcuamakarũ cavaju paapu chini chu'vamũ chu'u, Maire Paakuni cuasaju majapãïromijanajeju re'oja'che ja'me paapu chini. ³ Mu'ure, chu'una'me Maire Paaku'te cho'оче masi cho'okaiku'te, cho'okaiũ pa'ijũ'u repanare re'oja'che ja'me paapu chini i'kamũ chu'u. Repana romi ũcuachi'a chu'ure Jesucristo'te cuasache kuachu'ore chu'vakuna ja'me cho'okaisinaa'me, Clementena'me chekuna chu'una'me cho'оче cho'osina. Repana ũcuamuko Dios neephuro utija'ophurona repana mami tochacojñosi'e paame, pa'iche mama pa'ina mami tochacojñosiphurona.

⁴ Maire Paakuji musanukonani paakuna si'arumtu pojoju pa'ijũ'u. Jo'e ũcuare tochaku i'kara. Pojoju pa'ijũ'u. ⁵ Pe'kerũ pa'iju pãi chekunare ũcuamukore re'oja'che cho'o ñoju pa'ijũ'u. Maire Paaku jo'e na'mi raija'mũ. ⁶ Jã'ajekuna musanukonare cu'ache ti'jñejañe vajuchuma'ñe cuasaju Dioni si'arumtu s̃eju pa'ijũ'u. Repau cho'okaijachere cuasaju, "Re'orepamũ, Ja'ku", chiiju musanukona chiiche'te s̃eju pa'ijũ'u Repau'te. ⁷ Jã'aja'ñe cho'oto Dios musanukona rekoñoãna re'oja'che pa'iche pãijẽ'e vesuche'te cho'okaija'mũ. Rekoñoãpi re'oja'che pa'iju cu'ache ti'jñetojẽ'e vajuchuju sumana pa'imanejanaa'me musanukona, Jesucristoju ja'me pa'ina.

Re'oja'che cho'очеchi'a cuasaju pa'iche'te kwamtu

⁸ ũcuachi'a ie chu'vamũ chu'u musanukonare, chu'u majapãijanare: Peore re'oja'che pa'iche'te cuasaju pa'ijũ'u, ũcuarepa pa'iche, pojoju pa'iche, re'oja'che cutucojñoñe, pe'kerũ pa'iche, rũhiñe cho'оче, pãi oiju pa'iche, re'oja'che cuasaju pa'ichena'me masi cho'оче. "Peore re'omu ie", chire'очеchi'a cuasaju pa'ijũ'u.

⁹ Chu'u musanukonare che'chokuna asa ch̃easi'e cho'ojũ pa'ijũ'u. ũcuachi'a musanukona chu'u i'kache asasi'ena'me chu'u cho'оче ñasi'ere ũcuaja'che cho'ojũ pa'ijũ'u. Jã'aja'ñe cho'ojũ pa'ito Dios musanukonare jo'kama'ñe ja'me pa'ija'mũ, pãi rekoñoã re'oja'che pa'iche isiku.

Filipos vu'ejoopo pa'ina Pablo'te kuri isisi'ere kwamtu

¹⁰ Aperumtu musanukona chu'ure oinata'ni cho'okaicu'akuna reparumtu cho'okaimanesinapi chu'uni oiju jo'e cho'okatena rua pojoku Maire Paaku'te, "Re'orepamũ, Ja'ku", chiiju pa'imũ chu'u.

¹¹ Chu'u chiicheji karakuna jã'aja'ñe i'kama'mũ. Si'arumtu pojoku pa'iche che'chesi'kujeku chu'uni ũcuauache ti'jñeto pojoku pa'imũ chu'u. ¹² Te'eñoã chuova'u pa'iu te'eñoã chu'u chiiche cajejai che paaku'mũ chu'u. Chu'uni ũcuauache ti'jñeto pojoku pa'imasimu chu'u. Chekurumtu chu'upi ãu karama'ñe paani jã'apãani ãucuhava'u panijẽ'e pojoku pa'imũ chu'u. Chekurumtu cu'amajñaruã karama'ñe paani jã'apãani chu'uni ũcuauache karatojẽ'e pojoku pa'imũ chu'u, si'arumtu pojoku pa'imasikujeku. ¹³ Chu'uni ũcuauache ti'jñeto Cristoju

cho'okaiuna koka paamu chu'u. ¹⁴ Jã'ata'ni musanukona chu'ure karache'te cho'okaiju re'oja'che cho'osinaa'me.

¹⁵ Iere masime musanukona: Chu'u musanukona pa'icheja Macedonia chejapi Jesucristo'te cuasache kuachu'ore chu'vajasa chini etarumu musanukona Filipos vu'ejoopo pa'iju Jesure cuasakuanupuchi'a kuri isisinaa'me chu'ure. Chu'u Dios chu'o che'chosi'ere cuasaju, "Re'orepamu", chiju cho'okaisinaa'me musanukona. ¹⁶ Ucuachi'a chu'u Tesalónica vu'ejoopo pa'irumu chu'ure karache te'eñoã kuri raosinaa'me musanukona. ¹⁷ Musanukonapi isijuna kooku pojomu chu'u. Kurineema'kuta'ni pojomu chu'u. Musanukona chu'ure rupu re'oja'che cho'okaiju pa'iche ro'icojñojañere cuasaku pojomu chu'u. ¹⁸ Musanukona chu'uni rakaau chini Epafrodite raosi'ere koonu chura karama'mu chu'ure. Musanukona chu'ure raosi'e peore koosi'kujeku cajejaichejatuka paamu chu'u chura. Diopi ñato musanukona chu'ure raosi'e Repauni pojojũ päipi ma'ñare uojuna ma'ñasuche vu'ochaja'che re'oja'che vuokuna pojomu Repau. ¹⁹ Jã'ajekuna musanukonare Ucuaju chu'u Cuasakuji Diopi kuiraku musanukonare karache'te peore isija'mu. Jesucristo'te masi cuasanare re'oja'che karama'ñe si'ache isiku pa'iku'mu Repau.

²⁰ Mai Ja'ku Dios mai Cuasakuni cuhasoma'ñe si'arumu pojojũ, "Peore Masiuji rua re'okumũ mu'u", chiju paũ mai. Jã'aja'ñe paau.

Tocha pi'ni chu'o saosi'ea'me

²¹ Jesucristo'te cuasanajeju Dios neenare ucuanukore chu'o sa kuakaiju'u. Musanukonare mai majapãijana chu'una'me pa'ina chu'o saome. ²² Ijoopo pa'ina päi Dios neena ucuanuko chu'o saome musanukonare. Päi chu'uku vu'e cho'ochi cho'okaina Jesure cuasana ucua'chi'a rua chu'o saome musanukonare.

²³ Maire Paaku Jesucristo'ji ucuanukore rekoñoãna pa'iche re'oja'che cho'okaaũ musanukonapi re'oja'che paapu chini. Jã'aja'ñe paau. Re'omu.

Pablo

San Pablo Colosas vu'ejoopo pa'inare chu'o tocha saosi'ea'me

Chu'o saosi'ea'me

¹⁻² Chu'u, Pablo, Diopi chiiuna Jesucristo saosi'kupi ija'ova utija'ova mai majapãija'ia Timoteona'me tocha saomũ musanukonare, Colosas vu'ejoopo pa'inare, re'oja'che pa'ijũ Cristo'te cho'оче masi cho'okainajẽ chukuna majapãijanare. Mai Ja'ku Diopi musanukona rekoñoãna re'oja'che pa'iche'te cho'okaiuna re'oja'che pa'ijũ'u.

Jesure cuasanare Pablo Diore sêkaiche'te kũamũ

³ Chukuna musanukonani sêkaijũ Maire Paaku Jesucristo Puka'kure Diore si'arũmũ, "Re'orepamũ, Ja'ku", chiijũ pa'ime. ⁴ Musanukona Jesucristoni masi cuasajũ chekunare Dios neenare ũcuanukore oijũ re'oja'che cho'okaijũ pa'iche asasinã'me chukuna. ⁵ Ūcuachi'a Jesucristo'te cuasache kũachũ'o ũcuarepare musanukona apeasarũmupi vĩa, Repau pa'icheja sani re'oja'che pa'ijachere cuasajũ pojojũ cha'ajũ pa'ijũasome musanukona. Musanukona pãi oichena'me Diore cuasache'te asa, "Re'orepamũ, Ja'ku", chiijũ pa'ime chukuna Repau'te Diore. ⁶ Pãipi Jesucristo'te cuasache kũachũ'ore chũ'vajũna cheja si'acheja pa'ina pãi asa chẽa na'a jainũko Jesuni cuasajũ jovo re'oja'che pa'ime chura. Musanukona repachũ'o ũcuarepa Dios pãire oiũ cho'okaiche kũachũ'o asa chẽa Repau'te cuasajũ jovorũmupi vĩa pa'icheja'che re'oja'che pa'ime repana. ⁷ Chukunana'me Cristo'te cho'оче masi cho'okaikujũ chukuna cuasakũ Epafrapi che'choasomũ jã'a musanukonare. ⁸ Ūcuachi'a Dios Rekochoji cho'okaiuna musanukona chekunare oijũ re'oja'che cho'okaijũ pa'iche'te ra kuasi'kuamũ repau Epafras chukuna'te.

⁹ Jã'ajekuna chukuna musanukona re'oja'che pa'iche asaumu-cusepi vĩa cuhama'ne Dionis sêkaijũ pa'ime, musanukonapi Repau chũ'ore na'a rĩa asa chẽajũ Repau chiiche'te peore masijũ, re'oja'che pa'imasija'jũ chini. ¹⁰ Jã'aja'ne pani Maire Paaku neena pa'iche pa'ijũ Repau chiiche'te si'arũmũ cho'ojũ chekunani si'ache re'oja'che cho'okaijũ Ūcuana'me na'a re'oja'che pa'ijanaa'me musanukona, Repau pa'iche'te na'a rĩa masijũ. ¹¹ Ūcuachi'a Repau'te Peore Masiuji Re'oku'te sêkaime chukuna musanukonapi re'oja'che cho'o koka paaajũ chini. Ūcuachi'a musanukonapi pa'imasijũ cu'ache ti'ñetojẽ'e jũvomasijũ, "Pani etajaiche cuasoma'nea'me ie", chiima'ne ũcua pojojũ re'oja'che paapu chini sêkaime chukuna. ¹² Jã'aja'ne pani musanukona mai Ja'ku Diore pojojũ, "Re'orepamũ, Ja'ku", chiijũ pa'ijanaa'me. Musanukonare rekoñoã re'ojarekoñoã care'vakaisi'kuamũ Repau, Repau neenare isijachere Repau pa'ichejana sani kooajũ chini. ¹³ Mai vati chẽa paacojõonajejũ cu'ache pa'ijũ chijachejaja'che pa'isinare tĩa Dios Repau Mamakuni Repau rĩa cuasakuni maini jo'kasi'kuamũ, maipi Ūcuau chũ'ũne'te cho'ojũ paapu chini. ¹⁴ Chura Dios mai cu'ache cho'osi'e jo'e cuasama'mũ, Cristo jũni ro'ikaisi'jekuna.

Cristo jūni ro'ikaisi'ejekuna Diona'me re'oja'che pa'ire'oche'te kʷamʷ

¹⁵ Repaʷ Cristo Dios Ñoma'kʷja'iu maire Ñosi'kʷ chareparo cakʷa'mʷ. Chekuna vajʷva'na ũcuanʷko cho'je cho'ocojñosiva'naa'me. ¹⁶ Diopi chʷʷna Repaʷ Cristo peore cho'oasomʷ. Chejana'me cʷnaʷmʷ, repachejña pa'ichena'me repachejña pa'inare, ñoñena'me ñoma'ñe, ñonana'me ñomanare, pāi chʷʷnana'me ángeles chʷʷnana'me vati chʷʷnare ũcuanʷkore cho'oasomʷ Repaʷ na'a pa'isirʷmʷ repana ũcuanʷko Repaʷ'te ña pojoa'ju chini. ¹⁷ Cheke peore chuta'a pa'imarʷmʷ Pa'ikʷjekʷ peore Paaku chʷʷkʷ'mʷ Cristo, re'oja'che paʷ chini. ¹⁸ Pāiu repaʷ ca'nivʷ'te paacheja'che Repaʷ'te cuasakuanupʷ'te paamʷ Repaʷ. Repaʷji cho'ouna pa'inaa'me mai. Ũcuachi'a peore chʷʷkʷ pasa chini charo jūni vajʷraisi'kʷasomʷ Repaʷ. ¹⁹ Repaʷ Cristo Diopi chiiʷna Ũcuaja'iujekʷ Repaʷ pa'iche peore ũcuaja'che pa'ikʷ'mʷ. ²⁰ Jā'aja'ñe Pa'ikʷ'te chejana raoasomʷ Repaʷ, Repaʷji kurususē'verona jē'jocojño chie rao mai ũcuanʷko cho'oche'te cu'are jūni ro'ikakuna maini ũcuanʷkore Ũcuʷna'me re'oja'che pa'ire'oa'kʷ chini, cheja pa'inana'me cʷnaʷmʷ pa'inare.

²¹ Aperʷmʷ mʷsanʷkona cu'ache cho'onajeju rekoñoāpi Repaʷni cuheju Repaʷ paacojñomana pa'isinaa'me. ²² Jā'ata'ni irʷmʷ Jesucristo pāi ca'nivʷ paaku maire jūni ro'ikaisi'ejekuna Diona'me re'oja'che pa'ire'omʷ maire. Maipi Repaʷ chiiche re'oja'chechi'a cho'oju rekoñoā cu'achejē'e peoju Repaʷna'me pa'iju Repaʷ neerepana paapʷ chini jā'aja'ñe cho'okaniasomʷ Repaʷ. ²³ Jā'aja'ñe pañu chini Jesure cuasache cuhasoma'ñe ũcua cuasaju pa'ijū'ʷ. Ũcuachi'a mʷsanʷkona asa chēa cuasache Jesucristo'te cuasache kʷachʷ'o kʷache Repaʷ re'oja'che ĩsijache pojoju cha'ache ũhasomanejū'ʷ. Repa chʷ'o chʷ'ʷ Pablo chekʷnana'me si'achejña ku'iu chʷ'vakʷ pa'ikʷ'mʷ.

Diopi jo'kaʷna Pablo Jesure cuasakuanupʷ'te cho'okaiʷ pa'isi'ere kʷamʷ

²⁴ Chura mʷsanʷkonani chʷ'vakʷ cu'ache ti'jñecojñokʷta'ni pojomʷ chʷ'ʷ. Jā'aja'ñe cho'ocojñokʷ Jesucristoni cho'okaiʷ Repaʷ ca'nivʷja'ñe pa'inani Repaʷ'te cuasakuanupʷ'te cho'okaiʷ Repaʷ cho'ocojñojēja'ñe chʷ'ʷ ca'nivʷji cu'ache cho'ocojñokʷ cho'okaiʷ pojomʷ chʷ'ʷ. ²⁵ Diopi chʷ'ʷni mʷsanʷkonani Repaʷ chʷ'ore peore kʷakaʷ chini jo'kaʷna Jesure cuasakuanupʷ'te cho'oche cho'okaiʷ pa'ikʷ'mʷ chʷ'ʷ. ²⁶ Repa chʷ'o rʷa jeerʷmʷ aperʷmʷ kʷamanesichʷ'o irʷmʷna Diopi maini Repaʷ neenani kʷaʷna ũcuare chʷ'vamʷ chʷ'ʷ. ²⁷ Dios maipi Repaʷ neenapi aperʷmʷ kʷamanesichʷ'ore judío peonani Repaʷ chʷ'o Jesucristo'te cuasache kʷachʷ'ore kʷaju paapʷ chini jo'kasi'kʷa'mʷ. Ija'che chiimʷ repa chʷ'o kʷache: Jesucristoji maini ja'me pa'ina Dios pa'ichejare saní pa'ijanaa'me mai.

²⁸ Chʷkʷna Repaʷ Cristo pa'iche'te pāi ũcuanʷkore kʷaju masi chʷ'vajʷ re'oja'che che'choju pa'inaa'me repanapi asa chēa Repaʷni cuasaju jovo karama'ñe re'oja'che paapʷ chini. ²⁹ Cristoji chʷ'ʷni cho'okaiʷna chʷ'va koka paaku peore cho'ore'ochetʷ'ka cho'okʷ pa'ikʷ'mʷ chʷ'ʷ.

2

¹ Mʉsanʉkonapi masia'ju chini kuamu chu'u ie: Mʉsanʉkonare Colosas vʉ'ejoopo canare re'oja'che cho'okasa chini chekuna ʉsetota'ni ʉcua cho'okʉ pa'iku'mʉ chu'u, ʉcuachi'a Laodicea vʉ'ejoopo pa'inana'me chu'are chuta'a ʉmanani. ² Mʉsanʉkonapi ʉcuanʉko ʉcuate'e cuasaju sʉiʉechi'a oiju pojoju pa'iju Dios chu'o kuache'te masirepa asa chʉa cuasaju re'oja'che paapu chini cho'okaimʉ chu'u. ʉcuachi'a aperumu vesusi'e Dios churana Raosi'ku Cristo pa'iche'te masiju ʉcuau'na'me re'oja'che paapu chini cho'okaimʉ chu'u. ³ Repau Cristochi'aa'mʉ maire Cho'okaiku, maipi Dios chu'o re'oja'chere karama'ʉe asa masiju re'oja'che paapu chini. ⁴ Chekunapi mʉsanʉkonani joreju re'oja'cheja'che i'kaju te'euj'e'e cacʉ'omanea'ju chini i'kamʉ chu'u jʉ'a. ⁵ Mʉsanʉkonare ja'me pa'ima'kuta'ni chu'u rekochoji ja'me pa'icheja'che cuasaku'mʉ chu'u. Mʉsanʉkona re'oja'che pa'iju Cristo'te masirepa cuasaju pa'iche'te asa ruu pojomu chu'u.

Cristo neena mama pa'iche'te kuamu

⁶ Jʉ'ajekuna Maire Paakuni Jesucristoni cuasaju Repau neena paʉu chini jovosinajeju Repau'te cuasache'te ʉhasoma'ʉe ʉcua cuasaju re'oja'che pa'ijʉ'u. ⁷ Repau'te ja'me pa'iche'te jo'kasoma'ʉe mʉsanʉkonare che'chosi'ere Dios chu'ore na'a ruu che'che Repauni na'a ruu masi cuasaju si'arumu, "Re'orepamu, Ja'ku", chiju pojoju pa'ijʉ'u.

⁸ ʉnarepaju pa'ijʉ'u; paipi mʉsanʉkonani joreju chʉa paaʉu chini repa'na peoche cuasache'te che'choju. Cristo pa'iche che'chomanaa'me repa'na. Rupu pa'i cuasachena'me pa'i jeerumu cho'osi'ena'me Diore cuasacuhena chʉ'u'ʉe'te che'chonaa'me repa'na.

⁹ Repau Cristo pa'i ca'nivʉ paasi'kuta'ni Diojeku Dios pa'iche peore ʉcuaja'che pa'iku'mʉ. ¹⁰ Mʉsanʉkonare ʉcuachi'a Cristoji ja'me pa'ina Dios chiiche re'oja'che pa'ire'omʉ, Cristoji pa'i chʉ'ʉnare, ʉngeles chʉ'ʉnare, vati chʉ'ʉnare ʉcuanʉkore na'a ruu masakuna. ¹¹ ʉcuachi'a Cristo neenajeju rekoʉo ʉcuau'ni re'ojarekoʉo care'vacojʉosinajeju jʉkora'muru chʉ'tiru pa'ica'niru chʉto tuacojʉosinaja'ʉe pa'ime mʉsanʉkona. Pa'i cho'oche circuncisi'3n ca'nivʉ 3 chʉto'cojʉomanesina Cristoni circuncisi'3n cho'ocojʉosinaja'ʉe pa'ime mʉsanʉkona cu'arekoʉo ʉcuau'ni re'ojarekoʉo care'vacojʉosinajeju. ¹² Mʉsanʉkona Repau'te Dios vasosi'ere cuasaju okoro'vecojʉo aperumu cu'ache pa'isi'ere jo'kaso Repauna'me tʉcojʉo vajʉraisinaja'ʉe pa'iju mama pa'ime chura.

¹³ Aperumu mʉsanʉkona judio peona ʉcuanʉko Dios pa'iche'te vesaju cu'are cho'oju Repau sʉjocojʉosina pa'isinaa'me. Iramʉta'ni Dios mʉsanʉkonare Cristo cho'okaisi'ejekuna pa'iche mamare jo'ka mʉsanʉkona cu'ache cho'osi'e cuasama'mʉ. ¹⁴ Aperumu maire pa'i Dioni p3sero'ire paajuna Repau aperumu chʉ'u jo'kasi'e cho'oche pa'isi'kuamʉ. Jʉ'ata'ni iramu Dios maire ro'ikakuna jʉ'aja'ʉe cho'oche peomʉ. Pa'i cu'ache cho'osinare repa'na cu'ache cho'osi'e ro'i kurusus'e'verona jʉ'jo repa'na cu'ache cho'osi'ere kuaju tocha suome. Repa tochasi'e kuache cu'a jʉni ro'isome repa'na. ʉcuaja'che Cristo jʉni ro'ikaisi'ejekuna mai p3sero'i tochasi'aja'ova kurusus'e'verona jʉ'jo

sʉosi'eja'che cho'osi'ejekuna peore ro'isi'ea'me chura. ¹⁵ Repaʉ Cristo mai cu'are ro'ikaiʉ kurususē'verona jūni maire cu'ache chū'ʉnare cajejani repana chū'ʉñe tuasokaniasomʉ. Repa tuakaisi'e pāi jainuko masime.

Cristona'me jūni vajʉraisinaja'ñe pa'iche'te kʉamʉ

¹⁶ Jā'ajekuna mʉsanukona pa'iche'te pāipi ña ʉu ʉiñena'me ũkuche te'emajñaruʉ ũseto jachajū'ʉ repanare. Ūcuachi'a Diore pojoru judío fiesta cho'oche'te chū'ʉjʉ pʉaumucujña cho'oche cho'oche'te ũsejʉ ke'reto jachajū'ʉ repanare. ¹⁷ Jā'amajñaruʉ cho'oche maipi cho'oru che'che re'oja'che pa'ijachere cha'aju paaru chini aperumʉ chū'ʉ jo'kasi'ea'me. Jā'ata'ni repa re'oja'che pa'iche Jesucristo'te cuasaju jovo pa'iche'me. ¹⁸ Angeleva'nare pojonapi ke'renare jachajū'ʉ. Repana rekoñõ, "Rʉa masiʉ'mʉ chū'ʉ", chini cuasanata'ni pāipi asa ũcuanani pojoa'ju chini, "Rʉa vesuʉ'mʉ chū'ʉ", chiime. Ūcuana cuasache'te kʉaju, "Dios ñõñe'te ñaju kʉame chukuna", chiiju joreju, meñe rʉa pojonaa'me repana. ¹⁹ Cristo'te mai rekochoja'che pa'iku'te cuasache jo'kasosinaa'me repana. Maita'ni Repaʉ neerepanajeju Repaʉ ca'nivʉja'ñe pa'inaa'me. Diopi chū'ukuna mai rekochoja'che pa'iu maire si'arumʉ cho'okaiʉ pa'iku'mʉ Repaʉ, maipi na'a rʉa che'cheju si'arumʉ na'a re'oja'che paaru chini.

²⁰ Chura mʉsanukona Cristona'me jūnisosinaja'ñe pa'iju Repaʉ'te cuasamana pa'icheja'che pañu chiimanaa'me. Jā'aja'ñe pa'inata'ni, ¿je'se pa'ina repana chū'ʉñe chuta'a cho'oʉache cuasache? ²¹ Ija'che i'kaju si'ache chū'ʉnaa'me repana: "Chēamanejū'ʉ jā'amajñaruʉ; ʉimanejū'ʉ jā'amajñaruʉ; jā'ajamajñaruʉ miimanejū'ʉ", chiinaa'me. ²² Peore jā'amajñaruʉ sē'sevʉ cho'omajñaruʉ rupʉ pāi cuasaju chū'ʉñejeku si'asojachea'me. ²³ Chekurumʉ pāi jā'are cho'oru chekunapi ñato re'oja'cheja'che ñõñe pa'ime. Chekurumʉ rʉa masinaja'ñe pa'iju, Diore rʉa pojonaja'ñe pa'iju, meñe pojoma'ñeja'ñe pa'iju cu'ache cho'oche ũseju na'a rʉa ũseju pa'inaa'me repana. Repana jā'amajñaruʉchi'a cho'ona repana rekoñõ cu'ache cho'oʉache cuasacheta'ni jʉvoma'ñe ũcua cho'oru pa'inaa'me.

3

¹ Cristona'me jūni vajʉraisinaja'ñe pa'iju re'oja'che pa'inaa'me mʉsanukona. Jā'ajekuna Dios pa'icheja sani pa'ijache cuasana pa'iche pa'ijū'ʉ. Repaʉ Cristo ũcuachejare pa'iu Diore kueñe ʉjajʉtukakā'kore ñu'iu chū'uku pa'iuasomʉ. ² Cheja pa'imajñaruʉchi'a cuasaju pa'ima'ñe cʉnaumʉ pa'iche'te na'a rʉa cuasaju pa'ijū'ʉ. ³ Cristona'me jūnisosinaja'ñejeju rekoñõpi Ūcuana'me pa'iju Dios neenaa'me mʉsanukona. ⁴ Ūcuaji Cristo mʉsanukonare pa'iche mamare ʉsisi'kua'mʉ. Repaʉ jo'e rairumʉ Ūcuajana carūni Repaʉna'me chū'ʉju pa'ijanaa'me mʉsanukona.

Aperumʉ pa'isi'ena'me mama pa'iche'te kʉamʉ

⁵ Jā'aja'ñejekuna mʉsanukona cu'arekoñõ cu'ache cho'oʉache cuasache'te peore jʉvoju ũhasojū'ʉ, ija'chere: rʉjoromi peonare romineñe, ʉjʉpāi peonare ʉmuneñe, vajuchʉache cho'oche, cu'a cho'oneñe, cu'ache ũcuache cho'ochena'me kurineñe. Pāi

kurineena kurichi'a cuasanajeju Diore cuasama'ne tãosiva'nare po-
 jocheja'che cho'ome. ⁶ Jachaju jã'amajñarũã cho'onare pãi pe'ruku
 cu'ache ti'jñe'ne chũ'uja'mu Dios. ⁷ Aperumu musanukona ũcuachi'a
 jã'amajñarũã cho'oju pa'isinaa'me. ⁸ Jã'ata'ni jã'aja'ne cho'oche'te
 peore masirepa ũhasoju pa'ijũ'u chura: pe'ruche, teache, chekunare
 cu'ache cho'oche, chekunare cu'ache cutuchena'me vajuchũache
 i'kache. ⁹ Ũcuachi'a sãĩnechi'a joreju pa'imanejũ'u, ũcuare aperumu
 pa'isi'ena'me cho'osi'e jo'kasosinajeju. ¹⁰ Chura musanukona rekoñoã
 mamarekoñoã care'vacojñosinajeju pa'iche mamare pa'ime. Dios
 maire cho'osi'ku si'arumu cho'okaiu pa'imũ, maipi Repau pa'iche'te
 masiju Ũcuau pa'icheja'che si'arumu na'a re'oja'che paapu chini.
¹¹ Jã'ajekuna chura ija'che cuasama'ne pañu: griegopãi pa'ichena'me
 judiopãi pa'iche, jikora'muru chã'tiru pa'ica'niru chuto tuacojñosina
 pa'ichena'me cho'ocojñomanesina pa'iche, pãirepa pa'ichena'me tũpãi
 pa'iche, chẽa paacojñona pa'ichena'me chẽa paacojñomana pa'iche.
 Jã'aja'nejẽ'e cuasama'ne Cristo neena pa'ichechi'a cuasaju pañu mai.
 Peore Paakuji maire ũcuanukore paaku'mu Repau.

¹² Dios musanukonare Repau neena paapu chini oiũ chẽa paamu.
 Jã'ajekuna pa'iche mama pa'inajeju chekunare pãi oirepache oiju
 re'oja'che cho'okaiju, "Na'a rua masiku'mu chu'u", chiima'ne,
 pe'keru pa'iju pe'ruma'ne pa'ijũ'u. ¹³ Sãĩnechi'a ke'rema'ne
 pa'iju, musanukonare chekuna cu'ache cho'oche cuasamanejũ'u.
 Dios musanukona cho'oche cu'a jo'e cuasama'neja'ne chekuna
 musanukonare cu'ache cho'oche jo'e cuasamanejũ'u. ¹⁴ Jã'aja'ne
 cho'oju ũcuachi'a chekunare oiju si'arumu re'oja'che cho'okaiju
 pa'ijũ'u. Jã'aja'ne cho'oju pani re'oja'che ja'me pa'ijanaa'me
 musanukona. ¹⁵ Cristoji cho'okaiuna musanukona rekoñoã
 re'oja'chechi'a pa'ijũ'u. Ũcuachi'a Cristo ca'nivu ũcuate'eca'nivuja'ne
 pa'inajeju rekoñoãpi re'oja'che pa'iju ũcuanuko re'oja'che ja'me
 pa'ijũ'u. Jã'aja'ne paapu chini chẽa paamu Dios maire. Ũcuachi'a
 si'arumu pojoju, "Re'orepamu", chiiju pa'ijũ'u Repau'te. ¹⁶ Cristo
 chu'ore asa chẽa si'arumu cuasaju sãĩnechi'a masi che'choju re'oja'che
 chu'vaju pa'ijũ'u. Dios musanukonare cho'okaiche'te cuasaju Repau'ni
 pojoju Dios ujare ujaju pa'ijũ'u. ¹⁷ Musanukonapi cho'omajñarũãre
 ũcuamajñarũãre cho'oni jã'apãani chu'o cutuni si'arumu Maire
 Paaku Jesús neena pa'iche pa'iju re'oja'che pa'ijũ'u. Ũcuachi'a Ũcuauji
 cho'okaiuna si'arumu mai Ja'kuni Dioni, "Re'orepamu, Ja'ku", chiiju
 pa'ijũ'u.

Ũcuanukore chu'vache'me

¹⁸ Rãjoromi, muũjupãi chũ'u'ne jachama'ne cho'oju pa'ijũ'u. Maire
 Paaku'te cuasana pa'iche'me jã'a. ¹⁹ Ũjupãi, murũjoromi oiju repanare
 pa'ivesache cho'oma'ne re'oja'che cho'okaiju paajũ'u.

²⁰ Chũi, muja'kupãi chũ'u'ne jachama'ne peore cho'oju pa'ijũ'u.
 Jã'aja'ne cho'oju pa'inare pojomu Maire Paaku Dios. ²¹ Puka'kupãi,
 musanukona chũiva'nare ruarepa cuajare chũ'uju pa'imanejũ'u,
 repanapi pe'ruju, "Pani etajani re'oja'che pa'i cuasoma'nea'me ie",
 chiimaneajũ chini.

²² Chekunare chẽa paacojñova'na, icheja cheja pa'irumu
 musanukonare paana chũ'u'ne jachama'ne peore cho'oju pa'ijũ'u.

Repanapi ña pojoa'ju chini repana ñarumuchi'a re'oja'che cho'ojũ pa'ima'ñe, ũcuarepa pa'ijũ Dioni cuasa, vajuchujũ, repana ñamarumujẽ'e repana chũ'uñe masi cho'ojũ pa'ijũ'u. ²³ Mũsanũkona cho'ochẽ ũcuauache'te cho'oni rupũ pãire cho'okainaja'ñe cho'oma'ñe masi cho'ouache cuasaju Maire Paaku'te cho'okaicheja'che cuasaju cho'ojũ pa'ijũ'u. ²⁴ Mũsanũkonapi re'oja'che cho'oni Maire Paaku'ji ĩsikũna rũa re'oja'chere koojanaa'me, re'oja'che cho'osi'e ro'i. Cristo'amũ mũsanũkonare Paarepaku. Ũcuauũni cho'ochẽ cho'okaiju pa'ime mũsanũkona. ²⁵ Jã'ata'ni cu'ache cho'ona Diopi te'enare na'a rũa oima'ñe ũcuapa'rũvachi'a oĩũ cuasakũna ũcuauũko repana cu'ache cho'osi'e ro'i ro'ijanaa'me.

4

¹ Chekũnare koo paana, mũsanũkona paanare cu'ache cho'oma'ñe re'oja'che paajũ'u, iere cuasaju: Maire Paaku Dios Cũnaũmu Pa'iku mũsanũkona cho'ochẽ peore ñaku'mũ.

² Si'arũmu ũcuauũko Dioni sũejũ pa'ijũ'u. Ñarepaju pa'ijũ Repau'ni pojoju, "Re'orepamu, Ja'ku", chiiju pa'ijũ'u. ³ Chũkũna'te ũcuachi'a Repau'te sũekaijũ'u ũcuau'ji cho'okaiũna pãipi Dios chũ'o chũkũna chũ'vachũ'ore asaa'ju chini. Chura, repa chũ'o Cristo pa'iche aperũmu kuamanesichũ'o chũ'vakũjekũ pãĩ chũ'avũ'ere pa'imũ chũ'u. ⁴ ũcuachi'a chũ'ũpi Repau' chũ'iche'te cho'oku ũcuau' chũ'ore asamasire'ochẽ chũ'vakũna pãipi asa chũaa'ju chini, sũekaijũ'u Repau'te.

⁵ Masi cuasaju Diore cuasamanare re'oja'che ja'me pa'ijũ'u. Repanare chũ'vare'orũmu si'arũmu chũ'vajũ pa'ijũ'u va'sesomanẽũ chini. ⁶ Repanare cutuni si'arũmu re'oja'chere asare'ochẽ i'kaju pa'ijũ'u, pãipi mũsanũkonani Dios pa'iche'te sũeto i'kamasiũũ chini.

Tocha pi'ni chũ'o saosi'ea'me

⁷ Mai majapãĩũja'ĩũ chũ'u cuasaku'ji Tĩquico chũ'u pa'iche'te sa kuaja'mũ mũsanũkonare. Maire Paaku'te chũkũnana'me cho'ochẽ rũa masi cho'okaiũ pa'iku'mũ repau. ⁸ Jã'ajekũna mũsanũkona pa'ichejana saomu chũ'u repau'te sa kuau'na chũkũna pa'iche'te asa masiju na'a rũa pojoju paapu chini. ⁹ Mai majapãĩũja'ĩũ mai cuasaku Onesimo mũsanũkona pa'icheja cakũ ũcuau'na'me saimũ. Maire Paaku'te Jesure cuhasoma'ñe cuasaku pa'iku'mũ repau. Repana ka'chana sani icheja cho'ocojũoñe peore kuajanaa'me mũsanũkonare.

¹⁰ Aristarco chũ'ũna'me ivũ'e pãĩ chũ'avũ'e pa'iku ja'me chũ'o saomu mũsanũkonare. Bernabẽ majapãĩũ Marcos ũcuachi'a chũ'o saomu mũsanũkonare. Aperũmu chũ'u mũsanũkonare, "Repau'ji mũsanũkona pa'icheja sani ñato pojoju re'oja'che cho'okaijũ'u repau'te", chiiũ chũ'vakũ chũ'o saosi'e asaasome mũsanũkona. Jã'ajekũna chura jã'aja'ñe cho'okaijũ'u repau'te. ¹¹ Jesús Justo ũcuachi'a chũ'o saomu mũsanũkonare. Repanachi'a judiopãĩ Jesucristo'te cuasana chekũnapi Dios chũ'iche'te cho'ojũ paapu chini chũ'ũna'me chũ'vame. Chekũna judiopãĩ Jesucristo'te cuasanata'ni Dios chũ'o chũ'vama'me. Chũ'u suma'ñe cuasaku oĩrũmu ũcuana re'oja'che pa'iche'te cuasani na'a pojoku pa'iku'mũ chũ'u. ¹² Mũsanũkona pa'icheja cakũ Epafras ũcuachi'a chũ'o saomu mũsanũkonare. Jesucristo'te cho'ochẽ cho'okaiũ pa'iku'mũ

repaɯ. Mɯsanɯkonare si'arɯmɯ Diore sēekaiɯ pa'imɯ repaɯ, Ũcuauji cho'okaiɯna Repaɯ'te cuasache'te ũhasoma'ñe masi cuasajɯ Repaɯ chiichechi'a cho'ojɯ paapɯ chini. ¹³ Repaɯ Epafras mɯsanɯkonana'me Laodicea vɯ'ejoopo pa'inana'me Hierápolis vɯ'ejoopo pa'inare cuasaku rɯa oiɯ cho'okaiɯ pa'iche ñakɯjekɯ kuamɯ chɯ'ɯ. ¹⁴ Lucas, ũko cho'omasi ai, mai cuasacojñokɯ chɯ'o saomɯ mɯsanɯkonare, Demas ũcuachi'a.

¹⁵ Laodicea vɯ'ejoopo pa'inare mai majapãijanare chɯ'o sa kuakaijũ'ɯ. Ninfra'te ũcuachi'a chɯ'o kuakaijũ'ɯ, repao vɯ'e Jesure pojɯ chi'ikuanupɯ ũcuachi'a. ¹⁶ Ija'ova utija'ova tochasi'e ña pi'ni Laodicea vɯ'ejoopo pa'inani Jesure cuasakuanupɯna saojũ'ɯ ñaa'ju. Mɯsanɯkona ũcuachi'a chɯ'ɯ repanare tocha saosija'ova ñajũ'ɯ. ¹⁷ Arquipo'te ija'che i'kakaijũ'ɯ chɯ'ure: “Mɯ'upi cho'oa'ku chini Maire Paaku jo'kasi'e peore masi cho'o pi'nijũ'ɯ”, chiijũ'ɯ repaɯ'te.

¹⁸ Chɯ'ɯ, Pablo, inɯkorɯ chɯ'o saomakarɯchi'a chɯ'urepaɯji tochamɯ. Chɯ'ɯ pãi chēavɯ'e pa'iche cavesɯma'ñe cuasajũ'ɯ. Diopi mɯsanɯkonare rɯa re'oja'che cho'okaɯ. Re'omɯ.

Pablo

San Pablo Tesalónica vñ'ejoopo pa'inare charo chũ'o tocha saosi'ea'me

Chũ'o saosi'ea'me

¹ Chũ'u, Pablo, Silana'me Timoteo ie chũ'o tocha saomũ musanũkonare, Tesalónica vñ'ejoopo pa'inare, Dios mai Ja'kũna'me Maire Paakũ'te Jesucristo'te cuasakuanupũ'te. Ũcuauji musanũkona rekoñoã re'oja'che pa'iche'te cho'okaiũna re'oja'che pa'ijũ'u.

Tesalónica pa'ina re'oja'che cho'o ñoñe'te kũamũ

² Musanũkonani ũcuaukore cuasaju pojojũ Dioni si'arũmũ, "Re'orepamũ, Ja'kũ", chiijũ sũekaijũ pa'inaa'me chũkũna. ³ Jã'aja'ñe i'kajũ Mai Ja'kũ Diore cuhama'ñe ija'che sũenaa'me chũkũna:

—Ja'kũ, repaña Tesalónica pa'ina mũ'ũre cuasanajejũ re'oja'chechi'a cho'onaa'me. Pãi oijũ chekũnare rũa re'oja'che cho'okainaa'me repaña. Ũcuachi'a mũ'u chũ'o cuasache jo'kasoma'ñe ũcuã cuasaju, repañare mũ'u pa'icheja sajachere pojojũ cha'aju pa'ime —Jã'aja'ñe Diore sũeju pa'inaa'me chũkũna.

⁴ Chũkũna majapãijana, Dios musanũkonare oiu chẽa paache masime chũkũna. ⁵ Musanũkona pa'icheja pa'irũmũ chũkũna Jesucristo'te cuasache kũachũ'o chũ'varũmũ chũ'ochi'a peoche i'kamanesinaa'me. Diopi Ũcuau Rekochoji cho'okaiũna Repau chũ'ore masi kũajũna asa chẽa, "Te chũ'o ũcuarepaa'me", chini teana asa chẽasinaa'me musanũkona. Jã'aja'ñe cho'o, chũkũna musanũkonare Dioni cuasaa'ju chini re'oja'che cho'okaiche masime musanũkona.

⁶ Dios Rekochoji cho'okaiũna Ũcuau chũ'ore pojojũ asa chẽa pa'ijũ rũa cu'ache cho'ocojñonata'ni chũkũna pa'iche'te ña chẽa Maire Paakũ pa'icheja'che pa'inaajejũ re'oja'che pa'inaa'me musanũkona.

⁷ Jã'aja'ñe pa'ijũ chekũnare Diore cuasanare re'oja'che pa'ijũ ñonaa'me musanũkona. Musanũkona pa'icheja Macedonia cheja pa'inare, icheja Acaya cheja pa'inare ũcuachi'a re'oja'che pa'ijũ ñonaa'me musanũkona. ⁸⁻⁹ Musanũkona re'oja'che pa'ijũ Diore masi cuasaju Maire Paakũ chũ'o musanũkona chũ'vache Macedoniana'me Acaya cheja pa'inachi'a masima'me. Chekũchejña pa'ina peore masime musanũkona pa'iche. Masinajejũ chũkũnapĩ musanũkona pa'iche'te kũato, ija'che i'kanaa'me repaña: "Tesalónica pa'ina Dioni masi cuasaju re'oja'che pa'iche asanajejũ masinaa'me chũkũna", chiinaa'me. "Pablo, Silana'me Timoteo sani ñajũna repacheja pa'ina ña pojoasome repañare. Repaña chũ'vasi'e Dios chũ'o asa chẽa repacheja pa'ina te'ena aperũmũ rupũ tũosiva'nare, 'Dioa'mũ ikũ', chiijũ pojojũ pa'isina jo'kaso, churata'ni Diorepaũni Si'arũmũ Pa'ikũni cuasaju jovo Repau chiiche'te cho'okaijũ pa'ijũasome. ¹⁰ Ũcuachi'a Dios Mamakũ'te Jesure cũnaũmũpi caje pa'iu jũniso tãcojñõũna Dios Vasosi'kũni cha'aju pa'ijũasome repaña, Repau'te cuasanarechi'a vati toa saiche Ũsejaũni", chiinaa'me repaña.

2

Pablo Tesalónica v#e'joopo pa'irumu cho'osi'ere kuamu

¹ Asarepajũ'u, chu'u majarpãijana. Chukunapi musanukona pa'ichejare sani pa'iju Dios chu'ore chu'vajuna asa chëa Jesure jovosinajeju chukuna chu'vate'emanesi'e masime musanukona. ² Ūcuachi'a aperumu chukuna Filipos v#e'joopo sani pa'iju repajoopo pa'inare rua cu'ache cutucojñojũ cu'ache cho'ocojñosi'e asasinaa'me musanukona. Jã'ata'ni Diopi cho'okaiuna Jesucristo'te cuasache kuachu'o chu'vavajuchuma'ñe musanukona pa'icheja sani ũcua chu'vasinaa'me chukuna musanukonare. ³ Reparumu chukuna vajuchuju cu'ache cuasaju tiiñe che'choma'ñe rühiñe chu'vasinaa'me musanukonare. Ūcuachi'a te'eu'terejê'e cacu'oche cuasama'ñe chu'o ũcuarepare che'chosinaa'me chukuna musanukonare. ⁴ Dios chukuna'te Ūcuau chu'ore Jesucristo'te cuasache kuachu'ore päire chu'vaju paapu chini jo'kasi'kuamũ. Jã'ata'ni päipi chukunani pojoajũ chini chu'vamanaa'me chukuna. Mai rekoñoã pa'iche Ñakujj Diopi pojoakũ chini chu'vanaa'me chukuna.

⁵ Ie masime musanukona: Diopi ñakuna chukuna Jesucristo'te cuasache kuachu'ore chu'vaju jorejũ pösenam'e kuri kooñu chini chu'vamanesinam'e. Ūcuachi'a päipi chukunani chiapu chini chu'vamanesi'eam'e. ⁶ Chukuna Jesús saosinajeju chũ're'onata'ni, "Ña kukujũ'u chukuna'te", chiiju chũ'manaa'me musanukonare, chekunare ũcuachi'a. ⁷ Jã'aja'ñe i'kama'ñe pe'keru pa'iju che'chosinam'e chukuna musanukonare. Vijachii're puka'ko kuirako jojacheja'che cho'okaiju pa'isinam'e chukuna musanukonare. ⁸ Jã'aja'ñe cho'ojũ musanukonare oinajeju re'oja'che pa'iju Dios chu'o chu'vasinam'e chukuna. Ūcuachi'a musanukonare cuasaju che'chesosinajeju cheke chukuna'te peore cho'ore'ochetu'ka re'oja'che cho'okaisinam'e chukuna.

⁹ Chu'u cuasana, ¿Chukuna cho'osi'e cuasama'ñe musanukona? Musanukona pa'icheja sani pa'iju Diopi chũ'uuna Jesure cuasache kuachu'o chu'varumu musanukonare rua oinajeju te'eu'terejê'e karache'te cho'ocuheju ãujê'e sëema'ñe pa'iju umucujñana'me ñami cho'oche cho'ojũ pa'isinam'e, chukuna chiimajñaruãre kooñu chini. ¹⁰ Ūcuaja'che chukuna musanukonare jmakarujê'e cu'ache cho'oma'ñe re'oja'chechi'a cho'osi'e masime. Dios chiichechi'a cho'osinam'e chukuna. Dios ñaku'te musanukonare Repau'te cuasanare re'oja'chechi'a cho'okaisinam'e chukuna. ¹¹⁻¹² Ūcuachi'a musanukonapi re'oja'che pa'iju pojojũ paapu chini mũja'kupãija'ñe oiju pe'keru chu'vaju che'chosinam'e chukuna musanukonare, re'oja'che pa'ijuna Diopi ña musanukonani pojoakũ chini. Dios musanukonare re'oja'che pa'iju, Repau pa'ichejare sani pa'iju Ūcuauam'e chũ'uju paapu chini chëasi'kuamũ.

¹³ Dios chukuna'te, "Chu'vajaikaijũ'u ie chu'o", chiisi'e chukunapi sani Repau chu'ore chu'vajuna musanukonapi asa jachama'ñe pojojũ, "Ie chu'o päipi cuasaju i'kachema'mũ; Dios chu'orepaa'me ie", chini cuasajuna, pojojũ Diore cuhama'ñe, "Re'orepamũ, Ja'ku", chiinam'e chukuna. Repau Dios musanukonare Jesucristoni cuasaju jovo

Ūcuau chũ'o che'chenare pa'iche re'oja'che care'vakaiũ pa'imũ cu'ache cho'ochete jo'kaso re'oja'chere cho'oju paapu chini.

¹⁴ Mũsanũkonapi Dios chũ'ore asa chẽa Jesucristoni cuasaju re'oja'che pa'ijũna chekũna mũsanũkona pa'icheja cana cu'ache cho'osinaa'me mũsanũkonare, Judea cheja cana, judiõpã, aperũmu Jesucristo'te cuasakuanupu'te cu'ache cho'osi'eja'che. ¹⁵⁻¹⁶ Judiõpã ũcuanũko Jesucristo'te cuheju Repau'te cuasanare ũcuachi'a cuheme. Dios chũ'o kuasinare apereparũmu ũcuanapi vanisoasome. Maire Paaku'te Jesucristo'te ũcuachi'a vanisosinaa'me repaña. Ūcuachi'a chekũna judiõpã mũsanũkona pa'ijooopo cana Dios chũ'o chũ'vache'te ũseju repajooopoji eto saosinaa'me chũkũna'te. Repaña judiõpã ũcuanũkore pã cuheju, "Judio peonapi asa chẽa re'oja'che pa'ijũ", chini si'arũmu Dios chũ'o kuache ũseme. Jã'aja'ñe cho'oju si'ache cu'ache cho'ojuña pe'rukũ, "Repaña cu'ache cho'osi'e ro'i chũ'upi tũnokaima'ñe ũcua cuasakũna peore ro'ijanaa'me repaña", chiimũ Dios repañare.

Pablo repañare jo'e sani ñara chiiche'te kũamũ

¹⁷ Chũ'ũ majapãijana, chũkũna eto saocojũnosirũmu mũsanũkonani jo'e ñauakũna si'arũmu cuasaju rũa oiju pa'isinaa'me chũkũna. Ñauakũna oiju jmamakarũ pani jo'e si'ache cho'osinaa'me chũkũna, mũsanũkonani sani ñañũ chini. Jã'ata'ni saicu'akũna saima'ñe pa'ime chũkũna, saineenata'ni. ¹⁸ Chũ'ũ Pablo, rũa jeerũmu sasa chini cho'okũ pa'isi'kũamũ. Rũarepañoã chũ'ũ saipi'rarũmuchi'a vati ai si'arũmu saiũsesi'kũamũ chũ'ũre.

¹⁹⁻²⁰ Rũa pojome chũkũna mũsanũkonare. Chũkũna che'choche Dios chũ'ore mũsanũkonapi jachama'ñe asa chẽa Maire Paakũni Jesucristoni cuasajũna, Repau' jo'e cajesirũmu chũkũna'te, chũ'vasinare rũa pojoja'mũ. Reparũmũre cuasaju pojoju cha'ame chũkũna. Repau'te tijnã mũsanũkona Dios chũ'o asa chẽasi'e pojoju peore kuajanaa'me chũkũna.

3

¹⁻² Mũsanũkonani oiju sani ñañũ chiisinata'ni, saicu'akũna saima'ñe pa'ijũ cha'aju ca'naso mũsanũkona pa'iche'te masiũ chini, mai majapãijã'ũni Timoteoni saosinaa'me chũkũna. Repau'te Timoteo'te ija'che i'kasi'kũamũ chũ'ũ: "Chũ'ũ ichejare Atenas vũ'ejoopo'te Silana'me pa'ũ cha'ara; mũ'upi te'eũ ñajajũ'ũ", chiisi'kũamũ chũ'ũ. Chini, repau'te Dios chũ'ore ja'me chũ'vakaiũ Diore cho'ochete cho'okaiku'te mũsanũkonani che'choaku chini saosi'kũamũ chũ'ũ, ũcuauji che'choũna Jesucristoni pojoju na'a rũa cuasaju paapu chini.

³⁻⁴ Mũsanũkonare cuasaku, "Pãire cu'ache cho'ocojũnu Jesucristo'te cuasache'te jo'kasaju", chini jã'aja'ñe cuasa Timoteoni saosi'kũamũ chũ'ũ mũsanũkonare ũcuauji che'choũna jo'kasoma'ñe ũcua cuasaju paapu chini. Aperũmu chũkũna ja'me pa'irũmu, "Pãĩ maire cu'ache cho'ojanaa'me", chiiju kuasinaa'me mũsanũkonare, masia'ju chini. Jã'aja'ñe pa'imũ Dios chũ'o asa chẽa Jesucristo'te cuasanare. Chũkũna aperũmu kuaju, "Pãĩ Diore cuhena cu'ache cho'ojanaa'me maire", chiisi'e cho'ocojũnocuhaju masime mũsanũkona. ⁵ Jã'ajekũna chũ'ũni cha'auamaũna Timoteoni saosi'kũamũ chũ'ũ, mũsanũkona pa'iche'te ñajani ra chũ'ũni kũaũna asa masira chini, "Chũkũna

cho'okatena Jesucristoni cuasaju, ¿repana re'oja'che pa'iche vatipi ñsekuna jo'kasocuhare?", chini cuasaku.

⁶ Chura repau Timoteo musanukona pa'icheja ñajani ranicuhasi'kuam. Chu'o rua re'oja'chere musanukona pa'iche ra, ija'che kuasi'kuam repau chu'ure: "Re'oja'che pa'iju chuta'a Diore rua cuasaju chekunare pai oiju re'oja'che cho'okaiju pa'ime repana. Ūcuachi'a mai repanare ja'me pa'isi'e chuta'a cuasaju pojojū mai repanare ñañu chiicheja'che maire ūcuaja'che ñañu chiime repana", chiiu kuasi'kuam repau chukuna'te. ⁷ Já'aja'ñe kuaua asa pai chukuna'te cu'ache cho'ochejē'e cuasama'ñe já'achi'a cuasaju oiju pa'isina musanukona re'oja'che pa'iju Diore cuasaju pa'iche'te asa rua pojome chukuna. ⁸ Musanukona Jesucristo'te jo'kasoma'ñe cuasaju pa'iche asa vajúsinaa'me chukuna. ⁹ Diopi cho'okaiuna musanukona pa'iche'te cuasani rua pojojū Dioní, "Re'orepamu, Ja'ku", chiiju pa'ime chukuna. ¹⁰ Diopi chukunani musanukona pa'ichejana soa'ku chini Repauni sēejū, umucujñana'me ñami sēekaiju pa'ime chukuna musanukonare, Repaui saoua musanukonani ñaju ja'me pa'iju Repau chu'ore chuta'a musanukonare karache'te na'a rua che'chorena re'oja'che pa'iche'te peore masia'ju chini.

¹¹ Churata'ni mai Ja'ku Dios Maire Paaku Jesuna'me chukuna'te musanukona pa'ichejana soa'ku. ¹² Ūcuachi'a musanukona sañeche'i'a cuasaju chukuna musanukonare oicheja'che pai ūcuanukore si'arumu na'a rua oiju paapu chini, Diore sēekaimē chukuna musanukonare.

¹³ Ūcuachi'a Diopi cho'okaiuna re'oja'che pa'imasiju Repau chichechi'a cho'ojū, musanukonapi rekoñoā cu'achejē'e peorekoñoā paajuna Jesús, Maire Paaku, Repau neena re'onana'me peore jo'e cajesirumu musanukonare ña pojoku, Puka'kure Diore, "Ja'ku, cu'ache cho'osi'e ro'iche peomu inare", chiau chini Diore sēekaimē chukuna. Já'aja'ñe paau.

4

Diopi pojoa'ku chini re'oja'che pa'iche'te kuamu

¹ Asarepajū'u, chu'u majapāijana. Chukuna musanukona pa'icheja pa'irumu Maire Paaku Jesucristo chu'usi'e che'chosinaa'me, musanukonapi na'a re'oja'che pa'imasiju Dios chichechi'a cho'ojū paapu chini. Chura musanukona re'oja'che cho'ojū pa'iche jo'kasoma'ñe na'a rua re'oja'che cho'ojū pa'ijū'u. ² Chukuna musanukonare aperumu chu'vaju kuasi'e chu'o masime, Maire Paaku Jesucristo chu'usi'e jo'kasi'e.

³ Asarepajū'u. Ija'che pa'iche'te chiimu Dios: Repau neena pa'iju cu'ache cho'oma'ñe re'oja'chechi'a pa'iju Repau pojochēchi'a cho'okaiju pa'iche'te chiimu. Ūmupāi murājoromichi'a paaju chekunare romineema'ñe pa'ijū'u. Ūcuaja'che romi muñjupāichi'a pa'ijū'u. Chekunare chiima'ñe pa'ijū'u. ⁴ Ūmupāi musanukona veja paanare romi, pa'irepache pa'iju re'oja'che paaju murājoromi ña kukuju vaima'ñe paaju re'oja'che kuiraju pa'ijū'u. ⁵ Romineema'ñe pa'iju, Diore cuasamana cho'ochēja'che cu'ache cho'oneema'ñe pa'ijū'u. ⁶ Já'aja'ñe cho'oma'ñe pa'iju te'eu'terejē'e cu'ache cho'ojū cacu'oma'ñe

pa'ijũ'ũ. Cheku paako'te cu'a cho'omanejũ'ũ. Ũcuachi'a tua paa-
manejũ'ũ repao'te. Mai cho'оче peore Ñakujeku Maire Paaku Dios
mai cu'ache cho'оче ro'i peore ro'iche chũ'ũku'mũ. Jã'a aperũmu
kuasinaa'me chukuna musanukonare.

⁷ Dios maire cu'ache cho'ojũ paapu chini chẽamanesi'ku'a'mũ.
Re'oja'che pa'ijũ Repau chiiche'te cho'ojũ paapu chini chẽa paamu
Dios maire. ⁸ Jã'aja'ñejekuna pãipi chukuna che'chochu'ore asacuheju
jachani rupũ pãire jachama'me. Dios chu'ore jachame repaña.
Musanukonare Repau'te cuasanareta'ni Repau Rekocho'te isimũ Dios,
ja'me paaũ chini.

⁹ Chekunare pãi sãiñechi'a oiju pa'icheta'ni jo'e kuaju tochache
chiima'mũ chukuna'te. Ũcuare musanukonani Diopi pãi chekunare ña
oiche'te che'chokuna pãi chekunare ña oime musanukona. ¹⁰ Jã'aja'ñe
pa'ijũ musanukona pa'icheja Macedonia pa'inare Diore cuasanare
ũcuanukore oiju pa'inaa'me musanukona. Jã'ata'ni musanukonapi
jã'aja'ñe cho'оче'te jo'kama'ñe si'arũmu na'a rũa oiju re'oja'che
cho'okaiju paapu chini chu'vame chukuna.

¹¹⁻¹² Chekunare ke'rema'ñe re'oja'che cho'okaiju pa'ijũ'ũ. Cavama'ñe
pa'ijũ'ũ. Chekunare pe'kerũ che'choju pa'ijũ'ũ. Ũcuaja'che
ñamema'ñe, cho'оче cho'ojũ pa'ijũ'ũ. Jã'aja'ñe cho'oni chekuna
nee ãu si'areparũmu ãnisokaima'ñe paũ chiijanaa'me musanukona.
Aperũmu chukuna musanukonare peore jã'a chũ'ũju che'chosinaa'me.
Musanukonapi jã'aja'ñe re'oja'chechi'a pa'ijũ cu'ache cho'oma'ñe
pa'ito, chekuna pãi Diore cuasamana re'oja'che cutuju, “Ina Diore
cuasana rũa re'onaa'me”, chiijanaa'me musanukonare.

Maire Paaku Jesucristo jo'e rajachere kũamũ

¹³ Asarepajũ'ũ, chu'ũ majapãijana. Chura jũnisosina
cho'ocojũñañere kuaju tochapĩrame chukuna, musanukonapi
masia'ju chini. Diore cuasanapi jũnisosinare Repau pa'ichejare
sani pa'ijũna rũa re'omũ. Repau'te cuasamanata'ni Dios pa'icheja
pa'iche'te vesuju repaña majapãi jũnisoru, ota rũarepa oinaa'me,
“Jo'e ñamanejanaa'me mai”, chini cuasaju. Repaña cho'очеja'che
cho'omanejũ'ũ musanukona. ¹⁴ Mai Jesucristo jũniso tãcojũ
vajũraisi'kure cuasanajeju Repau'te cuasaju jũnisosiva'na jo'e
vajũrajache masime.

¹⁵ Jã'aja'ñejekuna musanukonare ie chu'o Maire Paakuji chũ'ũkuna
kũame chukuna: Repau Jesucristo jo'e cajerũmu mai chuta'a
vajũju cheja pa'ina jũnisosiva'nare jo'ka charo mũnisomanejanaa'me,
vajũrũmu Jesucristo'te cuasasinare. ¹⁶ Reparũmu Maire Paaku Je-
sucristo ujachu'opi chũ'ũku cajeja'mũ. Cheku, ángeles chũ'ũku,
ũcuaja'che ujachu'opi soija'mũ. Dios neevũ trompetavũ juhiche
asoja'mũ. Jã'a juhiona Jesucristo'te cuasaju jũnisosina mamaca'nivũã
carũni charo vajũrani mũijanaa'me. ¹⁷ Repaña vajũraisirũmu
maipi reparũmu chuta'a vajũna panĩ, ũcuanana'me piko pa'ichejana
cũnaũmũna mũijanaa'me, Maire Paakuni Jesucristoni tijñaũ chini.
Jã'aja'ñe cho'o ũcuanuko Repau pa'ichejare ai sani pa'ijũ Ũcuau'na'me
si'arũmu pa'ijanaa'me, Repau'te cuasanachi'a. ¹⁸ Jã'a chu'o chukuna
kuaju tochasi'e chekunare kuajũ'ũ asa pojõju sũmava'na pa'imaneajũ
chini.

5

1-2 Chu'u majapāijana, Maire Paaku Jesucristo jo'e cajejacheta'ni chu'upi kua'ku tochache chiima'me musanukona; maire kuamanesi'kua'mu Repau. Jā'a ūcuare masime musanukona. Repau raijaumucuse Repau'te pāi cha'amarumuna t'ija'mu. Ija'che pa'ija'mu: Pāi, űaani pē'jeju raimauna cha'ate'e repauna pē'jemaumucusena űaau raicheja'che Jesucristo'ni rakuna űa jñanojanaa'me, pē'jema'ne pa'iju. Chukuna'te, “¿Keekerumu raija'u Repau?”, chijju sēniasamanaa'me musanukona, ūcuare masiju. ³ Pāi Diore cuasamana, “Re'omu maire; cu'ache ti'jñe'ne peomu”, chijju pojoju pa'itona, teana te'erumu Repau'ni rakuna ūcuanukore rua cu'ache pa'ija'mu repanare, Repau'te cha'ama'ne pa'inare. Ija'che pa'ija'mu repanare: Romi, chīi sū'inare, repanajē'e vesumucusena chīire jñaarumu rua asicheji t'amu. Jesucristo raija'che cha'amanare pāi ūcuachi'a repanajē'e vesurumuna rua cu'acheji katichejē'e peoche ti'jñeja'mu repanare pāi.

⁴ Chu'u majapāijana, musanukonata'ni Repau'te cuasanajeju chijachejaja'che pa'ima'ne Repau raija'che cha'aju pa'inaa'me. Repau'te cha'anajeju raito űa jñanomanejanaa'me musanukona.

⁵ Mai ūcuanuko Jesucristo'te cuasanajeju miañeja'ne re'oja'che pa'imasinajeju Repau'te cuasamana chijachejaja'che cu'ache pa'imanaa'me. ⁶ Jā'ajekuna chekuna kānisosinaja'ne cu'ache pa'iju Repau'te cha'ama'ne pa'icheja'che, pa'ima'ne kaimanaja'ne re'oja'che pa'iju cu'ache cho'oma'ne Repau raijachere cha'aju Repau'ni ratu űa jñanomaneju mai. ⁷ Ūcuachi'a Repau'te cuasamana chija'ina kānisosinaja'ne pa'iju re'oja'che pa'ivesuju cu'ache cho'ocheja'che cho'oma'ne pa'iju mai. Ūcuachi'a Repau'te cuasamana űamina cono jū'iñena pa'iju re'oja'che cho'ovesuju cu'achechi'a cho'omasicheja'che cho'omanaju.

⁸ Maita'ni Repau'te cuasanajeju si'arumu re'oja'che pa'iju pa'uju; Repau neenaa'me mai. Repau'te rua chiinajeju jachama'me mai. Ūcuachi'a chekunare pāi oiju re'oja'che cho'okaiju pa'uju. Jesucristo jo'e caje maire sajachere pojoju cha'aju pa'uju. Ūcuachi'a Repau'ni jovo ai sani pa'ijachere cuasaju cha'aju pa'uju. Jā'aja'ne cuasaju pa'ito vati, “Jesucristo'te cuasache jo'kasojū'u”, chinite'ejamū maire, Diopi űsekuna.

⁹ Dios maire vati toana saora chini chēasi'kuma'mu. Jesucristoni cuasaju vati toa saima'ne Repau pa'ichejare ai sani paapu chini chēa paamu Repau maire. Cu'acheja saiche peoja'mu maire, ūcuare Jesucristo jūni ro'ikaisi'jekuna. ¹⁰ Jesucristo maipi Repauna'me paapu chini jūni ro'ikaisi'kua'mu. Jā'ajekuna Repau jo'e cajerumu chuta'a vajana pani, reparumu jūnisosina panijē'e ja'me pa'ijanaa'me mai Repau'te. ¹¹ Jā'ajekuna musanukona sāiñechi'a oiju re'oja'che cho'okaiju pa'iche jo'kasoma'ne na'a rua cho'oju pa'ijū'u, ūcuanuko si'arumu na'a rua re'oja'che pa'uju chini.

Pablo Jesure cuasanare chu'vachu'ore kumatu

¹²⁻¹³ Asarepajū'u chu'u majapāijana. Musanukonare Dios chu'o chu'vaju chū'unare űa kukuju pa'ijū'u. Repanapi re'oja'che chū'uto jachama'ne cho'oju. Ke'rema'ne pojoju cuasaju pa'ijū'u repanare; rua re'oja'chere cho'okaima repauna musanukonare. Ūcuanuko

cavama'ñe re'oja'che ja'me pa'ijũ'u. ¹⁴ Ūcuachi'a ija'che cho'ojũ'u chiime chũkũna mũsanũkonare: Ñamenare, “Ñamemairo pa'ijũ'u”, chiiijũ'u. Vajũchũnare, “Vajũchũma'ñe pa'ijũ'u; kokarekoñoã paajũ'u”, chiiijũ'u repanare. Chekũnare chuta'a Jesucristo chũ'uñe masi cho'ovesũnare pe'ruma'ñe pe'kerũ re'oja'che chũ'vaju pa'ijũ'u repanare. Ūcuanũkore pe'kerũ i'kaju che'choju pa'ijũ'u. ¹⁵ Ūcuachi'a cuasarepaju pa'ijũ'u mũsanũkonare cu'ache cho'onare sãine cu'ache cho'oma'ñe pa'ijũ'u. Si'arũmu re'oja'chechi'a cho'ojũ Diore cuasanare cho'okaiju, ũcuachi'a Diore cuasamanare cho'okaiju pa'ijũ'u. ¹⁶ Si'arũmu pojoju pa'ijũ'u. ¹⁷ Repau'te si'arũmu sũeju pa'ijũ'u cho'okaau chini. ¹⁸ Si'arũmu Diore pojoju, mũsanũkonare ũcuauache ti'jũeto, “Re'orepamu, Ja'ku”, chiiju pa'ijũ'u. Jã'aja'ñe i'kaju pa'iche'te chiimũ Dios maire, Jesucristo'te cuasanare.

¹⁹ Dios mũsanũkonare Repau Rekocho'te ĩsisi'kuamũ Ūcuarekochoji re'oja'chere che'choa'ku chini. Reparekocho che'choche cuhemanejũ'u mũsanũkona.

²⁰⁻²² Ūcuachi'a chekũnare Dios chũ'ore chũ'vaũu chini rainare cuhema'ñe repaña chũ'vachũ'o asajũ'u. Repanapi chũ'o ũcuarepare chũ'vato asa chẽa repaña chũ'vaju chũ'uñe jachama'ñe cho'ojũ pa'ijũ'u. Jã'ata'ni repanapi vati chũ'ore jorechũ'ore chũ'vato asacuheju jachaju che'chemanejũ'u repaña che'choche. Mũsanũkona cu'ache cho'ochere peore jo'kaso jmamakarũjẽ'e cu'ache cho'oma'ñe pa'ijũ'u.

²³⁻²⁴ Diopi maire re'oja'che pa'iche ĩsikũji cho'okaiũna mũsanũkona re'oja'chechi'a paaru chini sũekaimẽ chũkũna. Mũsanũkonare chẽa Paakũjekũ, Dios mũsanũkonare cho'okaikũ'mũ peoche I'kama'kũjekũ. Ūcuauji cho'okaiũna Jesucristo jo'e cajerũmũjatũ'ka re'oja'chechi'a pa'ijũ mũsanũkona rekoñoã cu'achejẽ'e peorekoñoã paaju cha'ajũ'u. Mũsanũkonapi jã'aja'ñe pa'ijũna Maire Paaku Jesucristo reparũmu, “Ro'iche peomu inare”, chiiũ kuaja'mũ Pũka'kũre Diore.

Cuhacho chũ'o saosi'ea'me

²⁵ Mũsanũkona ũcuaja'che Diore sũekaijũ'u chũkũna'te. ²⁶ Repau'te cuasanare ũcuanũkore repacheja pa'inare chẽse pojoju, chũ'o sa kuakaijũ'u chũkũna'te. ²⁷ Maire Paakuji chũ'ũkũna chũ'u tohasi'e ie chũ'o peore ñaju i'kakaijũ'u, Repau'te cuasanare ũcuanũkore. ²⁸ Maire Paaku Jesucristoji mũsanũkonare re'oja'che cho'okaau.

Pablo

San Pablo Tesalónica vu'ejoopo pa'inare jo'e chũ'o tocha saosi'ea'me

Chũ'o saosi'ea'me

¹ Chũ'u, Pablo, Silvanona'me Timoteo ija'ova utija'ova tocha saome musanukonare Tesalónica vu'ejoopo pa'inare Jesuni cuasaju ũcuate'eujakuanupu pa'iju, mai Ja'ku Diona'me Maire Paaku Jesucristo'te ja'me pa'inare. ² Mai Ja'ku Diona'me Maire Paaku Jesucristoji musanukona rekoñoña re'oja'che pa'iche'te cho'okaijana re'oja'che pa'ijũ'u.

Cristo jo'e rairũmũna Dios pãi cu'ache pa'inare ro'iche chũ'ũja'mũ repaña cu'ache cho'osi'e ro'i

³ Chũkũna majapãijana, musanukona re'oja'che pa'iche'te cuasaju Dioni si'arũmu, "Re'orepamu, Ja'ku", chiiche pa'imũ chũkũna'te. Jã'aja'ñe cho'oto re'omũ, musanukonapi si'arũmu Repaũni na'a rũa masi cuasaju chekũnani na'a rũa oiju re'oja'che cho'okaiju pa'ijũna. ⁴ Jã'ajekũna chũkũna musanukona Jesure masi cuasaju pa'iche'te chekũchejña pa'inani Jesucristo'te cuasakuanupũãre pojoju kũame. Musanukonapi rũa cu'ache ti'jñecoñonata'ni Repaũni ũcua cuasaju re'oja'che pa'iju ñojũna kũame chũkũna. ⁵ Jã'aja'ñe masi cuasaju ie masime mai: Pãi pa'iche cuasa ña ũcuarepa chũ'ũku'mũ Dios. Jã'ajekũna musanukonare Repaũ chiiche'te cho'oju cu'ache cho'ocojñonare, "Re'onaa'me ina", chiiũ ũcuau pa'ichejana saja'mũ Repaũ.

⁶ Dios ũcuarepa chũ'ũkũjekũ maire cu'ache cho'oju pa'inare repaña cu'ache cho'osi'e ro'ia'ju chini sãiñe chũ'ũja'mũ. ⁷ Reparũmu Maire Paaku Jesús jo'e rairũmũ Diopi cho'okakũna mai cu'ache cho'ocojñoñeji si'asũna pani vaju-sojanaa'me mai. Jesús Repaũ neena ángeles rũa masinana'me raiju toana'me miañe ñoñe raijanaa'me. ⁸ Rani Dioni cuasacuheju Repaũ Jesús pa'iche kũachũ'ore jachaju pa'inare vati toana saoja'mũ Repaũ, repaña jachasi'e ro'i. ⁹ Vati toa Dios Peore Masiũji Re'oku peochejajekũ re'oja'chejẽ'e peochejare ai saocojñosina si'arũmu uujũ pa'ijanaa'me. ¹⁰ Repaũ jo'e raiumucuse Jesús, Repaũ'te cuasanani Repaũ neenani pojocojñora chini re'oja'che ñou raija'mũ. Musanukona ũcuachi'a chũkũna chũ'vachũ'o asa chẽa cuasanajeju Repaũ'te ja'me pojojanaa'me reparũmu.

¹¹ Jã'ajekũna musanukonare mai Cuasaku'te Diore si'arũmu sẽekaiju pa'inaa'me chũkũna, musanukonani Repaũ chẽa paanani ña, "Re'onaa'me ina", chiiũ re'oja'chere ñsia'ku chini. ũcuachi'a Repaũ masicheji cho'okaiũna musanukona re'oja'che cho'oũ chiiche'te peore cho'oju paapu chini sẽekainaa'me chũkũna. ũcuachi'a Jesuni cuasaju re'oja'che cho'omasia'ju chini sẽekainaa'me chũkũna. ¹² Musanukonapi jã'aja'ñe re'oja'che pa'ito Jesús Maire Paaku jainukore pãi pojocojñoja'mũ. ũcuachi'a Repaũji mai Cuasakuji Diopi Maire Paaku Jesucristona'me oiju cho'okaijana musanukonapi rũa re'oja'che cho'o ñojũna pojoja'mũ Repaũ musanukonare.

2

Maire Paaku jo'e rajjachere kwamu

1-2 Chukuna majapāijana, chura Maire Paaku Jesucristo jo'e rani maina'me pa'ijachere kwamu chu'u. Jā'ajekuna musanukonare pāipi tiiñe che'choju, "Maire Paaku jo'e ranicuhasi'kua'mu", chiito kukuma'ñe jachajū'u repanare, chiimu chu'u. Chekurumu repana Dios chu'o kuanaja'ñe i'kaju jā'apāani chu'ore ra kuaju jā'apāani utija'ovana chu'o tocha sao, "Pablo tochasi'ea'me ie", chiiju jore-janaa'me repana. ³ Pāi musanukonare jā'aja'ñe joreju i'kache jma-makarujē'e asamanejū'u. Jesucristo jo'e rairumu ija'che pa'ija'mu: Pāi jainuko Dioni jachaju cu'ache cho'uju pa'irumuna pāi chū'uku te'e Cristo'te rua cuhekujū charo rajja'mu, cu'acheja ai saocojñojau. Repau raisirumuna Jesucristo na'a cho'jepi jo'e rajja'mu. ⁴ Repau charo rajjau Diore rua cuhekujeku, repauchi'a pojocojñora chini Diore cuasanare ũcuanukore cuasaŭseku cavaku pāi űaju'te Dios vu'e űjavu'ena kaka puu, "Diorepau'mu chu'u", chiija'mu.

⁵ Chu'u musanukonare ja'me pa'irumu ũcuare kuasi'kua'mu. Jā'a cuasama'ñe musanukona? ⁶ Repau Cristo'te cuheku Diopi ũsekuna chuta'a raima'mu. Repau Dios ũsemarumuna rajja'mu Cristo'te cuheku. Chura jā'a masime musanukona. ⁷ Vati ai irumu rope'e chū'uku pa'imu pāipi Dios chiiche'te cuheju cho'omanea'ju chini. Jā'ata'ni Diopi ũsekuna repau cho'ora chiiche peore cho'ocu'amu. Dios Repau'te ũseumarumujatu'ka vati cho'oche ũseku pa'ija'mu. ⁸ Dios ũsemarumupi vua pāiu vati ai neekujeku Cristo'te cuhekujū rua si'ache cho'o űoja'mu. Jā'ata'ni Maire Paaku Jesús re'oja'che űou rani repau cho'oche'te ũseku i'kachechi'api vanisoja'mu repau'te. ⁹ Repau Maire Paaku chuta'a raimarumu repau cu'ache pa'iku rani vati aipi cho'okaiuna rua masiku Jesús saocojñosina cho'ocheja'che pāijē'e cho'ovesuche'te si'ache joreku cho'oja'mu. ¹⁰ ũcuachi'a pāi vati toa saina repau joreku si'ache cu'ache cho'oche cuasajanaa'me, ũcuauñi chini. Dios chu'o ũcuarepare asacuheju Jesure jovomanesinajeju vati toana sani cho'osojanaa'me repana. ¹¹ Jā'ajekuna Dios repanare Repau chu'o asa chēa'ñe ũsemu jorechu'ore cuasa'ju chini. ¹² Jā'aja'ñe pa'iju repana cu'ache cho'onee'ñe'te jo'kasocuheju Repau chu'o ũcuarepare asacuhesinajeju ũcuanuko vati toana sani cho'osojanaa'me repana, cu'ache cho'osi'e ro'i.

Repau'na'me re'oja'che paapu chini Dios chēacojñosina pa'iche'te kwamu

¹³ Chukunata'ni musanukona re'oja'che pa'iche'te cuasajuna Dioni si'arumu, "Re'orepamu, Ja'ku", chiiche pa'imu. Dios musanukonare ũcuau Rekochoji cho'okaiuna Jesuni cuasaju jovosina Repau neenajeju ũcuau'na'me ai re'oja'che paapu chini chēaasomu, Repau chuta'a chejajē'e cho'omarumuna. ¹⁴ Musanukonapi chukuna chu'vachu'ore Jesucristo'te cuasache kuachu'ore asa chēa Repau'ni cuasaju jovo Maire Paaku Jesucristo pa'ichejare ai sani pa'iju ũcuau pa'icheja'che re'oja'che paapu chini chēaasomu.

¹⁵ Jā'ajekuna, chukuna majapāijana, musanukona Jesure cuasache ũhasoma'ñe cuasaju chukuna sani chu'vasi'ena'me utija'opi tocha saojū che'chosi'e cavesuma'ñe cuasaju pa'ijū'u. ¹⁶ Repau Maire Paaku

Jesucristo mai Ja'ku Diona'me oiɯ cuhama'ne re'oja'che cho'okaiɯ pa'iku'mu, maipi pojoɯ pa'iju re'ojarekoñoã paaa'ju chini. Ūcuachi'a maire Repaɯ pa'icheja sani re'oja'che pa'ijache jo'kasi'kuamɯ, maipi repare cuasaju pojoɯ cha'aju paapu chini. ¹⁷ Ūcuauji musanukona rekoñoãna cho'okaaɯ re'oja'che cho'o koka paaju pojoɯ i'kaju re'oja'chechi'a cho'oju paapu chini.

3

Dioni sēekaapu chini Pablo i'kasi'ere kuamɯ

¹ Chukuna majapāijana, Diore sēekaijū'u, chukuna chu'vachu'ore pāipi ūcuauachejña pa'napa na'mi asa chēa musanukona cho'osi'eja'che pojoɯ Jesuni cuasaju jovoajū. ² Ūcuachi'a pāi cu'ache cho'onapi chukunani cu'ache cho'omaneajū chiiju sēekaijū'u chukuna'te. Pāi ūcuarepanuko Diore cuasanachi'ama'me. ³ Jā'ata'ni Maire Paaku ūcuarepa cho'okujeku vati ai musanukonare cu'ache cho'oche ūseku cho'okaija'mu re'oja'che cho'o koka paaa'ju chini. ⁴ Ija'che cuasaju pa'ime chukuna: “Mai repanapi cho'oa'ju chini chū'u jo'kasi'e Maire Paakuji cho'okaiuna irumu cho'uju pa'icosome repana. Ūcuachi'a na'a pa'isirumu cuhama'ne ūcua cho'uju pa'ijacosome”, chiiju cuasame chukuna musanukonare. ⁵ Maire Paaku Jesucristoji cho'okaaɯ musanukonare, Repaɯ pa'icheja'che re'oja'che pa'imasiju cu'ache ti'jñetojē'e koka paaju Repauni cuhasoma'ne ūcua cuasaju Dios pāi ña oicheja'che sāiñechi'a oiɯ re'oja'che cho'okaiju paapu chini.

Ñamema'ne cho'oche cho'uju pa'iche'te kuamɯ

⁶ Asarepajū'u, chukuna majapāijana. Maire Paaku Jesucristoji chū'ukuna musanukonare ija'che chū'u jo'kame chukuna: Mai majapāiɯja'iu ūcuauakuji ñameku cho'oche cho'ocuhekuji chukuna che'chosie jachaku cho'omakure ja'me pa'imanejū'u. ⁷ Chukuna musanukonare ja'me pa'irumu cho'uju pa'isi'eja'che cho'oma'to cu'amɯ. Jā'a masime musanukona. Reparumu ñamema'ne cho'oche cho'uju pa'isinaa'me chukuna. Musanukonare ūcuaja'che chukuna cho'osi'eja'che cho'uju pa'iche chiimɯ. ⁸ Reparumu chukuna, āu chekuna nee ro'ima'ne āimanasināa'me. Jā'aja'ne cho'oma'ne musanukonani te'e'u'terejē'e karache'te cho'ocuheju umucujñana'me ñami cho'oche cho'uju pa'isinaa'me chukuna. ⁹ Jā'ata'ni chukunapi musanukonani, “Kuirajū'u chukuna'te”, chiiju sēni cu'are cho'omanera'asinaa'me. Ūcua musanukonapi chukuna pa'iche'te ña chēa ūcuaja'che cho'uju paapu chini ñamema'ne cho'oche'te cho'uju chukuna'te kuiraa'ju chini sēemanasināa'me. ¹⁰ Reparumupi vaa ija'che chū'uju pa'inaa'me chukuna: “Pāi ñameku cho'oche cho'ocuheku āu āimaneakū”, chiinaa'me chukuna.

¹¹ Musanukona pa'iche ija'che asaju pa'ime chukuna: Musanukona te'ena cho'oche jmamakarujē'e cho'oma'ne rupɯ pa'iju ku'iju chekuna pa'iche'te ña cutuju pa'ijuasome. ¹² Jā'aja'ne pa'inare Maire Paaku Jesucristo neenajejuna re'oja'che pa'iju cho'oche'te ñamema'ne cho'uju repanare karache'te koo paaa'ju chini chū'una'me chukuna.

¹³ Chukuna majapāijana, musanukona re'oja'che cho'oche jma-makarujē'e cho'o ca'nasomanejū'u. ¹⁴ Ija'ova utija'ova chukuna

chũ'ujũ tocha saochete ũcuauanapi ña jachato repaña pa'iche'te ña masi ja'me pa'imanejũ'ũ, kukuso re'oja'che paaru. ¹⁵ Jã'ata'ni repanare cuhemanajũ'ũ. Musanukona majapãijanare pe'kerũ i'kajũ chũ'vajũ'ũ, repanare ũcuamakaru jã'aja'ñe cho'oa'jũ chini.

“Diopi re'oja'che cho'okaau”, chiiũ chũ'o saosi'ea'me

¹⁶ Maire Paaku, re'oja'che pa'iche isi Ai, ũcuauji ja'me pa'iu re'oja'che pa'iche si'ache rekoñõãna si'arũmu cho'okaiũ paau musanukonare.

¹⁷ Chũ'ũ Pablo, inukoru chũ'o saochechi'a chũ'urepaũji tochamũ. Utija'o chũ'ũ tocha saoja'o si'aja'oruã ija'chечи'a tochaku'mũ chũ'ũ. Ijamajña tochaku'mũ chũ'ũ. ¹⁸ Maire Paaku Jesucristoji musanukonare ũcuaukore re'oja'che cho'okaau. Re'omũ.

Pablo

San Pablo Timoteo'te charo chu'o tocha saosi'ea'me

Chu'o saosi'ea'me

¹⁻² Dios maire vati toa uuche Æsekaikujı chũ'ũna chu'ũ, Pablo, Maire Paaku Jesucristo saosi'kupi mu'ure Timoteo'te ija'ova utija'ova tocha saomu. Chu'upi chu'vakuna Dios chu'o asa chẽa Jesure cuasaku jovosi'kujeku chu'ũ chĩja'ıu pa'ıku'mu mu'ũ. Mai Ja'ku Diona'me Maire Paaku Jesucristo mai pojoju cha'ache İsijaupi oıu rua re'oja'che pa'iche'te cho'okaau mu'ure, re'oja'che paaı chini.

Jorechu'o che'choũseche'te kũamu

³ Chu'ũ icheja Macedonia cheja raipi'rarumu mu'ure cho'oa'ku chini chũ'ũ jo'kasi'ere ũcua cho'oku paaı chini jo'e chũ'ũmu chu'ũ mu'ure, ũcuachejare Efeso vae'joopo'te saima'ne pa'ıu jorechu'o che'chona che'choche'te ũseku paaı chini. ⁴ Jã'aja'ne cho'oku repanare cuhama'ne ũcua i'kaku pa'ijũ'ũ, repanapi aichu'ona'me aipãı pa'isi'e cuhama'ne si'arumu cutuju pa'iche'te jo'kasoa'ju. Jã'aja'ne cutuju saĩnechi'a ke'reme. Dios cho'okaiche jã'aja'ne cutucheji asa chẽa cuasaju jovoma'me Jesure.

⁵ Repanapi pãire chekunani ña oıju re'oja'che cho'okaiju paapu chini jã'aja'ne chũ'ũmu chu'ũ. Pãı repaña rekoñoã cu'achejẽ'e cuasama'ne cu'ache cho'omanajegu suma'ne pa'imana Dioni masi cuasaju chekunare pãı oımasime. ⁶ Mu'ũ pa'icheja pa'ına te'ena jã'aja'ne re'oja'che pa'iche'te cavesuso peoche cutuchũ'ore asaju pa'ime. ⁷ Dios chũ'ũ jo'kasi'e che'choũ chiinata'ni repa chũ'usi'e kuachũ'o asavesume repaña. Rua masiche cuasoche cutunata'ni vesume repaña.

⁸ Iere masime mai: Dios chũ'usi'e re'oja'imũ. Jã'ata'ni Repau cho'ora chini chũ'ũ jo'kasi'e masiche pa'imũ. ⁹ Re'oja'che pa'inani chũ'ũku jo'kasi'emaũasomũ jã'a. Ija'che cho'onapi repaña cu'ache cho'ochẽ'te cuasa masi jo'e cho'omaneaju chini jo'kasi'easomũ: Repa chũ'usi'e jachanana'me chũ'unare cuhenare, Diore cuhenana'me cu'ache cho'onare, Diore vajuchũmapũ Repau'te pojomajũaruã cho'ocuhẽnare, pũka'kupãı vanisonana'me chekunare vanisonare, ¹⁰ rãjoromi peonare romineenana'me ũjũpãı peonare umũneena, umũpãı ũcuajanare umũneenana'me romi ũcuajanare romineenare, pãı ũcuajanare chẽa kuripi İsisonare, jorechu'o cutunana'me pãı chẽañe chũ'unare roıju jorenana'me cheke si'ache cu'ache cho'ojũ Dios chũ'ũne'te jachaju re'oja'che cho'ocuhẽju pa'inare. ¹¹ Jesucristo'te cuasache kuachũ'o ũcuarepare jachame repaña. Repachũ'o Dios Re'oku chu'ure jo'kasi'ea'me chu'upi ku'ıu chu'vakũ paaı chini.

Repau'te oıu Dios cho'okaisi'ere kũamu Pablo

¹² Chu'upi koka paaku Repau chu'ore chu'vaa'ku chini Maire Paaku Jesucristo chu'ure chẽa sao cho'okaimũ. "Chu'ũ chũ'ũne masi cho'oja'mũ ikũ", chııu Repauni cho'ochẽ'te cho'okaau chini chu'ure chẽasi'kua'mũ Repau. Jã'ajekuna, "Re'orepamu", chııu pa'ıku'mũ chu'ũ Repau'te. ¹³ Aperumu chu'ũ Repau'te Maire Paaku'te rua

cu'ache cutusi'kua'mu. Chu'uni teakuna Repau neenare rua cu'ache cho'oku pa'isi'kua'mu chu'u, repanani cacu'ora chini. Jā'aja'ñe cho'oku'teta'ni Dios chu'ure oiu chēasi'kua'mu, Repauñi cuasamau pa'ivesuku cho'okuna. ¹⁴ Jā'aja'ñe cho'o Maire Paaku Jesucristo chu'ure oiu re'oja'che karama'ñe ĩsisi'kua'mu, chu'upi Repauñi masi cuasaku pāire chekunani oiu cho'okaiu paau chini.

¹⁵⁻¹⁶ Ie chu'o ũcuarepajekuna jachama'ñe cuasache pa'imu maire ũcuanukore: Jesucristo icheja cheja pāire, cu'ache cho'onani ũcuanukore jūni ro'ikasa chini raisi'kua'mu, mai cu'are Repauji jūni ro'ikakuna maipi vati toa saimanea'ju chini. Jā'ajekuna Dios chu'ure te'eu chekunare ũcuanukore na'a rua cu'ache cho'osi'kureta'ni oiu Repau Jesucristo jmamakarujē'e pe'ruma'ñe cha'aku pa'iche cho'o ñosi'kua'mu chekunare, Repauñi cuasaju jovo Ūcuauña'me ai pa'ijanare. ¹⁷ Jā'ajekuna Diore Peore Paaku'te Si'arumu Pa'ikuta'ni Ńoma'kure, "Peore Masiuji rua re'oku'mu mu'u", chiiju Repau'techi'a Ūcuate'eu'te cuhama'ñe si'arumu pojoju pañu mai. Jā'aja'ñe paau.

¹⁸ Asarepajū'u, chu'u chiija'iu Timoteo. "Ija'che pa'ijū'u", chiiu chu'vamu chu'u mu'ure: Dios chu'o kuana kuasi'ere ũcuarepa cho'oku cu'ache ti'jñetojē'e cu'are cava cajevani Jesure cuasache ũhasomanejū'u. ¹⁹ Ūcua masi cuasaku cu'ache cho'oma'ñe re'oja'che pa'ijū'u. Chekuna te'ena re'oja'che cuasaju pa'iche'te jo'kaso cacu'asoju pa'ime. ²⁰ Jā'aja'ñe cho'osinaa'me Himeneona'me Alejandro. Jā'ajekuna repanare vati aini jo'kasi'kua'mu chu'u, repanapi kaku Diore cu'ache i'kama'ñe pa'iche'te che'chea'ju chini.

Diore pojoche chu'vache'me

2

¹ Ie rua chu'vamu chu'u mu'ure: Ūcuanukore pāi Dioni re'oja'chere sēekaiu, "Re'orepamu, Ja'ku", chiiu pa'ijū'u Repau'te. ² Maipi ainani, chu'unani ũcuanukore Dioni sēekaiju pa'ito repana maire re'oja'che chū'uju pa'ivesache cho'omapuna Repau'te cuasache'te ũsecojñoma'ñe ũcua cuasaju re'oja'che pa'iju chekunare re'oja'che cho'okaiju pa'ijanana'me mai. ³ Re'oja'chea'me jā'a. Dios maire vati toa sani uuche Ūsekaiku jā'aja'ñe re'oja'che sēekaiche asa pojomu. ⁴ Repau Dios pāi ũcuanukore Repau chu'o ũcuarepare asa chēa Jesuni cuasaju jovo Ūcuauña'me ai paapu chiimu. ⁵ Dios Ūcuate'eu'mu. Ūcuachi'a maire I'kakaiku pāiu Ūcuate'eu'mu; Jesucristoa'mu Repau. Jesucristochi'aa'mu maire Diona'me re'oja'che paapu chini Cho'okaiku. ⁶ Repau Jesucristo cho'okaicuhema'ñe maire pāi ũcuanukore cu'a jūni ro'ikaisi'kua'mu. Jā'aja'ñe cho'o Dios maire ũcuanukore vati toa uuche ũsekasa chiiche cho'o ñosi'kua'mu Repau, Dios chiisirumajekuna. ⁷ Chu'u i'kache ie chu'o ũcuarepaa'me. Jorema'mu chu'u. Dios chu'ure Jesús saosi'kure ũcuare kuaa'ku chini chū'u jo'kasi'kua'mu, judío peonani Repau chu'ore ũcuarepa Repau'te cuasache kuachu'ore che'choku ku'iu paau chini.

⁸ Jā'aja'ñejekuna pāi si'achejña pa'inare, cu'ache cho'oma'ñe pa'iju, chekunare ke'reju pe'ruma'ñe re'oja'che pa'iju Dioni sēeju pa'ijū'u, chiimu chu'u. ⁹⁻¹⁰ Romire ija'che chu'vamu chu'u: Romi re'oja'che pañu chiina kãña re'ojakãña ju'icheji re'oja'che ñoñechi'a

cuasama'ñe rekoñoã pa'iche'te na'a rua cuasaju pa'ijũ'u. Pe'keru pa'iju mʉsanʉkona rekoñoãpi masi cuasaju re'oja'che cho'ojũ pa'ijũ'u; romi Diore cuasana pa'iche'me jã'a. Jã'aja'ñe cho'ojũ pa'ina repana rekoñoãpi re'oja'che pa'iche cho'o ñome. Pãipi mʉsanʉkonani chiapu chini raña si'ache ruarepa veni care'va, kãña rua ro'ikãñana'me ko'siua, pachokuri cho'osimajñaruã ju'iju pa'imanejũ'u. Ũcuachi'a umupãipi uache ñaa'ju chini ju'iju pa'imanejũ'u. ¹¹ Pãi Dioni pojofu chini chi'irumu umupãi ña kukuju pa'iju cutuma'ñe Dios chu'ore asa chẽaju pa'ijũ'u. ¹² Romipi umupãire chũ'uju che'choju i'kama'ñe pa'ijũ'u, chiimu chu'u. ¹³ Ija'chea'me: Dios aperumu Adanni charo cho'oasomu, na'a cho'jena Evare. ¹⁴ Repanare cho'osirumu Eva Dios chũ'usi'ere jachako re'oja'chere cho'ovesuko vatipi joreku chũ'uuna asa chẽa charo cu'ache cho'oasomo. Repao ujũ Adán vati joreku chũ'uñe, "Ũcuarepama'mu ie", chiiu masikuta'ni ũcua cho'oasomu. ¹⁵ Aperumu pa'isi'ko jã'aja'ñe cho'osi'eta'ni mʉsanʉkona romi Dioni masi cuasaju, chekunare oiju re'oja'che cho'okaiju pa'iju, cu'ache cho'oma'ñe re'oja'che pa'imasiju chũire masi paato re'oja'che pa'ija'mu mʉsanʉkonare.

Jesure cuasakuanupũ chũ'una pa'iche'te kuamu

3

¹ Ie chu'o ũcuarepaa'me: Pãiu ũcuauakujĩ Jesure cuasakuanupu chũ'uku pasa chiito rua re'omu. ² Jã'ata'ni repanare chũ'uku re'oja'che pa'imasia'ku, pãipi repauni ñaju i'kamanea'ju chini. Rãjore ũcuate'eo'te paaa'ku. Masi cuasaku cu'are juvoku re'oja'che pa'iu pãi ña kukucojñoku paa. Ũcuachi'a pãi so'ña rainare si'arumu tijña repau vu'ena cuaa kuiraku ãu ãuku kãiñejatu'ka jo'kaku paa. Ũcuachi'a Dios chu'o che'chomasiku paa. ³ Conore jũ'iu cavaku pa'imanea'ku. Pe'keru pa'iu ke'rema'ñe, kurineeku pa'imanea'ku. ⁴ Repau vu'e pa'inare masi paaa'ku. Ũcuachi'a mamachiĩ repau'te ña kukuju repau chũ'uñe jachama'ñe cho'onare paaa'ku. ⁵ Pãiu repau vu'e pa'inare chũ'uvesuku Diore cuasakuanupu, ¿je'se chũ'ujaju? ⁶ Ũcuachi'a Jesure cuasanare chũ'ujaju Repau'te apucasaku jovosi'kupi pa'imanea'ku, chekurumu repau pa'iche'te ruarepa meñe cuasaku pojoku vati ai ti'jñecojñosi'aja'che ti'jñecojñoku. ⁷ Ũcuachi'a Jesure cuasamana ña kuku re'oja'che cutucojñoku paa, pãipi repauni ke'rejuna sãiñe pe'rukũ vatini cacu'ocojñoku.

Repakuanupũ chũ'unare cho'okaina pa'iche'te kuamu

⁸ Repakuanupũ chũ'unare cho'okaina ũcuachi'a pãi chekuna ña, vajuchucojñona paapu. Repana i'kache chu'o jmamakarujẽ'e jorema'ñe paapu. Cononeema'ñe paapu. Ũcuachi'a joreju kuri kooñu chiimana paapu. ⁹ Dios chu'o mai cuasache ũcuarepare cuhasoma'ñe cuasaju paapu. Cu'ache cho'omanajeju oima'ñe paapu. ¹⁰ Repanare chũ'unare cho'okaiche jo'kara chini charo repana pa'iche'te rua jeerumu ñañe chiimu. Repanapi re'oja'che pa'ito jã'aja'ñe cho'оче jo'kare'omu repanare. ¹¹ Repana rãjoromi ũcuaja'che chekunare chu'ache cutuma'ñe pe'keru pa'iju, cononeema'ñe pa'iju, repana cho'uche peore masi cho'ojũ, pãi chekunare ña kukucojñona paapu. ¹² Jesure cuasana chũ'unare cho'okaiku rãjore ũcuate'eo'te paaa'ku.

Ūcuachi'a repau mamachīi re'oja'che masi chǎ'uku repau v'e pa'inare ūcuaukore masi paaa'ku. ¹³ Repana chǎ'unare cho'okaina repana cho'оче chekunare masi kuirani rua ña kukucojñojanaa'me. Ūcuachi'a repana Jesure cuasache kuavajuchuma'ñe chekunare kuajanaa'me.

Dios kuasi'e mai cuasachu'o ūcuarepa pa'iche'te kuamu

¹⁴⁻¹⁵ Na'mi sani ñara chiimu chu'u mu'ure. Jǎ'ata'ni chekurumu saicu'akuna chu'upi pesa saima'to mu'upi masia'ku chini ija'ova utija'ova Dios neena pa'iche che'choche'te mu'uni chu'vaku tocha saomu chu'u, mu'upi repacheja pa'inani che'choa'ku chini. Repana Diore Si'arumu Pa'iku'te cuasakuanupu Repau chu'o chekunani kuaju paapu chini Ūcuauji cho'okaiuna asa cuasanaa'me. ¹⁶ Diore ja'me pa'ire'ochete'te Repau kuamanesi'ere churana Ūcuauji kuaua mai asa chēa cuasachu'o ūcuarepajeku rua re'oja'imu. Ija'che cuasanaa'me mai:

Icheja chejare pǎi ca'nivu paaku rani paniasomu Cristo.

Dios Rekochoji cho'okaiuna Repau cu'achejē'e cho'oma'ñe pa'iche ñaasome pǎi.

Angeles ūcuachi'a Repau cho'оче ñaju paniasome.

Repau pa'iche si'avajupaire kuakaisi'ejekuna pǎi si'achejña pa'ina cuasame Repau'te.

Cheja pani pi'ni Dios pa'ichejana sunaumuna jo'e munisoasomu Repau.

Jesure cuasache jo'kasona pa'iche'te kuamu

4

¹ Jǎ'ata'ni Dios Rekochoji masi kuaua ie masime mai: Cristo chuta'a raimarumu Repau'te cuasana pǎi te'ena Repau'te cuasache ūhaso vatipi chǎ'ukuna pǎi jorena che'chochu'ore asa chēa cuasaju pa'ijanaa'me. ² Sē'sevuchi'a re'oja'cheja'che ñoñe pa'iju jorena chu'ore asa jachama'ñe cho'ojū pa'ijanaa'me repana. Repana jorena cu'ache cho'ojū che'chesosinajeju repanani cuasomauna repana cu'ache cho'оче oimanaa'me. ³ Repana jorena romi vejache ūseme. Ūcuachi'a āu te'emajñaruā āiūseme repana. Repa āu Dios cho'osi'ea'me, Repau'te cuasanapi chu'o ūcuarepare masiju Repauni, "Re'orepamu, Ja'ku", chiiju āiju paapu chini. ⁴ Āu Dios cho'osimajñaruā peore re'oja'chea'me. Jǎ'ajekuna āimajñaruā ūcuauamajñaruāre jñaani cuhema'ñe pojaju, "Re'orepamu, Ja'ku", chiiju āire'omu maire. ⁵ Jǎ'ajekuna Dios, "Re'omu ie", chiisi'ere āure maipi Ūcuauñi sēejuna isikuna jñaā āito re'omu.

Jesucristo chǎ'uñe masi cho'okaina pa'iche'te kuamu

⁶ Mu'u cuasaku pa'iche'te Dios chu'o ūcuarepare Repau'te cuasache kuachu'ore si'arumu ñaku che'cheku mai majapāijanani jǎ'are che'choku pani Jesucristo'te cho'оче masi cho'okaiku pa'ija'mu.

⁷ Jǎ'ata'ni aichu'o pǎi cuasache jorechu'o Dios chu'oma'ñe asacuheku cho'oma'ñe pa'iu Dios chiichechi'a si'arumu na'a rua cho'oku che'cheku pa'ijū'u. ⁸ Mai ca'nivūāpi koka peoca'nivūā pa'imanea'ku chini, cho'ochete'te rua cho'oto re'omu. Jǎ'ata'ni rekocho pa'iche Diore cuasaju cho'ochete'te na'a rua cuasaku pa'ijū'u. Jǎ'aja'ñe cho'oto icheja cheja pa'irumuchi'a re'oma'ñe jūnisosirumujatu'ka re'oja'mu

maire. ⁹ Ūcuarepaa'me jā'a. Pāipi ūcuanuko jā'are cuasato re'omū. ¹⁰ Jā'aja'ñejekuna pāipi ūcuare cuasaa'ju chini, Diore Si'arumū Pa'iku'te maire re'oja'che cho'okaijachere cha'aju pojoju Repau'te cho'оче rua cho'okaiju pa'inaa'me mai. Repau pāi ūcuanukore vati toa sani uuche Ūsekaimasiku'mū. Jā'ata'ni Repau'te cuasanarechi'a uuche Ūsekaiku'mū.

¹¹ Ie chu'o chu'u mu'ure chu'vache repacheja pa'inare chū'uku che'choku pa'ijū'u, peore masi cho'oju paapu. ¹² Repanare Jesure cuasanare re'oja'che i'kaku pa'ijū'u. Ūcuachi'a mu'u re'oja'che pa'iu Diore masi cuasaku cu'achejē'e cho'oma'ñe pa'iu chekunare oiū re'oja'che cho'okaiū pa'iche cho'o ñojū'u repanare, ña chēa ūcuaja'che cho'oju paapu chini. Mu'upi jā'aja'ñe cho'oto pōsū'teta'ni mu'ure ña kukuju pa'ijanaa'me repana. ¹³ Chu'u mu'u pa'icheja sairumujatu'ka repanare si'arumū Dios chu'o tocha jo'kasi'e repana ūcuanuko asaju'te ñaku chu'vaku che'choku pa'ijū'u. ¹⁴ Jesure cuasana aina mu'ure jūñjāpi jajuna Dios Rekocho mu'ure jo'kasi'e chekunare cho'okaimasiche cuhasoma'ñe cho'oku pa'ijū'u.

¹⁵ Chu'u mu'ure chu'vachū'o cho'o ca'nasoma'ñe peore masi cho'oku pa'ijū'u, pāipi ūcuanuko mu'u si'arumū na'a re'oja'che pa'iche'te ñaju paapu. ¹⁶ Ūnarepaku re'oja'che pa'iu masi che'choku pa'ijū'u. Mu'upi jā'aja'ñe ūhasoma'ñe re'oja'che cho'oku pa'ito Diopi rua re'oja'che cho'okaija'mū mu'ure, mu'u che'chonare ūcuachi'a.

Jesure cuasanare kuiraju chū'ūñe'te kumū

5

¹ Ūmupāi mu'ure na'a rua ainarejē'e ke'rema'ñe mūja'kupāijanare pe'kerū i'kaku chu'vaku pa'ijū'u. Pōsupāire mūche'uchīijanare re'oja'che che'choku pa'ijū'u. ² Romi mu'ure na'a rua ainare mūja'koromijanare chu'vaku pa'ijū'u. Romichīi mūche'oromijanare cu'ache cho'oma'ñe pa'iu re'oja'che che'choku pa'ijū'u.

³ Va'jeva'nare kuiranare peonare ña oiū kuiraku pa'ijū'u. ⁴ Jā'ata'ni va'jeva'ore chīi paako'te repao chīipi kuiraa'ju. Chīi peokoji majanajechīichi'a paako'te ūcuanapi kuiraa'ju repao'te. Ūcuachi'a Dioni masi cuasaju re'oja'che cho'оче'te che'che puka'kupāi repanare oiū re'oja'che kuirasi'eja'che repana majapāire sāiñe kuirato pojomū Dios. ⁵ Va'jeva'o te'eo pa'io chu'ova'o pa'iva'o Dioni cuasako Repau cho'okaijachere pojoko cha'ako umucujñana'me ñami Repauni si'arumū cuhama'ñe sēeo pa'imo. Jā'aja'ñe pa'iva'nani cho'okañu chīime mai. ⁶ Jā'ata'ni chekuna va'jeva'na repanare uachechi'a ūcuache cu'ache cho'oju pa'ina vajunata'ni repana rekoñoā jūnisosinaja'ñe pa'ime. Jā'aja'ñe pa'inare cho'okaicuheme mai. ⁷ Ūcuachi'a repacheja pa'inare majapāi kuirache'te che'chojū'u, re'oja'che pa'ijuna chekunare repana pa'iche'te ñaju cu'ache cutucu'aa'ku. ⁸ Mai majapāi kuirache pa'imū maire. Na'a so'o majapāijē'e cuasaju ūcuate'eko'a pa'inare majapāirepa na'a rua cuasaju kuirache pa'imū maire. Jā'aja'ñe cho'omaneni Diore cuasana pa'iche pa'imanajēu Repau'te cusamanare na'a rua cu'ache cho'ome mai.

⁹ Jesure cuasakuanupū kuiracojñojanare va'jeva'nare ija'che pa'inarechi'a repana mami tochajū'u: Ūjupāi ūcuate'enare pa'isinapi

sesentarepaũsurumu na'a rua paanarechi'a. ¹⁰ Ūcuachi'a re'oja'che cho'o ñoju pa'ina paapu: Mamachii re'oja'che jojasina paapu, repa na v'ña rainare pãi pojoju re'oja'che cho'ojũ pa'ina paapu, Jesure cuasanare re'oja'che cho'okaiju pa'ina, chuova'na pa'inare re'oja'che cho'okaiju pa'ina, re'oja'che si'ache peore cho'ona paapu.

¹¹ Jã'ata'ni va'jenare na'a romichii mami tochamanejũ'u. Chekurumu repanare uache'te cho'ojũ jo'e umu vejaso repa na Jesucristo'te cho'okaiche'te jo'kasojũ. ¹² Jã'aja'ñe cho'oni repa na cho'ojanaa'me chiisi'ere joreju cho'omaneni cu'ache cho'ome. ¹³ Ūcuachi'a repa na va'jena na'a romichii si'arumu ku'ichechi'a pa'ijũ chekunani pãire cu'ache cutujũ ñamena carũniso Jesure cuasana i'kama'ñere i'kajũ pa'inaa'me. ¹⁴ Jã'ajekuna va'jenare na'a romichii jo'e umu veja chii paaju v'e kuirana paapu, chiimu chu'u, maire cuhenapi repanani cu'ache cutumanea'ju chini. ¹⁵ Chekuna va'jeva'na te'ena Jesure cuasache jo'kaso vati ai chũ'ũñe'te cho'ojũ pa'ime.

¹⁶ Romio ũcuauako Jesure cuasakoji repa na majapãire va'jeva'nare paani kuirako paao, Jesure cuasakuanupu pa'inani ruarepa kuirache chiimanea'ku. Jã'aja'ñe cho'oto repanare Jesure cuasakuanupu pa'inare va'jeva'nare kuirare'oja'mu, kuiranare peonare.

¹⁷ Jesure cuasana aina chekunare masi chũ'uju kuirana repa na chũ'unare rua re'oja'che pojocojñoju paapu. Repanapi Dios chu'o si'arumu che'choju chu'vana pani na'a re'oja'che cho'okaicojñoa'ju.

¹⁸ Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'e ũcuare ija'che kamu:

Vacare trigo cha'ca po'tekaiku'te trigo ãiũsemanejũ'u; ãiu cho'oa'ku, chiimu. Chekucheja ija'che kamu: Cho'ochē cho'okaiku'te repa na cho'ochē cho'osi'e ro'i ro'ijũ'u, chiimu.

¹⁹ Pãipi Jesure cuasana chũ'unani, "Cu'ache cho'osinaa'me ina", chiito jachajũ'u, chekunapi repa na cu'ache cho'osi'e ñasi'ere chotena jã'apãani ka'chana ũcuate'e kamuato.

²⁰ Cu'ache cho'oreparu jo'e cho'omanea'ju chini pãi ũcuauako asaju'te i'kajũ'u repanare, chekunapi asa kuku repa na cho'osi'ēja'che cho'omanea'ju chini.

²¹ Ie chu'o mũ'upi asa cho'oa'ku chini Diona'me Jesucristo Repa na chēa paacojñoa na ángeles asaju'te chũ'u jo'kamu chu'u mũ'ure: Chu'u chu'vache cho'oku mũ'u chiinarechi'a na'a re'oja'che cho'okaiũ pa'ima'ñe pãi ũcuauakore ũcuapa'uvachi'a oiũ cho'okaiũ pa'ijũ'u.

²² Chũ'unare jo'kara chini repa na pa'iche mũ'u rua jeerumu ñasinani jo'kajũ'u. Repa na pa'iche mũ'u masi ñamanare chũ'ũñe jo'kamanejũ'u, chekurumu repanapi cu'ache cho'ojuna ña pãipi mũ'uni cu'ache cutujũ. Jmamakarujē'e cu'ache cho'oma'ñe pa'iu re'oja'che pa'ijũ'u mũ'u.

²³ Timoteo, mũ'uni chu'vamu chu'u ie: Mũ'u te'eñoã cutaro jũni okorepachi'a ũkuku pa'ima'ñe uche conopi jmara'karu ja'me ũkuku pa'ijũ'u.

²⁴ Jo'e chũ'unare jo'kache'te i'kamũ chu'u. Rua jeerumu ñasinarechi'a jo'kato rua re'omu, chiimu chu'u. Irumu pãi te'ena cu'ache cho'ochē ñomu, pãi ũcuauako cho'osi'e ro'iche Dios chũ'uumucuse chuta'a t'amarumuna. Jã'ata'ni chekuna ñoma'ñe cu'ache cho'ochē pãi ũcuauako cho'osi'e ro'iche Dios chũ'uumucuse

Ūcuajji kuauna masijanaa'me pāi. ²⁵ Ūcuaja'che pāi re'oja'che cho'оче te'eñoā pāi ūcuanukore masi űomū. Jā'ata'ni te'eñoā űoma'ñe re'oja'che cho'оче pāi ūcuanuko cho'osi'e ro'iche Dios chū'umucusena masicojñoja'mū.

6

¹ Chekunare chēa paacojñoapi Jesure cuasana repanare paanare űa, vajuchujū jachama'ñe paaru, pāipi repa pa'iche'te űa mai che'chochū'ore asa, "Cu'amū jā'a", chiijū Dioni cu'ache cutumanea'jū chini. ² Chēa paacojñoapi Diore cuasana te'ena repanare paanapi ūcuaja'che Jesure cuasana pa'ito repa ma'ijana'jūna na'a jmakaru űa, vajuchujū pa'ima'ñe cho'оче na'a re'oja'che cho'okaijū paaru, cho'okaicojñoapi repa cuasana ma'ijana'jūna. Ie che'choku chū'uku pa'ijū'u repacheja pa'inare:

Re'oja'che pa'iche'te kuauna

³ Pāiū ūcuaukūji Maire Paaku che'chosi'e ūcuarepare jachaku, Diore masi cuasaju pa'iche'te kuachu'o che'choma'ñe jorechu'ore che'choni cu'ache cho'omu. ⁴ Repajji meñe, "Rua masi'mū chū'u", chiū cuasaku Dios chū'o ūcuarepare asacuheku rua vesū'mū repa. Pāi sāiñechi'a cutujū ke'rechu'ochi'a ūcuarepama'ñere asaku cutumū repa. Jā'aja'ñe cutuna pāi chekunare űa pojoma'ñe cavaju cu'ache i'kaju sāiñechi'a jorenaa'me. ⁵ Cuhama'ñe cavaju cu'ache cuasana'jeju chū'o ūcuarepa cuasamanaa'me repa. Kurire kooñu chini Dios chū'oja'che i'kaju repa cuasachechi'a chū'vanaa'me repa. ⁶ Jā'ata'ni pāi Dioni masi cuasaju repa paanukoruchi'a paaju pojoju na'a rua paaneemana kurina karama'ñe paacheja'che repa rekoñoā re'oja'chere paame. ⁷ Mai pāi ūcuanuko i'cheja cheja rairūmu cu'amajñaruājē'e peona raisinaa'me. Ūcuachi'a mai jūnisorūmu sacu'akuna peova'na saijanaa'me mai. ⁸ Jā'ajekuna maini āiñena'me kāña karama'to, ūcu jā'ajamakarū paaju pojoju na'a rua paanee-manēnu mai. ⁹ Pāi kurina pañu chiina pa'ivesujū cu'ache cuasaju vati chū'ñe'te asa chēa repanare uache'te cho'ojū ūcuapani meñe cu'ache cho'ojū cacu'a cho'osoju pa'ime. ¹⁰ Kurineena si'ache rua cu'ache cho'ome kurire kooñu chini. Pāi te'ena kurire ruarepa chiijū Jesure cuasache jo'kaso re'oja'che pa'iche'te cavesuso cu'ache pa'ijū rua chūova'na pa'ime.

Re'oja'che pa'imasiche'te kuauna

¹¹ Mū'ata'ni Dios neekujeku jā'aja'ñe cho'ocuheku cho'oma'ñe Repauni masi cuasaku pojoku pe'kerū pa'iu Repa chiiche'te cho'oku chekunani oiū re'oja'che cho'okaiū, cu'ache ti'jñetojē'e ūhasoma'ñe ūcu re'oja'che pa'ijū'u. ¹² Mū'are peore cho'ore'ochetu'ka Dioni masi cuasaku re'oja'che pa'ijū'u, Repa pa'ichejare ai sani pasa chini. Jā'are chini Dios mū'are chēa paamu. Mū'u Repa'te cuasaku jovosirūmu pāi jainuko asaju'te mū'u Repa'te cuasaku jovosi'e re'oja'che kua jñausi'kua'mū. ¹³ Icheja chejana'me cūnaūmu pa'inare ūcuanukore pa'iche isiku Dios asaku'te, ūcuachi'a Poncio Pilato'te chū'o re'oja'che i'kasi'ku Jesucristo asaku'te chū'ūmu chū'u mū'are ie cho'osi'e: ¹⁴ Dios mū'are jo'kasi'e jachama'ñe jmakaruājē'e cu'ache cho'oma'ñe pa'iu Maire Paaku Jesucristo jo'e rairūmujatu'ka rua re'oja'che cho'oku

pa'ijũ'u. ¹⁵ Repau'te raouarumuna Dios Jesucristo'te jo'e raoja'mu. Repau Dios Te'euji Re'oku Masiujeku ainarejẽ'e na'a rua Masiu'mu. Pãi chũ'unare ũsekuna repanare uache'te cu'ache cho'ojũ Repau ũsemamajñaruãchi'a cho'ome. ¹⁶ Repau'chi'aa'mu te'eu Si'arumu Pa'iku. Ũcuauji ruarepa miaku ñacu'akuna pãi te'eujẽ'e ñamanaa'me Repau'te. Ũcuanuko cuhama'ne si'arumu Repau'ni pojojũ pa'ijũ'u. "Peore Masiu'mu mu'u", chiijũ pañu mai Repau'te. Jã'aja'ne paau.

¹⁷ Pãi cheja pa'irumu kurinajeju pöse rua paanare, "Chekunare cuhema'ne, kuri ai pa'ima'nechi'a cuasaju, 'Kurire paaku chu'u chiiche peore paaku'mu chu'u', chiima'ne pa'ijũ'u", chiiu chũ'ujũ'u, Dios repanare cho'okaijachere pojojũ na'a rua cuasaju paaru. Repau Dios maipi re'oja'che paaru chini mai chiiche peore karama'ne isiku'mu maire. ¹⁸ "Re'oja'chere si'arumu karama'ne cho'ojũ pa'ijũ'u", chiiu chũ'ujũ'u repanare, chekunani oiju repaña paache'te isiju paaru. ¹⁹ Jã'aja'ne cho'ojũ pani Dios pa'ichejana ai sani repaña cho'ojũ chi'isi'e re'oja'che karama'ne paaju pojojũ re'oja'che pa'ijanaa'me repaña.

Timoteo'te cuhacho chũ'usi'ea'me

²⁰ Timoteo, Dios mu'ure jo'kasi'e re'oja'che cuhama'ne che'choku pa'ijũ'u. Diore cuasamana peoche i'kachu'o, "Rua masina cuasache'me ie", chiiche jorechu'o asama'ne pa'ijũ'u. ²¹ Pãi te'ena Dios chu'o asasina repaña jorena chu'vache'te asa chẽa Diore masi cuasache kũachũ'o asacuheme chura.

Re'omu. Diopi re'oja'che cho'okaiu paau musanukonare.

Pablo

San Pablo Timoteo'te jo'e chũ'o tocha saosi'ea'me

Chũ'o saosi'ea'me

¹ Chũ'u, Pablo, Diopi chiiuna maire Jesucristo'te cuasanare Repau, "Chũ'una'me si'arumu pa'iche'te isija'mu chũ'u", chiisi'ere chũ'vaku paa chini Jesucristo saosi'kupi ija'ova utija'ova tocha saomu ² mu'ure, Timoteo'te, chũ'u chiija'ijekuna chũ'u cuasaku'te. Mai Ja'ku Diona'me Maire Paaku Jesucristo oiu rua re'oja'che pa'iche'te cho'okaa mu'ure re'oja'che paa chini.

Dios chũ'o chũ'vache'te chũ'umu

³ Chũ'u aipai cho'okaisi'ea'che cu'ache cho'omau sama'ku pa'imau, Diore cho'okaiku'mu chũ'u. Umucujñana'me ñami Repauni mu'uni si'arumu sseekau, "Re'orepamu, Ja'ku", chiiu pa'imu chũ'u Repau'te. ⁴ Mu'u chũ'u jo'ka rairumu oisi'ere cuasaku mu'una'me pa'iu pojora chini ñaneemu chũ'u mu'ure. ⁵ Ūcuachi'a mu'u Diore masirepa cuasaku pa'iche cuasamu chũ'u. Mucu'eo Loidana'me mija'ko Eunice charo Repau'te cuasaju jovosinaa'me. Chura mu'u ūcuachi'a repa cuasacheja'che cuasamu Repau'te.

⁶ Jā'ajekuna chũ'u mu'ure jūñapi jarumu mu'upi cho'omasia'ku chini Dios mu'ure jo'kasi'ere cho'oku che'che na'a rua cho'oku pa'ijũ'u, chiimu chũ'u mu'ure. ⁷ Dios maire vajuchurekoñoã paa'ju chini jo'kama'mu. Maipi rūhiñe cuasa masiju cu'ache cho'oma'ñe re'oja'che pa'iju chekunani ña oiju re'oja'che cho'okaiju paapu chini cho'okaimu Dios maire. ⁸ Jā'ajekuna Maire Paaku pa'iche chekunare chũ'vavajuchuma'ñe chũ'vajũ'u. Ūcuachi'a chũ'u Repau chũ'o chũ'vakujeku pāi chēavu'e cuacojño pa'iche'te cuasaku vajuchuma'ñe cu'ache ti'ñecojoñokuta'ni Diopi cho'okaiuna Jesucristo'te cuasache kuachu'ore chũ'una'me pojoku chũ'vaku pa'ijũ'u. ⁹ Repau Dios maire vati toa sani uche ũseku chēa paaku'mu, maipi Repau neena pa'iju re'oja'che paapu chini. Mai re'oja'che cho'osi'ejekuna chēasi'emauasomu jā'a. Rupu Repau'te uache cho'osi'easomu jā'a. Maire oiu jā'aja'ñe cho'okani chēa paajache chuta'a cheja peorumuna cuasa Jesucristoni rao cho'okasa chiniasomu Dios. ¹⁰ Chura mai cu'are jūni ro'ikaa chini Ūcuauñi rao Repau maire oiu cho'okasa chiisi'e kuacuhasi'kuamũ Repau. Jesucristo'te cuasache kuachu'o asa chēasinajeju ie masime mai chura: Jesucristo cho'okaisi'ejekuna mai jūnisosirumu cu'anareta'ni toa saima'ñe Repau pa'ichejana ai sani Ūcuauña'me re'oja'che pa'ire'oche.

¹¹ Dios chũ'ure jā'are kuaku paa chini chũ'u jo'kasi'kuamũ, Jesucristo saosi'ku pa'iu Repau chũ'ore ku'iu che'choku paa chini. ¹² Chura repachu'o che'chokujeku cu'ache cho'ocojño pāi chēavu'ere cuarena pa'imũ chũ'u. Jā'ata'ni chũ'u Repau Jesucristo kuira-masiku re'oja'che pa'iche masakujeku vajuchuma'mu. Repau jo'e rairumujatu'ka Ūcuauji masi kuirakuna re'oja'che pa'ija'mu chũ'u.

¹³ Chũ'u mu'ure che'chosi'ere Dios chũ'o ūcuarepare che'choku pa'ijũ'u repacheja pa'inare. Ūcuachi'a Jesucristoni masirepa cuasaku

chekunare pãi oiũ re'oja'che cho'okaiũ pa'ijũ'ũ. ¹⁴ Dios Rekocho mai rekoñoã ja'me Pa'irekochoji cho'okaiũna Repau mu'ure chu'vaa'ku chini chũ'ũ jo'kasi'ere Repau chu'ore masi chu'vaku pa'ijũ'ũ.

¹⁵ Asia cheja cana ũcuanũko Figelona'me Hermógenejatũ'ka chu'ure cho'okaicuhejũ jo'kasosi'e masimũ mu'ũ. ¹⁶ Jã'ata'ni Onesiforore chu'ure ruarepañoã chu'ũ chiimajũaruã re'oja'che kuirasi'kure Diopi oiũ re'oja'che cho'okaaũ, repau neenare ũcuachi'a. Icheja pa'irũmu chu'ure pãi chẽavu'e pa'iku'teta'ni vajuchũma'ñe ja'me pa'isi'kua'mũ repau. ¹⁷ Repau ijoopo Roma vu'ejoopo apeti'asirũmu vajuchũma'ñe chu'ure jũaañejatu'ka rua jeerũmu ku'esi'kua'mũ repau. ¹⁸ ũcuachi'a repau Efeso vu'ejoopo pa'irũmu repau chu'ure rua re'oja'che cho'okaisi'e peore masimũ mu'ũ. Maire Paaku Dios Repau pãi ũcuanũko cho'osi'e ro'iche chũ'ũmucuse chu'ure re'oja'che cho'okaisi'e ro'i repau'te ña oiũ rua re'oja'chere ñsia'ku.

Sõtao re'oku cho'ocheja'che Jesucristo'te cho'oche cho'okaiche'te kũamũ

2

¹ Mu'ũ, Timoteo, chu'ũ chũija'iu, Jesucristo mu'ure cho'okaiche re'oja'che cho'o koka paajũ'ũ. ² Chu'ũ mu'ũna'me chekũna jainũko asaju'te che'chosi'e asa chẽa ũcuarepa cho'oku chekũnare che'chomasinare che'chojũ'ũ, asa chẽa che'choju paapu.

³ Sõtao re'oku pa'ivesache pa'itojẽ'e pojoku masi cho'oku pa'icheja'che pa'iu Jesucristoni cuasakũna mu'ure cu'ache ti'jũñe cuhema'ñe ũcua pojoku cho'oche cho'okaiũ pa'ijũ'ũ Repau'te.

⁴ Sõtaopãi te'eujẽ'e repanare uache cho'oma'ñe pa'iju repanare chũ'ũna chũ'ũñechi'a cho'ome repanapi pojoa'ju chini. ⁵ Vi'topũ apena ũcuaja'che vi'to apeche chũ'ũna chũ'ũñe'te peore masi cho'omaneni cajejaima'me. ⁶ Pãiu cho'oche rua cho'oku repau chio ãu tãsi'ku ãu kũirũmu ũcuauji charo tua ãimũ repa. ⁷ Peore jã'a chotemajũna chu'ũ i'ka kuasi'e asa cuasaku che'cheku pa'ijũ'ũ. Jã'aja'ñe cho'oni Maire Paaku Diopi cho'okaiũna asamasija'mũ mu'ũ.

⁸ Jesucristo pa'isi'ere cuasajũ'ũ. Aperũmu pa'iu pãi chũ'ũsi'ku David jojocojũnosi'kua'mũ Repau. Chuenisosi'kuta'ni Diopi vasũna jo'e vajũraisi'kua'mũ. ũcua kuache'te Repau Jesucristo'te cuasache kuachu'ore chu'vaku pa'iku'mũ chu'ũ. ⁹ Repachu'o chu'vakũjekũ cu'ache cho'ocojũnoku pãi chẽavu'ere pa'iu cu'ache cho'osi'kure quẽo sũocheja'che cũnamepi quẽo sũocojũnosi'ku pa'imũ chu'ũ. Jã'ata'ni Dios chu'o chu'vacheta'ni ũsecu'amũ pãi. ¹⁰ Jã'ajekũna Repau'ni cuasaku rua cu'ache cho'ocojũnokuta'ni Repau chu'o ũcua masi chu'vaku pa'imũ chu'ũ, Repau chẽa paajanapi asa chẽa Jesucristoni cuasaju jovo ũcuau'na'me si'arũmu re'oja'che paapu chini. ¹¹ Ie chu'o rua ũcuarepaa'me:

Maipi Repau'ni cuasaju cu'ache cho'ocojũnõni ũcuau'na'me jũnisosinaja'ñe pa'iju

Repau'na'me si'arũmu re'oja'che pa'ijanaa'me.

¹² Cu'ache ti'jũñecojũnõnata'ni maipi Repau'ni ũcua cuasani

ũcuau'na'me pa'iju pãire chũ'ũjanaa'me.

Jã'ata'ni maipi Repau'te cuasache'te kuavajuchũju,

“Repau'te cuasamanaa'me chukuna”, chiito maire ũcuaja'che sãĩne,
 “Chu'u neenama'me ina”, chiija'mu Repau.

¹³ Maire Repau chũ'ũne masirepa re'oja'che cho'ojũ pa'imanareta'ni
 ũcua re'oja'che cho'okũ pa'ikũ'mu Repau,
 ũcuarepa pa'iu ũcuarepa cho'ochечи'a masakũjekũ.

Diopi poja'kũ chini Repau chiiche masi cho'okaikũ pa'iche'te kuamu

¹⁴ Ie chu'u chu'vachu'o repacheja pa'inare si'arumu chu'vaku
 pa'ijũ'u, cavesuma'ne cuasaju paapu. Ūcuachi'a mai vesuche'te
 repana sãĩnechi'a cutuju ke'reche Dios asaku'te ũsejũ'u repanare.
 Jã'aja'ne i'kachũ'o na'a re'oja'che pa'iche che'chochu'oma'mu. Jã'aja'ne
 i'kache si'arumu asana pãi rupũ cacu'asome. ¹⁵ Mu'ure peore
 cho'ore'ochetu'ka Dios chiiche'te cho'okũ pa'ijũ'u, Ūcuauji mu'uni
 poja'kũ. Jã'aja'ne cho'okũ pani Repau chu'o ũcuarepa vajuchuma'ne
 chekunare rũhi'ne che'chomasija'mu mu'u. ¹⁶ Diore cuasamana
 peoche i'kachũ'o i'kama'ne pa'ijũ'u. Jã'aja'ne i'kana si'arumu na'a
 ruu cu'ache cho'ojũ pa'inaa'me. ¹⁷ Repana che'chochu'o phũ'karavu
 chachaku saicheja'che cu'achejekuna repachu'o asana cacu'asoju
 pa'ime. Himeneona'me Fileto ũcuare peoche chu'ore che'choju pa'ime.
¹⁸ Dios chu'o ũcuarepare cuheju chura tũĩnere jorechu'ore che'choju
 pa'ime repana, ija'che i'kaju: “Pãi jũnisosina vajũraimanejanaa'me;
 Jesure jovorumuchi'a repana reko'ñoã vasocojũ'ne pa'imũ repanare”,
 chiiju. Jã'aja'ne i'kaju joreju che'choju pãi te'enare Jesure cuasanare
 cacu'osoju pa'ime repana. ¹⁹ Jã'ata'ni Dios chu'o ũcuarepajekũ ai
 pa'iche, ija'che kuamu:

Maire Paaku Dios Repau neerepanare masimũ.

Ūcuachi'a,

Repanare re'oja'che cho'okaau chini Repau'te sēenare ija'che i'kamũ

Dios:

“Cu'ache cho'ochе peore ũhasoche pa'imũ musanukonare”, chiimũ.

Jã'aja'ne kuamu Repau chu'o tocha jo'kasi'e.

²⁰ Pãi pa'ivũ'e ujavũ'e sa'navũ pa'imajũaruã pachokurina'me
 pokuri cho'osimajũaruãchi'a pa'ima'ne chooko'ñana'me toto
 cho'osimajũaruã pa'imũ. Repa te'emajũaruã si'aumucujũa cho'ochе
 cho'ojũ paamajũaruãa'me. Cheke na'a re'ojamajũaruãata'ni
 cho'ochе cho'omaumucujũachi'a pojojũ cho'ojũ paamajũaruãa'me.

²¹ Pãiu'te cu'ache cho'ochе peore ũhasosi'kure re'ojamajũaruãja'ne
 pa'ikũjekuna Maire Paaku Dios chiiche re'oja'che ũcuauache
 cho'ore'omu.

²² Jã'ajekuna pũsupãi cu'ache cho'ouache cuasache'te jũvoku
 cho'oma'ne re'oja'che pa'iu Dioni masi cuasaku cavama'ne pa'iu,
 chekunare oiũ re'oja'che cho'okaiũ pa'ijũ'u, re'ojareko'ñoã paaju Diore
 sēenana'me. ²³ Mai vesuche'te cutuju pãi sãĩnechi'a ke'rechu'o
 asaku pa'imanejũ'u. Repachu'o cutuna ruu cavaju pa'inaa'me.

²⁴ Maire Paaku'te cho'ochе cho'okaikũ'te cavaneema'ne pa'iu pãi
 ũcuanukore re'oja'che ja'me pa'iche pa'imũ. Ūcuachi'a che'chomasiku
 na'mi pe'ruma'ku paau repau. ²⁵ Ūcuachi'a pãi repau chu'vachu'o
 asacuhenare Diopi cho'okaiũna jachache'te ũhaso Repau chu'o
 ũcuarepare asa chēa cuasaa'ju chini pe'kerũ i'kaku paau. ²⁶ Repanapi
 jã'aja'ne cho'oni rũhi'ne cuasaju re'oja'che pa'ijanaa'me, vati aipi paaku
 chũ'ukuna repana ũcuauache cu'ache cho'ojũ pa'isi'ere jũvomasiyu.

Jesucristo jo'e raipi'rarum pa'ijachere kamam

3

¹ Ūcuachi'a iere masiche pa'imam: Jesucristo jo'e raipi'rarum raa pa'ivesache pa'ijamam maire. ² Reparumam pa'i jainuko meñechi'a chiijam chekunare cho'okaicuhejam kurineejam, "Chekunare na'a raa masiammam chumam", chiijam ūcuanachi'a meñe pojoram pa'ijanaame. Ūcuachi'a Diore cu'ache i'kajam, puka'kupai jachajam, repanare re'ojache cho'okainare pojoma'ñe ke'rejam, Diore pojoram cho'ochē ña pa'isojam pa'ijanaame. ³ Majapaijē'e cuasamamam ña oima'ñe cu'ache cutujam, chekuna cho'ochē pe'rujam cuhama'ñe cuasajam, repanare cho'ochē cu'a juvovesujam, chekunare asi cho'oram re'ojache cho'ochē peore si'ache cuhena pa'ijanaame repana. ⁴ Ūcuachi'a raa jorejam repana cu'ache cho'ochē'e cuasama'ñe pa'ijam, meñechi'a cuasajam chekunare cuhejam, Dios chiiche cho'ochē'e cuasama'ñe repanare uachechi'a cho'oram pa'ijanaame repana. ⁵ Diore pojona cho'ochēja'che jorejam cho'oram repana cu'ache cho'ochēji Repam re'ojache cho'okaiche'te jachajam pa'ijanaame repana. Jā'aja'ñe pa'inare pa'i jam'e pa'imanejūm.

⁶ Repana pa'i te'ena ku'ijam vññana tī'a romiva'nare vesuva'nare cu'are juvovesujam ūcuuache cu'ache cho'oram vajuchuva'nare jorejam peochē'te che'chojam pa'inaame. ⁷ Repana romi pa'i che'choche si'arumam si'ache che'chejam pa'inata'ni jmakarujē'e Dios chum ūcuarepa asa chēamanaame. ⁸ Repana jorena Dios chum ūcuarepare cuhejam jachajam pa'ime, Janena'me Jambres Moiseni cuhejam aperumam ke'resi'ēja'che. Cu'achechi'a cuasanajejam Diore cuasacuhenaame repana. ⁹ Jā'ata'ni pa'i ūcuarepanuko asa chēamanejanaame repana jorechum. Repana jorena cho'ochē pa'i ūcuauko ña masijanaame, Moise'te cuhesina Janena'me Jambres cu'ache cho'oram ña masicojñosi'ēja'che.

Pablo Timoteo'te jo'e chumam jo'kasi'ea'me

¹⁰⁻¹¹ Mumamata'ni chumam che'chochum'ore masikumam. Ūcuachi'a chumam pa'iche peore masikumam, chumam cho'ora chiiche, chumam Diore masi cuasache, chumam pe'keram che'chochena'me chumam chekunare oim re'ojache cho'okaiche. Ūcuachi'a chumam cu'ache cho'ocojñokuta'ni Diore cuasache ūhasoma'ñe ūcua cuasakam Repam'te cho'ochē cho'okai koka paache masikumam mumam. Chumam Antioquia vñ'ejooopo Iconio vñ'ejooopona'me Listra vñ'ejooopo pa'inare cu'ache cho'ocojñosi'e peore masikumam mumam. Repanare raa cu'ache cho'ocojñokuta'ni Diopi cho'okaiuna re'ojache panī etajaisi'kua'mam chumam. ¹² Re'ojache pa'ijam Jesucristoni masi cuasajam Repam chiichechi'a cho'oñu chiina pa'i cu'ache cho'ocojñojanaame. Ūcuarepaa'me jā'a. ¹³ Jā'ata'ni cu'ache pa'inana'me jorechum che'chona jorejam, jorecojñoram si'arumam na'a raa cu'ache cho'oram pa'ijanaame.

¹⁴ Mumamata'ni mumam che'chocojñosi'ere peore masi cuasakam ūhasoma'ñe ūcua cuasakam pa'ijamam. Chukuna'te mumam che'chosinare masikujekum repachum ūcuarepa pa'iche'te masimam mumam. ¹⁵ Mumam chiirumuna masiche'te Dios chumam tocha jo'kasi'ere cuasajamam. Jesucristo'te cuasajam jovo Ūcuau'na'me si'arumam re'ojache pa'iche'te kamam repachum. ¹⁶ Dios chumam tocha jo'kasi'e peore Ūcuau kamasi'ejekum

maire che'chochũ'oa'me. Maipi asa cu'ache cho'oche'te ũhasoa'ju chini kuachejekũ maire re'oja'che pa'iche chũ'vachũ'oa'me. ¹⁷ Mai Diore cuasanapi repachũ'ore asaju che'cheju pani re'oja'che pa'iche che'chenajeju si'ache re'oja'che cho'omasijanaa'me.

4

¹ Dios asaku'te ũcuachi'a Jesucristo Pãi Ũcuanũkore Chũ'ũku Pa'ijau jo'e rani pãi jũnisosinana'me vajũna cho'osi'e peore ro'iche chũ'ũjau asaku'te iere chũ'ũ jo'kamũ chũ'ũ mũ'ũre: ² Dios chũ'o chũ'vache cuhasoma'ne si'arũmũ chũ'vaku pa'ijũ'ũ, chũ'vare'orũmũna'me chũ'vacu'ache pa'irũmũ. Pe'kerũ che'chokũ repanapi cu'ache cho'oto pe'ruma'ne i'kakũ chũ'vajũ'ũ repanare, jo'e cho'oma'ne Dioni masi cuasaju vajũchũma'ne re'oja'che pa'ijũ paapũ chini. ³ Na'a pa'isirũmũ Dios chũ'o ũcuarepa che'choche rũa asacuhejanaa'me pãi. Chũ'o ũcuarepare asacuheju repanare uachechi'a asaju, repana chiichechi'a che'chojũna asaju paũu chini che'chonare rũa jainũkore ku'e jũaajanaa'me repana. ⁴ Dios chũ'o ũcuarepare asacuheju rupũ aichũ'ore pãi cuasaju kuache'te asaju pa'ijanaa'me repana. ⁵ Mũ'ũta'ni si'arũmũ rũhi'ne cuasaku pa'ivesache ti'jũnetojẽ'e ũcua re'oja'che pa'ũ mũ'ũpi cho'oa'ku chini Dios mũ'ũre jo'kasi'ere Repau chũ'o chũ'vache'te peore masi cho'okũ pa'ijũ'ũ, Repau'te cuasamanapi asa chẽa Jesuni cuasaju jovoajũ.

⁶ Chũ'ũre vanisojarũmũ ti'a'ne jmamakarũ karamũ. Dios chũ'o chũ'vakũjekũ chuenisopi'ramũ chũ'ũ. ⁷ Jesuni masi cuasaku chũ'ũre peore cho'ore'ochetu'ka cho'okũ cu'ache ti'jũnecojũokũta'ni Repau'te cuasache'te ũhasoma'ne ũcua cuasaku re'oja'che pa'ũ chũ'ũpi cho'oa'ku chini Dios chũ'ũre jo'kasi'e peore cho'o pi'nicuhamũ chũ'ũ. ⁸ Chura chũ'ũ re'oja'che cho'osi'e ro'i Maire Paaku Re'okũ pãi ũcuanũko cho'osi'e ro'iche Repau chũ'ũmucuse chũ'ũre ũsijachere cuasaku cha'amũ chũ'ũ. Chũ'ũrechi'a ũsima'ne Repau jo'e raijache rũa cuasaju pojøjũ cha'anare ũcuachi'a ũsija'mũ Repau.

Timoteoji cho'okaaũ chini Pablo chũ'ũku chũ'vasi'ea'me

⁹ Mũ'ũre peore cho'ore'ochetu'ka cho'okũ na'mi rani ñajũ'ũ chũ'ũre. ¹⁰ Demas Diore cuasamana pa'iche'te na'a rũa chiiũ chũ'ũre jo'ka Tesalónica vũ'ejoopona sanisosi'ku'a'mũ. Crescenteji Galacia chejana sanisosi'ku'a'mũ. Titopi Dalmacia chejana saisi'ku'a'mũ. ¹¹ Lucachi'a ja'me pa'imũ chũ'ũre. Marco'te ku'e jũaa rakaijũ'ũ. Chũ'ũre cho'oche rũa cho'okaimasiku'mũ repau. ¹² Tíquico'te mũ'ũ sani pa'ichejana Efeso vũ'ejoopona saosi'ku'a'mũ chũ'ũ. ¹³ Mũ'ũ rairũmũ chũ'ũ Troas vũ'ejoopo jo'ka raisikãa chũ'ũ sẽ'sevũ ju'ikãa rakaijũ'ũ chũ'ũre, Carpo vũ'e jo'kasikãa. ũcuachi'a chũ'ũ utija'okorovũã rakaijũ'ũ. Chekũja'o utija'o ũcuachi'a rũa chiimũ chũ'ũ. Jã'a cavesũma'ne rakaijũ'ũ chũ'ũre.

¹⁴ Cũna cho'oche cho'okũ Alejandro rũa cu'ache cho'osi'ku'a'mũ chũ'ũre. Maire Paakũji repau cu'ache cho'osinũkorũ cu'ache ti'jũne'ne chũ'ũja'mũ repau'te. ¹⁵ Ñarepaku pa'ijũ'ũ repau cho'oche. Mai chũ'vache Dios chũ'o rũa cuheku chũ'vaũsemũ repau.

¹⁶ Pãi chẽañe chũ'ũna charo chũ'ũni soni chũ'ũ cho'osi'ere cuasa ñarũmũ chũ'ũre ja'me pa'ina te'eujẽ'e ja'me i'kakaima'ne ũcuanũko jo'ka sanisosinaa'me chũ'ũre. Jã'ata'ni repana cho'osi'e

cuasamanea'ku Dios, chiimũ chũ'u. ¹⁷ Jã'ata'ni reparũmũ chũ'ũre Maire Paakũji ja'me pa'iu cho'okaisi'kũa'mũ, chaire ãusoma'ñe pa'iu Repau chũ'ore ũcua koka paaku masi chũ'vakũna judio peonapi ũcuanũko asajũ paapũ chini. ¹⁸ Maire Paaku chũ'ũre cu'ache cho'оче si'ache peore Ŕsekaiũ Repau pa'icheja re'ojachejana saja'mũ. Si'arũmũ cuhama'ñe pojojũ paũ mai Repau'te. Jã'aja'ñe paaũ.

Chũ'o saokũ re'oja'che i'ka jo'kasi'ere kũamũ

¹⁹ Priscana'me Aquila'te chũ'o sa kũakaijũ'ũ chũ'ũre, Onesiforona'me repau majapãi ũcuachi'a. ²⁰ Erasto Corinto vũ'ejoopona canũkasi'kũa'mũ. Trófireta'ni jũ'ikũni Mileto vũ'ejoopona jo'ka ranisosi'kũa'mũ chũ'u. ²¹ Mũ'ũre peore cho'ore'ochetũ'ka cho'okũ chuta'a sũsũrũmũ tĩ'amarũmũna raijũ'ũ icheja. Eubulona'me Pudente, Linona'me Claudia, chekũna mai majapãijana ũcuanũko icheja pa'ina chũ'o saome mũ'ũre.

²² Maire Paakũji mũ'u rekocho'te ja'me paaũ. Mũsanũkonare ũcuanũkore Diopi rũa re'oja'che cho'okaau re'oja'che paapũ chini. Re'omũ.

Pablo

San Pablo Titore chu'o tocha saosi'ea'me

Pabloji Titoni sēm̄u

¹ Chu'u, Pablo, Dios chũ'uñe cho'оче cho'okaiku'mu. Jesucristoji chu'ure saosi'kua'mu Dios chu'ore chu'vaa'ku chini, Dios chēa paajanapi Repauni cuasaju jovo Dios chu'o ũcuarepare masiju re'oja'che paapu chini. ² Dios apereparamu chuta'a cheja peoramu Repau pa'icheja pāi sani pa'ijachere kuaasomu. Jorema'kua'mu Dios. Diore cuasaju jovosina Ūcuau pa'ichejare ai sani pa'ijanaa'me. ³ Chura Repau paanare vati toa sani uuche Æsekūji Dios Repau chiisirumujekuna pāipi asa masia'ju chini chu'uni chũ'usi'kua'mu Repau chu'ore chu'vaa'ku chini. ⁴ Tito, chu'u ie chu'o tocha saomu mu'ure. ¿Pa'iku mu'u? Mu'ure rua cuasamu chu'u. Chu'upi mu'uni Dios chu'ore kuauna Repauni cuasaku jovosi'kua'mu mu'u. Jā'ajekuna chu'u chiija'ia pa'imu mu'u chu'ure chura. Jesucristo'te maire vati toa sani uuche Æsekuni Ūcuate'eu'te cuasanaa'me mai. Repau Jesucristo mai Ja'ku Diona'me mu'u rekochona re'oja'che pa'iche'te cho'okaijuna re'oja'che pa'ijū'u.

Tito cho'ojachere kuamu Pablo

⁵ Chu'u mu'una'me Creta juupo pa'ia mu'ure jo'ka ranisosi'kua'mu, mai cho'o pi'nimanesi'ere mu'upi na'a pa'ia cho'o pi'nia'ku chini. Mu'ure chũ'usi'kua'mu chu'u Jesure cuasana pa'ijooopā si'ache repajoopā ku'ia Jesure cuasanare chũ'uju kuirajanani, ainani jīnaa jo'kaa'ku chini. ⁶ Ija'che pa'inani chēajū'u: Jesure cuasanare chũ'ujana ija'che paapu: Cu'ache cho'oma'ñe paapu pāipi cu'ache cutumanea'ju. Romi te'enarechi'a paaa'ju. Repana mamachii Jesure cuasaju puka'kupāi chũ'uñe jachama'ñe paapu. Mamachīipi ũcuauache cu'ache cho'oto puka'kupāi pāi chũ'ucu'amu. ⁷ Jesure cuasanare chũ'unapi, repana chũ'unare re'oja'che paaju, Diore cho'оче cho'okaapu. Cu'ache cho'omanea'ju repana. “Chukuna na'a rua masime”, chini chekuna i'kache asacuhemanea'ju. Na'mi pe'rumanea'ju. Cono jū'imanea'ju. Chekunare vaimanea'ju. Kurineemanea'ju. ⁸ Jesure cuasanare chũ'unapi ija'che pa'ito re'omu: Chekunare pāi so'ña rainare āuna'me kāiruu ūsia'ju. Chekunare re'oja'che cho'okaiju paapu. Dios chũ'uñe'te cho'oa'ju, cho'oamatojē'e. Chekunana'me re'oja'che pa'iju Dios chiiche'te cho'oa'ju. Chekuramu cu'ache cho'ouatojē'e cho'omanea'ju. ⁹ Jesure cuasanare chũ'unapi chu'u che'chosi'ere Dios chu'o ũcuarepare jmamakarujē'e jo'kasoma'ñe cuasaju paapu, pāi ke'retojē'e. Jo'kasomaneni chu'u che'chosi'ere chu'o chekunani che'chomasijanaa'me repana. Ūcuachi'a jorechu'o che'chonare chu'vamasijanaa'me repana chu'vachu'ore asa chēaa'ju chini.

¹⁰ Dios chu'o jachana jainukoa'me, peoche i'kaju jorena. Judíopāi rua jainuko jā'aja'ñe cho'ome. Ūmupāi ũcuanukore ija'che i'kame: “Musanukonapi jikochā'tiro chuto tuacojñoma'to Dios pa'icheja saicu'aja'mu”, chiime repana. Joreme. ¹¹ Repanare Dios chu'o jachanare ūsejū'u, cu'ache che'chomanea'ju. Kurire kooñu chini

cu'ache che'chome repana. Jã'aja'ñe che'choju te'evu'ña pa'inare ũcuanukore cacu'ojũ pa'ime. Jã'ajekuna repana cho'ochete ũseto rua re'omũ. ¹² Aperũmu Creta juupo pa'iku rua masiũji ija'che i'kaasomũ: "Creta juupo pa'ina ũcuanuko jorenapi ãi ainaame. Pa'ivesujũ, ñameju, vaineeju, cu'ava'na pa'icheja'che pa'inaame", chinasomũ repaũ. ¹³ ũcuarepaa'me repaũ i'kasi'e. Jã'ajekuna repacheja pa'inare rua chu'vajũ'u, Dios chu'ore asa chẽa cuasaju paapu. ¹⁴ Rua chu'vajũ'u repanare, judiopãi aichu'o kuache'te jorechu'ore asa chẽa Dios chu'o ũcuarepare jachana chũ'uñe'te cho'omaneajũ. ¹⁵ Pãi re'ojarekoñoã paana re'oja'chechi'a cho'onaa'me. Pãi cu'arekoñoã paanata'ni, cu'achechi'a cho'onaa'me. Dioni jachaju, cu'ache'te cuasaju re'oja'che cho'ovesume repana. ¹⁶ Repana cu'ache cuasana, "Diore cuasanaame chukuna", chiinata'ni re'oja'che cho'omapuna ña jachame pãi repanare. Dios peore, "Cho'omanejũ'u", chiisi'ere cho'ojuna pe'rumũ Dios repanare. Dios chũ'usi'eta'ni cho'oma'me. Re'oja'cheta'ni jmamakarujẽ'e cho'ovesunaa'me repana.

2

Pablo Tito che'chojachere kuamũ

¹ Mu'uta'ni, re'oja'chechi'a che'choku pa'ijũ'u, Dios chu'o ũcuarepare. ² ũmũpãi ainare ija'che che'chojũ'u: "Re'oja'che pa'ijũ, cono jũ'ima'ñe pa'ijũ'u, chekuna pãi ña kukua'ju musanukonare. Cu'ache cho'ochete jũvomasiju cho'oma'ñe pa'ijũ'u. Diore masi cuasajũ'u. Pãi ũcuanukore oijũ'u. ũcuachi'a musanukonare cu'ache ti'jñeto Diore cuasache ũhasomanejũ'u." Jã'are che'chojũ'u ũmũpãi ainare. ³ ũcuaja'che romi ainare ija'che che'chojũ'u: "Re'oja'che pa'ijũ Dioni cuasaju pa'ijũ'u. Chekuna pa'iche ñani cu'ache cutumanejũ'u. Cono jũ'ima'ñe pa'ijũ'u. Re'oja'che cho'ojũ pa'ijũ'u, musanukona pa'iche'te chekunapi ña chẽa paapu. ⁴ Romichĩire re'oja'che che'choñũ chini jã'aja'ñe pa'ijũ'u. Musanukona airomipi romichĩi ũmũ pa'inare ija'che che'choto re'omũ: 'Muũjũre cuasaju pa'ijũ'u, chĩiva'nare ũcuachi'a. ⁵ Masi cuasaju cu'ache cho'oma'ñe pa'ijũ'u. Ñamema'ñe masi kuiraju pa'ijũ'u chĩiva'nare, pũka'kure ũcuachi'a. Chekunare pãi ña oiju pe'keruji i'kaju pa'ijũ'u. Romi musanukona ũjũpãi chũ'uñe jachama'ñe cho'ojũ pa'ijũ'u. Jã'aja'ñe pa'ijũna pãipi ñani, Diore cuasanajeju re'oja'che pa'inaame jã'ana, chijjanaame musanukonare. Cu'achu'o i'kachejẽ'e peoja'mũ repanare.' " Airomipi romichĩire jã'aja'ñe che'choto re'omũ.

⁶ ũcuachi'a pũsũpãire ija'che che'chojũ'u: "Musanukonare cu'ache cho'ouatojẽ'e re'oja'chechi'a cho'ojũ pa'ijũ'u", chijũ'u repanare. ⁷ Mu'ujẽ'e repana ñaju'te si'arũmu re'oja'chechi'a cho'ojũ'u, mu'u pa'iche'te ña chẽaa'ju. Repanare chu'vani jmamakarujẽ'e jorema'ñe chu'vajũ'u. Apema'ñe rũhiñe che'chojũ'u repanare. ⁸ Si'arũmu chu'o ũcuarepare i'kaku pa'ijũ'u, pãipi mu'uni cu'ache cutumaneajũ. Re'oja'chechi'a i'kajũ'u maire cuhenapi cu'ache i'kama'ñe paapu. Cu'ache cho'omanajejuna maire cu'ache i'kavajuchujanaame repana.

⁹ Pãi chekunare cho'ochete cho'okainare ija'che chu'vajũ'u: "Musanukonare paana chũ'uñe peore re'oja'che cho'ojũ'u, repanapi ña pojoa'ju. Musanukonare chũ'uto ke'remanejũ'u

repanare. ¹⁰ Repana nee jmakarujē'e ñaasokaimanejũ'u. Re'oja'che pa'ijũ'u, musanukonani repana cu'amajñarũã kuirache'te jo'kavajuchumanea'ju. Re'oja'chechi'a cho'oju pa'ijũ'u, musanukona pa'iche'te pãipi ña ucuanuko, 'Dios vati toa sani uuche Ësekũ chu'o rua re'oja'imũ', chiiju masia'ju." Jã'aja'ñe chu'vajũ'u cho'oche cho'okainare.

¹¹ Diopi oiũ re'oja'che Cho'okaikũjekũ Repau paanare vati toa sani uuche ùsemũ. Pãipi Repau pa'iche'te masia'ju chini ucuanukore re'oja'che cho'okaikũ'mũ Dios. ¹² Diopi maini re'oja'che cho'okaiũna re'oja'che pa'imasinaa'me mai. Dios maire che'chokũ'mũ Repau, "Cho'omanejũ'u", chiisi'ere cho'omaneajũ chini. Che'chomũ maire, ucuaache cu'ache cho'uatõjē'e re'oja'chechi'a cho'oju paapu chini. Che'chomũ, maipi chekũnani re'oja'che ja'me paapu chini. Che'chomũ maire, icheja cheja pa'inapi Repaũni masi cuasaa'ju chini. ¹³ Icheja chejare pa'ijũ pojoju cha'ame mai, Jesucristo jo'e cajejachere. Maire vati toa sani uuche Ësekũ, Peore Masikũ, Jesucristo re'oja'che ñou ko'sija'ũ cajeja'mũ. Dioa'mũ Repau. ¹⁴ Repau Jesucristo maini oiũ vati toa sani uuche'te Ësekũ jũ'iñe cuhema'ñe mai cu'ache cho'oche jũni ro'ikaisi'kua'mũ. Ũcuachi'a mai rekoñoõre care'vakasa chini jũni ro'ikaisi'kua'mũ, maipi cu'ache cho'oche'te ũhaso re'oja'che cho'oju paapu chini. Maini paara chini jã'aja'ñe cho'osi'kua'mũ Repau.

¹⁵ Tito, ie chu'u tochasi'e peore che'chokũ pa'ijũ'u mũ'u. Repau chu'ore chu'vaa'kũ chini Dios mũ'ure chũ'usi'e Repau'te masi cuasanare chu'vakũ pa'ijũ'u, ũhasomanea'ju. Ũcuaja'che masi cuasamanare Dios chũ'uñe'te rua i'kajã'u masi cuasaa'ju. Ũcuaukore masi chu'vajũ'u, mũ'ũni jachamanea'ju.

3

Jesure cuasana re'oja'che pa'iche'te kũamũ

¹ Repacheja pa'inare Jesure cuasanare si'arũmũ ucuanukore ija'che chu'vakũ pa'ijũ'u: "Pãi chũ'ũnare jachama'ñe cho'oju pa'ijũ'u repana chũ'uñe. Repana cho'oũseche cho'oma'ñe pa'ijũ'u. Re'oja'che cho'ochechi'a cuasaju pa'ijũ'u. ² Pãi chekũna pa'iche ñani te'eũ'terejē'e cu'ache cutumanejũ'u. Chekũnare ke'rema'ñe pe'keruji i'kaju pa'ijũ'u. 'Na'a rua masime chũkũna', chiima'ñe, chekũnare ruarepa chũ'ũma'ñe pa'ijũ'u, Jesure cuasanana'me cuasamanare." Jã'aja'ñe chu'vajũ'u repanare.

³ Aperũmũ mai ucuaachi'a rua cu'ache cho'oju pa'isinaa'me Jesure chuta'a cuamarũmũ. Pãi chũ'ũnare rua jachasinaa'me. Cu'ache cuasaju re'oja'chejē'e cho'ovesũsinaa'me mai. Ũcuuaache cu'ache cho'oju pa'inajejũna, re'oja'che cho'ocu'asi'kua'mũ maire. Pãi chekũnare rua cuhesinaa'me mai. Mai ucuaachi'a sãiñechi'a cuhesinaa'me. Pãi ucuaachi'a rua cuhesinaa'me maire. Pãire cuheju cu'ache cho'oju pa'isinaa'me mai. Pãi chekũnare re'oja'che ti'jñeto pe'rusinaa'me mai. Jã'aja'ñe pa'isinaa'me mai aperũmũ. ⁴ Jã'aja'ñe pa'inareta'ni oisi'kua'mũ Dios maire. Dios Repau chiiisũmũ tĩ'aũna chejana raosi'kua'mũ Jesure, mai cu'ache cho'oche'te jũni ro'ikaau chini. ⁵ Ija'che i'kama'kua'mũ Dios: "Re'oja'che cho'onajejũna cho'okaimũ chu'ũ inare", chiima'mũ Dios maire. Cu'ache cho'onareta'ni maini oiũ vati toa sani uuche

ũsesi'kua'mu Repau maire. Repau chĩ paapu chini mai cu'arekoñoã paasi'e re'ojarekoñoã care'vasi'kua'mu Repau. Mai rekoñoãna Ūcuau Rekocho'te rao mamarekoñoã cho'osi'kua'mu Repau maire. ⁶ Dios cuhema'ñe Ūcuau Rekocho'te raosi'kua'mu maire si'ache cho'okaaũ chini, Jesucristoji maire vati toa sani uuche'te Ūsekũ jũni ro'ikaisi'ejekũna. ⁷ Dios maire oiũ rupũ cho'okaiũ cu'ache cho'omanare cuasacheja'che cuasamu, na'a pa'isirũmũna mai Repau chĩijeju Ūcuau pa'ichejare ai sani paapu chini. Jã'are cha'ame mai. ⁸ Ie chu'o chu'u tochasi'e peore ũcuarepaa'me. Jã'ajekũna iere chu'o si'arũmu che'chokũ pa'ijũ'u, repacheja pa'inapi Diore cuasanapi chekũnare re'oja'che cho'okaiju paapu chini. Repanani jã'aja'ñe cho'oto rua re'omũ. Chekũnare pãĩ ũcuachi'a, repana ti'ñe re'oja'che cho'ojanare ũcuanũkore re'oja'che pa'ija'mũ.

⁹ Mai vesuche'te chekũnapi sãĩñechi'a cututo ja'me cutuma'ñe pa'ijũ'u mu'u. Pãĩ te'ena aipãĩ aperũmu chĩĩ jojosi'ere aichũ'opi joreju kuato ja'me cutumanejũ'u. Ūcuachi'a judío aipãĩ chũ'usi'ere cutuju sãĩñe pe'ruju pa'imanejũ'u. Rupũ peoche i'kache'me jã'a. Jã'are cutuju re'oja'che pa'iche che'chemanaa'me mai. ¹⁰ Pãĩ te'ena cu'ache cutume, chekũnapi cavaju sãĩñechi'a cuheju ja'me pa'imanea'ju chini. Jã'aja'ñe cutunare ũsejũ'u jo'e cutumanea'ju. Jo'e cu'ache cututo jo'e te'echo i'kajũ'u repanare. Ka'chañoã i'kasi'ere cuhama'ñe ũcu cututo chekũnare Jesure cuasanare ja'me pa'iche ũsejũ'u repanare. ¹¹ Jã'aja'ñe pa'ina cu'anajeju ũcuarepa cho'omanaa'me. Cu'ache cho'ojũna repana cu'arekoñoã paache masime pãĩ.

Tito cho'ojachere kũamũ Pablo

¹² Icheja pa'iku'te te'eu'te mu'u pa'ichejana saoja'mu chu'u, chekũrũmu Artemani, chekũrũmu Tiquiconi. Repau saisirũmu saire'oto Nicópolis vũ'ejoopona pesa sani tijñajũ'u chu'ũre. Ūcuajoopona sani canũka okorũmu si'achetu'ka pasa chiimu chu'u. ¹³ Ūcuachi'a Roma chũ'ũna chũ'ũjũna tochasi'e rua masiku'te Zena'te Apolona'me mu'u pa'ichejana saisirũmu cho'okaijũ'u repanare, jo'e re'oja'che kuhapu chini. Ūcuauache repana chiiche karato ĩsijũ'u repanare. ¹⁴ Ūcuaja'che Jesure cuasana repacheja pa'ina, chekũnare re'oja'che cho'оче che'che sãĩñechi'a kuirato, repana chiiche karamaneja'mũ. Ūcuachi'a repanapi re'ona paũu chini re'oja'che cho'ojũ paapu.

Tocha pi'nicuhasi'ea'me

¹⁵ Chu'ũre ja'me pa'inana'me, chu'o saomu chu'u mu'ũre. Jesuni cuasaju chũkũna'te cuasanare chu'o sa kuakaijũ'u mu'u. Diopi musanũkore ũcuanũkore rua re'oja'che cho'okaaũ, re'oja'che pa'imasia'ju chini.

Pablo

San Pablo Filemonre chu'o tocha saosi'ea'me

Filemonni chu'o saomu Pablo

¹ Chu'u, Pablo, Jesucristo pa'iche chu'vakujeku pãi chëavũ'ere pa'imũ. Mai majapãiũja'ia Timoteona'me chu'u ie chu'o saomu mã'ure Filemonre, chũkũna rĩa cuasaku'te, Dios chu'o chũkũna sani chu'varũmu cho'okaisi'kũre. ² Ũcuaja'che chekũnare Diore cuasakuanupũ mã'u vũ'e chi'inare Diore cuasako'te Apiana'me chũkũna chu'vacheja'che Dios chu'o chu'vaku'te Arquipo'te iere saome chũkũna. ³ Mai Ja'ku Dios, Maire Paaku Jesucristona'me mãsanũkona rekoñoãna re'oja'che pa'iche cho'okaiũna re'oja'che pa'iũũ'u.

Filemón Diore cuasachena'me repau Diore cuasanare oiche'te kũamũ

⁴⁵ Maire Paakũni Jesucristoni chiũ mã'u cuasache asasi'kũamũ chu'u. Ũcuaja'che Diore cuasanare ũcuauũkore mã'u oiche asasi'kũamũ chu'u. Jã'ajekũna mã'u re'oja'che pa'iche'te asa cuasaku, Dioni si'arũmu sëeu, "Re'orepamũ", chiĩmu chu'u Repau'te. ⁶ Dioni sëekaimũ chu'u, mã'upi Jesucristo'te cuasache kũachũ'ore chekũnani kũaku Repau maire Repau'te cuasanare re'oja'che cho'okaiche'te peore masia'ku chini. ⁷ Diore cuasakujeku chu'u majapãiũja'ia'mũ mã'u. Diore cuasanare mã'upi oiũna asa pojoku re'oja'che pa'imũ chu'u. Mã'upi re'oja'che cho'okaiũna samava'na pa'isina rĩa pojou pa'ime repaña.

Filemonpi Onésimoni re'oja'che cho'okaau chini sëemũ Pablo

⁸ Mã'upi chu'ũni re'oja'che cho'okaau chini chu'ũre Cristo saosi'kũni chũ'ũũato chũ'ũre'omũ. ⁹ Jã'ata'ni mã'ũre Diore cuasanare oikũjekũna cho'okaau chini sëemũ chu'u. Chu'u, Pablo chura aiva'ũamũ. Jesucristo pa'iche chu'vakujeku pãi chëavũ'ere pa'imũ chu'u. ¹⁰ Mã'upi Onésimoni oiũ re'oja'che cho'okaau chini sëemũ chu'u. Chu'upi pãi chëavũ'ere pa'ia Dios chu'ore chu'vakũna asa chëa Jesucristo'te cuasamũ repau Onésimo. Jã'ajekũna chu'u chĩija'ia'mũ repau.

¹¹ Aperũmu repau Onésimo cu'ache pa'ia mã'u chũ'ũũe re'oja'che cho'okaimaneasomũ. Churata'ni Jesucristo'te cuasakujeku chu'ũre re'oja'che cho'okaiũ, mã'ũre ũcuachi'a re'oja'che cho'okaija'mũ repau. ¹² Mã'ũni co'chomũ chu'u repau'te. Chu'u mẽe oicheja'che rĩa oimũ chu'u repau'te. ¹³ Mã'upi ichejare pani chu'ũre Dios chu'ore chu'vaku chëacojũnosi'kũre cho'okaira'amũ. Jã'ajekũna mã'u cho'okaira'asi'eja'che Onésimopi saima'ũe pa'ia cho'okaito pojora'amũ chu'u. ¹⁴ Jã'ata'ni mã'ũre sëema'ũe tua paacuhekũ co'chomũ chu'u repau'te. Mã'upi, "Onésimore paajũ'u", chiitota'ni paara'amũ chu'u.

¹⁵ Repau Onésimo mã'ũre jo'ka saniso jmamakarũ ja'me pa'imanesi'e cu'ama'mũ. Chura Diore cuasaku mã'ũni co'ũna si'arũmu paaja'mũ mã'u repau'te. ¹⁶ Aperũmu mã'u repau'te mã'ũni rupũ cho'ochẽ'te cho'okaau chini paasi'kũamũ. Churata'ni Jesucristoni cuasakũna mãche'ũre rĩa chiũ paacheja'che paaja'mũ mã'u repau'te. Repau'te Onésimore rĩa chiĩmu chu'u. Jã'ata'ni mã'upi repau'te na'a rĩa chiijũ'u. Repau Onésimo mã'ũre rupũ cho'ochẽ

cho'okaijachechi'a cuasama'ñe, “Onésimo Jesucristo'te cuasakujeku chu'u majapãiujaja'iu'mu”, chiiu cuasaku pojøjũ'u. ¹⁷ “Chu'ure ja'me pa'iku'mu Pablo”, chiiku'mu mu'u chu'ure. Jã'ajekuna mu'u chu'ure ña pojokũ cho'ocheja'che Onésimore ũcuaja'che ña pojokũ cho'ojũ'u. ¹⁸ Repau Onésimo mu'ure cu'ache cho'osi'e pa'ito chekuramu mu'uni pōsero'i paato chu'upi ro'ikaija'mu. ¹⁹ Chu'urepauji ija'ovana tochamu chu'u ie: Repau Onésimo mu'uni pōsero'i paato chu'upi ro'ikaija'mu. Chura chu'ure i'kaama'ñeta'ni ũcua i'kara. Chu'upi mu'uni cu'are ũsekaimau Jesucristo pa'iche'te mu'uni kũamaneru Repau'te cuasama'ku jūnisoru cu'ache ti'jñera'amũ mu'ure. Jã'ajekuna mu'u chu'ure rua pōsero'i paakujache pa'imũ cu'ache ũsekaisi'e ro'i. ²⁰ Chu'u majapãiujaja'iu, asarepajũ'u. Mai Jesucristo'te ũcuate'eu'te cuasanaa'me. Jã'ajekuna mu'upi chu'uni cho'okaau chini sēmũ chu'u. Repau'te Onésimore mu'upi cuhema'ñe jo'e paato rua pojaja'mu chu'u. ²¹ Ija'che cuasamu chu'u: “Chu'u sēesi'e Filemón cho'okaijacosomũ. Ũcuachi'a chekuramu ikure Onésimore na'a rua re'oja'che cho'okaijacosomũ repau”, chini cuasaku ie chu'o tocha saomũ chu'u mu'uni sēeu. ²² Ũcuachi'a chu'u sani kãijaruupu care'vakaijũ'u. Mũsanukonapi chu'uni etoa'ku chini Dioni sēekaijuna, ivu'e pãi chēavu'e eta sani ñaja'mu chu'u mũsanukonare, chini cuasamu chu'u.

Tocha pi'nisi'ea'me

²³ Epafra, ũcuaja'che Dios chu'o chu'vakujeku chu'una'me pãi chēavu'ere pa'iu chu'o saomũ mũsanukonare. ²⁴ Ũcuaja'che chu'upi Dios chu'ore chu'vakuna cho'okaisina Marcona'me Aristarco, Demana'me Lucas chu'o saome mũsanukonare.

²⁵ Maire Paaku Jesucristoji re'oja'che cho'okaau mũsanukonare. Re'omũ.

Pablo

Hebreopãi chu'o tocha saocojñosi'ea'me

Dios Repau Mamakuni i'kamũ, Repau neenani i'kaa'ku chini

¹ Aperũmu Dios rãarepañoã si'acairo cho'o ñoku Repau chu'o kuanani Repau pa'iche kua jñauasomu, mai aipã pa'isinani kuaa'ju chini. ² Irũmu Repau Mamakũji kuamu maire. Ūcuauñi peore paaku chũ'uñe'te jo'kaasomu. Ūcuachi'a Repauji chejana'me peore irũmu pa'iche cho'oa'ku chini chũ'uasomu Repau. ³ Mamakũji Puka'ku Dios re'oja'che pa'iche peore ñomu, Ūcuauja'iajeku. Peore Repau chiiche paau chini Repau masicheji si'amajñaruã chũ'umu. Mai cu'a jũni ro'ikaisirũmu sũnaũmuna mũni Diore kueñe ɯjajũtu cakã'kona pũuasomu Repau.

Dios Mamaku ángeleva'nare na'a rua Masiu'mu

⁴ Dios Mamaku irũmu ángeleva'nare na'a rua Masiu'mu. Ūcuaja'che Puka'kupĩ na'a rua masiche'te ñisũna koosi'kujeku chekũnare na'a aia'mu Repau. ⁵ Dios ángeleva'nare te'eũ'terejẽ'e ija'che i'kamaneasomu:

Mũ'u chu'u chĩia'mu; irũmuna pãĩ ūcuaukore kua jñaumũ chu'u jã'a, chiimaneasomu, jmamakarujẽ'e. Mamaku'techi'a i'kasi'easomu jã'a. Ūcuachi'a, ángeleva'nare te'eũ'terejẽ'e ija'che i'kamaneasomu: Jã'u puka'ku pasa chu'u; ūcuaja'che jã'u chu'u chĩi paau, chiimaneasomu Dios. Mamaku'techi'a i'kasi'easomu. ⁶ Jã'ata'ni chekũcheja Repau chu'o pa'ikorovu ija'che chiimu Mamakuni, chekũnare ūcuaukore na'a aini, Ūcuate'eũni, chũ'uñe jo'kacojñosi'kuni, chejana jo'e raora chini, Repau i'kache:

Dios neena ángeles ūcuauko ña, vajuchũju pojoju paaru Repau'te, chiimu. ⁷ Angeleva'nani i'kaku Repau i'kasi'e ija'che kuamu Dios chu'o: Chu'u neena ángeles tutu pa'icheja'che paaru chini jo'kasi'kua'mu chu'u,

ũcuachi'a toa pa'icheja'che pa'iju chu'uni cho'okaiju paaru, chiimu. ⁸ Jã'ata'ni Mamakuni i'kaku Repau i'kasi'e ija'che kuamu Repau chu'o:

Dioa'mu mũ'u.

Mũ'u si'arũmu chũ'uku pa'ija'mu.

Re'oja'chere masi chũ'uku'mu mũ'u.

⁹ Re'oja'chere chiiu cu'acheta'ni cuhekũ'mu mũ'u.

Jã'ajekũna mũ'ure Paaku Dios mũ'upi chekũnare na'a ai paau chini mũ'ure chẽa pojoju pa'iche ñisi'kua'mu,

chiimu. ¹⁰ Chekũcheja ija'che i'kamũ Dios Mamaku'te:

Pãĩ Ūcuaukore Paaku, mũ'upi mamarũmu sũnaũmuna'me cheja cho'osi'kua'mu.

¹¹ Jã'ata'ni peore si'asojachea'me jã'a.

Mũ'uta'ni si'arũmu pa'iku'mu.

Kãña si'acheja'che peore si'asojachea'me jã'a.

¹² Sũnaũmuna'me cheja aikãa pũ'se mañasocheja'che cho'oja'mu mũ'u.

Aikāa ju'isi'kupi mamakāa saño sachacheja'che mamachi'a sa'ñesoja'mu mu'u jā'a.

Mu'uta'ni sañoma'ñe Ūcuate'eu chũ'uku pa'ija'mu.

Mu'u pa'iche si'ama'ñea'me,

chiimu. ¹³ Dios ángeleva'nare te'eu'terejē'e ija'che i'kamaneasomu:

Chu'u uajajūta cakā'kore ruu űu'iu chũ'ujū'u,

chũ'upi cho'okaiuna mu'are cuhena mu'u chũ'ũñe'te cho'oju paaru,

chiimaneasomu, jmamakarujē'e. Mamaku'techi'a i'kasi'easomu jā'a.

¹⁴ Angeleva'na űcuanuko Diore cho'oche cho'okaina ñomanaa'me.

Maire Dios neenare Repau ĩsiche si'ache re'oja'che koopi'ranare Ūcuauji chũ'ukuna cho'okaima repaña.

2

Dios Mamaku maire re'oja'che cho'okaiche jachamaneñu

¹ Jā'aja'ñejekuna mai asasi'e chu'o na'a masi asa chēa cho'oju pañu; mai cho'omairo pani ma'a tīima'ana sani cavesusochēja'che cu'are cho'oju cacu'asojanaa'me.

² Dios aperumu ángeleva'nare Repau chũ'ũñe'te pãire kuaa'ju chini chũ'uasomu. Repau chũ'ũñe'te ángelepi kuaajuna asa jachaju cho'omana pãi cu'ache ti'jñecojñosinaa'me, jachache ro'i. Repaña cu'ache cho'osi'e peore masi ro'isinaa'me.

³ Jā'ajekuna maipi Dios Mamaku maire re'oja'che cho'okaiche asa jachaju cuheto na'a rua cu'ache ti'jñeja'mu maire. Chareparo Maire Paaku, Dios Mamakuji jā'are kuaasomu, maire Repau cho'okaiche'te. Na'a pa'isirumu chukuna'te Repau'te ja'me pa'isinapi kuasinaa'me.

⁴ Repanapi kuaajuna Dios Repau'chi'a cho'omasiche'te pãipi repaña i'kache'te asa, "Ie chu'o űcuarepaa'me",

chiaru chini pãi jũ'inare vasochena'me cheke si'ache peore cho'o ñosi'kua'mu. Maire űcuachi'a Dios Repau Rekochoji cho'okaiuna sãĩñechi'a re'oja'che cho'okaimasimajñaruã Repau'te uache si'acairo jo'kamũ, maipi Repau chu'o chu'vache'te asa, "Ūcuarepare chu'o i'kame ina", chiiju masia'ju chini.

Jesucristo mai a'chu pa'icheja'che pa'iku'mu

⁵ Chu'u i'kache ie chu'o ija'chea'me: Dios ángeleva'nare icheja cheja na'a pa'isirumu pa'ijanare pãi chũ'ũñe jo'kamaneasomu. ⁶ Ūcuachi'a Dios chu'o pa'ikorovu tochasi'ku Repau'te i'kaku tochasi'e ija'che kuamu:

¿Mu'u pãi cuasaku'u? ¿Repanare oiku'u mu'u?

⁷ Mu'upi cho'okaiuna ángeles jmamakaruchi'a chukuna'te pãi na'a rua masina pa'ime.

Jā'ata'ni mu'upi cho'okaiuna chekunare ña, vajuchuana pa'ijanaa'me pãi.

⁸ Peore chũ'ua'ju chini jo'kaja'mu mu'u repanare pãi, chiimu. Jā'aja'ñe cho'ojachejekuna pãi jmanukorujē'e kara ĩsima'ñe chũ'umasiche peore jo'kaja'mu Dios. Jā'ata'ni chuta'a jā'aja'ñe cho'oche ñamanaa'me mai.

⁹ Ija'cheta'ni masinaa'me mai: Diopi cho'ouna Jesús cheja rani pa'irumuchi'a ángele'te jmamakaru na'a vesuu paniasomu. Dios maini oiũ cho'okakuna, pãi űcuanukore jũni ro'ikaau chini Repau Chēasi'kupi chuenisora chiisi'kujeku pãi űcuanukore chũ'uku'mu chura, cho'okaisi'kujeku.

¹⁰ Cu'amajñaruã paara chini peore re'oja'che Cho'osi'ku Dios, mai Repau neena ũcuanuko ja'me chũ'ua'ju chini, re'oja'che cho'okaiu ma'a charo sakuja'che Repau pa'icheja saku'te Jesure cu'ache ti'jñeñe ũsemaneasomu, cho'oku che'che maini cho'okaa chini. ¹¹ Ija'chea'me: Mai re'oja'che pa'iche Jesure cho'okaicojñona maire Cho'okaiku Jesuna'me Ũcuate'eu'te Ja'kure paame. Jã'ajekuna Jesús maire, "Chu'u cho'jechiia'me ina", chiivajuchuma'mu. ¹² Dios chu'o tochasi'e pa'ikorovu ija'che kuamu Repau Diore i'kache:

Chu'u cho'jechiire mu'u pa'iche'te kuaku, repanana'me chi'i mu'u ujare ujara,

chiimu. ¹³ Ũcuachi'a chekucheja ija'che kuamu Repau i'kache:

Repauni cuasaku cha'aku pasa chu'u,

chiimu. Chekucheja ũcuachi'a ija'che kuamu:

Ñajũ'u; Dios neena Repau chu'ure jo'kasinana'me pa'imu chu'u, chiimu.

¹⁴ Mai Dios neenapi pãi ainee pa'ijuna Jesús ũcuachi'a pãiu aineea-somu, mai cu'ache cho'ochete jũni ro'ikani vati ai chũ'ũñe'te ũsekasa chini. Repau vati ai toa sainare pãi paaku'mu. ¹⁵ Jã'aja'ñe cho'o maire jũ'iñe'te vajuchujuna vati ai chẽa paasinare tua re'oja'che paamu Repau chura. ¹⁶ Ũcuarepare ie masime mai: Angele'te cho'okasa chini raimanesi'kuamu Repau. Maini Abraham Diore cuasacheja'che Repau'te cuasanani cho'okasa chini raisi'kuamu. ¹⁷ Jã'ajekuna maini cho'okasa chini mai pa'icheja'che pa'iu, mai ti'jñecojoñeja'ñe cu'ache si'ache ti'jñecojoñosi'kujeku mai pa'iche'te masiku oiũ Puka'kure Diore si'arumu re'oja'che sãekaiu pa'imu Repau maire, judío phairi ai sãekaicheja'che. Mai cu'ache cho'ochete jũni ro'ikasa chini raisi'kuamu Repau. ¹⁸ Ũcuachi'a re'oja'chechi'a cho'ora chiikuni cu'ache ti'jñesi'jekuna maire ũcuaja'che re'oja'che pañu chiinani cu'ache ti'jñeto cho'okaiku'mu Repau.

3

Jesús Moise'te na'a rua Masiu'mu

¹ Asarepajũ'u, chu'u majarpãijana, Repau neenachi'a pa'ina. Ũcuauña'me re'oja'che paapu chini Dios chẽasi'kuamu musanukonare. Jesucristo maire re'oja'che Cho'okaimasikujekuna, Repau mai cuasaju Pa'iku Jesús pa'iche'te cuasarepaju pa'ijũ'u, maire Diore Sãekaiku pa'iche, Dios mamare, "Ija'che cho'oñu", chiisi'e Kuakaisi'kure. ² Diopi chẽa jo'kauna Moisés Repau neenare masi paasi'aja'che Jesús ũcuaja'che Puka'ku Repau'te chẽa jo'kasi'e Repau neenare masi paaku'mu. ³ Vu'e paaku chekunare ũcuavu'e pa'inare na'a rua ña, vajuchucheja'che, pãi ũcuanukore re'oja'che Cho'okaisi'ku Jesús Moiserere na'a rua cuasa, vajuchuuu'mu. ⁴ Ija'chea'me: Vu'e charo pa'iku jñaacojñosinaa'me repau vu'e pa'ina. Jã'ata'ni Dioa'mu repavu'e pa'inare ũcuanukore Cho'osi'ku. ⁵ Diopi chũ'ũna Moisés cho'ochete cho'okaiu Repau neenare masi paaasomu. Ũcuachi'a Repau Dios na'a pa'iu i'kajache kuakuna asasi'e repanare masi kuaasomu repau Moisés. ⁶ Jã'ata'ni Jesucristo Dios Mamakujeku maire Repau neenare na'a rua masi paaku'mu. Maire Repau re'oja'che cho'okaijache

Repauni jo'kasoma'ñe jmamakarujë'e jachama'ñe cuasaju cha'aju pani, Repau neenaa'me mai.

Dios neena cava etajani re'oja'che pa'iche'te kuamu

7-8 Jã'ajekuna Dios chu'o pa'ikorovu tochasi'e kuache Repau Rekocho i'kasi'e asa chëa cho'ojũ'u:

Musanukonapi Dios chu'o asani mai aipãi pãi peocheja sani ku'isina Repau i'kache asa jachaju ke'reju cho'ocuhesi'ēja'che cho'omairo, irumuna teana cho'ojũ'u.

9 Chu'u cuarentarepaũsurumu repanare re'oja'che cho'okaiuna ñasinata'ni chu'u chũ'uñe cuheju si'arumu rua ke'reju pa'isinaa'me repana chu'ure.

10 Jã'ajekuna chu'u reparumu aina pa'isinare pe'ruku ija'che i'kasi'kuamũ:

“Repana rekoñoã chu'u chũ'uñe'te cho'ocuheju chu'u pa'ichejẽ'e vesuju

ma'a tũima'ana si'arumu saiju pa'icheja'che cu'ache pa'ime”, chiisi'kuamũ chu'u repanare.

11 Jorema'mũ chu'u.

Chu'uni teakuna ũcuarepa cho'ora chini ija'che i'kasi'kuamũ chu'u:

“ ‘Icheja kaka cava etajani re'oja'che paapu’, chiisicheja kakamanejanaa'me ina”, chiisi'kuamũ chu'u,

chiimũ.

12 Asarepajũ'u, chu'u majapãijana. Ñarepaju pa'ijũ'u; musanukona te'eujẽ'e rekoñoã cu'arekoñoãre paaju, cu'ache'te cho'ojũ, Diore Si'arumu Pa'ikuni cuasacuheju jachaju cacu'asomanejũ'u. 13 Cu'ache'te cho'ojũ jorechu'ore asa chëamaneñu chini, irumuna musanukonare cho'ore'orũmuna ũcuanuko si'aumucujña sãĩñechi'a, “Re'oja'che pa'iju pañu mai”, chiiju pa'ijũ'u, Repauni ũcua cuasaju pañu chini.

14 Mai Repau'te apecuasarumu mai cuasacheja'che ũhasoma'ñe cheja pa'irumu si'arumu cuasaju pa'isinare Dios maire, “Iere ĩsija'mũ chu'u”, chiisi'ere peore koojanaa'me mai, Cristo neenajeju. 15 Aperumu jã'are kuaku tocha jo'kasi'e Dios chu'o ija'che kuamu:

Musanukonapi Dios chu'ore asani,

mai aipãi pãi peocheja sani ku'iju

Repauni i'kache asa jachaju ke'reju cho'ocuhesi'ēja'che cho'omairo,

irumu teana cho'ojũ'u,

chiimũ.

16 ũcuanuko asa jachaju ke'reju cho'ocuheju pa'isina Egipto cheja Moisés etua sasina paniasome repana. 17 Dionijachaju cu'ache cho'ojũ cuarentarepaũsurumu pe'rucojñoju pa'iju pãi peochejare pa'iju jũnisoasome repana. 18 Jã'ajekuna Dios, “ ‘Icheja kaka cava etajani re'oja'che paapu’, chiisicheja kakamanejanaa'me ina”, chiniasomũ, Repau chũ'uñe jachasinajeju. 19 Jã'ajekuna jã'are asa cuasaju masime mai repanare Dios i'kache jachajuna kakaũsesi'e.

4

1 Dios maire ũcuachi'a irumu cho'okasa chiimũ, mai rekoñoã cava etajani re'oja'che paapu chini. Jã'ajekuna musanukona jã'aja'ñe pa'iche te'eujẽ'e va'semaneñu chini cuasarepaju pa'ijũ'u.

2 Mai ũcuachi'a Dios chu'o re'oja'che kuacojñosinaa'me, Moisenaa'me

pa'isinare kuasi'ēja'che. Jã'ata'ni repanare Dios chũ'o re'oja'che asa jachasinare re'oja'imaneasomũ, jachajũna. ³ Maire Repau'te jachama'ñe cuasanareta'ni cava etajani re'oja'che pa'ire'omũ. Ūcuare kuaku Dios chũ'o tochasi'e ija'che kuamũ:

Chũ'uni teakũna ūcuarepa cho'ora chini ija'che i'kasi'kuamũ chũ'ũ:
“Jorema'mũ chũ'ũ.

‘Icheja kaka cava etajani re'oja'che paapu’, chiisicheja kakamane-janaa'me ina”, chiisi'kuamũ chũ'ũ,

chiimũ. Repau cheja cho'o pi'nirumũna pãire re'oja'che paapu chini re'oja'che pa'iche jo'kaasomũ Repau. ⁴ Cheku'cheja Dios chũ'o pa'ikorovũ seirepaumucujña jo'e chekũumucuse pa'isi'ere ija'che kuamũ:

Seirepaumucujñana cho'oche peore cho'o si'aasomũ.

Chekũumucuse cho'oche peosomũ Dios,

chiimũ. ⁵ Jo'e cheku'cheja Dios chũ'o tochasi'e ija'che mai aipãire i'kamũ:

“Ichejare kaka cava etajani re'oja'che paapu”, chiisicheja kakamane-janaa'me ina,

chiimũ.

⁶ Jã'ajekũna repacheja Ūcuau chũ'ore asa jachajũna kaka cava etajani re'oja'che pa'icu'aasomũ repanare, aperumũ pa'isinare. Jã'ata'ni irumũ canare maire rekoñoõpi cava etajani re'oja'che pa'ire'omũ, Repau chũ'o asa jachama'ñe cuasato. ⁷ Aperumũ pa'isina jachasi'jekũna na'a pa'isirumũ re'oja'che pa'iche koore'orũmũre jo'e jo'kara chini rũa jeerumũ pa'isirumũna Davire, “Ija'che chiiche tocha jo'kajũ'ũ”, chiisi'e ūcuare jo'e kuaku ija'ovana tochamũ chũ'ũ ie:

Musanũkonapi Dios chũ'ore asani, irumũna teana jachama'ñe cho'ojũ'ũ,

chiimũ Repau kuaku tochasi'e. ⁸ Josuepi repacheja kakasinare cava etajani re'oja'che pa'iche isiasomũ. Jã'are isikũ ūcuachi'a rekoñoõ re'oja'che pa'iche isito na'a pa'isirumũ Repau, “Isija'mũ”, chiisi'e jo'e i'kamanera'asi'kuamũ Dios. ⁹ Jã'aja'ñejekũna irumũ Dios neenare cava etajani re'oja'che pa'iche chuta'a pa'imũ. ¹⁰ Diopi cho'okaiũna, mai rekoñoõ cava etajani re'oja'che pani, Repau cheja peore cho'o pi'nisirumũ jo'e cho'oma'ñe pa'icheja'che, mai ūcuachi'a aperumũ cho'osi'e jo'e cho'oma'ñe pa'ijanaa'me. ¹¹ Jã'ajekũna mai ūcuauko cava etajani re'oja'che paũ chini peore cho'ore'ochetũ'ka masi cuasaju re'oja'che cho'ojũ paũ; te'eujẽ'e aperumũ pa'isina cho'osi'ēja'che jachaju cacu'asomaneñu mai.

¹² Va'ti ka'chakã'jño jãjusũva'tipi tota cuaojũna sa'navũ kakacheja'che mai rekoñoõna Dios chũ'opi rũa sa'navũ kakaũna cuasomũ maire. Ūcuachi'a mai rekoñoõ pa'iche rũa sa'navũ pa'ichena'me mai cuasaju cho'oũ chiiche Dios chũ'opi kakaũna cuasomũ maire. Dios chũ'opi jã'aja'ñe kakaũna mai pa'iche meñe masime mai, re'oja'che pa'ichena'me cu'ache pa'iche. ¹³ Repau cho'osina pa'iche Diopi ñato chavechejẽ'e peoche masi ñokũasomũ. Ūcuauji sũũna mai cuasachena'me cho'osi'e kuajanaa'me mai Repau'te.

Jesús phairipãi ūcuauko Aijekũ maire Dioni sũekaikũ'mũ

14 Jesús Dios Mamakũ phairipãi ũcuanũko Aijekũ maire Dioni sēekaiũ pasa chini cunaumũna mũniasomũ. Jã'ajekũna Repau'te maire Sēekaiũ'te jmakakarujē'e jo'kasoma'ñe cuasaju paũ. 15 Maire Diore Sēekaiũ Jesús maire vati cu'ache chũ'ũñeja'ñe Chũ'ũcojñosi'kujeku mai pa'iche'te masikũ oiũ cho'okaimũ. Mai pa'icheja'che pa'isi'kuta'ni jmakakarujē'e cu'ache cho'omanesi'kua'mũ Repau. 16 Jã'ajekũna vajuchũma'ñe Dioni sēeju paũ, maire oiũ Sēekaiũji mai cu'ache cho'oche tũnosokani maire karamajñaruãre ĩsiku mai cho'ovesuche cho'okaiũna masiũ chini.

5

1 Dios judiõpãi te'enare chēa jo'kaasomũ phairi aina pa'ijũ Repau'ni sēekaiũ repaña cu'ache cho'osi'e ro'ire ro'iũ chini Diore ĩsimajñaruãna'me Repau'te pojoũ chini ĩsimajñaruãre ĩsikaaru chini. 2 Repau phairi ai, mai pa'icheja'che pa'ikujeku re'oja'che cho'oche cho'ovesachejekũna chekunare pãi oiũ re'oja'che cho'ovesunare cho'okaiũ ma'a cavesusosinaja'ñe cu'ache pa'inare cho'okaiũ'mũ. 3 Jã'ata'ni repau'ni re'oja'che cho'o koka peokũna ũcua cu'ache cho'okũ chekunare pãi repaña cu'ache cho'osi'e ro'ire ro'iũ chini Diore ĩsimajñaruãre ĩsikaiũ repau cu'ache cho'osi'e ro'i ro'iche pa'imũ repau'te ũcuachi'a. 4 Judiõ phairi ai pa'iche pãiu te'eujē'e ũcuauji meñe jña pa'ima'ñea'me. Dioa'mũ jã'aja'ñe pa'iche chēa jo'kakũ, Aaron'te chēa jo'kasi'ejache, Repau'ni pãire sēekaiũ paaũ chini. 5 Jesucristo ũcuaja'che Repau'ni pãipi ña, vajuchũaju chini phairi ai pa'iuakũna ũcuauji meñe jña chēa pa'ima'mũ. Dioa'mũ Repau'te jã'aja'ñe paaũ chini chēa jo'kasi'kũ. Repau chũ'o pa'ikorovũ aperumũ tocha jo'kasi'e Repau'te Dios i'kasi'e ija'che kuamũ: Mũ'ũ chũ'ũ chĩia'mũ.

Irũmũna pãi ũcuanũkore kua jñaumũ chũ'ũ jã'a, chiimũ. 6 ũcuachi'a chekũcheja Repau chũ'o pa'ikorovũ ija'che kuamũ Repau'te i'kasi'e:

“Mũ'ũpi si'arumũ phairi pa'iu pa'ijũ'ũ, Melquisedec pa'icheja'che”, chiimũ. 7 Repau Jesucristo icheja cheja chuta'a pa'irũmũ Pũka'kũ Dioni jũ'iñe ũsemasikũni jũnisopi'rakũ ujachũ'o rua oiũ sēniasomũ, Repau'ni cho'okaũ chini. ũcuau'ni vajuchũkũ cuasakũ Repau chiiche'te cho'ora chiũna Pũka'kũ asa cho'okaniasomũ Repau'te. 8 Jã'aja'ñe cho'okũ Jesucristo Dios Mamakũjekũ rua oicojñokuta'ni Pũka'kũ chiiche'te cho'ora chiũ chũova'ũ cu'ache ti'jñecoñokũ pa'iu Pũka'kũ chũ'ũñe jachama'ñe cho'okũ che'cheasomũ. 9 Jã'aja'ñe cho'okũ Pũka'kũ chiiche peore cho'o pi'ni, mai cu'a jũni ro'ikani Repau chũ'ũñe jachama'ñe cho'onare ũcuanũkore cho'okaiũ Repau'ne Dios pa'ichejana ai sani paaru chini samũ Jesucristo maire. 10 Jã'aja'ñe cho'ũna Dios maini Sēekaiũ paaũ chini phairi aire jo'kaasomũ Repau'te, Melquisedec pa'icheja'che paaũ chini.

Jesucristo'te cuasache ũhasomaneajũ chini chũ'vache'me

11 Cheke chũ'o na'a rua i'kache paamũ chũ'ũ, mũsanũkonare che'chora chiiche. Jã'ata'ni mũsanũkonare masi kuavesamũ chũ'ũre, masi asamaũna. 12 Jã'arepa jeerumũ Jesure cuasanata'ni mũsanũkona, ¿je'se pa'ũna chekunare chuta'a che'chovesuche? Aina ãũ ũha pa'iche ãimasicheja'che Dios chũ'o na'a vesache

asamasiruja'chere oje chūsuna ũha pa'iche ãivesucheja'che Dios chu'o na'a vesache asavesume musanukona. Vesuja Jesucristo'te apecuasanare che'chomajñaruãre vesamañechi'a che'cheche chiime musanukona. ¹³ Vĩjachĩi oje chūsuna pa'icheja'che rũhiñe cuasavesujũ Dios chũ'ñe che'che cho'ojũ pa'iche vesume. ¹⁴ Aina masicheja'che Dios chu'o na'a rũa asamasinare na'a vesachu'ore che'chere'omu, aina ũha pa'iche ãimasicheja'che, re'oja'che cho'ojũ si'arumu na'a rũa che'cheja, cu'achena'me re'oja'che ñamasinare.

6

¹ Jã'ajekũna Jesucristo'te apecuasarumu che'chesimajñaruãchi'a che'chemañe na'a vesachu'ore asaju che'cheja pañu mai, aina masicheja'che masijũ Dios chu'ore na'a vesache'te asamasijũ pañu chini. Iea'me repa apecuasarumu che'cheche: Pã Dios sējocojñosina cu'ache cho'ocheja'che cho'ouache ũhasochena'me, Diore cuasachena'me, ² Jesucristo neenajejũ okoro'vecojñoñe, Jesure cuasanare chũ'ũna chẽa vasoche jũnisosina vajurajachena'me, pã cheja pa'irumu cho'osi'e ro'iche Dios chũ'ũjañe. ³ Diopi ãsema'to na'a vesachu'ore kuaja'mu chu'ũ musanukonare.

⁴ Pãipi Dios pa'iche'te miañeja'ñe re'oja'chere asa chẽa, Repau ãsiche koo, Dios Rekocho cho'okaicojñoju, ⁵ Repau chu'o re'oja'che asa vajujũ, Repau'chi'a cho'omasiche'te cho'okũna ñasinapi ⁶ peore jã'are sējosoto Dioni jovoajũ chini jo'e cho'okaicu'amũ repanare, ũcuare Repau Mamaku'te cuhejũ pãisoju jo'e vanisochaja'che cho'osinajejũna. ⁷⁻⁸ Jã'aja'ñe pa'ina pã chio ãu kũimachio pa'icheja'che pa'ime. Cu'are cho'ojũ, Jesucristo'te cuasache'te ũhasoni chio ãu tãsichiota'ni miuna'me u'cha aineeũna uosochaja'che, Diore sējocojñojanaa'me repana. ũcuachi'a repanapi ũhasomanesina pani chio re'oja'che ãu kũichio pa'icheja'che pa'ira'ame. Repau'ni cuasaju re'oja'che pani chio ãu tãrena okopi rakũna re'oja'che ainee ãu rũa kũkũna pãiu repa chio tãsi'kũna'me Diore re'oja'che cho'ocojñoñeja'ñe re'oja'che cho'ocojñora'ame repana.

Dios maire cho'okaijachere cuasaju pojoju cha'ache'te kuamu

⁹ Diore cuasache jo'kasonare jã'aja'ñe i'kasi'kuamũ chu'ũ. Musanukonata'ni na'a re'oja'che pa'ime. Jã'are masimũ chu'ũ. Repanare na'a rũa re'oja'che pa'inaejũ Dios ãsiche koojanaa'me musanukona. ¹⁰ Dios re'oja'chechi'a Cho'okũji musanukona Repau'te cuasaju chekũnare oijũ re'oja'che cho'okaiche cavesũmanejamũ. ¹¹ Musanukona jũnisochetũ'ka jã'aja'ñe re'oja'che pa'ijũ Dios ãsijachere cha'aju, ũhasoma'ñe ũcua cuasaju pa'ito rũa pojojamũ chu'ũ. ¹² Musanukonapi Diore masi cuasaju re'oja'che cho'oche'te cho'oñamema'ñe pojoju cho'ojũ, chekũna Repau, "Ãsija'mũ", chiisi'e kooju pa'ina re'oja'che pa'iche'te ñaju che'che ũcuaja'che re'oja'che pa'ito pojojamũ chu'ũ.

¹³ Abrahamre Dios, "Cho'okaija'mũ chu'ũ mu'ure", chiisi'ere ũcuarepa cho'okakũna koosi'ere cuasajũ'ũ. Dios kuache'te Abrahampi asa jachamanea'ku chini repau'te cho'okaijachere kuaku, Repau'te na'a rũa masikũji peokũna, ũcuawji meñe ija'che i'kaasomũ Dios: "Diojekũ chu'ũ jorema'ñe ũcuarepa cho'okũ'mũ. ¹⁴ Mu'ure jorema'ñe ũcuarepa re'oja'che cho'okaijamũ chu'ũ. ũcuachi'a mu'ũ

na'a jainukore paajanare si'arumũ ĩsija'mũ chũ'u mũ'ure", chinasomũ Dios. ¹⁵ Repau Abraham, asa jachama'ne cuasaku pojoku cha'asi'kujeku na'a pa'isirumũ kooasomũ repa, Dios, "Īsija'mũ", chiiu i'ka jo'kasi'e. ¹⁶ Pãĩ ũcuachi'a chekunapi repana i'kachũ'ore jachamanea'ju chini ũcuanachi'a ija'che i'kame: "Diopi cho'okaau; chũ'u ũcuarepa i'kache'te cho'o ñora chiimũ chũ'u", chiime. Jã'aja'ne i'kato repana i'kache jachama'ne cuasame pãĩ.

¹⁷ Dios ũcuaja'che maipi Repau, "Re'oja'che ĩsija'mũ", chiisi'e koojanapi jachamanea'ju chini Repau joremairo pa'iche'te kuara chini ija'che i'kaasomũ: "Diojeku jorema'ne ũcuarepa cho'okũ'mũ chũ'u", chinasomũ. ¹⁸ Diojeku Repau i'kache jorema'ne ũcuarepa cho'okũ jorecu'akujeku jã'aja'ne i'kaasomũ Repau, maipi Repau, "Cho'okaija'mũ", chiisi'ere pojoku asa chẽasinapi ca'nasoma'ne cuasaju cha'aju paapu chini. ¹⁹ Maipi jã'aja'ne ca'nasoma'ne cuasaju pojoku cha'ani rekoñoã re'ojarekoñoã paaju jujarekoñoã paani choovu masi quẽo suo vavorena mea cho'osoma'neja'ne mai rekoñoã re'oja'che pa'iche jo'kasomanejanaa'me. Jã'aja'ne pani Dios vu'e sa'navu pa'iruupu kãa rua ruikãapi jeo ta'pisiruupu Repau'ne pañu chini kakacu'asiruupuna kakacheja'che Diona'me si'arumũ re'oja'che pa'ijanaa'me mai. ²⁰ Jesucristo reparuupu maire vatakanani charo kakasi'kũja'che pa'iu mai cu'ache cho'osi'e ro'ikanasomũ, phairi ai cho'okaicheja'che cho'okaiu. Jã'aja'ne cho'okaisi'kujeku Melquisedec pa'icheja'che si'arumũ phairi ai pa'iu Dioni sêekaiu pa'imũ Repau maire.

7

Melquisedec pa'icheja'che Jesús phairi aia'mũ

¹ Repau Melquisedec, Salem vu'ejoopo aipi, phairijeku peore Chũ'uku'te Diore cho'оче cho'okaikujeku, pãĩ re'oja'che pa'iche'te sêekaiu paniasomũ. Tiipãĩ chũ'unare cava cajejani co'iku Abrahamre tijña Diopi re'oja'che cho'okaau chini, Dioni sêekanasomũ repau Melquisedec. ² Ūcuarumũ Abraham repau vani tua rasimajñaruã dierepakuanu ũcuajakuanuchi'a chi'i te'ekuanupu ĩsiasomũ Melquisede'te. Jã'a mami Melquisedec chini "Pãĩ chũ'uku re'oja'che cho'okũ" chiimũ. Ūcuachi'a repau chũ'ujooopo mami Salem chini "Re'oja'che pa'iche" chiimũ. Jã'ajekuna ija'che i'kare'omũ repau'te: "Pãĩ chũ'uku repau neenare re'oja'che pa'iche cho'okaikũ'mũ", chire'omũ. ³ Repau pũka'kupãĩ pa'isi'eta'ni Dios chũ'o aperumũ tocha jo'kasinapi kuaju tochamanerena repau pũka'kupãĩ pa'isi'ejẽ'e vesuju repau aipãĩ pa'isi'ejẽ'e vesume pãĩ. Ūcuachi'a repau aineesi'ejẽ'e vesuju repau jũ'isi'ejẽ'e vesume pãĩ. Jã'aja'ne pa'iu cho'oa'ku chini repau'te jo'kasi'e Diopi tuamauna Dios Mamaku si'arumũ pa'icheja'che phairi ai pa'imũ repau.

⁴ Repau Melquisedec rua masiu'mũ. Iere cuasajũ'u: Mai aipãirepau pa'isi'ku rua masiu Abraham repau vani tua rasimajñaruã dierepakuanu chi'i te'ekuanupu ĩsiasomũ repau'te. ⁵ Na'a pa'isirumuna Dios chũ'uasomũ Abraham jojosi'ne Levĩ jojomanare repana majapãire Levĩ jojosi'ne phairipãichi'a repana paamajñaruãre dierepakuanure te'ekuanuchi'a ĩsia'ju chini. ⁶ Jã'ata'ni Abraham repau dierepakuanu paache te'ekuanupu

ĩsiasomũ Melquisede'te Leví jojocojñomanesi'kũreta'ni. Īsiũna Melquisedec Abrahamre Dioni sėekaniasomũ, re'oja'che cho'okaau chini, Dios re'oja'che cho'okaija'mũ chiicojñosi'kũre. ⁷ Ie masime mai: Pãiu Diopi re'oja'che cho'okaau chini chekũre sėekaikũ sėekaicocojñokũ'te na'a rua masiũ'mũ. Jã'ajekũna ie ũcuachi'a masime mai: Melquisedec Abrahamre rua masikũ'teta'ni na'a rua masiũ pa'imũ. ⁸ Leví jojosina pã paamajñaruã koonã jũnisocjanajeju ai pa'imanaa'me. Melquisedeta'ni repau pa'iu, pã paamajñaruã Diore kookaiũ jũnisosi'ere Dios chũ'opi kuamaũna jũ'imatesi'kũja'che pa'imũ. ⁹⁻¹⁰ Ūcuachi'a ija'che i'kare'omũ: Leví aipãiu'te Abrahamre Melquisedepi tijñaũna Abraham cu'amajñaruã te'ekuanupũ ĩsirũmũ Leví chuta'a Abraham ca'nivũ'te pa'isi'kũa'mũ. Leví Abrahamre jã'aja'ñe ja'me pa'isi'kũjekũna repau jojocojñomanesi'kũa'mũ. Jã'ajekũna ie masime mai: Repau Melquisedec Leví jojocojñomanesi'kũa'mũ.

¹¹ Ija'che cuasaju mũsanũkũna sėniasacosome: Aarón jojocojñomanesi'kũa'mũ pa'icheja'che pa'ikũni Dios raora chiikũ? Ija'chea'me jã'a: Repau'te pojocojñomanesi'kũa'mũ pa'iche'te mai aipãire kuakaau chini Dios Moiseni chũ'ũ jo'kakũ phairipã pa'iche jo'kaasomũ, Aaronna'me repau jojocojñomanesi'kũa'mũ pa'iche jo'kaasomũ, Aaronna'me repau jojocojñomanesi'kũa'mũ pa'iche jo'kaasomũ. Jã'ata'ni repanare phairipã Dios chũ'ũ jo'kasi'e cho'ojũ pã cho'okainareta'ni repana pã rekoñoã re'ojarekoñoã care'vakaicu'aasomũ. ¹² Jã'ajekũna phairipã jñaañe'te sañoni ũcuachi'a Diore cuasaju pojocojñomanesi'kũa'mũ pa'iche jo'kaasomũ. ¹³⁻¹⁴ Mai ũcuachũ'ũ Dios chũ'o pa'ikorovũ aperũmũ tocha kuacocojñosi'kũ Maire Paaku Cristo Judá jojocojñomanesi'kũa'mũ pa'iche masinaa'me. Phairipã pa'iche jo'kamanesivãju tiivãjukũ Leví jojocojñomanesi'kũa'mũ Repau Cristo. Jã'ata'ni Moisés Dios chũ'ũ jo'kasi'e phairipã jñaañechi'a Leví jojocojñomanesi'kũa'mũ pa'iche jo'kaasomũ. Jã'ajekũna phairipã jñaañechi'a Leví jojocojñomanesi'kũa'mũ pa'iche jo'kaasomũ.

¹⁵ Chekũ phairi mama raisi'kũ Cristo Melquisedec pa'icheja'che phairi ai pa'iche'te cuasato Dios maire na'a re'oja'che cho'okaisi'ere na'a rua masi asare'omũ. ¹⁶ Moisés phairi jojocojñomanesi'kũa'mũ pa'iche jo'kasivãjukũ pa'iche jo'kaasomũ Repau Cristo. Phairi Mamaũ pa'iche si'arũmũ Pa'iu peore Masiujukũ phairi'mũ. ¹⁷ Dios chũ'o aperũmũ tocha jo'kasi'e Repau pa'iche kuachũ'ore jo'e cuasajũ'ũ:

“Mũ'upi si'arũmũ phairi pa'iu pa'ijũ'ũ, Melquisedec pa'icheja'che”,
chiimũ Dios,
chiimũ.

¹⁸ Aperũmũ Dioni pojocojñomanesi'kũa'mũ pa'iche jo'kasi'epi karakũna, chura jo'kasoasomũ Dios, maire Repau peore cho'okasa chiisi'e cho'okaicu'akũna. ¹⁹ Aperũmũ Repau Moise'te chũ'ũ jo'kasi'epi pã rekoñoã re'ojarekoñoã care'vakaicu'akũna chura jo'kaso mamare na'a re'oja'chere cho'okaimũ Dios maire. Jã'ajekũna Repau maire re'oja'che mama cho'okaiche'te cuasaju, ũcuachi'a na'a pa'isirũmũ cho'okaijachere cha'aju cuasaju pojocojñomanesi'kũa'mũ pa'iche jo'kaasomũ. Jã'ajekũna Repau maire re'oja'che ja'me pa'ime mai.

²⁰ Repau Dios maini na'a rua re'oja'che cho'okasa chini mama phairini jñaã jo'kaasomũ. “Diojekũ ũcuarepa cho'okũ'mũ chũ'ũ”,

chiiu Mamakuni Jesucristoni raosomu. Chekunata'ni Dios jā'aja'ñe i'kacojñomanesina rupu phairipāi mamachīijeju phairi'me. ²¹ Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'e Maire Paaku'te jñaarumu jā'aja'ñe i'kasi'e ija'che kuumu:

Chu'u Pāi Ūcuanukore Paaku Diojeku ūcuarepa cho'okumu.

Jorema'ñe ija'che i'kasi'kuu'mu chu'u:

“Mu'upi si'arumu phairi pa'ija'mu”, chiisi'kuu'mu, chiimu. ²² Dios jā'aja'ñe ūcuarepa, “Na'a re'oja'che cho'okaija'mu chu'u”, chiisi'e Jesucristoji cho'okaiuna peore masi cho'ocojñojanaa'me mai. ²³ Chekuna phairipāi jainukota'ni ai si'arumu pa'imanajeju repa cho'оче cho'oju chekunani jo'ka jūnisojuna si'arumu cho'okaicu'amū repanare. ²⁴ Jesuta'ni jūnisoma'ñe ai Pa'ikujeku si'arumu phairi pa'iu, Repau phairi pa'iche chekuni saño jo'kama'kuu'mu. ²⁵ Jā'ajekuna Repauni Cristoni cuasaju sēenare Si'arumu Pa'ikujeku maire Dioni sēekaiu, mai rekoñoã re'ojarekoñoã care'vakaimu Repau.

²⁶ Jā'aja'ñe phairi ai pa'iu maire karache cho'okaiu pa'imū. Si'arumu re'oja'chechi'a cho'okumu Repau. Jmamarujē'e cu'ache cuasamau cu'achejē'e cho'oma'kuu'mu Repau. Repau icheja cheja pa'irumu pāi cu'ache cho'onana'me pa'isi'kuta'ni jmamarujē'e repa cu'ache cho'очеja'che ña chēa cho'omaneasomu Repau. Jā'aja'ñe pa'iu Puka'ku Dios Repau'te cunaumu na'a jeecho'jena muu kueñe ñu'iu chū'ñe jo'kaasomu. ²⁷ Chekuna judío phairi aina charo repa cu'ache cho'оче'te ro'iñu chini si'aumucujña jo'cha va'iva'nare vani uo pi'ni cho'jena chekuna pāi repa cu'ache cho'оче'te ro'ijū isiva'nare jo'cha va'iva'nare vani uosokainaa'me. Repa cho'очеja'che cho'oma'kuu'mu Jesús. Repa'uta'ni te'echoji maire pāi ūcuanukore mai cu'ache cho'osi'ena'me mai cu'ache cho'ojache ro'ikaiu Repau meñe isi maire peore jūni ro'ikanasomu. ²⁸ Dios aperumu chū'u jo'kasi'ere cho'ojū judío phairi ainare jñaanaa'me pāi. Jā'ata'ni repanani re'oja'che cho'ovesakuna te'eñoã cu'ache cho'ome repa phairi aina. Jā'ajekuna na'a pa'isirumuna Dios ija'che i'kaku, “Chu'u Diojeku ūcuarepa cho'okumu”, chiiu Mamakuni phairi ai pa'iche jo'ka icheja chejana raouna rani pa'iu Repau'te Puka'ku chiichechi'a cho'o pi'ni cunaumuna jo'e muni phairi cho'оче'te cho'oku si'arumu Puka'kuni sēekaimu maire.

8

Jesús mamare chū'u jo'kasi'e cho'okaiku'mu

¹ Iere i'kara chiimu chu'u: Jā'aja'ñe pa'iu Repau phairi aijeku sēekaiu pa'imū maire, cunaumuna muni Dios ñu'isaivu kueñe puusi'ku. ² Dios vū'erepa Ūcuau cho'osivu'ere Repau'te pojovū'ere pa'iu Dios ñu'isaivu kueñe ñu'iu phairi aijeku Repauni cho'оче cho'okaiu sēekaimu Repau maire. Pāi cho'omanesivu'ea'me repavū'e.

³ Ija'chea'me judío phairi aina cho'оче: Pāi repa cu'ache cho'osi'e ro'iñu chini isimajñaruãna'me Dioni pojoñu chini repa isimajñaruã Repau'te isikaime. Jā'ajekuna Jesús maire phairi aijeku sēekaiu mai cu'are ro'ikasa chini Repau meñe isi jūni ro'ikanasomu maire.

⁴ Repauji icheja chejare pani phairi pa'imanera'amū, ūcuare phairipāi jainuko pa'ijuna, Dios aperumu chū'umuna pāi rache'te isia'ju chini

jñaacojñosina. ⁵ Repana phairipāi icheja cheja pa'ivũ'e Dios vũ'e pa'ijũ cho'оче cho'okaina cunaumu pa'ivũ'e Dios vũ'erepare Moiseni ñokuna ña chẽa ũcuajavũ'e cho'osivũ'ere cho'оче cho'ome. Cunaumu Dios vũ'erepa pa'imũ. Aperumu Moisés repau chuta'a va'i ca'nipi Dios vũ'e cho'omarumu ija'che i'kaasomu Dios: "Chũ'u vũ'e cho'oni peore chũ'u mũ'ure ñosivũ'e cunaumu pa'ivũ'ejache cho'ojũ'u", chiniasomu. ⁶ Repana phairipāi re'oja'che cho'okaisinaa'me maire. Jã'ata'ni Jesús maire na'a rũa re'oja'che cho'okaimũ. Ũcuaja'che Dios Moisere aperumu maini kũaa'kũ chini i'kasi'e, "Ija'che cho'oũu", chiisi'e re'oja'che cho'okaisi'kũa'mũ maire. Jã'ata'ni mamare, "Ija'che cho'oũu", chiisi'ere Jesucristoji cho'okakuna chura Repau maire na'a rũa re'oja'che cho'okaimũ, "Musanukonare na'a rũa re'oja'che cho'okaija'mũ", chiisi'e.

⁷ Charo, "Ija'che cho'oũu", chiisi'epi karama'to na'a rũa re'oja'chere ku'emanera'ame pã. ⁸ Jã'ata'ni Diopi ñato repana pã pa'iche karaasomu. "Re'oja'che pa'iche karamũ inare", chini ija'che i'kaasomu Repau:

Asarepajũ'u.

Na'a pa'isirumu chũ'o mamare, "Ija'che cho'oũu", chiija'mũ chũ'u musanukonare,

Judá jojosinana'me Israel chĩ chekuna jojosinare.

⁹ Reparumu repana aipã chũ'u Egipto cheja ma'a pikopi re'oja'che ñokuna

etua rarumu i'kasi'ejache i'kamaneja'mũ chũ'u repanare.

Repanare Egipto cheja pa'isinare chũ'u chũ'uñe jachasinajejuna sējosi'kũa'mũ chũ'u.

Pã Ũcuanukore Paakũji i'kamũ chũ'u jã'a.

¹⁰ Na'a pa'isirumu Israel jojosinare mamare, "Ija'che cho'oũu", chiija'mũ chũ'u, Pã Ũcuanukore Paakũ.

Repana rekoñõare chũ'u chũ'uñe paaa'ju chini cho'okaija'mũ chũ'u repanare.

Chũ'uni Dioni masi cuasaju chũ'u neena pa'ijanaa'me repana.

¹¹ Reparumu pãipi repana majapãina'me repanare kueñe pa'inare,

"Dioni jovojũ'u", chiiju ũcuamakarũ chũ'vajanaa'me,

repanare ũcuare che'chochiima'ñe ũcuanuko chũ'ure jovonachi'a pa'ijuna,

chũova'na pa'iva'nana'me pa'ipã.

¹² Repanapi chũ'uni cuasajuna repana cu'ache cho'osi'e peore tunoso jo'e cuasama'ñe cavesusojamũ chũ'u,

chinasomu Dios. ¹³ Dios, "Ija'che cho'oũu", chiisi'e mamapi pa'iana aperumu Repau, "Ija'che cho'oũu", chiisi'e jo'kasosi'ea'me. Aireko jũ'iñeja'ñe si'asopi'ramũ repa.

9

Dios vũ'e cunaumu pa'ivũ'ena'me cheja pa'ivũ'e pa'iche'te kũamũ

¹ Dios aperumu, "Ija'che cho'oũu", chiisi'e Repau chũ'u jo'kasi'e cho'orumu maire cho'оче rũa cuaja pa'isi'kũa'mũ, Repau vũ'e cheja pa'ivũ'e cho'ochena'me Repau'te pojоче. ²⁻³ Dios vũ'e aperumu Repauji chũ'ũna va'i ca'nipi cho'o nukoasome pã. Ruu te'eka'chaparuu paniasomu repavũ'e. Tijñapa caruupũ'te judío

phairipāichi'a kakare'oruuṗu'te uoñoã pa'isaivuna'me mesako'ana'me pāṗuã Diore jo'kasipuã pa'iko'a paniasomu. Na'a sa'navu'te kãa raiikāapi jeo ta'pisiruuṗu judío phairi aichi'a kakare'oruuṗu paniasomu. ⁴ Reparuuṗu kakasa'aro kueñere mesako'a maña uoko'a si'acako'a pachokuripi je'nasiko'a paniasomu. Ūcuaruṗu na'a sa'navu'te cājovṗ Dios, “Ija'che cho'oñu”, chiisi'e tochasi'e pa'ivu pachokuripi si'ache repakã'jño je'nasi'vu paniasomu. Repavu sa'navu'te churupṗ pachokuri cho'osi'ṗu pāi peocheja ku'isina manacaã mañasi'ṗuna'me Aarón vāsocho koropi'rasi'chona'me catako'ña Dios chũ'ñe tochasiko'ña mañaasomu. ⁵ Repavu sē'sevu'te tēosiva'na Diona'me pa'iva'na ángelejava'na kue'chaka paava'na nukaasome, pāi cu'ache cho'osi'e ro'icheja sē'sevu'te. Jã'ata'ni chura repavu'e pa'iche peore na'a rua kuacu'amṗ jã'a.

⁶ Jã'aja'ñe cu'amajñaruã peore masi care'va pi'ni repavu'e Dios vu'e tijñapa caruuṗuchi'a si'arumu kakaju paniasome repana judío phairipāi, Diore pojoju cho'omajñaruãre cho'ojṗ. ⁷ Na'a sa'navu pa'iruuṗuta'ni judío phairi airechi'a te'eūsuruṗu pa'iche te'echo kakare'oasomu. Repau'te jo'cha va'iva'na chie peoṗ kakacu'aasomu reparuuṗu, repau cu'ache cho'osi'ena'me chekuna pāi vesujṗ cu'ache cho'osi'e ro'ire ro'ikasa chini kakaku'te. ⁸ Jã'aja'ñe pa'isi'e maire Dios Rekochoji iere kuakuna masime mai: Chekunani repavu'e tijñapa caruuṗuchi'a kakare'okuna, na'a sa'navu pa'iruuṗu kakacu'akuna, kakama'ñe pa'ijuna Diore ja'me pa'icu'aasomu, charo cho'osiv'e chuta'a pa'irumu. ⁹ Jã'api Dios maire iere ñoku che'chomu: Pāi Dioní pojoñu chini Repau'te ĩsiche cu'amajñaruãna'me jo'cha va'iva'nare repana cu'ache cho'osi'e ro'ire ro'iñu chini phairipāire sa ĩsinareta'ni repana rekoñoã re'ojarekoñoã care'vacu'aasomu. ¹⁰ Āu te'emajñaruãchi'a aiñena'me te'emajñaruãchi'a ũkuche cu'are tũnoñu chini cho'oche sē'sevu cho'ochechi'a paniasomu. Jesucristo rani cho'okaijache mama pa'iche Dios maire jo'karumu jatṗka cho'osi'easomu jã'a.

¹¹ Jã'ata'ni chura Cristoji rani mai cu'are jūni ro'ikani cunaumuna jo'e muni Dios vu'erepare pāi cho'omanesiv'e rua re'ojavu'ere pa'iu si'ache re'oja'che cho'okaiṗ pa'imṗ maire mama phairi aijekṗ. ¹² Dios vu'erepare kaka pa'iu Repau Jesucristo pāi cu'ache cho'oche chivo chiepi, vacachii chiepi ro'ikaimanesi'kuamṗ. Rupṗ, Ūcuau chiepi maire pāi ũcuanukore te'echoji mai cu'a ro'ikanasomu Repau, Dios neenachi'a pa'ijṗ, Repauna'me ai paapṗ chini. ¹³ Vacachio'te uosi'po ũhacutapoji phairipāipi okona maña popa pāi cu'ache pa'inani chivo chiena'me toro chiena'me sa'faru cu'a tũnusoasomu repanare. ¹⁴ Jã'aja'ñejekuna Jesucristo Dios Rekochoji cho'okaiuna Repau jmakarujē'e cu'achejē'e Peoṗji meñe Dioní ĩsisi'ejekuna Repau chie raosi'epi mai vati toa saina cu'ache cuasaju cho'oche masi tũnokaimṗ, maipi re'ojarekoñoãre paaju Dioní Si'arumu Pa'ikuni cuasaju Repauni cho'oche'te cho'okaijṗ paapṗ chini.

¹⁵ Jã'ajekuna Dios maire Jesucristo chie raosi'epi mai rekoñoã re'ojarekoñoã cho'okaiṗ Repau mamare, “Ija'che cho'oñu”, chiisi'epi cho'ocuhasi'ejekuna Repau, “Re'oja'che ĩsija'mṗ chũ'ṗ”, chiisi'e koojanaa'me mai Repau chēasina. Ūcuachi'a aperumu, “Ija'che cho'oñu”, chiisi'echi'a cuasarumu mai cu'ache cho'osi'e peore jūni

ro'ikanasomũ Repau Jesucristo. ¹⁶⁻¹⁷ Pãi repana jũnisosirũmu repana paasimajñaruã cho'ojachere chũ'ujũ utija'o tocha jo'kame. Jã'ata'ni repana chuta'a jũ'imarũmu jã'aja'ñe chũ'ujũ tochasi'e chuta'a jo'kacu'amũ chekũnare. Jã'ajekuna pãipi repana chũ'ujũ tochasi'ere cho'oũu chini aperũmu repana jũnisi'ere masi kuache pa'imũ, cho'ore'oa'kũ chini. ¹⁸ Jã'ajekuna Dios aperũmu, "Ija'che cho'oũu", chiiũ chũ'ũ jo'kasi'e ũcuaja'che cho'ore'osi'kua'mũ, jo'cha va'iva'na chie rao jũnisi'ejekuna. ¹⁹ Moisés repau'te ja'me pa'inare pãi ũcuanũkore Dios chũ'ũñe peore kua pi'ni oveja raña maajaraña cho'osisuovũna'me hisopoju'avũ mini vacachĩ chiena'me chivo chie okona popa ja'mesira'kana chũũ Dios chũ'ũñe tochasikorovũ utija'okorovũna sa'fakũ pãi ũcuachi'a ũcuanũkore sa'faasomũ. ²⁰⁻²¹ ũcuaja'che Dios vũ'e sa'fakũ repavũ'e sa'navũ pa'imajñaruã Diore pojojũ cho'omajñaruã peore sa'faasomũ repau. Jã'aja'ñe cho'o pi'ni ija'che i'kaasomũ repau: "Ie chiere ña musanũkonare Dios, 'Ija'che cho'oũu', chiiũ chũ'ũ jo'kasi'e cho'okaiche'te cuasajũ'ũ", chinasomũ. ²² Dios chũ'o tocha jo'kasi'e jo'cha va'iva'na chiepi Diore ĩsimajñaruãna'me pãi cu'a sa'fa tũnoñe ruã chũ'ũmu. Chie rao jũni ro'ikaikũ peoto cu'a tũnoñe peora'amũ.

Jesucristo jũni ro'ikaisi'ejekuna cu'a tũnososi'ea'me

²³ Dios vũ'e cheja pa'ivũ'e Diopi chũ'ũũna Repau vũ'erepa cũnaũmu pa'ivũ'e repanani ñoũna ña chẽa ũcuajavũ'e cho'osivũ'e pãire kakare'oa'kũ chini repana cu'a jo'cha va'iva'na chiepi judío phairipãipi sa'fakaijũna tũnoasomũ Dios. Jã'ata'ni cũnaũmu pa'ivũ'e Dios vũ'erepa kakana cu'ache pa'iche na'a re'oja'chepi Mamakũ chiepi tũnosi'easomũ. ²⁴ Jesucristo Repau chie raosi'e Dioni ĩsira chini Dios vũ'e cũnaũmu pa'ivũ'e Dios vũ'erepare ñokuna ña chẽa pãi ũcuajavũ'e cho'osivũ'ena kakamanesi'kua'mũ. Dios pa'ichejana cũnaũmuna mũni kakaasomũ Dioni ti'jñeñe ñakũ ñu'iu maini sseekasa chini. ²⁵ Judío phairi ai na'a sa'navũ pa'irũupũ ũsurũmu pa'iche jo'cha va'iva'na chiere cuaa ĩsikũ pa'icheja'che Jesucristo cũnaũmu kaka Repau chiere si'arũmu Dioni ĩsikũ pa'ima'mũ. ²⁶ Jã'aja'ñe cho'oa'kũ chini jo'kasi'e pa'ito Jesucristo mamarũmupi irũmujatũ'ka si'arũmu jũni ro'ikaikũ pa'ira'amũ. Jã'ata'ni Repau mamare, "Ija'che cho'oũu", chiisi'ere cho'ore'orũmũna churana rani Repauji meñe ĩsi mai cu'a te'echoji jũni ro'ikaisi'kua'mũ. ²⁷ Maire ũcuachi'a te'echo jũ'iñe pa'imũ. Jũ'isirũmu mai vajurũmu cho'osi'ere Diopi ña ro'iche'te chũ'ũa'kũ chini Repau'te ti'jñeñe nũkache pa'imũ maire. ²⁸ ũcuaja'che Jesucristo te'echoji mai cu'a jũni ro'ikaisi'kua'mũ, Pũka'kũ Diopi mai cu'ache cho'osi'ere jo'e cuasamanea'kũ chini. Jã'aja'ñe cho'osi'kupi jo'e cajeja'mũ Repau icheja. Jã'arũmũta'ni mai cu'a jo'e jũni ro'ikaimaneja'mũ Repau. Rani maire Repau'te cuasajũ cha'anarechi'a chẽa saja'mũ Repau, re'oja'chere koo ũcuauũna'me si'arũmu paapũ chini.

10

¹ Moisés aperũmu chũ'usi'e na'a pa'isirũmu re'oja'che pa'ijache maire apekuachũ'o paniasomũ. ũcuare ñajũ cho'ojũ che'cheajũ chini jo'kasi'ejekũ re'oja'che pa'iche ũcuarepa pa'imaneasomũ jã'a. Jã'ajekuna repa chũ'usi'ere cho'ojũ ũsurũmu pa'iche jo'cha va'iva'nare

ũcuajava'narechi'a Dios vʉ'ena ra jo'kanareta'ni jmamakarujē'e repanare re'ojarekoñoã care'omaneasomʉ. ² Repa chũ'ere cho'ojuna repana cu'ache cho'osi'ere te'echoji tʉnosokaito re'oja'che pa'ijʉ repana cu'ache cho'ochē, "Ro'iche paame mai", chiima'ñe pa'ijʉ repana cu'are ro'iñu chini va'iva'nare ra ĩsiche cuhasora'ame repana. ³⁻⁴ Jã'ata'ni repa chũ'u jo'kasi'e toro chiena'me chivo chie sa'fache pã'i cu'ache cho'ochē tʉnosokairepamauna ũsurumu pa'iche jo'cha va'iva'nani ra ĩsijʉ repana cu'ache cho'osi'ere cuasame.

⁵ Jã'ajekuna Jesucristo cheja raipi'rarumu Diore ija'che i'kaasomʉ: "Ja'ku, pã'i paamajñaruã jo'cha va'iva'nana'me cu'amajñaruã mu'uni ĩsijuna uosokaiche chiima'kua'mu mu'u.

Jã'ajekuna chu'upi chejana sani pãiu paau chini care'vakaisi'kua'mu.

⁶ Pã'i, repana cu'ache cho'osi'e ro'iñu chini ĩsijuna uosomajñaruã ñani pojoma'kua'mu mu'u.

⁷ Jã'ajekuna chu'u mu'ure ija'che i'kasi'kua'mu:

'Ja'ku, chu'ure saojũ'u. Mu'u chiiche'te sani cho'okasa chiimu chu'u.

Mu'u chu'o pa'ikorovu chu'u pa'ijachere kuajʉ tocha jo'kasi'ere sani cho'ora chiimu chu'u', chiisi'kua'mu chu'u", chinasomʉ Repau.

Jã'aja'ñe chiimu Dios chu'o tocha jo'kasi'e. ⁸ Ija'chea'me Repau charo i'kasi'e: "Pã'i repana cu'ache cho'osi'e ro'ire ro'iñu chini jo'cha va'iva'nana'me cu'amajñaruã ra ĩsijuna uosochē chũ'usi'kuta'ni ña pojoma'kua'mu mu'u, repare chiimau", chinasomʉ. ⁹ Jã'api jo'e ija'che i'kaasomʉ: "Chu'ure saojũ'u. Mu'u chiiche'te sani cho'okasa chiimu chu'u", chinasomʉ. Repau cho'okasa chiisi'e ija'chea'me: Pã'i aperumu Dioni pojou cho'osi'ere sējosokani mamare jo'kasi'kua'mu, Repau jũni ro'ikaisi'ere cuasajʉ re'oja'che paapu chini. ¹⁰ Repau cho'ora chiisi'e cho'oku Repau meñe Dioni ĩsi te'echoji mai cu'a jũni ro'ikaisi'ejekuna, mai Repau neena re'ojarekoñoã cho'ocojñosinaa'me.

¹¹ Phairipã'i ũcuanuko umucujña pa'iche nuka ku'ijʉ cuhama'ñe cho'ochē cho'okaijʉ pa'ime Dios vʉ'e. Pã'i repana cu'ache cho'osi'e ro'iñu chini ĩsimajñaruã si'arumu ũcuajamajñaruã ra ĩsirena Dioni ĩsikajʉ pa'ime, repana cu'a jmamakarujē'e tʉnosokaima'ñeta'ni.

¹² Jesucristota'ni meñe ĩsi te'echoji mai cu'a jũni ro'ikani Dios ñu'isaivu kueñe puasomʉ. ¹³ Repau ũcuachejare ñu'iu Puka'ku Diopi cho'okaiuna Repau'te kuhena peore Repau chũ'uñe cho'orumu'jatʉ'ka cha'aja'mu.

¹⁴ Maire Dios neenare Repauji meñe ĩsi te'echoji ro'ikani mai rekoñoã si'arumu na'a rua re'ojarekoñoã paaajʉ chini care'vakaisi'kua'mu. ¹⁵ Ūcuachi'a jã'aja'ñe pa'ijachere kuajʉ Dios chu'o pa'ikorovuna ija'che chiiche tocha jo'kaasome pã'i repanani Dios Rekochoji kuakuna:

¹⁶ "Na'a pa'isirumu chu'u repanare mamare 'Ija'che cho'oñu' chiijache ija'chea'me:

Repana rekoñoãre chu'u chũ'uñe paaajʉ chini cho'okaija'mu chu'u repanare.

¹⁷ Ūcuachi'a repana cu'ache cho'ochē peore tʉnoso jo'e cuasama'ñe cavesusojamʉ chu'u", chinasomʉ Dios,

chiimu repa tocha jo'kasi'e. ¹⁸ Jã'aja'ñejekuna pã'i repana cu'ache cho'osi'e ro'iñu chini cu'amajñaruã ra ĩsiche peomu chura, ũcuare mai cu'ache cho'ochē peore ro'ikaisi'ejekuna.

Dioni cuasaju vajuchuma'ne sēju pa'iche'te kwamu
(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

¹⁹ Asarepajũ'u, chu'u majapãijana. Maire Jesucristoji chie rao jũni ro'ikaisi'ejekuna Diona'me pa'iju sēevajuchuma'ne Ūcuauñi teana sēere'omu maire chura. ²⁰ Repau maire jũni ro'ikairumu Dios vu'e na'a sa'navu pa'iruuu jeo tususikãa ruikãa Diopi cho'okuna umupi vu'evuna che're cajeasomu, Diona'me kaka pa'iche ūsesiruuu jeosikãa. Chura Repauni jachama'ne cuasaju Repauna'me re'oja'che pa'inajejuna maire uarumu Repauni sēeto mai cu'ache cho'osi'e'jē'e cuasama'ne asamu Repau, cho'okaisi'kujeku. ²¹ Repau Jesús phairipãi ūcuauko aijeku Puka'kuni maire Repau'te pojone sēekaiu re'oja'che paaku chũ'uku pa'imu. ²² Jã'ajekuna maire Repau oiu re'oja'che cho'okaisi'ena'me chura cho'okaichejekuna mai rekoñoõ oko re'oja'chepi tu'ne choasokaisirekoñoõja'ne paaju, re'oja'che pa'iju, Diore sēevajuchuma'ne, jachama'ne masi cuasaju ūcuarepare sēju pañu. ²³ Maire, "Re'oja'che cho'okaija'mu", chiisi'ku Diopi ūcuarepa cho'okujekuna jmamakarujē'e jachaju jo'kasoma'ne cuasaju maire Repau re'oja'che cho'okaijachere pojoju cha'aju pañu mai. ²⁴ Ūcuachi'a sãinechi'a, "Re'oja'che pañu mai", chiiju, si'arumu na'a rua cuasaju sãinechi'a re'oja'che cho'okaiju pañu mai ūcuauko. ²⁵ Ūcuachi'a Diore chi'i pojoche ūhasoma'ne ūcu chi'iju pañu. Musanukonare ja'me pa'ina cho'очеja'che chekuna te'ena ūhaso pa'icheja'che pa'ima'ne si'arumu chi'iju, "Jesure ūcu cuasaju pañu mai", jã'aja'ne sãinechi'a i'kaju pañu; Dios mai cho'osi'e ro'iche chũ'arumu ti'api'ramu.

²⁶ Diopi cho'okaiuna maipi Repau chu'o ūcuarepare asa chēasinata'ni re'oja'chere cho'ocuheju cu'are ūcu cho'ojũ pa'ito mai cu'ache cho'оче jo'e ro'ikaiche peomu. ²⁷ Jã'aja'ne pa'inare cuasavajuchuacheji repa cu'ache cho'ocojñoja'ne pa'imu. Repana cho'osi'e ro'ia'ju chini Diore cuhena uuchejana vati toana saоче pa'imu. ²⁸ Pãi aperumu Diopi jo'kauna Moisés chũ'u jo'kasi'ere jachaju cuhenare repa cho'оче'te ña chotena chekurumu te'eka'chapana kua jñaurena ūcuauko repanarejē'e oima'ne vanisoasome. ²⁹ Jã'ata'ni pãi Dios Mamakuni cuheju repa cu'a ro'ikaisi'ere Jesucristo chie, "Cu'amu jã'a", chiiju, Dios Rekocho cho'okaiche'te cu'ache i'kana na'a rua cu'ache cho'ocojñojanaa'me, Repau'te cuheju cu'ache i'kasi'e ro'i. Jesucristo Repau chiepi mai cu'are ro'ikaiu Dios mamare, "Ija'che cho'oñu", chiisi'e cho'ocuhasi'kuamũ. ³⁰ Maire Paaku ija'che i'kasi'e masime mai: "Pãi cu'ache cho'оче ro'i chu'uni chũ'ũne pa'imu, ro'ia'ju chini. Chu'u cho'оче'me jã'a", chiniasomu. Ūcuachi'a ija'che i'kaasomu Repau: "Chu'u Pãi Ūcuaukore Paaku chu'u neena cho'оче cuasa ña repa cu'ache cho'osi'e ro'iche chũ'uja'mu", chiniasomu. ³¹ ;Repau Dios Si'arumu Pa'iku pe'rukũ cu'ache cho'osi'e ro'i chũ'uja'ne cuasaju vajuchujũ'u!

³² Musanukona Jesucristo'te cuasache kuachu'o asa chēa Repau'te apcuasarumu pa'isi'e cuasajũ'u. Reparumu rua cu'ache ti'jñetota'ni Repau'te cuasache ūhasoma'ne ūcu koka paaju cuasaju paniasome. ³³ Musanukona te'ena pãi jainuko ñaju'te te'eñoõ rua pe'rucojñoju cu'ache cho'ocojñoasome. Ūcuachi'a musanukonare ja'me pa'inapi

te'eñoã cu'ache cho'ocojñojuna repanare ña oiju cho'okaniasome mʉsanʉkona. ³⁴ Pãi chēavũ'e cuaocojñoosiva'nare oiju kuiraa-some mʉsanʉkona. Ũcuachi'a Jesure cuasanajejuna cu'amajñarũã pãire tatesocojñoosiva'nata'ni ũcua pojojũ paniasome mʉsanʉkona reparũmũ, na'a pa'isirũmũ na'a re'oja'che si'arũmũ pa'iche koojachere cuasajũ. ³⁵ Mʉsanʉkona Maire Paakũ'te Jesure sēevajũchũma'ñe cuasajũ pa'iche jo'kasomanejũ'ũ. Jo'kasoma'ñe pojojũ Repaũni cuasajũ re'oja'che pa'iche ro'i Dios mʉsanʉkonare rũa re'oja'chere ĩsija'mũ. ³⁶ Pa'ivesacheta'ni ũcua koka paajũ Jesure cuasache ũhasoma'ñe pa'ijũ Dios chiiche'te cho'ojũ'ũ, Repaũ ĩsija'mũ chiisi'ere kooñũ chini. ³⁷ Dios chũ'o tocha jo'kasi'e pa'ikorovũ Repaũ Mamakũ pa'ijache ija'che kũamũ:

Icheja cheja Raijau na'mi raija'mũ. Cha'ajũ'ũ Repaũ'te.

³⁸ Chũ'ũ neena chũ'ũni cuasajũ re'oja'che pa'inajejũ chũ'ũna'me si'arũmũ re'oja'che pa'ijanaa'me.

Jã'ata'ni cu'ache ti'jñe'ñe'te vajũchũjũ chũ'ũre cuasache jo'kasosinare pojomaneja'mũ chũ'ũ,

chiimũ. ³⁹ Maita'ni cu'ache vajũchũmapũ Repaũ'te cuasache jo'kasomanajejũ vati toa sani cho'osoma'ñe Repaũna'me ai pa'ijanaa'me, ũcua cuasajũ pa'inani.

11

Aperũmũ pa'isina Diore cuasana pa'isi'ere kũamũ

¹ Diore cuasache ija'chea'me: Repaũ, “Jorema'ñe re'oja'chere ĩsija'mũ”, chiisi'ere jachama'ñe cuasajũ, “ĩsirepaja'mũ Repaũ”, chiijũ masijũ pojojũ cha'ame mai. Ũcuachi'a Repaũ, “Jorema'ñe cho'okaija'mũ chũ'ũ”, chiisi'e chuta'a repajē'e ñamanata'ni jachama'ñe cuasajũ, “Cho'okaija'mũ Repaũ”, chiijũ masime mai.

² Mai aipãi pa'isina jã'aja'ñe jachama'ñe cuasajũna Dios repanare pojokũ re'oja'che cho'okaiũ paniasomũ.

³ Mai Repaũ'te cuasanajejũ ñoma'ñere Repaũ chũ'ochi'a i'kakũ chũ'ũñeji cho'osi'e masime mai, irũmũ pa'iche peore cũnaũmũna'me cheja.

⁴ Mai aipãi te'ena Repaũ'te cuasanajejũna repanare cho'okaniasomũ Dios. Abel Repaũni cuasakũ Ũcuauji cho'okaiũna Repaũni pojokũ majaa'chũ Cain ĩsiche na'a re'oja'chere ĩsiasomũ. Repaũ'te cuasakũ ĩsisi'ejekũna Dios ña pojokũ, “Re'oja'che cho'omũ ikũ”, chiniasomũ. Jã'aja'ñe Dios chiiche masi cho'okũ Repaũ'te pojosi'kũjekũna jũnisosi'kũreta'ni irũmũjatũ'ka repaũ cho'osi'ere cuasajũ Diore pojochere'chere'omũ maire.

⁵ Enoc ũcuachi'a Diore cuasakũjekũ Ũcuauji cho'okaiũna jũnisoma'ñe vajũjũ cũnaũmũna sasocojñoasomũ. Repaũ'te pãi ku'ete'easome Dios sasocojñoosi'kũni. Chuta'a repaũ sasocojñoomarũmũ, “Dios pojocojñookũ'mũ ikũ”, chiicojñookũ paniasomũ repaũ. ⁶ Maipi, “Dios pa'imũ”, chini Repaũni cuasajũ, “Maipi sēeto ĩsija'mũ Repaũ mai sēe'ñe”, chini Repaũ'te cuasanarechi'a Ũcuauũna'me re'oja'che pa'ire'omũ. Repaũ'te cuasanare pojokũ'mũ Dios.

7 Noé ũcuachi'a Diore cuasakujeku Ũcuauji cho'okaiuna pãi chuta'a ñama'ñere Repau Dios cho'opi'rache'te cho'osovajuchuache'te kuauna asa kuku jachama'ñe choovu rua ujavu cho'oasomu, repau rñjona'me mamachĩina'me varomi runisomanefũ chini. Jã'aja'ñepi chekunare pãi repana Diore jachache cho'o ñoasomu repau. Ũcuachi'a jã'aja'ñe cho'ouna Dios repau'te rua pojoku re'oja'che pa'iche ĩsiasomu, repau rekocho Repau'te masi cuasache'te cho'o ñouna.

8 Abraham ũcuachi'a Diore cuasakujeku Ũcuauji cho'okaiuna Repau soiche asa jachama'ñe repau saichejajẽ'e vesukuta'ni repau pa'icheja eta sanisoasomu, Repau ĩsira chiichejare sani kooru chini.

9 Ũcuachi'a Diore cuasakujeku Ũcuauji cho'okaiuna Repau ĩsija'mu chiisichejare sani pa'iu, "Jmamaru pa'ija'mu", chini chivo rañapi cho'osivũñare paniasomu repau. Mamaku Isaana'me majanajeu Jacob ũcuaja'che Dios ĩsija'mu chiisi'e asasinajeu ũcuaja'che chivo rañapi cho'osivũñare paniasome. 10 Repau Abraham na'a pa'isirumu pa'ijajoopo Dios ija'che cho'ora chini cho'osijooopo cnaumu ai pa'ijajoopo'te cha'aku paniasomu.

11 Ũcuachi'a Diore cuasakujeku Ũcuauji cho'okaiuna repau rñjore Sarare chĩ peosi'koreta'ni, chĩ paaasomu repau, aiva'uta'ni, "Dios chu'ure cho'okaija'mu chiisi'e ũcuarepa cho'okaija'mu", chini jachama'ñe cuasakujeku. 12 Jã'aja'ñe cho'o Abraham aiva'upi paa jojosina chura cnaumu pa'ina ma'jñokojanukojeju kuẽkuecu'ache rua jainukoa'me. Ũcuachi'a chiara mejavu pa'icaã mejacaãjanukojeju kuẽkuecu'ache jainukoa'me repana.

13 Repana pãi ũcuanuko vajuna pa'irumu Diore cuasaju pa'isinata'ni Repau ĩsija'mu chiisi'e peore kooma'ñe jũnisoasome. Jã'ata'ni Diore cuasanajeu Ũcuauji cho'okaiuna repana koomanesi'e so'opi ñaju pojocheja'che cuasaju pojoasome repana, "Na'a pa'isirumuna koojanaa'me mai", chini cuasaju. Ũcuachi'a cheja repana jmamaru pa'ijachere masiju jũnisosirumu pa'ijachejare cutuju paniasome repana, cheja Dios ĩsisicheja pa'inata'ni. 14 Pãi, repana ai pa'ijachejare cuasaju jã'aja'ñe i'kana, "Icheja mai jmamaru pa'ijachejajeku mai ai pa'imanejachejaa'me", chini cuasaju kuarena masime mai. 15 Repanapi mamachejare sani pa'iju aperumu repana pa'iju eta raisichejare cuasaju pa'ito co'ire'ora'asi'kua'mu repanare repacheja. 16 Jã'ata'ni repana jã'achejajẽ'e cuasama'ñe na'a re'ojachejare repana cnaumu ai sani pa'ijachejare cuasaju paniasome. Jã'ajekuna repanapi, "Maire Paaku'te Diore cuasanaa'me chukuna", chiito pojoasomu Repau. Repau repanare pojoche'te cho'o ñoku repana pa'ijajoopo vã'ejoopo care'vakianasomu Dios.

17 Dios Abrahamre Repau'te masi cuasache'te cho'o ñara chini ija'che chu'uasomu: "Mu'u neekure Isaare chu'uni ĩsiku vani uosoju'u", chiniasomu. Chikuna Abraham Repau'te cuasakujeku asa jachama'ñe Ũcuauji cho'okaiuna Repau, "Re'oja'che ĩsija'mu chu'u", chini ĩsikuna koosiva'uni ũcuate'euni vanisopi'raasomu, Ũcuauji chu'una. 18 Dios aperumu ija'che i'kaasomu repau'te: "Mu'u jojosinare rua jainukore paaja'mu mu'u, Isaapi jojouna", chiniasomu. 19 Jã'aja'ñe i'kacojñosiva'ureta'ni Abraham Dioni cuasaku, "Jũnisosinarejẽ'e va-somasiku'mu Repau", chini cuasa mamaku'te Isaare vanisopi'rakuni

jo'e Ūcuauji ũseuna vaimaneasomu. Jã'ajekuna Abraham repau mamaku'te Isaare chuenisora'asi'kujekuna vajuraisi'kure paacheja'che paaasomu.

20 Isaac ũcuachi'a Diore cuasakujeku Ūcuauji cho'okaiuna na'a pa'isirumu Dios re'oja'che cho'okaijachere masiku mamachi kua jo'kaasomu, Jacobna'me Esaure.

21 Jacob ũcuachi'a Diore cuasakujeku Ūcuauji cho'okaiuna repau jũ'ipi'rarumu na'a pa'isirumu Dios re'oja'che cho'okaijachere masiku José mamachiire kua jo'kaku vãsochoji jũvo ñu'iu Diore pojoasomu.

22 José ũcuachi'a Diore cuasakujeku Ūcuauji cho'okaiuna repau jũ'ipi'rarumu Dios, "Ija'che cho'ojamu chũ'u", chiisi'ere cuasaku ija'che i'kaasomu: "Na'a pa'isirumuna mai Israelpãi jojosi'na icheja Egipto cheja etarumu repana sani pa'ijachejana saiju chũ'u tara sa tãa'ju", chiia chũ'u jo'kaasomu.

23 Moisés pũka'kupãi ũcuachi'a Diore cuasanajeju Ūcuauji cho'okaiuna mamava'ure jñaasirumu rua re'ojava'ujekuna pãi chũ'uku repana Israelpãi mamachi apejñaasinani umuchĩiva'narechi'a jña'nu vanisoche chũ'u jo'kasi'eta'ni asa kukuma'ne repava'ure chotepãimia chave paaasome.

24 Repau Moisés ũcuachi'a Diore cuasakujeku Ūcuauji cho'okaiuna repau ainee pi'nisirumu Egiptopãi chũ'uku mamako'te mamakujai'iu pa'icuheasomu. 25 Repana cu'are cho'oju jmanukoru pojoju pa'icheja'che pojoku pa'iche'te cuheku, Dios neena cu'ache cho'ocojñojeja'ne ũcuanana'me pa'iu cu'ache cho'ocojño'ku pasa chiniasomu repau. 26 Ūcuachi'a Egipto cheja pa'iche cu'amajñaruã re'ojamajñaruãpi rua ro'iche paaku pojochej'e chiima'ne, "Cristo aipãina'me pa'iu repana cutucojñojeja'ne cu'ache cutucojño'ku pa'icheji na'a re'omu chũ'ure", chiia cuasaasomu repau, Dios repau'te re'oja'che cho'okaijache cuasakujeku.

27 Ūcuachi'a Diore cuasakujeku Ūcuauji cho'okaiuna pãi chũ'uku pe'ruchej'e vajuchuma'ne repau cho'ora chiisi'ere ũcuarepa cho'oku Egipto cheja pa'isi'kupi eta sanisoasomu repau, Ñoma'kure Diore cuasakujeku. 28 Ūcuachi'a Diore cuasakujeku Ūcuauji cho'okaiuna repanare Israelpãi ũsurumu pa'iche pascuarumu cho'оче chũ'u jo'kaku paniasomu repau. Ūcuachi'a charo canarechi'a Dios jũ'iñe chũ'urumu Israelpãi chiipi charo canapi jũnisomanea'ju chini repana vu'ña kakasa'ñaroãna jo'cha va'iva'na chiepi sa'fache chũ'uasomu repau.

29 Repana Israelpãi ũcuachi'a Diore cuasanajeju Ūcuauji cho'okaiuna Maachiara joopoji ruhiacho jãkouna ũcuachejapi jẽniasome repana. Jã'aja'ne jẽtena ña Egiptopãi ũcuaja'che jẽnu chini okopi jãkosi'epi co'ina runisoasome.

30 Ūcuachi'a repana Israelpãi Diore cuasanajeju Ūcuauji chũ'ununa Jericó vu'ejoopo sieterepau mucujña repajoopo pa'iche rũhiso'koro pachu kutena repajoopo je'na pachusiso'koro Ūcuauji cho'okaiuna ñaña tãnisoasomu. 31 Repajoopo pa'iko Rahab s'iuromio pa'isi'ko ũcuachi'a Diore cuasakojeko Ūcuauji cho'okaiuna Israelpãi ũcuajoopo'te ñañu chini charo saisinare tijña repao vu'ena sa

re'oja'che kuirasi'kojeko Dios chũ'ũñe jachanare ja'me pa'ikota'ni repanana'me chuenisomaneasomo.

³² Cheke chekũna cho'osi'e na'a rũa kuache paamu chũ'ũ ina cho'osi'e: Gedeón, Barac, Sansón, Jefté, David, Samuel, ũcuachi'a chekũna Dios chũ'o kũana cho'osi'e. Jã'ata'ni jã'are peore kũato ruarepaa'me. Repana cho'osi'ere churana kũara chini peore kũara'amũ chũ'ũ. Iechi'a kũara: ³³ Repana te'ena Diore cuasana-jejũ Ũcuauji cho'okaiũna tĩpãire cava cajejaniasome. Ũcuachi'a chekũna pãi chũ'ũna masi chũ'ũjũ repana neenare sãĩñechi'a cu'ache cho'oche ũseasome. Chekũna ũcuachi'a Dios, “Chũ'ũni sějũ'ũ; cho'okasa”, chini jo'kasi'ere Ũcuauji sějũna cho'okaniasomũ. Chekũna ũcuachi'a chai pa'icheja sa jo'kacojñosinata'ni kujñomaru ãũñejẽ'e ãusomaneasome. ³⁴ Chekũna ũcuachi'a uusoajũ chini toana cuaocojñosinata'ni uusomaneasome. Chekũna ũcuachi'a pãipi repanani va'jñapi vanisoñũ chiito tã'ta masiasome. Chekũna ũcuachi'a koka peosiva'na kokana carũniasome. Chekũna ũcuachi'a cavavesũva'na pa'isina chekũnapi repanani vañũ chiito rũa cavamasiasome. Chekũna ũcuachi'a tĩichejña canapi repana neere cava tũa sasoñũ chini raito kũko saosoasome. ³⁵ Ũcuachi'a romi repana majapãi jũnisosinare vajuratena jo'e paaasome.

Chekũnata'ni pãipi repana Diore cuasache te jo'kasoa'jũ chini vãsopi vaicocojñonata'ni Repau'te cuasache Ũcuauji cho'okaiũna jo'kasoma'ñe pa'ijũ chuenisoasome, Repau pa'icheja re'oja'che pa'ijachere cuasajũ. ³⁶ Chekũna pãire cu'ache cutucocojñoasome. Chekũna rupũ sui'suecojñoasome. Chekũnata'ni pãi chẽavu'ñana cuaa quẽ'ke sũsocojñoasome. ³⁷ Chekũnata'ni catapi su'a vẽasocojñoasome. Chekũnare serruchova'jñapi ãu chã'te vẽasoasome pãi. Chekũnare va'jñapi ju'je vẽasoasome. Chekũna te'ena kãñare peojũ va'i ca'ni kãñare ju'ijũ kuniasome. Chekũna chũova'na pa'ijũ cu'ache ti'jñeũna ku'ijũ cu'ache cho'ococojñojũ paniasome. ³⁸ Pãi, repanare cu'ache cho'onapi cu'achechi'a cuasajũ repana re'oja'che pa'iche'te ñavesũjũ cu'ache cho'ojũna pa'ichejñare peojũ si'arumũ ku'ijũ paniasome repana. Sũki peochejñana'me aikũjñare ku'ijũ, pa'juroãna'me cojña kãijũ ku'ijũ paniasome repana.

³⁹ Dios repanare Repau'ni cuasajũna ũcuanũkore pojoasomũ. Jã'ata'ni Repau, “Re'oja'chere ïsija'mũ chũ'ũ”, chiisi'e te'ẽũ'terejẽ'e repanare peore ïsimaneasomũ, ⁴⁰ na'a pa'isĩrũmũna na'a re'oja'chere maina'me ũcuapa'rũa re'oja'che pa'iche'te kooajũ chini.

12

Jesuni masi cuasajũ pañũ cho'okaamũ

¹ Jã'ajekũna cũnaumũ pa'ina rũa jainũko ñajũna Dios chiiche re'oja'che jo'kasoma'ñe cho'ojũ pañũ mai. Vũ'vũna na'a na'mi vũ'vũñũ chini repana cãjiñe ũha vũ'vũsome. Mai ũcuaja'che maire cho'owachechi'a cho'ojũna maini Dios chiiche'te cho'ovesato na'mi vũ'vũna cho'ocheja'che maire cho'owache ũhasoñũ, Dios chiiche'te cho'oñũ chini. Ũcuachi'a vũ'vũjũ cãve tãima'ñe vũ'vũñũ chini sěj'sevũ ju'ikãña tĩ'te jo'ka vũ'sajana vũ'vũcheja'che maire cu'ache cho'owache'te jo'kaso re'oja'che cho'oche kokana pañũ mai. ² Jesuni

masi cuasaju pañu mai, cho'okaan. Ūcuauji cho'okaiuna Dios chu'o asa chēa jovosinaa'me mai Repau'te. Ūcuachi'a Repauji cho'okaiuna ūcua cuasaju si'arumu na'a re'oja'che pa'inaa'me mai. Repau Jesús na'a pa'isirumu pojoku pa'ijachere cuasaku, “Pāi cu'ache cho'ojū chuenisoche vajuchūache'me jā'a”, chini cuasa, cuhemañe cu'ache cho'ocojñoku kurususē'verona chueniso jūni vajuraisi'kujeku cunaumuna muni Dios ñu'isaivu vjajātu cakā'kona kueñe puuasomu.

³ Jā'ajekuna Repau pa'iche'te cuasaju che'cheju pa'ijū'u. Pāi cu'ache pa'inare, “Joreu'mu iku”, chiicojñoku rua cu'ache i'kacojñokuta'ni sāiñe i'kamaneasomu Repau. Jā'ajekuna pāipi musanukonani jā'aja'ñe i'kato sumava'na pa'iju, “Pani tī'añe cuasoma'mu ie”, chiima'ñe cuasaju pa'ijū'u Repau'te. ⁴ Repau'te cuasache'te ūhasoa'ju chini pāi cu'ache cho'ocojñonata'ni chuta'a chuenisoma'me musanukona. ⁵ Jā'ata'ni Dios musanukonare Repau neenajejuna chu'vache ie Repau chu'o pa'ikorovuna kuaju tocha jo'kasi'e asa cavesusosinaa'me musanukona: Asarepajū'u, chu'u chīi.

Maire Paaku musanukonare kukoku che'choche cuhemanejū'u.

Ūcuachi'a, “Pani tī'ama'ñea'me ie”, chiimanejū'u Repauji musanukonani cu'are cho'oūseto.

⁶ Dios Repau oinare kukoku che'choku'mu.

Ūcuachi'a Repau neenare te'eñoā cu'ache ti'jñeñe jo'kamū Dios, repanapi cu'are javomasiju jo'kaso re'oja'che paapu chini, i'kache'te cavesusosinaa'me.

⁷ Musanukonani te'eñoā pa'icu'ache ti'jñeto, “Dios maire kukoku che'choku'mu”, chini cuasa cuhemanejū'u, jā'aja'ñe Repau neenare kukoku che'choku'te. Ūmupāi chīi paana ūcuaja'che repana chīi kukoju che'chome. ⁸ Dios Repau neenare ūcuanukore kukoku che'chomu. Repauji musanukonani jā'aja'ñe kukoku che'choma'to Repau mamachīi peonajēju ja'ku peonaja'ñe pa'ira'ame musanukona.

⁹ Mai chīiva'na pa'irumu mai ja'kupāipi cheja pa'inapi maini kukoju che'chojuna ña kukuju pa'isinaa'me repanare. Jā'ajekuna mai Ja'kure Diore Cunaumu Pa'iku'te na'a rua Masikūji maire kukoku che'choku'te na'a rua vajuchuju Repauna'me si'arumu re'oja'che pañu mai.

¹⁰ Mai ichēja jmamakarū pa'irumu mai ja'kupāipi repanare re'oja'che cho'ore'ochē cuasoche'te cuasaju kukoju che'chome. Diota'ni maire oiū re'oja'chere che'choku'mu maipi Repau pa'icheja'che si'arumu na'a rua re'oja'che paapu chini. ¹¹ Maipi kuku re'oja'che che'chea'ju chini Diopi cu'ache ti'jñeñe jo'kato repa cu'ache ti'jñerumu pojomanaa'me mai. Rupu oinaa'me. Jā'ata'ni maipi kuku re'oja'chere che'cheni na'a pa'isirumuna pa'iju etajani re'oja'che pojoju pa'ijanaa'me.

Dios chu'o asacuhemanējū'u

¹² Jā'ajekuna pāi vū'vūju ca'naso repana jūjñana'me ñukasī'ka koka peokuna jo'e na'a rua vū'vūñu chini cho'ochēja'che cho'ojū Dios chiiche'te peore cho'ore'ochetu'ka koka paaju cho'ojū pa'ijū'u.

¹³ Ūcuachi'a vū'vūma'a re'ojama'a ro'onarejē'e vū'vūre'oma'a care'vacheja'che re'oja'chechi'a cho'ojū cu'ache cho'omairo pa'ijū'u, musanukonare ja'me pa'inapi Jesure cuasanata'ni re'oja'che pa'ivesunapi ña chēa ūcuaja'che re'oja'che paapu chini.

14 Ûcuauñko mũsanũkona rekoñoã re'oja'che pa'iju Dios chiiche'te re'oja'chere cho'ojũ pa'ijũ'ũ, Dios neena pa'iche pa'iju. Jã'aja'ñe pa'imani Repau'te sani ñamanejanaa'me. 15 Sãĩñechi'a kuiraju pa'ijũ'ũ, cu'ache cuasokũna te'eujẽ'e Dios oiũ cho'okaisi'ere cuheju chekũnani eo ãũñeja'ñe cu'ache cho'ojũ cacũ'omaneũu chini. 16 Mũsanũkona umũpãĩ te'eujẽ'e murũjo peoko'te romineejũ pa'imanejũ'ũ. Romi ũcuachi'a muũju peoku'te umũneeju pa'imanejũ'ũ. ũcuachi'a Dios jo'kache te'eujẽ'e cuhemanejũ'ũ. Jã'aja'ñe cho'oasomũ Esau. Ñĩñechi'a cuasaku Dios jo'kasi'ere pũka'ku charo cakũjekũna repau'te isijache cuasasi'e jo'kasoasomũ. 17 Mũsanũkona repau cho'osi'e masime. Na'a pa'isirũmu pũka'ku jũnisopi'raku repau'te Dios re'oja'che cho'okaijachere ũcuauji kuakũna asara chiitota'ni kũacuheasomũ. Asaneeku rũa oiku'teta'ni care'vachejẽ'e peoasomũ repau'te, ũcuare Dios jo'kasi'e cuasache jo'kasosi'kũjekũna.

18 Aperũmu pa'isina Israelpãĩ cho'ocojñoñeja'ñe cho'ocojño cuasaju Diore jovomanesinaa'me mai, Jesucristo'te cuasaju jovosina. Moiseni Repau chũ'ũñe'te jo'karũmu Diopi aikũtire pa'iu toapi uuku chija'chena'me fe'neñena'me oko rũa rache pa'iasomũ. 19 Jã'aja'ñe cho'orũmu trompetavũ asochena'me Dios i'kacheji ruarepa asoku vajũchũache asokũna, asa kukuso, "Jo'e i'kamanea'ku Repau", chiniasome repana pãĩ. 20 Reparũmu pãĩ Diopi jã'aja'ñe rũa ujachũ'opi i'kaku ija'che chũ'ũ jo'kasi'ere asa kukuso repakũti kueñe pa'icuheasome: "Mũsanũkona neenapi ũcuauakũji chekũrũmu cu'ava'ũpi aikũtina ve'ejaitojẽ'e catapi su'a vẽasojũ'ũ repava'ure. Jã'apãani cũnarũji vanisojũ'ũ", chiisi'ere asani. 21 Repakũti rũa vajũchũache ñoasomũ. Vajũchũakũna Moisejatu'ka ña, "Kũkũcajẽjani kurukurũmu chũ'ũ", chiniasomũ.

22 Maita'ni Repau'te Diore Si'arũmu Pa'iku'te cuasaju jovosinajeju cũnaũmu pa'ijooopo Siõn aikũti pa'ijooopo mama vũ'ejoopo Jerusalén vajũchũma'ñe sani pa'ijanaa'me. Angeles rũa jainũko kuẽkuecu'anũko Diore pojojũ chi'isina pa'ichejana saijanaa'me mai. 23 ũcuachi'a Dios neekuanupũ'me mai, cũnaũmu pa'iphũro charo mami tochacojñosina. Diore pãĩ ũcuauñkore repana cho'osi'e peore ro'iche Chũ'ũkũni jovosinaa'me mai. Repau'te cuasanajeju ũcuauji cho'okakũna re'ojarekoñoã paaju jũnisosirũmu cũnaũmũna sani re'ona carũhisina pa'ijanaa'me. 24 Dios mamare, "Ija'che cho'oũu", chiisi'e Cho'okaisi'kure Jesure jovosinaa'me mai, Repau chiepi rao mai cu'a jũni Ro'ikaisi'kure. Ro'ikaisi'jekũna Dios Repau'te chie rao jũnisosi'kũni ña, maire oiũ, "Ro'iche peomũ inare", chiniasomũ. Jã'ata'ni Abelre chie rao jũnisosi'kure ña, "Ro'iche pa'imũ ikure Cainre, repau'te vanisosi'kure", chiniasomũ Dios. Maita'ni Jesupi chie rao jũni ro'ikakũna Diore re'oja'che ja'me pa'ime chura.

25 Jã'ajekũna cuasarepaju pa'iju Dios maire i'kache asa jachaju cuhema'ñe pa'ijũ'ũ. Aperũmu pa'isinare Israelpãĩ Dios icheja chejare pa'iu i'kache asa jachajũna rũa cu'ache ti'jñeasomũ. Jã'ata'ni irũmu Repau chũ'o cũnaũmu i'kache'te maipi asa jachato na'a cu'ache ti'jñeja'mũ maire. 26 Moiseni Repau chũ'ũñe jo'karũmu Diopi ruarepa asoche i'kakũna cheja ñũ'kueasomũ. Na'a pa'isirũmu ũcuaja'che cho'ojachere kũaku ija'che i'kaasomũ Repau: "Jo'e te'echo ñũ'kueche

cho'oja'mu chu'u. Jā'ata'ni chejachi'a te'echeja ñu'kueche cho'oma'ñe cunaumu peore ñu'kueche cho'oja'mu chu'u", chiniasomu Repau. 27 "Jo'e te'echo cho'oja'mu", chiiche ija'che i'kamu: Diopi cho'ona cu'amajñaruā Repau cho'osimajñaruā peore si'asoja'mu. Jā'aja'ñe cho'osirumu Repau pa'ichejaquechi'a pa'ija'mu. 28-29 Jā'ajekuna Dios maire chū'ñe jo'kasi'e tuacu'achejekuna mai si'arumu chū'uju pa'ijache masime mai. Jā'a isijachere cuasaju Repau'te, "Re'orepamu, Ja'ku", chiiju pañu mai. Ūcuachi'a Repau'te mai Cuasaku'te Diore cuhenare vati toa saokujekuna cuasa kukuju, rua chiiju, pojoju pañu mai Repau'te, maini pojoa'ku chini.

13

Diopi pojoa'ku chini cho'ochete kumtu

1 Musanukona majapāija'ñe sāiñechi'a oiche jo'kasoma'ñe pa'ijū'u. 2 Ūcuachi'a musanukona vu'ña sainare ñamanarejē'e pojoju re'oja'che cho'ojū pa'ijū'u. Jā'aja'ñe cho'ojū chekuna vesuju ángele'te pojoju re'oja'che cho'oasome.

3 Pāi chēavu'e cuacojñosiva'nare cuasaju, "Jā'aja'ñe chēacojñoto kuiranare chiicojñoku'mu", chini cuasa ūcuana'ne chēacojñosinaja'ñe cuasaju oiju kuirajū'u repanare. Ūcuachi'a musanukona chuova'na cu'ache cho'ocojñova'nare cuasaju repana cho'ocojñoñeja'ñe cu'ache cho'ocojñosi'ere cuasa, "Cu'aku'mu jā'aja'ñe cho'ocojñoto", chini cuasaju kuirajū'u repanare.

4 Ūmupāi, musanukona rñjoromiva'nare re'oja'che paaju mārñjoromi peonare romineema'ñe pa'ijū'u. Romi, musanukona ūjupāiva'nare re'oja'che pa'iju muñjupāi peonare umneema'ñe pa'ijū'u. Dios umupāina'me romi repana pa'imanani cu'a cho'onare repana cu'ache cho'osi'e ro'iche chū'uja'mu.

5 Kurineema'ñe pa'iju musanukona paache'te ña pojoju jo'e na'a rua paañu chiimanejū'u, Dios ija'che i'kasi'ejekuna: "Musanukonare kuirache cuhasomau jo'kasomaneja'mu chu'u musanukonare", chiniasomu Repau. 6 Jā'ajekuna, "Repau cho'okaija'mu", chini cuasaju vajuchuma'ñe maire aperumu i'kasi'ere ija'che i'kare'omu:

Diopi chu'uni cho'okaiuna vajuchumaneja'mu chu'u.

Diopi ūseto pāi, ¿je'se cu'ache cho'ojanaa'ñe chu'ure? chiisi'e.

7 Musanukonare re'oja'chere Dios chu'o chu'vaju chū'usinare cuasaju pa'ijū'u. Repana jū'iñetu'ka re'oja'che pa'iju Jesucristo'te cuasaju pa'isinaa'me. Repana pa'isi'ere cuasaju che'che ūcuaja'che cho'ojū pa'ijū'u. 8 Maire Paaku Jesucristo aperumu ūcuarepa pa'isi'ena'me irumu pa'ichena'me na'a pa'isirumu pa'ijache ūcuate'e cho'oku'mu. Sañoma'kua'mu Repau. 9 Jā'ajekuna pāi musanukonare ma'a tñima'ana sacheja'che si'ache tñiñe che'choche ūcuamakarū asajū'u. Āu te'emajñaruā āiñseju, "Jā'are āimaneni na'a re'oja'che cho'ome musanukona", chiiju che'chome repana. Jā'ata'ni repana che'choche jorechū'oa'me. Ija'chea'me ūcuarepa: Dioni cuasajuna Repauji oiu re'oja'che cho'omasirekoñō cho'okaiuna si'arumu na'a rua re'ojarekoñō paajanaa'me mai.

10 Jesucristo mai cu'are peore kurususé'verona jūni ro'ikaisi'ejekuna ro'iche peomū maire chura. Jā'ata'ni pāi aperumū chū'u jo'kasi'e irumajatu'ka repana cu'ache cho'osi'e ro'ire ro'iñu chini jo'cha va'iva'nare vaniso judío phairipāire isijū pa'ina Jesucristo cho'okaisi'ere jachame. Jā'ajekuna Repau cho'okaicojñomanajeju repana cu'ache cho'osi'e si'arumū ro'ijū pa'ijanaa'me. 11 Judío phairi aipi Dios vū'e na'a sa'navū caruupūna Dios pa'iruupūna jo'cha va'iva'na chie cuaamū, pāi cu'ache cho'osi'e ro'ire ro'ikasa chini. Repava'nare va'iva'nare chie paasiva'nareta'ni vū'ña na'a saitona etua sa uosoasome. 12 Jesús ūcuaja'che pāi cu'ache cho'osi'e ro'ire Ūcuau chiepi rao ro'ikaiū vū'ejoopo na'a saitona chuenisoasomū, ro'ikakuna Dios neenachi'a paapu chini. 13 Jesure vū'ejoopo na'a saitona Chuenisosi'kuni cu'ache cutume pāi. Maijē'e ūcuaja'che vū'ejoopo eta saicheja'che aperumū cho'osi'ere ūhaso Jesuna'me re'oja'che pa'ijū, pāipi maini Repau'te cutucheja'che cu'ache cututojē'e cuasama'ñe pañu mai. 14 Icheja ai pa'ijajoopoji peokuna Dios pa'ijooopo mai ai sani pa'ijajoopo'te so'opi ñaju pojocheja'che cuasaju cha'aju pa'ime mai. 15 Jā'ajekuna maire jūni ro'ikaisi'kupi Jesucristoji cho'okaiuna, si'arumū Repauni pojoju, "Re'orepamū; rua re'okū'mū mū'u", chiijū pañu mai, pāi aperumū pa'isina Dioni pojoju cu'amajñaruā ra isisi'ēja'che. Mai jā'aja'ñe sēeñe'te asara chiimū Dios. Jā'ajekuna Repau'te re'oja'che sēeju pojoju pañu mai. 16 Ūcuachi'a musanukona re'oja'che cho'oju chekunare kuirachena'me repanare cho'okaiju pa'iche cuhasoma'ñe cho'oju pa'ijū'u. Jā'aja'ñe cho'oto Repauni isicheja'che cho'ojuña rua pojoja'mū Dios.

17 Ūcuachi'a musanukona pa'icheja canare Jesure cuasana ainare ña, vajuchuju repana chū'uñe asa jachama'ñe cho'oju pa'ijū'u. Musanukonapi Repau'te cuasache'te ūhasoma'ñe masi cuasaju paapu chini repana musanukonare kuiraju pa'isi'e ro'ija'mū Dios. Repanani ña, vajuchuju jachama'ñe pa'ito pojoju kuirajanaa'me repana musanukonare. Jā'ata'ni musanukonapi repanani jachato sumava'na pa'ijanaa'me repana. Ūcuachi'a jā'aja'ñe jachani re'oja'che pa'ichejē'e che'chemanejanaa'me musanukona.

18 Chukuna'te Dioni sēekaijū'u, re'oja'che cho'okaau. Repauni cho'okaiju peore chukuna'te cho'ore'ochetu'ka re'oja'che si'ache cho'oju pa'ime chukuna, Repauji chukuna pa'iche'te ña pojoa'kū chini. Jā'aja'ñe cho'oju meñe cuasa ña, "Re'oja'chere cho'ome mai", chinaa'me chukuna. 19 Dioni rua sēekaijū'u chu'ure, chiimū chu'u; Repauji chu'uni musanukona pa'ichejana pesa saouna jo'e sani ñara chiimū chu'u musanukonare.

"Diopi re'oja'che cho'okaau", chini chu'o saosi'ea'me

20 Musanukonare ūcuachi'a sēekaimū chu'u Repau'te. Mai rekoñōā re'oja'che pa'iche cho'okaikū'mū Dios. Ūcuauji maire ovejava'nare masi kuiracheja'che re'oja'che kuiraku'te Maire Paaku'te Jesure jūniso tācojñosi'kure vasosi'kua'mū. Mai cu'are ro'ikasa chini jūnisouna Repau raosi'e chiere ña, "Pāi cu'ache cho'osi'e ro'i peore ro'iche'me ie", chiniasomū. Jā'aja'ñe cho'osi'ejekuna irumū Diona'me si'arumū re'oja'che pa'ire'omū maire, Repau mamare, "Ija'che cho'oñu", chiisi'e cho'osi'epi si'arumū pa'ina. 21 Repauji musanukonare re'oja'che

cho'okaiu Repau chiiche cho'oñu chiisi'e karache peore İsia'ku. Maire ũcuanukore re'oja'che cho'okaaũ, maipi re'oja'che cho'omasiju re'oja'che cho'ojuna mai pa'iche'te ña pojora chini. Repau Jesucristo maire re'oja'che cho'okais'ena'me re'oja'che cho'okaiche'te jo'kasoma'ñe cuasaju si'arũũ, "Re'orepau, Ja'ku; rua re'okũ'mũ mũ'u", chiiju pañu mai. Jã'aja'ñe paau.

²² Chu'u majarpãijana, ie chu'o jmanukoru tochasi'ejekũna chu'u chu'vaku tochasinukoru peore asa cho'ojũ pa'ijũ'u. ²³ Mai majarpãija'iu Timoteo pãi chẽavũ'e cuaocojñosi'ku etocojñocuhaasomũ. Repauji ichejana na'mi ratu ũcuaũna'me sani ñaja'mũ chu'u mũsanukonare.

²⁴ Chu'ũna'me pa'ina Italia cheja raisina ja'me chu'o saome mũsanukonare. Mũsanukonare chũ'unana'me mũsanukona Dios neenare ũcuanukore chu'o saomũ chu'u.

²⁵ Mũsanukonare ũcuanukore Diopi re'oja'che cho'okaaũ, re'oja'che pa'imasia'ju chini. Re'omũ.

Santiago chu'o tocha saosi'ea'me

Chu'o saosi'ea'me

¹ Chu'u, Santiago, Diona'me Maire Paaku Jesucristo'te cho'оче cho'okaikujj mʉsanʉkonare mai aipaiu Israel chii docerepana jō-jōsinani chu'o saomu, si'achejnarua te'ekuanuchi'a sani pa'inare. ʒPa'iche?

Diopi cho'okaiuna pa'imasiche'me

² Asarepajū'u, chu'u majapāijana. Mʉsanʉkonani pa'ivesacheji si'ache ti'jnekuna nani pojōjū, "Re'omu chu'are", chiiju pa'ijū'u, ³ iere masiju: Jesucristoni cuasajuna pa'ivesache ti'jnekuna kokarekoñō paaju cu'are jʉvomasiju cu'ache cho'oma'ne pa'iju Repauni ũcua cuasani rekoñō na'a rua re'oja'che pa'imasirekoñō paajanaa'me. ⁴ Jā'aja'ne pa'imasirekoñō paañu chini pa'ivesache ti'jneñe cuhema'ne ũcua Dioni cuasaju pojōjū si'arumu na'a rua re'oja'che pa'iche'te che'cheju pa'ijū'u, mʉsanʉkonapi re'ojarekoñōare paaju Dioni masi cuasajuna re'oja'che pa'iche karamanea'ku chini.

⁵ Mʉsanʉkona ũcuauakujj te'e re'oja'che pa'ivesuni Dioni sēejū'u, cho'okaa. Repau'te sēenare ũcuauakore cuhema'ne pojokū karama'ne peore cho'okaiu pa'iku'mu Repau repauna sēeñe. Jā'ajekuna mʉsanʉkonapi sēeto cho'okaija'mu Repau. ⁶ Jā'ata'ni Repau'te sēni Repau cho'okaijache jachama'ne cuasajū'u. Repau cho'okaiche jachana repauna rekoñō rūhirekoñō peonajēju chiacha fa'akūjña ũcuauakā'jño tuta saocojñōñeja'ne cuasame. ⁷⁻⁸ Pāiu jā'aja'ne pa'iku te'eñō cuasaku te'eñō jachaku sēemu. Repau, "Dios chu'are ũsija'mu", chiiu cuasaku sēesi'e koomaneja'mu, rūhiñe cuasamau ũcuarepa cho'oma'kujeku.

⁹ Chuova'u pa'iva'upi Jesucristo'te cuasaku Dios ũsiche re'oja'chere paaku pojokū paau. ¹⁰ ũcuachi'a kuriu Diopi repau kurineesi'ere tʉasōna pojokū paau; kurineena korosi'e si'asōñeja'ne na'mi si'asōme. ¹¹ Oteñua ũsuuji ruarepa asuto kuene jūnisō repañua koro re'oja'che ñosi'e tuā'tua cho'osōmu. Kurineeku'te ũcuachi'a jā'aja'ne ti'jñemu. Repau na'a rua kurire kora chini pōse koo ũsirumuna cho'osōja'mu.

Cu'ache cho'ouache jʉvomasiche'me

¹² Pāiu vatipi repauni cu'ache cho'uche'te chū'ukuna jʉvomasiku cho'omaneni pojōmu. Jā'aja'ne cho'o etajaisimum repaui vati chū'usi'e cuhekuna Dios, "Chu'are chiinare ija'chere ũsija'mu chu'u", chiisi'ere, ũcuaua'me ai re'oja'che pa'iche'te ũsija'mu repau'te. ¹³ Chekurumu pāiu repauni cu'ache cho'ouache cuasoto, "Diopi chū'ucosomu ie chu'are", chiimanea'ku. Repau Dios cu'ache cho'uchejē'e cuasamau te'e'terejē'e cu'ache cho'oa'ju chini chū'uma'kua'mu. ¹⁴ Maire pāi ũcuauakore maire cu'ache cho'ouache cuasochē'te cuhema'ne ũcua cuasaju pa'ito na'a rua cho'ouache cuasomu. ¹⁵ Jā'aja'ne cuasokuna cu'ache cho'oneeju jʉvoma'ne cho'ome mai. Si'arumu na'a rua cho'ojū pani jūnisōsirumu cu'achejana saijanaa'me mai, cu'ache cho'osi'e ro'i. ¹⁶ Chu'u

majapāijava'na, tīiñe cuasama'ñe jorechũ'o cuasama'ñe pa'ijũ'ũ. 17 Re'oja'che pa'iche peore umupi raiche'me, Dios pa'ichejapi. Cunaumu pa'iche peore cho'osi'ku Dios isiche'me jā'a re'oja'che pa'iche. Si'arumu Ūcuau pa'iu Repau cho'iche chũvosi'e sa'ñeñeja'ñe sa'ñema'ñe ūcuu re'oja'che cho'oku pa'iku'mu Repau. Jā'ajekuna cu'ache cho'che chũ'uma'kua'mu. 18 Repau chiiche'te cho'oku maire Repau chũ'o ūcuarepare asa chēarena pa'iche re'oja'chere isisi'kua'mu Repau, maipi Ūcuauñi charo jovo pa'iche mamare pa'iju paapu chini.

Diore masi cuasaju pa'iche'me

19 Asarepajũ'ũ, chũ'ũ majapāijana. Iere cuasaju chekuna pāi i'kache asa cuhema'ñe pa'iju si'areparumu i'kama'ñe pa'iju ūcuachi'a na'mi pe'rumanajũ'ũ. 20 Dios chiiche pe'rucheji re'oja'che cho'oma'ñea'me. 21 Jā'aja'ñejekuna musanukona rekoñoã cu'ache cuasachena'me cu'ache cho'che peore ūhasõ Dios chũ'o musanukona asa chēasi'ere cuhema'ñe pojoju cho'ojũ pa'ijũ'ũ. Maipi repachũ'ore masi cuasaju asaju pa'ito mai rekoñoã re'ojarekoñoã care'omu.

22 Jā'ata'ni musanukonapi tīiñe cuasamaneñu chini asachechi'a asaju pa'imanejũ'ũ; repachũ'o chũ'ũñe cho'ojũ che'cheju pa'ijũ'ũ. 23-24 Pāiu Dios chũ'o asakuta'ni repa chũ'ũñejē'e cho'oma'ku ñare'avaji repau chia ñasi'kuta'ni churi sani repau chia ñasi'e, "Jā'aja'imũ chũ'ũ", chiima'ñe teana cavesucheja'che cho'omu. 25 Jā'ata'ni pāiu repau asa chēasi'e Dios chũ'o re'oja'che chũ'ũñe cavesuma'ñe cuasaku jā'aja'ñe pa'ima'kua'mu. Repau re'oja'che cho'ora chiiche Dios chũ'o chũ'ũñe jachaku ūhasõma'ñe pojoku cho'oku pa'iku'mu.

26 Ūcuauakũji Diore pojoju cho'omajñaruã rua cho'okuta'ni juvoma'ñe ūcuauache i'kaku pani tīiñe cuasakũjeku ruu cho'ote'emũ repamajñaruã. 27 Mai ja'ku Diopi ñato Repau'te masi cuasaju cho'che ija'chea'me: Chũviva'nana'me va'jeva'nare ña oiju cho'okaichena'me, chũova'na cuasaju oiva'nare chũrokaichena'me Repau'te cuasamana cu'ache cho'cheja'che cho'oma'ñe pa'iche.

2

Ūcuapa'ruvachi'a ūcuaukore re'oja'che cho'che'me

1 Asarepajũ'ũ, chũ'ũ majapāijana. Maire Paaku'te Peore Masiu'te Jesucristo'te cuasanajeju chekunare pāi ūcuapa'ruvachi'a re'oja'che cho'ojũ pa'ijũ'ũ. 2-3 Chekurumu musanukona chi'i pa'ivu'ena kuriu, aniñocava pachokuricava ju'iu, kãña rua re'ojakãña ju'ikũji rani kakato repau'te re'oja'che cho'ojũ, "Ichejana re'ojachejana puujũ'ũ", chiime musanukona. Ūcuate'erumu chũova'ũ pa'iva'ũ, kãñaruã rua aikãñaruã ju'iu rani kakamu. Chekurumu jā'ava'ureta'ni, "Jā'achejare ruu nukajũ'ũ mu'ũ. Jā'apāni chejarepare puu ñu'ijũ'ũ", chiime. 4 Jā'aja'ñe cho'oni musanukonare cho'ouache'te cu'are cuasaju chekunare pāi ūcuapa'ruvachi'a re'oja'che cho'oma'me. Jā'aja'ñema'mu Jesucristo'te cuasana cho'che.

5 Chũ'ũ majapāijava'na, masi asajũ'ũ ie: Pāi icheja cheja pa'irumu chũova'na pa'iva'nare repanapi Ūcuauñi masi cuasaju, Repau, "Chũ'ure chiinare iere isija'mu chũ'ũ", chiisi'ere isiuna koo Repau pa'ichejana sani Ūcuauña'me re'oja'che paapu chini chēamu Dios.

6 Jã'ata'ni musanukona chuo'va'na pa'iva'nare cu'ache cho'ona'ne. Musanukonare cu'ache cho'onani kurinarechi'a re'oja'che cho'oñu chiime musanukona. Jã'ata'ni repanare pōsero'ire ro'ima'to musanukonare chēa jñajñu sa pã chēañe chū'unare ti'jñeñena nuko, "Ro'ijũ'ũ", chiiju ke'reme repana musanukonare. 7 Ūcuachi'a musanukonare Paaku'te Re'oku'te Jesucristo'te rua cu'ache i'kanaa'me repana kurina. Jã'ajekuna, ¿je'se pa'iana musanukona repanare na'a re'oja'che cho'oñu chiiche?

8 Musanukonare Peore Chũ'uku Dios, "Ija'che cho'ojũ'ũ", chiiu chũ'ũna aperumũ ija'che chiiche tocha jo'kasi'e, "Chekunare pã oiju cuasajũ'ũ, musanukona meñe oiju cuasacheja'che", chiiche'te cho'oni rua re'oja'che cho'ome. 9 Pã ũcuanukore kurinana'me chuo'va'na pa'iva'nare ũcuapa'rũvachi'a oiju cuasaju pa'ijũ'ũ. Musanukonapi jã'aja'ñe cho'oma'ñe kurinarechi'a na'a rua chiiju pani Diopi ñato cu'ache cho'ome, Repau chũ'ũñe'te jachaju. 10 Pãiuji Dios chũ'ũñe peore cho'okũji te'emaka cho'omaneni Diopi ñato peore jachaku cho'oma'ñeja'ñe pa'imũ. 11 Repau Dios, "Musanukona pa'imanare ja'me kãimanejũ'ũ", chiiu chũ'ũsi'kũpi Repau, "Pã vaimanejũ'ũ", chiiu chũ'ũasomũ. Jã'ajekuna pã repana rñjoromi peonare romineemanata'ni pãire vanisõni Dios chũ'ũñe'te jachame. 12 Jã'ajekuna mai re'oja'che cho'oñu chiiche Chũ'uku Dios musanukona cho'osi'e ro'i chũ'ũjañere cuasaju i'kaju, pã ũcuanukore ũcuapa'rũvachi'a oiju re'oja'chere cho'ojũ pa'ijũ'ũ. 13 Reparumũ Dios musanukonare chekunare oimanesinajejuna sãĩñe oimaneja'mũ. Jã'ata'ni musanukona chekunare oiju pani Diopi ũcuaja'che ña oiu chũ'ũna re'oja'che pa'ijanaa'me.

Chũ'ochi'a i'kama'ñe cho'och'e'me

14 Asarepajũ'ũ, chũ'ũ majapãijana. Pãiu, "Diore cuasaku'mũ chũ'ũ", chiikũji re'oja'che cho'omaneni peoche i'kaku pa'imũ. Masi cuasama'kũjekuna Dios repau'te vati toa sani uuche ũsekaimaneja'mũ. 15 Chekurumũ Diore cuasakuni chekurumũ Diore cuasakoni repao irumũ chiiche kãñana'me ãu karamũ. 16 Musanukonapi repava'ore karache'te ña re'oja'che cho'okaimanapi rupũ chũ'ochi'a re'oja'che cutuju, "Re'oja'che sani, ãu mũ'ure uache cho'o ãijũ'ũ. Ūcuachi'a mũ'ure susuto kãña ruikãñare sa'che ju'ijũ'ũ", chiito, ¿ũquepi re'oja'ũ repava'ore? Cho'okaicojñoma'mo repao. 17 Diore cuasache ũcuaja'che pa'imũ. "Diore cuasaku'mũ chũ'ũ", chiikũji re'oja'chejẽ'e cho'o ñoma'kũpi rupũ chũ'ochi'a i'kaku Repau'te masi cuasama'kũjeku peoche i'kaku cho'oma'ñe masime mai.

18 Chekurumũ pã ija'che i'kame: "Diore cuasakuasomũ jã'ũ. Ikũta'ni re'oja'chere cho'oku'mũ", chiime. Jã'ata'ni pã re'oja'chere cho'omaneni, ¿je'se repana Diore cuasache cho'o ñojanaa'ñe? Chũ'ũ Diore cuasache'te cho'o ñoku re'oja'che cho'oku'mũ. 19 Mũ'ũ, "Dios Ūcuate'eũ'mũ", chiiu cuasakũjeku masi cuasamũ. Jã'ata'ni vati ũcuaja'che Dios pa'iche'te masiju vajũchuju kurukurume. Jã'ajekuna rupũ cuasaju pa'ima'ñe ũcuachi'a re'oja'chechi'a cho'ojũ pa'iche chiiu maire.

20 Tiĩñe cuasamanejũ'ũ. Pã, "Diore cuasame chũkuna", chiinapi re'oja'chere cho'o ñomaneni Repau'te masi cuasamanajejũ peoche

cutujũ pa'ime. ¿Jã'a vesũche musanũkona? ²¹ Dios mai aipãiu'te Abrahamre repau cho'ochete ña, "Re'okũ'mũ iku", chiniasomũ, repau mamakũte Isaare ùsema'ñe Repauni ìsiku vani ùsõkaipirache'te ñani. ²² Jã'are cuasa ñato Abraham Dios chũ'usi'ere cho'oku repau Diore masi masi cuasache cho'o ñosi'e masire'omũ. ²³ Jã'are kũakũ aperũmũ Dios chũ'o tocha jo'kasi'e repau Abraham pa'iche ija'che kũamũ:

Abrahamre Repau'te masi cuasakũjekũna, "Re'okũ'mũ iku", chiniasomũ Dios,
chiimũ repa tocha jo'kasi'e. Repau Abraham, "Diore ja'me pa'ikũ'mũ iku", chiicojñõasomũ.

²⁴ Chura ie masime musanũkona: Maire ùcuachi'a Repau'te masi cuasanani, "Re'onaa'me ina", chisa chini Dios mai cuasachechi'a ñama'ñe mai cho'ochete ùcuachi'a peore ñakũ pa'imũ. ²⁵ Aperũmũ Rahabre sũ'uromio pa'isi'kore ùcuaja'che, "Re'oko'mo iko", chiniasomũ Dios repao ija'che cho'osi'ere ñani: Repao pa'ijooopo pa'iche'te ñajani ra repaña majapãire kũañũ chini charo saisinani repao vũ'ena chave cuaa kãu ma'a tũima'api co'choasomo repao. ²⁶ Cheke ija'chea'me: Pãi ca'nivũji rekocho peoni jũnisõsi'kũjekũ cho'oma'mũ. Diore cuasache ùcuaja'chea'me. Pãivũji, "Diore cuasakũ'mũ chũ'u", chiikũji re'oja'che cho'omaneni Repau'te cuasarepama'kũjekũ peoche i'kakũ jũnisõsi'kũja'che cho'oma'mũ.

3

Chũ'opo cho'ochete kũamũ

¹ Asarepajũũ, chũ'u majapãijana. Iere masijũ Dios chũ'o che'chona jairepanũko pa'imanejũũ: Mai chekũnare che'chomasina Dios pãi ùcuauũko cho'osi'e ro'iche chũ'ũrũmũ maipi Repau chũ'o che'choche'te masi cho'omaneni Repau chũ'ũñe'te vesujũ cho'omanesinare na'a rũa cu'ache cho'ocojñõjanaa'me. ² Ùcuauũko te'eñoã tũñe cho'ojũ pa'inaa'me mai. Jã'ata'ni pãivũji jmamakarũjẽ'e cu'ache i'kamaneni re'okũjekũ cu'ache cho'ochete peore jãvora'amũ. ³ Kavachoji maini jachamanea'kũ chini chũ'opona frenomaka jũoru ùcuauũachejña tachojũ kuhare'omũ repau'te. ⁴ Ùcuachi'a choovu ùjavũ pa'iche'te cuasajũũ. Rũa ùjavũji rũa tuta saocojñõvũta'ni tachova'tirũ rũa jmava'tirũji pãiu repavũ tachokũ repau'te ùachejña tachokũ kuhare'omũ. ⁵ Chũ'opoã ùcuaja'che cho'omũ maire. Rũa jmachũ'oruãta'ni ùcuachũ'oruãpi rũa si'ache i'kajũ cho'onaa'me mai, repachũ'opoã chiiche cho'ojũ. Toa ùcuaja'che rũa jmatoarũjẽ'e airo rũa ùjaairo peore uusõmũ.

⁶ Chũ'opoã ùcuaja'che toa pa'icheja'che pa'ichũ'opoãjekũna pãi repaña chũ'opoãpi cu'ache i'kajũ cacu'ame. Pãi repaña chũ'opoã vati aipi chũ'ũkũna charo jmamakarũ cu'ache cho'o che'chesõ si'arũmũ na'a rũa cu'ache cho'ojũ cacu'asõme. ⁷ Pãi cheja pa'iva'nare cu'ava'nare ùcuauũava'nare, rãni ku'iva'nana'me pĩ'ava'nana'me añana'me chiacha cava'nare chẽa repava'na cho'ochete ùsemasijũ jo'cha paame. ⁸ Jã'ata'ni repaña chũ'opoã cho'ochete te'eu'terejẽ'e ùsecu'akũna repaña chũ'opoãpi cu'ache i'kajũ eo ùkuacheja'che chekũnare pãi rũa si'ache cu'ache cho'ome. ⁹ Ùcuate'echũ'opoãpi mai Ja'kũre Diore re'oja'che i'kajũ Repau cho'osinare Ùcuauũjanani pãi cu'ache i'kajũ

pa'inaa'me mai. Jã'aja'ñe i'kaju Diore cu'ache i'kaju pa'inaa'me mai. ¹⁰ Mai chu'opoã ũcuate'echu'opoãpi re'oja'chena'me cu'ache i'kaju pa'inaa'me mai. Asarepajũ'u, chu'u majapãijana. Jã'aja'ñe cho'оче cu'amũ. ¹¹ Okocoje ũcuate'ecojere oko re'oja'chena'me cu'ache pa'ima'mũ. ¹² Ũcuaja'che higoñũ aceitunacaã kãicu'amũ. Ũcuaja'che pĩsi ũcheme higopũã kãicu'amũ. Asarepajũ'u, chu'u majapãijana. Okocoje ũhaoko pa'icoje oko re'oja'che pa'icu'amũ. Jã'ajekũna i'kaju cu'ache cho'omanẽũ chini cu'ache i'kaũatojẽ'e juvoũu mai.

Dios ïsiche pa'imasina cho'оче'me

¹³ Mũsanũkonare ja'me pa'ikũji Dios chu'ore asamasikũ re'oja'che pa'imasikũ chekũnare i'ka jũauma'ñe repau cuasakũ re'oja'che cho'okũ pa'iche cho'o ñoa'kũ. ¹⁴ Jã'ata'ni mũsanũkona rekoñoã chekũna neemajũaruã tua paauache cuasani, re'oja'cheja'che cho'oju, "Masikũjekũ re'oja'che cho'okũ'mũ chu'u", chiiju joremamejũ'u, mũsanũkonani pãipi re'oja'che i'kaa'ju chini che'choni. ¹⁵ Jã'aja'ñe pa'iche Dios ïsichema'mũ. Rupũ pãi Diore cuasamanare vatipi chũ'ũkũna cuasache'me jã'a. ¹⁶ Pãi, chekũna neemajũaruã tua paauachena'me chekũnani re'oja'che i'kacojũoũu chini re'oja'cheja'che cho'uche cuasana cheke cu'a peore ũcuauache si'ache cho'onaa'me. ¹⁷ Jã'ata'ni Dios ïsiche pa'imasina cu'achejẽ'e cuasama'ñe chekũna ũcuanũko ñaju'te re'oja'che pa'iju ñonaa'me. Cheke cavama'ñe pe'kerũ pa'iju chũ'ũñe jachama'ñe cho'oju pa'inaa'me. Ũcuachi'a pãi ña oiju chekũnare ũcuapa'rũvachi'a re'oja'che cho'oju jorema'ñe re'oja'che cho'oju pa'inaa'me. ¹⁸ Pãi cavama'ñe pa'iju chekũnapi ja'me re'oja'che paaru chini che'chosina na'a pa'isirũmũ na'a rũa re'oja'che pa'imasijanaa'me, chekũnare re'oja'che pa'iche che'chosi'e ro'i. Repana che'chocojũosina ũcuachi'a na'a rũa re'oja'che pa'imasijanaa'me.

4

Diore cuasamana cho'очеja'che cho'oũu chiinare chu'vache'me

¹ ¿Je'se cuasaju mũsanũkona sãĩñechi'a cuheju cavaju pa'iche? Mũsanũkona rekoñoã cu'ache cho'ouache si'arũmũ cavanajeju sãĩñechi'a cuheju cavaju pa'ime. ² Mũsanũkona chiiche'te cu'amajũaruãre peoju jũaa paacu'akũna chekũna neere tua paauache cuasaju cavaju vanisõnaa'me mũsanũkona, repana paasi'ere tua paaũu chini. Diore sēemanajeju mũsanũkona chiiche jũaama'me. ³ Chekũrũmũ Repau'te sēni tũñe cuasaju sēeju kooma'me, rupũ mũsanũkonare uachechi'a ũcuauache cho'oũu chini sēeju. ⁴ Mũsanũkona Diore re'oja'che ja'me pa'imanaa'me. ¿Je'se cuasaju mũsanũkona Repau'te cuasamana cho'очеja'che cho'oũu chiiche? Diore cuasana cho'ochema'mũ jã'a. Repau'te cuasamana cho'очеja'che cho'oũu chiina Diore kuhena cho'uche cho'ome. ⁵ Dios chu'o aperũmũ tocha jo'kasi'e ija'che kũamũ:

Mai rekoñoã Repau ïsirekoñoã oiu te'eu paara chiimũ Dios, chiimũ. ⁶ Jã'ajekũna Repau maire si'arũmũ na'a rũa cho'okaiũ pa'imũ. Dios chu'o pa'ikorovũ tocha jo'kasi'e ija'che kũamũ: "Pa'imasinajeju Diore chiimanaa'me chũkũna", chiiju cuasana cho'uche ũsemũ Dios.

Jã'ata'ni, "Pa'ivesunaa'me chukuna", chiiju cuasanare re'oja'che cho'okaimu Repau,

chiimu. ⁷ Jã'ajekuna musanukonapi Dios chiiche'te peore jachama'ne cho'ojũ'u. Musanukonapi vati chũ'u'ne'te cho'ocuheju javoto jo'ka sanisõja'mu vati. ⁸ Musanukonapi Dioni cuasaju Repauni s̃eju pa'ito ja'me pa'iu cho'okaija'mu Repau musanukonare. Cu'ache cho'ona, musanukona jũjña meno choasõñeja'ne cu'ache cho'oche ũhasõ re'oja'chere cho'ojũ pa'ijũ'u. Dios chiichena'me Repau'te cuasamana cho'ocheja'che cho'oñu chiina, Dios chiima'ñere ũhasõ Repau chi-ichechi'a cuasaju cho'ojũ pa'ijũ'u. ⁹ Musanukona cu'ache cho'osi'ere cuasaju ota oicheja'che oiju pa'ijũ'u. Soju pojoma'ne oiju sumava'na pa'ijũ'u. ¹⁰ "Vesunaa'me chukuna", chini cuasa Dioni cuasaju pa'ijũ'u. Jã'aja'ne cho'oto na'a rua masinare caruñoja'mu Dios musanukonare.

Majapãijanare ke'rema'nea'me

¹¹ Asarepajũ'u, chu'u majapãijana. Sãinechi'a cu'ache cutuma'ne pa'ijũ'u. Repana majapãijanare ke'reju cu'ache cutuna Diore cuasana-jejuna Dios chũ'u'ne'te cuheju ke'reju cu'ache cutucheja'che cho'ome. Dios chũ'u'ne cu'ache cutuna repachu'o chũ'u'ne'te asa jachaju ke'reme. ¹² Repa chũ'u jo'kasi'ku Dios pãi ũcuanuko cho'osi'e cuasa ña vati toa saochena'me Repau pa'icheja saiche chũ'uku Ūcuate'eu'mu. Mu'ujẽ'e, ¿jeeja'iajeku chekuna pãi cho'osi'e cuasa ñamasiku?

Che'ro pa'ijache vesuche'te kummu

¹³ Musanukona ija'che i'kana, asarepajũ'u, "Irumu pãani che'ro vu'ejoopona sani te'eũsurumu pa'iju p̃osere koo ñisiju kurire na'a rua jñaaju pa'ijanaa'me mai", chiina. ¹⁴ Che'ro pa'ijachejẽ'e vesunaa'me mai. Mai pa'iche, ¿quẽe'che? Pikoja'che pa'iju jmamakaru pani si'asõnaa'me mai. ¹⁵ Ija'che i'kato'te na'a re'omu, "Maipi vajava'na pani Diopi ũsema'to mai cuasache cho'ojanaa'me mai", chito. ¹⁶ Jã'ata'ni musanukonare ti'jñeja'ne peore masina cutucheja'che cutume musanukona. Vesunata'ni, "Masime chukuna", chiinaa'me. Cu'ammu jã'aja'ne i'kache. ¹⁷ Iere cuasajũ'u: Pãi Dios chiiche cho'omasinapi cho'omaneni cu'ache cho'ome.

5

Kurina cho'ocojña'ne'me

¹ Musanukona kurina, asarepajũ'u. Musanukonare cu'ache ti'jñeja'ne cuasaju rua oiju pa'ijũ'u. ² Musanukona chi'i paache cu'amajñaruã peore phũ'kasõja'nea'me. Musanukona kãña re'ojakãña chuchu ãnisõja'nea'me. ³ Musanukona paache kurire're maconosõjare'rea'me. Kurire're maconoñeja'ne musanukona chekunare oima'ne cu'ache cho'ojũ pa'ime. Jã'ajekuna musanukona cu'ache cho'osi'e ro'iju pa'ijanaa'me. Irumu pãi ũcuanuko cho'osi'e ro'iche Dios chũ'umucuse ti'api'raramujatu'ka kuri chi'iju pa'ijanaa'me musanukona. ⁴ Musanukonare cho'oche cho'okaiju ãu tuakaisiva'nani ro'imanerena Dioni kuaju oiju pa'ime repana, musanukona cu'ache cho'osi'e. Oiju kuajuna asa Repau Maire Paaku Peore Masiuji cho'okaija'mu repinare. ⁵ Musanukona ichewa chejare pa'iju cu'amajñaruã si'ache re'oja'che paaju pojoju ãu ũcuauache ruarepa ãiju vaca jujucheja'che jujuju pa'ime. Jã'ajekuna vacava'nare

vanisõñeja'ñe cu'ache ti'jñeja'mu musanukonare, Diopi chũ'uuna. ⁶ Re'oja'che cho'ova'nare pãi sãñe cu'ache cho'ocuhejuna cu'ache cutuju vanisõnaa'me musanukona. Jã'ajekuna musanukona cu'ache cho'osi'e ro'ija pa'ijanaa'me, Diopi chũ'uuna.

Pojoju cha'aju Diore sêejũ pa'iche'me

⁷ Asarepajũ'u, chu'u majapãijana. Maire Paaku jo'e rajachere pojoju cha'aju pa'ijũ'u. Æu tãsi'ku oko pa'ito pojomu. Repau tãsi'epi ãupi re'oja'che ainee rua kũkuna tua ïsiku repau kuri koojachere cuasaku pojoku cha'amũ. ⁸ Musanukona ũcuaja'che Diore cuasache ũhasõma'ñe pa'iju pojoju cha'aju pa'ijũ'u; Maire Paaku jo'e na'mi rajja'mũ.

⁹ Asarepajũ'u, chu'u majapãijana. Sãñechi'a ke'rema'ñe pa'ijũ'u, Diopi musanukona cu'ache cho'oche'te ro'iche chũ'umanea'ku chini. Repau Dios pãi ũcuauko cho'oche ro'iche Chũ'ukujũ raipi'ramũ, mai cho'osi'ere ro'iche chũ'ura chini. ¹⁰ Asarepajũ'u, chu'u majapãijana. Aperũmu Dios chu'o kuasina cu'ache cho'ocojñonijẽ'e Dios chũ'uñe ũhasõma'ñe ũcu pojoju cho'uju pa'isi'ere cuasaju che'che ũcuaja'che pa'ijũ'u. ¹¹ Chu'u cuasato pãipi repanani cu'ache ti'jñetojẽ'e juvo koka paaju Dioni ũcu cuasani pojome. Musanukona Job pa'isi'e kuache asanaa'me. Repau'te cu'ache ti'jñerũmu Maire Paaku'te Diore repau cuasache ũhasõma'ñe ũcu cuasaku paniasomu repau. Repau'te cu'ache ti'jñesirũmu Dios Pãi ũcuaukore Oi Aijekũ repau'te rua re'oja'che cho'okanasomu. Maire ũcuaja'che oia re'oja'che cho'okaija'mũ Repau.

¹² Chu'u majapãijana, ie ũcuaja'che asajũ'u: Musanukona i'kachũ'ore pãipi jachamaneajũ chini Dioni roiju i'kanaa'me musanukona. Jã'ata'ni jã'aja'ñe cho'omanejũ'u chiimu chu'u. ũcuachi'a Repau mamire ve'ocuheju, cunaũmuna'me cheja roiju i'kama'ñe cheke ũcuauache te'emakajẽ'e roiju i'kamanejũ'u. Musanukonapi joreju si'arũmu jã'aja'ñe i'kama'ñe ũcuarepa pa'ito, "ũcuarepaa'me", chiito, chekurũmu joreche pa'ito, "Pãamu", chiito jachamanejanaa'me pãi. ũcuachi'a musanukonapi jã'aja'ñe cho'oto Dios ña pe'rumaneja'mũ musanukonare.

¹³ Musanukonare te'enare cu'ache ti'jñeto Dioni sêejũ'u, cho'okaaũ. Pojoju pani Repau'te ujaju pojojũ'u. ¹⁴ Te'eũ ravuna jũni Jesure cuasana ainani soni raojũ'u Dioni sêekaiju Maire Paakujũ chũ'ukuna repaũni u'chape'ere roa'ju chini. ¹⁵ Repanapi jachama'ñe, "Cho'okaija'mũ Repau", chini cuasaju sêeto jũ'iva'u vajuja'mũ Diopi vasokuna. ũcuachi'a repau'ji cu'ache cho'osi'ku pa'ito Dios tunosõ jo'e cuasamaneja'mũ repava'u cu'ache cho'osi'e. ¹⁶ Jã'ajekuna musanukona cu'ache cho'oche sãñechi'a kuaju Dioni sêekaiju pa'ijũ'u, Repau'ji vasokaaũ musanukona rekoñoã. Pãiu re'okujũ Dioni sêeto repau'ji rua uache cuasaku sêeuna Dios rua re'oja'che cho'okaija'mũ repau'te. ¹⁷ Aperũmu Dios chu'o kuaku pa'isi'ku Elías, maija'iuji jã'aja'ñe rua uache cuasaku okopi ramanea'ku chini Dioni sêkuna i'cheja cheja oko rache cuhasõ choteũsũrũmu jo'e chekuũsũrũmu joopojatũ'ka ramaneasomu. ¹⁸ Jã'aja'ñe pa'isirũmu ũcuau'ji jo'e Dioni sêkuna okopi jo'e rauna pãi chiño Æu jo'e kãniasomu.

19-20 Asarepajũ'ũ, chũ'ũ majapãijana. Mũsanũkonare ja'me pa'ikũji Dios chũ'o ũcuarepa chũ'ũñe'te masi cho'omaũ ma'a cavesusõ tĩĩñe saicheja'che cu'ache pa'iva'uni chekũpi cho'okaiũna jo'e repava'ũpi re'oja'che saito repaũ'te cho'okaisi'kũ vati toa sani uuche ũsekaichena'me repaũ cu'ache cho'osi'ere Diopi tũnosõ cuasamana'kũ chini cho'okaisi'kũ pa'iche masijũ'ũ. Re'omaũ.

Santiago

San Pedro charo chu'o tocha saosi'ea'me

Diore cuasanare si'achejña kuko saocojñosinani Pedro chu'o saosi'ea'me

¹ Chu'u, Pedro, Repau chu'ore chu'vaa'ku chini Jesucristo saosi'kupi musanukonare Repau'te cuasanare ija'ova utija'ova tocha saomu. Chekunapi kuko saorena te'enachi'a tüipäi pa'ichejña sani pa'inare, Ponto cheja, Galacia cheja, Capadocia cheja, Asia chejana'me Bitinia cheja pa'inare tocha saomu chu'u musanukonare. ² Aperumuna musanukonare mai Ja'ku Dios "Inani paara", chiisi'kujeku chëa paamu. Musanukonare Ūcuau Rekochoji cho'okaisi'kuamü Repau, Jesucristoji musanukona cu'are kurususé'verona jüni ro'ikakuna rekoñoã meno peorekoñoã tu'nesösirekoñoã paaju Ūcuau neenajeju Repau chü'üñe'te asa jachama'ñe cho'oju paapu chini. Repauji re'oja'che pa'iche karama'ñe cho'okaiuna re'oja'che pa'ijä'u.

Maire re'oja'che isijachere cuasaju pojochete kuamu

³ Diore Maire Paaku Jesucristo Puka'kure pojoku pañu mai, "Peore masiku'mu mü'u", chiiju. Maire rua oiü mai rekoñoã mamarekoñoã care'vakaisi'kuamü Repau, Jesucristo jünisö täcojñosi'ku vajuraisi'jekuna. Jä'ajekuna Repau pa'icheja sani Ūcuau'ame si'arumu pa'ijachere cuasaju rua pojoku cha'ame mai. ⁴ Repau maire, "Musanukonare chu'u pa'ichejana sa rua re'oja'chere isija'mu chu'u", chiisi'ere phü'kama'ñere porema'ñere ñañasöma'ñere cha'ame mai. ⁵ Repau Dios peore Masiwjeku maire Jesucristoni masi cuasajuna masi paaku cho'okaimu, na'a pa'isirumu Repau pa'ichejana sauna maipi Repau isijachere re'oja'chere koo paaajü chini. Cheja si'arumuna Dios maire aperumu Repau kua jñaumanesi'ere re'oja'che peore isija'mu.

⁶ Jä'aja'ñejekuna mai icheja cheja pa'irumu pa'ivesache chuova'na cu'ache ti'jñecojoju pa'inata'ni Dios maire isijachere re'oja'chere cuasaju rua pojoku pa'ime. ⁷ Päi pachokuricata cho'ona reparuã mini ña, repare masiñu chini toana uo ko'si ñame. Jä'ata'ni repa pachokuri si'asöjañea'me. Päi pachokuri paaneeñeja'ñe Repau'te masi cuasanare rua chiimu Dios. Jä'ajekuna maire Repau'te cuasanare päi pachokuri pa'iche'te masiñu chini cho'ocheja'che cho'oku, maire pa'icu'ache ti'jñeto te'eñoã üsekaima'mu Repau, mai Repau'te masirepa cuasache'te masira chini. Diore masi cuasani pa'icu'ache ti'jñetojé'e ücu cuasaju pa'ijanaa'me mai. Maipi jä'aja'ñe pa'ito Dios aperumu Repau Raosi'ku Jesucristo icheja cheja jo'e raiumucusena maire Repau'te masi cuasanare pojoku, "Re'onaa'me ina", chiü rua re'oja'chere isija'mu.

⁸⁻⁹ Musanukona Jesucristo'te jmakaruñe'ñe ñamanata'ni Repau'te rua chiiju cuasarepame, "Dios maire Jesuni cuasajuna Repau pa'ichejana sara chini chëa paamu", chiiju. Jä'aja'ñe cuasanajeju musanukona Repau'te ñamanata'ni cuasaju rua pojoku pa'ime. Repa pojochete Dios cho'okaichejeku ruarepajeku kuavesamu.

¹⁰ Dios chu'o aperumu kuasina Repau maire, "Toana saimanea'ju chini chëa paaja'mu", chiisi'e Ūcuauji kuauña asaasome. Jä'ata'ni

repare asavesujũ asa masiñũ chini rũa cuasajũ che'chejũ paniasome repaña. Repaũ maire irũmũ pa'inare oiũ re'oja'che cho'ojache kũaũna asa ũcuare kũajũ tocha jo'kaasome repaña. ¹¹ Dios Rekocho Repaũ chũ'o kuasinare na'a pa'isirũmũ cho'ocojñojañere ija'che kũaasomũ apermũ:

Pãire cu'ache cho'ocojñoja'mũ Cristo, chiniasomũ. Ũcuachi'a jũni vajurani cũaũmũna mũni Repaũ chũ'ũkũ pa'ijache kũaasomũ. Kũaũna asasinata'ni asavesũasome repaña. Vesujũ, “Dios Rekocho kũasi'e, ¿je'se pa'ija'ũ? ¿Jeerũmũ ti'jñeja'ũ repa?” chijũ masiñũ chini rũa cuasajũ che'chejũ paniasome repaña.

¹² Jã'ata'ni Dios repañare Repaũ cho'oja'mũ chiisi'e ija'che i'kakũ masi kũa jñauasomũ: “Chũ'ũ re'oja'che cho'okaija'mũ chiisi'e mũsanũkonare cho'okaijachema'mũ; na'a cho'je pa'ijanare cho'okaijachere kũasi'ea'me jã'a”, chijũ kũaasomũ Dios repañare. Irũmũ chũkũna mũsanũkonare Ũcuau Rekochoji cũaũmũ Raosirekochoji cho'okaiũna Repaũ apermũ kũasi'ere Repaũ'te cuasanare chẽa paakũ toa sani uuche ũsekaiche'te kũasina'ame. Diore ja'me pa'ina ángelejatũ'ka asavesujũ asamasiñũ chiime repa.

Pãipi cu'ache cho'oma'ñe re'oja'che paapũ chini chẽa paamũ Dios

¹³ Jã'ajekũna mũsanũkona cho'ojachere rũhiñe cuasajũ care'vajũ pa'ijũ'ũ, Dios chiiche'te cho'oñũ chini. Cu'are jũvojũ re'oja'che pa'ijũ, Jesucristo jo'e raisirũmũ mũsanũkonare re'oja'che cho'okaijachere rũa cuasajũ pojojũ cha'ajũ pa'ijũ'ũ. ¹⁴ Dios chĩijejũ repaũ chũ'ũñe jachama'ñe cho'ojũ pa'ijũ'ũ. Repaũ'te cuasamarũmũ pa'ivesujũ mũsanũkonare uachechi'a cu'ache cho'ojũ pa'isi'e jo'e cho'oma'ñe pa'ijũ'ũ chura. ¹⁵ Cu'ache jmamakarũjẽ'e cho'oma'ñe si'arũmũ re'oja'che pa'ijũ'ũ, mũsanũkonare chẽa Paakũ Dios re'oja'che pa'icheja'che. ¹⁶ Repaũ chũ'o apermũ tocha jo'kasi'e ija'che kũamũ:

Chũ'ũ cu'ache cho'oma'ñejekũna mũsanũkona ũcuaja'che cu'achejẽ'e cho'oma'ñe re'oja'che pa'ijũ'ũ,

chijũmũ.

¹⁷ Mũsanũkonapi Diore, “Ja'kũ”, chijũ pani pãi ũcuanũko cho'ochẽ peore ũcuapa'rvachi'a ñakũ te'enare na'a rũa oima'kure mũsanũkona ichẽja cheja vajũna pa'irũmũ si'arũmũ Repaũ'te cuasajũ kũkũjũ pa'ijũ'ũ. ¹⁸ Apermũ mai aipãi pa'ivesusi'ejache re'oja'che pa'ivesusinareta'ni maipi jã'aja'ñe pa'imanea'jũ chini chẽa paamũ Dios maire, cu'are ũsekasa chini. Rũa ro'icheji ai pa'iche'te ro'ikaisi'kũa'mũ Repaũ maire cu'are ũsekasa chini. Mũsanũkona masime jã'a. Si'asõñeji kuripi ro'imanesi'kũa'mũ Repaũ. ¹⁹ Jã'aja'ñepi ro'ima'ñe Cristo cu'achejẽ'e peokũ chiepi ro'ikaisi'kũa'mũ Repaũ, Ũcuauji chũ'ũũna mai cu'are ro'ikani chẽa paara chini chuenisõ raosi'epi. Apermũ pa'isina mai aipãi repaña cu'are tũnoñũ chini Dioni isijũ ovejachĩiva'ũre cu'achejẽ'e peova'ũni vanisõjũna rao ro'ikaisi'ejache Repaũ chiepi rao mai cu'a ro'ikaisi'kũa'mũ Repaũ.

²⁰ Apermũna chuta'a cheja cho'omarũmũna Repaũ'te Cristo'te chũ'ũ jo'kaasomũ Dios, ichẽja chejana cajẽ pãi cu'ache cho'ochẽ'te jũni ro'ikaãũ chini. Jã'ata'ni Dios chureparana cheja si'apirarũmũna casosi'kũa'mũ Repaũ'te, maini re'oja'che cho'okaãũ chini. ²¹ Repaũ Cristo jũni ro'ikaisi'ejekũna Repaũ'te Diore cuasane mai. Cristo'te jũnisõũna vaso cũaũmũna mũna Repaũ pa'ichejana Repaũ'te kueñe

ñu'ia chũ'ũñe jo'kasi'kua'mu Repau. Jã'aja'ñejekuna mai Repauni masi cuasaju Ūcuauña'me ai pa'ijachere pojoju cha'aju pa'ime.

²² Chura musanukona Repau chu'o ũcuarepa asa cuasanajeju musanukona rekoñoã pa'isi'e meno tunokaicojñosinaa'me Diore. Jã'ajekuna rekoñoã re'ojarekoñoãre paaju mai majapãijanare peoche i'kama'ne oirepache oimasinajeju peore cho'ore'ochetu'ka re'oja'che cho'okaiju sãñechi'a si'arumu oiju pa'ijũ'u. ²³ Dios maire Repau chu'o si'arumu pa'iche jachama'ne cuasanajejuna mai rekoñoãquee cu'a tunosõkani mamarekoñoã sañokaisi'kua'mu Ūcuauña'me paapu chini. Repa mama pa'iche icheja cheja pa'icheja'chema'ñejeku jma-makarujẽ'e si'asõma'ñea'me. ²⁴ Dios chu'o tocha jo'kasi'e ũcuare ija'che kuamu:

Pãi ũcuauko u'cha pa'icheja'che pa'ime.

U'chara'ñuruã jeerumu pa'ima'ne na'mi phã'pha jũnisõmu.

Korosi'e ũcuachi'a rua re'oja'che koro ño na'mi tuã'tuasõmu.

Pãi ũcuaja'che ũcuauko jeerumu pa'ima'ne na'mi jũnisõme.

Repana rua masisi'e ũcuaja'che si'asõmu repauna jũnisõto.

²⁵ Dios chu'ota'ni si'asõma'ne si'arumu pa'iche'me,

chiimũ repa tocha jo'kasi'e. Repa Dios chu'o re'oja'che musanukonare chu'vasi'ea'me.

2

¹ Jã'ajekuna musanukona chekunare cuhechena'me joreche, sẽ'sevuchi'a re'oja'cheja'che ñoñe pa'iche, chekuna neemañaruã tua paauachena'me chekunare si'ache cu'ache i'kache'te peore ũhasõjũ'u. ² Vjachũiva'na ojeneñeja'ne Dios chu'o re'oja'chere asaneeju, re'oja'che pa'iche'te na'a rua che'cheju pa'ijũ'u, ³ Dios Re'oku pa'iche asa chẽarepasinajeju.

Catapu re'oja'ipujeku charo ũhasi'puja'che pa'iku'mu Cristo

⁴ Jesucristo'te jovosinajeju Repauni si'arumu na'a rua cuasaju pa'ijũ'u. Chekuna pãi catapi vũere je'naju catapu rua

re'oja'iputa'ni cuheju sẽjoñeja'ne cuheme Repau'te, Dios rua chiũ Chẽasi'kure. ⁵ Mai Repau'te cuasana ũcuaja'che catapuã

Repaũ vũ'e je'najapuãja'ñea'me. Repau'te cuasakuanupu vũ'e rua re'ojavu'epi, chuta'a pi'nimavu'ejachea'me. Pãipi Repauni si'arumu

na'a jainuko cuasaju jovojuna Repau'te cuasakuanupu aineeñeja'ne na'a vjakuanupu'me. Ūcuachi'a mai majapãi judío phairipãi Diopi

pojoa'ku chini jo'cha va'iva'nare ñsiju vanisõsi'ejache Jesucristo re'oja'che cho'okaisi'jekuna Ūcuauñi cuasaju Repau chiiche'te

cho'ojuna pojomu Dios maire. ⁶ Jã'ajekuna Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'e ija'che kuamu:

¡Ñajũ'u!

Vũ'e re'ojavu'e cho'opi'raku catapu re'orepaja'ipujekuna mini ra chareparo ũhañeja'ne

chu'u chẽa paaku'te Cristo'te Jerusalén vũ'ejoopona raomu chu'u.

Repaũ'te cuasanare ũcuarepa cho'okaija'mu chu'u repauni cacu'omanera chini,

chiimũ. ⁷ Maire Repau'te cuasanare catapu rua re'oja'ipu rua paauaruja'che pa'imũ Repau. Jã'ata'ni Repau'te cuhenare ija'che kuamu Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'e:

Vu'e cho'ona cuheju sėjosi'pu Diopi cho'onna re'oja'ipujeku charo ũhasi'pɔja'che pa'imɔ,
chiimɔ. ⁸ Chekucheja ija'che kuamɔ:

Chɔ'u, Dios, pāipi tota tāapɔ chini ma'ana catapɔ ũhañeja'ñe Repau'te raoja'mɔ,

chiimɔ. Jā'ajekuna pāi Repau chɔ'ore asa jachaju tota tāiñeja'ñe cu'ache pa'ime, aperumɔna Diore, “Chɔ'u Neekuni cuasacuheju cu'ache pa'ijanaa'me ina”, chiicojñosina.

⁹ Maita'ni Repau chēa paacojñonajeju Dios pāijeju, re'ovāju pa'ijɔ, phairipāi Diore sēekaicheja'che pāi ũcuanukore sēekaiju pa'inaa'me. Maire chijachejaja'che cu'ache pa'isinare chēa paamɔ Repau, maipi miañeja'ñe re'oja'che pa'ijɔ Repau Masiu pa'iche'te chekunani kuaju paapɔ chini. ¹⁰ Aperumɔ mai Dios neena pa'imatesinaa'me. Chura Repau neena'me mai. Ūcuachi'a aperumɔ Repau oicojñomana pa'isinaa'me. Chura Repau oicojñonaa'me mai.

Dios neena pa'iche pa'ijɔ Repau'te cho'okaina pa'iche'te kuamɔ

¹¹ Asarepajũ'u, chɔ'u majapāijana. Mai icheja cheja jmamakaru pani Dios pa'icheja ai sani pa'ijanajeju icheja canama'me. Jā'ajekuna musanukonare cu'ache cho'ouato juvojũ'u, cacu'ama'ñe re'oja'che pañu chini. ¹² Diore cuasamana ñaju'te re'oja'che pa'ijũ'u, repanapi irumɔ musanukonare cu'ache i'kanata'ni Dios pāi ũcuanuko cho'osi'e ro'iche rani chũ'uumucuse musanukona re'oja'che pa'ijana ñanajeju Repau'ni, “Rɔa re'okɔ'mɔ mɔ'u”, chiapɔ.

¹³ Dios chiiche'te cho'ojɔ pāi chũ'una chũ'uñe jachama'ñe masi cho'ojɔ pa'ijũ'u. Musanukona pa'icheja si'achejña pa'inare ũcuanukore chũ'uku chũ'uñe cho'ojɔ pa'ijũ'u. ¹⁴ Ūcuachi'a repau'te ja'me chũ'ukaiju te'enare chũ'una chũ'uñe jachama'ñe cho'ojɔ pa'ijũ'u. Cu'ache cho'onare ro'iche chũ'ujɔ re'oja'che pa'inare pojojɔ pa'inaa'me repana. ¹⁵ Dios musanukonare re'oja'che pa'ijũ'u chiimɔ, pāipi Dios pa'iche vesunapi musanukonani ñaju cu'ache cutumanea'ju chini.

¹⁶ Pāi chekunare chēa paacojñomana pa'iche pa'ijɔ musanukonare cho'ouache'te re'oja'chere cho'ojɔ pa'ijũ'u. Jā'ata'ni, “Chēa paacojñomanajeju ũcuauache cho'ore'omɔ chukuna'te”, chiima'ñe cu'ache cho'ouache'te juvojɔ re'oja'chechi'a cho'ojɔ Dios chēa paacojñona pa'iche pa'ijũ'u. ¹⁷ Pāi ũcuanukore ña kukujɔ re'oja'che pa'ijũ'u. Chekunare Jesure cuasanare oijɔ pa'ijũ'u. Diore cuasaju, kukujɔ pa'ijũ'u. Musanukona pa'icheja si'achejña canare chũ'uku'te re'oja'che cutujũ'u.

Cristo cho'ocojñosi'ejja'che cu'ache cho'ocojñojɔ re'oja'che pa'iche'te kuamɔ

¹⁸ Asarepajũ'u, chekunare chēa paacojñona. Musanukonare paanare ña kukujɔ repana chũ'uñe jachama'ñe masi cho'ojɔ pa'ijũ'u. Re'oja'che paanarechi'a masi cho'okaima'ñe cu'ache paanarejē'e masi cho'okaiju pa'ijũ'u. ¹⁹ Pāi Diore cuasakuji cu'ache cho'oma'kupi cu'ache cho'ocojñosi'kuta'ni pe'rukɔ ke'rema'ñe pani rɔa re'oja'che cho'omɔ. ²⁰ Musanukonapi cu'ache cho'osi'e ro'ire pe'ruma'ñe cu'ache cho'ocojñoni, ¿ũquea'che musanukona re'oja'che cho'ochē? Jā'ata'ni cu'ache cho'omanapi cu'ache cho'ocojñosinata'ni musanukonapi ke'remaneni rɔa re'oja'che cho'ome, Diopi ñato. ²¹ Jā'aja'ñe cho'ojɔ

paarḡ chini chēa paamḡ Dios ḡsanḡkonare. Cristo cu'ache cho'omanesi'kḡta'ni cu'ache cho'ocojḡnokḡ ke'remanesi'kḡa'mḡ. Maini cho'okaiḡ jā'aja'ñe cho'osi'kḡa'mḡ Repau. ḡsanḡkona Repau cho'osi'ere cuasajḡ ũcuaja'che cho'oju pa'ijḡ'ḡ, ḡsanḡkonare cu'ache cho'oto.

²² Repau Cristo jmamakaruḡjē'e cu'ache cho'omanesi'kḡa'mḡ.

Ūcuachi'a te'eu'terejē'e joremanesi'kḡa'mḡ Repau.

²³ Pāi Repau'te cu'ache i'kato sāiñe cu'ache i'kamanesi'kḡa'mḡ Repau. Repau'te asi cho'onare, “Sāiñe cu'ache cho'oja'mḡ chḡ'ḡ ḡsanḡkonare”, chiimanesi'kḡa'mḡ Repau. Diopi pāi ũcuanḡko cho'ochē ro'iche ũcuarepa Chḡ'ḡkḡji repana cu'ache cho'osi'e ro'i cu'ache ti'jñe chḡ'ḡa'ku chini juvosi'kḡa'mḡ Repau Cristo.

²⁴ Ūcuauji mai cu'a kurususē'verona jē'jocojḡḡ jḡni ro'ikaisi'kḡa'mḡ, maipi cu'ache cho'ochē'te ũhasō re'oja'chere cho'oju paarḡ chini. Repau Cristo mai rekoñō vajuajḡ chini chuenisō ro'ikaisi'kḡa'mḡ maire. ²⁵ Aperḡmḡ mai ovejava'na ma'are vesujḡ cavesusōsinaja'ñe pa'isinaa'me. Jā'ata'ni chura Cristoni oveja kuirakḡja'che pa'ikḡni jo'e co'icheja'che cuasajḡ jovorena kuirakḡ cu'ache ũsekaimḡ Repau maire.

3

Rḡjona'me ũju re'oja'che pa'iche'te kḡamḡ

¹⁻² Rḡjoromi, ḡḡjḡpāi chḡ'ḡñe jachama'ñe masi cho'oju pa'ijḡ'ḡ, repanapi Dios chḡ'o cuasamana pani ḡsanḡkonapi repanani ña kukujḡ cu'ache cho'oma'ñe re'oja'che pa'ijḡna ña chḡ'vachiima'ñe Jesuni cuasaa'ju chini. ³⁻⁴ Ija'chea'me re'oja'che pa'iche: Sē'sevḡchi'a re'oja'che ñomajñaruḡ raña vāto pa'iche, pachokuri cho'osimajñaruḡ ju'ichena'me kāña re'ojakāña ju'iche ruarepa cuasajḡ pa'ima'ñe rekoñō re'oja'che pa'iche'te na'a ruu cuasajḡ pa'ijḡ'ḡ. Rekoñō re'oja'che pa'iche, pe'kerḡ pa'ichena'me re'oja'che i'kajḡ pa'iche ca'nivḡ airekocheja'che airekoma'ñea'me. Ūcuachi'a Diopi ñato ruu re'oja'imḡ jā'aja'ñe pa'iche. ⁵ Aperḡmḡ pa'isina romi Dioni cuasajḡ jā'aja'ñe pa'ijḡ repana rekoñōapi re'ona paniasome; ḡjḡpāi chḡ'ḡñe jachama'ñe masi cho'oju paniasome repana. ⁶ Jā'aja'ñe paniasomo Sara. Repao ḡju Abraham chḡ'ḡñe asa jachama'ñe cho'oko repau'te, “Chḡ'ure paaku'mḡ iku”, chiio paniasomo. ḡsanḡkonapi vajuchḡma'ñe re'oja'chere ũcuaja'che cho'oju pani repao chḡijana pa'ijanaa'me.

⁷ ḡsanḡkona ḡjḡpāi ũcuaja'che ḡrḡjoromi cuasajḡ re'oja'che paajḡ'ḡ. Na'a koka peonajejḡna masi kuirajḡ paajḡ'ḡ repanare, Dios ũsiche re'oja'che pa'iche ja'me koonajejḡna. Jā'aja'ñe pa'ijḡ Dioni sēeto ḡsanḡkona sēeñe asaja'mḡ Repau.

Re'oja'chere cho'oju cu'ache cho'ocojḡñe'me

⁸ ḡsanḡkona ũcuanḡko sāiñechi'a cuasajḡ majapāija'ñe pa'ijḡ cavama'ñe re'oja'che ja'me pa'ijḡ'ḡ. “Jā'anare na'a ruu masimḡ chḡ'ḡ”, chiima'ñe sāiñechi'a oiju re'oja'che cho'okaiju pojoju pa'ijḡ'ḡ. ⁹ Pāi ḡsanḡkonare cu'ache cho'onare sāiñe cu'ache cho'omanejḡ'ḡ. ḡsanḡkonare cu'ache i'kanare sāiñe cu'ache i'kama'ñe Dioni re'oja'chere sēekaijḡ'ḡ repanare. Jā'aja'ñe re'oja'che cho'oju paarḡ chini chēa paamḡ Dios ḡsanḡkonare. Jā'aja'ñe cho'oto re'oja'che

cho'okaija'mu Repau musanukonare. ¹⁰ Repau chu'o aperumu tocha jo'kasi'e ija'che kuamu ja'a:

Paiu re'oja'che pa'iu pojoku pasa chiiku cu'ache i'kachena'me jorechu'o cutuche juvoa'ku.

¹¹ Cu'ache cho'ochete uhaso re'oja'chere cho'oku paau.

Re'oja'che pa'iche'te ku'e jnaa re'oja'che paau.

¹² Dios re'oja'che pa'inare pai kuiraku repaana Repau'te seeñe asaku pa'imu.

Cu'ache cho'onareta'ni repaana chiiche usemu Repau, chiimu.

¹³ Musanukonapi si'arumu re'oja'chere cho'oju pa'ito pai te'euj'e'e cacu'omanejanaa'me musanukonare. ¹⁴ Ja'ata'ni musanukonapi re'oja'che cho'oju cu'ache cho'ocojñoni pojoku pa'ij'u, Dios re'oja'che cho'okaijachere cuasaju. Pai te'eu'tereje'e vajuchuma'ne pa'iju kukumaneju'u. ¹⁵ Paije'e vajuchuma'ne Cristoni cuasaju vajuchuju, "Chu'ure paaku'mu Repau", chiiju cuasaju'u. Si'arumu masi cuasaju pa'ij'u, paipi musanukonani mai pojoku cha'ache'te seto kuamasinu chini. ¹⁶ Ja'ata'ni repaana na, vajuchuju pe'keru kuaju'u, "Rua masi'mu chu'u", chiima'ne cuasaju. Cu'ache cho'oma'ne re'oja'che pa'ij'u, Jesure cuasanajeku musanukona re'oja'che pa'iche'te paipi cu'ache cutuni kukusoa'ju chini.

¹⁷ Chekurumu Dios maire te'enoa cu'ache cho'ocojnoa'ju chiimu. Ja'ata'ni maipi cu'ache cho'osi'e ro'ire cu'ache cho'ocojnoto cu'amu. Maipi cu'ache cho'oma'ne re'oja'chere cho'oju cu'ache cho'ocojnoto na'a re'omu. ¹⁸ Maire Paaku Cristo mai ucuanuko cu'ache cho'ochete ro'ikaiu chuenisosi'kuamu. Ucuate'echoji peore ucuanukore ro'ikaisi'kuamu. Re'okujeku cu'ache pa'inani cho'okaisi'kuamu Repau, maipi Diona'me re'oja'che paaru chini. Maija'iu pa'iu chuenisosi'kuta'ni Dios Rekochoji cho'okaiuna jo'e vajuraisi'kuamu. ¹⁹⁻²⁰ Repau Cristo juniso rekochoji apereparumu Noe pa'irumu ko'sauna junisodina pa'icheja pa'inare chu'vajanasomu. Aperumu repaana chuta'a vajurumu Noe choovu ujavu cho'o pi'niñetu'ka repaana pe'ruma'ne cha'akuni Diore jachaju paniasome. Repavu cho'o pi'nisirumu okopi ra cheja si'acacheja ko'sa timuuna pai ucuanuko runisodirumu ochorepanachi'a ju'ine usecojnoasome. ²¹ Okochi'a pa'icheja repaana ju'ima'ne pani etajani re'oja'che pa'ise'ja'che mai irumu cu'ache pa'iche'te jo'kaso Jesuni cuasaju jovo okoro'vecojno re'oja'che pa'ime chura. Okoro'veche rupu ca'nivu pa'iche meno choachema'mu. Pai re'oja'che pa'iju repaana Dios chiiche cho'oneeñe okoro'vecojnoñeji cho'o ñome. Jesucristo chuenisod tãcojno vajuraisi'ejekuna ja'aja'ne cho'ona Dios pa'ichejare ai sani pa'ijanaa'me. ²² Jesucristo Repau vajuraisirumu canaumuna muni Dios ujjaju caka'kona kueñe puu nu'iu chu'uku useku pa'imu. Aijeku angeles chu'unare chu'umu. Ucuachi'a pai ucuanukore chu'unana'me vati chu'unare usekuna repaana uache cu'ache cho'oju Repau usemamajnarua'chi'a cho'ome.

4

Dios isicheji masiju chekunare cho'okaiche'te kuamu

1 Jã'ajekuna Repau Cristo cheja pa'irumu cu'ache cho'ocojñosi'ēja'che cho'ocojñoju cuasaju pa'ijũ'ũ. Maipi pãire cu'ache cho'ocojñoju Repauni ũcua cuasani cu'a juvoche che'chesõme. 2 Cu'are juvomasini maire ũcuaache cho'ouache cu'a cho'oma'ñe pa'iju mai jũnisõñejatũ'ka Dios chiiche'te cho'ojũ pa'ijanaa'me. 3 Aperumu musanukona Diore cuasamana cho'ochẽ rua jeerumu cho'ojũ pa'isinaa'me. ũcuaache cho'ojũ romineeju, umuneeju, cono ũkunachi'a pa'iju, vẽ've pa'iju rua si'ache cho'ojũ, tãosiva'nare pojojũ pa'isinaa'me. 4 Chura musanukonapi aperumu ũcuaache cho'ojũ pa'isi'ere cu'are ũhasõ repanani ja'me cho'oma'ñe pa'ijũna ña jña'neju si'arumu rua cu'ache cutuju pa'ime musanukonare. 5 Jã'ata'ni repaña cu'ache pa'isi'e Diore ti'jñeñe nukaju kuache pa'ija'mũ repanare, pãi jũ'isina cho'osi'ena'me vajũna cho'ochẽ ro'iche chũ'uku'te ti'jñeñe nukaju. 6 Jã'aja'ñejekuna Jesucristo'te cuasache kuachũ'o, jũ'isinajatũ'ka chu'vacojñosi'ea'me, repaña vajũna pa'irumu ũcuanuko cu'ache cho'osi'e ro'i cu'ache ti'jñecojño jũnisõsinata'ni, rekoñoõpi ũcua vajũna Dios pa'icheja'che ai paapu chini.

7 Icheja cheja si'asõrumu tĩ'api'ramu. Jã'ajekuna rũhiñe cuasaju cu'ache cho'ouache juvoju re'oja'che pa'iju Diore sẽemasina pa'ijũ'ũ. 8 Ie ũcuachi'a asarepajũ'ũ: Sãĩñechi'a oirepache oiju pa'ijũ'ũ. Musanukonapi sãĩñechi'a oirepani chekurumu ruarepañoã cu'ache cho'onijẽ'e ũcua re'oja'che ja'me pa'ijanaa'me. 9 Sãĩñechi'a pojojũ te'eu'terejẽ'e cuhema'ñe musanukona vu'ña tĩ'anare kãĩñe isiju pa'ijũ'ũ. 10 Musanukonapi cho'oa'ju chini Dios ũcuanukore si'acaĩro isisi'e Repau Rekochoji cho'okaiũna cho'omasiche cho'okaiñamema'ñe chekunare re'oja'che masi cho'okaiju pa'ijũ'ũ. 11 Chekunare chu'vani Dios chu'ore chu'vaa'ju. Chekunare re'oja'che cho'okaina Diopi cho'okaiũna koka paaju rua re'oja'che cho'okaiju paapu, Jesucristo'te cuasanapi si'arumu Repauni, "Rua re'oku'mu mu'ũ", chiiju paapu chini. ũcuachi'a Repau'te cuhama'ñe si'arumu pojojũ, "Peore Paakujĩ peore Masiũ'mu mu'ũ", chiiju paũu mai. Jã'aja'ñe paau.

Jesuni cuasaju cu'ache cho'ocojñoñe'te kũamu

12 Asarepajũ'ũ, chu'ũ cuasava'na. Pãipi musanukonani cu'ache cho'oto ña jñanomanejũ'ũ. Jã'aja'ñe pa'imũ maire Jesure cuasanare, maipi mai rekoñoã Repau'te cuasache'te cho'o ñoa'ju chini. 13 Cristo cho'ocojñosi'ēja'che cu'ache cho'ocojñoju Repau pa'isi'ēja'che pa'inajeju pojojũ pa'ijũ'ũ. ũcuachi'a Repau jo'e rani pãĩ ũcuanukore chũ'urumu mai ũcuaja'che pojojũ ja'me pa'ijachere cuasaju pojojũ'ũ. 14 Cristoni cuasajũna pãipi musanukonani cu'ache i'kato pojojũ'ũ, Dios Rekocho Masirekochoji musanukonani jo'kasõma'ñe ja'me pa'ũna. 15 Musanukonapi ũcuaakujĩ cu'ache cho'ocojñoju pãĩ vanisõsi'kupĩ, põse ñaasi'kupĩ, jã'apãani cheke cu'ache ũcuaache cho'oku, chekuna cho'ochẽ'te ñaku ja'me cutuku ke'resi'kupĩ cu'ache cho'ocojñoju pa'imanejũ'ũ. 16 Jã'ata'ni musanukonapi Jesure cuasanajeju cu'ache cho'ocojñoju kukuma'ñe Repau neenajeju Dionĩ, "Re'orepamu, Ja'ku", chiiju pa'ijũ'ũ.

17 Pãĩ ũcuanuko cho'osi'e ro'iche Dios chũ'urumu tĩ'api'racuhamu. Charo Repau neena cho'osi'ere cuasa ñaja'mu Repau. Jã'a cho'o pi'ni

Repaу chў'o jachasina cho'osi'e cuasa ña repana cu'ache cho'osi'e ro'i rya vajuchuache peore ro'iche chў'uja'mu Repaу. ¹⁸ Dios chў'o tocha jo'kasi'e ija'che kuamu repa:

Re'oja'che pa'inarejē'e Dios pa'icheja saiche vesato, zje'se pa'ija'у Repaуni cuasacuheju cu'ache cho'onare?

chiimu. ¹⁹ Jā'ajekuna musanukonapi Repaуji chiuna cu'ache cho'ocojñonijē'e cuhasōma'ñe ũcua re'oja'che cho'ojу pa'ijū'у, "Maire Cho'osi'ku Dios ũcuarepa cho'okaji cho'okaija'mu maire", chini cuasaju.

5

Jesure cuasanare chў'vache'me

¹ Chura musanukonare kuiranani, ainani, chў'vara chiimu chў'у, repana pa'icheja'che aijeku pāi kuirakujeku. Jesucristo cu'ache cho'ocojñonje peore ñasi'kuamū chў'у. Repaу pāi ũcuanukore chў'urumu chў'у ũcuachi'a ja'me chў'uku pa'ija'mu. ² Aina, musanukonapi kuiraa'ju chini jo'kasinare Diore cuasanare ovejava'naja'ñe pa'inare kuiraju pa'ijū'у. Kurineema'ñe, re'oja'che cho'okainejeу, kuiracuhema'ñe Dioni pojoju Repaу chiiche'te cho'ojу masi kuiraju pa'ijū'у repanare. ³ Musanukona chēa paacojñonare cho'ocheja'che cho'oma'ñe re'oja'che cho'o ñoju pe'keru che'chojū'у repanare, ña chēa ũcuaja'che paapu chini. ⁴ Jā'aja'ñe cho'ojу pani maire ovejava'nareja'che Paakuji jo'e ratu pāi chў'una tuhivūaja'ñere rya re'oja'chere isina koo ũcuauña'me si'arumu chў'uju pa'ijanaa'me mai.

⁵ Musanukona na'a pōsupāi ũcuaja'che, umupāina'me romi, asarepajū'у. Aina chў'уñe jachama'ñe cho'ojу pa'ijū'у. ũcuanuko, "Na'a rya masi'umu chў'у", chiima'ñe, chekuna chў'уñe sāiñechi'a cho'okaiju pa'ijū'у. Dios chў'o tocha jo'kasi'e ija'che kuamu: "Rya masi'umu chў'у", chiina cho'oche ũsemu Dios.

"Vesuva'ua'mu chў'у", chiinareta'ni oiu re'oja'che cho'okaimu Repaу, chiimu. ⁶ Jā'ajekuna, Dioni Peore Masiuni, "Peore Masiujeku chў'ure rya vesuva'ujekuna cho'okaijū'у", chiiju pa'ijū'у, Repaуji musanukonani Repaу'te urumuna na'a masinare cho'oa'ku chini. ⁷ Maire rya oikujekuna musanukonare pa'ivesache ũcuauñi kuajū'у cho'okaau.

⁸ Ñarepaju pa'iju cu'ache cho'oche juvoju re'oja'che pa'imasiujū'у; vati maire cuheku chai kūni ānisōnani ku'eku ku'icheja'che cacu'onani ku'eku si'arumu ku'iu pa'imu. ⁹ ũhasōma'ñe ũcua Dioni masi cuasaju vati chў'уñe juvoju pa'ijū'у, mai majapāijana cheja si'acheña cana ũcuaja'che cu'ache cho'ocojñojу pa'iche'te masiju.

¹⁰ Jā'ata'ni musanukona jmamakarū cu'ache cho'ocojñosirumuna Pāi Oi Ai Dios musanukonapi koka paaju Repaуni na'a masi cuasaju si'arumu na'a re'oja'che paapu chini cho'okaija'mu. ũcuauñi maire Cristoni cuasaju ũcuauña'me si'arumu re'oja'che paapu chini chēa paamu. ¹¹ Repaу'te si'arumu cuhasōma'ñe, "Peore Masi'umu mu'у", chiiju pañu mai. Jā'aja'ñe paau.

Chў'o saoku cuhacho tochasi'ea'me

12 Chu'upi ñato Jesuni cuasaku Repaũ chiiche masi cho'okaiku Silvanopi tochakaiuna inukorachi'a chu'vaku saomu chu'ũ musanukonare, Dios ũcuarepa cho'oku maire oia cho'okaiche'te asa pojojũ re'oja'che paapu chini. Chu'ũ chu'vachu'ore ũcuarepare asa chẽa ũhasõma'ñe masi cuasaju Repaũni oicojñoju re'oja'che cho'okaicojñoju pa'ijũ'ũ.

13 Icheja Babilonia vũ'ejoopo cana Jesure cuasakuanupu musanukona chẽa paacojñoñeja'ñe Diore chẽa paacojñoa ja'me chu'o saome musanukonare; chu'ũ chĩija'ia, Marcos, ũcuachi'a. 14 Sãinechi'a cuasaju oiju sũ'ka pojojũ pa'ijũ'ũ. Musanukona Cristo neena ũcuanuko re'oja'che pa'ijũ'ũ. Re'omu.

Pedro

San Pedro jo'e chu'o tocha saosi'ea'me

Chu'o saosi'ea'me

¹ Chu'u, Simón Pedro, Jesucristo'te cho'oché cho'okaiu Repau saosi'kupi ija'ova utija'ova jo'e tocha saomu musanukonare, chukuna cuasacheja'che Repau'te re'oja'che cuasaju pa'inare. Dios mai Cuasaku maire vati toa sani uuche Æsekaikupi Jesucristo Re'okujeku musanukonare já'aja'ne cuasache jo'kasi'kuamü. ² Maire Paaku Jesucristo pa'ichena'me Dios pa'iche masinajeku Æcuauji re'oja'che pa'iche karama'ne cho'okaiuna re'oja'che pa'ijü'u.

Dioni cuasaju re'oja'che pa'iche'me

³ Dios peore Cho'omasijeku peore Paaku Re'okujeku maire chëa paaku Repau pa'iche'te masia'ju chini kuaku'mü. Æcuachi'a maipi Repauni masi cuasaju re'oja'chere cho'ojü paapu chini maire karache peore isimu Repau. ⁴ Já'aja'ne Pa'ikujeku maire Repau, "Rua re'oja'chere cho'okaijamü chu'u", chiisi'e cho'okaimü Repau, maipi rekoñoã re'ojarekoñoãre paaju Repau pa'icheja'che re'oja'che pa'imasiju, jvomasiju Repau'te cuasamana Æcuauache cu'ache cho'oché'te ña chëa Æcuaja'che cho'omanea'ju chini. ⁵ Já'ajekuna Repauni cuasaju peore cho'ore'ochetu'ka cho'ojü, ñamema'ne re'oja'che cho'oché'te che'chejü'u. Re'oja'chere cho'ojü pa'imasiche'te che'chejü'u. ⁶ Pa'imasiju cu'a jvomasiche'te che'chejü'u. Cu'ache cho'oché'te jvomasiju cu'ache ti'ñetojê'e Æcua Diore cuasaju pojojü pa'ijü'u. Já'aja'ne pa'ijü Diore masi cuasaju pojoché'te che'chejü'u. ⁷ Æcuachi'a musanukona majapãijanare cuasaju päi Æcuanukore oiju pa'ijü'u.

⁸ Musanukonapi já'aja'ne pa'ijü si'arumu na'a rua re'oja'che pa'iche'te che'cheju pa'ito chekuna musanukona pa'iche re'oja'chere ña chëajanaa'me, musanukonapi Maire Paakuni Jesucristoni cuasate'emapuna. ⁹ Já'aja'ne cho'omanata'ni Dioni masi cuasavesuju repana cu'ache cho'osi'e Dios tanosökaisi'e cavesusösinajēju na'ava'na pa'icheja'che pa'ime. ¹⁰ Já'ajekuna, chu'u majapãijana, musanukonani Diopi chëa paakuna si'arumu na'a re'oja'che pa'ijü Repau neena pa'iche cho'o ñojü'u. Já'aja'ne cho'ojü pani jmamakarujê'e cacu'amanejanaa'me musanukona. ¹¹ Æcuachi'a musanukonare Dios Repau pa'icheja si'amacheja kakache üsema'ne rua pojokü cuaja'mü, Maire Paaku Jesucristo maire vati toa sani uuche Æsekaiku chü'uku pa'icheja.

¹² Já'ajekuna chu'u musanukonare repare cavesumanea'ju chini peore cuasaku si'arumu kuaku pa'ija'mü, musanukonare che'chosi'e chu'o Æcuarepare masiju re'oja'che cho'ojü pa'inareta'ni. ¹³ Chu'u vajü pa'irumujatu'ka já'aja'ne chu'vakü pasa chiimu chu'u, musanukonapi repare cuhama'ne cuasaju paapu chini. ¹⁴ Maire Paaku Jesucristoji kuaua chu'u jmamakarü pani jünisöjafne masimü chu'u. ¹⁵ Já'ata'ni chu'ure peore cho'ore'ochetu'ka che'choja'mü chu'u, musanukonapi chu'u jünisösirumujê'e Æcua cuasaju paapu chini.

Jesucristo Peore Masiu re'oja'che ñokuna ñasi'ere kʷamʷ

16 Chukuna mʷsanʷkonare Maire Paaku Jesucristo masichena'me Repau jo'e raijache che'chosi'e rupʷ aichu'o kʷamasinapi cuasa kʷarena asa kuasi'ema'mu. Chukunapi ñasinaa'me Repau pa'iche, Ūcuauji Repau pāi chū'uku pa'iche'te rua re'oja'che ñokuna. 17-18 Chukuna reparamu Maire Paakuna'me aikūti Dios pa'ikūtire muni pa'iju Repau'te Jesure re'oja'che ñoku'te ñaju Repau pāi chū'uku pa'iche'te kua jñauku cunaumupi mai Ja'ku Dios Peore Paaku Re'oku i'kachu'o ija'che chiiche'te asasinaa'me: "Iku chu'u chīia'mu. Chu'u rua oiʷ pojoku'mu iku", chiisi'kua'mu Dios.

19 Mʷsanʷkona Dios chu'o kʷasina aperumu tocha jo'kasi'e kʷachu'o ūcuarepa asamasiju cuasame. Chura chukuna kuasi'ere asa na'a masi cuasajū'u. Ija'chea'me: Ñami chijacheja uopuji si'añami miakuna jo'e apeñatatojatʷka re'oja'che pa'ire'omu. Ūcuaja'che Dios chū'ũñe asa chēa cho'ojʷ panī Repau jo'e raiumucusejatʷka re'oja'che pa'ijanaa'me mʷsanʷkona. 20-21 Iere masijū'u: Dios chu'o kʷasina kuajʷ tocha jo'kasi'e Dios chu'o pa'ikorovʷ repanachi'a cuasajʷ tochasi'epi pa'ima'mu. Jmamakaruji'e repana cuasache i'kamapu Dios Rekocho chū'ũñechi'a kuajʷ Repau chu'o masi kʷaasome repana. Jā'ajekuna repana tocha jo'kasi'e Dios chu'o'jeku pāi repanare uache cuasajʷ kʷacu'amʷ.

2

Jorechu'o che'chona pa'iche'te kʷamʷ

1 Aperumu pa'isinare Israelpāi kuanupu Dios chu'o kʷanapi pa'ijuna ūcuachi'a jorechu'o che'chona paniasome, "Dios chu'o kʷanaa'me chukuna", chijʷ jorechu'o che'chona. Irumu ūcuaja'che jorechu'o che'chona rani mʷsanʷkonana'me pa'ijanaa'me. Maire Paaku jūni ro'ikaisi'ere jachajʷ mʷsanʷkonani cacʷoñu chini jorechu'o jmanukoruāchi'a che'chojʷ teana cho'osōjanaa'me repana. 2 Repana cu'ache cho'ojʷ pa'iche'te Jesure cuasanapi jainuko ña chēa repana pa'icheja'che pa'ijuna chekuna pāi repana pa'iche'te ña cu'ache cutu-janaa'me. Ūcuarepare, "Dios chu'o cuasache cu'amʷ", chijjanaa'me. 3 Repana jorechu'o che'chona kurineenajejʷ mʷsanʷkonarejē'e cuasama'ñe rupʷ repanare uachechi'a jñaañu chini cho'ojʷ cu'ache che'chojanaa'me. Jā'ata'ni repana cu'ache cho'osi'e ro'i tā'tachejē'e peoche rua cu'ache ti'jñeja'mu repanare, aperumu Dios, "Pāi cu'ache cho'onare ija'che cho'oja'mu chu'u", chiisi'epi.

4 Aperumu Dios ángeleva'nare Repau'te jachajʷ cho'osi'e cu'a tunoma'ñe ūcu cuasaku vati toana rua chijachejana sējoasomu, pāi ūcuauko cho'osi'e Repau chū'urumujatʷka, quēo suosiva'naja'ñe paapu chini. 5 Ūcuachi'a aperumu Noé reparumu pa'isinare chu'vasi'eta'ni repanapi jachajuna repana cu'ache cho'osi'e tunoma'ñe ūcu cuasaku oko rua ra cheja peore ko'sa timusōñe chū'uasomu Dios, cu'anapi peore cho'osōajʷ chini. Noere re'oja'che pa'iche chu'vakutechi'a te'eute jū'iñe ūsekʷ, chekunare sieterepanare ūcuachi'a ūseasomu Repau. 6 Ūcuachi'a aperumu pa'isinare Sodoma vʷe'joopona'me Gomorra vʷe'joopo pa'isinare uusōñe'te chū'uasomu Dios, repajoopoāpi peore ūhacʷtapoāchi'a uusōa'ku chini. Na'a

pa'isirumũ pa'ijũ cu'ache cho'ojanapi repajoopoã pa'inare cu'ache ti'jñesi'ere asa kũkũ repana cu'ache cho'оче'te ũhasõ re'oja'che pa'iche'te che'chejũ paapũ chini jã'aja'ñe cho'oasomũ Dios. ⁷ Jã'ata'ni reparumũ Lo'techi'a uumanea'kũ chini etoasomũ Dios, re'oja'che pa'ia repana cu'ache cho'оче ñaku oiu pa'isi'kure.

⁸ Repau Lot re'oja'che pa'ikũji pãi cu'ache pa'inani ja'me pa'ia repau rekocho re'oja'che cuasakũjekũ repanapi si'arumũ cu'ache cho'ojuna ñaku ũcuachi'a asaku rua oiu paniasomũ repau rekocho. ⁹ Jã'are cuasajũ iere masime mai: Dios Repau neenare cu'ache ti'jñeto ũsekaimasiche. Ūcuachi'a cu'ache pa'inare Repau pãi ũcuanũko cho'osi'e ro'iche chũ'urumujatũ'ka chẽa vati toa sao paamasiche masime mai. ¹⁰ Pãi tiiñe cuasajũ repanare uachechi'a cho'onana'me Maire Paaku chũ'ũñe cuhejũ jachanare na'a rua cu'ache chũ'ũja'mũ Repau. Repana cuasajũ pa'iche rua i'kajũ cunamũre pa'ijũ pe-ore chũ'ũnare ñomanarejẽ'e cuasa, kũkũma'ñe cu'ache cutunaa'me repana. ¹¹ Jã'ata'ni ángeles na'a rua koka paajũ na'a rua masinata'ni Dios asaku'te jã'aja'ñe cu'ache i'kama'ñe ña, kũkũme repanare jorechũ'o che'chonare.

¹² Repana jorechũ'o che'chona pa'ivesujũ repanare uachechi'a cho'ojũ cuasavesujũ pa'ava'na pa'icheja'che pa'inaa'me. Repana ñamamajñarũãna'me ñamanare cu'ache i'kajũ, pa'ava'na chẽa vanisõcojñõjeja'ñe cho'osõjanaa'me repana. ¹³ Repanare uache cho'orũmũ pojojũ cu'ache cho'очеjẽ'e cuasama'ñe cho'osi'e ro'i chekũnare repana cu'ache cho'osi'ejaja'che cho'ocojñõjanaa'me. Musanũkona chi'i sãiñechi'a pojojũ ãu ãirũmũ ja'me chi'i vajũchũache ñõñe repanare uache rua tiiñe cho'ojũ jorenaa'me repana.

¹⁴ Romio'te te'eo'terejẽ'e uache ñama'ñe pa'imapũ rua cu'ache cho'onata'ni ca'namanaa'me repana. Dioni apucasajũ re'oja'che cho'o koka peova'nare jorejũ cu'ache che'chojũ cacũ'onaa'me repana. Cu'achechi'a cho'onajejũ kuri chii ainaa'me repana. Repana cu'ache ro'i Dios toana saoja'mũ repanare. ¹⁵ Ma'a rũhiñe saima'a saicuhejũ tũima'ana sani cavesusinja'ñe re'oja'che pa'iche ũhasõ cu'ache pa'inaa'me repana. Beor mamakũ Balaam kurire koorã chini cu'ache cho'osi'ejaja'che cho'onaa'me repana. ¹⁶ Repau'te Balaamre cu'ache cho'ora chini saikũni burrava'o chũ'o i'kamava'ota'ni repau tiiñe cho'ojasa chini saiche'te ũseko pãi chũ'opi i'kako ke'reko'teta'ni jachaa-somũ.

¹⁷ Repana jorechũ'o che'chona oko puni oko raimana pa'icheja'che pa'ijũ oko rara chini rama'ñe tuta saochaja'che jorenajejũ vati toa rua chijachejare ai sani pa'ijanaa'me. ¹⁸ "Rua masime chũkũna", chijũ peoche i'kajũ cu'ache cho'оче ũhasõ aperepa re'oja'che pa'inare jorejũ cu'ache che'chojũ, "Ūcuauache cho'ore'omũ", chijũ cacũ'ome repana. ¹⁹ "Chũkũna che'choche'te asa chẽa musanũkonare uache cho'ojũ pani re'oja'che pa'ijanaa'me", chijũ jorenaa'me repana. Jã'ata'ni repanapi re'oja'che cho'oñũ chiito cu'achechi'a cho'omasinajejũna cho'ocũ'akũ'mũ repanare. Pãi ũcuanũko chẽa paacojñõnaja'ñechi'a pa'ijũ repana si'arumũ cho'ojũ pa'iche ũhasõwanareta'ni ũhacu'amũ, cho'ojũ che'chesõrena. ²⁰ Cu'ache pa'isinapi Maire Paakũni Jesucristoni vati toa sani uuche ũsekaikũni cuasajũ jovo Ūcuauji cho'okaiũna Repau'te cuasamana cuasacheja'che cuasajũ cu'ache

cho'ochete ũhasõ re'oja'che cho'ojũ pa'isinapi cavesũsõ jo'e cu'ache cho'ojũ pa'ito aperũmũ pa'isi'e na'a rũa cu'aja'mũ repanare. ²¹ Dioni cuasapũ re'oja'che pa'imare rũa cu'amũ. Jã'ata'ni Jesure jovosinapi Repaũ chũ'ũñe jachajũ Repaũ'te cuasache jo'kasõsinare na'a rũa cu'aja'mũ. ²² Jã'aja'ñe cho'ona ija'che chiicheja'che pa'ime: "Jamuchai repaũ sisosi'e jo'e ãimũ. Jo'chasẽse cuchasina cha'ophanapũna teana ũme si'si cho'osõme", chiicheja'che pa'ime.

3

Maire Paakũ jo'e raijachere kũamũ

¹ Asarepajũ'ũ, chũ'ũ majapãijana. Ija'ova utija'ova jo'e tocha saomũ chũ'ũ mũsanũkonare chũ'ũ chũ'vakũ ka'chañoã tocha saochũ'ore mũsanũkonapi cavesũma'ñe rũhiñe cuasajũ paapũ chini. ² Cavesũma'ñe pa'ijũ aperũmũ Dios chũ'o kuasina tocha jo'kasi'e cuasajũ pa'ijũ'ũ. Ũcuachi'a chũkũna Repaũ saosina Maire Paakũ vati toa sani uuche Ũsekaikũji chũ'ũũna mũsanũkonare che'chosi'e cavesũma'ñe cuasajũ pa'ijũ'ũ.

³ Ie ũcuachi'a cuasajũ'ũ: Chuta'a Jesús jo'e raimarũmũ pãi repanare ũachechi'a cuasajũ cu'ache cho'ojũ pa'ina rani pãisojanaa'me mũsanũkonare. ⁴ Ija'che i'kajanaa'me repaña: "¿Je'se pa'ũna Cristo, 'Jo'e raija'mũ chũ'ũ', chiisi'kũta'ni raima'kũ? Repaũ'te jovo mai ja'kupãija'ñe pa'ijũ maire che'chojũ pa'isina peore jũnisõcuhasinaa'me. Jã'ata'ni cheja pa'iche mamarũmũpi sañoma'ñe ũcuate'e pa'imũ. Raimanejacosomũ Repaũ", chiijanaa'me. ⁵ Repaña jorena mamarũmũ cho'osi'ere cuasacuhejũ jã'aja'ñe i'kame. Jã'ata'ni Diopi chũ'ũkũna cheja pa'iche te'eñoã sa'ñekũ pa'imũ. Aperũmũ Diopi i'kaũna cũnaũmũ peosũmũpi paniasomũ. Ũcuachi'a Repaũji i'kaũna okochi'a pa'isi'e cheja paniasomũ. Po'ona'me chiaraã chiañaã paapũ chini jã'aja'ñe cho'oasomũ Repaũ. ⁶ Ũcuachi'a na'a pa'isirũmũ okopi rũa ra, chejare peore ko'sa timũũna cheja pa'iche peore cho'osõasomũ. ⁷ Chura pa'iche cũnaũmũna'me cheja pãi ũcuanũko cho'osi'e Dios cuasa cu'ache cho'osinare vati toa saomucusera Ũcuajũ chũ'ũũna peore uu sañosõja'mũ.

⁸ Ũcuachi'a, chũ'ũ majapãijana, ie cavesũma'ñe cuasajũ pa'ijũ'ũ: Maire Paakũ cuasato te'eumucuse milrepaũsurũmũja'ñeasomũ. Ũcuachi'a milrepaũsurũmũ te'eumucuseja'cheasomũ Repaũ'te. ⁹ Pãi te'ena cuasato Maire Paakũ Repaũ, "Jo'e raija'mũ chũ'ũ", chiisi'e na'mi rairũja'chere raimanesi'kũa'mũ. "Churajẽ'e rũa jeerũmũta'ni rairũja'chere raimanecũhamũ Repaũ", chiime. Jã'ata'ni Repaũ'te raire'oumucusepi caranisõũna raima'ñe pa'ima'mũ Repaũ. Rupũ maini oiũ Repaũ'te jovojanapi repaña cu'ache cho'ochete ũhasõ Repaũni cuasajũ jovo te'eũjẽ'e cho'osõmanea'jũ chini cha'akũ raima'ñe pa'imũ Repaũ.

¹⁰ Maire Paakũ jo'e raiũmucuse teana tĩ'aja'mũ. Ñaaũni pẽ'jejũ raimaũna cha'ate'e pãi pẽ'jemaumucusera ñaaũ raicheja'che Maire Paakũ ũcuaja'che Repaũ'te pẽ'jemaumucusera raija'mũ. Reparũmũ cũnaũmũ pa'iche rũa vajũchũache asoche peore uu ñañosõja'mũ. Cheja ũcuachi'a repacheja pa'ichena'me peore uu sañosõja'mũ Diopi chũ'ũũna.

¹¹ Peore jā'aja'ñe ñañasōjañejekuna asa kuku cu'ache cho'оче peore ũhasō Repauni masi cuasaju pojoju pa'ijũ'u musanukona. ¹² Musanukonare peore cho'ore'ochetu'ka re'oja'chere cho'ojũ Dios Repau masiche peore cho'o ñoumucusere cha'aju pa'ijũ'u, na'a na'mi raau chini. Repaumucuse cunaumu uu ñañasōja'mu. Cu'amajñarũata'ni toapi peore uu ko'sisōja'mu. ¹³ Maita'ni Dios, "Ija'che cho'oja'mu chu'u", chiisichejñare cheja mamachejana'me cunaumu mamaumure cha'aju pa'ime, re'onachi'a pa'iju re'oja'chechi'a cho'ojachejñare.

¹⁴ Jā'ajekuna, chu'u majapāijana, jā'are cha'aju peore cho'ore'ochetu'ka Repauna'me re'oja'che pa'iju, re'oja'chere cuasaju cu'ache peona pa'ijũ'u, Diopi re'oja'che pa'inani rani ñaa'ku. ¹⁵ Maire Paaku maini oiu vati toa sani uuche'te Ŗseku maipi Repauni jovo Ũcuaua'me si'arumu paapu chini cha'ache cavesuma'ñe cuasajũ'u. Mai majapāijaja'iu mai rua cuasaku Pablo ũcuachi'a Diopi cho'okaiuna masiku ũcuate'ere kuaku tocha saosi'kuamumu musanukonare. ¹⁶ Repau Pablo tocha saosija'o si'aja'o jā'are kuamu. Jā'ata'ni repaja'o tochasi'e te'emajñarũã asavesache kuaku tochasi'ea'me. Jā'ajekuna Diore masi cuasamana repare asavesuju cheke Dios chu'o tochasi'e che'chocheja'che repana cuasachechi'a tũñe che'chome. Jā'aja'ñe repana cuasachechi'a che'choju masi kuamanesi'e ro'i cho'osōjanaa'me repana.

¹⁷ Jā'ajekuna, chu'u majapāijana, musanukona chuta'a repana raimarumu asasinajeju ñarepaju pa'ijũ'u, re'oja'che pa'iche'te repapani rani jorechu'ore che'chojuna asa chẽa cuasaju cacu'ocojñõñe. ¹⁸ Ũcu re'oja'che pa'iju Maire Paaku vati toa sani uuche Ŗsekaiku Jesucristo pa'iche'te na'a rua che'cheju si'arumu Repauni na'a rua cuasaju pa'ijũ'u. Irumupi ai si'arumu pojocojñõku paau Repau. Jā'aja'ñe paau. Re'omu.

Pedro

San Juan charo chũ'o tocha saosi'ea'me

Jesucristo Puka'ku Dios pa'iche kuasi'ere kuamu

¹ Chukuna ñasi'ena'me asasi'e musanukonani Jesucristo pa'iche'te kuaku ie chũ'o tocha saomu chũ'u. Ūcuachi'a chukuna Repau'te sũ'ka pojosi'naa'me.

Apereparamu chuta'a cheja cho'omarumu cunaumare Puka'ku Diona'me paniasomu Repau Jesucristo. Cunaumu Pa'ikuji icheja chejare caje pa'iu re'oja'che pa'iche mai rekoñoã vajuche jo'kasi'kuamu Repau. Ūcuachi'a chukunani Puka'ku Dios pa'iche'te kuaku Repau chũ'uñe kuasi'kuamu Repau. ² Repau Jesús kuache asaju Repau'terejẽ'e ñasinajeju masime chukuna chura Puka'ku Dios pa'iche. Jã'ajekuna musanukonare Jesucristo Puka'kuna'me Pa'ikuji mai pa'ichejare caje pa'iu maire ũcuanukore re'oja'che che'choche asasinajeju ũcuare kuame chukuna. ³ Ūcuachi'a Jesucristoji che'chokuna asasinajeju Dios pa'iche masime chukuna chura. Repau'te ñasinajeju Dios pa'iche masiju Diona'me re'oja'che ja'me pa'ime chukuna. Dios Mamaku'te Jesucristo'te ũcuachi'a re'oja'che ja'me pa'ime. Musanukonapi asa chẽa chukunana'me re'oja'che pa'iju ũcuachi'a Diona'me re'oja'che paapu chini chukuna ñasi'e peore kuame chukuna musanukonare. ⁴ Musanukonapi ña na'a rua pojojũ paapu chini tocha saomu chũ'u ija'ova.

Dios re'oja'chechi'a cho'ochete kuamu

⁵ Ie chũ'o chukuna'te Jesucristo che'chokuna asasi'kujeku kuamu chũ'u musanukonare. Ija'che che'chosi'kuamu Repau:

“Dios peore masiku'mu. Re'okujeku cu'achejẽ'e peoku'mu.” Jã'aja'ñe chiũ pãi che'chosi'kuamu Jesucristo. ⁶ Pãi, “Diona'me re'oja'che pa'ime chukuna”, chiinapi cu'ache cho'oni chijachejaja'che cu'ache pa'inajeju joreme repa. Jã'aja'ñe cho'ona Dios chũ'uñe cho'oma'me. ⁷ Repau Dios cu'achejẽ'e cho'oma'kujeku miañeja'ñe pa'iu re'oja'chechi'a cho'oku jorema'kuamu. Mai ũcuaja'che miañeja'ñe pa'iju re'oja'che cho'ojũ joremaneni sãiñechi'a pojojũ pa'ijanaa'me. Ūcuachi'a Dios mai cu'a tũ'nesõkaija'mu, Jesucristo maire jũni ro'ikaisi'jekuna.

⁸ “Pãi ũcuanuko cu'ache cho'onaa'me”, chiimu Dios. Jã'ajekuna maipi, “Cu'ache cho'omanaa'me chukuna”, chini joreme. Rũhiñe cuasamanajeju Repau i'kache jachame mai jã'aja'ñe i'kani. ⁹ Jã'ata'ni maipi, “Cu'ache cho'onaa'me chukuna”, chiiju mai cu'ache cho'ochete Dioni kuato jo'e cuasamaneja'mu Repau. “Jã'aja'ñe cho'oja'mu chũ'u”, chiisi'kujeku jorema'ñe re'oja'chechi'a cho'omu Dios. Jã'ajekuna mai cu'ache cho'ochete Repauni kuaru mai rekoñoã pa'iche cu'a peore tũ'nesõkani jo'e cuasamaneja'mu Repau. ¹⁰ Maipi, “Cu'ache cho'omanaa'me chukuna”, chiito cu'amũ. Jã'aja'ñe i'kani Dios i'kasi'ere jachaju, “Joremũ Dios”, chiime mai.

2

Dios Raosi'ku Jesucristo maire sēekaiku'mu Puka'ku Diore

¹ Mūsanukonare chū'u chīijava'nare ie chū'o mūsanukonapi ña cu'ache cho'oma'ñe paapu chini tocha saomu chū'u. Jā'ata'ni maipi cu'ache cho'oto Jesucristo Re'okujekū maire Repau Puka'kuni sēekaimu. “Ja'ku, repana cu'ache jo'e cuasamanejū'u”, chiū sēekaimu Repau. ² “Cu'ache cho'ona repana cu'ache cho'osi'e ro'ijanaa'me”, chiūmū Dios. Jā'ata'ni Jesucristo mai cu'ache cho'osi'e ro'i jūni ro'ikakūna maire chura ro'iche peomū. Jā'ata'ni mairechi'a ro'ikaima'ñe pāi ūcuanukore ro'ikaisi'kua'mū Repau Jesucristo.

³ Maipi Diore masi cuasarepani Repau chū'uñe jachama'ñe cho'ome. ⁴ Jā'ata'ni pāi, “Diore cuasanaa'me chūkūna”, chiinapi Repau chū'uñe cho'omaneni joreme repana, Dios chū'o ūcuarepare asa chēamanajeju. ⁵ Dios chū'uñe jachama'ñe cho'ona Diore masi cuasame. Jā'ajekūna maipi Repau chū'uñe'te cho'oni mai Repau'te masi cuasache masime. ⁶ Jesucristo cheja pa'irumū cu'achejē'e cho'oma'ñe re'oja'chechi'a cho'osi'kua'mū. Jā'ajekūna pāi, “Diore cuasanaa'me chūkūna”, chiinare, “Jesucristo pa'icheja'che re'oja'che pa'ijū'u”, chiū chū'vamū chū'u.

Pāi Dios chū'usi'e asinata'ni mamaja'ñe asaju pa'iche'te kuamu

⁷ Asarepajū'u, chū'u majapāijana. Ie chū'o mūsanukonani Dios chū'usi'ere kuara chini tochamū chū'u. Jā'ata'ni mamachu'oma'mū ie. Aperumū mūsanukona asasi'ea'me. ⁸ Jā'ata'ni mūsanukona ie chū'o asinata'ni mamaja'ñe asaju pa'ime chura. “Chekunare rūa cuasaju oiju pa'ijū'u”, chiūmū Dios. Ichejare caje pa'iu Jesucristo pāi rūa oiu pa'isi'kua'mū. Jā'ajekūna maire ūcuaja'che cho'oju paapu chini jo'kasi'kua'mū Repau. Aperumū maire chijachejaja'che cu'ache pa'iju vesujuna re'oja'che pa'icu'asi'kua'mū. Chura Jesucristoji cho'okaiūna miañeja'ñe re'oja'che pa'ime mai.

⁹ Pāi, “Diore cuasanajeju miañeja'ñe re'oja'che pa'inaa'me chūkūna”, chiinapi repana majapāijanani cuheni chuta'a chijachejaja'che cu'ache pa'iju Diore cuasamanajeju chū'ochi'a i'kame.

¹⁰ Repana majapāijanare ña oinata'ni Diore masi cuasame. Ūcuachi'a Diore cuasanajeju miañeja'ñe re'oja'che pa'iju cacu'ama'me repana. ¹¹ Jā'ata'ni repana majapāijanare cuhena Repauni masi cuasamapu ūcua chijachejaja'che cu'ache pa'iju re'oja'che cuasachejē'e vesume repana. Chijacheja ku'inaja'ñe pa'ivesuju na'ava'na pa'icheja'che pa'ime repana.

¹² Mūsanukona chū'u chīijava'na, Jesucristoni cuasaju rekoñoā cu'a tū'nesōcojñorena iere chū'o tocha saomu chū'u. ¹³ Mūsanukona aina, Jesucristo'te chuta'a cheja cho'omarumū Pa'ikuni masime. Mūsanukona pōsupāi, vati, “Cu'ache cho'ojū'u”, chiiche Dioni cuasaju Ūcuauji cho'okaiūna jachaju re'oja'che pa'ime.

¹⁴ Mūsanukona chū'u chīijava'na, Mai Ja'kure Dioni masi cuasaju pa'ime. Mūsanukona aina, chuta'a cheja cho'omarumū Pa'iku'te masime. Mūsanukona pōsupāi, Diopi cho'okaiūna re'oja'che pa'ime. Dios chū'uñe asa chēasinajeju vati cu'ache chū'utojē'e cu'ache cho'oma'ñe pa'ime mūsanukona. Dioni cuasajuna chū'o tocha saomu chū'u mūsanukonare ūcuanukore.

¹⁵ Diore cuasamana pa'icheja'che pa'imanejũ'ũ. Ūcuachi'a repana cho'ocheja'che cu'ache cho'oñu chiimanejũ'ũ. Jã'aja'ñe pañu chiina Diore cuhenaame. ¹⁶ Diore cuasamana ija'che pa'ime: Cu'ache cho'oneejũ, chekũna nee tua paauache ñajũ, “Chekũnare na'a rua masinaame chũkũna”, chiijũ cuasame. Repana cu'ache pa'iche Dios jo'kasi'ema'mũ. Diore cuasamana cu'ache cuasaju cho'oche'me jã'a cu'a. ¹⁷ Cheja si'asõpi'ramũ. Na'a pa'isirũmũ cheja peoja'mũ. Ūcuaja'che cu'ache cho'ona peojanaame. Jã'ata'ni Dios chũ'ũñe cho'oneena Repau pa'ichejare ai sani si'arũmũ re'oja'che pa'ijanaame.

Dios chũ'o ũcuarepare che'chonana'me jorechũ'o che'chona pa'iche'te kũamũ

¹⁸ Asarepajũ'ũ, chũ'ũ chũjjava'na. Chura cheja si'api'ramũ. Aperũmũ mũsanũkõna, “Jesucristo'te rua cuhekũji raija'mũ”, chiiche asinaame. Chura Jesucristo'te cuhena pãi jainũko rani pa'ime. Repanapi rani pa'ijũna ña, “Cheja si'asõpi'ramũ”, chiime mai.

¹⁹ Repana Jesucristo'te cuhena maire ja'me jovo pa'isinapi Diore cuasamanajejũ maire jo'ka sanisõsinaa'me. Maina'me Diore cuasana pani jo'ka saimana'asinaa'me repana. Jã'ata'ni repanapi jo'ka sanisõrena ña masijũ, chekũna pãi, “Diore cuasamanaame jã'ana”, chiime repanare.

²⁰ Cristo mũsanũkonare ja'me paau chini Dios Rekocho'te raosi'kũamũ. Ūcuarekochoji ja'me pa'iu cho'okaiũna Dios chũ'o ũcuarepare masime mũsanũkõna. ²¹ Dios chũ'o ũcuarepa vesũjũna tocha saoma'ñe, mũsanũkonapi ũcuare masijũna ie chũ'o tocha saomũ chũ'ũ. Pãi chekũna te'ena, “Dios chũ'o che'chõnaame chũkũna”, chiijũ jorechũ'ore che'chojũ chũ'o ũcuarepa che'chõma'me. ²² Pãi Dios i'kasi'ere jachajũ, “Dios Raosi'kũamũ Jesús”, chiina joreme. Jã'aja'ñe i'kajũ jachajũ Jesure Dios Raosi'kũare cuhejũ Pũka'kũ Diorejatũ'ka cuheme repana. ²³ “Jesús Dios Mamakũamũ”, chini Jesuni cuasamana Pũka'kũare ũcuachi'a cuasama'me. Jã'ata'ni, “Jesús Dios Mamakũamũ”, chiijũ Jesure cuasana Pũka'kũare Diore ũcuachi'a cuasame.

²⁴ Mũsanũkõna aperũmũ asa chẽasi'e Dios chũ'ore jo'kasõma'ñe cuasaju pa'ijũ'ũ. Jã'aja'ñe jo'kama'ñe cuasaju pani Dios Mamakũna'me re'oja'che pa'ijanaa'me mũsanũkõna. Ūcuachi'a Repau Pũka'kũ Diona'me re'oja'che pa'ijanaa'me. ²⁵ Repau Jesucristo, “Mũsanũkõna Dios pa'ichejare ai sani si'arũmũ pa'ijanaa'me”, chiisi'kũamũ maire. ²⁶ Chekũna pãi jorejũ cacũ'oñu chiime mũsanũkonare. Repana jorena pa'iche'te kũara chini ie chũ'o tocha saomũ chũ'ũ mũsanũkonare. ²⁷ Jesucristo mũsanũkonani ja'me paau chini Dios Rekocho'te raosi'kũamũ. Raõna Repau Dios Rekocho mũsanũkonare jo'kasõma'ñe ja'me pa'iu jorema'ñe Dios chũ'o peore ũcuarepa re'oja'che che'chõkũ pa'imũ mũsanũkonare. Jã'ajekũna mũsanũkõna chekũnare che'chonare chiima'me. Dios Rekocho mũsanũkonare ũcuarepare che'chõkũ, “Jesucristo'te cuasache jo'kasõmanejũ'ũ”, chiijũ chũ'vamũ. Repa chũ'vache asa chẽa jo'kasõma'ñe cuasaju pa'ijũ'ũ.

²⁸ Asarepajũ'ũ, mũsanũkõna chũ'ũ chũjjava'na. Maipi Jesucristo'te cuasache jo'kasõmaneni Repau icheja mai pa'ichejana jo'e cajerũmũ ña pojojanaa'me, Repau'te cuasache jo'kasõmanesinaajejũ. Repau'te

cuasache jo'kasõnita'ni Repau cajerumu ña vajuchujü katiñu chijanaa'me mai. ²⁹ Dios Mamaku Jesucristo re'oja'chechi'a cho'okumü. Jã'are masini ie ùcuachi'a masime mai: Pãi re'oja'chechi'a cho'ona Dios chiia'me, Jesucristo repanare cho'okaisi'ejekuna.

3

Diore cuasana Repau chijana pa'iche'te kwamu

¹ Asarepajũ'u musanukona. Mai Ja'ku Dios maire rua chiu, "Musanukona chu'u chiia'me", chiimu. Jã'ajekuna Dios chiia'me mai. Pãi chekuna Diore cuasamana Dios pa'ichejẽ'e vesujü ùcuaja'che mai pa'iche vesume.

² Asarepajũ'u chu'u cuasana. Chura Dios chiia'me mai. Mai pa'ijache chuta'a vesume mai. Jã'ata'ni chura iere masime: Icheja mai pa'ichejana Jesucristoji jo'e ratu Repau pa'iche masirepa ñajanaa'me mai jã'arumuta'ni. Ûcuachi'a Repauni ña Ûcuajana carühijanaa'me. ³ Jã'ajekuna mai Repau'te cuasana Repau jo'e rairumu Ûcuajana carühijañere cuasaju pojojü cu'ache cho'оче ùhasõ Repau pa'icheja'che re'oja'che pa'ime.

⁴ Pãi cu'ache cho'ona Dios chũ'ñe jachasõme. Cu'ache cho'оче Dios chũ'u jo'kasi'ema'mü. ⁵ Jesucristo mai cu'ache cho'оче'te tũ'nesõkasa chini icheja mai pa'ichejare caje pa'iu jũni ro'ikaisi'kuamü. Repau jmamakarujẽ'e cu'ache cho'oma'kuamü. Chura musanukona masime jã'a. ⁶ Pãi Jesucristo'te masi cuasana cu'are javoju re'oja'che pa'ime. Si'arumu cu'ache cho'ona Jesucristo pa'iche vesume. Cu'are cho'ojü Repau'te Jesucristo'te masi cuasama'me repana.

⁷ Asarepajũ'u, chu'u chijana. Pãipi musanukonani jorechu'ore che'choju cacu'oñu chiito repana i'kachu'o asa cheamanejũ'u. Jesucristo re'oja'chechi'a cho'okumü. Jã'ajekuna pãi re'oja'che cho'ona Repau pa'icheja'che pa'ime. ⁸ Jã'ata'ni cu'ache cho'ona vati neenaa'me. Repau vati mamarumu cu'ache cho'oku chuta'a irumujatu'ka cu'ache cho'oku pa'imü. Jã'ajekuna Dios Mamaku repau vati cu'ache cho'оче'te ùsera chini chejana cajesi'kuamü.

⁹ Dios chi, Repau'te cuasana Dios Rekocho'te paaju si'areparumu cu'ache cho'ojü pa'ima'me. Repau chijijeju cu'achejẽ'e cho'ocuheme repana. ¹⁰ Pãi cu'ache cho'ona Dios chiima'me, ùcuachi'a chekunare cuasamana. Jã'ajekuna pãi cu'ache cho'ojü chekunare oimanare ña, "Dios chiima'me ina; vati chũ'ñe'te cho'ome", chiire'omu.

Maire ùcuaukore pãi, "Chekunare oiju pa'ijũ'u", chiimu Dios

¹¹ Aperumu Dios chu'o apeche'cherumu Dios chũ'ñe chekunapi che'chojuna asasinaa'me musanukona. Ija'che che'chosinaa'me repana: "Musanukona pãi sãiñechi'a oiju cuasaju pa'ijũ'u", chiimu Dios maire ùcuaukore", chiiju che'chosinaa'me repana. ¹² Aperumu pa'isi'ku Caín jã'aja'ñe cho'oma'ñe cu'ache cho'oku paniasomu. Repau cho'jeuta'ni re'oja'che cho'oku paniasomu. Jã'ajekuna majaa'chu Caín cho'jeu'te cuheku vanisõasomu, vati cu'ache chũ'ñe cho'okujekü. Repau Caín pa'isi'aja'che pa'imaneñu mai. Re'oja'che pa'iju chekunare oiju pañu.

¹³ Asarepajũ'u, chu'u chijana. Chekuna pãi Diore cuhena maire ùcuachi'a cuheme. Jã'ajekuna, "¿Je'se pa'ina jã'ana maire

cuheche?”, chijũ uasamanejũ'u mʉsanukona. Jã'aja'ñe cho'ome pã mair Jesure uasanare.

¹⁴ Pã chekunare uasamana ũcuachi'a Diore uasama'me. Repau'te uasamana repa jũnisõsirumu Dios pa'icheja saima'ñe vati toare ai sani uujũ pa'ijanaa'me. Mai Diore uasanata'ni chekunare oinajeju chura iere masime: Repau'te uasanajeju Dios pa'ichejana ai sani mai re'oja'che pa'ijache. ¹⁵ Pã chekunare kuhena pã vaina uasache'te uasame. Jũnisõsirumu Dios pa'icheja saimanejanaa'me repa. Jã'a masime mʉsanukona. ¹⁶ Jesucristo mai cu'ache cho'оче jũni ro'ikaisi'kujeku maire oimu. Masime mai jã'a. Jesucristo maire oicheja'che chekunare oiju re'oja'che cho'okaiju pañu. Mai re'oja'che cho'оче'te ũseju chekunapi pe'ruju maire vanisõñu chiitojẽ'e ũcu chekunare re'oja'che cho'okaiju pañu. ¹⁷ Diore uasana te'ena põse karama'ñe paame. Chekunata'ni Diore uasana chuova'na pa'ime. Jã'ajekuna põse paanare, “Chuova'na pa'inare ña oiju cho'okaijũ'u”, chiimu chu'u. Ña oima'to cu'amũ. Chuova'na pa'inani ña oimaneni Diore uasanama'me repa.

¹⁸ Asarepajũ'u, chu'u chijana. Maipi, “Chekunare oinaa'me chukuna”, chiinata'ni repa re'oja'che cho'okaima'to cu'amũ. Cho'omanapi i'kani peoche i'kame mai. Chekunare oiju ũcuarepa re'oja'che cho'okaiju pañu mai.

“Dios cho'okaija'mũ chu'ure”, chini uasaju vajuchuma'ñe Diore i'kache'te kũamũ

¹⁹⁻²⁰ Jã'aja'ñejekuna maipi pã chekunani oni, “Diore masi uasanaa'me”, chiire'omu maire. Jã'ata'ni te'eñoã mai, “Dios chũ'uñe si'areparumũ cho'oma'kuamũ chu'u”, chini oiju uasame. Jã'ata'ni Dios peore Masiu mai rekoñoã pa'iche peore Ñaku mai Repau'te masi uasache ñamũ. ²¹ Maipi pã chekunare oiju pa'ito Diore vajuchuma'ñe sēere'omu. ²² ũcuachi'a maipi Repauni pojõju Repa chũ'uñe re'oja'che cho'õju maire uache'te sēeto re'oja'che ñsikuna koojanaa'me mai. ²³ Ija'chere chũ'umu Dios maire: “Mʉsanukona chu'u Neekure Jesucristoni uasaju Repa chũ'uñe sãñechi'a kuhema'ñe uasaju pa'ijũ'u”, chiiu chũ'umu Dios maire. ²⁴ Pã Dios chũ'usi'e cho'ona si'arumũ ũcuana'me re'oja'che pa'ime. Dios Rekocho maini ja'me paau chini Repa Raosirekochoji ja'me pa'iu, “Dios mʉsanukonare ja'me pa'imũ”, chiiu kũakuna masime mai.

4

Diore uasana cho'ochena'me Diore kuhena cho'оче'te kũamũ

¹ Asarepajũ'u, chu'u uasana. Pã mʉsanukonare, “Dios chu'o che'chome chukuna”, chiito repa che'choche teana asamanejũ'u. Dios chu'o ũcuarepa i'katote, repa che'choche asajũ'u. Rua jainuko jorechu'o che'chona pa'ime icheja cheja. ² Jesucristo icheja cheja caje maija'iu pa'isi'kuamũ. Jã'are kũaju che'chona Dios chũ'u jo'kasi'ere chu'o che'chome. Mʉsanukonapi repa che'choche'te asani, “Dios Rekocho paame ina”, chini repa pa'iche uasa masi-janaa'me. ³ Repa pã, “Jesucristo Dios Raosi'kuama'mũ”, chijũ che'choni Dios Rekocho peome. Na'a pa'isirumu Jesucristo'te rua

cuhekūji raija'mu. Mūsanukona repau raijache asasinaa'me. Pāi te'ena repau cuasacheja'che cuasame chura pa'ina.

⁴ Asarepajū'u, chu'u chīijana. Vati Diore cuhenare paaku'mu. Mūsanukonata'ni Dios chēa paacojñonajeju repanare cajejaimē, Diopi ja'me pa'iu cho'okaiuna. Vati re na'a rua masakū'mu Dios. ⁵ Cu'ache che'chona vati neenaa'me. Jā'ajekuna repau chū'uñe'te i'kaju che'chojuna Diore cuhena pāi asaju pa'ime. ⁶ Pāi Diore cuasana chukuna Repau raosina che'choche'te asaju pa'ime. Repau'te cuasamanata'ni asacuheme. Jā'ajekuna Dios chu'o asacuhēnare ñani, "Diore cuasamanaa'me jā'ana", chiire'omu. Jā'ata'ni pāi Dios chu'o asaneenare, "Diore cuasame ina", chini repana pa'iche'te ña masire'omu maire.

Dios pāi ūcuanukore oiche'te kuamu

⁷ Asarepajū'u, chu'u cuasana. Ūcuanuko sāiñechi'a cuasaju pañu mai. Jā'aja'ñe paapu chini chū'u jo'kasi'kua'mu Dios maire. Pāi chekunare cuasana Dios chīijeju Repau pa'iche masime. ⁸ Pāi ūcuanukore oiku'mu Dios. Jā'ata'ni pāi chekunare cuasamana maire Oiku'te Diore cuasama'me. ⁹ Dios Repau Mamaku'te Ūcuate'euni chejana casosi'kua'mu, maipi Repauni cuasaju re'oja'che pa'iju mai jūnisōsirumu Dios pa'ichejare ai sani paapu chini. Jā'ajekuna maipi Dios Mamaku'te casosi'ere cuasani, "Dios maire rua oimu", chīiju cuasame mai. ¹⁰ Mai rekoñoā uache cuasaju chareparo Dioni cuasamanesinaa'me mai. Repau Dios maire rua oikujeku Repau Mamaku'te chejana casōna caje pa'iu mai cu'ache cho'ochē'te ro'ikaiu chuenisōsi'kua'mu Repau.

¹¹ Asarepajū'u, chu'u cuasana. Dios maire rua oiuna mai ūcuachi'a chekunare rua cuasaju oiju pañu. ¹² Pāi te'eujē'e Diore ñamanaa'me. Jā'ata'ni maire chekunare cuasanare Dios ja'me pa'imū. Jā'ajekuna maini Ūcuajū cho'okaiuna chekunare si'arumu na'a rua cuasaju pa'ijanaa'me. ¹³ Dios maini ja'me paau chini Repau Rekocho'te raosi'kua'mu. Ūcuarekochoji ja'me pa'iu cho'okaiuna Dios maire ja'me pa'iche masime mai. Ūcuachi'a mai Repauna'me re'oja'che ja'me pa'iche masime.

¹⁴ Mai Ja'ku Dios Repau Mamaku'te chejana casosi'kua'mu, Repau'te cuasanani Mamakūji chēa paaku vati toa sani uuche'te ūsekaa chini. Chukuna Repau'te Jesucristo'te cheja pa'irumu ñasinajeju Repau pa'iche'te pāi ūcuanukore kuaju pa'ime, masia'ju chini. ¹⁵ "Jesús Dios Mamaku'mu", chiinachi'a pāi Diona'me re'oja'che pa'ime. Ūcuachi'a Repau'te cuasanare jo'kama'ñe ja'me pa'imū Dios.

¹⁶ Dios maire rua oiche'te masiju Repau'te cuasame mai. Pāi ūcuanukore rua oimu Dios. Jā'ajekuna pāi chekunare cuasache jo'kasōmana Diona'me re'oja'che pa'ijuna Repau repanare jo'kama'ñe ja'me pa'imū. ¹⁷ Jesucristo Repau Puka'kure vajuchuma'ñe cuasamu. Mai ūcuaja'che Repau'te Diore vajuchuma'ñe cuasaju pa'ime, Repauji maini oiuna. Na'a pa'isirumu Dios pāi ūcuanukore repana cu'ache cho'osi'e ro'ia'ju chini chū'uja'mu. Maita'ni Repau'te cuasaju Repau pa'icheja'che re'oja'che pa'inajeju vajuchumanējanaa'me reparumu t'ato. ¹⁸ Jā'ata'ni, "Dios maire cu'ache cho'oja'mu", chīiju cuasani vajuchura'ame. Vajuchuju, "Dios maire oima'mu", chīiju cuasara'ame.

Jã'ata'ni, “Dios maire rúa oikujekũ cu'ache cho'omaneja'mũ”, chini cuasaju Repau'te vajuchũma'ñe cuasame.

¹⁹ Pãi te'eujẽ'e chuta'a Repau'te cuasamarũmũpi pãi ũcuanũkore oikũ'mũ Dios. Jã'ajekũna mai ũcuachi'a Repau'te maire charo cuasasi'kujekũna chura sãĩñe cuasame.

²⁰ Pãi te'ena, “Diore cuasanaa'me chũkũna”, chiime. Jã'ata'ni repanapi chekũnani majapãija'ñe pa'inani cuheni jorenajeju peoche i'kame. Chekũnare majapãijanare repana ñanare cuhena, “Diore Ñoma'kũreta'ni cuasame chũkũna”, chiina peoche i'kame.

²¹ Jesucristo maire ija'che chũ'u jo'kasi'kũa'mũ: “Mũsanũkona pãi Diore cuasana panĩ ũcuachi'a chekũnare pãi cuasaju pa'ijũ'u”. Jã'aja'ñe chũ'u jo'kasi'kũa'mũ Repau maire.

5

Diore cuasana Ũcuauji cho'okaiũna vati chũ'uñe si'arũmu cho'oma'ñere kũamũ

¹ “Pãĩ ũcuanũkore chũ'ua'kũ chini Dios Raosi'kũa'mũ Jesús”, chini cuasana Dios chĩia'me. Dios chĩi chekũna Repau'te cuasanare mai Ja'kũ Dios chĩijejũna cuasame. ² Maipi Dioni cuasaju Repau chũ'uñe cho'oni, “Chekũnare Dios chĩi cuasame mai”, chiire'omũ. ³ Maipi Dios chũ'uñe'te cho'oni Repau'te masi cuasame. Ũcuauji maini cho'okaiũna Repau chũ'uñe cho'ovesama'mũ maire. ⁴ Repau chĩi, “Dios maire oiũ cho'okaija'mũ”, chijũ cuasanajeju Ũcuauji cho'okaiũna vati chũ'uñe cho'oma'ñe re'oja'chechi'a cho'ome. ⁵ “Jesús Dios Mamakũ'mũ”, chijũ cuasanachi'a koka paaju vati chũ'uñe cho'oma'ñe pa'ime.

Dios Mamakũ pa'iche'te kũamũ

⁶ Jesucristo icheja chejare caje pa'iu okorocojñosi'kũa'mũ. Na'a pa'iu mai cu'ache cho'ochete ro'ikaiũ kurususẽ'verona jẽ'jo nũkorena jũnisõ chie meosi'kũa'mũ. Dios Rekochoji ũcuarepare chũ'o kũakũna Jesús pa'iche masime mai. ⁷ Chotena cũnaũmũ pa'ina, “Jesús Dios Mamakũ'mũ”, chijũ kũame maire. Mai Ja'kũ Dios Repau chũ'ore kũamũ maire. Repau Mamakũ ũcuachi'a kũamũ. Repau Rekocho ũcuachi'a kũamũ maire. Chotena ũcuate'ere chũ'o kũame maire. Jã'aja'ñe kũajũna masime mai Jesús pa'iche. ⁸ Ũcuachi'a chotemajña Repau cheja pa'irũmũ cho'osi'ere cuasaju Repau pa'iche masime mai. Repau'te Jesure okoroumucuse Dios Rekocho ũkupoja'iu cajesi'kũa'mũ. Cajejũna Dios cũnaũmũpi ija'che i'kasi'kũa'mũ: “Chũ'u chĩia'mũ mũ'u”, chiisi'kũa'mũ Dios. Na'a pa'iu Repau Jesús Dios Mamakũjekũ Repau chiepi mekũna jũni ro'ikaisi'kũa'mũ maire. ⁹ Pãipi ũcuauache i'kato repana i'kache'te asa cuasame mai. Jã'ajekũna Dios na'a rúa masikũ i'kasi'e, “Ũcuarepaa'me”, chijũ na'a rúa cuasañũ mai, Repau, “Chũ'u chĩia'mũ Jesús”, chiisi'e. ¹⁰ Dios Repau Mamakũ pa'iche kũasi'e pãi te'ena asa jachama'ñe cuasaju pa'ime. Chekũnata'ni Dios kũasi'e asa jachaju, “Joremũ Dios”, chini, cuasama'me. ¹¹ Dios Repau Mamakũ pa'iche'te kũakũ ija'che i'kaasomũ: “Chũ'u chĩire cuasanachi'a jũnisõsirũmũ chũ'u pa'ichejare rani ai pa'ijananaa'me”, chinasomũ Dios. ¹² Dios Mamakũ'te cuasana jũnisõsirũmũ Dios pa'ichejare ai sani re'oja'che pa'ijananaa'me. Repau'te Dios Mamakũ'te cuasamanata'ni vati toana ai sani uujũ pa'ijananaa'me.

Cuhacho chũvasi'ea'me

¹³ Mũsanũkona Dios Mamakũ'te cuasana jũnisõsirũmũ Dios pa'ichejare ai sani re'oja'che pa'ijanaa'me. Jã'are masia'jũ chini mũsanũkonare ie chũ'o tocha saomũ chũ'u. ¹⁴ Jã'ajekũna, "Dios maire cho'okaija'mũ", chini masijũ Repau chũ'ũñe cho'oju maire uache'te s̃eto asa, ĩsimũ Dios mai Repau'te s̃eeñe. Jã'are masijũ vajũchũma'ñe maire uache s̃eeme mai Repau'te. ¹⁵ Dios mai s̃eeñe peore asamũ. Jã'are masijũ, "Mai s̃eeñe Dios cho'okaija'mũ", chiijũ masime mai.

¹⁶ Mũsanũkonapi chekũna pãi cu'ache cho'ochete ñani Dioni s̃ekaijũũ repanare. Dioni s̃ekaito repanare re'oja'che pa'iche cho'okaija'mũ Dios. Jã'ata'ni repanapi cu'ache cho'ochete jma-makarũjẽ'e ũhacuheto Dioni s̃ekaijũũ repanare chiima'mũ chũ'u. Cu'ache cho'ochete ũhamanare jũnisõsirũmũ vati toana saoja'mũ Dios, repana cu'ache cho'osi'ere ro'ia'jũ chini. ¹⁷ Pãipi ũcuauache cu'ache cho'oto cu'amũ. Dios rua cuhemũ jã'aja'ñe cho'ochete. Jã'ata'ni cu'ache cho'onapi repana cu'ache cho'ochete ũhasõru Dios repana cu'ache cho'osi'e tũnosõ jo'e cuasama'mũ.

¹⁸ Pãi Diore cuasana Repau chĩijejũ si'areparũmũ cu'ache cho'oju pa'ima'me. Vati repanare Diore cuasanare cu'ache chũ'ũra chiimũ, repanapi cu'ache cho'oa'jũ chini. Jã'ata'ni Jesucristo Dios Mamakũji ũsekaiũna repana cu'ache cho'oma'ñe pa'ime. Jã'are masime mai. ¹⁹ Pãi Diore cuhena vati chũ'ũñe'te cho'oju pa'ime. Maita'ni Dios chũ'ũñe'te cho'oju pa'inaa'me Repau neenajejũ. Jã'are masime. ²⁰ Jesucristo, Dios Mamakũ chejare caje pa'iu Pũka'ku pa'iche'te che'chosi'kũa'mũ, pãipi Diorepau pa'iche'te masia'jũ chini. Jã'are masime mai. Dios Mamarepakũni Jesucristo'te masi cuasanajejũ Dios pa'ichejare ai sani pa'ijanaa'me mai. ²¹ Asarepajũũ, chũ'u chĩijana. Vati chũ'ũñe cho'oma'ñe pa'ijũũ. Re'omũ.

Juan

San Juan jo'e chũ'o tocha saosi'ea'me

Chekũnare oichena'me chũ'o ũcuarepa i'kache'te kũamũ

¹⁻² Chũ'u aiva'ũpi mũ'ũre Diore cuasako'te ie chũ'o tocha saomũ, mũ'u chĩiva'nare ũcuachi'a. Mũsanũkonare cuasakũ pa'imũ chũ'u mai ũcuanũko Dios chũ'o asa chẽasinajeju. Ũcuachi'a chekũna Dios chũ'o asa chẽasina ũcuanũko mũsanũkonare rũa cuasame. Repau chũ'o ũcuarepajekũna si'arũmũ cuasaju pa'ijanaa'me mai. ³ Mai Ja'ku Dios Repau Mamaku Jesucristona'me rũa cuasaju re'oja'che cho'okaime maire. Ũcuachi'a maini oiju cho'okaiju re'oja'che pa'iche jo'kame repana. ⁴ Mai Ja'ku Dios ija'che chũ'ũmũ maire: "Mũsanũkona pã, chũ'u chũ'o ũcuarepare asa chẽa cho'ojũ pa'ijũ'u", chiiũ chũ'ũmũ. Diopi maini jã'aja'ñe chũ'ũna mũ'u chĩiva'na te'ena ũcuarepa cho'ojũ pa'ime. Repanapi jã'aja'ñe pa'ijũna ñaku rũa pojomũ chũ'u.

⁵ Asarepajũ'u mũ'u. Dios chũ'ũsi'ere aperũmũqueere mũ'ũni kũara chini tocha saomũ chũ'u. Chura mama chũ'u jo'kasi'ema'mũ ie chũ'o. Aperũmũ mũsanũkona asasi'ea'me ie. Ija'chea'me repa: "Chekũnare cuasaju sãĩñechi'a re'oja'che cho'ojũ pañu mai", chiiũ chũ'vamũ chũ'u. ⁶ Jã'ajekũna chekũnare re'oja'che cho'ojũ pañu mai. Aperũmũ jã'aja'ñe chũ'u jo'kasi'kua'mũ Dios maire. Dios chũ'ũñe'te cho'ojũ chekũnare cuasana Diore ũcuachi'a cuasame repana.

Re'oja'che pa'inare joreju cacũ'ona pa'iche'te kũamũ

⁷ Pã jainũko joreju ija'che che'chome: "Jesucristo cheja caje maija'ũ pa'imanesi'kua'mũ", chiiju che'choju pa'ime, chekũnapi repana joreju che'choche'te asa chẽaa'ju chini. Jã'aja'ñe i'kana Jesucristoni cuheju chekũnani cacũ'oũ chini i'kame, re'oja'chere ũseju. ⁸ Jã'ajekũna ñarepaju pa'ijũ'u. Mũsanũkonapi pã jorena i'kachũ'ore asa chẽato Dios re'oja'che ĩsira Chiisi'ku ĩsimaneja'mũ mũsanũkonare. Jã'ata'ni mũsanũkonapi pã jorena chũ'o asa chẽama'ñe re'oja'che pa'ito mũsanũkonare re'oja'che pa'iche karama'ñe ĩsija'mũ Dios.

⁹ Jesucristo che'chosi'e asasinapi jo'kasõ Repau che'chomanesi'ere tĩĩñere cuasato cu'amũ. Jã'aja'ñe cho'ona Diore cuasamanaa'me. Jã'ata'ni Repau che'chosi'e jo'kasõma'ñe cuasaju pa'ina mai Ja'ku Diore ũcua cavesũma'ñe cuasaju pa'ime. Ũcuachi'a Dios Mamaku'te Jesucristo'te cuasaju pa'ime repana. ¹⁰ Pã rani Jesús che'chomanesi'ere jorechũ'ore che'chonare pojomanejũ'u. Ũcuachi'a mũsanũkona vũ'ñana rani kãñũ chiito ũsejũ'u repanare. ¹¹ Mũsanũkonapi repanani pojoni repana cu'ache cho'ochete ja'me cho'okaime.

Cuhacho i'kasi'ea'me

¹² Mũsanũkonare chũ'o rũa kũara chiimũ chũ'u. Jã'ata'ni utija'ova tocha saocuhemũ chũ'u. Chũ'ũrepaũji mũsanũkonani sani ñaku i'kara chiimũ chũ'u. Jã'ajekũna chũ'ũpi sakũna ti'jñeñe cutuju pojofũ mai. ¹³ Mũa'cho, Diopi chẽaũna Repau'te cuasako mamachĩ chũ'o saome mũsanũkonare. Re'omũ.

Juan

San Juan cuharepacho chũ'o tocha saosi'ea'me

Gayo re'oja'che pa'iche'te kwamũ Juan

¹ Chũ'u aiva'ũpi mũ'ure Gayo'te ie chũ'o tocha saomu. Diore cuasakũjekũna mũ'ure rua oiũ cuasamu chũ'u.

² Asarepajũ'u, chũ'u cuasaku. Mũ'u Diore cuasakũjekũ re'oja'che pa'iche masimu chũ'u. Jã'ajekũna mũ'ure Dioni si'arũmu sũekaimũ chũ'u, re'oja'che ti'jũea'ku chini. Ũcuachi'a mũ'ũpi jũ'ima'ũe vajũũ paau chini sũekaimũ chũ'u. ³ Icheja chũ'u pa'icheja pãi te'ena Diore cuasana rani pa'ijũ mũ'u Dios chũ'ũũe rũhiũe cho'oku Repau chũ'o ũcuarepare cuasaku pa'iche'te kũarena asa pojosi'kũa'mũ chũ'u. ⁴ Chũ'u chũ'ijana Dios chũ'ũũe cho'ojũ re'oja'che pa'ito asa rua pojokũ'mũ chũ'u.

⁵ Asarepajũ'u, chũ'u cuasaku. Mũ'u chekũnare Diore cuasanare re'oja'che kuiraku pa'ikũ'mũ, mũ'u aperũmu ñamanesinarejatũ'ka.

⁶ Te'ena mũ'u repanare cuasaku re'oja'che cho'okaisi'e ichejana rani chũkũna'te ũcuanũkore Jesucristo'te cuasakuanupũ'te kũasinaa'me. Chekũna Dios chũ'o che'chona mũ'ure ti'ato ũcuachi'a kuiraku pa'ijũ'u repanare. Repanapi jo'e chekũchejana saito repana chiiche cho'okani saojũ'u repanare, Diopi pojoa'ku. ⁷ Diopi chũ'ũkũna ku'ijũ Repau chũ'ore che'chojũ pa'ime repana. Diore cuasamanare, "Chũkũna'te kuirajũ'u", chiima'ũe ku'ime repana. ⁸ Jã'ajekũna maipi Diore cuasanapi kuirañũ repanare. Jã'aja'ũe cho'oni repanare ja'me cho'okaima mai, pãipi Dios chũ'ore asaa'jũ chini.

Diótrufes cu'ache cho'osi'ena'me Demetrio re'oja'che pa'isi'ere kwamũ

⁹ Aperũmu chũ'u mũsanũkonare Jesucristo'te cuasakuanupũ'te chũ'o tocha saosi'kũa'mũ. Jã'ata'ni Diótrufes pãi chũ'ũku pasa chini chũ'u tocha saosi'ere asacũheku, "Juan chũ'ure chũ'ũkũma'mũ", chiniasmusũ.

¹⁰ Jã'ajekũna repau cho'ochẽ mũsanũkona pa'icheja saisirũmũna peore kuaja'mũ chũ'u. Chũkũna'te rua cu'ache cutukũasomũ repau. Jã'achi'a cho'oma'ũe chekũnare Jesucristo pa'iche'te che'choñũ chini sainare ũcuachi'a cuhekũasomũ repau. Ũcuachi'a chekũna repanare pojoñũ chiito ũseku Jesure cuasakuanupũ ja'me pa'iche ũsekuasomũ repau. ¹¹ Asarepajũ'u, chũ'u cuasaku. Cu'ache cho'ona pa'iche ña chẽa ũcuaja'che pa'imanejũ'u. Re'oja'che cho'ona pa'iche'te ña chẽajũ'u. Re'oja'che cho'ona Dios neenaa'me. Cu'ache cho'onata'ni Dios neenama'me.

¹² Demetrioreta'ni pãi ija'che i'kame: "Demetrio rua re'okũ'mũ. Dios chũ'ũũe ũcuarepa cho'okũ'mũ", chijũuasome. ũcuanũko repau'te jã'aja'ũe i'kajũ ũcuarepare i'kame. Chũ'u ũcuachi'a, "Re'okũ'mũ repau", chiiũ kũakũ'mũ chekũnare. Jorema'mũ chũ'u. Masimu mũ'u jã'a.

Cuhacho i'kasi'ea'me

¹³⁻¹⁴ Mũ'ure chũ'o rua kũara chiimu chũ'u. Jã'ata'ni rupũ tochasi'epi kũacũhemũ chũ'u. Mũ'ure na'mi sani ñara chiimu chũ'u. Chũ'ũpi sakũna ti'jũeũe ñajũ cutujanaa'me mai. ¹⁵ Re'oja'che pa'ijũ'u mũ'u.

Icheja pa'ina maire re'oja'che cho'ona Diore cuasana chæ'o saome mæ'ure. Mæ'æ pa'icheja pa'inare chukuna'te chiinare chæ'o sa kuakajjũ'æ. Re'omæ.

Juan

San Judas chu'o tocha saosi'ea'me

Dios chēacojñosinare Judas tocha saosi'ea'me

¹ Chu'u, Judas, Santiago cho'jeuji, Jesucristo chũ'uñe cho'okaikujji mʉsanʉkonare ija'ovana ie chu'o tocha saomu, mai Ja'ku Diopi oiũ chēa paakuna Jesucristo cu'ache ũsekaicojñonare. ² Diopi mʉsanʉkonare chiiũ oiũ rekoñoãna re'oja'che pa'iche karama'ñe isiku paau.

Jorechũ'o che'chona pa'iche'me

³ Asarepajũ'u, chu'u majapãijana chu'u cuasana. Mʉsanʉkonare Dios re'oja'che pa'iche jo'kasi'ena'me Repau maire vati toa saoche ũsekaiche'te kuaku rua tocha saouache cuasaku pa'isi'kuamũ chu'u mʉsanʉkonare. Jã'ata'ni chura chekere kuaku chu'vachũ'ore tocha saoche pa'imũ chu'ũre, mʉsanʉkonapi Diore masi cuasache'te peore cho'ore'ochetu'ka cho'oju cuasaju maire Repau neenare jo'kasi'ere ũcua cuasaju paapu chini. ⁴ Pãipi rua joremasinapi te'ena mʉsanʉkonani ja'me jovo chi'ijuna, jã'aja'ñe kuaku tochache pa'imũ chu'ũre, Dios chu'o pa'ikorovu aperumũ, "Repana cu'ache cho'osi'e ro'ijanaa'me", chiiche tocha kuacojñosinapi mʉsanʉkonani ja'me pa'ijuna. Cu'anajeyũ ija'che chu'vame repana: "Mai Cuasakujji Diopi maini oiũ cu'ache cho'ochē cuasamauna ũcuauache cu'ache cho'oto re'omu", chiiju chu'vaju Maire Paaku'te Jesucristo'te Mai Aire jachaju pa'inaa'me repana.

⁵ Ie ũcuare masinareta'ni mʉsanʉkonapi cuasaju che'cheaju chini kuara chiimũ chu'ũ: Maire Paaku Dios Israelpãi Egipto cheja pa'isinare etua ra Repau chũ'uñe asa jachaju cuasamanare pãi peochejana jũnisõñe chũ'uasomu. ⁶ ũcuachi'a ángeles te'enare Repau chũ'u jo'kasi'ere pa'icuheju repanare uachechi'a paũu chiiijuna Repau pa'icheja eto si'arumũ chijacheja pa'ichejana chēa quēo suo paacheja'che paamu Dios repanare, ũcuanuko cho'osi'e ro'iche Repau chũ'umucusejatũ'ka. ⁷ Aperumũ pa'isina Sodoma vu'ejoopo canana'me Gomorra vu'ejoopo pa'ina repajoopoã kueñe cajoopoã pa'inana'me cho'ocojñosi'e ũcuachi'a cuasajũ'u. Repana pa'imanare ũcuauanare ja'me kãiju, umupãi ũcuajanare umuneeju ũcuachi'a romi ũcuajanare romineejũ cheke si'ache cu'a cho'oju pa'ijuna Dios repanani pe'rukũ sējokũ cho'oũna toa chachama'ñe uutoapi tuãni uosõasomu, repana cu'ache cho'osi'e ro'i. Jã'aja'ñe cho'oasomu Dios maipi repana cho'ocojñosi'ere cuasa kukũ cu'ache cho'oma'ñe pa'iju re'oja'chere cho'oju che'cheaju chini.

⁸ Repana, mʉsanʉkona pa'icheja pa'ina, cu'ache che'chona ũcuaja'che repana uo kãni ñañechi'are che'choju repana ca'nivũãpi cu'ache cho'oju, Maire Paaku chũ'uñejẽ'e jachaju cuheju, cunaumu pa'iju chũ'unare ñomanarejẽ'e vajuçhuma'ñe cu'ache cutunaa'me. ⁹ Angeles chũ'ukuta'ni Miguel, repau Moiseni tãra chini vati aina'me cavarumũ, repauni vajuçhukũ cu'ache i'kama'ñe, "Diopi mu'u cu'ache cho'osi'e ro'i chũ'ua'ku", chiniasomu repau'te. ¹⁰ Repana jorechũ'o che'chonata'ni repana ñamamajñaruãna'me ñamanare

cu'ache i'kanaa'me. “Rua masinaa'me chukuna”, chiinata'ni cu'ava'na masichechi'a masinaa'me. Repana masichechi'a cho'ojũ si'arũmu na'a rua cu'ache cho'ojũ cho'osõjũ pa'ime repana.

¹¹ Repanapi Caín pa'isi'ēja'che pa'ijũ chekunarejẽ'e cuasama'ñe cu'are cho'ojũna Diopi chũ'ũna rua chuova'nare cu'ache ti'jñeja'mũ repanare. Ũcuachi'a kurire kooñu chini Balaam cho'osi'ēja'che cu'are ũcuauache cho'ojũ pa'ime. Ũcuachi'a Coré cho'osi'ēja'che Dioni jachajũ cho'osõjanaa'me repana, jachache ro'i.

¹² Musanukona chi'i sãĩñechi'a cuasajũ pojojũ ãu ãirũmu ja'me chi'i chekunare jmamakarujẽ'e ña kukuma'ñe vajuchuache ñoñe cho'ojũ rua sojũ cono ũkujũ ãu ãinaa'me repana. “Chekunare pãĩ kuiranaa'me chukuna”, chiinata'ni repanachi'a meñe kuiranaa'me. Jã'aja'ñe cho'ojũ oko rara chini rama'ñe tuta saochēja'che jorenaa'me repana. Ũcuachi'a sũkiñũã repañũã ãiñe kãirũmu t'ato kãimañũãja'ñe pa'ime. Saivũãre ruta ũharena jũnisõsiñũãja'ñe pa'ime repana.

¹³ Ũcuachi'a repana cu'ache cuasache chiachaji fa'akuna sui'rika rua meno ji'richeja'che rua i'kajũ vajuchuache cho'o ñojũ pa'inaa'me repana. Ma'jñoko repana ku'ima'ña saijũ cavesusõ tĩñe saicheja'che cu'ache pa'ijũ Diopi chũ'ũna rua chijachejare ai sani pa'ijanaa'me repana.

¹⁴ Ũcuachi'a Enoc Adán majanajeũ mamakũ majanajeũ chĩi pa'isi'ku Dios chu'ore kuakaiũ repana jorena cho'ocojñojañe ija'che kuaku i'kaasomũ: “Diore Repau neena ángeles rua jainukona'me raiuna ñamũ chu'ũ. ¹⁵ Pãĩ ũcuauko cho'osi'ere ro'iche chũ'ura chini raimũ. Cu'anani repana cu'ache cho'osi'e ro'i, ũcuachi'a cu'anajejũ Repauñi jachajũ cuhejũ cu'ache i'kasi'e ro'ia'jũ chini chũ'ura chini raimũ Repau”, chinasomũ repau Enoc. ¹⁶ Repana jorena si'arũmu ke'rechechi'a pa'ijũ, cu'ache i'kajũ repanare uachechi'a cu'ache cuasanaa'me. Repana pa'ichechi'a meñe i'kajũ pojonapi, chekunare ũcuauani re'oja'che cho'okaaru chini jorejũ re'oja'cheja'che i'kanaa'me repana.

Ñarepajũ pa'ijũ'ũ; jorenapi cacu'ojũ

¹⁷ Jã'ata'ni musanukona chu'ũ majapãijana chu'ũ cuasana, asarepajũ'ũ. Maire Paakũ Jesucristo saosina musanukonare kuasi'e cuasajũ'ũ, ija'che i'kasi'e: ¹⁸ “Na'a pa'isirũmu Jesucristo chuta'a jo'e raimarũmu pãĩ musanukonana'me pa'ina Repau'te masi cuasamanajejũ pãisojanaa'me musanukonare, repanare uachechi'a cu'ache cho'ojũ pa'inajejũ”, chiisinaa'me. ¹⁹ Jã'aja'ñe i'kacojñosina musanukonana'me pa'ina jorena ũcuanaa'me. Jesure cuasamana pa'iche pa'ijũ Dios Rekocho'te peojũ ũcuauache cho'ojũ cacu'ojũna pãĩ te'ekuanuchi'a kuñusõjũ pa'ime.

²⁰ Jã'ata'ni musanukona chu'ũ majapãijana chu'ũ cuasana, asarepajũ'ũ. Musanukona cuasache'te Dios chu'o na'a rua che'chejũ masi rũhiñe pa'ijũ'ũ. Ũcuachi'a Dios Rekocho kuache'te sějũ pa'ijũ'ũ Repau'te. ²¹ Dios maire oiche'te cavesuma'ñe cuasajũ ũcuachi'a Maire Paakũ Jesucristo maini oiũ Dios pa'ichejana ai sajaumucusere cuasajũ cha'ajũ pa'ijũ'ũ.

²² Masi cuasamanare oijũ cho'okaijũ'ũ, masi cuasaa'jũ. ²³ Toana tuãnisõcuhanaja'ñe cu'ache pa'inare tõũsejũ chẽa kuñoñeja'ñe

cho'okaijũ'ũ. Chekũnare cu'ache cho'onare oiju repaña cho'oche ña
ũseju repaña cho'ocheja'che cho'oma'ñe re'oja'chere che'choju pa'ijũ'ũ.

Dioni pojokũ i'kasi'ea'me

²⁴⁻²⁵ Dios Ũcuate'eũji Maire Paakũ Jesucristo cho'okaisi'ejekũna
maire vati toa sani uuche Ũsekaikũji peore Masikũji cho'okaiũna
Repau'te cuasache ũhasõma'ñe cuasaju re'oja'che pa'iju rũa pojojũ
pa'ijanaa'me. Jã'ajekũna Repau'te cuasache ũhasõmaneni cu'ache pe-
onapi Repau'te re'oja'che ñokũ'te ti'jñeñe sani re'oja'che pa'ijanaa'me
mai. Dios re'oja'che pa'iu, Aijekũ Pãi Ũcuanũkore Paakũ, peore
Masiũjekũ chuta'a cheja peorũmũjẽ'e pa'iu irũmũjẽ'e pa'iu si'arũmũ
pa'ikũ'mũ Repau. Re'omũ.

Judas

San Juan cheja cho'ocojñojañere Diopi ñokuna ñaku tochasi'ea'me

Dios Jesucristo'te i'kakũ ñosi'ere kũamũ

¹ Ie chũ'o iphũro tochasi'e icheja cheja churepara cho'ocojñojañere Dios Jesucristo'te kũakũ ñosi'easomũ, Ũcuauji Repau neenani ũcuare ñokũ kũaa'kũ chini. Diopi kũakũ ñoũna Jesucristo asa chũ'u Juan Repau'te cho'оче cho'okaikũ pa'ichejana ángelni raosi'kũa'mũ, ũcuare chũ'uni kũakũ ñoa'kũ chini. ² Dios i'kasi'ere ángelpi rani ñokũ kũauna asa ũcuare kũakũ ie tocha saomũ chũ'u mũsanũkonare.

³ Ũcuauakũ'te pãiu'te iphũro tochasi'ere ñaku i'kakaikũ'te re'oja'che ti'jñeja'mũ. Repau ñaku i'kakaiche'te asa chẽa cho'onare ũcuachi'a re'oja'che ti'jñeja'mũ. Iphũro tocha kũasi'e cho'orũmũ t'i'api'ramũ.

Jesucristo'te cuasakuanupũãre sieterepajoopã canare Juan tocha saosi'ere kũamũ

⁴ Chũ'u, Juanpi, mũsanũkonare Asia cheja cajoopã sieterepajoopã canare Jesucristo'te cuasakuanupũãre iere chũ'o tocha saomũ: Dios irũmũ pa'imũ. Chuta'a cheja cho'omarũmũ pa'ikũasomũ Repau. Ũcuachi'a si'arũmũ pa'ikũ'mũ Repau. Ũcuauji oiũ re'oja'che cho'okaau mũsanũkonare, pojoju paapũ chini. Ũcuachi'a Dios Rekocho Repau chũ'ũkũ ñu'isaivũ ti'jñeñe'te pa'iu re'oja'che Cho'okairekochoji oiũ re'oja'che cho'okaau mũsanũkonare, pojoju paapũ chini.

⁵ Ũcuachi'a Jesucristo Dios pa'iche chũ'o ũcuarepa Kũakũji oiũ cho'okaau mũsanũkonare, pojoju paapũ chini. Repau Jesucristo jo'e jũ'imanejañere chareparo jũni vajũraisi'kũa'mũ. Ũcuachi'a cheja pa'inare pãi chũ'ũnare ũcuanũko Aia'mũ Repau. Repau Jesucristo maini oiũ mai cu'ache cho'оче'te ro'ikau jũnisõsi'kũa'mũ.

⁶ Repau Jesucristo maire Repau chũ'ũñe'te cho'ojũ na'a pa'isirũmũna Repauna'me chũ'ũju paapũ chini chẽa paamũ. Ũcuachi'a maipi Repau Pũka'kũni Dioni phairipãi cho'okaicheja'che cho'okaiju paapũ chini jo'kamũ Repau maire. Pãi ũcuanũko cuasaju si'arũmũ cuhama'ñe re'oja'che i'kaju paapũ Repau'te. Ũcuachi'a Repauji pãi ũcuanũkore si'arũmũ chũ'ũkũ paau. Jã'aja'ñe paau.

⁷ Dios Raosi'kũre Cristo'te pikona'me cajeuna pãi ũcuanũko ñajanaa'me,

Repau'te vanisõsina jojosinajatũ'ka.

Pãi si'achejña pa'ina Repauni ña kũkũcajebani rũa oijanaa'me.

jã'aja'ñe paau!

⁸ Pãi Ũcuanũkore Paaku Dios, Peore Masiũ ija'che i'kamũ: “Chuta'a cheja cho'omarũmũjẽ'e pa'iu si'arũmũ pa'ikũ'mũ chũ'u”, chiimũ. Dios irũmũjẽ'e pa'iu chuta'a cheja cho'omarũmũ pa'ikũasomũ Repau. Ũcuachi'a si'arũmũ pa'ikũ'mũ Repau.

Jesucristo'te vajũchũache ñokũ'te ñasi'ere kũamũ

⁹ Chũ'u, Juan, mũsanũkuna Cuasaku'te Jesucristo'te cuasakũjeku mũa'chũja'iu'mũ. Mũsanũkonare Jesucristoni cuasajũna cu'ache ti'jñeñeja'ñe chũ'ũre ũcuaja'che Repau'te cuasakũjekuna ũcuaja'che

ti'jñesi'kua'mu. Maire Paaku Jesucristo cho'okaimu maire, cu'ache ti'jñecojñonijë'e Repau'te cuasache'te ũhasõmanea'ju chini. Aperumu chu'upi Dios chu'ore chu'vakũ Jesucristo pa'iche'te kuakuna asa pã chu'ure chëa, pã peojuupona Patmos juupona sa jo'kasõsinaa'me. ¹⁰ Sa jo'karena pa'iu puaumucusena Dios Rekochoji cho'okuna chu'u cho'jepi pãiu i'kache trompetavũ juhijuna rua asocheja'che rua i'kache'te asasi'kua'mu chu'u. ¹¹ Chu'ure i'kache ija'che chiiche'te asasi'kua'mu chu'u: "Chuta'a cheja cho'omarumujë'e pa'iu si'arumu pa'iku'mu chu'u. Mu'u ñajañe utija'okorovuna tocha Asia cheja cajoopoã sieterepajoopoã canani Jesucristo'te cuasakuanupũäre saojũ'u, Efeso vü'ejoopo canare, Esmirna vü'ejoopo canare, Pérgamo vü'ejoopo canare, Tiatira vü'ejoopo canare, Sardis vü'ejoopo canare, Filadelfia vü'ejoopo canana'me Laodicea vü'ejoopo canare", chiiche'te.

¹² Jã'aja'ñe i'kauna asa chu'ure i'kasi'kuni ñara chini churisi'kua'mu chu'u. Churi ñato pachokuripi cho'osisaivũã uoñoã pa'isaivũãpi sieterepasavũã nukasi'kua'mu. ¹³ Ũcuaja'che repasavũã chenevuna Jesucristo'te Dios Raosi'kure maija'iu nukakuni ñasi'kua'mu chu'u. Kãa cũ'achajatũ'ka repacuecho pa'ikãa ju'ikujĩ ã'capũ pachokurime'te tãisi'kua'mu Repau. ¹⁴ Repau raña oveja rañaja'ñe poja'isi'kua'mu. Ũcuaja'che nieve poja'icheja'che pojaraña paasi'kua'mu. Repau ñakocaã toaja'che ñosi'kua'mu chu'ure. ¹⁵ Repau cü'a pachocuna toana pojuna ko'sija'icheja'che ko'sijacü'a paasi'kua'mu Repau. Ũcuachi'a, Repau i'kache okopi chã'iu asocheja'che asosi'kua'mu chu'ure. ¹⁶ Repau uajajũture ma'jñoko sieterepanare cãjisi'kua'mu. Ũcuachi'a Repau chu'opoji va'ti ka'chakã'jño jũjusuva'tipi etasi'kua'mu. Repau chia ũcuachi'a re'o pa'iuana ũsuũ rua miaku ko'sija'icheja'che rua ko'sijachia ñosi'kua'mu chu'ure.

¹⁷ Repauni ña jũnisõsi'kujaja'che repau ti'jñeñena tãisi'kua'mu chu'u. Tãni ũhiuna uajajũtupi jaku ija'che i'kasi'kua'mu repau chu'ure: "Vajuchumanejũ'u. Chuta'a cheja cho'omarumujë'e pa'iu si'arumu pa'iku'mu chu'u. ¹⁸ Ai pa'iku'mu chu'u. Jũnisõsi'kuta'ni vajurani pa'iu si'arumu pa'ijachere pa'iku'mu chu'u. Chu'ure llavemaka paakujaja'che pa'iuana pãire jũ'isina pa'ichejana chũ'u saouato chũ'ure'omu. Ũseuato ũsere'omu. ¹⁹ Mu'u ñasi'e chura cho'ocojñõñena'me cho'je cho'ocojñõjañe peore tochajũ'u. ²⁰ Mu'u ñasi'e pa'iche chu'uchi'a masiche'te mu'upi masiakũ chini kuaja'mu chu'u mu'ure, chu'u uajajũtu cãjisi'e ma'jñoko pa'ichena'me uoñoã pa'isaivũã pachokuripi cho'osisaivũã pa'iche. Ma'jñoko sieterepana mu'u ñasina Jesucristo'te cuasakuanupũäre sieterepajoopoã canare chũ'unaja'ñea'me. Ũcuachi'a uoñoã pa'isaivũã sieterepasavũã mu'u ñasi'e Jesucristo'te cuasakuanupũã sieterepajoopoã canaja'ñea'me", chiisi'kua'mu Repau chu'ure.

Sieterepajoopoã pa'inare Jesucristo'te cuasakuanupũäre tocha saosi'ere kuamu

2

Efeso vü'ejoopo canare chu'o tocha saosi'ea'me

¹ Ūcuarum Jesucristo jo'e i'kasi'kua'mu chu'ure. “Efeso vu'ejoopo canare chu'ure cuasakuanupu chũ'uku'te ija'chere tocha saojũ'u mu'u”, chiisi'kua'mu.

Chu'u uoñoã pa'isaivua sieterepasavua chenevũji ma'jñoko si-
eterepanare uajũture cãjiku nuka ku'ikũji Jesucristo ija'che i'kamũ
musanukonare: ² Musanukona cho'ojũ pa'iche peore masimũ chu'u.
Chu'u chũ'ũñe rua cho'ome musanukona. Chu'uni cuasajũna
musanukonare cu'ache ti'jñetojẽ'e re'oja'che pa'iche ũhasõma'me
musanukona. Ūcuachi'a cu'ache cho'onare ja'me pa'icuhenaamẽ
musanukona. Ūcuachi'a chu'u chu'o che'chokaimanapi, “Jesu-
cristopi raõna Repau chu'o che'chonaa'me chũkũna”, chiijũna
asani, “¿Ūcuanaa'ñe ina? ¿Jorenaa'ñe?”, chini cuasa repaña
pa'iche'te ña masi, “Jorenaa'me ina”, chiinaa'me musanukona.

³ Iere masimũ chu'u: Chu'u chũ'ũñe cuhama'ñe cho'ojũ pa'inaa'me
musanukona. Chu'uni cuasajũna musanukonare cu'ache ti'jñetojẽ'e
chu'u chũ'ũñe ũhasõma'ñe ũcua cho'ojũ pa'ime musanukona.
⁴ Jã'ata'ni musanukona pa'iche iere cuhemũ chu'u: Chu'ure
musanukona apēcuaarumũ rua chiisinaa'me. Jã'ata'ni chura
ũhasõ aperumũ chiisi'ēja'che chiima'me musanukona chu'ure.
⁵ Musanukona aperumũ chu'ure rua chiisi'ere cuasajũ musanukona
pa'iche saño cu'ache cho'ochete ũhasõ musanukona aperumũ
re'oja'che cho'ojũ pa'isi'ēja'che jo'e cho'ojũ pa'ijũ'u, chu'uni rua
chiijũ. Jã'aja'ñe cho'oma'to chu'u rani musanukona uoñoã
pa'isaivũ tuasõja'mu. ⁶ Jã'ata'ni nicolaítapãi cu'ache cho'ochete
chu'u cuhecheja'che ũcuaja'che cuheju re'oja'che cho'onaa'me
musanukona.

⁷ Chu'ure cuasakuanupũãre Dios Rekocho i'kache asa chẽa
cho'õana ũcuauko asa chẽajũ'u. Dios Rekocho ija'che i'kamũ:
“Jesucristoni cuasajũ cu'ache cho'ocojñonata'ni Repau'te cuasache
ũhamanesinare vajũsũkiñũ Dios pa'icheja cañũ kũisi'ere ãuja'mu
chu'u”, chiimũ,
chiisi'kua'mu Jesucristo.

Esmirna vu'ejoopo canare chu'o tocha saosi'ea'me

⁸ Ūcuarum Jesucristo jo'e i'kasi'kua'mu chu'ure. “Esmirna
vu'ejoopo canare chu'ure cuasakuanupu chũ'uku'te ija'chere tocha
saojũ'u mu'u”, chiisi'kua'mu.

Chuta'a cheja cho'omarumũjẽ'e Si'arumũ Pa'ikũji jũnisõ
vajũraisi'ku Jesucristo ija'che i'kamũ chu'u musanukonare:
⁹ Musanukona cho'ojũ pa'iche peore masimũ chu'u. Chu'uni
cuasajũna musanukonare cu'ache ti'jñeñe masimũ chu'u.
Ūcuachi'a musanukona neemajñaruã chekũnapi cuheju tatesõrena
musanukona chuova'na pa'iche masimũ chu'u. Jã'ata'ni
musanukona rekoñoã kurina pa'icheja'che karama'ñe re'oja'che
pa'ijanaa'me musanukona. Ūcuachi'a, “Judío pãijeju Dios
neenaamẽ chũkũna”, chiinapi musanukonare cu'ache cutuche
masimũ chu'u. Jã'ata'ni vati chũ'ũñechi'a cho'onajeju repau
neenaamẽ repaña.

¹⁰ Musanukonare cu'ache ti'jñejañere cuasani vajuchũmanejũ'u.
Asarepajũ'u. Musanukonare vati chu'ure cuasache'te ũhasõa'ju

chini pãipi mŕsanuƙonare pãi chēavu'ena cuaoa'ju chini chũ'uja'mu. Dierepaumucujña cu'ache cho'ocojñoju chŕova'na pa'ijanaa'me mŕsanuƙona. Chũ'uni cuasajuna pãi chekuru mu mŕsanuƙonare vanisõnu chiijanaa'me. Jã'ata'ni jã'aja'ne cho'oto ju'ine'te vajuchuju chũ're cuasache ũhasõmanejũ'u mŕsanuƙona. Chũ're cuasache ũhasõmaneru Dios pa'ichejare ai sani paaru chini jo'kaja'mu chũ'u mŕsanuƙonare.

¹¹ Chũ're cuasakuanupuãre Dios Rekocho i'kache asa chēa cho'ouana ũcuanuƙo asa chēajũ'u. Dios Rekocho ija'che kuamu: "Mŕsanuƙona Jesucristoni cuasaju cu'ache cho'ocojñonata'ni Repau'te cuasache'te ũhasõmaneni vati toa saimanejanaa'me", chiimu,
chiisi'kuamu Jesucristo.

Pérgamo vu'ejoopo canare chu'o tocha saosi'ea'me

¹² Ūcuarumu Jesucristo jo'e i'kasi'kuamu chũ're. "Pérgamo vu'ejoopo canare chũ're cuasakuanupu chũ'uku'te ija'chere tocha saojũ'u mu'u", chiisi'kuamu.

Repau chũ'opo'te va'ti ka'chakã'jño jãjusuva'ti Paakuji Jesucristo ija'che i'kamu chũ'u mŕsanuƙonare: ¹³ Mŕsanuƙona cho'ojũ pa'iche peore masimu chũ'u. Vati ai chũ'ucojño pa'ijooopo pa'inata'ni chũ're cuasache ũhasõma'ne ũcua cuasaju pa'inaa'me mŕsanuƙona. Ūcuajji chũ'uuna repau chũ'u'ne cho'ona chũ'u pa'iche masi kuakaiku'te Antipare vanisõne ñasinata'ni chũ're cuasache ũhasõmanesinaa'me mŕsanuƙona. ¹⁴ Jã'ata'ni mŕsanuƙona pa'iche iere cuhemu chũ'u: Mŕsanuƙonare ja'me pa'ina te'ena aperumu pa'isi'ku Balaam chũ'vasi'ēja'che chũ'vana chũ'vache ũhacuhena pa'ime. Aperumu repau Balaam Israelpãire cacu'oa'ku chini Bala'te rua chũ'vaasomu. Chũ'vauna asa repau Balac Israelpãire cacu'ora chini, "Rupu tũosiva'nare, Dioa'mu iku, chiicojño'ne isisi'e ãu ãiju pa'ijũ'u. Ūcuachi'a pãi ũcuauanare ja'me kãiju pa'ijũ'u", chiiru rua chũ'vaasomu, repanani cacu'orepara chini.

¹⁵ Ūcuachi'a mŕsanuƙonare ja'me pa'ina te'ena nicolaítapãi chũ'vache ũhacuhena pa'ime. ¹⁶ Jã'ajekuna repauna chũ'vache'te ũhasõ Dionu cuasaju jovoju'u. Jã'aja'ne cho'oma'to jmamakarũ pa'isirumuna mŕsanuƙona pa'ichejana sani chũ'u chũ'opo etava'tipi cu'ache cho'oja'mu chũ'u repanare.

¹⁷ Chũ're cuasakuanupuãre Dios Rekocho i'kache asa chēa cho'ouana ũcuanuƙo asa chēajũ'u. Dios Rekocho ija'che i'kamu: "Jesucristoni cuasaju cu'ache cho'ocojñonata'ni Repau'te cuasache ũhamanesinare chũ'u cunamu chawe paache manacaãre ãuja'mu chũ'u. Ūcuachi'a cataruã pojaruãre repauna mami mamare tochasipuãre te'epuãchi'a isija'mu chũ'u repanare. Repauna mami mama te'euje'e masimanejanaa'me. Cataru koosi'kuchi'a masija'mu", chiimu,
chiisi'kuamu Jesucristo.

Tiatira vu'ejoopo canare chu'o tocha saosi'ea'me

18 Ūcuarum̄ Jesucristo jo'e i'kasi'kua'mu chũ'ure. "Tiatira vũ'ejoopo canare chũ'ure cuasakuanupu chũ'uku'te ija'chere tocha saojũ'ũ mu'ũ", chiisi'kua'mũ.

Nakocaã toñaja'ñe Paakũji chũ'ũ cũ'a pachocuna toana pojuna ko'sija'icheja'che ko'sijacũ'a Paakũji Dios Mamakũ ija'che i'kamũ chũ'ũ musanukonare: 19 Musanukona cho'oju pa'iche peore masimũ chũ'ũ. Chũ'ũni chiiju cuasame musanukona. Ūcuachi'a chũ'ure cuasanare oiju re'oja'che cho'okainaa'me musanukona. Chũ'ũni cuasajuna cu'ache ti'jñetojẽ'e chũ'ure cuasache ũhasõmanaa'me musanukona. Musanukona mama cuasarum̄ cho'osi'e na'a rua re'oja'che cho'oju pa'ime chura. 20 Jã'ata'ni musanukona pa'iche iere cuhemũ chũ'ũ: Jezabel cu'ache chũ'vache musanukona ũsema'ñere. "Dios chũ'o kũako'mo chũ'ũ", chiiko'mo repao. Jã'ata'ni musanukonare chũ'ũ neenare cu'ache'te chũ'vako te'enare cacũ'osõmo repao. Ūcuaoji chũ'vakona asa chẽa re'oja'che pa'iche ũhasõ pãi ũcuauanare ja'me kãiju pa'ime repana. Ūcuachi'a rupũ tũosiva'nare, "Dioa'mũ iku", chiicojñova'nare jo'kasi'e ãu ãiju pa'ime repana.

21 Repao cu'ache cho'ochete ũhasõ re'oja'che paao chini chuta'a cu'ache cho'oma'ñe cha'amũ chũ'ũ repao'te. Jã'ata'ni chuta'a ũcuauanare ja'me kãiñe ũhasõma'mo repao. 22 Jã'ajekuna repao'te ravũ cho'ojamũ chũ'ũ. Repao'te ja'me kãinare ũcuachi'a repanapi cu'a cho'ochete ũhasõma'to rua cu'ache ti'jñeñe cho'ojamũ chũ'ũ repanare. 23 Repao mamachĩi ũcuachi'a vanisõja'mũ chũ'ũ. Chũ'ũpi jã'aja'ñe cho'ouna asani chũ'ure cuasakuanupũã ũcuauko chũ'ũ pãi ũcuauko cuasachena'me repana rekoñõã pa'iche peore masiche masijanaa'me. Ūcuachi'a musanukonare te'enarechi'a re'oja'che cho'osi'ena'me cu'ache cho'osi'e ro'iche chũ'ujamũ chũ'ũ. 24 Musanukona Tiatira vũ'ejoopo cana te'ena repao cu'ache chũ'vache asacuhena pa'ime. Ūcuachi'a, "Vati ai te'eũ masiche'te che'chonaa'me chukuna", chiina chũ'vache asaũu chiima'ñe pa'inaa'me musanukona. Cheke na'a rua cho'ovesache chũ'vama'mũ chũ'ũ. 25 Jã'ata'ni, "Musanukona chũ'ure cuasache ũhasõma'ñe chũ'ũ jo'e rairum̄jatu'ka cuasaju pa'ijũ'ũ", chiiũ chũ'vamũ chũ'ũ.

26 Musanukonapi cu'ache che'chona chũ'vache'te asa cho'oma'ñe chũ'ũ chũ'ũñechi'a jũnisõrum̄jatu'ka ũhasõma'ñe cho'oru pãi si'achejña pa'inare chũ'ũñe'te jo'kajamũ chũ'ũ musanukonare. 27 Chũ'ure Ja'ku pãire chũ'ũ'ku chini jo'kasi'ejache musanukonare pãi si'achejña pa'inani chũ'ũ'ju chini jo'kajamũ chũ'ũ. Dios chũ'o aperum̄ tocha jo'kasi'e musanukona chũ'ũju cho'ojachere ija'che kũamũ:

Pãire chũ'ũju repanare cuhenare cu'ache chũ'ũjanaa'me repana, chiimũ. 28 Ūcuachi'a chũ'ũ pa'icheja si'arum̄ sani pa'ijachena'me cheke si'ache re'oja'che isija'mũ chũ'ũ musanukonare.

29 Chũ'ure cuasakuanupũãre Dios Rekocho i'kache asa chẽa cho'ouana ũcuauko asa chẽajũ'ũ, chiisi'kua'mũ Dios Mamakũ.

3

Sardis vũ'ejoopo canare chũ'o tocha saosi'ea'me

¹ Ūcuarum Jesucristo jo'e i'kasi'kua'mu chu'ure. "Sardis vu'ejoopo canare chu'ure cuasakuanupu chũ'uku'te ija'chere tocha saojũ'u mu'u", chiisi'kua'mu.

Dios Rekocho re'oja'che Cho'okairekocho Paakujji ma'jñoko sieterepanare Cājikujji Jesucristo ija'che i'kamū chu'u musanukonare: Musanukona cho'oju pa'iche peore masimū chu'u. Pāi musanukona pa'iche ñani, "Dioni cuasaju Repau chũ'uñe cho'onajeyu re'oja'che pa'inaa'me ina", chiime. Jā'ata'ni rekoñōa cu'ache cuasaju pa'inaa'me musanukona. ² Jā'ajekuna musanukona che'chesi'ere Dios chũ'uñe'te cavesuma'ñe cho'oju pa'ijũ'u, cu'ache pa'imaneñu chini. Diopi ñato re'oja'che cho'omanaa'me musanukona.

³ Ūcuachi'a musanukona che'chesi'ere Dios chũ'uñe'te cavesuma'ñe cuasaju cu'ache cho'oche'te ūhasō aperumū musanukona cho'osi'aja'che re'oja'chere cho'oju pa'ijũ'u. Musanukona che'chesi'e Dios chũ'uñe cho'oma'to pōse ñaau rai cuasomarumuna raicheja'che rani cu'ache cho'oja'mu chu'u musanukonare. ⁴ Jā'ata'ni musanukona te'ena Dios chũ'uñe che'chesi'ere cavesuma'ñe ūcua cuasaju cho'oju re'oja'che pa'ime. Musanukona re'oja'che pa'iche ro'i Dios pa'ichejare sani pa'iju kāña pojakāñare ju'iju chu'una'me nuka kuhapu chini jo'kaja'mu chu'u.

⁵ Ūcuachi'a chu'uni cuasaju cu'ache cho'ocojñonata'ni chu'ure cuasache ūhamanesina Dios pa'ichejare sani pa'iju kāña pojakāñare ju'iju pa'ijanaa'me. Ūcuachi'a Diona'me pa'ijana cunaumu pa'iphuro utija'ophuro tochasi'e repana mami tunosōmaneya'mu chu'u. Jā'aja'ñe cho'oma'ñe na'a pa'isirumuna Ja'kuna'me Repau neena ángeles asaju'te, "Chu'u neena'me ina", chiija'mu chu'u repanare, chu'ure cuasache ūhamanesinare.

⁶ Chu'ure cuasakuanupũare Dios Rekocho i'kache asa chēa cho'ouana ūcuanuko asa chēajũ'u, chiisi'kua'mu Jesucristo.

Filadelfia vu'ejoopo canare chu'o tocha saosi'ea'me

⁷ Ūcuarum Jesucristo jo'e i'kasi'kua'mu chu'ure. "Filadelfia vu'ejoopo canare chu'ure cuasakuanupu chũ'uku'te ija'chere tocha saojũ'u mu'u", chiisi'kua'mu.

Chu'u Jesucristo re'oja'chechi'a Cho'oku jmamakarujē'e jorema'kua'mu. Aperumu pa'isi'ku David pāi chũ'usi'aja'che chũ'umasiku'mu chu'u, David Jojosi'kujeku. Jā'ajekuna chu'upi chũ'uto pāiu'te te'eu'terejē'e chu'u chũ'uñe ūsecu'amū. Ūcuachi'a chu'upi chũ'uma'to pāiu'te te'eu'terejē'e chũ'ucu'amū. Jā'aja'ñe Pa'ikujji Jesucristo ija'che i'kamū chu'u musanukonare:

⁸ Musanukona cho'oju pa'iche peore masimū chu'u. Asarepajũ'u. Te'eva'nata'ni chu'u chu'ore asa jachama'ñe pa'iju chu'ure cuasache'te ūhasōmapuna jatisa'aro vatakaicheja'che cho'okaimū chu'u musanukonare, chu'u chũ'uñe'te cho'oju paapu chini. Repasa'aro pāiu'te te'eu'terejē'e jeocu'acheja'che chu'u chũ'uñe musanukona cho'oche pāiu'te te'eu'terejē'e ūsecu'aja'mu.

⁹ Ūcuachi'a vati ai neenapi, "Judío pāijeju Dios neena'me chukuna", chiiju jorenapi musanukona ti'jñeñena ro're ñuapu chini chũ'uja'mu chu'u. Musanukona pa'iche'te ñaju, ro're ñu'iju,

“Jesucristo oicojñonaa'me ina”, chiiju masijanaa'me repana. ¹⁰ Chu'u musanukonare, “Chu'uni cuasaju cu'ache cho'ocojñonata'ni chu'ure cuasache ūhasōmanejū'u”, chiiu chū'usi'ere jachama'ñe ūcuarepa cho'onajejuna pāi ūcuanukore cu'ache t'jñerumu t'aru cho'okaija'mu chu'u musanukonare. Reparumu t'ato pāi ūcuanuko chu'upi repana rekoñoña kuauna repana chu'ure masi cuasachena'me cuasama'ñe meñe cuasa masijanaa'me.

¹¹ Cuasarepaju pa'ijū'u. Na'mi cajeja'mu chu'u. Musanukona che'chesi'e Dios chū'uñe ūhasōma'ñe cuasaju cho'oju pa'ijū'u. Jā'aja'ñe cho'oni Dios re'oja'che isira chiiche koojanaa'me musanukona ūhasōmanesi'e ro'i. Jā'aja'ñe cho'oru te'eujē'e tua koosōkaimanejanaa'me musanukonare. ¹² Chu'uni cuasaju cu'ache cho'ocojñonata'ni chu'ure cuasache ūhasōmanesinare Dios vū'e catuupu etama'ñe ai pa'icheja'che Repau pa'ichejare ai sani paapu chini jo'kauna repacheja jmakarujē'e etama'ñe si'arumu pa'ijanaa'me repana. Dios neenajeju Repau pa'ijooopo Jerusalén mama vū'ejoopo canaa'me ina, chiimu chu'u. Dios repajoopo cnaumupi casoja'mu. Ūcuachi'a repanare chu'u mami mamare ve'oja'mu chu'u.

¹³ Chu'ure cuasakuanupūare Dios Rekocho i'kache asa chēa cho'ouana ūcuanuko asa chēajū'u, chiisi'kua'mu Jesucristo.

Laodicea vū'ejoopo canare chu'o tocha saosi'ea'me

¹⁴ Ūcuarumu Jesucristo jo'e i'kasi'kua'mu chu'ure. “Laodicea vū'ejoopo canare chu'ure cuasakuanupu chū'uku'te ija'chere tocha saojū'u mu'u”, chiisi'kua'mu.

Chu'u Jesucristo chu'u cho'ora chiiche peore ūcuarepa cho'oku'mu. Ūcuachi'a chu'u ñasi'e jorema'ñe ūcuarepare kua'ku'mu chu'u. Diopi chū'uuna chejana'me pāi peore cho'oasomu chu'u. Jā'aja'ñe Pa'ikūji Jesucristo ija'che i'kamū chu'u musanukonare: ¹⁵ Musanukona cho'oju pa'iche peore masimu chu'u. Musanukona chu'ure cuasanata'ni masi cuasama'me. Ūcuachi'a chu'ure masi cuasamanata'ni musanukona ūhasōma'ñe pa'iche masimu chu'u. Jā'ajekuna musanukonapi chu'ure chini raa cuasato raa re'ora'amū. Jā'ata'ni chu'uni masi cuasacuheni ūhasōjū'u chiimu chu'u. ¹⁶ Chu'ure cuasache ūhama'me musanukona. Jā'ata'ni chu'ure raa cuasama'me. Jā'ajekuna musanukonare chu'ure cuasanata'ni masi cuasamanajejuna oko jmajūuru asuche ūku ña rāocuhekū tutusōñeja'ñe cuheja'mu chu'u musanukonare.

¹⁷ Ija'che i'kanaa'me musanukona: “Pāi kurina karama'ñe paacheja'che chukuna chiiche peore paaju re'oja'che pa'ijuna te'emakarujē'e karama'kua'mu chukuna'te”, chiinaa'me. Jā'aja'ñe i'kanata'ni cu'ache pa'iju musanukona rekoño ñakocaā na'asōsinaja'ñe chuova'na pa'iju kāña peova'naja'ñe pa'inaa'me musanukona. Jā'aja'ñe pa'inata'ni musanukona rekoño pa'iche vesame. ¹⁸ Jā'ajekuna musanukonare ija'che chu'vamū chu'u: Musanukona rekoñoāpi pāi kurina karama'ñe pa'icheja'che re'oja'che paūu chini chu'uni pachokurija'chere re'oja'chere koojū'u. Ūcuachi'a musanukona ca'nivūā kāña peoju ju'imaruna

vajuchuache ñosica'nivũäre sacha juñu chini chu'uni kãña pojakãñaja'ñere koojũ'u. Ũcuachi'a musanukona ñakocaã suirijache ũkoja'che chu'uni koojũ'u, suirirena ñokuna ñañu chini. ¹⁹ Chu'u chiinare ũcuanukore cu'ache cho'оче'te ũhasõ re'oja'che paapu chini raa i'kaku cu'ache ti'jñeñe cho'okũ'mu chu'u, repapani re'oja'che pa'ima'to. Jã'ajekuna musanukona chu'ure jmamakarũ cuasaju pa'iche'te ũhasõ jo'e chu'uni na'a raa cuasaju pa'ijũ'u.

²⁰ Asarepajũ'u. Chu'u musanukonare vu'ena rani jatisa'aro'te nukaku soicheja'che soiũ pa'imũ. Jã'aja'ñe chu'upi soiuna pãiu ũcuauakũji asa jatisa'aro vatacheja'che chu'uni na'a raa cuasato vu'ena kaka puũ ũcuauana'me ãu ãiñeja'ñe repau rekocho'te ja'me pa'iu sãiñechi'a pojojũ pa'ijanaa'me chũkuna. ²¹ Chu'ure cuhenare cajejani ja'ku chũ'uku ñu'isaivu kueñe puũ ja'me ñu'iu chũ'uku'mu chu'u. Chu'uni cuasaju cu'ache cho'ocojñonata'ni chu'ure cuasache ũhasõmanesinare chu'u ũcuaja'che repanare chu'u chũ'uku ñu'isaivu kueñe puũ ñu'iju chu'una'me chũ'ua'ju chini jo'kaja'mũ.

²² Chu'ure cuasakuanupuãre Dios Rekocho i'kache asa chẽa cho'ũana ũcuanuko asa chẽajũ'u, chiisi'kua'mũ Jesucristo.

4

Cũnaumu cana Diore pojojũ re'oja'che i'kache'te kũamũ

¹ Jã'aja'ñe cho'ocuhasirũmu cũnaumu ñato jatisa'aro vatasisa'aro pa'isi'kua'mũ. Ũcuachi'a aperũmu chu'ure trompetavu juhijuna asocheja'che raa asoche i'kasi'ku jo'e ija'che i'kasi'kua'mũ: "Ichejana mũijũ'u. Na'a pa'isirũmu ti'jñejañere mũ'uni ñora", chiisi'kua'mũ. ² Reparũmu chu'ure Dios Rekochoji cho'okaiuna ñaku cũnaumu Repau pa'icheja pãi chũ'una ñu'isaivu Ñu'ikuni ñasi'kua'mũ chu'u Repau'te Diore. ³ Repasaivu ñu'iku jaspes catapuã pachoko'sija'icheja'che ko'sija'iu ũcuachi'a cornalina cata maako'sijapuãja'ñe ko'sija'iu ñosi'kua'mũ chu'ure. Repau ñu'isaivu ũcuachi'a ma'ñarekovũ esmeralda cata v̄jako'sija'icheja'che ko'sija'ivũji rũhiso'koro pa'isi'kua'mũ. ⁴ Ũcuachi'a chekusaivuã veinticuatrorepasaivuã repasaivu pa'iche rũhiso'koro pa'isi'kua'mũ. Ũcuasaivuãre aina veinticuatrorepana ñu'isinaa'me. Kãña pojakãñare ju'iju tuhivuã pachokurivũãre tuhiju ñu'isinaa'me repana ũcuanuko. ⁵ Ũcuachi'a Dios ñu'isaivu rũichejapi fe'neku raa asoche curusi'kua'mũ. Ũcuachi'a repasaivu ti'jñeñe'te uoñoã pa'isaivuã sieterepasaivuã nukaku uuku pa'isi'kua'mũ. Jã'asaivuã sieterepasaivuã Dios Rekochoja'chea'me. ⁶ Ũcuachi'a repasaivu ti'jñeñe'te mar chiaraja'chepe joicuna ko'sija'iu etajiche ñoñeja'ñe pa'isi'kua'mũ. Ũcuachi'a repasaivu rũichejare vajupãi ũcuaka'chapana repana ca'nivũãre si'acaca'nivũã tijñapa cakã'jñona'me cho'je cakã'jño ñakocaã paanapi si'acakã'jño pa'isinaa'me. ⁷ Repana vajupãi te'eũ león chaija'iu pa'isi'kua'mũ. Cheku toroja'iu pa'isi'kua'mũ. Cheku pãi chia paasi'kua'mũ. Jo'e chekupi tao cãva ku'ikujaja'iu pa'isi'kua'mũ. ⁸ Repana vajupãi kue'chaka te'eũ seirepakachi'a paasinaa'me. Ũcuakare ñakocaã paasinaa'me

repana vu'evuãna'me sê'sevuã. Ūcuachi'a jmamakarujê'e cuhama'ñe umucusena'me ñami ija'che i'kaju pa'isinaa'me repaña:

Re'okũ'mũ Dios.

Re'okũ'mũ Dios.

Re'okũ'mũ Dios.

Peore Masiũ'mũ Repau.

Iramujê'e pa'iu chuta'a cheja cho'omarumujê'e pa'ikũ'mũ Repau.

Ūcuachi'a si'arumũ pa'ikũ'mũ Repau,

chijũ pa'isinaa'me repaña.

9-10 Repau'te Diore Si'arumũ Pa'ikũ'te ñu'isaivũ ñu'ikũni repaña vajupãi pojojũ re'oja'chere ija'che i'kasinaa'me: "Peore Masiũ'mũ mu'ũ. Peore re'oja'che cho'okaikujekũna, 'Re'orepamũ', chiime chũkũna mu'ũre", chiisinaa'me. Jã'aja'ñe i'kato aina veinticuatrorepana Dioni pojojũ Repau'te ti'jñeñe ro're pũ ñu'ijũ ũcuachejana repaña tuhivũã ti'te ũha ija'che i'kasinaa'me:

11 Dios, Chũkũna'te Paakũ, mu'ũpi chiiũ cho'oũna peore si'ache pa'imũ.

Mũ'ũpi cho'oma'to peora'amũ jã'a.

Jã'ajekũna pãi ũcuanũko mu'ũni cuasaju pojojũ,

"Peore Masiũ'mũ mu'ũ.

Peore re'oja'che cho'okaikũ'mũ.

Peore chũ'ũkũ paau", chiiũ paapu,

chiisinaa'me repaña.

5

Utija'okorovũ chũ'o tochasi'e pa'ikororũ pa'ichena'me Jesucristo Ovejachũija'iu pa'iche'te kuamu

1 Ūcuarumũ chũ'ũ ñato Dios, ñu'isaivũ'te ñu'iu Repau vjajũture utija'okorovũ sa'navũna'me sê'sevũ chũ'o tochasi'e pa'ikorovũ'te cãjikũ ñu'isi'kuã'mũ. Ūcuachi'a repakorovũji koromanea'kũ chini je'nasimajñaruã sieterepamajñaruã pa'isi'kuã'mũ. 2 Ūcuarumũ chũ'ũ ángel'te ruã masiũni ñasi'kuã'mũ. Ūcuajji ruã vjachu'opi, "¿Neepi repakorovũ je'nasimajñaruã vato korajanaa'ñe? Ruã Re'okũchi'a cho'ochẽ'me jã'a", chiisi'kuã'mũ. 3 Jã'ata'ni repakorovũ je'nasimajñaruã vato kora ñamasina te'ejjê'e peosinaa'me cunaumũna'me chejana'me jũ'isina pa'icheja. 4 Repakorovũ kora ñamasikũni jñaamanerena ruã oiche oisi'kuã'mũ chũ'ũ. 5 Jã'ata'ni aina chũ'ũpi oiũna asa te'eu chũ'ũre ija'che i'kasi'kuã'mũ: "Oimanejũ'ũ. Judavãjũjũji aperumũ pa'isi'kũ David Jojosi'kupi león chaija'che Pa'ikũji Repau'te cuhenare Cajejaisi'kujeku repakorovũ je'nasimajñaruã sieterepamajñaruã peore vato kora ñare'omũ Repau'te", chiisi'kuã'mũ.

6 Ūcuarumũ chũ'ũ ñato Dios ñu'isaivũ rũicheja vajupãina'me aina pa'icheja chenevũ'te Jesucristo Dioni isijũ ovejachũ Vanisõcojñosi'kujã'iuji vajũraisi'kũ pa'isi'kuã'mũ. E'chosẽ'ña sieterepasẽ'ña paakũji ñakocaã sieterepañakocaã paasi'kuã'mũ Repau. Repau ñakocaã sieterepañakocaã Dios Rekocho re'oja'che Cho'okairekochoji cheja si'achejña saocjñosirekochoja'chea'me. 7 Ūcuarumũ Repau Ovejachũija'iu sani repasivũ Ñu'ikũ Dios vjajũtu cãjikorovũ utija'okorovũ koosi'kuã'mũ. 8 Jã'aja'ñe repakorovũ'te koõna ña vajupãi ũcuaka'chapanana'me aina veinticuatrorepana Ovejachũija'iu Jesucristo ti'jñeñena tãni pũ ro're ñu'isinaa'me.

Repana ũcuanũko arpavũãna'me coparo'rovaã pachokuriro'rovaãpi vi'tomaña timusiro'rovaãre cãjisinaa'me. Repa vi'tomaña Dios neena Repau'te sãeñeja'ñea'me. ⁹ Ro're ñu'iju uja mamare ija'che ujasinaa'me repana:

Chuenisõsi'kua'mu mu'u.

Chuenisõ mu'u chiepi pã cu'ache cho'oche ro'ikaisi'kua'mu mu'u, pãipi si'achejña pa'inana'me si'ache chu'o i'kanana'me si'avãju Dios neenachi'a paapu chini.

Jã'aja'ñe cho'osi'kujekuna ikorovu je'nasimajñaruã vato ñare'omu mu'ure.

¹⁰ Ũcuachi'a mu'upi jo'kauna mu'u neena, phairipã Diore cho'okaicheja'che cho'okaiju pa'ijanaa'me.

Ũcuachi'a chejare pa'iju pãire chekunani chũ'uju pa'ijanaa'me repana, chiiju ujasinaa'me repana.

¹¹ Jã'a cho'ocuhasirumu ñato Dios ñu'isaivu rãicheja vajupãina'me aina pa'ichejare si'acakã'jño ángeles jairepanukojeju kuẽkuecu'anuko pa'ijuna repana i'kache chu'o asasi'kua'mu chu'u. ¹² Rua wjachu'opi ija'che i'kasinaa'me repana:

Ikure Jesucristo'te ovejachiiva'u cho'ocojñoñeja'ñe

pã ũcuanũko cu'ache cho'oche'te ro'ikasa chini chueni jũni ro'ikaisi'kujekuna

pã ũcuanũko Repauni pojoju ija'che i'kajanaa'me:

“Peore si'ache re'oja'che chũ'uku paaku'mu mu'u.

Peore masiku'mu.

Mu'ure cuasaju vajuchunaa'me chukuna.

Mu'u cho'ora chiiche peore cho'omasiku'mu mu'u.

Pã ũcuanũko mu'uni pojoju re'oja'che i'kaju paapu”, chiijanaa'me, chiisinaa'me repana.

¹³ Jã'a cho'ocuhasirumu jo'e chekere ñaku Dios cho'osina ũcuanũko, sunatum pa'inana'me cheja pa'inana'me jũnisõsina pa'icheja canana'me chiacha pa'iva'na i'kachũ'ore ija'che i'kache'te asasi'kua'mu chu'u:

Diore ñu'isaivu ñu'iku'te pã ũcuanũko pojoju si'arumu ija'che re'oja'che i'kaju paapu,

Ovejachiija'iu'te Jesucristo'te ũcuachi'a:

“Pã ũcuanũko musanukonare cuasaju vajuchua'ju.

Peore masiju, peore chũ'unaa'me musanukona”, chiiju paapu,

chiisinaa'me. ¹⁴ Jã'aja'ñe i'karena asa vajupã, “Jã'aja'ñe paa”, chiisinaa'me. Ainapi ro're puu ñu'iju Diore Si'arumu Pa'ikuni pojosinaa'me.

6

Utija'okorovu sieterepamajña je'nasi'e pa'ikorovu vato ñasi'ere kua'mu

¹ Ũcuarumu chu'u ñato Ovejachiija'iu Jesucristo utija'okorovu je'nasimajñaruã te'emaka vatosi'kua'mu. Vatouna vajupã te'eu, “Raijũ'u”, chiisi'kua'mu chu'ure. Repau i'kache oko curucheja'che asosi'kua'mu chu'ure. ² Jã'aja'ñe i'kauna asa kavacho'te poja'uni ñasi'kua'mu chu'u. Repava'ure tuhiku saocupupu cãjisikua'mu. Ũcuarumu kavacho'te tuhiku repauni tuhivu'te ñisirena sanisõsi'kua'mu, repau'te cuhenani cavaku cajejasa chini.

³ Ūcuarumū Repau Jesucristo chekumakare vatouna vajupāi cheku chu'ure, "Raijũ'ũ", chiiche asasi'kua'mu chu'ũ. ⁴ Jã'aja'ñe i'kauna asa ñato cheku kavacho maaja'iuji raisi'kua'mu. Rakuna Dios repau'te tuhiku raisi'kure cu'ache cho'omasiche'te jo'kasi'kua'mu, päire repana sãñechi'a re'oja'che pa'iche'te sani ũsekuna, repanapi cavaju sãñechi'a vanisõa'ju chini. Ūcuachi'a Dios repau'te va'ti rua ujava'tire ïsisi'kua'mu.

⁵ Ūcuarumū Repau Jesucristo jo'e chekumakare vatouna vajupāi cheku chu'ure, "Raijũ'ũ", chiiche'te asa kavacho'te chija'iuñi ñasi'kua'mu chu'ũ. Repava'ure tuhiku ruesomaka cãjisi'kua'mu.

⁶ Ūcuarumū chu'ũ vajupāi ũcuaka'chapana pa'icheja chenevũji chu'o i'kache asasi'kua'mu, ija'che chiiche'te: "Åu jmarepanukoru'jeku rua ro'imũ. Denario kuri te'ere'reva te'eumucuse cho'оче cho'o koochenukoru trigo te'ekilo ro'imũ. Cebada chotekilo ũcuajanuko ro'imũ. Jã'amajñaruãre ruarepa ro'iche'te kooto kurire si'asõrena u'chape'ejẽ'e conojẽ'e koocu'aja'mu pãi."

⁷ Ūcuarumū Repau Jesucristo jo'e chekumakare vatouna vajupāi jo'e cheku chu'ure, "Raijũ'ũ", chiiche asasi'kua'mu chu'ũ. ⁸ Jã'aja'ñe i'kauna asa ñato kavacho pachojajũuruji raisi'kua'mu. Repau'te tuhiku mami, "Jũnisõñe", ve'esi'kua'mu. Repau cho'jepi cheku raisi'kua'mu. Repau mami, "Jũnisõsina pa'icheja", ve'esi'kua'mu. Ratena Dios repanare ija'che cho'omasiche'te chu'ũ jo'kasi'kua'mu: "Cheja pa'inare pãi jainukore sani vanisõjũ'ũ musanukona. Chekunare jainukore vajñapi vanisõjũ'ũ. Chekunare ãucuhana jũnisõa'ju chini repana ãu kũñe'te ũsejũ'ũ. Chekunare ravu cho'ojũ'ũ, ravuna jũnisõa'ju. Jo'e chekunare cu'ava'napi kokaneeju kũku vẽasõñe chũ'ujũ'ũ." Jã'aja'ñe cho'omasiche'te chu'ũ jo'kasi'kua'mu Dios repanare.

⁹ Ūcuarumū Repau Jesucristo jo'e chekumakare vatouna ñaku Dios chu'o chu'vaju Jesucristo pa'iche kuaju chuenisõsina rekoñoãre ñasi'kua'mu chu'ũ. Diore ïsimajñaruã tuo uoko'a vu'evũ'te pa'isi'kua'mu repana rekoñoã.

¹⁰ Ūcuarumū repana Dios chu'o kuaju chuenisõsina ujachũ'opi ija'che i'kasinaa'me Repau'te: "Dios, Peore Chũ'uku, rua re'oku'mu mu'ũ. Mu'ũ cho'ora chiiche ũcuarepa cho'oku'mu. ¿Jeerumũ mu'ũ, chukuna'te vanisõsinare repana cho'osi'e ro'iche chũ'uja'ũ, chukuna'te vanisõsi'ere ro'ia'ju chini?", chiisinaa'me repana. ¹¹ Chitena Dios repanare ũcuaukore kãña pojakãñapi ujacueñoãre ïsisi'kua'mu. Ìsicuha repanare i'kasi'kua'mu Repau. "Musanukona Jesús neenajeju Repauni cuasaju chuenisõsi'aja'che chekuna Repau'te cuasana ũcuaja'che chuenisõjanaa'me. Jmamarũchi'a oima'ñe cha'ajũ'ũ musanukona, repana chuenisõ musanukonana'me chi'irumujatũ'ka", chiisi'kua'mu.

¹² Ūcuarumū Repau Jesucristo jo'e chekumakare vatouna ñaku cheja rua pi'ruchejare ñasi'kua'mu chu'ũ. Jã'aja'ñe pi'rukuna kãa chijakãaja'ñe chija'iu ñosi'kua'mu ũsuu. Pãimiaũ ũcuachi'a peore si'acaku chieja'che maaja'iu ñosi'kua'mu. ¹³ Jã'a cho'oto ma'jñoko higorapũruã vjjarapũruã ruarepa tutakuna tuã'tuacheja'che cunaumupi chejana tuã'tuasinaa'me. ¹⁴ Cunaumũ ũcuachi'a utija'ova ca'nesõñeja'ñe si'asõsi'kua'mu. Ūcuachi'a aikũjñã si'acakũjñã juupoãna'me peore rupũ tũichejñana kuñocojñosi'kua'mu. ¹⁵ Jã'a

cho'oto cheja pa'ina, pāi jainukore chũ'una, chekuna pāi chũ'unana'me sōtaopāi chũ'unana'me kurinana'me kokanana'me cho'oche'te rupū cho'okaapu chini chēa paacojñova'nana'me chekuna paacojñomana ūcuanuko aikūjña caripaā cacojñana vajuchujū kaka katisōsinaa'me. Chekuna te'ena repakūjña vū'evuā pa'ipuā catapuā vū'evuna katisōsinaa'me. ¹⁶ Jā'aja'ñe katisō aikūjñana'me catapuāre ija'che i'kasinaa'me repana: “Chukuna katisichejña ti'jñeñe ñaña tuā'tua ta'pisōjũ'u, Diopi Repau ñu'isaivūji ñu'iu chukuna'te Ņakūji ñamanea'ku. Ūcuachi'a Ovejachūja'iuji Jesucristoji chukuna'te cu'ache Cho'ojaupi jñaamanea'ku”, chiisinaa'me repana. ¹⁷ Dios Repau Mamakuna'me pāi ūcuanukore repana cu'ache cho'osi'e ro'i ro'ia'ju chini chũ'umucuse ti'acuhamu. Repaumucuse pāi ūcuanuko repana cu'ache cho'osi'e ro'i ro'ijanaa'me.

7

Aperumu pa'isi'ku Israel mamachūi jojocojñosinani Dios mami repana chiapuāna tochacojñosinani i'kamū

¹ Jā'aja'ñe cho'ocuhasiřumu ángeles ūcuaka'chapanare cheja si'acakā'jño nukanani ñasi'kuamū chu'u. Co'covu cakā'ko nukaku repakā'ko tutache'te ūsesi'kuamū. Cheku suripu cakā'ko nukaku ūcuachi'a repakā'ko tutache'te ūsesi'kuamū. Cheku ūsuu mūicheja cakā'ko nukaku repakā'ko tutache'te ūsesi'kuamū. Jo'e cheku ūsuu na'ikā'ko nukaku ūcuachi'a repakā'ko tutache'te ūsesi'kuamū. Jā'aja'ñe nukaju tuta ūsejuna chejana'me mar chiara sē'sevuājē'e tutamu si'ache sūki ja'o te'eja'ovajē'e tuta ñu'kuemanesi'kuamū. ² Ūcuarumu chekure ángel'te ūsuu mūichejapi Dios, Si'arumu Pa'iku mamimaka tochasimakare cājiku raiuna ñasi'kuamū chu'u. Rani chekunare ángeleva'nare ūcuaka'chapanare chejana'me mar chiara cu'ache cho'oa'ju chini chũ'u raocojñosinani ūjachu'opi ija'che i'kasi'kuamū repau: ³ “Chuta'a chejana'me mar chiarana'me sūkiñuā cu'ache cho'omanejũ'u, Dios neenare repana chiapuāna Repau mami chukuna tocha pi'nisirumujatu'ka.”

⁴ Ūcuarumu chu'o ija'che i'kache'te asasi'kuamū chu'u: “Repana chiapuāna Dios mami tochacojñosina peore ciento cuarenta y cuatro milrepanaa'me. Aperumu pa'isi'ku Israel mamachūi docerepana jojosi-naa'me repana. ⁵ Ijanukoa'me repana, Dios mami repana chiapuāna tochacojñosina:

Judá jojosina doce milrepanaa'me.

Rubén jojosina doce milrepanaa'me.

Gad jojosina doce milrepanaa'me.

⁶ Aser jojosina doce milrepanaa'me.

Neftalí jojosina doce milrepanaa'me.

Manasés jojosina doce milrepanaa'me.

⁷ Simeón jojosina doce milrepanaa'me.

Leví jojosina doce milrepanaa'me.

Isacar jojosina doce milrepanaa'me.

⁸ Zabulón jojosina doce milrepanaa'me.

José jojosina doce milrepanaa'me.

Benjamín jojosina doce milrepanaa'me,

repana chiapuäre Dios mami paana”, chiiche'te asasi'kua'mu chu'u.

Päi jainuko pojakãña ju'ina pa'iche'te kwamu

⁹ Jã'aja'ñe i'kache asacuharumu ñaku päi si'achejña canapi tũichu'ochi'a cutunapi te'eujë'e kuëkuecu'anuko Dios ñu'isaivuna'me Ovejachĩija'ia Jesucristo pa'icheja ti'jñeñe pa'inani ñasi'kua'mu chu'u. Kãña pojakãñapi wjacueñoäre ju'iju pũtijoo cãjisinaa'me repaña. ¹⁰ Ūcuarumu ija'che i'kaju wjachu'opi cuisinaa'me repaña: “Maire Paaku, ñu'isaivu Ñu'iku Diona'me Ovejachĩija'ia Jesucristo chëa paame maire, re'oja'che pa'iju vati toana saimanea'ju chini”, chiisinaa'me. ¹¹⁻¹² Jã'a cho'oto ángeles ũcuanuko Dios ñu'isaivuna'me ainana'me vajupäi ũcuaka'chapana pa'icheja rũhiso'koro nukasinaa'me. Nukasinapi repasaivu ti'jñeñe ro're puu sime ñu'iju Dionipojoju ija'che i'kasinaa'me repaña:

jJã'aja'ñe paau!

Maire Paaku'te Diore si'arumu re'oja'che ija'che i'kaju pojoju pañu mai:

“Ruä re'okũ'mu mu'u.

Peore masiku'mu.

Peore re'oja'che cho'okaikujekuna mu'ure, Re'orepamu”, chiinaa'me chukuna.

Mu'ure cuasaju vajuchunaa'me chukuna.

Peore chũ'uku'mu mu'u.

Mu'u cho'ora chiiche peore cho'omasiku'mu mu'u.

jJã'aja'ñe paau!

chiisinaa'me repaña.

¹³ Ūcuarumu aina, te'eu ija'che sëesi'kua'mu chu'ure:

—¿Ina pojakãña ju'ina jeejanaa'ñe? ¿Jeechejapi ina rate? —
chiisi'kua'mu. ¹⁴ Chikuna, chu'u,

—Masimu mu'u —chiisi'kua'mu. Chikuna repau ai ija'che i'kasi'kua'mu chu'ure:

—Päi ũcuanukore ruä cu'ache ti'jñerumu pa'isinata'ni Diore cuasache ũhasõmanesinajeju Ovejachĩija'ia Jesucristo chiepi kãña meno peokãña choasõñeja'ñe repaña rekoñoä cu'ache cho'osi'e tanosõcojñosinajeju re'oja'che pa'ime ina. ¹⁵ Jã'aja'ñe pa'inajeju Dios pa'ichejare chũ'uku ñu'isaivu ti'jñeñe'te pa'iju umucujñana'me ñami Repau'te cho'oche cho'okaiju pa'ime repaña. Dios ñu'isaivu Ñu'ikujji repañare oiü cu'ache ti'jñeñe ũsekaija'mu. ¹⁶⁻¹⁷ Ūcuachi'a Dios ñu'isaivu ti'jñeñe Pa'ikujji Ovejachĩija'ia Jesucristoji repañare oveja kuiraku cho'ocheja'che repañare kuiraja'mu. Jã'ajekuna repañare jo'e āucuhameja'mu. Ūcuachi'a jo'e sumava'na pa'imanejanaa'me repaña, Diona'me Jesucristo jã'aja'ñe cho'okatena. Ūcuachi'a jo'e okouamaneja'mu repañare. Ūsuu asuche jo'e uuju phã'phamanejanaa'me repaña —chiisi'kua'mu repau.

8

Je'nasimajña cuhacho camaka vatosi'ena'me pachokuriro'rova ma'ña pa'iro'rova pa'iche'te kwamu

¹ Ūcuarumu Ovejachĩija'ia Jesucristoji utija'okorovu je'nasimajña cuhacho camakare vatona cunamumu Dios pa'icheja media hora i'kamacheja pa'isi'kua'mu. ² Jã'aja'ñe cho'ocuharumu ángeleva'nare sieterepañare Dios chũ'uku ñu'isaivu ti'jñeñe nukanani ñasi'kua'mu

chũ. Nukaju trompetavũ te'evũachi'a ĩsicojñosinaa'me repaña. 3-4 Ūcuachi'a chekũre ángel'te pachokuri cunaro'rova cãjikũ rani mesako'a ma'ña uoko'a pachokuri cho'osiko'a ti'jñeñena canũkaũna ñasi'kua'mũ chũ. Canuka nukaku vi'toma'ña rua ĩsicojñosi'kua'mũ repañ, ũcuako'ana repa ma'ñare tuo uokũna vi'toma'ñapi uuku piko mũiũna Dios neena Repañ'te sũeñe ma'ña pikona'me Dios pa'ichejana mũisi'kua'mũ. 5 Ūcuarũmu repañ ángel mesako'a pa'itoa toa mini reparo'rovana timuñe maña chejana pã pa'ichejana tũsi'kua'mũ. Tũna cheja fe'nekũ rua asoche curukũ pi'rusi'kua'mũ.

Trompetavũã'a'me

6 Jã'aja'ñe cho'okũna repaña ángeles sieterepaña trompetavũ paana juhupi'rasinaa'me.

7 Ūcuarũmu ángel te'eu charo repañ trompetavũ juhisi'kua'mũ. Jukũna oko rũhicaãpi toana'me chie ja'mesicaãpi chejana tuã'tuasi'kua'mũ. Tuã'tuaũna chejana'me sũki joopojakã'ko uusũsi'kua'mũ. Tachata'ni peore uusũsi'kua'mũ.

8 Ūcuarũmu jo'e chekũpi ángelpi repañ trompetavũ'te jukũna, aikũtijamakapi uumakare mar chiarana su'a rũoũna repara chiara joopojakã'ko chie carũnisũsi'kua'mũ. 9 Chie carũkũna repara chiara pa'iva'na ũcuachi'a jainũko jũnisũsinaa'me. Barcovũã ũcuachi'a repara ku'isivũã joopo ñañasũsi'kua'mũ.

10 Jã'a cho'ocũhaũna jo'e chekũ ángelpi repañ trompetavũ'te jukũna uũjama'jñoko cunauũmũpi uopũja'che ñoũ uuku tuã'iu pu'chu chiañaãjẽ'e joopo oko punijẽ'e joopo tuã'tuasi'kua'mũ. 11 Repañ ma'jñoko tuã'isiñaã chiañaã pa'ichena'me oko puni oko kaja'che carũnisũsi'kua'mũ. Jã'aja'ñe okopi kaja'ũna pã jainũko ũku jũnisũsinaa'me. Repañ ma'jñoko mami, "Kaja'chea'me".

12 Jã'aja'ñe cho'ocũhasirũmu jo'e chekũpi ángelpi repañ trompetavũ'te jukũna ũsũũ miañe joopo chachasũna chija'isi'kua'mũ. Pãimiaũ ũcuachi'a miañe joopo chachasũ miamanesi'kua'mũ. Ma'jñokova'na ũcuachi'a joopo miamanesinaa'me. Jã'aja'ñe cho'ocojñũ ũsũũ umucuse ũcuaka'chapahora miamanesi'kua'mũ. Pãimiaũna'me ma'jñoko ũcuachi'a ũcuaka'chapahora ñami miamanesinaa'me.

13 Jã'a cho'ocũhaũna jo'e ñaku tao cunauũmũre cãva ku'iu uũjachu'opi cuiku ija'che i'kakũni asasi'kua'mũ chũ: "¡Rua cu'ache! ¡Rua cu'ache! Chekũna ángeles chotena repaña trompetavũã chuta'a juhimanapi jutu rua cu'ache ti'jñeja'mu pã cheja pa'inare", chiiũ cuis'i'kua'mũ repañ.

9

1 Jã'aja'ñe cho'ocũhasirũmu jo'e chekũ ángelpi repañ trompetavũ'te jukũna ma'jñoko'te cunauũmũpi chejana tuã'ũna ñasi'kua'mũ chũ. Tuãni llavemakare vati pa'icoje tũsojamakare ĩsicojñosi'kua'mũ repañ. 2 Repamaka koo ũcuamakapi repacoje jaosi'e tũso vataũna ũcuacoje sa'navũji piko toa uũjatoa uuku rua piko mũiñeja'ñe mũisi'kua'mũ. Pikopi ruarepa mũiũna ũsũũna'me cunauũmu ta'pisũsi'kua'mũ. 3 Jã'aja'ñe cho'okũna pũ'suva'na piko sa'navũji eta chejana cajesinaa'me. Caje pa'ijũ puniva'na totacheja'che totamasiche jo'kacojñosinaa'me repaña pũ'su. 4 Repanare jã'aja'ñe cho'omasiche

jo'kasi'ku ija'che chi'u chũ'u jo'kasi'kua'mu: "U'chana'me sũki cu'ache cho'omanejũ'u musanukona. Pãita'ni repa chapiãre Dios mami tochasi'e peonarechi'a cu'ache cho'ojũ'u. ⁵ Cincorepapãimia pãire asi cho'ojũ pa'ijũ'u. Jã'ata'ni repa asi cho'o vëasõmanejũ'u", chiisi'kua'mu repa. Chikuna repa pũ'su punirepa totajũ asi cho'ocheja'che pãire asi cho'osinaa'me.

⁶ Jã'aja'ne cho'ojũna pãi cho'o jũnisõnu chini si'ache cho'onata'ni cho'otesinaa'me. Jũnisõnanareta'ni jũ'ine tĩ'amanesi'kua'mu repa.

⁷ Repa pũ'suva'na kavacho pãi vai saipi'raju care'vacojõsiva'naja'ne ñosinaa'me chu'ure. Sijore pachokurivũaja'ne tuhivũã tuhisinaa'me repa. Chiña pãi chiñaja'ne paasinaa'me repa. ⁸ Ūcuachi'a raña romi rañapaaja'ne paanapi cõji chai cõjija'ne paasinaa'me repa. ⁹ Repa ã'capũã sõtaopãi asi cho'ocojõne'te cuheju cunakãña tũineja'ne tũisinaa'me repa. Ūcuachi'a repa kue'chaka pãu'ne, carrosai kavacho jñajñusaipi pãi vai saiju vũ'vũjũna asocheja'che asosi'kua'mu. ¹⁰ Repa puni jikoñoaja'ne paache cincorepapãimiachi'a pãire asi cho'ore'osi'kua'mu repa. ¹¹ Repa pũ'suva'nare chũ'uku ángel chekunare repa pa'inare ūcuachi'a chũ'uku'mu. Repa mami "Abadón" chiimu hebreo chu'o. Griego chu'ota'ni "Apolión" chiimu repa mami.

¹² Charo ti'jñe'ne cu'a, cho'o caranicuhasi'kua'mu. Jã'ata'ni chuta'a ka'chañoã jo'e cu'ache ti'jñeja'ne karamu.

¹³ Ūcuarumu jo'e chekupi ángelpi repa trompetavũ'te jukuna Diore ti'jñe'ne rũiko'a Repa'te isimajñaruã ma'ña tuo uoko'a pachokuriko'acasẽ'ña e'chosẽ'ña ūcuaka'chapasẽ'ña nukachejñapi chu'o i'kache asasi'kua'mu chu'u. ¹⁴ Repa chu'o i'kaku ángel'te trompetavũ juhisi'kure ija'che i'kasi'kua'mu: "Angeles ūcuaka'chapanare chea Eufrates ujacha chiacha ru'tuvana quẽo sũocojõsiva'nare jose etojaijũ'u", chiisi'kua'mu. ¹⁵ Chikuna repa ángel asa sani repa jose etosi'kua'mu, pãi jainukore jña'nu vanisõa'ju chini. Repa jã'aja'ne cho'ojarumu aperumuna care'va jo'kaasomu Dios, repa horana'me repa umucusena'me repa ũsurumu. ¹⁶ Ūcuarumu chu'u ángeleva'nare jose etosirumu repa ja'me cho'okaijanare sõtaopãi kavacho tuhinare kuẽkuesinuko ija'che i'kache'te asasi'kua'mu: "Sõtaopãi, kavacho tuhina doscientos millonerepanaa'me", chiiche'te.

¹⁷ Dios ño'ne'te chu'u ñato repa kavacho tuhina ija'che paasinaa'me: Repa ã'capũã asi cho'ocojõne'te cuheju cunakãña tũisinaa'me repa. Chekuna maajakãñare tũisinaa'me. Chekuna ra'sojakãñare, chekuna pachojakãñare tũisinaa'me. Kavachova'na ūcuachi'a repa sijo león chai sijoja'ne paasinaa'me. Repa chu'opoãpi toñana'me pikona'me azufre rã cu'asucheji etasi'kua'mu. ¹⁸ Kavacho repa chu'opoã etacheji chotemajñapi cu'acheji pãi jainukore vanisõsinaa'me toñana'me pikona'me azufre rã cu'asucheji. ¹⁹ Repa chu'opoã etachena'me repa jikoñoãpi pãi vanisõsinaa'me. Repa jikoñoã aña sijoja'ñere paaju ūcuañoãpi pãi kũu vëasõsinaa'me repa.

20 Jǎ'ata'ni pǎi chekuna vanisōcojñomanesina repana cu'ache cho'oju pa'iche ũcua ũhamanesinaa'me. Ũcuachi'a vatire pojoche ũhamanesinaa'me. Ũcuachi'a rupu tǎosiva'nare, "Dioa'mu iku", chiicojñova'nare pojoche ũcua ũhamanesinaa'me repana. Repana tǎosiva'na pachokuripi cho'osiva'naa'me. Chekurumu pokuripi chekurumu pachocunapi chekurumu catapi chekurumu sũkipi cho'ocojñosiva'naa'me repana. Cǎjo paame repava'na. Jǎ'ata'ni asamanaa'me. Ñakocaã paame. Jǎ'ata'ni ñamanaa'me. Ũcuachi'a cũ'a paame. Jǎ'ata'ni ku'ima'me. 21 Ũcuachi'a repana vanisōcojñomanesina repana pǎi vanisōñe chaina cho'ochena'me repanare pa'imanare romi ja'me kǎiju ũcuauanare ja'me kǎiñena'me pōse ñaañe ũcua ũhasōmanesinaa'me repana.

10

Angel utija'okororu chu'o tochasikororu paaku cho'osi'ere kuumu

1 Jǎ'aja'ñe cho'ocuhasirumu jo'e chekure ángel'te rua masiñji cunaumupi piko sa'navuji cajekuna ñasi'ku'a'mu chu'u. Repau s̃jopu s̃e'sevu'te ma'ñarekovu tuhiu cajesi'ku'a'mu repau. Repau chia ũsuu miañeja'ñe ko'sija'isi'ku'a'mu; cũ'a toaja'che paasi'ku'a'mu.

2 Utija'okororu korasikororu'te cǎjiku caje, repau ũjacũ'arũji mar chiarana tumuku kǎ'kocũ'arũ'te chejana tumu canukasikua'mu repau. 3 Canuka nukaku león chai rua asoche oicheja'che rua cuiku i'kasi'ku'a'mu repau. Cuiku i'cacuhauna oko curucheja'che rua asoche i'kana sieterepana repana chu'opi i'kasinaa'me. 4 Jǎ'aja'ñe i'karena asa repana i'kasi'e utija'ovana tochapirasi'ku'a'mu chu'u. Tochapirakũji cunaumupi chu'o ija'che i'kache'te asasi'ku'a'mu chu'u: "Mu'u asasi'e chekunare kuamanejũ'u; ũcuachi'a tochamanejũ'u repa", chiiche'te.

5 Ũcuarumu repau ángel chu'u ñasi'ku mar chiarana'me cheja tumu nukaku repau ũjajũtu cunaumuna muñe ñu'osi'ku'a'mu. 6 Ñu'o nukaku cunaumuna'me chejana'me mar chiarana'me repachejña pa'imajñaruã si'ache cho'osi'ku Dios Si'arumu Pa'iku mamire ve'oku ija'che i'kasi'ku'a'mu repau: "Dios ñaku'te ija'che i'kamũ chu'u: Repau cho'ora chiiche na'a jeerumu cha'ache peoja'mu maire, chiimu chu'u", chiisi'ku'a'mu repau. 7 Angeles seirepana trompetavũ junicuharena jo'e cheku juhupiratonã Dios Repau, "Cho'oja'mu chiisi'e", Repauchia masiche'te cho'oja'mu. Aperumu Dios Repau chu'o kuanarechia kuaasomu jǎ'a.

8 Ũcuarumu cunaumupi i'kakuna chu'u asasi'ku jo'e ija'che i'kasi'ku'a'mu chu'ure: "Ángel'te mar chiarana'me cheja tumu nukaku cǎjikororu korasikororu s̃eni koojaijũ'u", chiisi'ku'a'mu. 9 Chikuna asa sani, "Utija'okororu chu'uni isijũ'u", chiisi'ku'a'mu chu'u repau'te. Chikuna chu'ure ija'che i'kasi'ku'a'mu repau: "Jau. Juma; koo ñanisōjũ'u ikororu. Ikororu ñanisōru mu'u chu'opo pũjija'ñe s̃aijachũ'opo pa'ija'mu mu'ure. Jǎ'ata'ni repakororu ñni r̃osirumu mu'u cutarota'ni kajacutaro pa'ija'mu mu'ure", chiisi'ku'a'mu repau chu'ure.

10 Chikuna, "Jau", chini repakororu isiuna koo ñanisōsi'ku'a'mu chu'u. Ñanisōna chu'u chu'opo pũjija'ñe s̃aijachũ'opo pa'isi'ku'a'mu. Jǎ'ata'ni repakororu ñni r̃osirumu chu'u cutaro kajacutaro'chi'a carũnisōsi'ku'a'mu. 11 Ñni pi'nisirumu jo'e chu'o i'kache asasi'ku'a'mu

chũ'u, ija'che chiiche'te: "Dios, 'Ija'che cho'oja'mũ', chiisi'e pãire jo'e kũaku pa'ijũ'u, Repau, 'Si'avãjũpãi si'achejña pa'inare pãi si'ache chũ'o cutunana'me pãi chũ'unare ija'che cho'oja'mũ chũ'u', chiisi'ere".

11

Dios chũ'o kũajana Repau saocojñojana cho'ojachere kũatũ

¹ Ūcuarũmu Dios chũ'ure vãsocho cuasa ñajaño ïsiku ija'che i'kasi'kũa'mũ chũ'ure: "Ichopi chũ'u vũ'ere repa ã'capũna'me repacuecho cuasa ñajaijũ'u mũ'u. Ūcuachi'a repavũ'e pa'iko'a chũ'ure ïsimajñaruã tũo uoko'are cuasa ñaku, chũ'ure pojoũu chini repavũ'e chi'i pa'inare kuẽkue ñajũ'u. ² Repavũ'e ve'se cararipũta'ni cuasa ñamanejũ'u. Chũ'ure cuhenare jo'kasiraripũ'me jã'araripũ. Na'a pa'isirũmu repana chũ'ure cuhena rani chũ'u neejoopo Jerusalén vũ'ejoopo ñañosõ repajoopo canare chẽa paaju cuarenta y doreparãimia cu'ache cho'ojũ pa'ijanaa'me. ³ Reparũmu chũ'u chũ'o kũajanare te'eka'chapanare saoja'mũ chũ'u, sani pãire chũ'u chũ'ore kũaju paaru chini. Kãña vãkiniokãñare ju'ijũ chũ'u, 'Kũajũ'u', chiisi'ere mil doscientos sesentarepaumucujña kũaju pa'ijanaa'me repana", chiisi'kũa'mũ Repau chũ'ure.

⁴ Repana Dios chũ'o kũajana Repau peore chũ'ũku ti'jñeñe nukãñũã olivo sũkiñũã te'eka'chapañũãja'ñea'me. Ūcuachi'a uoñoã pa'isaivũã te'eka'chapasaivũã Dios ti'jñeñe pa'isaivũãja'ñea'me repana. ⁵ Pãi repanare cuhenapi cu'ache cho'oũu chiito repana chũ'opoãpi toa eto repanare peore uosõjanaa'me. Pãi ũcuauana repanare cu'ache cho'oũu chiina, jã'aja'ñechi'a ũcuanũko jũ'ijanaa'me. ⁶ Ūcuachi'a repana Dios chũ'o kũarũmũchi'a okopi ramanea'ku chini repanare chũ'u jo'kauato chũ'ũmasijanaa'me repana. Ūcuachi'a chiañaãna'me chiaraã chie carũñoũato chũ'ũmasijanaa'me repana. Ūcuachi'a repanani chejana'me cheja pa'inani si'ache cu'ache cho'ũato cho'omasijanaa'me repana. Repa cu'ache cho'ochete repanani te'echochi'a chekũrũmu ruarepañoã cho'ũato cho'omasijanaa'me repana.

⁷ Repana Dios chũ'o kũa pi'nisirũmu cu'arepache cu'aku vati pa'icojepi mũni eta repanare cavaku cajejani vanisõja'mũ. ⁸ Vanisõũna ujavũ'ejoopo callejoovũãre ũhijanaa'me repava'na. Apeũmu ũcuajooõna pãi maire Paaku'te Jesucristo'te kurususẽ'verona jẽ'jo vẽasõsinaa'me. Jã'ajekũna pãi repajoopo canare ñaju i'kani, "Sodoma vũ'ejoopo pa'isinana'me Egipto cheja pa'isina pa'icheja'che cu'ache pa'inaa'me jã'ana", chiinaa'me. ⁹ Chuenisõ choteumucujña jo'e chekũumucuse joopo ũcuachejña ũhiva'nani pãi si'achejña canana'me si'avãjũpãina'me si'ache chũ'o cutuna rani ñajanaa'me repava'nare. Repava'nani cuheju repava'nare tãñeta'ni ũsejanaa'me repana. ¹⁰ Pãi cheja pa'ina repanapi Dios chũ'ore pa'i suma'ñe kũajũna asacuheju pe'ruju cuhejanaa'me repanare. Jã'ajekũna repana chuenisõsi'ere asani ruã pojoju fiesta cho'ojũ põse sãĩñechi'a ruũ ïsijanaa'me repana. ¹¹ Jã'ata'ni choteumucujña jo'e chekũumucuse joopo pa'isirũmũna chuenisõsiva'nata'ni Diopi vasõna vajũrani jo'e vũni nukajanaa'me repana. Vajũrani nukajũna repanare ñasina ũcuanũko ruã kũkusõjanaa'me. ¹² Ūcuarũmu repana Dios chũ'o kũajava'na

vajurani nukaju cunaumupi chu'o ujachu'opi repanare i'kache ija'che chiiche'te asajanaa'me: "Ichejana muijũ'u", chiiche'te. Jã'aja'ñe i'kauna asa repanare kuhena ñaju'te piko sa'navuji cunaumuna munisõjanaa'me repana. ¹³ Repana munisõrumu ùcuate'erumu cheja teana rua pi'ruja'mu. Pi'rukuna repajoopo pa'ivu'ña te'evu'ña ñaña tajñosõja'mu. Jã'aja'ñe cho'ouna pã'i siete milrepana jũnisõjanaa'me. Jã'ata'ni chekuna jũ'imatejana vajuchuju rua kukusõsinapi, "Dios Cunaumu Pa'iku peore Masiu'mu", chijjanaa'me.

¹⁴ Jã'aja'ñe ka'chañoã cu'ache ti'jñecuhasirumu jo'e chekacho, cu'ache ti'jñejañe ti'api'raja'mu.

Trompetavu cuhacho juhisi'vure i'kamũ

¹⁵ Ūcuarumu chu'u jo'e chekupi ángelpi cuhacho juhikují repau trompetavu'te jukuna chu'o rua ujachu'o cunaumupi ija'che i'kache'te asasi'kua'mu:

Maire Paaku Dios Repau cheja Raosi'ku Cristona'me pã'i cheja pa'inare ùcuanukore

cuhama'ñe si'arumu chũ'uku pa'ija'mu,

chiisi'kua'mu. ¹⁶ Ūcuarumu aina veinticuatrorepana Diore ti'jñeñe repana ñu'isaivua ñu'isinapi vuni meñe sime ñu'iju Dioni pojojũ, ¹⁷ ija'che i'kasinaa'me:

Dios Chukuna'te Paaku, peore Masiu'mu mu'u.

Irumujẽ'e pa'iu cheja chuta'a cho'omarumujẽ'e pa'iku'mu mu'u.

Mu'upi pã'i ùcuanukore mu'u peore masicheji chũ'upirakuna, "Re'orepamu", chiime chukuna mu'ure.

¹⁸ Pã'i si'achejña pa'ina mu'ure cuheju pe'runa pa'ime.

Chura mu'u repanare sãine pe'rurumu ti'acuhamu.

Ūcuachi'a mu'u pã'i jũnisõsina repana chuta'a vajurumu pa'iju cho'osi'e ro'i peore ro'iche'te chũ'uku,

mu'ure cho'okaiju mu'u chu'o kuasinana'me

mu'ure cuasaju vajuchunare masinana'me

vesuva'nare ùcuanukore re'oja'che ñisijaumucuse ti'acuhamu.

Chekunare vanisõsinareta'ni cu'ache cho'oja'mu mu'u,

chiisinaa'me repana.

¹⁹ Ūcuarumu Dios vu'e cunaumu pa'ivu'e jatisa'aroji vatauna, repavu'e sa'navu cavu cãjovu Dios, "Ija'che cho'oñu", chiisi'e tochasi'e pa'ivu ñasi'kua'mu chu'u. Reparumu fe'neku rua asoche curuku, oko rũhicaã cunaumupi tuã'tuakuna cheja pi'rusi'kua'mu.

12

Romio pa'ichena'me vati ai añaja'iu pa'iche'te kamũ

¹ Ūcuarumu cunaumu Diopi ñavajuchuache'te ñokuna romio'te kãña ñsũ miañeja'ñe ko'sijakãña ju'ikoji pãimiau sẽ'sevu'te tumu nukakoni ñasi'kua'mu chu'u. Ūcuachi'a repao sãjopu ma'jñoko docerepana pa'ivu'te tuhivu tuhisi'koa'mo repao. ² Chũpu su'ikojeko repao chũiva'ure jñaarumu ti'auna pi'rasõ asikuna rua oio cuiko pa'isi'koa'mo repao. ³ Jã'a ñacuhasirumu cunaumupi

jo'e chekere ñokuna ñaku vati aire añaja'iuni rua uajui maaja'iuni ñasi'kua'mu chu'u. Sãjo sieterepasãjo paakují tuhivuaã repasãjo pa'iche sieterepavuaã tuhikují e'chosẽ'ña dierepasẽ'ña paasi'kua'mu

repau. ⁴ Repau jikochoji cunaumu su'inare maj'ňoko joopojaká'ko e'cho chejana rueni to'jňosi'kua'mu repau. Já'aja'ňe cho'ocuha romio chĩpi'rasi'ko ti'jňe'ňe'te pa'iu cha'asi'kua'mu repau, repaoji chĩiva'uni cajaona ánisó'kasa chini. ⁵ Ūcuarumu repao romio chĩiva'ure umuva'uni jñaasi'koa'mo, repau'te cuhenare cajejani pái ūcuaukore chũ'ujava'ure. Já'ata'ni repava'ure chĩiva'ure jña'ona Diopi tua cunaumuna Repau chũ'uku űu'isaivu rũicheja ti'jňe'ňena muasi'kua'mu. ⁶ Já'a cho'oto puka'ko Dios repao'te care'vakaisichejana pái peochejana vu'vu katisó'si'koa'mo. Vu'vu kati pa'iona Dios repao'te mil doscientos sesentarepaumucujña au kuiraku pa'isi'kua'mu.

⁷ Ūcuarumu cunaumu pa'ina cavasinaa'me. Angel, Miguel repau neena ángelena'me añaja'uni cavasinaa'me. Añaja'iu ūcuachi'a repau neena ángelena'me sãi'ne ūcuaukore cavasinaa'me. ⁸ Já'ata'ni añaja'iu'te repau neenana'me chekunare cava cajejaicu'asi'kua'mu. Já'arumupi vaa Dios repanare Repau pa'icheja pa'iche űsesi'kua'mu. ⁹ Já'ajekuna Dios repau'te añaja'iu'te cu'a chũ'umasi aire ángeles repau neenana'me cunaumu pa'iche'te űseku eto chejana raosi'kua'mu. Repau añaja'iu ka'chamajña mami ve'emũ, "Vati aina'me Satanás". Repau vati ai mamarumupi vaa pái si'achejña pa'inare re'oja'chere űseku cacu'ora chini joreku pa'iku'mu. Já'aja'ňe cho'okujekuna vati ai repau neena ángelena'me cunaumu eto chejana raocojňosi'kua'mu.

¹⁰ Ūcuarumu chu'o i'kache cunaumupi ujachu'o ija'che i'kache'te asasi'kua'mu chu'ũ:

Vati ai, Diore cuasanani re'oja'chere űseku cacu'ora chini umucusena'me ñami Dioni ke'reku Repau'te cuasanani cu'ache i'kaku pa'imũ.

Repau'te cuasanare já'aja'ňe i'kaku'te Dios chejana eto raosi'kua'mu. Já'aja'ňe cho'osi'ku Dios Repau neenare Repau pa'ichejana saja'mu, ai sani paapu chini.

Ūcuachi'a Repau peore masiche cho'o ñokũ'mu Repau.

Ūcuachi'a pái ūcuauko Repau chũ'ũ'ňe cho'oju pa'ijanaa'me.

¹¹ Chekuna Diore cuasana, "Ovejachĩija'iu Jesucristo mai cu'ache cho'oche'te jũni ro'ikaisi'kua'mu.

Ūcuachi'a Dios chu'o ūcuarepaa'me", chiijũ cuasanajeju vati ai chũ'ũ'ňe cho'oma'me repana.

Ūcuachi'a Diore cuasanajejuna, "Pãĩ maire vanisó'janaa'me", chini masinata'ni

jũ'iñejẽ'e vajuchũma'ňe Repau'te cuasache űhasõma'ňe ūcua cuasaju pa'inaa'me.

¹² Já'ajekuna musanukona cunaumu pa'ina ūcuauko pojoju pa'ijũ'ũ. Já'ata'ni musanukonare cheja pa'inana'me mar chiara pa'inare rua cu'ache ti'jňeja'mu.

Vati ai repau cho'oche ai űsejarumupi ti'api'rakuna masiku musanukonani cu'ache cho'ora chini rua pe'rukũ cajesi'kua'mu, chiiche'te asasi'kua'mu chu'ũ.

¹³ Ūcuarumu añaja'iu chejana repau eto raocojňosirumu chĩiva'ure jñaasi'koni romioni cu'ache cho'ora chini ku'esi'kua'mu.

¹⁴ Já'ata'ni repao romio tao kue'chaka rua űjakare te'eka'chapaka ĩsicojňosi'koa'mo, pái peochejana Dios repao'te care'vakaisichejana

cāva ku'io sani paaο chini. Īsiuna koo cāva ku'io sani tī'a pa'iona choteūsurumu jo'e chekuūsurumu joopo āu kuiraku repao'te añaja'iu cu'ache cho'οche ūsekaisi'kua'mu Dios. ¹⁵ Ūcuarumu añaja'iu repau chu'opoji chiachaja'che oko etosi'kua'mu repaoni rēo vēasōra chini. ¹⁶ Jā'ata'ni cheja repaoni cho'okaiu pāi chu'opo cha'acheja'che rūhicoje vata añaja'iu raosi'e oko sa'navuna cuaosōsi'kua'mu. ¹⁷⁻¹⁸ Chejapi jā'aja'ne cho'ouna añaja'iu na'a rua pe'ruku repao'te romio'te jo'ka chekunani repao mamachīre Dios chū'ūne cho'oju Jesús pa'iche ūcuarepa kuachū'o ūhamanesinani ūcuanukore cavara chini sanisōsi'kua'mu.

13

Cu'arepache cu'ana te'eka'chapana cho'osi'ere kamu

¹ Ūcuarumu chu'u mar chiara ru'tuva'te nukasi'kua'mu. Nukaku cu'arepache cu'aku'te sījo sieterepasījo paakūji e'chosē'ña dierepasē'ña paakūni mar chiaraji etauna ñasi'kua'mu chu'u. Repasē'ña pa'iche tuhivūā tuhikūji repau sījore mami tochasi'e, Diore cu'ache i'kache'te paasi'kua'mu repau. ² Repau cu'aku chu'u ñasi'ku tochachaija'iuji cū'a mie cū'aja'ne paakūji repau chu'opo león chai chu'opoja'che paasi'kua'mu. Jā'aja'iuñi añaja'iu repau cho'omasiche'te jo'kaku repau chū'uku ñu'isaivū'te jo'kasi'kua'mu repau'te, ūcuasaivū'te ñu'iu pāire chū'uku paaυ chini. ³ Repau cu'arepache cu'aku sījo te'esījopu asimaka jūnisōmaka pa'isījopuja'che paasi'kua'mu. Jā'aja'ne ūjamakapi ja'jusi'ere ña rua cuasaju pāi si'achejña pa'ina ūcuanuko pojojū jovosinaa'me repau'te. ⁴ Añaja'iu'te cu'arepache cu'aku'te pāi chū'ūne jo'kasi'kujekuna ro're puu pojosinaa'me repau. Repau'te cu'arepache cu'aku'te ūcuachi'a pojojū, "Iku cho'οcheja'che cho'omasina peome. Ūcuachi'a ikure cavaju cajejaimasina peome", chiisinaa'me repau.

⁵ Reparumu cu'arepache cu'aku Diopi ūsemauna repau meñe rua re'oja'che i'kachena'me Dios asacuheche i'kache jo'kacojñosi'kua'mu. Ūcuachi'a cuarenta y dorepapāimia cu'ache cho'omasiche jo'kacojñosi'kua'mu repau. ⁶ Ūcuarumu Dioni cu'ache i'kaku Repau asacuheche'te i'kaku cūnaumu pa'ivū'ere Repau vū'ere cu'ache i'kaku Repau neenare cūnaumu pa'inare ūcuachi'a cu'ache i'kasi'kua'mu repau. ⁷ Ūcuachi'a Diopi Repau neenani ūsemauna cavaku cajejaisi'kua'mu repau. Ūcuachi'a Repauji ūsemauna si'avājupāina'me si'ache chu'o cutunana'me si'achejña pa'inare chū'ūne jo'kacojñosi'kua'mu repau. ⁸ Pāi ūcuanuko cu'ache cho'osi'ere jūni ro'ikasa chini chuenisōsi'ku Jesucristo Ovejachīija'iu utija'ophurona repau mami tochacojñomanesina ūcuanuko cheja si'acheja pa'ina pāi pojojū ro're ñu'iju pojosinaa'me repau'te cu'arepache cu'aku'te. Aperumu cheja chuta'a cho'omarumu Dios Repauna'me pa'ijana mami ūcuaphurona tocha jo'kaasomū.

⁹ Pāi ie chu'o asa chēauna ūcuanuko asa chēajū'u:

¹⁰ Mūsanukonare Jesucristo'te cuasanare pāi chēavū'ena chēa cuaosina na'a pa'isirumu ūcuaja'che chēa cuacojñojanaa'me.

Ûcuachi'a pãi m̄sanukonare Jesucristo'te cuasanare pãi vaiva'tipi vanisõsina na'a pa'isirum̄ ùcuaja'che pãi vaiva'tipi chuenisõjanaa'me.

Dioni cuasaju mai jã'aja'ñe cu'ache cho'ocojñojañe masinata'ni koka paaju Repau'te cuasache ùhasõma'ñe, “Dios maire rua re'oja'che cho'okaiku'mu”, chiiju cuasaju pañu.

¹¹ Jã'a ñacuhisirum̄ chekure cu'arepache cu'aku'te cheja sa'navuji etauna ñasi'ku'a'mu chu'u. E'chosé'ña ovejachii e'chosé'ñaja'ñe te'eka'chapasé'ña paakuta'ni añaja'iu i'kacheja'che i'kasi'ku'a'mu repau.

¹² Ûcuachi'a charo raisi'ku cu'arepache cu'aku pãi chũ'uñeja'ñe pãi si'acheja pa'inare chũ'usi'ku'a'mu repau cho'je raisi'ku cu'aku. Reparum̄ pãipi repauni charo raisi'kuni cu'akuni asimaka vasocojñosi'kuni pojoa'ju chini chũ'usi'ku'a'mu repau, cho'je raisi'ku.

¹³ Ûcuachi'a Diopi ùsemauna Repauchu'a cho'omasicheja'che si'ache cho'oku pãi ñaju'te cunaum̄pi chejana toa tuã'iñe cho'osi'ku'a'mu repau.

¹⁴ Reparum̄ Diopi Repauchu'a cho'omasiche'te cho'o ùsemauna cho'je raisi'ku cu'aku, charo raisi'ku ñaku'te Diochi'a cho'omasicheja'chere cho'ouna ña cheja pa'ina ùcuanuko repau joreku cho'oku i'kache asa jachama'ñe cuasasinaa'me.

Ûcuachi'a repau repanare, asimaka jünisõmaka pãi vaiva'ti tēosimaka s̄jopu'te su'iu vasocojñosi'kujava're t̄o nuko pojoa'ju chini chũ'usi'ku'a'mu repau.

¹⁵ Jã'aja'ñe chũ'uuna asa charo raisi'ku cu'akuja'iu'te t̄o pi'nirena repauni Diopi ùsemauna repau chu'opoqueepi tutu juju repana t̄osiva're vajuche cho'osi'ku'a'mu repau, ùcuava'upi chu'o

i'kaku repau'te pojomanani vanisõñe'te chũ'ua'ku chini.

¹⁶ Ûcuachi'a pãi ùcuanukore pãi chũ'unana'me chũ'unanare, kurinana'me chuova'na pa'inare, chēa paacojñonana'me chēacojñomanare, repana uajajũñana jã'apãani repana chiapuãna repau mamire tochacojñoa'ju chini chũ'usi'ku'a'mu repau.

¹⁷ Jã'ajekuna pãi repau mamijē'e repau númerojē'e tochacojñomanesinare p̄ose

koochena'me p̄ose ñiche ùsesi'ku'a'mu repau.

¹⁸ Repau cu'aku número pa'iche masiñu chiinare rua kuẽkueche chiim̄. Repa número pa'iche'te cuasa kuẽkue ñato pãiu mamire kuam̄. Repa número iea'me: seiscientos sesenta y seis.

14

Pãi ciento cuarenta y cuatro milrepana ujas'ere kuam̄

¹ Ûcuarum̄ chu'u Ovejachii'ia'iu'te Jesucristo'te Siõn aikũti nukakuni ñasi'ku'a'mu. Ûcuana'me pãi ciento cuarenta y cuatro milrepana repana chiapuãre Repau mamina'me Puka'ku mami tochacojñosina nukasinaa'me.

² Jã'a ñacuhisirum̄ cunaum̄pi ija'che i'kachu'o asasi'ku'a'mu chu'u: Oko chã'iu asocheja'che asosi'ku'a'mu repachu'o. Ûcuachi'a okopi ruarepa curuku asocheja'chena'me pãipi jairepanuko arpavũãre cho'ojuna asocheja'che asosi'ku'a'mu chu'ure repachu'o.

³ Ûcuachi'a repana pãi Dios chũ'uku ñu'isaivuna'me Repau ti'jñeñe pa'ina vajupãi ùcuaka'chapana pa'ichejana'me aina pa'icheja ti'jñeñe'te pa'iju uja mamare uaju pa'isinaa'me. Repana uache uja te'eu'terejē'e asa chēa ujacu'ache pa'isi'ku'a'mu. Jesucristo vati toare saimanea'ju chini chēa paacojñona ciento cuarenta y

cuatro milrepanachi'a ujamasisinaa'me repa. ⁴ Cheja repana pa'irumũ romi ũcuauanare ja'me kãima'ñe re'oja'chechi'a pa'isinajeju chura Ovejachĩija'ia Jesucristona'me pa'iju Ũcuau chũ'ũñe'te si'arumũ cho'ojũ pa'ime repana. Aperumũ Diore cuasamanare ja'me pa'isinaa'me repana. Jã'ata'ni Dios repanare paara chini Repau Mamakũna'me charo chẽasomũ. ⁵ Ũcuachi'a jmamakarũjẽ'e joremameasome. Ũcuachi'a repana rekoñoã Diopi ñato cu'achejẽ'e peoasome repana.

Angeles chotena rani kũasi'ere i'kamũ

⁶⁻⁷ Jã'aja'ñe cho'ocuhasirumũ ángel'te cũnaumũ chenevũji cãva ku'iu cheja pa'inani pãi ũcuaukore si'avãjupãina'me si'ache chũ'o cutunana'me si'achejña pa'inare, Jesucristo'te cuasache chũ'vachũ'ore kũakũ ujachũ'opi pãire ija'che i'kakuni ñasi'kua'mũ chũ'ũ:

—Diore vajuchũju re'oja'chere Repau'te i'kaju pa'ijũ'ũ musanukona, pãi ũcuauko cho'osi'e Repau ñarumũ tĩ'api'rakũna. Ũcuauji cũnaumũna'me chejana'me mar chiarana'me oko puni si'achejña pa'inare cho'osi'kua'mũ. Jã'ajekũna Repau'ni cuasaju, “Peore Masiu'mũ mũ'ũ”, chiiju pojojũ'ũ —chiisi'kua'mũ repau ángel.

⁸ Jã'aja'ñe i'kacuhũna chekũ ángel rani ija'che i'kasi'kua'mũ:

—Babilonia ujavũ'ejooopo ñañasõcuhasi'kua'mũ, repana cu'ache cho'osi'e ro'i. Repajooopo pa'isina cu'ache cho'ojũ pa'iche'te chekũchejña cana ũcuauko ña chẽa repana cho'ocheja'che cu'ache cho'ojũ pa'isinaa'me —chiisi'kua'mũ. ⁹⁻¹⁰ Jã'aja'ñe i'kacuhũna jo'e chekũ ángel rani ujachũ'opi ija'che i'kasi'kua'mũ:

—Cheja sa'navũ etasi'kũre cu'arepache cu'aku'te repaujava'ũre tũosi'kũna'me pojojũ repana chiapũãna jã'apãani repana jũjña repau cu'aku mami tochacojñosinare ũcuaukore rũa pe'rukũ cu'ache chũ'uja'mũ Dios. Repauji chũ'ũna vati toa azufre vũocheja'che cu'asũche uutoana sani Dios neena ángelena'me Repau Mamakũ Ovejachĩija'ia ñaju'te rũa chũova'na ai uuju pa'ijanaa'me repana. ¹¹ Repa toapi chachama'ñe ai uukũ pa'ũna piko si'arumũ mũiu pa'ija'mũ. Ũcuachi'a cu'arepache cu'akũna'me ũcuauja'ia tũosiva'ũre pojojũ repau mami tochacojñosinare repa toare si'arumũ uujũna asiche cuhama'ñepi pa'ija'mũ —chiisi'kua'mũ.

¹² Dios neenata'ni Repau'ni cuasajũna repanare cu'ache ti'jñejañe masinata'ni Dios chũ'ũsi'ere cho'ojũ re'oja'che pa'iju Jesucristo'te cuasache ũhasõma'ñe koka paaju ũcuau cuasaju pa'ijanaa'me.

¹³ Ũcuarumũ cũnaumũpi chũ'o ija'che i'kache'te asasi'kua'mũ chũ'ũ:

—Iere tochajũ'ũ mũ'ũ: “Dios neena Repau'te cuasache ũhamana irumũpi vũa jũnisõna rũa pojojũ pa'ijanaa'me” —chiiche'te. Chikũna Dios Rekocho ija'che i'kasi'kua'mũ:

—Ũcuarepaa'me jã'a. Repana jũnisõsirumũ repanare cu'ache ti'jñesi'e jo'e ti'jñemaneja'mũ. Repau pa'ichejana satena repana re'oja'che cho'ojũ pa'isi'ere cuasa ro'ija'mũ Dios repanare —chiisi'kua'mũ.

Trigona'me uchecha'charũã tũa chi'icheja'che Dios Repau'te cuasamanare chi'i cu'ache chũ'ujañere kũamũ

¹⁴ Jã'aja'ñe cho'ocuhasirumũ jo'e ñakũ poja'chere piko ñasi'kua'mũ chũ'ũ. Piko sẽ'sevũ'te pãire ja'me paaũ chini Dios Raosi'kũ

ñu'isi'kua'mu. Repau sijopu pachokurivu'te tuhivu tuhiu va'ti jãjusuche cu'tosiva'tire cãjiku ñu'isi'kua'mu repau. ¹⁵ Ūcuarumu ángel cheku Dios vu'epi eta piko sê'sevu ñu'iku'te ujachu'opi ija'che i'kasi'kua'mu: “Trigo tuarumu pa'icheja'che pa'irumu ti'acuhamu. Mu'u va'ti mini trigo tua chi'icheja'che cho'ojũ'u”, chiisi'kua'mu. ¹⁶ Jã'aja'ñe i'kauna asa piko sê'sevu ñu'iku repau va'ti mini trigo tua chi'icheja'che cheja pa'inare cho'osi'kua'mu.

¹⁷ Ūcuarumu ángel cheku jo'e Dios vu'epi cunaumu pa'ivu'epi va'ti ũcuaja'che jãjusuche cu'tosiva'tire cãjiku etasi'kua'mu. ¹⁸ Reparumu ángel cheku Diore ñsimajñaruã uotoa kuirache chũ'uku tuo uoko'a rũichejapi eta va'ti jãjusuva'ti cãjiku'te ujachu'opi ija'che i'kasi'kua'mu:

—Uche cha'jisõcuhasi'kua'mu. Chejana caje mu'u va'ti jãjusuva'tipi uchecha'charuã chuto tutemejũ'u —chiisi'kua'mu repau. ¹⁹ Chikuna caje uchecha'charuã cheja pa'iche repau va'tipi chuto tute pi'ni chi'i uche cha'ca chachovuna mañasi'kua'mu repau. Dios Repau'te cuasamanesinare ũcuaja'che uchecha'charuã tua chi'isi'ejache chi'i rua cu'ache cho'oja'mu. ²⁰ Reparumu uche cha'cavũji vu'ejoopo jã'achojere pa'ina uchecha'charuã etua ũcuavuna maña cha'ca chachojana uche okora'ka repavu vu'evu cacojepi eta chiacha meañeja'ñe chie so'ona measi'kua'mu, trescientos kilómetros repa so'o. Repa chiera'ka rua ruisi'kua'mu.

15

Pã cu'ache cho'osi'ere ro'ia'ju chini Dios chũ'usi'e cu'ache sieterepamajña cho'okaina ángeles cuhacho cho'osi'ere kumamu

¹ Ūcuarumu cunaumu Diopi jo'e chekere ñavajuchuache'te ñokuna ñaku ángeles sieterepanare pãipi repa cu'ache cho'osi'e ro'ire ro'ia'ju chini Dios pe'rukũ chũ'usi'e cu'ache sieterepamajña cuhacho cho'ojamajña cho'okaijanare ñasi'kua'mu chu'u.

² Ūcuarumu chiara joicunaja'ñe etajaiche ñora'te ñasi'kua'mu chu'u. Repara sa'navu toa pa'isi'kua'mu. Ūcuachi'a repa ru'tuva'te cu'arepache cu'aku'te cuheju ũcuaja'iu'te tũosiva'urejê'e pojocuheju repau mamina'me repau númerojê'e tochacojñomanesina Dios ñisivũãre arpavũã cãjiju nukasinaa'me. ³ Reparumu repa Dioni pojojũ ujaũ aperumu Dios chũ'ũñe cho'okaisi'ku Moisés uja'ere uja ujaũ Jesucristo Ovejachĩja'iu uja'ie ũcuachi'a ujasinaa'me, ija'chere: Dios, Chũkuna'te Paaku peore cho'omasiku'mu mu'u.

Mu'u masiku cho'uche ña jñanosõme chũkuna. Rua re'oja'che cho'okujeku peore ũcuarepa cho'oku pã si'achejña pa'inare chũ'uku'mu mu'u.

⁴ Mu'uchi'aa'mu re'oku.

Jã'ajekuna mu'ure vajuchunaa'me chũkuna.

“Peore masiku'mu”, chiinaa'me chũkuna mu'ure.

Mu'u re'oja'che cho'oku pa'iche'te ña pã, si'achejña pa'ina mu'u ti'jñeñena rani ro're puũ ñu'ijũ pojojanaa'me mu'ure, chiiju ujasinaa'me repa.

⁵ Repa ujacuhasi'umu cunaumu pa'ivu'e Dios vu'e jatisa'arõji vatauna repavu'e caruurũ Dios chũ'usi'e tochasiko'ña catako'ña pa'iruurũ ñasi'kua'mu chu'u. ⁶ Ūcuarumu repa ángeles sieterepana ũcuavu'e sa'navũji etasinaa'me Dios chũ'usi'e cu'ache

sieterepamajñaruã cho'okajjana. Lino kãña meno peokãñapi ko'sijakãñare ju'iju ã'capuãre pachokurimeã tũisinaa'me repana. 7 Ūcuarumu vajupãi ũcuaka'chapana te'eũ repanare ángeles sieterepanare te'eũ'te te'ero'rochi'a coparo'ro pachokuriro'rore Dios Si'arumu Pa'ikũ päire cu'ache cho'ora chini chũ'usi'e timuñe mañasiro'rore isisi'kua'mũ. 8 Reparo'ro ĩsicuhasirumu Dios vũ'e sa'navũ peore piko rua pa'isi'kua'mũ, Repauji miañeja'ñe Ko'sija'iuji peore Masikuji pa'iana. Repau chũ'usi'e cu'ache sieterepamajña ángeles cho'o pi'nikaichetu'ka pãi te'eũ'terejẽ'e kakacu'asi'kua'mũ repavũ'e.

16

Coparo'ro päire cu'ache cho'ora chini Dios chũ'usi'e mañasiro'roquee ña'ñesi'ere kuamũ

¹ Ūcuarumu Dios vũ'e sa'navũji chu'o ujachu'opi ángeles sieterepanani ija'che i'kache'te asasi'kua'mũ chu'u: “Musanukona cãjiro'ro päire cu'ache cho'ora chini Dios pe'rukũ chũ'usi'e mañasiro'ro chejana ña'ñejaijũ'ũ”, chiiche'te.

² Jã'aja'ñe i'kauna ángel te'eũ repau cãjiro'rova pa'imajñaruã chejana peore ñatojaisi'kua'mũ. Repau ñatojaisirumu pãi cu'arepache cu'aku mami tochacojño ũcuauja'iu'te tũosijava'ũre pojonare ũcuanukore cu'aasi rua asicheji etauna rua chuova'na pa'isinaa'me.

³ Jã'aja'ñe cho'ocuhauna ángel chekũ repau cãjiro'rova pa'imajñaruã peore mar chiarana ñatosi'kua'mũ. Ñatouna mar chiaraquee oko jũnisõsi'ku chieja'che carũhisi'kua'mũ. Jã'aja'ñe cho'ouna va'iva'na repara pa'iva'na peore jũnisõsinaa'me.

⁴ Jã'aja'ñe cho'ocuhauna jo'e chekũ ángel repau cãjiro'rova pa'imajñaruã peore chiañaãna'me oko punire ñatouna repachejñaquee oko peore chie carũnisõsi'kua'mũ. ⁵ Jã'a cho'osi'ere ñacuha ángel chiañaã kuirakũ Diore ija'che i'kache'te asasi'kua'mũ chu'u:

Dios, rua re'oku'mũ mu'u.

Irũmujẽ'e pa'iu chuta'a cheja cho'omarumujẽ'e pa'iku'mũ mu'u.

Pãire cu'ache cho'oku iñaã chiañaã pa'iche oko chie carũnisõñe chũ'uku ũcuarepa cho'omu mu'u.

⁶ Ūcuanapi mu'u chu'o kuava'nare vanisõasome mu'u neenare chekunare ũcuachi'a.

Chura repana chuenisõsiva'na raosi'ere chiere ña pe'rukũ ũcuava'na chiere ũkuamũ mu'u repanare vanisõsinare.

Repana ro'ia'me jã'a,

chiiche'te.

⁷ Ūcuarumu Diore ĩsimajñaruã tuo uoko'a sa'navũji chu'o ija'che chiiche'te asasi'kua'mũ chu'u: “Pãi Ūcuanukore Paaku, peore masiku'mũ mu'u. Pãi ũcuanuko cho'oju pa'isi'ere ña cuasaku cu'ache chũ'uku rũhiñe cho'omu mu'u repanare”, chiiche'te.

⁸ Ūcuarumu ángel jo'e chekũ repau cãjiro'rova pa'imajñaruã peore ũsuuni ñatosi'kua'mũ. Ñatouna Dios ũsuu'te na'a rua asua'ku chini chũ'usi'kua'mũ, pãipi uua'ju chini. ⁹ Ūsuuji jã'aja'ñe cho'ouna pãi ũcuanuko repana ca'nivũã rua usinaa'me. Rua cu'ache cho'ocojñonata'ni repana cu'ache cho'oche ũcua ũhasõma'ñe pa'iju

repanare cu'ache ti'jñeñe chũ'uku'te Diore, "Peore masiku'mu mu'u", chiima'ñe Repau'te rua cu'ache i'kasinaa'me repaña.

¹⁰ Ūcuarumu ángel jo'e chekupi cu'arepache cu'aku chũ'uku ñu'isaivuna repau cãjiro'rova pa'imajñaruãre ñatoona repau chũ'ucojñona pa'ichejña peore chijachejñachi'a carunisõuna repachejña pa'ina asire eto asikuna repaña chemefõana meñe kũkujũ oisinaa'me. ¹¹ Jã'aja'ñe rua cu'ache cho'ocojñonata'ni repaña cu'ache cho'oche ũcua ũhasõma'ñe pa'iju repañani asipi ruarepajeku ca'nivũapi asikuna Diore Cũnaumu Pa'iku'te rua cu'ache i'kasinaa'me repaña.

¹² Ūcuarumu ángel jo'e chekupi repau cãjiro'rova pa'imajñaruã Eufraates ujachiachana ñatoona peore repacha veasõsi'kuamũ. Jã'aja'ñe cho'osi'kuamũ ángel, repacha chekukã'ko pa'inare chũ'unapi pãivaiche cho'oto, jẽ'eñeji vesama'ñe paau chini.

¹³ Ūcuarumu añaja'ia chũ'opona'me cu'arepache cu'aku chũ'opona'me, "Dios chũ'o kuaku'mu chũ'u", chiũ joreu chũ'opoji jojojanapi vati chotena etajuna ñasi'kuamũ chũ'u. ¹⁴ Repaña vati Diopi ũsemauna Repau'chi'a cho'omasicheja'che cho'osinaa'me. Ūcuachi'a pãi chũ'unani ũcuanukore soni rao chi'iñu chini cheja si'achejña ku'isinaa'me repaña, chi'irena repañani sãiñechi'a cavaju pãivaiche'te cho'oa'ju chini. Repaña sãiñechi'a vaimumucosena, Dios Peore Masiu cu'arepache cu'aku'te cavaku cajejaja'mu.

¹⁵⁻¹⁶ Ūcuarumu repaña vati chotenapi pãi chũ'unare soni chi'isinaa'me. Repaña chi'isicheja mami "Armagedón" ve'emũ hebreo chũ'o. Aperumu Jesucristo ija'che i'kasi'kuamũ: "Asarepajũ'u. Ñaaũ cuasomarumuna raicheja'che rajaja'mu chũ'u, pãi chũ'u rajache cuasomarumuna. Kãa peonaja'ñe pa'iju vajuchũmaneñu chini chũ'uni cha'aju kãña care'vacheja'che repaña rekoñoãre care'vaju re'oja'che pa'ina chũ'ure ña vajuchuma'ñe tijña pojोजनाa'me", chiisi'kuamũ.

¹⁷ Ūcuarumu ángel jo'e chekupi repau cãjiro'rova pa'imajñaruãre tutuna ñatoona Dios vũ'e cũnaumu pa'ivũ'e sa'navũji Repau chũ'uku ñu'isaivũ rũichejapi chũ'o ujachũ'opi ija'che i'kache'te asasi'kuamũ chũ'u, "Cho'o pi'nicuhasi'ea'me", chiiche'te. ¹⁸ Ūcuarumu cheja fe'neku rua asoche curuku rua pi'rusi'kuamũ. Aperumu rua pi'rusi'e na'a jã'acho'je rua ñu'kuecheji pi'rusi'kuamũ cheja reparumu. ¹⁹ Chejapi ruarepa pi'rukuna Babilonia ujavũ'ejoo po joni chotejoo poã vatasi'kuamũ. Chekũjoo poã si'achejña pa'ijoo poã ũcuachi'a peore ñañosõsi'kuamũ. Reparumu Dios ujavũ'ejoo po pa'ina cu'ache cho'osi'ere cuasa pe'rukũ repañare cu'ache cho'osi'kuamũ, repaña cu'ache cho'osi'e ro'i. ²⁰ Jã'aja'ñe cho'õna juupoãna'me aikũjña peocheja si'asõsi'kuamũ. ²¹ Reparumu cũnaumapi oko rua ujavũãpi pãi tuã'tua vẽasõsi'kuamũ. Repa okopũ te'epũ cuarenta kilos na'a rua rukũpũ paniasomũ. Jã'aja'ñe repañani ruarepa cu'arepacheji ti'jñekuna ña pãi, "Dios cho'oche'me ie", chini na'a rua cu'ache i'kasinaa'me Repau'te.

17

Sũ'uromio'te si'ache cu'ache cho'oko'te Dios cu'ache chũ'ujañere kuamu

¹ Ūcuarumu repaña ángeles coparo'rovaã cájisina te'eũ rani i'kasi'kua'mu chu'ure. "Raijũ'u. Mu'uni chiañaã s'e'sevuã ñu'iko'te si'uromio'te si'ache cu'ache cho'oko'te Dios cu'ache cho'ojachere ñora. ² Pãi chũ'una cheja pa'ina repao cu'ache cho'oko pa'iche'te ña chẽa repao cho'ocheja'che cu'ache cho'oju pa'ime. Pãi chekuchejña cana ũcuachi'a Repao cu'ache cho'oko pa'iche'te ña chẽa repao cho'ocheja'che cu'ache cho'oju pa'inaa'me", chiisi'kua'mu repau chu'ure.

³ Jã'aja'ñe i'kacuha Dios Rekochoji chũ'una repau ángel chu'ure pãi peochejana sasõsi'kua'mu. Sauna repao'te cu'arepache cu'aku'te maaja'ia'te tuhikoni ñasi'kua'mu chu'u. Repau ca'nivũ Diore cu'ache i'kachũ'ore si'acaca'nivũ tochasi'e paakujĩ repau sijo sieterepasijore e'chosẽ'ña dierepasẽ'ña paasi'kua'mu repau. ⁴ Repau'te tuhiko romio kãa re'ojakãare ju'isi'koa'mo, ra'soja'chena'me maaja'ñe pa'ikãare. Ūcuakãare pachokuri catara'karuã ko'sijara'karuã rua ro'ira'karuãna'me cheke perlara'karuã su'isi'kua'mu. Ūcuachi'a coparo'rova pachokuri'rova'te cájisi'koa'mo repao. Reparo'rova sa'navu'te repao cu'ache cho'oko pa'isi'e Dios ñacuhecheji pa'isi'kua'mu. ⁵ Ūcuachi'a repao chiapu'te mami tochasi'e pãijẽ'e vesuche ija'che i'kacheji su'isi'kua'mu: "Pãi chu'ure i'kani Babilonia ujavu'ejoopo'te ve'onaa'me. Cu'ache cho'oche aijekona chekuna chu'u cu'ache cho'oko pa'iche'te ña chẽa ũcuaja'che cho'oju pa'inaa'me", chiiche. ⁶ Jã'aja'ñe repaoni masirepa ñato rua pojoko pa'isi'koa'mo, Dios neena Jesuni cuasaju Repau pa'iche kuanare vanisõ'ne chũ'usi'kojeko. Jã'aja'ñe pa'ikoni ña jñanosi'kua'mu chu'u.

⁷ Ūcuarumu ángel chu'ure i'kasi'kua'mu. "¿Je'se pa'iana mu'u jñanou? Repao pa'ichena'me repao tuhiku sijo sieterepasijore e'chosẽ'ña dierepasẽ'ña paaku pa'iche chekanajẽ'e vesuche'te mu'uni kuara. ⁸ Repau mu'u ñasi'ku cu'aku aperumu pa'isi'kua'mu. Chura peomu repau. Jã'ata'ni vati pa'icojepi mu'ija'mu repau. Muni cu'ache cho'osinare cu'ache cho'ochejana saocojñoja'mu repau. Dios aperumu cheja cho'omarumuna Repau neena mami utija'ophurona tochaasomu. Jã'ajekuna pãi repaphuro mami tochacojñošanasina cu'arepache cu'akuji aperumu pa'isi'kupi irumu peokuta'ni jo'e raiuna ña kukusõjanaa'me.

⁹ 'Chu'u i'kache asamasifnu chiinapi asamasijanaa'me ie: Repau cu'arepache cu'aku sijo sieterepasijo aikũjña sieterepakũjña romio ũcuate'erumu ñu'ikũjñaja'ñea'me. Ūcuachi'a pãi chũ'una sieterepanaja'ñea'me repa sijo. ¹⁰ Repaña pãi chũ'una cincorepana jũnisõsinaa'me. Chura cheku chũ'uku pa'imũ. Jo'e chekuta'ni chuta'a raima'mu. Repau raisirumu jmamakaruchi'a chũ'uku pa'ija'mu. ¹¹ Repau cu'arepache cu'aku aperumu pa'isi'kupi irumu peokujĩ pãi chũ'unare sieterepanare ja'me pa'ia chũ'usi'kupi repaña chũ'acuasirumu te'eũ jo'e chũ'ujamu. Repau jo'e rani chũ'urumu jũnisõ Diopi chũ'una Repau'te kuhena uutoana sani uuku pa'ija'mu repau.

¹² Ūcuachi'a e'chosẽ'ña dierepasẽ'ña mu'u ñasisẽ'ña pãi chũ'ujana dierepana chuta'a chũ'umanaja'ñea'me. Na'a pa'isirumu repaña pãi chũ'ũ'ne te'ehorachi'a jo'kacojñojanaa'me. Reparumu cu'arepache cu'akuna'me chũ'ujanaa'me repaña. ¹³ Repaña pãi chũ'ujana

dierepana ũcuate'e cuasaju cu'arepache cu'akujji pãĩ ũcuanũkore te'eu chũ'ua'ku chini jo'kajanaa'me. ¹⁴ Reparũmu repana ũcuanũko Jesu-cristo'te Ovejachũija'iuni cavajanaa'me. Jã'ata'ni Repauji pãire chẽa paakũna Repau'te cuasache ũhama'ñe pa'ijũ re'oja'che pa'inana'me cavakũ cajejaija'mũ repanare. Peore Masiũjeku pãĩ chũ'una Aia'mũ Repau", chiisi'kua'mũ ángel chũ'ure.

¹⁵ ũcuarũmu repau ángel chũ'ure jo'e i'kasi'kua'mũ. "Chiañaã s'i'uromio si'ache cu'ache cho'oko repañaã sẽ'sevuãre ñu'iona mu'u ñasiñaã pãĩ si'achejña canana'me si'avãjũpãina'me si'ache chũ'o cutunaja'ñea'me. ¹⁶ Reparũmu e'chosẽ'ña dierepasẽ'ñaja'ñe pa'ina pãĩ chũ'una cu'arepache cu'akũna'me repao'te s'i'uromio'te cuheju kãña peoo'te repao nee peore tuasõ repao ca'nivũquee va'i ãijũ juja uosõjanaa'me. ¹⁷ Repana pãĩ chũ'una dierepana, Diopi repanani Repau chiiche'te cho'ouache cuasaju cho'oa'ju chini jo'kaũna ũcuate'e cuasaju cu'arepache cu'akujji repana chũ'ũñeja'ñe te'eu pãire chũ'ua'ku chini repau'te cu'akũ'te pãĩ chũ'ũñe jo'kajanaa'me, Dios i'kasi'e peore cho'o pi'niñejatu'ka chũ'ũku paau chini. ¹⁸ Repao romio mu'u ñasi'ko ujavũ'ejoopo Babilonia vu'ejoopoja'chea'me. Repajoopo pa'inare chũ'una chekũchejña si'achejña pa'inare pãĩ chũ'unare chũ'unaa'me", chiisi'kua'mũ ángel chũ'ure.

18

Babilonia vu'ejoopo ñañaasõsi'ere kũamũ

¹ Jã'a cho'ocuhasiũmu chekũre ángel'te ruu masiũji cunaũmũpi cajekũna ñasi'kua'mũ chũ'u. Repau ko'sija'icheji cheja ruu miasĩ'kua'mũ.

² Cajẽ ujavũ'opi ija'che i'kasi'kua'mũ repau:

¡Babilonia ujavũ'ejoopo ñañaasõcuhasi'kua'mũ! ¡Ñañaasõcuhasi'kua'mũ! Repajoopo pa'isicheja vatichi'a ruu jainũko pa'ime.

Pĩ'a pãĩ ãicojñomanana'me chekũna cu'ana peore si'ache pa'ime repacheja.

³ Repajoopo cana cho'osi'ere ña chẽa pãĩ si'achejña pa'ina ũcuanũko repana cho'osi'eja'che ruu cu'ache cho'oju pa'ime.

Ũcuachi'a repajoopo canare chũ'usina si'ache cu'ache cho'osi'ere ña chẽa chekũchejña canare chũ'una ũcuaja'che si'ache cu'ache cho'oju pa'ime.

Ũcuachi'a repajoopo canapi põsere si'ache koojũna chekũchejña cana repanare põse ñisina ruu kurinaa'me, chiisi'kua'mũ.

⁴ ũcuarũmu jo'e cheke chũ'o cunaũmũpi ija'che i'kache'te asasi'kua'mũ chũ'u, repajoopo chuta'a ñañamarũmu Dios i'kasi'e: Repajoopo Babilonia vu'ejoopo pa'ina chũ'u neena ũcuanũko etajũ'u, repajoopo cana cho'ocheja'che cu'ache cho'omanẽũ chini, ũcuachi'a repanare cu'ache cho'ocheja'che cu'ache cho'ocojñomanẽũ chini.

⁵ ũcuajoopo canapi ruarepa cu'ache cho'ojuña ñaku repana cu'ache cho'oche cavesũma'ñe cuasaku pa'imũ chũ'u.

⁶ Repajoopo cana chekũnare cho'ocheja'che cu'ache cho'oju'u repanare. Repana cu'ache cho'osi'e ro'i ro'ia'ju chini na'a ruu cu'ache cho'oju'u repanare.

Ūcuachi'a repana chekuna ni cacu'oñu chini cono rua vëañe'te ũkuaju na'a rua vëañe ja'me ũkuacheja'che na'a rua cu'ache cho'ojũ'u repanare.

⁷ Ūcuachi'a, "Peore masinaa'me chukuna", chiiju tiiñe cho'ojũ rua pöse paanaa'me repana.

Jã'ajekuna repana pöse paachejanuko cu'ache cho'ojũ'u repanare, chüova'na paaru chini.

Ija'che cuasanaa'me repana:

"Chüova'na pa'imanajeju pã ũcuanukore chũ'unajejuna cu'ache ti'jñemaneja'mu chukuna'te", chiinaa'me repana.

⁸ Jã'aja'ñe cuasaju pa'inajejuna ũcuate'eumucuse ũcuanukore rua si'ache cu'ache ti'jñeja'mu repanare.

Chekuna jünisöjanaa'me. Chekuna repanani cu'ache ti'jñeuna chüova'na pa'ijanaa'me.

Chekuna ãiñe'te peojũ äucuhava'na pa'ijanaa'me.

Repajoopo ũcuachi'a peore uusöja'mu, chu'upi Pã ũcuanukore Paakujĩ peore Masiuji chũ'una, chiisi'kua'mu Dios.

⁹ Repajoopona'me repajoopo canare uusöku piko müiñe'te ñani pã chũ'una si'achejña pa'ina repajoopo cana cho'ocheja'che cu'ache cho'ojũ pa'ina suma'ñe cuasaju ota oijanaa'me. ¹⁰ Repajoopo cana cu'ache cho'ocojñoñe'te ña kukucajejanisö so'opi ñaju oiju wjachu'opi cuiju ija'che i'kajanaa'me repana:

¡Rua cu'ache! ¡Rua cu'ache!

¡Babilonia wjavu'ejoopo cana teana cu'ache cho'ocojñosinaa'me! chiijanaa'me.

¹¹ Ūcuachi'a repajoopo pa'isinare pöse ïsisina, repajoopo pa'isinari cu'ache cho'osi'e ro'ire cho'osö peojuna, ña cuasaju ota oiju ija'che i'kajanaa'me: "¿Chura neepi mai kuhache pöse koojanaa'ñe: ¹² pachokuri, pokuri, ko'sicatara'karuãna'me perlara'karuã rua ro'ira'karuã, rua ro'ikãña lino kãñana'me seda kãña maa-jakãñana'me chimaajakãña chooko'ña si'ache re'oja'che vuoko'ña, pachocuna cho'osimajñaruãna'me cunarepa cho'osimajñaruã, pocata cho'osimajñaruã ¹³ ma'ñara'jñana'me suiriche, cheke ma'ña uoche mirra ma'ñana'me vi'toma'ña, uche cono, u'chape'e, harina rua me'naja'ñe äusi'ena'me trigo, cu'ava'nare pöse ve'ova'nare, ove-jav'nare, kavachova'na, carrosai kavacho jñajñusai, pã chekunare ruu cho'okave cho'okainare? ¿Neepi koojanaa'ñe?", chini cuasaju oijanaa'me repana pã. ¹⁴ Jã'aja'ñe cuasaju repajoopo pa'isinare ija'che i'kajanaa'me repana:

¡Chura, musanukona si'ache karama'ñe paaju rua chiiju paasi'e pöse jo'e paamanejañere ai cho'osösinnaa'me musanukona! chiijanaa'me.

¹⁵ Ūcuachi'a pösemajñaruã ïsisina repajoopo pa'isina cu'ache cho'ocojñoñe'te ña, vajuchuju so'opi ñaju nukaju ota oijanaa'me. ¹⁶ Ija'che i'kaju oijanaa'me repana:

¡Rua cu'ache! ¡Rua cu'ache!

¡Wjavu'ejoopo pa'isiva'na, rua chüova'naa'me!

Lino kãña rúa ro'ikãñare maajakãñana'me chimaajakãña pachokurina'me ko'sicatarakarũãna'me perlara'karũã rúa ro'ira'karũã su'ikãñare si'arãmũ ju'ijũ pa'isinaa'me repaña.

17 Cu'amajñarũã repaña paasi'e teana rúa na'mi si'asõsi'kua'mũ, chiijanaa'me repaña.

Reparũmũ ñjavũã choo chiacha ku'ivũã ku'ina, repavũã cho'oche cho'okainana'me repañare chũ'ũna, mar chiaraji ku'ijũ põse ïsina ñcuaja'che repajoopo uukũ piko mũĩñe so'opi nukajũ ñajanaa'me.

18 Uukũ piko mũĩñe'te so'opi nukajũ ñajũ, "Babilonia ñjavũ'ejooopo pa'icheja'che pa'ijooopjẽ'e peomũ chekũjooopõã", chiijanaa'me. 19 Chini sũma'ñe cuasajũ oijũ repaña sïjona cha'opoõpi meñe chu'chujũ ota oijũ ija'che i'kajanaa'me repaña:

¡Rúa cu'ache! ¡Rúa cu'ache!

Ñjavũ'ejooopo pa'isinare rúa cu'ache ti'jñesi'kua'mũ.

Pãĩ ñjavũã choo paana mar chiaraji ku'ijũ repajoopo pa'isinani põsere ïsijũ ñcuanũko kurina carũhisinaa'me.

Jã'ata'ni repajoopo teana uusõsi'kua'mũ, repajoopo pa'isina peore.

20 Ñcuachi'a cũnarũmũ pa'ina, repajoopo uusõsi'ere ña pojojũ'ũ.

Mũsanũkona Dios neena ñcuaja'che repajoopo canani ña pojojũ'ũ,

Repau chũ'ore chũ'vaa'jũ chini saosinana'me Repau chũ'o kũana.

Dios repajoopo cana repaña mũsanũkonare cu'ache cho'osi'e ro'ire ro'ia'jũ chini cho'omũ,

chiijanaa'me.

21 Ñcuarũmũ ángel rúa masiũji ñjacũnarũ ãu toarũja'ipũ'te mini ija'che i'kakũ mar chiarana su'a rũosi'kua'mũ:

Babilonia ñjavũ'ejooopo ipũ su'a rũocojñõñeja'ñe cu'ache cho'ocojñõmũ.

Jã'aja'ñe cho'ocojñõũna pãĩ repajoopo jmamakarũjẽ'e jo'e ñamanejanaa'me.

22 Ñcuachi'a repajoopo callejoovũã cho'ojũna asosi'e arpavũãna'me phĩ'covũãna'me trompetavũã cho'ojũ uajũna asosi'e jmamakarũjẽ'e jo'e asomaneja'mũ.

Repajoopo cho'oche cho'ona ñcuachi'a te'eũjẽ'e pa'imanejanaa'me.

Ñcuachi'a cũnarũãpi toajũna asosi'e jmamakarũjẽ'e jo'e asomaneja'mũ.

23 Ñcuachi'a repajoopo ñoñõã pa'isisaivũã te'esaiivũjẽ'e jo'e miamaneja'mũ.

Ñcuachi'a repajoopo pa'isina romire vejajũ pojojũ fiesta cho'ojũna asosi'e jmamakarũjẽ'e jo'e asomaneja'mũ.

Ñcuachi'a repajoopo pa'ijũ põse ïsisina pa'ipãĩ pa'isinaa'me.

Ñcuachi'a repajoopo pa'isinapi chekũchejña canare chai cho'ojũ jorejũ cacũ'ojũ pa'isinaa'me.

24 Ñcuachi'a repajoopo pa'isinapi Dios chũ'o kũanana'me chekũnare Repau neenare rúa jainũkore vanisõsinaa'me.

Ñcuajoopo pa'isinachi'a chekũchejña pa'isiva'nare vanisõsinaa'me, chiisi'kua'mũ repau ángel.

19

¹ Jã'aja'ñe asacuhasirumũ cãnaumũpi pãi jainũko cuijũ ija'che i'kache'te asasi'kua'mũ chũ'ũ:

Dioni cuasajũ, “Rũa re'okũ'mũ mũ'ũ. Peore masikũ'mũ”, chiijũ re'oja'chere i'kajũ pojojũ pañũ mai.

Maire re'oja'che pa'ijũ vati toana saimaneajũ chini chẽa paakũ'mũ Repaũ.

Pãi ũcuanũkore repaña cu'ache cho'osi'e ro'ia'jũ chini chũ'ujã'mũ Dios.

² Ũcuarepa cho'okũjekũ romio'te rũa cu'ache cho'oko pa'isi'kore pe'rukũ cu'ache cho'osi'kua'mũ Repaũ.

Repaõji cu'ache cho'okona ña chẽa chekũchejña cana repao cho'ocheja'che rũa cu'ache cho'oju pa'ime.

Ũcuachi'a Repaũ chũ'ũñe cho'okainare vanisõñe chũ'ũsi'kojekona pe'rukũ cu'ache cho'osi'kua'mũ Dios repao'te, chiisinaa'me.

³ Jã'aja'ñe i'kacuha jo'e ija'che i'kasinaa'me repaña:

Dioni pojojũ re'oja'chere i'kajũ pañũ mai.

Babilonia ujavũ'ejoopo uukũ piko mũñe jmamakarũjẽ'e cuhama'ñe si'arumũ mũñe pa'ija'mũ,

chiisinaa'me.

⁴ Ũcuarumũ aina veinticuatrorepaña vajũpãi ũcuaka'chapanana'me sani ro're pũũ sime ñũ'ijũ Dioni Repaũ chũ'ũkũ ñũ'isaivũ ñũ'ikũni pojojũ ija'che i'kasinaa'me: “Jã'aja'ñe paau! jDioni pojojũ re'oja'chere i'kajũ pañũ mai!”, chiisinaa'me repaña.

⁵ Ũcuarumũ Dios ñũ'isaivũ rũichejapi chũ'o ija'che i'kache'te asasi'kua'mũ chũ'ũ:

Diore mai Cuasakũ'te ũcuanũko re'oja'chere i'kajũ pañũ mai, Repaũ'te vajũchũjũ cho'oche cho'okaina, vesunana'me masina,

chiiche'te.

Ovejachĩija'ia romi vejache'te ja'me pojojũ fiesta cho'ojachere kũamũ

⁶ Ũcuarumũ pãipi jairepanũko i'kajũna asocheja'chena'me oko chã'ia asocheja'chena'me okopi rũarepa curukũ asocheja'che asoche'te chũ'o ija'che i'kache'te asasi'kua'mũ chũ'ũ:

jDioni re'oja'chere i'kajũ pañũ mai!

Dios, Maire Paakũ peore Masiuji pãi ũcuanũkore chũ'ũkũ'mũ.

⁷ Ovejachĩija'ia Jesucristo romi vejaumucusepi tĩ'aũna rũa pojojũ pañũ mai.

“Peore masikũ'mũ mũ'ũ”, chiijũ pañũ mai repaũ'te.

Repaũ vejajao Repaũni vejara chini care'va pa'io, kãña rũa re'ojakãñare sa'che ju'io cha'amo.

⁸ Lino kãña re'ojakãñapi menojẽ'e peokãñapi ko'sijakãñare juhao chini ñisicojñosi'koa'mo repao.

Repakãña ju'iche Dios neena re'oja'che cho'ocheji ñomũ,

chiisinaa'me.

⁹ Ũcuarumũ ángel chũ'ũre i'kasi'kua'mũ. “Tochajũ'ũ ie: Jesucristo Ovejachĩija'ia romi vejache'te ja'me pojojũ fiesta cho'oa'jũ chini soicojñojana pojojũ paapu”, chiisi'kua'mũ. Chini jo'e cheke ija'che i'kasi'kua'mũ repaũ: “Chũ'o ũcuarepaa'me jã'a, Dios i'kasi'ejekũ”, chiisi'kua'mũ repaũ chũ'ũre.

¹⁰ Chikũna asa repaũni pojora chini repaũ ti'jñeñena ro're pũũ ñũ'ia ija'che i'kasi'kua'mũ repaũ chũ'ũre: “Jã'aja'ñe cho'omanejũ'ũ!

Mu'una'me mu'u majapajana Jesucristoni cuasaju Repau pa'iche'te kaju cu'ache ti'jñecojñonata'ni Repau'te cuasache uhasoma'ne Repau chu'uñe cho'okaju pa'iche'te ucuare cho'okaiku'mu chu'u. Diorechi'a ro're puu ñu'iu pojojü'u", chiisi'kua'mu repau chu'ure. Dios chu'o aperumu kuasinapi Jesús pa'ijache kaju tocha jo'kaasome.

Poja'iuñi kavacho'te tuhiku cho'osi'ere kuamu

¹¹ Ūcuarumu cnaumupi vatauna kavacho'te poja'iuñi ñasi'kua'mu chu'u. Repau'te tuhiku pã rühiñe chü'ukujü raa pã vaimasikujeku ija'che i'kacojñoku'mu: "Repau cho'ora chiiche ucuarepa cho'oku'mu iku. Chu'o ucuarepare i'kaku'mu iku", chiicojñoku'mu. ¹² Repau ñakocaã toñaja'ne Paakujü tuhivüã raa repavüã tuhisi'kua'mu. Ūcuachi'a Repau ca'nivü'te mami tochasi'e paasi'kua'mu, Repauchi'a te'eu masiche. ¹³ Kãa chie chüusikãare ju'iu pa'isi'kua'mu Repau. Repau mamia'me ie: Dios chu'o Kuaku Jesucristoa'mu Repau. ¹⁴ Repau cho'jepi cnaumü pa'ina sôtaopã lino kãña raa re'ojakãñapi menoje'e peokãñapi pojakãñare ju'ijü kavacho pojanapi tuhijü raisinaa'me. ¹⁵ Repau chu'opoji va'ti jüjusuche cu'tosiva'ti etasi'kua'mu, pã si'achejña pa'inare Repau cavaku cajejajava'ti. Repau'te cuhenare cajejani chü'uku Dios peore Cho'omasikujü päire pe'rukü cu'ache cho'ochete chü'uuna, kavacho'te tuhiku repanare pã cu'ache cho'okaija'mu. Repauji vaiuna repana chie, uchere cha'ca chachojuna uche oko menisöñeja'ne ranisöja'mu, repana cu'ache cho'osi'e ro'i. ¹⁶ Repau ju'ikãana'me toapu, ija'che tochasi'e paasi'kua'mu repau: "Pã chü'uuna ucuanuko Aia'mu iku", chiiche'te.

¹⁷⁻¹⁸ Ūcuarumu ángel'te üsuu asuche chuvochejare nukaku, cnaumü cãva ku'inani vacho ucuanukore soiü ujachü'opi cuiku ija'che i'kaku soikuni ñasi'kua'mu chu'u: "Rani chi'i Dios ãuñe va'i äijü'u, jünisösinã va'i, pã chü'uuna va'i, sôtao aina va'i, kokarekoñoã paana va'i, kavacho va'ina'me repanare tuhisina va'i, chekuna va'i si'ache peore chëacojñomanesinana'me chëacojñosina va'i, vesuna va'ina'me masina va'i", chiiü soisi'kua'mu repau.

¹⁹ Ūcuachi'a cu'arepache cu'aku'te ichēja cheja pa'inare pã chü'unana'me repana neena sôtaopã chi'i, kavacho'te tuhikuni Repau'te ja'me pa'inani sôtaopãire cavañu chini chi'ijuna ñasi'kua'mu chu'u. ²⁰ Ūcuarumu repau cu'arepache cu'aku chekuna'me chëacojñosinaa'me. Ūcuauji chü'uuna cheku, "Dios chu'o kuaku'mu chu'u", chiiü joreu aperumu Diochi'a cho'omasicheja'che Repauji üsemauna cho'osi'kua'mu. Jã'aja'ne joreku cho'okuna ña, "Iku cho'ochete ucuarepaa'me", chini jachama'ne cuasaju pã repana ca'nivüãna repau cu'arepache cu'aku mami tochacojño ucuajava'ure tãosi'kuni pojosinaa'me. Ūcuarumu repana ka'chana joresi'kuna'me cu'arepache cu'aku, toa azufreji raa cu'asuche uutoana saocojñosinaa'me. ²¹ Chekunata'ni kavacho'te tuhikuni cavaju repau chu'opo etasiva'tipi chuenisösinã'me. Chuenisörena repanare peore vachopi raa chajiche äisinaa'me.

20

¹ Ūcuarumu ángel'te na'a pa'isirumu cnaumupi llavemaka vati pa'icoje tusomakana'me ujacaname cãjiku cajekuni ñasi'kua'mu

ch'u. ² Caje añaja'iu'te aperumuna pa'iku'te vati aina'me Satanás ve'eku'te ũcuameji tachosi'kua'mu repau, milrepaũsurumu tachocojñosi'ku paa chini. ³ Cunaameji tachosi'kuni cojena caso jaoko'api ta'pi tacho jo'kasi'kua'mu repau, repauji pã ũcuanukore milrepaũsurumujatu'ka joreku cacu'oma'ne paa chini. Milrepaũsurumu pa'isirumuna jo'e etocojño cheja jmamakaruchi'a pa'ia joreku pãire cacu'oku pa'isi'kua'mu repau vati ai.

⁴ ũcuarumu pã chũ'una ñu'isaivua ñasi'kua'mu ch'u. Repasaivua ñu'ina pã ũcuanuko cho'osi'e ro'iche chũ'umasiche'te jo'kacojñosinaa'me. ũcuachi'a Dios ch'u'ona'me Jesucristo pa'iche'te re'oja'che kuaju sijo tu'secojñosiva'na rekoño ñasi'kua'mu ch'u. Vajurumu repava'na cu'arepache cu'aku'terej'e'e pojoma'ne ũcuauja'iu'te tũosiva'urej'e'e pojomanesinaa'me. ũcuachi'a repa chiapu'ana'me repa jãjña cu'arepache cu'aku mami tochacojñocuhesinaa'me repa. Reparumu repa Diopi vasuna vajurani pa'iju Dios Raosi'ku Cristona'me milrepaũsurumu pãire chũ'uju pa'isinaa'me. ⁵ Jã'ata'ni chekuna'na jũ'isiva'na reparumu vajuraimanesinaa'me, milrepaũsurumu pa'isirumujatu'ka. Repa sijo tu'secojñosiva'na Diopi vasuna chekunare pã charo vajuraisinaa'me. ⁶ Chekuna repa vajuraisi'ēja'che charo vajuraisina ũcuanuko pojoju pa'isinaa'me. Dios repa Repa neenajejuna vati toa saomanesi'kua'mu. Jã'ajekuna phairipã cho'okaicheja'che Repa chũ'ũ'ena'me Repa Raosi'ku Cristo chũ'ũ'ne cho'okaiju pa'isinaa'me repa. ũcuachi'a Cristona'me milrepaũsurumu pãire chũ'uju pa'isinaa'me repa.

Vati ai toana saocojñojañere kumtu

⁷ Milrepaũsurumu pa'isirumuna vati ai chẽacojñosi'ku etocojñosi'kua'mu. ⁸ Etorena sani pã si'achejña pa'inare joreku, "Pã chekunani cavajañu mai", chiisi'kua'mu repau, Gog cheja canana'me Magog cheja canare. Joreku jã'aja'ne i'kakuna asa jachama'ne repa neenare sãtaopã mar chiara mejacaãjanukore cavajañu chini chi'isinaa'me. ⁹ Chi'i pi'ni cheja si'achejña peore sani Dios neena pa'ijoopo rũhiso'koro pachu nukasinaa'me repa, Dios oiu paajoopo Jerusalén v'e'ijoopo pa'inani pãire cu'ache cho'oñu chini. Jã'ata'ni repa Diopi chũ'ũ'una toa canaumupi tu'ani peore uusõsi'kua'mu. ¹⁰ Repa joreku cacu'osi'ku vati ai ũcuachi'a toana azufreji rua cu'asuche uutoana saocojñosi'kua'mu, cu'arepache cu'akuna'me, "Dios ch'u' kuaku'mu ch'u", chiu joresi'kure saosichejana. ũcuatoare pa'iju ñamina'me umucujña si'arumu uuju pa'isinaa'me repa.

Pã ũcuanuko Dios chũ'ũ'ku ñu'isaivu pojasaivu ti'jñeñe nukajuna Dios repa cho'osi'e peore ro'ia'ju chini chũ'ũ'jañere kumtu

¹¹ ũcuarumu ñu'isaivu ujasavuji pojasaivu'te ñaku repasaivu ñu'iku'te Diore ũcuachi'a ñasi'kua'mu ch'u. Repa ñaku'te chejana'me canaum teana peore si'asõ, jmamakaruj'e'e jo'e ñomanesi'kua'mu. ¹²⁻¹³ Reparumu pã jũ'isinae mar chiaraã runi cho'osõsinana'me jũnisõ cheja sa'navũ tãcojño jũ'isina pa'icheja pa'isinae masinana'me vesusinare vajurani, Dios chũ'ũ'ku ñu'isaivu ti'jñeñe nukanani ñasi'kua'mu ch'u. Nukajuna Dios utija'ophu

vatasi'kua'mu. Chekaphuro ũcuachi'a Repauna'me pa'ijana mami pa'iphuro'te vatasi'kua'mu Repau. Ūcuaphure pāi ũcuanuko cho'oju pa'iche peore tochasi'e pa'isi'kua'mu. Jā'ajekuna repanare ũcuanukore repaphuqueere tochasi'e ñaku repana cho'osinukoruā pa'iche ro'iche chũ'usi'kua'mu Repau, re'oja'che cho'osi'ena'me cu'ache cho'osi'e. ¹⁴ Jā'aja'ñe cho'o pi'ni pāipi jo'e jūnisōma'ñe paapu chini jūnisōñena'me jū'isina saichejapi peoa'ku chini chũ'usi'kua'mu Repau. ¹⁵ Ūcuachi'a Repauna'me pa'ijana mami tochasiphuro repana mami tochacojñomanesinare vati toana saouna jo'e etama'ñe ũcuatoare si'arumu uuju pa'ijanaa'me repana.

21

Cunaumu mama cho'osiumuna'me cheja mama cho'osicheja ñasi'ere kumtu

¹ Jā'a ñacuhasiřumu charo pa'isichejñapi cunaumuna'me chejana'me mar chiara si'asōna cunaumu mama cho'osiumuna'me cheja mama cho'osichejare ñasi'kua'mu chu'u. ² Reparumu Dios neejoopo mama Jerusalén vu'ejoopo Repau pa'ichejapi cunaumupi cajeuna ñasi'kua'mu chu'u. Romio umu vejapi'rako kãña re'oja'chere sa'che ju'iona re'oja'che ñoñeja'ñe ñosi'kua'mu repajoopo. ³ Ūcuarumu Dios ñu'isaivu rũichejapi chu'o ujachu'opi ija'che i'kache'te asasi'kua'mu chu'u: “Dios chura pãina'me pa'imu. Repanani ja'me pa'ina Repau neena pa'ijanaa'me repana. Ūcuauji repanare ja'me pa'iu paaja'mu chura. ⁴ Ūcuachi'a repana oiju sumava'na pa'isi'e Diopi re'oja'che cho'okakuna pojoju pa'ijanaa'me repana. Repana aperumu pa'iju pa'isi'e jūnisōñe, ota oiche, rupu oichena'me asiche si'asōna peoja'mu reparumu.”

⁵ Ūcuarumu repasaivu Ñu'iku Dios ija'che i'kasi'kua'mu: “Peore mama cho'omu chu'u”, chini jo'e ija'che i'kasi'kua'mu Repau: “Chu'u chu'o ũcuarepajeku chu'u i'kache peore ũcuarepa ti'ñeja'mu. Jā'ajekuna ie chu'o tochajũ'u mu'u”, chiisi'kua'mu Repau chu'ure. ⁶ Jā'a i'kacuha jo'e ija'che i'kasi'kua'mu Repau chu'ure: “Peore cho'o pi'nicuhasi'ea'me. Chuta'a cheja cho'omarumuj'e pa'iu si'arumu pa'iku'mu chu'u. Pāi okouava'naja'ñe re'oja'che pa'iuava'nare okore sēejuna ũkuacheja'che pa'iche re'oja'chere oko puni si'ama'ñe oko raicheja'che si'arumu re'oja'che pa'iche'te rupu isija'mu chu'u repanare. ⁷ Chu'uni cuasaju cu'ache cho'ocojñonata'ni chu'ure cuasache ũhasōmanesinare pa'iche re'oja'chere isija'mu chu'u. Ūcuaja'che chu'upi repanani paakuna chu'u chiijana pa'ijanaa'me repana. ⁸ Jā'ata'ni pāi chekunare vajučunare, Repau'te cuasamanare, pāi chekunare cuhenare, pāi vanisōnare, repana pa'imanare ja'me kãinare, chai cho'onare, rupu tãosiva'nare cuasaju pojonare, jorenare ũcuanukore peore jā'anare vati toana azufreji ruu cu'asuche uutoana saoja'mu chu'u Dios. Saouna jo'e etama'ñe ũcuatoare si'arumu uuju pa'ijanaa'me repana”, chiisi'kua'mu.

Jerusalén mama cho'osijoopo pa'iche'te kumtu

⁹ Ūcuarumu ángeles sieterepana pãire cuhacho cu'ache cho'ojachere maña timusiro'ro coparo'ro sietereparo'ro cãjina te'eu rani ija'che i'kasi'kua'mu chu'ure: “Raijũ'u. Mu'uni, Dios Mamaku

Ovejachĩija'ia vejaoja'che pa'inani Repau neenani ñora", chiisi'kua'mu. ¹⁰ Ūcuarumu repau ángel chu'ure Dios Rekochoji cho'ouna aiküti rua ujakütipi rua umu pa'ikütina mua Dios neejoopo Jerusalén vu'ejoopo Repau pa'icheja cajejoopo'te ñosi'kua'mu chu'ure. ¹¹ Diopi ūcuajoopo'te pa'iana Repau ko'sija'icheji miajoopo pa'isi'kua'mu repajoopo. Cata rua ro'ipua jaspe cata ko'sija'icheja'chena'me joicuna etajaiche ñoñe ko'sija'icheja'che ko'sijajoopo ñosi'kua'mu repajoopo. ¹² Ūcuachi'a repajoopo ru'tuva si'acakã'jño catapi ñekua je'na pachusi'pa ujachu'rivaji umu nukapa pa'isi'kua'mu. Jatisa'ñaroã docerepasa'ñaroã pa'isi'kua'mu repapa. Repasa'ñaroã tijñapaã ángel te'enachi'a nukasinaa'me. Ūcuachi'a Israel jojocojñosina docerepavãju mami tochasi'e pa'isi'kua'mu repasa'ñaroã. ¹³ Ūcuachi'a ūsuu muikã'ko chotesa'ñaroã jatisa'ñaroã pa'isi'kua'mu repapa. Co'covu cakã'ko ūcuachi'a chotesa'ñaroã pa'isi'kua'mu, suripu cakã'ko ūcuajanuko. Ūsuu na'ikã'ko ūcuajanuko pa'isi'kua'mu repapa. ¹⁴ Charo ñekuasi'puã catapuã docerepauã pa'isi'kua'mu repapa. Ūcuapuãre Ovejachĩija'ia Jesucristo neena, Dios chu'ore chu'vaa'ju chini Repau saosina docerepana mami tochasi'e pa'isi'kua'mu.

¹⁵ Repau ángel chu'ure i'kasi'ku pachokuricunaño cãjisi'kua'mu, vu'ejoopona'me jatisa'ñaroãna'me repajoopo je'nasi'pa cuasa ñajaño. ¹⁶ Repajoopo vu'ejoopo repacuechona'me repaã'capuna'me repaumu si'acakã'jño ūcuapa'ruvachi'a pa'ia rühivuja'ñe pa'isi'kua'mu. Angel, repau cãjiñoji repajoopo pa'iche'te cuasa ñato repacuechona'me repaumuna'me repaã'capu ūcuajanukochi'a pa'isi'kua'mu, dos mil doscientos kilómetrochi'a. ¹⁷ Jã'a cuasa ñacuha repajoopo je'na pachusi'pa umu pa'iche'te ángel, pãi cuasa ñañeja'ñe cuasa ñato sesenta y cinco metros pa'isi'kua'mu repapa.

¹⁸ Repapa jaspe catapi je'nasi'pa pa'isi'kua'mu. Repajoopo vu'ejoopo pachokurirepapi cho'osijoopo pa'isi'kua'mu, joicunaja'ñe ko'sija'che ñoñeji. ¹⁹ Catapuã ujaruã docerepauã charo ūha pachusipuã jmara'karuãpi si'ara'karuã rua ro'ira'karuã ūcuapuãna je'nasira'karuã su'isi'kua'mu. Charo ūhasi'pu jaspe catapu vijañeja'ipu pa'isi'kua'mu. Cho'je ūhasi'pu zafiro catapu chira'soja'ipu pa'isi'kua'mu. Chekupu ágata catapu vijañeja'ipu pa'isi'kua'mu. Chekupu esmeralda catapu vijañeja'ipu pa'isi'kua'mu. ²⁰ Jo'e chekupu ónice catapu chija'chena'me poja'ipu pa'isi'kua'mu. Chekupu cornalina catapu maaja'ipu pa'isi'kua'mu. Chekupu crisólito catapu pachoja'ipu pa'isi'kua'mu. Chekupu berilo catapu ra'sovijañeja'ipu pa'isi'kua'mu. Chekupu topacio catapu pachovijañeja'ipu pa'isi'kua'mu. Chekupu crisopraso catapu vijañeja'ipu pa'isi'kua'mu. Chekupu jacinto catapu ra'soja'ipu pa'isi'kua'mu. Chekupu amatista catapu chimaaja'ipu pa'isi'kua'mu. ²¹ Jatisa'ñaroã docerepasa'ñaroã perla catako'ña te'eko'ñachi'api cho'osisa'ñaroã pa'isi'kua'mu. Repajoopo pa'ijoovu callejoovu pachokurirepapi cho'osijoovu pa'isi'kua'mu. Joicunaja'ñe etajaiche ñosi'kua'mu.

²² Repajoopo chu'u ñato si'achejña Dios vu'eje'e peosi'kua'mu. Maire Paaku Dios Peore Masikuna'me Repau Mamaku Ovejachĩija'ia repa vu'eja'chea'me. ²³ Ūcuachi'a Dios ūcuare ko'sija'iuji pa'iana Repau Mamaku Ovejachĩija'iuje'e uopu miañeja'ñe pa'iana ūsuu miañe

chiimaꝯ pãimiaꝯ miañejê'e chiima'mu repajoopo. ²⁴ Pãi Dios chêa paa-cojñona icheja si'achejña pa'ina Repau miañeji ñaju nuka ku'ijanaa'me repajoopo. Pãi chũ'una ũcuachi'a ũcuajoopo'te pa'ijũ pãi cheja pa'ina repanare aperumu pojosi'ēja'che Dioni pojoju pa'ijanaa'me. ²⁵ ũcuachi'a repajoopo jatisañaroã repachejapi ñami peochejajekuna jmamakarujê'e jeoma'ñe si'arumu vatasisañaroãchi'a pa'ija'mu. ²⁶ ũcuachi'a pãi si'achejña pa'ina ũcuajoopo'te pa'ijũ Dioni pojoju pa'ijanaa'me. ²⁷ Pãi cu'ache cho'onata'ni te'eujê'e kakamanejanaa'me repajoopo. ũcuachi'a pãi vajuchuache ñoñe cho'onana'me jorena kakamanejanaa'me repajoopo. Ovejachĩija'iu Jesucristo utija'ophuro repana mami tochacojñosinachi'a kaka pa'ijanaa'me repajoopo.

22

¹ ũcuarumu repau ángel chu'ure Dios ñu'isaivu rãichejana'me Repau Mamaku Ovejachĩija'iu ñu'isaivu rãichejapi eta mevoña'te chiacha rua ko'sija'ichaji oko ũkuni jo'e jũnisõma'ñe ai pa'icha'te ñosi'kua'mu. ² Repajoopo callejoovu joopoji mevosikua'mu repacha. Vajusũkiñu repacha ru'tuva nukañu kapi chiacha ka'chakã'jño jasi'e nukasi'kua'mu. Repañu sũkiñu pãimia pa'iche ãu kũisi'kua'mu. Jã'ajekuna te'eũsurumu docerepañoã kũisi'kua'mu repañu. Ja'o repañuquee pãi jũ'ina suiri vajucheja'che repana rekoñoã vajurekoñoã care'oja'oa'me. ³ Repajoopo vu'ejoopo jmamakarujê'e cu'ache cho'ocojñomaneja'mu. Dios chũ'uku ñu'isaivuna'me Repau Mamaku Ovejachĩija'iu chũ'uku ñu'isaivu ũcuajoopo'te pa'ija'mu. Repau'te cho'oche cho'okaina Repau chũ'uñe cho'uju pa'ijanaa'me. ⁴ ũcuachi'a Repauna'me pa'ijũ Repau chia ti'jñeñe ñaju, repana chiaruãre repau mami tochasi'e paajanaa'me. ⁵ ũcuachi'a ñamijê'e peoja'mu repajoopo. Dios Maire Paaku ũcuare Miakuj pa'ina repacheja pa'ina uoru miañejê'e ũsuu miañejê'e chiimanejanaa'me. ũcuajoopo'te pa'ijũ Diona'me si'arumu chũ'uju pa'ijanaa'me repana.

Jesús jo'e raipi'rache'te kuamu

⁶ ũcuarumu ángel chu'ure jo'e ija'che i'kasi'kua'mu: “Te chu'o ũcuarepaa'me. Chu'u i'kache ũcuarepa ti'jñeja'mu. Maire Paaku Dios, Repau chu'o aperumu kuasinare Repau Rekocho'te ñisi'kua'mu. Repau neekuni ángel'te raosi'kua'mu Repau, Repau chũ'uñe cho'onani cheja cho'ocojñojañere kuaaku chini”, chiisi'kua'mu.

⁷ ũcuarumu Jesucristo ija'che i'kasi'kua'mu: “Asarepajũ'u. Na'mi raija'mu chu'u. Na'a pa'isirumu cho'ocojñojañere kuaju utija'ophuro tocha jo'kasi'e asa jachama'ñe cho'ona pojoju paaru. Re'oja'che ti'jñeja'mu repanare”, chiisi'kua'mu.

⁸ Chu'u, Juan, jã'a peore ñaku asasi'kua'mu. Peore ñaku asacuhasirumu chu'ure kuaku ñosi'ku ángel ti'jñeñena ro're puusi'kua'mu chu'u, repauni pojora chini. ⁹ Jã'ata'ni repau ángel chu'ure ija'che i'kasi'kua'mu: “Jã'aja'ñe cho'omanejũ'u. Mu'una'me mu'u majapãijana Dios chu'o kuanana'me iphuro kuaju tochasi'e asa jachamana Dios chũ'uñe cho'okaicheja'che cho'okaiku'mu chu'u. Jã'ajekuna Diorechi'a ro're puu ñu'iu pojojũ'u mu'u”, chiisi'kua'mu repau chu'ure.

¹⁰ Ūcuachi'a ija'che i'kasi'kua'mu repau chu'ure: "Na'a pa'isirumu ti'jñejañere kuaju iphuro tochasi'epi cho'ocojño'pirakuna, te'eu masira chiimanejũ'u. ¹¹ Iphuro kuasi'e ti'jñerumu cu'ache cuasaju cu'ache cho'ona pãi cuhama'ñe ūcua cu'ache cho'oju pa'ijanaa'me. Ūcuachi'a re'oja'che cuasaju re'oja'che cho'ona ūcua re'oja'che cho'oju pa'ijanaa'me. Diore masi cuasana Repau'te cuasache ūhasõma'ñe ūcua cuasaju pa'ijanaa'me reparumu", chiisi'kua'mu.

¹² Ūcuarumu Jesucristo ija'che i'kasi'kua'mu: "Asarepajũ'u. Na'mi cajeja'mu chu'u. Reparumu pãi ūcuanukore repana cho'osi'e ro'iche chu'uja'mu chu'u, re'oja'che cho'osi'ena'me cu'ache cho'osi'e ro'i. ¹³ Chuta'a cheja cho'omarumujẽ'e pa'iu si'arumu pa'iku'mu chu'u", chiisi'kua'mu.

¹⁴ Pãi repana rekoñoã re'ojarekoñoã cu'a tunocojñosina repajoopo kaka pa'iju vaju'sũkiñu kãisi'e ãijana pojoju paapu. ¹⁵ Jã'ata'ni pãi ija'che pa'inare repajoopo kakacu'aja'mu: jamuchai kokaneenaja'ñe cu'ache cho'onare, chai cho'onare, repana pa'imane cu'a cho'onare, pãi vanisõnare, rupũ tũosiva'nare pojonana'me, jorenare ūcuanukore.

¹⁶ Jesús ija'che i'kamũ: "Chu'u, Jesupi, chu'u neekure ángel'te saosi'kua'mu, chu'ure cuasakuanupũãre chu'ore kuakaau chini. Aperumu pa'isi'ku David Jojocojñosi'kua'mu chu'u. Chu'ure cuasanare ūcuanukore vañuu miañeja'ñe re'oja'che pa'iche si'ache isiku'mu chu'u", chiimu. ¹⁷ Dios Rekocho'na'me Ovejachũija'iu rãjoja'ñe pa'ina, Repau'te cuasana, ija'che i'kame: "Raijũ'u", chiime. Ūcuachi'a ūcuauana ichu'o asa jachama'ñe cuasana, "Raijũ'u", chiapu. Pãi okouava'naja'ñe re'oja'che pa'iuava'na rani okore kuri sẽema'ñe rupũ ūkua vasocheja'che repana rekoñoãna cho'okaicojñoju re'oja'che pa'ijanaa'me.

¹⁸ Na'a pa'isirumu cho'ocojñoja'ñe iphuro kuaju tochasi'e asanare ija'che i'kaku chu'vamũ chu'u: Pãiu ūcuauakuji iphuro tochasi'ere ñaku, "Karamu ie", chini ūcuauji te'eu cuasa tũñere chekunare che'choku'te, Diopi chu'ũna iphuro kuaju tochasi'epi cu'ache ti'jñeja'mu repau'te. ¹⁹ Ūcuachi'a pãiu ūcuauakuji na'a pa'isirumu cho'ocojñoja'ñere kuaju iphuro tochasi'ere ña, cuheku tuasõto Dios ūcuaja'che Repau vũejoopo iphuro tochasi'e i'kacojñojoopo kakache ãseja'mu. Ūcuachi'a repajoopo cañu vaju'sũkiñu kãisi'e ãimaneja'mu repau.

²⁰ Iphuro tochasi'e, "Peore ūcuarepaa'me", chiukuji Jesucristo ija'che i'kamũ: "Na'mi cajeja'mu chu'u", chiimu. ¡Jã'aja'ñe paau! ¡Chukuna'te Paaku Jesucristo, raijũ'u!

²¹ Maire Paaku Jesucristoji ūcuanukore re'oja'che cho'okaiũ paau musanukonare. ¡Jã'aja'ñe paau! Re'omu.